

MİRHAŞIM TALİŞLİ
ETİBAR ƏHƏDOV

LƏNKƏRAN:
ENSİKLOPEDİK
MƏLUMAT

II NƏŞR

BAKİ – 2017

LƏNKƏRAN: ENSİKLOPEDİK MƏLUMAT

REDAKTOR

Mirhüseyn ABBAS

**TALIŞLI Mirhasım Mirmurtuza oğlu,
ƏHƏDOV Etibar Əliağa oğlu.**
LƏNKƏRAN: ENSİKLOPEDİK MƏLUMAT,
Bakı, “3 sayılı Bakı Mətbəəsi”, ASC, 2017, səh. 584

Lənkəran tarixinin bütün sahələrini əhatə edən və ilk dəfə 2014-cü ildə işıq üzü görmüş bu kitab, oxucuların xahişi ilə, əlavələr edilməklə təkrar nəşr olunur.

Kitab elmi-informativ, fakt və məlumatların zənginliyi, məzmun mükəmməlliyi baxımından diqqəti cəlb edir. Burada ictimai-siyasi həyatımızın, o cümlədən rayonun tarixini, etnoqrafiyasını, sosial-iqtisadi və mədəni-quruculuğun bütün sahələrini əks etdirən məlumatlar, Lənkəranda olan və həyatını bu rayonla bağlayan ictimai-siyasi, hərbi xadimlər, elm və mədəniyyət işçiləri, tanınmış şəxsiyyətlər haqqında ensiklopedik məlumatlar, müxtəlif tarixi anları əks etdirən fotosəkillər və s. verilir.

Kitab geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulur.

İSBN 5-89968-099-7

$\frac{030}{18122017}$ *qrifli nəşr*

©.E.Əhədov

TƏRTİBÇİLƏRDƏN

Oxuculara təqdim olunan "Lənkəran: ensiklopedik məlumat" kitabı Lənkəranın icimai-siyasi və mədəni həyatında böyük hadisədir. Müəyyən dövrlərdə Lənkəranla bağlı məlumat xarakterli bir sıra kitablar çap olunsada, bunlarda rayonun coğrafi-təbii, etnoqrafik, sosial, mədəni həyatı və görkəmli şəxsiyyətlər haqqında tam məlumat əldə etmək mümkün deyildir. Təbii ki, ötən dövrlərdən fərqli olaraq bu gün tariximizə yeni nəzərlə yanaşılmalı və real qiymət verilməlidir.

"Lənkəran: ensiklopedik məlumat" kitabı tarixi və müasirliyi baxımından qiymətli kitabdır və ilk dəfə 2014-cü ildə çap olunmuşdur. Oxucuların çoxsaylı müraciətləri nəzərə alınaraq, yeni əlavələrlə təkrar nəşr olunur.

Lənkəran Azərbaycanda aparılan iqtisadi-sosial, mədəni-quruculuq islahatlarının mərkəzində dayanaraq sürətlə inkişaf edir. İnkişafın yeni mərhələsində Lənkəranın tarixi keçmişini, bu günün reallıqlarını əks etdirən ensiklopedik kitabın yaranmasına mühüm ehtiyac vardır.

Bu gün insanların ensiklopedik biliklərinin artırılması mühüm əhəmiyyət kəsb edir. "Enkuklara" sözündən götürülən "ensiklopediya" yunan sözü olub, "ideyalar və biliklər məcmusu" mənasını verir. O, bütün elm və əməli fəaliyyət sahələrinə dair sistemli və yığcam məlumat verən elmi nəşr hesab edilir.

"Lənkəran: ensiklopedik məlumat" kitabına təbiət və cəmiyyət haqqında məlumatlar toplanmışdır. Ensiklopediyada Lənkəranın tarixi, coğrafiyası, toponimikası, milli-mənəvi dəyərləri, idarə, müəssisə və təşkilatları, tanınmış şəxsiyyətləri, elm və sənət adamları, dövlətimizin müstəqilliyi və ərəzi bütövlüyü uğrunda qurban getmiş

şəhidlər, qəhrəmanlar, rayonun yaşayış məntəqələri haqqında məlumatlar öz əksini tapmışdır.

Kitab hazırlanarkən Azərbaycan, rus, sovet və ümumdünya ensiklopediyalarının təcrübəsindən istifadə edilmişdir.

"Lənkəran: ensiklopedik məlumat" kitabı üçün hazırlanmış sözlük layihələri tanışlıq üçün əvvəlcədən ayrı-ayrı təşkilatlara, icra nümayəndəliklərinə, ali məktəb və elmi idarələrə, mütəxəssislərə göndərilmiş, onların təklif və rəyləri nəzərə alınmışdır.

Ensiklopediyada məqalələr (terminlər) əlifba sırası ilə düzülmüş, diqqəti cəlb etmək üçün ayrı-ayrı başlıqlar böyük hərflərlə yığılmışdır. Müasir Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu, ümummillə lider Heydər Əliyev və onun siyasi kursunun davamçısı, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev, Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva haqqında ayrıca bölmə verilmişdir.

Təbiidir ki, kitab nöqsanlardan da xali deyil. Haqqında yazılmamış şəxsiyyətlər, tarixi baxımdan çox da diqqəti cəlb etməyən məqalələr ola bilər. Lənkəran toponimləri ilə bağlı mübahisə doğuran məqamlar da var. Bu təbiidir. Çünki hər kəs toponimlərə öz baxışı ilə yanaşır. Fikrimizcə, toponimik adlarının tədqiqində başlıca dil faktoru rol oynayır. Yerli xalqın dilini bilmədən həmin yerin toponimlərini tədqiq etmək çətinlik yaradır. Toponimlərə müraciət edərkən, ilk növbədə, onların talış dilində səslənən adlarını əsas götürmüşük.

Yeni nəşrdə oxucuların təklif və rəyləri nəzərə alınmış, tarixi baxımdan bəzi dəyişikliklər aparılmışdır.

Kitabın təkrar nəşrində köməyini əsirgəməyənlərə minnətdarlığımızı bildiririk.

AZƏRBAYCANIN ÜMUMMİLLİ LİDERİ

HEYDƏR ƏLİRZA OĞLU ƏLİYEV

Heydər Əlirza oğlu Əliyev 1923-cü il mayın 10-da Naxçıvan şəhərində anadan olmuşdur. 1939-cu ildə Naxçıvan Pedaqoji Texnikumunu bitirdikdən sonra Azərbaycan Sənaye İnstitutunun (indiki Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası) memarlıq fakültəsində təhsil almışdır.

1941-ci ildən Naxçıvan MSSR Xalq Daxili İşlər Komissarlığında və Naxçıvan MSSR Xalq Komissarları Sovetində şöbə müdiri işləmiş və 1944-cü ilin mayında Naxçıvan Vilayət Partiya Komitəsi tərəfindən dövlət təhlükəsizliyi orqanlarına işə göndərilmişdir. 1957-ci ildə isə Azərbaycan Dövlət Universitetinin tarix fakültəsini bitirmişdir.

Təhlükəsizlik orqanları sistemində çalışan Heydər Əliyev 1964-cü ildən Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti yanında Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsi sədrinin müavini, 1967-ci ildən isə sədri

vəzifəsində işləmiş, ona general-mayor rütbəsi verilmişdir. Həmin illərdə o, Leninqrad şəhərində (indiki Sankt-Peterburq) xüsusi ali təhsil almışdır.

O, Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin 1969-cu il iyul plenumunda Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi və MK-nın Büro üzvü seçilmişdir.

Azərbaycan KP MK-nın avqust (1969-cu il) plenumunda Heydər Əliyevin məruzəsində respublikada kənd təsərrüfatına və mədəni quruculuğa partiya rəhbərliyini əsaslı surətdə yaxşılaşdırmaq, partiya və dövlət intizamını möhkəmləndirmək, kadrlara qarşı tələbkarlığı gücləndirmək, onların məsuliyyətini artırmaq xətti müəyyən olunmuşdur. Bu xətt Heydər Əliyevin sonrakı məruzə və çıxışlarında inkişaf etdirilərək elmi surətdə əsaslandırılmış, partiyanın qərarlarını yerinə yetirmək və nöqsanları aradan qaldırmaq sahəsində respublika partiya, sovet və təsərrüfat təşkilatlarının, bütün Azərbaycan zəhmətkeşlərinin fəaliyyət proqramı olmuşdur.

Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə həmin illərdə Azərbaycanda sağlam mənəvi-siyasi şərait bərqərar olmuş, iqtisadiyyatın uzun müddət davam edən geriliyi aradan qaldırılmışdır. Həmin dövrdə dövlət planları ardıcıl yerinə yetirilmiş, xalq təsərrüfatının inkişafında rekord göstəricilər əldə edilmişdir.

1982-ci ilin dekabrında Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsi Siyasi Bürosunun üzvü seçilən Heydər Əliyev SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsinə təyin edilmiş və SSRİ-nin rəhbərlərindən biri olmuşdur. O, 20 il ərzində SSRİ Ali Sovetinin deputatı, 5 il SSRİ Ali Soveti sədrinin müavini olmuşdur.

Heydər Əliyev 1987-ci ilin oktyabrında Sov. İKP MK Siyasi Bürosunun və şəxsən Baş katib M.S. Qorbaçovun yeritdiyi siyasi xəttə etiraz

əlaməti olaraq, tutduğu vəzifələrdən istefa vermişdir.

Heydər Əliyev 1990-cı il yanvarın 20-də sovet qoşunlarının Bakıda törətdiyi qanlı faciə ilə əlaqədar ertəsi gün Azərbaycanın Moskvadakı nümayəndəliyində bəyanatla çıxış edərək, Azərbaycan xalqına qarşı törədilmiş cinayətin təşkilatçıları və icraçılarının cəzalandırılmasını tələb etmişdir. O, Dağlıq Qarabağda yaranmış kəskin münaqişəli vəziyyətlə bağlı SSRİ rəhbərliyinin ikiüzlü siyasətinə etiraz əlaməti olaraq, 1991-ci ilin iyulunda Sov. İKP sıralarını tərk etmişdir.

1990-cı ilin iyulunda Azərbaycana qayıdan Heydər Əliyev ilk əvvəl Bakıda, sonra isə Naxçıvanda yaşamış, həmin ildə də Azərbaycan Ali Sovetinə deputat seçilmişdir. O, 1991-1993-

cü illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri, Azərbaycan Respublikası Ali Soveti sədrinin müavini olmuşdur. Heydər Əliyev 1992-ci ildə Yeni Azərbaycan Partiyasının Naxçıvan şəhərində keçirilmiş təsis qurultayında partiyanın sədri seçilmişdir.

Bədnam qonşularımız Heydər Əliyev şəxsiyyətindən çəkinərək 1987-ci illədək özlərinin Dağlıq Qarabağla bağlı iddialarını sürə bilməmişdilər. Amma 1987-ci ildə Heydər Əliyev Sov. İKP MK Siyasi Bürosu üzvlüyündən istefa verdikdən sonra Dağlıq Qarabağda separatçılıq güclənməyə başladı və bu, Azərbaycanda daxili sabitliyin pozulmasına gətirib çıxardı. Separatçıların M.S. Qorbaçov və onun komandasının bilavasitə iştirakı ilə birbaşa Yerevandan idarə olunması və açıqca dəstəklənməsi isə hadisələri

Respublikanın şəhər və rayon partiya komitələrinin birinci katibləri, icraiyyə komitələrinin sədr-ləri Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Lənkəranda keçirilən se-minar-müşavirədə.

Ön planda Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi Heydər Əliyev, Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsinin birinci katibi İsa Məmmədov, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı, Azərbaycan KP MK üzvü Solmaz Əliyeva ... (17.12.1978).

Heydər Əliyev Lənkəranda

daha da gərginləşdirmişdi. 1993-cü ilin may-iyun aylarında hökumət böhranının son dərəcə kəskinləşməsi ilə ölkədə vətəndaş müharibəsinin baş verməsi və müstəqilliyin itirilməsi təhlükəsi yarandıqda Azərbaycan xalqı Heydər Əliyevin hakimiyyətə gətirilməsi tələbi ilə ayağa qalxdı. Azərbaycanın o zamankı rəhbərləri Heydər Əliyevi rəsmən Bakıya dəvət etməyə məcbur oldular. Heydər Əliyev 1993-cü il iyunun 15-də Azərbaycan Ali Sovetinin sədri seçildi, iyulun 24-də isə Milli Məclisin qərarı ilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərini həyata keçirməyə başladı. 1993-cü il oktyabrın 3-də ümumxalq səsverməsi nəticəsində Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildi.

Onun siyasi fəaliyyəti ən yeni tariximizin dolğun salnaməsi sayıla bilər. Heydər Əliyevin xalqın təkidli tələbi ilə ölkə rəhbərliyinə qayıdışı hakimiyyət böhranına, etnik separatçılığa, ölkədəki çoxsaylı qanunsuz siyasi dəstələrin fəaliyyətinə son qoydu. Azərbaycanda dövlətçiliyin məhv olmaq təhlükəsi aradan qaldırıldı.

23 avqust 1993-cü hadisələri zamanı lənkəranlılar Heydər Əliyevin çağırışı ilə qondarma Talış-Muğan Respublikasını yaratmağa cəhd edənlərə qarşı mübarizəyə qalxaraq, respublikamızın ərazi bütövlüyünün parçalanmasına yol vermədilər. Xalqın öz liderini fəal şəkildə dəstəkləməsi nəticəsində ölkəmizin başının üstünə alan təhlükəli cəhdlərin qarşısı alındı. Lənkəranlılar müstəqilliyimizin qorunması üçün möhtərəm Prezidentimiz Heydər Əliyev cənabları ilə həmrəy olduqlarını bir daha nümayiş etdirdilər. Bu mübarizədə həlak olmuş 3 nəfər lənkəranlıya Azərbaycan Respublikasının Milli Qəhrəmanı, 6 nəfərə "Azadlıq uğrunda mərd mübariz" fəxri adı verildi.

1993-cü ildən sonra Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə aparılan uğurlu daxili və xarici siyasət, ölkə iqtisadiyyatının güclənməsi, ordu quruculuğundakı islahatlar, dünya təcrübəsinə söykənən dövlət quruculuğu göstərdi ki, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi sarsılmazdır, dönməzdir, əbədidir.

Heydər Əliyev lənkəranlıların dostu idi. Ümummilli lider Lənkəranda 6 dəfə (1973, 1974, 1976, 1979, 1982 və 1998-ci illərdə) olmuş,

rayonun ictimai-siyasi həyatı ilə yaxından maraqlanmış, əhalini narahat edən problemlərlə şəxsən tanış olmuş, mövcud nöqsanların həlli üçün konkret tapşırıqlarını vermişdir. O, hər dəfə Lənkərana səfər edərkən bütövlükdə Cənub bölgəsinin, eləcə də subtropiklər diyarının daha da inkişafı və tərəqqisi məqsədilə bir çox mühüm qərarlar qəbul edilir, ayrı-ayrı nazirlik, komitə rəhbərliklərinin qarşısında müvafiq məsələlər qaldırılırdı. Heydər Əliyevin hər bir gəlişi bu yerlərdə əsl bayrama çevrilirdi. Xüsusilə respublika rəhbərinin ikinci (30 mart 1973-cü il) və doqquzuncu (8 dekabr 1979-cu il) məhsul bayramlarında iştirakı lənkəranlıların xatirəsində dərin iz buraxmışdır. Heydər Əliyev qeyd edirdi ki, nəinki məhsul istehsalına dair planların yerinə yetirilməsini təmin etmək, həm də çeşidinin genişləndirilməsinə dair tapşırıqları həyata keçirmək, tərəvəz və çayın keyfiyyətinin yüksəldilməsinə nail olmaq lazımdır.

Respublika rəhbərinin qarşıya qoyduğu vəzifələr Lənkəranda proqram sənədi kimi qəbul edilir, onun yerinə yetirilməsi üçün bütün qüvvələr səfərbər edilirdi.

Heydər Əliyevin rəhbərliyi və köməkliyi ilə Lənkəranda həmin illərdə mühüm sosial obyektlər istifadəyə verilmişdir. Dahi rəhbər Yuxarı Xanbulançay su qovşağının (1976), üçmərtəbəli məişət evinin (1979) və digər sosial obyektlərin açılışında iştirak etmişdir.

Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə o dövrdə və hakimiyyətə ikinci qayıdışından sonra icra olunan kompleks tədbirlər Lənkəranda bütün təşkilatçılıq və siyasi işlərin səviyyəsini yüksəltməyə, məsuliyyətsizliyin kökünü qətiyyətlə kəsməyə köməklik göstərmişdir.

Lənkəranda şəhərin mərkəzi meydanına ümummilli liderin adı verilmişdir (2003). Mərkəzi meydanda dahi rəhbərin abidəsi ucalır (2005). Rayonda həmçinin Heydər Əliyev Mərkəzi fəaliyyət göstərir (2007).

Azərbaycanın ümummilli lideri, Prezident Heydər Əliyev 2003-cü il dekabrın 12-də Amerika Birləşmiş Ştatlarının Klivlend xəstəxanasında vəfat etmişdir.

Heydər Əliyev iki dəfə Sosialist Əməyi Qəhrəmanı adına (1979, 1983), beş dəfə Lenin

*Ümummilli lider Heydər Əliyev
Lənkəran çaybecərləri arasında (1976).*

(1971, 1973, 1976, 1979, 1983), Ukraynanın "Yaroslav Mudrı" (1997), Türkiyənin "Dövlət nişanı" (1997), Gürcüstanın "Qızıl dəri" (2001), Rusiyanın "Andrey Pervozvannı" (2002) ordenlərinə, "1941-1945-ci il Böyük Vətən müharibəsində Almaniya üzərində qələbəyə görə" (1945), "1941-1945-ci il Böyük Vətən müharibəsində rəşadətli əməyə görə" (1945), "Əmək rəşadətinə görə" (1945), "Sovet Ordusu və Donanmasının 30 illiyi" (1971), Qazaxıstanın "Astana" (1998), Rusiyanın "Beynəlxalq təhlükəsizlik xidmətlərə görə" (2003) medallarına layiq görülmüş, Ankaradakı Hacəttəpə Universitetinin (1994), Tbilisi Dövlət Universitetinin (1996), Moskva Dövlət Hüquq Akademiyasının (1997), İzmirdəki "9 Eylül" Universitetinin (1997), İstanbuldakı "Fatih" Universitetinin (1997), Qazaxıstan Dövlət Universitetinin

(1997), Daşkənd Dövlət Universitetinin (1997), İzmirdəki "Egey" Universitetinin (1998), Ərzurum Universitetinin (1998), İsparta Universitetinin (2001), Ankara Universitetinin (2001), Moskva Dövlət Universitetinin (2002), Qars şəhərindəki "Qafqaz" Universitetinin (2002), Moskva Dövlət Beynəlxalq Münasibətlər Universitetinin (2002), Qırıqqala Universitetinin (2003) Fəxri doktoru seçilmiş və bir sıra beynəlxalq mükafatlarla təltif olunmuşdur.

Rusiyanın "Kosmos-Yer" Elmi-Texniki Mərkəzinin qərarı ilə Bürc ulduzuna (1998), həmçinin Böyük Qafqaz sıra dağlarında zirvələrdən birinə Heydər Əliyevin adı verilmişdir. Azərbaycan, Rusiyada, Türkiyədə, Ukraynada və digər xarici ölkələrdə dahi rəhbərin adını daşıyan parklar, küçələr salınmış, xatirə abidəsi ucaldılmışdır.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV

İlham Heydər oğlu Əliyev 1961-ci il dekabrın 24-də Bakı şəhərində anadan olmuşdur. 1967-1977-ci illərdə Bakı şəhərində orta məktəbdə oxumuş, 1977-ci ildə Moskva Dövlət Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutuna (MDBƏİ) daxil olmuşdur. MDBƏİ-ni bitirdikdən sonra (1982) təhsilini Moskva Dövlət Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutunun aspiranturasında davam etdirmişdir. 1985-ci ildə dissertasiya müdafiə edərək, tarix elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır. 1985-1990-cı illərdə Moskva Dövlət Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutunda müəllim işləmişdir. 1991-1994-cü illərdə özəl biznes sahəsində çalışmış, bir sıra istehsal-kommersiya müəssisələrinə rəhbərlik etmişdir.

1994-cü ildən 2003-cü ilin avqust ayınadək Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin vitse-prezidenti, sonra isə birinci vitse-prezidenti olmuşdur. "Heydər Əliyevin neft strategiyası"nın həyata keçirilməsində fəal iştirak etmişdir.

Suveren Azərbaycanın neft siyasətinin geosiyasi aspektlərinə dair bir sıra tədqiqat işlərinin müəllifidir.

Siyasi elmlər doktorudur.

1995 və 2000-ci illərdə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə deputat seçilmişdir. 2003-cü ildə Azərbaycan Respublikasının Baş naziri vəzifəsinə təyin edilməsilə əlaqədar deputat səlahiyyətinə xitam vermişdir.

1997-ci ildən Azərbaycanın Milli Olimpiya Komitəsinin prezidentidir. İdmanın və Olimpiya hərəkatının inkişafında böyük xidmətlərinə görə Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin ali ordeni ilə təltif edilmişdir.

1999-cu ildə hakim Yeni Azərbaycan Partiyası sədrinin müavini, 2001-ci ildə sədrin birinci müavini, 2005-ci ildə partiyanın sədri seçilmişdir.

2001-2003-cü illərdə Avropa Şurası Parlament Assambleyasında (AŞPA) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin nümayəndə heyətinin rəhbəri olmuşdur. 2003-cü ilin yanvarında

Avropa Şurası Parlament assambleyası sədrinin müavini, AŞPA-nın Büro üzvü seçilmişdir. 2004-cü ilin aprelində AŞPA-nın fəaliyyətində fəal iştirakına və Avropa ideallarına sədaqətinə görə AŞPA-nın fəxri üzvü diplomu və AŞPA medalı ilə təltif edilmişdir.

2003-cü il avqustun 4-də Milli Məclis tərəfindən təsdiq edildikdən sonra Azərbaycan Respublikasının Baş naziri təyin edilmişdir.

2003-cü il oktyabrın 15-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmişdir. Prezident seçkilərində seçicilərin 76 faizindən çoxu İlham Əliyevin lehinə səs vermişdir. 2003-cü il oktyabrın 31-də vəzifəsinin icrasına başlamışdır. 2008-ci il oktyabrın 15-də keçirilən seçkilərdə seçicilərin 88,73 faiz səsini qazanaraq ikinci dəfə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmişdir.

2013-cü il oktyabrın 9-da keçirilən seçkilərdə seçicilərin 84,54 səsini qazanan İlham Əliyev növbəti dəfə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmiş, 2013-cü il oktyabrın 19-da vəzifəsinin icrasına başlamışdır.

Heydər Əliyev ordeni (Azərbaycan), Beynəlxalq münasibətlər və sülh naminə İhsan Doğramacı mükafatı (Türkiyə), Rumınya Ulduzu

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Lənkəran rayonu ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşü (25.06.2010)

ordeni, Kral Əbdüləziz ordeni (Səudiyyə Ərəbistanı Krallığı), "Şərəf" ordeni (Gürcüstan), "Şərəf Legionunun Böyük Xaçı" ordeni (Fransa), Şeyxülislam ordeni (Azərbaycan), Rusiya Pravoslav Kilsəsinin "Prepodobny Serqey Radoneyskiy" birinci dərəcəli ordeni, "Böyük Kordon" Şərəf ordeni (Beynəlxalq Hərbi-İdman Şurası), MDB ölkələri idman təşkilatlarının Beynəlxalq Konfederasiyasının "Şərəf" ordeni, Polşa Respublikasının "Xidmətlərə görə" Böyük Xaç ordeni (Polşa), I dərəcəli Knyaz Yaroslav Mudrı ordeni (Ukrayna), "Mübarək əl-Kəbir" ordeni (Küveyt), Yunanıstan Parlamentinin Qızıl medalı (Yunanıstan), Avropa Ədalətli Oyunlar Hərəkətinin "Şərəf" nişanı, "Üç ulduz" ordeninin "Böyük Xaç Kavaləri" dərəcəsi, "Sadiq Xidmət" milli ordeninin Böyük Xaç rəngi (Rumınyə), Beynəlxalq Kazak Akademiyasının (Ukrayna) ali kazak ordeni - "Qəhrəmanın qırmızı ulduzu", "İsmoili Somoni" ordeni (Tacikistan), Dövlət nişanı (Türkiyə) və s. ilə təltif olunmuşdur.

Linkoln Universitetinin (ABŞ), Moskva Dövlət Beynəlxalq Münasibətlər Universitetinin, Türkiyə Respublikası Bilkənd Universitetinin, Ukrayna Milli Akademiyasının, Rumınyə Ploesti Neft-Qaz Universitetinin, Kyung Hee Universitetinin (Koreya), İordaniya Universitetinin, Korvinus Universitetinin (Macarıstan), Taras Şevçenko adına Kiyev Dövlət Universitetinin, Bakı Dövlət Universitetinin Fəxri doktoru, M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin, Qazaxıstan Respublikası L.N.Qumilyov adına Avrasiya Milli Universitetinin, Bolqarıstan Milli və Dünya İqtisadiyyatı Universitetinin, Türkmənistan Dövlət Universitetinin, Belarus Dövlət Universitetinin, Çukurova Universitetinin (Türkiyə), Korvinus Universitetinin ictimai elmlər üzrə (Macarıstan), Renmin Universitetinin tarix üzrə (Çin) Fəxri professorudur.

Azərbaycan, rus, ingilis, fransız və türk dillərini mükəmməl bilir.

Bu gün Azərbaycanda olan siyasi sabitlik, iqtisadi inkişaf, xalqın mənafeyinə xidmət edən islahatlar ölkə rəhbəri cənab İlham Əliyevin adı ilə bağlıdır. Ölkədə aparılan böyük quruculuq və abadlıq işləri, infrastruktur layihələrin həyata keçirilməsi, ölkəmizin demokratik dövlətlər birliyinə daha sürətlə integrasiyasının təmin edilməsi dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin böyük uğurla apardığı siyasətin əsas istiqamətlərindəndir. Prezidentin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən ümumi inkişaf strategiyası ölkə iqtisadiyyatını yeni inkişaf mərhələsinə çatdırmışdır.

Cənab İlham Əliyev Prezidentliyi dövründə Heydər Əliyevin dövlət idarəçiliyi prinsiplərinə sadıq qaldığını sübut etmişdir. Ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən təməli qoyulan və cənab İlham Əliyevin ölkəyə rəhbərliyi dövründə Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac neft və Bakı-Tbilisi - Ərzurum qaz kəmərləri Azərbaycan xalqı üçün, bütün region üçün inkişafa doğru yeni mərhələ açmışdır. 2006-cı ilin noyabrında Azərbaycanla Avropa İttifaqı əsasında enerji sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında anlaşma

memorandumu, 2007-ci ilin fevral ayında Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə arasında "Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu xətti haqqında" saziş imzalanmışdır. 2017-ci il oktyabrın 30-da Bakı-Tbilisi-Qars dəmiryolu xəttinin rəsmi açılışı olmuşdur. Asiya və Avropa qitələri ilə nəqliyyat dəhlizi yaradılmaqla ölkələr arasında iqtisadi əlaqələrin inkişafında yeni mərhələnin başlanğıcı qoyulmuşdur.

2007-ci il aprelin 4-də "Bakı Təxıl Terminalı"nın açılışı Azərbaycan-Qazaxıstan ölkələri arasında iqtisadi əməkdaşlığı yeni səviyyəyə qaldırmışdır. İllik dövriyyəsi 400 min ton olan terminal Azərbaycanın taxılla təmin edilməsindən əlavə, həm də Qazaxıstan taxılının Avropa və Qafqaz ölkələrinə daşınmasına imkan verəcəkdir.

Xalqımız təbii sərvətlərindən özü istədiyi kimi istifadə etmək imkanları qazanmışdır. Yeni neft strategiyası Azərbaycanımızı inkişaf etmiş ölkələr sırasına çıxarmışdır. Əhalinin aztəminatlı hissəsinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, milli birliyin və həmrəyliyin möhkəmləndirilməsi,

Lənkəran ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşdə (31.07.2012)

*Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Lənkəran Beynəlxalq Hava Limanında qarşılanması.
Ön planda II Dünya müharibəsinin veteranları Ağadadaş Səmədov, Musarza Əzimov və
Prezident təqaüddçüsü Hacı Mirhaşım Talışlı (25.06.2010).*

Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin beynəlxalq hüquq normalarına uyğun, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həllinə imkan verən müstəqil xarici siyasət yeridilməsi, regionların sosial-iqtisadi inkişafı bu gün Prezident İlham Əliyevin siyasətinin əsas prioritetlərindən biridir.

Əsas ümummilli liderimiz Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş islahatlar kursunun uğurla davam etdirilməsi nəticəsində ölkədə makroiqtisadi sabitlik getdikcə möhkəmlənir. Prezident İlham Əliyevin fərmanı ilə təsdiq olunmuş Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı II Dövlət Proqramı ölkəmizdə sürətlə həyata keçirilməkdədir. Aparılan məqsədyönlü siyasət nəticəsində ölkəmizin sosial-iqtisadi və mədəni həyatında dünyada analoqu olmayan yüksək göstəricilər əldə edilmişdir. Azərbaycanda ümumi daxili məhsulun istehsalı artmışdır. Azərbaycan Respublikası ümumi daxili məhsulun artımına görə dünyada birinci

yerdədir. Son illərdə Azərbaycan iqtisadiyyatı dünyada analoqu olmayan sürətlə artmış, ümumi daxili məhsul istehsalı 2005-ci ildə 26 faiz, 2006-cı ildə 35 faiz, 2007-ci ildə təxminən 40 faiz təşkil etmişdir. Sonrakı illərdə də bu artım sürətlə davam etmişdir.

2016-cı il ölkə iqtisadiyyatı üçün ağır illərdən biri olmasına baxmayaraq, dayanıqlığını saxlaya bilmiş, iqtisadi sabitlik təmin edilmişdir.

2016-cı ildə ölkənin qeyri-neft sənayesi 1,5 faiz, kənd təsərrüfatı 2 faizdən çox artmışdır.

2016-cı ildə işğal edilmiş torpaqlarımızın bir hissəsi işğalçılardan azad edilmişdir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, 2016 - cı il aprel döyüşləri bizim tarixi qələbəmizdir.

2016-cı ildə enerji və nəqliyyat təhlükəsizliyi istiqamətində tarixi addımlar atılmışdır. "Cənubi Qaz Dənizi" layihəsi uğurla icra olunur. Şərqi Qərbi nəqliyyat dəhlizinin, Şimal-Cənub dəhlizi-

nin vaxtında istifadəyə verilməsi diqqət mərkəzinə alınmışdır.

Lənkəran iqtisadi zonasına daxil olan Astara, Cəlilabad, Masallı və Yardımlı rayonlarında iqtisadiyyatın və sosial həyatın inkişafı sahəsində görülən işlər dövlət başçısının daim diqqət mərkəzindədir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev dövlət başçısı kimi 9 oktyabr 2003, 30 yanvar 2004, 9 noyabr 2004, 8 sentyabr 2005, 3 fevral və 11 avqust 2006, 14 iyul 2010, 31 iyul 2012, 11 aprel 2015, 02 sentyabr 2017-ci illərdə Lənkəranda olmuşdur. Prezident İlham Əliyevin Cənub bölgəsinə hər bir səfəri əhali tərəfindən razılıqla qarşılanır, onlarda sabaha olan inamını artırır.

Ölkə rəhbərinin Heydər Əliyev mərkəzi, Lənkəran Diaqnostika mərkəzi, Olimpiya İdman Kompleksi, "Xəzər-Lənkəran" mərkəzi futbol stadionu, Beynəlxalq Hava Limanı, tikiş fabriki, süd zavodu, çay fabriki, konserv zavodu, mədəniyyət mərkəzi, körpələr evi--uşaq bağçasının və digər müəssisə və təşkilatlarının açılışında iştirakı əhalidə böyük ruh yüksəkliyi yaratmışdır.

Lənkəran iqtisadi rayonunun qaz, elektrik enerjisi və istilik sisteminin yaxşılaşdırılması üçün Dövlət Proqramında nəzərdə tutulan tədbirlər artıq reallaşmışdır. Sovetlər birliyi dövründə "mavi alov"a həsrət qalmış Lerik və Yardımlı kimi dağ rayonlarına dövlət başçısı İlham Əliyevin bilavasitə iştirakı ilə təbii qaz verilmişdir. Astara rayonunda yeni elektrik stansiyasının tikilməsi bölgədə olan enerji fasilələrini aradan qaldırmışdır. Dövlət Proqramının icrasına başlandığı vaxtdan ötən dövr ərzində Lənkəran iqtisadi rayonunda aqrar sahə, xüsusilə tərəvəzçilik, çayçılıq, sitrusçuluq, baramaçılıq, heyvandarlıq, taxılçılıq sürətlə inkişaf etmişdir.

Əhalinin məşğulluğunun təmin edilməsi istiqamətində işlər davam edir. Dövlət Proqramında respublikada 600 min nəfərin daimi işlə təmin olunması nəzərdə tutulsa da, nəticədə 700 mindən çox iş yeri açılmışdır. Lənkəran iqtisadi zonasına daxil olan rayonlarda son üç ildə 40 min nəfərdən çox adam işlə təmin olunmuşdur. Onun da 10 mindən çoxu daimi iş yeri təşkil edir.

İlham Əliyev demişdir: "Əgər biz Azərbaycanda güclü iqtisadi və siyasi potensial yaratmaq istəyiriksə, Azərbaycanda həm iqtisadi, həm də siyasi islahatlar paralel şəkildə aparılmalıdır. Biz bilirik, bəzi ölkələrdə belə fikir var ki, öncə gərək iqtisadiyyat möhkəmlənsin, güclü iqtisadi baza formalaşsın, ondan sonra demokratikləşmə proseslərinə daha da böyük təkan verilə bilər, yaxud bu istiqamətdə hansısa daha da cəsarətli addımlar atıla bilər. Mən bu fikrə şərik deyiləm. Mən düşünürəm ki, bu iki proses paralel şəkildə getməlidir. Əgər Azərbaycanda demokratiya tam şəkildə bərqərar olmasa, azad cəmiyyət yaranmasa, bizim iqtisadi uğurumuzun heç bir əhəmiyyəti olmayacaqdır."

Göründüyü kimi, dövlət başçısı islahatların paralel keçirilməsini öz siyasətinin əsas prioriteti elan etmişdir. Müstəqil Azərbaycanın güclü iqtisadi inkişafı, dövlətimizin demokratik dəyərlərə arxalanması, yüksək beynəlxalq imici Heydər Əliyev siyasi kursunun layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyevin uğurlu siyasətinin qələbəsidir. Dövlət başçısının rəhbərliyi ilə ölkəmizdə həyata keçirilən bütün tədbirlər müstəqilliyimizin qorunmasına və inkişaf etdirilməsinə, vətəndaşların hüquqlarının və azadlığının daha etibarlı şəkildə təmin olunmasına, xalqın əmin-amanlıq şəraitində yaşamasına yönəldilmişdir.

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin ictimai-siyasi fəaliyyəti ən yeni tariximizin salnaməsi sayıla bilər. O, cəmiyyətin bütün sahələri və təbəqələrinin problemlərinə eyni həssaslıqla, diqqət və qayğı ilə yanaşır. Əsas ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan və Prezident İlham Əliyev tərəfindən aparılan demokratik dəyişikliklər, hüquqi və demokratik dövlət quruculuğu, ümumbəşəri dəyərlərə söykənən yeni cəmiyyətin formalaşdırılması sahəsində həyata keçirilən tədbirlər bütün dünyada Azərbaycanın nüfuzunu artırmaqdadır.

Ölkəmizdə aparılan uğurlu daxili və xarici siyasət, dünya təcrübəsinə söykənən dövlət quruculuğu göstərir ki, Azərbaycanın müstəqilliyi sarsılmazdır, dönməzdir, əbədidir. Xalqımızı irəliyə aparan bu yol düzgün yoldur, bizi işıqlı, parlaq sabahlara, xoş gələcəyə aparan yoldur.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ BİRİNCİ VİTSE-PREZİDENTİ MEHRİBAN XANIM ƏLİYEVA

Mehriban Arif qızı Əliyeva 26 avqust 1964-cü ildə Bakı şəhərində anadan olmuşdur.

1982-ci ildə Bakı şəhər 23 saylı orta məktəbini qızıl medalla bitirərək, N.Nərimanov adına Azərbaycan Tibb İnstitutunun müalicə-profilaktika fakültəsinə daxil olmuşdur.

1988-ci ildə M.Seçenov adına 1-ci Moskva Dövlət Tibb İnstitutunu fərqlənmə diplomu ilə bitirmişdir. 1988-1992-ci illərdə Moskvada Göz Xəstəlikləri Elmi-Tədqiqat İnstitutunda akademik Krasnovun rəhbərliyi ilə işləmişdir.

1995-ci ildə təşəbbüsü ilə Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondu təsis olunmuşdur. 1996-cı ildə Azərbaycan mədəniyyətinin geniş təbliğ olunması məqsədilə üç dildə (Azərbaycan, ingilis və rus) çap olunan "Azərbaycan-İrs" jurnalını təsis etmişdir.

İdman, mədəniyyət, sosial və digər sahələrdə mühüm layihələrin təşəbbüskarıdır. Fəaliyyətin-

də idmanın inkişafına xüsusi önəm verilir. 2004-cü il dekabrın 28-də Mehriban Əliyeva Azərbaycan Respublikası Milli Olimpiya Komitəsinin IV Baş Məclisində MOK-un İcraiyyə Komitəsinə üzv seçilib.

2012-ci il dekabrın 8-də Avropa Olimpiya Komitəsinin Baş Assambleyası 2015-ci ildə I Avropa Oyunlarının Bakıda keçirilməsi haqqında qərar qəbul etdi. Birinci Avropa Oyunlarını yüksək səviyyədə keçirmək məqsədi ilə 2013-cü il yanvarın 17-də Təşkilat Komitəsi yaradıldı və onun sədri Mehriban Əliyeva təyin olundu. 21 yanvar 2016-cı ildə, "Bakı-2015" birinci Avropa Oyunları Təşkilat Komitəsinin sədri Mehriban Əliyevaya Avropada idmanın inkişafında göstərdiyi xüsusi xidmətlərə görə, Avropa Olimpiya Komitələri İcraiyyə Komitəsinin qərarı ilə Avropa Olimpiya Komitələrinin ən yüksək mükafatı olan Ali Orden təqdim edilib.

2002-ci ildə Azərbaycan Gimnastika Federasiyasının prezidenti seçilmiş və həmin vəzifədə özünü əla təşkilatçı kimi göstərmişdir. Beynəlxalq aləmdə artmaqda olan nüfuzu Beynəlxalq Gimnastika Federasiyasının bədii gimnastika üzrə 2003-cü il və 2004-cü il Dünya Kuboku yarışlarının, eləcə də 2005-ci il Dünya Çempionatının Azərbaycanda keçirilməsinə dair qərarın qəbul olunmasında həlledici rol oynamışdır.

Azərbaycanda I Avropa və Bakı 2017 İslam Həmrəyliyi Oyunlarının keçirilməsində müstəsna xidmətləri vardır. Avropa və Bakı 2017 İslam Həmrəyliyi Oyunları təşkilat komitələrinin sədri olmuşdur.

Mehriban Əliyeva Azərbaycan xalqının ümummilli liderinin zəngin irsinin və həmçinin Heydər Əliyevin yaratdığı milli dövlətçilik ideyaların yeni nəsillər tərəfindən daim öyrənilməsi məqsədilə yaradılan Heydər Əliyev Fonduna rəhbərlik edir. 2004-cü il mayın 10-da

Heydər Əliyev Fondunun rəsmi açılışı olmuşdur.

Heydər Əliyev Fondunun məqsədi milli-mənəvi dəyərlərin qorunması və Azərbaycan mədəniyyətinin geniş təbliğ olunması ilə bağlı işlərin aparılmasına kömək etmək, əhalinin rifahının yüksəldilməsinə yönəldilmiş müxtəlif proqram və tədbirləri, elm, təhsil, mədəniyyət, səhiyyə və idmanın inkişafını təmin edən layihələri dəstəkləmək, uşaq və gənclərin sağlam, milli-mənəvi dəyərlərə sadıq, hərtərəfli biliklərə malik vətəndaş kimi yetişdirilməsi işinə xidmət etmək, Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunun artırılması ilə bağlı tədbirlərin reallaşdırılmasına yardım göstərməkdən ibarətdir.

Heydər Əliyev Fondu bu gün nəinki respublika hüdudlarında, eləcə də beynəlxalq miqyasda böyük nüfuz və etimad qazanmışdır. Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında, xüsusilə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı ölkəmizin haqlı mövqeyinin beynəlxalq istiqamətində uğurlu nəticələrə nail olunmasında fondun böyük xidmətləri vardır.

2004-cü il avqustun 13-də Azərbaycanın şifahi xalq ədəbiyyatının və musiqi irsinin qorunub saxlanması və inkişaf etdirilməsi sahəsindəki yorulmaz fəaliyyətinə görə Mehriban xanım Əliyeva Azərbaycan Respublikası Milli Olimpiya Komitəsinin IV Baş Məclisində MOK-un İcraiyyə Komitəsinə üzv seçilmişdir.

2004-cü ildən Yeni Azərbaycan Partiyası Siyasi Şurasının üzvüdür.

2005-ci ildə Azərbaycanda keçirilən sosioloji sorğuya əsasən Mehriban xanım Əliyeva "İlin qadını" adını almışdır.

2005-ci il iyun ayının 9-da ictimai, mədəniyyət və xeyriyyəçilik fəaliyyətinə görə, təhsil və mədəniyyət müəssisələrinin dəstəklənməsində, Rusiya və Azərbaycan xalqları arasında dostluğun möhkəmlənməsində xidmətlərinə görə Rusiyanın "Yüzcilliyin məsənləri" Beynəlxalq Xeyriyyə Fondunun "Yaqut Xaç" ordeninə layiq görülmüşdür.

Fəlsəfə elmləri namizədi (2005), İ.M.Seçenov adına Birinci Moskva Dövlət Tibb Universitetinin Fəxri professoru (2012), Müqəddəs Kirill və Mefodiy adına Bolqarıstan Veliko Tırnovo

*LƏNKƏRAN. Heydər Əliyev Xatirə parkında
(08.10.2008).*

Universitetinin Fəxri doktorudur (2016).

2005-ci il noyabrın 6-da Milli Məclisə keçirilən seçkilərdə namizədliyi Yeni Azərbaycan Partiyası tərəfindən 14 saylı Əzizbəyov ikinci seçki dairəsindən irəli sürülmüş, 92,12 faiz səs toplayaraq, Milli Məclisin deputatı seçilmişdir. 2010 və 2015-ci illərdə də Azərbaycan Respublikası Milli Məclisin deputatı seçilmişdir.

Mehriban Əliyevanın Milli Məclisin deputatı kimi fəaliyyətində yaddaqalan məqamlardan biri onun ədalət, humanizm və insanpərvərlik ideallarını rəhbər tutaraq genişmiqyaslı amnistiya aktının qəbul edilməsi təşəbbüsü ilə çıxış etməsidir.

Azərbaycan parlamentarizmi tarixində ilk dəfə olaraq Milli Məclisin deputatı tərəfindən irəli sürülmüş və geniş ictimai dəstək almış bu amnistiya aktı böyük məənəvi-əxlaqi və siyasi məzmun daşımışdır.

Bu nəticə təşəbbüsü ənənəyə çevirərək 2009, 2013 və 2016-cı illərdə eyni müraciətlə çıxış etmiş və nəticədə 2009-cu ildə 9564 nəfər, 2013-cü ildə təqribən 9000 nəfər, 2016-cı ilin oktyabr ayında 2800 məhbus azadlığa buraxılmışdır.

Sivilizasiyalararası dialoq daxil olmaqla,

müxtəlif sahələrdə genişmiqyaslı və fədakar fəaliyyətinə, qayğıya ehtiyac duyan uşaqlara diqqətinə, onların yaşayış şəraitinin yaxşılaşmasına, təhsilinə, həmçinin islam aləmində görülən işlərə böyük dəstəyinə görə Mehriban Əliyeva 2006-cı il noyabrın 24-də İSESKO-nun xoşməramlı səfiri adına layiq görülmüşdür.

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) İcraıyyə Komitəsinin 2007-ci il yanvarın 29-da Cenevrədə keçirilən 120-ci sessiyasının yekdil qərarı ilə Mehriban Əliyeva ana, uşaq və ailə sağlamlığının qorunması və möhkəmlənməsi işində xüsusi xidmətlərinə görə bu beynəlxalq təşkilatın mükafatını almışdır.

Genişmiqyaslı xeyriyyəçilik fəaliyyətinə, bəşəriyyətin ali ideallarına xidmət sahəsində əldə etdiyi yüksək nailiyyətlərə görə 2007-ci ilin mayında Rusiyada "Qızıl ürək" beynəlxalq mükafatı ilə təltif olunmuşdur.

Yetim və kimsəsiz uşaqlara, müharibə və təbii fəlakətlərdən zərər çəkmiş insanlara yardım göstərilməsi sahəsində İslam Konfransı Təşkilatı ilə yüksək səviyyədə əməkdaşlığa görə 2008-ci ilin iyununda "İKT-nin humanitar məsələlər üzrə xüsusi elçisi" diplomuna layiq görülmüşdür.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 5 may tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasının ictimai-siyasi və mədəni həyatında səmərəli fəaliyyətinə görə Heydər Əliyev mükafatı ilə təltif edilmişdir. Azərbaycanda mədəniyyətin, təhsilin, səhiyyənin və idmanın inkişafında səmərəli fəaliyyətinə, Azərbaycan xalqının mədəni irsinin beynəlxalq miqyasda geniş təbliğinə və birinci Avropa Oyunlarının təşkilində xidmətlərinə görə Heydər Əliyev ordeninə layiq görülmüşdür (2015).

2009-cu il sentyabrın 14-də Azərbaycan və Polşa arasında dostluq münasibətlərinin inkişafındakı xidmətlərinə görə Polşa Respublikasının "Xidmətlərə görə" Böyük Komandor Xaçı ordeninə layiq görülmüşdür.

2010-cu il fevralın 15-də Fransa-Azərbaycan mədəni əlaqələrin inkişafına göstərdiyi xidmətlərinə görə Fransa Respublikası Prezidentinin Sərəncamı ilə "Şərəf Legionu" ordeninin zabıt dərəcəsi ilə təltif edilmişdir.

Humanitar fəaliyyətinə görə 2011-ci il üçün

"Birlik Ulduzları" dövlətlərarası mükafatı, Azərbaycan və Ukrayna xalqları arasında mədəni əlaqələrin genişləndirilməsində xidmətlərinə görə, 2014-cü ildə "Kazak şöhrəti" (Kazakskaya slava), Rusiya Federasiyasının "Həştərxan vilayəti qarşısında xidmətlərinə görə", 2015-ci ildə Pakistan Respublikasının "Hilal-e-Pakistan", Serbiya qarşısında ictimai, mədəni və humanitar sahələrdə xüsusi xidmətlərinə görə Serbiya Respublikasının "Stefen" ordenləri, Küveyt Dövlətinin fəxri Diplomu (2014) ilə təltif olunmuşdur.

Mədəni irsinin qorunmasındakı xidmətlərinə görə, 2016-cı ildən Bolqarıstanın Timiovo şəhərinin Fəxri vətəndaşıdır.

2003-cü ildən Lənkəranda istifadəyə verilmiş 24 məktəbdən 9-u Heydər Əliyev Fondu hesabına tikilmişdir. Rayonun Şağlaküçə, Girdəni, Səpnəkəran, Bürcəli, Daşdatük, Tüədo, Digah, Tatova kəndlərində və Liman şəhərində tikilmiş bu məktəblər müasir tələblərə tam cavab verir. Lənkəran Uşaq evi Heydər Əliyev Fondu hesabına əsaslı təmir edilmişdir.

Mehriban xanım Əliyeva Lənkərana səfərləri dövründə Şağlaküçə (2005), Girdəni (2006), Səpnəkəran (2008) məktəblərinin, Osman Mirzəyev adına qarışıq tipli uşaq evinin (2007), Uşaq Sağlamlıq Mərkəzinin (2008) və s. açılışında iştirak etmişdir.

Mehriban xanım Əliyeva 2017-ci il fevralın 21-də Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti təyin olunmuşdur.

Mehriban xanım Əliyeva çıxışlarından birində qeyd etmişdir ki, hər bir cəmiyyətdə mərhəmət, insanpərvərlik, qayğı kimi hisslər əsas yer tutmalıdır. O cəmiyyətdə ki, həm dövlət qurumları, həm vətəndaş cəmiyyəti məhz bu prinsiplər əsasında həm öz həyatını, həm öz fəaliyyətini qurur, o cəmiyyət inkişaf etmiş uğurlu cəmiyyətdir.

Mehriban xanım Əliyeva bu baxımdan özünün peşəkar fəaliyyəti, zəngin təcrübəsi, böyük humanizmi və hadisələrə münasibətilə Azərbaycan tarixində qadın hərəkətinin yeni bir səhifəsini açmışdır. Fəaliyyətinin əsasını xalq sevgisi, vətənpərvərlik, bəşəri ideyalara sadiqlik təşkil edir.

A

A – Dünya əlifbalarının əksəriyyətinin, həmçinin Azərbaycan əlifbasının birinci hərfi. Sözlün əvvəlində, ortasında və axırında işlənir.

ABBAS Mirhüseyn Surət oğlu (d.27.08.1949, Lənkəran rayonu, Siyavar kəndi) - nasir, filologiya elmləri namizədi (2000), dosent (2006), Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2006), "Qızıl qələm" media mükafatçısı (2009).

Mamusta kənd orta məktəbini (1966), Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun filologiya fakültəsini (1973) bitirmiş, Mamusta kənd orta məktəbində (1973-1985) Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi, Siyavar kənd orta məktəbində ixtisası üzrə müəllim (1986-1990), direktor (1990-1995) işləmişdir.

1996-cı ildən Lənkəran Dövlət Universiteti Humanitar fakültəsinin Azərbaycan dili ədəbiyyatı kafedrasının müəllimidir. Bir müəllim kimi, daim elmi axtarışda olmuş, 2000-ci ildə "İslam Səfərlinin yaradıcılığı" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək, filologiya elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

Universitetin Humanitar elmlər fakültəsinin (2001-2005), İxtisasartırma və kadrların yenidən hazırlanması fakültəsinin dekanı (2007-2009) işləmişdir.

Ədəbi yaradıcılığa XX əsrin 70-ci illərinin axırlarında başlamış, "Təəccüb" adlı ilk hekayəsi "Lənkəran" qəzetində dərc olunmuşdur (1986).

Hekayə, povest və romanlarında yüksək mənəvi keyfiyyətlərə malik müasirlərimizin dolğun bədii surətlərini yaratmış, ailə-məişət məsələləri ilə bağlı problemlər qaldırmış, müasir həyatın gerçəkliyindən doğan məsələləri, insan talelərini işıqlandırmışdır.

1 monoqrafiyanın, 50-dən çox elmi məqalə-

nin, ali məktəblər üçün 5 proqram, 3 metodik vəsaitin, 6 kitabın müəllifidir.

Etibar Əhədovun "Mirhüseyn Abbas" kitabı həyat və fəaliyyətinə həsr edilmişdir (B., 2011).

Anadan olmasının 60 və yaradıcılığının 40 illiyi Lənkəran Dövlət Universitetində geniş qeyd edilmişdir (2009).

Əsərləri: Sabaha soraqlayan məktəb, B., 2000; İslam Səfərlinin yaradıcılığı, B., 2000; Soyuq ömrün nəşəsi, B., 2002; Ürəyin kölgəsi, B., 2007, Qırılan ömürlər, B., 2013, Siyavar, B., 2015.

ABBAS Mirzə (d.28.08.1789, İran - 25.10.1833, İran) - Fətəli şah Qacarın oğlu və vəliəhdi. Şahın Azərbaycan üzrə naibi olmuşdur. Dövlət işlərində, İranın xarici siyasətində mühüm rol oynamışdır. Rusiya ilə İran arasında bağlanmış "Gülüstən" və "Türkmənçay" sülh müqavilələrinin imzalanmasında iştirak etmişdir. Müqaviləyə görə, Talış xanlığı Rusiya dövlətinin tərkibinə daxil edilmişdir (12 oktyabr 1813). "İran qoşunlarının Lənkəran qalasında məğlubliyətini eşidən Abbas Mirzə o qədər həyəcanlanmışdır ki, hətta ağlamışdır" (*Mirzə Əhməd Mirzə Xudaverdi oğlu. Əxbarnamə, B., 1975, səh. 103*).

Oğlu Bəhmən Mirzə 1848-ci il mayın 12-də gəmi ilə Lənkərandan Bakıya gəlmiş, oradan Şamaxıya, daha sonra Tiflisə, 1851-ci ildə isə Şuşaya köçmüşdür. 16 arvadından 63 övladı - 31 oğlu, 32 qızı olmuşdur.

"ABBASIYYƏ" - dini və dünyəvi elmlər tədris edilən ibtidai tipli mədrəsə.

1993-cü ildən Lənkəranda fəaliyyət göstərir. Həmin ildən ona axund Hacı Qəni (Sədi) Axundzadə rəhbərlik edir.

Mədrəsədə "Qurani-Kərim"dən, şəriət ehkamlarından, islam dininin tarixindən dərslər keçirilir, ərəb və fars dilləri öyrədilir.

ABBASIYYƏ - şəhərin Alboxça məhəlləsində məscid.

XVIII əsrin əvvəllərindən 1937-ci ilədək fəaliyyət göstərib. Şəhərin yeddi küçəsinin birləşdiyi, indiki Səməd Vurğun və Şəkər Aslan küçələrinin kəsişdiyi yerdə, Alboxça məhəlləsində yerləşib. 30-cu illərdə məscidin xidmətçisi (xüddamı) -- Cavad adlı dindar olub. Görkəmli bəstəkar Əfrasiyab Bədəlbəyli Lənkəranda mərasim nəğmələrini toplayarkən onun evində qalıb.

Böyük bazar və Kiçik bazar məscidlərinin dindarları aşura gecəsində Abbasiyyə məscidinin həyətinə toplaşaraq şəbh çıxarmışlar.

Məscidin minbəri bu gün də qorunur, Sütəmur dov kənd məscidindədir. Onu məscidə poçtalyon Nəsir vermişdir.

ABBASOV Akim Əli oğlu (d.25.05.1911, Zəngəzur mahalı, Ərikli kəndi - 27.02.1992, Bakı) - hərbi xadim, general-mayor (1957).

Zaqafqaziya Hərbi Hazırlıq Məktəbini (1929) bitirdikdən sonra təhsilini Tbilisi şəhərində Zaqafqaziya Hərbi Piyada Məktəbində davam etdirmiş (1932), 77-ci Azərbaycan dağ-atıcı diviziyasının

Xankəndi şəhərindəki dağ-atıcı alayında taqım komandiri kimi xidmətə başlamışdır.

Böyük Vətən müharibəsinin ilk illərindən döyüşən ordu sıralarında olmuş, torpaqlarımızın düşməndən təmizlənməsi əməliyyatlarında peşəkar hərbi-zabit kimi iştirak etmişdir.

M.V.Frunze adına Moskva Hərbi Akademiyasını bitirdikdən sonra Lənkəran hərbi birləşmənin komandiri təyin edilmişdir (1956). Lənkəranda işləyərkən ona general-mayor hərbi rütbəsi verilmişdir.

Üç dəfə (IV, V və VI çağırış) Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı olmuş, Salyandan Lənkərana elektrik xətləri çəkirmiş, Lənkəran-Lerik, Lənkəran-Yardımlı yollarının salınmasında iştirak etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamları ilə Bakıda, Naxçıvanda, Lənkəranda

və digər yerlərdə anadan olmasının 85, 2011-ci ildə isə 100 illiyi qeyd edilmişdir.

Ədəbiyyat: Kamil Bəktaş. General Akim Abbasov, B., 1976; Abdulla Qurbani. General ömrü, B., 1996; Abdulla Qurbani. Qeyrət qılını, B., 2011.

ABBASOV Ağamir Abbas oğlu (d. 1870, Lənkəran rayonu, Siyavar kəndi - 15.01.1952, Siyavar kəndi) - istehsalat qabaqcılı, xeyriyyəçi, el ağsaqqalı.

Mədrəsə təhsili almış, İslam dininin əhkamlarına mükəmməl bələd olmuşdur. Uşaqlıqdan əkinçilik, bağçılıq və maldarlıqla məşğul olaraq, halal zəhməti ilə yaşamışdır.

Kolxoz təsərrüfatının ilk qurucularındandır. Lənkəranda təcrübəli bağban kimi tanınmışdır. Meyvəçilik təsərrüfatının inkişafında xidmətləri çox olmuşdur. Həyatında 40-50 növ meyvə yetişdirmişdir. Yığıldığı məhsullarından uşaq evinə, kimsəsizlərə, qonum-qonşuya pay ayırmışdır. Yetişdirdiyi meyvə tinglərindən rayonun təsərrüfatlarında istifadə edilmişdir.

El ağsaqqalı kimi yaddaşlarda qalmışdır.

ABBASOV Baloğlan Mirzağa oğlu (15.12.1919, Lənkəran, Sütəmur dov kəndi - 19.11.1942) - snayper, Böyük Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı.

Lənkəran Subtropik Bitkilər Texnikumunu bitirdikdən sonra kənddəki təsərrüfatda işləmişdir. 1939-cü ildə Sovet Ordusu sıralarına çağırılmış, 1941-ci ildə Ukrayna, 1942-ci ildə Stalinqrad cəbhələrində vuruşmuşdur.

Xidmət etdiyi hissədə snayperlik hərəkətinin təşəbbüsçülərindən olmuşdur. O dövrün qəzetlərində Stalinqrad cəbhəsində 10 usta atıcının 757 alman faşistinin öldürməsi haqqında məlumat verilmişdir. Serjant Baloğlan Abbasov 106

hitlerçini məhv etmiş, usta atıcılar arasında birinci yeri tutmuşdur.

Stalinqradd cəbhəsi Hərbi Şurasının qərarı ilə Abbasovun adı əbədi olaraq qvardiya diviziyası şəxsi heyətinin siyahısına daxil edilmişdir. Ölümündən sonra Qırmızı Bayraq ordeni ilə təltif olunmuşdur. O, həmçinin "İgidliyə görə" medalı, Ali Baş Komandanlığının təşəkkürünü almışdır.

Lənkəran şəhərinin küçələrindən birinə Baloğlan Abbasovun adı verilmişdir. Baloğlanın adını daşıyan sovxoz keçən əsrin 70-90-cı illərində Azərbaycanda, həmçinin ittifaq miqyasında ən iri və qabaqcıl təsərrüfatlardan sayılırdı. Kəndəməşə kəndində, idarə binasının qarşısında qəhrəmanın abidəsi ucaldılmışdır. Stalinqradda Mamay təpəsində ucaldılmış abidə kompleksində həmyerlimizin də adı həkk edilmişdir.

Yazıçı P.Pavlenko yazmışdır: "Əgər azərbaycanlı oğullar sədaqət andı içmək istəyirlərsə, qoy cəsarətlə Baloğlan Abbasovun ruhuna and içsinslər. Hansı qəhrəmana oxşamaq istədiklərini soruşduqda isə qoy tərəddüd etmədən Baloğlan Abbasovun adını çəksinslər.

İnsanlar, cəmi 23 il yaşayıb ölməz şöhrət qazanan igidi xatırlayın!"

Şəkər Aslanın "Mən qayıtmısam", Mirhəfiz Bahadırın "Berlində açılan tufəng" poemaları, Etibar Əhədovun "Odlu izlərlə" sənədli povesti Baloğlan Abbasova həsr edilmişdir.

ABBASOV Qurban Abbas oğlu (d. 26.1910, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi - 26.01.1988,

Xolmili) - istehsalat qabaqcılı, ictimai xadim.

1933-cü ildə Lənkəran pedaqoji məktəbini, 1937-ci ildə Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunu bitirib.

1933-cü ildə kənddəki məktəbdə pedaqoji fəaliyyətə başlayıb. Sonralar məktəbin direktoru (1937-1939), Lənkəran Xalq Maarif Şöbəsinin müdiri (1939), Lənkəran Rayon Partiya Komitəsi təbliğat-təşviqat şöbəsinin müdiri (1940-1941), partiya komitəsinin təlimat-

çısı (1946-1947), Lənkəran Rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri, rayon Partiya Komitəsinin ikinci katibi (1947-1953), Lənkəran meşə təsərrüfatının müdiri (1953-1961), kommunal təsərrüfatı, sosial sığorta və ictimai təminat şöbələrinin müdiri işləyib.

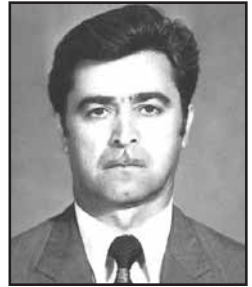
Lənkəranda abadlıq-quruculuq işlərinin təşkilində mühüm xidmətləri vardır.

Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı olmuşdur.

1941-ci ildən Böyük Vətən müharibəsinin iştirakçısı idi. Ordudan 1946-cı ildə tərxis edilib. "Qırmızı Ulduz" ordeni və medallarla, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı ilə təltif olunub.

ABBASOV Mirsəmid Mirəyyub oğlu (d.10.03.1939, Lənkəran şəhəri - 08.09.1997, Lənkəran şəhəri) - inşaatçı-mühəndis, ictimai xadim, respublikanın Əməkdar inşaatçısı (1983).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1956), Azərbaycan Dövlət Politeknik İnstitutunun inşaat fakültəsini (1963) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran 8 saylı tikinti-quraşdırma idarəsində başlamış, usta, iş icraçısı, böyük iş icraçısı, idarənin rəisi (1963-1974) vəzifələrində çalışmışdır. Sonralar "Azərkəndtikinti" trestinin Masallı rayonunda yerləşən 3 saylı tikinti idarəsində mühəndis (1974-1975), Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Nazirliyinin Lənkəranda yerləşən rayonlararası suvarma sistemləri Xanbulançay istismarı idarəsinin rəisi (1976-1982), Lənkəran Şəhər XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri (1982-1989), Yuxarı Xanbulançay hidroqovşağı rayonlararası istismar-istehsalat idarəsinin rəisi (1989-1991), Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı (1991-1992) işləmişdir. 1993-cü ilin sentyabr ayından Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının müavini vəzifəsində çalışırdı.

Lənkəranda aparılan tikinti, abadlıq-quruculuq işlərində xidmətləri vardır.

ABBASOV Tərlan Mirhüseyn oğlu (d. 09.09.1969, Lənkəran rayonu, Siyavar kəndi) - həkim-uzman (2006), hərbi tibb xidməti polkovnik-leytenantı.

Siyavar kənd orta məktəbini (1986), N.Nərimanov adına Azərbaycan Tibb İnstitutunun müalicə-profilaktika fakültəsini fərqlənmə diplomu ilə bitirib (1993).

Əmək fəaliyyətinə Hirkan qəsəbə xəstəxanasında başlamışdır (1994-1998). Sonralar hərbi xidmətə çağırılmış, Sumqayıt hərbi hospitalında hərbi həkim işləmişdir. 2002-ci ildə Türkiyə Respublikasının Ankara şəhərindəki Gülhanə Əsgəri Tibb Akademiyasında işləməklə ixtisasını artırmış (2003-2008), "Uzman" mütəxəssis adına layiq görülmüşdür.

2008-ci ildən respublika Müdafiə Nazirliyinin Baş Klinik Hospitalında işləyir. 2015-ci ildən hospitalın qastrontologiya şöbəsinin rəisidir.

ABDULLAYEV Ağadadaş Mahmud oğlu (d.09.07.1934, Lənkəran şəhəri -30.10.1997, Lənkəran şəhəri) - həvəskar bəstəkar, VI Ümumdünya gənclər festivalının laureatı (Moskva, 1957), musiqi folklorunun mahir bilicisi.

Uşaq yaşlarından musiqiyə maraq göstərmiş, məktəb illərindən öz fəaliyyət dərəcələrində qarmon çalmışdır.

Sonralar həvəskar bəstəkar kimi tanınmış, xalq mahnılarına, yerli şairlərin şeirlərinə musiqi bəstələmişdir. Rəhbərlik etdiyi Lənkəran məktəblilərindən ibarət musiqi kollektivi ardıcıl olaraq 19 il uşaq və gənclər festivallarının qalibi olmuşdur. "Şənlik" xalq mahnı və rəqs ansamblının tərkibində Polşada keçirilən dağ xalqları folkloru festivalında iştirak etmişdir (1976). "Lənkəranım" rəqs havası klarnetçalan Yüzbaşı Rzayevin ifasında fonetikaamızın qızıl fonduna daxil edilmişdir.

İstedadlı musiqi müəllimi idi. Lənkəran şəhər 2 saylı musiqi məktəbində işləyirdi.

ABDULLAYEV Fərman Muxtar oğlu (d. 09.01.1966, Lənkəran) - alim-aqronom, kənd təsərrüfatı elmləri namizədi (2007).

1991-ci ildə Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun bitki mühafizəsi fakültəsini bitirmişdir. 1994-cü ildə Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Bağçılıq və Subtropik Bitkilər İnstitutunun (AETB və SBI) aspiranturasına daxil olmuş, 2007-ci ildə "Lənkəran-Astara bölgəsində kivi (*Aktinidia chinensis*) bitkisinin bioekoloji xüsusiyyətləri, forma müxtəlifliklərinin və perspektivliyinin öyrənilməsi" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək, kənd təsərrüfatı elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

1994-cü ildən Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Bağçılıq və Subtropik Bitkilər İnstitutunun Lənkəran çay filialında işləyir. 2008-2017-ci illərdə AETB və SBI Lənkəran çay filialının direktoru işləmişdir.

Çay, sitrus, feyxoa və kivi bitkilərinin seleksiyası və sortöyrənməsi istiqamətində tədqiqatlar aparmışdır. Bir neçə feyxoa və kivi sortunun müəllifidir.

"Azərbaycanda çayın becərilməsinin elmi-praktik əsasları" (2012) kitabının müəlliflərindən biridir.

ABDULLAYEV Fəxrəddin Hümmətəli oğlu (d. 16.06.1960, Lənkəran şəhəri - 09.05.1994) - Qarabağ şəhidi.

Qarabağ hadisələri başlananda Milli Ordu sıralarına könüllü getmişdir. Siyasi və hərbi hazırlıq əlaçısı idi. Döyüş tapşırığını yerinə yetirərkən qəhrəmanlıq göstərmişdir.

Lənkəranın Şəhidlər qəbiristanlığında dəfn edilmişdir.

ABDULLAYEV Hənifə Məmmədağa oğlu (d. 07.02.1923, Lənkəran şəhəri - 13.03. 1991, Bakı) - həkim, tibb elmləri doktoru (1967), professor (1969).

Lənkəran şəhər 2 saylı orta məktəbini (1943), İkinci Moskva Dövlət Tibb İnstitutunu (1949),

Moskva Hemotologiya və Qanköçürmə İnstitutunun aspiranturasını (1955) bitirmişdir.

Hemotologiya cərrahiyyəsinə elmi kəşfləri ona dünya şöhrəti qazandırmışdır. 1968-ci ilədək Moskvada Mərkəzi Hemotologiya və

Qanköçürmə İnstitutunda baş elmi işçi vəzifəsində çalışmışdır. Bakıya qayıtdıqdan sonra Ə.Əliyev adına Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda hemotologiya və qanköçürmə kafedrasını təşkil etmişdir (1968).

Azərbaycan Səhiyyə naziri işləmişdir (1970-1979). Ümumdünya Hemofiliya Federasiyasının üzvü (1969-1990), Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı (1970-1981) olmuşdur.

ABŞ, Türkiyə, İran, Almaniya, Çexoslovakiya, Fransa və digər xarici ölkələrdə hemofiliya və talasemiya haqqında mühazirələr oxumuşdur.

200-dək elmi əsərin, hemotologiyaya aid dərslər və monoqrafiyaların, elmi metodik vəsaitlərin müəllifidir.

Qırmızı Əmək Bayrağı və "Şərəf Nişanı" ordenləri, həmçinin Yunanistanın Qırmızı Xaç Cəmiyyətinin "Qızıl xaç" ordeni və medallarla, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı ilə təltif edilmişdir.

Anadan olmasının 60 və elmi fəaliyyətinin 40 illiyi qeyd edilmişdir.

Lənkəranda adını daşıyan küçə vardır.

ABDULLAYEV Əlövsət Səməd oğlu (d. 05.04.1916, Lənkəran şəhəri - 21.07. 1981, Lənkəran şəhəri) - əczaçı, şair,

gənc şairlərin respublika müsabiqəsinin qalibi (1948).

Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu və Bakı Tibb Texnikumunu (1936) bitirmiş, şəhər 140 saylı aptekdə və Vilyan kənd aptekində işləmişdir.

Lənkəran ədəbi birliyinin fəal üzvlərindən olmuş, gənclərə ədəbi məsləhətlər vermişdir.

İlk şeiri 1936-cı ildə rayon qəzetində çıxmış-

dir. Şeirləri "Əlövsət Şəfa" imzası ilə "Kommunist", "Gənc işçi", "Bakı", "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzetlərində, həmçinin almanaxlarda çap olunmuşdur. "Bahar" şeirinə bəstələnmiş mahnı respublika müsabiqəsində mükafata layiq görülmüşdür. Yaradıcılığında Vətən məhəbbəti, təbiət, əxlaq və tərbiyə məsələləri əsas yer tutur.

"Əməkdə fərqlənməyə görə" medalı, döş nişanları və fəxri fərmanlarla təltif olunmuşdur.

ABDULLAYEV Əvəz Cahangir oğlu (d.01.07.1944, Lerik rayonu, Çayrud kəndi - 02.04.2006, Lənkəran şəhəri) - həkim, tibb elmləri namizədi (1998), SSRİ Səhiyyə əlaçısı.

N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu bitirərək, Lerik rayon Sanitar-Epidemioloji Stansiyasında (1970-1976) və Lənkəran Sanitar-Epidemioloji Stansiyasında (1976-2006), Lənkəran Tibb Məktəbində (1978-2000) işləmişdir.

2000-ci ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin müəllimi idi. 2002-2006-cı illərdə universitetin mülki müdafiə kafedrasının müdiri olmuşdur.

"Azərbaycanın rütubətli subtropik iqlimli bölgəsində strongiloidozon epidemioloji xüsusiyyətləri və praktikası" mövzusunda müdafiə edərək, tibb elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

Anadan olmasının 60 illiyi pedaqoji kollektivdə qeyd edilmişdir (2004).

Ədəbiyyat: Etibar Əhədov. Sən həmişə bizimləsən, B., 2014.

ABDULLAYEV İmanverdi Ələkbər oğlu (d.08.03.1917, Lənkəran şəhəri - 30.03.1970, Lənkəran şəhəri) - istehsalat qabaqcılı, ictimai xadim.

Lənkəran Subtropik Bitkilər Texnikumunu (1933), Moskva Hərbi Siyasi Məktəbini (1943), Bakı Ali Partiya Məktəbini (1959) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə Lənkəran dəniz nəqliyyatı idarəsində başlamış (1934-1939), rayon Komsomol

Komitəsində təbliğat və təşviqat şöbəsinin müdiri işləmişdir (1939). Ordu sıralarında siyasi işlər üzrə komandir müavini təyin edilmişdir. 2-ci Baltik cəbhəsində hərbi hissə komandiri olmuş, faşizmə qarşı vuruşmuşdur.

Müharibədən sonra Lənkəran Rayon Partiya Komitəsində təlimatçı (1945-1946), rayon Komsomol Komitəsinin birinci katibi (1946-1948), Lənkəran MTS-nin direktorunun siyasi işlər üzrə müavini (1948-1960), Lənkəran Rayon Partiya Komitəsinin katibi (1961-1964), rayon XDS İcraıyyə Komitəsinin sədr müavini (1965-1967), çörək zavodunun direktoru (1968-1969), kommunal təsərrüfatı şöbəsinin müdiri (1969-1970) işləmişdir.

Lənkəranın iqtisadi və sosial həyatının bütün sahələrində, həmçinin gənclərin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində fəal iştirak etmişdir.

"Qırmızı Ulduz" ordeni (1944), Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı (1962) və medallarla təltif edilmişdir.

ABDULLAYEV Məmmədsadiq Məmmədağa oğlu (d.01.07.1924, Lənkəran şəhəri -18.08.2006, Bakı) - həkim, tibb elmləri

doktoru (1965), professor (1967), Əməkdar elm xadimi (1991).

Lənkəran şəhər 2 saylı orta məktəbini (1940), N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun pediatriya fakültəsini (1944), həmin institutun aspiranturasını (1947) bitirmişdir. Leningrad (indiki Sankt-Peterburq) Hərbi Tibb Akademiyasının operativ cərrahlıq və topoqrafik anatomiya kafedrasının (1960-1965), Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutu histologiya kafedrasının müdiri (1965-1969), ikinci anatomiya kafedrasının müdiri (1969-1979), M.A.Topçubaşov adına Klinik və Eksperimental Cərrahlıq İnstitutunda (1979-1988) işləmişdir.

1988-ci ildən ömrünün axırınadək N.Nərima-

nov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun insan anatomiyası kafedrasının professoru olmuşdur.

"Azərbaycan Tibb jurnalı"nın redaktor əvəzi və redaktoru (1972-1995), Azərbaycan EA Tibbi Terminologiya Komitəsinin sədri (1976), Almaniyada çıxan "Dəqiq elmlər ideyaları" jurnalı redaksiya heyətinin üzvü (1973), SSRİ "Böyük Tibb Ensiklopediyası"nda şöbə redaktoru (1974), SSRİ Tibb EA Rəyasət Heyəti nəzdindəki problem komissiyasının üzvü olmuşdur.

Yaponiya, Almaniya, Polşa, Çexoslovakiya, Bolqarıstan və digər ölkələrdə elmi simpoziumlarda iştirak etmişdir.

200-dən çox elmi əsərin, elmi məqalələrin, 10 kitabın və s. müəllifidir. Həkim İmran Axundovun professor Məmmədsadiq Abdullayev haqqında 3 monoqrafiyası çap olunmuşdur.

Əsərləri: Histologiya terminləri lüğəti, B., 1970; Gözün hərəkəti aparat sinirləri (H.S.Abiyevlə birlikdə - monoqrafiya), B., 1973; Ümumi histologiya (dərslük), B., 1975; Uşağın anatomiyasına dair (hərəkət aparatı, dərslük), B., 1976; Aristotel və Aristotelizim anatomiya tarixində (rus dilində, monoqrafiya), B., 1988 və s.

ABDULLAYEV Nizami Salman oğlu (d.10.-03.1940, Lənkəran rayonu, Kosalar kəndi) - həkim, pediatr, Lənkəran səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri, SSRİ-nin Səhiyyə əlaçısı (1973).

Lənkəran Pedaqoji Məktəbini bitirdikdən sonra (1961) Lerik rayonunun Barzavu kəndində müəllim işləmişdir (1961-1963).

1969 - cü ildə N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu bitirərək, Lənkəran rayonunun Nərimanabad qəsəbə xəstəxanasında işləmişdir. Sonralar Lənkəran uşaq poliklinikasının müdiri (1971-1972), rayon səhiyyə şöbəsinin müdiri (1972-1974), Lənkəran Tibb Məktəbinin direktoru (1974-1985), rayon mərkəzi xəstəxanasının baş həkimi (1985-1989), həkim-bədən tərbiyəsi dispanserinin baş həkimi (1995-2000), Lənkəran

Uşaq Xəstəxanasının baş həkimi (2000-2011) işləmişdir.

Lənkəranda səhiyyənin inkişafında xidmətləri vardır.

SSRİ həkimlərinin birinci qurultayının nümayəndəsi olmuşdur (1976).

ABDULLAYEV Rövşən Əbdulhüseyn oğlu (d.16.01.1969, Lerik rayonu - 13.09.1992) - hərbi-zabit, Azərbaycan Respublikasının Milli Qəhrəmanı (15.01.1995).

Astara şəhər 1 saylı orta məktəbini bitirdikdən sonra Lənkəran Daxili İşlər Şöbə-sində işləmiş (1985-1987), Leninqrad Ali Hərbi Siyasi Məktəbində oxumuş (1987-1991), Azərbaycan daxili qoşun hissələrində rota komandirinin müavini kimi fəaliyyətə başlamışdır.

1991-ci ilin axırlarından cəbhə bölgələrində idi. Vzvodu 1992-ci ilin iyun ayından Zəngilan rayonunun Qazançı kəndi ətrafında müdafiə mövqeyində dayanmışdı.

Qeyri-bərabər döyüşdə xusisi şücaət göstərərək, düşmənin 2 PDM-ni susdurmuş, aldığı yaradan çoxlu qan itirərək gözlərini əbədi yummuşdur.

Göstərdiyi igidliyə görə, Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adına layiq görülmüşdür. Xatirəsi əziz tutulur.

Polis şöbəsinin yaxınlığında büstü qoyulmuşdur.

Şair Şəkər Aslanın ölməz qəhrəman haqqında yazdığı "Elə yaşayaram" kitabı "Gənclik" nəşriyyatında çap olunmuşdur (B.,1997).

Lənkəranda adını daşıyan küçə vardır.

ABDULLAYEV Səmədağa Mirhəmzə oğlu (d. 10.11.1963, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, respublikanın Əməkdar müəllimi (2009).

Lənkəranda təhsilin inkişafında xidmətləri vardır.

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1980), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin riyaziyyat fakültəsini (1984) bitirmişdir.

Lənkəran şəhər 9 saylı orta məktəbində müəllim (1984-1990), şəhər 3 saylı orta məktəbində təşkilati və təlim-tərbiyə işləri üzrə direktor müavini (1990-2000), Sütəmurdov kənd orta məktəbinin direktoru (2000-2003), Lənkəran Şəhər Təhsil Şöbəsinin müdiri (2003-2010), Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının təhsil, səhiyyə və mədəniyyət sahələri üzrə müavini (2010-2012) işləmişdir.

2012-ci ildən Miqrasiya Xidməti Lənkəran Regional İdarəsinin rəisidir.

ABDULLAYEV Şahməmməd Böyükağa oğlu (d.21.10.1917, Lənkəran şəhəri - 22.10.1993, Lənkəran şəhəri) - istehsalat qabaqcılı, ictimai xadim.

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1934), Bakı Tibb Məktəbini (1938), Bakı Ali Partiya Məktəbini (1951), Ümumittifaq Yeyinti Sənaye İnstitutunu (1967) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Astara rayonunda başlamış, subtropik bitkilər sovxozunda həkim məntəqəsinin müdiri (1938), hərbi hissələrdə səhiyyə xidməti rəisi (1938-1948) olmuşdur. Ordu sıralarından tərxisdən sonra Lənkəran Rayon Partiya Komitəsinin təlimatçısı (1948-1949), təşkilat şöbəsinin müdiri (1951-1953), Lənkəran XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri (1953-1955), MTS ilk partiya təşkilatının katibi (1955-1960), şəhər kooperativ ticarətinin müdiri və digər məsul vəzifələrdə işləmişdir (1960-1993).

Lənkəranın iqtisadi, sosial və mədəni quruculuq sahələrində, gənclərin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində xidmətləri vardır. Təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə Lənkəranda bir sıra sosial obyektlər istifadəyə verilmişdir.

Lənkəran şəhər və rayon Sovetlərinin deputatı, veteranlar və ağsaqqallar şurasının üzvü olmuş, Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni və medallarla təltif edilmişdir.

ABDULLAYEV Taryel Hacıbala oğlu (d.25.02.1965, Lənkəran şəhəri - 31.01.1990, Bakı) - şəhid, azadlıq uğrunda mübariz.

Lənkəran şəhər 2 sayılı orta və 169 sayılı texniki peşə məktəblərini bitirmiş, Lənkəran cihazqayırma zavodunda işləmişdir. 1990-cı il yanvarın 26-da rus desantçıları tərəfindən tutulmuşdur. Vertolyota qaldırılanda kəndir əlindən sürüşüb boğazına keçmiş və həlak olmuşdur.

ABDULLAYEV Yaşar Ruhulla oğlu (d.10.03.1942, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi) - mühəndis-energetik, texnika elmləri doktoru (1998), professor (1998).

Veravul kənd orta məktəbini (1958), Azərbaycan Neft-Kimya İnstitutunun energetika fakültəsini (1963), Moskva Energetika İnstitutunun aspiranturasını (1968) bitirmişdir.

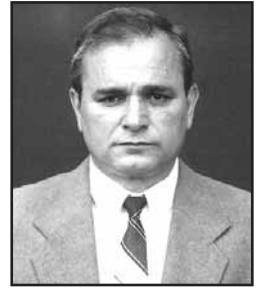
Əmək fəaliyyətinə təhsil aldığı ali məktəbdə başlamış (1963-1968), Moskva Energetika İnstitutunda müəllim işləmişdir (1969-1987). 1998-ci ildən Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasının professoru, Azərbaycan Ali Attestasiya Komissiyası Ekspert Şurasının sədr müavini.

İnduksion və elektromaqnit levitatorların nəzəriyyəsi, mürəkkəb maqnit dövrlərin hesabı və nəzəriyyəsi, elektromaqnit və elektromexanika avtomatik aparatların yeni konstruksiyalarının yaradılması mövzusunda 100-dən çox elmi məqalənin və ixtiraların müəllifidir.

İxtiraları beynəlxalq sərgilərdə nümayiş etdirilmişdir. Kosmik aparatların tədqiqi və sınağı üçün yaratdığı avtomatik qurğu Moskvadakı sərgidə qızıl medala layiq görülmüşdür.

"Elektromaqnit ekranlı maqnit sistemlərin nəzəriyyəsi" elmi əsəri Moskvanın "Elm" nəşriyyatında çapdan çıxmışdır.

ABDULLAYEV Vaqif İmanverdi oğlu (d.24.03.1948, Lənkəran şəhəri) - iqtisadçı, politoloq.

Lənkəran şəhər 3 sayılı orta məktəbini (1966), Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin maliyyə-kredit fakültəsini (1974), Bakı Politologiya və Sosial İdarəetmə İnstitutunu (1974) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə 1965-ci ildə başlamış, tərəvəz - çeşidləmə fabrikində fəhlə (1965-1966), rayon texniki təminat birliyində çilingər (1966-1967), Lənkəran 113 sayılı texniki peşə məktəbində tərbiyəçi-müəllim (1967-1971), "Lənkəran" üzümçülük sovxozunda baş iqtisadçı (1973-1974), 4 sayılı tikinti quraşdırma idarəsində iqtisadçı (1974-1977), Lənkəran maliyyə şöbəsində büdcə inspeksiyasının rəisi (1977-1980), Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsində təlimatçı, kənd təsərrüfatı şöbəsinin müdiri, təşkilat-partiya işi şöbəsinin müdiri (1980-1992), Lənkəran Dövlət Universitetində şöbə müdiri, prorektor və s. vəzifələrdə (1992-2015) işləmiş, 1971-1973-cü illərdə hərbi xidmətdə olmuşdur.

Fəaliyyəti dövründə Lənkəranın ictimai, sosial-iqtisadi həyatında fəal iştirak etmişdir.

"Əməkə də fərqlənməyə görə" medalı (1970) və fəxri fərmanlarla təltif olunmuşdur.

1980-ci ildən sonra bütün çağırışlarda şəhər və rayon sovetlərinin deputatı seçilmiş, şəhər Partiya Komitəsinin büro üzvü və Azərbaycan KP XXXII qurultayının nümayəndəsi olmuşdur.

ABDULLAYEVA Elmira Ağalı qızı (d. 25.12.1937, Lənkəran şəhəri) - müəllim-bioloq, biologiya elmləri namizədi, dosent (1969).

Lənkəran şəhər 2 sayılı orta məktəbini (1955), ADU-nun biologiya fakültəsini (1961), A.Qarayev adına Azərbaycan Fiziologiya İnstitutunun aspiranturasını bitirmişdir (1967).

Lənkəran Dövlət Universitetində təbiyyat fakültəsinin dekani, kimya-biologiya kafedrasının müdiri (1992-2000) olmuşdur.

Azərbaycan Milli EA-nın Fiziologiya İnstitutunda işləyir.

70-dən çox elmi əsərin, monoqrafiya və metodik vəsaitlərin müəllifidir.

ABDULLAYEVA İlahə Əvəz qızı (d.07.12.-1975, Lənkəran şəhəri) - müəllim, filologiya elmləri namizədi (2008).

Lənkəran şəhər 4 sayılı orta məktəbini bitirdikdən sonra rayondakı gənc texniklər stansiyasında dərək rəhbəri işləyib (1992).

Sonra Lənkəran Dövlət Universitetinin şərqşünaslıq fakültəsini (1997) və magistraturanı (1999) fərqlənmə ilə bitirib.

1999-cu ildən Lənkəran Dövlət Universitetində işləyir. 2010-cu ildən universitetin baş müəllimidir.

"Füzulinin "Leyli və Məcnun" əsərində ərəbizmlər" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək, filologiya elmləri namizədi alimlik dərəcəsi alıb.

10-dan çox elmi məqalənin müəllifidir.

ABDULOV Mütəllim İsa oğlu (d. 26.11.1922, Lənkəran rayonu, Sütəmurdov kəndi - 27.05.2012, Lənkəran şəhəri) - hüquqşünas, şair-bəstəkar, müharibə veteranı.

Lənkəran şəhər 3 sayılı orta məktəbini bitirdikdən sonra (1937) pedaqoji texnikuma daxil olmuş, Osaküçə kənd məktəbində müəllim işləmişdir (1940).

1942-ci ildə hərbi məktəb bitirərək Böyük Vətən müharibəsi cəbhələrində minamyotçular vzwodunun komandiri kimi Ukrayna, Belorusiya, Pribaltika cəbhələrində döyüşmüşdür. Döyüş yolu 1944-cü il avqustun 23-də Latviyada başa çatmışdır.

Müharibədən sonra Azərbaycan Dövlət Uni-

versitetinin hüquq fakültəsini bitirmiş (1957), 1955-1985-ci illərdə rayon notariusu işləmişdir.

Bədii yaradıcılığa pedaqoji məktəbdə oxuduğu illərdə başlamışdır. "Oktyabr" adlı ilk şeiri 1937-ci ildə rayon qəzetində çap olunmuşdur. Şeirləri respublikanın müxtəlif mətbuat orqanlarında dərc edilmişdir. İki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı, tank qoşunları general-mayoru Həzi Aslanova və Böyük Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı Baloglan Abbasova həsr etdiyi şeirlərinə mahnılar bəstələnmişdir.

"Xalq nəğmələri" kitabının müəllifidir.

Qırmızı Bayraq, "Birinci dərəcəli Vətən müharibəsi" ordenləri və medallarla təltif edilmişdir.

Lənkəran müharibə və əmək veteranları şurasının üzvü olmuşdur.

ACİZ Mirzə Ələkbər Mirzə Əlibaba oğlu (d.1800, Lənkəran şəhəri -1896, Lənkəran şəhəri) - "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvü, şair, müəllim.

Fətəli şahə, Abbas Mirzəyə məddahnamələr, Rusiya-İran müharibəsindən bəhs edən şeirlər yazmışdır. 1856-cı ildə Təbrizdə "Divani-Aciz" adlı kitabı çap edilmişdir.

Həkim-oftalmoloq Qönçə Axundovanın babasıdır. Tanınmış din xadimi Mirzə Məmməd-hüseyn axundun (İmam axund) müəllimi olmuşdur. Firudin bəy Köçərlinin "Azərbaycan ədəbiyyatı" (B., 1978), M.Hüseynbalaoğlu və M.Talışlının "Lənkəran" (B., 1990), "Poetik məclislər" (B.,1987) kitablarında, həmçinin bir sıra orta və ali məktəb dərslərlərində yaradıcılığı haqqında məlumat verilir.

ACI MOĞ - yem bitkisi. Çiçəkləri göyə və qırmızıya çalır. Lənkəran və qonşu rayonlarda yayılmışdır. Heyvan yemi üçün istifadə edilir.

AEROLOJİ stansiya - hava haqqında məlumat verən meteoroloji məntəqə.

Lənkərandə 1847-ci ildən başlayaraq hava haqqında məlumatlarla maraqlanmışlar. 1898-ci ildən isə hava haqqında müntəzəm məlumat toplanmışdır. Azərbaycanda Sovet hakimiyyətinin ilk illərindən fəaliyyəti genişlənmişdir.

Radiozondla quraşdırılmış kiçik radioveri-

cilərlə atmosferin yüksək qatlarında havanın temperaturu, təzyiqi və küləyin istiqaməti haqqında məlumat əldə edilir.

1956-cı ildə təşkil edilmiş aeromüşahidə məntəqəsi vasitəsilə atmosferin radioaktivliyi yoxlanılır. 1990-cı ildə müasir tipli cihazlar, o cümlədən torpağın müxtəlif qatlarının hərarətini ölçən cihazlar quraşdırılmışdır.

1997-ci ildən Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi Lənkəran Regional Hidrometeoroloji Müəssisəsi adlanır.

Qabden Aynatayev (1956-1990), Salman Cəfərov (1990-1997), kənd təsərrüfatı elmləri namizədi Cəlal Əliyev (1997-2008), İdris Həcətov (2009-2011), Cavid Hüseynov (2011-ci ildən) müxtəlif vaxtlarda müəssisənin müdiri işləmişlər.

AEROPORT - hava xətti ilə sərnəşin və yük vasitələrinin daşınmasını təmin edən nəqliyyat kompleksi.

1930-cu ildən Lənkəran-Bakı arasında iki qanadlı təyyarələr işləyirdi. İlk vaxtlarda aeroport şəhərin qərb hissəsində, Narbağı adlanan ərazidə, Lənkəran Dövlət Universitetinin indiki 1 nömrəli tədris korpusunun olduğu binanın önündə yerləşirdi.

Keçən əsrin 30-cu illərində təyyarələrdə məktəblilərin gəzintisi təşkil edilmişdir.

40 hektardan çox ərazidə yerləşən və 1978-ci ildən istifadə edilən Lənkəran aeroportu

Lənkəran Hava limanı

istismara yararsız olduğu üçün 2008-ci ildə beynəlxalq standartlara uyğun yenidən tikilmişdir. Tikinti işlərini Türkiyənin "ZEMA" şirkəti həyata keçirmişdir. Hava limanının sahəsi 325 hektar, uçuş-enmə zolağının uzunluğu 3300 metr, eni 60 metrdir. Dağ tərəfdən qrunut sularının qarşısını almaq üçün 5271 metr uzunluğunda kanal çəkilmişdir.

Bakıdan Lənkərana hava reysləri AN tipli təyyarələrlə həyata keçirilir. 2009-cu il dekabr ayından Moskvaya, 2010-cu il iyul ayından Sankt-Peterburqa, 2012-ci il iyulun 3-dən Yekaterinburqa, 2014-cü ildən İstanbula birbaşa hava reysləri açılmışdır. Moskvanın Domodedovo Beynəlxalq Hava Limanından birbaşa Lənkərana uçan Rusiyanın "VİM-Airlines" şirkətinə məxsus "Boeing-757-200" sərnəşin təyyarəsinin birtərəfli uçuş müddəti 2 saat 30 dəqiqə təşkil edir.

Yeni hava limanının açılışında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev iştirak etmişdir (8 oktyabr 2008-ci il).

Lənkəranın ilk aviatoru Mahmudağa Qazı oğludur. Böyük Vətən müharibəsi illərində aviasiya döyüşlərində iştirak etmiş lənkəranlı - təyyarəçi Qurban Kərimov (1958-1969), peşəkar aviator Adil Rzayev (1970-1980), Anar Axundov (2009-cu ildən) müxtəlif illərdə Lənkəran aeroportunun rəisi işləmişlər.

Rayonun Veravul kəndindən olan Eyvaz Eyvazovun ömür yoldaşı Zibə Dadaşova müharibə illərində təyyarəçi işləyərək, düşmən aviasiyasına qarşı cəsarətlə vuruşmuşdur.

AĞACDƏLƏN - quş. Ayaqları qısa, barmaqları uzun, caynaqları iti, qanadları qısa və enlidir.

Ağaca dırmaşarkən quyruq lələklərindən dayaq məqsədilə istifadə edir. Möhkəm dimdiyi ilə ağac qabığı və oduncağı dəlir və dimdiyi ilə həşəratları götürür.

Azərbaycanda 7 növü məlumdur. Lənkərandə əsasən qara və yaşıl növlərinə rast gəlinir.

AĞALLIO - qar çiçəyi. Lənkəran meşələrində, çay və göllərin ətrafında bitir. Kökü fındığa bənzəyir, yeyilir.

AĞAMİR Cavad (təxəllüsü; əsl adı və fəmiliası Cavadov Ağamir Sadiq oğlu - d.05.02.-1963, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi) - şair, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (1998).

Veravul kənd orta məktəbini (1980), Lənkəran Dövlət Universitetinin humanitar elmlər fakültəsinin filologiya şöbəsini (1998) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə Puşkin adına (Veravul kəndi) sovxozda fəhlə kimi başlamış, sonralar mühasib (1980-1992), Lənkəran televiziyasının redaktoru (1993-1998), şəhər 1 saylı orta məktəbində ədəbiyyat müəllimi işləmişdir (1995-ci ildən).

Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin Lənkəran bölməsində ədəbi məsləhətçi (1998-ci ildən), "Söz" ədəbi jurnalı baş redaktorunun müavini (1995).

Bədii yaradıcılığa orta məktəb illərindən başlamış, "Arzu" adlı ilk şeiri "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində çap olunmuşdur (1984).

Respublika dövrü mətbuatında şeirləri və publisist yazıları ilə çıxış edir. Respublika yaradıcı Gənclər festivalının iştirakçısı olmuşdur (1990). "Eşq işığı" kitabına görə "İlin laureatı" mükafatına layiq görülmüşdür (2007). "Füzuli" pyesi N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrında tamaşaya qoyulmuşdur (1996).

İnsan və zaman haqqında düşüncələr, vətənpərvərlik, doğma yurda məhəbbət hissi yaradıcılığının əsas mövzusunı təşkil edir.

Anadan olmasının 50 illiyi Lənkərandə geniş qeyd edilmişdir (2013).

"Qızıl qələm" media mükafatçısıdır (2013).

Əsərləri: Çəkdiyim şəkillərin ruhu, B., 2002; Eşq işığı, B., 2007; Işıq adam, B., 2009; Yanmış budaq üstə oxuyan bülbül, B., 2013.

AĞARZAYEV Mustafa Abdulla oğlu (d.10.10.1895, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi - 11.05.1934, Sütəmurdov kəndi) - ictimai xadim.

16 yaşından Bakıda Şəmsi Əsədullayevin 6 nömrəli neft buruğunda işləmişdir. Fəhlə hərəkatında haqsızlığa qarşı mübarizəyə

qoşulmuşdur. Xalqı mübarizəyə səsləyən vərəqələr yaydığına görə həbs edilmişdir. Sonralar Lənkərana gələrək camaatı xalq hərəkatına səfərbər etmiş, gizli yaşamaq məcburiyyətində qalmışdır.

Veravulun Ürgə deyilən hissəsində qərargah təşkil etmiş, kəndin qaçaq-quldurlardan qorunmasında fəallıq göstərmişdir.

Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra icra komitələrinin, partiya özəklərinin təşkilində, kolxoz quruculuğunda, savadsızlığın ləğvində iştirak etmiş, Nəriman Nərimanovla görüşmüşdür. Mistan (Lerik rayonu) Dairə İcraiyyə Komitəsinin sədri işləyərkən (1927-1934) VII Sovetlər qurultayının iştirakçısı olmuşdur.

Lənkəradə iqtisadi, sosial və mədəni sahələrin inkişafında xidmətləri vardır. Lerik - Lənkəran yolunun yenidən salınmasını təşkil etmişdir.

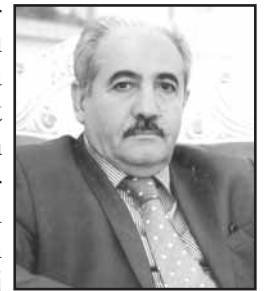
AĞAYEV Adil Mustafa oğlu (d.03.12.1954, Bakı) - inşaatçı-mühəndis, hüquqşünas.

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1971), Bakı Politexnik Texnikumunu (1974), Azərbaycan İnşaat Mühəndisləri İnstitutunun sənaye və mülki tikinti fakültəsini (1989), Azərbaycan Beynəlxalq Universitetinin hüquqşünaslıq fakültəsini (2001) bitirmişdir.

1974-1976-cı illərdə hərbi xidmətdə olmuş, əmək fəaliyyətinə Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi (DİŞ) Tikinti Trestinin 3 saylı tikinti idarəsində fəhlə kimi başlamış, 1994-cü ildə Daxili İşlər Nazirliyi Tikinti trestinin müdiri təyin edilmişdir.

2013-cü il noyabr ayından Fövqəladə Hallar Nazirliyi tikintidə təhlükəsizliyə nəzarət dövlət agentliyinin rəis müavini işləmişdir.

Daxili İşlər Nazirliyinin, Daxili Qoşunların respublikanın bir çox yerlərində, o cümlədən Lənkərandakı müxtəlif təmayüllü inzibati bina

və tikililər, yaşayış evləri və çoxlu sayda digər obyektlər çoxillik inşaatçı-mühəndis fəaliyyətinin uğurlarıdır.

Səmərələşdirici təklifləri istehsalatda tətbiq olunmuşdur.

"XXI əsrin ziyalı" beynəlxalq diplomuna, "Qarabağ" media mükafatına (2004), ümummillî lider Heydər Əliyev ideyalarının təbliğində fəal iştirakına görə "Fəxri Media Diplomuna" (2009), Dünyada Sülh Naminə Dirlərərası və Beynəlxalq Federasiyanın "Sühmərəamlı səfiri" adına (2011) layiq görülmüşdür.

AĞAYEV Asəf Mirzə oğlu (d. 25.04.1950, Lənkəran rayonu, Seydəkəran kəndi) - iqtisadçı, iqtisad elmləri namizədi (1978).

Xolmili kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra Baloğlan Abbasov adına sovxozda fəhlə və idman metodisti işləmişdir (1967-1969).

1974-cü ildə Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutunu "iqtisadçı-siyasi iqtisad müəllimi" ixtisası üzrə bitirmişdir.

Belorusiya Dövlət Universitetində "İstehsal birliklərində istehsal daxili təsərrüfat hesabının təkmilləşdirilməsi yolları" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir.

Aspirantura təhsilini başa vurduqdan sonra pedaqoji fəaliyyətini Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetində davam etdirmişdir. İnstitutun siyasi iqtisad kafedrasında müəllim, baş müəllim, dosent (1979-1999), tikinti-iqtisad fakültəsində dekan müavini (2000-2006) vəzifələrində çalışmışdır. 2003-cü ildən iqtisadi nəzəriyyə və marketinq kafedrasının müdürüdür.

Eyni zamanda 1987-ci ildən Lənkəran Dövlət Universitetində iqtisadiyyatdan dərs deyir. Ali məktəbin ictimai həyatında fəal iştirak edir.

Tələbəlik illərindən elmi iş maraq göstərmiş, respublika tələbələrini birinci elmi konfransında "İki sistem arasında iqtisadi yarışın yeni mərhələlərinin xüsusiyyətləri" mövzusunda məruzəsinə görə birinci dərəcəli diplom almışdır. 1974-cü ildə, beşinci kursda oxuyarkən Daşkənd

şəhərində tələbələrin Ümumittifaq elmi konfransında çıxışına görə təşkilat komitəsinin fəxri Fərmanı ilə təltif olunmuşdur.

1979-1985-ci illərdə tələbə-inşaat dəstələrinin təşkilatçılarından biri olmuş, Rusiyanın Kalinin (indiki Tver) vilayətində tələbə-inşaat dəstələrinin Azərbaycan Respublikası üzrə komissarı olmuşdur. Tələbə-inşaat dəstələrində fəaliyyəti yüksək qiymətləndirilmişdir.

60-dan çox elmi məqalənin müəllifidir. Elmi əsərləri Azərbaycanda, Belorusiyada, Rusiyada və Türkiyədə nəşr olunmuşdur. "Dünya iqtisadiyyatı", "Marketinq kommunikasiya sistemi", "İstehsal xərcləri və mənfəət", "İnşaatda marketinq" kimi dərs vəsaitləri vardır.

2005-2010-cu illərdə Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetində fəaliyyət göstərən namizədlik və doktorluq dissertasiya şuralarının üzvü və elmi katibi olmuşdur.

Anadan olmasının 60 illiyi qeyd edilmiş, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin fəxri Fərmanı ilə təltif olunmuşdur.

AĞAYEV Aydın Ağamməd oğlu (d.19.05.-1943, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi - 28.12.2008, Bakı) - müəllim, tərcüməçi, "Türk dünyası" tərcümə mərkəzinin sədri (2001-2008).

Veravul kənd orta məktəbini (1960), M.F.Axundov adına Azərbaycan Pedaqoji Dillər İnstitutunun ingilis dili fakültəsini (1969) bitirmişdir.

Həqiqi hərbi xidmətdən sonra İraqda tərcüməçi (1969-1971), təhsil aldığı institutda müəllim (1971-1974), institut komsomol komitəsinin katibi, İranda ingilis-fars dilləri üzrə tərcüməçi (1975-1979), xarici ölkələrdə diplomatik nümayəndə (1979-1989), Azərbaycan Respublikası Milli Təhlükəsizlik Nazirliyində məsul işçi (1992-1997), Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında xüsusi idarədə şöbə rəisi (1997) işləmişdir.

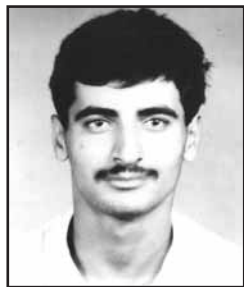
Ehtiyatda olan Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin polkovniki idi.

Azərbaycanda müstəqilliyin qorunması, möhkəmləndirilməsi sahəsində xidmətlərinə görə mükafatlar almışdır.

Dil, din, filologiya və idman sahələri üzrə kitabları, elmi məqalə və tərcümələri vardır.

Əsərləri: Brusli, B., 2001; Həzrəti Əlinin həyatı, kəlamları və mədhi, B., 2001; Autogen təlimi, B., 2002.

AĞAYEV Bəylər Səfər oğlu (d.1970, Lənkəran rayonu, Kərgəlan kəndi - 13.09.1992) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra təsərrüfatda işləmişdir. Rusiyada 3 il hərbi dəniz donanmasında qulluq etdikdən sonra könüllü olaraq Milli Ordu sıralarına xidmətə getmişdir.

Siyasi və döyüş hazırlığı əlaçısı idi. Kəlbəcər ətrafı döyüşlərdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

AĞAYEV Ceyhun Nadir oğlu (d.02.01.1969, Bakı) - həkim-cərrah, tibb üzrə fəlsəfə doktoru (2010).

Lənkəran şəhər 6 saylı orta məktəbi qızıl medalla (1985), N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb Universitetinin müalicə-profilaktika fakültəsini fərqlənmə diplomu ilə (1993) bitirmişdir.

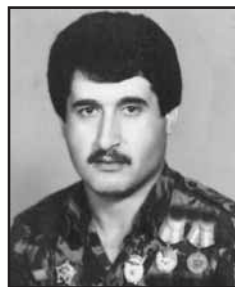
1994-cü ildən Lənkəran Mərkəzi Xəstəxanasında həkim-cərrah işləyir.

Akademik M.A.Topçubaşov adına Azərbaycan Elmi Cərrahiyyə Mərkəzində "Öd yolları üzərində aparılan cərrahi əməliyyatlardan sonra çapıq strukturların profilaktikası yolları" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə edərək alimlik dərəcəsi almışdır.

5 elmi məqalənin, 1 elmi tezis, 1 səmərələşdirici təklifin müəllifidir.

Respublika və beynəlxalq elmi konfranslarda iştirak etmişdir.

AĞAYEV Əhmədağa Məmmədağa oğlu (d.04.11.1965, Lənkəran rayonu, Xarxatan kəndi) - Əfqanıstan döyüşçüsü, müharibə veteranı.

1983-cü ildə Xarxatan kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra Lənkəran avtomobil məktəbində sürücülük ixtisasına yiyələnmişdir.

1984-1985-ci illərdə Sovet qoşunları tərkibində Əfqanıstanda xidmət etmişdir.

Siyasi və döyüş hazırlığı əlaçısı idi.

Ağır döyüşlərdə olmuş, igid və cəsur əsgər olduğunu sübut etdirmişdir.

Döyüş tapşırığını yerinə yetirərkən minaya düşmüş, bir ayağını itirmişdir (1985). Həmin döyüşdə 26 nəfərdən 2 nəfər sağ qalmışdır.

Əsgəri xidmət borcunu yerinə yetirərkən göstərdiyi igidliyə görə Qırmızı Bayraq ordeninə (1986), "Əfqan xalqından təşəkkür" medalına (1988) layiq görülmüşdür.

AĞAYEV Əliməmməd İsa oğlu (d.28.06.1940, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi - 27.10.2000, Boladi kəndi) - müəllim, respublikanın Əməkdar müəllimi (1978), qabaqcıl marif xadimi (1972).

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun fizika-rizyaziyyat fakültəsini bitirmiş (1963), Nərimanabad 1 saylı orta məktəbində (1963-1967) və Boladi kənd 1 saylı orta məktəbində fizika müəllimi (1967-2000) işləmişdir.

Kənd məktəbləri üzrə fizika fənnindən proqramlaşdırılmış təlim üsulunun ilk yaradıcısıdır. Şagirdlərlə hazırladığı fərdi nəzarət maşınından, digər qurğu və cihazlardan biliklərin yoxlanmasında, sinifdən xaric işlərdə bu gün də istifadə edilməkdədir.

"Şərəf Nişanı" ordeni (1976), medallarla təltif edilmiş, respublika pedaqoji cəmiyyətinə üzv seçilmişdir (1975). Ümumittifaq müəllimlərinin ikinci və Azərbaycan müəllimlərinin qurultaylarının nümayəndəsi olmuşdur.

AĞAYEV Firudin Balakışi oğlu (d.22.11.-1933, Lənkəran şəhəri - 16.10. 1995, Bakı şəhəri) - nasir-dramaturq, SSRİ Yazıçılar İttifaqının üzvü (1962).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1950), Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini (1958) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə Azərbaycan Televiziyası və Radio Verilişləri Komitəsində redaktor kimi başlamış (1958), sonralar radio uşaq verilişləri redaksiyasında baş redaktor (1960-1963), televiziya verilişləri redaksiyasında baş redaktor (1963-1966), bədii verilişlər redaksiyasında baş redaktorun müavini (1966-1968), uşaq və gənclər verilişləri redaksiyasında baş redaktor (1968), səhnə verilişləri redaksiyasının redaktoru (1968-1969), "İncəsənət" redaksiyasının baş redaktoru (1969-1970), "Ekran" yaradıcılıq birliyi redaksiya heyətinin üzvü (1970-1971), baş redaktor (1971-1973), musiqili verilişləri baş redaksiyasının redaktoru (1973-1976), əyləncəli proqram redaksiyasının baş redaktoru (1976), "Gənclik" redaksiya proqramını hazırlayan qrupun redaktoru (1976-1978), ədəbiyyat verilişləri redaksiyasının şöbə müdürü (1978-1991), kino verilişləri baş redaksiyasının böyük redaktoru (1991-1995) işləmişdir.

"Skripkanın qayıtması", "Həyat, söylə, sən kiminsən?", "Leyla və onun dostları" ssenarilərinə telefilm çəkilmiş, "Qayğı", "Səməndər quşu", "Cırdanın sərgüzəştləri", "Xoruz" və s. pyesləri səhnəyə qoyulmuşdur.

"Şərəf Nişanı" ordeni və medallarla təltif edilmişdir.

Bakıda və Lənkəranda adına küçə vardır.

Əsərləri: Savalan ətəyində, B., 1956; Qayıq dənizə çıxır, B., 1961; Məhəbbət və azadlıq, B., 1963; Qardaşlar, B., 1967; Tüfənglə ölçülən torpaq, B., 1967; Səni düşünürəm, B., 1970; Məhəbbət körpüsü, B., 1975; İldırım ömrü, B., 1981; İldırım dənizdə çıxır, B., 1985; Mən uşaq olmamışam, B., 1985; Skripkanın sərgüzəşti, B., 1988 və s.

AĞAYEV Həşim Mirnizam oğlu (d. 12.09.1917, Lənkəran şəhəri - 03.08. 1988, Bakı) - müəllim, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor (1975).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1931), N.Nərimanov adına Bakı Sənaye Texnikumunu (1933), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun fizika-riyaziyyat fakültəsini (1941) bitirmişdir. Pedaqoji fəaliyyətinə Bakı şəhər Nardaran qəsəbə orta məktəbində başlamışdır (1941). Sonralar Bilgəh qəsəbə orta məktəbində (1943) müəllim, Azərbaycan EA Fizika-Riyaziyyat İnstitutunda elmi işçi (1944-1953), Bolqarıstan Respublikasının Sofiya Universitetində riyazi analiz kafedrasının müdürü (1953-1954), Azərbaycan EA Riyaziyyat- Mexanika İnstitutunun direktoru (1964-1967), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun rektoru (1970-1981), Azərbaycan EA Riyaziyyat Mexanika İnstitutunda şöbə müdürü (1981-1988) işləmişdir. Riyaziyyat metodikasına aid dərslikləri, metodik vəsaitləri vardır. Bolqar-Türk riyazi terminologiya vəsaitindən bu gün də ali və orta ixtisas məktəblərində istifadə edilir.

Lənkəranda adını daşıyan küçə vardır.

AĞAYEV Xəlid Feyruz oğlu (d.11.06.1956, Lənkəran şəhəri -07.12.2016, Lənkəran şəhəri) - idmançı, futbol üzrə beynəlxalq dərəcəli hakim (1995).

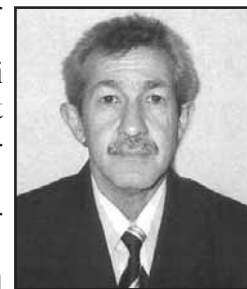
Şəhər 2 saylı orta məktəbi (1973), Lənkəran Dövlət Universitetini (1999) bitirmişdir.

Lənkəranda idmanın inkişafında xidmətləri vardır.

1987-ci ildən beynəlxalq dərəcəli futbol hakimi idi.

Qızlardan ibarət futbol komandasının baş məşqçisi olub (2000-2013). Məşqçisi olduğu komanda AFFA-nın təşkil etdiyi 16 yaşlı qızlar liqasında ikinci yeri tutmuşdur.

Lənkəran Dövlət Universitetində idman mü-

əllimi işləmişdir (1999-2006). Universitetin ictimai həyatında fəal iştirak etmişdir.

Yetirmələri arasında tanınmış idmançılar vardır.

AĞAYEV İdris Baba oğlu (10.03.1917, Masallı rayonu, Xıl kəndi - 20.10.1980, Lənkəran şəhəri) - alim-aqronom, istehsalat qabaqcılı, müharibə veteranı.

Masallı rayonunun Boradigah qəsəbə yeddiillik məktəbini bitirdikdən sonra Lənkəran Kənd Təsərrüfatı Texnikumuna daxil olmuş, 1939-cu ildə oranı fərqlənmə diplomu ilə bitirmişdir. İxtisası üzrə Masallı rayonunda kiçik aqronom işləmişdir (1939-1942).

Fevral ayında hərbi xidmətə çağırılmış, I Belorusiya cəbhəsində döyüşmüşdür. Qomel uğrunda döyüşdə ağır yaralanaraq tərxis olunmuşdur.

Əmək fəaliyyətini Lənkəranda davam etdirmişdir. 1950-1960-cı illərdə Lənkəran torpaq şöbəsində 3-cü sahə üzrə aqronom işləmişdir. Torpaq şöbəsinin ləğvindən sonra 22 il "Kommunizm" (Vilvan kəndi) sovxozunda, 1969-1980-cı illərdə isə Puşkin adına sovxozda baş aqronom vəzifəsində çalışmışdır. Aqronom olduğu təsərrüfatlarda tərəvəz, çay və digər kənd təsərrüfatı məhsullarının artırılmasında xidmətlər göstərmişdir.

İstehsalatdan ayrılmadan Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun aqronomluq fakültəsini bitirmişdir (1963).

"Qırmızı Ulduz" ordeninə, SSRİ Nailiyyətlər Sərgisinin medallarına (1956, 1957), Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanına layiq görülmüşdür.

AĞAYEV İdris Musarza oğlu (d.27.11.1911, Lənkəran şəhəri -24.09.1973, Lənkəran şəhəri) - həkim, Lənkəran səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri.

Əmək fəaliyyətinə müəllim kimi başlamış, Lənkəran və Lerik rayonlarının məktəblərində

sınıf müəllimi olmuşdur. 1932-ci ildə N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu bitirdikdən sonra Lənkəran şəhər mərkəzi xəstəxanasında qulaq-burun, boğaz xəstəlikləri üzrə həkim, 1940-1941-ci illərdə Lənkəran Tibb Məktəbinin direktoru işləmişdir.

Böyük Vətən müharibəsinin iştirakçısı olmuş, 1942-1945-ci illərdə hərbi səhra hospitalında cərrah kimi fəaliyyət göstərmişdir.

Müharibədən sonra Lənkəran mərkəzi xəstəxanası cərrahiyyə şöbəsinin müdiri, təcili və təxirəsalınmaz tibbi yardım stansiyasının baş həkimi, şəhər mərkəzi poliklinikasında qulaq-burun, boğaz xəstəlikləri şöbəsinin müdiri işləmişdir.

Lənkəranda səhiyyənin təşkilində və inkişafında xidmətləri vardır.

Şair təbiətli həkim olmuşdur. Əruzla yazdığı şeir və qəzəllər bu gün də dillərdə gəzir.

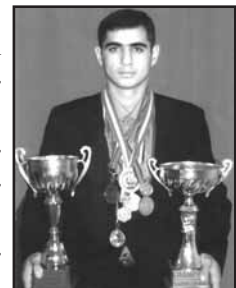
"Qırmızı Ulduz" ordeni, müxtəlif medallar və fəxri fərmanlarla təltif olunmuşdur.

AĞAYEV İlkin Hüseynağa oğlu (d.30.11.-1990, Liman şəhəri) - idmançı, boks üzrə dünya çempionu (2008).

Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyasını bitirib (2009).

2001-ci ildən Liman şəhərindəki "Spartak" cəmiyyətinin üzvü olub.

Rusiyanın Saratov şəhərində XI beynəlxalq (2006), Ukraynada 1989-1990-cı il təvəllüdlər arasında beynəlxalq boks turnirlərinin (2007) qalibidir. Albaniyada, Macarıstanda Avropa birinciliyinin və Türkiyədə dünya birinciliyinin gümüş medalını almışdır (2006).

2008-ci ilin sentyabr ayında Bakıda keçirilmiş dünya çempionatının yarımfinalında 52 kiloqram çəki dərəcəsində Kuba idmançısına qalib gələrək dünya çempionu olmuşdur.

Məşqçilik fəaliyyətini davam etdirir.

AĞAYEV İsa İmanqulu oğlu (d.10.03.1933, Lənkəran rayonu, Şağlaser kəndi - 10.06.2002, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, qabaqcıl maarif xadimi.

Lənkəran şəhər 3 saylı tam orta məktəbini (1948), Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun fizika-riyaziyyat fakültəsini (1961) bitirmiş, rayonun müxtəlif məktəblərində riyaziyyat müəllimi, məktəb direktoru, Lənkəran Maarif Şöbəsi metod-kabinetinin müdiri (1963-1987), Müəllimləri Təkmilləşdirmə İnstitutu Lənkəran filialı direktorunun müavini (1987-2000) işləmişdir.

Lənkəranda qabaqcıl müəllimlərinin iş təcrübəsinin öyrənilməsi və yayılmasında mühüm xidmətləri vardır.

1980-1990-cı illərdə rayonda fəaliyyət göstərən "İctimai-siyasi və pedaqoji diskussiya" klubunun rəhbəri olmuşdur.

"Şərəf Nişanı" ordeni və medallarla təltif edilmişdir.

AĞAYEV Loğman Mirəli oğlu (d.1932, Lənkəran şəhəri - 1993, Bakı) - şair, tədqiqatçı, folklorşünas.

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1955), Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini bitirmişdir (1972). Əmək fəaliyyətinə fəhləlikdən başlamış, 1972-ci ildən ömrünün axırınadək Bakı şəhər 13 saylı internat məktəbində ədəbiyyat müəllimi işləmişdir.

Ədəbi yaradıcılığa orta məktəp illərindən başlamış, ilk şeiri "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində, müxtəlif almanaxlarda dərc olunmuşdur (1951).

Lənkəran folklorunun öyrənilməsi sahəsində xidmətləri vardır.

"Toy və halay mahnıları" folklor kitabının tərtibatçılarından biridir.

Əsərləri: Şəhər lövhəsi, B., 1971; Buta, B., 1981; Tükənməz bulaq, B., 1986.

AĞAYEV Mənsur Rəsul oğlu (d.20.08.1950, Lerik rayonu, Şonaçola kəndi) - pedaqoq, respublikanın Əməkdar müəllimi (2010).

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin tarix fakültəsini bitirmişdir. (1971). Pedaqoji fəaliyyətinə Lənkəran rayonu, Nərimanabad qəsəbə orta məktəbində tarix müəllimi kimi başlamışdır (1971-1973). Hərbi xidmətdən sonra Lənkəran xarici dillər təmayüllü gimnaziyasında müəllim-tərbiyəçi işləmişdir (1974). Sonralar tərbiyə və təlim işləri üzrə direktor müavini olmuşdur. 1991-ci il fevral ayından məktəbin direktorudur.

Pedaqoji fəaliyyəti dövründə təhsildə və gənc nəslin təlim-tərbiyəsində qazandığı uğurlar qiymətləndirilmiş, respublikanın Əməkdar müəllimi adına layiq görülmüşdür.

İş təcrübəsi yayılmışdır. Respublikanın Maarif əlaçısıdır (1978).

Azərbaycan müəllimləri qurultaylarının nümayəndəsi olmuşdur (1998, 2003).

AĞAYEV Musa Xanməmməd oğlu (d.03. 08.- 1895, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi - 06.09.1970, Xolmili kəndi) - el ağsaqqalı, rayon veteranlar şurasının sədri (1960-1970).

Lənkəranda yoxsullar komitəsinin sədri (1920-1924), sahə sovet sədrinin müavini (1924-1926), Seydəkəran kənd Sovetinin sədri (1926-1928), yoldaşlıq maliyyə ittifaqının sədri (1928-1930), kərpic zavodunun direktoru (1939-1942), Girdəni kənd istehlak cəmiyyətinin sədri, kommunal təsərrufatı trestinin direktoru, H.Aslanov adına artelin sədri və başqa vəzifələrdə işləmişdir.

Gənclərin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində xidmətləri vardır.

Orden və medallarla təltif olunmuşdur.

AĞAYEV Nadir Sadıq oğlu (d.28.02.1934, Lənkəran şəhəri - 20.12.2007, Lənkəran şəhəri) - müəllim, respublikanın Əməkdar mədəniyyət işçisi (1971).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1951), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun tarix fakültəsini (1955) bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə rayonun Separadi kənd orta məktəbində başlamış, 1955-1960-cı illərdə tarixdən dərs

demişdir. Lənkəran Şəhər Xalq Maarif Şöbə-sində metodist, kabinet müdiri, inspektor (1960-1964), rayon Partiya Komitəsində təlimatçı (1964), uşaq evinin direktoru (1964-1965), Lənkəran Pedaqoji Məktəbində müəllim işləmişdir (1965-1997).

Gənc nəslin təlim-tərbiyəsində mühüm xidmətləri vardır. İş təcrübəsi rayonda yayılmışdır.

Rayonun ictimai və mədəni həyatında fəal iştirak etmişdir. M.A. Əliyev adına Lənkəran tarix-diyarşünaslıq muzeyində rayonun ictimai-siyasi həyatını və tarixini əks etdirən bölmələrin təşkili adı ilə bağlıdır. Kitab bayramları müsabiqələrinin qalibi olmuşdur. Lənkəranın tarixi ilə bağlı elmi məqalələrin müəllifidir.

İki çağırış Lənkəran şəhər Sovetinə deputat seçilmişdir (1962, 1968).

AĞAYEV Nadir Yaqub oğlu (d. 23.09.1935, Lənkəran şəhəri - 25.01.1985, Masallı rayonu, Ərkivan kəndi) - idmançı-müəllim, SSRİ İdman ustası (1968), respublikanın Əməkdar məşqçisi, respublika dərəcəli hakim.

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1953), Azərbaycan Dövlət Universitetinin geoloji-coğrafiya fakültəsini (1958) bitirmişdir.

Ali məktəbdən sonra Lənkəran şəhər 2 saylı orta məktəbində coğrafiya müəllimi işləmişdir (1958-1968).

Doqquzuncu sinifdə oxuyarkən yeniyetmələr arasında Qax şəhərində keçirilən sərbəst güləş yarışında Azərbaycan çempionu olmuşdur (1951).

Zaqafqaziya, Orta Asiya və Rusiyada təşkil olunan beynəlxalq yarışların qalibidir.

1954-cü ildən Azərbaycan güləş yığma komandasının üzvü, Lənkəran komandasının

baş məşqçisi (1961-1966) olmuşdur. Rəhbərlik etdiyi komanda 1965-ci ildə Bakı şəhərində keçirilən güləş yarışında respublika kubokunu Lənkərana gətirmişdir.

1968-1985-ci illərdə ata yurdu Masallı rayonunda yaşamışdır.

Lənkəranda və Masallıda 1985-ci ildən xatirəsinə ənənəvi Yunan-Roma güləş turniri keçirilir.

AĞAYEV Natiq Tağı oğlu (d. 12.11.1970, Liman şəhəri - 19.03.1994) - Qarabağ şəhidi.

Lənkəran 113 saylı texniki-peşə məktəbini və Bakı Dəniz Yolları Məktəbini bitirmişdir. "Xəzərdənizneft-qaz" istehsalat birliyində işləmişdir (1990-1993).

1993-cü ilin iyun ayından Milli Ordu sıralarında xidmətdə idi. Horadiz döyüşlərində iştirak etmiş, Füzulinin Qarvənd kəndi uğrunda döyüşdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

AĞAYEV Rəfael Cəfər oğlu (d.30.04.1950, Lənkəran rayonu, Şağlaser kəndi - 11.12.1988) - inşaatçı-mühəndis, şəhid.

Masallı rayonunun Boradigah qəsəbə orta məktəbini gümüş medalla (1967), Azərbaycan Politeknik İnstitutunu fərqlənmə ilə bitirmişdir (1972). Əmək fəaliyyətinə "Azərkəndtikinti" trestində başlamış, mühəndis işləmişdir. 1988-ci ildə Ermənistan ərazisində zəlzələdən zərər çəkənlərə köməyə gedərkən Leninakan ərazisində təyyarə müəmmalı şəkildə qəzaya uğrayaraq, həlak olmuşdur.

Şağlaser kənd orta məktəbinə adı verilmiş və büstü qoyulmuşdur.

Şair Şəkar Aslan "Qəza" poemasını Rəfael Ağayevə həsr etmişdir (1989).

Şağlaser kənd qəbiristanlığında dəfn olunmuşdur.

AĞAYEV Rövşən Əhəd oğlu (d. 06.01.1951, Lerik rayonu, Züvəc kəndi) - pedaqoq, respublikanın Əməkdar müəllimi (2004).

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunu bitirmiş (1977), pedaqoji fəaliyyətinə Lerik rayonunun Nücu kəndində başlamış, Bülüdü kənd orta məktəbinin direktoru işləmişdir (1980-1984).

1991-ci ildən Lənkəran rayonunun Girdəni kənd orta məktəbinin ədəbiyyat müəllimidir.

"İlin ən yaxşı müəllimi" adına layiq görülmüşdür (2002).

Müstəqil Azərbaycan Respublikası dövründə keçirilən müəllimlərin birinci və ikinci qurultaylarının nümayəndəsi olmuşdur.

"Azərbaycan dilində işlənən durğu işarələri" mövzusunda elmi məqalələrin müəllifidir.

AĞAYEV Rövşən Mirzərza oğlu (d.13.07.-1975, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi - 30.05.1997) - Qarabağ şəhidi.

Kənddəki 2 saylı orta məktəbi (1992) bitirdikdən sonra Puşkin adına sovxozda fəhlə işləmişdir.

1994-cü ildə Milli Ordu sıralarına çağırılmış, Füzulinin Yuxarı Seyidəhmədli və Aşağı Əhmədli kəndləri uğrunda döyüşlərdə iştirak etmişdir. Nümunəvi xidmətinə görə bölük komandiri seçilmişdi. Horadiz uğrunda döyüşlərdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Bakının Şəhidlər xiyabanında dəfn edilmişdir.

Təhsil aldığı məktəbdə xatirə guşəsi təşkil edilmişdir.

AĞAYEV Sədrəddin Babulla oğlu (d. 05.05.1941, Lerik rayonu, Razgöv kəndi) - inşaatçı-mühəndis, Prezident təqaüddçüsü (2010).

Lənkəran rayonunun Mamusta kənd orta məktəbini (1958), Azərbaycan Politeknik İnstitutunu (1964) nəqliyyat mühəndisi ixtisası üzrə bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Lənkəranın "Avrora" (indiki Hirkan) qəsəbə təsərrüfatında fəhlə işləməklə başlamışdır (1958). Ali məktəbdə təhsil aldığı illərdə Bakı şəhər təmir-tikinti idarəsində fəhlə (1959-1960), hərbi xidmət zamanı Moskva şəhəri ətrafında raketdən müdafiə qurğularının tikintisində (1965) çalışmışdır.

Hərbi xidmətdən sonra Masallı rayonu 5 saylı yol tikinti idarəsində böyük mühəndis, iş icraçısı, rəis müavini (1965-1977), idarə rəisi (1977-1982), Əli Bayramlı (Şirvan) 3 saylı Yol Tikinti Trestinin rəisi (1982-1991), cənub bölgəsi 10 saylı avtomobil yolları idarəsinin rəisi (1991-1995), Astara rayon 55 saylı yol tikinti idarəsinin rəisi (1995-2000), Lənkəran 42 saylı yol istismar idarəsinin rəisi (2000-2016) işləmişdir.

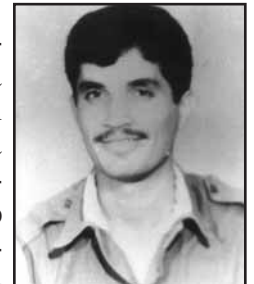
Respublika avtomobil yollarının tikintisində xidmətləri vardır. Bakı-Astara, Lənkəran-Lerik, Lənkəran-Boradigah-Masallı, Masallı-Yardımlı, həmçinin Lökbatan-Qaradağ, Hacıqabul-İmişli-Zəngilan, İmişli-Mollakənd-Kürdəmir və s. avtomobil yollarının tikintisi rəhbərliyi ilə aparılmışdır.

Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni (1987) və medallarla təltif edilmişdir.

Azərbaycanda nəqliyyat-yol infrastrukturunun inkişafındakı xidmətlərinə görə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdü ilə layiq görülmüşdür (22.02.2010).

AĞAYEV Şamil Fərman oğlu (d. 07.09. 1972, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi - 19.10. 1993) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra Nizami adına sovxozda işləmişdir. 1990-cı ildən Milli Ordu sıralarında xidmət etmiş, Şişqaya, Nərgiztəpə uğrunda döyüşlərdə iştirak etmiş, Laçın rayonunun ərazisində həlak olmuşdur.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

AĞAYEV Ziyafət Bilal oğlu (d. 15.04.1955, Lənkəran rayonu, Şağlaküçə kəndi) - pedaqoq, qabaqcıl təhsil işçisi, coğrafiya elmləri namizədi (2008).

Bakı Dövlət Universitetinin coğrafiya fakültəsini bitirmişdir (1977). Pedaqoji fəaliyyətinə rayonun Rvə kənd orta məktəbində coğrafiya müəllimi kimi başlamış, çox keçməmiş həmin məktəbdə təlim-tərbiyə işləri üzrə direktor müavini (1978-1980), daha sonralar Şağlaküçə kənd orta məktəbinin müəllimi (1980-1986), Lənkəran Təhsil Şöbəsinə metodist (1986-1990), Şağlaküçə kənd tam orta məktəbinin direktoru (1990-2016) işləmişdir.

2017-ci ildən Lənkəran Dövlət Universiteti Coğrafiya və ekologiya kafedrasının müdürüdür.

"Lənkəran təbii vilayəti çaylarının su ehtiyatları, onların mühafizəsi və səmərəli istifadəsi" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək coğrafiya elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır (2008).

1999-cü ildən Şağlaküçə kənd bələdiyyəsinin, 2003-cü ildən Lənkəran rayonu 74 saylı Seçki Dairəsinin üzvüdür

3 kitabın, 5 tezis, 1 monoqrafiyanın, 29 elmi məqalənin müəllifidir.

Əsərləri: Ekoloji qovşaqların sosial coğrafiyası. B., 1998; Lənkərançayın su ehtiyatları, B., 2007; Şərqi Azərbaycan çayının su ehtiyatları, B., 2012.

AĞAYEV Zülal Mirsəlim oğlu (d.20.04.1921, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi - 01.06.2007, Boladi kəndi) - əmək veteranı, qabaqcıl mədəniyyət işçisi.

Masallı rayonunun Tükə, Lənkəran rayonunun Port-İliç (indiki Liman) şəhər və Boladi kənd məktəblərində tarix müəllimi (1948-1952), Şağlaser kənd Sovetində gənclərin hərbi səfərbərliyə cəlb olunması şöbəsinin rəisi (1952-1963), Boladi kənd klubu və

mədəniyyət evinin bədii rəhbəri və müdiri işləmişdir.

Ömrünün 38 ilini klub işi ilə bağlamış, bütün bilik və bacarığını kənddə mədəni-kütləvi tədbirlərə sərf etmişdir. Təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə yaradılmış "Sevinc" mahnı və rəqs ansamblı respublika yaradıcılıq müsabiqələrinin qalibi olmuşdur.

İctimai fəallığı ilə də seçilmiş, rayon drujina qərargahının üzvü kimi asayişin qorunmasında iştirak etmişdir.

AĞAYEVA Hürriyyət İzzət qızı (d.31.12.1938, Lənkəran şəhəri - 26.04.2007, Lənkəran şəhəri) - respublikanın Əməkdar mədəniyyət işçisi (1981), SSRİ-nin Əlaçı muzey işçisi (1980).

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1958), rayon Kənd Təsərrüfatı Texnikumunu (1961), Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin mədəni-maarif fakültəsini (1982) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə 1961-ci ildə Lənkəran Kənd Təsərrüfatı Muzeyində ekskursiyaçı kimi başlamış, M.A.Əliyev adına Lənkəran Tarix-Diyarşünaslıq Muzeyinin direktoru (1975-2007) işləmişdir. Muzeyin yeni eksponatlarla zənginləşməsində əməyi vardır.

"Əmək igidliyinə görə" medalına (1970) layiq görülmüşdür.

AĞAYEVA Könül Asaf qızı (d.21.06.1977, Lənkəran rayonu, Seydəkəran kəndi) - iqtisadçı, iqtisad elmləri namizədi (2005).

Validəynlərinin Bakı şəhərinə köçməsi ilə əlaqədar, Xətai rayonunun 245 saylı orta məktəbində təhsil almış, məktəbi əla qiymətlərlə bitirmiş (1994), Xətai adlı təqaüdlə oxumuşdur.

Sonralar Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin mühəndis iqtisadiyyatı və idarəetmə

fakültəsini bakalavr (1998) və magistr pilləsi üzrə fərqlənmə ilə bitirmişdir. Təhsilini 2005-2006-cı illərdə İsveçrənin Friburq Universitetinin iqtisadiyyat fakültəsində davam etdirmişdir.

2000-ci ildən Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin xidmət sahələrinin iqtisadiyyatı və menecment kafedrasının müəllimi, 2009-cu ildən kafedranın dosentidir.

"Azərbaycanda xüsusi mənzil tikintisinin formalaşdırılması şərtləri və perspektiv istiqamətləri" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir (2005).

35-dən çox elmi məqaləsi Azərbaycan, Türkiyə, Rusiya, Ukrayna və İsveçrədə nəşr olunmuşdur. Azərbaycan, rus, ingilis, alman dillərini sərbəst bilir. 2005-2007-ci illərdə Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində xüsusi istedadlı olan tələbələrə "Marketing" kursundan ingilis dilində mühazirə və seminar dərslərini keçmişdir.

"Azərbaycanda xüsusi mənzil tikintisinin formalaşdırılması şərtləri və perspektiv istiqamətləri" monoqrafiyasının müəllifidir (B., 2010).

"Bazar münasibətləri şəraitində Azərbaycanda mənzil fondu və mənzil tikintisi strukturunun optimallaşdırılmasının nəzəri-metodoloji problemləri" mövzusunda doktorluq dissertasiyası üzərində işləyir.

AĞAZADƏ Yədulla Bəbir oğlu (d.01.07.-1950, Lənkəran şəhəri) - ədəbiyyatşünas, filologiya elmləri doktoru (2013), dosent (1999), professor (2017), Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2006).

Lənkəran internat məktəbini (1967), Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini bitirmişdir (1975).

Əmək fəaliyyətinə 1967-ci ildə başlamış, Bakı, Sumqayıt və Lənkəran şəhərlərində müxtəlif müəssisə və təşkilatlarda fəhlə işləmişdir. Sonralar pedaqoji işə keçmiş, rayonun ucqar dağ kəndi Gəgiran orta məktəbində əvvəl Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi, sonralar məktəbin direktoru (1973-1981), Ləj kənd orta məktəbində tədris işləri üzrə direktor müavini (1981-

1990), şəhər 5 saylı orta məktəbində Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi olmuşdur.

1992-ci ildən Lənkəran Dövlət Universitetində çalışır. 1999-cu ildən "Dil və ədəbiyyat", "Azərbaycan dili, ədəbiyyatı və onların tədrisi metodikası" kafedralarının müdiri işləmişdir.

2017-ci ildən universitetin Tədqiqat işləri və innovasiyalar üzrə prorektor vəzifəsini icra edir.

"Teymur bəy Bayraməlibəyovun folklorşünaslıq fəaliyyəti" mövzusunda namizədlik (1997), "Azərbaycan ədəbiyyatında satirik poeziyanın təşəkkülü və inkişafı" mövzusunda doktorluq (2003) dissertasiyası müdafiə etmişdir.

100-dən artıq elmi məqalənin, 4 monoqrafiyanın, 1 dərs vəsaitinin, 7 metodik göstərişin müəllifidir.

Əsərləri: Qəhrəmanlığa bərabər ziyalılıq, B., 1999; Teymur bəy Bayraməlibəyov və folklor, B., 2003; Həyatı öyrəndiyim illər, B., 2008; Müasir Azərbaycan poeziyasında Sabir satira ənənələri, B., 2012.

AĞ LIĞ - yoğun gövdəli, daxili məsaməli bataqlıq bitkisi. Lənkərandə və ətraf rayonlarda həsirçilikdə istifadə edilir. İnqilabdan əvvəl yoxsul təbəqədən olanlar evlərin üstünü liqlə örtərdilər. Zənbil toxunmasında da bu bitkidən istifadə edilir. Çayların və göllərin ətrafında, bataqlıqlarda bitir.

AĞ SOL, şamayı - balıq növü. Qiymətli və təgə balığıdır. Aprel-may aylarında tutulur, əti yağlı və dadlıdır. Xəzərdə, Qızılağac körfəzlərində, Lənkəran çaylarında təsadüf olunur. Balığa elmi ədəbiyyatda Lənkəran şamayı - ağ sol deyilir. Ağ sol digər yerlərdə olan şamayılardan kiçik olur, az kürü verir.

AĞ su zambağı - su zambağı fəsiləsinə aid çoxillik su bitkisi. May ayından sentyabrədək həm çiçəkləyir, həm də meyvə verir. Su üzərində üzən iri və ürəkvari yarpaqları vardır. Çiçəkləri tək-tək, iri və ağ rənglidir. Meyvəsi girdə və çoxyuvalıdır. Biologiya elmləri namizədi S.Əliyevin məlumatına görə, Kür çayında tikilən hidrotexniki qurğular inşa olunanadək Kür-Araz ovalığında, meliorativ işlər görülməyə qədər isə

Lənkəran bölgəsində geniş cəngəlliklər əmələ gətirirdi.

AĞSAQQALPLOV - toyun ilk rəsmiləşmə mərhələsi.

Qızın ata-anasının razılığı olunduqdan sonra kişi elçiləri qız evinə gələrək ağsaqqallarla birlikdə keçirilən qonaqlıqda iştirak edirlər. Məclisin ağsaqqalı mərasimin məqsədini elan etdikdən sonra şirinçay içilir, şirniyyat yeyilir, güləb paylanır; plov yeyilir. Sonda "Quran"ın İxlas surəsi oxunur, xeyir-dua verilir. İştirakçılara plov verildiyindən mərasim ağsaqqalplov kimi formalaşmışdır.

Ədəbiyyat: K.Dənziyeva. Azərbaycan dilində toy mərasimi leksikası, B., 2012.

AXUND Molla Abdulla Şeyx Rəziəddin oğlu (d.1776, İran, Tehran - 1821, Lənkəran) - islamşünas, din xadimi.

Lənkəran xanı Mirmustafa xanın (1786-1814) dövründə Lənkəranda şəriət və məhkəmə işlərinə baxmış, natiqlik qabiliyyəti ilə seçilmiş, Lənkəranın ictimai həyatında iştirak etmişdir.

AXUND Molla Baba Tahir (d.18.07.1883, Lənkəran rayonu, Zövlə kəndi - 19.01.1948, Lənkəran şəhəri) - islamşünas, din xadimi.

İlk təhsilini atasından almış, sonralar şəhər mədrəsəsində oxumuş, Nəcəf-Əşrəf şəhərində təhsilini davam etdirmişdir (1899-cü ildən). Ali ruhani mədrəsəsində dərs demiş, müctəhid (şüa aləmində dini qanunları, əhkamları təfsir və şərh edən baş ruhani - red.) dərəcəsinə çatmışdır, məscidlərdə axundluq etmişdir.

Müəllimi Hacı Seyid Rza istedad və qabiliyyətinə görə, Molla Tahiri övlad kimi sevmiş, qızı Rübabə xanımı ona ərə vermişdir. Tahir babasının adını daşıdığı üçün el arasında ona "Baba" deyilmiş, bu adla da tanınmışdır.

"Tahir" imzası ilə şeirlər yazmışdır.

1934-cü ildə Lənkəran şəhərinə köçmüşdür.

Məzarı şəhərin Kiçik bazar qəbiristanındadır.

AXUND Molla Məhəmmədrza Molla Hüseyn oğlu (d.1814, Lənkəran şəhəri - 1897, Lənkəran şəhəri) - şəriət alimi, xəttat.

Nəcəf-Əşrəfdə dini təhsil almış, nəstəliq xətti ilə "Quranı-Kərim"in üzünü köçürmüşdür. 1872-ci ildə Lənkəran mədrəsələrində şəriət qanunlarına aid dərs keçmiş, xəttatlıq sənətini öyrətmişdir.

AXUND Ruhulla (d.1811, Lənkəran rayonu, Separadi kəndi - 1903, Separadi kəndi) - din xadimi, el ağsaqqalı.

Ali dini təhsilini islamın dini mərkəzlərindən olan İraqda almışdır.

Dövrünün tanınmış dindarlarından olmuşdur. Ərəb, fars və rus dillərini bilirmiş. Nücum və fiqh elminə bələd imiş. İslam dininə və şəri məsələlərin həllinə aid kitabları vardır. Repressiya illərində kitabları torpağa basdırılaraq məhv edilmişdir.

Bilik və bacarığına, el arasında hörmət və nüfuzuna görə, çar hökuməti dövründə Boladi, Zövlə, Şağlaser, Cil, Xarxatan, Tükəvilə, Gəgiran və Separadi kəndləri üzrə kəndxuda vəzifəsinə seçilmiş və ömrünün axırınadək bu vəzifəni icra etmişdir.

AXUND Sədi (təxəllüsü; tam adı və familiyası Axundzadə Qəni Bəhlul oğlu - d.27.05.1971, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi) - ilahiyyatçı, Qafqaz Müsəlmanları Ali Dini İdarəsinin Lənkəran bölgəsi üzrə səlahiyyətli nümayəndəsi (1992-ci ildən).

Veravul kənd orta məktəbini (1987) və Bakı İslam Universitetini (1997) bitirib. Təşəbbüsü ilə Lənkəranda "Abbasiyyə" mədrəsəsi açılmış (1993), cənub bölgəsi üzrə ilk dəfə "Quran" qiraəti müsabiqəsi keçirilmişdir (1997). Şəhərin Böyük bazar məscidinin axundu (2000-ci ildən), Bakı İslam Universiteti Lənkəran filialının müdiri (1993-2013) olmuşdur.

2014-cü ildən Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi Qazilər Şurasının üzvüdür.

Beynəlxalq islam konfransların iştirakçısıdır.

AXUNDOV Abbas Mirzə Həsən oğlu (d.21.08.1878, Lənkəran şəhəri - 14.04.1960,

Lənkəran şəhəri) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi, Lənkəran maarifinin təşkilatçılarından biri.

İlk təhsilini Lənkəran gimnaziyasında almış, 1920-ci ildə Bakı Dövlət Universitetini rus dili ixtisası üzrə bitirmişdir

Lənkəranda məktəblərin təşkilində, savadsızlığın ləğvində xidmətləri vardır.

Rus, türk, fars, ərəb dillərində sərbəst danışmış. Şərq poeziyasına bələd imiş. Lənkəran şəhər məktəblərində rus dili müəllimi, məktəb direktoru işləmişdir. Şəhər 5 saylı orta məktəbində işləyərkən Lenin ordeni (1957), daha sonralar Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı ilə təltif edilmişdir.

AXUNDOV Xəlil Baxşəli oğlu (d.1908, Lənkəran rayonu, Girdəni kəndi - 17.02.1990, Bakı) - aqronom, ictimai xadim, respublikanın Əməkdar aqronomu (1956), kənd təsərrüfatı elmləri namizədi (1936).

Timiryazev adına Kənd Təsərrüfatı Akademiyasında və Krasnodar Kənd Təsərrüfatı İnstitutunda aqronom

ixtisasına yiyələnmiş, respublika Kənd Təsərrüfatı Nazirliyində böyük aqronom, baş aqronom, əkinçilik idarəsinin rəis müavini, idarə rəisi və kənd təsərrüfatı nazirinin müavini (1933-1956), Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin kənd təsərrüfatı şöbəsinin müdiri (1956-1976) işləmişdir.

Ömrünün 50 ildən çoxunu Azərbaycanda aqrar sahənin inkişafına yönəltmişdir. Çəltik bitkisinin istehsalı sahəsində yaxşı mütəxəssis kimi tanınmışdır.

1936-cı ildə "Azərbaycanda çəltik bitkisi və onun məhsullarının artırılmasında əsas tədbirlər" adlı kitabı çapdan çıxmışdır.

Aqrar sahə ilə bağlı 35-ə yaxın kitab və metodik vəsaitin, kənd təsərrüfatının istehsal problemlərinə aid elmi məqalələrin müəllifidir.

Kənd təsərrüfatı sahəsində xidmətlərinə görə, Qırmızı Əmək Bayrağı və "Şərəf Nişanı" ordenləri və medallarla təltif edilmişdir. Azərbaycan SSR VI çağırış Ali Sovetinin deputatı seçilmiş, respublikanın rəhbər orqanlarında təmsil olunmuşdur.

SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisinin iştirakçısı olmuş, sərginin qızıl və gümüş medallarına layiq görülmüşdür.

Böyük Vətən müharibəsinin ilk günlərindən döyüşən ordu sıralarında olmuşdur.

Bakıda 2-ci Fəxri Xiyabanda dəfn edilmişdir.

AXUNDOV Cabir Rəhim oğlu (d.19.08. 1932, Lənkəran şəhəri) - dilçi-alim, filologiya elmləri namizədi, dosent (1970).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1950), Azərbaycan Xarici Dillər İnstitutunun ingilis dili fakültəsini (1954) bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə Lənkəranda başlamış (1954-1964), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun xarici dillər kafedrasında ingilis dili müəllimi işləmişdir. M.F.Axundov adına Azərbaycan Pedaqoji Xarici Dillər İnstitutunun aspiranturasında oxumuş (1965-1967), institutun ingilis dili qrammatikası kafedrasının müdiri və dekanı, Azərbaycan Dövlət Universiteti dilçilik kafedrasının müdiri vəzifələrində çalışmışdır (1970-1990).

İngilis və Azərbaycan dillərində sual cümlələrinin tətbiqi ilə bağlı 70-dən çox elmi məqalə, tezis müəllifi, həmçinin "İngilis dilini öyrənin" dərs vəsaitinin üç müəllifindən biridir. Bakı, Moskva və Təbriz universitetlərinin elmi jurnallarında çap olunmuşdur.

Şeirləri müxtəlif mətbuat orqanlarında çap edilmişdir. Yaradıcılığında Lənkəran mövzusu əsas yer tutur.

Əsərləri: Ömrün solmayan yarpaqları, B., 2006; Bənövşə həsrəti, B., 2014.

AXUNDOV Eldar Balağa oğlu (d.15.03.1949, Lənkəran şəhəri - 18.09.2014, Bakı) - müğənni, respublikanın Əməkdar artisti (2003), Xalq artisti (2006).

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbi bitirib (1965).

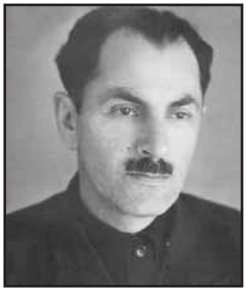
Orta məktəb illərində "Çiçəklən, Azərbaycan!" adı altında keçirilən musiqi festivalının laureatı olub (1962).

Hərbi xidmət dövründə Kiyev Hərbi Dairəsinin mahnı və rəqs ansamblında çıxış edib. Ordudan qayıtdıqdan sonra dünya şöhrətli sənətkar Rəşid Behbudovun rəhbərlik etdiyi Azərbaycan Dövlət Mahnı Teatrında çalışıb. Mahnı Teatrının tərkibində Moskva, Leninqrad, Krım şəhərlərində, Orta Asiya, Pribaltika respublikalarında, Volqaboyu şəhərlərində, Bolqarıstan, Macarıstan, Yuqoslaviya və digər ölkələrdə çıxışlar edib. Sonralar konsert marşrutları Latın Amerikasına ölkələrindən, Türkiyədən, İspaniyadan, İtaliyadan, Yunanıstandan, İngiltərədən, Afrikadan keçib.

Repertuarında Azərbaycan xalq mahnıları əsas yer tutur.

Azərbaycan Dövlət Teleradio Verilişləri şirkətinin və Müdafiə Nazirliyi əlahiddə nümunəvi nəfəsli orkestrinin solistidir. Oxuduğu estrada mahnıları və qəhrəmanlıq marşlarından radio və televiziyanın qızıl fondunda saxlanılır.

AXUNDOV Əbdül Abuzər oğlu (d.10.03.-1914, Lənkəran şəhəri - 10.01.1979, Lənkəran şəhəri) - həkim-pediatr, Lənkəran uşaq səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri.

N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu bitirmişdir (1939). Hərbi səhra hospitallarında həkim-pediatr işləmişdir (1940-1946). Hərbi xidmətdən sonra N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun dəri-zöhrəvi xəstəlikləri kafedrasının assistenti kimi fəaliyyət

göstərmişdir. 1947-ci ildə Lənkərana gəlmiş, həkim-pediatr (1947-1963), uşaq məsləhətxanasının müdiri (1963-1965), tibb texnikumunun dərs hissə müdiri (1965-1970), dəri-zöhrəvi xəstəxanasının həkimi (1970-1975) işləmişdir.

Klassik ədəbiyyatımıza yaxşı bələd idi. Şeir-ləri dövrü mətbuatda çap olunmuşdur.

AXUNDOV Əhməd İbrahim oğlu (d. 1897, Lənkəran şəhəri - 12.11.1972, Bakı) - SSRİ Daxili İşlər Nazirliyinin Əmək-darı işisi (1945).

Kiçik yaşlarından zəhmətlə qatlaşmış, dəmirçi sənətinə yiyələnmiş, 1919-cu ildə ordu sıralarına çağırılmışdır. 1920-ci il noyabr ayından 1947-ci ilədək Daxili İşlər Orqanlarında müxtəlif vəzifələrdə çalışmışdır.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Milis İdarəsinin rəis müavini (1925-1926), Lənkəran Qəza Milis Şöbəsinin rəisi (1927-1932), Ağdam Rayon Milis Şöbəsinin rəisi (1935), Naxçıvan MR DİN Milis İdarəsinin rəisi (1939), Masallı Rayon Milis Şöbəsinin rəisi (1941), Sabirabad Rayon Milis Şöbəsinin rəisi (1942), Bakı Milis Məktəbinin rəisi (1942), Quba Rayon Milis Şöbəsinin rəisi (1943-1947) olmuşdur.

Daxili İşlər orqanlarında fəaliyyəti dövründə yerlərdə asayişin qorunmasında, cinayətkarlığa qarşı mübarizədə, silahlı quldur dəstələrinin ləğvində xidmətlərinə görə "Qırmızı Bayraq" ordeninə, 10-dan çox medala, müxtəlif döş nişanlarına, 1945-ci il aprel 25-də SSRİ Daxili İşlər Nazirliyinin Əməkdar işçisi fəxri adına layiq görülmüşdür.

AXUNDOV Əflatun Əli oğlu (d. 07.07.1937, Lənkəran şəhəri - 23.11.1987, Bakı) - mühəndis-mexanik, texnika elmləri namizədi (1968), Əlcəzair Dövlət Universitetinin professoru (1980).

Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutunu neft və qaz mədənlərinin maşın və avadanlığı ixtisası üzrə bitirmiş (1961), Azərbaycan EA-nın əmək-

daşı olmuşdur. Moskva Kimyəvi Maşınqayırma İnstitutunun aspiranturasında oxumuşdur (1964-1967). Əmək fəaliyyətini Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutunda davam etdirmiş, hidravlik maşınları kafedrasının dosenti olmuşdur (1968-1970). Leningradda ikinci ali təhsil almış, A.Jdanov adına Dövlət İnstitutunda fransız dili fakültəsini bitirmiş (1970), Əlcəzair Respublikasında Milli Afrika Neft İnstitutunda hidravlik kafedrasında dərs demişdir (1970-1973). Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutunun dosenti olmuş (1974), neft-maşınqayırma fakültəsinin dekan müavini, tələbə qəbulu dövlət komissiyasının məsul katibi (1976-1977) olmuşdur.

Hidravlik və hidravlik maşınları mövzusunda elmi məqalələrin, metodik vəsaitlərin müəllifidir.

AXUNDOV Əliyazım Əhməd oğlu (d. 15.11.1928, Lənkəran şəhəri - 09.08.1999, Bakı şəhəri) - həkim, tibb elmləri doktoru, professor (1974).

Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu (1953), Sankt-Peterburqda Q.Turner adına Elmi-Tədqiqat Uşaq Ortopediya Travmatologiya İnstitutunun aspiranturasını bitirmişdir (1962).

Əmək fəaliyyətinə Masallı rayonunda həkim kimi başlamışdır (1953-1956). Sankt-Peterburq Elmi-Tədqiqat Uşaq Ortopediya və Cərrahiyyə İnstitutunda baş həkimin müavini (1965-1980), N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun ortopediya - travmatologiya və hərbi səhra cərrahiyyəsi kafedrasının müdiri və professoru olmuşdur (1980-1999).

Uşaqlarda uzun borulu sümüklərin cərrahi müalicəsi, ambulator travmatologiyası, sınıqların cərrahi müalicəsi ilə bağlı 6 monoqrafiyanın, 150-dən çox elmi əsərin müəllifidir.

Dünyanın bir sıra ölkələrində beynəlxalq konfranslarda və elmi simpoziumlarda iştirak etmişdir.

AXUNDOV Əyyub Məmmədali oğlu (d.05.06.1903, Lənkəran şəhəri - 07.05. 1948, Bakı) - hüquqşünas, aqrokimyəçi, müharibə veteranı.

Lənkəran şəhər gimnaziyasını (1923), Azərbaycan Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsini (1932), Ukraynada Xarkov Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu aqrokimyəçi ixtisası ilə (1936) bitirmişdir.

Lənkəran qəza təhsil və mədəniyyət şöbəsinin müdiri (1924-1927), Qonaqkənd Rayon Partiya Komitəsinin katibi (1932-1933), Ağdam və Naxçıvan kənd təsərrüfatı texnikumlarının direktoru, direktor müavini (1936-1941) işləmişdir.

Böyük Vətən müharibəsinin iştirakçısıdır. Müharibə əli kimi ordudan tərxis olunmuşdur.

Döyüş xidmətlərinə görə I dərəcəli "Vətən" müharibəsi, "Qırmızı Ulduz" ordenlərinə və medallara layiq görülmüşdür.

AXUNDOV Əlizakir Əlihadı oğlu (d.18.09.- 1935, Lənkəran şəhəri - 07.05.2004, Lənkəran şəhəri) - texnika elmləri doktoru, professor (1984), Rusiya Arxitektura və Tikinti Materialları Akademiyasının müxbir üzvü (1986).

Lənkəran şəhər 3 sayılı orta məktəbini (1952), Moskva Kimya Texnologiya İnstitutunun maşınqayırma fakültəsini (1957), həmin institutun aspiranturasını bitirmişdir (1965).

Əmək fəaliyyətinə Azərbaycan Tikinti Materialları Sənayesi Nazirliyində başlamışdır (1957-1963). Elmi işindən yüngül betonların hazırlanmasında istifadə edilmişdir.

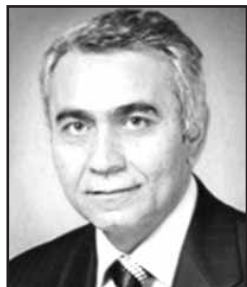
80-dən çox elmi əsərin, 11 səmərələşdirici təklifin və ixtiranın müəllifidir.

Müxtəlif ölkələrdə, o cümlədən Almaniya, İtaliya, İsveçrə, İran, Türkiyə və Macarıstanda elmi-texniki sazişlərin bağlanması iştirak etmişdir.

Ümumrusiya Elmi-Tədqiqat Tikinti Materialları və Konstruksiyaları İnstitutunun direktoru idi.

Rusiya Nazirlər Kabineti elm və texnika üzrə mükafatın laureatı, Rusiya Federasiyası Dövlət Tikinti Komitəsi elmi-texniki şurasının üzvü olmuşdur.

AXUNDOV İlham Sənan oğlu (d.01.06.1959, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi) - müəllim,

Kanada-Azərbaycan Əməkdaşlıq Assosiasiyasının prezidenti (2002), fizika-riyaziyyat elmləri doktoru (2005), professor (2000).

Leninqrad (indiki Sankt-Peterburq) Dövlət Universitetinin mexanika-riyaziyyat fakültəsini (1981) və aspiranturanı (1987) bitirmiş, təhsil aldığı ali məktəbdə, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində, "Odlar Yurdu" və "Xəzər" universitetlərində, Azərbaycan EA-nın Mexanika-Riyaziyyat İnstitutunda (1987-1988), ABŞ-ın Texas Universitetində (1999), İstanbulun Fateh Universitetində (2000), Kanadanın Makmaster Universitetində (2001-2008) müəllim, kafedra müdiri, Birləşmiş Ərəb Əmirliyi universiteti Dubay filialının rektoru (2008-2011) işləmişdir.

2009-cü ildən Kanadanın Vaterloo Universitetinin professorudur.

Türkiyə-Azərbaycan diasporunun üzvüdür. Azərbaycan həqiqətlərinin Kanadada yayılmasında mühüm xidmətləri vardır.

Dünya Azərbaycanlılarının Bakıda keçirilmiş qurultaylarının iştirakçısıdır.

"Nizamlanmış təsadüfi kəmiyyətlər və onların cəmi üçün limit teoremləri" mövzusunda 30-dan çox elmi məqalənin, 3 metodik vəsaitin və s. müəllifidir.

Lənkəran Dövlət Universitetində (LDU) keçirilmiş beynəlxalq konfranslarda iştirak etmişdir. 2013-cü ildə rəhbərliyi ilə Kanadanın Vaterloo Universitetinin bir qrup tələbəsi LDU-da təcrübə mübadiləsində olmuşdur.

"Tərəqqi" medalı, fəxri fərmanlarla təltif edilmişdir.

AXUNDOV İshaq Səbi oğlu (d.21.01.1910, Lənkəran şəhəri - 15.10.1992, Lənkəran şəhəri) - şair Mirzə İsmiyıl Qasirin nəvəsi, geoloq-mühəndis.

Azərbaycan Sənaye İnstitutunun geologiya fakültəsini bitirmiş (1936), respublikanın müxtəlif rayonlarında geoloji kəşfiyyat ekspedisiyasının tərkibində olmuşdur. Böyük Vətən müharibəsi illərində riyaziyyat müəllimi işləmişdir.

Babası şair Mirzə İsmiyıl Qasirin əlyazmalarını toplayaraq, 1985-ci ildə "Yazıçı" nəşriyyatında çap etdirmişdir. "Xatirələrimdə yaşayan Lənkəran" (B., "İşıq", 1989) və "Azərbaycan incisi" (B., "İşıq", 1992) kitablarının müəllifidir.

Məzarı Sütəmur dov kənd qəbiristanındadır.

AXUNDOV Mahmud Əsrəf oğlu (d.06.12.-1939, Lənkəran şəhəri) - dərzi, respublikanın Əməkdar kommunal təsərrüfatı ustası (1978).

Lənkəran əhaliyə məişət xidməti kombinatında (1966-1998), Zövq" məişət istehsalat kombinatında (1998-2008) dərzi işləmişdir.

1978-ci ildə əhaliyə məişət xidməti sahəsində yüksək göstəricilərə nail olmuş, kompleks briqadaya başçılıq etmişdir.

AXUNDOV Mirzə Əbutalıb Molla Həsən oğlu (d.1891, Lənkəran şəhəri - 1964, Lənkəran şəhəri) - ərəbşünas, tibb işçisi.

İranda şair Abbas Səhhətlə tibb təhsili almışdır. Ərəb, fars dillərini bildiyindən Lənkəran mədrəsələrində şəriətdən dərs demiş, uzun illər Boladi kənd tibb məntəqəsinin müdiri işləmişdir.

Əruz vəznini mükəmməl bilirdi.

AXUNDOV Mirzə Məmməd Molla Həsən oğlu (d.1862, Lənkəran şəhəri - 1932, Lənkəran şəhəri) - ilahiyyatçı-alim, dövrünün tanınmış ziyalı.

İlk mədrəsə təhsilini atasından almışdır. 16 yaşından İranın dini mərkəzlərində - Tehran, Qum, Məşhəd, həmçinin İraqın Nəcəf-Əşrəf şəhərlərində 25 il yüksək dini təhsilini davam etdirmiş, müctəhidlik dərəcəsinə çatmışdır. Təhsildən sonra Lənkərana qayıtmış, məscidlərdə axund kimi fəaliyyət göstərmiş, mədrəsələrdə dərs demişdir.

Lənkəran ruhanilərindən Mircavad Babayev, Mirtağı Miriyev və başqaları ondan dərs almışlar. Savadına, dünyagörüşünə və bacarığına görə, el arasında ona "Mirzə Məmməd" deyə müraciət edərmişlər.

Qəbri şəhərin Böyük bazar qəbiristanındadır.

AXUNDOV Mirzə Rəhim Əbdülqasım oğlu (d.1876, Lənkəran şəhəri - 09.12.1959, Lənkəran şəhəri) - maliyyə işçisi, el ağsaqqalı, dövrünün tanınmış ziyalı.

Lənkəran şəhər ikidərəcəli rus məktəbini bitirmişdir. Bilik və savadına görə el arasında onu "Mirzə" adı ilə çağırırmışlar.

Rus, fars dillərini bilmişdir. İslam ehkamlarına bələd olduğundan "Qurani-Kərim"-in təfsirini verə bilirdi. Klassik ədəbiyyatın, xüsusilə Füzuli poeziyasının gözəl bilicisi idi. Ən çox mütaliə etdiyi fars dilli şairlərdən Mövlana Mollayi Ruminin məsnəvisi idi.

AXUNDOV Molla Həsən Hüseyn oğlu (d.1812, Şamaxı - 1898, Lənkəran şəhəri) - din xadimi, "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvü, şair.

Ali ruhani təhsilini Şərqi məşhur dini mərkəzlərində almışdır. Böyük bazar məscidinin bünovrəsini qoyanlardan biridir.

Məsciddə axundluq etmişdir. Tanınmış ruhanilər - Mirzə Məmməd, Mirzə Əbu Turab, Mirzə Əbutalıb və ruhani qadın Fatma-Suğranın atasıdır.

İmam Hüseyn (ə) təziyəsinə aid mərsiyələri və qəsidələri vardır. Bu gün də təziyələrdə oxunur.

Axundun məzarı öz həyatındadır.

AXUNDOV Məmməd Əyyub oğlu (d.07.06.1937, Lənkəran şəhəri) - mühəndis-texnoloq, respublika yeyinti sənayesinin təşkilatçılarından biri.

Lənkəran şəhər 4 saylı orta məktəbini (1955), Gürcüstan Dövlət Subtropik Təsərrüfatı İnstitutunun texnologiya fakültəsini bitirmişdir (1961).

Lənkəran və Bakı konserv zavodlarında baş mühəndis (1961-1965), Azərbaycan SSR Dövlət Meyvəçilik və Tərəvəzçilik Komitəsinin dövlət keyfiyyət və sənaye sanitariya müfəttişliyinin rəisi (1965-1966), "Azərkonservtrest"-in şöbə müdiri (1966-1968), "Azərkonserv" respublika konserv sənayesi idarəsinin rəisi (1968-1971), Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin "Azərkonservmeyvə-tərəvəz" Baş idarəsi rəisinin birinci müavini (1971-1975), "Azərkonservmeyvə-tərəvəzsənaye" Respublika Birliyi Baş konserv sənaye idarəsinin rəisi (1975-1976), SSRİ Yeyinti Sənaye Nazirliyi "Yeyintisənayeavtomatika" institutu Azərbaycan filialının müdiri (1977-1979) işləmişdir.

Sonrakı illərdə Azərbaycan SSR Meyvə-Tərəvəz Təsərrüfatı Nazirliyində, "Azərkonservşərab" Respublika Birliyində, respublika Aqrar-Sənaye Komitəsində şöbə müdiri və baş mühəndis vəzifələrində çalışmışdır.

1965-1966-cı illərdə Sudan Respublikasının Karima və Vau şəhərlərində uzun müddətli eza-miyyət zamanı texniki yardım məqsədi ilə yeyinti sənaye müəssisələrində baş mühəndis vəzifəsində işləmişdir.

1971-1992-ci illərdə Bakı Politeknik və Gəncə Texnologiya İnstitutlarında Dövlət İmtahan Komissiyasının sədri olmuşdur.

AXUNDOV Məmmədali Qulaməli oğlu (d.10.03.1936, Lənkəran şəhəri - 21.08.1983, Kamboca) - aqronom, kənd təsərrüfatı elmləri doktoru (1975).

Lənkəran Subtropik Bitkilər Texnikumunu (1953), Gürcüstan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun subtropik bitkilər fakültəsini (1958), Ümum-ittifaq Aqrokimya və Torpaqsünəşliq İnstitutu-

nun aspiranturasını bitirmiş (1960), "Nişanlaşmış azotun kənd təsərrüfatı bitkiləri üzərində tətbiqi, çayçılıq sahəsində gübrələrdən istifadə etmək yolları" mövzusunda yüzdən çox elmi məqalənin müəllifidir. Azərbaycan elmi-tədqiqat, çay istehsalı texnologiyası laboratoriyasının müdiri, xarici ölkələrdə elmi işlə məşğul olmuşdur. "Xalqlar Dostluğu" ordeni və medallarla təltif edilmişdir.

Kambocada elmi ezamiyyətdə olarkən həlak olmuşdur.

AXUNDOV Məhəmməd Molla Həsən oğlu (d.03.04.1878, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi - 17.02.1940, İran, Ərdəbil) - islamşünas, din xadimi.

Lənkəran mədrəsəsini bitirdikdən sonra təhsilini İranın Qum, Nəcəf-ül-Əsrəf şəhərlərində davam etdirmişdir.

Lənkəranın Kiçik bazar, Böyük bazar, Vilvan, Girdəni, Veravul, Gömuşavan (indiki Göyşaban) və digər kənd məscidlərində (1925-1936) moizələr etmişdir.

Ərəb və fars dillərini mükəmməl bilirmiş. Bu dillərdə tərcümələr etmişdir. İslam tarixinə aid kitabın müəllifidir. Repressiyaya məruz qaldığından İrana qaçmışdır (1932). Ərdəbildə cümə məscidinin axundu olmuşdur.

Ərdəbilin Behişt-Zəhra qəbiristanında dəfn olunmuşdur. Başdaşısına "Peşnamaz mühacir Şeyx Məhəmməd" sözləri həkk edilmişdir.

Ədəbiyyat: Hacı Etibar Əhədov. Şeyx Məhəmməd, B., 2006.

AXUNDOV Məhəmmədsadiq Qulaməli oğlu (d.25.03.1931, Lənkəran şəhəri - 03.05.1988, Lənkəran şəhəri) - qabaqcıl maarif xadimi, şair, Nizamişünas.

Lənkəran şəhər 3 sayılı orta məktəbini (1945), Azərbaycan Xarici Dillər Pedaqoji İnstitutunun

ingilis dili fakültəsini (1954) bitirmiş, Veravul kənd orta məktəbində müəllimlik fəaliyyətinə başlamışdır (1954-1962). Daha sonra ömrünün axırınadək Lənkəran internat məktəbində ingilis dili müəllimi işləmişdir (1962-1988). "Nizami və dünya ədəbiyyatı" mövzusunda elmi məqalələri "Azərbaycan", "Literaturu Azərbaycan", "Elm və həyat" jurnallarında, ADU-nun elmi əsərlərində dərc olunmuşdur.

Azərbaycan klassik ədəbiyyatına yaxşı bələd idi. "Sadiq" imzası ilə Nizami, Füzuli şeirlərinin təsiri ilə qəzəllər, məsnəvilər yazmışdır. Ölümündən sonra ədəbi irsi oğlu Azad Axundov tərəfindən kitab halında çap olunmuşdur.

Ədəbiyyat: M.Axundov. Ömürdə izim qaldı, B., 2004.

AXUNDOV Məmmədbağır Ələkbər oğlu (d.1870, Lənkəran şəhəri - 1940, İran) - din xadimi, mollanəsrəddinçi.

İlk təhsilini atası axund Ələkbər Molla Əli oğlundan almışdır. Atası Ərdəbil və Qum şəhərlərində oxumuşdur. Ərdəbil şəhər mədrəsəsini bitirdikdən sonra təhsilini Nəcəf-ül-Əsrəfdə davam etdirmişdir. Ədəbiyyata, xüsusən Şərq ədəbiyyatına maraq göstərmişdir. Tehrandə yaşayarkən "Molla Nəsrəddin" jurnalını ərəb və fars dillərinə tərcümə edərək, İran və İraqda yayılmasında iştirak etmişdir.

1925-ci ildə Lənkərana qayıtmış, Şağlasərdə yaşayan əmisi uşaqlarının təkidi ilə kəndə köçərək, məsciddə axundluq etmişdir. 30-cu illərdə tutulmuş, həbsxanada ikən fars qızı olan arvadı Tələt xanım vəfat etmişdir. 1933-cü ildə azad olunmuş, İrana qaçmaq məcburiyyətində qalmışdır. İrana gedərkən oğlu Nəcəfi Lənkəranda yaşayan qardaşı Molla Əlinin yanında saxlamış, kiçik oğlu Bağırı isə özü ilə İrana aparmışdır.

Nəcəf Məmmədbağır oğlu uzun illər Vilvan kənd səkkizillik məktəbində sinif müəllimi olmuş, təqaüdə çıxandan sonra hüsr məclislərində "Quran" oxumuşdur.

AXUNDOV Nahir Ənvər oğlu (d.01.03.1974, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi - 21.10.1992) - Qarabağ şəhidi.

1991-ci ildə kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra sürücülük məktəbində oxumuş, Nizami adına sovxozda işləmişdir. 1992-ci il iyun ayının 6-da hərbi xidmətə çağırılmış, oktyabrın 19-da Laçın uğrunda döyüşdə aldığı ağır yaradan çoxlu qan itirdiyindən həyatını xilas etmək mümkün olmamışdır.

Kənd qəbiristanında dəfn edilmişdir.

AXUNDOV Nurəddin Maqşud oğlu (d. 1936, Lənkəran şəhəri) - texnoloq, istehsalat qabaqcılı, respublikada çay sənayesinin təşkilatçılarından biri.

Lənkəran şəhər 4 sayılı orta məktəbini (1954), Gürcüstan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu (1960) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Azərbaycan EA-nın erroziya bölməsində elmi işçi kimi başlamışdır (1960-1961). Sonralar Astara çay fabrikində texnoloq (1961-1963), Lənkəran rayonlararası kolxoz-sovxoz idarəsində təşkilatçı-müfəttiş (1963-1965), "Azərçay" trestində baş aqronom (1965-1969), Azərbaycan Respublikası Yeyinti Sənaye Nazirliyinin çay sənaye idarəsinin baş aqronomu (1969-1975), respublika Nazirlər Sovetinin "Azərmeyvə-tərəvəz" aqrar-sənaye birliyində çayçılıq şöbəsinin rəisi (1975-1981), respublika Meyvə-Tərəvəz Nazirliyi çayçılıq idarəsinin rəisi (1981-1986), respublika Dövlət Aqrar-Sənaye Komitəsinin çayın istehsalı, emalı və bükülməsi şöbəsinin rəisi (1986-1989), Lənkəran 3 nömrəli çay fabrikinin direktoru (1989-1992), Lənkəran çayçəkici və bükücü fabrikinin direktor müavini (1993-1997) işləmişdir.

Yüksək əmək göstəricilərinə görə "Xalqlar Dostluğu", "Şərəf Nişanı" ordenləri və medallarla təltif olunmuşdur.

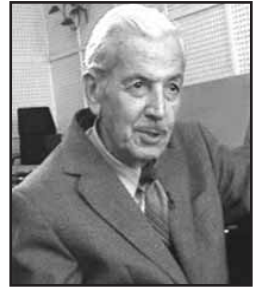
AXUNDOV Rüstəm Feyzi oğlu (d. 02. 02. 1916, Lənkəran şəhəri - 05. 09. 1977, Lənkəran şəhəri) - həkim, Lənkəran səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri.

N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu bitirdikdən sonra Kərgəlan kənd sahə məntəqəsinin müdiri işləmiş (1939-1941), sonralar döyüşən ordu sıralarında Böyük Vətən müharibəsi cəbhələrində iştirak etmişdir (1941-1943). Müharibədən sonra Lənkəran Sanitar-Epidemioloji Stansiyasında həkim (1947-1949), Masallı rayon poliklinikasının (1950-1955), Lənkəran səhiyyə şöbəsinin müdiri (1955-1961), rayon təcili yardım stansiyasının baş həkimi (1961-1977) işləmişdir.

"Qırmızı Ulduz" ordeni, "Əməkdə fərqlənməyə görə" medalı ilə təltif edilmişdir. Lənkərandə səhiyyənin təşkilində, tibb sahələrinin genişləndirilməsində, səhiyyə-sağlamlıq tədbirlərinin həyata keçirilməsində xidmətləri vardır.

AXUNDOV Sabir Səbi oğlu (d. 29.06.1924, Lənkəran şəhəri - 01.12.2012, Bakı) - şərqşünas, diktör, şərhçi, şair Mirzə İsmayıl Qasirin nəvəsi.

1945-ci ilin oktyabr ayında Azərbaycan Dövlət Universitetinin Şərqşünaslıq fakültəsinin türk şöbəsinə daxil olub. 1946-cı ilin avqust ayından təhsilini Moskva Şərqşünaslıq İnstitutunda davam etdirib.

1950-ci ildə həmin institutun Türkiyə iqtisadiyyatı üzrə aspiranturasına daxil olub.Oranı bitirdikdən sonra SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisinin Azərbaycan pavilyonunda baş ekskursiya rəhbəri işləyib (1954-1955). Sonralar Azərbaycan radiosunda türk dilində verilişlərin diktoru, ərəb dilində verilişlər redaksiyasının məsul redaktoru, radio verilişləri üzrə proqram və buraxılış Baş redaksiyasının baş redaktoru (1955-1966), Azərbaycan Sovet Ensiklopediyası Baş redaksiyası iqtisadiyyat və hüquq redaksiyasının müdiri, məsul katibi (1966-1973), Azərbaycan Dövlət Teleradio Verilişləri Komitəsində şərhçi və diktör (1976-1980, 1982-1992),

respublika Gömrük Komitəsində hüquq şöbəsinin baş inspektoru (1992-1994), Azərbaycan Dövlət Teleradio Verilişləri Şirkətinin əməkdaşı (1995-2012) işləmişdir.

Əsərləri: Ekran - efir və nitq mədəniyyəti, B., 2009 və s.

AXUNDOV Səbi Qasir oğlu (d.1870, Lənkəran şəhəri - 01.03.1943, Daşkənd) - mühəndis-meliorator, Lənkəranda suvarma təsərrüfatının təşkilatçılarından biri.

İlk təhsilini atası M.İ.Qasirin "Üsuli-cədid" məktəbində almışdır. Krasnovodskda, dəniz limanında (1898-1902), Lənkəran meliorasiya idarəsində (1902-1926) müxtəlif vəzifələrdə çalışmışdır.

Lənkərana içməli su xəttinin çəkilişində, meliorasiya işlərinin aparılmasında xidmətləri vardır.

1926-cı ildə Bakının Zığ kəndində xəstəxana müdiri təyin olunmuş, 1937-ci ilədək bu vəzifədə çalışmışdır. XX əsrin müxtəlif mətbuat orqanlarında şeirləri dərc olunmuşdur.

1937-ci ilin noyabr ayında repressiyaya məruz qalmışdır. 1955-ci ildə bəraət verilmişdir.

AXUNDOV Sənan Ağaməmməd oğlu (d. 15.08.1924, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi - 31.03.1999, Boladi kəndi) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi, SSRİ Maarif əlaçısı (1972).

Boladi kənd orta məktəbini (1942), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun tarix fakültəsini bitirmişdir (1949). Lerik rayonunda məktəb direktoru (1949-1962), Lənkəranın Zövlə kənd məktəbində direktor (1962-1965), Lənkəran Xalq Maarif Şöbəsinə inspektor (1965-1982), Boladi kənd məktəbində müəllim işləmişdir (1982-1999).

Lənkəranda təhsilin inkişafında xidmətləri vardır. İş təcrübəsi yayılmışdır.

"Oktyabr İnqilabı" (1986), Qırmızı Əmək Bayrağı (1976) ordenləri ilə təltif edilmişdir.

AXUNDOV Tağı bəy Ağababa oğlu (d.1853, Lənkəran şəhəri - 1923, Lənkəran şəhəri) - "Föv-cül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvü, şair, tərcüməçi.

Lənkəranın Kiçik bazar hissəsində "Möhübbin" (Allah məhəbbətilə) təkyəsinə rəhbərlik etmiş, xeyriyyə cəmiyyətinin fəal iştirakçılarından olmuşdur. Dini şeirləri və mərsiyələri xalq arasında yayılmışdır.

Ərəb, fars və rus dillərinə bələd olmuş, həmin dillərdə yazılan sənədləri tərcümə etmişdir.

AXUNDOV Teyyub Məmməd oğlu (d.10.03. 1932, Lənkəran şəhəri - 22.10.2014, Lənkəran şəhəri) - respublikanın Əməkdar meşəçisi (1978).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1950), S.-Ağamalıoğlu adına Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun meşə təsərrüfatı fakültəsini bitirmişdir (1955). Əmək fəaliyyətinə Astara meşə təsərrüfatında başlamış, Təngərüd meşə sahəsinin müdiri və rayon meşə təsərrüfatında baş meşəçi (1955-1960), Lənkəran meşə təsərrüfatının direktoru (1961-2009) işləmişdir.

Ətraf mühitin mühafizəsi, meşələrin qorunub artırılması sahəsində xidmətləri vardır.

"Xalqlar Dostluğu" (1981), "Oktyabr İnqilabı" (1986) ordenləri, "Əmək igidliyinə görə" medalı və s. mükafatlarla təltif edilmişdir.

AXUNDOV Tofiq Mustafa oğlu (d.26.12.- 1926, Lənkəran şəhəri) - bioloq, biologiya elmləri doktoru, professor (1972).

Lənkəran Subtropik Bitkilər Texnikumunu (1946), Azərbaycan Dövlət Universitetinin biologiya fakültəsini (1952) bitirmişdir.

Ümumittifaq Bitkiləri Mühafizə İnstitutunun Azərbaycan filialında (1951-1960), Azərbaycan EA-nın Nəbatat İnstitutunda aparıcı elmi işçi, şöbə müdiri (1960-1971) və s. vəzifələrdə işləmişdir.

Azərbaycanda mikologiya və fitopologiya elminin inkişafında mühüm xidmətləri vardır. Elm üçün 43 göbələk növünü aşkar etmişdir. Naxçıvan Muxtar Respublikasında elmi tədqiqatlar nəticəsində 680 göbələk növünü qeydə almışdır.

Bitki mühafizəsi üzrə Zaqafqaziya Əlaqələndirmə Şurasının üzvü, Almaniya, İsveç, Kanada, İtaliya, İngiltərə, Türkiyə, həmçinin MDB ölkələrində elmi konfrans və simpoziumların iştirakçısı olmuşdur.

100-dən çox elmi əsərin, o cümlədən 2 monoqrafiyanın və metodiki vəsaitlərin müəllifidir.

AXUNDOV Şirəli Baxşəli oğlu (d. 10.03.1886, Lənkəran rayonu, Girdəni kəndi - 06.01.1960, Bakı) - ictimai-siyasi xadim.

İlk təhsilini kənd məktəbində almış, sonralar Lənkəran şəhər 3 saylı məktəbini bitirmiş, kənd kooperativinin sədri işləmişdir (1909-1917).

Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra, 1920-ci ilin aprelində Lənkəran Qəza İcraiyyə Komitəsinin sədri təyin edilmişdir. Sonralar Azərittifaqın idarə heyətinin sədri, Azərbaycan SSR Ali Xalq Təsərrüfatı Şurası sədrinin müavini, Azərticarətin direktoru, Azərbaycan Balıqçılıq Kolxozları İttifaqının sədri və s. vəzifələrdə işləmişdir.

Azərbaycan Mərkəzi İcraiyyə Komitələrinə üzv, Azərbaycan K (b) P MK üzvlüyünə namizəd seçilmiş, 1937-ci ildə repressiyaya məruz qalmışdır.

Ölümündən sonra bəraət almışdır.

Havzava kəndindəki təsərrüfat və şəhərdəki 1 saylı orta məktəb Şirəli Axundovun adını daşıyırdı. Lənkəran şəhərində adına küçə vardır.

Məzarı Bakıda Fəxri Xiyabandadır.

AXUNDOVA Həlimə Dadaş qızı (d.02.12.-1946, Bakı şəhəri - 21.01. 2014, Lənkəran şəhəri) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi, ictimai xadim.

Bakının Suraxanı rayonu, Bülbülə qəsəbə 208

saylı orta məktəbini (1964), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun dil-ədəbiyyat fakültəsini bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Lənkərandə başlamışdır. Rayonun "Avrora" (indiki Hirkan), Gərmətük qəsəbə, şəhər 5 saylı və 3 saylı orta məktəblərində Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi işləmişdir (1970-1980). Sonralar iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı, tank qoşunları general-mayoru Həzi Aslanovun ev muzeyinin direktoru (1980-1990), Azərbaycan KP Lənkəran Şəhər Komitəsinin katibi (1990-1991), Lənkəran Dövlət Humanitar Kollecinin müəllimi (1994-2012), Lənkəran Dövlət Universitetinin müəllimi (1996-1999) kimi fəaliyyət göstərmişdir.

Gənclərin hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsində xidmətlərinə görə SSRİ Mədəniyyət Nazirliyinin fəxri Fərmanına layiq görülmüşdür (1987).

Tank qoşunları general-mayoru, iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Həzi Aslanovun döyüş yerlərində elmi ezamiyyədə olmuşdur.

AXUNDOVA Mahirə Məmməd qızı (d.1943, Lənkəran şəhəri) - müəllim, kimya elmləri namizədi, dosent (1983).

Lənkəran şəhər 2 saylı orta məktəbini (1959), Azərbaycan Dövlət Universitetinin kimya fakültəsini (1963) bitirmişdir.

Azərbaycan EA Aşqarlar İnstitutunun əməkdaşdır.

100-dən çox elmi məqalənin müəllifidir.

AXUNDOVA (İsayeva) Valiyə Əbülfət qızı (d.15.09.1928, Lənkəran şəhəri) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi, SSRİ Maarif əlaçısı, respublikanın Əməkdar müəllimi (1979).

Bir yaşında olarkən atası vəfat etmiş, əmisinin himayəsində yaşamışdır. Anası Qəmərtac xanım Aşqabad şəhərindən idi, 1993-cü ildə, 82 yaşında Lənkərandə vəfat etmişdir.

1945-ci ildə Lənkəran şəhər 1 nömrəli qızlar məktəbini, 1948-ci ildə Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu fərqlənmə ilə bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran şəhər 6 saylı orta məktəbində pioner baş dəstə rəhbəri kimi başlamışdır (1946-1948). Texnikum onda 6 saylı məktəbin ikinci mərtəbəsində yerləşirdi. Pioner baş dəstə rəhbəri işlədiyi dövrdə təhsilini pedaqoji texnikumda davam etdirmişdir. Sonralar Azərbaycan Müəllimlər İnstitutu Lənkəran filialının riyaziyyat fakültəsində oxumuş, ailə vəziyyəti ilə əlaqədar oranı tam başa çatdırmamışdır.

Texnikumdan sonra Cəlilabad rayon məktəblərində (1949-1954), Lənkəranın Nərimanabad qəsəbə məktəbində (1954-1955), şəhərdəki 6 nömrəli məktəbdə (1955-1968), 7 nömrəli məktəbdə (1968-1995), Göyşaban kənd məktəbində (1995-2008) aşağı siniflər üzrə riyaziyyat müəlimi işləmişdir.

İş təcrübəsi ümumiləşdirilərək yayılmışdır (1979).

Azərbaycan müəllimlərinin V qurultayının nümayəndəsi olmuşdur (1968).

AXUNDZADƏ Fəyaz Rəhmətulla oğlu (d. 1901, Lənkəran şəhəri - 1945, Bakı şəhəri) - şair, tarixçi, həkim, etnoqraf.

Şair M.İ.Qasirin qızı Humra xanımın oğludur.

Lənkəran rus gimnaziyasını (1918), Azərbaycan Dövlət Universitetinin şərqşünaslıq fakültəsini (1925) və Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu (1936) bitirmişdir.

Azərbaycanı tədqiq-təəbbö cəmiyyətində (1925-1926), respublika Baş Ədəbiyyat İşləri şöbəsində - Qlavlitin katibi (1926-1930), Gəncədə nevroloji xəstəxanasının müdiri (1936-1944) işləmişdir.

"Gənc qızıl qələmlər" cəmiyyətinin üzvü idi (1926).

Lənkəranın tarixi abidələri, folkloru, etnoqrafiyası ilə bağlı tədqiqatlar aparmışdır. "Lənkəran qəzasında tapılmış muncuq" (*"Azərbaycan Arxeologiya Komitəsinin xəbərləri" jurnalı, 1927, № 3, səh.19-22*), "Lənkəran qəzasının asariətiqlərindən şəhri cəmcəm" (*"Azərbaycanı öyrən-*

mə yolu", jurnalı, 1930, № 4-5, səh. 69-73), "Lənkəran sözünün mənşəyi haqqında" (*"Azərbaycanı öyrənmə yolu" jurnalı, 1931, səh. 47-51*) və s. elmi məqalələri vardır.

AXUNDZADƏ Molla Qulaməli İbrahim oğlu (d.07.03.1868, Lənkəran şəhəri - 18.07.1935, Lənkəran şəhəri) - "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvü, şair.

Nəcəfül-Əşrəfdə ali-ruhani tədris mərkəzində oxumuş, Lənkəranın Böyük bazar məscidində axundluq etmiş, mədrəsədə dərs demişdir.

Tibb, astronomiya, nücum elminə, ərəb, fars dillərinə bələd olmuşdur.

"Qərib" təxəllüsü ilə mərsiyələr yazmışdır. "Təqvimül-bədən" kitabı oğlu Məhəmmədsadiq Axundovun ailəsində saxlanır.

AXUNDZADƏ Səlim Qasir oğlu (d.1872, Lənkəran şəhəri - 15.12.1930, İran, Ənzəli şəhəri) - Azərbaycan Demokratik Respublikasının yaradıcılarından biri, ADR-in ilk parlament üzvü.

İlk təhsilini atasının Lənkəranda açdığı "Üsuli-cədid" məktəbində almış, sonralar Lənkəran rus gimnaziyasında oxumuşdur. Gimnaziyanı bitirərək şəhər polis idarəsində, Əsgərxan Talışnskinin yanında katib işləmişdir. Ərdəbil, Zəncan və Nəcəfül-Əşrəf şəhərlərində dini təhsil aldıqdan sonra Türkiyə və Avropa ölkələrində olmuşdur. 1911-ci ildə Lənkərana qayıtmış, 1916-cı ilə kimi şəhər gimnaziyasında müəllim işləmişdir.

1917-ci ilin iyun ayından Müsavat Partiyasının üzvü idi. İctimai və siyasi təşkilatları birləşdirən yığıncaqda İcraiyyə Komitəsinin sədri seçilmişdir (1918). Müsavat Partiyasının birinci qurultayının iştirakçısı olmuş (1917), "Azərbaycana muxtariyyət" xalq hərəkatına qoşulmuşdur.

Zaqafqaziya Seyminin təsisində iştirak etmiş,

Azərbaycan Milli Şurasının üzvü seçilmişdir (1918). Azərbaycan Milli İstiqlal Bəyannaməsini imzalayanlardan biri olmuşdur (28.05.1918).

Azərbaycan Demokratik Respublikasının fəaliyyət göstərdiyi dövrdə rəhbərliylə diqqətəlayiq mədəni-maarif işləri həyata keçirilmişdir. Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra İrana köçmüş, Ənzəli şəhər mədrəsəsində dərs demişdir.

AİLƏ bayramı - mədəni-kütləvi tədbir. Lənkəranda ilk dəfə 15 may 2009-cu ildə keçirilmişdir. Tədbirdə Azərbaycanın 70 şəhər və rayonundan 80 ailənin 400-ə yaxın üzvü iştirak etmişdir. Respublikanın və rayonun incəsənət ustaları, ailə ansambları çıxış etmişlər. Kulinariya, bədii qiraət, əl işləri, uzunömürlü, ideal və yaradıcı ailələr üzrə müsabiqə keçirilmiş, "Biz mehriban ailəyik" fotosərgi açılmışdır. Nikahları kəsilmiş gənc ailələrə torpaq sahəsi ayrılmış və hədiyyələr verilmişdir. Həmin gün Gərmətük qəsəbə sakinləri Şəfiqə və Sərhad Məmmədovların "Brilyant toyu" qeyd edilmişdir.

AKULƏ - düyü növü. Ətrinə və keyfiyyətinə görə ən yaxşı çəltik növlərindən hesab olunur. Yerli növ sayılır. Sucaq torpaqlarda yaxşı məhsul verir. Dəni xırda və ağıdır. Bişirildikdə artımlıdır. 1852-ci ildə Moskvada Ümumrusiya Kənd Təsərrüfatı Sərgisində və Xarkovda (1887) keçirilən müsabiqədə yüksək qiymətləndirilmiş, general Miribrahimxan Talışinski bürünc medalla təltif edilmişdir. Akulə çəltik növü kiçik gümüş medal (1889) almışdır (*bax* Çəltikçilik).

AQRAR ELM MƏRKƏZİ - Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 16 dekabr 1999-cu il tarixli qərarı ilə yaradılıb.

Mərkəzdə regionun torpaq-iqlim və ekoloji şərtlərinə uyğun məhsuldar kənd təsərrüfatı bitkilərinin, toxum, damazlıq və ting materiallarının seçilməsi, onların sınaqdan keçirilməsi, elmi nailiyyətlərin və qabaqcıl təcrübənin yayılması istiqamətində elmi işlər həyata keçirilir. "Lənkəran bölgəsində perspektiv çəltik sortlarının yetişdirilməsi" layihəsi çərçivəsində 10 çəltik sortu sınaqdan keçirilib (2010).

"Əzəmətli-95", "Bərəkətli", "Qarabağ", "Tale", "Qızıl" buğda sortları rayonlaşdırılmışdır.

AQROSERVİS, "Aqrolizing" ASC-nin Lənkəran filialı - fermerlərə texniki xidmət göstərən təşkilat. 2006-cı ildə yaradılmışdır. Məqsəd kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan fermerlər və sahibkarları lizinq (faizsiz kredit - *red.*) yolu ilə lazımi texnika və avadanlıqlarla təmin etməkdir. Fəaliyyətə başladığı ilk ildə fermerlərə və sahibkarlara kömək məqsədilə 3 taxılıyın kombayn, 7 traktor, 7 kotan, 3 otbiçən aqreqat, dərmançiləyici aparat, traktor qoşqusu, kultivator, torpağı hamarlayan aqreqat və digər texniki avadanlıqlar ayrılmışdır.

Lənkəranda və qonşu rayonlarda sahələrin əkinə hazırlanmasında, taxıl və ot biçinində, fermerlərin mineral gübrələrlə təminatında, ağır əl əməyi tələb olunan digər işlərdə kömək göstərir.

ALABAXTA - quş növü, meşə göyərçini, Lənkəranda və ətraf rayonların meşələrində yaşayır. Ov quşudur. İldə 2 və bəzən 4-5 dəfə yumurta verir. Ağac koğuşunda və kollarda yuva qurur.

ALAZƏPİN, Ələzəpin - Biləsər ərazi vahidliyində kənd.

Rayon mərkəzindən 43 km cənub-qərbdə, Lənkəran-Astara yolundan Xanbulançay istiqamətində, dağlar qoynunda yerləşir.

Şimaldan Səliqavo, cənubdan Lerik rayonunun Kaqoy, qərbdən Voy, şərqdən Astara rayonunun Motlayataq kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Mənası "dağ ətəyində kənd" deməkdir. Toponimin "Aləzəmin", "Ələzəpin" (talış dilində "ələzə" göy ot, yaşıllıq, "pin, bın" ətək, dib deməkdir) sözündən götürüldüyü, "müxtəlif növ sahələr" və "yaşıl dağ ətəyi" mənasında işləndiyini ehtimal edənlər də vardır.

Kənddə məktəb, feldşer-mama məntəqəsi, klub, kitabxana və s. vardır.

Ərazisi 40 hektar, əhalisi 182 nəfərdir, 97 nəfəri qadındır, 36 ailə təsərrüfı var (2017).

Əhali taxılçılıq və heyvandarlıqla məşğuldur.

ALAZƏPİN məktəbi -1948-ci ildən fəaliyyət göstərir. İlk illər Seliqavo kəndində yerləşmiş, bir sinif otağı, bir müəllimi, 17 şagirdi olmuşdur. 1950-ci ildə Alazəpin kəndinə köçürülmüşdür.

1948-1978-ci illərdə ibtidai məktəb olmuş, 1979-cü ildə əsas məktəbə çevrilmişdir. Həmin il məktəbdə 64 şagird oxumuş, 3 müəllim dərs demişdir.

Salman Məmmədov (1961-1970), Hacıbaba Cabbarov (1970-1974), Manafəli Həsənov (1974-1979), Hacıhəsən Hüseynov (1979-1983), Qulaməli Hədiyev (1983-1989), Şahab Muradov (1989-2001), Mirzəkişi Xəlqov, Səməd Səmədov və başqaları müxtəlif illərdə məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəbdə 22 şagird oxuyur, 6 müəllim dərs deyir (2017).

ALBOXÇA - şəhərin Böyük bazar hissəsində məhəllə.

Lənkəran şəhərinin yaşı qədər tarixi vardır. Vaxtilə bura gənclərin oyun, əyləncə meydanı olmuşdur. Uşaqlar parçanı ot, ələf və əski ilə doldurub kos əvəzinə işlədərmişlər. Oyunçular "boxça" adlanan bu "kos"u oyun zamanı bir-birlərinə atarkən "al boxçanı!" nidası ilə qışqırmışlar.

Həmin yerdə yaşayış evləri tikilmişdir.

ALBUXARA - gavalı sortu. Lənkəranda üç növü yayılmışdır: sarı, qırmızı və qara. Orta Asiyadan - Buxaradan gətirilməsi ehtimal edilir. İyul ayından sentyabr ayınadək yetişir. Pöhrə vasitəsilə çoxalır. Qara albuxara sortu müalicəvi əhəmiyyətli hesab olunduğundan daha yüksək qiymətləndirilir. Xörəklərdə işlədilir.

ALÇA - çəyirdəkli meyvə. Lənkəranda bir sıra sortları yayılmışdır: lal alça, dambul alça, fındıq alça, gilasi alça, Qəzvin alçası, talış alçası, meşə alçası və s. Lənkəran xörəklərinin əksəriyyətində işlədilir. Qurudulur və məcun halına salınır.

ALEKSEYEVKA (*bax* Bürcəli).

ALXOVKA (*bax* Göyşaban).

ALİYƏ Seyidqızı (təxəllüsü; tam adı və фамилиясы Ağayeva Aliyə Miryaqub qızı - d. 04.07.1944, Lənkəran şəhəri) - şair, pedaqoq, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (1998).

Azərbaycan maarifçisi Mirzə Səidəli Kazımbəyovun nəslindəndir.

Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini bitirmişdir (1973).

Əmək fəaliyyətinə Port-İliç (indiki Liman) şəhər 2 saylı orta məktəbində pioner baş dəstə rəhbəri işləməklə başlamışdır (1965). Sonralar rayonun Digah kənd tam orta məktəbində ədəbiyyat müəllimi işləmişdir (1970-2011).

Ədəbi yaradıcılığa keçən əsrin 60-cı illərindən başlamış, ilk şeiri "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində çap olunmuşdur (1963).

Zəmanədən şikayət, torpağa bağlılıq, vətənpərvərlik mövzuları yaradıcılığının əsas xəttini təşkil edir.

Əsərləri: İstərəm gülə dünya, B.,1999; Bir xəbər eşitdim dünən qəflətən, B., 2006; Ömür qatırı, B.,2009.

ALMA - meyvə. Qədimdən becərilən bitkilərdəndir. Lənkəranda müxtəlif sortları məlumdur: peşmək alması, yay alması, turşaların alma, ağ-qırmızı, cır alma və s.

Çiçəkləri çəhrayı, bəzi hallarda qırmızı, yaxud ağ olur. Yarpaqları saplaqlıdır. Hündürlüyü 10-17 metrədək olur. Növündən asılı olaraq 18-60 il və daha çox yaşayır. Yay, payız və qış sortları vardır. Meyvəsi şirəlidir. Tərkibində A, B, S vitaminləri, mineral duzlar, xüsusilə dəmir və s. vardır.

Ondan konserv, cem, mürəbbə, müxtəlif şirələr hazırlanır.

ALMAN kilsəsi (XIX əsr) - Lənkəranda yaşayan almanların ibadət etdikləri yer. Azərbaycan Rusiyaya birləşdikdən sonra Lənkərana alman millətindən olan xeyli ailə köçürülmüşdür. Onların Lənkərana gəlişi 1815-1816-cı illərə təsadüf edir. Həmin dövrdə Almaniyanın

daxilində baş verən aclıq, dini münaqişələr almanların Rusiyaya, oradan Zaqafqaziya köçməsinə sürətləndirmişdir. Almanların xeyli hissəsi şəhərin Forştat adlanan hissəsində (girəcəyində) və şəhər 1 saylı orta məktəbinin keçmiş ərazisində yaşamışdır.

XIX əsrin sonunda dini etiqadlarına uyğun olaraq şəhərin Firdovsi küçəsində kilsə bina edilmişdir. Binanın yuxarı hissəsində iri günbəz, oxun üstündə qızıl suyuna salınmış xaç olmuşdur. Xaç suyuna salınma və başqa dini mərasimlər keşiş tərəfindən icra edilmişdir. Alman ailələrinin üzvlərindən kilsədə uşaq xoru təşkil olunmuşdur. Müqəddəs bayramlarda Həzrəti İsanın şəninə dini mahnılar oxunmuşdur.

Kilsə 1924-cü ilədək fəaliyyət göstərmişdir.

ALOL - ətirli dağ çiçəyi. Lənkəran nəğmələrində bu söz tez-tez işlədilir. Məsələn,

Alolum məzə-məzə!

və ya:

Alolum, bu gün ayın üçüdü...

Respublikanın Əməkdar artisti, tanınmış xanəndə, Lənkəranlı Həşim Kələntərli bu nəğmələri tez-tez oxuyardı.

ANAR Həbiboglu ((təxəllüsü; tam adı və фамилиясы Səfərov Anar Həbib oğlu - d.20.10.-1973, Lənkəran rayonu, Kərgəlan kəndi - 22.05.2016, Kərgəlan kəndi)) - şair, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2011).

Kənddəki tam orta məktəbini bitirmiş (1991), Lənkəran televiziyasında (1999-2001), N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrında (2002-2005), Kərgəlan kənd klubunda (2005-2011) müxtəlif vəzifələrdə işləmişdir.

Ədəbi yaradıcılığa məktəb illərindən başlamışdır. İlk şeiri "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində dərc olunmuşdur (1989).

Əsərləri: Əlini qoy ürəyimin üstünə, B., 2011; Qızılgülün içində quş, B., 2013.

APTEK, əczaxana - reseptlə dərman hazırlayan və hazır dərman satılan əczaçılıq müəssisəsi. "Aptek ilk dəfə 754-cü ildə Bağdad şəhərində yaradılmışdır. Rusiyada ilk dəfə aptek 1581-ci ildə, Azərbaycanda isə 1850-ci ildə Salyan Balıq Vətəgəsi xəstəxanasının nəzdində təşkil olunmuşdur" (*ASE, I cild, B., 1976, səh. 378*).

Lənkəranda ilk aptek 1873-cü ildə açılıb. Aptek indiki Uşaq Sağlamlıq Mərkəzinin yerində, köhnə uşaq poliklinikasının binasında yerləşmişdir. Aptekdə İ.Kazimov və onun arvadı Anna İvanovna işləmişlər (1918-1919). Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra Lənkəran qəza xalq xəstəxanasının nəzdində aptek açılmışdır. 1929-cu ilin noyabr ayında qəza səhiyyə şöbəsi nəzdində daha dörd aptek fəaliyyətə başlamışdır. Lənkəranda yerləşən 1 saylı aptekin müdiri A.Y.Muşatski olmuşdur.

1936-cı ildə Lənkəran rayonlararası apteklər idarəsi yaradılmışdır. Müdiri Nəsir Quliyev idi. Əlisə Ələkbərov (1938-1969), Firudin Babayev (1969-1985), Firudin Şabanov (1985-1989) rayonlararası apteklər idarəsinin müdiri işləmişlər.

1946-cı ilin iyul ayında rayonun Şağlaser, Biləsər, İstisu, Hirkan, Gəgiran, 1950-ci ilin iyun ayında isə Girdəni, Günəhir, Gərmətük, Mamusta, Xolmili, Kərgəlan və s. kənd və qəsəbələrində apteklər təşkil olunmuşdur. 1950-ci ildən sonra Lənkəran şəhərində 140, 143 və 204 saylı apteklər fəaliyyət göstərmişdir. 1988-ci ildə rayonlararası apteklər idarəsi ləğv edilmiş, əvəzində Lənkəran rayon mərkəzi aptek təşkil olunmuşdur. 1997-ci ilədək Natiq İsrəfil oğlu Babayev aptekin müdiri işləmişdir. 1997-ci ildə rayonlararası apteklər idarəsi yenidən öz fəaliyyətini bərpa etmiş, Mirakif Əliabbas oğlu Abbasov onun müdiri təyin olunmuşdur.

Rayonlararası apteklər idarəsinin respublikanın 14 rayonunda, o cümlədən Salyan, İmişli, Hacıqabul, Şirvan, Neftçala, Masallı, Astara, Lerik, Yardımlı, Biləsuvar, Cəlilabad və Lənkəran rayonlarında aptek məntəqələri fəaliyyət göstərmişdir.

Səhiyyə islahatlarına uyğun olaraq 1999-cu ildən apteklər özəlləşdirilmiş, "Həyat" apteki nəzdində "Rəhman-Loğman" MMC yaradılmışdır.

Son illərdə Lənkəranda müxtəlif şirkətlər tərəfindən yeni apteklər açılmışdır.

ARABA - təkərli nəqliyyat vasitəsi. Öküz, at, kəl və s. qoşqu tipli arabalar işlədilir. Bir, iki və dörd təkərli arabalardan daha çox istifadə edilir. Arxeoloji tədqiqatlar göstərir ki, Lənkəran-Astara bölgəsində e.ə. IV minilliklərdə iki və dörd təkərli arabalar olmuşdur.

Arabaların hazırlanması üçün Lənkəranda xüsusi dəmirçi sexləri olmuşdur. Belə sexlərdən biri indiki "Spartak" kino-teatrının yanında yerləşirdi.

ARX balığı - təbii su hövzələrindən və çaylardan arxlarla bir yerdə gələn balıq. XX əsrin 70-ci illərində Lənkəranın və ətraf rayonların su hövzələrində, arxlarda balıq ovlanmışdır.

Çay və arx balıqları dəniz balıqlarından yüksək qiymətləndirilir. Belə balıqlar arasında ziyad, sıf, çapaq, çəki vardır. Bölgədə keçən əsrin 70-ci illərində çəltikçiliyin ləğvi ilə əlaqədar su hövzələri - stillər, gölməçələr, o cümlədən "Murdov" qurudulmuş, balıqların arxlara axını dayanmışdır.

ARIÇILIQ - Lənkəranda qədim zamanlardan inkişaf etmişdir. 1894-cü ildə "Kafkaz" qəzetinin 232-ci sayında yazılmışdır: "Cır meyvə ağacları və bal verən bitkilərlə zəngin olan Lənkəran kəndlərinin hər 20-30 addımlığında hərəsi 30-dək arı səbətindən ibarət arıxanalar olmuşdur. 1908-1913-cü illərdə Lənkəran qəzasının bir kəndlisi beş ildə qızıl pulla 1618 manatlıq 129 pud bal əldə etmişdir. Bu illərdə 70 manatlıq mum da satılmışdır".

1988-ci ildə arıçı, zoomühəndis İlqar Quliyev Lənkəranda ilk dəfə "Bal arısı" arıçılıq kooperativini təsis etmiş və onun rəhbərliyi ilə arı zəhəri alınması texnologiyası öyrənilmişdir. 1990-cı ildə 3,5 kq yüksək keyfiyyətli arı zəhəri, ana arı südu, güləm (çiçək tozu) və propolis (vərəmum) alınmışdır.

Rayonun Şağlaküçə kəndində "Arıçılıq" sovxozu fəaliyyət göstərmişdir (1983-1997). Təsərrüfatda qonur Qafqaz arısı, Qabaqtəpə arısı və Lənkəran sarı arısı cinsləri bəslənirdi.

Şahab Əliyev uzun illər "Arıçılıq" sovxozunun direktoru işləmişdir. Frunze adına sovxozda Əbülfət Salayevin arıçılıq briqadası 1964-1973-cü illər dövründə hər mövsümdə 1,5-2 ton bal tədarük etmişdir.

ARMUD - meyvə. Qədimdən becərilən meyvə bitkisidir. Meyvəsi uzunsov, girdə və şirəlidir. Lənkəranda 20-dən çox armud növü becərilir. Gülabi (nazik qabıq, qalın qabıq), mələyçi, şəlim, bildirçin budu, lətənz, nar-armudu, simen armudu, abasbəyi, hülə armudu, kök armud, ətirli armud və s. Armudun bir sıra növlərindən (şəlim və panakün) şoraba qoyulur, şor armud adlanır. Armudların bir sıra növündən rüb (məd), doşab və qax hazırlanır.

Qidanın asan mənimsənilməsinə və həzm prosesinin yaxşılaşmasına kömək edir.

Diabet xəstəliklərində meyvələri xeyirlidir. Meşə armudunun şirəsindən ishala qarşı istifadə edilir.

ASLANOV Arif Həzi oğlu (d. 01. 10. 1938, Lənkəran şəhəri - 02. 05. 2007, Bakı) - avtomobil nəqliyyatı mühəndisi, respublikada avtomobil nəqliyyatının təşkilatçılarından biri.

İki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı, qvardiya tank qoşunları general-mayoru Həzi Aslanovun kiçik oğludur.

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1958), Odessa İnşaat Mühəndisləri İnstitutunun Bakı filialını (1964), Azərbaycan Politexnik İnstitutunun avtomobil nəqliyyatı fakültəsini bitirmişdir (1969).

Əmək fəaliyyətinə Azərbaycan Avtomobil Nəqliyyatı Nazirliyində başlamışdır (1969). Təşkilatçılıq və idarəetmə bacarığına görə əvvəl nəqliyyat nazirinin müavini (1979-1990), sonra isə respublika avtomobil nəqliyyatı naziri (1990-1996) işləmişdir.

Azərbaycanda nəqliyyat sektorunun inkişafında xidmətləri vardır.

Dövlət mükafatları ilə təltif olunmuşdur.

ASLANOV Həzi Əhəd oğlu (d.22.01.1910, Lənkəran rayonu, Gərmətük kəndi - 24.01.1945,

Bakı) - hərbi xadim, tank qoşunları qvardiya general-mayoru (1944), iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı (22.12.1942, 21.06.1991).

Həzi Aslanov iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görülmüş yeganə azərbaycanlıdır.

O, ibtidai təhsilini Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbində almış, kərpic zavodunda fəhlə işləmişdir. 1924-cü ildə komsomol göndərişi ilə Zaqafqaziya Hərbi Hazırlıq Məktəbinə getmişdir. 1929-cu ildə oranı bitirib Leningrad Suvari Məktəbinə daxil olmuşdur. İki illik təhsildən sonra Kotovski adına 3-cü Bessarabiya suvari diviziyasına vzvod komandiri təyin edilmişdir.

H.Aslanov Böyük Vətən müharibəsinin ilk günlərindən döyüşlərdə iştirak etmiş, Moskva ətrafındakı vuruşmalarda (1941) göstərdiyi hərbi təşkilatçılıq və şəxsi igidliyinə görə podpolkovnik rütbəsi almışdır. Stalinqrad yaxınlığında döyüşlərdə H.Aslanov cinahlardan zərbə endirmək ustası kimi tanınmışdır. Onun 55-ci əlahiddə tank polku feldmarşal Manşteynin tank ordusunun darmadağın edilməsində xüsusi igidlik

Aşağıda (soldan, üçüncü): tank qoşunları general mayoru Həzi Aslanov, ayaq üstə, sağdan birinci həkim dostu G.R.Beqiaşvili

göstərmişdir. Buradakı döyüş rəşadətinə görə Həzi Aslanova Sovet İttifaqı Qəhrəmanı, rəhbərlik etdiyi polka isə qvardiya adı verilmişdir.

Həzi Aslanovun polku Rostov, Taqanroq şəhərlərinin azad olunmasında və Kursk vuruşmasında fəal iştirak etmişdir. 1944-cü ildə Həzi Aslanovun 35-ci qvardiya tank briqadası Belorusiyanın, Pribaltika respublikalarının azad edilməsində xüsusilə fərqlənmişdir. H.Aslanovun Volqadan başlamış Baltikayadək keçən döyüş yolu onun bacarıqlı sərkərdə, fitri istedadla malik komandır olduğu subut etmişdir. Böyük sərkərdə H.Aslanov Mitava (indiki Yelqava)

BAKİ. Həzi Aslanovun abidə-kompleksi

Tbilisi, LOR klinikasında

Bitrinci sırada, sağdan birinci, professor G.R.Beqiaşvili, yuxarıdan, soldan səkkizinci, lənkəranlı həkim Baldadaş Əliyev (1984).

şəhəri yaxınlığında, 1945-ci il yanvarın 24-də döyüş əməliyyatları getməyən bir yerdə müəmmalı şəkildə güllə yarasından həlak olmuşdur.

3 Qırmızı Bayraq, ikinci dərəcəli Suvorov, Aleksandr Nevski, "Birinci dərəcəli Vətən müharibəsi", 2 "Qırmızı Ulduz" ordenləri almışdır. 47 il keçəndən sonra ona ikinci "Qızıl Ulduz" ordeni ilə birlikdə ikinci dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı fəxri adı verilmişdir.

H.Aslanovun məzarı Bakıda Şəhidlər xiyabanında yerləşir. Burada qəhrəmanın abidəsi ucalmışdır. 1969-cu ildə H.Aslanovun doğma yurdunda, Lənkəranda ev muzeyi açılmışdır. Muzey 2010-cu ildə əsaslı təmirdən sonra yəni-dən istifadəyə verilmişdir.

Stalinqradda, habelə Azərbaycanda Həzi Aslanovun adına məktəb, küçə və muzey vardır. Stalinqraddakı Mamay kurqanına adı həkk edilmişdir. Böyük Vətən müharibəsində Qələbənin 50 illiyi şərəfinə Moskvada yaradılmış "Ehtiram dağı"ndakı Xatirə ansamblında Həzi Aslanovun adı qızıl hərflərlə yazılmışdır. Belorusiyanın Vileyka şəhərində abidəsi qoyulmuşdur (2009). Bakıdakı Zabitlər evi qəhrəmanın adını daşıyır. Lənkəran şəhərinin mərkəzində H.Aslanovun əzəmətli abidəsi ucalır (1985, heykəltəraş Calal Qaryağdıcıdır).

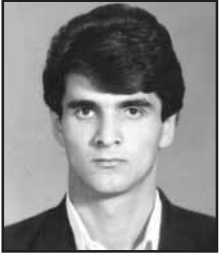
H.Aslanovun haqqında çoxlu bədii, sənədli və publisist əsərlər çap olunmuşdur. Hər il qəhrəmanın xatirəsinə müxtəlif mədəni-kütləvi tədbirlər, o cümlədən idman yarışları keçirilir. 14 aprel 2012-ci ildə Astara rayon Olimpiya İdman Kompleksində yeniyetmələr arasında cüdo üzrə ənənəvi beynəlxalq turnir keçirilmişdir. Tədbirə H.Aslanovun doğulduğu Lənkərandan start verilmiş, qəhrəmanın şəhərin mərkəzində ucaldılmış abidəsinin önündə əklil və gül dəstələri qoyulmuşdur. Turnirdə Azərbaycan, Türkiyə, Rusiya, Qazaxıstan, Gürcüstan və Türkmənistan 300-dək idmançı iştirak etmişdir.

Ədəbiyyat: Y.Şirvan. H.Aslanov, B., 1949; H.Abbasov. General, B., 1969; M.Kazım, A.Aslanov. Salam, general, B., 1983; A. Qurbanı. Örnək, B., 2012; A.Qurbanı. Sərkərdənin xatirəsinə, B., 2012; E.Əhədov. Lənkəranda bir ev var, B., 1989.

*İki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı
Həzi Aslanovun
Lənkəranda ucaldılmış abidəsi*

ASLANOV Natiq Şirəli oğlu (d.14.06.1973, Lənkəran rayonu, Ləj kəndi - 14.08.1993) - Qarabağ şəhidi.

Kənd məktəbini bitirdikdən sonra təhsilini Lənkəran şəhər 34 sayılı texniki peşə məktəbində davam etdirmiş, çilingər peşəsinə yiyələnmişdir (1987-1991).

Bakı Hərbi Polis Alayında xidmət edirdi. 1992-ci ildən Laçın və Ağdam uğrunda döyüşlərdə iştirak etmiş, Füzuli rayonunun Bəhmənli kəndinə hücum zamanı qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Oxuduğu məktəbə adı verilmişdir.

ASLANOV Tofiq Həzi oğlu (d.1934, Ukrayna Respublikası - 17.10.2003, Bakı) - milis general-mayoru (1981), SSRİ DİN-nin Əməkdar işçisi (1975).

Böyük Vətən müharibəsi başlananda anası Xavər xanım ilə Lənkərana gəlmişdir. Atası, sonralar iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görülmüş tank qoşun-

ları general-mayoru Həzi Aslanov bu dövrdə cəbhədə döyüşürdü.

İbtidai təhsilini Lənkəranda aldıqdan sonra (1942-1944) ailəliklə Bakıya köçmüş, 170 sayılı məktəbdə orta təhsilini başa çatdırmışdır. Azərbaycan Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsini bitirmiş (1957), Azərbaycan SSR Daxili İşlər Nazirliyində müstəntiq kimi fəaliyyətə başlamışdır.

1964-1965-ci illərdə Bakının Sabunçu, Nərimanov, Nəsimi rayon polis şöbələrinin istintaq bölmələrinə rəhbərlik etmişdir. 1970-ci ildə peşəkar istintaq işçisi kimi DİN-də istintaq idarəsi rəisinin müavini, 1971-1980-ci illərdə istintaq idarəsinin rəisi işləmiş və nazirliyin kollegiya üzvü seçilmişdir. 1980-ci ildə respublika Daxili İşlər Naziri, 1983-1988-ci illərdə birinci müavin, prezident aparatında şöbə müdiri (1990-1992) işləmişdir.

Vətən qarşısında xidmətlərinə görə, Qırmızı

Əmək Bayrağı ordeni, medallarla, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı ilə və digər mükafatlarla təltif edilmişdir.

Lənkəranda adına küçə vardır.

ASMA KÖRPÜ - Təngivan və Şovu kəndlərini birləşdirən körpü.

Müharibə illərində ağac materialından tikilmişdir. 1989-cu ildə daş körpü ilə əvəz edilmişdir.

ASMALIQ - lığdan (püzə qarışığından) düzəldilmiş və hörülmüş bəndə.

Aşağı hissəsində saxsı qab yerləşdirilir. Bu oturacağın ətrafından uzanan ipliklər bir nöqtədə birləşdirilir, evin, eyvanın yuxarı hissəsindən asılır. Ondan istifadə etmək ət, süd və s. məmulatların yaxşı saxlanması üçün imkan verir. Lənkəranda buna "cevend" də deyilir.

ASMAYARASIQ - müxtəlif rəngli parçalardan üçkünc formada, gəlin köçən qızlar tərəfindən hazırlanır. Şadlıq rəmzi daşıyır. Gəlin otağının dörd divarı uzununa asılır və otağa xüsusi yaraşlıq gətirir. Lənkəran və qonşu rayonlarda son vaxtlara kimi istifadə edilmişdir.

ASTARA - Azərbaycan Respublikasında şəhər.

Bakıdan 313 km, Lənkərandan 40 km aralıdır. İranla dövlət sərhədində, Astara çayının mənsəbində, Xəzər dənizi sahilində, Lənkəran ovalığındadır. Bakı-Astara dəmir yolu və şose yolu Lənkərandan keçərək İran sərhədinə qədər uzanır.

Ərazisi 616 min km², əhalisi 105 min 197 nəfərdir (2017).

Astara rayonu 1930-cu il avqustun 8-də, Astara şəhəri isə 1945-ci ildə təşkil olunmuşdur. 1963-cü ildə Astara rayonu Lənkəran rayonu ilə birləşdirilmiş, 1965-ci ildə yenidən müstəqil rayona çevrilmişdir.

AtaBANK-ın Lənkəran filialı - əhaliyə bank xidməti göstərən təşkilat.

2005-ci il aprelin 16-dan fəaliyyət göstərir. "AtaHoldinq" Şirkətlər Qrupuna daxildir.

AŞAĞI APU - Xanbulan icra nümayəndəliyində kənd.

Şimaldan Daşdatük kəndi, cənubdan və qərbdən meşə sahələri, şərqdən Bəşəru çayı ilə həmsərhəddir.

Ərazisi 40 hektar, əhalisi 128 nəfərdir, 68 nəfəri qadındır. 21 ailə təsərrüfatı vardır (2017).

Əhali heyvandarlıq və əkinçiliklə məşğuldur.

AŞAĞI NÜVƏDİ - Lənkəranda qəsəbə. Rayon mərkəzindən 6 kilometr cənubda, Astaraya uzanan magistral yolunun solunda yerləşir. Şərqdən Xəzər dənizi, cənubdan Kənarməşə, Şilim, Seydəkəran, qərbdən Viyən, Gərmətük, şimaldan Velədi və Sütəmurdov kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Aşağı Nüvədi "Jinə Nüvədi" sözündən götürülmüşdür. Talış dilində "Aşağıda yerləşən təzəkənd, yenikənd" ("jinə" aşağı, "nüə" təzə, "di" kənd) deməkdir.

Ərazisi 303 hektardır. 203 hektarı əkin yeri, 88 hektarı həyətyanı sahə, 9 hektarı öyrüş, 3 hektarı meşə zolağıdır. Əhalisi 3171 nəfərdir, 1618 nəfəri qadındır, 54 nəfəri "Qəhrəman ana"dır. 686 ailə təsərrüfatı vardır (2017).

Qəsəbə XDS İcraiyyə Komitəsi 1960-cı ilin mart ayında təşkil olunmuşdur. İlk sədri Qulam Dədəcan oğlu Mustafayev olmuşdur (1960-1963). Sonrakı illərdə Zülfüqar Süleyman oğlu Əhmədov (1963-1968), Zabitə Əlibala qızı Dadaşova (1968-1970), Ramazan Fəttah oğlu Babayev (1970-1973), Məmmədağa Ələkbər oğlu Həsənov (1973-1976), İdris Kişi oğlu Kişiyev (1976-1990), Rza Baldadaş oğlu Rzayev (1990-1992) qəsəbə Sovetinin sədri işləmişlər.

1992-ci ilin fevral ayında şəhər icra hakimiyyəti başçısının qəsəbə üzrə icra nümayəndəliyi yaradılmışdır. Rza Rzayev (1992-2006), Rasim Əlizadə, Rəşadət Mirzəyev, Bünyad Şahbazov ərazi icra nümayəndəsi işləmişlər.

Nümayəndəliyə Aşağı Nüvədi qəsəbəsi və Küvənəl kəndləri daxildir. Qəsəbədə mədəniyyət evi, kitabxana, yeni tipli orta məktəb, məscid, uşaq bağçası, aptek (1984), xəstəxana, doğum məntəqəsi, məişət evi, ticarət və tətlimi işə obyektləri fəaliyyət göstərir.

Tərəvəzçilik kənddəki təsərrüfatın əsas iqtisadiyyatını təşkil edir. Baloglan Abbasovun adını daşıyan təsərrüfat respublikada ən iri tərəvəzçilik sovxozlarından olmuş, dörd dəfə Ümumittifaq yarışının qalibi çıxmış, Sovetlər dövrü üçün yüksək mükafat hesab edilən Sov.İKP MK, SSRİ Nazirlər Soveti, ÜİHİMŞ və ÜİLKGİ MK-nın keçici Qırmızı bayrağına layiq görülmüşdür.

Hektarlardakı məhsuldarlığa görə Lənkəranda ən yüksək göstərici Baloglan Abbasov adına sovxozda əldə edilmişdir (1 hektardan 600 sentner). 1970-1985-ci illərdə yüksək göstəricilərə görə 2 nəfər Sosialist Əməyi Qəhrəmanı, 1 nəfər Azərbaycan SSR tərəvəz ustası adına, 1 nəfər respublika Dövlət mükafatına layiq görülmüş, 14 nəfər Lenin ordeni, 25 nəfər "Oktyabr İnqilabi" ordeni, 29 nəfər müxtəlif dərəcəli "Şöhrət" ordeni, 23 nəfər Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni, 30 nəfər "Şərəf Nişanı" ordeni, 150 nəfər "Əmək igidliyinə görə" və "Əməkdə fərqlənməyə görə" medalı ilə təltif edilmişdir.

Sovxoz 1992-ci ildə ləğv edilmiş, torpaq islahatına uyğun olaraq aqrar islahat komissiyası yaradılmış, sahələr əhali arasında paylanmışdır.

1999-cu ilin yanvar ayından nümayəndəlikdə iki bələdiyyə fəaliyyət göstərmişdir. Məzahir Xalılıq oğlu Abdullayev Aşağı Nüvədi qəsəbə, Hacığa Hacıəli oğlu Hacıyev Küvənəl kənd bələdiyyəsinin sədri seçilmişlər. 2001-2010-cu illərdə Sosialist Əməyi Qəhrəmanı Məmmədza Rıfulla oğlu Rəsulov Aşağı Nüvədi bələdiyyəsinin sədri olmuşdur. 2010-cü il seçkilərində Aşağı Nüvədi bələdiyyəsi Seydəkəran, Kənarməşə və Küvənəl bələdiyyələri ilə birləşdirilmiş, İqbal Abidin oğlu İbrahimov bələdiyyənin sədri seçilmişdir.

Lənkəranda Yuxarı Nüvədi kəndi də vardır.

AŞAĞI Nüvədi xəstəxanası - 1955-ci ildə təşkil edilmişdir. 1961-ci ildə 25 çarpayılıq uyğunlaşdırılmış yeni xəstəxana binasına köçürülmüşdür. 1980-ci ildə xəstəxanada çarpayıların sayı 35-ə çatdırılmış, yeni həkim ambulatoriyası açılmışdır.

1998-ci ildən qəsəbə Sağlamlıq Mərkəzi adı ilə fəaliyyət göstərir.

AŞAĞI NÜVƏDİ məktəbi - 1919-cu ildə Davud Sədyarovun mülkündə fəaliyyətə başlamışdır. İlk müdiri Fərəculla Daşdəmirovdur (1919-1924). Sonrakı illərdə Nüsrət Əsədullayev (1924-1927), Əşrəf Məmmədov (1927-1930), Mərdi İbadov (1930-1938), Mirzə Kərim Hüseynov (1938-1949), Fazil Məmmədov (1949-1952), Əkbər Şərifov (1955-1962), Muxtar Şəfiyev (1962-1968), Əlimuxtar Mehdiyev (1968-1971), Baloglan Şərifov (1971-1996), Natiq Bağırov (1996-2006), Nisə Camalova (2006-cı ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

1919-1938-ci illərdə ibtidai, 1938-1964-cu illərdə yeddiillik, 1964-1968-ci illərdə əsas məktəb kimi fəaliyyət göstərmişdir. 1968-ci ildə tam orta məktəbə çevrilmişdir.

İndiki məktəb binası 1975-ci ildə istifadəyə verilmişdir.

Məktəb 2003-cü il oktyabr ayından "İctimai fəal məktəb"i (İFM) şəbəkəsinə qoşulmuşdur

Məktəbdə 571 şagird təhsil alır, 91 müəllim dərs deyir (2017).

AŞAĞI NÜVƏDİ poçt şöbəsi - 1968-ci ildən fəaliyyət göstərir. Məmmədrahim Həsənov (1968-1990), Fuad Əkbərov (1990-2005), Nail Rzayev, Ələkbər Ələkbərov poçt şöbəsinin müdiri işləmişlər. İbrahim Səfərov, Vəciyyə Səfərova, Nusriddin Cəfərov, Nail Hüseynov, Vəli-ağa Hüseynov, Ələkbər Hüseynov, Firəngiz Əliyeva, Rəfail Cəfərov, Ağayar Səfərov müxtəlif illərdə kəndin poçtalyonu işləmişlər.

Qəsəbədə 512 nömrəlik ATS fəaliyyət göstərir.

"AŞKARLIQ" - müstəqil ictimai-siyasi qəzet. Ayda iki dəfə çıxır. İlk sayı 23 avqust 1995-ci ildə Lənkəran mətbəəsində çap olunmuşdur. 1999-cu ilin fevral ayından Bakıda buraxılır. Lənkəran-Astara bölgəsində yayılır.

Təsisçisi və baş redaktoru Etibar Əliağa oğlu Əhədovdur.

Qəzetin ilk nömrəsinin çapdan çıxmasının 20

illiyi münasibətilə Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin Diplomuna layiq görülmüşdür (2015).

"Palıdlı Sahil" istirahət mərkəzində Milli Məclis Sosial Siyasət Komitəsinin sədri Hadı Rəcəblinin təşəbbüsü və təşkilatçılığı ilə qəzetin 20 illiyi qeyd edilmişdir (21.07.2015).

ATAKİŞİYEV Hüseyn Xankişibəy oğlu (d.07.01.1895, Lənkəran şəhəri - 19.10.1956, Lənkəran şəhəri) - Lənkəran Talış Teatrının ilk direktoru (1935), mollanəsrəddinçi-müəllim.

Dövrünün tanınmış ziyalılarından olmuş, rayonun ictimai-mədəni həyatında fəal iştirak etmişdir.

Qraf Vorontsov-Daşkov adına ali ibtidai məktəbini (1916), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunu (1952) bitirmiş, şəhər məktəblərində və Lənkəran Pedaqoji Texnikumunda Azərbaycan, rus və talış dillərində dərs demişdir.

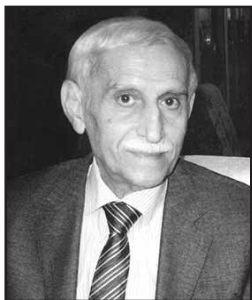
ADR-in yaradıcısı M.Ə.Rəsulzadə ilə Astaranın Təngərüd kənd məktəbinin açılışında iştirak etmiş və məktəbin direktoru olmuşdur (1918).

Lənkəran Pedaqoji Texnikumunda işləyərkən ədəbiyyat cəmiyyətinin nəzdində rayonda fəaliyyət göstərən "Canlı qəzet"ə rəhbərlik etmişdir. Cəmiyyətin ətrafına toplaşan ədəbi qüvvələr müxtəlif bədii yazılarını səhnədə xalqa çatdırmışlar (*bax* "Canlı qəzet").

Talış melodiylarının nota köçürülməsində bəstəkar Adil Gəraya kömək etmiş, "Talışca-rusca lüğət" hazırlayan komissiyanın üzvü olmuşdur. 1934-cü ildə musiqi kollektivlərinin Zaqafqaziya olimpiadasında talış xoruna rəhbərlik etmişdir.

ATAKİŞİBƏYLİ Mübariz Hüseyn oğlu (d. 25.11.1941, Lənkəran şəhəri) - mühəndis, istehsalat qabaqcılı, dövlət qulluqçusu.

Lənkəran şəhər 3 sayılı orta məktəbini bitirdikdən sonra Azərbaycan Texniki Universitetinə daxil olmuş, oranı avtomobil nəqliyyatı ixtisası üzrə bitirmişdir (1964).

Hərbi xidmətdən sonra Bakı və Lənkəran şəhərlərində avtomobil müəssisələrində mühəndis, müəssisə rəhbəri işləmişdir. 29 yaşında min nəfərlik avtonəqliyyat müəssisəsinə direktor təyin olunmuşdur (1970). Həmin vəzifədə 8 il işləyərək göstərilmiş etimadı doğrultmuş, işdəki uğurlara görə "Şərəf Nişanı" ordeninə, digər hökumət mükafatlarına layiq görülmüşdür.

1978-ci ildən Azərbaycan KP Lənkəran Şəhər Komitəsi sənaye-nəqliyyat şöbəsinin müdiri-katib (1978-1991), şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müavini, sosial-iqtisadi məsələlər üzrə müavini (1991-2004) işləmişdir.

Lənkəranın sosial-iqtisadi və mədəni inkişafında, əmək kollektivlərində mütəşəkkilliyin və ahəngdarlığın təmin edilməsində xidmətləri vardır.

ATS - telefon şəbəkəsi rabitə kanallarının komutasiyası üçün texniki vasitələr kompleksi. Əl ilə komutasiya edilən telefon stansiyası və avtomat telefon stansiyası (ATS) vardır. 1933-cü ilədək Lənkərandə əl ilə işlədilən 100 nömrəlik, Port-İliçdə (indiki Liman şəhəri) isə 10 nömrəlik kommutator fəaliyyət göstərmişdir. 1961-ci ildə Lənkərandə 3 min nömrəlik Avtomat Telefon Stansiyası (ATS) istifadəyə verilmişdir. 1971-ci ildə Lənkəran rabitə şöbəsi yeni üçmərtəbəli binaya (Heydər Əliyev Xatirə parkı qarşısındakı bina) köçmüşdür.

Zaqafqaziyada birbaşa avtomatik rabitə sistemi ilk dəfə Lənkərandə yaradılmışdır (1985).

Rayondakı rabitə qovşağı 1997-ci il yanvarın birindən Lənkəran Telekommunikasiyası adlanır.

2000-ci il dekabrın 25-də ilk dəfə elektron tipli 5024 nömrəlik ATS istifadəyə verilmişdir. Lənkərandə 38 ATS fəaliyyət göstərir, 30 mindən çox abunəçiyə xidmət edir (2013).

Kənd telefon rabitəsinin elektronlaşmasına 2002-ci ildən başlanmışdır.

"Elektron hökumət" Dövlət Proqramına uyğun olaraq bütün dövlət strukturları, təhsil

müəssisələri genişzolaqlı internet şəbəkəsinə qoşulmuşdur. Lənkərandə internet istifadəçilərin sayı *10 min nəfərdən çoxdur* (2013).

Lənkəran "İpək yolu beynəlxalq əməkdaşlıq" çərçivəsində Avro-Asiya optik rabitə xəttinə qoşulmuşdur (2004).

2005-ci il noyabr ayında şəhərin ikinci mikrorayonunda tutumu 10 min nömrə olan 1600 kanallı yeni elektron ATS istifadəyə verilmişdir.

Lənkərandə ATS-lərin elektronlaşdırılması tam başa çatmışdır (2012).

AUDİTOR təşkilatı Lənkəran şöbəsi - əmtəə istehsalı və satışı, xidmət göstərilməsi və iş görülməsi ilə məşğul olan təsərrüfat subyektlərində mühasibat uçotunun dəqiq və düzgün aparılmasını, mühasibat və maliyyə hesabatlarının müstəqil yoxlamasını təşkil edən təşkilat.

Lənkərandə 1997-ci ilin fevral ayından fəaliyyət göstərir. Fəxrəddin Əbülqasım oğlu Hüseynov sədri təyin edilmişdir.

AYAQ DİNGİ - çəltik dənini ərzaq məhsuluna çevirən dəzgah. Ayaq qüvvəsi ilə işlədilir. Dində təmizlənən çəltik dənisi düyüyə çevirir, döyüləndən sonra hövsərlənir, alınan məhsul düyü adlanır.

AYDIN xan (təxəllüsü; tam adı və фамилиясы Əbilov Aydın Əhməd oğlu - d. 14.05.1971, Lənkəran rayonu, Aşağı Nüvədi qəsəbəsi) - nasir, tərcüməçi, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (1998).

Qəsəbə orta məktəbini bitirdikdən sonra Lənkəran süd zavodunda fəhlə işləmiş, Bakının 12 saylı texniki-peşə məktəbində kinomexanik peşəsinə yiyələnmişdir (1988-1989).

Ordu sıralarında xidmətdən sonra (1989-1991) Bakı Dövlət Universitetinə daxil olmuş, 1997-ci ildə oranı bitirmişdir.

Tələbəlik illərində "Ədəbiyyat dənəyi", sonra isə gənc yazıçıları birləşdirən "PEN-klub" adlı qurum yaratmış, onun rəhbəri seçilmişdir.

1996-cı ildən "Ədəbiyyat qəzeti"nin tənqid-ədəbiyyatşünaslıq şöbəsinin müdiri, "Sara xatun" dərgisinin baş redaktorudur. Eyni zamanda Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunda ədəbiyyat nəzəriyyəsi şöbəsində kiçik elmi işçi vəzifəsində çalışır.

"Avanqard" ədəbi birliyinin sədr müavini, "Avanqard" qəzetinin yaradıcısı və redaktoru olmuşdur. Yeni Yazarlar və Sənəçilər Qurumunun sədri (1988), Azərbaycan Respublikası Qeyri-Hökumət Təşkilatları Forumunun idarə heyətinin sədridir.

Əsərləri: Yeni ədəbi nəsil: axtarışlar, problemlər, B., 2004; Ədəbi həyat: qurultaydan qurultaya. B., 2005; Kulturoloji - alternativ düşüncələr, B., 2006; Dünyanın kulturoloji dərk, B., 2008.

AYNALI HƏSİR - bataqlıq bitkilərindən (püzə, lıq, qamış, qarğı və s.) hazırlanan toxuma məmulatı.

Güllü, naxışlı və gilani növləri vardır. XX əsrin 70-ci illərində gəlin köçənlərə cəhiz kimi verilmiş. Torpaq döşəmənin əvəzsiz örtüyü sayılır. Rütubətdən qorunmaq üçün və evlərin bəzədilməsində dekorativ vasitə kimi istifadə edilir.

Aynalı həsirlər adi və sadə həsirlərdən yüksək qiymətləndirilir (*bax* Həsir).

AVROPA günü - ictimai-siyasi tədbir.

Avropa İttifaqının (Aİ) Azərbaycan Nümayəndəliyi, təşkilatın üzv ölkələri və Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə respublikada ilk dəfə Lənkəranda keçirilib (10-11 may, 2017).

Aİ İkinci Dünya müharibəsindən sonra sülh, fərianlıq və əminəmanlıq naminə təsis edilib. Lənkəranda təşkil olunan 2017-ci il tədbiri Avropa İttifaqının əsasını qoyan Roma Müqaviləsinin 60 illiyinə həsr edilib. Tədbirdə Avropa İttifaqına üzv olan 15-dən artıq ölkə Lənkəranda təmsil olunub.

Aİ-nin iştirakçıları Heydər Əliyev Mərkəzində, Lənkəran Dövlət Universitetində (LDU), şəhərdəki Gənclər Mərkəzində, rayonun görməli

yerlərində olmuş, fikir mübadiləsi aparmışlar. Tələbələr yunan, Belçika, macar, İsveç, alman, ispan və polyak dilləri üzrə kurslarda iştirak etmişlər. Tədbirin ikinci günü universitet tələbələri üçün müxtəlif dillərdə təlim kursları təşkil edilmişdir.

Aİ-nin Azərbaycandakı Nümayəndəliyinin sədri xanım Malena Mard, Aİ-ə üzv olan Almaniya, Macarıstan, Latviya, Hollandiya, Portuqaliya, Rumıniya, İsveç və digər ölkələrin Azərbaycandakı səfirləri və nümayəndələri iştirak edirdilər.

"AVRORA" (*bax* Hirkan).

AVTOMOBİL məktəbi - sürücülər hazırlayan məktəb. 1967-ci ildən fəaliyyət göstərir. Könüllü hərbi-vətənpərvərlik texniki-idman cəmiyyətinin tabeliyindədir. Burada müdafiə nazirliyi və xalq təsərrüfatı sahələri üçün həvəskar və peşəkar sürücülər hazırlanır. Qonşu rayonların sakinləri də məktəbin xidmətindən istifadə edirlər.

İlk direktoru Rafiq Mehdiyevdir (1967-2013).

AZAT ağacı - bərk oduncaqlı ağac növü. Əsasən Talış meşələrində yayılmışdır. Hündürlüyü 30-40 m-ə, yoğunluğu 200 sm-ə çatır. Düz gövdəyə, hamar qabığa, yarımkürə və dağınıq formalı çətirə malikdir. Gövdəsi və budaqlarının qabığı cavan yaşlarında bozuntul-qonur, sonralar əsasən çəhrayı olur. İti ucu olan yumurtavari yarpağı var. Dışı çiçəkləri zəngşəkilli, yaşılmtıl-ağ və ya qonur rənglidir. Aprel ayında çiçəkləyir, meyvəsi oktyabr, noyabr aylarında yetişir. Hər il toxum verir. Bioloq-alim Q.Cəlilovun məlumatına görə, Talışın dağətəyi hissələrindən başlayaraq dəniz səviyyəsindən, bəzən 1700 metrə qədər yüksəkliyə qalxır və müxtəlif meşə tipi yaradır.

Yabanı və əkmə üsulu ilə yetişir.

Oduncağı möhkəm, xarici mühitə davamlı olduğuna görə tikintidə, gəmiqayırmada, təy-yarəçilikdə, mebel sənayesində və dəzgahqayırmada istifadə olunur.

"Qırmızı kitab"a düşmüşdür.

"AZADLIQ UĞRUNDA MÜBARİZ" - dövlət tərəfindən mərd mübarizlərə verilən fəxri ad.

Respublikamızın müstəqilliyi və ərazi bütövlüyünün qorunmasında, Azərbaycan xalqına təcavüz edən cinayətkar ünsürlərə qarşı mübarizədə yüksək vətəndaşlıq nümunəsi, mərdlik, hüner göstərdiklərinə və Azərbaycanın müstəqilliyi uğrunda 1990-cı il 20 və 26 yanvar, həmçinin 1993-cü il avqust hadisələrində həlak olmuş və yaralanmış bir qrup Azərbaycan vətəndaşına "Azadlıq uğrunda mübariz" fəxri adı verilmişdir.

Onların arasında Lənkərandan aşağıdakılar vardır:

1990-cı il 20 və 26 yanvar, 1993-cü il avqust hadisələrində şəhid olanlara

Abdullayev Taryel Hacıbala oğlu;
Baxşiyev Salman Balaxan oğlu;
Bağırov Telman Məlik oğlu;
Bayramov Sultanağa Nəhmət oğlu
(Milli Qəhrəman);
Bədəlov Rövşən Seyfulla oğlu;
Əbülfətov Mircamal Mirsaleh oğlu;
Əliyev Etibar Böyükağa oğlu
(Milli Qəhrəman);
Əsədullayev Asif Kamil oğlu;
Kazımov Əflatun Həşim oğlu;
Məmmədov Rahim Vəliağa oğlu;
Məmmədov Şahin Zahid oğlu;
Məmmədov Vəqif Məmməd oğlu;
Mirzəyev Azad Əliheydər oğlu;
Təhməzov Paşa Qurban oğlu
(Milli Qəhrəman).

**1990-cı il 20 və 26 yanvar,
1993-cü il avqust hadisələrində
yaralanmış şəxslərə**

Əliyev Əbdülcəni Rəhman oğlu - "Ümid" şirkətinin rəhbəri;

Gənciyev Ulduz İsmayıl oğlu - Lənkəran rayonu, Vilvan kənd sakini (20 yanvar);

Qənbərov Əvəz Əsgər oğlu - Lənkəran qaz istismar idarəsinin sahə rəisi;

Məmmədov Sayadulla Əsəd oğlu - Lənkəran

LƏNKƏRAN. 23 avqust 1993-cü il

meyvə-tərəvəz konservi zavodunun fəhləsi;

Məmmədov Yaqub Ələsgər oğlu - Lənkəran elektrik şəbəkəsinin sürücüsü...

AZƏRBAYCAN ÇAY ASSOSİASIYASI
(AÇA) - çayçılığın inkişafına xidmət göstərən təşkilat. 31 avqust 1999-cu ildə təsis edilmişdir.

AÇA-nın təşəbbüsü ilə "Xəzərsahili subtropiklərdə çayçılıq və onun problemləri" mövzusunda Azərbaycan-İran müştərək elmi-praktik konfransı keçirilmişdir (2003).

AÇA tərəfindən kənd təsərrüfatı elmləri doktoru professor Fərman Quliyevin təşkilatçılığı ilə "Çay və subtropik" bülleteni buraxılır.

AZƏRBAYCAN BİTKİ MÜHAFİZƏSİ
stansiyası Lənkəran şöbəsi - kənd təsərrüfatı bitkilərinin zərərvericiləri və xəstəliklərinə qarşı mübarizə tədbirləri aparan və təsərrüfatlara təkliflər verən təşkilat.

1936-cı ildə yaradılmışdır. Z.Plikov (1936-1938), P.Balaşok (1938-1944), Qafar Ələkbərov (1944-1960), Həsənağa Axundov (1960-2007), Ceyhun Qasimov (2007-ci ildən) rəhbərlik etmişlər. Lənkəranda bitki mühafizəsi işini daha səmərəli aparmaq üçün 1958-ci ildə xəbərdarlıq məntəqəsi yaradılmışdır. Məntəqənin əsas vəzifəsi Lənkəran şəraitində yetişən bitkilərə zərər vuran həşəratların biologiyasını, xəstəliklərin səbəbini öyrənməkdir. Bu istiqamətdə işlər davamlı aparılır.

**AZƏRBAYCAN ELMI-TƏDQIQAT Bağ-
çılıq və Subtropik Bitkilər İnstitutu Lənkəran çay
və sitrus bitkiləri filialı** - elmi-tədqiqat müəssisəsi.

1926-cı ildə SSRİ EA-nın keçmiş prezidenti, akademik N.İ.Vavilovun rəhbərliyi ilə Ümumittifaq Tətbiqi Botanika və Yeni Bitkilər İnstitutu Lənkəran dayaq məntəqəsi adı ilə fəaliyyətə başlamışdır.

1934-1935-ci illərdə Lənkəran meşə təcrübə stansiyası ilə birləşərək Ümumittifaq Çay və Subtropik Bitkilər İnstitutu Azərbaycan filialına çevrilmişdir. 1944-cü ildə Azərbaycanda Çoxillik Bitkilər Elmi-Tədqiqat İnstitutu yaradılanda Azərbaycan Bağçılıq və Subtropik Bitkilər Elmi-Tədqiqat İnstitutunun Lənkəran filialı həmin institutun nəzdində fəaliyyət göstərmişdir.

Meşə təcrübə stansiyası və dayaq məntəqəsi nəzdində fəaliyyət göstərdiyi illərdə (1930-1934) subtropik bitkiçiliyi üzrə bir sıra elmi-tədqiqat işləri aparılmışdır: çay və digər subtropik bitkilərin Lənkəran zonasında yetişdirilməsinin öyrənilməsinə dair coğrafi yoxlamalar aparılmış, çay toxumunun əkin vaxtı və əkin üsulu, sitrus və başqa subtropik meyvə və texniki bitkilərin yerləşdirilməsi üçün müxtəlif yerlərin mikroiqlim şəraiti öyrənilmişdir.

Aparılmış təcrübələr əsasında Lənkəran zonasında çay və digər subtropik bitkilərin inkişaf etdirilməsinin mümkün olması sübuta yetirilmiş, 1932-ci ildə ÜİKП (b)-nin Zaqafqaziya Vilayət

Komitəsinin qərarı ilə "Çay Qruziya" tresti tərəfindən Azərbaycanda ilk çayçılıq sovxozu - Kirov adına (indiki İstisu) sovxoz yaradılmış və həmin il burada 50 hektar çay sahəsi salınmışdır.

Azərbaycan SSR Ali İqtisad Şurasının 27 noyabr 1932-ci il və Ümumittifaq "Sentrsoyuz" birliyinin 28 fevral 1933-cü il tarixli qərarları ilə "Avrora" (indiki Hirkan) sovxozu, 1934-cü ildə Astara Subtropik Bitkilər Sovxozu yaradılmışdır. 1934-cü ildə SSRİ Xalq Torpaq Komitəsinin nəzdində "Azərbaycan subtropik bitkilər" trestinin yaradılması ilə əlaqədar respublikanın bütün çay və subtropik sovxozları onun tabeliyinə verilmiş və respublikada sonrakı çayçılıq təsərrüfatlarının sənaye miqyaslı inkişafına rəhbərlik ona tapşırılmışdır.

Sənaye tipli çay plantasiyaların salınması respublikada ilk dəfə Lənkəran rayonunun "Pravda" (Girdəni kəndi) kolxozunda başlanmışdır (1934). Həmin il Lənkəranda 10 kolxoz çayçılıqla məşğul olmuşdur.

1937-ci ildə Azərbaycan Yeyinti Sənayesi Xalq Komissarlığı nəzdində müstəqil "Azərbaycan-Çay" trestini yaradılmışdır.

Filialda Lənkəran-Astara subtropik bölgəsində sitrus bitkilərinin (limon, naringi, portağal, feyxoa, tunq, pekan, bambuk, qreyfrut, kinkan və s.) subtropik meyvə və texniki bitkilərin açıq torpaq şəraitində becərilməsinin əsasları öyrənilmişdir.

Ötən əsrin 70-ci illərində filialın əməkdaşları Məmmədali Məmmədov, Məmməd Babayev, Fərman Quliyev və İdris Axundzadənin rəhbərliyi ilə çay bitkisinin 9 seleksiya sortu alınmışdır. "Talış" çay sortu rayonlaşdırılmışdır.

Feyxoa bitkisinin 12 seleksiya sortu əldə edilmiş və yaxşı nəticə vermişdir. Bunlardan "Xəzər", "Lənkəran" və "Məhsuldar" sortları rayonlaşdırılmışdır.

Azərbaycan ETB və SBİ Lənkəran çay və sitrus bitkiləri filialında 1 elmlər doktoru, professor, 4 elmlər namizədi və 2 elmi işçi çalışır.

Filialda Çay və sitrus bitkilərinin sortöyrənmə və Sitrus bitkilərinin becərilməsi texnologiyası laboratoriyaları fəaliyyət göstərir (*F.Quliyev, R.Quliyev. Çayçılıq, B., 2013*).

B

B – latın qrafikalı əlifbanın ikinci hərfidir. "Əlifba" sözü A və B hərflərinin adlarının birləşməsindən (A - əlif + B - ba) əmələ gəlmişdir.

BABAGİL, Bobogil - Lənkəran bölgəsində ziyarətgah. Şeyx Zahid Gilaninin müridlərindən biri, nüfuzlu tayfa ağsaqqalı Nizaməddin Əmirə Şahsevər Gilani Kəskəri (Babagil) adı ilə bağlıdır. Xalq arasında Gilanlı Baba adlanan bu şəxsiyyət 1505-ci il (və ya 1508) mart-aprel aylarında Lerikin Asnaqaran kəndində anadan olmuş, 1578-ci ildə şəhid olmuşdur. Babagil zamanəsinin böyük din alimi olmuş, ərəb, fars, qədim pəhləvi və gilək dillərini bilmiş, həmin dillərdə şeirlər yazmışdır.

Babagilin Lənkəranın Xarxatan, Şıxəkəran, Tükəvilə və s. yerlərdə sufiliyi təbliğ edən müridləri olmuşdur. Azərbaycan EA Tarix İnstitutunun elmi arxivində Babagil məqbərəsindən götürülmüş 6 sənəd saxlanılır. Həmin sənədlər 300 ildən çox tarixə malik olduğunu sübut edir. Sənədlərdə məqbərə kompleksində şeyxin xanəgahı, istirahət otağı, karvansara və başqa yardımçı binalar haqqında da məlumat verilir.

Ziyarətgahın olduğu yer karvan-ticarət yolu kimi tanınmışdır.

Ziyarətgah 2000-ci ildə Hacı Sadıq Kərimov, onun övladları və digər xeyirxah insanlar tərəfindən yenidən bərpa edilmişdir.

BABAKİŞİYEV Güləli Əbdürrəhim oğlu (d.05.02.1975, Lənkəran rayonu, Qurumba kəndi - 1994) - Qarabağ şəhidi.

Rvo kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra Milli Ordu sıralarına çağırılmışdır (1993). Siyasi və döyüş hazırlığı əlaçısı idi. 1994-cü ilin yanvar ayında Füzuli döyüş bölgəsində itkin düşmüşdür.

BABA SƏMƏN - Lənkəranda ziyarətgah yeri. Tükəvilə və Masallının Rudəkəran kəndləri arasında yerləşir. Sahəsi 6 hektardır. Baba

Səmənin qəbri ziyarətgahın ortasında yerləşir. Qəbrin uzunluğu 5 metr, eni 2 metrdir. Baba Səmən Babagilin qardaşıdır.

Baba Səmən XVI əsrdə yaşamış, ərəb, fars dillərini bilmiş, dövrünün görkəmli şəxsiyyətlərindən olmuşdur. Hörmət və nüfuzuna görə el arasında Şah Səmən adı ilə də tanınmış. Ziyarətgahın mərkəzində nəhəng nil ağacı ucalır. Böyük Vətən müharibəsinə qədər burada qonşu kəndlərin nüfuzlu şəxsləri dəfn olunmuşlar.

Baba Səmən türbəsinə Şah Səmən qəbiristanı da deyilir.

BABALI XAN - Lənkəran qalasındakı İran sərbazlarının sərkərdəsi. Rus qoşunlarına qarşı vuruşmuşdur. 1812-ci ilin dekabr ayında rus ordusunun generalı P.S.Kotlyarevskinin hücumuna davam gətirməmiş və şəhərdən çekilib getmişdir.

Ədəbiyyat: Mirzə Əhməd Mirzə Xudaverdi oğlu. Əxbarnamə, B., 1975, səh. 192.

BABAYEV Ağaddin Abdulla oğlu (15. 03. 1956, Lənkəran rayonu, Şağlaser kəndi) - teatrşünas, tərcüməçi, jurnalist, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2009), Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1990), Azərbaycan Teatr Xadimləri İttifaqının üzvü (1987).

M.A.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunun teatrşünaslıq fakültəsini bitirmişdir (1985). N.B. Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrında ədəbi hissə müdiri, "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetinin xüsusi müxbiri və şöbə müdiri işləmişdir (1985-1995).

Ədəbi yaradıcılığa 1970-ci illərin ortalarında başlamış, hekayə və şeirləri dövrü mətbuatda dərc olunmuşdur. "Kaloğlanın sərgüzəştləri", "Şehirli sandıq" pyesləri və dünya xalqlarının dramatur-

giyasından tərcümə etdiyi G. Xuqayevin "Andro və Sandro", L. Korsunskinin "Fırıldaqcı" komediyaları N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrında tamaşaya qoyulmuşdur. Vətənpərvərlik, ailə-məişət məsələləri, torpağa, anaya məhəbbət bu əsərlərin əsas mövzunu təşkil edir.

1995-ci ildən "Bakinski raboçi" qəzetinin xüsusi müxbiri, 2003-cü ildən "Prizma" müstəqil qəzetinin baş redaktoru, 2017-ci ilin fevral ayından "Lənkəran" qəzetinin müxbiridir.

Prezident yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinə Dövlət Dəstəyi Fondunun (2015-2017) fərdi yazı müsabiqələrinin qalibi olmuşdur

Əsərləri: İ iê ñîáññáîéêê, Á., 2002; İð îàøâî êîððñîîîîáîðà, Á., 2009.

BABAYEV Baba Həmzə oğlu (d.10.03.1908, Lənkəran rayonu, Şağlaküçə kəndi - 02.05.1978, Şağlaküçə kəndi) - istehsalat qabaqcılı, ictimai xadim.

İbtidai təhsildən sonra valideynlərinin yanında kiçik torpaq sahəsində işləmişdir. 1921-ci ildə kənddə yaradılmış komsomol təşkilatının fəal üzvlərindən olmuş, gənclərlə birlikdə kəndi və ətraf

yaşayış məntəqələrini qaçaq-quldurlardan qorumuş, kəndlərdə məktəb və qiraətlərin açılmasında iştirak etmişdir.

1929-cu ildə Bakı Ali Partiya Məktəbini, 1932-ci ildə rəhbər kadrları hazırlanan altı aylıq ixtisasartırma kursunu qurtarmışdır.

Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsində təlimatçı (1931-1932), Velədi və Sütəmur dov kəndlərində partiya bürosunun katibi, Boladi kəndində "İnqilab" kolxozunun sədri, Lerik rayonunda Şingədülən kənd Sovetinin sədri (1935-1937), Lənkəran rayon tədarük kontorunda müfəttiş, sahə partiya bürosunun katibi işləmişdir. 1943-cü ildən yenidən Boladi kəndində kolxoz sədri işləmiş, üç vaqon taxılı, əmək haqqına düşən 60 sentner çəltiyi və pulu müdafiə fonduna təhvil vermiş, rayonun 20 kolxoz təsərrüfatını çəltik toxumu və otları təmin etmişdir.

LƏNKƏRAN. Ümummilli lider Heydər Əliyevin Baba Babayevlə görüşü zamanı

Boladi kəndində işləyərkən çəltik yığımını vaxtında başa çatdırdığına görə "Staxanovçu" adına layiq görülmüşdür. Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni və medallarla təltif olunmuşdur.

Lənkəran müharibə və əmək veteranları şurası sədrinin müavini olmuşdur. Gənclərin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində xidmətləri vardır.

BABAYEV Ədalət Feyzi oğlu (d. 25.09.1951, Lənkəran rayonu, İstisu qəsəbəsi) - müəllim, qabaqcıl təhsil işçisi.

Lənkəran Tibb Texnikumunu (1971), Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunu (1975) bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə Vilvan kənd orta məktəbində biologiya müəllimi işləməklə başlamışdır (1975-1978). Sonralar rayonun Girdəni kənd orta məktəbində işləmişdir (1978-1995).

1995-ci ildən Çayfabriki qəsəbə orta məktəbinin müəllimidir.

Lənkəran Təhsil Şöbəsinin ştatdankənar metodistidir. İş təcrübəsi yayılmışdır. Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin elmi-praktik konfranslarında iş təcrübəsi haqqında çıxışlar etmişdir.

"Metodist müəllim" (1988), "İlin ən yaxşı müəllimi" (1992), "Ali kateqoriyalı müəllim" (1993), "Qabaqcıl Təhsil işçisi" (2010) adına layiq görülmüşdür.

Azərbaycan təhsilinin inkişafında xidmətlərinə görə 2012-ci ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı ilə "Tərəqqi" medalı ilə təltif edilmişdir.

1998 və 2003-cü illərdə Azərbaycan Respublikası müəllimləri qurultaylarının nümayəndəsi olmuşdur.

BABAYEV Əliəğa Mehdi oğlu (d.17.04. 1896, Lənkəran şəhəri - 01.05.1967, Lənkəran şəhəri) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi, Lənkəran maarifinin təşkilatçılarından biri.

Dördsinifli Lənkəran şəhər məktəbini və gimnaziyanı bitirmişdir (1909). Öz evini məktəb üçün ayırmış (1920), məktəbin müdiri işləmişdir. Görkəmli bəstəkar Müslüm Maqomayev tərəfindən Lənkəranda əsası qoyulmuş nəfəsli orkestri direktoru olduğu məktəbdə yenidən bərpa etmişdir (1924-1925). Ömrünün 65 ilini pedaqoji işə sərf etmişdir. Rayon təhsil şöbəsində inspektor, "Vodnik" (Dənizçilər) məktəbinin (1920-1921) və şəhər 3 sayılı orta məktəbinin direktoru və riyaziyyat müəllimi işləmişdir.

Lənkəranda məktəblərin təşkilində və savadsızlığın ləğvində xidmətləri vardır.

Lenin ordeni (1953) və "Əmək igidliyinə görə" medalı ilə təltif edilmişdir.

BABAYEV Fəriz Hənifə oğlu (d.06.06.1963, Lənkəran şəhəri) - həkim-uroloq, tibb elmləri namizədi (1994).

N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun müalicə-profilaktika fakültəsini (1986) və Ə.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun urologiya və operativ nefrologiya

kafedrasının klinik ordinaturasını bitirmişdir (1989).

Əmək fəaliyyətinin ilk illərində Liman şəhər xəstəxanasında və Lənkəran şəhər mərkəzi xəstəxanasında (1987-1989) işləmişdir.

1989-cu ildən Respublika Klinik Uroloji Xəstəxanasının həkimi, 2003-cü ildən hemodializ şöbəsinin müdürüdür, ali dərəcəli həkimdir.

2 kitabın müəllifi, 1 səmərələşdirici təklifin, 30-dan çox elmi məqalənin, 20-dən çox elmi-publisistik məqalənin müəllifidir.

Avropa və Amerika nefroloqlarının Madrid, Barselona (İspaniya), Milan (İtaliya), Qlazqo (Şotlandiya), Kiyev (Ukrayna), Tbilisi (Gürcüstan), Praqa (Çexiya), Berlin, Münxen (Almaniya) və Moskvada keçirilmiş elmi konfrans və simpoziumlarının iştirakçısıdır.

Həvəskar bəstəkar kimi də tanınır. Şair Həbib Səfərovun "Lənkəran" şeirinə bəstələdiyi mahnının və bir sıra nəğmələrin müəllifidir.

BABAYEV Fəridin Əliəğa oğlu (d.10.03. 1927, Lənkəran şəhəri - 1985, Lənkəran şəhəri) - Lənkəranda əcazılıq sahəsinin təşkilatçılarından biri.

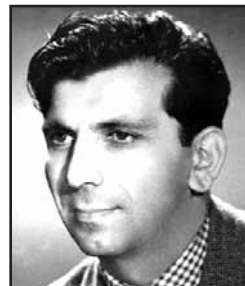
N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun əcazılıq fakültəsini bitirmiş (1948), Biləsuvar və Lənkəranın Böyük bazar, "Qala", Kiçik bazar və mikrorayon apteklərində aptek müdiri, 1969-1984-cü illərdə rayonlararası apteklər idarəsinin müdiri olmuşdur.

Lənkəranda əcazılıq sahəsinin inkişafında xidmətləri vardır.

BABAYEV Xan Yusif oğlu (d.22.03.1919, Lənkəran rayonu, Seydəkəran kəndi - 02.09.1967, Bakı) - kinooperator.

Azərbaycan Dövlət Politeknik Texnikumunu (1937), Ümumittifaq Dövlət Kinematografiya İnstitutunun operatorluq fakültəsini bitirmişdir (1950).

Tələbəlik dövründən özünü istedadlı bir operator kimi göstərə bilmişdir. "Çağırışa cavab" (1947) və "Yeni həyat

qurucuları" (1949) kino oçerkləri ilk operator işi olmuşdur.

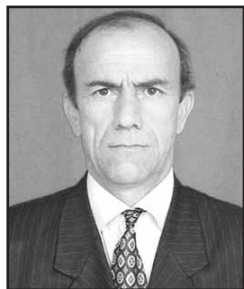
"Bakının işıqları" (1950), "Görüş" (1956), "Qara daşlar" (1956, Ə.İsmayılovla birgə), "Ögey ana" (1958), "Böyük dayaq" (1962), "Yenilməz batalyon" (1965, R.İsmayılovla birgə) kino filmləri, "Gədəbəyin sərvəti" (1950, T.Axundov və K.Həsənovla birgə), "Respublika stadionu" (1951, C.Məmmədov, L.Koretski, V. Zbudski ilə birgə), "Mahnı bayramı" (1954, C.Məmmədov, L.Koretski, V. Zbudski, V.Konyagin, Ə.Hüseynovla birgə), "Səadət və əmək mahnıları" (1957), "Azərbaycan mədəniyyətinin baharı" (1959, C. Məmmədovla birgə) və s. sənədli filmlər çəkmişdir.

1950-ci ildən ömrünün axırınadək C. Cabbarlı adına "Azərbaycanfilm" kinostudiyasında işləmiş, Azərbaycan SSR Kinematografiya İttifaqının katibi olmuşdur (1965-1966).

Operatorluğu ilə çəkilən "Ögey ana" filmi Ümumittifaq festivalında (Kiyev) ikinci dərəcəli mükafata layiq görülmüşdür (1959).

Çəkdiyi filmlərdə Azərbaycanın zəngin təbiəti, xalqımızın adət-ənənələri öz əksini tapmışdır. 1940-cı ildə Sovet Ordusu sıralarına çağırılmışdır. Böyük Vətən müharibəsinin iştirakçısı olmuş, Polşa, Çexoslovakiya, Yuqoslaviya, Almanıyanın azad edilməsində iştirak etmiş, Qırmızı Bayraq, "Birinci dərəcəli Vətən müharibəsi", "Qırmızı Ulduz" ordenləri və medallarla təltif edilmişdir.

BABAYEV Xalqverdi Yusub oğlu (d.15.06.1958, Lənkəran rayonu, Mamusta kəndi) - alim-aqronom, kənd təsərrüfatı elmləri namizədi (1990).

Mamusta kənd orta məktəbini (1974), Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun aqronomluq fakültəsini (1981) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Neftçala rayonunun N.Nərimanov adına kolxozda böyük aqronom vəzifəsində başlamışdır (1981-1982). Sonralar Lənkəran rayonunun N.Nərimanov adına sovxozda keyfiyyət üzrə aqronom,

çayçılıq üzrə briqadir (1982-1986) işləmişdir.

1986-cı ildə Azərbaycan EA Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutunun "Aqrokimya" ixtisası üzrə aspiranturasına daxil olmuş, 1987-ci ildə SSRİ EA-nın Fotosintez və Torpaqşünaslıq İnstitutunun "Biosenozun qorunması və ətraf mühit" laboratoriyasında elmi-tədqiqat işi aparmışdır. 1990-cı ildə "Meyvədə nitrat toplanmasını azaltmaq üçün mineral qidalanmanın optimallaşdırılması" mövzusunda dissertasiya müdafiə etmişdir.

Lənkəran-Astara bölgəsində ilk dəfə olaraq inqibator-nitrifikasiya disiandiamid kimyəvi birləşməsinin torpaqda, bitki və məhsulda çevrilmələrini laboratoriya, çöl təcrübə şəraitində öyrənilmişdir. Çay, sitrus və tərəvəz bitkilərinin yeni becərilmə texnologiyası elementlərinin tətbiqi ilə bağlı Elmi İstehsalat Proqramı üzrə dörd layihənin, 20-dən çox elmi məqalənin müəllifidir.

AETBSBİ Lənkəran çay filialının elmi işlər üzrə direktor müavini, aqrokimya laboratoriyasının müdiri (1993-2003), filialın direktoru (2003-2008), Lənkəran Dövlət Universitetinin baş müəllimi işləmişdir (2003-cü ildən).

2009-cu il iyun ayından Müdafiə Sənayesi Nazirliyi Milli Aerokosmik Agentliyinin xüsusi konstruktor texnoloji bürosunun elmi işlər üzrə direktor müavini.

BABAYEV İsmayıl Sayad oğlu (d.08.02.1938, Masallı rayonu, Tüklə kəndi - 24.11.1995, Bakı şəhəri) - mühəndis, texnika elmləri doktoru, professor (1992), SSRİ Nazirlər Soveti mükafatı laureatı (1982), EKO Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü.

N.Gəncəvi adına Boradigah qəsəbə orta məktəbini (1954), Azərbaycan Politeknik İnstitutunu (1958), Moskva Kommunal Təsərrüfatı Akademiyasının aspiranturasını bitirmişdir.

Elmi fəaliyyətini içməli su probleminə həsr etmiş, çoxsaylı sutəmizləyici qurğular yaratmışdır. "Az. SPETİ-2" sutəmizləyici qurğusu

SSRİ Nazirlər Sovetinin mükafatına, ümumdünya aqrosənaye sərgisinin qızıl medalına layiq görülmüşdür (1987). Bu qurğu sutəmizləyici stansiyalarının məhsuldarlığının yüksəldilməsinə imkan vermişdir. ABŞ, Fransa, Hindistan, Bolqarıstan, Rusiya və digər ölkələrdə, o cümlədən Azərbaycanın 26 rayonunda, həmçinin respublikanın cənub bölgəsində tətbiq edilmişdir.

"İsmayıl Babayev" adlanan qurğudan Lənkəran konserv kombinatında, rayondakı sutəmizləyici stansiyasında və şəhərin bir sıra yaşayış massivlərinin içməli su ilə təminatında istifadə edilir. Yuxarı Xanbulançay su qurğuları kompleksində də ixtiraçı-alimin sutəmizləyici qurğuları tətbiq olunmuşdur.

Azərbaycan Su Problemləri Elmi-Tədqiqat İnstitutunun "Su təchizatı" laboratoriyasının müdiri işləmişdir.

Çoxbulaqlıq sularını tənzimləmə texnologiyasına aid 130-dan çox elmi əsərin, monoqrafiyanın, 21 ixtiranın müəllifidir.

Anası Kişvər xanım Lənkəranın Vilvan kəndindəndir. Atası Sayad Babayev uzun illər Lənkəranda müxtəlif rəhbər vəzifələrdə işləmişdir.

BABAYEV İsrəfil Mikayıl oğlu (d.17.03.1916, Lənkəran şəhəri - 22.12.1989, Lənkəran

şəhəri) - pedaqoq, respublikanın qabaqcıl maarif xadimi (1978), SSRİ Maarif əlaçısı.

Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu (1936), Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun filologiya fakültəsini (1947), Bakı Ali Partiya Məktəbini (1948) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə Lerik rayonunda müəllim kimi başlamış, bir il sonra Kələvəz, Syiov kənd orta məktəblərinin direktoru işləmişdir (1938-1943). Sonralar Lerik Rayon Partiya Komitəsində siyasi-maarif kabinetinin müdiri (1943-1945), təbliğat-təşviqat şöbəsinin müdiri (1945-1946), Puşkin (indiki Biləsuvar) Rayon Xalq Maarif Şöbəsinin müdiri (1948-1951), Astraxanbazar (indiki Cəlilabad)

Rayon Xalq Maarif Şöbəsinin müdiri (1951-1955), Lənkəran Xalq Maarif Şöbəsinin müdiri (1955-1959) işləmişdir.

1961-ci ildən ömrünün axırınadək şəhər 3 saylı orta məktəbinin direktoru olmuşdur. Direktorluğu dövründə şəhər 3 saylı orta məktəbi yeni binaya köçmüş, tədris, təlim-tərbiyə sahəsində müsbət nəticələr əldə edilmişdir.

"Xalqlar Dostluğu" (1987), Qırmızı Əmək Bayrağı ordenləri, "Rəşadətli əməyə görə", "Əmək veteranı" medallarına, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanına (1973) layiq görülmüşdür.

BABAYEV Kamran Nəsrullah oğlu (28.09.1971, Lənkəran rayonu, Girdəni kəndi) -

Kostroma vilayəti Azərbaycan diasporunun sədri (2003), Rusiya bədən tərbiyəsi əlaçısı (2013), "Kostromskiy sport" qəzetinin baş redaktoru (2002), iqtisad elmləri namizədi (2001), sambo və dzyu-do üzrə ustalığa namizəd (1989), əlbəyaxa döyüş üzrə Rusiya çempionu (1996), əlbəyaxa döyüş və sərbəst güləş üzrə Rusiyanın idman ustası (1997).

Kənd orta məktəbini (1986), Kostroma Politexnik Texnikumunu (1990), Kostroma Pedaqoji Universitetinin tarix fakültəsini (1998), Kostroma Texnologiya Universitetinin iqtisadiyyat fakültəsini (2000), aspiranturanı (2001), İvanovo Dövlət Univeresitinin hüquq fakültəsini (2002) bitirmişdir.

Rusiyada yaşayan soydaşlarımızın bir yerə cəlb olunmasında, sosial-iqtisadi məsələlərin həllində xidmətləri vardır. Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresinin Kostroma regional şöbəsinin şura sədri, 2008-ci ildən Kostroma vilayəti administrasiyası yanında milli-dini işlər üzrə dumanın üzvü, 2000-ci ildən Miqrasiya xidməti federasiyası idarəsi yanında Kostroma vilayəti üzrə ictimai məsləhət şurasının üzvü, 2013-cü ildən Rusiya xalqları Assambleyası Ali Şurasının üzvüdür.

Kostroma vilayəti idmanın inkişafı Fondunun baş direktoru, "Drujba" reklam-informasiya agentliyinin baş direktorudur.

Rusiyanın Milli Qəhrəmanı A.Romanovun adına turnirin qalibidir (1999). Əlbəyaxa döyüş üzrə hüquq-mühafizə orqanının böyük təlimatçısı, Rusiya hüquq-mühafizə orqanları yığma komandasının böyük məsləhətçisi, Kostroma vilayətinin əlbəyaxa döyüş üzrə vitse-prezidentidir. Sərbəst güləş, əlbəyaxa döyüş, sambo və dzyu-do üzrə dördqat Rusiya çempionudur.

Kostromadakı ictimai fəaliyyətinə görə, "Rusiya Daxili İşlər Nazirliyinin 200 illiyi", Rusiya xalqları Assambleyasının, "Xalqlar Dostluğu - Rusiyanın birliyi" medalları və N.N. Smet-ski adına medalı, Rusiya İdman Federasiyasının, Kostroma vilayəti və şəhər rəhbərliyinin fəxri fərmanları və qiymətli hədiyyələri ilə təltif edilmişdir.

2014-cü ildə təşkilatçılığı ilə Kostromada keçirilən güləş yarışında Lənkəran uşaq-gənclər idman məktəbinin yetirmələri iştirak etmiş, üçüncü yeri tutmuşlar. Kostromalı güləşçilər də Lənkərandə təşkil olunmuş yarışda yaxşı nəticələr qazanmışlar.

İqtisadi təhlükəsizlik mövzusunda 4 elmi əsərin müəllifidir.

Ədəbiyyat: E.Əhədov. Elin böyük oğlu, B., 2015.

BABAYEV Məhərrəm İsa oğlu (d.10.03.1916, Lənkəran rayonu, Kosalar kəndi - 14.12.1976, Lənkəran şəhəri) - alim-aqronom, ictimai xadim.

Lənkəran Subtropik Bitkilər Texnikumunu (1937) və S.Ağamalıoğlu adına Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu (1957) bitirmişdir. Bütün həyat və fəaliyyətini Lənkərandə sosial-quruculuq və kənd təsərrüfatının yüksəldilməsinə sərf etmişdir. Kirov adına (indiki İstisu qəsəbəsi) çayçılıq sovxozunda aqronom, rayon partiya komitəsində təlimatçı (1953-1954), kənd təsərrüfatı şöbəsinin müdiri (1954), maşın-traktor stansiyasında partiya

komitəsinin katibi (1955), Lənkəran rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri (1955-1960), "Aurora" (indiki Hirkan qəsəbəsi) çayçılıq sovxozunun baş aqronomu, sovxozun direktoru (1960-1969), rayon kənd təsərrüfatı idarəsinin rəisi (1969-1974), "Aurora" çay fabrikinin direktoru (1974-1976) işləmişdir.

Qırmızı Əmək Bayrağı, "Şərəf Nişanı" ordenləri, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı ilə təltif edilmişdir.

BABAYEV Məmməd Mustafa oğlu (d.18.11.1926, Lənkəran rayonu, Daşdalıgjar kəndi - 31.03.2003, Lənkəran şəhəri) - alim-aqronom, biologiya elmləri namizədi (1964), ictimai xadim.

Gərmətük kənd orta məktəbini (1950), Gürcüstan Subtropik Bitkilər İnstitutunu (1955) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə Astara subtropik bitkilər sovxozunda başlamış, baş aqronom və direktor (1955-1965), Azərbaycan KP Astara və Lənkəran rayon komitələrinin birinci katibi (1965-1969) işləmişdir. 1970-ci ildən Azərbaycan Bağçılıq və Subtropik Bitkilər Üzrə Elmi İstehsalat Birliyi Lənkəran filialı seleksiya şöbəsinin müdiri olmuşdur.

1953 və 1963-cü illərdə Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı seçilmişdir.

51 elmi məqalənin müəllifidir. Müəllifi olduğu 10 feyxoa və 4 çay sortu dövlət sort sınaq stansiyası tərəfindən qəbul edilmiş, 3 feyxoa sortu rayonlaşdırılmışdır.

Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni ilə təltif edilmişdir.

BABAYEV Mirsalam Mircavad oğlu (d.07.02.1933, Lənkəran rayonu, Sütəmur dov kəndi - 30.12.2013, Sütəmur dov kəndi) - həkim-cərrah, şair.

N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu bitirmiş (1957), əmək fəaliyyətinə Kirov (indiki İstisu) qəsəbə xəstəxanasında başlamışdır.

1960-2006-cı illərdə Lənkəran mərkəzi

xəstəxanasında həkim-cərrah işləmişdir. Rayonlararası kliniki cərrahiyyə şöbəsinin müdiri olmuşdur (1985-1999).

Orta məktəb illərindən bədii yaradıcılıqla məşğuldur. "Müasir" imzası ilə şeirlər yazmışdır. Dövri mətbuatda çap olunmuşdur. Qəzəlləri xanəndələr tərəfindən oxunur. Fars dilindən tərcümələri var.

Müasir "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin fəal üzvlərindən olmuşdur.

Əsərləri: Ürək tərənələri, B., 1988; Dürdanelər, B., 2010.

BABAYEV Musa Əli oğlu (d.27.06.1929, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi - 29.05.2005, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi) - aqronom, SSRİ Dövlət mükafatı laureatı (1982).

Salyan Kənd Təsərrüfatı Texnikumunu bitirmişdir (1964). Nizami adına sovxozda fəhlə (1942-1964), briqadir (1964-1990) işləmişdir. 1982-ci ildə briqadası hər hektar sahədən 600 sentner tərəvəz yığaraq respublikada yüksək əmək göstəricisinə nail olmuşdur.

"Oktyabr İnqilabı" (1978) və Qırmızı Əmək Bayrağı (1973) ordenləri ilə təltif edilmişdir.

BABAYEV Rizvan Hüseynağa oğlu (d. 30.05.1936, Lənkəran şəhəri - 17. 10. 1988, Lənkəran şəhəri) - çayçılıq

üzrə mütəxəssis, alim-aqronom.

Lənkəran şəhər 4 saylı orta məktəbini (1954), Ümumittifaq Çayçılıq İnstitutunun (Kutaisi şəhəri) subtropik bitkilər fakültəsini (1960) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Azərbaycan SSR EA Coğrafiya İnstitutunda kiçik elmi işçi kimi başlamış (1960-1963), sonralar Lənkəranın

"Avrora" (indiki Hirkan) çay fabrikində baş texnoloq (1964-1965), şəhər Partiya Komitəsində təlimatçı (1965-1970), "Avrora" çay fabrikinin (1970-1977), 2 saylı çay fabrikinin direktoru (1977-1987) işləmişdir. 1987-ci ildən ömrünün axırınadək Lənkəran çay çəkici və bükücü fabrikinin direktoru olmuşdur.

Lənkəranda çayçılığın inkişafında xidmətləri vardır.

Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni və "Əməkdə fərqlənməyə görə" medalı ilə təltif edilmişdir.

BABAYEV Sayadulla Musa oğlu (d.15.04. 1932, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi)-müəllim, filologiya elmləri namizədi (1966), professor (1991).

Masallı rayonu, Boradigah qəsəbə orta məktəbini (1950), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Xarici Dillər İnstitutunu (1960) və həmin ali məktəbin aspiranturasını (1962) bitirmişdir. 1960-cı ildən APXDU ingilis dilinin fonetika kafedrasında çalışır.

Kafedra müdiri (1971-1973), elmi işlər üzrə prorektor (1973-1992) işləmişdir. APXDU-nun professoru, Azərbaycan Özəl Universiteti praktik ingilis dili kafedrasının müdürüdür (1991-ci ildən).

6 kitabın, 100-dən çox elmi məqalənin müəllifidir.

Əsərləri: İngilis dilinin fonetika, B., 1983; İngilis dilinin fonetika (təktar nəşr), B., 1999; İngiliscə-Azərbaycanca-rusca lüğət, B., 1973; İngilis və Azərbaycan dillərində vurğunun ritmik melodik xüsusiyyətləri (A.Axundov və F.Zeynalovla birlikdə), B., 1996.

BABAYEV Şahab Vahab oğlu (d. 10. 03. 1938, Lənkəran rayonu, Xarxatan kəndi - 08. 12. 2009, Xarxatan kəndi) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi, SSRİ Maarif əlaçısı.

Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu (1957), Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini (1965) bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə Lerik rayonunda

başlamış, sonralar Lənkəran rayonunun Şağlaser kənd orta məktəbində müəllim (1963-1967), məktəb direktoru (1967-1992), Xarxatan kənd orta məktəbində Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi (1993-2009) işləmişdir.

Məktəb direktorluğu dövründə iş təcrübəsi yayılmışdır. Pedaqoji sahədə əldə etdiyi nailiyyətlər respublika Təhsil Nazirliyində qeyd olunmuş, 2007-ci ildə "Respublikanın qabaqcıl təhsil işçisi" adına layiq görülmüşdür.

BABAYEV Zakir Rza oğlu (d.16.02.1940, Lənkəran rayonu, Kərgəlan kəndi) - fizika-riyaziyyat elmləri doktoru (1995).

Kərgəlan kənd orta məktəbini (1957), M. V. Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetini (1965), Yüksək Enerjilər Fizikası İnstitutunun aspiranturasını (1969) bitirmişdir. SSRİ Atom

Enerjisindən İstifadə Komitəsinin yüksək enerjilər fizikası İnstitutu elmi-texniki planlaşdırma şöbəsinin müdiri işləmişdir (1976-cı ildən).

70-dən çox elmi əsərin müəllifidir. Müxtəlif xarici ölkələrin elmi simpoziumlarında iştirak etmişdir.

BABAYEVA İnara Hənifə qızı (d. 03.02.1970, Lənkəran şəhəri) - müəllim, kimya elmləri namizədi (2000).

Bakı Dövlət Universitetinin kimya fakültəsini bitirmişdir (1991). Əmək fəaliyyətinə Bakı şəhər Səbəyel rayonu 189 saylı orta məktəbində kimya müəllimi işləməklə başlamışdır (1991-1993). Sonralar Azərbaycan

Respublikası Milli EA Qeyri-üzvi və Fiziki-Kimya İnstitutunun dissertantı, Azərbaycan

Neft Akademiyası ümumi kimya kafedrasının əməkdaşı (1998-2004), Bakı şəhər 134 saylı orta məktəbinin direktor müavini (2004-2005), Bakı Şəhər Səbail Rayon Təhsil Şöbəsinin inspektoru (2005) olmuşdur.

2006-cı ildən Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti kimya laboratoriyasının müdürüdür.

Lantamid-tellor-metal sistemlərində faza tarazlığı və aralıq fazaların fiziki-kimyəvi xassələri mövzusunda 11 elmi məqalənin müəllifidir, iki məqaləsi ABŞ-da çap olunmuşdur.

Atası Hənifə Babayev Lənkəran Dövlət Universitetinin dosenti (1993-2007), təbiyyat fakültəsinin dekanı olmuşdur (1996-1998).

BABAZADƏ Cavidan Elnur oğlu (d.29.01.1997, Lənkəran şəhəri) - şahmatçı, ustalığa namizəd (2010), məktəblilər arasında "İlin ən yaxşı şahmatçısı" nominasiyasının qalibi (2011).

Beş yaşından Lənkəran Şahmat məktəbində oxumuşdur. Lənkəran şəhər 4 saylı tam orta məktəbini bitirmişdir (2012).

Yunanıstanda məktəblilərin Avropa birinciliyində 14 yaşınadək şahmatçılar arasında üçüncü (2008), İtaliyada birinci (2010), Polşanın Krakov şəhərində məktəblilərin VII dünya çempionatında üçüncü, Ukraynada III Beynəlxalq "Mukaçevo - 2011" şahmat festivalında birinci, Rusiya Federasiyasının Həştərxan şəhərində Beynəlxalq şahmat festivalında 16 yaşadək şahmatçılar arasında birinci, Türkiyənin Antaliya şəhərində məktəblilərin Avropa birinciliyində ikinci yeri tutmuş, respublika birinciliyinin qalibi olmuşdur (2011).

BABILI - yağış. Adətən martın 25-dən sonra, heyva ağacları gül açanda yağır.

Balıqçılar bu yağışa balığın göz yağışı deyirlər. Belə havada ova çıxmaq uğurlu sayılır. Bu vaxtlarda irigöz ziyad balıqları üzə çıxır. Babılı yağışından sonra çəltik əkininə (nişana) başlanılır.

BADIMCAN - badımcankimilər fəsiləsindən birillik tərəvəz bitkisi. Vətəni Hindistandır. XX əsrin əvvəllərindən Lənkəranda yetişdirilir. 1970-1980-ci illərdə rayonun təsərrüfatlarında hektardan 400 sentnerdən çox məhsul götürülmüşdür. 10-15 sm uzununda, nazik, qara-bənövşəyi, tünd və ya açıq bənövşəyi rəngdədir. Lənkəranda badımcandan nadir yeməklər hazırlanır. Badımcan yeyən xəstələrin qanında xolestrolun miqdarı xeyli, bəzən yarım ayarı azalır. Pəhriz yeməyi kimi badımcanın əvəzi yoxdur.

BAĞ - güllük, çiçəklik, yaşıllıq yer, istirahət yeri.

Lənkəranda inqilaba qədər şəhərin mərkəzində Naçalnik bağı (sərhəd zastavasının yaxınlığındakı bağ), İqnat bağı (indiki yanğından mühafizə dəstəsi binasının şimal-qərb tərəfində yerləşmişdir), Qubernator bağı ("Dostluq" mədəniyyət və istirahət parkı - ona kilsə bağı da deyilmişdir), İvan bağı (hərbi hospitalın yerləşdiyi sahə), Şahbağı, Gülbəyi (Sütəmurədov kəndi), Şəkər bağı (indiki Zona Təcrübə Stansiyası), Şirəli bəyən bağı və digər istirahət yerləri olmuşdur.

Sovet dövründə Port-İliç (indiki Liman) şəhərində, Kirov (indiki İstisu), "Avrora" (indiki Hirkan), Nərimanabad qəsəbələrində və digər yaşayış məntəqələrində yeni bağlar salınmışdır. Son illərdə genişləndirilərək parklara çevrilmişdir. 2006-cı ildə Xəzərin sahilində salınmış Sahil parkı əhalinin istirahət yerinə çevrilmişdir.

BAĞAYARPAĞI - birillik və çoxillik ot. Adətən çay və arxların kənarında, həyatıyanı sahələrdə bitir. Xalq təbabətində yaraları, mədə ağrılarını, sancıları sağaltmaq üçün işlədilir.

Lənkəranda ondan artıq növü məlumdur. Uzun saplaqlı və enli yarpaq növlərindən daha çox işlədilir.

BAĞIROV Ağamoğlan İzzət oğlu (28.05.1937, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi- 05.08.2007, Lənkəran şəhəri) - rabitəçi-mühəndis, SSRİ Fəxri radisti (1977), SSRİ Rabitə ustası (1985).

Xolmili kənd orta məktəbini (1957), Bakı Rabitə Texnikumunu (1960), Ümumittifaq

Moskva Dövlət Rabitə İnstitutunu (1972) fərqlənmə ilə bitirmişdir.

Şirvan, Cəlilabad, Lerik, Neftçala və Lənkəranda televiziya ötürücü stansiyalarının tikintisində və verilişlərin keyfiyyətlə yayılmasında xidmətləri vardır.

10-dək səmərələşdirici təklifin müəllifidir.

Cənub bölgəsi üzrə televiziya ötürücü stansiyalarının rəisi işləmişdir (1973-2007).

"Şərəf Nişanı" ordeninə (1990), "Əmək igidliyinə görə" (1996) və "Tərəqqi" (2006) medallarına layiq görülmüşdür.

BAĞIROV Arif Yusif oğlu (d.01.10.1930, Lənkəran şəhəri - 11.10.1999, Lənkəran şəhəri) - aqronom, texnika elmləri doktoru (1967), professor (1998).

Gürcüstan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun texnologiya fakültəsini bitirdikdən sonra əmək fəaliyyətinə Astara çay fabrikində baş mühəndis işləməklə başlamışdır (1955). Sonralar respublika çayçılıq təsərrüfatının rəisi, respublika subtropik və çayçılıq baş idarəsinin rəisi, respublika Aqrar Sənaye Komitəsində idarə rəisi, Azərbaycan Bağçılıq və Subtropik Bitkilər Elmi-Tədqiqat İnstitutu Lənkəran filialının direktoru olmuşdur.

1979-cü ildən ömrünün axırınadək Lənkəran Dövlət Universiteti iqtisadiyyat fakültəsində aqroiqtisadiyyat və texnologiya kafedrasının müdiri işləmişdir.

Gürcüstan Çayçılıq Elmi-Tədqiqat İnstitutunun "Çay" jurnalı redaksiya heyətinin üzvü, keçmiş SSRİ Nazirlər Soveti Ali Attestasiya Komissiyasının eksperti, SSRİ Elm və Texnika Komitəsinin üzvü olmuşdur. 30-dan çox elmi məqaləsi, çayçılıqla bağlı 6 kitabın müəllifidir.

Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni, "Əməkdaş fərqlənməyə görə" medalı, SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisinin iki qızıl medalı ilə təltif edilmişdir.

BAĞIROV Balağa Rəzzaq oğlu (d.25.12.1929, Lənkəran şəhəri - 27.04.2012, Bakı) -

həkim, cərrah, respublikanın Əməkdar həkimi (1990), SSRİ-nin Səhiyyə əlaçısı (1960), tibb elmləri namizədi (1968).

Lənkəran şəhər 2 saylı orta məktəbini (1946) qızıl medalla, N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun müalicə-profilaktika fakültəsini (1952) fərqlənmə ilə bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə Lerik mərkəzi xəstəxanasında həkim-cərrah kimi başlamış (1952), sonra xəstəxananın baş həkimi (1954-1964) işləmişdir.

Lerik rayonunda fəaliyyətə başladığı dövrdə infeksiyon xəstəlikləri, xüsusilə malyariya geniş yayılmışdı. Təşkilatçılıq bacarığı sayəsində rayonun 152 kəndində infeksiyon xəstəliklərinin ləğvinə nail olmuşdur.

1964-cü ildə Azərbaycan Səhiyyə Nazirliyinin E.T.Qravli adına Ortopedik İnstitutunun aspiranturasına daxil olmuş və respublika Səhiyyə Nazirliyi Elmi-Tədqiqat Travmatologiya və Ortopediya İnstitutunda əvvəl direktor müavini, sonralar baş həkim (1969-1981) və baş həkimin müalicə işləri üzrə müavini olmuşdur (1992-2011).

Periferik sinirlərin zədələnməsinin cərrahiyyə yoluyla müalicəsi istiqamətində apardığı tədqiqatları, elmi araşdırmaları diqqəti cəlb edir. "Fəqərə sütununun müxtəlif plastik materiallarla ön yan fiksasiyasının müqayisəli qiymətləndirilməsi" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək, tibb elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır (1968).

MDB ölkələrində müxtəlif elmi simpoziumlarda iştirak etmişdir. Yüzdən çox elmi məqalənin və publisistik yazılarının, travmatologiya və ortopediya ilə bağlı 30 müstəqil elmi, tibbi-tədqiqat əsərinin, digər müəlliflərlə birləşə 38 elmi tibbi-tədqiqat işinin müəllifidir. İslam dininin və "Quran"-ın bilicisidir, bu sahədə bir çox yazıları qəzet və jurnallarda işıq üzünə görmüşdür.

Şair-publisist Ağacəfər Həsənlinin "Müqəd-

dəs məslək adamı" kitabı həyat və fəaliyyətinə həsr edilmişdir.

Səhiyyə xidmətinə yüksək səviyyədə təşkilinə görə respublikanın Əməkdar həkimi, "SSRİ-nin Səhiyyə əlaçısı" adlarına layiq görülmüş və "Əməkdaş fərqlənməyə görə" medalı, o cümlədən kütləvi informasiya vasitələri işçiləri həmkarlar ittifaqının "Vətən" fəxri şərəf mükafatı ilə təltif olunmuşdur.

Əsərləri: Hər kəs yüz il yaşamasa, B., 1999; Allah evinə ziyarət və tanınmış din xadimləri, B., 2001; Şairlərin ürək yanğısı, 2003; Həzrət Əli-ibn Əbu Talibin (ə) həyatı, 2005.

BAĞIROV Əbdülhəd Nüsrət oğlu (d. 15. 02. 1956, Lənkəran şəhəri) - müəllim, texnika elmləri namizədi (1992), dosent (1999).

Lənkəran şəhər 4 saylı orta məktəbini (1973), Azərbaycan Dövlət Universitetinin tətbiqi riyaziyyat fakültəsini riyaziyyatçı ixtisası üzrə bitirmişdir (1978).

Moskva və Sankt-Peterburq şəhərlərinin elmi-tədqiqat institutlarında riyaziyyatçı-programçı (1978-1981), Lənkəran Rayon Hesablama Mərkəzində (1981-1985), Lənkəran şəhər 1 və 4 saylı orta məktəblərində riyaziyyat və informatika müəllimi (1985-1987), Azərbaycan Müəllimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun Lənkəran filialında informatika fənni üzrə metodist (1987-1992) işləmişdir.

1989-cu ildə Azərbaycan EA Kibernetika İnstitutunun dissertantı olmuş, V.M. Qluşkov adına Ukrayna EA Kibernetika İnstitutunda "Müəllimin korreksiya fəaliyyətində informasiya texnologiyalarının monitorinq metod və vasitələri" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir.

Lənkəran şəhər bələdiyyəsinin üzvüdür

1992-2009-cü illərdə Lənkəran Dövlət Universitetində işləmiş, tədris şöbəsinin müdiri, iqtisadiyyat və texnologiya kafedrasının, informasiya texnologiyaları kafedrasının müdiri, təhsil - məlumat mərkəzinin direktoru, elmi işlər üzrə prorektor olmuşdur.

Universitetdə kompüter texnologiyalarının tədris prosesində, idarəetmədə və kargüzarlıqda istifadə edilməsi, kompüter şəbəkəsinin qurulması və təhsil ocağının internet qlobal şəbəkəsinə qoşulması və s. işlərin həyata keçirilməsində xidmətləri vardır.

2009-cu il iyun ayından Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyasının Lənkəran regional bölməsinin müdürüdür.

16 elmi və metodik vəsaitin müəllifidir.

Tallin və Sankt-Peterburq şəhərlərində internet və təhsil məsələlərinə həsr edilmiş beynəlxalq konfransların iştirakçısıdır (1998,2000).

BAĞIROV Əlihəsən Əbdülqadir oğlu (d.20.12.1919, Bakı şəhəri, Maşağa qəsəbəsi - 22. 04. 2007, Lənkəran şəhəri) - sərhədçi-veteran. Lənkəran veteranlar şurasının sədr müavini (1978-2007).

Maşağa yeddiillik məktəbini (1926), Sabunçu rayon texniki peşə məktəbini (1934), Alma-Ata Sərhədçilər Məktəbini (1954) bitirmişdir, Balaxanı neft mədənlərində çilingər (1934-1935), Lənkəran sərhəd məntəqələrində (1939-1971) rabitəçi, Lənkəran mehmanxanasının müdürü (1972-1999) işləmişdir.

"Qırmızı Ulduz" ordeni və doqquz medalla, fəxri fərmanlarla təltif olunmuşdur.

Rayonun ictimai həyatında fəal iştirak etmişdir. Gənclərin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində xidmətləri vardır.

BAĞIROV Əliməmməd Nüsrət oğlu (02.11.1951, Lənkəran şəhəri) - həkim-uroloq, tibb elmləri namizədi (1993).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1968), N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun müalicə-profilaktika fakültəsini (1975) bitirmişdir. Respublika kliniki uroloji xəstəxanasında urolo-

giya üzrə bir illik internatura keçdikdən sonra Lənkəran rayon mərkəzi xəstəxanasında həkim-uroloq, baş həkimin müalicə işləri üzrə müavini (1975-1984) işləmişdir. Sonralar Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun urologiya kafedrasında "Urologiya və cərrahi nevrologiya" ixtisası üzrə kliniki ordinatura keçmiş (1984-1986), Səhiyyə Nazirliyi 4 nömrəli baş idarəsinin 1 nömrəli xəstəxanasında (1987-1994), İran İslam Respublikasında urologiya və hemodializ şöbəsinin müdürü (1991-1996), Bakı özəl uroloji kabinetində həkim (2000-ci ildən) işləmişdir.

Əməliyyatdan sonrakı dövrdə xəstələrdə tətbiq edilən ağrıölçən aparat adı ilə bağlıdır.

10-dan çox elmi məqalənin, metodik vəsaitlərin müəllifidir.

Respublikada və xarici ölkələrdə elmi simpoziumların iştirakçısı olmuşdur.

BAĞIROV Əyyub Həzrətqulu oğlu (d.1906, Lənkəran şəhəri -17. 06.1973, Bakı) - maliyyə işçisi, Lənkəran maliyyə şöbəsinin təşkilatçılarından biri.

Lənkəran maliyyə şöbəsində hesabdar, şöbə müdürü işləmişdir (1925-1929). Bakı Soveti maliyyə şöbəsinin müdürü vəzifəsinə irəli çəkilməmiş (1930), Bakı Soveti Rəyasət Heyətinin və SSRİ Xalq Maliyyə Komissarı yanındakı şuranın üzvü seçilmişdir. 1937-ci ilin dekabrında repressiyaya məruz qalmış, 1956-cı ilədək uzaq Kolimada həbs düşərgələrində olmuşdur. Bəraət aldıqdan sonra Bakı Soveti maliyyə şöbəsi müdürünün müavini işləmişdir (1957-1963).

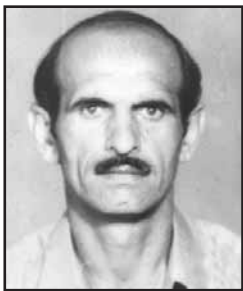
"Əməkə fərqlənməyə görə" medalı ilə təltif olunmuşdur.

Atası ötən əsrin iyirminci illərində tanınmış xeyriyyəçi-sahibkar olmuş, Lənkəranın abadlıq və quruculuq işlərində iştirak etmişdir.

Ədəbiyyat: Ə.Bağirov. Kolimada acı günlərim, B., 1992; Əyyub Baqirov. Qorkie dni na Kolime, B., 1992; M.Bağirov. Ömürdə izlər, B., 2004.

BAĞIROV Fərhad Nəcəf oğlu (d.1951, Lənkəran şəhəri - 30.03.1993) - Qarabağ şəhidi.

Rayonun müxtəlif müəssisələrində fəhlə işləmişdir (1968-1992). Könüllü olaraq Milli Ordu sıralarına yazılmışdır. Ağdərə, Ağdam döyüşlərində iştirak etmiş, Murovdağ atəklərində əbədiyyətə qovuşmuşdur.

Məzarı Lənkəran şəhər qəbiristanındadır.

BAĞIROV Güloğlan Baloglan oğlu (d. 23.12.1954, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi) -

pedaqoq, qabaqcıl maarif xadimi, respublikanın Qabaqcıl təhsil işçisi (2014).

Lənkəranda tədris metodikasının və təlim-tərbiyə işinin səmərəliliyinin artırılmasında, təhsilin inkişafında mühüm xidmətləri vardır.

Xolmili kənd orta məktəbini (1971) Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin tarix fakültəsini (1975), Azərbaycan KP MK Marksizm-Leninizm Universitetinin fəlsəfə şöbəsini (1983) fərqlənmə diplomu ilə bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətə Siyavar kənd orta məktəbində tarix müəllimi kimi başlamış, sonralar məktəbdə direktor müavini (1975-1986), Lənkəran Təhsil Şöbəsinə metodist, metodkabinet müdiri (1986-1989), Xolmili kənd orta məktəbinin direktoru (1989-1991), Təhsil Şöbəsi metodmərkəzinin direktoru və inspektor (1991-2008) vəzifələrində çalışmışdır.

2008-ci ildən Lənkəran Şəhər Təhsil Şöbəsi müdirinin müavini.

SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin Fərmanı ilə "Əməkdaş fərqlənməyə görə" medalı ilə təltif olunmuş (1986), "Ali kateqoriyalı müəllim" (1994) və "Ali kateqoriyalı metodist" (1996) ixtisas kateqoriyalarına, "Qabaqcıl təhsil işçisi" (2014) adına layiq görülmüşdür.

1987-ci ildən şəhər Təhsil Şöbəsi Təhsil Şurasının üzvüdür. Şəhər Təhsil Şöbəsi attesta-

siya komissiyasının katibi (1987-1991), sədr müavini (1994-1998), ali məktəblərə sənəd qəbulu komissiyasının üzvü (1993-1997), məsul katib (1998-2007), ayrı-ayrı illərdə əhalinin siyahıya alınması üzrə şöbə müdiri, Xolmili kənd Sovetinin deputatı, rayon məhkəməsinə xalq iclasçısı, 76 saylı Lənkəran-Astara Dairə Seçki Komissiyasının üzvü, Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi Azərbaycan nümayəndəliyinin koordinatoru kimi ictimai işlər aparmışdır.

2012-ci ildə Lənkəran şəhər bələdiyyəsi tərəfindən "İlin laureatı" mükafatına layiq görülmüşdür. 2004-cü ildə III dərəcə, 2011-ci ildə II dərəcə, 2014-cü ildə I dərəcə dövlət qulluqçusu ixtisas dərəcəsi almışdır.

Azərbaycan müəllimlərinin XI qurultayında Lənkəran təhsilinin uğurları, rayon təhsilində metodiki işin vəziyyəti haqqında məruzə etmişdir (1998).

Elmi-metodik və publisistik məqalələrin, üç kitabın müəllifidir.

Əsərləri: 70 yaşlı məktəb (Ə.Əliyevlə birgə), B., 1999; Heydər Əliyev şəxsiyyəti və irsi ən böyük tərbiyə məktəbidir (Ə.Əliyevlə birgə), B., 2003; Xolmili (T.Abbasovla birgə), B., 2013.

BAĞIROV Həbib Heybət oğlu (d. 03.02.1974, Lənkəran rayonu, Aşağı Nüvədi qəsəbəsi - 24.09.1992) - Qarabağ şəhidi.

Qəsəbə orta məktəbini bitirmiş (1990), B.O. Abbasov adına sovxozda fəhlə işləmişdir (1990-1992).

1992-ci ildə Milli Ordu sıralarına çağırılmış, Kəlbəcər uğrunda döyüşlərdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

BAĞIROV Hüseynağa Böyükağa oğlu (d.28.02.1927, Lənkəran şəhəri - 17.07.1994, Bakı şəhəri) - şərqşünas, respublikanın Əməkdar mədəniyyət işçisi (1967), Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1963).

Azərbaycan Dövlət Universitetinin Şərqşünaslıq fakültəsini (1949) bitirmiş, Bakı şəhərində partiya, sovet, komsomol işində çalışmışdır

(1949-1953). Sonralar Azərnəşrin ictimai-siyasi ədəbiyyat redaksiyasında redaktor, respublika mədəniyyət nazirliyi baş nəşriyyat idarəsində nəşriyyatlar şöbəsinin rəisi, respublika Dövlət Nəşrkomunun nəşriyyatlar idarəsinin rəis müavini işləmiş, SSRİ-ADR Dostluq Cəmiyyəti Azərbaycan şöbəsinin üzvü olmuşdur .

BAĞIROV Mais Böyükağa oğlu (d. 17.05.1940, Lənkəran şəhəri) - tarixçi, tarix elmləri namizədi (1984), Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1968).

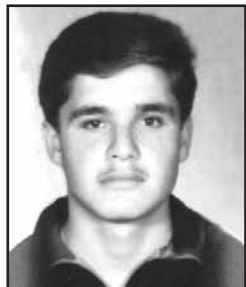
ADU-nun tarix fakültəsini (1963), Bakı Ali Partiya Məktəbini (1980) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Azərbaycan Sovet Ensiklopediyasında başlamış, 1966-1967-ci illərdə elmi redaktor işləmişdir. Sonralar Azərbaycan SSR Xalq Nəzarəti Komitəsində inspektor (1967-1976), Bakının Binəqədi Rayon Xalq Nəzarəti Komitəsinin sədri (1976-1978), Bakı Şəhər Partiya Komitəsinin təbliğat-təşviqat şöbəsində təlimatçı (1980-1983), Bakı Maliyyə - Kredit Texnikumunun direktoru (1983-1988), Sov.İKP MK yanında Partiya Tarixi İnstitutu Azərbaycan filialında baş elmi işçi (1988-1991) vəzifələrində fəaliyyət göstərmişdir.

Diplomatik rəngi vardır (1992). Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyində idarə rəisi işləmişdir (1992-1996).

1998-ci ildən Azərbaycan Respublikası Prezidenti İşlər İdarəsinin Siyasi Sənədlər Arxivinin direktorudur.

BAĞIROV Mehman Balahəsən oğlu (d. 15.12.1972, Lənkəran şəhəri - 20.07.1992) - Qarabağ şəhidi.

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini bitirmiş, 34 saylı texniki peşə məktəbində radio-televizor ustası ixtisasına yiyələnmişdir (1988). İki il sonra hərbi xidmətə çağırılmış, Lənkəran batalyonunun tərkibində Kasapet

döyüşlərində düşmən mühasirəsində qalan yoldaşlarını xilas edərkən itkin düşmüşdür.

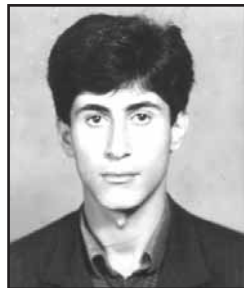
Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbi adını daşıyır.

BAĞIROV Məhəmməd Gülhəsən oğlu (d.02.09.1975, Lənkəran rayonu, Girdəni kəndi - 15.04.1994) - Qarabağ şəhidi.

Orta məktəbi bitirdikdən sonra kənddəki təsərrüfatda fəhlə işləmişdir (1991-1993).

1993-cü ilin oktyabr ayında Milli Ordu sıralarına çağırılmış, Füzuli rayonunun müdafiəsində qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı Girdəni kənd qəbiristanındadır.

BAĞIROV Mirzağa (Mirzə) Əyyub oğlu (d.16.06.1927, Lənkəran şəhəri - 08.04.2011, Lənkəran şəhəri) - mühəndis-energetik, texnika elmləri doktoru (1965), professor (1966), Əməkdar elm xadimi (1981).

M.Əzizbəyov adına Azərbaycan Sənaye İnstitutunun energetika fakültəsini (1949), SSRİ EA-nın Energetika İnstitutunun aspiranturasını (1954) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Bakının Qaraçuxur Neft-çıxarma İdarəsində mühəndis-elektrik vəzifəsində başlamış, Azərbaycan EA-nın Energetika İnstitutunda, Azərbaycan EA-nın Fizika İnstitutunda elmi işçi və laboratoriya müdiri (1955-1963), Azərbaycan EA partiya komitəsinin katibi (1963-1970), Azərbaycan Politeknik İnstitutunun rektoru (1970-1989), Azərbaycan EA radiasiya tədqiqatlar bölməsində polimer-dielektriklər və elektroidlər laboratoriyasının müdiri, Lənkəran Dövlət Universitetinin rektoru (1997-2005) işləmişdir.

Elektrik boşalmasının fizikası, polimer dielektriklərin köhnəlməsi, həmçinin texnoloji proseslərin intensivləşdirilməsi üçün elektrik sahəsi və ionlaşdırıcı şüalanmadan istifadə üzrə elmi tədqiqatlar aparmışdır. 200-dən çox elmi məqa-

lənin, 3 monoqrafiyanın müəllifidir. Rəhbərliyi ilə 7 elmlər doktoru, 21 elmlər namizədi hazırlanmışdır.

ABŞ, Almaniya, Macarıstan, Polşa və digər ölkələrdə keçirilən beynəlxalq konfrans və simpoziumlarda Azərbaycan elmini təmsil etmişdir. Bir sıra ali məktəblərin elmi şuralarının və dielektriklərin fizikası üzrə metodşuranın üzvü olmuşdur.

"Şərəf Nişanı" ordeni, 3 dəfə Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı ilə təltif edilmişdir.

Əsərləri: Ömürdə izlər, B., 2004.

BAĞIROV Natiq Cavad oğlu (d. 20.04.1954, Lənkəran rayonu, Aşağı Nüvədi qəsəbəsi) - pedaqoq, qabaqcıl maarif xadimi, respublikanın Əməkdar müəllimi (2014).

Aşağı Nüvədi qəsəbə orta məktəbini (1970), Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun riyaziyyat fakültəsini (1974) bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə 1974-cü ildə Lənkəran rayonunun Girdəni kənd orta məktəbində başlamış, 1978-ci ilədək burada riyaziyyat müəllimi işləmişdir. 1978-ci ildən 1988-ci ilədək fəaliyyətini Viyən kənd orta məktəbində davam etdirmişdir.

1988-ci ilin noyabr ayından Aşağı Nüvədi qəsəbə orta məktəbində riyaziyyat müəllimi işləyir.

1992-1996-cı illərdə məktəbin təlim-tərbiyə işləri üzrə direktor müavini, 1996-2006-cı illərdə məktəbin direktoru olmuşdur.

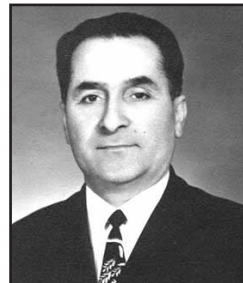
Təhsilin inkişafındakı xidmətlərinə, gənc nəslin təlim-tərbiyəsi sahəsində yüksək nailiyyətlər əldə etdiyinə görə "Azərbaycan SSR Xalq maarifi əlaçısı" (1983), "SSRİ-nin Xalq maarifi əlaçısı" (1985), "Metodist müəllim", "Ali kateqoriyalı müəllim" (1995), respublikanın Əməkdar müəllimi (2014) adına layiq görülmüşdür.

1980-ci ildən Lənkəran Təhsil Şöbəsi riyaziyyat olimpiadası komissiyasının üzvüdür.

Lənkəran şəhər Təhsil Şöbəsi maarifyanı

şurasının qərarı ilə iş təcrübəsi rayon məktəblərində yayılmışdır (2013).

BAĞIROV Nüsrət Əmrah oğlu (d.20.02.1924, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi -31.12.2003, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, Lənkəran maarifinin təşkilatçılarından biri, SSRİ Maarif əlaçısı (1978), Lənkəran veteranlar şurasının sədri (1991-2004).

Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu (1940), Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunu (1959) bitirmişdir. Pedaqoji fəaliyyətinə Masallı rayonunda başlamış, 1942-ci ildə döyüşən ordu sıralarına çağırılmış, Belorusiya, Ukrayna, Birinci Pribaltika cəbhələrində döyüşmüş, 1945-ci ildə qvardiya baş leytenantı rütbəsində istefaya buraxılmışdır. 1946-cı ildən pedaqoji sahədə çalışmış, müəllim, məktəb direktoru, 1960-1963-cü illərdə rayon Xalq Maarif Şöbəsinin müdiri işləmişdir. Ömrünün son illərində şəhər 5 saylı orta məktəbində tədris işləri üzrə direktor müavini olmuşdur.

"Qırmızı Ulduz" ordeni, "İgidliyə görə", "Əmək igidliyinə görə" medalları və s. ilə təltif olunmuşdur.

Yaşamış olduğu evə xatirə lövhəsi vurulmuşdur.

BAĞIROV Rzaqulu Rəşid oğlu (d.24.06.1963, Lənkəran rayonu, Kənarməşə kəndi) - mühəndis-texnoloq, texnika elmləri doktoru (2005), Avropa Texniki Akademiyasının fəxri akademiki (2008).

Neft və qaz sənayesi sahəsində elmi kəşfləri ilə tanınır. "Udmurtneft" birliyinin fəxri neftçisidir (2004). Atlantika-London kampaniyasının "Ən yaxşı mühəndis-texnoloq" adına (1997), Avropa Texniki Akademiyasının "Əmək qəhrəmanı" medalına layiq görülmüşdür (1998).

Kənarməşə kənd orta məktəbini (1980), Tümen vilayəti, Verdinskaya rayonundakı 2

sayılı texniki peşə məktəbini (1981), Kazan Kimya-Texnologiya İnstitutunu (1987), Kazan Kimya Texnologiya İnstitutunun aspiranturasını (1996), Udmurt Dövlət Universitetinin hüquqşünaslıq fakültəsini (2000) bitirmişdir.

Birləşmiş "Bakmus" Birliyinin mexaniki sexində texnoloq (1987-1989), sex rəisinin müavini (1989-1991), baş mühəndis (1991-1994), neft və qaz avadanlıqları üzrə "Udmurneft" birliyi baş direktorun müavini işləmişdir (1998-2003).

Rusiyanın Udmurt vilayəti Azərbaycan Cəmiyyəti sədrinin müavini olmuşdur (2001-2007).

"Neft və qaz borularının birləşdirilməsində sıxılma üsulu ilə istehsalı" mövzusunda namizədlik (1998), "Neft və qaz istehsalı zamanı istiliyə davamlı boruların istehsalı" mövzusunda doktorluq (2005) dissertasiyaları müdafiə etmişdir.

"Materialların korroziyadan qorunması", "Materialşünaslıq nəzəriyyəsinin əsasları", "Neft və qazın istehsalının əsasları", "Neft və qaz borularının birləşdirilməsində sıxılma üsulu ilə istehsalı" mövzusunda elmi əsərlərin və dərsliklərin, 30-dan çox səmərələşdirici təklifin müəllifidir.

Neft və qaz sənayesi işçilərinin Yaponiya, İngiltərə, İtaliya, ABŞ, Kanada, Fransa, Macarıstan, Polşa və digər ölkələrdə keçirilən elmi konfransların iştirakçısıdır.

1996-cı ildən Lənkəranda fəaliyyət göstərən "Çinar", 2001-ci ildən "Çinar-Rus" səhmdar cəmiyyətlərinin sədri işləmişdir.

Əsərləri: *Öadîîêçîêêđîâîíûâ òđóáû äëý âîáû÷û íáòðè è äàçà, Èæääñê 2005; Îñîíâû òâîðèè îàððèèâîâââîéâ, Á., 2005; Êîððîçëý îâðæëîâ, Èæääñê, 2005; Îñîíâû âîáû÷è íáòðè è äàçà, Á., 2006; Ôâđîîêîâ÷-âñêêâ ñâîêñòââ è îðèîâîâîéâ îîèèîâđîâ, Èæääñê, 2007.*

BAĞIROV Salam Novruzəli oğlu (d.18.01.1960, Lənkəran rayonu, Siyavar kəndi) - idmançı, boks üzrə üçqat Azərbaycan çempionu, respublikanın Əməkdar məşqçisi (2006), Azərbaycan Boks Federasiyasının üzvü (2009).

Siyavar kənd orta məktəbini (1977), Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi İnstitutunu (1982) bitirib.

Məşqçilik fəaliyyətinə Bakının "Dinamo" idman cəmiyyətində başlayıb (1982). Sonra həqiqi hərbi xidmətdə olub (1982-1984). Hərbi xidmətdən sonra Lənkəran uşaq-gənclər idman məktəbində boks bölməsi üzrə məşqçi işləyib (1984).

2009-cu ildən Cənub Regional Boks Federasiyasının prezidentidir.

Orta məktəb illərindən idmanın boks növü ilə məşğuldur. Üçqat Azərbaycan çempionudur (1978, 1979, 1980). Bir sıra beynəlxalq yarışların, o cümlədən Latviyada boksçuların açıq çempionatının qalibidir.

Dünya Boks Federasiyasının təlim-məşq toplanışında (2009-2011) və Azərbaycan yığma komandasında məşqçilik etmişdir (2009).

Lənkəranda boks idman növünün inkişafında xidmətlər göstərmişdir. Yetirmələri arasında respublika və beynəlxalq yarışlarının qalibləri vardır.

BAĞIROV Siyavuş Həsənağa oğlu (d. 07.11.1970, Lənkəran rayonu, Girdəni kəndi) - hərbiçisi, zabit, hərbi hissə komandiri, polkovnik, Qarabağ döyüşlərinin veteranı.

Əmək fəaliyyətinə kənddəki təsərrüfatda fəhlə işləməklə başlamışdır (1986).

Tomsk Ali Hərbi Rəbi-təçi Komandirlər Məktəbini (1992), Türkiyə Respublikası Hərbi Komandirlər Məktəbini (1994) bitirmişdir.

Milli Ordunun yaradıldığı ilk günlərdən onun sıralarındadır. 1992-ci ilin oktyabrında Ağdam rayonunun Fərrux dağı döyüşlərində komandirlik etdiyi təqim qəhrəmanlıq göstərərək düşmənin xeyli canlı və texniki qüvvəsini məhv etmişdir.

1995-ci ilədək torpaqlarımızın erməni iş-

ğalçılarından müdafiə olunmasında iştirak etmiş, rəhbərliyi ilə uğurlu əməliyyatlar aparılmışdır.

Milli Ordumuzun formalaşmasında, əsgərlərimizin döyüş hazırlığının yüksəldilməsində xidmətləri vardır.

Taqım komandiri, böyük komandiri, qərargah rəisi işləmişdir. "N" hərbi hissəsinin komandiridir (2000-ci ildən).

"Vətən uğrunda" medalı ilə təltif olunmuşdur (2006).

BAĞIROV Telman Məlik oğlu (d. 09.09.1960, Liman şəhəri - 20.01.1990) - 20 yanvar şəhidi, azadlıq uğrunda mübariz (2000).

Bakı şəhər 12 nömrəli texniki peşə məktəbini bitirmiş (1976), Bakı Məişət Kondensiyonları zavodunda əmək fəaliyyətinə başlamışdır (1980).

Bakının "26-lar" rayonunda (indiki Səbail rayonu) polis mühafizə dəstəsində işləyərkən Qarabağ uğrunda döyüşlərdə iştirak etmişdir. Qarabağdan qayıdan günü - 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə Bakıda şəhid olmuşdur.

Məzarı Lənkəranda Kəçik bazar qəbiristanındadır.

BAĞRO - Talış dağlarının keçmiş adı. Strabona görə, müasir Talış dağları qədimdə Muzd, yaxud Mars dağları kimi də adlanmış.

Ədəbiyyat: Abdulla Fazili. Azərbaycanın qədim tarixi müasir İran tarixşünaslığında (*e.ə. IV - e.ə. III*), B., "Elm" nəşriyyatı, 1970, səh.118).

BAXŞIYEV Əliağa Arif oğlu (d. 10.02.1941, Astara rayonu, Motalyataq kəndi) - tarixçi, tarix elmləri namizədi (1989).

Astara rayonu, Motalyataq kənd orta məktəbini (1959), Azərbaycan Dövlət Universitetinin tarix fakültəsini (1968) bitirmiş, universitetin tarix kafedrasının dissertantı olmuşdur (1980-1985).

Pedaqoji fəaliyyətinə Astara rayonunun

Siyakü kənd orta məktəbində müəllim işləməklə başlamışdır (1968-1974). Sonralar Azərbaycan Dövlət Universitetində laborant (1974-1979), Mətnşünaslıq, tarixşünaslıq və tarixin tədrisi üsulları kafedrasında müəllim (1986-1991), baş müəllim və dosent (1991-1998) işləmişdir.

1998-ci ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin müəllimidir. 1998-2008-ci illərdə universitetin tarix və fəlsəfə kafedrasının, 2016-cı il sentyabr ayından tarix və onun tədrisi metodikası kafedrasının müdiri olmuşdur.

"Azərbaycanın subtropik və sitrus təsərrüfatı (1975-1985)" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə edərək, tarix elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

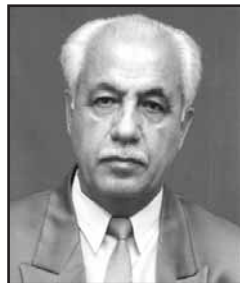
Azərbaycan tarixinin və tarixşünaslıq problemlərinə dair 30-dək elmi məqalənin, 4 kitabın müəllifidir.

Əsərləri: Azərbaycan SSR-də subtropik təsərrüfatının yaradılması tarixindən, B., 1985; Birinci rus inqilabı ərəfəsində və dövründə Azərbaycanda ictimai-siyasi hərəkətin tarixşünaslığı (dərs vəsaiti), B., 2000; Azərbaycan tarixinin tarixşünaslığı (qədim zamanlardan XVIII əsrə qədər - dərs vəsaiti), B., 2009 və s.

BAXŞIYEV Nəbigulla Əmrəli oğlu (d.10.11.1939, Lənkəran rayonu, Sütəmurdov kəndi - 05.06.2015, Lənkəran) - iqtisadçı, SSRİ Bank əlaçısı (1982), Lənkəran şəhər bələdiyyəsinin üzvü (2000-2015).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1956), Bakı Maliyyə-Kredit Texnikumunu (1958), Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutunu (1976) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran əmanət kassasında xəzinədar işləməklə başlamışdır (1958). Əmanət bankı Lənkəran şöbəsinin müdiri (1972-2000), Birləşmiş Universal Səhmdar Bankı Lənkəran filialının müdiri (2000-2005), Kapital

Bankın Lənkəran filialının müdiri (2005-21.01.2009-dək) işləmişdir.

Lənkəran bölgəsində banklar arasında hesablaşmaların təşkilində, Milli Bankın qəbul etdiyi normativ aktların yerlərdə icrasının həyata keçirilməsində xidmətləri vardır.

"Xalqlar Dostluğu" ordeni ilə təltif edilmişdir.

BAXŞIYEV Salman Balaxan oğlu (d.01.03.1949, Lənkəran şəhəri - 26.01.1990, Lənkəran şəhəri) - şəhid, azadlıq uğrunda mübariz.

Lənkəran 34 sayılı texniki peşə məktəbini bitirdikdən sonra şəhər qarışıq mallar ticarətində ocaqçı işləmişdir (1968-1990). Xalq hərəkatının fəallarından olmuş, Azərbaycanın müstəqilliyi uğrunda mübarizəyə qoşulmuşdur. Qarabağ hadisələrinə etiraz əlaməti olaraq xalq hərəkatı üzvlərinin bir qrupu ilə Haftoni meşələrinə çəkilmiş, Sovet Ordusunun cəza dəstələri ilə atışmada həlak olmuşdur.

Məzarı Lənkəranın Şəhidlər qəbiristanındadır.

BAXŞIYEV Şamil Əmənulla oğlu (d.1883, Lerik rayonu, Cəngəmيران kəndi - 1972, Bakı, II Fəxri Xiyaban) - Azərbaycanın ilk hərbi mühəndislərindən biri,

İlk təhsilini Lerikdəki ikisinifli Kələvəz kənd məktəbində aldıqdan sonra təhsilini Lənkəranda "Qasirin məktəbi" adı ilə tanınan məktəbdə davam etdirmiş, iki il sonra Lənkəran gimnaziyasına daxil olmuşdur. Bilik və istedadını görən pristav İbadulla bəy Nurullabəyov onu sərhəd mühafizəsi işinə cəlb etmişdir.

Şamil Əmənulla oğlu bir qədər sərhəddə çalışdıqdan sonra təhsilini artırmaq qərarına gəlib. Sənədlərini ala bilmədiyini və işdən buraxılmadığını gördükdə Ozobijon - sonra Azər-

baycan, bu gün isə Günəşli adlanan kənddə yaşayan qardaşı Alışın pasportu ilə gəmiyə minərək Bakıya gəlib, oradan da Qori Müəllimlər Seminariyasına (1909) gedərək təhsilini davam etdirib. Seminariyanı bitirdikdən sonra Rostov Hərbi-Texniki Mühəndislər İnstitutuna daxil olub. Ali məktəbi bitirdikdən sonra Bakıda, Gəncədə, Lənkəranda, Sara adasında hərbi və sənaye əhəmiyyətli müxtəlif tikintilərin və körpülərin salınmasına rəhbərlik edib. Lerikdə layihəsiylə yel dəyirmanı istifadəyə verilib. Lənkəran şəhərinin yeni tərtibatla tikilməsi üçün layihə hazırlayıb.

1938-1945-ci illər müharibə dövründə cəbhə zonalarında istehkamların, körpülərin və s. strateji obyektlərin tikilməsi ilə məşğul olub, polkovnik rütbəsinə qədər yüksəlib.

Müharibədən sonra Bakıda xidmətinə davam edib. Təşkilatçılığı və bacarığı ilə tanınan, sözü ilə əməli ilə bir olan Şamil Baxşiyev 1947-ci ildə iclasların birində sərt danışdığından NKVD-nin şübhələr siyahısına düşür. Evində axtarış edildə mənzilində "Qurani-Kərim" və Mustafa Kamal Atatürkün kitabı tapılıb. Kitablara görə Sibirə sürgün olunub. Yeddi ildən sonra haqq-ədalət öz yerini tutub. Bəraət aldığına görə sürgündə olduğu illərin əmək haqqını, özünün və ailəsinin ehtiyacı olmasına baxmayaraq, bütövlükdə Bakı şəhəri, indiki Səbail rayonunun uşaq bağçalarının təmirinə və təchizatı üçün köçürür. Belə xeyirxah işləri çoxdur. Tələbələrə, kimsəsizlərə əl tutub.

Bəraət aldıqdan sonra respublika Xalq Nəzarəti Komitəsində, Bakı Şəhər Partiya Komitəsində və 26-lar (indiki Səbail) Rayon Partiya Komitəsində məsul vəzifələrdə çalışmış, pensiyaya çıxdıqdan sonra respublika Veteranlar Şurasında fəaliyyət göstərmiş, ömrünün sonunadək respublikanın ictimai-siyasi həyatında iştirak etmişdir.

Yeganə övladı - qızı Sima xanım Azərbaycanın ilk ali təhsilli texnoloq-modelyer olmuşdur. Muzeylərimizdə olan bir sıra milli geyimlərin, habelə musiqi kollektivlərinin geyimlərinin bir çoxu onun eskizləri əsasında hazırlanmışdır.

Moskva və Kiyevdə Aviasiya və Rabitə

İnstitutlarını fərqlənmə diplomu ilə bitirmiş nəvəsi ixtiraçı-alimdir, Moskvada yaşayır.

Bakının II Fəxri Xiyabanında dəfn edilmişdir.

BAXIŞLI Simuzər (təxəllüsü; əsl adı və фамилиясы Simuzər Abdulla qızı Nüsrətbəyli - d.20.11.1950, Lənkəran rayonu, Sütəmur dov kəndi) - şair, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (1995), Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1994), "Şam" ədəbi məclisinin yaradıcısı (1999) və sədri, eyni adlı bülletenin təsisçisi və redaktoru (2002).

Lənkəran şəhər 1 sayılı orta məktəbini (1966), Bakı Maliyyə Kredit Texnikumunu (1984) bitirmişdir. Ali təhsilli hüquqşünasdır. Azərbaycan Respublikası Elektrik və Elektrotexnika İşçiləri Həmkarlar Komitəsində maliyyə şöbəsi müdirinin müavini (1985-1986), Azərelektrolampa zavodu həmkarlar komitəsində, Azərbaycan EA Əlyazmaları İnstitutunda, Kooperativ və azad sahibkarlıq müəssisələri işçiləri həmkarlar ittifaqı komitəsində baş mühasib, maliyyə şöbəsinin müdiri (1986-1997), elm, elmi istehsalat və özəl müəssisələri işçiləri müstəqil həmkarlar ittifaqı Sabunçu rayon komitəsinin sədri (1997-1998), "Ədəbiyyat" qəzetinin baş mühasibi (1998-2004) işləmişdir. 2004-cü ildən "Ədəbiyyat" qəzetində xarici ədəbi əlaqələr şöbəsinin müdürüdür.

Bədii yaradıcılığa ötən əsrin 90-cı illərindən başlamışdır. "Sevər olsun" ilk şeiri "Ədəbiyyat" qəzetində dərc olunmuşdur (1990).

Şeir və poemalarında müasirlərimizin mənəvi zənginliyi, vətənpərvərlik, doğma yurda, el-obaya məhəbbət öz əksini tapmışdır. Şeirləri bir sıra xarici dillərə tərcümə edilmişdir.

"Əsrin ilk ili" nominasiyasının qalibi, Nəcib Xanımlar İncəsənət Birliyi Qadınlar Cəmiyyətinin sədridir. "Simurq" milli mükafat fondunun Ali dərəcəli diplomuna, "İlin şairi" fəxri adına (2000), yaradıcılıq əlaqələrinə görə "Bakı-Tbilisi" dostluq medalına, "Mənim göz yaşlarım çevrildi daşa" əsəri "İlin qalib kitabı" mükafatına layiq görülmüşdür (2010).

"Qızıl qələm" mükafatı laureatıdır (2002).

Anadan olmasının 60 illiyi Lənkəranda qeyd edilmişdir (2010).

Əsərləri: Zaman özü deyəcək, B., 1994; Sənubər, B., 1998; Dəniz anamdır mənim, B., 1998; Daşlarda yaddaş mənim, B., 1999; Həyatın qəmində sevinc tapardım, B., 2000; Gecəni چراغ edib, B., 2002; Çağırın məni, səs verim sizə, B., 2006; Mənim göz yaşlarım çevrildi daşa, B., 2007; Qara gözlərin işığı, B., 2010; Kitab, kitab, kitab..., B., 2010.

BAXŞƏLİYEV Teymur Həmid oğlu (d.10.03.1901, Lənkəran rayonu, Gəgiran kəndi - 21.07.1924, Gəgiran kəndi) - istehsalat qabaqcılı, təsərrüfat rəhbəri.

Lənkəranın sosial-iqtisadi həyatında, dağ kəndlərinin qaçaq-quldur dəstələrindən qorunmasında fəal iştirak etmişdir. Kəndi qaçaq-quldurlardan qoruyarkən həlak olmuşdur. Həlak olduğu yer "Teymur öldürülən yer" kimi yaddaşlarda qalmışdır. 1936-cı ildə kənddə kolxoz təşkil olunanda təsərrüfata adı verilmişdir. Gəgirandakı kolxoz 1939-cu ilədək Teymur Baxşəliyevin adını daşımışdır.

BAKIXANOV Abbasqulu Ağa (ədəbi təxəllüsü - Qudsi; d.03.07.1794, Bakı, Əmircan kəndi - 1847, Məkkə, Vadiyi-Fatimə) - Azərbaycan alimi, şair, maarifpərvər. Bakı xanı II Mirzə Məhəmmədin (1784--1791) oğludur.

1846-cı il martın sonunda İrana gedərkən yolu Lənkərandan keçmişdir. Həmişəyaşıl Hirkan meşələri, dəniz, çay və dağlar yaradıcılığında əks olunmuşdur. "Gülüstani-İrəm" əsərində Lənkəranın təbiəti, ictimai-siyasi həyatı haqqında qeydləri vardır.

BAKIXANOV Əhməd Məmmədrza oğlu (d.05.09.1892, Bakı - 26.03.1973, Bakı) - musiqi və incəsənət xadimi, tarzən, Azərbaycan SSR Xalq artisti (1973), Azərbaycan SSR Əməkdar müəllimi (1943), Azərbaycan SSR Əməkdar incəsənət xadimi (1964).

Lənkəranda mədəniyyət şöbəsinin xalq çalğı alətləri ansamblı Əhməd Bakıxanovun təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə yaradılmışdır. Qızı Lənkəranda

Kərimovların gəlini olduğundan vaxtaşırı buraya gəlmiş, musiqiçilərlə görüşmüşdür. Simli alətlər ustası İsmayıl Talışinski, Cümşüd Axundov, İman Əliyev, İsmayıl Əliyev, Yüzbaşı Rzayev, xanəndələr Xanəli Əkbərov, Əsgər Məhərrəmov, Heydər Zülfüqarov, Salman Dadaşov kimi el sənətkarlarını ansamblın ətrafına toplamışdı. Lənkəran xalq çalğı alətləri ansamblı ilə çəkirdiyi şəkil rayonun tarix-diyarşünaslıq muzeyində saxlanılır.

BALA MƏMMƏD Abdulla oğlu (d.1885, Lerik rayonu, Mistan kəndi - 29.04.1920, Lənkəran şəhəri) - partizan dəstəsinin rəhbəri (1918-1920).

Əmək fəaliyyətinə 1914-cü ildə Bakının Ramana neft mədənlərində başlamış, bir il sonra Sarıtsın (indiki Volqoqrad) şəhərində fəhlə işləmişdir.

1917-ci ildə doğma yurduna qayıtmış, dəmirçixanada işləmişdir. 1918-ci ildə partizan dəstəsi təşkil edərək ətraf yaşayış məntəqələrini qaçaq-quldurlardan, erməni daşnaqlarından qorumuşdur. 1920-ci ilin yanvarından Lənkəran Qəza Müvəqqəti İnkilab Komitəsinin üzvü idi. Lənkəran həbsxanasından günahsız insanları azad edib qayıdarkən şəhərin "Qala" hissəsində, keçmiş bankın, indiki doqquzmərtəbəli binanın yaxınlığında həlak olmuşdur.

Lənkəran şəhərində Bala Məmməd adına küçə vardır.

BALA ŞÜRÜK - Kosalar icra nümayəndəliyində kənd. 1991-ci ildən 25 oktyabr 2011-ci ilədək Gərmətük qəsəbə inzibati ərazi dairəsinin tərkibində olmuşdur.

Rayon mərkəzindən 10 km aralıda yerləşir. Şərqdən Gərmətük, qərbdən Kosalar, cənubdan Şürük kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Əhalisi 748 nəfərdir, 365 nəfəri qadındır, 171 ailə təsərrüfatı var (2017).

1930-1991-ci illərdə kənd Soveti fəaliyyət göstərmiş. İlk sədri Kübra Əjdərova idi.

Kənddə kolxoz təsərrüfatı 1932-ci ildə təşkil olunmuşdur. İlk sədri Əbülfəz Süleymanovdur. Sonrakı illərdə kolxoza Xəlil Nəsirov və Şazi Cavadova rəhbərlik etmişlər.

1964-cü ildə sovxoz yaradılmış, 2000-ci ildə torpaq islahatı ilə əlaqədar ləğv edilmişdir. Adambaşına 0,06 hektar torpaq sahəsi verilmişdir. 3 fermer təsərrüfatı fəaliyyət göstərir.

Kənddə klub, məktəb, kitabxana, uşaq bağçası, səhiyyə məntəqəsi, ictimai-iaşə müəssisələri, məişət evi vardır.

Məscid 1904-1907-ci illərdə tikilmiş, 1990-cı ildə yenidən bərpa edilmişdir.

Kənddə yaşı 500 ildən yuxarı olan qəbiristanlıq yerləşir. Kəndin adı müxtəlif mənalarda izah edilir. Oykonim "kiçik Şürük kəndi" deməkdir. Yaşlı nəslin nümayəndələrinin fikrincə, "cavan tutluq sahəsi" adından götürülmüşdür. Vaxtı ilə burada geniş tut sahələri olmuşdur. Bəzi müəlliflərin fikrincə, cavan şam ağaclarına "şürük" deyilir.

Bala Şürükün Şürük kəndindən buraya köçənlərin hesabına yarandığını ehtimal edənlər daha çoxdur. Yaşayış əvvəllər Şürük kəndində olmuş, əhali artdıqca adamlar indiki Bala Şürük (kiçik Şürük) kəndinin ərazisinə köçmüşlər.

Kənd bələdiyyəsi 1999-2009-cu illərdə fəaliyyət göstərmiş, Əşrəf Hacıməmməd oğlu Babayev onun sədri işləmişdir. 2010-cu il bələdiyyə seçkilərində Gərmətük bələdiyyəsinə birlişdirilmişdir.

BALIQ xörəkləri - balıq ətindən hazırlanan yeməklər.

Balıq xörəklərinin xüsusi növləri vardır. Ziyad (kütüm) balığından ləvəngili "girdəbic" (təndirdə bişirilir), şor və qurudulmuş balıqlar, çapaq və çəki sırdaqları, yağda qızardılan balıqlar, balıq küküsü, qorabic (turşu ilə hazırlanan balıq) dadı və keyfiyyəti ilə seçilir. Lənkəranda ziyada daha çox üstünlük verilir. Tavada qızardılan qızıl balıq döşmə plov ilə yeyilir. Bişmişin üzərinə turş nar sıxılır. Çox vaxt sirkə-badımcanla yeyilir. Çapağ, sıf, çəki, külmə, ağ sol (şamayı), qara sol və s. balıqlar ziyad və xaşam balıqları kimi hazırlanır, plov və çörəklə yeyilir.

BALIQÇILIQ - Lənkəranda qədimdən balıqçılığa xüsusi maraq olmuşdur. Əlverişli təbii

şərait, xüsusilə Xəzər dənizi, Lənkəran çayları, gölməçələr və arxlar balıqçılığın inkişafına imkan vermişdir. Keçmiş Lənkəran qəzası XIX əsrin ikinci yarısında balıqçılığın inkişafına görə Zaqafqaziyada birinci yeri tutmuşdur. Qumbaşı balıqçılıq vətəgəsi XIX əsrdə Lənkəranda böyük balıqçılıq müəssisəsi sayılmışdır. 1887-ci ildən başlayaraq Qumbaşı balıqçılıq vətəgəsi Gürcüstandan gəlmiş sahibkarlara - Novo Afon monastrına 12 illiyə icarəyə verilmişdir.

Sarı adası vətəgəsi Avropa təbəəsi olan Reytməna, Kasruxa icarəyə verilmişdir. Burada ovlanan balıqlar Həştərxana və oradan da xaricə ixrac olunurdu. İstehsal olunan kürülər isə Rumıniyaya və Yunanıstana göndərilmişdir. İnqilabdan əvvəl Qumbaşı və Sarı adası vətəgələri Mirəhməd xan Talışinski, Hacı Zeynalabdin Tağıyevin və digər milyonçulara məxsus olmuşdur.

Lənkəranda ilk balıqçılıq kolxozları 1929-cu ildə yaradılmış, 1977-ci ilədək "Qələbə", "Sarı", "26-lar", "Vatutin" adı ilə fəaliyyət göstərmişdir.

1990-cı ildə Göyşaban və ikinci Nərimanabaddakı balıqçılıq təsərrüfatları bərpa edilmişdir.

Ötən əsrin altmışıncı illərində tor qurmaqla, sürütləmə tor, tor çömçə (domja), tərəcə, şolğu və digər növ balıq ovu alətləri ilə dənizdən, çaylardan, murdov və bicarlardan, arxlardan, hətta xəndəklərdən balıq ovlanırdı. Murdovun qurudulması, çəltikçiliyin ləğvi balıq məhsullarını tükəndirmişdir.

Azərbaycan sularında 92 növ balıq yaşayır. Əksər növündən Lənkəranda ovlanır.

Balıq yetişdirmək işi ilə Lənkəranda balıqartırma təsərrüfatı da fəaliyyət göstərir. Xəzər dənizində nərə, bölgə, axçalı, balıq növlərindən külmə, çəki, kütüm (ziyad), karp, xaşam, qarabel siyəniyi, uzunburun, durna balığı, qarasol, kefal və s. növ balıqlar ovlanır.

Ədəbiyyat: ASE, II cild, B., 1977. Y.Əbdürrəhmanov. Azərbaycan faunası, B., 1966; Y.Əbdürrəhmanov, R.Qayıbova, H.Abbasov. Bizim balıqlar, B., 1966.

BALIQÇILAR qəsəbəsi - Rayon mərkəzinə 23 kilometr aralıda, Sarı adasında, Xəzərin

sahilində yerləşir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 25 oktyabr 2011-ci il tarixli Sərəncamı ilə Nərimanabad qəsəbə inzibati ərazi dairəsi tərkibindən ayrılaraq, həmin qəsəbə mərkəz olmaqla Balıqçılar qəsəbə inzibati ərazi dairəsi yaradılmışdır. Dadaş Nasif oğlu Abbasov Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının qəsəbə üzrə nümayəndəsi təyin edilmişdir.

1953-cü ildə balıqçılıq kolxozunun fəaliyyətə başlaması ilə əlaqədar yaradılmışdır. Kolxozun sədri İmanverdi Zülfüqar oğlu Sadıqov olmuşdur.

Yaşayış məntəqəsinə Balıqçılar adı 1957-ci ildə verilmişdir. Əhalisi 2485 nəfərdir, 1222 nəfəri qadındır, 518 ailə təsərrüfatı var (2017).

Sahəsi 390 m²-dir.

Qəsəbədə məktəb, mədəniyyət evi, uşaq bağçası, kitabxana, məscid, tibb məntəqəsi, poçt, ATS, balıqartırma müəssisə və s. yerləşir.

2010-cu il bələdiyyə seçkilərində Fərac Əyyub oğlu Sadıqov, 2015-ci ildə Sadıq Dadaş oğlu Əliyev bələdiyyənin sədri seçilmişlər.

BALIQÇILAR məktəbi - 1992-ci ildə təşkil edilmiş, Qızılağac Dövlət Qoruğunun inzibati binasında yerləşmişdir. 1960-cı ildə tikilmiş indiki bina sonralar məktəb üçün uyğunlaşdırılmışdır.

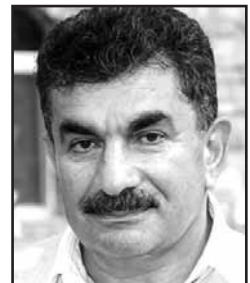
Məlik Abışov (1992-2011), Elnur Kərimov, Kamran İsmayılov müxtəlif vaxtlarda məktəbin direktoru işləmişlər.

1995-ci ildə orta məktəbə çevrilmişdir.

114 şagird təhsil alır, 19 müəllim dərslər deyir (2017).

BALOĞLAN Cəlil İdrisi (təxəllüsü; əsl adı və фамилиясы Rzayev Baloğlan Cəlil oğlu - 27.07.1959, Lənkəran rayonu, Zövlə kəndi) - şair, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (1998), Şahmar Ələkbərzadə adına Beynəlxalq Ədəbiyyat mükafatı laureatı (2017).

Separadi kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra iki il sovxoz təsərrüfatında fəhlə işləmişdir (1976-

1977). Sonra həqiqi hərbi xidmətdə olmuşdur (1977-1979).

Sumqayıt Üzvi Sintez İstehsalat Birliyində növbəçi montyoru (1979-1984) işləmiş, eyni zamanda Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun dil və ədəbiyyat fakültəsində qiyabi təhsil almışdır. Oranı bitirdikdən sonra Zövlə kənd orta məktəbində müəllim (1984-1994), "Bakıelektrik" Açıq Tipli Səhmdar Cəmiyyəti mətbuat xidmətinin rəhbəri (1999-2000) işləmişdir.

Başqırdistanın Ufa şəhərində yaşayır. 2000-ci ildən şəhərdəki "Himalay" inşaat firmasının direktorudur.

Məktəb illərindən bədii yaradıcılıqla məşğuldur. "Sən gedəli" adlı ilk şeiri "Sosialist Sumqayıt" qəzetində dərc olunmuşdur.

Dövri mətbuatda vaxtaşırı çıxış etmişdir.

Əsərləri: Bənövşə ətri, B., 1996; Körpə harayı, B., 1998; Işıq ucu, B., 2006.

BAMBUK - texniki və bəzək bitkisi. Gövdəsinin bərkliyi, möhkəmliyi, yüngüllüyü və dekorativ gözəlliyi ilə seçilir. Ondan idman və musiqi alətləri düzəldilir. Məişətdə isə ondan yatacaq dəsti -divan, stol, stul, parta, şkaflar, kitab rəfi və s. hazırlanır.

Soyuğa davamlıdır. Yay aylarında havanın nisbi rütubəti aşağı düşdükdə də, öz inkişafından dayanmır. Digər subtropik bitkilərdən fərqli olaraq yararsız torpaq sahələrində də inkişaf edir. Bir sıra xəstəliklərin müalicəsində, o cümlədən Çin və Yaponiyada sarılıq, vərəm, ürək ağrıları kimi xəstəliklərdə istifadə edilir. Hindistanda və Pakistanda bambukdan qiymətli kağız alınır.

Lənkərana bu bitki Qərbi Gürcüstandan gətirilmiş, ilk dəfə Seyidətürbə deyilən yaşayış məntəqəsinin yaxınlığında, indiki Az.filialda əkilmişdir. 1930-1934-cü illərdə indiki Hirkan və İstisu qəsəbələrində bambuk plantasiyaları salınmışdır. Kənd təsərrüfatı elmləri doktoru, professor Fərman Quliyevin rəhbərliyi ilə rayonda bambuk ağacları inkişaf etdirilir.

"BANKSTANDARD" QSC-nin Lənkəran filialı - 2003-cü il oktyabrın 9-da "MostBank"-ın Lənkəran filialı kimi fəaliyyətə başlamışdır.

2004-cü ildən "BankStandard" adını daşımışdır.

"Qala" mehmanxanasının birinci mərtəbəsində yerləşmişdir.

Açılışında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev iştirak etmişdir.

Direktoru Rüfət Əsgərov olmuşdur.

BARAMAÇILIQ - kənd təsərrüfatı sahəsi. Lənkəranda baramaçılıq tarixən inkişaf etmişdir.

1930-cü ildə fəaliyyətə başlamış kolxoz təsərrüfatlarında baramaçılıq sahəsi də yaranmışdır.

Baramaçılıqda ən yüksək göstərici 1975-ci ildə əldə edilmişdir. Həmin il 70 ton barama istehsal edilmişdir. 1987-ci ildə Lənkəran, Masallı, Astara və Lerik rayonları üzrə baramaçılıq sahələri mərkəzləşdirilmişdir.

Lənkəranda baramaçılığın inkişafında respublikanın Əməkdar aqronomu Cahangir Daşdəmirov, barama ustaları Əhədulla Teymurov, Barat Əzimov və başqalarının xidmətləri vardır. Əhədulla Teymurov 1951-1994-cü illərdə Lənkəran barama idarəsinin müdiri işləmişdir.

Baramaçılığı inkişaf etdirmək məqsədilə 2017-ci ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı ilə qərar qəbul edilmiş, Çin Xalq Respublikasından 40 min tutuğa gətirilərək Lənkəranın yaşayış məntəqələrində əkilmişdir.

BARZAÇOL - Boladi kəndində köhriz. 1920-ci ildə çayağzı yaşayış məhəlləsində salınmışdır. Ətrafı kiçik çay daşları ilə hörülmüş, suyunu saxlamaq üçün bir neçə istiqamətdə lağım atılmışdır. Üstü bişmiş kərpiclə hörülmüşdür.

BATAQLIQ - yer səthinin izafi rütubətlənmiş və qalınlığı 30 sm-dən çox olan torf layı ilə örtülmüş sahəsi.

Atmosfer yağıntıları və ya yeraltı sularla qidalanır.

Bataqlıqlar respublikamızın Kür-Araz, Lənkəran və Samur-Dəvəçi ovalıqlarında nisbətən geniş yayılmışdır. Lənkəran ovalığında bataqlıqlar sahilboyu qum tirələrinin arxasında və Masallı rayonunun Ərkivan kəndinin kənarında inkişaf etmişdir.

BATMAN - ağırlıq ölçüsü. XIX əsrin birinci yarısından Talışda bir batman on girvənkə və ya 4 kq hesab edilmişdir.

BAYATI - Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatında şeir formalarından biri. 7 hecalı, 1, 2 və 4-cü misraları həmqafiyə, 3-cü misrası sərbəst olur. Nəsildən-nəslə keçərək müxtəlif variantlarda işlənir. Bunu 3-cü sərbəst deyilən misrada aydın görmək olur. Burada şeir qaydası bilərəkdən pozulur, ifadənin kədəri, sevinci uzun uzadı fikirləri ilə göstərilir.

Lənkəranda təsərrüfata, xüsusilə çəltikçiliyə, balıqçılığa, bostançılığa aid çoxlu bayatılar yaranmışdır. Bəzən bayatının hər misrasından sonra, xüsusilə mahnılarda nəqərat kimi səslənən sözlər artırılır.

Bayatılar müəllifsiz və müəllifli olur.

BAYRAQ MEYDANI - Şəhərin giriş hissəsində, Heydər Əliyev prospektində yerləşir. Bayraq dirəyinin hündürlüyü 70, bayrağın uzunluğu 20, eni 10 metrdir.

Təbii mərmərlə üzlənmiş postamentin üzərində Azərbaycanın Dövlət himni və gerbi əks olunmuşdur. Burada Azərbaycanın Dövlət bayrağı, himni, gerbi, 1843-cü il mayın 21-də təsdiq edilmiş Lənkəranın gerbi barədə məlumatların əks olunduğu guşələr də yaradılmışdır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev açılışında iştirak etmişdir (31.07.2012).

BAYRAMOV Kamran Yusif oğlu (d.27.09.1973, Lənkəran rayonu, Daşdalıqjar kəndi - 27.01.1994)-Qarabağ şəhidi.

Kənddəki orta məktəbi bitirdikdən sonra sürücülük ixtisasına yiyələnmiş (1990), könüllü olaraq Milli Ordu sıralarına yazılmışdır. Kəlbəcər, Ağdərə, Ağdam, Füzuli bölgələrində döyüşlərdə iştirak etmişdir. Döyüş tapşırığını yerinə yetirərkən qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

BAYRAMOV Müşfiq Cabir oğlu (d.10.12.1976, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi) - tarixçi-arxeoloq, tarix üzrə fəlsəfə doktoru (2015).

1994-cü ildə Vilvan kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra həqiqi hərbi xidmətdə olmuşdur (1995-1998).

Bakı Dövlət Universitetinin tarix fakültəsini (2004) və magistraturanı (2006) bitirmişdir.

AMEA Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutunun aspirantı olmuşdur.

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran Dövlət Universitetində başlamışdır. Əvvəl rektor köməkçisi (2008), sonralar tədris hissəsinin inspektoru (2008-2009), elmi katib (2009-2012), magistrlər üçün tyutor (2012), xarici dillər kafedrasında baş laborant (2012-2013), dil-ədəbiyyat kafedrasında baş laborant (2013-cü ildən) işləmişdir.

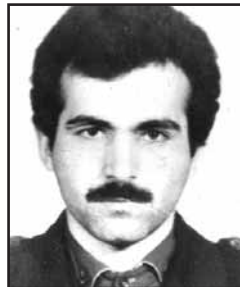
"Azərbaycanın orta əsr kənd tipli yaşayış yerləri (IX-XIII əsrin əvvəlləri)" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək tarix üzrə fəlsəfə doktoru alimlik dərəcəsi almışdır (2015).

19 elmi məqalənin müəllifidir.

BAYRAMOV Rövşən Ağabala oğlu (d.07.06.1964, Lənkəran şəhəri - 10.04.1992) - Qarabağ şəhidi.

1991-ci ildə könüllü olaraq Milli Ordu sıralarına daxil olmuşdur. Döyüş yolu Goranboydan başlamış, Sırxavənd və Şelli uğrunda döyüşlərdə iştirak etmiş, Marqusevan kəndinin alınması zamanı qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Lənkəran küçələrindən birinə adı verilmişdir.

BAYRAMOV Sultanağa Nəhmət oğlu (d.17.10.1936, Lənkəran rayonu, Şürük kəndi - 23.08.1993, Lənkəran şəhəri) - azadlıq uğrunda mübariz, Azərbaycan Respublikasının Milli Qəhrəmanı (1993).

Otra təhsilini Astara rayonunda almışdır

(1952). Lənkəran Tibb Məktəbini bitirmiş (1957), təyinatı Lənkəran hərbi hospitalına verilmişdir. Rentgen-texnik işləmişdir.

Dövlət müstəqilliyimizin qorunmasında fəal iştirak etmişdir. 1993-cü ilin avqust hadisələrində ağır yaralanmış, xəstəxanada vəfat etmişdir.

BAYRAMOV Yavər Əliqulu oğlu (17.05.1909, Lənkəran şəhəri - ?) - həkim, Lənkəran səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri.

Bakı Dövlət Universitetinin tibb fakültəsini bitirmişdir. Lənkəran səhiyyə şöbəsinin müdiri işləmişdir (1935-1936). Lənkəran rayonlararası Tibb Bacıları Məktəbinin ilk direktorudur (1936-1937). Tibb məktəbinin direktoru işlədiyi dövrdə səhiyyə şöbəsinin müdiri vəzifəsini də yerinə yetirmişdir.

1937-ci ildə repressiyaya uğramışdır. Sonrakı taleyindən məlumat yoxdur.

BAYRAMBƏYOV Paşa Ağababa oğlu (d.12.01.1905, Bakı - 18.05.1976, Lənkəran şəhəri) - Lənkəranda maliyyə

işinin təşkilatçılarından biri. Lənkəran gimnaziyasını bitirmiş, rus və fars dillərində yazıb-oxumuşdur. Çoxlu şeir bilirmiş və məclislərdə, yarıdıcılıq mübahisələrində iştirak edərmiş. Uzun illər Lənkəran maliyyə şöbəsində

işləmişdir. Qızı ali təhsilli kitabxanaçı Zəhra Bayrambəyova Liman şəhər kitabxanasının müdiri işləmişdir (1949-1997). Atası və qohum-əqrəbələri haqqında şəxsi arxivində maraqlı məlumatlar vardır.

BAYRAMBƏYOV Tağıbəy Ağababa oğlu (d.1835, Lənkəran şəhəri - 1916, Lənkəran şəhəri) - politoloq, firdovşişünas, müəllim.

Əvvəl ailə, sonralar Yaxın Şərq ölkələrində mədrəsə təhsili almışdır. Lənkəranda yeni tipli məktəblərdə müəllim işləmişdir. Ərəb, fars,

Azərbaycan, rus, fransız və ingilis dillərində oxuyub yazmışdır.

Bakıdakı ədəbi məclislərdə mübahisəli məsələlərin həllindən ötrü dəvət olunarmış. Bu məlumat "Firdovsi və Azərbaycan ədəbiyyatı" başlıqlı məqalədə (Ə.Firdovsi. "Şahnamə - seçilmiş dastanlar", "Firdovsi və Azərbaycan" ədəbiyyatı məqaləsi., B., 1934, səh. 95) verilmişdir. Orada yazılır ki, Hacı Tağı Bakıdakı imkanlı ədəbiyyat həvəskarlarının vəsaiti hesabına paraxodla aparılıb gətirilərmiş. Məclislərdə onun sözü ilə Firdovsinin "Şahnamə"si barədə aparılan mübahisələrə yekun vurularmış.

"Şahnamə" əsərini əzbər bilirmiş. El arasında Molla Tağı kimi də tanınmışdır.

BAYRAMƏLİBƏYOV Teymur bəy Məmmədbəy oğlu (d.22.07.1862, Masallı rayonu, Yeddioymaq kəndi - 04.09.1937, Bakı şəhəri) - Azərbaycanın görkəmli maarif xadimi, ölkəşünas, etnoqraf.

Qori Müəllimlər Seminarı bitirmiş (1881), ardıcıl olaraq 27 il Lənkəran şəhər məktəblərində müəllim və müdir işləmişdir. Lənkəranda ilk dram dərnəyi yaratmış (1881), rus-müsəlman qiraətxanası açmış (1906), "Behcət" (1908-1909), özünün təşkil etdiyi "Ziya (1909-1911) və ilk rus-müsəlman məktəblərində çalışmışdır. Ömrünün çox hissəsini Lənkəran maarifinin çiçəklənməsinə həsr etmiş, rus dilinin tədrisinə böyük diqqət yetirmişdir. O, Mirzə İsmayıl Qasir, Mirzə Ağali Əliyev və Mirzə İshaq Möhsümzadə kimi dövrünün tanınmış ziyalıları ilə bir yerdə işləmişdir.

Lənkəran qəzasının etnoqrafiyasına dair 2 elmi əsərin müəllifidir. Etnoqrafik, tarixi və iqtisadi mövzularda 50-dən çox məqaləsi, topladığı əfsanə, nağıl və lətifələri "Kaspi" qəzetində, "Qafqaz tədris dairəsi" məcmuəsində dərc olunmuşdur.

Yaşadığı evini məktəbə vermişdir. Vaxtı ilə "Ziya" məktəbinin yerləşdiyi bina bu gün "Teymur bəyin məktəbi" adı ilə tanınır (Şəhərin Səttarxan küçəsində, kitab evi ilə üzbəüz qrmızı

kərpicli ikimərtəbəli 15 saylı yaşayış evi).

1918-1929-cu illərdə pedaqoji fəaliyyətini Bakıda davam etdirmişdir. Qızı, görkəmli maarifpərvər qadın Məryəm xanım Bayraməlibəyova və qızının əri Cavad bəy Məlik-Yeganovun repressiyaya uğraması xəbərindən həyəcanlanmış və qəflətən vəfat etmişdir.

Ədəbiyyat: ASE, I cild, B., 1976, səh.545; Y.Ağazadə. Qəhrəmanlığa bərabər ziyalılıq, B., 1999; M.Mirzəyev. Mənim Masallım, B., 1988.

BAYRAMƏLİBƏYOVA Məryəmxanım Teymur bəy qızı (d.04.04.1898, Lənkəran şəhəri -

09.11.1987, Bakı şəhəri) - qabaqcıl maarif xadimi, Lənkəranda qız məktəbi və xeyriyyə cəmiyyətinin yaradıcısı (1918).

H.Z.Tağıyevin Bakıdakı qız məktəbini (1913), "Müqəddəs Nina" rus qız məktəbini (1918), ADU-nun hüquq fakültəsini (1931) bitirmişdir. Lənkəranda öz evlərində ilk müsəlman qız məktəbi açmışdır (1918). Bu məktəb bir sıra ziyalı qadınların - Həqiqət Rzayeva, Cahan Talışinskaya. Münəvvər Kələntərli, Nərgiz Tahirli və başqalarının yetişməsində böyük rol oynamışdır. 1919-1920-ci illərdə Bakıda Qadınlar gimnaziyasının inspektoru, Sovet hakimiyyəti illərində Lənkəranda üç aylıq pedaqoji kursun və məktəblilər klubunun rəhbəri, Lənkəran Maarif İşçiləri Həmkarlar İttifaqının katibi işləmişdir. Bakıda I dərəcəli 3 saylı Qadın Əmək Məktəblərinə rəhbərlik etmiş (1921-1923), Bakı Şəhər Xalq Maarif Şöbəsinə metodkomissiyasının üzvü (1923-1925), 84 saylı məktəbin direktoru işləmişdir. Müəllimlərin I Ümumittifaq qurultayının (Moskva, 1925) nümayəndəsi olmuş, çıxışı "Pravda" qəzetində dərc edilmişdir.

Pedaqoji texnikumların Bakı birliyi nümunəvi məktəblərin müdiri işləmiş (1926-1927), N. Nərimanov adına Sənaye Texnikumunda (1923-1933) və Azərbaycan Tibb İnstitutunda rus dilindən dərs demişdir. 1937-ci ildə repressiyaya uğramış, 1948-ci ilədək həbsdə olmuşdur. Repressiya dövründə hər iki gözünün nurunu

itirmiş, 1956-cı ildə bəraət almışdır. 1964-cü ildə fərdi pensiyaya çıxmışdır.

Ədəbiyyat: Azərbaycanın ilk maarifpərvər qadınları, B., 1960; ASE, I cild, B., 1976, səh. 545.

BAYTARLIQ - kənd təsərrüfatı heyvanlarını xəstəliklərdən qorumaq, bu xəstəliklərə qarşı mübarizə aparmaq, əhalini heyvan xəstəliklərindən mühafizə etmək işinə xidmət edən sahə. Lənkəranda xalq arasında mal-qaranı qədimdən müalicə edən baytar, əttar, sınıxçı və nalbəndlər olmuşlar. İnqilabdan əvvəl bu sahəyə xidmət edən baytarlıq şəbəkəsi yaranmışdır. 1923-cü ildə Azərbaycanın bir çox yerlərində olduğu kimi, Lənkəranda da ixtisaslaşdırılmış baytarlıq nəhiyyəsi təşkil edilmişdir. Baytarlıq tədbirlərini yerinə yetirmək üçün Lənkəranda baytarlıq idarəsi və baytarlıq laboratoriyası fəaliyyət göstərir. Hər iki təşkilat şəhərin Cavanşir küçəsindəki 11 saylı binada yerləşir.

Lənkəranda baytarlıq idarəsi nəzdində 9 baytarlıq məntəqəsi, 2 baytar sanitariya ekspertiza laboratoriyası vardır. Bu sahəyə müxtəlif illərdə baytar həkimləri Əliağa Qənbərov, Manaf Kərimov, Vəliağa Səmədov, İltifat Əkbərov, Ənvər Qaramollayev, Kamal Abdinov rəhbərlik etmişlər.

Zona Baytarlıq laboratoriyası kənd təsərrüfatı heyvanlarının infeksiya, invazion (parazitor) xəstəliklərdən qorunması, tələfatın qarşısının alınması və ləğv edilməsi, əhalinin insan və heyvanlar üçün ümumi olan xəstəliklərdən qorunması funksiyalarını yerinə yetirir. Laboratoriya Astara, Masallı, Lerik, Yardımlı, Cəlilabad, Biləsuvar və Lənkəran rayonları təsərrüfatlarında heyvanlarda xəstəlikləri aşkar etmək üçün diaqnostik müayinələr aparır. Zona Baytarlıq laboratoriyasına 1937-ci ildən Kamil Paşayev, 1981-ci ildən Kamal Abdinov, 1992-ci ildən İqtidar Teymurov, 2014-cü ildən Əzizəgə İsgəndərov rəhbərlik etmişlər. 1930-1992-ci illərdə kolxoz və sovxozlarda baytarlıq müalicəxanası, baytarlıq ambulatoriyası, heyvandarlıq fermalarında isə zootexnik və baytar həkimləri fəaliyyət göstərmişlər.

2001-ci ilin dekabr ayından Lənkəranda

Baytarlıq xidməti regional mərkəzi fəaliyyət göstərmişdir. Mərkəzə ilk günlərdən Kamal Abdinov rəhbərlik etmişdir.

BAZAR - alış-veriş yeri. Şəhər mövcud olduğu vaxtdan bazar da fəaliyyət göstərmişdir. Lənkəran bazarında yerli və gəlmə tacirlər, sənətkarlar, xırda alverçilər, dəllallar və s. fəaliyyətdə olmuşlar. Şəhər böyüdükcə, qala divarlarından kənara çıxdıqca daha iri bazarların - istehsal sahələrinin yaranmasına səbəb olmuşdur. Şəhərin girəcəyindən Qala hissəsinə qədər olan yerə Kiçik bazar, Qaladan üzü yuxarı uzanan yerə Böyük bazar, mərkəzi hissədə, Qala daxilindəki yerə "Veçernı bazar" (axşam bazarı - red.) deyilmişdir. 1853-cü ildə Lənkəranın Böyük bazar və Kiçik bazar hissələrində 30 ticarət dükanı olmuşdur. Müasir üslubda fəaliyyət göstərən Böyük bazardakı ticarət obyektləri 1935-ci ildə tikilmişdir. 1961-ci ildə bazarın Qapan adlanan hissəsində yanğın olmuşdur. 70-ci illərin ortalarında yeni bazar tikilmişdir. Həmzə Axundov, Qulam Məmmədli, Şamməd Abdullayev, Əhməd Əhmədbəyli, Abdulla Səfərov, Zahid Şükürov, Mühəndis Heydərov, Əlinazim Axundov və başqaları müxtəlif illərdə Böyük bazardakı 1 saylı kolxoz bazarının müdiri işləmişlər.

1998-ci ilin sentyabr ayından mərkəzi bazar "Lənkəran-Bazar" açıq tipli səhmdar cəmiyyətinə çevrilmişdir. 2005-ci ildə yenidən qurulmuşdur. 2000-ci ildən müdiri Kənan Natiq oğlu Axundov olmuşdur.

"Lənkəran-Bazar" ATSC 360 yerlik örtülü və açıq salonlardan ibarətdir. Bazar iqtisadiyyatına keçidlə əlaqədar 2002-ci ildə 200 yerlik əlavə örtülü salon yaradılmışdır.

"BEHCƏT" məktəbi - Lənkəranda beşillik təhsil verən yeni üsullu məktəb. 15 sentyabr 1907-ci ildə, indiki Ziyahlar evinin ön hissəsindəki binada fəaliyyət göstərmişdir. Məktəbin adı həkk olunmuş daş lövhə Lənkəran tarix-diyarşünaslıq muzeyində saxlanılır.

Məktəbin müdiri İrandan olan Mirzə Əbülhəsən olmuşdur. Mirzə Ağəli Əliyev, Mirzə İshaq Möhsümsadə, Teymur bəy Bayraməlibəyov, Seyid

"Behcət" məktəbi şagirdlərindən bir qrupu

Ortada məktəbin müdiri Mirzə Əbülhəsən, ondan sonra Mirzə Ağəli Əliyev, Teymurbəy Bayraməlibəyov, Mirzə İshaq Mövsümsadə və valideynlər (1907).

Hüseyn və başqaları məktəbdə dərs demişlər.

1909-cu ildə Bakı qubernatorunun fərmanı ilə bağlanmışdır.

BEYNƏLXALQ bankın Lənkəran şöbəsi - 1993-cü ildən fəaliyyət göstərir.

İlk müdiri Müqəddəs Hacıbaba oğlu Quliyev olmuşdur.

2017-ci ildə yeni binaya köçmüşdür.

BƏDƏLOV Əlixan Mehman oğlu (d.08.01.1967, Lənkəran rayonu, Şağlaküçə kəndi) - iqtisadçı, iqtisad elmləri namizədi (2007).

Kənd orta məktəbini (1984), Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutunun uçot-iqtisad fakültəsini bitirib (1992).

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran "Aqrokoop"unda mühasib işləməklə başlayıb (1992), sonralar böyük mühasib və baş mühasib işləyib (1993-1996).

1999-cu ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin müəllimidir. 2008-2012-ci illərdə universitetin İqtisadiyyat və idarəetmə fakültəsinin dekanı olmuşdur.

30-dan çox elmi məqalənin, dərs vəsaiti və metodik göstərişlərin müəllifidir

Əsərləri: Maliyyə (fənn proqramı), B., 2006; Dünya iqtisadiyyatı (dərslik), B., 2007; Dünya iqtisadiyyatı (fənn proqramı), B., 2007; Biznesin

etikası (fənn proqramı), B., 2008; Beynəlxalq nəqliyyat əməliyyatları (fənn proqramı), B., 2008; Statistika (fənn üzrə metodik göstəriş), B., 2009.

BƏDƏLOV Rəmzi Mirzəmməd oğlu (d. 26.04.1972, Lənkəran rayonu, Kərgəlan kəndi - 14.08.1992) - Qarabağ şəhidi.

Orta məktəbi bitirdikdən sonra sovxozda işləmişdir (1990). Çağırış yaşı çatanda könüllü olaraq Milli Ordu sıralarına daxil olmuşdur. Füzuli, Kəlbəcər rayonları uğrunda döyüşlərdə iştirak etmişdir. Yaralı döyüş yoldaşını vuruş meydanından çıxararkən həlak olmuşdur.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

BƏDƏLOV Rövşən Seyfulla oğlu (d.1965, Lənkəran şəhəri - 26.01.1990, Lənkəran şəhəri) - yanvar şəhidi, azadlıq uğrunda mübariz.

Lənkəran 34 sayılı texniki peşə məktəbini bitirmiş (1982), əmək fəaliyyətinə avtomobil məktəbində başlamışdır. Motosiklet sürmək üzrə idman ustalığına namizəd idi. Minskə keçiriləcək ölkə çempionatında iştirak edəcəkdə. Haftoni məşəliyində Sovet Ordusunun cəza dəstələri ilə atışmada həlak olmuşdur.

Məzarı Lənkəranın Şəhidlər qəbiristanındadır.

BƏXTİYAR Əliyar (təxəllüsü; əsl adı və фамилиясы İbayev Bəxtiyar Şaban oğlu - d. 05.09.1960, Lənkəran rayonu, Sütəmurdov kəndi) - şair, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2001).

Sütəmurdov kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra Lənkəranın "Xəzər" gülçülük sovxozunda və meyvə-tərəvəz konservi zavodunda fəhlə işləmişdir (1977-1979).

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin

Azərbaycan dili və ədəbiyyatı fakültəsini bitirmiş, Lənkəran rayonu, Kosalar kənd səkkizillik məktəbində ədəbiyyatdan dərs demişdir (1983-1991). Sonralar Lənkəran rayon əmək və məşğulluq mərkəzində mütəxəssis (1991-1999), Lənkəran Dövlət Universitetində müəllim (1995-1996), Sütəmurdov kənd orta məktəbində müəllim (1998-1999), Lənkəran şəhər Təhsil Şöbəsinə Azərbaycan dili və ədəbiyyatı üzrə metodist (1999-2003), Sütəmurdov kənd orta məktəbinin (2003-2011), Lənkəran şəhər 9 saylı orta məktəbinin direktoru (2011-ci ildən) işləmişdir.

Məktəb illərindən bədii yaradıcılıqla məşğuldur. İlk şeiri "Lənkəran", daha sonra "Lənkəranın səsi" və "Aşkarlıq" qəzetlərində dərc olunmuşdur.

"V-XI siniflərdə mətn" (2001, şərikli), "Orta məktəbdə ifadə" (2002) dərs vəsaitlərinin müəlifidir.

Əsərləri: Birincilər, B., 1999; Yay yağışı, B., 2005; 55 ilin işığında (E.Əhədovla birgə), B., Silinməz izlər, B., Əbədiyyət işığı, B., Bom da! - Sabahın xeyir! (tərcümə), B., 2015;

BƏLƏDİYYƏ - seçkili, yerli idarə və özünüidarə orqanı.

Lənkəranda ilk bələdiyyə idarəsi 1896-cı il iyulun 26-da yaradılmışdır. 15 üzvü olmuşdur. Şəhər bələdiyyə idarəsinin rəisi, müavinləri, üzvləri deputatlardan əmlak senzinə uyğun olaraq seçilmişdir.

Bələdiyyə təsərrüfat məsələlərinə, o cümlədən sanitariyaya, bazar, mədəni-kütləvi tədbirlərə və s. işlərə baxmışdır. Həmin dövrdə evi, sənaye və ticarət müəssisəsi olmayanlar, şəhərin nəfinə vergi verməyən fəhlələr, xırda qulluqçular, sənətkarlar bələdiyyə seçkilərindən məhrum edilmişlər.

Sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra şəhər bələdiyyəsinin fəaliyyəti dayandırılmışdır.

Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra yerlərdə bələdiyyələr yaradılmışdır.

Müstəqillik tarixində ilk dəfə yaradılmış

bələdiyyələrə 1999-cu ilin dekabrın 12-də keçirilən seçkilərdə 552 vətəndaş Lənkəran bələdiyyə üzvlüyünə seçilmiş, 64 bələdiyyə yaradılmışdır. Lənkəran bələdiyyəsi 2000-ci il yanvarın 17-də təşkil olunmuşdur. Bələdiyyələr özlərinin fəaliyyətini qanunla müəyyən olunmuş qaydada həyata keçirirlər. Torpaqların 33 faizi əvəzsiz olaraq bələdiyyələrin daimi mülkiyyətinə verilmişdir. Bələdiyyələr həmin torpaqları ehtiyaca görə ərazisindəki əhaliyə əvəzsiz bağışlaya, icarəyə verə və sata bilərlər. Bələdiyyələrin özlərinin maliyyə sistemi vardır, yerli vergiləri qoymaq, toplamaq və təyinatı üzrə xərcləmək ixtiyarı vardır.

Lənkəran şəhər bələdiyyəsində "Yerli büdcə məsələləri", "Yerli sosial və ekologiya məsələləri", "Yerli iqtisadi və hüquq məsələləri" daimi komissiyaları fəaliyyət göstərir. Mirakif Əliabbas oğlu Abbasov, Əlinazim Hüseyn oğlu Axundov, Samid Xalıq oğlu Axundov, Əbduləhəd Nüsrət oğlu Bağirov, Mahir Ağamoğlu oğlu Bağirov, Miriqbal Mirkərim oğlu Kazımov, Azad Cavanşir oğlu Kərimov, Tağı Şəmsəddin oğlu Məmmədov, Vaqif Hüseyn oğlu Rzayev, Eldar Sərdar oğlu Hüseynov, Fəxrəddin Şalı oğlu Cəbiyev, Mühəndis Məmmədhüseyn oğlu Cəhangirov Lənkəran şəhər bələdiyyəsinin ilk üzvləridirlər.

Bələdiyyənin sədri Eldar Nüseynov Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasında yerli özünüidarətmə və bələdiyyə idarəçiliyinin əsasları ixtisasartırma kursunu keçmiş (mart, 2001),

Tbilisidə "Qafqaz ölkələrində yerli demokratiyanın inkişafı" mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfransın iştirakçısı olmuşdur. Bələdiyyənin inkişaf planına uyğun olaraq Lənkəran təhsil inkişaf mərkəzinin xidmət və məşğulluq mərkəzinin yaradılması istiqamətində ardıcıl işlər aparılmış, səhiyyə, istehsalat, xidmət mərkəzləri yaradılmışdır.

2010-cu ildən Lənkəranda 34 bələdiyyə fəaliyyət göstərir.

BƏLLƏBUR - Lənkəranda orta əsr qalası. Xalq arasında Babək qalası da deyilir. Şəhər mərkəzindən 9 kilometr cənub-qərbdə, Bəlləbur kəndi (*bax* Bəlləbur kəndi) yaxınlığında, Lənkə-

rançayın sol sahilində, dəniz səviyyəsindən yüksəklikdə yerləşir. Səkkiz guşəli olan bu qalanın bünövrəsi çay daşlarından, bişmiş kvadrat şəkilli kərpicdən tikilmişdir.

Qala qapılarından birinin indiki Sefidor kəndinin yerində olması ehtimal edilir. Qala rəisi və ya orada olan qoşun sərkərdəsi Kosalar kəndinin ərazisində oturub ümumi nəzarəti həyata keçirəmiş. Divanxana, qayda-qanun keşikçiləri Qurumba kəndinin ərazisində yerləşirmiş.

Qalanın romalılarından, xəzərlərdən, köçəri hun tayfalarından qorunmaq üçün eramızın IV əsrində Sasani hökmdarı II Şahpurun (309-379) dövründə tikilməsi ehtimal edilir. Onun tikintisi İranın Talışdakı canişini Hilal Babura tapşırılmışdır. Tarixçi-tədqiqatçı Nadir Ağayevin məlumatına görə, qalada böyük qarnizon yerləşirmiş. Döyüşçülər düşmən hücumlarının qarşısını almış, bu yerlərdən keçən ticarət yollarının təhlükəsizliyini təmin etmişlər.

Təqribən 1 hektar sahəni əhatə edən qala ərazisində orta əsrə aid şirəli saxsı məmulatları, mis və qızıl bəzək sikkələri, döyüş silahları və s. tapılmışdır. 1910-cü ildə isə xəzinə aşkar edilmişdir. Su boruları (günglər), məişət binalarının qalıqları bu gün də durur.

Dağın yuxarı hissəsində qüllə yerləşmişdir. Üç dairədən ibarət həmin qüllədə otaqlar mövcud olmuşdur. Birinci dairənin divarında 1 metr 15 santimetr uzunluğunda ağ daşdan yonulmuş qoç fiquru yerləşmişdir. İkinci dairənin divarına kaman, ox, siyirmə qılınc, xəncər şəkilləri çəkilmişdir. Üçüncü dairənin divarında günəş, ulduz, ay və daşın arasında od şəkilləri əks olunmuşdur. Yuxarı dairənin sonunda dağılmış otaq divarlarında gipsə oxşar, saxsıdan düzəldilmiş quş və müxtəlif gül-çiçək təsvirli fiqurlarla əhatə olunmuşdur. Bundan başqa burada əlavə otaqlar vardır ki, tünd qırmızı və açıq qırmızı kərpiclərdən düzəldilmişdir.

Azərbaycan Dövlət Arxeoloji Komitəsi (1924) və Azərbaycan EA-nın Tarix İnstitutu (1961-1964) Bəlləbur qalasına ekspedisiyalar təşkil etmişlər. Fransız arxeoloqu Jak de Morqan burada qazıntı işləri aparmış, Lənkəran ərazisində eramızdan əvvəlki XII-IX əsrlərə aid

çoxlu daş qutu, qəbirlər, tunc əşyalar, bəzək şeyləri əldə edərək Fransanın Sen-Jermen muzeyinə vermişdir.

"Bəlləbur" müxtəlif mənalarda işlənir. Arxeoloq İsa Əzimbəyov qalanı "Balabur" adlandırmışdır. Bu, qədim fars sözü olub, "uca qala" ("bala" uca, hündür, "bur" qala deməkdir) mənasını verir. Bəlləburu "Barzə gələ" "Bozə gələ", "Bəzz qalası" adlandıranlar var.

XX əsrin 60-cı illərində tədqiqatçılar Bəzz qalasının harada yerləşməsi haqqında yekdil fikrə gəlməmişlər. Bəzi tədqiqatçılar onun Lənkəranda, Ərdəbildə və ya Savalan dağları yaxınlığında olduğunu bildirirdilər. İran tarixçisi professor Səid Nəfisi "Babək Xürrəmi" adlı elmi əsərində Bəzz qalasının indiki Talış dağlarının yaxınlığında, Xəzər dənizinin qərb sahillərində yerləşdiyini ehtimal edirdi. M.Tamara isə "Babək" əsərində Bəzzin Ərdəbillə Aran arasında yerləşdiyini göstərirdi. Akademik Ziya Bünyadov Bəzz qalasının İran Azərbaycanının Qaradağ vilayətində, Arazın sağ qolu olan Qırxsu çayının vadisində yerləşdiyini elmi dəlillərlə sübut edib. Xürrəmilər ərəb işğalçılarına qarşı mübarizə illərində Lənkəranda yerləşən Bəlləbur qalasına sığınmışlar. Çox güman ki, digər tədqiqatçıların Talış zonasında ehtimal etdikləri qala Bəzz qalası deyil, Bəlləbur qalası olub. Bu baxımdan tarix elmləri namizədi dosent Firudin Əsədov daha maraqlı bir versiya irəli sürüb: "Orta əsrlərdə Talış xanlığının ən parlaq tarixi ərəb işğalçılarına qarşı apardığı qəhrəmanlıq mübarizəsi ilə əlaqədardır. Məhz həmin yerlərdə Azərbaycan xalqının spartakı sayılan Babək ərəb işğalçılarına qarşı 20 ildən artıq müqavimət göstərib. Bəzz qalası Babək hərəkətinin mərkəzlərinin birinin Talışda olmasını təsdiq edir. Qalada tapılmış materiallar IX-XI əsrlərdə Bəlləburun Bizansla ticarət əlaqəsində olduğunu göstərir. Həm də bunlar 833-cü ildə Həmədan yaxınlığında məğlub edildikdən sonra sağ qalan xürrəmilərin təzədən vətənə, Babəkin yanına qayıtmasını sübut edir. Bütün bunlar əsas verir deyək ki, Bəlləbur qalası Xürrəmilərin dayaq məntəqələrindən, babəkilər hərəkətinin əsas mərkəzlərindən biri olub.

"O÷eðëë ïo ëñòoðëë SSSR XI-XIII â."

(Moskva, 1953) məcmuəsində Bəzz qalasının Talışda yerləşdiyi göstərilir. N.A. Karaulovun tərtib etdiyi xəritədə isə iki Bəzzin mövcudluğu qeyd olunur. Tarix elmləri doktoru Z.İ. Yampolski "Babək üsyanı" (Bakı, 1941, səh 28) adlı əsərində də Bəzzin Lənkəranda yerləşməsi barədə yazıb" (*S.Abdullayeva. Azərbaycanın dövlətçilik və mədəniyyət tarixində Lənkəranın yeri və rolu, "525-ci qəzet", 12-13.11.2015*).

Vaxtilə hündür palıd ağacları və keçilməz tikanlıqlar qala üçün təbii hasar olmuşdur. Bəlləburun "bələl" (palıd) və "bır" (tikan) sözlərindən yarandığı, "palıdlı tikanlıq, palıdlı dağ" və ya "palıd cəngəlliyi" kimi də açıqlanır.

Bəlləburun IX-XI əsrlərdə Bizansla ticarət əlaqələrinin olması göstərilir. Qədim Lənkəranın bu ərazidə yerləşməsi də ehtimal edilir.

BƏLLƏBUR - Lənkəranda kənd. Sağlaküçə kənd icra nümayəndəliyinə daxildir. Lənkəran-Lerik şose yolunda, rayon mərkəzindən 9 kilometr cənub-qərbdə, Bəlləbur qalasının ətəyində yerləşir. Kənd öz adını cəyniəli dağdan almışdır. Dağın başında olan qalanın xarabalıqları qalmaqdadır. Cənubdan Yuxarı Nüvədi və Lənkərançay, qərbdən Rvo, şimaldan Qrunba və Sağlaküçə, şərqdən Luvəsər kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Kəndin ərazisində qədim maddi-mədəniyyət abidələri vardır. Sığon qəbiristanlığında tapılmış əşyalar e.ə. IX-XII əsrlərə aid edilir (*bax* Sığon qəbiristanlığı). Qalada aşkar edilmiş saxsı, mis qabları, bəzək əşyaları Bəlləburun IX-XI əsrlərdə Bizansla ticarət əlaqəsini göstərir.

Ərazisi 87 hektar, əhalisi 762 nəfərdir, 380 nəfəri qadındır, 175 ailə təsərrüfatı var (2017).

Kənddə məktəb, tibb məntəqəsi, məscid, iaşə və ticarət obyektləri və s. vardır.

BƏLLƏBUR məktəbi - 1962-1963-cü tədris ilində dördillik ibtidai məktəb kimi təşkil olunmuş, Mirdamət Mirkərim oğlu Cavadovun mülkündə yerləşmişdir.

1966-cı ildə səkkizilliyə, 1990-cı ildə orta məktəbə çevrilmişdir. Davud Qəzənfərov (1962-1973), Hüseynağa Hüseynov (1973-1992), Əzizəli Bağirov (1992-1996), Məmməd Səfərov (1996-2003), Heybət İsmayılov, Elçin Səfərov müxtəlif

illərdə məktəbin direktoru işləmişlər. İndiki məktəb binası 1990-cı ildə istifadəyə verilmişdir.

Məktəbdə 147 şagird oxuyur, 29 müəllim dərs deyir (2017).

BƏLİTON - Lənkəran rayonunun dağlıq ərazisində kənd.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 25 oktyabr 2011-ci il tarixli Sərəncamı ilə Bəliton, Horavenc və Şivlik kəndləri Günəhir kənd inzibati ərazi dairəsi tərkibindən ayrılaraq, mərkəzi Bəliton kəndi olmaqla Bəliton kənd inzibati ərazi dairəsi yaradılmışdır. Anar Əsgər oğlu Heydərov, Ağayar İzzət oğlu Yusubov müxtəlif vaxtlarda Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının kənd üzrə nümayəndəsi işləmişlər.

Talış dağlarının qoynunda - rayon mərkəzindən 35 kilometr aralı şimal-qərbdə yerləşir. Şərqdən Horavenc kəndi, qərbdən Lerik çayı və meşələrlə əhatə olunmuşdur. Bəliton "bəlet" (talışca həyəət, küçə qapısı, doqqaz) sözündəndir, "on" məkan bildirən lar şəkilçisidir. Azərbaycan dilinə tərcümədə "pələtlər", "qapılar" mənasını verir.

Ərazisi 222,39 hektardır, 125 hektarı əkinə yararlıdır, 74 hektarı meşə və kolluq altındadır, 15 hektarı örüş üçün ayrılmışdır. Kənddə 142 ailə təsərrüfatı olmaqla 817 nəfər yaşayır, 410 nəfəri qadındır, 5 nəfəri Qəhrəman anadır (2017).

Kənddə məktəb, klub, kitabxana, məktəb, feldşer-mama məntəqəsi fəaliyyət göstərir.

2000-2009-cü illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, Azər Mirzəhəsən oğlu Həsənov onun sədri işləmişdir. 2010-cu ildə Günəhir bələdiyyəsi ilə birləşdirilmişdir.

BƏLİTON məktəbi - 1934-cü ildə ibtidai məktəb kimi təşkil olunub. İlk dərs ilində 10 şagird oxuyub. Müdiri Xeyrulla Tağıyev idi. Sonrakı illərdə Məmməd Əliyev (1936-1938), Cəfər Hüseynov (1938-1940), Fərəməz Dadaşov (1940-1948), Yaqub Əliyev (1948-1962), Cavanşir Həsənov (1962-1963, 1968-1971), Mirzəmməd Zamanov (1964-1967), Mirzəsən Həsənov (1971-1982), Əkbər Süleymanov (1982-1991), Ağayar Yunusov, Şadman Ağayev müxtəlif illərdə mək-

təb direktoru işləmişlər. Məktəbdə 210 şagird oxuyur, 30 müəllim dərs deyir.

1934-1971-ci illərdə ibtidai, 1971-1985-ci illərdə əsas məktəb kimi fəaliyyət göstərmiş, 1985-ci ildə orta məktəbə çevrilmişdir.

1971-2013-cü illərdə uyğunlaşdırılmış binada yerləşmişdir. İndiki məktəb binası 2014-cü ildə istifadəyə verilmişdir.

BƏNDKƏŞ - inşaat işi, qırmızı kərpicli evlərdə işlədilir. Əhəng, qum və sement qarışığı kərpiclər arasına yeridilir. Bu kərpiclərin möhkəm birləşməsinə səbəb olur. Həm də evə xüsusi yaraşır verir. Lənkəranda xan sarayları bu üsulla tikilmişdir. Sonralar şəxsi evlərdə istifadə olunmuşdur.

BƏRGAH - gəmilərin, qayıqların sahilə yan alıb lövbər atdığı yer. Veravul kəndinin aşağısında, Murdova (Ürgəyə) tərəf uzanan yerdə yerləşir. 60-cı illərin əvvəllərində də fəaliyyət göstərmişdir.

BƏSTƏKARLAR Birliyi Lənkəran şöbəsi - Lənkəran bölgəsi bəstəkarları və musiqişünaslarının ictimai yaradıcılıq təşkilatı.

2001-ci ilin mart ayında yaradılmışdır. Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqına daxildir. Əsas vəzifəsi bəstəkar və musiqişünasların yaradıcılığına istiqamət verməkdir. Sədri sənətsünaslıq namizədi Musa Mirzəyev, məsul katibi bəstəkar Zəminə Əliyevadır.

BƏŞƏRU - Lənkəranda çay.

Lənkərançayın sol qoludur. Mənbəyini Talış silsiləsinin Mardəsiğ (Ölü daş) zirvəsindən götürür. Aşağı axını Mikolan kəndi ətrafında Lənkərançaya qovuşur. Uzunluğu 38 km, hövzəsinin sahəsi 171 km²-dir. İllik axınının 72 faizini yağış, 23 faizini yeraltı, 5 faizini qar suları təşkil edir. Suyunun bir hissəsi Xanbulançay anbarına axıdılır.

BƏŞİROV Baldadaş Ələsgər oğlu (d. 18.04.1942, Qazaxıstan Respublikası, Cəmbul vilayəti - 31.07.2010, Lənkəran, Nərimanabad qəsəbəsi) - fizik-pedaqog, N.Krupskaya mükə-

fatı laureatı (1978), SSRİ Maarif əlaçısı.

Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun fizika-riyaziyyat fakültəsini bitirmişdir (1965). Pedaqoji fəaliyyətinə Oş vilayətində başlamış, müəllim, tərbiyə işləri üzrə direktor müavini (1965-1969) işləmişdir. 1969-cu ildən Lənkəran rayonu, Nərimanabad qəsəbə orta məktəbinin fizika-riyaziyyat müəllimidir. Rayonda fizika fənni üzrə ilk dəfə olaraq proqramlaşdırılmış təlim üsulunu tətbiq etmişdir. "Şərəf Nişanı" ordeni (1979) ilə təltif edilmiş, SSRİ müəllimlərinin VI qurultayının nümayəndəsi (1981) olmuşdur.

BƏŞİROV Eləvər Ağaqulu oğlu (d.08.03.1973. Lənkəran rayonu, Girdəni kəndi - 12.10.1992) - Qarabağ şəhidi.

Orta məktəbi bitirdikdən sonra sovxozda fəhlə işləmiş, 1992-ci il yanvarın 12-də Milli Ordu sıralarına xidmətə çağırılmışdır. Lənkəran alayının tərkibində tankçılar dəstəsində döyüşmüş, Ağdərə uğrunda döyüşlərdə qəhrəmanca-

sına həlak olmuşdur.

Döyüş və siyasi hazırlıq əlaçısı idi. Məzarı kənd qəbiristanındadır.

BƏŞİROV Mirnamiq Mirəhmədağa oğlu (d.24.05.1963, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, fizika-riyaziyyat elmləri namizədi (1992), dosent (2003), Açıq Cəmiyyət İnstitutu Yardım Fondu, Təhsildə İnformasiya Texnologiyaları çərçivəsində "Fizika sizin üçün" layihəsinin qalibi (2003), "İlin ən yaxşı müəllimi" respublika müsabiqəsinin qalibi (1992).

Azərbaycan Dövlət Universitetinin fizika fakültəsini fərqlənmə ilə bitirmiş (1986), Lənkəran şəhər 1 və 10 saylı, Haftoni qəsəbə orta məktəblərində fizika müəllimi (1986-1995), "Hirkan" Özəl Universitetində tədris işləri üzrə prorektor, şöbə müdiri, fakültə dekanı (1995-1997) işləmişdir.

1997-ci ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin müəllimidir. Təbiyyat fakültəsinin dekanı (2000-2007 və 2012-2017) olmuşdur.

Elmi fəaliyyəti kvantxromodinamika üzrə kvark və qlyuacaların xassələrinin tədqiqinə və fizikanın tədrisi problemlərinə həsr edilmişdir.

Təhsil sahəsində müxtəlif layihələrin iştirakçısı və təşkilatçısıdır. Baş müəllim və ali kateqoriyalı müəllim adına layiq görülmüşdür. "Azərbaycanın gənc alimləri" layihəsinin qalibidir (2003).

3 metodik göstərişin, 5 metodik vəsaitin və 30-dək elmi məqalənin müəllifidir.

Moskvada keçirilən "Yeni texnologiyaların tədrisə tətbiqi" beynəlxalq konfransın iştirakçısı (2004), "Təhsildə müasir texnologiya və metodların mərkəzi"nin təsisçisidir (2004-cü ildən).

BƏŞİRZADƏ Nərmən Mirnamiq qızı (d.09.07.1992, Lənkəran şəhəri) - Prezident mükafatçısı (2009).

Lənkəran şəhər 10 saylı orta məktəbini bitirib (2009). Fizika fənni üzrə respublika fənn olimpiadasının qalibidir (2005). ABŞ səfirliyinin və digər xarici təşkilatların keçirdikləri "Canlı hüquq", "Gənclik günləri" və "Qızlar dünyanı idarə edir" layihələrinin iştirakçısıdır. Məktəb şagird parlamentinin vitse-prezidenti olub (2004-2008).

İkinci ixtisas qrupu üzrə ali məktəblərə qəbul imtahanlarında 665 bal toplayaraq Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının inzibati idarəetmə fakültəsinə qəbul olunub (2009).

Dövlət başçısının 24 sentyabr 2009-cu il tarixli Fərmanı ilə Prezident təqaüdünə layiq görüldü.

BƏTKƏŞ - türkəçarada işlədilən müalicə üsulu. Erkək qoyunun buynuzundan hazırlanır.

Tibbdə müalicə vasitəsi kimi işlədilər bankaları əvəz edir. Soyuqdayma zamanı alına, ya da kürəyə qoyulub və buynuzun nazik ucundan sovrulur. Alında yeri qaldığına görə son illərdə bu müalicə üsullarından istifadə edilmir.

BƏYLƏRBƏYİ - Səfəvilər dövründə İran və Azərbaycanda ən yüksək hüquqa malik olan vəzifə sahiblərinə deyilirdi. Talış xanlığı Rusiya ilə birləşdikdən sonra komendant vəzifəsini idarə edənə də camaat tərəfindən "bəylərbəyi" deyilmişdir.

BƏYLƏROVA Firuzə Yunis qızı (d.13.03.1925, Lənkəran şəhəri - 22.04.2011, Lənkəran şəhəri) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi.

Lənkəran şəhər 5 sayılı orta məktəbini bitirdikdən sonra (1943) altı aylıq müəllimlər kursunda oxuyub. Oranı başa çatdırdıqdan sonra Veravul kənd orta məktəbində müəllimlik fəaliyyətinə başlayıb, çox keçməmiş dərs hissə müdiri təyin olunub. Yaxşı işinə görə iki dəfə kənd Sovetinin deputatı seçilib. Sonra qiyabi yolla Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun kimya-biologiya fakültəsini bitirib. 1959-cu ildən isə pedaqoji fəaliyyətini Lənkəran şəhər 2 sayılı orta məktəbində davam etdirib. 1975-ci ilədək həmin məktəbdə kimya-biologiya müəllimi işləyib. Qabaqcıl müəllim kimi iş təcrübəsi rayonda yayılıb.

Ağıllı məsləhətləri, müdrik nəsihətləri ilə şagirdlərin sevimlisinə, elin ağbirçəyinə çevrilib.

Anadan olmasının 85, pedaqoji fəaliyyətinin 60 illiyi Lənkəranda geniş qeyd edilmişdir.

Ədəbiyyat: İ.Saleh. Firuzə ananın məzarı önündə, B., 2011.

BƏYLƏR qəbiristanlığı - Lənkəran rayonunun Boladi kəndində qəbiristanlıq. Seyidoba məhəlləsindədir. Orta əsrlərə təsadüf edir. Bu dövrdə təbəqələşmə gücləndiyindən burada bəy, xan nəslindən olanlar və dövlətliklər basdırılmışlar. Qəbiristanda beş məzar daşı, qəbir yeri və iki kurqan vardır. Kurqanların yaranma tarixi

son neolit (yeni daş) və eniolit (mis daş) dövrünə, e.ə. V-III minilliklərə aid edilir.

BƏZGƏK, məzgəldək -toyuq fəsiləsindən olan çöl quşu. ənkəran ovalığında, Qızılağac qoruğunda yayılmışdır. Dəstə ilə otlaqlara qonurlar. Əkin sahələrinə asanlıqla uyğunlaşır. Əsasən yarımsəhra və çöllərdə qışlayırlar.

Ağ rəngdədir. Qış aylarında ovlanır. Əti toyuq ətinin dadından fərqlənir.

Qızılağac və Şirvan qoruqlarında 20-25 minə qədər bəzgəg qışlayır. Respublikamızda qışlayan bəzgəyin ümumi sayı 9,5-29,5 min hüdudunda dəyişir.

BİCAR - çəltik əkini yeri. Tumcardan səbətlərlə (şıpla) daşınan şitillər bicardakı ləklərdə əkilir. Şitillər məhsul yetişəndək su içində olmalıdır. Qədimdən Lənkəran zonasında əkilən çəltik şitilləri əl ilə nəmli ləklərdə palçığa sancılır (bu yerlərdə səpmə üsulu effekt verməmişdir). Çəltik yetişəndə ləklərə verilən su kəsilir.

Ləkləri bir-birindən ayıran sədlərə mərz deyilir.

BİLDİRÇİN - qırqovullar fəsiləsindən quş. Bədənin uzunluğu 16-20 sm, çəkisi 80-145 qramdır. Beli qonur, tünd və açıq xallarla örtülüdür, çinədanının üzəri kürəndir. Yuvasını yerdə düzəldir, 9-15 yumurta qoyur. Həşərat və bitki ilə qidalanır. Lənkəranın dağ, çöl, tarla və çəmənliklərində yayılmışdır.

Əti yeyilir. Bəzən qəfəsdə saxlanır, xoş səslə quşdur.

BİLƏSƏR - Lənkəranda kənd. Rayon mərkəzindən 38 km cənub-qərbdə, Bəşəru çayının sağ sahilində, Peştəsər silsiləsinin yamacındadır.

Şimaldan Daşdatük, cənubdan Səliqavol, Alazəpin, Astara rayonunun Motlayataq, qərbdən Lerik rayonunun Ancaqəv kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Toponim talış dilində Biləsə adlanır. Talış dilindəki "bil" bataqlıq, göl, sucaq, yer, "sə" yuxarı baş, hündür yer mənasını verir, "sucaq

yerin yuxarı hissəsi, sucaq başı" və ya "gölün baş tərəfində yerləşən kənd" mənasını verir.

Ərazisi 344 hektar, əhalisi 1541 nəfərdir, 742 nəfəri qadındır, 235 ailə təsərrüfatı var (2017).

Kənd Soveti 1922-ci ildə təşkil olunmuşdur. Dadaş Əmirov (1922-1927), Höccət Həmzəyev (1928-1933), Rəzzaq Məmmədov (1934-1937), Balakışi Kosalarlı (1938-1941), Xudaverdi Kosalarlı (1942-1947), Cəfər Cəfərov (1947-1951), Baxanım Əlihəsənova (1951-1953), Əziz Hüseynov (1953-1957), Mehrəli Kərimov (1958-1963, 1968-1970), Baxşəli Hədiyev (1964-1968), Nəhmət Bayramov (1970-1972), Ataxan Mürşüdoğlu (1972-1980), Hacıkişi Həmzəyev (1980-1983), Vəqif Abdullayev (1983-1992) kənd Sovetinin sədri işləmişlər. 1992-ci il iyulun 21-də şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının Biləsər kəndi üzrə nümayəndəliyi yaradılmışdır. Vəqif Abdullayev (1992-2003), Allahverdi Cəfərov (2003-2005), Bilal Hətəmov (2005-2013), Şahin Süleymanov müxtəlif illərdə şəhər icra hakimiyyəti başçısının Biləsər kəndi üzrə nümayəndəsi işləmişlər.

Əhali heyvandarlıq, arıçılıq və tərəvəzçiliklə məşğuldur. Kənddə 1934-1964-cü illərdə kolxoz, 1964-1997-ci illərdə sovxoz təsərrüfatı fəaliyyət göstərmişdir. Həsənəli Məmmədov (1934-1937), Rəşid Girdənili (1937-1939), Nuru Salayev (1939-1942), İzzət Ağayev (1942-1945), İşoğ Muradov (1946-1948), Rəhimağa Babayev (1948-1951), Oğul Əliyev (1951-1953), Bədir Həmzəyev (1953-1956), Mehrəli Kərimov (1957-1958), Mikayıl Vəliyev (1958-1962) kolxoz sədri, Sudeyf Qurbanov (1962-1972), Əlimirzə Nəhmətov (1972-1983), Hacıkişi Həmzəyev (1983-1990, 1992-1998), Həsənbala Qardaşov (1990-1992) sovxoz direktoru işləmişlər. Sovxoz təsərrüfatı Frunze adı ilə fəaliyyət göstərmişdir.

Kənddə orta məktəb (1931), klub, kitabxana, həkim ambulatoriyası, ATS, poçt şöbəsi, məişət xidməti obyektləri vardır.

Biləsər kənd bələdiyyəsi 2000-ci ilin yanvar ayında təşkil olunmuş, Hacıkişi Bədir oğlu Həmzəyev (2000-2009), Zeynulla Beytulla oğlu Əzizov, Azad Hacıhəsən oğlu Hüseynov müxtəlif illərdə bələdiyyənin sədri işləmişlər.

BİLƏSƏR məktəbi - 1931-ci ildə təşkil edilmişdir.

İşoğ Muradovun mülkündə yerləşmişdir. İlk müdiri Fərman müəllim olmuşdur (1931-1934). Sonrakı illərdə Nüsrət Əsədullayev (1934-1939), Aslan Məmmədov (1940-1942), Rəcəbəli İsmayılov (1942-1945), Həsənağa Həsənov (1946-1949), Kazım Kazımov (1949-1952), Şirməmməd Rzayev (1952-1959), Tağı Həsənov (1960-1963), İbrahim Mirzəyev (1964-1973), Firudin Kazımov (1973-1983), Hacıhəsən Hüseynov (1983-1998), Nizami Əliyev (1998-1999), Bilal Hətəmov (1999-2005), Aygün Babayeva (2005-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

1971-ci ildə orta məktəbə çevrilmişdir.

146 şagird oxuyur, 20 müəllim dərs deyir (2017).

BİRƏOTU - dərman hazırlanan bitki. Kəskin ətirli iyə malik, tünd yaşıl yarpaqları vardır. Tərkibində həşəratları zəhərləyən maddə olduğundan zərərverici həşərat ondan uzaqlaşır. Lənkəranın dağ ətəklərində birəotuya tez-tez təsadüf olunur.

BIŞI - toy və bayramlarda bişirilir. Un, acı xəmir, yumurta, yağ, duz, süd və su qatışıqları ilə əmələ gələn xəmir yoğurulur, kündələnir, məcməidə 12-16 lay yuxa şəkildə yağlanılıb, iki barmaq enliyində kəsilir. Sonra bu kəsiklər yığılıb ortadan azca sıxılmaqla nazik hala gətirilir. Kündəyə düşəndən sonra yağda qızardılır və isti halda qablara yığılaraq üzərinə şəkər tozu səpilir, isti-isti yeyilir.

"BİZİM TƏBİB" - Lənkəranda çıxan müs-təqil, tibbi, elmi-publisistik qəzet.

İlk sayı 2008-ci il yanvarın 30-da 1000 tirajla Bakıda - "Çap evi" mətbəəsində çap olunmuşdur.

Ayda iki dəfə çıxmışdır.

Təsisçisi və baş redaktoru Şəfahət (Şəfi Şəfahət) Həsənovdur.

BOBLAÇAY - Lənkəranda axar çay. Girdəni çayının qoludur. Mənbəyini Talış dağlarının Dodustari zirvəsindən alır.

BOKS təlim mərkəzi - regional boks mərkəzi. Liman şəhərində fəaliyyət göstərir.

Cənub Regional Boks Mərkəzi ilə tanışlıq (25.06.2010)

1986-cı ildə yaradılmışdır. 2010-cu ildə yenidən qurulmuşdur.

Sağlamlıq kompleksində idmanın boks, ağır atletika, karate, cüdo, güləş və sambo növləri tədris olunur. Eyni vaxtda 60 idmançının məşq edə biləcəyi mərkəzdə iki boks ringi, məşqçi müəllimlər, soyunub-geyinmə otaqları, duşxana, trenajor zalı vardır.

Uşaq, gənc və yeniyetmələrlə yanaşı, boks üzrə Azərbaycan yığma komandasının üzvləri də burada təlim-məşq toplanışı keçirilər.

Xidmətindən qonşu rayonların idmançıları da istifadə edirlər.

Açılışında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iştirak etmişdir (25.06.2010).

BOLADI - Lənkəranda kənd. Rayon mərkəzindən 18 kilometr şimal-qərbdə, Lənkəranda Liman şəhərinə uzanan şose və dəmir yolunun solunda, 3 kilometr aralıda yerləşir. Cənubdan Şağlaser kəndi, şimaldan Masallı rayonu, qərbdən Zövlə kəndi, şərqdən Liman şəhəri ilə əhatə olunmuşdur. Əhalisinin sayına görə Lənkəranda ən iri kənddir. Kəndin ərazisi 15,04 km², əhalisi 9481 nəfərdir, 4764 nəfəri qadındır. 1930 ailə təsərrüfatı vardır (2017).

Kənddə 2 orta məktəb, klub və mədəniyyət evi, 3 kitabxana, xəstəxana, uşaq bağçası, poçt şöbəsi, ATS, əmanət kassası, məişət evi və s.

fəaliyyət göstərir. Məktəblərdə 1000 nəfərə yaxın şagird oxuyur (2017).

Səyyah İ.Lerx 1869-cü ildə yazdığı qeydlərində Boladidə qoşa minarəli məscidin olduğunu xəbər vermişdir. Kənddə iki məscid vardır.

Mollaoba məhəlləsindəki məscid 1924-cü ildə, Seyidoba məhəlləsindəki məscid 1927-ci ildə tikilmişdir. Seyidobadakı məsciddə Qara seyidlə bağlı ziyarət yeri vardır. Məscidə "Qara məscid" də deyilir. Qara seyid kimi tanınan şəxs Mədinə şəhərindən gələrək Seyidoba məhəlləsində sakin olmuşdur. Məzarı məscidin həyətinədir.

Təsərrüfat. Əhali taxılçılıq, tərəvəzçilik, çayçılıq və heyvandarlıqla məşğuldur. Ərazisi münbit və məhsuldardır. Təsərrüfat sahəsinin 280 hektarında çay yetişdirilmişdir. Ərazinin 37 hektarını sualtı, 30 hektarını kolluq, 400 hektarını həyatyanı sahə, 26 hektarını yolaltı, 8 hektarını tikililər təşkil etmişdir. Ərazinin 67,9 hektarı örüş üçün ayrılmışdır.

İctimai-siyasi təşkilatlar. Boladi kənd Soveti 1954-cü ildə təşkil edilmişdir. Boladi Zövlə, Separadi, Tükəvilə və Şağlaser kəndləri ilə bir yerdə eyni sovetliyin tərkibində olmuş, mərkəzi Şağlaser kəndində yerləşmişdir. Boladi kənd Soveti İcraiyyə Komitəsinin ilk sədri Seyidağa Səfərov olmuşdur (1954-1959). Sonralar Əminə Cavadova (1959-1964, 1969-1991), Rəhmət Mirzəyev (1965-1969), Səfərali Əliyev (1991) kənd Sovetinin sədri işləmişlər. Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının sərəncamı ilə 1992-ci il fevral ayında kənd Soveti İcraiyyə Komitəsi əvəzinə ərazi nümayəndəliyi yaradılmışdır. Respublikanın Əməkdar aqronomu Vəliağa Cavadov (1992-1993), Xətai İbadov (1993-1999), Sərraf Heydərov (1999-2004), Həbil İsmayılov (2004-2006), İlqar Mehdiyev, Nizami Hüseynov və başqaları müxtəlif illərdə şəhər icra hakimiyyəti başçısının Boladi kəndi üzrə səlahiyyətli nümayəndəsi işləmişlər.

2000-ci il yanvar ayından Boladi kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərir. Telman İbadov (2000-2005). Salman Dadaşov (2005-ci ildən) bələdiyyənin sədri işləmişlər.

Səhiyyə. 1927-ci ildə kənddə səhiyyə məntəqəsi, 1935-ci ildə doğum evi, 1946-cı ildə

malyariya və traxoma məntəqəsi, 1952-ci ildə 15 çarpayılıq xəstəxana açılmışdır. Müdhət Vahidov kənd xəstəxanasının ilk baş həkimi olmuşdur.

"Boladi"nin toponimik mənası: bol yer, varlı kənd, zəngin yer mənasını verir. Bu iki sözdən "bolədi" yaranmışdır. Talışca "bolə" bolluq, yəni varlı, zəngin, "di" kənd, yer deməkdir.

Ədəbiyyat: İ.Xankişiyev, E.Əhədov. Boladi, B., 2003; E.Əhədov, R.Kərimov. Sabahın sorağında, B., 2003.

BOLADIÇAY - Lənkəranda axar çay. Mənbəyini Brovar silsiləsinin Voba zirvəsindən alır. Liman - Şirinquyu sahəsindən Xəzər dənizinə tökülür. Uzunluğu 36 km, sahəsi 270 kv km-dir.

Yuxarıdan axını iki böyük qoldan - Tüdəoçay və Ülümçaydan ibarətdir.

BOLADI məktəbi - 1920-1930-cu illərdə kəndin mollaoba məhəlləsində Babalı Mahmudovun, seyidoba məhəlləsində Hacı Fərmanın, Seyid Məmmədin, Seyid Qudrətin, Hacı Seyidəlinin, çayağzı məhəlləsində Vahab Cabbarovun, lütoba məhəlləsində Hacı Manafın mülklərində savad kursları fəaliyyət göstərmişdir. Kənddə ilk yeni tipli məktəb 1922-ci ildə Böyükağa Talışxanovun təşəbbüsü ilə açılmış və 1928-ci ilədək məktəbin müdiri işləmişdir. Sonrakı illərdə Yaqub Axundov (1928-1931), Abdulla Quliyev (1932-1937), Məmməd Kərimov (1937-1941, 1950-1978), Möhsüm Dadaşov

Boladi kənd 1 saylı orta məktəbi

(1941-1943), Abdulla İbadov (1943-1944), Şükür Hüseynov (1944-1949), Vəliağa Əligülov (1978-1982), Həmid Hüseynov (1983-1993), Ramazan Quliyev (1993-2007), Səfəil Əliyev (2007-2010), Elman Rzayev (2010-cu ildən) məktəbin direktoru olmuşlar.

1937-ci ilin noyabr ayında kənddə ikimərtəbəli 20 sinif otağından ibarət orta təhsil verən yeni məktəb binası istifadəyə verilmişdir. 1980-ci ildə kənddə 1180 yerlik daha bir yeni məktəb tikilmişdir. Ayrı-ayrı məhəllələrdə olan ibtidai məktəblər 1948-ci ildə kəndin mərkəzindəki orta məktəbə birləşdirilmişdir. Kənddə 1968-ci il sentyabr ayında ikinci bir məktəb açılmışdır. Həmin məktəb 1992-ci ildə orta məktəbə çevrilmişdir.

Vəliağa Əligülov (1968-1972), Nuru Cavadov (1972-2002), Ənvərpaşa Nəsirov (2002-2011), Aidə Hüseynova (2012-ci ildən) kənddəki 2 saylı orta məktəbin direktoru işləmişlər.

Kənddəki 1 saylı orta məktəbində 831 şagird oxuyur, 100 müəllim dərslər deyir (2012).

Kənd 2 saylı orta məktəbində 209 şagird təhsil alır, 36 müəllim dərslər deyir (2017).

Ədəbiyyat: E.Əhədov, R.Kərimov. Sabahın sorağında, B., 2003.

BOLADI poçt şöbəsi - 1949-cu ildən fəaliyyət göstərir. İlk illərdə köhnə klubun binasında yerləşmiş, müdiri Tutubəyim Axundova olmuşdur. Sonralar Nəsrə Babayev (1956-1960), Möhsün Ağayev (1960-1995), Əhməd Əliyev, İsa Nəsirov, İsabala Heydərov, Şəmsir Həşimov, Zaur Həsənov və başqaları poçt şöbəsinin müdiri işləmişlər.

Kəndə ilk telefon 1950-ci ildə kolxoz idarəsinə çəkilmişdir. 1959-cu ildə 30 nömrəlik kommutator istifadəyə verilmişdir. 1995-ci ildən 800 nömrəlik ATS fəaliyyət göstərir.

BORANI, balqabaq, qabaq - uzunsov, ortası nazik, şirin qabaq. Lənkəranda qədimdən yetişdirilir. Boranının qabıqlı, ağ boranı, sarı plov boranısı, qəlyan, tamaşa boranı, küdü növlərindən istifadə olunur. Qabıqlı və ağ boranıdan qaynanmış şəkildə soyuqdəymədə işlədilir. Bütün növlərindən aş bişirilir. Sarı

boranıdan hazırlanan plova daha çox üstünlük verilir. Bu növ boranı və kütü halqa şəkildə yağda qızardılır.

Ağ boranının toxumundan bağirsaq qurduna qarşı işlədilir, dərman kimi çiylə halda səhərlər acqarına yeyilir. Novruz bayramlarında tumundan qovurgaya qatılır.

BORANI aşu - yemək növü. Qazana su və noxud tökəndən sonra fal-fal doğranmış boranı qazana endirilib ocağa qoyulur. Az sonra üzərinə düyü əlavə edilərək qaynadılır. Qarışıq bişib hazır olana yaxın süd və şəkər tozu töküb qarışdırmaq lazımdır. Bəzən aşu soğan da qatılır.

Aşın müalicəvi əhəmiyyəti vardır. Soyuq-dəymə, zökəm, başağrı və yoluxucu xəstəliklərdə yemək faydalıdır.

BORANIPLOV - yemək növü. Lənkəranda sarı boranıdan (plov boranısı) hazırlanan plova daha çox üstünlük verilir. Şor və quru balıqla yeyilir. Quru balıq kəsiyini nəlbəkiyə qoyub çölmək və ya qazanda bişməkdə olan plovun üzərinə qoyub və qabın ağzını örtürlər. Burada balıq plovun buxarı ilə bişir. Şor balıq kəsiyini (oburunu) isə əncir yarpağına büküb ocaqda qoyurlar. Hazır balıq yanımlı yarpaq və dərisindən ayrılmaqla qaba qoyulur.

Boraniplov belə hazırlanır: düyü yuyulduqdan sonra, təmizlənməmiş boranı qabığından ayrılır və xırda tikələrə bölünür. Boranı və düyünü bir-birinin üzərinə lay-lay tökür, duz, sarıkök və su ilə qarışdırmaqla hazır məhsulu zəif od üzərində qoyurlar. Belə plovun yağı çox olmalıdır. Bəzən süfrəyə əriməmiş kərə yağı da qoyulur. Yağ plova ağac qaşığı ilə veriləndə dadını özündə saxlayır.

BORŞTENBİNDER Volf (17.04.1886, Bakı - 23.04.1941, Lənkəran şəhəri) -həkim, Lənkəran səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri. 1923-cü ildən 1 saylı Lənkəran qəza xəstəxanasının baş həkimi, 1930-cu ilin yanvarından Qarabağ Dairə Xəlf Səhiyyə Şöbəsinin müdiri işləmişdir.

BOYAXANA, Soltan toyuğu - durnakimilər dəstəsinin su fərləri fəsiləsinə aid quş növü.

Ayaqları uzun, alını lələksiz, dimdiyi qırmızıdır. Qanadlarında və başında qırmızı ağ xalları var. Lənkəranda qamışlarda yaşayır. Qamış üzərində qurduğu yuvaya 5-7 yumurta qoyur. Ayağının pəri yoxdur. Kəzli sularda batmır. "Qırmızı kitab"a daxildir, ovlanması qadağandır.

BOYMA DƏRƏN, boxçaçiçəyi - sarı çiçəyi və xoş qoxusu olan çoxillik ot bitki cinsi. Lənkəranda həmin bitkidən çəkilmiş cövhər dərman kimi istifadə edilir. Qədimdən şərbətə qatılıb içilir. Çiçək və yarpaqlarından boymadərən arağı çəkilir. Meşələrdə, çəmənlilik və dağ kənarlarında bitir. Ondan boyaq məqsədilə də istifadə olunur.

BÖV - iri koratan, iri zəhərli hörümçək. Hörümçəklərin bu növünə Lənkəran meşələrində, cəngəlliklərdə, kolluqlar və sıx ağaclar arasında təsadüf edilir. Bövlər xərçənglərin yaxın qohumu sayılır. Gecələr, bəzən gündüzlər fəal olurlar. Bu növ hörümçəklər təhlükəli hesab olunur. Xətər yetirdiyi adamlar arasında ölənlər də var.

BÖYÜK BAZAR - Lənkəran şəhərinin yuxarı hissəsi.

XVIII əsrin əvvəllərindən formalaşmışdır. Şəhər böyüdükcə, qala divarlarından kənara çıxdıqca yeni məhəllələr yaranmışdır. Böyük bazar belə məhəllələrin ən iri hissəsi sayılır. Ticarət mərkəzinin adı olan "Böyük bazar" həm də şəhərin bu hissəsində yerləşmişdir. Ona görə də xəlf tərəfindən "Böyük bazar" adlandırılmışdır. Böyük bazar ərazisinin özündə də bir sıra məhəllələr yerləşir. Böyük bazardakı sakinlər peşələrinə görə məhəllələrdə məskunlaşmışlar: Abbasiyə, Şeşguşə, Ələkçilər, Təndirçilər, Qalayçılar, Çarlıqçılar, Ağalar (Seyidlər), Tacirlər, Əhəngçilər, Dabbaqçılar və s. Buradakı bir sıra məhəllələr gəlmə adamların yerinin adı ilə bağlıdır: Şəkililər, Qarabağlılar, Dağlılar və s.

BÖYÜK BAZAR məscidi - müsəlmanların ibadət yeri. XIX əsrin sonunda (1864) Kərbəlayı Qulu, Kərbəlayı Ağaqlu, Hacı Mirağa və digər dindarların və xeyriyyəçilərin vəsaiti hesabına tikilmişdir. Məscidin uzunluğu 31,5 metr, eni

12,7 metrdir. 1929-cu ilədək altı təkyəsi olmuşdur. Həmin təkyələrə onu bina edənlərin adı verilmişdir. Kərbəlayı Hüseynin, general Hacı Mir Abbas xan Talışnskinin, Kərimovların, Hacı Manafın və Hacı Ələsgərin təkyələri XX əsrin 30-cü illərində dağıdılmışdır. Hacı Hacığa Əkbərovun təkyəsi isə bugünədək fəaliyyət göstərir. Məsciddən 1938-ci ildən 1980-ci ilədək çörək zavodu, 1980-1990-cı illər arasında isə şəkil qalereyası kimi istifadə edilmişdir. Məsciddə 1938-ci ilə kimi Güldəstə adlanan azan yeri olmuşdur. Məscid 1995-1997-ci illərdə yenidən qurulmuşdur. Usta Hacı Ağamirzə Mirzəyev tərəfindən hündürlüyü 36 metr olan minarə ucaldılmışdır. Böyük bazar məscidinə el arasında "Cümə məscidi" də deyilir. Məscid fəaliyyətə başlayan gündən ona axundlar - Molla Mirəhməd, Şeyx Hüseyn, Molla Ağabala, Molla Vəli, Mirzə Məmmədhüseyn, Hacı Əliağa Ağayev, Hacı Sərdar Hüseynov, Hacı Bərxuda, Hacı Sədi (Qəni) Axundov və başqaları başçılıq etmişlər.

Böyük bazar məscidi

BÖYÜK VƏTƏN müharibəsi (1941-1945) - Sovet xalqının faşist Almaniyası və onun müttəfiqlərinə (İtaliya, Macarıstan, Rumıniya, Finlandiya, 1945-ci ildə isə Yaponiyaya) qarşı aparılan ədalətli azadlıq müharibəsi. Faşist Almaniyası 190 diviziya, o cümlədən 19 tank və 14 motorlu diviziya ilə hücumə keçmişdi. Alman faşist qruplaşması 5,5 milyon adam, 4300 tank, 47200 top və minaatan, 1980 döyüş təyyarəsi və 192 döyüş gəmisindən ibarət idi. Bütün cəbhə boyu hücumə keçən faşistlər 1943-cü ilin noyabr

ayınadək Qafqaza gəlib çıxmışdılar. Ölüm-dirim müharibəsində azərbaycanlılar, o cümlədən lənkəranlılar da fəal iştirak etmişlər. Stalinqrad vuruşmasından sonra strateji üstünlük tamamilə Sovet qoşunlarının əlinə keçdi. Stalinqrad vuruşmasında general-mayor Həzi Aslanovun komandir olduğu 35-ci əlahiddə tank polku fərqlənmişdir. Döyüş tapşırıqlarını bacarıqla yerinə yetirdiyinə və xüsusi fərqləndiyinə, qəhrəmanlıq göstərdiyinə görə polka qvardiya polku, Həzi Aslanova isə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adı verilmişdir (1942), 47 il keçəndən sonra H. Aslanova ikinci dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adı (1991) verilmişdir.

Əfsanəvi snayper Baləqlan Abbasov Böyük Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı adına layiq görülmüşdür.

Müharibə illərində ölkənin hər yerində olduğu kimi, Lənkəranda da iş formaları müharibənin tələblərinə uyğun yenidən qurulmuşdu. Lənkəranın əməkçiləri ümumxalq təşəbbüsünə qoşularaq müdafiə fonduna təkcə 1942-ci ildə 273 qram qızıl, 4162 qram gümüş, 570 min manat pul köçürülmüşdür. Cəbhəyə 42 min isti köynək, 1250 cüt corab, 520 cüt yun əlcək göndərilmiş, iməcilik yolu ilə əldə edilmiş vəsaitlə tank və təyyarə dəstələri fonduna xeyli pul köçürülmüşdür. Müharibənin ağır günlərində Lənkərandan cəbhəyə min tonlarla taxıl, ot, yağ və s. məhsulları göndərilmişdir.

1941-1945-i illərdə 10 mindən çox lənkəranlı cəbhəyə getmiş, onlardan 7 min nəfəri qayıtmamışdır. Lənkəranlı əsgər və zabitlər döyüş şücaətinə görə SSRİ orden və medalları ilə təltif edilmişlər. Onların arasında 1 nəfər iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı, 1 nəfər Böyük Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı vardır.

Ədəbiyyat: Q.Mədətov. Azərbaycan Böyük Vətən müharibəsində (1941-1945), B., 1965; S.M.Ştemenko. Baş ştab müharibə illərində, B., 1972; A.A. Qreçko. Bitva za Kafkaz, M., 1973.

BÖYÜRTKƏN - tutabənzər meyvəsi olan tikanlı yabanı kol bitkisi.

Talış meşələrində 15 növü yayılmışdır. Çiçəkləri ağ və çəhrayı, meyvəsi qara, şirəli, qara-qırmızıdır, gilələri ürək şəklinə oxşardır. Meyvəsinin tərkibində A və C vitaminləri var. Yeyilir, ondan mürəbbə, cəm, şirələr və s. hazırlanır. Müalicəvi əhəmiyyətlidir. Soyuqdəymədə istifadə olunur.

Lənkəranın çöl və meşələrində, kənd bağlarının ətrafında bitir və may ayının axırından sentyabr ayının ortalarına qədər meyvə verir.

BREXOV İ.M. - rus səyyahı. Moskva dövlətinin zadəganlarından, əsl Kazandandır. 1614-1615-ci illərdə səyyah Stepan Afanasyevlə birlikdə İrana gedərkən yolüstü Lənkəranda və Qızılağacda olmuşdur. Yerli əhali ilə görüşmüş, I Şah Abbasın düşərgəsinə baş çəkmişdir. Qeydlərindən məlum olur ki, Lənkəranın təbiəti və adamlarının qonaqpərvərliyi onda xoş təəssürat oyatmışdır.

BRKET - həmişəyaşıl kol bitkisi. Talış meşələrində, xüsusilə Lənkəran-Astara və Lerik rayonlarının dağətəyi meşələrində yayılmışdır. Təbii şəraitdə bitki nisbətən kölgəlikdə, bir çox hallarda hündür ağacların altında bitərək normal inkişaf edir. Çoxillik kolları 2-3 metr, əlverişli şəraitdə isə 4-5 metr hündürlükdə olur.

Kollar hər il çiçək açır, sentyabr-oktyabr aylarında toxum verir. Toxumlar kölgəlikdə, nisbətən hündür kolların altında – may ayında göyərir. Birillik tinglər 10-12 santimetr olur. Başqa bitkilərə nisbətən daha çox qulluq tələb edir. Rütubətə tələbkardır. Bioloq alim M.Əlizadənin məlumatına görə, Lənkəranda ilk dəfə 1957-ci ildə şəhərin "Dostluq" mədəniyyət və istirahət parkında əkilmişdir. Son illərdə şəhərin park və meydanlarında sayı xeyli artmışdır.

Brketə Lənkəran tərəflərində "nümşə" deyilir.

BUĞDA - taxıllar fəsiləsindən bitki cinsi. Dünyanın ən qədim bitkilərindəndir. Azərbaycanca, eləcə də Talışda eramızdan əvvəl (V-IV minilliklərdə) buğda əkilmişdir. Arxeoloji

qazıntılar zamanı yabanı buğdaya rast gəlinmişdir. Tarixçi alim V.S.Yeqobutovun yazdığına görə, XX əsrin əvvəllərində Talışda ildə 281 min 250 pud taxıl istehsal olunmuşdur. Burada becərilən sarı buğda geniş şöhrət tapmışdır.

Böyük Vətən müharibəsi dövründə ordunu taxılla təmin etmək işində lənkəranlılar da fəal iştirak etmişlər.

Respublikamız müstəqilliyə qədəm qoyduqdan sonra taxılçılıq yenidən bərpa edilmişdir.

2016-cı ildə Lənkəranda 2921 ton taxıl yığılmışdır.

BULAQ - yerin altından sızıb çıxan su mənbəyi, çeşmə, qaynaq. Temperaturu, kimyəvi və qaz tərkibi xüsusiyyətlərinə görə birlərindən fərqlənir. Bulaqlar əsasən iki növ olur: çeşmə və qaynaq bulaqlar. Temperaturuna görə suyu soyuq, ilıq, isti və s. halda olur. Belə bulaqlara Lənkəranın dağ ətəklərində və müxtəlif hündür yaşayış məntəqələrində rast gəlinir. Lənkəranda qədim zamanlardan bulaq suyundan istifadə edirlər.

Yeddi bulaq adı ilə tanınan gözəl bulaq, noğullu bulaq, sədəf bulaq, qatışan bulaq, damcı bulaq, Aciz bulağı, borulu bulaq rayonun Haftoni qəsəbəsinin ətraflarında yerləşir. Hər birinin öz adına görə xüsusiyyətləri vardır. Məsələn, Aciz bulağı XIX əsrdə "Fövcül-füsəha" şairlər məclisinin üzvü Mirzə Ələkbər Acizin adı ilə bağlıdır. Bu bulağı öz vəsaiti hesabına qaydaya salmışdır.

Sədəf bulaq - suyu şəffaf və hövzəsi daşdan ibarət olduğuna görə ona bu ad verilmişdir.

Damcı bulaq - qaya divarlarındakı yaşıllıqlardan yavaş-yavaş süzülərək bir nohura yığıldığı üçün bu adla məşhurlaşmışdır.

Noğullu bulaq - bulağa gələn su iri gilə damcılarla töküldüyü üçün, onun gilələri noğulu xatırladır.

Qatışan bulaq - iki bulağın - isti və soyuq su bulaqlarının qarışığından yaranmışdır.

Borulu bulaq - xüsusi boru ilə mənbəyindən digər yerə çəkildiyi üçün ona bu ad verilmişdir.

Gözəl bulaq - nazik və yaşıl ağac budaqları, müxtəlif növ otlar bulağa xüsusi gözəllik vermişdir. Adı da buradan götürülmüşdür.

BULQAKOV. M. İ. - çar ordusunda zabit, podpolkovnik. Talış xanlığında rus qoşunlarının rəisi olmuşdur (*Gürcüstan SSR, MDTA, fond 8, iş 344, vərəqə 78-79*).

"BUTA" konserv zavodu - Lənkəranda Avropa standartlarına uyğun tikilmiş ilk sənaye müəssisəsi. 2003-cü il oktyabrın 9-da istifadəyə verilmişdir.

Müəssisədə müxtəlif adda konserv məhsulları, o cümlədən nar şirəsi, tomat pasta, feyxoa şirəsi və s. istehsal edilir.

Açılışında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iştirak etmişdir (2003).

BUROVAR silsiləsi - Talış dağ sisteminə silsilə. Maksimum hündürlüyü 1115 metrdir. Səthi palogenin vulkonogen - çökmə suxurlarından təşkil olunmuşdur. Burovar silsiləsi ona paralel olan Peştəsər silsiləsindən dağarası çökəkliklə ayrılır və cənub-şərq tərəfə ensizlənərək alçalır. Mərkəzi hissəsi Viləş çayının dərəsi ilə kəsilmişdir.

BÜRCƏLİ - Xanbulan icra nümayəndəliyində kənd. Şərqdən və cənubdan Hirkan qəsəbəsi, qərbdən Hirkan Milli Parkı, şimaldan Xanbulançayla əhatə olunmuşdur. Lənkəran-Astara şose yolunda, rayon mərkəzindən 14 km cənubda yerləşir.

611 təsərrüfatı, 2624 nəfər əhalisi vardır, 12898 nəfəri qadındır (2017).

Ərazisi 306 hektardır. 63 hektarı çay, 43,5 hektarı sitrus sahələridir. 158 hektarı bələdiyyə mülkiyyəti üçün ayrılmışdır. 2000-2009-cü illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, Kazım Məmmədli oğlu Məmmədov onun sədri işləmişdir.

2010-cu ildə Xanbulan bələdiyyəsi ilə birləşdirilmişdir.

Əhali çayçılıq, sitrusçuluq və heyvandarlıqla məşğuldur. 1995-ci ilədək "Avrora" (indiki Hirkan) sovxozunun tərkibində fəaliyyət göstərmişdir.

XIX əsrin əvvəllərindədək Bürcəli adını daşıyan bu kənd 1992-ci ilədək Alekseyevka adlanmışdır. Bu ad 1888-ci ildə buraya gələn rus

Alekseyevlər ailəsinin soyadından götürülmüşdür.

Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra kəndin əvvəlki adı - Bürcəli özünə qaytarılmışdır. Rəvayətə görə, Bəlləbur qalasının məşhur pəhləvanı Bürcəli bu yerlərdə məskən saldığı üçün xalq oranı onun adı ilə bağlamışdır. İ.Şükürzadənin fikrincə, oykonim öz adını kəndin ilk sakinlərindən olan Bürcəli adlı şəxsin adından götürmüşdür.

BÜRCƏLİ körpüsü - XX əsrin 30-cu illərində ağac və taxta materiallarından tikilmişdir.

Xanbulançayın suyu onun altından keçir. 60-cı illərdədə körpüdən nəqliyyatla hərəkət etmək təhlükəli sayıldığından körpünün aşağı hissəsindən, çaydan keçirdilər. 70-ci illərdə əsaslı təmir edilərək nəqliyyatın hərəkəti üçün uyğunlaşdırılmışdır.

BÜRCƏLİ ibtidai məktəbi - ikisınıfli məktəb olmaqla, əsası 1897-ci ildə qoyulmuşdur. Bu dövrdə oğlanlar və qızlar bir yerdə oxumuşlar. 1914-cü ildə qızlar üçün ayrıca sinif təşkil edilmişdir (*Azərbaycan MDTA, fond 309, op. 1, iş 890, səh. 49-51*).

1927-1928-ci tədris ilində Lənkərandakı məktəblər üç dairə üzrə fəaliyyət göstərirdi. Bürcəli məktəbi bu dövrdə Şürük dairəsində olmuşdur. Sonralar şagirdlər təhsillərini "Avrora" (indiki Hirkan) məktəbində davam etdirmişlər.

Əvvəllər ayrı-ayrı şəxslərin mülklərində yerləşmişdir. İndiki məktəb binası 2007-ci ildə Heydər Əliyev fondu tərəfindən inşa edilmişdir. Məktəbin direktoru Sima Fəyaz qızı Salayevadır (2007-ci ildən).

67 şagird oxuyur, 10 müəllim dərs deyir (2017).

BÜRCƏLİ poçt şöbəsi - 2005-ci il mart ayından fəaliyyət göstərir.

Poçt şöbəsinə həmin vaxtdan Mehman Məlikov rəhbərlik edir.

İlhamə Baxşıyeva şöbənin təşkil edildiyi gündən poçtalyon işləyir.

Kənddə 708 nömrəlik ATS vardır.

C

C – latın qrafikalı əlifbanın üçüncü hərfi. Sözüün əvvəlində, ortasında və sonunda işlənir.

CABBAROV Atakişi Vəli oğlu (d. 10.06.1938, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi) - müəllim, kimya elmləri doktoru, professor (1993).

Kənd orta məktəbini qızıl medalla (1956), M.Əzizbəyov adına Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutunu fərqlənmə ilə bitirmişdir (1960).

Əmək fəaliyyətinə Sumqayıt şəhər sintetik-kauçuk zavodunda baş aparatçı kimi başlamış (1960), Aşqarlar zavodunda növbə və sex rəisi, həmçinin zavodun direktoru işləmişdir. Sonralar elmi işə keçmiş, respublikamızın bir sıra ali məktəblərində, o cümlədən Sumqayıt Sənaye Universitetində kafedra müdürü işləmişdir.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının əməkdaşdır (1993-cü ildən).

30-dan çox elmi məqalənin, metodik vəsait və kitabların müəllifidir.

CABBAROV Mirhaşım Seyidağa oğlu (d.12.10.1948, Lənkəran rayonu, Velədi kəndi) - həkim, tibb elmləri doktoru (1987).

Lənkəran şəhər 1 sayılı orta məktəbini (1966), N. Nərimanov adına Azərbaycan Tibb İnstitutunun pediatriya fakültəsini (1972), institutun aspiranturasını (1979) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə

Azərbaycan Tibb İnstitutunun sosial gigiyena və səhiyyəsinin təşkili kafedrasında başlamışdır.

Moskvada "Ürək-damar xəstəlikləri səbəbindən əlilliyin tibbi sosial xarakteristikası" mövzusunda namizədlik (1979), sonra isə doktorluq (1987) dissertasiyası müdafiə etmişdir.

40-dən çox elmi məqalənin, 2 monoqrafiyanın müəllifidir.

CAHANGİROV Hümmət Eldar oğlu (d.02.05.1975, Lənkəran rayonu, Tükəvilə kəndi - 08.01.1994) - Qarabağ şəhidi.

1992-ci ildə kənd orta məktəbini bitirmiş, sovxozda fəhlə işləmişdir. 1993-cü ilin oktyabr ayında ordu sıralarına çağırılmışdır.

Füzuli bölgəsində döyüşmüş, Aşağı Əbdürrəhmanlı kəndi uğrunda döyüşdə həlak olmuşdur.

CAHANGİROVA Tükəzban Vəli qızı (d.28.02.1955, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, pedaqoji elmlər namizədi (1999).

Lənkəran şəhər 2 sayılı orta məktəbini (1971), Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun pedaqoji fakültəsini (1977) bitirmişdir. Pedaqoji fəaliyyətinə 1977-ci ildə şəhər 6 sayılı orta məktəbində Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi kimi başlamış, 1991-ci ildən Lənkəran Pedaqoji Texnikumunda (indiki Lənkəran Dövlət Humanitar Kolleci) pedaqogika-psixologiya müəllimi işləmişdir.

2000-ci ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin müəllimidir.

Bədii yaradıcılıqla da məşğul olur. Şeir, hekayə və publisistik yazıları dövrü mətbuatda çap olunmuşdur.

2 kitabın, 4 metodik tövsiyə, 10 tezis və elmi məqalələrin müəllifidir. Bakı, Tibilisi və digər şəhərlərdə elmi simpoziumlarda iştirak etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Psixoloqlar Cəmiyyətinin üzvüdür (2000).

Əsərləri: Kiçik yaşlı məktəblilərin mənəvi

tərbiyəsində bədii nümunələrdən istifadə, B., 1999; Şagirdlərin yaradıcı fəallığının pedaqoji psixoloji əsasları, B., 2003.

CAMAL Yusifzadə (təxəllüsü; əsl adı və фамилиясы Bağirov Camal Yusif oğlu - d.19.08.1941, Lənkəran şəhəri - 16.01.2017, Lənkəran şəhəri) - şair, dramaturq, nasir, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (1979), respublikanın Əməkdar jurnalisti (2006).

Azərbaycan Dövlət Universitetinin tarix fakültəsini bitirmiş (1965), əmək fəaliyyətinə Lənkəranda çıxan "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzeti redaksiyasında ədəbi işçi kimi başlamış və şəhər 2 saylı orta məktəbində tarixdən dərs demişdir (1965-1966). Sonralar Bakıda Azərbaycan Sovet Ensiklopediyasında elmi redaktor, böyük elmi redaktor (1966-1972), "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzeti redaksiyasında şöbə müdiri işləmişdir (1972-1990).

1991-ci ildən Azərbaycan Televiziyası və Radio Verilişləri Şirkətində çalışır. Ədəbi dram verilişləri redaksiyasında baş redaktorun müavini (1991-1998), Azərbaycan Telefilm Yaradıcılıq Birliyinin baş redaktoru işləmişdir (1998-ci ildən).

Ədəbi yaradıcılığa 1963-cü ildə başlamış, ilk şeiri həmin il "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində dərc olunmuşdur.

"Dağlar arxasız olmur", "Kim dəli, kim ağıllı", "Ölümü köynəkdən keçirən oğul", "Saba-ha ömür payı qazananlar" və s. pyesləri tamaşaya qoyulmuşdur. "Şəhər qatırı" pyesi N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrında oynanılmışdır (1980).

60-dan çox sənədli filmin ssenari müəllifi və 300-dən artıq bədii filmin tərcüməçisidir. Ssenarisi əsasında çəkilmiş "Teatr" sənədli televiziya filmi Bakıda keçirilmiş kino festivalının baş mükafatını qazanmışdır.

Lənkəran şəhərinin Kiçik bazar qəbiristanlığında dəfn edilmişdir.

Əsərləri: Lənkəran nəğmələri, B., 1970; Athılar, qanatlılar, B., 1975; Yol içində milyon

seçdik, B., 1980; Payızdan gələnələr, B., 1983; Ümiddən keçən yol, B., 1988; Küləyi döymək olmaz, B., 1993.

CAMALOVA Dilruba Cəbrayıl qızı (d.07.01.1938, Lənkəran şəhəri - 13.03.2009, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, ictimai-siyasi xadim, Prezident təqaüddçüsü.

Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun fizika-riyaziyyat fakültəsini (1960), Bakı Ali Partiya Məktəbini (1987) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə Lənkəran şəhər 2 saylı orta məktəbində müəllim kimi başlamış (1960-1972), sonralar Lənkəran Şəhər Xalq Maarif Şöbəsinin müdiri (1972-1975), Azərbaycan KP Lənkəran Şəhər Komitəsinin ikinci (1975-1981), birinci katibi (1981-1988), Azərbaycan Pedaqoji Kadrların İxtisasının Artırılması və Yenidən Hazırlanması Baş İnstitutunun Lənkəran filialında direktor (1989-1992), Lənkəran Dövlət Universitetinin prorektoru (1992-1993), Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı (1993-1999), respublika Qadın Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin birinci müavini (2000-2004) işləmişdir.

Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsinin birinci katibi və icra hakimiyyətinin başçısı işlədiyi illərdə rayonun sosial-iqtisadi, mədəni-quruculuq sahələrinin inkişafında mühüm xidmətləri olmuşdur. 1972-1990-cı illərdə ardıcıl olaraq Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsinin üzvü və büro üzvü seçilmişdir. 1965-1990-cı illərdə Lənkəran şəhər və rayon sovetlərinin deputatı, icraiyyə komitəsinin üzvü olmuşdur. 1985-ci ildə Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı və Ali Soveti Rəyasət Heyətinin üzvü seçilmişdir. Qırmızı Əmək Bayrağı, "Oktyabr İnqilabı" ordenləri və bir sıra medallarla təltif edilmişdir.

1993-cü il martın 14-də Lənkəranda Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis konfransında şəhər partiya təşkilatının sədri vəzifəsinə seçilmiş və 1998-ci ilədək bu vəzifəni icra etmişdir.

CAMAŞIRXANA - Lənkəranda əhaliyə xidmət müəssisəsi. Paltarların qəbulu, yuyulması və

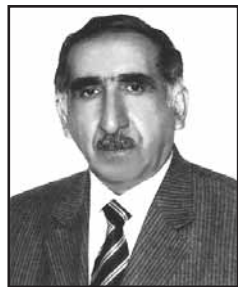
kimyəvi təmizlənməsi işinə xidmət edir. 1967-1990-cı illərdə fəaliyyət göstərmişdir.

2009-cu ildə yenidən qurulmuşdur. Həmin ilin mayın 9-dan Məişət Xidməti Mərkəzi adı ilə fəaliyyət göstərir.

CANAŞIYA Alekseyeviç Akaki - çay mütəxəssisi, kənd təsərrüfatı elmləri doktoru (1961). İlk dəfə 1939-cu ildə Lənkəranda olmuş, "Azərbaycan" trestinin direktoru (1940-1942), Ümumittifaq Elmi-Tədqiqat Çayçılıq və Subtropik Bitkilər İnstitutu Lənkəran filialında elmi işçi, filialın direktoru (1952-1956) işləmişdir.

Lənkəranda çayçılığın inkişafında, xüsusilə yeni plantasiyaların salınmasında xidmətləri vardır.

CANIYEV Fəxrəddin Şalı oğlu (d. 06.02.1949, Lənkəran şəhəri) - iqtisadçı-mühəndis, məişət xidməti əlaçısı (1976).

Lənkəran şəhər 2 sayılı orta məktəbini (1966), Ümumittifaq Yeyinti Sənaye İnstitutunu (1976) bitirib.

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran əhaliyə məişət xidməti kombinatında mühasib köməkçisi işləməklə başlayıb (1966-1968). Sonra həqiqi hərbi xidmətə çağırılmışdır. Ordudan sonra, 1970-ci ildən məişət kombinatında mühasib kimi fəaliyyətini davam etdirmiş, 1976-cı ildən 1989-cu ilədək iqtisadçı, 1989-cu ildən 1997-ci ilədək istehsalat üzrə direktor müavini işləmişdir.

1998-ci il aprel ayında əhaliyə məişət kombinatı "Zövq" istehsal kommersiya firması yaradılmış, təsisçisi və müəssisənin rəhbəri olmuşdur.

"Rəşadətli əməyə görə" medalına, müxtəlif illərdə döş nişanlarına, fəxri fərmanlara layiq görülmüşdür.

1999-cu ildən Lənkəran şəhər bələdiyyəsinin üzvü, yerli büdcə məsələləri daimi komissiyasının sədri, YAP-ın III qurultayının nümayəndəsi, müəssisə ilk partiya, komsomol təşkilatlarının katibi, həmkarlar ittifaqı təşkilatının sədri olmuşdur.

CANIYEV Xudaqulu Qurban oğlu (d. 30.11.1934, Lənkəran rayonu, Separadi kəndi - 05.04.1995, Separadi kəndi) - şair-jurnalist, pedaqoq. SSRİ Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1978).

Separadi kənd orta məktəbini (1950), Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu (1953), Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsinin jurnalistika şöbəsini (1964) bitirmiş, rayonun müxtəlif məktəblərində müəllim (1958-1986), Separadi kənd məktəbinin direktoru (1973-1975), Lənkəran radiosunda redaktor, məsul redaktor (1986-1989), "Bilik" cəmiyyəti rayon təşkilatının məsul katibi işləmişdir (1990-1995).

Dövri mətbuatda ədəbi-bədii yazıları ilə müntəzəm çıxış etmişdir. İlk şeri 1956-cı ildə "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində çap olunmuşdur.

Torpağa, Vətənə məhəbbət, xalqlar dostluğu və s. yaradıcılığının əsasını təşkil edir.

Əsərləri: Ağacları kim çox istər, B., 1981; Dağım, aranı, Lənkəranım, B., 1983; Səni axtarıram, B., 1983; Bu dünyadan nigaranam, B., 1993; Döyüşən dəniz, B., 1994.

CANIYEV Şalı Qurban oğlu (d.01.01.1923, Lənkəran rayonu, Separadi kəndi - 15.04.1983, Lənkəran şəhəri) - müəllim, ictimai xadim, qabaqcıl maarif xadimi.

Separadi kənd məktəbini (1937), Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu (1941), Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun tarix-coğrafiya fakültəsini (1958) bitirmiş, pedaqoji fəaliyyətinə Masallı rayonunda başlamış, 1942-1945-ci illərdə Böyük Vətən müharibəsi cəbhələrində iştirak etmişdir.

Müharibədən sonra Girdəni kənd orta məktəbinin direktoru (1946-1955), Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsi təbliğat-təşviqat şöbəsinin müdiri (1955-1958), şəhər Partiya Komitəsinin ikinci katibi (1958-1959), şəhər 3 saylı orta

məktəbinin direktoru (1960-1963), internat məktəbinin direktoru (1963-1964), şəhər 7 saylı orta məktəbinin direktoru (1964-1982) işləmişdir.

Rayon veteranlar şurasının sədri (1960-1968) kimi rayonun ictimai həyatında fəal iştirak etmiş, gənclərin hərbi-vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində xidmətləri olmuşdur.

"Qırmızı Ulduz", "Birinci dərəcəli Vətən müharibəsi" ordenləri, "İgidliyə görə", "Qafqazın müdafiəsinə görə", "Almaniya üzərində qələbəyə görə", "Rəşadətli əməyə görə" medalları və s. ilə təltif olunmuşdur.

Lənkəran şəhər və rayon Sovetlərinin deputatı olmuşdur.

"CANLI QƏZET" - Lənkəranda ədəbiyyat cəmiyyətinin nəzdində təşkil olunmuş birlik. 1926-1931-ci illərdə fəaliyyət göstərmişdir. Sədri müəllim-mollanəsrəddinçi Hüseyn Atakişiyev, üzvləri Fərəculla Daşdəmirov, Mirzağa Əhmədbəyli, Əliağa Qənbərov, Abbas Axundov, Müzəffər Nəsirli, Qəzənfər Nəsirli və başqaları olmuşlar. Cəmiyyətin üzvləri dövrün eybəcərliklərini səhnə yolu ilə xalqa çatdırmışlar. Yerli ədəbi qüvvələrinin əsərləri tamaşaya qoyulmuşdur.

Cəlil Məmmədquluzadə 1926-cı ildə Lənkəranda olarkən cəmiyyətin üzvləri ilə görüşmüşdür.

CAVADOV Elçin Heybət oğlu (d.1957, Lənkəran şəhəri - 17.10.1992) - Qarabağ şəhidi.

Rayon ictimai-iaşə müəssisəsində işləmiş, 1991-ci ildə könüllü cəbhəyə getmişdir. Hərbi hissənin aşpazı olmuşdur. Könüllü olaraq silaha sarılmış, Mehmana kəndi uğrunda döyüşdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

CAVADOV Hüseyn Ağabala oğlu (d.30.12.1905, Bakı - 13.12.1979, Bakı) - Sosialist Əməyi Qəhrəmanı (1948), ictimai xadim.

1937-1941-ci illərdə Lənkəran Rayon Partiya Komitəsinin birinci katibi işləmişdir. Rayona rəhbərliyi dövründə balıq konservi zavodu,

Lənkəran-Sütəmurvdov körpüsü, üç yerdə ikimərtəbəli yaşayış binası, 1 saylı çay fabriki, kərpic zavodu, süd kombinatı və s. sosial obyektlər istifadəyə verilmişdir.

Lənkəranda işləyərkən orduya çağırılmış, Böyük Vətən müharibəsi illərində 47-ci və 212-ci atıcı diviziyaları siyasi şöbəsinin rəisi olmuşdur. Müharibədən sonra Azərbaycan SSR Daxili İşlər Nazirliyi orqanlarında məsul vəzifələrdə çalışmışdır (1948-1967).

CAVADOV Nuru Əsədulla oğlu (d.08.09.1938, Lənkəran rayonu, Boladı kəndi-10.01.2016, Boladı kəndi) - müəllim, respublikanın Əməkdar təbliğatçısı (1982).

M.F.Axundov adına Azərbaycan Pedaqoji Xarici Dillər İnstitutunun ingilis dili fakültəsini bitirmiş (1962), rayonun Separadi, Zövlə kənd, Nərimanabad qəsəbə 1 saylı orta məktəblərində ingilis dili müəllimi (1962-1973), Boladı kənd 2 saylı orta məktəbinin direktoru işləmişdir (1973-2003).

Təbliğatçıların rayon seminarının rəhbəri olmuşdur (1973-1991).

CAVADOV Vəqif Cavad oğlu (27.03.1947, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi - 08.04.2008, Lənkəran) - pedaqoq, qabaqcıl maarif xadimi, şair.

Veravul kənd orta məktəbini (1963), Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun filologiya fakültəsini (1967) bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə Cəlilabad rayonunun Privolni kənd orta məktəbində başlamış, 1968-ci ildə ordu sıralarına çağırılmışdır. Hərbi xidmətdən sonra pedaqoji fəaliyyətini Lənkəran şəhər 4 saylı tam orta məktəbində davam etdirmiş, 1970-1980-ci illərdə şəhər 1 saylı tam orta məktəbində, 1980-2001-ci illərdə Lənkəran Pedaqoji Texnikumunda, 1992-1995-ci illərdə Lənkəran Dövlət Universitetində ədəbiyyatdan dərs demişdir.

Məktəb yaşlarından dövrü mətbuatda çıxış edib. Şeirləri müxtəlif mətbuat orqanlarında çap olunub. Doğma yurda, el-obaya məhəbbət yaradıcılığının əsasını təşkil edir.

Vəfatından sonra "Kədər pərdə çəkdi" şeirlər kitabı çap olunmuşdur (B.,2009).

Lənkəranda "Ən yaxşı şəxsi kitabxana uğrunda" və şair Füzuliyə həsr etdiyi şeirlə rayon müsabiqələrinin qalibi olmuşdur.

CAVADOV Vəliəğa Əsgər oğlu (d. 10.03.1937, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi - 07.08.1999, Boladi kəndi) - alim-aqronom, respublikanın Əməkdar aqronomu (1978).

S.Ağamalıoğlu adına Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu bitirmiş (1965), Lənkəranda Nizami adına sovxozda baş aqronom (1965-1980), sovxoz direktoru (1980-1989), "Zövlə" sovxozunun direktoru (1989-1990), Lənkəran Rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri (1990 -1992), Boladi kənd Sovetinin sədri (1992-1993) işləmişdir.

Lənkəranın sosial, iqtisadi inkişafında xidmətləri vardır. Lənkəran XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri olduğu illərdə rayonda mühüm təsərrüfat obyektləri istifadəyə verilmiş, kənd təsərrüfatı sahələri inkişaf etmişdir.

CAVADZADƏ Mirməmməd Cavad oğlu (d. 18. 05. 1927, Lənkəran şəhəri - 07.08.2008, Bakı)

- cərrah-uroloq, ictimai xadim, tibb elmləri doktoru (1962), professor (1967), SSRİ Tibb EA-nın üzvü (1974), Azərbaycan EA-nın akademiki (1962), Azərbaycan SSR Əməkdar elm xadimi (1968), SSRİ Dövlət mükafatı laureatı (1982), Azərbaycan SSR Dövlət mükafatı laureatı (1974), Azərbaycan SSR-nin baş uroloqu (1965).

Lənkəran şəhər 2 sayılı orta məktəbini (1942), Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun müalicə-profilaktika fakültəsini (1948) bitirmiş, Astara

şəhər xəstəxanası baş həkiminin müavini və cərrahiyyə şöbəsinin müdiri (1949-1950), Lənkəran birləşmiş şəhər xəstəxanasında cərrahiyyə şöbəsində həkim-cərrah (1950-1951) işləmişdir. 1954-cü ildə Moskva şəhərində İkinci Moskva Dövlət Tibb İnstitutunun urologiya kafedrasının aspiranturasını bitirdikdən sonra Krım Tibb İnstitutunda assistent və dosent vəzifələrini tutmuş, 1957-1963-cü illərdə İkinci Moskva Dövlət Tibb İnstitutunun urologiya kafedrasında işləmişdir. 1963-cü ildə Bakıya qayıdaraq, Ə.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda urologiya kafedrasının müdiri olmuşdur. 1974-cü ildə həmin institutun rektoru təyin olunmuş və ömrünün sonunadək bu instituta rəhbərlik etmişdir.

Uroloji cərrahiyyə əməliyyatı sahəsində dünya şöhrəti qazanmışdır. Böyrək polikistozunun orijinal cərrahi üsulunu təklif etmiş, böyrək və sidik axarında daş olması hallarında az travma ilə cərrahi əməliyyat aparmışdır. Azərbaycanda urologiya sahəsində endotraxeal narkozun tətbiqi onun adı ilə bağlıdır.

Təşəbbüsü ilə SSRİ dövründə Azərbaycanda yeganə ixtisaslaşdırılmış urologiya klinikası açılmış (1966), Ümumittifaq birinci uroloqlar qurultayı (1972), Ümumittifaq nefroloqlar cəmiyyəti idarə heyətinin üçüncü plenumu (1976), orqan və toxumaların köçürülməsinə dair səkkizinci Ümumittifaq nefroloqlar qurultayı keçirilmişdir. Azərbaycan Uroloqlar cəmiyyətinin (1965), SSRİ-Fransa Dostluq cəmiyyəti Azərbaycan şöbəsinin (1972) və respublika Ayıqlıq Uğrunda Könüllü Mübarizə cəmiyyətinin sədri olmuş (1985), Azərbaycan SSR Ali Sovetinin (IX-XII çağırış) deputatı, Milli Məclisin üzvü seçilmişdir.

SSRİ Nazirlər Sovetinin mükafatına layiq görülmüş (1986), "Oktyabr İnqilabı" (1984), "Şərəf Nişanı" (1972), Lenin (1987), Şöhrət (1997), "İstiqlal" (2007) ordenləri ilə təltif olunmuşdur.

700-dən çox elmi məqalənin, o cümlədən 34 monoqrafiyanın müəllifidir. Respublikada uroloq və nefroloqların böyük elmi məktəbini yaratmışdır. Rəhbərliyi altında 17 doktorluq və

73 namizədlik dissertasiyası müdafiə olunmuşdur.

Beynəlxalq və Avropa Uroloqlar cəmiyyətinin həqiqi üzvü, Çexiya Tibb cəmiyyətinin, Bolqarıstan Uroloqlar cəmiyyətinin üzvü, Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi dördüncü Baş İdarəsinin baş uroloqu və məsləhətçisi olmuşdur.

1997-ci ildə anadan olmasının 70 illiyi respublika, o cümlədən Lənkəran ictimaiyyəti tərəfindən qeyd edilmişdir.

Əsərləri: Böyrək və sidik axarları anomaliyalarının cərrahiyyəsi (E.M.Şimkus ilə birlikdə), B., 1977; Sidik-cinsiyyət sistemi orqanlarında cərrahi əməliyyat zamanı homeostaz (S.N. Linyov ilə birlikdə), M., 1978; Sidik kisəsinin neyrogen disfunksiyaları (V.M.Derjavin və Y.L. Vişnevski ilə birlikdə), M., 1989 və s.

"CAVAHİRNAMEYİ-LƏNKƏRAN" - Lənkəran haqqında tarixi-etnoqrafik kitab. 1869-cu ildə "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvü Səidəli Kazımbəyov Lənkəranı tərəfindən fars dilində yazılmışdır (bax Azərbaycan SSR EA Əlyazmalar İnstitutu, inv. B-3049). Kitab Azərbaycan EA M.Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutu Elmi Şurasının 16 fevral 2000-ci il tarixli 2 sayılı iclasının qərarı ilə tərcümə edilib çap olunmuşdur. Əsər 48 səhifədən, müqəddimə, altı fəsil və son sözdən ibarətdir. 1995-ci ildə isə Lənkəran Dövlət Universitetinin fars dili müəllimi Səfər Şirinovun tərcüməsində "Adiloğlu" nəşriyyatında "Səidiyyə" adı ilə tam həcmdə çap edilmişdir.

Müəllifin dediyinə görə, bu əsəri yazmaqdan məqsədi xanların, sultanların həyat və fəaliyyətini deyil, Talışın tarixini, zənginliyini göstərmək olmuşdur.

Əsərdə Lənkəran və talış sözlərinin mənası izah olunur, ərazinin maddi və mədəniyyət abidələri, görkəmli şəxsiyyətləri, Talış xanlığının şəcərəsi, təbiəti haqqında geniş söhbət açılır.

CEVEND - dala, lıqdan və s. otlardan hörülmüş, bəndə vurulmaqla kəndir şəklinə salınmış asmalıq. Oturacağında (aşağı hissəsində) kasa, goduş, çölmək və s. qablara doldurulmuş hər növ yeməkləri ziyanverici həşəratlardan qorumaq

üçün evin çol tərəfində tavan hissəsinə bənd edilir. Bu cür mühafizə olunan yeməklər daxilinə istilik buraxmadığına görə dad və keyfiyyətini özündə saxlayır.

CƏBRAYİLOV Mais Xanibəy oğlu (d.03.03.1975, Lənkəran rayonu, Təngivan kəndi - 26.01.1994) - Qarabağ şəhidi. Orta məktəbi Şovu kəndində bitirmiş (1990), kənddəki təsərrüfatda işləmişdir. 1993-cü ilin payızında ordu sıralarına çağırılmışdır. Kəlbəcərdə döyüş zamanı mühasirəyə düşərək qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

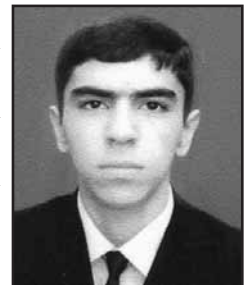
CƏFƏRİ - çətirçiçəklilər fəsiləsində bitki. Sarımtıl - yaşıl çiçəkləri ikicinsliyətlidir. Yaşıl və qurudulmuş yarpaqlarından dərman kimi də istifadə edilir. Böyrək və sidik kisəsi xəstəliklərində işlədilir. Orqanizmdə iltihab prosesi gəndə cəfəri yemək məsləhətdir.

Kulinarıyada daha çox işlədilir. Xüsusilə turşkabab, səbzıqovurma, səbzikükü, mürğiturş, balıq sırdağı və müxtəlif salatların hazırlanmasında bu göyərtidən istifadə olunur. Lənkərandə həyatı sahələrdə becərilir.

CƏFƏRLİ Əlizamin Qafar oğlu (d. 17.10.1989, Lənkəran şəhəri) - şahmatçı, idman ustası, Norveçdə təhsil alan azərbaycanlı tələbələr cəmiyyətinin sədri (2012).

Lənkəran şəhər 4 saylı tam orta məktəbini qızıl medalla (2006), Azərbaycan Dövlət Xarici Dillər Universitetinin beynəlxalq münasibətlər fakültəsini (2010), Norveçin Oslo Universitetinin magistraturasını (2014) bitirmişdir.

Azərbaycan həqiqətlərinin xarici ölkələrdə yayılmasında xidmətləri vardır. Skandinaviya ölkələri üzrə Azərbaycan icmasının rəhbərliyində təmsil olunur.

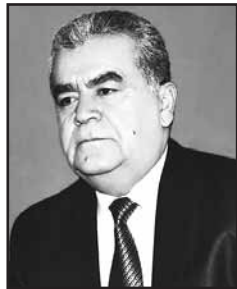

Beş yaşından şahmatla məşğul olur. Lənkəran Şahmat məktəbini bitirmişdir (2005). Məktəblilər arasında Respublika Şahmat Olimpiadasının qalibidir (2004).

Yunanıstanda məktəblilər arasında dünya çempionatında ikinci yeri tutaraq gümüş medala layiq görülmüşdür (2000).

Respublika və beynəlxalq yarışlarında müxtəlif dərəcəli diplomlar və kuboklar almışdır.

CƏFƏRLİ Qafar İltifat oğlu (d.07.03.1957, Lənkəran rayonu, Viyən kəndi) - hüquqşünas, Qarabağ müharibəsinin veteranı, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2016), Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (2014), "Qızıl qələm" media mükafatçısı.

1973-cü ildə Lənkəran şəhər 1 sayılı orta məktəbi bitirdikdən sonra Baloğlu Abbasov adına sovxozda fəhlə işləmişdir. 1974-cü ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsində oxuyarkən (qiyabi) hərbi xidmətə çağırılmışdır. Xidmətinin son bir ili Ukraynanın Donetsk Vilayəti Hərbi Prokurorluğunda köməkçi-əsgər kimi keçmişdir. Həmin vaxtdan hüquqşünas olmaq arzusuna düşüb. 1978-ci ilin yanvar ayında Bakı şəhəri, 79 sayılı texniki-peşə məktəbində ştamplayıcı ixtisası üzrə təhsil alıb, iyul ayında məktəbi fərqlənmə ilə bitirib. Həmin ilin avqust ayında qəbul imtahanlarını müvəffəqiyyətlə verib Azərbaycan Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsinin əyani şöbəsinə daxil olub. 1983-cü ildə ali məktəbi bitirərək hüquqşünas ixtisası alıb.

1983-cü ilin oktyabr ayından 2012-ci ilin mart ayına kimi Daxili İşlər Nazirliyi sisteminə daxil olan Puşkin (indiki Biləsuvar), Masallı, Astara və Lənkəran şəhəri polis şöbələrində müxtəlif vəzifələrdə - sırayı inspektordan polis şöbəsi rəisinin birinci müavini - əməliyyat işi üzrə rəis müavini vəzifələrində çalışıb. Xidmətinin 22 ili əməliyyat sahəsi üzrə, on ilə qədəri isə rəis müavini işləyib.

Cinayətkarlıqla mübarizə sahəsində səmərəli fəaliyyətinə görə ona 1996-cı ilin oktyabr ayında

mükafat qaydasında milis podpolkovniki (hazırkı polis polkovnik leytnantı) rütbəsi verilib.

Məktəb illərindən bədii yaradıcılıqla məşğuldur. Dövri mətbuatda bədii və publisistik yazıları ilə çıxış edib.

Polis orqanlarında təqaüdə çıxandan sonra, 2013-2015-ci illərdə "Region" TV-nin "Cənub" regional televiziya şirkətində aparıcı kimi çalışıb. 2014-cü ilin may ayından "Region" TV-nin sifarişli və dəstəyi ilə müəllifi olduğu povestlər əsasında "İzi itməyən cinayətlər" layihəsi üzrə filmlər çəkilməyə başlanıb. 2017-ci ilədək 16 povesti əsasında filmlər çəkilib. Filmlərdə həvəskar aktyor kimi əsas rollardan biri - Polis Şöbəsinin rəisi rolunu ifa edib. 2016-cı ilin sentyabr ayından 2017-ci ilin iyul ayına kimi ATV-də nümayiş olunan 159 bölümdən olan "Günəşim ol!" seriyasında əsas rollardan biri olan Aslan obrazını yaradıb.

Əsərləri: Əməliyyatçı, B., 2014; Günahsız mələk, B., 2015; Kimsə...Sizlər, B., 2016; Lətifədən lətifə, B., 2017.

CƏFƏROV Aqil Gülağa oğlu (d. 24.06.1981, Lənkəran rayonu, Girdəni kəndi) - müəllim, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru (2010).

Lənkəran Dövlət Universitetinin humanitar elmlər fakültəsini (2002) və universitetin magistratura şöbəsini Azərbaycan dili ixtisası üzrə fərqlənmə ilə bitirmiş (2004) və Azərbaycan Milli EA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun aspiranturasına qəbul olunmuşdur.

"Nəbi Xəzri əsərlərinin linqvo-poetik təhlili" mövzusunda müdafiə edərək filologiya elmləri üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsinə layiq görülmüşdür (2010).

Lənkəran rayonu, Girdəni kənd orta məktəbində (2002-2012), Astara Dövlət Pedaqoji Kollecinə (2010-2011) Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi, Lənkəran Dövlət Universitetində (2011) metodist işləmişdir.

2012-ci ildən AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun elmi əməkdaşdır.

"Nəbi Xəzrinin poetik dili" kitabının (B., 2012) və 20-dən çox elmi məqalənin müəllifidir.

CƏFƏROV Cəfər Mustafa oğlu (d.05.11.1898, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi - 07.05.1945, Lənkəran şəhəri) - Lənkəranda ilk yol mühəndislərindən biri, istehsalat qabaqcılı.

İkidərəcəli rus-tatar məktəbini (1908), şəhər gimnaziyasını (1912), Bakı İnşaat Texnikumunu (1931) bitirmiş, Lənkəran şəhər yol şöbəsində baş usta, mühəndis işləmişdir. "Samur-Dəvəçi" kanalının çəkilişində iştirak etmişdir (1939).

Lənkəranda yolların salınmasında, küçələrin asfaltlaşdırılmasında xidmətləri vardır.

CƏFƏROV Fərhad Möhsün oğlu (d. 02.02.1948, Lənkəran şəhəri - 11.12.2015, Bakı) - mühəndis, respublikanın Əməkdar müəllimi (2006), Beynəlxalq Nəqliyyat Akademiyasının həqiqi üzvü (2004), texnika elmləri namizədi (1990), dosent.

Rayonun "Avrora" (indiki Hirkan) qəsəbə orta məktəbinin səkkizinci sinfini bitirdikdən sonra təhsilini Bakı Rabitə Texnikumunda davam etdirmişdir (1963-1967). Sonralar Azərbaycan Politeknik İnstitutunun avtomobil yollarının tikintisi ixtisası üzrə bitirmişdir (1975).

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran şəhərindəki 8 saylı inşaat idarəsində fəhlə kimi başlamış, 1975-ci ildən Avtomobil Yollarının Tikintisi və İstismarı Nazirliyinin "Azəryollayihə" İnstitutunda mühəndis, sonralar böyük mühəndis, şöbə müdiri (1976-1978), Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetində baş müəllim, dekan müavini, kafedra müdiri, nəqliyyat fakültəsinin dekanı (1978-2000), Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin tədris işləri üzrə prorektoru (2000-2015) işləmişdir.

Avtomobil yollarının saxlanması və təmiri işlərinin təsnifatlaşdırılmasına dair təlimatların və digər texniki normativ sənədlərin işlənilməsində, o cümlədən Azərbaycanda TRASEKA proqramı üzrə bir sıra layihələrin yerinə yetirilməsində iştirak etmişdir.

56 elmi məqalənin, "Avtomobil yollarının layihələşdirilməsi, tikintisi və istismarı" mövzusunda dərslərin və kitabların müəllifidir.

Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni (1982), "Əmək igidliyinə görə" medalı (1974), Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı (1982) ilə təltif edilmişdir.

CƏFƏROV Xəlil Cabbar oğlu (d.17.09.1927, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi - 23.01.1996, Lənkəran şəhəri) - istehsalat qabaqcılı, Fəxri ovçu (1973).

Veravul kənd orta məktəbi (1943), Lənkəran Subtropik Bitkilər Texnikumunu (1945) bitirib.

Günəhir kəndində kolxoz təsərrüfatında mühasib (1945-1947), Veravul kəndində hesabdər, mühasib, baş mühasib (1947-1952) işləyib. 1952-ci ildə Puşkin adına kolxozun sədri seçilmiş, 1954-cü ilədək bu vəzifədə çalışmışdır. Kolxoz təsərrüfatına rəhbərliyi dövründə kəndin Yuxarıbaş-Qarağaclı məhəllələri arasında kəndə yolları asfaltlaşdırılmış, məktəbin yanındakı körpü yenidən qurulmuş, mədəni-məişət obyektləri salınmışdır.

1954-1957-ci illərdə ferma müdiri, 1958-1991-ci illərdə respublika həvəskar Balıqçılar və Ovçular Cəmiyyəti Lənkəran rayonlararası idarəsinin baş mühasibi işləmişdir.

İdarənin infrastrukturunun genişləndirilməsində iştirak edib. İdarənin Astara, Yardımlı, Masallı, Lerik, Lənkəran şöbələrinin yaradılmasında, rayonlarda ov təsərrüfatlarının təşkili və fəaliyyətinin genişləndirilməsində mühüm xidmətləri olmuşdur.

1958-ci ildən 1991-ci ilədək cəmiyyətin keçirdiyi qurultaylarının nümayəndəsi olmuşdur.

1953-cü ildə SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisinin medalına və mükafatına, 1973-cü ildə respublika Həvəskar Balıqçılar və Ovçular Cəmiyyətinin "Fəxri ovçu" adına layiq görülmüşdür.

Gənclərin hərbi-vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində xidmətləri olmuş, rayonda keçirilən mədəni-kütləvi tədbirlərdə fəallıq göstərmişdir.

CƏFƏROV İdris Xəlil oğlu (d.17.09.1946, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi) - gömrük xidməti polkovniki, müstəqil respublikamızın Lənkəran bölgəsində gömrük xidmətinin təşkilatçılarından biri.

M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Dillər İnstitutu Qərbi Avropa dilləri fakültəsinin ingilis dili şöbəsini bitirmiş (1967), Lənkəran şəhər 2, 4 və 7 sayılı orta məktəblərində ingilis dili müəllimi işləmişdir. Misir Ərəb Respublikasında tərcüməçi kimi fəaliyyət göstərmişdir (1967-1970).

1978-ci ildən dövlət gömrük orqanlarında çalışmışdır. Gömrükləmə rəisi, Gömrük Komitəsi kadrlar idarəsinin rəisi, 1997-ci ilin avqustundan 2012-ci ilin sentyabrınadək Gömrük Komitəsi tədris mərkəzinin rəis müavini, 2012-ci ilin sentyabrından 2015-ci il mart ayınadək Gömrük Akademiyasının rəis müavini işləmişdir.

Azərbaycan Respublikasının cənub sərhədlərində gömrük postlarının təşkilində xidmətləri vardır.

Azərbaycanda gömrük tarixinə dair kitabın müəllifidir.

Əsərləri: Kəbəyə uzanan yollar, B., 1999; Kəbənin sorağında, B., 1999; Nəhrəm və hacıları (E.Əhədovla birlikdə), B., 1999; Azərbaycan Demokratik Respublikasının gömrük siyasəti, B., 2000.

CƏFƏROV Mayis Vəliməmməd oğlu (d.22.05.1968, Lənkəran rayonu, Vələdi kəndi) - müəllim, tarix üzrə fəlsəfə doktoru (2017)

M.F.Axundov adına Azərbaycan Pedaqoji Dillər İnstitutunu rus dili və ədəbiyyatı (1996), Bakı Dövlət Universitetinin tarix fakültəsinə tarixçi, tarix müəllimliyi ixtisası üzrə bitirib.

Əmək fəaliyyətinə 1985-ci ildə başlamışdır. 1999-cu ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin

Tarix və fəlsəfə kafedrasının müəllimidir.

"Azərbaycan Respublikasının Cənub-Şərqi regionunun numizmatik tapıntıları Azərbaycan tarixinin öyrənilməsində mənbə kimi" mövzusunda dissertasiya müdafiə etmiş, tarix üzrə fəlsəfə doktoru alimlik dərəcəsi almışdır.

Respublikada və xaricdə 20-dən çox elmi məqaləsi və tezisləri çap olunmuşdur.

CƏFƏROV Mircəfər Seyid Məhəmmədqulu oğlu (d. 1858, Lənkəran şəhəri-1911, Lənkəran şəhəri) - islamşünas, din xadimi.

Dərin biliyə, yüksək dini savada görə el arasında axund Mircəfər ağa kimi tanınmışdır.

Dini təhsilini İranda və İraqda almış, şəriət qanunlarına aid risalə yazmışdır. İlahiyyat elmi ilə yanaşı, dünyəvi elmlərə də bələd olmuş, fars, ərəb və Azərbaycan dillərində çoxlu mərsiyə və qəsidələr, dini rəvayət və hədislər bilmişdir.

Göstərdiyi təmənnəsiz, xeyirxah işlər el-obada yüksək qiymətləndirilmişdir. Hüzur məclislərini təmənnəsiz idarə edən, kasıba, fəqərə əl tutan bu müdrik el ağsaqqalı xatirələrdə xeyirxah şəxsiyyət kimi yaşamaqdadır.

CƏFƏROV Mirəbutalıb Mircəfər oğlu (d.1887, Lənkəran şəhəri - 03.02.1949, Lənkəran şəhəri) - el ağsaqqalı, XX əsrin əvvəllərində Lənkəranda xeyriyyəçilik hərəkatının fəal təşkilatçılarından biri.

Mədrəsə təhsili almışdır. Şəhərin Kiçik bazar hissəsindəki ticarət obyektlərində fəaliyyət göstərmiş, İran, Rusiya, Orta Asiya ölkələri ilə ticarət əlaqəsi yaratmışdır. Kiçik bazar məscidinin tikintisində iştirak etmiş, kimsəsizlərə, ehtiyacı olanlara əl tutmuşdur. Yol çəkdimiş, körpülər saldırmışdır.

Qonşu rayonlarda da xeyirxah tədbirlərdə iştirak etmişdir. Vəsaiti ilə xaricdə təhsil alanlar olmuşdur.

Məzarı üstündə hörmət əlaməti olaraq məqbərə tikilmişdir.

CƏFƏROV Məhəmmədhüseyn Mirabutalıb oğlu (22.01.1941, Lənkəran şəhəri) - əmtəəşünas,

istehsalat qabaqcılı, "Diplomat" beynəlxalq firmasının prezidenti (1993).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbi (1961), Bakı Dövlət Universitetinin iqtisad fakültəsini (1966) bitirmiş, Bakı şəhəri, Xətai rayonu mərkəzi univermağının direktoru (1966-1976), Daşkənd (Özbəkistan Respublikası) konditer fabrikinin direktoru (1976-1982), Bakı büllur zavodunun direktoru (1992-1993) işləmişdir.

Respublikalararası ticarət və iqtisadi əlaqələrinin genişləndirilməsində xidmətləri çoxdur. Beynəlxalq ticarət müqavilələrinin bağlanmasında respublikanı təmsil etmişdir. Rəhbərlik etdiyi təşkilat ondan çox xarici ölkə ilə ticarət əlaqəsi saxlayır.

Lənkəranda xeyriyyəçilik hərəkətinin fəal iştirakçılarındanır. Məscidlərin tikintisinə, yolların, körpülərin salınmasına, uşaq evinə, xəstələrə, kimsəsizlərə təmənnasız yardımlar göstərmişdir. Hər il Qurban və məhərrəmlik günlərində Lənkəranda qurban kəsdirir, ehsanlar verir.

CƏFƏROV Məhəmmədqulu MİRƏĞAQLU oğlu (d. 1836, Lənkəran şəhəri - 1907, Lənkəran şəhəri) - islamşünas, din xadimi.

Cavan yaşlarından dindarlar arasında tanınmış, elmi, biliyi və mədəniyyəti ilə nüfuz qazanmışdır.

Ömrünü ibadətə, ictimai və elmi fəaliyyətə həsr etmişdir. Ərəb və fars dillərinə, islam fəlsəfəsinə, nücum elminə bələd olmuşdur.

Atası Seyid Ağaqlu İranın Rəşt şəhərindən olmuş, XIX əsrin əvvəllərində Lənkəranın Kiçik bazar hissəsinə köçərək, məsciddə mədrəsə açmışdır.

Şəhərin sosial və mədəni quruculuğunda fəal iştirak etmişdir. El arasında xeyriyyəçi kimi tanınmışdır.

İslam dininin tarixinə aid kitabları olmuşdur.

CƏFƏROV Miryunis Mircəfər oğlu (d.1889, Lənkəran şəhəri - 1941, Lənkəran şəhəri) - ilahiyyatçı-alim, din xadimi.

Lənkəranda mədrəsə təhsili aldıqdan sonra İraqda oxumuş, islam fəlsəfəsinə, nücum və tibb elminə bələd olmuşdur.

Ərəb və fars dillərini mükəmməl bilmişdir. Təhsildən sonra Lənkəran şəhər Kiçik bazar məscidinin axundu olmuş, buradakı mədrəsədə dərs demişdir. İslam dini ilə bağlı bəzi məsələlərin şərhini vermişdir.

Əhali arasında böyük hörmət və nüfuz sahibi olmuş, xeyirxah tədbirlərdə fəallığı ilə seçilmişdir.

Dini mövzuda kitabları vardır.

CƏFƏROV Sahil Nizam oğlu (d. 22.03.1977, Lənkəran rayonu, Ləj kəndi) - müəllim, pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru (2013).

1995-ci ildə Ləj kənd orta məktəbini, 1999-cu ildə Lənkəran Dövlət Universitetini İbtidai təhsilin pedaqogikası və metodikası ixtisası üzrə bakalavriat, 2001-ci ildə isə magistratura səviyyəsini fərqlənmə ilə bitirib.

2002-2003-cü illərdə Milli Ordu sıralarında xidmət edib.

2003-cü ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin müəllimidir.

2006-2008-ci illərdə Humanitar və pedaqoji elmlər fakültəsinin dekan müavini işləyib.

2016-cı ildə universitetdə "Tədrisin təşkili və əlavə təhsil bölməsi"nin rəhbəri olub. 2015-2016-cı tədris ilinin yay semestrində tədrisin təşkili vəzifəsini yerinə yetirib.

2013-cü ildə "Kiçik yaşlı məktəblilərlə aparılan sosial pedaqoji işin təşkili yolları" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək, pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru alimlik dərəcəsi alıb.

2016-cı ilin noyabr ayında müsabiqə ilə Humanitar fənlər kafedrasında baş müəllim vəzifəsinə seçilib.

CƏFƏROV Şəddat Muğdad oğlu (d.14.01.-1940, Lənkəran rayonu, Gərmətük qəsəbəsi) - nəşir, Azərbaycanın ilk poliqrafçı alimi, iqtisad elmləri namizədi (1975), Yazıçılar (2008) və Jurnalistlər (1988) birliklərinin üzvü.

Əmək fəaliyyətinə Bakı şəhəri, "26 Bakı komissarı" mətbəəsində sinkoqrafiya sexində başlamış (1956), sonralar baş mühəndis (1966-1975), "Yeni kitab" mətbəəsinin direktoru (1976-1977), "Kommunist" nəşriyyatı baş direktorunun müavini işləmişdir (1978-1985). Səmərləşdirici təklifləri hesabına cild sexində axın-avtomatik xətt quraşdırılmış, riyazi-kimyəvi mürəkkəb düstur və formulların linotip-sətirotkən maşınlarında yığılması tətbiq olunmuşdur. Respublikada qəzetlərin ilk dəfə ofset üsulu ilə çap olunmasını təşkil etmişdir (1980).

Əmək fəaliyyəti ilə yanaşı, təhsilini də davam etdirmiş, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunu (1969), Moskva Poliqrafiya İnstitutunu (1971) və Moskva Poliqrafiya İnstitutunun aspiranturasını (1975) bitirmişdir.

Nəşriyyat sahəsindəki uğurları nəzərə alınaraq 1985-ci ildə Sov.İKP MK-nın göstərişi ilə "Ulyanovskaya Pravda" nəşriyyatına baş direktor vəzifəsinə təyin olunmuş və bu müəssisəni itifaqın qabaqcıl nəşriyyatları sırasına çıxarmışdır.

"Ulyanovskaya Pravda" nəşriyyatında işləyərək elmi və ictimai fəaliyyətlə də məşğul olmuşdur. Kuybişev İqtisad İnstitutunun Ulyanovsk filialında tələbələrə mühazirələr oxumuş, "Nəşriyyat, Poliqrafiya və Kitab Ticarəti İdarəsi"nin kollegiya üzvü, vilayət həmkarlar təşkilatı rəyasət heyətinin üzvü, şəhər Sovetinin deputatı və deputat qrupunun rəhbəri olmuşdur.

1990-cı il yanvar hadisələrindən sonra Bakıya qayıtmış, Azərbaycan Mətbuat və İnformasiya Nazirliyində nazirin köməkçisi kimi fəaliyyət göstərmişdir. Sonralar "3 saylı Bakı Kitab" Mətbəəsində direktor (1991-1992), "Azərbaycan" nəşriyyatının baş direktoru (1992-1993), Azərbaycan Ensiklopediya Nəşriyyatı-Poliqrafiya

Birliyində baş direktorun müavini (1993), "Göytürk" mətbəəsinin direktoru (1994), Bakı ofset çap kombinatının direktoru (1994-1997), "Şans" nəşriyyat-poliqrafiya mərkəzinin direktoru (1998-2002) işləmişdir. 2002-ci ildən Bakı mətbəəsi ASC-nin direktorudur.

"Əkinçi" Mətbuat Cəmiyyətinin vitse-prezidenti, Respublika Veteranlar Şurasının büro üzvü, "Qızıl qələm" mükafatı laureatıdır.

Respublikada peşəkar jurnalist kadrlarının hazırlanmasında xidmətləri vardır. Ali Diplomatiya Kollecinə jurnalistika kafedrasının müdiri olmuşdur (2002-2003).

Ağəddin Mansurzadənin "Atalar üçdən deyib", Elşad Səfərlinin "Səhərə tələsən qatar", Fatma Həsənzadənin "Acılı-şirinli günlər", Sevdə Əlibəylinin "İlk poliqrafçı alim", İsaq Əmənullayevin "Mənalı poliqrafçı ömrü" (Azərbaycan, rus, ingilis və ərəb dillərində) kitabları həyat və fəaliyyətinə həsr edilmişdir.

"Azərbaycanlılar Rusiya tarixində" (M., 2006) və "Odlar yurdunun oğulları Rusiya tarixində" (B., 2011) kitablarında həyat və fəaliyyətindən bəhs edən maraqlı yazılar vardır.

İş təcrübəsi yayılmışdır. İran, Rusiya, Fransa, Almaniya, Türkiyə, İsveç və digər xarici ölkələrdə keçirilmiş beynəlxalq elmi konfranslarda respublikamızı təmsil etmiş, poliqrafiya sahəsindəki iş təcrübəsindən danışmışdır.

Əsərləri: Biblioqrafiya, B., 2011; Hadisələr ... Düşüncələr, B., 2008; Yumoristiçeskiye rasskazı (rus dilində) B., 2008; Ötən illərin əhvalatları, B., 2015; İstori proşlx let (rus dilində) B., 2016; İstori proşlx let, Ulyanovsk çap evi (rus dilində) 2016; Kitab çapı, B., 2013; Kitab gözəlliklərinin elmi mahiyyəti, B., 2017.

CƏFƏROVA Ofeliya Ağabala qızı (d.24.08.1949, Lənkəran şəhəri) - qabaqcıl maarif xadimi, YAP Lənkəran şəhər təşkilatı qadınlar şurasının sədri (1996-2015), YAP respublika qadınlar şurasının Siyasi Şura üzvü (2008).

Lənkəran şəhər 4 saylı orta məktəbini (1966), Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun coğrafiya fakültəsini (1972) fərqlənmə ilə bitirmiş, Liman şəhər 1 saylı orta məktəbinin coğrafiya müəllimi (1972-1978), Digah kənd orta məktəbinin

direktoru (1978-2006), Lənkəran şəhər qarışıq tipli uşaq evinin direktoru (2006-2013) işləmişdir.

Dövlət müstəqilliyinin qorunması, möhkəmlənməsi, ümummilli lider Heydər Əliyev ideyalarının yayılmasında xidmətləri vardır.

Müstəqillik dövründə Azərbaycan qadınlarının I,II və III qurultaylarının (1998, 2003, 2008), Azərbaycan müəllimlərinin XI və XII qurultaylarının (1998, 2003), YAP-ın I-IV qurultaylarının (1999, 2001, 2005, 2008) nümayəndəsi olmuşdur.

Rayonun ictimai və siyasi həyatında fəal iştirakına görə Azərbaycan Respublikasının "Tərəqqi" medalı ilə təltif olunmuşdur (2009).

CƏFƏROVA Tuğra Ağaxan qızı (d. 17.03.1923, Lerik rayonu, Niməkəş kəndi-

10.10.1984, Lənkəran rayonu, Şağlaser kəndi) - istehsalat qabaqcılı, Lənkəranda qadınlar arasında ilk traktorçulardan biri.

İbtidai təhsil almış, traktorçuluq kursunda oxumuşdur. Lənkəran kəndlərində çay sahələrinin hazırlanmasında xidmətləri vardır. Böyük Vətən müharibəsi dövründə kənd qadınlarını səfərbər edərək cəbhəni taxilla təmin etmək hərəkətinə qoşulmuş, traktoru ilə şum normasını ikiqat yerinə yetirmişdir. Qırmızı Əmək Bayrağı ordeninə və medallara, həmçinin Ali Baş Komandanlığın təşəkkürünə layiq görülmüşdür.

CƏFƏROVA Şabəyim Cəfər qızı (d.27.10.1928, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi - 23.05.2010, Lənkəran şəhəri) - ictimai xadim, Lənkəran Qadınlar Şurasının sədri (1960-1971).

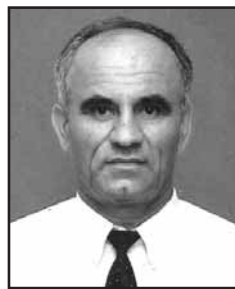
Bakı Ali Partiya Məktəbini (1953), Azərbaycan Dövlət Universitetinin tarix fakültəsini (1961) bitirmiş, əmək fəaliyyətinə Lənkəran şəhər 6 saylı orta məktəbində başlamışdır (1945). Sonralar Lənkəran Şəhər Komsomol Komitə

sində şöbə müdiri (1951-1953), birinci katib (1953-1955), rayon partiya komitəsində təlimatçı (1955-1960), şəhər partiya komitəsinin ikinci katibi (1960-1961), "Lənkəransutikinti" trestində məsul rəhbər vəzifələrdə, kənd təsərrüfatı işçiləri həmkarlar ittifaqı rayon komitəsinin sədri (1966-1980), Lənkəran VVAQ şöbəsinin müdiri (1980-1991) və s. vəzifələrdə işləmişdir.

Gənclərin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində, sosial və mədəni quruculuq işlərində xidmətləri vardır.

CƏLƏ - at tükündən hörülən xüsusi tələ. Bundan qış aylarında, xüsusilə qarlı havalarda quş ovlamaqdan ötrü istifadə edilir. Cələ qurulan yerlərə dən səpilir. Dən ardınca gələn quşlar cələyə ilişəndə tor onun bədənində dolaşır. Adətən ov tütəngləri olmayan yerlərdə bu üsuldan istifadə edilir.

CƏLALOV Fəraqət Səndəl oğlu (d.14.11.1952, Lənkəran rayonu, Şağlaser kəndi) - idmançı, Azərbaycan Respublikasının Əməkdar məşqçisi (1991), sərbəst və Yunan-Roma güləşi üzrə Beynəlxalq dərəcəli hakim (1994), sərbəst güləşmə üzrə SSRİ idman ustası (1976), Azərbaycan Respublikasının Fəxri bədən tərbiyəsi və idman işçisi (2001).

Boladi kənd orta məktəbini (1969), Azərbaycan Xarici Dillər İnstitutunun ingilis dili fakültəsini (1974) bitirmişdir. Tələbəlik illərindən idmanın sərbəst güləş növü ilə məşğul olmuşdur. Separadi kənd orta məktəbində müəllim işləyərkən sərbəst güləş bölməsi yaratmışdır (1980). Yüzədək dərəcəli idmançı, o cümlədən 9 SSRİ İdman ustası və 1 Beynəlxalq dərəcəli İdman ustası hazırlamışdır. Yetirmələri arasında Dünya birinciliyinin mükafatçıları vardır.

Lənkəran Dövlət Universiteti fiziki-tərbiyə və gənclərin çağırışa qədərki kafedrasının müəllimi, 1998-2009-cu illərdə Lənkəran "Təhsil" İdman Mərkəzinin direktoru işləmişdir. 2009-cu ilin sentyabr ayından Azərbaycan Gələcək Federasiyası 4 sayılı ərazi nümayəndəliyinin koordinatorudur.

Anadan olmasının 50 illiyi və Azərbaycan idmanının inkişafında xidmətlərinə görə Azərbaycan Respublikasının Fəxri bədən tərbiyəsi və idman işçisi fəxri adına layiq görülmüşdür (2002).

CƏNÜB REGIONAL EKSPERTİZA bölməsi - istehlak mallarının ekspertizyasını həyata keçirən təşkilat. 1980-2000-ci illərdə Azərbaycan Ticarət və Sənaye Palatasının "Lənekspertizası" şöbəsi kimi, 2000-ci ildən Azərbaycan Ticarət Nazirliyinin, sonradan İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin nəzdində fəaliyyət göstərmişdir.

Bölmənin Cəlilabad rayonunda biofiziki-kimyəvi laboratoriyaları vardır.

"CİRTDAN" - uşaqlar üçün teatr.

Lənkəran uşaq yaradıcılıq mərkəzində yaradılmışdır (1993). Teatrda professional aktyorlarla birlikdə məktəbli istedadlar da fəaliyyət göstərirlər. Teatr öz qapılarını "Əkəndə yox, biçəndə yox, yeyəndə orta qardaş" xalq nağılı əsasında hazırlanmış tamaşa ilə açmışdır. Teatrın rəhbəri Adil Zeynalovdur. Uşaq bağçalarında və rayonun ümumtəhsil məktəblərində "Cırtan", "Qoğal", "Qırmızı papaq" və s. tamaşalar, həmçinin kukla tamaşaları göstərilmişdir.

CİL - Şağlaser icra nümayəndəliyində kənd. Rayon mərkəzindən 16 kilometr şimal-qərbdə, Lənkəran ovalığında, dəniz səviyyəsindən aşağıda yerləşir.

Şərqdən Liman şəhəri və Marso (Ürgə) kəndi, qərbdən Xarxatan kəndi ilə həmsərhəddir. 602 ailə təsərrüfatı olmaqla 597 hektar ərazisi var. Əhalisi 2772 nəfərdir, 1363 nəfəri qadındır (2017).

Tarixi oçerk. Rus zadəganı Artemey Su-

xanov "Rəştdən Qızılağaca qədər və Gilan vilayətinin sonuna kimi" (1638) kitabında Cil kəndinin adını çəkir və Cil çayından gəmi ilə keçdiyini bildirir. Çay kəndin ortasından keçir. Çay suyunu Talış dağlarından götürüb Boladıçay və Veravulçayla birləşərək Xəzər dənizinə tökülür. Kəndin tarixi daha qədimlərə çıxır. Burada atəşpərəstlik dinini əks etdirən tarixi, maddi-mədəniyyət abidələri vardır. Gülməmməd Məmmədzadə yazır ki, Cil türbə-sindəki qəbirüstü abidələrdə günəş simvolları öz əksini tapır. Qəbirüstü nümunələr kompozisiyası, quruluşu, ornament motivləri baxımından atəşpərəstlik dövrünün abidələridir. Günəşin qabartma təsvirləri ilə bəzənmiş bu qəbirüstü abidələr tünc və daş dövrünə aiddir.

Cil türbəsində hündürlüyü 1,4 metrə çatan qəbirüstü abidələr vardır. Baş daşlarındakı təsvirlər İslam dininin ideyaları ilə səsleşir. Daha çox qədimlərə çıxan başdaşlarının üzərindəki yazıları oxumaq mümkün olmamışdır. Orta əsr cəngavərlərinin əl-ayaq, qol hissələrinin, ox, qılınc, nizə, əmud və başqa silah növlərinin təsviri həkk olunmuş daş parçası diqqəti cəlb edir. Cəngavərlərin əynində zirehli geyim forması vardır. Herodotun yazdığına görə, bu formalı geyim-zirehlərdən Midiyanın ağır silah gəzdirən piyada və atlı döyüşçüləri istifadə etmişlər.

"Sexəlifə" türbəsi kəndin aşağı hissəsində Vilvan kəndindən Cil kəndinə uzanan asfalt yolun sağında yerləşir. Türbəni "Seyidxəlifə" adlandıranlar da var. Burada xalq arasında dərin hörmət və nüfuzu olanlar - din xadimləri, sərkərdələr dəfn edilmişdir. Tədqiqatçı-alim Mirhaşım Talışlının yazdığına görə, Seyid Əmirxan, Seyid Mir Abbas, Seyid Cəmaləddin (Qara xan) kimi tanınmış şəxsiyyətlər "Sexəlifə"də basdırılmışlar.

Azərbaycan SSR EA-nın müxbir üzvü Q.Gül (1909-1972) buradakı palıd ağacının min yaşı olduğunu bildirmişdir. Türbəyə yaxın yerdə, kəndin cənub tərəfində Şəhəristan adlı qədim yaşayış məskəni olmuşdur. Böyük tarixi keçmişə malik Qimbət, Sərxan, Huşnəhi deyilən qədim abidələrin izləri bu gün də qalır.

Şərqin böyük təəvvüf alimi, sufi mütəfəkkiri Əbdul Qadir Cili və Azərbaycan filosofu, hüquq-

şünası Məcd əd-Din Cilinin bu kənddə doğulması ehtimal edilir. Qafqaz Müsəlmanları Ali Dini İdarəsinin sədri, şeyxülislam Hacı Allahşükür Paşazadə Cil kəndində anadan olmuşdur.

Tarixi mənbələrə görə, kəndin adı Gilan vilayətindən köçən Cil tayfasının adından götürülmüşdür. Musarza Mirzəyev yazır: "Cil fars dilində qamışın həsir toxunan bir növü - lığa deyilir". Tarix elmləri namizədi Qiyasəddin Qeybullayev və professor Tofiq Əhmədov Cilin talış dilində "sucaq yer", "bataqlıq" mənasını verdiyini yazırlar. Ələmdar Məmmədzadənin yazdığına görə, kəndin yaşı 3 min ildən çoxdur. Bu yerlərdə lığ, püzə, dala bitkiləri geniş yayılmışdır. Cil lığından (*bax* Cil lığı) bu gün də məişətdə istifadə olunur. Kəndin adı Cil lığı ilə eyni mənanı verir.

İqtisadiyyat. Kənddəki təsərrüfat Lenin adına sovxozun tərkibində fəaliyyət göstərmişdir. Əhali tərəvəzçilik, çayçılıq və heyvandarlıqla məşğul olmuşdur. 1991-ci ildə "Cil" sovxozu yaradılmış, Qağayı Məmmədov onun direktoru təyin edilmişdir. Torpaq islahatına uyğun olaraq aqrar islahat komissiyası yaradılmış (1997), sahələr əhaliyə paylanmışdır.

2000-2009-cu illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, İntiqam Həsən oğlu Əkbərov onun sədri işləmişdir. 2010-cu ildə Şağlaser bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

Kənddə orta məktəb, uşaq bağçası, tibb məntəqəsi, məscid, klub, kitabxana, ictimai-iaşə müəssisələri və s. fəaliyyət göstərir.

CİL çayı - Lənkəranda çay. Cil kəndinin adı ilə bağlıdır.

Xəzər dənizi istiqamətinə axır. Uzunluğu 20 km-dir.

CİLİ Əbdül Qadir (1078-1167) - Şərqi böyük təəvvüf alimi, sufi mütəfəkkiri. Cil kəndində doğulması ehtimal edilir. Yazılı mənbələrdə haqqında geniş məlumat yoxdur. Tədqiqatçı-jurnalist Gülməmməd Məmmədovun məqalələrində "Leninçi" (indiki "Lənkəran", 11.09.1992) adı çəkilir. İctimai görüşlərinin əsasını didaktika, əxlaqi təlim, nəsihətamiz fikirlər təşkil edir.

CİLİ Məcd əd-Din (?-?) - XII əsrin görkəmli Azərbaycan filosofu və hüquqşünası. Cil kəndində doğulması ehtimal edilir. Yaxın Şərqdə və ərəb ölkələrində təhsil almışdır. Elm və mədəniyyətin inkişafında rolu olmuşdur. Azərbaycanın mərkəzi şəhərlərində, o cümlədən Təbrizdə, Bağdadda fəaliyyət göstərmiş, "danışmən" (alim) təxəllüsü almışdır. İlahiyyat, təbiyyat mövzusunda əsərlər yazmış, qədim yunan fəlsəfəsinə meyl göstərmişdir.

Ədəbiyyat: Zakir Məmmədov. Orta əsr Azərbaycan filosofları və mütəfəkkirləri, B., 1986.

CİL lığı - bitki cinsi. Çala, çökük, bataqlıq yerlərdə daha çox təsadüf olunur. Həsir, zənbil və s. toxunmasında istifadə edilir. Cil kəndinin ətrafında daha çoxdur. Burada iki növ lığ bitir. Birinci növ lığdan əsasən eşmə üçün istifadə edilir, ikinci növü eşmə üçün yararsızdır. Yarpağı çox nazik olur. Ucu qılncı tiyəsi kimidir. Xarici görünüşündən isə xurma salxımına bənzəyir, tumlu bitkiyə oxşayır.

CİL məktəbi - XX əsrin əvvəllərində kənddə xüsusi dini-ev məktəbləri olmuşdur. 1917-ci ildə yeni üsullu ilk ibtidai məktəb fəaliyyətə başlamışdır. Müdiri İrandan gəlmiş Mehdi adında şəxs olmuşdur. Onu Rza Quliyev əvəz etmişdir.

Sonrakı illərdə İsrəfil Kərimov (1931-1936), Cabir Heydərov (1936-1956), Əli İsmayılov (1960-1963, 1971-1983), Xəlil Ağayev (1963-1969), Abdulla İbadov (1969-1971), Akif Miriyev (1983-1991), Ağamoğlan Həbibov (1991-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəb ilk illərdə kəndin imkanlı adamlarından olmuş İzzət Rəhimovun mülkündə yerləşmişdir.

İndiki məktəb binası 2008-ci ildə istifadəyə verilmişdir.

1983-cü ildə orta məktəbə çevrilmişdir. Məktəbdə 386 şagird oxuyur, 51 müəllim dərs deyir (2017).

Ç

Ç – Azərbaycan əlifbasının dördüncü hərfi. Yazılışı latın əlifbasından götürülmüşdür. Sözlün əvvəlində, ortasında və sonunda işlənir.

ÇAPAQ - balıq növü. Çayların dənizə tökülən yerlərində yaşayır. Kürüsünü aprel-may aylarında, bəzən iyunda dayaz yerlərdə hissə-hissə bitkilər üzərinə tökür. Kürüdən çıxan körpələr dənizə qaydır, vətəgə balığıdır. Uzunluğu adətən 30 sm və ya daha çoxdur. Çəkisi 1 kq-dan çox olur.

Lənkəran çaylarında, Qızılağac körfəzində yayılmışdır. Yaz aylarında tutulur. Təzə, duzlanmış, qaxac edilmiş və hissə verilmiş hallarda istifadə olunur. Ziyad və xaşam balığı kimi hazırlanır və plov ilə yeyilir. Çapaqdan sırdaq da hazırlanır.

ÇARIQ - göndən tikilmiş ayaqqabı. Ayaqqabıların sənaye üsulu ilə istehsal edilmədiyi dövrdə istifadə olunmuşdur.

Gön ayağın ölçüsünə görə biçilir, yanlardan qısa məsafələrə dəliklər açılır, ilgəklərlə çarığın bağı sarılır və ayağa dolanır. Şatırı, quş burnu, qır qaytaranı, şirmayı, ərəmi, patava və s. növü olmuşdur.

Dağ yerlərində daha çox istifadə edilmişdir. Lənkəranda məşhur çarıq ustaları olmuşdur. Çarıqçı Məmmədqulu, çarıqçı Davud və başqalarının adı yaşlı nəslin xatirəsində bu gün də qalmışdır.

ÇARVADAR - yük heyvanları ilə mal daşımalarını təşkil edən, adamları müşayiət edən şəxs.

Müxtəlif sənaye və kənd təsərrüfatı məhsullarını və sənətkarlıq məmulatlarını bir yerdən başqa yerə daşımaqda kömək edir, zəhmət haqqı alırdılar. Keçmişdə arandan dağa və müxtəlif yerlərə hərəkət edən çarvadarlıq sənəti dəbdə olmuşdur.

Nəqliyyat vasitələrinin inkişafı ilə əlaqədar tədricən əhəmiyyətini itirmişdir.

ÇAY - həmişəyaşıl, çoxillik tropik bitki cinsi. İlk dəfə Lənkəranda çay bitkisinin əkilməsi ilə

Çay yığımı

torpaq mülkiyyətçisi M.O.Novoselov məşğul olmuşdur. O, Gürcüstandan gətirdiyi çay toxumunu Lənkəranda sınaqdan keçirmişdir (1896).

Lənkəranda çay bitkisinin becərilməsinin elmi əsaslar üzrə öyrənilməsinə 1929-cu ildən başlanmışdır. Qərbi Gürcüstandan gətirilmiş çay toxumları Ümumittifaq Bitkiçilik İnstitutu Lənkəran şöbəsinin Hirkan sahəsində əkilmişdir. Şöbə 1928-ci ildə yaradılmışdır və sonralar akademik N.Y.Vavilovun təşəbbüsü ilə Azərbaycan Bağcılıq və Subtropik Bitkilər Elmi Tədqiqat İnstitutunun Lənkəran filialına çevrilmişdir. UK (b) P MK-nın 31 oktyabr 1931-ci il tarixdə qəbul etdiyi Zaqafqaziyada çay təsərrüfatının inkişafı haqqındakı qərarından sonra

Lənkəran-Astara bölgəsində bu sahəyə diqqət artırılmışdır.

UK(b)P Zaqafqaziya Vilayət Komitəsinin qərarı ilə 1932-ci ildə "Çay-Gürcüstan" trestini tərəfindən Lənkəranda Kirov adına (indiki İstisu), 1933-cü ildə "Avrora" (indiki Hirkan) çayçılıq təsərrüfatları, 1934-cü ildə SSRİ Xalq Torpaq Komitəsi nəzdində Azərbaycan Subtropik Tresti təşkil edilmişdir. 1934-cü ildən başlayaraq Lənkəranın təsərrüfatlarında çay əkininə başlanmışdır. "Pravda" (Girdəni kəndi) sovxozu bu sahə üçün sınaq meydanına çevrilmişdir.

"Azərbaycan SSR-də çay bitkisinin daha da inkişaf etdirilməsi tədbirləri haqqında" SSRİ Nazirlər Sovetinin 7 may 1949-cu il tarixli qərarı ilə əlaqədar Lənkəran və Zaqatala bölgələrində 27 min hektar çay plantasiyası salınmaq qərarı alındı (1949-1953-cü illər üçün). 1959-1960-cı illər Lənkəranda çayçılığın intensiv inkişaf dövrü kimi xarakterizə edilir. Bu dövrdə rayonda çayçılığa diqqət daha da artmış, çay istehsalı yüksəlmişdir. On il ərzində çay plantasiyaları 3 min hektar genişləndirilmişdir. 1970-1980-cı illərdə respublikada çayçılığın inkişaf etdirilməsinin yeni mərhələsi başlanmışdır. Həmin illərdə Azərbaycan əhalisinin quru çaya olan ehtiyacının 60-70 faizi yerli çay istehsalı hesabına ödənilirdi. Lənkəranda fəaliyyət göstərən çay fabriklərində yaşıl çay yarpağı emalı sahəsində də diqqətləyiq nəticələr əldə edilmişdir. IX-X beşilliklərdə çay üzrə ixtisaslaşdırılmış sovxozların təşkili istehsalat göstəricilərinin əsaslı yaxşılaşmasına, çay plantasiyaları məhsuldarlığının yüksəldilməsinə və çay yarpağı yığımının 2,5-4 dəfə artırılmasına səbəb olmuşdur. "Komsomolun 50 illiyi" (Separadi kəndi), "Partiyanın XXIV qurultayı" (Osaküçə kəndi), "Lənkəran" (Haftoni qəsəbəsi) sovxozları çayçılıq sahələri üzrə ixtisaslaşmış və yüksək məhsuldarlığa nail olmuşlar. 1980-1990-cı illərdə Lənkəranda çay plantasiyaları 6906 hektara çatdırılmışdır. Lənkəranda 1970-ci ildə 5378 ton, 1980-ci ildə 16 min ton, 1990-cı ildə 14957 ton yaşıl çay yarpağı tədarük edilmişdir. Son illərdə yaşıl çay yarpağı istehsalı azalmışdır. Lənkəranda 2006-cı ildə 311 ton, 2010-cu ildə 144 ton,

2011-ci ildə 135 ton, 2012-ci ildə 137 ton, 2015-ci ildə 216 ton, 2016-cı ildə 313 ton yaşıl çay yarpağı yığılmışdır.

XXI əsrin ilk illərindən başlayaraq Lənkəranda çay sahələrinin bərpası, genişləndirilməsi və məhsuldarlığın artırılması istiqamətində mühüm tədbirlər həyata keçirilir. Rayonda 2010-cu ildə 80, 2013-cü ildə 100 hektaradək yeni çay plantasiyası salınmışdır. Fərman Quliyevin (Haftoni), İlyas Əliyevin (Vilvan), Araz Yaqubovun (İstisu), Vəli Abdullayevin (Havzava) və s. fermer təsərrüfatları çayçılıq istiqamətində inkişaf etdirilir. Gilan-Holding şirkətlər qrupu tərəfindən Tükəvilə kəndində yeni plantasiyalar salınır. Girdəni kəndində yeni çay əkinləri keçirilmişdir.

Çay dünyada ən geniş yayılmış içkidir və ona olan tələbat ildən-ilə artır. Buna səbəb çayın xoş dadı, ətri, susuzluğu yatırması və müalicəvi əhəmiyyətli olmasıdır. Azərbaycanın rütubətli subtropik bölgəsində çayçılıq inkişaf etdirilir. Azərbaycan çayı özünün keyfiyyət göstəricilərinə görə dünya standartları səviyyəsindədir. 2002-ci ildə Madriddə keçirilən beynəlxalq müsabiqədə Azərbaycan çayı "XXI əsr Avropanın qızıl mükafatı"na layiq görülmüşdür.

Lənkəranda 586 hektardan çox çay sahəsi vardır (2017).

ÇAY - təbii yataqla axan, hövzəsindəki səth axını və yeraltı axınla qidalanan su axını. Qida mənbəyi əsasən yağış, qar və yeraltı sularıdır. Lənkəranda ən uzun çay Lənkərançaydır (*bax* Lənkərançay). Uzunluğu 81 kilometrdir. Bəşəru çayı, Ləkərçay, Karvakaşçay, Ülyasiçay, Boladi çayı, Ülumçay, Lokla çayı, Cil çayı və s. çaylar qədimdən Lənkəranda vardır. Rus səyyahı və diplomatı Artemey Suxanov "Rəştdən Qızılağaca qədər və Gilan vilayətinin sonuna kimi" kitabında Lənkəranın qədim çayları haqqında məlumat verilir. O bildirir ki, "1638-ci ilin fevralın 7-də Ləngərkünana gəldik. Burada dağdan Sardınə çayı, həm də Vazarud çayı axır... Lənkəranda Qızılağaca gedərkən fevralın 11-də dörd dərin çaydan keçdik. Bunlar Kasiendə, Noabinə, Cil və Buladi çayları idi". Hazırda Cil və Buladi çayları öz adlarını saxlamışsa da,

Kasiendə və Noəbinə çaylarına müasir xəritələrdə rast gəlinmir. Lənkəranda olan çaylar Talış dağlarından axaraq Xəzər dənizinə qovuşur. Çayların dənizlə qovuşduğu yer "dəhnə" adlanır.

ÇAY balıqları - şirin sularda tutulan balıqlar. Bunlara Lənkəranda adətən çay-arx balıqları deyilir. Qızıl balıq, ziyad, xaşam, külmə, çapaq, süf, ağ sol (şamayı), qara sol, şilbit və s. balıqlar şirin sularda yaşayırlar. Bu növ balıqlara Lənkəranın bütün çaylarında rast gəlinir. Dadı və keyfiyyətinə görə dənizdə tutulan balıqlardan fərqlənirlər. Çay balıqları qızılı rəngə çalır.

ÇAY bayramı - kütləvi tədbir. Azərbaycanda ilk dəfə Lənkəranın Xalq Sənətkarlığı Şəhərciyində keçirilmişdir (28 dekabr, 2008).

Bayramda Lənkəran çayemaledici müəssisələrinin məhsulları nümayiş etdirilmiş və çayın dequstasiyası keçirilmişdir. Tədbir şirniyyat stolları arxasında davam etdirilmiş, iştirakçılara limonlu pürrengi çay təqdim olunmuşdur.

107 kiloqramlıq 800 nəfərlik "Ərzuman küftəsi" bayram iştirakçıları tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. Aşpaz Şahüseyn Kərimov onun bişirilməsinə 5 baş qoyun, 10 baş toyuğun ətinə, 8 kiloqram düyü, 30 kiloqram kartof, 20 kiloqram şabalıd, 6 kiloqram noxud, 4 kiloqram alça qurusu, 2 kiloqram duz, 0,5 kiloqram nanə qurusu, 300 qram sarıkök sərf etmişdir.

Çay bayramında

Çayçılığın inkişafında xidmətləri olanların bir qrupuna qiymətli hədiyyələr verilmişdir.

İkinci çay bayramı 2013-cü il mayın 22-də çay mövsümünün başlanması ilə əlaqədar rayonun Vilvan kəndində İlyas Əliyevin "Vilvan" kəndli-fermer təsərrüfatında keçirilmişdir.

ÇAYBUDAYAN maşın - çay kollarını budayan aparat.

"Aurora" (Hirkan qəsəbəsi) sovxozunda maşınla çay kolları budanarkən

Lənkəranda 1970-1980-ci illərdə istifadə edilmişdir. Ondan əsasən hündürlüyü 50-70 sm, eni 60-80 sm olan çay kollarının formaya salınmasında istifadə olunur. Lənkəranda UPA-1,7, ADV-1,3 və s. markalı çaybudayan maşınlar işlədilmişdir. İlk dəfə "Aurora" (indiki Hirkan), Kirov (indiki İstisu) sovxozlarında tətbiq edilmişdir.

ÇAY fabrikləri - yeyinti sənayesi müəssisələri, çay yarpağını ilkin emal edən fabrik.

Lənkəranda ilk çay fabriki 1937-ci ilin avqust ayında istifadəyə verilmişdir. 1 saylı çay fabriki kimi tanınan bu müəssisə 1988-ci ildə istehsal gücünü 6 min tona çatdırmışdır. Əsrəf Ramazanov, Hüseyn Rəfizadə, Akaki Canaşiya, Museyib Dadaşov, Cavad Əhmədov, Kamil Mahmudov, Nadir Məmmədov, Ağamirzə Məmmədov, Xoşqədəm Əhmədbəyli, İlyas Tahirov, Səadət Tağıyev və başqaları müxtəlif illərdə çay fabrikinin direktoru olmuşlar. Müəssisə 2001-ci ilin yanvar ayında "Azərsun-Holding" şirkətlər qrupu tərəfindən yenidən

LƏNKƏRAN. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mini çay fabrikində (25.06.2010)

qurulmuş, 1 sayılı Açıq Tipli Səhmdar Cəmiyyətinə çevrilmişdir.

"Avrora" (indiki Hirkan) çay fabriki 1940-cı ildə kiçik sex şəklində işə başlamışdır. 1959-cü ildən tam gücü ilə işləmiş və ildə 4 min tondan çox yaşıl çay yarpağı emal etmişdir.

2 sayılı çay fabriki 1967-ci ildə təşkil edilmişdir. Muğdad Qafarov, Rizvan Babayev, Cabir Əhmədov, Tofiq Haşimov və başqaları müxtəlif illərdə fabrikin direktoru işləmişlər.

Müəssisə 1976-1979-cü illərdə Azərbaycan SSR Yeyinti Sənayesi Nazirliyinin və Həmkarlar İttifaqları Komitəsinin keçici Qırmızı bayrağını almışdır. Müəssisənin nəzdində 1977-ci ildə çay-çəkici və bükücü fabriki yaradılmışdır. Fabrikdə "Lənkəran" markası ilə istehsal olunan çay məhsulları dadı və keyfiyyətinə görə xarici ölkələrin çaylarından geri qalmır. Müəssisə Türkiyənin "Beta" şirkətilər qrupunun vəsaiti ilə yenidən qurulmuşdur (1995). Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev 2003-cü il oktyabrın 9-da Lənkəranda olarkən müəssisəyə gəlmiş, iş prosesi ilə tanış olmuşdur.

3 sayılı çay fabriki Veravul kəndində yerləşir. 1982-ci ildən fəaliyyət göstərir. İlk direktoru Nəriman Abdullayevdir.

4 sayılı çay fabriki 1989-cu ildə təşkil edilmişdir. İlk direktoru Adil Səfərov olmuşdur.

5 sayılı çay fabriki Separadi kəndində yerləşir.

Lənkəranda çay fabrikləri 2001-ci ildə səhmdar cəmiyyətlərə çevrilmişdir.

2010-cu ildə Sütəmurdov kəndində ildə 100 ton yaşıl çay yarpağı istehsal edən müasir tipli yeni çay

fabriki istifadəyə verilmişdir. Burada "İmperial" və "Lənkəran" adı ilə çay məhsulları istehsal olunur. Üç korpusdan ibarət istehsal sexində ilkin emal, çeşidləyici və bükücü sexləri vardır.

Açılışında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iştirak etmişdir (25.06.2005).

ÇAYFABRİKİ məktəbi - 1952-ci ildən fəaliyyət göstərir. İstisu qəsəbəsinin ərazisində yerləşir. Baloğlu Rəcəbov (1952-1962), İltifat Abbasov (1963-1986), Hüseynxan Bağirov (1986-cı ildən) məktəbin direktoru işləmişlər. Məktəbdə 145 şagird oxuyur, 22 müəllim dərs deyir (2017).

1994-cü ildə tam orta məktəbə çevrilmişdir.

ÇAYIÇI - keçmiş Talış xanlığının mahallarından biri (XVIII əsr). Rusiya ilə birləşdirildikdən sonra aparılmış inzibati bölgü nəticəsində (1813) Lənkəran şəhərinə daxil edilmişdir. S. Kazımbəyovlunun "Səidiyyə" kitabında yazılır ki, Çayıçı 22 kənddən ibarət olmuşdur. Bu mahalda yaşayanlar heyvandarlıq, ipəkçilik və çəltikçiliklə məşğul olmuşlar.

ÇAYTİKANI - kol bitkisi. İydaçiçəklilər fəsiləsinə daxildir, hündürlüyü 3-5 metrə çatır. Nəzəri o qədər cəlb etməyən çiçəkləri xırda, sünbül boyda olur. Aprel-may aylarında çiçəklənir. Giləmeyvələri avqustun axırlarından başlayaraq yetişməyə başlayır. Giləmeyvələrin rəngi açıq sarı, tünd narıncı olur. Yetişəndə tökülmür, budaqlara yapışaraq yayın axırlarınadək qalırlar.

Talış dağlarında geniş yayılmışdır. Yel-oynaq, dəri xəstəliklərinin müalicəsində istifadə olunur. Tərkibindəki yağdan mədə xorası xəstəliklərində işlədilir. Giləmeyvələrindən alınan boya maddələrindən yeyinti sənayesində, xüsusilə qannadı istehsalında istifadə edilir.

ÇERNOBİL əlilləri - 1986-cı ilin avqust ayında Çernobıl AES-də qəza zamanı zərər çəkənlərə köməyə getmiş adamlara verilən ad. İki min nəfərə yaxın lənkəranlı beynəlmiləl borcunu yerinə yetirmək üçün Çernobıl AES-də işləyərək etmişdir.

Qəzanın nəticələrini ləğv etmək sahəsində mərdlik və şücaət göstərmiş Yəhya Xankişiye (Boladi kəndi) "Xalqlar Dostluğu" ordeni ilə təltif edilmişdir.

Lənkəranda 130-dan çox Çernobil əlili vardır (2017).

Çernobil əlləri rayonlararası təşkilatı fəaliyyət göstərir (1990-cı ildən). Təşkilat Çernobil AES-də qəzanın nəticələrinin aradan qaldırılmasında şüalanmaya məruz qalanlara, onların ailə üzvlərinə və qəzada iştirakından sonra doğulmuş uşaqlara tibbi, sosial və digər problemlərin həllinə qayğı göstərir.

Azadəli Abbasov (1990-1992), Nazim Rzayev (1993), Azad Ağayev (1994-cü ildən) Çernobil əlləri Lənkəran rayonlararası təşkilatının sədri işləmişlər.

ÇEŞTƏXOR - bitki növü. Həyətlərdə, meşəliklərdə bitir. Çiçəkləri sarıdır, yay aylarında açıq. Ətri olmayan güldür.

ÇƏKİRO - bitki növü. Adətən yazın ilk günlərində çiçək açıq. Lənkəranda ona novruz-gülü deyilir.

ÇƏLTİK - taxıllar fəsiləsindən birillik və ya çoxillik bitki növü. Ən qədim kənd təsərrüfatı bitkisidir. Çəltik bitkisinin vətəni Cənub-Şərqi Asiya ehtimal olunur (e.ə. V əsr).

Zaqafqaziya ərazisində, o cümlədən Azərbaycanda e.ə. III-II əsrlərdə məlumdur. Orta əsrlərdə Azərbaycan əhalisinin məişət və iqtisadiyyatında əsas yer tutmuşdur.

Lənkəranın məhsuldar torpağı, əlverişli iqlim şəraiti burada çəltiyin becərilməsinə imkan vermişdir. Orta əsr müəllifləri yazırlar ki, artıq IX-X əsrlərdən Talışda çəltikçilik geniş inkişaf etdirilmişdir. XIX əsrin 90-cı illərində Lənkəran qəzasında 13 min desyatından artıq çəltik əkilmiş, bu da Bakı quberniyası üzrə çəltik əkinlərini 61 faiz, Zaqafqaziyada 25 faiz təşkil etmişdir. 1852-ci ildə Moskvada keçirilən Ümumrusiya Kənd Təsərrüfatı Sərgisində Lənkərandan gətirilmiş çəltik yüksək qiymətləndirilərək, mükafata layiq görülmüşdür. Xarkov sərgisində Lənkəran qəzasından çəltiyin

doqquz növü nümayiş etdirilmişdir (1887). Yüksək çəltik növünə görə Mir İbrahim xan Talışinski sərginin bürünc medalını almışdır. Tbilisidə kənd təsərrüfatı məhsullarının Qafqaz sərgisində Lənkəranda yetişdirilən çəltiyin akula növü gümüş medala layiq görülmüşdür (1889).

Talışda çəltiyin 50-dək sortu əkilmişdir. Ənbər, akula, ağçiləyi, sədri, reyhani, çampo, ağqılçiq, qaraqılçiq, sarıqılçiq, qırmızıqılçiq, araçılçiq, səyad, çilənbəri, mollayi, mazandarani, rəsimi, ağ beybu, qırmızı beybu, şərstraq, vilgiciri, zərdəştə, şatali, şahpəsənd, məmmədli, guşa, çitim, əlməmməd, şabunatum, əsgəri, qasimi, haşimi, xanlıq və s. növləri daha geniş yayılmışdır.

Çəltik tez yetişən taxıl bitkisidir. Onun əkibecərilməsi təxminən dörd ay müddətinə başa gəlir. Əkin üçün hazırlanan sahə bir qayda olaraq üç dəfə şumlanır və malalanır. Çəltik suya həssasdır. Təsədüfi deyildir ki, "çəltik suda doğulur, suda yaşayır, suda da yetişir" və yaxud "çəltik günəşin, suyun övladıdır" məsəli Lənkəranda indinin özündə də geniş yayılmışdır.

Çəltiyin şitil üsulla əkini qədimdən Azərbaycanın yalnız Lənkəran-Astara bölgəsində aparılmışdır. Səpmə üsulu ilə də yetişdirilir. Lənkəran Ümumittifaq tərəvəzçilik bostanına çevrildikdən sonra (1969) çəltikçilik ləğv edilmişdir.

Qabaqlar çəltiyin qabığı düydən ayaq və su dıngları vasitəsilə ayrılırdı. İndi isə bu iş müasir tipli müəssisələrdə həyata keçirilir.

Torpaq əhaliyə paylandıqdan sonra bu sahəyə maraq artıb. 2006-cı ildə Lənkəranda 14 hektar sahədə çəltik əkilib, hər hektardan 70 sentner məhsul yığılıb. Lənkəranda 2016-cı ildə 308,7 hektar, 2017-ci ildə 600 hektaradək sahədə çəltik əkini həyata keçirilib. Əkin əsasən "Green Fast" MMC, "Astaraçay" MMC, "Cənub Aqro" MMC tərəfindən Girdəni, Göyşaban, Veravul, Ürgə, Hirkan, Xolmili, Şıxəkəran, Siyavar, Separadi və digər yaşayış məntəqələrində təşkil olunub.

ÇƏLTİKÇİLİK Təcrübə Stansiyası - çəltik sortlarını sınaqdan keçirən elmi-tədqiqat idarəsi. Kənd təsərrüfatı elmləri doktoru, professor

V.M.Bijiritskinin rəhbərliyi ilə təşkil olunmuşdur (1926). Sonralar düyü təcrübə stansiyası adı ilə fəaliyyət göstərmişdir (1935). Təbii seçmə üsulu ilə 1939-cu ildə çampo çəltik sortundan Azros-1 və Masallı sədrisi sortları alınmışdır (1940). Leninqraddakı (indiki Sankt-Peterburq) Elmi-Tədqiqat Bitkiçilik İnstitutu (ÜİETBİ) bu çəltik sortlarını yeni sort kimi təsdiq etmiş, Ümumittifaq Dövlət Sort kitabına daxil edilmişdir. Bir il sonra "AZros-666", "Azros-354", "Azros-637" çəltik sortları Gərmətük kəndində sınaqdan keçirilmişdir. Vyetnamdan gətirilmiş "Kenzo" düyü sortundan hər hektar sahədən 50 sentner məhsul götürülmüş və yerli şəraitə uyğunlaşdırılmışdır.

Cəfər Sadıqov çəltikçilik təcrübə stansiyasının ilk müdirlərindəndir. 1945-ci ildə onu Nəcəf Əliyev əvəz etmişdir. Aqronom-mütəxəssislər Nəcəf Əliyev, Cəbrayıl Camalov, Aleksandr Qarıçkin, Səmid Talışinski, Xudaverdi Həsənov, Mehdi Mahmudov, Tofiq Sadıqov və başqalarının çəltik növlərinin sınaqdan keçirib yerli şəraitə uyğunlaşdırılmasında əməkləri vardır.

ÇƏNGÜRÜ - düyüdən hazırlanmış şirin çörək. Lökü çörəyindən nazik olur. Lənkəranda çəngürü belə hazırlanır: əvvəlcə düyü unu yağla ovulur. Üzərinə süd əlavə edib səhərə saxlayırlar. Səhər onun üzərinə şəkər tozu, zəfəran və ya sarıkök, yumurta əlavə edilir və qarışdırılır. Sonra tavaya yağ tökərək ocağa qoyulur. Yağ cızıldayanda qarışıqdan bir qaşığı miqdarında tavaya tökülür, azacıq bişəndən sonra ikinci qaşığı əlavə olunur. Hər iki tərəf qızaranadək bişirilir və isti halda süfrəyə gətirilir.

Adətən səhərlər hazırlanır.

ÇƏRƏZ - qonaqlara verilən meyvəcat. Lənkəranın ziyafət məclislərində, nağıl axşamlarında, toy-bayramlarda süfrəyə müxtəlif növ meyvələr, o cümlədən şor armud, şor əzgil, alma, armud və s. ənənəvi çərəzlər düzülür. Süfrə arxasında el ağsaqqalları şirin söhbətləri ilə gənclərə faydalı məsləhətlər verirlər.

ÇİĞİRTMA - xorək növü. Toyuq ətindən hazırlanır. Əti tikə-tikə doğrayıb duzladıqdan

sonra yağda qızadırlar. Qızardılmış ət tavaya düzülür. Üzərinə qovrulmuş soğan, abqora və sarıkök əlavə edilir. Toyuq ətinin miqdarına üzərinə yumurta çalınır və dəmə qoyulur. Ocaqda xorəyin üst tərəfindən qoyulmuş dəmirin üzərinə odlu közlər düzülür ki, qabın içərisinə istilik bərabər səviyyədə paylansın.

ÇİÇƏK bayramı - kütləvi tədbir. Lənkəranda ilk dəfə 1978-ci ilin mart ayının 8-də təşkil edilmişdir. Bayramda rayonda yetişdirilən nadir güllər-çiçəklər nümayiş etdirilmişdir.

Respublikanın Əməkdar müəllimi Mirhəşim Talışlı "Güləş" gülünə görə müsabiqənin qalibi olmuşdur.

ÇİLƏNBƏRİ - çəltik növü. Çəltik növlərinin "padşahı" sayılır. Məhsuldardır, dadı və ətrinə görə başqa növlərdən fərqlənir. Bişirildikdə artımlıdır.

ÇİLLƏ - il təqvimini ilə yaranan adət-ənənədə "40 gün" deməkdir. Böyük çillə, Kiçik çillə və Çilləvəçə dövrlərinə bölünür.

Böyük çillə 21 dekabr 31 yanvar arasında qışın sərt günlərini əhatə edir;

Kiçik çillə 1 fevral 20 fevral arasında olur. Bu dövrün arasında 10 fevralda Xıdır Nəbi bayramı keçirilir. Həmin gün üçün qovud qovurulur.

Qovrulmuş buğda əldəşində üyüdüldür, şəkər tozu ilə qarışdırılır və sakit bir guşədə qoyulur. İnanca görə, Xıdır peyğəmbər qovuda əl basacaq. Bu, o deməkdir ki, evə xeyir-bərəkət gələcək.

Çilləvəçə 21 fevral 2 mart arasındakı dövrü əhatə edir. Yazın gəlişini xəbər verən oğru buğ görünür. Böyük çillədə yağan qar şaxtanın təsirindən bərkdiyi halda, çilləvəçə oğru buğun təsirindən əriyir. İlk çillənin gəlişi Lənkəranda bayram kimi qeyd edilir. Həmin axşam qarpız kəsilir, boranı qaynadılır. Nişanlı qızların evinə qarpızla yanaşı, meyvə, şirniyyat və s. ərzaq göndərilir.

ÇİNAR - ağac növü.

Tez boy atan, hündürlüyü 40-45, bəzən isə

50-60 metrə çatan, gövdəsinin diametri 3, hətta 4 metr olan ağacdır. Kökləri torpağın dərin qatlarına işləyir. Yarpaqlayandan sonra çiçək açır. Payızda yarpaqları töküləndən sonra kürə şəkilli meyvələri ona xüsusi gözəllik verir.

Lənkəranda park və yaşıllıqlar salınmasında istifadə edilir. Buradakı çinarların yaşı o qədər də çox deyil. Cihazqayırma zavodunun həyətinə ucalan çinarların 120-130-a yaxın yaşı var.

Lənkəran çınarı hündür, yarpaqları xırda, sərv ağacı kimi düz olur. Gəncə çınarının yarpaqları isə iri, qollu-budaqlıdır, gövdəsində ağ ləkələr daha çoxdur. Xalq arasında çinar ucalıq, gözəllik, əylməzlik rəmzi sayılır. Geniş çatırlı, sıx yarpaqlı olması yayda torpağa sərinlik yayır. Mebel sənayesində də istifadə olunur.

ÇİYDÖŞƏMƏ, plovaltı - plov növü. Lənkəranda bu xörək iki formada hazırlanır. Birinci halda yaylım çingirini iki hissəyə ayıraraq (bölünmədən) ortasına çiy halda ləvəngi doldurulur. Süzölmüş (yuyulmuş) duyu onun üzərinə əlavə edilir və ocaqda dəmə qoyulur. Buna çiydoşəmə plov deyilir.

İkinci halda isə içərisinə ləvəngi doldurulmuş yaylım çingir ayrıca qabda bişirilir. Qazanda süzölmüş iki-üç barmaq hündürlükdə olan qatının üstündə qoyulur. Onun içərisinə süzölmüş düyü əlavə edilir və dəmə qoyulur. Buna plovaltı deyilir.

ÇOŞTƏRƏ - tərəçicəkliklər fəsiləsindən bitki cinsi.

Lənkəran-Astara bölgəsində həyatıyanı sahələrdə, çöl və düzlərdə bitir. İki növü məlumdur. Ucu iti yarpaqlı tərədən istifadə edilir. Dəyirmi yarpaqlardan dovğada, salat və şorabalarda və s. işlədilir. Yarpaqları tünd yaşıl, çiçəkləri iki cinsiyyətlidir.

ÇÖKƏKBURUN - ov quşu. Sinəsi və qanadlarının altı ağ olub, çovdarçılar fəsiləsindəndir. Göyərçindən azca böyük, başı kəkillidir. Çəkisi 200 q-dək olur. Havada bir-birlərini "bi!" "bi!" "bi!" səsləri ilə çağırırlar. Lənkəran tərəflərində ona bibikinə deyilir. Su hövzələrinin kənarına, yaşıl dөşlərə, çəmənlərə dəstə ilə qonurlar.

ÇÖLMƏK - sarı gilli torpaqdan hazırlanan saxsı qab. Belə qablarda müxtəlif xörəklər, xüsusilə daşmaplov, balıq yeməkləri bişirilir. Yumru qabdır, azca hündür, konusabənzər qapaqla örtülür. Nəticədə daxildə normal istilik şəraiti yaranır. Bu cür qablarda xörək keyfiyyətini itirmir, paxır atmır, zəhərlənmənin qarşısını alır.

Lənkəranın Separadi, Şağlaser, Tükəvilə və Zövlə kəndlərində indi də hazırlanır. Separadi kəndində 30-cü illərdə Həbib, Hətəm və Hacı Nurullanın kürələrində hazırlanmış çölmək nümunələrindən bəzi evlərdə bu gün də istifadə olunur. Şair Mirzə Əziz Molla Əli oğlu (mollanəsrədinçi - müəllim Mirzə Ağalı Əliyevin atasıdır) yazır:

*Boladi, Boradigah, Cil, Veravul, həm Vilvan,
Şağlaserdə nə qədər nehrə, kupə, qab-sizin
və ya:*

*Separadi gər olmasa bu Lənkəran üçün,
Müşkül keçərdi xalqın işi qab-qacaqdan...*

ÇÖLMƏK kababı - xörək növü. Çöl quşunun ətindən hazırlanır. Quş təmizləndikdən sonra duzlanır, turşulanır, qarnı ləvəngi ilə doldurulur, arxası üstə çölməyə və ya alüminium qaba qoyulur. Üzərinə su əlavə edilir, su quruyana qədər qaynayır. Yağsız çingirə yağ əlavə edilir, qızardılır və plovla yeyilir.

ÇÖRƏK kombinatı, 14 saylı çörək zavodu - yeyinti sənayesi müəssisəsi.

Lənkəranda ilk dəfə sənaye üsulu ilə çörək istehsalına 1931-ci ildən başlamışdır. İlk çörək zavodu şəhərin "Qala" xiyabanında, "Xəzər" mehmanxanası ilə üzbəüz, indiki doqquzmərtəbəli binanın yanında fəaliyyət göstərmişdir. 1939-cu ildə şəhərin Böyük bazar məscidinə köçürülmüşdür.

1959-cu ildən indiki binada yerləşir. 1969-1997-ci illərdə 14 saylı çörək zavodu adı ilə fəaliyyət göstərmişdir. 1997-ci ildə "Lənkəran-Çörək" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə çevrilmişdir.

Liman şəhərində, Nərimanabad, İstisu qəsəbələrində və rayonun digər yaşayış məntəqələrində də çörək sexləri fəaliyyət göstərir.

D

D – Azərbaycan əlifbasının beşinci hərfi. Azərbaycan dilində "d" samiti sözün hər yerində işlənir. Kar samitlərdən əvvəl və sözün sonunda gəldikdə kar "t" samiti kimi tələffüz edilir.

DADAŞOV İlqar Burhan oğlu (d.06.06.1956, Lənkəran rayonu, Şilavar kəndi - 20.05.2017, Lənkəran) - mühəndis-texnoloq, YAP-ın Lənkəran şəhər təşkilatının sədri (2004-2017).

1973-cü ildə şəhər 5 saylı orta məktəbi bitirdikdən sonra Azərbaycan Politehnika İnstitutuna daxil olmuş, oranı 1978-ci ildə elektron texnikası mühəndisi ixtisası ilə, 1992-ci ildə isə Bakı Sosial İdarəetmə və Rəhbərlik İnstitutunu bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə 1978-ci ildə Bakı Elektromexanika İnstitutunda mühəndis vəzifəsində başlamış, 1979-cu il aprel ayınadək burada işləmişdir. Sonra əmək fəaliyyətini Bakı Məişət Kondisionerləri Zavodunda davam etdirmiş, 1980-ci il avqust ayınadək həmin müəssisədə mühəndis vəzifəsini yerinə yetirmişdir.

Əmək və ictimai-siyasi fəaliyyəti 1980-ci ilin sentyabr ayından Lənkəranla bağlıdır. O, əvvəlcə Lənkəran Statistika İdarəsində mühəndis-elektronçu vəzifəsində çalışmış, 1980-ci ilin dekabr ayında komsomol işinə irəli çəkilmişdir. 1989-cu ilədək Lənkəran Şəhər Komsomol Komitəsində əvvəlcə təlimatçı, sonra şöbə müdiri və komsomol komitəsinin birinci katibi, 1989-cu ilin noyabr ayından 1991-ci ilin iyun ayınadək Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsində şöbə müdirinin müavini, 1991-2000-ci illərdə Port-İliç (indiki Liman) rayonlararası təchizat bazasının direktoru, 2000-2003-cü illərdə YAP Lənkəran şəhər təşkilatı icra aparatının rəhbəri və şəhər İcra Hakimiyyətində Ərazi idarəetmə orqanları ilə iş şöbəsinin müdiri, 2003-cü ilin iyun ayından

2017-ci ilin mayın 20-dək Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müavini işləmişdir.

2004-cü ildən Yeni Azərbaycan Partiyası Lənkəran şəhər təşkilatının sədri olmuşdur.

Lənkəranın inkişafında, gənclərin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində mühüm xidmətlər göstərmişdir.

Səmərəli və qüsursuz xidmətlərinə görə, 2016-cı ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı ilə "Tərəqqi" medalına layiq görülmüşdür.

DADAŞOV İdrak Tağı oğlu (d. 01.08.1958, Lənkəran şəhəri) - şahmatçı, şahmat üzrə Lənkəranda olan ilk FİDE hakimi (29.04.2015), Azərbaycan Respublikasının Fəxri bədən tərbiyəsi və idman işçisi (2008), respublikanın Əməkdar məşqçisi (2014).

Azərbaycan Neft Akademiyasını bitirmişdir (1981).

Lənkəran məişət cihazları xidməti müəssisəsində sahə ustası, sex rəisi və baş mühəndis işləmişdir (1981-1988).

1988-ci ildən Lənkəran Şahmat məktəbinin direktorudur.

Lənkəranda şahmatın inkişafında xidmətləri vardır.

Şahmat üzrə ustalığa namizəddir (1977). Beynəlxalq turnir və birinciliklərdə Azərbaycanı təmsil etmişdir. Şahmatdakı uğurlarına görə "İlin laureatı" mükafatına layiq görülmüşdür (2011).

DADAŞOV İman Qəzənfər oğlu (d. 11.02.1973, Lənkəran rayonu, Aşağı Nüvədi qəsəbəsi - 19.08.1992) - Qarabağ şəhidi.

Qəsəbə orta məktəbini bitirdikdən sonra əvvəl sovxozda fəhlə işləmiş, sonra isə sürücülük ixtisasına yiyələnmişdir. 1991-ci ildə Milli Ordu

sıralarına çağırılmış, sürücü-mexanik kimi Qarabağın Mətişan, Maqauz kəndləri uğrunda döyüşlərdə iştirak etmişdir. 1992-ci ildə Kasapet dağı ətrafındakı döyüş əməliyyatında tankla birlikdə minaya toxunaraq həlak olmuşdur.

Qəbri Lənkəran şəhərindəki Şəhidlər xiyabanındadır.

DADAŞOV Kamal Oğlan oğlu (d. 10.01.1931, Lənkəran rayonu, Aşağı Nüvədi qəsəbəsi) - müəllim, filologiya elmləri namizədi (1969), professor (1984).

Gərmətük qəsəbə orta məktəbini (1950), Azərbaycan Xarici Dillər İnstitutunu (1954), M.F.Axundov adına Dillər Universitetinin aspiranturasını (1966) bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə Lənkəranın Nərimanabad qəsəbə orta məktəbində fransız dili müəllimi kimi başlamış (1956-1961), Kənarmeşə kənd orta məktəbində tədris işləri üzrə direktor müavini və məktəbin direktoru (1961-1963) işləmişdir. 1963-cü ildən M.F. Axundov adına Azərbaycan Dillər İnstitutunun fransız dilinin leksikası kafedrasının aspirantı, baş müəllimi, dosenti, professoru olmuş, 1975-1987-ci illərdə xarici dillər kafedrasının müdiri vəzifəsində fəaliyyət göstərmişdir.

Lənkəran Dövlət Universiteti xarici dillər kafedrasının müdiri (1997-2009) olmuşdur.

Fransada və digər xarici ölkələrdə (İran, Rusiya və s.) elmi konfransların və simpoziumların iştirakçısı olmuş, dilçiliyin müxtəlif mövzularında məruzələr etmişdir.

Fransız və Azərbaycan dillərinin fonetikasi və leksikologiyası üzrə 50-dək elmi məqalənin, IX, X və XI siniflər üçün fransız dili dərslik kitablarının müəlliflərindən biri olmuşdur.

Azərbaycanda fransız dilinin tədrisinin və təliminin inkişafında xidmətlərinə görə Fransa

hökumətinin akademik Palma ordeninin kavalər dərəcəsi nişanı ilə təltif edilmişdir.

Fransada Strasburq Universitetində elmi rəhbəri olduğu 3 doktorantın müdafiəsi ilə əlaqədar təşkil olunmuş elmi şurada rəylərlə çıxış etmişdir.

Anadan olmasının 70 illiyi və elmi fəaliyyətinin 50 illiyi qeyd edilmişdir.

Əsərləri: Fransız dilinin fonetikasi (nəzəri kurs), B., 1970; Fransız dilinin fonetikasına aid çalışmalar sistemi, B., 1980; Fransız dilinin fonetikasi (ali məktəb üçün dərslik), B., 1988; Fransız dilinin nəzəri fonetikasi üzrə mühazirələr (əlyazma), 2012.

DADAŞOV Rəşid Ulduz oğlu (d. 12.05.1975, Lənkəran rayonu, Sütəmurdov kəndi - 26.04.1994) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra sürücülük ixtisasına yiyələnmiş (1990), təsərrüfatda işləmişdir (1990-1993). 1994-cü ilin yanvar ayında hərbi xidmətə çağırılmışdır. Orduda hərbi texnikaya yiyələnmiş, döyüş əməliyyatlarında iştirak etmişdir.

Ağdam uğrunda döyüşdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Kənd qəbiristanlığında basdırılmışdır.

Sütəmurdov kənd orta məktəbinə adı verilmişdir.

DADAŞOV Tağı Kazım oğlu (20.06.1912, Lənkəran şəhəri - 02.02.1970, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, respublikanın Əməkdar müəllimi (1942).

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran Pedaqoji Texnikumunun sonuncu kursunda oxuyarkən başlayıb (1930). Sonralar Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun kimya-biologiya fakültəsini bitirib (1937).

Boladi kənd və "Vodnik" məktəblərində (1930-1938), Lənkəran şəhər 1 saylı (1946-1958), şəhər 2 saylı orta məktəblərində (1958-1970)

kimya-biologiya müəllimi işləyib. İş təcrübəsi yayılmışdır (1941).

"Əmək igidliyinə görə", "Əməkdə fərqlənməyə görə" medallarına, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanına və döş nişanlarına layiq görüldü.

DALA - bitki növü. Lənkəranda geniş yayılmışdır. Əsasən bataqlıq yerlərində, çay və arx kənarlarında, dəniz sahillərində bitir. Ondan həsir, zənbil və s. toxunmasında istifadə edilir.

DARQUBA - Kərgəlan icra ərazi vahidliyində kənd. Lənkəran-Lerik şose yolunda, rayon mərkəzindən 6 kilometr cənub-qərbdə yerləşir.

Cənubdan Lüvəsər, qərbdən Kərgəlan, şimaldan Səbir kəndləri, şərqdən Lənkərançayla əhatə olunmuşdur. Yaşlı adamlara görə, kəndin altı əsrdən çox yaşı var. Əhali əsasən Azərbaycan dilində danışır.

Kəndin adı XIX əsrə aid sənədlərdə Darğakənd, 1917-ci ildə Darğaoba, 1933-cü ildə Darquba variantında qeydə alınmışdır. Talış dilində Daqova kimi tələffüz edilir. "Oykonim "darğaoba" (darğalar kəndi, gözətçilər obası) mənasını verir. Vaxtilə bir neçə darğa burada yaşadığı üçün kəndə Darquba adı verilmişdir. Səfəvi dövlətində (1501-1736) şəhərdə yaşayan, asayişin qorunmasına başçılıq edən şəxsə darğa deyilirdi (*İ. Şükürzadə. Lənkəran toponimləri, B., 2012, səh.17*).

Ərazisi 180 hektar, əhalisi 1131 nəfərdir, 561 nəfəri qadındır, 252 ailə təsərrüfatı var (2017). Tərəvəzçilik, bağçılıq və heyvandarlıq kəndin əsas iqtisadiyyatını təşkil edir. 1930-1997-ci illərdə "Kərgəlan" sovxozunun tərkibində olmuşdur. Yeni torpaq islahatlarına uyğun olaraq sahələr əhali arasında paylanmışdır.

2000-2009-cu illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, Şəfahət Nəcəf oğlu Qəniyev sədri işləmişdir. 2010-cu ildə Kərgəlan bələdiyyəsi ilə birləşdirilmişdir.

DARQUBA məktəbi - 1932-1933-cü tədris ilindən fəaliyyət göstərir. İlk müdiri İsa Bəşir oğlu Hüseynov olmuş və məktəb onun mülkündə yerləşmişdir. İsa Hüseynov (1932-1965), Ziyad

Məmmədov (1965-1969), Hacıbaba Səmədzadə (1969-1990), Sərxan Kərimov (1990-2003), Xanlar Səfərov (2003-2004), Mais Kazımov (2004-cü ildən) məktəb direktoru işləmişlər.

1962-2013-cü illərdə uyğunlaşdırılmış binada yerləşmişdir. İndiki məktəb binası 2015-ci il sentyabrın 15-də istifadəyə verilmişdir.

Məktəbdə 155 şagird oxuyur, 26 müəllim dərs deyir (2017).

1990-cı ildən orta məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

DAŞDALIĞJAR - Mamusta ərazi vahidliyində kənd. Rayon mərkəzindən 17 km cənubda, Lənkəran-Astara avtomobil yolunun sağında, Hirkan qəsəbəsi istiqamətində yerləşir.

Cənubdan Astara rayonu, şimaldan və qərbdən Hirkan qəsəbəsi, şərqdən Mamusta kəndi ilə əhatə olunmuşdur.

Toponim talış dilində Daştəliğjor adlanır, "bataqlıq, qamışlıq yer" mənasını verir. "Daşt" çöl, bayır, "ə" birləşdirici səs, "lığjor" qamışlıq, lıqlı yer deməkdir (*M. Mirzəyev. Talış toponimlərinin qısa izahlı lüğəti, B., 1993, səh.19*).

Ərazisi 219 hektardır. Əhalisi 1578 nəfərdir, 768 nəfəri qadındır, 348 ailə təsərrüfatı var (2017).

Əhali tərəvəzçilik və heyvandarlıqla məşğuldur.

Kənddə məktəb, klub, kitabxana, feldşer-mama məntəqəsi, uşaq bağçası, aptek və s. sosial obyektlər fəaliyyət göstərir.

2000-2009-cü illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, Möhübbət Cahangirov sədri işləmişdir. 2010-cu ildə Mamusta bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

DAŞDALIĞJAR məktəbi - 1934-cü ildə ibtidai məktəb kimi fəaliyyətə başlamışdır. İlk müdiri Fərman Fərzullayevdir (1934-1938). Sonrakı illərdə Cahangir Quliyev (1938-1940), Davud Rzayev (1941-1943), Səyyad Əmirov (1944-1947), Dinməmməd Babayev (1955-1988), Bahaddin Şərbətov (1988-2010), Ruslan Əliyev (2010-cu ildən) məktəb direktoru işləmişlər.

Məktəb ilk illərdə Qəribxan Əsgərovun evində, 1966-2013-cü illərdə uyğunlaşdırılmış binada

yerləşmişdir. İndiki məktəb binası 2014-cü ildə istifadəyə verilmişdir. 1970-ci ildən əsas məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

Məktəbdə 170 şagird oxuyur, 23 müəllim dərs deyir (2017).

DAŞDATÜK - Lənkəranda kənd. Lənkəran-Astara şose yolundan sağda, rayon mərkəzindən 18 kilometr cənubda, dağlıq ərazidə yerləşir.

Xanbulan kənd ərazi vahidliyinə daxildir. Şimaldan Narbağı, şərqdən Xanbulan kəndləri, cənub və qərbdən meşələrlə əhatə olunmuşdur.

Ərazisi 200 hektardır. 206 ailə təsərrüfatı olmaqla əhalisi 921 nəfərdir. 448 nəfəri qadındır, 8 nəfəri Qəhrəman anadır (2017).

Professor M. Məmmədovun fikrincə, toponim "Daşdətük" sözündən yaranmış, "çöllükdə yerləşən bicarlıq" və ya "çəltik zəmis, çəltik əkilən yer" mənasını verir. Bu, "Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik lüğəti" kitabında da elmi təsdiqini tapır: "Oykonimin düzgün variantı Daşdətükdür... Keçmişdə çəltik həyətəni, yaxud da kəndin kənarında əkinə yararlı sahələrdə becərilirdi.

Əhali belə sahələri "daşdətük" adlandırırdı. Tədrisən həmin əkin sahəsi yaşayış məntəqəsinə çevrilmiş və kənd də əkin sahəsinin adı ilə adlandırılmışdır" (*Göstərilən ədəbiyyat, B., 2007, səh. 154*).

Kənddə məktəb, klub, kitabxana, feldşer-mama məntəqəsi vardır.

Əhali heyvandarlıq və tərəvəzçiliklə məşğuldur.

2000-2009-cü illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, Fəyaz Babayev sədri işləmişdir. 2010-cu ildə Xanbulan bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

DAŞDATÜK məktəbi - 1928-ci ildə təşkil olunmuşdur. Bir sinifli olmuş, şəxsi evdə yerləşmişdir. İslam Mikayılov, Sayad Məmmədov, Bağır Hüseynov, Əziz Babayev, Məzahir Cəfərov, Yəhya Cəfərov, Paşa Cəfərov, Həsən Abdullayev, Mahmud Cəfərov (1950-1968), Əbdülqasım Vəliyev (1968-1972), Nəcəf Nəbiyev (1972-2008), Sarvan Babayev (2008-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

1966-1967-ci tədris ilində məktəb səkkizilliyə çevrilmişdir.

İndiki məktəb binası 2008-ci ildə istifadəyə verilmişdir.

Məktəbdə 117 şagird oxuyur, 18 müəllim dərs deyir (2017).

DAŞDƏMİROV Cahangir Hacı oğlu (d. 17. 03. 1901, Lənkəran şəhəri - 24. 06. 1973, Lənkəran şəhəri) - aqronom, Lənkəranda barama sahəsinin ilk təşkilatçılarından biri, respublikanın Əməkdar aqronomu (1958).

Lənkəran şəhər rus gimnaziyasını (1929) bitirdikdən sonra Azərbaycan Politeknik İnstitutunun kənd təsərrüfatı fakültəsinin ipəkçilik ixtisasına daxil olmuş (1930), Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutu yaradılanda həmin ixtisas üzrə təhsilini orada davam etdirmişdir (1932-1935).

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran barama idarəsində aqronom işləməklə başlamış, bir il sonra idarə müdiri işləmişdir. 1941-ci il Böyük Vətən müharibəsi başlananda könüllü olaraq ordu sıralarına yazılmışdır. Lakin ölkədə paraşut hazırlığında əvəzedilməz və yeganə material hesab edilən ipək isehsalına ciddi ehtiyac yarandığından təcrübəli mütəxəssis kimi arxa cəbhəyə çağırılmışdır.

Müharibədən sonra da respublikada baramaçılığın inkişafı ilə məşğul olmuş, Lənkəran, Astara, Masallı və Xaçmaz rayonlarında ipəkçilik idarələrinin direktoru işləmişdir (1950-1970).

Baramaçılıq sahəsində ən yüksək göstəriciyə 1958-ci ildə nail olmuş, əməyi qiymətləndirilmişdir.

DAŞDƏMİROV Zakir Cahangir oğlu (d. 07. 07. 1948, Lənkəran şəhəri - 31.12.2009, Lənkəran şəhəri) - aqronom, biologiya elmləri namizədi (1983), Azərbaycanın ilk feyxoa sortlarının müəlliflərindən biri.

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1965), Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Akademiyasını (1973), Azərbaycan EA Genetika və Seleksiya İnstitutunun aspiranturasını bitirmişdir (1975).

Hərbi xidmətdən sonra Lənkəran Şəhər

Komsomol Komitəsinin kətibisi (1974-1975), Azərbaycan EA-nın Genetika və Seleksiya İnstitutunda elmi işçi, baş elmi işçi, şöbə müdiri (1975-1987), Lənkəran Kənd Təsərrüfatı Texnikumunun direktoru (1988-2002), "Cred-Aqro" Qeyri Bank kredit təşkilatı Lənkəran nümayəndəliyinin meneceri (2001-2004) işləmişdir.

1997-ci ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin dosenti, 2006-cı ilin iyul ayından ömrünün axırınadək "İqtisadiyyat və texnologiya" fakültəsinin dekanı olmuşdur.

Cənub bölgəsində sitruşçuluğun inkişafında xidmətləri vardır. Azərbaycanın ilk "Lənkəran", "Astara", "Xəzər", "Məhsuldar" feyxoa sortlarının müəlliflərindən biridir.

30-dan çox elmi məqalənin, 2 monoqrafiya, 4 metodik tövsiyə və tədris proqramlarının müəllifidir.

Əsərləri: Feyxoanın bitkisinin klon seleksiyası, B., 1986; Feyxoanın becərmə xüsusiyyətləri, B., 2006; Subtropik bitkilər (tədris proqramı), L., 2006.

DAŞ KÖRPÜ - Lənkəran şəhərinin Kiçik bazar hissəsində körpü. Lənkəran şəhəri Şəhidlər küçəsinin qurtaracağında tikilmişdir. Sonralar bu körpü meşə materialları ilə əvəz edilsə də, bu gün də el arasında "Daş körpü" kimi tanınır.

DAŞINMAZ ƏMLAKIN Dövlət Reyestri Xidmətinin Lənkəran ərazi idarəsi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 7 fevral 2005-ci il tarixli Fərmanı ilə yaradılmış Azərbaycan Respublikasının Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri Xidmətinin struktur vahididir. 9 yanvar 2007-ci ildən fəaliyyət göstərir. 2009-cu il oktyabr ayında yenidən qurulmuşdur.

Ərazi idarəsinin xidmət sahəsinə Lənkəran, Astara və Lerik rayonları inzibati ərazi vahidləri daxildir.

Funksional vəzifələrinə uyğun olaraq ərazi idarəsi daşınmaz əmlaka mülkiyyət hüququ və digər əşya hüquqlarının, bu hüquqların əmələ

gəlməsi, məhdudlaşdırılması və başqasına keçməsinin, onlara xitam verilməsinin dövlət qeydiyyatını aparır.

Alim Məmmədov (2007-2009), Nazim Məmmədov (2009-2012), Samit Əhmədov (2012-ci ilin may ayından) idarənin rəisi işləmişlər.

2011-ci ildə yeni binaya köçmüşdür.

DAŞMAPLOV-düydən hazırlanan xörək. Tez hazırlanan plov. Əvvəlcə düyü əl ilə yuyulur. Mis və ya alüminum qaba tökülür, üzərinə duz və su tökülür. Su düyünün üzərində 2-3 sm hündürlükdə olmalıdır. 20 dəqiqə ərzində plovlaşır. Yer dəmi almaq üçün ocaqdan götürülür. Plov yumurta, balıq və ya ətlə yeyilir. Lənkəranda daşmaplov çox vaxt çölməkdə (bax Çölmək) hazırlanır.

DEŞTAVAR-şimal-qərb küləyi. Lənkəran tərəflərində ona ovçulara uğur gətirən külək də deyirlər. Deştavardan sonra quş, balıq olur. Ovçular bir qayda olaraq deştavar küləyindən sonra ova çıxırlar.

DƏHNƏ - çayların dənizə töküldüyü yer. Su dəhnəyə güclü təzyiqlə axdığından ov zamanı balıqçılar ehtiyatla hərəkət edirlər. Belə yerlərdə balıq daha çox olur.

DƏLAQƏRDƏ-XIX əsrin əvvəllərində Talışın Səfidəşt mahalında köçəri tayfa. 600 ailədən ibarət olub, XIX əsrin birinci rübündə 150 ailəyə kimi azalmışdır. Tayfa payız və qış fəsillərini Talış dağlarının şimal dəşsində keçirərmiş. XX əsrin başlanğıcınadək Lənkəranda Dəlaqərdə adlı kənd qeydə alınmışdır. Hazırda həmin tayfanın adı yazılı ədəbiyyatda çəkilmir.

Ədəbiyyat: Mirzə Əhməd Mirzə Xudaverdi oğlu. Əxbarnamə, B., 1975, səh.205; M.Baharlı. Azərbaycan coğrafi, təbii etnoqrafik və iqtisadi mülahizələr, B., 1993 .

DƏMİRAĞAC - nadir ağac növü. Talış meşələrində geniş yayılmışdır. 200 ilə qədər yaşayır. Hündürlüyü 14-25 metr, yarpaqları yumurtavari və ya ellipsvarıdır. Yarpaqlamadan əvvəl çiçək

açır. Ləçəksiz çiçəkləri (2-5 ədəd) qısa zoğların ucunda yerləşir. Meyvəsi ikidivərli qutucuqdur. Oduncağı çox möhkəm və ağırdır. Azacıq elastik olduğu üçün ondan bəzi maşın hissələri, bədii məmulat və dekorativ faner hazırlanır. Ağırlığına görə başqa ağac növlərindən fərqli olaraq suda batır. Qışda otaqları isitmək üçün oduncağından istifadə edilir. Yanaşı dəmir ağaclarının qol-budaqları çox hallarda bir-biri ilə birləşirlər. Bu, digər ağaclarda təsadüf olunmur.

Lənkəranda 1970 hektardan çox dəmirağac sahəsi vardır.

DƏMİRÇİLİK - sənət sahəsi. Lənkəranda qədimdən inkişaf etmişdir. Kollektivləşmə dövründən sonra hər bir kolxoz təsərrüfatının xüsusi dəmirçixanası olmuşdur. Dəmirçilər müxtəlif məişət əşyalarını düzəltmək və təmir etməklə yanaşı, həm də araba çarxlarının dəmir hissələrini hazırlayır, atları nallayırlar. Dəmirçixanalarda işlər kürə və körüklə görülür. Lənkəranda dəmirçixanalara "Osnəğə" də deyirlər. Ehtimala görə, Yardımlı rayonunun "Osnakəran" kəndinin adı dəmirçiliklə əlaqədardır.

DƏMİR DÖVRÜ - ibtidai icma quruluşunun sonu və erkən sinifli cəmiyyət tarixində dövr.

Dəmirin və dəmir məmulatlarının yayılması ilə xarakterizə olunur. Azərbaycanda dəmir e. ə. II minilliyin axırları, I minilliyin əvvəllərindən məlumdur. Lənkəranın "Avrora" (indiki Hirkan) qəsəbə ərazisində, Divəlonə qəbiristanlığında (Digah kəndi), Sığon qəbiristanında (Lüvəsər kəndi) aparılmış arxeoloji qazıntılar nəticəsində dəmir dövrünə aid bir sıra əşyalar tapılmışdır. Bəzi nümunələri M. A. Əliyev adına Lənkəran tarix-diyarşünaslıq muzeyində mühafizə edilir. Talış dağları və Muğan düzündəki yaşayış məskənlərində dəmir dövrünə aid kurqanlar, dəmir qılıncılar, saplaqlı kəsər alətləri və nizələr aşkar edilmişdir.

DƏMİRYOL stansiyası - dəmiryol nəqliyyatında açılıb-qoşulması, yüklərin boşaldılması, həmçinin sərnəşinlərə xidmət göstərilməsi işlərini həyata keçirən stansiya. Lənkərana dəmir yo-

lunun çəkilişinə 1940-cı il avqustun 20-dən başlanmış, 1941-ci ilin iyun ayında istifadəyə verilmişdir. Bakı-Astara dəmir yolu öz başlanğıcını Əli Bayramlı (indiki Şirvan) yaxınlığındakı Osmanlı stansiyasından almışdır. Yol çətin və ağır şəraitdə çəkilmişdir. Osmanlıdan Astarayadək 40-dan artıq körpü çəkilmiş, Salyan şoranlığı, Lopatindəki bataqlıqlar aradan qaldırılmışdır. Dəmir yolu üçün torpaq işləri əsasən əllə görülmüşdür.

Dəmir yolunun istifadəyə verilməsi nəticəsində respublikanın cənub-şərq rayonları ilə dəmir yol əlaqəsi yaranmışdır.

Azərbaycanda hər min kvadratkilometr əraziyə 23,9 kilometr, hər min nəfərə 0,3 kilometr dəmir yolu düşür. Bu göstərici müvafiq olaraq Lənkəran-Astara bölgəsində 1,9-0,2 kilometr təşkil edir.

Lənkəranda 3 stansiya və stansiya nəzdində 1 blokpost - Port-İliç (indiki Liman) stansiyası daxildir.

Lənkəran stansiyası dəmiryol sahəsinin 153-cü kilometrliyində yerləşir.

Lənkərana gələn və yola salınan yüklərin təqribən 50 faizi Girdəni (Göyşaban) dəmiryol stansiyasından keçir. Stansiyada 7 dəmiryol xətti vardır, yan dəmiryol xətləri də mövcuddur.

Dəmir yolu Lənkəranın iqtisadi inkişafında mühüm rol oynayır. Yük və sərnəşin daşınmasında xüsusi çəkisinə görə dəmiryolun Lənkəran sahəsi üstünlük təşkil edən sahələrdəndir.

2003-cü il sentyabrın 5-də Bakı-Astara ekspress tipli sərnəşin qatarı marşruta buraxılmışdır. "Cənub" adı verilmiş qatara hərəsində 43 oturmaq yeri olan 4 vaqon, 16 yerlik bir biznes dərəcəli vaqon, vaqon-restoran və iki saxlama kameralı vaqon qoşulmuşdur.

DƏNGƏNƏ - saxsı fincan, su qabı. Sarı gilli torpaqdan düzəldilir. Əsasən Lənkəranın Separadi, Tükəvilə, Zövlə kəndlərinin dulusçuları tərəfindən hazırlanır.

Suyu sərin saxlayır, keyfiyyətini uzun müddət itirmir.

1960-cı ilədək ondan istifadə edilmişdir.

DƏNDƏNƏ - arabanın çarxında ortadakı topcuqla dairəvi çarxa keçirilən möhkəm ağacdən yoğrulmuş pərlər. Osla birlikdə təkərin daxilində fırlanır. Arxeoloji tədqiqatlar Talışda hələ e. ə. IV-I minilliklərdə arabalarda dəndən istifadə olunduğu göstərilir (*ASE, I cild, B., 1976, səh. 378*)

DƏNZİYEVA Könül Babəş qızı (d.06.05.1975, Lerik rayonu, Çayrud kəndi) - müəllim, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru (2010).

Lənkəran Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini fərqlənmə ilə bitirmişdir (1997). Həmin ildən təhsil aldığı ali məktəbdə çalışır. Universitetin "Dil və ədəbiyyat" kafedrasında baş laborant (1997-2004) və müəllim işləmişdir (2004-cü ildən).

"Azərbaycan dilində toy mərasimi leksikası" (Lənkəran bölgəsinin materialları əsasında) mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək filologiya üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almışdır. Eyni adlı kitabın (B., 2012), tezislərin və 12 elmi məqalənin müəllifidir.

DƏNİZ balığı - Xəzər sularında yayılmış balıqlar.

Azərbaycan sularında 90-a qədər müxtəlif növ balıq yaşayır. Bunlardan 23-nün yaşaması həm dəniz, həm şirin sularla, 11-nin isə yaşaması ancaq dənizlə bağlıdır. Birincilərə qızıl balıq, nərələr, şamayı, xəşəm, çəki, çapaq, sıf və s., ikincilərə kılkələr, siyənəklər, dəniz sıfı və kefal-lar aiddir.

Dəniz balıqları iki qrupa ayrılır: su qatlarında yaşayan balıqlar və dib balıqları. Siyənəklər, dəniz sıfı, kefal, kılkə və s. dənizdə yaşayan dəniz balıqları hesab edirlər.

Nərələr, qızılbalıq, şamayı, xəşəm və s. balıqlar dənizdə yaşasalar da, çoxalmaq üçün çaylara girirlər. Çəki, çapaq, sıf, külmə və s. növ balıqlar dənizdə çayların ağzına yaxın yerlərdə yaşayır, çoxalmaq üçün şirin sulara-çaylara keçirlər.

DƏNİZ nəqliyyatı - gəmilərin yük və sərnişin daşınmasını həyata keçirən nəqliyyat növü. Lənkəranda 1941-ci il iyun ayınadək-dəmir yolu çəkilişində dəniz limanı fəaliyyət göstərmişdir. Liman indiki dəmir yolu vağzalının yerində olmuşdur. Limana dənizdən 20-25 metrlik taxta körpü çəkilmişdi. Dənizdə dayazlıq olduğu üçün gəmi körpüdən bir qədər aralı dayanar, sərnişinlər xüsusi qayıqlarla gəmiyə çıxarıldı. Yüklər isə ayrıca qayıqlarla daşınardı.

1852-ci ildə "Lənkəran" adlı gəmidən Xəzər dənizini xəritələşdirmək işində istifadə edilmişdir. Onun komandiri M.R.Komarovski olmuşdur. 1941-ci ilədək Bakı və Lənkəran şəhərləri arasında "Kollantay", "Sentr-Soyuz", "İvan Kolesnikov", "Axundov" gəmiləri işləmişdir. Küləksiz havalarda paraxodlar yolu iki gündən bir, 12-15 saata qət edirdi.

Lənkəranda dəniz nəqliyyatından qədimdən istifadə edilmişdir. Yerli əhali qayıqlarla müxtəlif məsafələrə balıq ovuna çıxarmış. Lənkərana gələn gəmilərdən ticarət məqsədilə istifadə olunmuşdur. Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi İdarəsinin öhdəsində olan dəniz nəqliyyatı vasitələri arasında Həzi Aslanov və "Lənkəran" adlı gəmilər də fəaliyyət göstərir.

2003-cü ildə Lənkəranda yeni dəniz limanı salınmışdır. Gəmi həmin limandan bir neçə dəfə Bakı və Lənkəran şəhərləri arasında hərəkət etmiş, sonralar fəaliyyəti dayanmışdır.

DƏRVIŞ - sərgərdan ruhani. Hərfi mənası yoxsul məddah (Allahın, peyğəmbərlərin, Həzrəti Əli şərəfinə qəsidələr oxuyub, ölkələri dolaşan sufi təriqətli adam).

İnqilabdan əvvəl Lənkəranda da dərvişlər olmuşdur. Kor Abasət, Kor Salman, Xəlil Museyib oğlu, Əbdülhüseyn Əliheydər oğlu və başqaları dövrünün tanınmış dərvişləri olmuşlar. XXI əsrin ilk illərində Lənkəranda dərvişlərin yeni dəstələri meydana gəlmişdir. Onlardan toy şənliklərində, mövlud günlərində istifadə edilir.

DƏYİRMAN - un istehsalı üçün müəssisə. Hələ çox qədimlərdə dəniz xüsusi əldəşlərində həvəngdə əzib üyüdülmüşlər. Texnikanın, əkinçiliyin inkişafı ilə əlaqədar un istehsalı üçün su ilə

buxar mühərrikləri, elektrikli, küləklə və s. işləyən dəyirmanlar meydana gəlmişdir. Sovet hakimiyyətinin ilk illərində Lənkəranın bütün kəndlərində su dəyirmanları fəaliyyətdə olmuşdur. 70-ci illərdə taxılçılığın ləğvi ilə əlaqədar Lənkəranda dəyirmanların fəaliyyəti dayanmışdır. XX əsrin 90-cı illərindən rayonun bir çox kəndində dəyirmanlar yenidən işə düşmüşdür.

DƏVƏDABANI - çoxillik ot cinsi. Yarpağın üstü çılpaq və yaşıl, altı ağ olub, keçə kimi tüküdür. Erkən yazda çiçəklənir. Çiçəkləri qızılsarıdır. Lənkəranda çəltik tarlalarının ətrafında, arx qıraqlarında yayılmışdır. Yarpaqlarından dəmləmə kimi istifadə olunur. Tənəffüs yollarının xəstəlikləri (öskürmə, soyuqdəymə və s.) zamanı işlədilir.

DİAQNOSTİKA mərkəzi - Lənkəranda 2006-cı il avqustun 11-dən Müalicə-Diaqnostika Mərkəzi fəaliyyət göstərir.

Lənkəran Müalicə-Diaqnostika Mərkəzi

Tibb mərkəzində konsultativ diaqnostik poliklinika, inzibati bölmə, əməliyyat bloku, qəbul, şüa diaqnostikası, reanimasiya, cərrahiyyə hemodializ şöbələri, oftalmologiya, kardiologiya kabinetləri və s. vardır. Böyrək xəstəliklərinin diaqnostikası və dializ müalicəsi üçün Almaniyadan gətirilmiş müasir avadanlıqlar quraşdırılmışdır.

Müalicə-Diaqnostika Mərkəzinin açılışında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iştirak etmişdir.

Tibb müəssisəsində 2006-cı il dekabrın 8-də

respublika rayonları arasında ilk dəfə açıq ürək əməliyyatı keçirilib. 2008-ci il iyun ayında isə unikal böyrək köçürülməsi əməliyyatı aparılıb. Böyrək köçürülməsi əməliyyatı ölkəmizin səhiyyə tarixində ilk dəfə 2003-cü ildə Bakı şəhərində həyata keçirilib.

Lənkəranda 2001-ci ilin fevral ayından "Çinar" özəl diaqnostika mərkəzi də fəaliyyət göstərmişdir.

DİGAH - Lənkəranda kənd. Lənkəran-Astara şose yolundan sağda, rayon mərkəzindən 1 km qərbdə yerləşir. Şilavar kənd ərazi vahidliyinin tərkibindədir.

Şimaldan və şərqdən Lənkəran şəhəri, cənubdan Şilavar kəndi, qərbdən Ləj meşəsi ilə əhatə olunmuşdur. 1870-ci ilə aid sənədlərdə ərazidə üç ev olduğu haqqında məlumat vardır.

Digah "diqo" sözündən götürülmüş, "kənd yeri" mənasını verir.

600 ailə təsərrüfatı, 2736 nəfər əhalisi var. 1304 nəfəri qadındır (2017).

Ərazisi 247 hektardır.

Kənddə orta məktəb, klub, kitabxana, məscid, həkim ambulatoriyası, ticarət və iaşə obyektləri fəaliyyət göstərir. E.ə. VII əsrə aid olan Divəlonə qəbirstanı ərazidə yerləşir (*bax* Divəlonə).

Əhali tərəvəzçilik, meyvəçilik və heyvandarlıqla məşğuldur.

2000-2009-cu illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, Elyar Qulam oğlu Cəfərov sədri işləmişdir. 2010-cu ildə Şilavar bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

Respublikamızın bir çox rayonlarında Digah adlı kəndlər vardır.

DİGAH məktəbi - 1922-ci ildə təşkil olunmuş və Mirəziz bəyin mülkündə yerləşmişdir. Məmməd Müftizadə (1922-1948), Xudaqulu Kəlbəyev (1948-1956), Əhəd Müzəffərov (1956-1962), Məmmədhüseyn Əliyev (1962-1969), Əkbər Babayev (1969-1978), Ofelya Qəmbərova (1978-2006), Südəbə Babayeva (2006-cı ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

1954-1977-ci illərdə əsas, 1977-ci ildən orta məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

Məktəbdə 418 şagird oxuyur, 24 müəllim dərs deyir (2017).

İndiki məktəb binası Heydər Əliyev Fondu hesabına tikilib istifadəyə verilmişdir (2006).

"DİKAYA DİVİZİYA" ("Vəhşi diviziya") - "Birinci dünya müharibəsi (1914-1918) dövründə Qafqaz dağlı-müsəlman könüllülərindən yaradılmış süvari diviziya. Qərb cəbhəsinin üçüncü süvari korpusunun tərkibində olmuşdur. Diviziyada 3 briqadadan ibarət 6 polk - Dağıstan, kabardin-balkar, tatar (azərb.), çeçen, inquş və çərkəz polkları birləşirdi. Sonralar diviziyaya Osetin briqadası və 8-ci Don artilleriya divizionu daxil olmuşdur" (*ASE, III cild, B., 1979, səh. 449*).

"Dikaya diviziya"nın "Tatar süvari polku" adlanan hissəsi Oktyabr inqilabından sonra Bakıda fəaliyyətə başlamışdı. Müsavat hökuməti hərbi qüvvələrini "Dikaya diviziya" əsasında yaratmağa cəhd göstərirdi. Lənkəranda müsavətpəşvərlər tərəfindən könüllülərdən ibarət belə bir diviziya yaradılmışdı (1918).

Lənkərandakı "Dikaya diviziya"nın qoşun hissəsində Hacı Zeynalabdin Tağıyevin oğlu Məhəmməd də xidmət etmişdir. Yazıçı Manaf Süleymanov "Əşitdiklərim, oxuduqlarım, gördüklərim" kitabında (*Bakı, 1987, səh. 179*) yazır ki, keçmişdə zabitlər tapançanın xəzinəsində bir güllə saxlayıb lüləni gicgahlarına tuşlayaraq topu fırladıb çaxmağı basmaqla bəxtlərini yoxlayırmışlar. Hacı Zeynalabdin Tağıyevin zabıt oğlu Məhəmməd bu yolla bəxtini yoxlayanda tapança açıqlaraq onu öldürmüşdür. Məhəmmədin dəfnində lənkəranlı Mirzə Məhəmməd Hüseyn axund (İmam axund) da iştirak etmişdir.

DİNG - çəltik dənini ayıran kənd təsərrüfatı aləti.

Eramızın ilk əsrlərindən meydana gəlməsi ehtimal olunur. Ayaq dingi möhkəm ağaclardan (palıd, qoz və s.) - haça, qol, ox, çala, döyəc, dəmir ağızlıq geydirilmiş ağacdən hazırlanır. Ağırlıqların daxilinə bərkidilmiş dəmir mismarlar çəltiyi düydən ayırır.

Su dıngləri dəyirmanlarda olduğu kimi işlə-

dilir, çay kənarlarında qurulur. Keçən əsrin 60-cı illərində Lənkəranın bütün kəndlərində su və ayaq dınglərindən istifadə edilmişdir.

DİNGƏ-qadın baş geyimi. XX əsrin 70-ci illərdə Lənkəranda geniş yayılmışdır. Şalın və ya yaylıqın altında başa bağlanır, ucları altında düyünlənir. Bu cür geyim başı rütubətdən, soyuqdan mühafizə edir, baş ağrısının qarşısını alır.

DİRYAN - Lənkəranda kənd. Gəgiran ərazi vahidliyinə daxildir. Lənkəran-Boradigah şose yolundan cənub-qərbdə, rayon mərkəzindən 34 kilometr şimal-qərbdə, dağlar qoynunda yerləşir.

Oykonim talış dilində "Dıryon" adlanır, "dı rüov" sözündən götürülmüşdür (talışca "dı" iki, "rüov" çay suyu deməkdir), "iki çay arasında kənd" mənasını verir. Boladı kəndinə axan çay buradan keçir, Tüədə və Türkcəncil çayları ilə birləşərək Xəzərə tökülür. "Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik lüğəti" kitabında kəndin adı "Dıryan" kimi verilir, talışca Dıryon kimi tələffüz edilir. "Dı" iki, "rıon" yol - "iki yol" deməkdir. Başqa variantda talış dilindəki Dəgiron sözündən olub, "Dağa gedən yollar" və ya "iki yol" mənasında verilir (*Göstətilən ədəbiyyat, B, 2007, səh. 164*).

Ərazisi 514,9 hektardır, 113,4 hektarı əkinə yararlıdır. Əhalisi 866 nəfər (425 nəfəri qadındır) olub 145 ailə təsərrüfatında birləşmişdir (2017).

Cənubdan Günəhir, şimaldan dağlar, şərqdən dövlət meşə zolaqları, qərbdən Jidi kəndi ilə həmsərhəddir.

1932-ci ildə "1 May" adına kolxoz təsərrüfatı yaradılmış, Əlif Cəfərov sədri seçilmişdir. Sonralar Mirzə Davudov, Xanım Hüseyn qızı, Nəzərəli Nəzərov, Xanı Kazımov (1949-1964) kolxoz sədri işləmişlər. 1964-cü ildə sovxoz təsərrüfatı yaradılmışdır. Dıryan kəndi Gəgiran kəndi ilə birgə 1997-ci ildə Füzuli adına sovxozun tərkibində fəaliyyət göstərmişdir.

Əhali əkinçilik və heyvandarlıqla məşğuldur.

Kənddə məktəb, klub, kitabxana, inzibati bina, uşaq bağçası və s. vardır.

2000-2009-cu illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, Əzizağa Qardaş oğlu

Fərzullayev (2000-2005), Şamil Qənbər oğlu Mirzəyev (2005-2009-cü illər) bələdiyyənin sədri işləmişlər. 2010-cu ildə Gəgiran bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

DİRYAN məktəbi - 1936-cı ildə təşkil edilmişdir. İlk illərdə Məmməd Abbasovun mülkündə, sonralar kənd məscidində (1939-1947) yerləşmişdir. 1985-ci ildən uyğunlaşdırılmış binada yerləşir.

Xalıq Həsənov, Rıza Axundov, Ağabba Məmmədov, Fəttah Hüseynov, Məlik Məlikov, Cəşail Cahangirov, Məmməd Rıfullayev, Xızır Hüseynov, Rza Axundov, Mirzə Axundov (1941-1947), Şamil Şağlaserli (1947-1948), Əziz Mirzəyev, Baldadaş Qasımov, Əyyar Qasımov, Nəsrulla Ağayev, Şamməd Həsənov, Rəsul Fərzullayev, Məhbubə Əsgərova (1968-1971), İbad Abbasov (1971-1981), Tofiq Quliyev (1981-2001), Kazım Kazımov (2001-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

1987-ci ildə əsas, 1990-cı ildə orta məktəbə çevrilmişdir.

144 şagird oxuyur, 12 müəllim dərs deyir (2017).

DİVAN - islam mədəniyyətində müxtəlif mənalı söz. Qəfiyələri əlifba sırası ilə düzülmüş lirik şeirlər məcmuəsi. Divan tərtib qaydalarına görə əsasən belə qurulur: dibacə, qəsidələr, qəzəllər, tərci-bənd, tərkib-bəndlər, mürəbbelər, müxəmməs və müsəddəslər, qitələr, rubailər, dübeyt və fərdlər, maddeyi tarixlər və s. Lənkəranda M.İ.Qasirin, Mücrimin, M.İ.Xəyalinin, M.Ə.Acizin və başqalarının divanı olmuşdur.

DİVANƏ - keçmişdə hökmdar və varlılara qarşı çıxan hazırcavab, lakin özlərini dəliliyə qoyan şəxs. Belə adamlara Lənkəranda da rast gəlinmişdir. XX əsrin 30-cu illərində dəli Qulam, 40-50-ci illərdə dəli Əjdər və dəli Qəmbər belə şəxslərdən olmuşdur. Onların hazırcavablığı və bir sıra kəlamları bu gün də aforizmə çevrilmişdir.

Dəli Qəmbərdən soruşardılar:

- Allah hardadır?

O, cavabında deyirdi:

- Məşəddir.

Soruşardılar:

- Allah məşədə nə edir?

O deyirdi:

- Nərdivan düzəldir. Günahkar adamları bir-bir yuxarı dırmaşdırır, yuxarıdan birbaşa yerə tullayır.

DİVANXANA - şəriət məhkəməsi. Məhkəməni adətən eldə, obada hörməti və nüfuzu olan ali dərəcəli ruhanilər aparmışlar. Dövlət məhkəməsinin həll edə bilmədiyi bir çox, çətin məsələlər burada yoluna qoyulmuşdur. İş müşkülə düşənlər şəriət məhkəməsinə müraciət etdikdə qarşı tərəf də oraya dəvət edilir və şəriət məhkəməsi üzvlərinin qarşısında "Qurani-Kərim"ə and içirdilmiş. Andına naxələf çıxanları şəriət qayda-qanunları ilə cəza gözləyirdi. Ona görə də adamlar zərərlərinə olsa da doğruduzgün and içmək məcburiyyətində qalırdılar. Məqsəd insanı islah etmək, düzgün yola dəvət etmək olmuşdur. Şəriət məhkəməsinə rəhbərliyi Lənkəran qazısı edərdi. Çox ağır cinayət işlərinə iqtidarlar (xanlar) rəhbərlik edərtilər.

Belə cinayətlərə xan sarayında baxılırdı. Yüngül işləri isə axundlar və nüfuzlu adamlar yoluna qoyardılar.

Sovet dövründə divanxanaları xalq məhkəmələri əvəz etmişdir. Son illərdə evlər idarələrində yoldaşlıq məhkəmələri də fəaliyyət göstərir.

DİVƏLONƏ - Digah kəndində qəbiristanlıq. İlk dəmir dövrünə aid (e. ə. IX-VII əsrlər) edilir. Rayon mərkəzindən 1,5 km şimal-qərbdədir. Sahəsi 6 hektara yaxındır. "Sərdaba, daş qutu və torpaq qəbirlərdən ibarətdir. Bəzi qəbirlərin üstündə kurqanlar var.

Divəlonə qəbiristanından əsasən tunc silah nümunələri (yəhərvari başlıqlı uzun qılınclar, saplaqlı qılinc tipləri, xəncər, "Zaqafqaziya tipli" ox ucluqları), at əsləhəsinə aid tapıntılar (yüən, qaytarğan, qalxanvari iri düymələr), müxtəlif formalı tunc bilərziklər, tunc asma, muncuqlar və s tapılmışdır.

Tapıntılar qəbiristanının Talış-Muğan mədəniyyətinə aid olduğunu göstərir" (ASE, III cild,

B., 1979, səh. 422). Divəlonə əfsanəyə görə "Divlər məskəni" deməkdir.

DOĞRAMAC - yemək növü.

Ayrandan və ya qatıqdan hazırlanır. Sulu qatığın və ya ayrıanın içərisinə doğranmış xiyar, göy soğan, şüyüd, nanə, həmçinin çörək tökü b qarışdırılır. Qarışığa duz, istiot əlavə etdikdən sonra soyuq yerdə saxlanılır.

DOĞUM evi - hamiləlik, doğum və zahılıq dövrlərində, ginekoloji xəstəliklərdə müalicə-profilaktika yardımı göstərən müəssisə.

Lənkəran doğum evi 1928-ci ildə açılmış, 1984-cü ilədək bu adla fəaliyyət göstərmişdir. Əvvəllər şəhərin Şirəli Axundov küçəsində - 25 sayılı binada yerləşmiş, 1983-cü ildə rayon mərkəzi xəstəxanasına köçürülmüşdür. Doğum evi 1984-cü ilin mart ayında qadın məsləhətxanası ilə bir yerdə mərkəzi xəstəxanaya birləşdirilmiş, doğum şöbəsi kimi fəaliyyətə başlamışdır. 60 çarpayısı olan bu şöbədə təcrübəli mama-ginekoloqlar çalışırlar.

2009-cu ilin iyun ayında Perinatal mərkəz (bax Perinatal) adı ilə fəaliyyət göstərir.

Körpələrin ana südü ilə qidalanmaq proqramını həyata keçirdiyinə görə doğum şöbəsinə "Körpə dostu xəstəxanası" sertifikatı verilmişdir.

1990-cı ildən rayonun Aşağı Nüvədi, İstisu qəsəbə, Boladi, Girdəni kənd və digər yaşayış məntəqələrində də xəstəxanaların tərkibində doğum evi fəaliyyət göstərir.

DOLAŞA - qarğa cinsindən kiçik qara rəngli quş. İki növü var: adi dolaşa və Dauriya dolaşası. Lənkəran tərəfində adətən adi dolaşalara daha çox təsadüf edilir. Bədəninin uzunluğu 22-23 santimetr, çəkisi 150-200 qramdır. Boynunda yarımhəlqəvi ağ zolaq var. Rəngi metal parıltılı qara, döşü bozumtul-qara, ağ və ya qara olur. Bitki və həşəratlarla qidalanır.

DOLMA - milli xörək. Hazırlanma xüsusiyyətinə görə müxtəlif növü var: yarpaq dolması, kələm dolması, badımcan dolması, pomidor

dolması və s. Lənkərandə yarpaq və yerpənək dolmalarına daha çox üstünlük verilir. Yarpaq dolmasının hazırlanma xüsusiyyəti belədir: doğranmış yağlı qoyun ətinin üzərinə göy soğan, geşniş, şüyüd, sarımsaq, nanə, duz və istiot tökərək qarışdırılır. Qarışıqdan qoz böyüklüyündə götürüb pörtülmüş tənək yarpağının içərisinə qoyub bükür və qaba düzülür. Üzərinə su əlavə edib odda bişirilir. Yeyilərkən yanında qatıq da olmalıdır. Yarpaq dolması başqa yerlərdə çörəklə, Lənkərandə plovla yeyilir.

Kələm dolması da yarpaq dolması kimi bişirilir.

DOLMENVARİ sərdaba - "Talış dağlarının dağlıq hissəsində son tunc və ilk dəmir dövrü qəbiristanları üçün xarakterik qəbir tikililəri. Dolmenvari sərdaba iri tava formalı qaya parçalarından düzəldilmiş dörd künc kamera və qəbrin üstünü örtən sal daşlardan ibarətdir. Bəzən iki "otaqlı" olur və ya kromlexlə əhatələnirdi. Jak de Morqanın 1890-cı ildə tədqiq etdiyi bəzi qəbirlərdə ölümlər kollektiv dəfn edilmişdir.

...Zəngin avadanlığa malik dolmenvari sərdabaların qəbilə başçılarına və ya nüfuzlu şəxslərə aid olduğu güman edilir" (ASE, III cild, B., 1979, səh. 500).

DOMCA - balıq və ya quş tutmaq üçün dairəvi ov aləti. 4 metrə yaxın uzunluqda dəstəyi olur. Ağacın yaş budaqlarından dairəvi şəkildə soğanaq düzəldilir. Soğanağın özünə konusvari (sallaq şəklində) tor bərkidilir. Qədimlərdə tor at tükündən düzəldilmişdir. Lənkəran tərəflərində, xüsusilə kənd yerlərində domca ustaları vardır.

DOMAXOLA - Balıq ovlamaq üçün ağacdən düzəldilmiş tor çömçə. Uzun tutacağa domaxolaya kifil - balıq toru qurmaqla balıq ovlanır.

DONDURMA - sərinləşdirici məhsul. XVIII-XIX əsrlərdə Lənkərandə dondurma istehsalı haqqında məlumatlar vardır. Əhali XX əsrin 60-cı illərində Sütəmurdo kəndində yerləşən təbii soyuducu anbarlarında hazırlanan dondurma və

sərinləşdirici içki sayılan iskəncəbidən (sirkə-nənə və şəkərin qatışığından alınan şirəyə buzlu su qatılmaqla hazırlanır) istifadə edərmiş. Belə sərinləşdiricilər şəhərin Böyük bazar hissəsində "İstisu" restoranının qarşısında, "Qala"dakı "Veçernı bazar" deyilən yerdə, N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrı binasının yanında, Dadaş İsrafilin köşkündə satılmışdır. Bu məhsullar Sütəmurdov kəndində Rəhman bəy və Nüsrət bəy Feyzullayev qardaşlarının həyə-tindəki qar anbarlarında hazırlanırdı. Qarı uzun müddətə saxlamaq üçün anbar hazırlanırdı. Əl ilə qazılan anbarın dərinliyi 4 metr yarım, uzunluğu 15-16 metrə, eni 8 metrə çatırdı.

Rəhman bəyin həyəti Sütəmurdov avtomobil körpüsündən solda, Dəhnəyə gedən yolun üstündə yerləşir. İnqilaba qədər bu həyət dəmir-yola qədər uzanırdı. Azərbaycanda Sovet ha-kimiyyəti qurulandan sonra həyət müsadirə olunmuşdur. 1937-1941-ci illərdə bu yerdə dəmiryol işçiləri üçün yardımçı binalar, müha-ribə dövründə dəmiryolunda işləyən alman-macar əsirlərinin saxlanma məntəqəsi, 1956-1990-cı illərdə Azərbaycan Dəmir Yolu işçi-lərinin uşaqları üçün Pioner düşərgəsi salın-mışdır.

Qar quyuları çay məcrasından hündürdə yerləşdiyindən rütubəti özünə buraxmır. Qış aylarında, yağmurlu günlərdə qarı topa şəklində quyulara yığar və palıd ağacının kütüyündən hazırlanmış, çəkiyə oxşar alətlə presləyərmişlər. Quyu qarla doldurulduqdan sonra üstü lıqı həsilə kip örtülmüş. Beləliklə, anbarda hərərət dəyişməz qalır.

Dondurma satanlar dondurmaya aid kompo-nentləri çalıb xüsusi qablara tökdülər. Bu qabların kip örtülən hissəsi bağlandıqdan sonra qarın arasına qoyulardı. Soyuğun təsirindən bərkiyəndən sonra dondurma qabları xüsusi yeşiklərə düzərdilər. Ətrafı qarla doldurub satışa çıxarıları.

Qara Ələkbər, oğlu Paşa, Dadaş İsrafil, qardaşı Adil, müharibə veteranı aşpaz Qulu, Kamal və başqalarının satışa buraxdıqları don-durmalar dadı və keyfiyyəti ilə seçilmiş.

Ötən əsrin 60-cı illərindən sonra Bakıdan Lənkərana taxta yeşiklərdə buz və dondurmalar

gətirilməyə başlandı. Beləliklə, Lənkəranda olan buzxanalar istifadəsiz qalmışdır.

Bu gün Lənkəranda "Palmalı Holding" Şirkətlər Qrupuna məxsus "Palfod" dondurma fabriki fəaliyyət göstərir. Müəssisədə 2009-cu il dekabr ayından "Paldad" markası ilə dondurma istehsal edilir. Lənkəran şəhərinin Ləvəngi dairəsində yerləşən fabrikin ümumi sahəsi 20 min kvadratmetrdir. Hazır məhsul mənfə 30 dərəcə olan soyuducu anbara göndərilir. 720 kvadrat-metr sahədə tikilən soyuducu anbarında 250 ton qablaşdırılmış dondurma saxlanır. Dondurma sexinin investisiya dəyəri 15 milyon manatdır.

Müəssisədə "Türk üsulu", "Palergiya", "Buz qələm" və digər adlarda 28 çeşiddə dondurma istehsal olunur.

Müəssisə öz məhsullarını Türkiyə, Gürcüs-tan, Özbəkistan və digər xarici ölkələrə də gön-dərir.

Açılışında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iştirak etmişdir (25.06.2010).

DONOR - öz qanını könüllü sürətdə verən adam.

Donorluq şərəfli və xeyirxah işdir. Bu işi Lənkəranda mərkəzi xəstəxanada qanqöçürmə şöbəsinin əməkdaşları həyata keçirirlər. Qanqöçürmə xidməti Lənkəranda 1966-cı ildə ayrıca sahə kimi təşkil olunmuşdur. Əvvəllər isə bu sahə terapiya şöbəsinin tərkibində olmuşdur. Xəstəxanada donorluq işi planlı şəkildə aparılır. Son illərdə burada istehsal olunmuş qan həyatı təhlükə qarşısında qalmış yüzlərlə insanı ölümün pəncəsindən xilas etmişdir.

1990-cı ilin yanvar günlərində Bakıda və Lənkəranda baş verən hadisələr qana olan ehtiyacını artırmışdı. Lənkəran gəncləri həmin günlərdə vətənpərvərlik nümunəsi göstərdilər. Həmin ilin yanvar ayında donorluğa 336 gənc cəlb olundu. 80 litr qanın 60 litri Bakı şəhərinə yaralılar üçün göndərildi.

Mütəxəssislərin fikrincə, sağlam adam üçün donorluq zərərli deyil. Lənkəranda ardıcıl olaraq öz qanını vermiş şəxslər az deyildir.

Onların arasında "Fəxri donor" adını daşı-yanlar vardır.

DOROXİNA Valentina Vasilyevna (d.16.11.1918, Voronej şəhəri - 26.12.2001, Lənkəran şəhəri) - həkim, cərrah, SSRİ-nin Səhiyyə əlaçısı.

Voronej Tibb İnstitutunu (1941) bitirmişdir. İkinci Dünya müharibəsinin ilk günlərindən ordu sıralarında xidmət etmiş, müharibəni tibb xidməti kapitanı kimi başa vurmuşdur.

Smolenskdən Berlinədək hərbi səhra hospitalında xidmətdə olmuşdur. Hospitalda tanış olduğu lənkəranlı həkim İdris Ağayevlə ailə qurmuşdur.

1946-1996-cı illərdə Lənkəran mərkəzi xəstəxanasında həkim-cərrah işləmişdir.

Lənkərandə cərrahiyyə şöbəsinin təşkilində və genişlənməsində xidmətləri vardır.

26 ildən çox cərrahiyyə şöbəsinin müdiri olmuşdur

2 dəfə "Qırmızı Ulduz" ordeni ilə təltif edilmişdir.

"DOSTLUQ" mədəniyyət və istirahət parkı - 27 iyun 1949-cu ildə yaradılmışdır. İlk direktoru Anna Allahverdiyevadır. Sonrakı illərdə Əliheydər Əsədov, Qasım Qasimov, Bahadır Ağayev (1995-ci ildən) parkın direktoru işləmişlər. Ərazisi 14,5 hektardır. Əhalinin istirahəti üçün

Ə.Əliyev adına "Dostluq" mədəniyyət və istirahət parkı

mədəni-kütləvi tədbirlər həyata keçirilir. Uşaqlar üçün 1961-ci ildə "Karusel" quraşdırılmışdır.

2007-ci ildə yenidən qurulmuşdur. Parkda Azərbaycanın bütün iqtisadi zonalarının göstəricilərini, eləcə də təbiətini, coğrafiyasını əks etdirən guşələr yaradılmışdır. Burada ölkəmizin hər bölgəsi üzrə milli memarlıq abidələrindən ibarət maket nümayiş etdirilir. Veteranlar evi, əhalinin istirahəti üçün rahat guşələr yaradılmışdır.

Parka Milli Qəhrəman Ə. Əliyevin adı verilmişdir (2001).

DOŞAB, bəhməz-yeyinti məhsulu. Lənkərandə əsasən xırnikdən, şəkər qamışından, üzüm və tut şirəsindən hazırlanır. Yüksək kaloriyə malikdir. Xalq arasında qan azlığında, baş gicəllənmədə, ümumi zəiflikdə müalicə vasitəsi kimi istifadə edilir.

Xırnikdən doşab belə hazırlanır: xırniklər təstdə yaxşıca əzilir, ona ələnmiş ocaq külü qatışdırılır. Bərk xəmir halında məcməyin yarısında qabarıq şəkildə bərkidilir. Sonra onun üzərində yarıqlar (hərəsi on santimetr aralıqda) əmələ gətirilir. Təst və ya məcməyi maili şəkildə qoyulmalıdır. Həmin yarıqlardan (bir sutka ərzində) axan şirələr toplanaraq bişirilir, doşab hazır olur. Soyuduqdan sonra qablara tökülür. Doşab şalgama, xəşilə qatılır. Yağ və qoz ləpəsilə qatışdırılıb çörəklə yeyilir.

DÖVLƏTOV Şahrza Əli oğlu (d.01.08.1938, Lənkəran rayonu, Osaküçə kəndi) - alim-aqronom, respublikanın Əməkdar kənd təsərrüfatı işçisi (1982).

Veravul kənd orta məktəbini (1958), Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu (1966) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə kənddəki təsərrüfatda fəhlə kimi başlamışdır. Sonralar "Kommunizm" sovxozunda (Vilvan kəndi) şöbə müdiri (1966-1970), baş aqronom (1970-1971), Vilvan kənd Sovetinin sədri (1971-1976), "Partiyanın XXIV qurultayı" sovxozunun (Osaküçə kəndi) direktoru (1976-1989), Lənkəran Aqrar-Sənaye Birliyinin baş direktoru (1989-1991), "Osaküçə" sovxozunun direktoru (1991-1996), Osaküçə

istehsal kooperativinin sədri (1996-2000) və s.vəzifələrdə işləmişdir.

Osaküçə kənd bələdiyyəsinin ilk sədri olmuşdur (2001-2009).

Lənkəranda kənd təsərrüfatı sahələrinin inkişafında xidmətləri vardır. "Osaküçə"

sovxozunun direktoru işlədiyi illərdə (1976-1989) təsərrüfatda çay istehsalı 470 tondan 1500 tona çatdırılmış, üzümçülük, sitrusçuluq və heyvandarlıq məhsulları artmışdır.

2 dəfə Qırmızı Əmək Bayrağı (1978,1983), ordeni, "Əməkdə fərqlənməyə görə" (1970), SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisinin medalı ilə təltif edilmişdir.

DULUSÇULUQ - gil məmulatların hazırlanması və bişirilməsi ilə məşğul olan sənət sahəsi.

Əsası Neolit dövründə (e.ə. VII-VI minilliklər) qoyulmuşdur. Talışda dulus kürəsinin qalıqları aşkar edilmişdir.

XX əsrin altmışıncı illərində iyirmidən çox çeşiddə dulus qablar, o cümlədən nehrə, küp, badya, bardaq, luleyn, kuzə, çıraq, kasa, parç, tayqulp, dolça, çölmək, dəngənə (fincan) və s. hazırlanmışdır. Separadi kəndində dulus kürələri fəaliyyət göstərir. Kənd dulusçularının sarı gilli torpaqdan hazırladıqları manqal (dibçək), bəsti, nehrə, güng, kirəmid və kərpicdən bu gün də istifadə edilir. Dulus

kürələrinin dairəvi və düzbucaqlı olmaqla iki növü vardır. Lənkəranda dairəvi kürələrdən daha çox istifadə edilib. Azərbaycanın digər yerlərində dulus ustaları adətən yanacaq növü kimi odundan istifadə edirlərsə, Lənkəran bölgəsində

odlaqda əsasən çəltik bəlimi yandırılır. Bu, gil məmulatlarının çatlamasının qarşısını almaqla, həm də keyfiyyətinə müsbət təsir göstərir.

Bakının Dənizkənarı Bulvar Milli Parkında Ümumdünya Turizm gününə həsr edilmiş sərgidə Lənkəran dulusçularının sənət nümunələri, o cümlədən keramikadan hazırlanmış suvenirlər nümayiş etdirilmişdir (27.09.2011).

DÜBƏNDİ - ev ayaqqabısı.

Dəridən tikilmiş yüngül ayaqqabı növlərindəndir. Adətən quru havalarda istifadə edilir. Həm qadınlar, həm də kişilər üçün dübəndi ustaları olmuşdur. Lənkəranda Dübəndidüz Usta Hüseynqulu Şuri (*bax* Dübəndidüz Usta Hüseynqulu Şuri) kimi tanınmış dübəndi ustaları olmuşdur. Dübəndi ayaqqabısı üst tərəfindən açıq, arxa tərəfindən isə iki ipliklə bağlanır. Hazırda dübəndiləri müasir yay ayaqqabısı əvəz edir.

DÜBƏNDİDÜZ Usta Hüseynqulu Şuri (d. 1826, Lənkəran - 1894, Lənkəran)-şair, "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvü. Mədrəsədə təhsil almış, ərəb və fars dillərinə yiyələnmişdir. Ev ayaqqabısı tikməklə ailəsini dolandırmışdır. "Dübəndidüz" və "Şuri" təxəllüsü ilə şeirlər yazmışdır. Dini şeirlər və mərsiyələri vardır. "Fövcül-füsəha" haqqında şeiri "Poetik məclislər" kitabında nəşr edilmişdir (*Bakı, "Yazıçı", 1987, səh. 106*).

DÜMA ALEKSANDR (Düma ata, 24.07.1802, Viller-Kope, En departamenti- 05.01.1870, Pyüş, Aşağı Sena departamenti) - fransız yazıçısı.

1858-ci ildə Qafqaza səfəri zamanı Lənkəranda olmuşdur.

"Qafqaz səfəri" kitabında Azərbaycana və onun bir sıra rayonlarına, o cümlədən Lənkərana səfərindən söhbət açır, şahidi olduğu və eşitdiyi bir sıra maraqlı hadisələri qələmə almışdır.

*El sənəti
nümunələri*

E

E – Azərbaycan əlifbasının altıncı hərfi. Sözüün əvvəlində, ortasında və sonunda işlənir. Şəkilçi tərkibində olmur.

EKOLOGIYA və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Lənkəran şöbəsi, 1 saylı ərazi üzrə - ekologiyanın qorunması və təbiətin mühafizəsi işinə xidmət göstərən təşkilat.

2004-cü ildə təşkil olunub. Astara, Lerik, Lənkəran, Masallı, Yardımlı, Cəlilabad və Biləsuvar inzibati rayonlarını əhatə edir. Beynəlxalq normativlərə uyğun olaraq ətraf mühitin, təbii ehtiyatların, o cümlədən faydalı qazıntıların, su, torpaq, hava kimi əvəzsiz sərvətlərin, meşələrin və biomüxtəlifliyin qorunması diqqət mərkəzinə alınmış, xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri genişləndirilmişdir.

EKOLOJİ TƏRBİYƏ və TƏCRÜBƏÇİLİK mərkəzi - şagirdlərdə ekoloji tərbiyəni, ekoloji mədəniyyəti formalaşdırmaq, onlarda əməyə, təbiətə məhəbbət oyatmaq məqsədinə xidmət göstərən təşkilat. 1952-ci ildə yaradılmışdır. 15 qrupda 250-dən çox üzvü birləşdirir (2017).

Gənc təbiətçilərin istifadəsinə 2 hektar sahə verilmişdir. Təcrübə sahəsində subtropik, bostan və tərəvəz bitkiləri, meyvə ağacları yetişdirilir.

EL təqvimi (bax Çillə)

ELDAR şamı-ağac növü.

Endemik bitki olub, təbii halda Talış meşələrində yayılmışdır. Hündürlüyü 20 metrə çatır, geniş çətirli bitkidir. Ucu azca sivridir, cüt-cüt yerləşən iynəyarpaqlıların uzunluğu 8-10 santimetrə çatır. İlk illərdə yavaş böyüyür. Sonrakı dövrdə ildə 0,3-0,5 metr hündürlükdə inkişaf edir. Lənkəran meşə təsərrüfatında toxum vasitəsi ilə çoxaldır. Ondan əsasən yaşıllaşdırma işlərində istifadə edilir. Oduncağından tibbdə istifadə üçün müxtəlif maddələr alınır.

ELEKTRİKLƏŞDİRMƏ - elektrik enerjisinin tətbiqi. Lənkəranda ilk dəfə 1908-1909-cu illərdə Mirəhməd xanın həyətindəki köhnə evində daimi cərəyanla işləyən kiçik elektrik qurğusu olmuşdur (yanacaq mühərriki ilə işlədilmişdir). Bunun vasitəsilə quyudakı su hamamın çəninə vurularmış. 1910-1915-ci illərdə bir neçə dövlətinin evində 5-10 lampanı işıqlandırmaq üçün elektrik gücü 1-2 kvt olan sabit cərəyan elektrik qurğusu olmuşdur. Otuzuncu illərdən başlayaraq Lənkəran şəhərində indiki Heydər Əliyev prospekti ilə Mirmustafa xan küçəsinin kəsişdiyi yerdə ilk dəfə elektrik gücü 20-25 kvt-a çatan daxili yanacaq mühərrikilə işləyən sabit cərəyan generatoru qurulmuşdur. 1932-ci ildə həmin yerdə ikinci elektrik generatoru yaradılmış və "Elektrik stansiyası" adlandırılmış. Stansiya şəhərin indiki Mirmustafa xan, Heydər Əliyev, Həzi Aslanov və s. küçələrinin kiçik hissəsini (bir neçə yüz məsafədə yerləşən evlər) işıqlandırmışdır.

Stansiya ilin fəsilələrindən asılı olaraq hava qaranlıqlaşanda 5 saat işıq verirmiş.

Şəhərin sənaye obyektlərində, o cümlədən balıq konservi zavodunda, şəhər su təchizatı stansiyasında, dəyirməndə və s. müəssisələrdə də kiçik elektrik qurğulardan istifadə edilmişdir.

1940-1941-ci illərdə Lənkərana dəmir yolunun çəkilməsi ilə əlaqədar dəmiryol vağzalını elektrik enerjisi ilə təmin etmək üçün kiçik elektrik stansiyası tikilmişdir. Həmin elektrik stansiyaları daxili yanacaq mühərrikləri ilə işləmişdir. Əvvəllər neft sənayesində istifadə edilmiş dizel- generator qurğuları Böyük Vətən müharibəsindən sonra Lənkəran şəhərinə gətirilərək quraşdırılmışdır. Artıq 1950-1957-ci illərdə şəhərdə dəyişən cərəyanla işləyən elektrik qurğuları meydana gəlmişdir. Hər bir qurğunun gücündaxili yanacaq mühərrikləri 300 at gücünə, dəyişən cərəyan generatorunun gücü 250 kvt-a çatırmış. Həmin dövrdə Lənkəranda üç ədəd belə dizel generator qurğusu qurulmuşdur. Bu da

şəhərin əsas küçələrini elektrik enerjisi ilə təmin edirmiş. 1958-ci il dekabr ayının 28-də Lənkəran şəhərinin elektrik təchizat sxemi respublika energetika təchizatı sxemi ilə birləşdirilmişdir. Bu dövrdə Girdəni kəndində elektrik stansiyası tikintisi başa çatdırılmış, Salyan-Masallı-Girdəni yüksək gərginlik elektrik xəttinə birləşdirilmişdir.

Yarımstansiyadan rayon kəndləri içərisində ilk dəfə Girdəni kəndinə (1958) elektrik enerjisi verilmişdir.

1964-cü ildə Azərbaycanın şəhər və kənd elektrik şəbəkələri böyük energetik sisteminə qoşulmuşdur. 1964-1970-ci illərdə Lənkəranın ən ucqar dağ kəndlərinə də elektrik enerjisinin çəkilişi başa çatdırılmışdır.

Lənkəranda elektrik stansiyaları birliyinin ilk direktoru Viktor Vasilyeviç Alferov olmuşdur.

Lənkəranda elektrik sahələrinə xidmət göstərən "Kəndenerji" təchizat idarəsi və 6 saylı tikinti idarəsi də fəaliyyət göstərmişdir.

"ELM" - gəmi adı. Biologiya elmləri doktoru, professor, Azərbaycan Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, Lənkəranın Seydəkəran kəndində anadan olmuş Əbdül Hüseynli oğlu Qasimov "Elm"ə rəhbərlik edən ilk azərbaycanlı səyyah alimlərimizdənədir. 1982-ci ildə Sakit okeanı, Hind okeanı və Aralıq dənizində elmi tədqiqat işləri aparan nümayəndə heyətinə rəhbərlik etmişdir.

"Elm" dənizə çıxır" sənədli filmi Ə.Qasimovun çoxcəhətli elmi fəaliyyətinə həsr edilmişdir (1985). Film sənədli filmlər festivalında qızıl medala layiq görülmüşdür.

ELŞAD Səfərli (təxəllüsü; əsl adı və familiyası Səfərli Elşad Məhərrəm oğlu -10.03.1957, Lənkəran rayonu, Gərmətük qəsəbəsi) - şair, ədəbiyyatşünas, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru (2009), Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (1998).

Gərmətük qəsəbə orta məktəbini (1974), Bakı Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini (1985) bitirmişdir. Bakıda "Maarif" nəşriyyatında redaktor, baş redaktor, redaksiya müdiri (1984-1996), Lənkəran Dövlət Universitetində

elmi katib (1996-2006) işləmişdir.

2017-ci ildən universitetin Azərbaycan dili, ədəbiyyatı və onların tədrisi metodikası kafedrasının müdürüdür, 2014-cü ildən dosentdir.

Bədii yaradıcılığa orta məktəb illərindən başlamış, "Qoşma" adlı ilk şeiri rayonun "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində dərc olunmuşdur (1979).

10 kitabın, 2 monoqrafiyanın, 50-dən çox elmi məqalənin müəllifidir.

Respublika və beynəlxalq konfransların iştirakçısıdır.

Vətən sevgisi, gənclərimizin saf sevgi duyğularının tərənnümü, cəmiyyətimizin inkişafına mane olan neqativ cəhətlərin tənqidi, ictimai-siyasi və fəlsəfi düşüncələr yaradıcılığında əsas yer tutur.

Sonətləri və xokkuları Azərbaycan poeziyasında az işlənən bir sahəni əhatə etdiyi üçün əhəmiyyət kəsb edir.

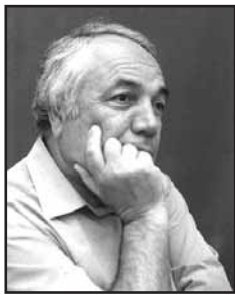
Kitabları və yaradıcılığı haqqında ədəbi və elmi ictimaiyyətin tanınmış nümayəndələrindən Seyfulla Əsədullayev, Cəmil Əlibəyov, Nəriman Həsənzadə, Şahin Fazil və başqaları bədii və elmi nəşrlərdə məlumat vermişlər. "Hələ yol gələn arzuyam" (Z. Ələsgərov. B., 2002) ədəbi etüdlər, Allahverdi Eminovun "Elşad Səfərlinin poeziyası: düşüncələr, mülahizələr" (B., 2015) kitabları E. Səfərlinin ədəbi yaradıcılıq yolundan bəhs edir.

E. Səfərli bədii yaradıcılıqla yanaşı, elmi-tədqiqatla da məşğul olur. "Sabir Rüstəmxanlının fərdi yaradıcılıq üslubu" mövzusunda namizədlik dissertasiyası yazmışdır, həm də eyniadlı monoqrafiyanın müəllifidir (2003).

Əsərləri: Dünya ömür yoludur, B., 1991; Sözü ürəyində qalan adam, B., 1993; Səhərə tələsən qatar, B., 1996; Yalnız sevgi, B., 1999; Şair təkliyə məhkumdur, B., 2004; Səhərə tələsən qatar (təkrar nəşr), B., 2009; Poemalar, B., 2011; Bu, Elşad Səfərli, B., 2012; Azərbaycan sonetinin poetik xüsusiyyətləri (dərs vəsaiti), B., 2014; Sonet janrı və Azərbaycan soneti (monoqrafiya), B., 2014, Lənkəran sonətləri, B., 2017.

EMİNOV Allahverdi İsgəndər oğlu (d. 10.04. 1941, Salyan, Qırmızıkənd) - pedaqoq, yazıçı, publisist, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (1978), pedaqoji elmlər namizədi, dosent.

Lənkəran rayonu, Gərmətük qəsəbə orta məktəbini (1958), Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun tarix-filologiya fakültəsini bitirmiş (1964), əmək fəaliyyətinə Salyan rayonundakı Kərimbəyli kənd orta məktəbində başlamışdır (1964-1968).

"Azərbaycan məktəbi" jurnalının məsul katibi (1974-1976), "Azərbaycan müəllimi" qəzetinin şöbə müdiri (1976-1982), "Maarif" nəşriyyatının baş redaktoru və direktoru (1984-1992), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində, Azərbaycan Bədən Tərbiyəsi İnstitutunda, Azərbaycan Xarici Dillər İnstitutunda, "Təfəkkür" Universitetində baş müəllim, dosent, kafedra müdiri, dekan (1992-2002), Əli Bayramlı (Şirvan) Sənaye-Humanitar İnstitutunun rektoru (1996-1999), Azərbaycan Müəllimləri İnstitutu Salyan filialının direktoru (2001-2005), Bakı Pedaqoji Kadrları İxtisasartırma İnstitutunun əməkdaşı (2006-cı ildən) və s. vəzifələrdə işləmişdir.

Bədii yaradıcılığa 1964-cü ildən başlamış, elmi-fantastik hekayələri, publistik məqalələri hələ tələbə ikən çap edilmişdir. 23 monoqrafiya, dərslik, fantastik və dedektiv kitabların, 250-dən çox elmi məqalənin, 500-dən çox elmi və publistik məqalənin müəllifidir.

Lənkəranla bağlı oçerk və publistik yazıları dövrü mətbuatda dərc edilmişdir. "Gördüklərim, yazdıqlarım, unutduqlarım" kitabında Lənkəranla bağlı xatirələr öz əksini tapmışdır.

Əsərləri: Sarı çiçək, B., 1989; Payıza qədər, B., 1990; Yuxuda dirilən adam (1991); Dəniz şəhərində görüş (1992); Cırdan adamın sərgüzeştləri (1992); Pedaqogika (dərslik), B., 1993; Kosmosdan gələn jurnalist (1994); Şərq ailəsinin sirləri, B., 2002; S. Səlimbəyli ilə söhbət, B., 2002; Nizami Göydərəlinin poeziyası, B., 2006; İsa Məmmədov və idarəetmə psixologiyası, B., 2007.

ETNOQRAFIYA - xalqların maddi və mənəvi mədəniyyətlərini, onların mədəni, tarixi əlaqələrini tədqiq edən, yerin məişət, adət-ənənə və mədəniyyət xüsusiyyətlərini öyrənən elm sahəsi.

Lənkərandə etnoqrafik məlumatların elmi şəkildə toplanması əsasən XIX əsrdən başlamışdır. Lakin hələ orta əsr müəllifləri-Ramazan ibn Şeyx Əli Lənkərani "Fərrux-nameyi-cəməli" kitabında (1409), Möhübb Əli ibn Əhməd Lənkərani (1594), İranda Hamburq səfiri Stefan Kakaş və onun katibi Tektanderin hesabatında (1603), Hollandiya dənizçisi Yan Streysin səfirliklərə verdiyi hesabatlarında (1670) Lənkəran haqqında etnoqrafik məlumatlara rast gəlinir.

"Azərbaycanın tədqiq və tətəbbö (araşdırma və öyrənmə) cəmiyyəti respublikada etnoqrafiyanın inkişafında mühüm rol oynadı. Etnoqrafik məlumatların toplanmasında və etnoqraf kadrların hazırlanmasında 1924-cü ildə çağırılmış I Azərbaycan ölkəşünaslıq qurultayının böyük rolu oldu. Həmin illərdə Azərbaycandakı etnik və etnoqrafik qruplar-ayrımalar, təlişlər haqqında tarixi etnoqrafik əsərlər yazıldı" (*ASE, IV cild, B., 1980, səh. 112*).

Azərbaycanda, o cümlədən Lənkəran-Astara bölgəsində etnoqrafiyanın inkişafında B.V.Miller yaxıdan iştirak etmişdir. O, Lənkəranın Veravul kəndində yaşadığı (1902-1925) illərdə Lənkəranın məişəti, mədəniyyəti, yerli əhalinin dili ilə bağlı materiallar toplamış və nəşr etdirmişdir. Lənkəranlı, görkəmli pedaqoq Teymur bəy Bayraməlibəyov, tarixçi-etnoqraf Fəyaz Axunzadə (M.İ.Qasirin qız nəvəsi), tarix elmləri doktoru Firudin Əsədov, filologiya elmləri namizədi Mirhəşim Təlişli, Əməkdar müəllim Musarza Mirzəyev, tədqiqatçılar Əlibala Nurullayev, Gülməmməd Məmmədzadə, Ayaz Əhmədov, Etibar Əhədov, Hafiz Mirzə, Şaban Şəfiyev, Həşim Kəlbəyev, Fəyaz Qasımzadə, Ramiz Atakişiyev, İldırım Şükürzadə və başqaları Lənkəranın tarixi, etnoqrafiyası ilə bağlı müxtəlif elmi araşdırmalar aparmışlar.

Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra ölkədə etnoqrafiya elminin inkişafında böyük keyfiyyət dəyişiklikləri baş verdi. Son illərdə

Lənkəran və onun kəndləri haqqında maraqlı kitablar yazılmışdır. B.Hüseynbalaoğlu, M.Talışlının "Lənkəran" (B., 1990), M.Mirzəyev, M.Məmmədovun "Mamusta" (B., 1999), Ş.Şəfiyevin "Kərgəlan" (B., 1999), İ.Xankişiyev və E.Əhədovun "Boladi" (B., 2002), H.Mirzənin "Separadi" (B., 2001), H.Kəlbiyevin "Şilavar" (B., 2004), Ə. Nurullayevin "Gərmətük" (B., 2004), S.Məmmədov, Ə.Nurullayev və E.Əhədovun "Gərmətük salnaməsi (2014), F. Qasimovun "Kənarməşə" (B., 2008), H.Rzayevin "Yaddaşlarda yaşayan Mamusta" (B., 2010), M. Abbasın "Siyavar" (B., 2015), Ə.Kərimov, E.Məlikov və X.Muğamatoğlunun "Sağlaküçə" (2015) və başqalarının kitablarında Lənkəranın tarixi, bu yerlərdə yaşayanların adət-ənənələri, məişəti haqqında zəngin materiallar toplanmışdır.

EV- yaşayış binası, həmçinin müxtəlif müəssisə və idarələrin yerləşdiyi bina.

Müxtəlif ev tipləri mövcuddur. Azərbaycanda da yaşayış evləri ən ibtidai dövrdən başlayaraq, müasir səviyyəyədək böyük inkişaf yolu keçmişdir. Təbii mağara, qaya dibləri ilk insan məskəni olmuşdur. Lənkəran Buzeyir mağarasında qədim qazma yaşayış tikililəri aşkar edilmişdir. Paleolit dövrünün axırlarında yarım-qazma və qazma yaşayış tikililəri meydana gəlmişdir. Sonrakı dövrlərdə əhalinin tikinti mədəniyyəti yüksəldikcə müxtəlif tipli evlər yaranmışdır. İnsanlar ağac materiallarından, daş, çubuq və torpaq vasitələrindən tikintidə istifadə edirdilər. Lənkəranda qamışdan tikilmiş evlərə XX əsrin 50-ci illərində təsadüf edilir.

İllər keçdikcə, memarlıq inkişaf etdikcə, adamların güzəranı yaxşılaşdıqca yeni tipli evlər meydana gəldi. Xüsusilə şəhərin inkişafı, əhalinin artımı ilə əlaqədar bir və ya ikimərtəbəli evlər yarandı. Bir və ya ikigözlü evləri bu gün çoxotaqlı evlər əvəz etmişdir. XIX əsrin axırları, XX əsrin əvvəllərində divarları çiy və bişmiş kərpicdən, yaxud çay daşından hörülmüş evlərə üstünlük verilirdi. Belə evlər adətən varlılar və ya dövlət idarələri tərəfindən tikilirdi. Evlərin divarlarında buxarı, qab-qacaq düzmək üçün rəf, yük yeri olurdu. Bəziləri balaxanası olan evlər də tikdirirdilər. Bu dövrdən başlayaraq

LƏNKƏRAN. "Qala" xiyabanında yeni yaşayış massivi

məişət və təsərrüfat otaqları yaşayış binası kompleksindən kənarda salınırdı. Yaşayış evinin həyat fəsadına şüşəbənd də əlavə edilirdi. Həyatı sahənin ümumi kompozisiyasına çox vaxt ləmə -- istirahət üçün nəzərdə tutulan ikimərtəbəli yay evləri daxil edilirdi. Şəhərdə ev tikilərkən ustalar və əhali milli koloriti saxlamağa çalışırdılar. Şəhərin mərkəzində 1836-cı ildə fərdi evlərin sayı 470, 1856-cı ildə 833 olmuşdur. Keçmişdə Lənkəranda məsciddən hündür evlər tikmək günah sayılmışdır.

XIX-XX əsrlərdə Lənkəranda tikilən və dövrümüzədək qalan Hacı İbad Hacı Əkbər oğlunun evi (1861), Məmmədağa Abdullayevin evi (1895), Fəttah bəy Talışinskinin evi (1895), Əsəd bəy Talışinskinin evi (1898), Məşədi Əli Axundovun evi (1895), Teymur bəy Bayraməli-bəyovun evi (1901), Hacı Həbibin evi (1902),

Ələkbər Zeynalovun evi (1905), İsa bəy Əlibəyovun evi (1908), Müslüm Maqomayevin evi (1902), Şirəli bəy Nəsirbəyovun evi (1902), Paşa bəyin evi (1892), Qurbanovların evi (1885), Mirəhməd xanın evi (1913) və s. evlər xalq memarlığının yüksək bədii və inşaat sənətkarlığına sübutdur.

1920-ci illərdən Lənkəranda yeni yaşayış binalarının tikintisinə diqqət artmışdır. 1930-cu ildə şəhərin dörd yerində - Ş.Axundov, Puşkin, T.İsmayılov küçələrində hər biri 16 ailəlik ikimərtəbəli yaşayış evi tikildi. 1932-ci ildə Kirov (indiki İstisu), 1933-cü ildə "Aurora" (indiki Hirkan) qəsəbələri salındı və fəhlə ailələri üçün müasir tipli birmərtəbəli yaşayış evləri istifadəyə verildi.

1970-ci ildən başlayaraq, Lənkəranda "Mənzil tikintisi" tədbirlər planına uyğun olaraq yaşayış binasının tikintisi daha da genişləndi, şəhərin mikrorayon hissəsi yarandı. X beşillikdə Lənkəranda təqribən 10 min adamın mənzil şəraiti yaxşılaşdırılmışdır. 1985-ci ildə şəhərin mərkəzində - "Qala" xiyabanında ilk doqquzmərtəbəli bina istifadəyə verilmişdir. 2000-ci ildə bu binanın yaxınlığında daha bir doqquzmərtəbəli yaşayış evi ucaldırılmışdır. Şəhərin mərkəzindəki beşmərtəbəli yaşayış binaları 1970-1987-ci illərdə inşa edilmişdir.

Lənkəran şəhərində 18, 21, 43 və 44-cü məhəllələr, o cümlədən 325 kommunal yaşayış

LƏNKƏRAN. Xolmili kəndində yaşayış evi

binası vardır. 52-si beş və daha çoxmərtəbəli binadır. 7832 fərdi yaşayış evi vardır (2012).

Lənkəranda 3 milyon 355,5 min kvadratmetrlik yaşayış sahəsi vardır. 54394 kvadratmetrliyi 2012-ci ildə salınmışdır. Bu, bir il əvvəlkindən 2,3 faiz çoxdur.

Ədəbiyyat: Ə.V.Salamzadə, Ə.Ə.Sadiqzadə. XVIII-XIX əsrlərdə Azərbaycanda yaşayış binaları, B.1961. M. Həsənov. Lənkəran zonası əhalisinin yaşayış evləri, B. 1983.

EV məktəbi - uşaqlara fərdi təlim-tərbiyə verən xüsusi məktəb. İnqilabdan əvvəl ayrı-ayrı evlərdə xüsusi dərslər keçən müəllimlər olardı. İmkanlı şəxslər övladlarına rus, fransız, ərəb-fars dillərini öyrədən müəllimləri evlərinə dəvət edirdilər. Bəzən isə uşaqlar müəllimlərin evlərinə gedərdilər. Müəyyən vaxtlardan sonra belə uşaqlar təhsillərini şəhər gimnaziyasında və ya Lənkərandan uzaqlarda davam etdirirdilər.

1920-ci ildə Lənkəranda Hacı Qurbanın, Seyfulla bəy Talışxanovun, Suğra xanımın, Veravulda Miri bəy Mirfərəculla oğlunun, Boladidə Böyükağa bəy Talışxanovun evlərində xüsusi məktəb təşkil olunmuşdur.

Azərbaycan Rusiya tərkibinə daxil olandan sonra Lənkəranda rus dilinə maraq artmış, Rusiyanın şəhərlərindən qızıl pulla xüsusi ailələrə dil öyrətmək üçün adamlar dəvət olunmuşlar.

Fransadan, İngiltərədən, Almaniyadan, Ərəb ölkələrindən də sifarişlə Lənkərana müəllimlər çağırılmışdır. Xan və bəy ailələrində deyirdilər ki, biz rus rəiyyəti olduğumuz üçün rus dilini, müsəlmançılığımıza görə ərəb dilini, dünya mədəniyyəti ilə tanış olmaq üçün ingilis, fransız, alman dillərini və yaxın qonşumuz olan farsların dilini öyrənməliyik. Ev məktəblərinə tərbiyəçi-mürəbbilər də dəvət olunmuşlar. Bir sıra evlərdə qadınlara tibbi biliklərə dair məlumatlar verilər, xalq təbabətinin sirləri öyrədilmiş. Lənkəranda Qəmzə xala, Veravul kəndində Miri bəyin qızı Şərəf xanım belə təhsil alanlardan olmuşdur.

Lənkəranda fiziki qüsuru olan uşaqlar üçün xüsusi yardımçı internat məktəbi fəaliyyət göstərir. Burada uşaqlar müxtəlif peşələrə də yiyələnirlər.

Ə

Ə – Azərbaycan əlifbasının yeddinci hərfi. Sözlün əvvəlində, ortasında və sonunda işlənir.

ƏBİLOV Elmin İlham oğlu (d.11. 01. 1987, Lənkəran şəhəri) - tələbə, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin mükafatçısı (2004).

Lənkəran şəhər 8 sayılı orta məktəbini bitirmiş (2004), Bakı Dövlət Universitetinin tətbiqi riyaziyyat ixtisasına 662 balla daxil olmuş (2004), oranı 2008-ci ildə, magistraturanı 2010-cu ildə bitirmişdir. Qəbul imtahanlarının nəticələrinə görə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdünə layiq görülmüşdür.

Neft şirkətində işləyir.

ƏBİLOV Hacıbala Maşallah oğlu (d. 09.05.1952, Lənkəran şəhəri - 09.11.2007, Lənkəran şəhəri) - müəllim, publisist, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1987).

Lənkəran şəhər 1 sayılı orta məktəbini (1969), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Dillər İnstitutunun rus dili və ədəbiyyatı fakültəsini (1974), Bakı Ali Partiya Məktəbini (1983) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə Lənkəran şəhər 1 sayılı orta məktəbində müəllim işləməklə başlamışdır (1974-1978). Sonralar Lənkəran Şəhər Komsomol Komitəsinin birinci katibi (1979-1980), Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsi siyasi maarif kabinetinin müdiri, Lənkəran şəhər XDS İcraiyyə Komitəsi sədrinin müavini (1990-1995), Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətində təlimatçı işləmişdir.

1965-ci ildən dövrü mətbuatda bədii və publisistik yazıları ilə çıxış edirdi. 1976-cı ildə "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində çap

olunmuş "Bitməmiş mahnı" sənədli очерki Azərbaycan publisistikasının gözəl nümunələrindən hesab etmək olar. Yazıda Böyük Vətən Müharibəsinin Qəhrəmanı, əfsanəvi snayper Baloğlan Abbasovun həyatı və döyüş fəaliyyəti əks olunmuşdur.

"İbad müəllimin dərsləri" kitabının müəllifidir (B., 2001).

"Əməkdə fərqlənməyə görə" medalı və döş nişanları ilə təltif olunmuşdur.

ƏBİLOV Mənsub Musa oğlu (d. 06.07.1973, Lənkəran rayonu, Şağlaküçə kəndi - 24.11.1993) - Qarabağ şəhidi.

Kənddəki orta məktəbi bitirdikdən sonra sovxozda fəhlə işləmiş (1989-1991), sonra ordu sıralarına çağırılmışdır (1991). Siyasi və döyüş hazırlığı əlaçısı idi.

Daşburun əməliyyatı zamanı qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

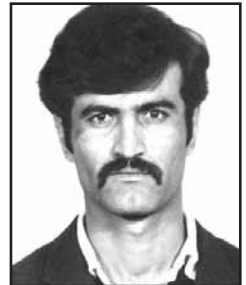

ƏBÜLFƏTOV Mircamal Mirsaleh oğlu (d.1955, Lənkəran şəhəri - 20.01.1990) - 20 yanvar şəhidi, azadlıq uğrunda mübariz.

Orta məktəbi bitirdikdən sonra Lənkəran avtonəqliyyat istehsalat birliyi nəzdində fəaliyyət göstərən tikinti idarəsində fəhlə işləmişdir. Hərbi xidmətdən sonra əvvəlki iş yerində fəaliyyətini davam etdirmişdir. Qarabağ hadisələri zamanı xalq hərəkətinə qoşulmuş, yaşadılarını başına topla-yaraq qaçqın ailələri üçün sosial obyektlərin tikintisində fəallıq göstərmişdir.

1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə Bakıda şəhidlik zirvəsinə ucalmışdır.

Qəbri şəhərin Kiçik bazar qəbiristanındadır.

ƏBÜLFƏTOV Tofiq Faiq oğlu (d.1969, Lənkəran şəhəri - 12.01.1993) - Qarabağ şəhidi.

Lənkəran şəhər 2 saylı orta məktəbini bitirdikdən sonra (1985) konserv kombinatında fəhlə işləmişdir. 1987-1989-cu illərdə Qazaxıstan Respublikasında hərbi xidmətdə olmuşdur. Qarabağ hadisələrində könüllü olaraq Milli Ordu sıralarına xidmətə getmişdir.

12 nəfərdən ibarət ailənin ilki idi. Kəlbəcər döyüşlərində qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı şəhərin Kiçik bazar qəbiristanındadır.

ƏCZAÇILIQ (*bax aptek*)

ƏDƏBİ-BƏDİİ *jurnallar*-Lənkəranda ilk ədəbi-bədii jurnal "Şəfəq" (1991) olmuşdur. 1993-cü ildən "Söz", 1998-ci ildən "Məşəl", 2012-ci ildən "Yaşıl çay" *jurnalları* nəşr olunur.

ƏDƏBİ məclislər - şeir məclisləri. Tarixi qədim əsrlərə çatır.

Hər bir dövrdə saray şairləri ilə yanaşı, xalqın özünün yaratdığı şairlər məclisi də olmuşdur. Belə məclislər Azərbaycan ədəbiyyatında müəyyən rol oynamış, bir sıra istedadlı şairlərin yetişməsinə əhəmiyyətli təsir göstərmişdir. XIX əsrdə Azərbaycanın bir sıra şəhərlərində, o cümlədən Lənkəranda ədəbi məclisləri görkəmli şairlər idarə edirdilər. Lənkəranda "Fövcül-füsəha" (Natiqlər yığıncağı) təşkil olunmuşdur. Məclis Mirzə İsmayıl Qasirin rəhbərliyi ilə əsasən Hüseynqulu Şurinin və maarifpərvər Molla Mövsümün evində keçirilmişdir. Ədəbi məclisdə şair və alimlərlə yanaşı, mollaxana və dini mədrəsələrdə az-çox təhsil görmüş şeir, sənət həvəskarları, müxtəlif peşə sahibləri də iştirak etmişlər. Ədəbi məclis iştirakçıları şeirlər oxuyar, ədəbiyyat, maarif, musiqi haqqında söhbətlər aparar, tanınmış xanəndə və sazəndələri məclisə dəvət edərmişlər.

Yazıçılar Birliyi Lənkəran bölməsində ədəbi məclis fəaliyyət göstərir. Bu məclis 1977-ci ildə yazıçı Məmmədhusəyn Əliyevin rəhbərliyi ilə təşkil olunmuş, sonralar şair Şəkər Aslan və İltifat

Saleh tərəfindən davam etdirilmişdir. 1960-cı illərdə "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzeti nəzdində yazıçı Yaşar Rzayevin rəhbərliyi ilə "Ədəbi qüvvələr" birliyindən ibarət məclis təşkil olunmuşdur. Lənkəran internat məktəbində (rəhbəri Vaqif Hüseynov), Lənkəran Uşaq yaradıcılıq evində (rəhbəri Ziyafət Əkbərov), Lənkəran Dövlət Universitetində (rəhbəri Əlirza Məhərrəmov) ədəbi məclislər fəaliyyət göstərmişdir.

ƏDLİYYƏ polisi - məhkəmə icraçıları. Məhkəmələrin mülki, iqtisadi mübahisələrə dair və inzibati hüquq pozuntuları üzrə qərarların və s. məsələlərin həlli ilə məşğul olan təşkilat. 1993-cü ilin fevral ayında yaradılmışdır. 2000-ci il yanvar ayından məhkəmə nəzarətçiləri və məhkəmə icraçıları qurumu kimi fəaliyyət göstərir.

ƏFQANISTAN VETERANLARI İttifaqı
Lənkəran şöbəsi - 1991-ci ildə təşkil edilmişdir. Təşkilatı Əfqanıstanda beynəlmiləl borcunu yerinə yetirənlər birləşdirir. Onlar tarixi günlərdə, gənclərin hərbi xidmətə yola salınması mərasimlərində və digər bayram tədbirlərində iştirak edir, gənc nəslin hərbi-vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində səylərini əsirgəmirirlər.

Şəhərin mərkəzində Əfqanıstanda beynəlmiləl borcunu yerinə yetirərkən həlak olmuş şəhidlərin xatirəsinə 1989-cu ildə abidə ucaldılmışdır.

2012-ci ildə abidə ətrafında yenidənqurma işləri aparılmışdır.

ƏHƏDOV Cəbrayıl Həsən oğlu (d.20.04.-1899, Lənkəran şəhəri - 15.12. 1967, Lənkəran şəhəri) - həkim, Lənkəran səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri, respublikanın Əməkdar həkimi (1960).

Lənkəranda terapiyanın "atası" kimi tanınmışdır. Lənkəran gimnaziyasını bitirdikdən sonra Masallı rayonunda müəlim işləmişdir (1919-1922). Sonralar Bakı Dövlət Universitetinin tibb fakültəsini bitirmiş (1926), Lənkəran

mərkəzi poliklinikasında, mərkəzi xəstəxanada həkim-terapevt kimi fəaliyyət göstərmişdir (1926-1970).

Böyük Vətən müharibəsi illərində (1941-1945) Lənkəran hərbi hospitalında işləmiş, yaralıları müalicə etmişdir. Müharibədən sonra əvvəlki iş yerinə qayıtmışdır. Lənkəran mərkəzi xəstəxanasında əsəb xəstəlikləri üzrə şöbə təşkil etmiş, ömrünün axırınadək bu şöbənin müdiri işləmişdir (1966-1967).

Lənkəranda yaşadığı binaya xatirə lövhəsi vurulmuşdur.

ƏHƏDOV Etibar Əliağa oğlu (d. 22.11.1948, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi)- yazıçı-jurnalist, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (1999), Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1978).

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1966), Azərbaycan Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsini (1976), Mətbuat İşçiləri Ümumittifaq İxtisasartırma İnstitutunun jurnalistika sənətkarlığı şöbəsini (1985) bitirmiş, əmək fəaliyyətinə "Kommunizm" sovxozunda (Vilvan kəndi) fəhlə işləməklə başlamışdır (1966-1967).

Hərbi xidmətdən sonra kənddəki rabitə şöbəsində telefonçu işləmişdir (1970). Sonralar Lənkəran radio verilişləri redaksiyasının redaktoru (1971-1977), "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetinin məsul katibi (1978-1990), redaktor müavini (1990-1992), qəzetin redaktoru (1992-1993) vəzifələrində çalışmışdır. Lənkəranda müstəqil mətbuatın ilk yaradıcılarından biridir. "Lənkəranın səsi" (1993-1995), "Aşkarlıq" (1995-ci ildən) qəzetlərinin təsisçisi və baş redaktoru olmuşdur. Eyni zamanda 1998-ci ildən Lənkəran Dövlət Universiteti mətbuat və informasiya xidmətinin rəhbəridir.

Bədii yaradıcılığa məktəb illərindən başlamış, "Tikan" adlı ilk yazısı "Azərbaycan pioniəri" qəzetində dərc olunmuşdur (1962). Lənkəranın məktəb, səhiyyə, maliyyə və rabitə tarixinə aid kitabların müəllifidir. Lənkəranlı molla-nəsrəddinçilər haqqında elmi məqalələri ADU və LDU-nun elmi əsərlərində çap olunmuşdur.

Öçerklərinə görə üç dəfə respublika (1978, 1985, 1987), bir dəfə Ümumittifaq (1969), dörd dəfə Prezident yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinə Dövlət Dəstəyi Fondunun (2016-2017) fərdi yazı müsabiqələrinin qalibidir.

Fəaliyyəti barədə televiziya filmi çəkilmişdir (2017). Lənkəran şəhər Bələdiyyəsinin "İlin laureatı" mükafatına layiq görülmüşdür.

Lənkəranda anadan olmasının 60 və yaradıcılığının 40 illiyi qeyd edilmişdir.

Əsərləri: Lənkəranda bir ev var, B., 1989; Lənkəran boğçası, B., 1993; Lənkəran şəhidləri, B., 1994; Tolışi dınyo (talış dilində), B., 1984; Kəbənin nurunda, B., 1997; Yanar üfüqlər, B., 2000; Odlu izlər, B., 2000; İllərdə izi qaldı, B., 2000; Unutmaq olmur, B., 2001; Səni unutmaq, B., 2004; Dəyərli ömrün Lənkəran səhifəsi, B., 2003, Seminariyadan kollecə, B., 2004; Qovuşan yollar, B., 2005; Hər daş bir abidə, B., 2005; Lənkəranın maliyyə tarixindən, B., Havzava (İ.Şükürovla birlikdə), B., 2009; Böyük həyat yolu, B., 2010; Vilvandan Kəbəyə, B., 2011; Döyüşən illər, B., 2011; Mirhüseyn Abbas (B., 2011); Məşədi Rəhim və övladları, B., 2012; Lənkəran: ensiklopedik məlumat (M.Talışlı ilə birgə, B., 2014); Sən həmişə bizimləsən, B., 2014; Elin böyük oğlu, B., 2015 və s.

ƏHƏDOV Kərim Məzahir oğlu (d. 02.12.1954, Lənkəran rayonu, Daşdalıqar kəndi) - həkim, tibb elmləri namizədi (1996), Avropa-Asiya Beynəlxalq Andrologiya Assosiasiyasının üzvü, Rusiya Andrologiya Cəmiyyətinin üzvü (2009).

Mamusta kənd orta məktəbinin səkkizinci sinfini bitirdikdən sonra təhsilini 1969-1971-ci illərdə Bakı şəhər 5 saylı kimya-biologiya təmayüllü məktəbində davam etdirmişdir.

1978-ci ildə N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun pediatriya fakültəsini bitirmiş, 1979-cu ilin avqust ayından Hirkan qəsəbə xəstəxanasında, 1980-ci ilin fevral ayından Mamusta kənd xəstəxanasında həkim-pediatr işləmişdir.

1991-1995-ci illərdə N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun aspiranturasında oxumuş, 1996-cı ildə "Kişi reproduktiv sağlamlığının pozğunluqları və kişi sonsuzluğu" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək, tibb elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

Əmək fəaliyyətini 2002-ci ildən Lənkəran mərkəzi poliklinikasında davam etdirir, həkim-androloq işləyir. 2002-2005-ci illərdə Lənkəran Dövlət Universitetində insan fiziologiyası, fiziologiyanın müasir problemləri mövzusunda mühazirələr oxumuşdur.

Türkiyənin Akdeniz Universitetinin tibb fakültəsində qadın xəstəlikləri və doğum bölümində elmi təcrübədə olmuş, orada müşahidəçi-həkim işləmişdir (2011). Rusiyanın "Xalqlar Dostluğu" Universitetində, Avropa Farmokoterapiya Akademiyasında peşə və elmi təcrübə keçmiş, "Androloji xəstəliklərinin endokrin aspektləri" mövzusunda məruzə etmişdir (2011). Kişi və qadın sonsuzluğu problemləri ilə əlaqədar Rusiya, Türkiyə, İran, BƏR, Tailand, Ukraynada beynəlxalq elmi konfransların, eyni zamanda 2002-ci ildən Bakıda Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Mama-Ginekologiya İnstitutunun keçirdiyi elmi konfransların iştirakçısı olmuşdur.

Türkdilli ölkələr və Türk toplumlarının birinci tibb konqresinin (2011), Soçidə (Rusiya) Avrasiya Androloji sammitinin (2008), Rusiya Androloqları Assosiasiyasının (2012), Kiyev (Ukrayna) beynəlxalq konqresinin (2012), Berlin (Almanya) Avropa Androloqlar Assosiasiyasının VII konqresinin, Bodrum (Türkiyə) X Ulusal Androloji konqresinin (2013), Sankt Peterburq (Rusiya) IX Avropa-Asya Androloji sammitinin, Alma-Atı (Qazaxıstan) kişi sağlamlığı üzrə Ümumdünya konqress və VIII beynəlxalq (İSSAM) konqresinin (2014), İran, BƏR, Tailand və digər ölkələrdə keçirilmiş elmi konfrans və simpoziumların iştirakçısı olmuşdur.

"İlin həkimi" adına (2013), Sağlamlıq Estetika milli mükafatına, publisistika sahəsində uğurlarına görə "Qızıl qələm" və "Ustad sənətkar" media mükafatlarına layiq görülmüşdür.

Müxtəlif elmi jurnallarında kişi sonsuzluğu və reproduktiv endokronologiya mövzusunda

20-dən çox elmi məqalənin, kişi və qadın sonsuzluğu ilə bağlı "Seksologiya və seksopatologiya" (mütəxəssislər və tələbələr üçün) dərs vəsaitinin (2015), "Ziyarət" publisistik kitabının (2004) müəllifidir.

ƏHƏDOV Sultanağa Əhəd oğlu (d.18.01.1947, Lənkəran rayonu, Şağlaser kəndi - 26.06.2004, Şağlaser kəndi) - alim-aqronom, kənd təsərrüfatı elmləri namizədi (1981).

Boladi kənd orta məktəbini (1964), Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu (1970), Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Tərəvəzçilik İnstitutunun aspiranturasını bitirmişdir.

Elmi işini Moskva şəhərində Ümumittifaq Kənd Təsərrüfatı Akademiyasında müdafiə edərək kənd təsərrüfatı elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

Lenin adına sovxozun (Şağlaser kəndi) direktoru işləmişdir (1986-1992). Təsərrüfata rəhbərliyi dövründə tərəvəz istehsalı artmış, kənddə 140 yerlik uşaq bağçası, orta məktəb, 700 nömrəlik ATS və s. istifadəyə verilmiş, evlərə qaz xətti çəkilmişdir.

SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisinin iştirakçısı olmuş, sərginin qızıl medalı ilə təltif edilmişdir (22.06.1987).

ƏHƏDOV Zakir Vəli oğlu (d. 26.05.1949, Lənkəran şəhəri - 17.04.2011, Lənkəran şəhəri) - inşaatçı-meliorator, istehsalat qabaqcılı.

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1966), Bakı Politexnik Texnikumunu (1971), Azərbaycan İnşaat-Mühəndislər İnstitutunun meliorasiya fakültəsini (1980) bitirmişdir.

Politexnik texnikumunda oxuduğu dövrdə hərbi xidmətə çağırılmış, 1970-ci ildə ordudan tərxis olunmuşdur. Texnikumu bitirdikdən sonra əmək fəaliyyətinə "Lənkəransutikinti" trestində

fəhlə işləməklə başlamışdır (1971). Sonralar tikintidə usta (1972), iş icraçısı (1973-1983), 9 nömrəli sənaye kombinatında baş mühəndis (1984-1985), kombinatın direktoru (1986-1995) işləmişdir.

1995-ci ildən Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətində müxtəlif vəzifələrdə, o cümlədən sənaye, nəqliyyat və rabitə şöbəsinin müdiri (1995-1998), icra hakimiyyəti başçısının şəhər təsərrüfatı üzrə müavini (1998-2006), Lənkəran dəmir-beton Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin sədri (2007-2011) və s. vəzifələrdə işləmişdir.

Lənkəranda aparılan sosial-quruculuq işlərində fəallıq göstərmişdir.

"Əməkə də fərqlənməyə görə" medalı ilə təltif edilmişdir.

ƏHƏNG zavodu - Lənkəranda ilk sənaye müəssisələrindən biri. Mir Fətəh bəy Talışxanovun vəsaiti ilə şəhərin Çayıçı hissəsində tikilmişdir.

Tikintisinə 1906-cı ildən başlanmış, 1909-cu ildə başa çatmışdır. Həmin ildən əhəng istehsalına başlanmışdır. Keyfiyyətinə görə məhsuluna Azərbaycanın əksər rayonlarında tələbat olmuşdur. Bakı milyonçusu H.Z.Tağıyev Lənkəranda istehsal olunan əhənglə maraqlanmış, sonralar yüksək qiymətlə alaraq Bakıya gətirmişdir.

ƏHMƏDBƏYLİ Böyükxanım Məmmədəli qızı (d.22.04.1911, Lənkəran şəhəri -10.12. 1987, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, ictimai xadim.

Məryəm xanım Bayraməlibəyovanın qızları məktəbində oxumuş, təhsilini indiki şəhər 3 saylı orta məktəbində davam etdirmişdir.

Şəhər məktəblərində sinif müəllimi işləmişdir. İkiillik Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunu (1941), Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun dil-ədəbiyyat fakültəsini (1954) bitirmişdir. Lənkəran şəhər 2 saylı rus qızları orta məktəbində, tibb məktəbində, Bakı şəhər 3 saylı orta məktəbində dil və ədəbiyyat fənlərindən dərs demiş (1926-1943),

Lənkəran Rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin sədr müavini (1942-1946), rayon Partiya Komitəsində qadınlar şöbəsinin müdiri (1946-1950), Azərbaycan KP Lənkəran Şəhər Komitəsinin ikinci katibi (1950-1954), şəhərin müxtəlif məktəblərində ədəbiyyat müəllimi, Alxovka (indiki Göyşaban) məktəbinin direktoru işləmişdir.

Orden və medallarla təltif edilmişdir.

ƏHMƏDBƏYLİ Əliəğa Rəsul oğlu (d.07.04.-1900, Lənkəran şəhəri - 19.11.1928, Lənkəran şəhəri) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi. Lənkəranda Sovet dövrünün ilk ali təhsilli kimya müəllimlərindən biri, "Darülmüəlliməyn" in (indiki Lənkəran Dövlət Humanitar Kolleci) ilk kimya müəllimi.

Lənkəran şəhər ikidərəcəli məktəbi bitirmişdir (1920). "Darülmüəlliməyn" in yaradıcılarından olmuş, ikidərəcəli şəhər məktəbinin müdiri işləmişdir. Sonralar təhsilini Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunda davam etdirmiş, kimya-təbiyyat fakültəsini bitirmişdir (1924). Həmin ildən ömrünün sonuna kimi Lənkəran "Darülmüəlliməyn" ində kimya-biologiya müəllimi kimi fəaliyyət göstərmişdir (1924-1928). Gənc müəllim kadrlarının hazırlanmasında xidmətləri vardır.

ƏHMƏDBƏYLİ Xoşqədəm İsa qızı (d. 28.09.1926, Lənkəran şəhəri - 29.07.2017, Lənkəran) - alim-aqronom, istehsalat qabaqcılı.

Lənkəran Kənd Təsərrüfatı Texnikumunu (1945) və Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu (1963) bitirmiş, əmək fəaliyyətinə rayon kənd təsərrüfatı idarəsində texniki bitkilər şöbəsində kiçik aqronom kimi başlamışdır (1945). Sonralar Maşın-Traktor Stansiyasında sahə aqronomu, "Pravda" (Girdəni kəndi) kolxozunun sədri (1955-1964), sovxozun direktoru (1964-1968), 1 nömrəli çay fabrikinin direktoru (1968-1971), Zona Təcrübə Stansiyasında elmi işçi (1971-1984) işləmişdir.

Əmək nailiyyətlərinə görə Lenin ordeni və medallarla təltif olunmuşdur. İki çağırış Azərbaycan SSR Ali Sovetinə deputat seçilmişdir (1955-1963).

ƏHMƏDBƏYLİ Mirzağa Möhsüm oğlu (03.07.1905, Lənkəran şəhəri - 18.03.1943, Lənkəran şəhəri) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi, Lənkəran maarifiinin təşkilatçılarından biri.

İkidərəcəli Lənkəran gimnaziyasını bitirdikdən sonra 1920-1924-cü illərdə şəhər məktəblərində müəllim və məktəb direktoru, 1924-1925-ci illərdə Lənkəranda yeni türk əlifba komitəsinin sədri, 1926-1927-ci illərdə qəza maarifçilər ittifaqının sədri işləmişdir.

1932-ci ildə Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun dil-ədəbiyyat fakültəsini bitirdikdən sonra Lənkəran Pedaqoji Texnikumunda, Subtropik Bitkilər Texnikumunda ədəbiyyat və pedaqogika fənlərindən dərs demiş (1932-1935), rayon maarif şöbəsində metodist, maarif şöbəsi müdirinin müavini və müdiri (1935-1936) olmuşdur. 1936-cı ilin mayında respublika xalq maarif komissarlığında ibtidai məktəblər idarəsinə məlumatçı-metodist təyin edilmişdir, 1937-1941-ci illərdə Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbinin direktoru işləmişdir.

Lənkəranda təhsilin inkişafında xidmətləri vardır. 1941-ci ildə orduya çağırılmış, Böyük Vətən müharibəsində həlak olmuşdur (1943).

ƏHMƏDLİ Murtuza Qasım oğlu (d.04.03.1906, Lənkəran şəhəri- 20.05.1979, Bakı) - kimya elmləri doktoru (1947), professor (1948), Azərbaycan SSR Əməkdar elm xadimi (1969).

Azərbaycan Dövlət Universitetinin analitik kimya kafedrasının müdiri olmuşdur (1941-1979). Üzvi-reagentlərin analitik kimyada təbiiyə aid tədqiqatlar aparmışdır.

Yüksək ixtisaslı elmi və pedaqoji kadrların hazırlanmasında xidmətləri vardır. 130-dan çox elmi məqalənin, kitab və dərsliklərin müəllifidir.

Xarici ölkələrin ali məktəblərində elmi müəhəzirlər oxumuşdur.

Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni və medallarla təltif edilmişdir.

ƏHMƏDOV Ayaz Vahab oğlu (d.12.05.1939, Lənkəran rayonu, Göyşaban kəndi) - pedaqoq, qabaqcıl maarif xadimi, SSRİ Maarif əlaçısı.

Lənkəran Pedaqoji Məktəbini (1956), Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsinin dil-ədəbiyyat şöbəsini (1964) bitirmiş, pedaqoji fəaliyyətinə Masallı rayonunun Türkoba kənd yeddiillik məktəbində sinif müəllimi kimi başlamışdır.

Sonralar Lənkəranın Nərimanabad qəsəbə orta məktəbinin (1969-1972), rayon qiyabi orta məktəbinin (1972-1982) direktoru, Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbinin tədris işləri üzrə direktor müavini (1982-1983), şəhər qiyabi orta məktəbinin direktoru (1983-1985), Ayıqlıq uğrunda könüllü mübarizə cəmiyyəti Lənkəran şəhər təşkilatının məsul katibi (1985-1992), Lənkəran şəhər mədəniyyət şöbəsinin müdiri (1993-1995), şəhər 10 saylı orta məktəbinin Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi (1995-2011) işləmişdir.

Nərimanabad qəsəbə orta məktəbində direktorluğu dövründə rayonda ilk dəfə olaraq dərslər kabinet sistemində keçirilmiş və proqramlaşdırılmış təlimə başlanmışdır.

Məktəbin iş təcrübəsi Maarif Nazirliyində müzakirə edilmiş və respublikada yayılmışdır.

Məktəb illərindən bədii yaradıcılıqla və tədqiqatçılıqla məşğul olmuşdur. Lənkəranın tarixi ilə bağlı elmi məqalələri vardır.

Əsərləri: Qədim Azərbaycan və onun cənub bölgəsi, B., 2011; Göyşaban (Gamışavan), B., 2013.

ƏHMƏDOV Cavad Əhməd oğlu (d.10.03.-1907, Lənkəran rayonu, Seydəkəran kəndi - 24.06.1988, Xolmili kəndi) - istehsalat qabaqcılı, ictimai xadim.

1938-ci ildə Bakı Ali Partiya Məktəbini bitirmiş, Lənkəranın sosial-iqtisadi inkişafında xidmətləri olmuşdur. Əmək fəaliyyətinə rayonun Seydəkəran kəndində başlamış, kolxoz təsərrüfatının sədri olmuşdur (1930-1935). Bakı Ali Partiya Məktəbini bitirdikdən sonra Lənkəran Rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri (1938-1944), Lənkəran 1 nömrəli çay fabrikinin direktoru (1944-1964), Şürük kənd ərazi istehlak cəmiyyətinin sədri (1964-1971) işləmişdir.

Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni və medallarla təltif edilmişdir.

ƏHMƏDOV Eldar İbad oğlu (d.26.02.1961, Lənkəran şəhəri) - hüquqşünas, II dərəcəli dövlət ədliyyə müşaviri, ədliyyə general-mayoru (2008).

Lənkərani şəhər 1 saylı orta məktəbini və Kazan Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsini bitirib (1988). Təyinatla Buryatiya vilayəti, Kuaxta rayon prokurorluğunda işləmişdir. "Rijkovun işi" ilə bağlı SSRİ Baş Prokurorluğu, SSRİ Daxili İşlər Nazirliyi və SSRİ Dövlət Təhlükəsizliyi Nazirliyi ilə birgə yaradılmış istintaq qrupunun tərkibində ağır cinayət işlərinin açılmasında iştirak etmişdir.

1991-ci ildən Azərbaycan Respublikası Prokurorluğu orqanlarında işləyir.

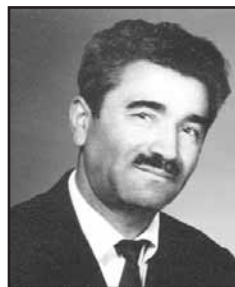
Dağlıq Qarabağda mühüm işlər üzrə müstəntiq təyin edilib (1991). Əsgəran rayonu üzrə müstəntiq işləyib, orada baş verən cinayətlərin istintaqına rəhbərlik edib.

"366-cı alayın işi" ilə bağlı istintaq qrupunun tərkibində olmuşdur (1991).

Daha sonralar Bakı şəhəri, Sabunçu rayon prokurorluğunda (1993), Bakı şəhər prokurorluğunda mühüm işlər üzrə müstəntiq, respublika Baş Prokurorluğunda Ağır cinayətlərə dair istintaq idarəsinin rəis müavini və rəisi işləmişdir.

"Tərəqqi" medalı ilə təltif edilmişdir.

ƏHMƏDOV Əbdül Əbdülhüseyn oğlu (d.05.01.1910, Lənkəran şəhəri - 05.06.1981, Lənkəran şəhəri) - inşaatçı-mühəndis, Lənkəranda sovet dövrünün ilk inşaatçı-mühəndislərindən biri.

Lənkəran ikidərəcəli şəhər məktəbini (1926), Azərbaycan Sənaye İnstitutunun tikinti-mühəndis fakültəsini (1932) bitirmiş, Lənkəranda, qonşu rayonlarda əsaslı, mülki və sənaye binalarının tikintisinə rəhbərlik etmişdir. 1932-1940-cı illərdə və Böyük Vətən müharibəsindən sonrakı illərdə Lənkəranda ucaldılmış inzibati, mədəni-məişət, sənaye və tikinti müəssisələrinin əksəriyyəti rəhbərliyi altında tikilmişdir.

1942-1944-cü illərdə Böyük Vətən müharibəsində iştirak etmişdir.

ƏHMƏDOV Əyyub Abbas oğlu (d.1909, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi - 12.04.1991, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi) - pedaqoq, respublikanın Əməkdar müəllimi (1960).

Bakıda pedaqoji kursu bitirdikdən sonra Cəlilabad rayonunda müəllim işləmişdir (1927-1932). Sonralar Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu bitirmiş (1938), Xolmili kənd məktəbində ibtidai sinif müəllimi (1932-1941, 1946-1984), Seydəkəran kənd ibtidai məktəbinin direktoru (1943-1946) işləmişdir.

Böyük Vətən müharibəsinin iştirakçısı olmuşdur (1941-1942).

Respublikanın Əməkdar müəllimi adına, "Şərəf Nişanı", "İkinci dərəcəli Vətən" müharibəsi ordenlərinə və medallara layiq görülmüşdür.

ƏHMƏDOV Famil Talverdi oğlu (d. 04.05.1981, Lənkəran rayonu, Viyən kəndi) - iqtisadçı, iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru (2010).

Lənkəran rayonu, Viyən kənd orta məktəbini (1998), Azərbaycan "Odlar Yurdu" Universitetini beynəlxalq iqtisadi münasibətlər ixtisası

üzrə bitirmiş (2002) və həmin universitetin magistrantı olmuşdur (2002-2004). Sonralar Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Kənd Təsərrüfatının İqtisadiyyatı və Təşkili İnstitutunun "Xalq təsərrüfatının iqtisadiyyatı və idarə edilməsi (kənd təsərrüfatı)" ixtisası

üzrə aspiranturaya daxil olmuş və oranı 2008-ci ildə bitirmişdir.

2008-ci ildən Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Kənd Təsərrüfatının İqtisadiyyatı və Təşkili İnstitutunun Ərzaq təhlükəsizliyi şöbəsinin aparıcı mütəxəssisidir.

ƏHMƏDOV İbad Məmməd oğlu (d.15. 10. 1927, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi - 30.08.1990. Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, qabaqcıl maarif xadimi.

Xolmili kənd orta məktəbini (1948), Azərbaycan Dövlət Universitetinin tarix fakültəsini bitirmiş (1953), əmək fəaliyyətinə respublika təhlükəsizlik komitəsində başlamışdır (1953-1954). Sonralar Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbində tarix müəllimi (1955), məktəbin direktoru (1956-1980), şəhər 5 saylı orta məktəbində müəllim, şəhər 7 saylı orta məktəbində tədris işləri üzrə direktor müavini (1980-1990) işləmişdir.

İş təcrübəsi yayılmış, Azərbaycan müəllimləri qurultaylarının nümayəndəsi olmuşdur.

Hacıbala Əbilovun "İbad müəllimin dərsləri" kitabı pedaqoji fəaliyyətinə həsr edilmişdir (B., 2001).

Lənkəranda yaşadığı binaya xatirə lövhəsi vurulmuşdur.

Xolmili kəndində şərafinə bulaq salınmışdır.

ƏHMƏDOV İltifat Məhərrəm oğlu (d.14.09. 1962, Lənkəran rayonu, Aşağı Nüvədi qəsəbəsi) - jurnalist, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1990).

Azərbaycan Dövlət Universitetinin jurna-

listika fakültəsini bitirmişdir (1989).

Əmək fəaliyyətinə sovxozda fəhlə kimi başlamışdır (1979-1984).

1984-cü ildən "Lənkəran" qəzetində çalışır. Korrektor, məsul katib, redaktor müavini işləmişdir. 2003-cü ildən 2017-ci ilin fevral ayınadək qəzetin baş redaktoru olmuşdur.

1976-cı ildən mətbuat səhifələrində publisistik yazıları ilə çıxış edir.

"Qızıl qələm" media mükafatçısı (2006), Prezident yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinə Dövlət Dəstəyi Fondunun fərdi yazılar müsabiqəsinin qalibidir (2015-2017).

ƏHMƏDOV Nizami Əli oğlu (d.27.08.1973, Lənkəran rayonu, İstisu qəsəbəsi - 09.08. 1992) - Qarabağ şəhidi.

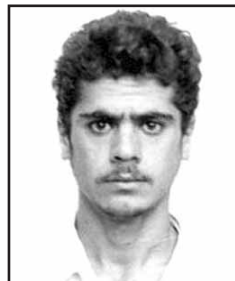
Qəsəbə orta məktəbini bitirdikdən sonra (1990) sovxozda fəhlə işləmişdir. 1991-ci ilin dekabr ayında həqiqi hərbi xidmətə çağırılmışdır. H. Aslanov adına Lənkəran Milli Alayında xidmət edirdi. Qubadlı uğrunda döyüşlərdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

ƏHMƏDOV Sabir Abid oğlu (d. 22.02. 1978, Lənkəran rayonu, Tükəvilə kəndi - 08. 06. 1997) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra sovxozda fəhlə işləmişdir (1994-1996).

1996-cı ildə Milli Ordu sıralarına xidmətə çağırılmış, döyüş tapşırığını yerinə yetirərkən qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

ƏHMƏDOV Vəlihəd Musa oğlu (d. 02.05.1918, Lənkəran şəhəri - 09.05.1981, Lənkəran şəhəri) - aktyor, Lənkəran teatrının yaradıcılarından biri.

İxtisasca əczaçıdır. Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun əczaçılıq fakültəsinin ilk buraxılış tələbələrindəndir. Ömrünün sonunadək Lənkəranda aptek müdiri işləmişdir.

Səhnə fəaliyyətinə Lənkəran Xalq Teatrında başlamış (1938), teatrın aparıcı aktyorlarından olmuşdur. Müxtəlif janrlı əsərlərdə inandırıcı və parlaq obrazlar yaratmışdır.

C.Cabbarlı və S.Vurğun obrazlarının ən yaxşı ifaçılarından idi: Elxan, Aqşın ("Od gəlini", C.Cabbarlı), Oqtay ("Oqtay Eloğlu", C.Cabbarlı), Eyvaz ("1905-ci ildə", C.Cabbarlı), Vaqif ("Vaqif", S.Vurğun), Fərhad ("Fərhad və Şirin", S.Vurğun) obrazları Lənkəran teatri tarixində əhəmiyyətli yer tutur. Səsindəki səlis diksiya, hər bir obrazın fərdi xüsusiyyətini qabarıq vermək bacarığı ilə yaddaşlarda qalmışdır.

Müxtəlif illərdə Ü.Hacıbəyovun "Leyli və Məcnun", Zeynal Xəlilin "Qatır Məmməd", S. S. Axundovun "Eşq və intiqam", A. Şirvanzadənin "Namus", S. Rəhmanın "Xoşbəxtlər" və s. əsərlərdə baş rollarda oynamışdır.

1959-cu ildə S.Vurğunun "Vaqif" tamaşasında oğlu Davudla birgə çıxış etmişdir. Tamaşada V.Əhmədov Vaqif, oğlu D. Əhmədov Əlibəy rolunu oynamışlar. Tamaşadan sonra o dövrün mətbuatında "Həyatda da ata-oğul, səhnədə də ata-oğul" sərlövhəli yazılar dərc olunmuşdur. Səs diapazonuna görə Vəliəhəd Əhmədovu xalq artisti Ələsgər Ələkbərovla, oğlu, uzun illər Azərbaycan radiosu və televiziyaşının diktoru olmuş Davud Əhmədovu SSRİ-nin Xalq artisti, məşhur diktor Levitanla müqayisə edirdilər.

ƏHMƏDZADƏ Zülfüqar Əhməd oğlu (d.1898, Lənkəran qəzası, Pensər kəndi - 09.06.-1942) - şair, ictimai-siyasi xadim.

İbtidai təhsilini kənddəki rus məktəbində almışdır. 1918-ci ildə "Hümmət", 1919-cu ildə RK (b) P sıralarına daxil olmuşdur.

Zuvand (indiki Lerik) rayonunun Qosmalıyan Nahiyə İcraiyyə Komitəsinin sədri (1920-1922),

Lənkəran Qəza Partiya Komitəsində torpaq şöbəsinin müdiri (1922-1923), Lənkəran Qəza Maarif Şöbəsinin müdiri (1923-1925), Laçın Qəza İcraiyyə Komitəsinin sədr müavini və təşkilat şöbəsinin müdiri (1926-1928), Ağdam Qəza İcraiyyə Komitəsinin sədr müavini və təşkilat şöbəsinin müdiri (1928-1929), Lənkəran Pedaqoji Texnikumunun direktoru (1929-1930), Astara Rayon İcraiyyə Komitəsinin sədri (1930-1932), Vədi Rayon İcraiyyə Komitəsinin sədri (1932-1933), Azərbaycan SSR Maarif Nazirliyinin məsul əməkdaşı (1933-1935), Azərnəşrdə şöbə müdiri (1935-1938) vəzifələrində işləmişdir.

Lənkəranda təhsilin inkişafında mühüm xidmətləri vardır. Lənkəran maarifinə rəhbərliyi dövründə məktəblərin şəbəkəsi genişlənməmiş, yeni tədris ocaqları açılmışdır.

1938-ci ilin martın 15-də həbs edilərək, Sibirə sürgün edilmiş, 1940-cı il iyunun 9-da uzun sürən ağır xəstəlikdən sonra, Kemerov vilayətinin Marinsk şəhərində vəfat etmişdir. 1956-cı ildə - ölümündən sonra bəraət almışdır.

Adı ədəbi ictimaiyyətə yaxşı tanış idi. "Arktika dastanı" poemasına görə Azərbaycan Yazıçılar İttifaqının birinci mükafatına layiq görülmüşdür (1932). Azərbaycan və talış dillərində şeirlər yazmışdır. Rus və Azərbaycan şairlərindən talış dilinə tərcümələri vardır.

Lənkəranda və qonşu rayonlarda anadan olmasının 100 illiyi qeyd edilmişdir. Adına küçələr vardır.

Əsərləri: Jimoni ro, B., 1931 (M.Nəsirli ilə birlikdə); Şura çiçə?, B.,1931; Arktika dastanı (poema), B., 1934; Davardə rüjon (talış dilində), B.,1938; Handə kitob (talış dilində - M.Nəsirli ilə birlikdə), B., 1933; Əlifba, B., 1936; Əlifba bo besəvodono, B., 1936; Tolışə zıvon (Q.Ələkbərli ilə birlikdə), B., 1937; Krinqo (talış dilində), B., 1993; Vijnibə əsəron, Sankt-Peterburq, 2002.

ƏKBƏROV Cənəli Xanəli oğlu (d.10.03.1940, Lənkəran rayonu, Tükəvilə kəndi) - xanəndə, Azərbaycan xanəndəlik məktəbinin layiqli

nümayəndələrindən biri, ikinci Beynəlxalq muğam simpoziumunun qalibi (1983), respublikanın Əməkdar artisti (1989), Xalq artisti (1992), Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdcüsü (2002), Heydər Əliyev Fondunun təqaüdcüsü (2004).

Azərbaycan muğamının inkişafında mühüm xidmətləri vardır.

Separadi kənd orta məktəbini (1956), Lənkəran Tibb Məktəbini (1958), A.Zeynallı adına Azərbaycan Dövlət Orta İxtisas Musiqi Texnikumunu (1968), Ə. Hüseynzadə adına Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetini (1982) bitirmiş, əmək fəaliyyətinə Boladi kənd xəstəxanasında feldşer işləməklə başlamışdır. Sonralar Bakıya köçmüş, musiqi texnikumunda təhsilini davam etdirmişdir.

Məlahətli səsi, yüksək ifaçılıq mədəniyyəti sayəsində gənclik illərindən şöhrət qazanmışdır. 1961-ci ildə Səid Rüstəmovun rəhbərlik etdiyi gənclərin ümumrespublika festivalında "Heyratı" zərb-muğamına görə festivalın ən yüksək mükafatına - "Qızıl medal"a layiq görülmüşdür.

Musiqi sənəti sahəsində ilk müəllimi atası Xanəli Əkbərov olmuşdur. Böyük sənətdə öz yerini tapmaq üçün hər çətinliyə dözmüş, səbirlə və təmkinlə Cabbar Qaryağdıoğlu, Seyid Şuşinski, Xan Şuşinski, Bülbül kimi ustad xanəndələrin fərdi yaradıcılıq xüsusiyyətlərini öyrənmiş, heç kimi təqlid etmədən mürəkkəb quruluşlu muğamların ifa texnikasına yiyələnmişdir.

Beynəlxalq simpoziumlarda, müxtəlif xarici ölkələrdə milli muğam sənətimizi təbliğ etmiş, 1978 və 1983-cü illərdə Səmərqənddə ümumdünya Muğam simpoziumunun qalibi olmuşdur. 1983-cü ildə Səmərqənd şəhərində Daşkənd simfonik orkestrinin müşayiəti ilə bəstəkar Nazim Əliverdiyevovun "Bayatı şiraz" muğamını məharətlə ifa edərək, tamaşaçıların böyük rəğbətini qazanmışdır. 1963-1975-ci illərdə M. Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının solisti olmuşdur.

1975-ci ildən M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrının solistidir. Səhnədə Məcnun, İbn Səlam ("Leyli və Məcnun"), Kərəm ("Əsli və Kərəm"), Şah İsmayıl ("Şah İsmayıl"), Mirseyd ("Xanəndənin taleyi"), Azançı ("Sevil"), Axund, Camal ("Gəlin qayası") və s. kimi xaraktercə müxtəlif rollarda çıxış etmişdir. İfa etdiyi "Qarabağ şikəstəsi", "Arazbarı", "Mənsuriyyə", "Heyratı", "Rast", "Mirzə Hüseyn" segahı və muğamlar sənətsüenaslar və klassik musiqi pərəstişkarları tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. "Süsən sünbül", "Ahu kimi", "Apardı sellər Saranı", "İrəkeçirilənvanda xal qalmadı", "Ay qəşəng ceyran", "Ağ üzündə xalın" və s. xalq mahnılarının mahir ifaçısı kimi tanınır.

Vaxtilə ifa etdiyi "Şur", "Zabül-segah", "Orta mahur", "Mahur-hindi", "Mənsuriyyə", "Heyratı", "Çahargah" muğam dəsgahı Azərbaycan radiosunun qızıl fondunda qorunub saxlanır.

Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti muğam sənəti kafedrasının müdiri (2000) və professorudur (2004). Eyni zamanda Azərbaycan Milli Konservatoriyasının Musiqi Kollecinə və Sumqayıt Musiqi Kollecinə muğamı tədris edir.

Lənkəranda və qonşu rayonlarda mədəni-kütləvi tədbirlərin fəal iştirakçısıdır. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin xətti ilə on il Astara şəhərində uşaq muğam müsabiqələrinin keçirilməsinə rəhbərlik edib.

2006-cı ildə Lənkəranda Cənəli Əkbərov adına muğam müsabiqəsi keçirilmişdir. Anadan olmasının 60 və 70 illiyi respublikada geniş qeyd edilmişdir (2000 və 2010).

"Şöhrət" (2000), "Şərəf" (2010) ordenləri və medallarla təltif edilmişdir.

Muğamın tədrisi ilə bağlı tövsiyə və dərs vəsaitlərin müəllifidir.

"Cənəli Əkbərov" adlı sənədli televiziya filmi çəkilmişdir. Həyat və fəaliyyətini əks etdirən kitab, очерк və publisistik yazılar vardır.

Ədəbiyyat: Cümşüd İsgəndər. Yandı canım hier ilə, B., 1998.

ƏKBƏROV Habil Sərhəng oğlu (d. 17.11.1973, Lənkəran rayonu, Hirkan qəsəbəsi-

06.04.1993) - Qarabağ şəhidi.

Qəsəbə orta məktəbini bitirdikdən sonra təsərrüfatda işləmiş, 1991-ci ildə Milli Ordu sıralarında hərbi xidmətə başlamışdır.

Tibb sanitar batalyonunun tərkibində üç dəfə qaynar nöqtələrdə olmuş, yaralıları döyüş meydanından çıxarmışdır. Ağcabədi istiqamətində döyüş tapşırığını yerinə yetirərkən qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı qəsəbə qəbiristanlığındadır.

ƏKBƏROV Xanəli Ağamməd oğlu (10.03.1910, Lənkəran rayonu, Tükəvilə kəndi - 14.07.

1993, Tükəvilə kəndi) - xanəndə, Azərbaycanın klassik xanəndələri ənənələrinin layiqli davamçılarından biri.

Xalq artisti Cənəli Əkbərovun atasıdır.

Kiçik yaşlarında valideynlərini itirmiş, əmisinin himayəsində böyümüşdür. Böyük

sənət aləminə gəlişi 1935-ci ilə təsadüf edilir. İrandan Mirislam adlı bir xanəndə Lənkəranda toyda imiş. Kənd ağsaqqallarının təklifi ilə o da bir neçə mahnı oxuyur. Mələhətli səsi ilə Mirislamı heyran qoyur. İranlı xanəndə onu yanına götürür və xanəndəliyin sirlərini gənc Xanəliyə öyrədir. Müğənni kimi yetişməsində tanınmış xanəndə Zülfü Adıgözəlovun da xidmətləri vardır.

1955-ci ildə Bakıda keçirilən incəsənət olimpiadasında birinci yeri tutmuşdur. Görkəmli sənətkar Ə.Bakıxanov Xanəlini ansamblına dəvət etsə də, o, bu təklifi qəbul etməmiş, kənddə yaşamağa üstünlük vermişdir (*Ş.Nəsirov. Muğamla yığılınan ömür, "Leninçi" qəzeti, 15 may 1990*).

Tanınmış kaman ustası İsmayıl Talışinski ilə yaradıcılıq əlaqəsi saxlamış, el şənliklərində oxumuşdur. Respublikada ikinci "Xan əmi" kimi tanınmışdır.

ƏKBƏROV İltifat Dadaş oğlu (d.13.08.1934, Lənkəran rayonu, Şilavar kəndi - 28.02.1997,

Şilavar kəndi) - zootexnik, respublikanın Əməkdar baytar həkimi (1978).

S. Ağamalıoğlu adına Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu bitirmiş (1954), Rvə kənd heyvandarlıq fermasında əmək fəaliyyətinə başlamışdır. Sonralar Digah kənd fermasında baytar həkimi, rayonun baş baytar həkimi, İliç adına sovxozun direktoru (1965-1993) vəzifələrində işləmişdir.

1995-ci ildən ömrünün axırınadək Şilavar kənd Sovetinin sədri olmuşdur.

ƏKBƏROV Samid Asif oğlu (d. 23.01.1983, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi - 08.11.2008) - hərbiçisi, Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra, 1999-cu ildə Heydər Əliyev adına Ali Hərbi Məktəbinə daxil olmuşdur. Ön cəbhədə torpaqlarımızın müdafiəsində dayanmaq ən böyük arzusu idi. 2004-cü ildə Ali Hərbi Məktəbi bitirdikdən sonra Füzuli bölgəsində təqım komandiri kimi fəaliyyətə başlamışdı. Baş leytenant rütbəsində idi, cəsurluğu və qorxmazlığı ilə tanınırdı.

2008-ci ildə vəzifə borcunu yerinə yetirərkən qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

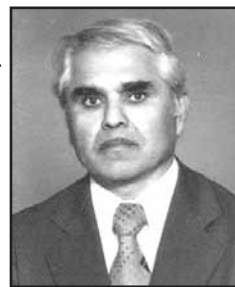
Məzarı kənd qəbiristanlığındadır.

ƏKBƏROV Surxay İbrahim oğlu (d.10.01.-1930, Lerik rayonu, Mistan kəndi-31.01.2003, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, respublikanın Əməkdar müəllimi (1982), qabaqcıl maarif xadimi (1978).

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun fizika-riyaziyyat fakültəsini bitirmiş (1954), pedaqoji fəaliyyətinə Xolmili kənd orta məktəbində başlamışdır (1954-1960).

Lənkəran Xalq Maarif Şöbəsinə metodka-

binetin müdürü və şöbənin inspektoru (1961-1964) vəzifələrində çalışmışdır.

1964-cü ildən ömrünün axırınadək Lənkəran şəhər 1 sayılı orta məktəbində fizika-riyaziyyat müəllimi işləmişdir. Lənkəranda kabinet sistemli fizika təliminin ilk yaradıcılarından olmuşdur. Məktəblilər arasında keçirilən fənn olimpiadalarına rəhbərlik etmişdir.

İş təcrübəsi yayılmışdır. Gənc riyaziyyatçı kadrlarının hazırlanmasında mühüm xidmətləri vardır.

Dövri mətbuatda fizika və riyaziyyata aid elmi məqalələri dərc olunmuşdur.

ƏKBƏROV Tərlan Xanəli oğlu (d.08.09.1957, Lənkəran rayonu, Tükəvilə kəndi) - hüquqşünas.

1974-cü ildə orta məktəbi bitirdikdən sonra Lənkəran rayonunun "Komsomolun 50 illiyi" (Separadi kəndi) sovxozunda fəhlə işləmiş, 1976-1978-ci illərdə hərbi xidmətdə olmuşdur. Hərbindən sonra Azərbaycan Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsinə daxil olmuş, 1983-cü ildə ali məktəbi hüquqşünas ixtisası ilə bitirmişdir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Maddi-Texniki Təchizat Komitəsinin (Dövləttəchizkomun) "Azərmaştəchizatsatış" idarəsində baş hüquqşünas (1983-1988), "Azərmaş" Birliyində (1988-1992), Dövləttəchizkomun "ATEK" kommersiya şirkətində (1992), "Azərmaşavadanlıq" Birliyində (1992-1993), "Azərmaş Birliyi"ndə (1993-1997), "Azərmaşkimya" idarəsində (1997), Dövləttəchizkomun "Azərmaşavadanlıq Birliyi"ndə hüquq-müqavilə şöbələrinin rəisi (1997-2001), "Raznooptorq" QTSC-də hüquq şöbəsinin rəisi (2001-2003), "Bakı Fəhləsi Maşınqayırma Zavodu" TASC-də nəzarət-təşkilat şöbəsinin rəisi - hüquqşünas (2003-2004), həmin müəssisədə kadrlar və xüsusi işlər şöbəsinin rəisi (2004-2008), Bakı şəhəri, Binəqədi rayon məhkəməsinin hakimi (2008-2013) işləmişdir.

Vəzifə borcunu yerinə yetirərkən vətəndaşların hüquq və mənafelərini qorumuş, humanistliyi ilə seçilmişdir.

2013-cü ildən Bakı şəhəri, Xəzər rayon məhkəməsinin hakimidir.

ƏKBƏROV Yəhya Muğdad oğlu (d. 02.05.1925, Lənkəran rayonu, Gərmətük qəsəbəsi - 06.06.1996, Gərmətük qəsəbəsi) - iqtisadçı, SSRİ Maliyyə əlaçısı (1978).

Azərbaycan Dövlət Universitetinin iqtisadiyyat fakültəsini (1964) bitirmişdir. 1965-ci ildən 1996-cı ilə kimi Lənkəran rayon maliyyə şöbəsinin müdürü işləmişdir. Rayon büdcəsinin təşkilində və onun düzgün xərclənməsində, gənc maliyyə kadrlarının yetişməsində əməyi vardır.

Maliyyə işinin təşkilində xidmətlərinə görə Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni, "Əməkdə fərqlənməyə görə" medalı ilə təltif olunmuşdur. Övladlarından üçü atasının yolunu davam etdirir.

ƏKİZLƏR - anadan cüt olan, cüt doğulan uşaq. Statistik məlumatlara görə, hər 80-85 doğuşdan biri iki əkiz, hər 6-8 min doğuşdan biri üç əkiz olur. Son illərdə Lənkəranda da iki və daha artıq uşaq doğulması qeydə alınmışdır. 1970-2001-ci illərdə Lənkəranda bir dəfəyə üç uşaq doğulması hadisəsi 6 dəfə qeydə alınmışdır. Bir dəfəyə 1991-ci ilin noyabrın 16-da Seydəkəran kənd sakini, "Kənarmeşə" sovxozunun fəhləsi Məxfirə Fərman qızı Əliyeva 21 yaşında bir oğlan, iki qız, 15 may 1982-ci ildə Separadi kəndindən Nailə Hüseynova üç oğlan, 2000-ci ildə Boladi kəndindən Sürəyya Ağayeva üç oğlan, 2011-ci il aprel ayında Lənkəran şəhərindən Fərqanə Abbasova bir oğlan, iki qız, iyunun 20-də İstisu qəsəbəsindən 1980-ci il təvəllüdlü Sevinc Fərzullayeva iki oğlan, iki qız, Osakücə kəndindən 1984-cü il təvəllüdlü Kamilə Qafarova iki qız, bir oğlan uşağı doğmuşlar.

Son iyirmi ildə Lənkəranda bir dəfəyə iki uşaq doğulması faktı 47 dəfə qeydə alınmışdır.

ƏLƏKBƏROV Əlisa Ələkbər oğlu (d.17.07.-1915, Lənkəran şəhəri - 24.02.1970, Lənkəran

şəhəri) - əczaçı, Lənkəran səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri, SSRİ-nin Səhiyyə əlaçısı.

Bakı əczaçılıq məktəbini (1936), Moskva Tibb İnstitutunun əczaçılıq fakültəsini (1959) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Astara və Yardımlı rayonlarında aptek müdiri kimi başlamış, Bakı Aptek İdarəsinin Lənkəran rayonlararası şöbəsinin rəisi (1938-1941, 1945-1952, 1960-1970), Azərbaycan SSR Baş Apteklər idarəsinin rəis müavini (1952-1960) işləmişdir.

Lənkəranda əczaçılıq sahəsinin inkişafında mühüm xidmətləri vardır. Təşəbbüsü və təşkilatçılığı ilə bölgədə yeni apteklər açılmışdır.

1941-1945-ci illərdə Böyük Vətən müharibəsində iştirak etmişdir. "Qırmızı Ulduz" ordeni, "Döyüş xidmətlərinə görə" medalı və Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı ilə təltif olunmuşdur.

ƏLƏKBƏROV Xanlar Səfər oğlu (d. 01.10.1950, Lənkəran şəhəri) - hüquqşünas, ədliyyə

general-mayoru (2000), hüquq elmləri doktoru (1992), professor (1997).

Lənkəran şəhər fəhlə-gənclər məktəbini bitirdikdən sonra (1968) Rusiyanın Primorye diyarına getmiş, Üssuriysk şəhər yağ-piy kombinatında əmək fəaliyyətinə başlamışdır. Hərbi xidmətdən sonra Ümumittifaq Hüquq İnstitutunun Xabarovsk filialına daxil olmuş (1973), komsomol putyovkası ilə milis orqanlarında işə başlamışdır (1975).

1978-ci ildə ali təhsildən sonra müstəntiq, baş müstəntiq, Üssuriysk Şəhər Daxili İşlər Şöbəsi istintaq bölməsinin rəisi işləmiş, SSRİ Daxili İşlər Nazirliyi Akademiyasında təhsilini davam etdirmişdir.

1983-cü ildə "Cinayət hüququ nəzəriyyəsi" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir.

1985-ci ildə Bakıya qayıtmış, əvvəl milis məktəbində (1985-1987), sonralar Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunun istintaq idarəsində çalışmışdır.

1990-cı ildə yenidən Rusiyaya qayıtmış, Moskvada doktranturada təhsilini davam etdirmişdir. Doktorluq müdafiəsindən sonra Azərbaycan Polis Akademiyasında elmi işlər üzrə rəis müavini təyin olunmuş (1993), yüksək ixtisaslı polis kadrlarının hazırlanmasında bilik və bacarığını əsirgəməmişdir.

1997-ci ildən Rusiya Federasiyası Baş Prokurorluğunda çalışır. Rusiya Təhlükəsizlik Şurasında elmi qrupun rəhbəridir.

Tanınmış alim və mütəxəssislərdən təşkil olunmuş bu qrup Rusiya Federasiyasında cinayətkarlığa qarşı mübarizə proqramının hazırlanmasında, onun elmi ideya istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsində fəal iştirak etmişdir.

Rusiya Dövlət Dumasının eksperti, Rusiya Ali Məhkəməsi Elmi Məsləhət Şurasının üzvüdür. Rusiya Federasiyası Prokurorluğunun rəhbər kadrlarının təkmilləşdirilməsi institutunun prorektoru və professorudur.

Rəhbərliyi ilə 21 nəfər elmlər doktoru və namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir.

150-dən çox elmi məqalənin, 10 monoqrafiyanın müəllifidir.

ƏLƏKBƏROV Qulam Həmid oğlu (d. 03.09.1903, Lənkəran rayonu, Sütəmurdov kəndi - 1958, Bakı) - qabaqcıl maarif xadimi, filologiya elmləri namizədi, dosent (1947).

Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunu (1924), Azərbaycan Dövlət Universitetinin şərq fakültəsini (1930), M. V. Lomonosov adına MDU-nun aspiranturasını (1947) bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə Lənkəran şəhər 2 saylı orta məktəbində başlamışdır (1920-1930). Sonralar Bakı İnşaat Texnikumunda (1930-1934) müəllim, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunda elmi işçi (1934-1941), Azərbaycan Dövlət Universitetində müəllim (1941-1947), rus dilçiliyi kafedrasının müdiri (1947-1958) işləmişdir.

Talış dilinin qrammatikası, aşağı siniflər üçün qrammatika və orfoqrafiya tədrisi, yazı metodikası və s. mövzularda kitabların, məktəb proqramları və metodik vəsaitlərin, 80-dən çox elmi məqalənin müəllifidir, elmi konfranslarda müxtəlif mövzularda çıxışları olmuşdur.

Ərəb, fransız, rus və ingilis dillərini bilmiş, bu dillərdə elmi məqalələri çap olunmuşdur.

Anadan olmasının 50 illiyi qeyd edilmişdir.

ƏLƏKBƏROV Məmməd Həmid oğlu (d.10.03.1899, Lənkəran - 1959, Bakı) - ictimai xadim, Azərbaycan Xalq Maarifi Komissarı (1946-1952), Azərbaycanın ilk mədəniyyət naziri, Əməkdar müəllim (1950).

1909-cu ildə atasının vəfatından sonra qohumlarının himayəsində yaşayıb, Lənkəranda "Behcət" rus-tatar

məktəbində oxuyub.

1920-ci ilədək əmisi oğlunun balıq vətəgəsində çalışıb. Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra müəllim hazırlığı kursunu bitirərək indiki Cəlilabad birinci dərəcəli məktəbdə (1920-1921) və Lənkəran şəhər 5 nömrəli məktəbdə müəllim işləyib (1921-1923).

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunu bitirdikdən sonra (1926) Bakının Balaxanı qəsəbəsində, Borçalının Başkeçid bölgəsində müəllimlik edib. Quba Qəza Xalq Maarif Şöbəsinin müdiri olub.

1928-ci ildə respublika Xalq Komissarlığında metodist, məsul icraçı, ibtidai və orta məktəb idarəsi rəisinin müavini vəzifələrində, həmçinin Azərbaycan Dövlət Elmi Tədqiqat Məktəblər İnstitutunda, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunda əvəzçilik qaydasında çalışıb.

1939-1943-cü illərdə Müəllimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun direktor müavini, Azərbaycan Xalq Maarif Komissarlığında kadrlar idarəsinin rəisi vəzifələrində fəaliyyət göstərüb.

1946-1952-ci illərdə Azərbaycan Xalq Maarif Komissarı, sonralar Nazirlər Soveti sədrinin müavini, Azərbaycanın mədəniyyət naziri işləmişdir.

Azərbaycan dili və ədəbiyyatın tədrisi metodikası mövzusunda elmi məqalələrin müəllifidir.

1950-ci ildə pedaqoji elmlər namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

Lənkəranda adını daşıyan küçə vardır.

ƏLƏKBƏROVA Şamama Məhərrəm qızı (d. 20.06.1958, Lənkəran rayonu, Separadi kəndi) - alim-aqronom, istehsalat qa-baqcılı, çay ustası.

Separadi kənd orta məktəbini (1975), Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun meyvə-tərəvəz və üzümçülük fakültəsini (1986) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə "Komsomolun 50 illiyi" (Separadi kəndi) sovxozunda fəhlə işləməklə başlamışdır (1977). Sonralar sovxozda manqabaşçısı, komsomolçu-gənclər briqadasının başçısı, sahə aqronomu işləmişdir (1979-1996).

Başçılıq etdiyi briqada 1981-ci ildə ən yüksək göstəriciyə nail olmuş, hər hektar sahədən 47 sentner əvəzinə 73 sentner yaşıl çay yarpağı toplamışdır. Təkbəşinə 60 sentner məhsul yığmışdır.

Onuncu çağırış Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı seçilmişdir (1981).

Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni və medallarla təltif edilmişdir.

ƏLƏMOV Sahib Xanhüseyn oğlu (d.10.12.-1963, Lənkəran rayonu, Biləsər kəndi - 07.05.1994) - Qarabağ şəhidi.

Orta məktəbi bitirdikdən sonra Bakı 14 saylı texniki peşə məktəbində oxumuş, 1982-ci ilədək istehsalatda çalışmışdır.

Hərbi xidmətdən sonra Bakı Yeni Neftayırma Zavodunda təmirçi-çilingər işləmişdir.

Qarabağ hadisələrində könüllü olaraq Vətənin müdafiəsinə qalxmış (1992), Füzuli, Cəbrayıl və Ağdərədə döyüşmüşdür. Tərtər-Ağdərə istiqamətində gedən döyüşlərdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Qəbri kənd qəbiristanlığındadır.

Vaxtı ilə işlədiyi Bakı Yeni Neftayırma Zavodunda büstü qoyulmuş, Biləsər məktəbinə adı verilmişdir.

ƏLƏMOV Sədaqət Məhərrəmli oğlu (d.04.11.1973, Lənkəran şəhəri - 30.03.1993) - Qarabağ şəhidi.

Qarabağ döyüşlərinin kö-nüllü iştirakçısıdır.

1991-ci ildən Milli Ordu sıralarında xidmətdə olmuşdur. Siyasi və döyüş hazırlığı əlaçısı idi.

Goranboydan Kasapet dağınadək döyüş yolu keçmiş, bir sıra yaşayış məntəqələrinin alınmasında qəhrəmanlıq göstərmişdir. Son döyüşdə tankı minaya düşərək ağır yaralanmışdır. Aldığı yaradan ölmüşdür.

Lənkəranın Şəhidlər xiyabanında basdırılmışdır.

ƏLƏSGƏROVA Teyyubə Əliheydər qızı (d.10.10.1936, Lənkəran şəhəri - 29. 01.1996, Bakı şəhəri) - şərqşünas, filologiya elmləri namizədi (1965).

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1954), Azərbaycan Dövlət Universitetinin şərqşünaslıq fakültəsini İran filologiyası və Azərbaycan dili ixtisası üzrə fərqlənmə

ilə (1959) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Azərbaycan EA Şərqşünaslıq İnstitutunda başlamış, Mənbəşünaslıq və Yaxın Şərq abidələrinin tədqiqi şöbəsində müxtəlif vəzifələrdə çalışmışdır. 1962-1964-cü illərdə institutun aspiranturasında oxumuşdur. Fars dilçiliyini tədqiq etmiş, azərbaycanlı alimlərin yaradıcılığının öyrənilməsi (XI- XX əsrlər) sahəsində 50-dən artıq elmi məqalə ilə müxtəlif mətbuat orqanlarında çıxış etmişdir.

4 monoqrafiyanın, həmçinin İranda tərcümə edilmiş 1 monoqrafiyanın müəllifidir.

Respublika və xarici ölkələrdə keçirilən elmi konfranslarda iştirak etmişdir.

Əsərləri: Fars dilində sözdüzəldici omomorfemlər, B., 1972; Fars dilini tədqiq edən Azərbaycan alimləri, B., 1990; Hinduşah Naxçıvani. Əs-Sihah əl-əsəmiyyə, B., 1993 və s.

ƏLİALLAHLIQ - şüəlikdə təriqət. XV əsrdə meydana gəlmişdir. İranda, Əfqanıstanda, Türkiyədə, Suriyada və İraqda yayılmışdır. "Məzhəbin dini ehkamına görə Allah ilə Əli qırılmaz sürətdə bağlı olmuşdur. Əli bütün peyğəmbərlərdə, imamlarda, müqəddəslərdə təcəssüm etmişdir" ("*İslam*" - qısa məlumat kitabı, B., 1985, səh. 55). Təriqət çoxarvadlılığı inkar etmişdir. Əliəllahlılar yığıncaqlarını gecələr gizli şəkildə keçirərmişlər. Lənkərandə da Əliəllahı təriqətinə mənsub olanlara təsadüf olunmuşdur. Onlar özlərini "Əhli-həqq" (həqiqət adamları) adlandırırdılar.

ƏLİAYAĞI - Haftoni qəsəbəsində ziyarət-gah. Bu ad Həzrəti Əli ibn Əbutalibə hörmət əlaməti olaraq verilmişdir.

Xalqın etiqadına görə, Həzrəti Əli (ə) sərkərdəlik dövründə bu yerlərdə olmuşdur. Əli ayağının təsvir etdildiyi yerin yanından bulaq axır. Belə bir ziyarət-gah Boladi kəndində də vardır.

Girdəni kəndinin girəcəyində Əli meydanı ilə tanınan geniş bir ərazi yerləşir. Rəvayətə görə, Həzrəti Əli (ə) İslam dininin yayıldığı illərdə burada olmuş, dinin əleyhdarları ilə döyüşmüşdür.

Yazılı ədəbiyyatda Həzrəti Əlinin (ə) Azərbaycana gəlişi haqqında məlumat yoxdur.

ƏLİBƏYOV İsabəy Balabəy oğlu - çar Rusiyası dövründə Lənkərana gəlmiş ilk ali təhsilli müsəlman həkimi.

Həkimlik fəaliyyətinə Lənkərandə başlamış (1907), Lənkəranın zadəganlarından Əsgərxan Talışinskının təhsil almış qızı Kişvər xanımla ailə qurmuşdur. Lənkəran Dövlət Universitetinin indiki əsas binasını (Lənkəran şəhəri, H.

Aslanov xiyabanı, 50) arvadı Kişvər xanımın şəərəfinə tikdirmişdir (1908). 1930-cı illərdə repressiyaya məruz qalmışdır. Yazıçı-şair Xanımana Əlibəyli, filologiya elmləri doktoru, professor Gülrux Əlibəyli İsabəy Əlibəyovun qardaşı nəvələridir.

ƏLİBƏYLİ Gülrux Sabir qızı (d.12.01.1928, Bakı şəhəri - 15.02.2016, Bakı şəhəri) - tənqidçi,

ədəbiyyatşünas, publisist, SSRİ Yazıçılar İttifaqının üzvü (1967), filologiya elmləri doktoru (1974), professor (1978).

Leninqrad Dövlət Universitetinin şərqşünaslıq fakültəsini (1952) bitirdikdən sonra ADU-nun filologiya fakültəsində müəllim (1952-1954), Moskvada M. Qorki adına Dünya Ədəbiyyatı İnstitutunda aspirant (1954-1958), Azərbaycan SSR EA Nizami adına Dil və Ədəbiyyatı İnstitutunda kiçik və baş elmi işçi (1958-1962, 1965-1969), Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutunun baş müəllimi və professoru (1969-1989), Azərbaycan SSR Mədəniyyət Nazirinin müavini (1962-1965) olmuşdur.

1995-1997-ci illərdə Lənkərandakı "Hirkan" Özəl Universitetində "Zadəgan etikası" fənnindən dərs demişdir. Estetika və bədiiilik məsələlərinə dair əsərləri, ədəbi-tənqidi məqalələr, şair Rəsul Rzanın yaradıcılığı haqqında monoqrafiyası, ictimai-fəlsəfi, mənəvi-əxlaqi mövzuda publisistik kitabların müəllifidir.

Lənkəranda olan görkəmli şəxslərin həyatından bəhs etdiyi publisistik yazıları maraq doğurur.

ƏLİBƏYLİ Sevda Bəhram qızı (09.05.1960, Lənkəran şəhəri) - yazıçı-jurnalist, "Söz" jurnalının baş redaktoru (1995-ci ildən), Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1985), Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2005), Prezident mükafatçısı (2013).

Lənkəran şəhər 5 saylı orta məktəbini (1977), Azərbaycan Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsini bitirib (1986).

Əmək fəaliyyətinə "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində ədəbi işçi kimi başlayıb (1983-1993). 1993-cü ildən "Söz" ədəbi-publisistik jurnalında çalışır. 1995-ci ilədək redaktor müavini

işləmişdir. 1995-ci ildən jurnalın baş redaktorudur.

Mətbuat sahəsində yaradıcılıq uğurlarına görə, Məhsəti Gəncəvi (1996), "Qızıl qələm" (2003), "Rəsul Rza" adına beynəlxalq ədəbi (2007), "Xalqın nüfuzlu ziyalı" (2010), "Əkinçi" mətbuat cəmiyyətinin "Həsən bəy Zərdabi" (2010) mükafatlarının laureatıdır.

"İlk poliqrəfi alim" kitabına görə ilin sənədli araşdırma publisistika nominasiyasında birinci mükafata layiq görülmüşdür (2010).

Məktəb illərindən bədii yaradıcılıqla məşğuldur. Yaradıcılığında torpağa, Vətənə, el-obaya məhəbbət hissləri əsas yer tutur.

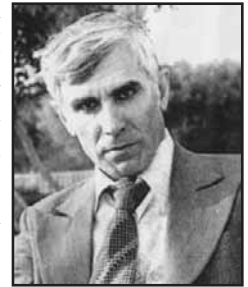
Əsərləri: Xəzərin general oğlu, B., 2002; Tanrısı haqq olan aşiq, B., 2004; İlk poliqrəfi alim, B., 2010; Bəyaz gecənin qızları, B., 2010; Bilsəm ki, həyatda izim qalıbdır, B., 2010; Ömrün mənası, B., 2012.

ƏLİLLƏRİN Regional Bərpa Mərkəzi - tibb müəssisəsi. 2006-cı il yanvar ayında istifadəyə verilmişdir. Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin nəzdində fəaliyyət göstərir. Xəstələrə stasionar və ambulatoriya xidməti göstərilir. 14 carpayısı, 6 palatası vardır.

Nazim Ağababa oğlu Qəribov tibb mərkəzinin ilk baş həkimi olmuşdur.

ƏLİSA Nicat (təxəllüsü; əsl adı və familiyası Hüseynov Əlisa Qulam oğlu - d.10.08.1936, Lerik rayonu, Yuxarı Gədik kəndi) - şair, nasir, SSRİ Yazıçılar İttifaqının üzvü (1970), Azərbaycan nəsrinin görkəmli nümayəndələrindən biri.

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1955), Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsinin biblioqrafiya şöbəsini (1963) bitirmişdir. Azərbaycan Dövlət Televiziya və Radio Verilişləri Komitəsində redaktor vəzifəsində (1967-1972), "Elm və həyat" jurnalında ədəbi işçi, şöbə müdiri (1974-1983) işləmiş, respublikanın müxtəlif qəzetləri ilə əməkdaşlıq etmişdir.

1983-1990-cı illərdə Lənkəran rayonunun Sağlaküçə kəndində yaşamış, yaradıcılıqla məşğul olmuşdur. Bu dövrdə "Zərdüşt", "Əsarət bayramı", "Gərəksiz" povestlərini yazmış, Plutarxın "Makedoniyalı İsgəndər", Məhəmməd Tahirin "Şeyx Şamil" kitablarını tərcümə etmişdir. 1990-cı ildə Bakıya köçərək, "Turan" adlı ədəbi, siyasi, tarixi, fəlsəfi jurnal təsis etmiş və onun baş redaktoru olmuşdur (1993-1994).

Bədii yaradıcılığa orta məktəb illərində başlamışdır. "Bircə söz" adlı ilk şeiri 1956-cı ildə "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzetində dərc olunmuşdur.

"Yay axşamı" adlı ilk şeirlər kitabı Azərbaycan ədəbiyyatında nəşr edilmişdir (1964). "Çənlibel" (şeirlər və poemalar) kitabından sonra (B., "Gənclik" nəşriyyatı, 1971) nəşr sahəsinə keçmişdir. Müxtəlif illərdə "Bir qız, üç çinar" (1973), "Nəğməyə dönmüş ömür" (1980), "Tarixin sübh çağ" (1982), "Qızılbaşlar" (1983), "Mirzə Şəfi" (1984), "Qəbilə başçısı" (1987), "Gənclik müdrik" (1990), "Dünya fəlsəfi irsindən yarpaqlar" (1991), "Nağıllara dönmə tarix" (1993), "Şah İsmayıl Xətai" (1993), "Ruhların söhbəti" (1994), "Dünya sərkərdələri" (1995), "Dünya filosofları" (1995), "Sevgi şərabı" (1997), "Xatirələr sırıltısı" (1998), "Dünya tarixçiləri" (1998), "Karvan" (2000), "Dahilər" (2001), "100 böyük azərbaycanlı" (1999), "Bülbül və gül" (2003), "Qızıl fəlsəfə" (2003), "Tiranlar və kölələr" (2004), "Mələklər və ibislər" (2007), "Sarsılmaz Mir Cəfər" (2009), "Tarixin qurub" (2009), "Ehram" (2009), Əsərləri (I-IV cild, 2010) və s. əsərləri nəşr olunmuşdur.

Əlisə Nicat yaradıcılığı özünəməxsus sənətkarlığı ilə seçilir. Əsərləri gərgin süjet, konflikt, yığcam yazı üslubu ilə diqqəti cəlb edir. "Karvan" (Seçilmiş əsərləri) kitabına poeziya və nəsr nümunələri, siyasi, fəlsəfi məqalələr, tarixi əsərlər və kəskin publisistika nümunələri daxil edilmişdir.

Azərbaycan ədəbiyyatına "Ruhların söhbəti", "Xəyali söhbətlər", "Bioqrafik roman" kimi fəlsəfi janrlar gətirmişdir. Tarixi romanlar və fəlsəfi antologiya-ensiklopediyalar müəllifi kimi tanınır.

Azərbaycan MEA-nın Hüquq və Fəlsəfə

İnstitutunun Elmi şurasında Fəxri Fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsinə layiq görülmüşdür. 33 cildə bədii, fəlsəfi, tarixi, publisistik əsərləri külliyyat halında nəşr olunub.

"Araz" ədəbi mükafatına layiq görülmüşdür (1994).

Lənkəranda yaradıcılıq gecələri keçirilmişdir.

Ədəbi ictimaiyyət tərəfindən anadan olmasının 75 illiyi, yaradıcılığının 60 illiyi qeyd edilmişdir.

ƏLİYEV Afiq Xanoğlu oğlu (d.28.12.1958, Füzuli rayonu, Kürdmahmudlu kəndi) - pedaqoq, pedaqoji elmlər namizədi (1996).

1980-ci ildə Azərbaycan Bədən Tərbiyəsi İnstitutunun pedaqoji fakültəsini fərqlənmə ilə bitirib. Pedaqoji fəaliyyətinə Füzuli rayonu, Aşağı Alixanlı kənd orta məktəbində başlayıb (1980-1985).

Sonralar rayonun Kürdmahmudlu kənd orta məktəbində sinifdən xaric və məktəbdən kənar işlər üzrə təşkilatçı müavini (1985-1986), təlim-tərbiyə işləri üzrə direktor müavini (1986-1993) işləyib.

1993-cü ildən Qarabağ hadisələri ilə əlaqədar məcburi köçkün kimi Bakı şəhərində məskunlaşıb və M.Ə.Sabir adına Bakı Pedaqoji Texnikumunda müəllim işləyib (1994-1997).

1997-ci ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin müəllimidir. Pedaqogika və psixologiya kafedrasının (2006-2016), Humanitar fənlər kafedrasının (2016-cı ildən) müdiri işləmişdir.

1996-cı ildə "Pedaqogikanın nəzəriyyəsi və tarixi" ixtisası üzrə pedaqoji elmlər namizədi alimlik dərəcəsi, 2006-cı ildən dosent elmi adı almışdır.

2 kitabın, 2 metodik vəsaitin, 6 tədris proqramının, 25-dək elmi məqalə və tezis müəllifi, Ə. Ağayevin "Seçilmiş pedaqoji əsərləri"nin tərtibçisidir.

Əsərləri: Böyük Sabirin adına layiq (M.Ə. Sabir adına Bakı Pedaqoji Texnikumunun iş təcrübəsi - Ə. Ağayevlə birlikdə), B., 1999; Vətəndaşlıq ləyaqəti tərbiyəsi üzrə işin təşkili, B., 2005.

ƏLİYEV Akif Əbdül oğlu (d. 02.02.1941, Lənkəran rayonu, Kənarməşə kəndi) - müəllim, pedaqoji elmlər namizədi (1981), dosent (1991), professor (2007), respublikanın Əməkdar müəllimi (2001).

Xolmili kənd orta məktəbini (1958), Azərbaycan Bədən Tərbiyəsi İnstitutunu bitirib (1968).

Azərbaycan Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyasında işləyir (1968-ci ildən). Həmin ali məktəbin bədən tərbiyəsi və idarə edilməsi kafedrasının müdürüdür (2001-ci ildən).

Respublikada gənc idmançı kadrlarının yetişməsində xidmətləri çoxdur. Yunan-Roma güləşi üzrə Bakı və Azərbaycan çempionudur (1967, 1968), SSRİ İdman ustasıdır (1968).

Bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafı tarixi ilə bağlı 110 elmi məqalənin, 3 dərslik və 20 dərs vəsaitinin müəllifidir.

Əsərləri: Beynəlxalq Olimpiya Komitəsi və Beynəlxalq federasiyaların fəaliyyəti (dərs vəsaiti), 1998; Pedaqoji təcrübənin təşkili (dərs vəsaiti), B., 2003; Məşqçilik təcrübəsinin aparılması, dərs vəsaiti, B., 2004; Bədən tərbiyəsi və idman tarixi (dərslik), B., 2005; Bədən tərbiyəsi və idmanın idarə edilməsi və iqtisadiyyatı (dərslik), B., 2005; Bədən tərbiyəsi və idman hərəkətinin idarə edilməsi (dərslik), B., 2006; Azərbaycan milli idman oyunlarının tarixi (dərs vəsaiti), B., 2001; Qış Olimpiya oyunları tarixindən (1924-2006), dərs vəsaiti, B., 2007; Olimpiya oyunlarının təşəkkülü və inkişaf tarixi (1894-1936), dərs vəsaiti, B., 2008; Olimpiya oyunlarının tarixindən (Londondan-Londondək, 1948-2008), dərs vəsaiti, B., 2008.

ƏLİYEV Anar Rasim oğlu (d. 01.10.1973, Lənkəran şəhəri - 06.11.1993, Lənkəran şəhəri) - Qarabağ şəhidi, zabit, rota komandiri.

Şəhər 4 sayılı orta məktəbini (1987), C. Naxçıvanski adına hərbi internat məktəbini (1990), Vladıqafqaz Ali Hərbi Ümumqoşun Komandirlər Məktəbini (1992) bitirmişdir. 1993-cü ilin martında xaricdə xüsusi hərbi hazırlıq

keçmiş, Ağdam və Laçın döyüşlərində iştirak etmişdir.

Mart ayından Füzuli bölgəsində döyüşürdü. Döyüş tapşırığını yerinə yetirərkən qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Ölümündən sonra "Azərbaycan Bayrağı" ordeninə layiq görülmüşdür. Lənkəranda adına küçə vardır, yaşadığı binaya xatirə lövhəsi vurulmuşdur.

ƏLİYEV Asəf Yunus oğlu (d. 09.05.1927, Lənkəran şəhəri - 09.05.1998, Bakı şəhəri) - bioloq, biologiya elmləri doktoru (1985).

Lənkəran şəhər 3 sayılı orta məktəbini (1943), ADU-nun biologiya fakültəsini (1953) bitirmiş, əmək fəaliyyətinə Azərbaycan EA Torpaqşünaslıq İnstitutunda başlamışdır. 1965-1968-ci illərdə Birma Respublikasında elmi ezamiyyətdə olmuşdur. Sonralar respublika Elmi-Tədqiqat Tərəvəzçilik İnstitutu Lənkəran Zona-Təcrübə Stansiyasında elmi işçi, baş elmi işçi və Zona Təcrübə Stansiyasının müdiri işləmişdir (1980-1985).

Azərbaycan EA Torpaqşünaslıq İnstitutunda laboratoriya müdiri işləyərkən vəfat etmişdir.

"Subtropik bitkilər və becərilməsi" dərsliyinin, bir neçə metodik vəsaitin, 5 monoqrafiyanın müəllifidir.

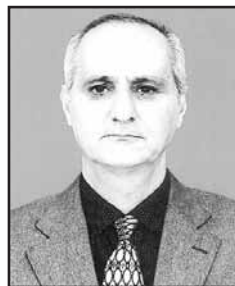
ƏLİYEV Ayətdin Baldadaş oğlu (02.10.1959, Lənkəran rayonu, Luvəsər kəndi) - pedaqog, filologiya elmləri namizədi (2009).

Lənkəran şəhər 1 sayılı orta məktəbini (1976), Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun filologiya fakültəsini (1980) bitirmişdir.

Rayonun Haftoni qəsəbə (1980-1983) və Kərgəlan kənd orta məktəblərində ədəbiyyat müəllimi işləmişdir (1985-1993).

Hərbi xidmətdə olmuşdur (1983-1985).

1993-cü ilin iyun ayından Lənkəran Dövlət

Universitetinin müəllimidir. Universitetdə tədris şöbəsinin müdiri (1996-1999), elmi katib (2005-2007), tədris şöbəsinin baş inspektoru (2006) və s. vəzifələrdə işləmişdir.

2016-cı il avqust ayından İbtidai təhsil və məktəbəqədər təlim kafedrasının müdürüdür.

"F.H.Naxçıvaninin "Əs-Sihah əl-əcəmiyyə" əsərinin leksik və qrammatik xüsusiyyətləri" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək filologiya elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır (2007).

"F.H.Naxçıvaninin "Əs-Sihah əl-əcəmiyyə" əsərinin dili" adlı dərslər vəsaitinin, 2 metodik göstərişin və 1 proqramın, 16 elmi, 100-dən çox publisistik məqalənin müəllifidir.

"Elin səsi" qəzetinin redaktoru olmuşdur (1992).

ƏLİYEV Baldadaş Məmməd oğlu (d. 15.02.1936, Lənkəran rayonu, Luvəsər kəndi) -

həkim, Lənkəran səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri, tibbi cihazlar üzrə ixtiraçı - həkim.

İbtidai təhsilini Luvəsər kənd, orta təhsilini Lənkəran şəhər 4 saylı, daha sonra Bakı şəhər 165 və 194 saylı rus məktəblərində almışdır. 1956-1961-ci illərdə N.Nərimanov adına Azərbaycan Tibb İnstitutunun stomatoloji fakültəsinin rus sektorunda oxumuşdur. Fasiləsiz olaraq 1961-ci ildən 2011-ci ilədək Lənkəran mərkəzi xəstəxanasında həkim işləmişdir. 1974-1980-ci illərdə Lənkəran Rayon Səhiyyə Şöbəsinin müdiri olmuşdur.

Lənkəranda ilk dəfə haymor boşluğunun göz divarlarında təsadüfi ağıl dişinin operasiyasını aparmışdır.

Yüzdən çox ixtira və səmərələşdirici təklifin müəllifidir. İxtiralarından səkkizinə SSRİ Dövlət İxtira Komitəsi, Rusiya Federasiyası Dövlət İxtira Komitəsi tərəfindən müəlliflik şəhadətnaməsi və patentlə bağlı sənədlər verilmişdir. Müəllifi olduğu "LOR - cərrahi əməliyyatlar üçün cərrahi stol"u vasitəsilə xəstələr bütün vəziyyətlərdə müayinə edilir və operasiya aparılır. "Qulaq üçün pnevmatik qurğusu" müxtəlif

xəstəliklərin fəsadlarından eşitmə qabiliyyəti zəifləmiş adamların müalicəsində işlədilir. Bu ixtira ilə sonradan əmələ gələn karlığın qarşısı alınır.

İki dəfə Ə.Əliyev adına Azərbaycan Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda, iki dəfə Kiyev şəhərində Helmqolts adına Tibb İnstitutunun LOR kafedrasında, 1984-cü ildə Tbilisidə Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda ixtisasartırma kursu keçmişdir. Həkimlik illərində keçirdiyi nadir uğurlu və mürəkkəb cərrahiyyə əməliyyatlarına görə, el arasında "ixtiraçı-loğman", "professor" kimi tanınmış, çətin məqamlarda Bakı və digər şəhərlərdən ona müraciətlər olunmuşdur.

Həmyerlimiz general Həzi Aslanova ikinci dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adının verilməsi kimi çox mühüm və tarixi əhəmiyyətli bir faktın aşkar edilməsində Baldadaş həkimin də xidmətləri vardır. 1984-cü ildə o, Tbilisi Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda kursda oxuyarkən Həzi Aslanovun cəbhə yoldaşı, professor Georgi Rafaeloviç Beqiaşvilidən həmyerlimizə ikinci dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adının verilməsi haqqında lazımi arxiv sənədlərini əldə edərək, onları qəhrəmanın ailəsinə və hərbi jurnalist Musa Bağirova təqdim etmişdir.

Musa Bağirov qeyd edir: "1984-cü ildə belə bir xəbər eşitdim ki, tank qoşunları general-mayoru Həzi Aslanova bir deyil, iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adı verilmişdir. Düzdür, əvvəllər də belə söz-söhbət gəzirdi. Ancaq bunun şahidi olan bir nəfərin Gürcüstanda yaşadığını bilmirdim. Daha doğrusu, bu xəbəri Azərbaycana lənkəranlı həkim, ixtiraçı Baldadaş Əliyev gətirmişdi. O, Tbilisidə Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda LOR ixtisası üzrə ixtisasartırma kursu keçəndə bir gün institutun prorektoru, professor Georgi Rafaeloviç Beqiaşvili onu yanına çağıraraq, deyir ki, bəs nə üçün indiyəcən lənkəranlı olduğunu mənə deməmişən. Axı, mənim cəbhə dostum, qan qardaşım Həzi Aslanov da lənkəranlıdır (*A.Qurbani. General M.Nəsirov xatirələrində, B., 2012*).

Bu barədə digər mətbuat orqanlarında da qeyd edilmişdir. Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin şöbə müdiri, Əməkdar incə-

sənət xadimi polkovnik Abdulla Qurbani 2010-cu ildə yazdığı "İki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Həzi Aslanov" kitabında onunla bir yerdə xidmət edən, həmyerlisi qvardiya-mayoru Yədulla İsmayılovdan belə bir sitat gətirir: "Həzinin ağır yaralandığını eşidən kimi, mən ora - hərbi hospitala gəldim. Orada milliyyətə gürcü (təəssüf ki, adını yaddan çıxarmışam) üç nəfər başqa cərrahla Həzini əməliyyat etdilər. Əməliyyatdan sonra Həzi özünü yaxşı hiss etməyə başladı." O gürcü həkimini 40 ildən sonra tapmaq Baldadaş Əliyevə nəsib olmuşdur.

"Lənkəran" qəzetində Həzi Aslanovun ağır yaralanmasının şahidi olmuş Georgi Rafaeloviç Beqiaşvilidən belə bir sitat verilmişdir: "Mən med-sambatda ağır xəstələri qəbul edib müalicə edirdim. Bu zaman rabitəçi motosiklətdə təcili gəlib mənə bildirdi ki, Həzi ağır yaralanıb, səni istəyir. Mən tələsik sargı materiallarını yığıb hadisə yerinə qayıtdım. Həzi qarın nahiyyəsindən yaralanmışdı, çoxlu qan itirmişdi. Qanaxmanı saxlamaq üçün yaranı işlədim, möhkəm sarıdım. Əməliyyat üçün üç təcrübəli cərrah dəvət etdim. Qəlpələr çıxarıldı, lakin Həzi huşsuz vəziyyətdə idi. Çoxlu qan itirmişdi, təcili qan keçirmək lazım idi. Hospitalda isə qan yox idi. Başqa yerdən qan gətirmək çox vaxt apardı. Mənim qanım Həzinin qanı kimi II qrup idi. Çox kritik vəziyyət yaranmışdı. Buna görə də dərhal Həzinin yanında uzandım və əmr etdim ki, mənim qanımı ona köçürsünlər. 500 qrama qədər qan köçürüldükdən sonra Həzi özünə gəldi. Ətrafa baxıb gördü ki, mənim qanım sistemlə onun bədənində yeridilir, bu anda o, mənə dedi: "Əvvəl sən mənim cənublu dostum idin, indi isə mənim qan qardaşımsan". Həzi tam sağalana qədər onun yanında qaldım. Med-sambatda çoxlu yaralı toplandığından mən onu yaxşı vəziyyətdə növbətçi həkimə təhvil verib yaralılara tibbi yardım göstərmək üçün iş yerimə qayıtdım" ("Lənkəran" qəzeti, 22.05.2013).

ƏLİYEV Bilal Nəsir oğlu (d. 07.03.1975, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi-26.03.1994) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra Bakıda texnikuma daxil olmuşdur (1987).

Texnikumda oxuyarkən həqiqi hərbi xidmətə çağırılmışdır. Murovdanın minalardan təmizlənməsində şəxsi igidlik nümunəsi göstərmişdir.

Siyasi və döyüş hazırlığı əlaçısı idi.

Beyləqanda döyüş tapşırığını yerinə yetirərkən qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

ƏLİYEV Cəbrayıl Mirzə Əli oğlu (d.26.12.1913, Lənkəran şəhəri- 26.04.1998, Gəncə şəhəri)

- kənd təsərrüfatı elmləri doktoru, professor (1973), respublikanın Əməkdar elm xadimi (1991), respublikanın Əməkdar aqronomu (1992),

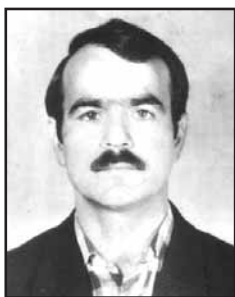
Lənkəran şəhər ikidərəcəli məktəbini (1930), Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun meyvə-tərəvəzçilik fakültəsini (1937), Gürcüstan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun aspiranturasını (1940) bitirmiş, ömrünün axırınadək S. Ağamalıoğlu adına Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun meyvəçilik kafedrasının professoru olmuşdur. Meyvə bitkilərinin biomorfoloji və aqrotekniki xüsusiyyətlərinin tədqiqi, Azərbaycanda becərilən bitki növləri və s. mövzularda 100-dək elmi məqalənin, "Rus botanikləri" (Moskva, 1944), "Şaftalı" (Bakı, 1953), "Çay tikani" (1987), "Bağçılıq" (B., 1992) kitablarının, "Nar" bitkisi haqqında monoqrafiyanın (1944), "Meyvəçilik" dərs vəsaitinin (1974) və s. elmi əsərlərin müəllifidir.

Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni (1980), ÜİKT Sərgisinin medalı (1953), Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı ilə təltif olunmuşdur.

ƏLİYEV Etibar Böyükağa oğlu (d. 11.07.1955, Lənkəran şəhəri- 23.08.1993, Lənkəran şəhəri) - Azərbaycan Respublikasının Milli Qəhrəmanı (1993).

Astara internat məktəbini bitirdikdən (1969) sonra təhsilini Lənkəranda 34 saylı texniki peşə məktəbində davam etdirmişdir. 1970-ci ildə meyvə-tərəvəz konservi zavodunda əmək

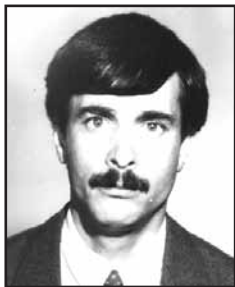
fəaliyyətinə başlamışdır. Sonralar Lənkəranda "Sevinc" kooperativində dülgər işləmişdir.

Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və müstəqilliyi uğrunda fəal mübarizlərdən idi. 1990-cı il yanvar hadisələrində Sovet Ordusu tərəfindən tutularaq, işgəncələrə məruz qalmış, otuz gün həbsdə qalmışdır.

1993-cü il avqustun 23-də Lənkəran hadisələrində həlak olmuşdur.

Lənkəran şəhərində büstü qoyulmuşdur, adına küçə vardır.

ƏLİYEV Əliağa Məhərrəm oğlu (d.05.04.1964, Lənkəran rayonu, Nərimanabad qəsəbəsi - 20.09.1992, Nərimanabad qəsəbəsi) - Qarabağ şəhidi.

Qəsəbə orta məktəbini bitirdikdən sonra N. Nərimanov adına balıq kombinatında fəhlə işləmişdir (1980-1982). Sonra ordu sıralarına çağırılmışdır. Ordudan tərxis olunduqdan sonra yenidən əmək fəaliyyətini davam etdirmişdir.

Qarabağ hadisələri ilə əlaqədar könüllü silaha sarılmış, 1992-ci ildə Füzuli uğrunda döyüşlərdə iştirak edərkən mühasirəyə düşmüş və qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

ƏLİYEV Əlirza Babakəşi oğlu (d. 17.01.1946, Masallı rayonu, Rudəkənar kəndi) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi, filologiya elmləri namizədi (1982), dosent.

Lənkəran Pedaqoji Məktəbini (1967), Azərbaycan Dövlət Universitetini (1975) bitirmişdir. Universitetin "Azərbaycan dilçiliyi" kafedrasının dissertantı olmuş (1979-1982), "Azərbaycan dilində jarqonlar" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir.

Lənkəran təhsil müəssisələrində müəllim, Lənkəran Təhsil Şöbəsinə metodist (1978-1987) və təhsil şöbəsi müdürünün müavini (1987-2007) işləmişdir.

1992-ci ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin müəllimidir. Müasir Azərbaycan dilindən mühazirələr oxuyur.

Azərbaycan Respublikası müəllimlərinin V və VII qurultaylarının nümayəndəsi olmuş, təhsildə qazandığı uğurlarına görə "Tərəqqi" medalına (2013), "SSRİ Maarif əlaçısı" və respublikanın "Qabaqcıl maarif xadimi" adına layiq görülmüşdür.

60-dan çox elmi məqalənin, dərslik və monoqrafiyanın müəllifidir.

Əsərləri: Azərbaycan dilində jarqonlar, B., 1998; Talış dilinin leksikası, B., 2003; Heydər Əliyev şəxsiyyəti və irsi ən böyük tərbiyə məktəbidir, B., 2003; Müasir Azərbaycan dilinin istifadə dairəsinə görə leksikası, LDU, 2004; Tolışi zıvon (IV sinif üçün dərslik - Ə.Rəcəbli ilə), B., 2006; Talış dilində türk alınmaları, B., 2007.

ƏLİYEV Əsgər Ələkbər oğlu (d. 08. 11. 1974, Lənkəran rayonu, Ləj kəndi - 17.03.1995, Ləj kəndi) - Azərbaycan Respublikasının Milli Qəhrəmanı (04. 04. 1995).

Haftoni qəsəbə orta məktəbini (1992) bitirdikdən sonra Bakı Ali Ümumqoşun Komandirlər Məktəbinə daxil olmuşdur (1993). Məktəbin ikinci kursunda oxuyarkən Bakı şəhərində 1995-ci il 14-17 mart hadisələri zamanı Azərbaycan dövlət çevrilişi cəhdinin qarşısının alınması zamanı qəhrəmancasına həlak olmuşdur. Ölümündən sonra Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adına layiq görülmüşdür.

Lənkəranın "Dostluq" mədəniyyət və istirahət parkına adı verilmişdir, parkda büstü qoyulmuşdur. Əməkdar jurnalist İ. Şükürlünün "Ömrümün çırağı sönmədi" sənədli povesti həyat və fəaliyyətinə həsr edilmişdir (B., 2003).

ƏLİYEV Fərail Abbas oğlu (d. 23. 08. 1975, Lənkəran rayonu, Kərgəlan kəndi - 21.04.1994) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirmiş (1991), sovxozda fəhlə işləmişdir. 1993-cü ildə Milli Ordu sıralarına çağırılmışdır.

Canyataq kəndi uğrunda döyüşdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı şəhərin Böyük bazar qəbiristanındadır.

ƏLİYEV Fərman Əbutalıb oğlu (d.16.10. 1935, Lənkəran şəhəri - 19.06.1988, Lənkəran şəhəri) - həkim-terapevt, respublikanın Əməkdar həkimi (1979).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1953), Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu (1959) bitirmişdir. Sonra Sovet Ordusu sıralarında xidmət etmiş (1959-1962), tibb kapitanı rütbəsində ordudan tərxis olunmuşdur. 1968-ci ildən Lənkəran mərkəzi xəstəxanası terapiya şöbəsinin müdiri olmuşdur.

Lənkəranda səhiyyənin inkişafında xidmətləri vardır.

ƏLİYEV Hacı Xalıq oğlu (d. 17.02.1939, Lənkəran rayonu, Aşağı Nuvədi qəsəbəsi - 04.11.2006, Aşağı Nuvədi qəsəbəsi) - istehsalat qabaqcılı, respublikanın tərəvəz ustası (1978).

Gərmətük qəsəbə orta məktəbini (1960), Lənkəran Kənd Təsərrüfatı Texnikumunu (1963), S. Ağamalıoğlu adına Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun aqronomluq fakültəsini (1979) bitirmiş, əmək fəaliyyətinə fəhlə işləməklə başlamışdır. Sonralar Baloğlan Abbasov adına sovxozda briqadir işləmişdir (1965-1990). Başçılıq etdiyi briqada 1973-cü ildə hər hektar sahədən 600 sentner tərəvəz götürərək Ümumit-

tifaq miqyasında rekord nəticəyə nail olmuşdur. Lənkəranda ilboyu tərəvəz yetişdirməyin təşəbbüsçüsü olmuş, təcrübəsi yayılmışdır.

Əmək göstəricilərinə görə üç dəfə Lenin ordeninə layiq görülmüşdür (1975, 1977 və 1980).

ƏLİYEV Həzi Murtuza oğlu (d.13. 07. 1935, Lənkəran şəhəri - 01. 10. 2004, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2001), Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1964).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1953), Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini (1959) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə şəhər 6 saylı yeddiillik məktəbində müəllim kimi başlamışdır (1953-1959). Lənkəranda çıxan "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində xüsusi müxbir və məktublar şöbəsinin müdiri (1959-1965), İstisu qəsəbə orta məktəbində, Lənkəran Pedaqoji Texnikumunda müəllim (1965-1969), Lənkəran Xalq Maarif Şöbəsinə metodist (1969-1970), Nərimanabad səkkizillik (1970-1972) və orta (1972-1975) məktəblərində, şəhər fəhlə-gənclər məktəbində (1975-1987) direktor, şəhər 7 və 5 saylı orta məktəblərində direktor müavini işləmişdir (1987-1993). Sonralar yenidən mətbuat sahəsinə keçmiş, 1994-cü ilin yanvarından ömrünün axırınadək "Lənkəran" qəzetinin redaktoru (1994-2003) vəzifəsində çalışmışdır.

Ədəbi fəaliyyətə 1950-ci illərin ortalarından başlamış, rus şairlərindən etdiyi tərcümələr professor Əli Sultanlının redaktorluğu ilə buraxılan xarici ədəbiyyat dərsləklərində verilmişdir. İlk hekayəsi 1959-cu ildə "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində çap edilmişdir.

Dünyanın ən qocaman sakini Şirəli Müslümov haqqında yazdığı "İlğıma qovuşan karvan" povesti ayrı-ayrı qəzetlərdə, o cümlədən 1965-ci ildə Litvada nəşr olunmuşdur. "Ustad ali jurnalist" (1996), "Qızıl qələm" (2001) mükafatları laureatıdır.

Əsərləri: Ümid B., 1988; Dəmirağac əfsanəsi, B., 2000.

ƏLİYEV Həşim İsa oğlu (d.01.02.1936, Lənkəran şəhəri) - həkim-uroloq, respublika Dövlət mükafatı laureatı (1974), tibb elmləri namizədi (1972).

Lənkəran şəhər 3 sayılı orta məktəbini (1954), Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun müalicə-profilaktika fakültəsini (1960) bitirmiş, Daxili İşlər Nazirliyinin hospitalında hərbi həkim işləmişdir (1960-1965).

1967-ci ildən respublika Mərkəzi Klinik-Uroloji Xəstəxanasında baş həkimin müalicə işləri üzrə müavini.

1972-ci ildə Ə.Əliyev adına respublika Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda akademik M. Cavadzadənin rəhbərliyi altında "Əməliyyat olunan xəstələrdə trombofilibyanın qarşısının alınması" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə edərək, tibb elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır (1972).

1974-cü ildə respublika Klinik-Uroloji Xəstəxanasında süni böyrək şöbəsinin yaradılmasına və burada aparılan ilk uğurlu əməliyyatlara görə Azərbaycan Dövlət mükafatına layiq görülmüşdür (1974).

Uroloji xəstəliklərlə bağlı 30-dan çox elmi məqalənin müəllifidir.

Səhiyyə sahəsində yüksək ixtisaslı və işgüzar təşkilatçı həkim olmaqla bərabər, klassik Azərbaycan ədəbiyyatının, o cümlədən Nizami, Füzuli, Səməd Vurğun yaradıcılığının gözəl bilicisidir.

ƏLİYEV Hüseyn Ağadədə oğlu (d.10.03.1942, Lənkəran rayonu, Bəlləbur kəndi - 26.03.1999, Bakı)-hüquqşünas, müəllim, Qarabağ müharibəsinin veteranı.

Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun İbtidai təhsilin pedaqogikası və metodikası fakültəsini (1968), Bakı Şəhər Partiya Komitəsi nəzdində Marksizm-Leninizm Universitetini (1973), SSRİ Daxili İşlər Nazirliyinin Moskva şəhərindəki Akademiyasının Hüquq-mühafizə sahəsində idarəetmənin təşkili fakültəsini (1980) bitirmişdir.

1968-1977-ci illərdə Bakı şəhəri və Rusiya Federasiyasında daxili işlər orqanlarında mühəndis, inspektor, dəstə rəisi, təlimatçı vəzifələrində xidmət etmiş, 1992-ci ildə Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin İslah işləri idarəsinin 6 sayılı islah-əmək koloniyasında rəisin siyasi və tərbiyəvi işlər üzrə müavini vəzifəsində təqaüdə çıxmışdır.

Daxili xidmət podpolkovniki xüsusi rütbəsinə yiyələnmiş, DİN rəhbərliyinin çoxsaylı fərman, diplom və təşəkkürnamələri ilə təltif edilmişdir.

1992-1999-cu illərdə pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olmuş, "Təfəkkür", "Odlar Yurdu", "Qərb" universitetlərində və digər ali təhsil ocaqlarında hüquq elminin müxtəlif sahələrini tədris etmişdir.

Bədii yaradıcılıqla da məşğul olmuşdur. Şeirlərində vətən, əxlaq, təbiət, sosial həyat və s. məsələlər əsas yer tutmuşdur.

Oğlu İlkin Əliyev atasının yolunu davam etdirərək Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin əməkdaşı, polis zabitidir.

ƏLİYEV İsmayıl Şirəli oğlu (d. 14.04.1931, Lənkəran şəhəri - 14.03. 2014, Lənkəran şəhəri) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi, xalq maarifi əlaçısı (1985).

Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu (1947), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun tarix fakültəsini (1968) bitirmişdir.

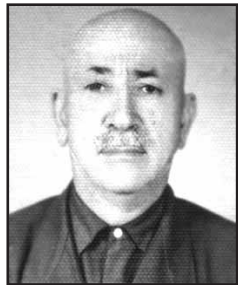
Pedaqoji fəaliyyətinə Lerik rayonunda başlamış, rayonun Veri və Bobla kənd (1947-1958), Lənkəran rayonunun Alxovka (indiki Göyşaban) məktəblərində (1958-1964) tarix müəllimi işləmişdir. 1964-cü ildən şəhər 2 sayılı orta məktəbinin tarix müəllimidir. 1967-1997-ci illərdə məktəbin tədris işləri üzrə direktor müavini olmuşdur.

İş təcrübəsi yayılmışdır.

Pedaqoji fəaliyyəti ilə yanaşı, idmançı kimi də tanınmışdır. İdmanın şahmat, dama, voleybol, futbol və güləş növü üzrə məşğul olmuş, dama və güləş üzrə ustalığa namizəd normasını yerinə yetirmişdir. Üzvü olduğu Lənkəranın gənclərdən ibarət futbol komandası 1946-cı ildə respublikada kənd idmançıları arasında birinci yeri tutmuşdur. Güləş üzrə 52 kq çəki dərəcəsinə (1947) və rus daması üzrə "Məhsul" KİK-nin respublika çempionudur (1963).

1940-1947-ci illərdə Lənkəranda fəaliyyət göstərən nəfəsli orkestrdə fəaliyyət göstərmişdir.

ƏLİYEV Məmməd Abdulla oğlu (d. 02.10.1910, İran - 06.12.1990, Lənkəran şəhəri) - istehsalat qabaqcılı, el ağsaq-qalı.

İbtidai və orta təhsilini Lüvəsər və Gərmətük kənd məktəblərində almış, 1932-ci ildə Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Lüvəsər kənd təsərrüfatında fəhlə kimi başlamışdır. Pedaqoji təhsildən sonra Lüvəsər kəndində müəllim (1932-1933), Kalinin adına kolxozda hesabdər (1933-1934), Kərgəlan kənd Sovetinin sədri (1934-1935), Kalinin adına (Rvo kəndi) kolxozun sədri (1935-1938), "Avrora" (indiki Hirkan) sovxozunda hesabdər (1938-1939), rayon maliyyə şöbəsində inspektor (1939-1941) işləmişdir.

Böyük Vətən müharibəsi illərində Kalinin adına, Andreyev adına və Babək adına kolxozların sədri işləyib (1941-1962).

1958-ci ildə Moskvada kənd təsərrüfatı işçilərinin Ümumittifaq müşavirəsindəki çıxışında SSRİ-nin dövlət başçısı N.S. Xruşşov o vaxtlar Lənkəran rayonunun Babək adına kolxozun sədri işləmiş Məmməd Əliyevin xidmətlərini qeyd etmişdir. Bununla əlaqədar "Pravda" qəzetində və respublikanın mətbuat orqanlarında yazılar verilmişdir. 1962-ci ildə yenidən Kərgəlan kənd Sovetinin sədri seçilmiş, sonralar Liman şəhər çörək kombinatının direktoru (1963-1971), şəhər qarışıq mallar ticarətinin baş mühəndisi (1972) işləmişdir.

İttifaq əhəmiyyətli fərdi təqaüddə olmuş, Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni və medallarla, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı ilə təltif edilmişdir.

Haqqında H. Qəniyevin "Ömrün mənası" (Bakı, 1974), Ş. Aslanın "Samovara od salmışam" (Bakı, 1989), H. Məcidovun "283124 nömrəli məhbus" (Bakı, 1989), E. Əhədovun "İllərdə izi qaldı" kitablarında yazılar verilmişdir.

ƏLİYEV Məmmədhüseyn Rüstəm oğlu (d. 25.04.1925, Lerik rayonu, Kürdəsər kəndi-15.06.1994, Lənkəran şəhəri) - nasir, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (1960), respublikanın Əməkdar incəsənət xadimi (1992).

Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu (1943), Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsinin jurnalistika şöbəsini (1954) bitirmişdir. 1943-cü ildən başlayaraq Lerik və Lənkəran rayonlarında müəllimlik etmiş, Lənkəranda pedaqoji və tibb məktəblərində direktor müavini, Digah kənd orta məktəbinin direktoru, Lənkəran radio verilişləri redaksiyasının məsul redaktoru (1972-1977), Azərbaycan Yazıçılar Birliyi Lənkəran zona şöbəsinin ilk məsul katibi (1977-1994) işləmişdir.

Ədəbi fəaliyyətə 1947-ci ildə şeirlə başlamışdır. Sonra nəsrə keçmişdir. "Dağlar oğlu" (1958), "Dağda bahar" (1966), "Lənkəran hekayələri" (1967), "Müstəntiq" (1973), "Torpağın ətri" (1979), "Qayaların səsi" (1983), "Döyüşən illər" (1986, 1991) və s. hekayələr, povest və roman kitabları geniş oxucu kütləsinin diqqətini cəlb etmişdir. "Prokuror", "Ana fəryadı" adlı dram əsərləri Lənkəran Dövlət Dram Teatrında tamaşaya qoyulmuşdur. "Dağlar oğlu" və "Dağda bahar" iki hissəli romanı Moskvada rus dilində çap edilmişdir. Əsərləri bir sıra dünya xalqlarının dilinə tərcümə olunmuşdur.

Azərbaycan Yazıçılar Birliyi Lənkəran zona şöbəsinin məsul katibi işlədiyi dövrdə gənc ədəbi qüvvələrinin yetişməsində böyük zəhmət sərf etmişdir. Lənkəran və ətraf rayonlarda yaşayan istedadlı gəncləri birliyin ətrafına cəlb etmişdir.

Təşəbbüsü ilə "Şəfəq" jurnalı çap edilmiş, onun ilk baş redaktoru olmuşdur.

"Şərəf Nişanı" ordeni, "Əməkdə fərqlənməyə görə" medalı ilə təltif edilmişdir.

Ədəbiyyat: M.Məmmədov. Məmmədhüseyn Əliyevin yaradıcılıq yolu, B., 2005.

ƏLİYEV Mirzə Ağəli Mirzə Əziz oğlu (d.1878, Lənkəran şəhəri - 13.01.1941, Lənkəran şəhəri) - Lənkəranda Xalq muzeyinin yaradıcısı, molla-nəsrəddinçi-müəllim.

İlk təhsilini maarifpərvər atası Mirzə Əzizin və XIX əsrin görkəmli şairi Mirzə İsmayıl Qasirin "Üsuli-cədid" (yeni üsullu) məktəbində almışdır.

Ərəb, fars, türk dillərini mükəmməl bilmişdir. 1907-ci ildə Lənkəranda ikidərəcəli (orta təhsil verən məktəb) "Behcət" məktəbi açılarkən onun müdiri olmuş və məktəbə Teymur bəy Bayraməlibəyov, Mirzə İshaq Möhsümsadə kimi tanınmış maarifçiləri işləməyə dəvət etmişdir. Təşəbbüsü ilə Lənkəranda "Nicat" qiraətxanası açılmışdır.

1936-cı ildə "Azərbaycan Şura cumhuriyyəti ibtidai və orta məktəb işçiləri Həmkarlar İttifaqı Lənkəran Rayon Komitəsinin möhür və imzası ilə təsdiq olunmuş tərcümeyi-halında M.A.Əliyev yazır: "1912-ci ildə Lənkəranda "Nicat" adında bir qiraətxana açmağa müvəffəq oldum. Nəhayət, 1914-cü ildə çar hökuməti tərəfindən qapandı".

Yerli ziyalılar "Nicat" qiraətxanasına toplaşaraq mətbuatla maraqlanar, fikir mübadiləsi apararmışlar.

Müxbirlik fəaliyyəti də maraqlıdır. Hindistanın Kəlküttə şəhərində çıxan "Həblül-mətin" (Qırılmaz kəndir), Misirdə nəşr olunan "Cəhr-nüma", İranda çıxan "Nasiri", habelə Tiflisdə nəşr olunan "Şərqi-rus", Bağçasarayda çıxan "Tərcüman" qəzetləri və "Molla Nəsrəddin" jurnalı ilə müntəzəm əlaqə saxlamışdır. Tədqiqatçılar M.A.Əliyevi "Molla Nəsrəddin"-in fəal müxbirləri sırasında göstərirlər (*M.Paşayev. "Molla Nəsrəddin" və onun iştirakçıları, Azərbaycan SSR EA Əlyazmaları fondunun əsərləri, II cild, B., 1963, səh. 126*).

Jurnalda "Qardaşoğlu" və "Sarsaqqulu" imzaları ilə çıxış etmişdir. Azərbaycanda Sovet hakimiyyətinin qələbəsindən sonra Lənkəranda çıxan "Sıx Toloş" qəzetinin səhifələrində də imzasına rast gəlirik.

İnqilabdan sonra Lənkəranda savad kurslarının müdiri olmuş, ilk sovet məktəblərinin təşkilində fəal iştirak etmişdir.

Azərbaycan müəllimlərinin ikinci qurultayının nümayəndəsi olmuşdur.

Lənkəran tarix-diyarşünaslıq muzeyi adını daşıyır. Məzarı şəhərin Böyük bazar qəbiristanındadır.

ƏLİYEV Mirzə Əziz Molla Əli oğlu (d. 1830, Lənkəran şəhəri - 1910, Lənkəran şəhəri) - şair, pedaqoq, "Fövçül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvü.

İlk təhsilini atası Molla Əlinin mədrəsəsində almışdır. Təhsilini İranda - Ərdəbildə davam etdirmişdir. Şəhər mədrəsəsində fars dilindən-"Tərəssül və hisab"-dan (hesab, ədəbiyyat nəzəriyyəsi və fars dilinin qrammatikasıdan bəhs açan dərslək) dərslər demişdir.

Azərbaycan və fars dillərində şeirlər, qəzəllər yazmışdır.

Seyid Əzim Şirvani, lərikli Molla Məmməd Həkimlə şeirləşmişdir. Satirik şeirlərində xalqı soyan müftəxorlar, nadan mollalar tənqid olunur.

Akademik, şərqşünas alim B. Millerlə şəxsi dostluq əlaqəsi varmış. B. Miller qızı ilə çəkirdiyi şəkli ona hədiyyə etmişdir. Şəkil adını daşıyan muzeydə saxlanır.

Məzarı Böyük bazar qəbiristanındadır.

ƏLİYEV Nazir Kərim oğlu (d. 29.03.1946, Lənkəran rayonu, Liman şəhəri - 28.08. 1997, Lənkəran şəhəri) - aktyor, Azərbaycan Respublikasının Əməkdar artisti (1982), respublika Teatr Xadimləri İttifaqının üzvü (1983).

M.A.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunun kino və dram aktyorluğu fakültəsini (1968) bitirmişdir.

H.Ərəblinski adına Sumqayıt Dövlət Dram Teatrında və Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram Teatrında (1968-1975), N.B.Vəzirov adına

Lənkəran Dövlət Dram Teatrında (1975-1988), M.Əzizbəyov adına Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Teatrında (1988-1997) işləmişdir. Lənkəran teatrının səhnəsində yaradıcılıq fəaliyyətinə M. F. Axundovun "Lənkəran xanının vəziri" komediyasında

Vəzir obrazı ilə başlamışdır.

"Yad qızı" teleserialında, "Fəryad", "Ölülər", "Həm ziyarət, həm ticarət" filmlərinə, "Moza-lan" satirik jurnalına çəkilmişdir.

İki dəfə Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanına (1974, 1979) layiq görülmüşdür.

Yaşadığı binaya xatirə lövhəsi vurulmuşdur.

Rolları: Şeyx ("Vaqif", S.Vurğun), Şveyk ("Əsgər Şveykin macəraları", Y.Qaşək), Çoban ("Qış nağılı", V.Şekspir), Kərəmov ("Toy", Sabit Rəhman), Kərəm ("Unuda bilmirəm", İ.Əfəndiyev), Mədəd ("Bir kişi vardı", İ.Hüseynov), Divanbəyi ("Xırs quldurbasan", M.F.Axundov), Şeyx Nəsrullah ("Ölülər", C. Məmmədquluzadə), Frans Moor ("Qaçaq-lar", Şiller) və s.

ƏLİYEV Nicat Rəhim oğlu (d.09.09.1974, Lənkəran rayonu, Kərgəlan kəndi-18.02.1994) - Qarabağ şəhidi.

Kənd səkkizillik məktəbini bitirdikdən sonra orta təhsilini Bakıda Pişəvəri adına fars təmayüllü orta məktəbdə davam etdirmişdir.

1993-cü ilin iyul ayında Milli Ordu sıralarına xidmətə çağırılmışdır.

Döyüş və siyasi hazırlığı əlaçısı idi.

1994-cü ilin yanvar ayında Şişqaya yüksəkliyi ətrafında mühasirəyə düşmüş və qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı şəhərin Böyük bazar qəbiristanındadır.

ƏLİYEV Rəhib Oruc oğlu (d.20.02.1937, Lənkəran şəhəri) - mühəndis-hidrotexnik, texnika elmləri doktoru (1991), professor (1995), Rusiya Beynəlxalq Ekologiya və Təbiətdən

İstifadə Akademiyasının həqiqi üzvü (2000), Azərbaycan SSR Su təsərrüfatı əlaçısı (1975), respublikanın Əməkdar mühəndisi (2007),

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1955), Azərbaycan Politexnik İnstitutunun hidromeliorasiya fakültəsini bitirmişdir (1960).

Əmək fəaliyyətinə Bəhrəmtəpədəki 10 saylı tikinti idarəsində başlamış, usta, iş icraçısı (1960-1963), Lənkəran 8 saylı tikinti idarəsində baş iş icraçısı (1963-1965), baş mühəndis (1965-1966), idarə rəisi (1966-1969), "Lənkəransutikinti" trestinin müdiri (1970-1973) işləmişdir.

1969-1970-ci illərdə Yəmən Ərəb Respublikasının Xodeyda şəhərində su təsərrüfatı sahəsində tikinti işlərini aparan sovet mütəxəssis qrupunun rəhbəri olmuşdur.

Əmək fəaliyyətini 1973-cü ildən Bakı şəhərində davam etdirmiş, "Azərsutikinti" Baş idarəsində qrup rəhbəri, "Su tikintisinin təşkili və texnologiyası" trestində şöbə müdiri (1975), trestin müdiri (1976-1983) vəzifələrində çalışmışdır. 1983-2008-ci illərdə "Azərdövsutəslayihə" İnstitutunun direktoru olmuşdur.

1995-ci ildə müsabiqə yolu ilə Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin "Bünövrələr, özüllər və yeraltı qurğular" kafedrasında professor vəzifəsinə seçilmişdir.

Masallı, Biləsuvar, Astara rayonlarında suvarma kanallarının, o cümlədən Lənkərandə Xanbulançay su qurğuları kompleksinin tikintisində iştirak etmişdir. Rəhbərliyi ilə 10 min hektara yaxın torpaq sahəsində suvarma şəbəkəsi tikilmişdir.

Hidrotexnika və meliorasiya işləri ilə əlaqədar 100-ə yaxın elmi əsərin, 2 dərs vəsaitinin, 3 monoqrafiyanın və məqalələrin, 12 ixtiranın müəllifidir.

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetində "Hidrotexniki tikinti" ixtisası üzrə Dövlət Attestasiya Komissiyasının sədri olmuşdur (1983-2000).

Azərbaycan MEA Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutunda doktorluq dissertasiyaları

müdafiəsi üzrə müdafiə şurasının, 2005-ci ildən "Ekologiya və su təsərrüfatı" jurnalı redaksiya heyətinin üzvüdür.

Rəhbərliyi ilə 6 elmlər namizədi hazırlanmışdır.

Hollandiyada (1995), Türkiyədə (1991, 1997) və Rusiyanın müxtəlif ali məktəblərində keçirilən beynəlxalq elmi konfranslarında məruzələrlə çıxış etmişdir.

"Şərəf Nişanı" ordeninə (1971), SSRİ XTNS-nin bürünc medalına (1977), SSRİ Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Nazirliyinin fəxri Fərmanına (1987), "SSRİ ixtiraçısı" adına layiq görülmüşdür.

İki çağırış Lənkəran rayon Sovetinin deputatı olmuşdur (1983, 1985).

ƏLİYEV Rəqif Əliəğa oğlu (d. 10.03.1942, Lənkəran şəhəri) - aqronom-aqrokimyəçi, biologiya elmləri namizədi (1974), dosent (2005).

M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetini (1968) və həmin universitetin aspiranturasını (1974) bitirmişdir.

SSRİ Sellüloza-Kağız Sənayesi Nazirliyində böyük mühəndis (1968-1971), M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetində kiçik elmi işçi (1974-1975), Lənkəran aqrar-sənaye birliyində böyük aqronom-aqrokimyəçi (1975-1977), Hirkan Dövlət qoruğunun direktoru (1977-1991), Lənkəran 12 saylı təsərrüfat təmir-tikinti sahəsində əmək üzrə böyük iqtisadçı (1991-1992), Qızılağac Dövlət qoruğunda elmi işlər üzrə direktor müavini (1992-1993), Lənkəran 14 saylı çörək zavodunda birinci dərəcəli mühəndis-mikrobioloq (1993-1995) işləmişdir.

1993-cü ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin müəllimi, 2005-ci ildən dosentidir. Universitetin ictimai həyatında iştirak edir. Gənc mütəxəssislərin hazırlanmasında xidmətləri vardır.

M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetində gənc alimlər müsabiqəsinin qalibi olmuşdur (1976).

56 elmi məqalənin, metodik göstəriş və tövsi-

yələrin müəllifidir. Respublika və beynəlxalq konfranslarda, müxtəlif elmi simpoziumlarda iştirak etmişdir.

Elmi fəaliyyətinə görə, müxtəlif təşkilatlar tərəfindən mükafatlara layiq görülmüşdür.

Əsərləri: Biocoğrafiya, B., 2006; Azərbaycanın ətraf mühitinin mühafizəsi, B., 2007; Azərbaycanın xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri, B., 2007; "Biocoğrafiya" kursunun tədrisinə aid metodik göstəriş, B., 2009.

ƏLİYEV Rəqif Cavad oğlu (d.09.01.1951, Lənkəran rayonu, İstisu qəsəbəsi) - dövlət qulluqçusu, pedaqoq, pedaqoji elmlər namizədi (1993).

Kirov (indiki İstisu) qəsəbə orta məktəbini bitirdikdən sonra Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun riyaziyyat fakültəsinə daxil olmuş (1967), oranı 1971-ci ildə bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə Havzava kənd əsas məktəbində riyaziyyat müəllimi kimi başlamışdır (1971-1972).

Hərbi xidmətdə olmuşdur (1972-1973).

Hərbi xidmətdən sonra pedaqoji fəaliyyətini Kirov qəsəbə orta məktəbində davam etdirmişdir (1973-1981).

Sonralar Lənkəran Xalq Maarif Şöbəsinə metodist (1981), Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsinə təlimatçı (1981-1987), Lənkəran məktəbəqədər pedaqoji texnikumunun direktoru (1987-1991), direktorun birinci müavini (1991-1992), müəllim (1992-1993), yenidən pedaqoji texnikumun direktoru (1993), Lənkəran Şəhər Təhsil Şöbəsinə inspektor (1994-1995) vəzifələrində fəaliyyət göstərmişdir.

1995-ci il iyul ayında Lənkəran Şəhər Təhsil Şöbəsinin müdiri vəzifəsinə irəli çəkilmiş, 2001-ci il may ayınadək bu vəzifədə çalışmışdır.

2001-2006-cı illərdə Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının təhsil, səhiyyə və mədəniyyət məsələləri üzrə müavini vəzifəsində işləmişdir.

"Pedaqogikanın tədrisində fənlərarası əlaqə təlim və tərbiyənin keyfiyyətinin yüksəldil-

məsinin amilidir" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək pedaqoji elmlər namizədi alimlik dərəcəsi almışdır (1993).

17 elmi məqalənin müəllifidir.

ƏLİYEV Rəcəb Yaqub oğlu (d.10.03.1930, Lənkəran şəhəri - 22.12.2009, Bakı) - kimyaçı, kimya elmləri doktoru, professor (1975).

Lənkəran Subtropik Bitkilər Texnikumunu (1947), Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun kimya-biologiya fakültəsini (1952), həmin institutun aspiranturasını (1956) bitirmişdir.

20 ildən çox Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunda kimya-biologiya fakültəsində dekan müavini, dekan, kafedra müdiri vəzifələrində işləmişdir. N. Tusi adına Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti ümumi kimya və kimyanın tədrisi metodikası kafedrasının (1975-2009) və Lənkəran Dövlət Universitetinin professoru olmuşdur.

Kimya elmi və onun metodikasına aid tədris-metodik vəsaitlərin və kitabların, həmçinin 300-dən çox elmi-kütləvi və metodik məqalələrin müəllifidir.

Gənc elmi kadrların hazırlanmasında mühüm xidmətləri vardır. Müxtəlif elmi konfranslarda və elmi simpoziumlarda iştirak etmişdir.

ƏLİYEV Rəşad Fəxrəddin oğlu (d. 30.06.1974, Lənkəran rayonu, Şağlaser kəndi) - müəllim-ekoloq, coğrafiya elmləri namizədi (2005), dosent (2010).

Şağlaser kənd orta məktəbini (1991), Lənkəran Dövlət Universitetinin bakalavr pilləsini (1997), magistratura şöbəsini (1999) bitirib.

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran Dövlət Universitetində "Coğrafiya və ekologiya" kafedrasında laborant işləməklə başlayıb (1999). Sonralar "Coğrafi ekoloji problemlər" laboratoriyasının müdiri (2000-2005), Təbiyyat

fakültəsinin dekan müavini (2005-2007), Coğrafiya və ekologiya kafedrasının müdiri (2007-2008), Təbiyyat fakültəsinin (2008-2012), İqtisadiyyat və idarəetmə fakültəsinin (2012-2016) dekanı işləmişdir.

28 elmi məqalənin, monoqrafiya, fənn proqramları və metodik vəsaitlərin müəllifidir.

Əsərləri: Subtropik bitkiçiliyinin iqtisadi-coğrafi və ekoloji problemləri (monoqrafiya), B., 2005; Yanacaq-energetika ehtiyatlarından neft-qaz ehtiyatları və onlardan istifadəsi (metodik vəsait), B., 2007.

ƏLİYEV Rza Tağı oğlu (d.09.05.1908, Lənkəran şəhəri - 17.08.1998, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, qabaqcıl maarif xadimi, Lənkəran maarifinin təşkilatçılarından biri.

Lənkəran şəhər ikidərəcəli şura zəhmət məktəbini (1927), Azərbaycan Dövlət Qiyabi Pedaqoji İnstitutunu (1939) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Kərgəlan kənd şurasının katibi işləməklə başlamış (1925-1927), sonralar Masallı rayonunun Şərəfə kənd orta məktəbində müəllim, Yardımlı rayonunun Vərgəduz, Cəlilabad rayonunun Pakrovka kənd məktəblərinin müdiri, Lənkəran şəhər 3 saylı nümunəvi komsomol məktəbində müəllim, tədris işləri üzrə direktor müavini, Lənkəran Subtropik Bitkilər Texnikumunda müəllim (1927-1935), Lənkəran şəhər 5 saylı orta (1935-1939, 1941-1943), şəhər 3 saylı orta məktəblərinin direktoru (1939-1940), Lənkəran Xalq Maarif Şöbəsinin müdiri (1940-1941), uşaq evinin müdiri (1944-1947) işləmiş, ədəbiyyat fənnindən dərs demişdir. Lənkəran təhsilinin inkişafında xidmətləri vardır.

Əruz vəzninin gözəl bilicisi idi, bu vəznə qəzəlləri, elmi-metodik məqalələri vardır.

ƏLİYEV Sədrəddin Mirmöhsüm oğlu (d.24.05.1957, Lənkəran rayonu, Şağlaser kəndi - 24.03.2010, Şağlaser kəndi) - riyaziyyatçı-müəllim, riyaziyyat elmləri namizədi, dosent (1987).

Şağlaser kənd tam orta məktəbini (1974), Azərbaycan Dövlət Universitetinin mexanika-riyaziyyat fakültəsini fərqlənmə diplomu ilə bitirmişdir (1978).

Kənd orta məktəbində müəllim işləyib (1978-1981). Sonralar Azərbaycan EA

Mexanika-Riyaziyyat İnstitutunda elmi işçi (1981-1983) vəzifəsində fəaliyyətini davam etdirib və həmin ali məktəbin aspiranturasında oxuyub (1983-1987). Aspiranturadan sonra Azərbaycan Politeknik İnstitutunun Ali riyaziyyat kafedrasının dosenti (1987-2010), institutun həmkarlar təşkilatının sədri olmuşdur.

"Kəsilən əmsalın elliptik və parabolik tip tənliklərinin həllərinin varlığı və sərhəd nöqtələrində requlyarlığı" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək riyaziyyat elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır (1987).

20-dək elmi məqalənin müəllifidir.

ƏLİYEV Soltan Məmməd oğlu (d. 20.08.1973, Lənkəran rayonu, Haftoni qəsəbəsi-01.09.-1992) - Qarabağ şəhidi.

Qəsəbə orta məktəbini bitirdikdən sonra "Lənkəran" çayçılıq sovxozunda fəhlə işləmiş, 1992-ci ildə həqiqi hərbi xidmətə çağırılmışdır.

Döyüş əməliyyatında iştirak etmişdir.

Siyasi və döyüş hazırlığı

olaıcısı idi.

Ağdərə uğrunda döyüşdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

ƏLİYEV Surxay Böyükağa oğlu (d.18.04.-1929, Lənkəran rayonu, Səpnəkəran kəndi) - el sənətkarı, Ümumittifaq folklor yaradıcılığı festivalının qalibi (1985), zurna-balaban ustası.

Rayonun mədəni-kütləvi tədbirlərində fəal iştirak edir. Qara zurnası ilə xalq havalarını məharətlə çalır.

Sənəti babası Hüseynquludan öyrənmişdir.

"Şənlik" xalq mahnı və rəqs ansamblının tə-

kibində Polşa Xalq Respublikasında dağ xalqları folkloru festivalında, Moskva, Sankt-Peterburq və b. şəhərlərdə xalq yaradıcılığı festivallarında iştirak etmişdir.

1973-cü ildən Türəkəran kənd mərkəzləşdirilmiş mədəniyyət evinin bədii rəhbəridir.

Yetirmələri vardır.

ƏLİYEV Surxay Əkbər oğlu (d. 20.08.1955, Lənkəran rayonu, Aşağı Nüvədi qəsəbəsi) - diplomat, hüquq elmləri namizədi (1994).

M.Ə.Sabir adına Bakı Pedaqoji Məktəbini (1974), N.A.Nekrasov adına Kostroma Dövlət Pedaqoji İnstitutunun tarix-pedaqogika fakültəsini, **ÜİLKİ MK** yanında Ali Komsomol Məktəbinin aspiranturasını, Rusiya Federasiyasının Prezidenti yanında Dövlət Xidməti Akademiyasının dövlət quruculuğu və hüquq kafedrasının aspiranturasını bitirmiş (1994), "Türkiyə Konstitusiyasının əsasları" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək, hüquq elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran rayonundakı Kənarəməşə kənd orta məktəbində müəllim işləməklə başlamışdır (1977). Sonralar "Artek" pioner düşərgəsində (1978-1982), Azərbaycan LKİ MK-da (1982-ci ildən) müxtəlif vəzifələrdə çalışmışdır. 1996-cı ildən Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyində işləyir.

1996-cı ildə Türkiyə Respublikası XİN, 2000-ci ildə isə Misir Ərəb Respublikası XİN nəzdində təşkil olunmuş diplomatik kurslarda təcrübə keçmiş, 2007-ci ildə Polşa XİN-in və ABŞ Sülh İnstitutunun SENSE proqramının iştirakçısı olmuşdur. Müxtəlif illərdə İslam Konfransı Təşkilatında (İKT) və İKT ölkələri idarəsində I katib, Türkiyə və Asiya İslam Ölkələri şöbəsinin müdiri, İkinci Ərazi İdarəsində Mərkəzi Asiya şöbəsinin müdiri (1996-2001), Azərbaycan Respublikasının Özbəkistandakı səfirliyin müşaviri

və müvəqqəti işlər vəkili (2001-2005), Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin ümumi katibliyində şöbə müdiri, İkinci (Şərq) Ərazi İdarəsində müşavir (2005), Azərbaycan Respublikasının Gürcüstandakı səfirliyinin müvəqqəti işlər vəkili (2005-2006), Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin İkinci (Şərq) Ərazi İdarəsinin müşaviri (2006-2008), Azərbaycan Respublikasının Tacikistandakı səfirliyinin müşaviri (2008), Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin İkinci (Şərq) Ərazi İdarəsinin müşaviri (2010), Azərbaycan Respublikasının Moldovadakı səfirliyinin müşaviri (2010-cu ilin oktyabrından) işləmişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Türkiyə, Mərkəzi Asiya respublikalarına dövlət səfərlərində, Türkdilli dövlət başçıların Zirvə toplantılarının və Bakıda keçirilən beynəlxalq səviyyəli tədbirlərin təşkilində iştirak etmişdir. Özbəkistanda keçirilmiş parlament seçkilərində və ümumxalq referendumlarında Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyini və ATƏT-i təmsil etmişdir. Təşəbbüsü ilə 2001-ci ildə Özbəkistan Dövlət Televiziyasında Azərbaycan dilində veriliş təşkil olunmuş, Nizami adına Daşkənd Dövlət Pedaqoji Universitetində dahi şairin muzeyi yaradılmışdır. Daşkənddə fəaliyyət göstərən "Müşavirlər və Böyük Diplomatlər Klubu"nın vitse-prezidenti, sonralar prezidenti seçilmişdir.

Türkiyə Respublikasının yaranmasının 75 illik yubileyi münasibətilə "Türkiyə Respublikasının keçmişi və perspektivləri" monoqrafiyasına görə Türkiyə Respublikasının 9-cu Prezidenti S. Dəmirəlin şəxsi təşəkkür məktubuna layiq görülmüşdür.

Moldovada işlədiyi dövrdə təşəbbüsü ilə Kişinyovda fəaliyyət göstərən Azad Beynəlxalq Moldova Universitetində (ÜLİM) Azərbaycan kafedrası yenidən formalaşmağa başlamışdır.

2010-cu il noyabrın 28-də Moldovada keçirilmiş parlament seçkisində müşahidəçi kimi səfirliyi təmsil etmişdir. Diplomatik rəqəbi vardır. 2006-cı ildə ona birinci dərəcəli müşavir diplomatik rütbəsi verilmişdir.

Türkiyənin dövlət quruculuğuna və konstitusiyasına dair elmi əsərlərin və monoqrafiyaların müəllifidir.

ƏLİYEV Tərlan Kərim oğlu (d.05.06.1950, Lənkəran rayonu, Şağlaser kəndi) - iqtisadçı, Rusiyanın Nijni Novqorod vilayətində Azərbaycan cəmiyyətinin sədri.

Separadi kənd məktəbində beşinci sinfədək oxumuş, orta təhsilini Lənkəran internat məktəbində davam etdirmiş, oranı 1966-cı ildə bitirmişdir.

Hərbi xidmətdən sonra Belqorod vilayəti, Stariy Oskol şəhər Kooperativ Texnikumunda əmtəəşünaslıq ixtisası üzrə orta ixtisas təhsili almışdır. Sonralar istehsalatdan ayrılmaqdan Moskva Maliyyə-İqtisad İnstitutunu bitirmişdir (1980).

Rusiyanın Nijni Novqorod vilayətində əmtəəşünas işləmişdir (1980-1995).

1995-ci ildən sahibkarlıqla məşğuldur.

Azərbaycan həqiqətlərinin Rusiyada yayılmasında xidmətləri vardır.

Nijni Novqorod vilayəti Azərbaycan cəmiyyətinin sədri (2011-ci ildən), azərbaycanlıların vilayətdə fəaliyyət göstərən Ağsaqqallar Şurasının sədridir (2005-ci ildən).

Xeyriyyəçi-sahibkar kimi də tanınır. Lənkəranda xeyriyyəçilik hərəkatının fəal iştirakçılarından. Şəhid və aztəminatlı ailələrə maddi və mənəvi yardım göstərmiş, maddi-mədəniyyət abidələrinin bərpasında iştirak etmişdir.

Rusiyadakı ictimai fəaliyyətinə və xeyriyyəçilik hərəkatında fəal iştirakına görə Beynəlxalq Humanitar Assosiasiyasının "El Atası" medalına layiq görülmüşdür (2011).

ƏLİYEV Təvəkkül Əjdər oğlu (d.21.08.1950, Neftçala - 23.01.2017, Lənkəran şəhəri) - aktyor, respublikanın Əməkdar artisti (2002), Prezident mükafatçısı.

M.A.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunun kino və dram aktyorluğu fakültəsini bitirib (1973). Ali məktəbi bitirdiyi ildən N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrının aktyorudur.

Mahmud ("Mahmud və Məryəm", Elçin), Zaur ("Təhminə və Zaur", Anar), Bələdiyyə rəisi

("Müfəttiş", Qoqol), Tərən ("Sənsiz", Ş.Qurbanov), Yıldıırım Bəyazid ("Topal Teymur", H.Cavid), Əmir Teymur ("Kəklikli qəfəs", T.Zülfüqarov), Kamran ("Unuda bilmirəm", İ.Əfəndiyev), Karl Moor ("Qaçaq", F.Şiller), Şeyx Nəsrullah ("Ölülər", C. Məmmədquluzadə), Alekseyev ("Nikbin faciə", V.Şişnevski), Nadir şah ("Nadir şah", N.Nərimanov), Pənah xan Cavanşir ("Pənah xan Cavanşir", H.Mirələmov), Murtuzaqulu xan ("Ağa Məhəmməd şah Qacar", Ə.Haqverdiyev), Ümid

F.Şillerin "Qaçaq" tamaşasından bir səhnə.
T.Əliyev Karl Moor, B.Əliyeva Amaliya rolunda

("Ləyaqət", H.Mirələmov), Səyyad ("Onun iki qabırğası", Ə.Əmirli), Ezop ("Ezop", Q.Fireyredo), Dəli Domrul ("Məhəbbət və ölüm", B.Rzayev), Edigey ("Manqurt", Ç.Aytmatov), Kreopt ("Şah Edip", Sofokl) və s. əsərlərdə yaddaqalan obrazlar yaratmışdır.

Rejissor kimi də fəaliyyət göstərmiş, S.M.Qənizadənin "Xor-xor", Ə.Orucoğlunun "Pul dəlisi", "Oğru", M.Haqverdiyevin "Ah, qadınlar, qadınlar", A. Babayevin "Şeirli sandıq", N.Hacıyevin "Yuxu", C.Fətullayevin "Yurduma Novruz gəlir", T.Əliyevin "Kasıblar cənnətdə" və s. kimi əsərlərə quruluş vermişdir.

Anadan olmasının 60 illiyi Lənkəranda geniş qeyd edilmişdir (2011).

ƏLİYEV Tofiq Bağı oğlu (d.17.04.1936, Lənkəran şəhəri - 16.04.1999, Lənkəran şəhəri) - alim-aqronom, respublikanın Əməkdar aqronomu (1978).

S. Ağamalıoğlu adına Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu bitirdikdən sonra (1959) Lənkəran XDS İcraiyyə Komitəsində kənd təsərrüfatı müfəttişliyində aqronom kimi fəaliyyətə başlamışdır. Həmin ilin noyabr ayında rayon komsomol komitəsinin ikinci katibi seçilmişdir. Sonralar rayon partiya komitəsində inspektor-partiya təşkilatçısı (1963-1965), təşkilat şöbəsinin müdiri (1965-1971), Baloğlan Abbasov adına sovxozun direktoru (1971-1982) işləmişdir. Direktor işlədiyi təsərrüfat beş dəfə Ümumittifaq yarışının qalibi olmuşdur.

1982-ci ildə Lənkəran aqrar-sənaye birliyinin rəisi təyin edilmişdir. 1990-1992-ci illərdə yeni yaranmış Lənkəran çayçılıq istehsalat birliyinin rəisi, birlik ləğv edildikdən sonra - 1993-cü ildən ömrünün sonunadək Lənkəran aqrar-sənaye kombinatı baş direktorunun müavini işləmişdir.

Lenin, "Oktyabr İnqilabı", Qırmızı Əmək Bayrağı, "Şərəf Nişanı" ordenləri, bir sıra medallar və döş nişanları ilə təltif olunmuşdur.

ƏLİYEV Qasım Hüseyn oğlu (d.07.07.1950, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi) - pedaqog, qabaqcıl təhsil işçisi.

Lənkəran rayonu, Xolmili kənd tam orta məktəbini (1967), N.Tusi adına Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun pedaqoji (1972), sonra isə Azərbaycan dili və ədəbiyyatı (1980) fakültələrini fərqlənmə ilə bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə rayonun Tütəpeştə kənd səkkizillik məktəbində müəllim kimi başlamışdır (1972). Müəllimlik fəaliyyətini 1989-cu ildən Xolmili kənd tam orta məktəbində davam etdirmiş, əvvəl müəllim, sonra direktorun təlim-tərbiyə işləri üzrə müavini, 1997-ci ildən məktəbin direktoru işləmişdir.

2000-ci ildən Lənkəran Təhsil Şurasının üzvüdür. 1994-cü ildən YAP Xolmili ərazi ilk təşkilatının sədri, 13 saylı seçki məntəqəsinin sədri, rayon təftiş komissiyasının üzvüdür. Azərbaycan müəllimlərinin son üç qurultayının nümayəndəsi olmuşdur.

Elmi, metodiki, publisistik yazıları müxtəlif mətbuat orqanlarında çap olunmuşdur.

ƏLİYEV Vəqif Babalar oğlu (d.12.01.1971, Lənkəran şəhəri - 17.09.1992) - Qarabağ şəhidi.

Lənkəran şəhər 4 saylı orta məktəbini bitirdikdən sonra 1988-ci ildə Azərbaycan İnşaat Mühəndisləri İnstitutuna daxil olmuş, rayondakı geofiziki cihazqayırma zavodunda işləmişdir. 1990-cı ildə həqiqi hərbi xidmətə çağırılmış, Laçın və Kəlbəcərdə döyüşmüşdür. 1992-ci ildə Füzuli-Xocavənd yüksəkliyi uğrunda döyüşlərdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Vaxtilə təhsil aldığı məktəb qəhrəman döyüşçünün adını daşıyır.

ƏLİYEV Vüqar Cəlal oğlu (d. 1965, Lənkəran rayonu, Tütəpeştə kəndi) - iqtisadçı, iqtisad elmləri namizədi (1991), dosent.

Leninqrad Maliyyə-İqtisad İnstitutunun Bakı filialını fərqlənmə ilə bitirmiş (1988), sonra təhsilini institutun aspiranturasında davam etdirmişdir.

“Mühasibat uçotu, nəzarət və təsərrüfat fəaliyyətinin təhlili” mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək iqtisad elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində laboratoriya müdiri, müəllim, “İqtisad elmləri: nəzəriyyə və praktika” qrupunun məsul katibi (1992-1999), Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyində müxtəlif məsul vəzifələrdə işləmişdir.

5 kitabın, 50-dən çox elmi məqalənin müəllifidir.

ƏLİYEVA Afaq Mehrəli qızı (d.08.12.1952, Lənkəran şəhəri) - həkim, sanitar-epidemioloq, qabaqcıl səhiyyə işçisi.

Fərqlənmə ilə Lənkəran şəhər 4 saylı orta məktəbini (1970) və N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu (1976) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzində sanitar-epidemioloq işləməklə başlamışdır. 1981-ci ildən Bakı şəhəri, Xətai rayon Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzində işləmişdir.

2012-ci ildən respublika Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzi baş direktorunun müavini.

“Tərəqqi” medalı ilə təltif olunmuşdur (2015)

ƏLİYEVA Böyükxanım Həsənbala qızı (d.28.09.1945, Bakı) - aktrisa, Xalq artisti (2000), Prezident mükafatçısı (2010).

Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunun kino və dram aktyorluğu fakültəsini bitirib (1973). Əmək fəaliyyətinə C.Cabbarlı adına Azərbaycan kinostudiyasında başlayıb (1966-1969).

1973-cü ildən N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrının aktrisasıdır. 100-dən çox müxtəlif xarakterli rollar oynamışdır.

Dilşad xanım ("Atayevlər ailəsi", İ.Əfəndiyev), Bənövşə ("Kəndçi qızı", M.İbrahimov), Dorina ("Tartüf", J.B.Molyer), Bəyim ("Ana fəryadı", M.Əliyev), Komissar ("Nikbin faciə", V.Vişnevski), Ana ("Ləyaqət", H.Mirələmov), Ceyran ("Onun iki qabırğası", Ə.Əmirli), Jivka ("Nazirin xanımı", B. Nuşçı), Germona ("Qış nağılı", V.Şekspir), Amalya ("Qaçaqqlar", F.Şiller), Gültəkin ("Aydın", C.Cabbarlı), Təhminə ("Təhminə və Zaur", Anar), Kleya ("Ezop", Q.Fiqeyredo), Sevinc ("Sənsiz", Ş.Qurbanov), Dilşad xanım ("Atayevlər ailəsi", İ.Əfəndiyev), Susənbər ("Pənah xan Cavanşir", H.Mirələmov), Edipin arvadı ("Şah Edip", Sofokl) və s. əsərlərdə yaddaqalan obrazlar yaratmışdır.

ƏLİYEVƏ Gülzar Əlirza qızı (d. 19.10.1973, Lənkəran şəhəri) - qabaqcıl təhsil işçisi, "İlin ən yaxşı müəllimi" müsabiqələrinin qalibi.

Lənkəran şəhər 4 saylı orta məktəbini (1990), M.F.Axundov adına Azərbaycan Pedaqoji Rus dili və Ədəbiyyatı İnstitutunu (1996) bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə 1993-cü ildə başlayıb. 1998-ci ildən Lənkəran şəhər 4 saylı humanitar təmayüllü məktəb-liseyin rus bölməsində ibtidai sinif müəllimi işləyir. Respublika üzrə "İlin ən yaxşı müəllimi" (2009-2014), Rusiyanın Azərbaycandakı səfirliyinin "Rus dilinin tədrisində ilin ən yaxşı müəllimi" (2012), Təhsil Nazirliyinin "1 şagird – 1 kompüter" müsabiqələrinin (2013) qalibidir.

Azərbaycan Təhsil Nazirliyi tərəfindən keçirilmiş Kurikulum təlimlərində birinci dərəcəli sertifikatla layiq görülmüşdür (2011). Moskva şəhərində "İnsan hüquqları, dünya mədəniyyəti - tədrisinin məzmunu və metodları" X ümumxalq sessiyasında (2000), ibtidai siniflər üçün "Addım-addım" proqramının "Tədrisdə interaktiv metodlar" seminarlarında (2001-2004) iştirak etmiş, "İnnovativ müəllimlər" müsabiqəsinin finalçısı (2009), Azərbaycan müəllimlərinin XIV qurultayının (2013), Azərbaycan qadınlarının IV qurultayının (2012) nümayəndəsi olmuşdur.

"Tərəqqi" medalı ilə təltif edilmişdir (2015).

ƏLİYEVƏ Nərgiz Akif qızı (d. 19.05.1978, Lənkəran rayonu, Kənar-meşə kəndi) - idmançı, bədii gimnastika üzrə Azərbaycan çempionu (1995), idman ustası (1995).

Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyasını bitirib (2002).

Əmək fəaliyyətinə məşqçi-müəllim işləməklə başlayıb. Azərbaycanda bədii gimnastikanın inkişafında xidmətləri vardır. Bədii gimnastika üzrə respublika çempionudur (1995).

Bakı şəhəri "Neftçi" İdman Sağlamlıq Mər-

kəzində bədii gimnastika üzrə baş məşqçi işləyir (2006-cı ildən).

Bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafı ilə bağlı 3 kitabın və elmi məqalələrin müəllifidir.

Əsərləri: Qış Olimpiya oyunları tarixindən (1924-2006), B., 2007; Yay Olimpiya Oyunlarının inkişaf tarixindən (1992-2004), dərs vəsaiti, B., 2008; Olimpiya oyunlarının təşəkkülü və inkişaf tarixi (1894-1936), dərs vəsaiti, B., 2008.

ƏLİYEVƏ Nurcahan Akif qızı (d.08.03. 1980, Lənkəran rayonu, Kənar-meşə kəndi) - idmançı, bədii gimnastika üzrə Azərbaycan çempionu (1996, 1997, 1998), idman ustası (1995).

Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyasının bakalavr və magistraturasını fərqlənmə ilə bitirib (2004). Əmək fəaliyyətinə 1998-ci ildə başlayıb, məşqçi-müəllim işləyib. Bakı şəhəri "Neftçi" İdman Sağlamlıq Mərkəzinin baş məşqçisidir (2007-ci ildən).

Bədii gimnastika üzrə bir neçə beynəlxalq turnirin mükafatçısıdır (1998-2003-cü illər). Azərbaycanda bədii gimnastikanın inkişafında xidmətləri vardır.

Bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafı ilə bağlı 3 kitabın və elmi məqalələrin müəllifidir.

Əsərləri: Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin prezidentləri (1895-2006), B., 2006; Müstəqil Azərbaycanda bədən tərbiyəsi və idmanın inkişaf tarixi (1991-2006), B., 2007; Yay Olimpiya oyunlarının inkişaf tarixindən (1948-2008), B.

ƏLİYEVƏ Rəna Yunus qızı - (d. 08.03. 1924, Lənkəran şəhəri - 13. 02. 1990, Lənkəran şəhəri) - həkim-ginekoloq, SSRİ-nin Səhiyyə əlaçısı.

1949-cu ildə N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu bitirdikdən sonra Lənkəran mərkəzi xəstəxanasında əmək fəaliyyətinə başlamış, həmin ildən ömrünün axırına qədər doğum evinin baş həkimi işləmişdir. Bu müddət ərzində şəfali əlləri ilə ailələrə sevinc bəxş etmiş, gənc tibb kadrlarının yetişməsində xidmətləri olmuşdur.

Sadə əməyi, həkimlik məharəti ilə qonşu rayonlarda da şöhrət qazanmışdı.

ƏLİYEVƏ Səmayə Dadaş qızı (d.09.03.1937, Lənkəran rayonu, Tütəpeştə kəndi - 29.09.2013, Tütəpeştə kəndi) - istehsalat qabaqcılı, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı (1966), Prezident təqaüddçüsü (2002).

Kənd məktəbini bitirdikdən sonra M.Əzizbəyov adına kolxozda kolxozçu, manqabaşçısı, Dövlət Maşın-Sınaq Stansiyasında briqadir və sahə aqronomu işləmişdir (1956-1978).

1966-cı ildə çaybecərmə sahəsində yüksək əmək göstəricilərinə nail olmuşdur. Həmin il Lənkəran Kənd Təsərrüfatı Texnikumunu, daha sonra Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu bitirmişdir.

Başçılıq etdiyi briqada hər hektarın məhsuldarlığına görə respublikada birinci yerdə olmuşdur.

SSRİ Ali Sovetinin (VI çağırış, 1962) və Azərbaycan SSR Ali Sovetinin (VII-VIII çağırış, 1967, 1972) deputatı olmuşdur. ÜİLKGİ-nin XVI və AKP-nin XXVII-XXIX qurultaylarının nümayəndəsi olmuş, XXVIII qurultayda AKP MK üzvü seçilmişdir.

ƏLİYEVƏ Solmaz Səməd qızı (d. 31.12.1944, Lənkəran rayonu, Aşağı Nüvədi qəsəbəsi - 22.05.2012, Aşağı Nüvədi qəsəbəsi) - istehsalat qabaqcılı, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı (1973), Prezident təqaüddçüsü (2002).

Lənkəran Kənd Təsərrüfatı Texnikumunun aqronomluq şöbəsini bitirmişdir (1976). Əmək fəaliyyətinə Baloğlan Abbasov adına sovxozda fəhlə işləməklə başlamışdır (1959). 1971-ci ildə manqabaşçısı seçilmiş, bir il sonra başçılıq etdiyi manqa tərəvəzçilik sahəsində ən yüksək göstəriciyə nail olmuşdur. Həmin il təkbaşına 35 ton tərəvəz yığıb qablaşdırmışdır.

Üç dəfə Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı seçilmişdir (VIII-IX-X çağırış).

AKP-nin 29-cu, ÜİLKGİ-nin XVII və Azərbaycan komsomolu XXIX qurultaylarının nümayəndəsi olmuşdur. Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsinin büro üzvü seçilmişdir. İki dəfə Lenin ordeni ilə təltif olunmuşdur (1975,1979).

ƏLİYEVƏ Vəciyyə Mirzəbaba qızı (d.1901, Lənkəran şəhəri - 06.05.1963, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, Lənkəranın ilk maarifpərvər qadınlarından biri.

İlk təhsilini maarifpərvər mühəndis Mirzə Muxtar Qasımovdan almış, sonralar təhsilini Məryəm xanım Bayraməlibəyovanın "Ünas" qızlar məktəbində davam etdirmiş, Lənkəran Pedaqoji Məktəbinin ilk məzunlarından olmuşdur (1927). Astara rayonunun Pensər kəndinə gəlin köçmüşdür (1916). Əri Yunus Əliyev mütərəqqi şəxs olduğundan arvadını Pensər kəndində açılmış məktəbdə müəllim işləməsinə mane olmamışdır. Təşəbbüsü ilə məktəbdə qızlar sinifi açılmışdır. Dərs dediyi sinfin qızları üçün dərzilik qrupu təşkil etmişdir.

Qızların ağ parça üzərində qırmızı sapla naxış saldıqları əl dəsmalı respublika Maarif Nazirliyi muzeyində saxlanılır. 1935-ci ildə ailəsi ilə birlikdə Lənkərana köçmüş, 1961-ci ilədək Lənkəran şəhər 3 saylı məktəbində sinif müəllimi olmuşdur. Qadınlar arasında savadsızlığın ləğvində xidmətləri vardır. Onu el arasında "Qönçə gəlin" deyər çağırırmışlar.

ƏLİYEVƏ Zəminə Taryel qızı (d.15. 04.1970, Lənkəran rayonu, Şıxəkəran kəndi) - musiqişünas, bəstəkar, Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının üzvü (2002), Bəstəkarlar İttifaqı Lənkəran şöbəsinin məsul katibi (2001).

Kənddəki səkkizillik məktəbini bitirdikdən sonra təhsilini C. Cəbbarlı adına şəhər 1 saylı uşaq musiqi məktəbində davam etdirmişdir. Sonralar Lənkəran Musiqi Texnikumunu (1989), Ü. Hacıbəyov adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasını musiqişünas (1994), Azərbaycan

Milli Konservatoriyasını bəstəkarlıq ixtisası üzrə (2006) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə C.Cabbarlı adına 1 saylı uşaq musiqi məktəbində başlamış, musiqi nəzəriyyəsi şöbəsinin müdiri işləmişdir (1985-1992). 1992-ci ildən Lənkəran Dövlət Huma-

nitar Kollecinin musiqi şöbəsində musiqi nəzəriyyəsi fənni birləşmə komissiyasının sədridir.

1996-cı ildən bəstəkarlıqla məşğuldur. 60-dan çox mahnı bəstələmişdir. Fortepiano üçün bir neçə əsərin, romans və xor əsərlərinin, fortepiano və skripka üçün pyesin, prelüdlərin, o cümlədən ümummilli lider Heydər Əliyevə həsr etdiyi "Vətən oğlu" xor kapellasının müəllifidir.

Ü.Hacıbəyovun 120 illik yubileyində M.Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasında dörd hissəli "Lənkəran lövhələri" süitəsi (2010), Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqında kamera konsertində fortepiano və skripka üçün üç hissəli sonatası səsləndirilmişdir (2011).

Lənkəran Musiqi Texnikumunda, Lənkəran Dövlət Universitetində yaradıcılıq gecəsi keçirilmişdir (1997, 2001).

ƏLİZADƏ Əli Əbdülrəzzaq oğlu (d. 10.10.1906, Lənkəran şəhəri - 01.11.1978, Lənkəran şəhəri) - həkim-stomatoloq, Lənkəran səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri, SSRİ-nin Səhiyyə əlaçısı.

N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun stomatologiya fakültəsinin ilk məzunlarından (1930). Əmək fəaliyyətinə

Lənkəran rayonlararası mərkəzi xəstəxanasında başlamışdır. Əvvəl həkim-stomatoloq (1930-1935), şəhər-rayon səhiyyə şöbəsinin müdiri (1941-1945), sonralar mərkəzi xəstəxanasının baş həkimi (1945-1950), dəri-zöhrəvi dispanserinin müdiri (1950-1954), malyariyaya qarşı mübarizə dispanserinin müdiri (1954-1963), xəstəxana üzrə baş həkimin səhiyyə maarifi üzrə müavini (1963-cü ildən) işləmişdir

Əhaliyə səhiyyə xidmətinin inkişafında xidmətləri vardır. Rəhbərliyi dövründə müalicə-profilaktik tədbirlər yaxşılaşmış, yerlərdə, xüsusilə dağ kəndlərində yeni səhiyyə məntəqələri fəaliyyətə başlamışdır.

Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni və medallarla təltif edilmişdir.

ƏLİZADƏ Əliağa Qurbanəli oğlu (d.12.12.1913, Lənkəran şəhəri - 05.08.1994, Bakı) - mühəndis-hidrotexnik, SSRİ-nin Əməkdar mühəndisi, müharibə və əmək veteranı.

Lənkəran şəhərində orta təhsilini başa vurduqdan sonra, 1932-ci ildə Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutuna daxil olmuş, 1937-ci ildə ali məktəbi bitirərək mühəndis-hidrotexnik ixtisasına yiyələnmişdir. Əmək fəaliyyətinə Şəki rayonlararası su təsərrüfatı idarəsində başlamış, idarə rəisi vəzifəsinə irəli çəkilmişdir. 1938-ci ildə Şəki, Qax, Zaqatala və digər yaxın rayonların irriqasiya sistemlərinin və yaşayış məntəqələrinin sellərdən mühafizə tədbirlərinin tikintisinə və istismarına rəhbərlik etmişdir.

1940-cı ildə Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi Su təsərrüfatı İdarəsində şöbə müdiri vəzifəsində fəaliyyətini davam etdirmiş, Böyük Vətən müharibəsi başlanana qədər burada işləmişdir.

Müharibənin əvvəlindən artilleriya alayında vzvod komandiri olmuş, 1942-ci ildən isə Tbilisi şəhərində müvafiq təlimlərdən sonra Baş Hərbi Kəşfiyyat İdarəsi tərəfindən İrana ezam edilmiş, 1947-ci ilədək burada hərbi xidmətdə olmuşdur.

Kaptan rütbəsində ehtiyata buraxılmış, yeni yaradılmış Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Nazirliyində kadrlar idarəsinin müdiri təyin edilmişdir. Respublikada bu sahədə kadrların çatışmazlığı ilə əlaqədar Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Nazirliyi nəzdində Meliorasiya Texnikumunun yaradılması barədə qərar verilmişdir. Qərara əsasən Meliorasiya Texnikumunun tikintisi, müəllim kadrların formalaşdırılması, müvafiq tədris vəsaitlərin toplanması Kadrlar

idarəsinə tapşırılmışdır. 1950-ci ildə texnikum fəaliyyətə başlamış, kadrlar idarəsinə rəhbərlik etməklə, həm də texnikumun birinci direktoru vəzifəsinə təyin edilmişdir.

1952-ci ildən nazirlikdə müxtəlif vəzifələrdə işləyərək nazir müavini vəzifəsinədək yüksəlmişdir. 1968-ci ildə "Azərmeliorasiyatikinti" Baş İdarəsinin Tikilməkdə Olan Müəssisələrin Müdiriyyətində baş mühəndis, 1972-1978-ci illərdə "Azərdövsutəslyahə" İnstitutunun direktor müavini işləmişdir.

Müxtəlif orden və medallarla təltif edilmişdir.

ƏLİZADƏ Firəngiz Əliağa qızı (d.28.05.1947, Bakı şəhəri) - Azərbaycan bəstəkarı,

müasir Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin parlaq nümayəndələrindən biri, Azərbaycan Respublikasının Əməkdar incəsənət xadimi (1990), AMEA-nın müxbir üzvü (2017), professor (1999), Azərbaycan Respublikasının Xalq artisti (2000), Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi Həmyarçılıq Şurasının üzvü, Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının sədri.

Lənkərandan olan və ötən əsrin 50-ci illərində Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı nazirinin müavini, həmçinin digər məsul rəhbər vəzifələrdə işləmiş SSRİ-nin Əməkdar mühəndisi Əliağa Qurbanəli oğlu Əlizadənin qızıdır.

İlk musiqi təhsilini Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının nəzdində xüsusi istedadlı uşaqlar üçün orta ixtisas musiqi məktəbində (indiki Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbi) almışdır. Sonralar musiqi təhsilini Ü. Hacıbəyov adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında (indiki Bakı Musiqi Akademiyası) bəstəkarlıq və fortepiano ixtisasları üzrə davam etdirib. Həm bəstəkarlıq (1972-ci il, professor Qara Qarayevin sinfi), həm də fortepiano ixtisası üzrə (1970-ci il, professor Urfan Xəlilovun sinfi) konservatoriyanı fərqlənmə diplomu ilə bitirib.

1970-ci ildən Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında (indiki Bakı Musiqi Akademiyası) dərslər deyir.

1983-cü ildə müasir musiqinin ənənəvi "Varşava payızı" festivalında "Habilsayağı" əsəri böyük uğur qazanıb. 1989-cu ildə ABŞ-ın Los-Anjeles şəhərində bəstəkarın müəllif konserti keçirilib. 1993-cü ildə Türkiyənin Mersin şəhərində "Boş beşik" baleti tamaşaya qoyulub. Avropanın müxtəlif ölkələrində məşhur kollektivlər əsərlərini öz repertuarlarına daxil ediblər.

1974-cü ildən Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının üzvü, 1979-1985-ci illərdə və 1990-cu ildən 2007-ci ilədək Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı İdarə Heyətinin katibi, 2007-ci ildən Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının sədridir.

1997-ci ilədək Mersin Opera və Balet Teatrında və Mersin Konservatoriyasında çalışıb. 1999-cu ildə Almaniyaya, Berlin İncəsənət Akademiyasının ("Akademie der Künste") professoru vəzifəsinə dəvət alıb. 2007-ci ilə kimi burada bəstəkar, pianoçu və dirijor kimi fəaliyyət göstərüb, sonra isə Bakıya qayıdıb.

Fortepiano sonatasının (1970), fortepiano ilə orkestr üçün konsertin (1972), simli kvartet (1974), simfoniya (1976), "Vətən haqqında nəğmələr" oratoriyası (N.Xəzrinin sözlərinə), violonçel ilə fortepiano üçün "Habilsayağı" (1979), orqan üçün fantaziya (1982), "Ağ atlı haqqında əfsanə" rok-operası (1985), "Üç akvarel" vokal silsiləsi (N.Rəfibəylinin sözlərinə), simli kvartet üçün "Dilogiya-I" (1988), "Dilogiya-II" (1989), "Boş beşik" (1993) baletinin, "Dərviş" (Nəsiminin sözlərinə, 2000) əsərinin, kinofilmlərə musiqi və s.-nin müəllifidir. İtaliya, İsveç, Qərbi Berlin, Meksika, ABŞ, İngiltərə, Hollandiya və s. ölkələrdə keçirilən musiqi festivallarında iştirak etmişdir XX əsr bəstəkarlarından A.Şönberq, A.Berq, O.Messian, C.C.Keys, A.Şnitke, S.Qubaydulina, E.Denisov, V.Silvestrov və başqalarının, həmçinin öz əsərlərini pianoçu kimi böyük ustalıqla ifa edir.

Əsərləri dünyanın müxtəlif ölkələrində, ən möhtəşəm konsert salonlarında və teatr səhnələrində səslənərək minlərlə dinləyicinin və tamaşaçının böyük rəğbətini qazanıb. Dünya şöhrətli ən nüfuzlu ifaçılardan İvan Monigettinin, David Qerinqasın, Yo Yo Manın, Evelin Qlenninin, Elzabet Mozerin, Alim Qasimovun və məşhur ansamblardan - Krons

Quartet (ABŞ), Die 12 Cellisten der Berliner Philharmoniker (Almaniya) və digərlərinin repertuarında öz yerini möhkəm tutub. Oastrola çıxdığı ölkələrin coğrafiyası genişdir: Turin, Berlin, Lösern, Boston, San-Diyeql, Çikaqo, Los-Anceles, San-Fransisko, Nyu-York, Sietl, Bazel, Amsterdam, Bern, Roma, Sürix, Vyana, Zaltsburq, Bonn, Lion, Tokio, Paris və s.

Bəstəkarın böyük mənəvi və əxlaqi keyfiyyətləri özündə təcəssüm etdirən "İntizar", "Sənin adın Dənizdir", "Ağ atlı oğlan", "Boş beşik" və "Stadt-Graniza" baletləri, "Həbilsayağı", "Oasis", "Dərviş", "Abşeron" - müxtəlif ifaçılıq tərkibi üçün instrumental kompozisiyaları, "Silk road" Konserti, violonçel və orkestr üçün Konsert "Mərsiyə", böyük simfonik orkestr üçün "İthaf" və s. əsərləri mötəbər konsert səhnələrində bu gün də səslənir və dünyanın ən nüfuzlu musiqi ifaçılarının repertuarını bəzəyir.

8 fevral 2015-ci ildə Fəxrəngiz Əlizadənin əsərlərinin də daxil olduğu Hillari Han (ing. Hillary Han) adlı Amerikalı skripkaçı "Deutsche Grammophon" albomu "Qremmi" mükafatına layiq görülüb. Azərbaycanlı bəstəkarın əsərlərinin çoxluq təşkil etdiyi albom "İlin ən yaxşı kamera musiqisi" nominasiyasının qalibi seçilib.

Heydər Əliyev Fondunun rəhbərliyi ilə keçirilən I və II "Muğam Aləmi" Beynəlxalq Musiqi Festivallarının, Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının layihəsi əsasında Şəkidə və Bakıda keçirilən I və II "İpək yolu" Beynəlxalq Musiqi Festivallarının bədii rəhbəri, "Üzeyir dünyası" layihəsinin baş redaktoru və koordinatoru kimi səmərəli fəaliyyət göstərüb.

Musiqi-ictimai fəaliyyəti Azərbaycan dövləti tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. Azərbaycan Respublikasının Əməkdar İncəsənət xadimi (1990), Xalq artisti (2000), YUNESKO-nun "Sülh artisti" (2007) fəxri adlarına, "Şöhrət" (2007), "Şərəf" (2017) ordenlərinə və bir sıra mükafatlara, o cümlədən "Uğur" (2009), "Zirvə" (2011) mükafatlarına layiq görülmüşdür.

1994-cü ildə sənətşünaslıq namizədi elmi dərəcəsinə, 1998-ci ildə professor adına layiq görülmüşdür.

1999-cu ildə Almaniyanın Akademik Qarşılıqlı Mübadilə Xidmətinin təqaüdcüsü, İsveç-

rənin Beynəlxalq musiqi seminariyasında birinci qadın bəstəkar-prezidenti, 2001-ci ildə Bonn şəhərinin "Bethovenxalle" orkestrinin bəstəkar-rezidenti seçilmişdir. 2003-cü ildə Kembriç Bioqrafiya Mərkəzi tərəfindən medal və diplomla təltif olunmuş, "XXI əsrin görkəmli intellektuarları" siyahısına daxil edilmişdir. Alman rejissorları haqqında "Azərbaycanlı maestro" filmi çəkmişlər.

Heydər Əliyev Fondunun "Azərbaycan muğamı ensiklopediyası"nın, "Üzeyir dünyası" layihəsinin baş redaktoru və koordinatorudur. "Qara Qarayev" və "Azərbaycan simfonik musiqisi" kitablarının, 150-dən artıq məqalənin müəllifidir.

ƏLİZADƏ Şeyx Abdulla Molla Əli oğlu (d.19.04.1865, Lənkəran rayonu, Luvəsər kəndi-14.07.1919, Lənkəran rayonu, Luvəsər kəndi) - islamşünas, din xadimi.

İlk təhsilini atası Molla Əli Lənkəranının yanında almış, fars və ərəb dillərinə yiyələnmişdir. Sonralar təhsilini İranın dini mədrəsə və ali ruhani məktəblərində, o cümlədən Məşhəd, Qum və Tehran şəhərlərində davam etdirmişdir. Ruhani təhsilinin ən yüksək zirvəsinə Nəcəf şəhərində çatmışdır. Təhsildən sonra doğma yurduna qayıdaraq (1914) axundluq etmişdir. Hacı Zeynalın tikdirdiyi məsciddə və qonşu yaşayış məntəqələrində moizələr etmiş, islamın mənəvi dəyərləri-islam əxlaqı barədə söhbətlər aparmışdır. Fizika, astronomiya və digər elmlərə yaxşı bələd idi. "Quran" ayələrini şərh edirdi.

Zəngin kitabxanası olmuşdur. Kitablار repressiya illərində kəndin aşağı hissəsində batılıqda basdırılmış, əlyazmaları yandırılmışdır.

Tehrandə oxuyarkən Mirxədicə Mirmurtuza qızı ilə ailə quraraq, Məmməd adında övladları olmuşdur. Hacı Mirxədicə xanım 1968-ci ildə vəfat etmişdir. Doğma adamları üçün Hacı nənə, el-oba üçün isə ələviyyə olan bu qadın ağır təbiətli, sakit, təmkinli olmuş, qara libasda gəzmışdir.

ƏLOL - bitki. Dağ ətəklərində bitir, xoş ətri var. Adı Lənkəran nəğmələrində çəkilir.

Mərhum xanəndə, respublikanın Əməkdar artisti Həşim Kələntərli oxuduğu nəğmələrdə tez-tez adını çəkərdi:

Əlolum, bu gün ayın üçüdü.

Əlolum, girmə bostan içidir ...

ƏLOVİ - dağ bitkisi. Yarpaqlarından soyuqdəymədə istifadə edilir. Gövdəsi qalındır. Oduncaq kimi də işlədilir.

ƏMANƏT kassaları - Əhalinin pul qənaətini və müvəqqəti sərbəst pul vəsaitini cəlb etmək əmanət kassalarının əsas funksiyalarındandır.

Lənkəranda 1924-cü ildə yaradılmış, SSRİ Dövlət Bankının tabeliyində fəaliyyət göstərmişdir.

Əmanət kassaları əmanətləri qəbul edir və əmanətlərin ilk tələbi ilə onları qaytarır, əmanətçilərin xahişi ilə əmanətləri bir kassadan digərinə keçirir. Pul-şey lotereyası, dövlət istiqrazi və lotereyası biletləri üzrə uduşları, fərdi pensiyaları ödəyir və digər əməliyyatları həyata keçirir (*ASE, IV cild, B., 1980, səh.191*).

Lənkəran Əmanət Kassası müxtəlif adlarla fəaliyyət göstərmişdir. 1972-ci ildə Lənkəran Şəhər Əmanət Kassası adlandırılmışdır.

1988-ci il yanvarın 1-dən Əmanət Kassası bank sisteminə keçmişdir. 2000-ci ilin iyul ayında Əmanət bankı, aqrar sənaye bankı və sənaye investisiya bankı birləşərək Birləşmiş Universal Səhmdar Bankı Lənkəran filialı yaradılmışdır. 2005-ci ildən "Kapitalbank" adlanır (*bax "Kapitalbank"-ın Lənkəran filialı*).

ƏMƏK VƏ MƏŞĞULLUQ mərkəzi - vətəndaşların və işsizlərin əmək və sosial müdafiəsi sahəsində dövlət təminatlarını həyata keçirən təşkilat.

İşsiz əhalini məşğulluğa kömək məqsədilə dövlət siyasətini hüquqi, iqtisadi və təşkilati əsaslarını, eləcə də vətəndaşların əmək sahəsində və işsizlərin sosial müdafiəsində dövlət təminatlarını həyata keçirir

1987-ci ildə şəhər əhalisinin işə düzəltmə,

yenidənöyrətmə və peşəyönümü mərkəzi adı ilə fəaliyyətə başlamış, Səxavət Zeynalov (1987-1995), Ramiz Hüseynov (1995-2004), Rəfael Rzayev (2004-2006), Qağayı Məmmədov (2006-2008), Rəhiv Quliyev (2009-cü ildən) mərkəzin direktoru işləmişlər.

1991-1993-cü illərdə Lənkəran şəhər-rayon əhalisinin məşğulluq mərkəzi adlanıb. 1993-cü ildən Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi baş məşğulluq idarəsinin Lənkəran rayon əmək və məşğulluq mərkəzi adı ilə fəaliyyət göstərir.

ƏMƏNULLAYEV İqbal Qabil oğlu (d. 01.05.1963, Lerik rayonu, Azərbaycan kəndi) - həkim-cərrah, Lənkəran uşaq cərrahiyyəsi təşkilatçılarından biri, tibb elmləri namizədi (2000).

Bakı şəhəri 5 saylı respublika kimya - biologiya təmayüllü internat məktəbini (1980), Azərbaycan Tibb Universitetinin pediatriya fakültəsini (1987) fərqlənmə ilə bitirərək uşaq cərrahliyi ixtisasına yiyələnmişdir.

Akademik M.A.Topçubaşov adına Elmi-Tədqiqat Klinik Təbabət İnstitutunda "Uşaqlarda yanıq yaralarının kompleks müalicəsində maqnitoterapiyanın effektivliyi" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir (2000).

1989-cu ildən Lənkəran mərkəzi rayon xəstəxanasında uşaq cərrahliyi şöbəsinin həkim-cərrahı işləyir. Uşaqlarda inkişaf qüsurlarının korreksiyası zamanı və qarın boşluğunun bütün orqanlarında geniş spektrli cərrahi əməliyyatlar aparır.

1989-cu ildən Lənkəran Tibb məktəbində cərrahlik fənnini tədris edir. 2004-cü ildən məktəbin direktorudur.

2001-ci ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin baş müəllimidir. Kişinyov, Sankt-Peterburq, Dneprepetrovsk şəhərlərində müxtəlif elmi konfransların iştirakçısı və təkmilləşdirmə kurslarının dinləyicisi olmuşdur.

3 kitabın, o cümlədən bir dərsliyin, 30-dək

elmi-publisistik məqalənin və uşaq cərrahlığı sahəsində bir səmərələşdirici təklifin müəllifidir.

Əsərləri: Tibbi biliklərin əsasları (dərslək), B., 2004; Onu zərurət yaratdı, B., 2006; Təhsil fədəisi, B., 2008.

ƏMİROV Əhməd Yusif oğlu (07.06.1906, Lənkəran rayonu, Viyən kəndi - 17.05.1984, Viyən kəndi) - hüquqşünas, istehsalat qabaqcılı.

İkidərəcəli Lənkəran şəhər məktəbini bitirdikdən sonra müəllim (1919-1927), rayon Komsomol Komitəsinin katibi (1927-1930) işləmişdir. 1933-cü ildə Moskva Qırmızı Hüquq İnstitutunu bitirmiş, Göyçay, Salyan, Gəncə şəhərlərində hüquq-mühafizə orqanlarında müxtəlif vəzifələrdə çalışmışdır (1933-1937). Şamaxı rayon prokuroru işləyərkən repressiyaya məruz qalmışdır. 1937-ci il noyabrın 2-də məhkəmənin hökmü ilə əmlakı müsadirə olunmaqla güllələnməyə məhkum edilmişdir. Sonralar ölüm hökmü üstündən götürülərək 20 il həbs cəzası ilə əvəz olunmuşdur. 1956-cı ilin mart ayına kimi Komi MSSR-də sürgündə olmuşdur. Sürgündən qayıdandan az sonra Şamaxı prosesinə yenidən baxılmış, işində cinayət tərkibi olmadığı sübuta yetirilmişdir.

Şamaxı rayon istehlak cəmiyyətinin sədri (1956-1972) işləmişdir. Təqaüdə çıxandan sonra Bakıya köçmüş, təşəbbüsü ilə Xırdalan tərəvəz soyuducu kombinatı tikilmiş, müəssisəyə direktor təyin edilmişdir (1972-1980). Ömrünün son illərində Azərıtifaqda əmtəəşünas işləmişdir (1980-1984).

ƏMİROV Yusif Əmir oğlu, Qara axund (d. 1860, Lənkəran rayonu, Viyən kəndi - 19.11. 1948, Aşağı Nüvədi) - islam-şünas, din xadimi.

Kiçik yaşlarından ərəb və fars dillərinə mükəmməl yiyələnmiş, Ərdəbil mədrəsəsini bitirdikdən sonra 1897-ci ildə Tehran Universitetinin ilahiyat fakültəsində oxumuş, təhsilini Nəcəf şəhərində başa

çatdırmışdır.

Uzun illər Astara rayonunun Ərçivan kənd

və Lənkəranın Aşağı Nüvədi qəsəbə məscidlərində axundluq etmişdir. İlahiyyat elmindən başqa fiqh, nücum, coğrafiya və təbabət elmlərini gözəl bilirmiş. Ən mürəkkəb riyazi məsələlərdən baş çıxarırdı. Tarixçi İsfəndiyar Cəfərovun yazdığına görə, "O vaxt Lənkəran şəhərində Məşədi Molla Yaqubun evində tez-tez elmi məclislər keçirilirdi. Burada dini və dünyəvi elmlərin müxtəlif sahələrinə aid mübahisələr olurdu. Axund şeyx Yusif məclisin fəal üzvlərindən idi".

Tehranda təhsil aldığı illərdə şeyx Yusif iranlı Hacı Mirzə Mövsüm Nəvvabın qızı Sahibi Sultan (Sara) ilə ailə qurmuşdu. Bir müddət Tehranda qaldıqdan sonra Viyən kəndinə köçmüşlər. Sahibi Sultan kəndə gəldikdən 40 gün sonra vəfat etmişdir.

Savadına, ruhanilər arasında hörmətinə görə el arasında Qara axund kimi tanınmışdır.

Qəbri Aşağı Nüvədi qəsəbə məscidinin həyətidədir.

ƏMİROVA Sara Əhəd qızı (31.12.1929, Lənkəran rayonu, Viyən kəndi - 08.01.1993, Bakı şəhəri) - pedaqoq, respublikanın Əməkdar müəllimi (1973).

Lənkəran Pedaqoji Məktəbini bitirdikdən sonra şəhər uşaq evində tərbiyəçi-müəllim işləmişdir (1946-1953). Ailə qurduqdan sonra Bakı şəhərinə köçmüş, Sabunçu rayonundakı 169 və 80 saylı orta məktəblərində ibtidai sinif müəllimi olmuşdur (1953-1992).

"Xalqlar Dostluğu" (1971), "Şərəf Nişanı" (1969) ordenləri, "Əməkdə fərqlənməyə görə" (1975) medalı ilə təltif olunmuşdur.

ƏMRAHOV Asəf Zəkulla oğlu (d.30.12. 1971, Lənkəran rayonu, Nərimanabad qəsəbəsi - 16.02.1994, Nərimanabad qəsəbəsi) - Qarabağ şəhidi.

Qəsəbə orta məktəbini bitirmiş, təsərrüfatda fəhlə işləmişdir (1987-1991). Sonra həqiqi hərbi xidmətə çağırılmışdır (1992). Əvvəlcə Füzuli döyüş bölgəsində, sonra-

lar Kəlbəcərdə vuruşmuşdur. Sonuncu dəfə Murovdağ uğrunda döyüşlərdə iştirak etmişdir. Sərt dağ yolları onu qorxutmamış, burada da hünər göstərmişdir.

Kəlbəcər dağlarında əbədiyyətə qovuşmuşdur.

ƏRƏBLİNSKİ Hüseyn (Hüseynbala) Məmməd oğlu Xələfov (d.1881, Bakı şəhəri -

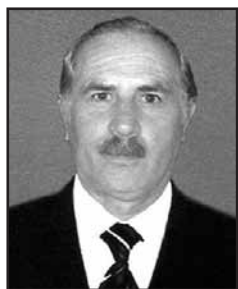
17.03.1919, Bakı şəhəri) - Azərbaycan aktyoru və rejissoru, Azərbaycan professional teatr sənətinin banilərindən biri. "1905-ci ildə müsəlman artistləri cəmiyyətinin Lənkəran qastrolu zamanı oynadığı Fəxrəddin (Müsi-bəti-Fəxrəddin, N.B. Vəzirov)

obrazı H.Ərəblinskiyə şöhrət qazandırmışdır" (*ASE, Bakı, IV cild, səh.224*). Turuppa Lənkərana görkəmli maarifpərvər Teymur bəy Bayraməlibəyovun dəvətilə gəlmişdir.

N.B.Vəzirovun "Müsi-bəti-Fəxrəddin" faciəsində əsas rolun ifaçısı xəstələndiyinə görə Lənkərana gəlmədiyi üçün gənc Hüseyn Ərəblinski Fəxrəddin rolunu dərhal bir gecədə paraxodda əzbərləmiş və özünün məharətini göstərmişdir.

Lənkəran rayon mədəniyyət evi H.Ərəblinskinin adını daşıyır.

ƏSƏDLİ Adil Beytulla oğlu (d. 21.07.1954, Lənkəran şəhəri) - rəssam, müasir Azərbaycan

qrafika məktəbinin istedadlı nümayəndələrindən biri, Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının üzvü (2006), Azərbaycan Respublikasının Fəxri mədəniyyət işçisi (2015).

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1971), Ə. Əzimzadə adına Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Məktəbini fərqlənmə ilə (1980), N. Tusi adına Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin bədii qrafika fakültəsini (1986) bitirmişdir.

1986-cı ildən Lənkəran Uşaq Rəssamlıq

Məktəbinin direktorudur. 2004-cü ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin dosenti olmuşdur.

İlk fərdi sərgisi təhsil aldığı ali məktəbdə açılıb (1983). Sonralar respublika (1984,1985) və müxtəlif beynəlxalq (1986, 1993) sərgilərində, Bakı "Qala" Sərgi Salonunda (2003, 2004), Qəbələ şəhər IV Beynəlxalq İncəsənət Sərgisində əsərləri nümayiş olunub (2015). Lənkəranda dəfələrlə fərdi sərgiləri açılıb (1993, 1996, 1998 və s.). Bakı şəhərində Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin dəstəyi ilə V.Səmədova adına Rəssamlar İttifaqının Sərgi Salonunda fərdi sərgisi təşkil edilib (17.06.2014). Sərgidə 80-ə yaxın rəngkarlıq, 60-a yaxın qrafika işləri nümayiş olunub.

"Azad Azərbaycan" teleradio şirkəti "ATV qalereyası"nda 50-dən çox rəngkarlıq və qrafika əsərlərindən ibarət fərdi sərgisini açmışdır (17.02.2016). İtaliya və Azərbaycan rəssamlarının Bakıda keçirilən Beynəlxalq sərgidə əsərləri nümayiş etdirilib.

30-dan çox əsəri ABŞ, İngiltərə, Türkiyə, Rusiya, Fransa, Polşa, İran, Ukrayna və Gürcüstanda şəxsi kolleksiyalarda saxlanılır. 800-dən çox rəngkarlıq, 100-dən çox qrafik əsəri yaratmışdır. 200-dən çox rəngkarlıq və qrafika əsərinə dünyanın müxtəlif yerlərində şəxsi kolleksiyalarda saxlanılır. 15-dən çox kitaba tərtibat vermişdir. ABŞ-da keçirilən "Avanqardist" rəssamlarının sərgisində iştirak etmişdir (1995,1996).

Lənkəran bələdiyyəsi tərəfindən 2005-ci ildə "İlin laureatı", 2008-ci ildə "İlin rəssamı" nominasiyasına, 2009-cu ildə Mədəniyyət-şünaslıq üzrə Elmi-Metodik Mərkəzinin diplomuna, müxtəlif illərdə Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin fəxri fərmanlarına layiq görüldü.

Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvüdür (2008).

Azərbaycan rəssamlıq və xalçaçılıq sənətinə aid elmi məqalələri müxtəlif mətbuat orqanlarında çap olunub.

"Qrafik əsərlər" (B., 2000), "Rəngkarlıq və qrafik" (B., 2014), "Rəsmin tədrisi metodikası" (dərs vəsaiti - 2014) kitablarının müəllifidir.

ƏSƏDOV Baba Ağabəy oğlu (26.01. 1965, Lənkəran rayonu, Zövlə kəndi- 05.05-1996)- Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra bir il təsərrüfatda işləmiş, 1983-1985-ci illərdə Sovet Ordusu sıralarında xidmət etmişdir.

Xidmətini başa çatdıraraq Azərbaycana gəlmiş, 1989-cu ildə kiçik leytenant rütbəsində Daxili Qoşunlarda xidmətini davam etdirmişdir. 1990-cı ildən Qarabağ bölgəsində idi. Döyüş tapşırığını yerinə yetirərkən qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

ƏSƏDOV Əlizadə İmran oğlu (d.18.03.1955, Lerik rayonu, Züvəc kəndi) - boksçu, SSRİ İdman ustası (1975), respublika dərəcəli hakim (1986), respublikanın Əməkdar məşqçisi (1993), beynəlxalq dərəcəli hakim (2001), respublikanın Fəxri bədən tərbiyəsi və idman işçisi (2006).

Bakının Razin qəsəbəsi 7 sayılı texniki peşə məktəbini (1973), Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi İnstitutunu (1982) bitirib, əmək fəaliyyətinə Lənkəran 7 sayılı ərazi-nəqliyyat kontorunda tornaçı işləməklə başlayıb (1973).

Boksla texniki peşə məktəbində oxuyarkən "Ehtiyat Əmək Qüvvələri" idman cəmiyyətində başlamış, üç dəfə Azərbaycan çempionu (1971, 1972, 1973) olmuşdur.

Tokar işlədiyi illərdə idman ustası Fəxrəddin Məmmədovla birlikdə Lənkəranda şəhər idman komitəsi nəzdində boks idman məktəbini yaratmışdır (1976). Məşq üçün yer olmadığından 1982-ci ildə Liman şəhərindəki yaşayış evinin zirzəmisində boks idman zalı təşkil etmişdir. 1987-ci ildə təşəbbüsü ilə Liman şəhərində İdman Sağlamlıq Kompleksi tikilmişdir. Burada 1991-ci ildə Lənkəran Ərazi "Nəfçi" İdman Cəmiyyəti yaradılmış və onun sədri seçilmişdir. 1995-ci ilin avqust ayında isə "Port" ərazi idman klubunu təsis etmişdir. 1998-ci ildən "Nəfçi" idman klubu adlanır.

1 beynəlxalq dərəcəli idman ustası, 11 idman ustası, 100-dən çox ustalığa namizəd, 200-dən çox dərəcəli idmançı yetirmişdir. Övladları -

Elbrus, Seymur və Xəyal boks üzrə Azərbaycan çempionudurlar. Hər üçü idman ustalığına namizəddir. Elbrus Ukrayna Respublikasının Dnepropetrovsk şəhərində Yuri Savçenko adına boks məktəbində məşqçi-müəllim işləyir.

1999-cu ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin müəllimidir.

İltifat Salehin "Döyüş şöhrəti" (B.,1997) və "Döyüşdə qazanılan şöhrət" (B.,2011), M.Xanbabayev və E.Əhədovun "Əlizadə Əsədov məktəbi" (2015) kitabları Ə. Əsədova həsr edilmişdir.

ƏSƏDOV Fazil Beytulla oğlu (d.26.12.1965, Lənkəran şəhəri) - idmançı, futbol idman növü üzrə Azərbaycanın Əməkdar məşqçisi, respublikanın Fəxri bədən tərbiyəsi və idman işçisi.

Lənkəran şəhər 1 saylı tam orta məktəbini (1982), Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi Akademiyasını (1988) bitirib.

Uşaq yaşlarından futbolla məşğul olub. Futbol idman növü üzrə yeniyetmələr arasında qızıl medala layiq görülməklə idman ustalığına namizəd adını qazanıb. "Xəzər-Lənkəran", "Vosxod" (Sumqayıt), "Avtomobilçi" (Mingəçevir), "Xəzri" (Buzovna), "Viləş" (Masallı), "Xəzər-Lənkəran" futbol komandalarında oynamışdır.

Azərbaycan futbol çempionatının gümüş mükafatçısı, UEFA kubok yarışlarının iştirakçısıdır. 43 topla məhsuldar oyunçular siyahısında yer almışdır.

1992-1995-ci illərdə Lənkəran Dövlət Universitetində müəllim işləmiş, sonradan məşqçilik fəaliyyətinə başlamışdır. "B" (UEFA) kateqoriyalı məşqçidir. "Xəzər- Lənkəran-2", Masallının "Masallı" komandalarında baş məşqçi işləmişdir.

2007-ci ildən Lənkəran uşaq-gənclər idman məktəbinin direktorudur.

İdman uğurlarına görə, Azərbaycanın Fəxri bədən tərbiyəsi və idman işçisi (2013), respublikanın Əməkdar məşqçisi (2015) adlarına layiq görülmüşdür.

ƏSƏDOV Firudin Sərdar oğlu (d.01.01.1935, Lerik rayonu, Cəngəmiran kəndi) - tarixçi, tarix elmləri doktoru (1979), dosent (1977), professor (2007).

Lerik kənd orta məktəbini (1951), Azərbaycan Dövlət Universitetinin tarix fakültəsini (1956) bitirmişdir. Uzun illər respublikanın müxtəlif ali məktəblərində işləmişdir.

Talış xanlığının tarixini tədqiq etmiş, bu mövzuda 200-dən çox elmi məqaləsi çap olunmuşdur.

"Dar gündə yaxşı arxa" (1988), "Talış diyarının keçmişinə bir nəzər" (1993), "Talış xanlığı" (1998), "Mirmustafa xan" (2007) və s. kitabları Lənkəranın tarixinə həsr edilmişdir. Azərbaycan rus, fars və fransız dillərində çap olunmuşdur.

Müxtəlif elmi konfranslarda və simpoziumlarda iştirak etmişdir.

Əsərləri: Çarizmi Azərbaycana gətirənlər, B., 1993; XVIII əsr Azərbaycan diplomatiyası (dərslik), B., 2000; Azərbaycanın gömrük tarixi (dərslik), B., 2000; Azərbaycanın XVIII əsr tarixindən (dərslik), B., 2002; Dərbənd xanlığı, B., 2004; Sərab xanlığı, B., 2005; Gömrük siyasəti, B., 2005; Qarabağ xanlığı, B., 2007; Tariximizin səhifələrində Makedoniyalı İskəndər, B., 2010; Nadir şah Əfşar, B., 2011; Azərbaycanı talayan çar imperiyasının general-ları, B., 2013 və s.

ƏSƏDOV Müzəffər Əli oğlu - (d. 13.08.1936, Lənkəran rayonu, Zövlə kəndi-13.01.1993) -

Qarabağ şəhidi.

5 yaşında olarkən atası Böyük Vətən muharibəsində həlak olmuşdur.

12 yaşınadək Quba və Gəncə şəhər uşaq evlərində yaşamışdır. Sonra doğma yurda qayıtmış, kənd yeddi-illik məktəbini və rayon kənd-təsərrüfatı texnikumunu (1955) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə kənddəki təsərrüfatda sürücü kimi başlamış, sonralar briqadir işləmişdir (1956-1995). 6 oğul və 4 qız atası idi.

Ortancıl oğlu Qarabağda döyüşürdü. 58 yaşı olmasına baxmayaraq, könüllü olaraq oğlunun döyüşdüyü yerlərə getmiş, Milli Ordu sıralarına daxil olmuşdur. Bir neçə yaşayış məntəqəsinin alınmasında iştirak etmişdir. Ağdamın Güllüca kəndi uğrunda döyüşdə son gülləsinədək vuruşmuşdur. Gülləsi qurtardıqda isə kənddən özü ilə gətirdiyi baltası ilə ermənilərə hücum etmişdir. Aldığı yaradan gözlərini əbədi yummuşdur.

Cəsurluğuna, döyüşlərdə taktiki gedişlərinə görə əsgərlər onu "Batya" adı ilə çağırırmışlar.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

ƏSƏDULLA bəy - Mirmustafa xanın Rusiyaya göndərdiyi elçi. Ağa Məhəmməd şah Qacarın Talışa hücumu ərəfəsində Mirmustafa xan Kərbalayı Əsədulla bəyi danışıqlar aparmaq üçün təxminən 1795-ci ilin oktyabr ayında Rusiyaya elçi göndərmişdir.

ƏSƏDULLAYEV Asif Kamil oğlu (d. 04.01.1954, Lənkəran rayonu, Şağlaser kəndi-20.01.1990, Bakı şəhəri) - 20 yanvar şəhidi, azadlıq uğrunda mübariz.

Kənddəki səkkizinci sinfi bitirdikdən sonra Bakıda texniki peşə məktəbinə daxil olmuş, tokar sənətinə yiyələnmişdir. Əmək fəaliyyətinə "Bakı fəhləsi" maşınqayırma zavodunda başlamışdır. İstehsalatdan ayrıldıqdan Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutunu bitirmişdir.

1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə Azərbaycanın azadlığı uğrunda mübarizədə həlak olmuşdur.

Bakının Sabunçu qəsəbəsində küçələrdən biri Asif Əsədullayevin adını daşıyır (1991-ci ildən).

Kənd qəbiristanlığında basdırılmışdır.

ƏSƏDULLAYEV Aydın Nüsrət oğlu (d.30.03.1930, Lənkəran rayonu, Gərmətürk qəsəbəsi - 24.04.2015, Bakı) - alim-aqronom, respublikanın Əməkdar aqronomu (1981), kənd təsərrüfatı elmləri namizədi (1962), Prezident təqaüdçüsü (2009).

Əvvəl Lənkəran Subtropik Bitkilər Texnikumunu (1947), daha sonralar Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun üzümçülük və meyvə-tərəvəzçilik fakültəsini (1954), Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Bağçılıq, Üzümçülük və Subtropik Bitkilər İnstitutunun aspiranturasını (1960) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Masallı rayon Maşın-Traktor Stansiyasında baş aqronom işləməklə başlamış (1954), respublika Elmi-Tədqiqat, Bağçılıq, Üzümçülük və Subtropik Bitkilər İnstitutunda kiçik elmi işçi və baş elmi işçi, Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Nazirliyində idarə rəisi, Azərbaycan KP MK kənd təsərrüfatı şöbəsinin inspektoru (1955-1960), Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Bağçılıq, Üzümçülük və Subtropik Bitkilər İnstitutunun direktoru, Azərbaycan Üzümçülük-Şərabçılıq Komitəsi sədrinin birinci müavini (1986-1990) vəzifələrində işləmişdir.

Üzüm tənəklərinə forma verilməsinin elmi əsasları mövzusunda bir neçə elmi əsərin və monoqrafiyaların, 200-dək elmi məqalənin müəllifidir. Qırmızı Əmək Bayrağı, "Şərəf Nişanı" ordenləri və medallarla, fəxri fərmanlarla təltif olunmuşdur.

Respublika və xarici ölkələrdə keçirilən elmi konfranslarda iştirak etmişdir.

ƏSƏDULLAYEV Nüsrət Heydər oğlu (d. 1887, Lənkəran rayonu, Gərmətük qəsəbəsi - 03.12.1983, Gərmətük qəsəbəsi) -

müəllim, qabaqcıl maarif xadimi, Lənkəran maarifinin təşkilatçılarından biri.

İbtidai təhsilini Lənkəran şəhərində alıb. Sonralar İranın Ərdəbil şəhərində dini təhsil alıb. İnqilabdan əvvəl Lənkəran məscidlərində

axundluq edib.

1919-cu ildən ömrünün axırınadək şagirdlərin təlim-təربiyəsi ilə məşğul olmuş, Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra savad kurslarında dərs demişdir. Rayonun Aşağı

Nüvədi, Biləsər, Lövəsər, Gərmətük və digər yerlərdə yeni tipli məktəblərin açılışında iştirak etmişdir.

Dərin savada malik olduğuna görə el arasında "Mirzə Nüsrət" adı ilə tanınmışdır. Ərəb, fars və rus dillərini mükəmməl bilmişdir.

ƏSƏDULLAYEV Seyfulla Qüdrət oğlu (d.19.06.1924, Astara rayonu, Ərçivan kəndi - 27.07.2011, Bakı) - ədəbiyyatşünas, tənqidçi, ədəbiyyat nəzəriyyəçisi, filologiya elmləri doktoru (1970), professor (1971), Əməkdar elm xadimi (1991), Azərbaycan Milli Yaradıcılıq Akademiyasının müxbir üzvü (1992), SSRİ Yazıçılar İttifaqının üzvü (1963), "Toloşi sədo" qəzetinin ilk redaktoru (1992), Prezident təqaüddçüsü (2009).

Astara rayonu, Ərçivan kənd orta məktəbini, M.F.Axundov adına Rus dili və Ədəbiyyatı İnstitutunu (1942), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun rus dili və ədəbiyyatı fakültəsini (1951), M. V. Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin aspiranturasını (1959) bitirmişdir.

Orta məktəbi bitirən ili Astarada müəllim işləmişdir (1942). Sonra Böyük Vətən müharibəsində iştirak etmiş, Şimali Qafqazda döyüşmüşdür. Müharibədən sonra yenidən rayonda, o cümlədən kənd məktəbində ədəbiyyatdan və rus dilindən dərs demişdir.

Sonralar M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunda müəllim (1951-1956), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunda dekan müavini, dekan (1959-1966), Azərbaycan Dövlət Univesitetində rus ədəbiyyatı tarixi kafedrasının müdiri (1966-1984) işləmişdir. 1984-cü ildə ADU-da XX əsr rus ədəbiyyatı və ədəbiyyat nəzəriyyəsi kafedrasının açılmasına nail olmuş və onun müdiri seçilmişdir.

16 kitabın, 400-dək elmi-nəzəri və ədəbi-tənqidi məqalənin müəllifidir. "Rus klassikası və SSRİ xalqları ədəbiyyatı" seriyası ilə Moskvada nəşr olunmuş 10 kitabın müəlliflərindən biri və redaktoru olmuşdur. Azərbaycan, rus və talış

dillərində yazıb-yaradır. SSRİ Yazıçılar İttifaqı nəzdində tənqid və ədəbiyyatşünaslıq şurasının, Azərbaycandan ilk dəfə dünya ədəbi tənqidçiləri cəmiyyətinin (YUNESKO, 1973), rus dili və ədəbiyyatı müəllimlərinin beynəlxalq cəmiyyətinin (1982) üzvü olmuşdur.

20-dək beynəlxalq konqres, simpozium və konfransda (Moskva, Piqa, Alma-ata, Kiyev və s.) Azərbaycan ədəbiyyatını təmsil etmişdir. Məqalələri Azərbaycan, rus, alman, fransız, ingilis, çex, slovak, italiya, ispan, macar, polyak dillərində çap olunmuşdur.

Rəhbərliyi ilə 12 elmlər doktoru, 26 elmlər namizədi hazırlamış, 24 magistrantın dissertasiya rəhbəri olmuşdur. 50-dək dissertanta opponentlik etmişdir. SSRİ Təhsil Nazirliyi tədris-metodik şurasının üzvü, 9 il müdafiə şurasının sədri, SSRİ Ali Attestasiya Komissiyasının eksperti (1970-1978) olmuşdur.

Bakıda, Sumqayıtda, Lənkəranda, Astarada anadan olmasının 75 illiyi geniş qeyd olunmuşdur.

2 dəfə "Böyük Vətən müharibəsi", "Xalqlar Dostluğu" (1986), "Şöhrət" (2000) ordenləri, müxtəlif medallarla, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı (1974) ilə təltif olunmuşdur.

1992-2009-cu illərdə Lənkəran Dövlət Universitetində müxtəlif vəzifələrdə işləmişdir.

Əsərləri: Çàìàðèè î ðîìàíà, B., 1970; Tarix. Sənətkar. Müasirlik, B., 1975; Áðàðñèèè íàðîáó è èèðàðàòòð, Á., 1981; Ðóññèàéà èèàññèèà è àçàð-áàéáúáíñèàéà èèðàðàòòðà, B., 1998; Hekayələr və povestlər, B., 2001; Azərbaycan poeziyasında sonet janrı, B., 2002; Tərs keçilər, B., 2005; Ååéääð Äèèéää è èèðàðàòòðíúé îðîññâñ, B., 2005 və s.

ƏSƏDULLAYEV Şərif Kamil oğlu (d.10.09.1955, Lənkəran rayonu, Şağlaser kəndi) - polis general-mayoru (2014), Daxili İşlər Nazirliyi (DİN) İnsan Alverinə qarşı Baş Mübarizə İdarəsinin rəisi, Dağlıq Qarabağ müharibəsinin veteranı (1992).

Şağlaser kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra (1972) Bakıda "Bakı fəhləsi" zavodunda əmək fəaliyyətinə başlayıb (1975). Burada üç il işlədikdən sonra - 1978-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsinə daxil

olmuş, oranı 1984-cü ildə başa çatdırmışdır. Təyinatı Biləsuvar rayonuna verilmiş, rayondakı daxili işlər şöbəsində SƏDM işçisi kimi (1984) fəaliyyətə başlamışdır.

1985-ci ildən Azərbaycan Daxili İşlər Nazirliyində işləyir. Nazirlikdə əməliyyat müvəkkili, baş əməliyyat müvəkkili, şöbə rəisinin müavini, şöbə rəisi, idarə rəisi (1985-2001), Baş idarələrin rəis müavini (2001-2014) vəzifələrində çalışmışdır. 2014-cü il yanvar ayından DİN İnsan Alverinə qarşı Baş Mübarizə İdarəsinin rəisidir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1 iyul 2014-cü il tarixli Sərəncamı ilə ona polis general-mayoru ali xüsusi rütbəsi verilmişdir.

Daxili işlər orqanlarında fəaliyyətindəki uğurlu nəticələrinə və qüsursuz xidmətinə görə III, II və I dərəcəli medallara və digər mükafatlara layiq görülmüşdür.

ƏSƏDZADƏ Saleh Rza oğlu (d.06.02.1956, Lənkəran rayonu, Şıxəkəran kəndi) - polis əlaçısı, Dağlıq Qarabağ müharibəsinin veteranı.

1972-ci ildə Şıxəkəran kənd orta məktəbini, 1981-ci ildə Azərbaycan Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyasını əla qiymətlərlə bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə 1972-ci ildə Bakı şəhəri, Paris Kommunası adına gəmi təmiri zavodunda başlamış, 1974-1976-cı illərdə hərbi xidmətdə olmuşdur.

1981-1983-cü illərdə Mamusta kənd orta məktəbində müəllim, 1983-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi Lənkəran Polis Şöbəsində sahə inspektoru, yetkinlik yaşına çatmayanların işləri üzrə müfəttişliyin rəisi, cinayət axtarış bölməsinin rəis müavini, ictimai təhlükəsizlik bölməsinin baş inspektoru işləmişdir, polis mayorudur.

İctimai fəallığı ilə seçilmiş, ali məktəb tələbə-gənclər təşkilatının sədri olmuş, Rusiyanın

Arxangelsk şəhərində tələbə-inşaat dəstəsinin tərkibində fəallığına görə SSRİ Ali Sovetinin 28 may 1981-ci il tarixli Fərmanı ilə "Əmək igidliyinə görə" medalına layiq görülmüşdür.

Boks üzrə ustalığa namizəddir.

Qarabağ döyüşlərinin iştirakçısıdır, daxili işlər orqanlarında qüsursuz xidmətlərinə görə polis əlaçısı döş nişanları ilə təltif olunmuşdur.

ƏSGƏROV İdrak Mirzəbaba oğlu (d.22.03.1985, Lənkəran rayonu, Gərmətük qəsəbəsi) - riyaziyyatçı, riyaziyyat üzrə fəlsəfə doktoru (2013).

2002-ci ildə qəsəbə orta məktəbini bitirdikdən sonra Bakı Dövlət Universitetinin mexanika-riyaziyyat fakültəsinə daxil olub. Universiteti 2006-cı ildə bakalavriat pilləsi üzrə bitirib. 2008-2010-cu illərdə cəbr və topologiya ixtisası üzrə magistr təhsili almışdır.

Təhsilini AMEA-nın akademik Ə.Hüseynov adına Kibernetika İnstitutu sistemli analiz, idarəetmə və informasiyanın işlənməsi ixtisası üzrə dissertanturada davam etdirmişdir (2011-2013).

"Qaz-lift prosesində optimal idarəetmə məsələlərinin asimptotik həll üsulları" mövzusunda elmi işini müdafiə edərək riyaziyyat üzrə fəlsəfə doktoru alimlik dərəcəsi almışdır.

Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Elmin inkişafı fondunun və universitetdaxili qrant layihələrinin iştirakçısı və qalibi olmuşdur.

Respublika və beynəlxalq konfrans və simpoziumlarda məruzələrlə çıxış etmişdir.

Bakı Dövlət Universiteti, Tətbiqi Riyaziyyat Elmi-Tədqiqat İnstitutunun "Obrazların tanınması və informasiyanın işlənməsi" şöbəsində kiçik elmi işçi (2013-2015), Lənkəran Dövlət Universiteti (LDU) tədris şöbəsinin müdiri işləmişdir (2015-2016) işləmişdir.

2017-ci ildən tədrisin təşkili və təlim texnologiyaları üzrə prorektor vəzifəsini icra etmişdir.

ƏSGƏROV Həmid İsmayıl oğlu (d. 02.08.1960, Lənkəran şəhəri - 03.10.1992) - Qarabağ şəhidi.

Orta məktəbi bitirdikdən sonra Sovet Ordusu sıralarında xidmət etmişdir. Qarabağ hadisələri başlananda könüllü olaraq Milli Ordu sıralarına yazılmışdır. Laçında, Kəlbəcərdə döyüşmüşdür. Qubadlıda döyüş əməliyyatı zamanı qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Lənkəranın Şəhidlər xiyabanında basdırılmışdır.

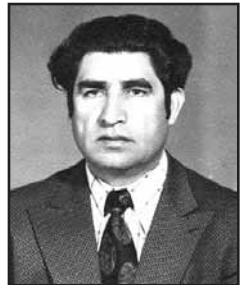
ƏSGƏROV Qalib Məmmədağa oğlu (d. 20.03.1975, Lənkəran rayonu, Zövlə kəndi - 12.02.1994) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra həqiqi hərbi xidmətə çağırılmışdır. Siyasi və döyüş hazırlığı əlaçısı idi.

Füzulidə döyüş tapşırığını yerinə yetirərkən qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

ƏSGƏROV Şəmməd Balaxan oğlu (d.10.03.1930, Lənkəran şəhəri - 08.05.1998, Lənkəran şəhəri) - əmtəəşünas, respublikanın Əməkdar ticarət işçisi (1978).

Lənkəran fəhlə-gənclər məktəbini, Azərbaycan Dövlət Universitetinin iqtisadiyyat fakültəsinin qeyri-ərzaq malları əmtəəşünaslığı şöbəsini bitirmişdir (1962).

Əmək fəaliyyətinə rayonlararası xammal tedarükü idarəsində fəhlə işləməklə başlamış (1948-1950), sonralar rayon kooperativlər ittifaqında tedarükçü (1963-1971), kooperativlər idarəsinin sədri (1972), Lənkəran Şəhər Qarışıq Mallar Ticarətinin direktoru olmuşdur (1972-1992).

Lənkəranda ticarət və ictimai iaşənin inkişafında böyük xidmətləri vardır. Rəhbərliyi dövründə respublikada ilk dəfə Lənkəranda ticarət və iaşə ikeillikləri keçirilmişdir.

Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni (1987), "Əmək igidliyinə görə" medalı (1970), Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı ilə təltif olunmuşdur.

Ədəbiyyat: E.Əhədov. Unutmaq olmur, B., 2004.

ƏSLƏ - Rvo ərazi vahidliyində kənd. Lənkəran-Lerik şose yolunun 13-cü kilometrliyində,

Lənkəran çayının sağ sahilində ətəyində yerləşir.

Cənubdan Vazəruçay, şimaldan və şərqdən meşə zolağı, qərbdən Siyobli kəndi ilə əhatə olunmuşdur.

1917-ci ildə Aşla variantında qeydə alınmışdır. İldırım Şükürzadə Əslənin nəsil, tayfa və ya Əşi, Əşrəf adı ilə bağlı olduğunu yazır. M. Talışlının fikrincə, kəndin adı ilk dəfə burada məskən salmış Ərşə adlı bir nəfərlə bağlıdır. Sonralar bu ad "Əşlə" formasında işlənib.

Ərazisi 81 hektardır. 31 hektarı əkinə yararlıdır, 50 hektarı həyətyanı, çoxillik əkinlər, örüş və biçənəklərdir. Əhalisi 383 nəfərdir, 181 nəfəri qadındır, 78 ailə təsərrüfatı mövcuddur (2017).

2000-2009-cu illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmişdir. Mirəziz Ramazan oğlu Qurbanov, Ağashirin Əhəd oğlu İbrahimov, Firudin Səfərləli oğlu Eyvazov müxtəlif illərdə bələdiyyənin sədri işləmişlər. 2010-cu ildə Rvə bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

ƏYYUB Qiyas (təxəllüsü; əsl adı və fəmiyyəsi Abbasov Əyyub Qiyas oğlu - d. 14.12.1968, Lənkəran) - teatrşünas, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (1998).

M.A.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunun teatrşünaslıq fakültəsini (1990), Moskva Ümumittifaq Kinematografiya İnstitutunu (1993), Azərbaycan

MEA Memarlıq və İncəsənət İnstitutunun aspiranturasını bitirmişdir.

Kimyaçıların S.Vurğun adına Sumqayıt mədəniyyət sarayında xalq teatrının rejissoru (1998-1990), "Cığırdaş" gənclik mərkəzi yaradıcı gənclərin teatr birliyinin direktoru (1990-1991), "168 saat" qəzeti baş redaktorunun müavini (1991-1992), "Xəzər" jurnalının redaktoru (1992-1993), Sumqayıt şəhərində "Ziya" mətbuat yayımı agentliyinin direktoru (1992-1998), "İnter-Press" Mətbuat Ticarət Şirkətinin baş direktoru, "Sahilsiz dəniz" dərgisinin baş redaktoru (2001-2007) olmuşdur. 2007-ci ildən Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazir-

liyində mətnşünaslıq üzrə EMM-in kino bölməsinin müdiri və "Müasir mədəniyyətşünaslıq" dərgisinin redaktorudur.

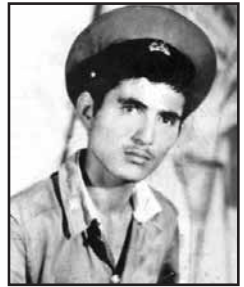
Bədii yaradıcılığa ötən əsrin 90-cı illərdən başlamışdır. "Gəlinçik" adlı ilk şeiri "Göyərçin" jurnalında dərc olunmuşdur (1978).

"Qarışqa yuvası", "Cəhənnəm ekspresi" əsərləri Sumqayıt Dövlət Dram Teatrında tamaşaya qoyulmuşdur (2004). Teleserial ssenarilərin, telelayihələrin, kinossenarilərin müəllifi kimi tanınır.

Əsərləri: Mən bir sapand daşıyam ki... (Sumqayıt, 1996); Qarışqa (Sumqayıt, 1996); Dərdin yaşı bilinməz (Sumqayıt, 2001); Qar işıq (B., 2003); Sonuncu büt (B., 2007).

ƏZİMOV Cənəli Əliheydər oğlu (d.01.12.-1965, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi - 17.04.1986) - Əfqanıstan döyüşçüsü, şəhid.

1983-cü ildə Veravul kənd 2 saylı orta məktəbini bitirmiş, kənddə sürücü işləmişdir. Bir il sonra hərbi xidmətə çağırılmışdır. Əfqanıstan Respublikasında beynəlmiləl borcunu yerinə yetirərkən həlak olmuşdur (1986).

Ölümündən sonra "Qırmızı Ulduz" ordeni (1989) və "Əfqanıstan xalqının təşəkkür medalı" ilə təltif olunmuşdur.

2 saylı Veravul kənd məktəbi adını daşıyır.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

ƏZİMOV Babacan Fərman oğlu (d.07.02.1973, Lənkəran rayonu, Digah kəndi - 1994) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra Milli Ordu sıralarında xidmət edib. Döyüş və siyasi hazırlıq əlaçısı olub.

Tərtərdə döyüş tapşırığını yerinə yetirərkən itkin düşüb.

ƏZİMOV Gülhəsən Süleyman oğlu (d.12.06.1930, Lənkəran rayonu, Separadi kəndi - 01.03.2010, Separadi kəndi) - istehsalat qabaqcılı, Azərbaycan SSR Çay ustası (1972).

Lənkəran Kənd Təsərrüfatı Texnikumunu bitirmiş (1958), orduda xidmətdən sonra "Komsomolun 50 illiyi" sovxozunda (Separadi kəndi) briqadir işləmişdir.

Başçılıq etdiyi briqadanın çayçılığın inkişafında xidmətləri vardır. Briqadanın iş təcrübəsi 1970-1985-ci illərdə respublikada yayılmışdır.

Hər hektarın məhsuldarlığına görə respublika yarışının qalibi olmuşdur (1972).

İki Lenin ordeni (1972, 1978), "Oktyabr İnqilabı" ordeni (1973) və medallarla təltif edilmişdir.

ƏZİMOV Hacıbaba Sadıq oğlu (d.01.08.-1938, Lənkəran şəhəri) - tarixçi-alim, tarix elmləri doktoru, professor (1981), ictimai-siyasi xadim.

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1955), Azərbaycan Dövlət Universitetinin (BDU) tarix fakültəsini (1960), Azərbaycan EA Tarix İnstitutunun aspiranturasını (1966) bitirmişdir.

Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti yanında Baş Arxivlər İdarəsinin baş elmi işçisi - baş inspektoru (1960-1961), Azərbaycan EA Tarix İnstitutunun elmi işçisi (1961-1963, 1966-1970) və aspirantı (1963-1966), Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun (APİ) baş müəllimi (1970-1974), baş elmi işçisi-doktorantı (1974-1976), dosenti (1976-1981) olmuşdur. APİ-nin (indiki APU) Siyasi tarix kafedrasının professoru (1981-1991) vəzifələrdə işləmişdir.

Bakı Dövlət Universiteti Lənkəran filialının təşkilatçısı və direktoru (1991-1992), Lənkəran Dövlət Universitetinin ilk rektoru (1992-1997) olmuşdur.

Respublikada və xarici ölkələrdə çap edilmiş 10-dan artıq kitabın, 100-dən artıq digər sanballı əsərlərin müəllifidir. Respublika və beynəlxalq əhəmiyyətli bir sıra fundamental tədqiqatların, 10 cildlik Azərbaycan Sovet Ensiklopediyasının

tarix bölməsinin, bir sıra tədris vəsaitlərinin müəlliflərindən biridir.

Elmi əsərlərində Rusiyada üç inqilab dövründə Azərbaycan xalqının demokratik və milli-azadlıq hərəkatı tarixinin ən mürəkkəb problemləri ilk dəfə olaraq dərinlən və hərtərəfli araşdırılmışdır. 1982, 1984 və 1987-ci illərdə çap edilmiş kitabları SSRİ EA ictimai elmlər bölməsinin, Azərbaycan EA Rəyasət Heyətinin, Azərbaycan SSR Ali və Orta ixtisas Təhsili Nazirliyi və MAM və EMİHİ Respublika Komitəsinin qərarları ilə tarix elminin ən mühüm nailiyyətləri kimi qiymətləndirilmişdir.

Uzun illər SSRİ Elmlər Akademiyasının "1905-1920-ci illər tarixi" kompleks problemləri üzrə beynəlxalq Elmi Şurasının üzvü, həmin Elmi Şuranın Azərbaycan bölməsinin sədr müavini, SSRİ Xalq Təhsil Komitəsinin Elmi-Texniki Şurasının üzvü, Azərbaycan EA Rəyasət Heyəti yanında tarix elmləri üzrə Respublika Elmi Şurasının, BDU-nun Elmi Şurasının və ixtisaslaşdırılmış doktorluq Müdafiə Şurasının, APİ-nin Elmi Şurasının və namizədlik Müdafiə Şurasının üzvü, Lənkəran Dövlət Universiteti yanında ixtisaslaşdırılmış Müdafiə Şurasının sədri olmuşdur. Elmi rəhbərliyi, rəyi və elmi məsləhətçiliyi ilə 50 nəfərdən çox şəxs doktorluq və namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir.

Azərbaycan KP indiki Səbail Rayon Komitəsi və APİ partiya komitəsinin büro üzvü (1986-1990), Azərbaycan Respublikasının xalq deputatı (1990), ilk Milli Məclisin üzvü (1991) seçilmiş, Azərbaycan Respublikası Dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiya Aktının (18 oktyabr 1991-ci il) məruzəçisi və əsas müəlliflərindən olmuşdur.

1992-ci ildən Vahid Azərbaycan Milli Birlik Partiyasının (VAMBP) sədridir.

Bakı, Moskva, Leningrad (Sankt-Peterburq), Rıqa, Tbilisi, Kişinyov, Tsxaltubo, Telavi və başqa şəhərlərdə keçirilən beynəlxalq elmi konfranslarda, simpozium və seminarlarda əsas məruzəçilərdən olmuşdur.

Əsərləri: Azərbaycan qəzalarında Sovetlər (1917-1918-ci illər), B., 1971; Bakı Soveti üç inqilab dövründə, B., 1974; İnqilablar dövründə Azərbaycanda kəndli təşkilatları və sinfi mübari-

zə, B., 1976; İnqilab əsgərləri, Azərbaycanda əsgər təşkilatları və əsgərlərin inqilabi hərəkəti (1917-1918-ci illər), B., 1978; Bakı Kommunası (rus dilində), B., 1982; Böyük Oktyabr Azərbaycanda (rus dilində), B., 1982; Azərbaycan Pedaqoji İnstitutu 50 ildə, B., 1972; Pedaqoji kadrlar ocağı (rus dilində), B., 1975; Siyasi tarix (tədris vəsaiti), B., 1989.

Ədəbiyyat: Ağacəfər Həsənli. Hacıbaba Əzimov Azərbaycan naminə, B., 2000.

ƏZİMOV Musa Səməd oğlu (d.-1885, Lənkəran şəhəri - 05.02.1960, Lənkəran şəhəri) - sənətkar, istehsalat qabaqcılı.

Usta Vahabın və İrəvanlı Məmmədəlinin şagirdi olmuşdur.

Düzəltdiyi kənd təsərrüfatı alətləri, maşın hissələri, araba təkərləri, ev əşyaları davamlığı və möhkəmliyi ilə seçilmiş. Böyük Vətən müharibəsi illərində hərbi hissələrdə təchizat alətlərinin təmirində və ya yenilərinin hazırlanmasında iştirak etmişdir. Müharibədən sonra ömrünün axırınadək əhaliyə məişət xidməti kombinatında dəmirçi-usta işləmişdir.

Sənətilə bağlı rəvayətlər söylənilir. 1918-ci ildə bir rus zabiti ona əyilmiş bir xəncər verib və bildirir ki, xəncəri əvvəlki vəziyyətə gətirsin. Usta Musa qılınca baxdıqdan sonra gülümsəyir və deyir ki, iki saatdan sonra gəlib aparsın. Zabit getdikdən sonra Usta Musa xəncəri oturduğu yerdə, nımdarın altına qoyur, üstünə oturur və bir neçə dəfə özünü tərpedir. Beləliklə, qılnc sadə bir vəziyyətdə əvvəlki halını alır. Zabit qılınca baxdıqdan sonra ustanın işindən razılıq edir və onu mükafatlandırır.

Cəld və çevikliyinə, bədən quruluşuna görə ustası Məmmədəli kişi onu "Girdə Musa" adı ilə çağırırmış. Sonralar bu adla da məşhurlaşmışdır.

Övladlarından onun sənətini davam etdirənlər vardır. Oğlu Feyruz Əzimov atasının şəhərin Böyük bazar hissəsindəki sexində işləyir.

ƏZİMOV Musarza Mirzəcan oğlu (d.08.05.1925, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi)-müəllim, qabaqcıl maarif xadimi, Lənkəran rayon müharibə və əmək veteranları şurasının sədri (2004-cü ildən).

Lənkəran Pedaqoji Məktəbini (1947), Ağdam Müəllimlər İnstitutunu (1953), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunu (1967) bitirmiş, əmək fəaliyyətinə kənddəki təsərrüfatda briqadir (1942) işləməklə başlamış, 1943-cü ildə könüllü olaraq Sovet Ordusu sıralarına getmişdir. 39-cu Ordunun 235-ci atıcı diviziyası 3-cü Belorusiya cəbhəsinin tərkibində Şimali Qafqazda, Belorusiyada döyüşmüş, üçüncü dərəcəli "Şöhrət" və "Birinci dərəcəli Vətən müharibəsi" ordenləri, "İgidliyə görə" medalı ilə təltif edilmişdir.

Müharibədən sonra Vilvan kənd ibtidai məktəbində müəllim işləmişdir (1947-1951). Sonralar Osakücə kənd (1952-1956) məktəbinin direktoru olmuşdur. 1956-cı ildən Vilvan kənd orta məktəbində dil-ədəbiyyat müəllimidir. 25 ildən çox bu məktəbin direktoru olmuşdur.

Vitebsk Hərbi-Tarix Muzeyində həyatı və döyüş fəaliyyətini əks etdirən eksponatlar toplanmışdır.

ƏZİMOV Namiq Hidayət oğlu (d.18.01.1962, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi) - hüquqşünas, "İnter-advokat" vəkillər kollegiyasının sədri.

Xolmili kənd orta məktəbini (1978), Moskva Dövlət Mədəniyyət Universitetini və Moskva Dövlət Hüquq Akademiyasını, Rusiya Vəkillər Akademiyasının aspiranturasını bitirmişdir.

Moskva meri və hökuməti yanında sahibkarlar şurasının əsaslı tikinti komissiyası hüquq şöbəsinin rəisidir. "İnter-Azərbaycan" teleradio verilişləri şirkətində "Qanun" verilişinin müəllifi və aparıcısı, "İzbiratel" qəzetinin hüquq şərhçisidir.

Azərbaycan həqiqətlərinin Rusiya əhalisinə çatdırılmasında, azərbaycanlıların hüquqlarının müdafiəsində xidmətləri vardır.

Xeyriyyəçi-sahibkar kimi də tanınır.

ƏZİMOVA Xədicə Əlirza qızı (d.23.09.1972, Lənkəran şəhəri) - qabaqcıl təhsil işçisi, ilin ən yaxşı müəllimi (2011).

Lənkəran şəhər 4 saylı orta məktəbini (1989), Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun pedaqogika və metodika fakültəsini (1995) bitirmişdir.

1995-ci ildən şəhər 4 saylı orta məktəbində sinif müəllimi işləyir.

Təhsil sahəsində uğurlarına görə "Tərəqqi" medalı ilə təltif olunmuşdur (2013).

ƏZİZOV Əbdül Müseyib oğlu (d.22.05.1919, Lənkəran rayonu, Seydəkəran kəndi - 01.01.2008, Bakı) - ədəbiyyatşünas, riyaziyyatçı, filologiya elmləri doktoru.

Xolmili kənd məktəbini (1929), Bakı S.Ağamalıoğlu adına Yer Quruluşu Texnikumunu (1934), ADU-nun şərqşünaslıq fakültəsini (1950), Azərbaycan SSR EA aspiranturasını (1962) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Xolmili kənd orta məktəbində başlamış (1935-1937), sonra şəhər 4 saylı orta məktəbində riyaziyyat müəllimi işləmişdir. 1941-1945-ci illərdə Böyük Vətən müharibəsində iştirak etmiş, çətin, ağır döyüş yolları keçmişdir. Müharibədən sonra ADU-nun şərqşünaslıq fakültəsini bitirmiş, taleyini ədəbiyyatşünaslıq sahəsilə bağlamışdır. Azərbaycan SSR EA-nın Nizami adına Azərbaycan Ədəbiyyatı Muzeyində elmi işçi, şöbə müdiri vəzifələrində işləmişdir. Bakı Kitabxanaçılıq Texnikumunda ədəbiyyatdan dərslər demişdir. Azərbaycanda Uşaq və Gənclər ədəbiyyatının inkişafı məsələləri ilə bağlı bir neçə kitabı çap olunmuşdur. "Uşaq ədəbiyyatından metodik göstərişlər, proqram və tapşırıqlar" (1957), "Azərbaycan Sovet uşaq ədəbiyyatının inkişaf yolu" (1968), "Uşaqların sevimliləri" (XX əsr uşaq ədəbiyyatı tarixindən, 1971), "Azərbaycan uşaq ədəbiyyatının folklor inciləri" (1990) və s. kitabları çap olunmuşdur.

ƏZİZOV Mais Babulla oğlu (d.01.05.1975, Lənkəran rayonu, Kərgəlan kəndi) - iqtisadçı, iqtisad elmləri üzrə fəlsəfə doktoru (2007).

Kərgəlan kənd orta məktəbini (1992), Türkiyə Respublikasının İstanbul Universitetini biznesin idarəetməsi (1997), Mərmərə Universitetini siyasi iqtisad ixtisası üzrə magistraturanı (2000) və doktoranturanı (2007), İngiltərədə "The London Skilis İnstitute"da bir illik dil təhsili almışdır.

2007-ci ildən Qafqaz Universitetində işləyir. Universitetdə keyfiyyət nəzarət komissiyasının üzvü (2008-2012), maliyyə kafedrasının müdiri (2008-2013), iqtisadiyyat və idarəetmə fakültəsinin dekan müavini (2008-2013) və dekanı (2013-cü ilin iyun ayından) vəzifələrində fəaliyyət göstərmişdir.

Dünya iqtisadiyyatı kafedrasının dosentidir (2011-ci ildən).

"Monetarist pul siyasəti və Azərbaycan Milli Bankının izlədiyi pul siyasəti" mövzusunda dissertasiya müdafiə etmiş, iqtisad elmləri üzrə fəlsəfə doktoru alimlik dərəcəsi almışdır.

ƏZİZOV Ramin Qurban oğlu (d. 08.02.1988, Lənkəran şəhəri) - idmançı, taekvondo üzrə milli komandanın kapitanı, Avropa çempionu (2005), Dünya çempionatının bürünc mükafatçısı (2009), London Yay Olimpiya Oyunlarının iştirakçısı (2012).

Lənkəran şəhər 10 saylı orta məktəbini bitirmişdir (2004). Lənkəran "Təhsil" İdman Mərkəzinin yetirməsidir. 1998-ci ildən idmanın taekvondo ilə məşğuldur. Məşqlərini Bakının "Dinamo" İdman Cəmiyyətində davam etdirir (2009-cu ildən).

Taekvondo üzrə Azərbaycan çempionu (2005), ABŞ, Fransa, Almaniya və Ukraynada keçirilən beynəlxalq turnirlərin qalibi (2011), Avropa çempionatının gümüş mükafatçısıdır (may, 2012).

IV İslam Həmrəyliyi Oyunlarında rəqiblərinə qalib gələrək yarışın qızıl medalına layiq görülmüşdür (2017).

ƏZİZOV Sənan Qərib oğlu (d. 01.05.1958, Lənkəran rayonu, Havzava kəndi) - müəllim, coğrafiya üzrə fəlsəfə doktoru (2009).

Lənkəran rayonu, İstisu qəsəbə orta məktəbini (1975), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun coğrafiya fakültəsini (1983) fərqlənmə ilə bitirib.

Lənkəran rayonu, Ləj kənd səkkizillik məktəbində (1983-1985), İstisu qəsəbə orta məktəbində (1986-cı ildən) coğrafiya, Lənkəran Dövlət Universitetində (1997-ci ildən) coğrafiya və ekolojiya kafedrasının müəllimi işləmişdir.

"Lənkəran iqtisadi rayonunda əhali məskunlaşmasının idarə edilməsi və optimallaşdırılması yolları" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək, coğrafiya üzrə fəlsəfə doktoru alimlik dərəcəsi almışdır (2009).

Lənkəran-Astara bölgəsində əhali artımının problemləri və proqnozlaşdırılması yolları mövzusunda 30-dan çox elmi məqalənin, tezislərin və "Azərbaycan subtropik təsərrüfatı tsikllərinin ərazi funksional strukturunun coğrafiyası" kitabının müəllifidir.

ƏZİZOV Tərvərli Xudaverdi oğlu (d.10.10.1935, Lənkəran rayonu, Şıxəkəran kəndi -

11.04.2010, Şıxəkəran kəndi) - müəllim, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru (1989), professor (2004).

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun fizika-riyaziyyat fakültəsini bitirmişdir (1958). Pedaqoji fəaliyyətinə Salyan rayonunda orta məktəb müəllimi kimi başlamışdır (1959). Sonralar Lənkəran Kənd Təsərrüfatı Texnikumunda müəllim işləmişdir (1960-1962). "GaSe, Ga₂Se monokristallarının qazotransport metodu ilə alınması, onların termodinamik və

elektrofiziki xassələrinin tədqiqi" mövzusunda fizika-riyaziyyat elmləri üzrə namizədlik (1971), "Halkogenid yarımkeçiricilərin termodinamik və elektron xassələri" mövzusunda doktorluq (1989) dissertasiyası müdafiə etmişdir.

Azərbaycan SSR EA Fizika İnstitutunda böyük laborant, kiçik elmi işçi, baş elmi işçi və aparıcı elmi işçi vəzifəsində çalışmışdır (1962-1995).

1995-ci ildə Lənkəran Özəl Universitetini yaratmış və onun rektoru olmuşdur. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1997-ci il 11 oktyabr tarixli qərarı ilə Lənkəran Özəl Universiteti Lənkəran Dövlət Universitetinin tərkibinə daxil edilmişdir.

Lənkəran Dövlət Univetsitetinin tədris işləri üzrə prorektoru işləmişdir (1997-2005).

2006-cı ildən Sumqayıt Dövlət Universitetinin professoru idi.

190-dək elmi məqalənin, 1 monoqrafiya, 8 dərs və metodik vəsaitin, 20-yə yaxın ictimai-populyar məqalənin müəllifidir. 3 ixtirası müəlliflik şəhadətnaməsi almışdır.

Elmi-tədqiqat işləri əsasən fizikanın müasir sahəsinə-yeni yarımkeçirici maddələrin sintezinin texnologiyası, onların təkmil və təmiz monokristallarının alınması, fizika-termodinamika xassələrinin tədqiqi və nəhayət onların əsasında çeviricilərin işlənilib hazırlanmasına və tətbiqinə həsr olunmuşdur. Azərbaycan elmini Moskva, Sankt-Peterburq, Kiyev, Vyana, İstanbul, Daşkənd, Alma-Ata, Buxara, Tbilisi, Xarkov və digər şəhərlərdə keçirilən (30-dan artıq) müxtəlif elmi konfrans, simpozium və müşavirələrdə təmsil etmişdir.

Rəhbərliyi ilə 3 nəfər namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının fizika elmləri üzrə ekspert şurasının və LDU ixtisaslaşdırılmış Müdafiə Şurasının üzvü olmuşdur.

Yetirmələri arasında yolunu davam etdirənlər vardır.

F

F – Azərbaycan əlifbasının səkkizinci hərfi. Sözlün əvvəlində, ortasında və sonunda işlənir.

FAUNA - heyvanat aləmi. Bu termin hər hansı bir ərazinin və ya geoloji dövrün heyvanlar aləmini əks etdirir. Lənkəran rayonu ərazisində, xüsusilə Hirkan və Qızılağac qoruqlarında müxtəlif növ heyvan və quşlar yaşayır.

"Cavahirnameyi-Lənkəran" ("Səidiyyə") və "Əxbarnamə" kitablarında Lənkəran meşələrində şir, pələng, ayı, qaban, canavar, tülkü, çaqqal və digər vəhşi heyvanların olmasından xəbər verilir. Fransız yazıçısı A.Dümanın "Qafqaza səfər" əsərində lərikli bir qadının pələngin balta ilə öldürdüyündən yazır.

Səidəlibəy Kazımbəy oğlu yazır: "Şəfqət adlı oğlan ağacların altında, ovçuların sırasında durmuşdu. Birdən şir o cavanın qabagında peyda oldu və nərə çəkərək onun üstünə tullandı. Cavanın tüfənginin şimşəkvari sədası meşədə zəlzələyə bənzər bir hal yaratdı və yaxınlaşıb gördülər ki, cavan xəncərlə şirin dərisini soyur" ("Cavahirnameyi-Lənkəran", B., 2000, səh.31). Bioloq-alim S.T.Gimelin Lənkərana və Astaraya səfər edərək (1773) bu yerlərin heyvanat aləmi ilə tanış olmuşdur.

Qızılağac və Hirkan qoruqlarında "Qırmızı kitab"a düşmüş 20 növ quş, o cümlədən qu quşu, qırmızıdöş qaz, qızılqaz, durna, sultan toyuğu, bəzgək, hər növ vağ, qutan, hacıleylak, talış qırqovulu, boz kəklik və s. növ quşlar yaşayır. Lənkəran sularında 90-a qədər müxtəlif balıq növləri vardır. 34-ü vətəgə əhəmiyyətli (bax *Balıqlar*).

FAYTON - dörd təkərli yaylı nəqliyyat vasitəsi. Əsasən şəhərlərdə xüsusi yüngül minik vasitəsi kimi istifadə edilmişdir. Faytonçudan başqa nəqliyyatda 3-4 nəfər adam götürülə bilər. Yağış və günəşdən qorunmaq üçün oturacağın üst hissəsində yaylı zontik (çətir) olur. Faytona bir, iki, üç və ya dörd at qoşulur. Böyük Vətən

müharibəsi illərində Lənkəranda geniş istifadə edilmişdir. Tanınmış faytonçular arasında Faytonçu Cəbi, Faytonçu Məmi, Faytonçu Zeynal və başqalarının adı bu gün də hörmətlə çəkilir.

Müasir dövrdə Lənkəranın "Palıdlı Sahil" istirahət mərkəzində faytonun xidmətindən istifadə edilir (2010).

FERMER təsərrüfatı - şəxsi və ya icarə edilmiş torpaqda sahibkar müəssisəsi, aqrar tipli kənd təsərrüfatı sahəsi. Ölkəmiz müstəqilliyə qədəm qoyduqdan sonra torpaq islahatına uyğun olaraq kolxoz və sovxoz təsərrüfatları ləğv edilərək, yeni təsərrüfat sahələri yaradılmışdır. Lənkəranda ilk fermer təsərrüfatı 1992-ci ildə təşkil edilmişdir.

Lənkəranda 200-dən çox fermer təsərrüfatı fəaliyyət göstərir (2017). Çayçılıq, sitrusçuluq, tərəvəzçilik, heyvandarlıq, balıqçılıq və s. istiqamətində inkişaf etdirilir.

FEYXOA - subtropik bitki növü. Mayın axırları, iyunun əvvəllərində çiçəklənir. Çiçəklənmə dövrü 30-40 günə çatır. Meyvələri oktyabr ayında yetişməyə başlayır. Kütləvi yetişməsi noyabrın ortalarında olur. Hündürlüyü 2-4 metrə çatır. Tünd yaşıl, şirəli, turşaşirin meyvəsi vardır. Meyvəsində C vitamini zəngindir. Müalicə əhəmiyyəti vardır. Ondan alınan şirə ateroskleroz, zob və s. xəstəliklərin dərmanıdır.

Meyvələrindən yüksək keyfiyyətli mürəbbə, marmelat, şirələr və s. hazırlanır. Vətəni Cənubi Amerikadır. Azərbaycanda feyxoa ilk dəfə 1927-ci ildə akademik V.Yavilov tərəfindən yayılmışdır. Həmin il bu bitki Lənkərana Bitkiçilik İnstitutu Lənkəran şöbəsinin elmi əməkdaşı A.Q.Stasenکو tərəfindən gətirilmişdir. Onun Gürcüstandan gətirdiyi 8 ədəd ikiillik feyxoa tingi sınaqdan yaxşı çıxdığına görə yayılması qərara alınmışdır. 1934-1940-cı illərdə İdris Axundzadənin rəhbərliyi altında feyxoanın yetişdirilməsinə diqqət artmışdır.

1970-ci ildən başlayaraq Lənkəranda kütləvi surətdə feyxoa plantasiyaları salınmış, 350 hektara çatmışdır. Lənkəranda feyxonun inkişafında İdris Axundzadə, Fətəli Fətəlizadə, A.Fyodorov, S.Əliyev, F.Babazadə, Fərman Quliyev, Zakir Daşdəmirov, Vitali Şerişov, Məmməd Babayev, Z. Həsənov, E. Hüseynov, Fərman Abdullayev və başqalarının xidmətləri vardır. Azərbaycanda ilk dəfə Lənkəranda "Xəzər", "Lənkəran", "Astara" feyxoa sortları rayonlaşdırılmışdır.

1970-1990-cı illərdə Lənkəranın "Avrora" (Hirkan), "Partiyanın XXIV qurultayı" (Osakü-cə), "Komsomolun 50 illiyi" (Separadi) sovxozlarında, Subtropik Bitkilər sovxozunda, Babək adına sovxozda və digər təsərrüfatlarda yetişdirilmişdir.

Torpaq islahatından sonra sahələr yerli adamlara paylanmışdır. Rayonun bütün kəndlərində subtropik bitkilər, o cümlədən feyxoa yetişdirilir.

Ədəbiyyat: F. Quliyev, Z. Daşdəmirov. Feyxonun becərilmə xüsusiyyətləri (dərs vəsaiti), LDU, 2005; Z. Daşdəmirov. Feyxo bitkisinin klon seleksiyası, B., 1986.

FEYZİYEVA Ruxsara Mirzə qızı (d.05.05.1963, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru (2012).

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1980), Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun filologiya fakültəsini bitirmişdir (1986).

Pedaqoji fəaliyyətinə Lənkəran rayonunun Parakənd kənd orta məktəbində başlamış, Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi işləmişdir (1986-1993).

1993-cü ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin müəllimidir.

"Azərbaycan tarixi romanlarının dilində dialekt leksikası" (1960-1980-ci illərin romanları əsasında) dissertasiya müdafiə edərək filologiya üzrə fəlsəfə doktoru alimlik dərəcəsinə layiq görülmüşdür.

20-dək elmi məqaləsi vardır.

FƏXRİ vətəndaşlar - yerli hakimiyyət orqanları tərəfindən həmin şəhərlə bağlı şəxsi xidmətlərinə görə verilən ad.

Lənkəranı "Cənub mirvarisi" adlandıran böyük rus şairi, ictimai xadim, Dövlət mükafatı laureatı, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı Nikolay Tixonov (1977), Azərbaycanın xalq şairi, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı Süleyman Rüstəm (1978), Özbəkistanın xalq şairi Zülfiyyə (1980), Azərbaycanın xalq şairi Xəlil Rza (1993), yazıçı-publisist Musa Bağirov (1994) və başqaları Lənkəran şəhərinin fəxri vətəndaşıdır.

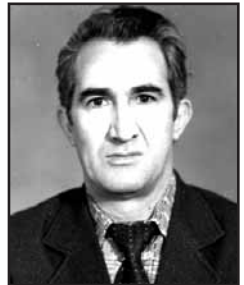
FƏRZİYEV Həsənağa Ağamoğlan oğlu (d. 03.02.1935, Lerik rayonu, Kələxan kəndi - 03.07.2011, Lənkəran şəhəri) - iqtisadçı, respublikanın Əməkdar iqtisadçısı (1978).

Biləsuvar rayonunda orta məktəbi (1953), Azərbaycan İqtisad İnstitutunu (1957) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Lerik Rayon Statistika İdarəsində başlamışdır (1957). Lənkəran Rayon Statistika İdarəsinin rəisi işləmişdir (1962-2004).

Lənkəran şəhər və rayon sovetlərinin deputatı olmuş, rayonun ictimai həyatında fəal iştirak etmişdir.

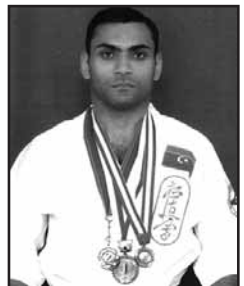
"Şərəf Nişanı" ordeni və medallarla təltif olunmuşdur.

FƏRZİZADƏ Vüqar Muxtar oğlu (d.20.06.1975, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi) - idmançı, kuokushin karate idman növü üzrə Avropa-Asiya çempionu (2008), Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (2005), İdman Jurnalistlər Assosiasiyasının üzvü (2008).

Vilvan kənd orta məktəbini (1992), Türk Ali Tibb Kollecinə (1994), Azərbaycan Beynəlxalq Universitetinin hüquq fakültəsini (2008) bitirmişdir.

1992-ci ildən müxtəlif vaxtlarda idmanın güləş, karate-do, boks, king boksing, kuokushin

karate növləri ilə məşğul olub. King boksing idman növündə Azərbaycan çempionu, 2005-ci ildə Zaqafqaziya, daha sonra Avropa-Asiya çempionu olub.

Kyokushin karate idman növü ilə 2007-2010-cu illərin respublika çempionatında birinci yerə layiq görülüb, 1-ci dan qara kəmər sahibidir.

"Gənclik" nəşriyyatında buraxıcı-mühəndis (1997-1999), Azərbaycan Beynəlxalq İnformasiya Agentliyinin xüsusi müxbiri, bir sıra aparıcı qəzetlərin baş redaktor müavini (2000-2005), Kyokushin Karate Federasiyası mətbuat xidmətinin rəhbəri (2006), "Gənclik" nəşriyyatının hüquqşünası (2007-2010), Səhiyyə Nazirliyi respublika psixi sağlamlıq mərkəzinin baş hüquqşünası (2012-ci ilin yanvarından) işləmişdir.

Lənkəran Regional İdman Klubunun birinci vitse-prezidentidir (2006-cı ildən).

İdman uğurlarına görə Gənclər və İdman Nazirliyinin, Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin, müxtəlif nazirlik və təşkilatların diplom və fəxri fərmanları ilə təltif olunmuşdur.

FƏRZULLAYEV Əbülfət Oruc oğlu (d.01.12.1973, Lənkəran rayonu, Moloja kəndi - 05.02.1993) - Qarabağ şəhidi.

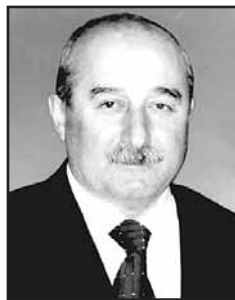
Osaküçə kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra Lənkəran Kənd Təsərrüfatı Texnikumuna daxil olmuşdur (1991). Texnikumun sonuncu kursunda oxuyarkən öz arzusu ilə Milli Ordu sıralarında hərbi xidmətə başlamışdır.

Ağdərənin Sırxavənd uğrunda döyüşlərdə itkin düşmüşdür.

FƏRZULLAYEV Mehman Eynulla oğlu (d.15.09.1948, Lənkəran rayonu, Kərgəlan kəndi) - nəşir-jurnalist, yazıçı-publisist, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1978).

Kənd orta məktəbini bitirib sovxozda fəhlə işləmişdir (1966-1967). Sovet Ordusu sıralarında xidmətdən sonra Azərbaycan Dövlət Universitetinin mətbəəsində və Sumqayıt-Kimya İstehsalat Birliyində əmək fəaliyyətini davam etdirmişdir.

1977-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsini bitirmişdir. Sonralar Bakı Yeni Kitab Mətbəəsində, "İşıq" nəşriyyatında, "Azərbaycan" nəşriyyatında, "Kommunist" (indiki "Xalq qəzeti") qəzetində, respublika Mətbuat və İnformasiya Nazirliyinin istehsalat təchizat və satış idarəsində müxtəlif vəzifələrdə çalışmışdır (1970-1990).

1990-cı ilin yanvar hadisələrindən sonra Azərbaycan Dövlət Mətbuat Komitəsinin kollegiyasının qərarı ilə Moskvada "Panorama Azərbaycan" qəzetinin nəşri və yayımı üçün Azərbaycan Respublikasının Daimi nümayəndəliyində məsul katib vəzifəsinə təyin edilmişdir.

SSRİ Mətbuat Komitəsinin Azərbaycana düşmən münasibəti və ermənilərin təzyiqindən qəzetin çapı altı ay yubanmışdır. Qəzetin Mətbuat Komitəsinin tabeliyində olmayan "Pravda" nəşriyyatında 30 min tirajla (rəngli) çapına nail olunmuş, ittifaqın hər yerində, o cümlədən ölkə səfirliklərinə göndərilməsi təşkil edilmişdir.

Respublikanın Moskvadakı səfirliyinin səlahiyyətli nümayəndəsi kimi Azərbaycan həqiqətlərinin keçmiş SSRİ məkanında, o cümlədən Norveç, Kanada, ABŞ, İran və s. xarici ölkələrdə yayılmasına səylər göstərmişdir. Moskvada çalışdığı dövrdə Moskva, Sankt-Peterburq, Kazan, Nijni-Novqorod, Kiyev, Minsk və digər şəhərlərdə Azərbaycan diasporunun təşkilatlanmasında iştirak etmişdir. Xocalı haqqında Seyidağa Mövsümovun çəkdiyi sənədli filmi Moskvada, Kanada və ABŞ-da nümayiş etdirilməsini təşkil etmişdir.

18 fevral 1991-ci ildə qəzetin baş redaktorunun müavini təyin olunmuşdur.

Səfirliyin məktubları əsasında Aşqabadda, Daşkənddə, Alma-Atıda və Krasnoyarsk şəhərlərində ezamiyyətdə olmuş, mərkəzi qəzetlərdə müsahibələri verilmiş, qəzetin baş redaktoru Fərhad Ağamalıyevin müraciətlərinin yayılmasını təşkil etmişdir.

1994-cü ilin avqust ayında respublika Müdafiə Nazirliyinin nəzdində "Hərbi nəşriyyat" yaratmış, 2000-ci ilin noyabr ayınadək nəşriy-

yatın rəisi işləmişdir. Burada işlədiyi dövrdə ölkəmizdə Azərbaycan dilində ilk dəfə olaraq hərbi dərslər və təlimatların nəşrini təşkil etmiş, bir sıra kitabların redaktoru və tərtibçisi olmuş, "Hərbi bilik" jurnalı və "Azərbaycan ordusu" qəzetinin nəşrinə kömək etmişdir.

1994-cü ildə Xüsusi ədəbiyyat bölməsinin redaktoru, 2000-ci ildə "İslam" nəşriyyatının yaradıcısı və rəhbəri, 2001-ci ildə "Vətən" nəşriyyatının baş redaktoru, 2007-ci ildə Ədliyyə Nazirliyinin "Qanunçuluq" jurnalının böyük redaktoru olmuşdur.

Coxlu sayda bədii, elmi, tarixi kitabların, oçerk və publisistik yazıların müəllifidir.

Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin, Ahıl Jurnalistlər Məclisinin üzvüdür. "Nurlu qələm ustası" və "Qızıl qələm" media mükafatçısıdır.

"Böyük Vətən müharibəsində Qələbənin 50 illiyi", "Marşal Sovetskoqo Soyuza Jukov" medalları və s. ilə təltif edilmişdir. 1995 və 1997-ci illərdə Moskvada keçirilən Beynəlxalq Kitab Sərgisinin iştirakçısı və mükafatçısı olmuşdur.

FƏRZULLAYEV Məmməd Mirzəbala oğlu (d.25.07.1974, Lənkəran rayonu Mamusta kəndi - 30.11.1992) - Qarabağ şəhəridi.

Kənddəki doqquzuncu sinfi bitirdikdən sonra Moskva şəhər peşə məktəbində oxumuşdur.

Qarabağ hadisələri başlananda doğma yurduna qayıtmış, Milli Orduya yazılmışdır.

Bir neçə döyüşdə iştirak etmiş, cəsurluğu ilə seçilmişdir.

1992-ci ilin noyabr ayında Ağdərə uğrunda döyüşdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Kənd qəbiristanında dəfn edilmişdir.

FƏRZULLAYEV Məmmədrahim Ağarəhim oğlu (d.02.05.1936, Lənkəran rayonu, Vələdi kəndi) - qabaqcıl tibb işçisi, SSRİ-nin Səhiyyə əlaçısı (1980).

1954-cü ildən Lənkəran Sağlamlıq Mərkəzi fizioterapiya kabinetinin müdürüdür.

Lənkəran Tibb Texnikumunun müəllimi

işləmiş (1964-1991), fizioterapiyadan dərslər demişdir.

Azərbaycan səhiyyəsinin inkişafında xidmətləri vardır.

"Tərəqqi" (2007), "Rəşadətli əməyə görə" (1970), "Əmək veteranı" (1984) medallarına və müxtəlif mükafatlara layiq görülmüşdür.

Lənkəranın və rayon mərkəzi xəstəxanasının ictimai həyatında fəal iştirak etmiş, müxtəlif ictimai vəzifələrdə çalışmışdır.

FƏRSƏNG, fərsəx - qədim uzunluq ölçüsü vahidi. Əsasən yollar üçün tətbiq edilir. Bir fərsəng təxminən 12 min addım, təqribən 6-8 kilometr hesablanır. Lənkəranda vaxtilə fərsəngi hesablamaq üçün ağacdən işarələr qoyulardı. Buna görə də yaşlılar "neçə ağac yol" getdiyini bilirdilər.

Bəzi yerlərdə fərsəng 9,5 kilometr və ya 5-6 kilometr qəbul edilir.

FƏS - işlərə məxsus baş geyimi. Yerli ustalar tərəfindən hazırlanırdı. Keçmişdə Lənkəranda dəbdə olmuşdur.

Qırmızı, qara, yaşıl və ağ rəngdə olur. Mövsüm və mərasimlərə uyğun başa qoyulur. Məsələn, məhərrəmlikdə və dini matəm günlərində qara, bayramlarda qırmızı, ağ və ya yaşıl rənglilərindən istifadə edilir.

FƏTİR - yağlı kökə. Mayalı və mayasız xəmirədən hazırlanır. Yağ, cızdağ, soğan, nar və s. qatılaraq sacda və ya təndirdə bişirilir. Lənkəranda adətən yağlı fətir dəbdədir.

FƏTULLAYEV Nüsrət Mövsüm oğlu (d. 29.05.1913, Lənkəran şəhəri - 24.08.1987, Bakı) - teatr rəssamı, Azərbaycan SSR Xalq artisti (1949), SSRİ Dövlət mükafatı laureatı (1948), Azərbaycan SSR Dövlət mükafatı laureatı (1972).

Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Texnikumunu bitirmiş (1934), M.Əzizbəyov adına Azərbaycan Dövlət Dram Teatrında tərtibatçı rəssam kimi fəaliyyətə başlamışdır (1935). Sonralar teatrın

baş rəssamı olmuşdur. 1943-1945-ci illərdə Azərbaycan Rəssamlar İttifaqı İdarə heyətinin sədri işləmişdir.

M.Əzizbəyov adına Azərbaycan Dövlət Dram Teatrında tamaşaya qoyulmuş "Vaqif", "Fərhad və Şirin", "Xanlar" (S.Vurğun), "Almaz", "Sevil", "1905-ci ildə" (C. Cabbarlı), "Şeyx Sənan" (H.Cavid), "Həyat" (M.İbrahimov), "Müfəttiş" (N.V.Qoqol), "Nizami" (M.Hüseyn) və b. tamaşalara dekorasiya eskizləri çəkmiş, "Vəfa" (R.Rza), "Qış nağılı", "Otello" (V.Şekspir), "Şərqi səhəri" (Ə.Məmmədخانlı), "Kreml saatı" (N.Poqodin), "Mahnı dağlarda qaldı" (İ.Əfəndiyev) və s. əsərlərə tərtibat vermişdir.

Qırmızı Əmək Bayrağı, "Şərəf Nişanı" ordenləri (2 dəfə) və medallarla təltif edilmişdir.

Rəsmləri dünyanın bir çox ölkələrində, o cümlədən Lənkəran Şəkil qalereyasında nümayiş etdirilmişdir.

FƏVVARƏ, fontan - təzyiq altında fışqıran su şırnağı. Dekorativ məqsədlə hazırlanan fəvvarələr antik dövrdən məlumdur. Orta əsrlərdə Qərbi Avropa şəhərlərində, Yaxın və Orta Şərq ölkələrində, Hindistanda və digər yerlərdə düzəldilmişdir.

Lənkərandə ilk fəvvarələr Hacı Mirabbas xanın (şəhərin indiki Füzuli küçəsi), Mirəhməd xanın (indiki tarix-diyarşünaslıq muzeyi) və İsa bəy Əlibəyovun (indiki Lənkəran Dövlət Universitetinin) həyətlərində olmuşdur. Ən böyük fəvvarə şəhərin Heydər Əliyev Xatirə parkında - şəhər İcra Hakimiyyəti inzibati binasının önündə qurulmuşdur (1970).

Meydanda yenidənqurma aparılarkən müasir tələblərə cavab vermədiyindən əvvəlki fəvvarə bir-birinə paralel yeni fəvvarələrlə əvəz edilmişdir (2006). Ümummilli lider Heydər Əliyev Xatirə muzeyinin qarşısında daha bir əzəmətli musiqili fəvvarə istifadəyə verilmişdir (2007).

FİRNİ - xörək növü. Onu hazırlamaq üçün qaynadılmış südə düyü unu, şəkər tozu əlavə edilərək ara vermədən qaynara düşənədək

qarışdırılır. Sonra azca duz əlavə edilir. Düyü unu açılan kimi isti halda kiçik boşqablara tökülür, hər qabın ortasına üç yerdə darçından "xal" qoyulur. Adətən orucluq ayrılarında iftar üçün bişirilir.

Soyuq halda verilir.

FİSİNCAN - yemək növü. Yağlı toyuq əti yuyulub qaynatdıqdan sonra kəsilmiş beş ədəd turş narı təmizlənmiş beş kilo dib soğanı ilə onun üstünə tökürlər. Bura bir litr soyuq su əlavə edilir. Sonra qızmış halda iki ədəd nal (və ya polad parçası) suya buraxılır və duz əlavə edilir. Ocağa qoyularaq ağzı örtülü vəziyyətdə qaynadılır. Sonra soğanlar çıxarılır, aşısuzənə süzülür və ət maşınından keçirilir. Nar parçaları və dənələri atılır. Həmin su ilə soğan qazanda qaynadılır. Üzərinə maşında çəkilmiş 1 kq qoz ləpəsi, 0,5 kq şəkər tozu, 0,5 kq kərə yağı əlavə olunur. Ocaqda ara vermədən qaynara düşənədək qarışdırılır.

Su çəkildikdən sonra həmin yağda qovrulur və götürülür. Nəhayət, toyuq tikə halına salınaraq, qabın içərisinə atılır.

Lənkərandə belə bir ənənə vardır: qızmış dəmir qazana atıldıqda və qazan qapanarkən böhtan bir söz deyilməlidir: məsələn, filankəsin qızı qaçdı. Sonra hazır məhsul vam ilə qaynadılır.

FİZİOTERAPIYA - təbii və fiziki vasitələrlə müalicə.

Lənkəran mərkəzi xəstəxanasında 1982-ci ildən fizioterapiya şöbəsi fəaliyyət göstərir. İlk müdiri həkim-fizioterapevt Firəngiz Babayeva olmuşdur.

1987-ci ildən burada refleksoterapiya və lazeroterapiya xidmətləri göstərilir. Orqanizmin möhkəmləndirilməsi üçün işıq müalicələri tətbiq olunur, masaj, müalicə gimnastikası, iynəbatırma müalicə usulları aparılır.

"Palıdlı Sahil" istirahət mərkəzində də xəstələrə təbii və fiziki amillərin köməyi ilə təbii xidmət göstərilir.

FLORA - bütün bitki növlərinin toplusu, nəbatat. Qədim Roma əsətilərində çiçək, yaz və

gənclik ilahəsinin adından götürülmüşdür. Lənkəran qədim flora növləri ilə zəngindir. Burada iqlim və yerli şəraitə uyğun bitki və ağac növləri yetişir. Dünyada nadir hesab edilən dəmirağac, nil və şumşad ağacları, çoxlu subtropik bitki növləri mövcuddur.

FOTOQRAFLAR - foto sənəti Azərbaycan-da XIX əsrin ortalarından, Lənkəranda isə XX əsrin əvvəllərindən təşəkkül tapmışdır. Görkəmli xanəndə Cabbar Qaryağdı oğlu və Qurban Primovun 1908-ci il sentyabrın 12-də Lənkəranda olmasını əks etdirən bir fotosəkil naməlum fotoqraf tərəfindən lentə alınmışdır. Şəkil "İrs" jurnalının 2000-ci il tarixli 4-5-ci sayında verilmişdir.

Lənkəranda Böyük Vətən müharibəsi illərinədək şəkilləri başqa millətdən olan fotoqraflar çəkirdilər.

Şəhərin Kiçik bazar sakini Məmmədəli Lənkəranın ilk fotoqraflarındandır. Onun fotoatelyesi indiki Şadlıq evinin yanında yerləşirdi. Əlisgəndər Zeynalov, Hacı Aslanov, Zöhrab Babayev, Fəxrəddin İbrahimov, İbrahim Nəsirli, Arif Nəsirli, Şirəli, Məhərrəm, Qızbacı, Fikrət, İlyas, Nazim, Həsən, Adil Babayev, Arif Talışlı, Vəliməmməd Vəliyev, İltifat Quliyev, İlkin, Bəh-

Naməlum fotoqrafın 1908-ci il sentyabrın 12-də Lənkəranda çəkdiyi fotosəkil.

Birinci cərgədə, mərkəzdə (soldan-sağa): Cabbar Qaryağdıoğlu və Qurban Primov, oturanlar (soldan sağa): beşinci İsabəy Əlibəyli, Mirəhmədخان Talışlı, Tuğra xanım, Kişvər xanım (İsabəyin yoldaşı), Əsgər xan Talışlı (Tuğra xanımın və Kişvər xanımın atası).

ruz, İsmayıl, Şahmirzə və başqaları müxtəlif illərdə fotoqraf işləmişlər. Böyük Vətən müharibəsinin veteranı, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü Hacığa Səlimov, həmçinin Əhmədağa Kərimli, Gülağa Cəfərov, Yaşar Məmmədov, Əyyar Bədəlov uzun illər "Leninçi" (indiki "Lənkəran" qəzetinin) fotomuxbiri olmuşlar.

FÖVCÜL-FÜSƏHA, natiqlər məclisi - Lənkəranda ədəbi məclis XIX əsrin ortalarında fəaliyyət göstərmişdir. Məclisə 1850-ci ildən şair Mirzə İsmayıl Qasir başçılıq etmişdir. Məşqələlər əsasən Usta Hüseynqulu Şurinin və müəllim Molla Möhsümün evində keçirilmişdir. Məclisə cümə günlərində yığışarmışlar. 40-dan çox üzvü olmuşdur. Onların arasında Mirzə İsmayıl Qasirlə yanaşı, Molla Fəttah Səhban, Mirzə İsa Xəyalı, Mirzə Ələkbər Aciz, Mirzə Ələkbər Mühəqqir, Molla Məhəmməd Mücrim, Mirzə Əziz Molla Əli oğlu, Usta Məmmədhasən Nəccar, Usta Hüseynqulu Şuri, Səidəlibəy Kazımbəyoğlu, Mirzə Rəcəb Vəssaf, Mirzə Əhməd Mirzə Xudaverdi oğlu, Mirəli bəy Mirhüseyn xan oğlu Talışinski və başqaları olmuşlar. Məclis M.İ.Qasirin vəfatına kimi (1900) davam etmişdir.

"Fövcül-füsəha" 90 il sonra, 1990-cı ildə şair Mirhəşim Talışlının rəhbərliyi ilə yenidən bərpa edilmişdir. 100-dək üzvü vardır. Üzvləri arasında İltifat Saleh, Mirsalam Müasir, Xanəhməd Nəhid, Mirhüseyn Abbas, Etibar Əhədov, Ağamir Cavad, Əlisəfa Həsənov, Ziyafət, Əhməd Haqsevər, Aliyə Seyidqızı, Vəlişah, Məmməd Həbib, Bəxtiyar Əliyər kimi istedadlı şair və nasirlər vardır.

Ədəbi məclis 2000-ci ildən Yazıçılar Birliyinin Lənkəran filialı ilə birgə fəaliyyət göstərir.

FÖVQƏLADƏ Hallar Nazirliyi Cənub Regional İdarəsi - Operativ reaksiyavermə, əməliyyat planlaşdırma, qəza xilasetmə və digər fəvqəladə işləri həyata keçirən təşkilat.

2008-ci ildən fəaliyyət göstərir. Dekabr ayının 16-da yeni binaya köçmüşdür.

Cənub bölgəsinin 7 rayonuna xidmət göstərir.

İdarənin ilk rəisi polis polkovniki İlham Hüseynov olmuşdur (2008-2013).

FUTBOL - idman növü. Lənkəranda futbol XIX əsrin ikinci yarısından təşəkkül tapmışdır. Həmin dövrdə şəhərin "Qala çəməni" deyilən ərazidə və məhəllələr arasında futbol yarışları keçirildiyi haqqında məlumatlar vardır. Sonralar "Qala çəməni" ərazisində Zabitlər evi tikildiyi üçün meydan Sütəmurdov kəndinin çay kənarında yerləşən boş əraziyə köçürülmüşdür.

1957-ci ildə istifadəyə verilmiş və yararsız vəziyyətə düşmüş stadion "Palmali" şirkətlər qrupunun vəsaiti ilə UEFA-nın standartlarına tam uyğun yenidən qurulmuşdur. 4,5 hektar sahəni əhatə edir, uzunluğu 108 metr, eni isə 72 metrdir. 15 min tamaşaçı üçün örtülü yerləri vardır.

Açılışında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev iştirak etmişdir (11.08.2006).

Lənkəranda futbola XX əsrin ortalarından maraq daha da artmışdır. Lənkəran futbolçuları 1946-cı ildən respublika çempionatında iştirak edirlər.

Futbolda ilk uğurlar Böyük Vətən müharibəsində qələbədən sonra əldə edilmişdir. 1949-cu ildə Lənkəran yığması respublika birinciliyində ikinci yeri tutaraq gümüş medal qazanmışdır. Bakının "Dinamo" meydançasında çəkilmis şə-

*Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev
"Xəzər-Lənkəran" komandasının
futbolçuları ilə görüşərkən (11.08.2006)*

kildə futbolçulardan Şirəli Həsənov, Adil Nurullayev, Sabir Kazımov, Qaraxan Talışinski, Arif Bağırov, Ənişirəvan Babayev, Oruc Baxşiyev, Xalıq Axundov, Bahadır Əlizadə, İsmayıl Əliyev, Həsənağa Əbiləğa oğlu dayanmışlar. Oruc Baxşiyev sonralar "Neftçi" komandasında oynamışdır. 1950-ci illərdən başlayaraq rayonun ayrı-ayrı kəndlərində də futbol meydançaları yaradılaraq, yarışlar keçirilmişdir.

Komanda əvvəllər "Lənkəran", 1968-c ildən "Xəzər", 2005-ci ildən "Xəzər-Lənkəran" adı ilə çıxış edir.

"Xəzər" Azərbaycanın kənd idmançıları arasında yarışların qalibi olmuş, "Qızıl Sünbül" kubokuna layiq görülmüşdür (1969, 1972, 1975). Lənkəran futbolçuları kənd idmançıları arasında SSRİ-nin beşinci spartakiadasının çempionu olmuş, qızıl medal almışlar (1985). Komanda 1987-ci ildə Azərbaycan kubokunun sahibi olmuşdur. Həmin dövrdə "Xəzər"-in oyunçularından Mehman Rzayev, Cavanşir Cavadov, Elçin Cavadov respublika milli yığma komandasının tərkibində oynamışlar.

1977-ci ildə "Xəzər" respublika çempionatında üçüncü yeri tutduğuna görə, SSRİ birinciliyinin ikinci liqasının dördüncü zonasında oynamış, 1981-ci ildə 24 komanda arasında üçüncü yeri tutmuşdur.

Kazbek Tuayev (1977-1982), Nikolay Smolnikov (1982-1984), Rəşid Özbəyov (1984), Namiq Qarayev (1985-1987, 1989-1993), Sergey Kramorenko (1988), Rasim Kara (2004-2005), Ağasəlim Mircavadov (2006-2008 və 2009), İqor Ponomaryov (2009), Mirça Rednik (2010-2011), Cüneyt Biçer (2012), Yunus Hüseynov (2012), Karles Bakes (17.11.2012-ci ildən), Con Toşak (dekabr, 2012-dekabr 2013), Mustafa Dənizli (dekabr, 2013-cü ildən) və başqaları müxtəlif illərdə komandanın baş məşqçisi olmuşlar.

2004-cü ildə komanda yenidən təşkil edilmiş, "Xəzər-Lənkəran" adı ilə Azərbaycan çempionatında iştirak etmiş, final mərhələsində "Neftçi"yə uduzaraq ikinci yeri tutmuşdur.

Komandanın baş məşqçisi Rasim Kara olmuşdur.

2007-ci ildə "Xəzər-Lənkəran" Azərbaycan futbol tarixində ilk dəfə ölkə çempionu və

Azərbaycan Kubokunun, 2008-ci il yanvarın 25-də MDB ölkələri üzrə "Birlik" Kubokunun və mayın 24-də Bakının "İnter" komandasına 2:0 hesabı ilə qalib gələrək, ikinci dəfə Azərbaycan Kubokunun sahibi olmuşdur. Komanda 2010, 2011 və 2012-ci il mövsümlərini gümüş medalla başa vurmuş və üç dəfə Azərbaycan Kubokunu qazanmışdır (2007, 2010, 2011). Naxçıvanda Bakının "Neftçi" komandasına 2:1 hesabı ilə qalib gələrək Superkubokun qalibi olmuşdur (23.10.2013).

"Xəzər-Lənkəran" futbol klubunun prezidenti "Palmalı" şirkətlər qrupunun rəhbəri Mübariz Mənsimov, baş məşqçisi Ağasəlim Mircavadov (2006-2008 və 2009), Rasim Kara (2008-2009), İqor Ponomaryov (2009), Ağasəlim Mircavadov (2009-2010), Mirça Rednik (2010-2011), Cüneyt Biçər (2011-2012), Yunus Hüseynov (2012), Karles Bakes (2012-2013), Con Venjamin Toşak (2013), Mustafa Dənizi (2013-2014), Oğuz Çetin (2014), Yunis Hüseynov (2015) Ağadadaş Həmidov (2016) olmuşlar.

"Xəzər-Lənkəran" Futbol Klubu əsas komanda olaraq 2016-cı ildən Azərbaycan çempionatlarında iştirakını dayandırmışdır. Aşağı yaş qrupları üzrə isə fəaliyyətini davam etdirir.

"Azərbaycan Respublikasında 2005-2015-ci illərdə futbolun inkişafına dair Dövlət Proqramı"na uyğun olaraq rayonun kənd və qəsəbələrində futbol meydançaları yenidən qurulmuşdur. 2005-ci ildən Lənkərandə aşağı yaşlı uşaqların iştirakı ilə "Top Festivalı" keçirilir. Uşaq-gənclər idman məktəbinin 14 yaşdan ibarət futbol komandası 2010-cu ildə respublika çem-

Lənkəranın qızlardan ibarət futbol komandası (2010)

pionatında birinci, beynəlxalq yarışda ikinci yeri tutmuşdur.

Lənkərandə qızlardan ibarət futbol komandası fəaliyyət göstərir (2003-cü ildən). Komandanın ilk baş məşqçisi beynəlxalq dərəcəli hakim Xalid Ağayev olmuşdur. Elmira Budaqova, Gülnar Qarayeva, Sevanə Cəniyeva, Rəsmiyyə Axundova, Günel Kazımova, Nazilə Cəniyeva, Aytən Şabanova, Ülker Abbasova (komandanın kapitanı), Nazimə Məhərrəmovə, Aytən Abdullayeva, Azadə Kərimova və başqaları komandanın ilk üzvləri olmuşlar.

Lənkəran qızlar futbol komandası 2003-cü ildə "Darya" ölkə kuboku turnirində iştirak etmişdir. Komandanın rəsmi oyunlarda ilk qələbəsi Bakının Suraxanı komandası üzərində olmuşdur: - 1:0. Futbol üzrə Lənkəranın 16 yaşdan ibarət komandası AFFA-nın təşkil etdiyi U-16 qızlar liqasında ikinci yeri tutmuşdur (2011). 17 yaşlı qızlar arasında dünya futbol çempionatının bir neçə oyunu Lənkəran mərkəzi idman stadionunda keçirilmişdir (sentyabr, 2012).

Ədəbiyyat: S.Məmmədzadə, H.Cəbrayılloğlu. Cənub bölgəsində futbolun inkişaf tarixi, B., 2009; Lənkəranın futbolçu qızları, "Aşkarlıq" qəzeti, 15.02.2003; S. Səmədzadə. Lənkərandə futbol, "Lənkəran" qəzeti, 06.08.2005.

"Xəzər-Lənkəran" oyunundan bir kadr

G

G – Azərbaycan əlifbasının 9-cu hərfi. Sözün əvvəlində, ortasında və sonunda işlənir.

GAMIŞAVAN qalası - Lənkəranda orta əsr qala istehkamı. 1730-1732-ci illərdə Gamişavanda (indiki Göyşaban kəndi) rusların köməyi ilə yerli ustalar tərəfindən tikilmişdir.

Qalanın tikilmə tarixi haqqında yazılı ədəbiyyatlarda məlumatlar vardır. Rus tarixçisi və səyyahı, akademik P.S.Butkov (1775-1856) "1722-ci ildən 1803-cü ilədək Qafqazın yeni tarixinə dair materiallar" (H. 1-3, SPB-1869) kitabında yazır: "Rus qoşunları 1720-ci ildə Kəskər və Astaraya qədər gəlib çıxdılar. Rusiya hökuməti İran təhlükəsindən qorunmaq üçün qalalar tikdirmişdir. Belə qalalardan biri Astarada, digəri isə Qızılağacda, Lənkəranda idi (I cild, səh. 87).

XVIII-XIX əsrlərdə müdafiə qalası rolunu oynamışdır. Ruslar qalanı Olxovka adlandırırdılar. Son dövrlərdə Gamişavana Alixovka (Olxovka) deyilirdi.

Rus qoşunlarının komandanı kapitan Vese-laqonun markiz Poulunçiyə 1812-ci il 22 yanvar tarixli raportunda yazmışdır ki, İran qoşunları 1809-cu ildə Talışa hücum edərkən Mirmustafa xanın ailəsi və ən yaxın qohumları Olxovka qalasında himayə və müdafiə olunmuşlar (AKAK, v.ğ, Tiflis, 1873, səh 142-143).

A.Bakıxanov yazır: "Ruslar döyüşdən sonra Mirmustafa xanla bərabər Gamişavana çəkildilər. İranlılar Gamişavanın qarşısında səngər və bürclər düzəldilər. İki aya qədər dənizdən və sahildən atışma davam etdi. Gamişavanı almaq mümkün olmadı ("Gülüستانی-İrəm", B.1951, səh.202). Gamişavan (Göyşaban) kəndinin adı Olxovka kimi ilk dəfə sənədlərdə 1812-ci ildə çəkilir (Qafqaz arxeoloji komissiyasının aktları, V c., Tiflis, 1873, səh.140-145).

Olxovka rus dilində qızıl ağaclıq, çəmənlik deməkdir (G.Məmmədzadə. "Leninçi" qəzeti, 16 sentyabr, 1989).

Akademik Budaq Budaqov və coğrafiya elmləri namizədi Nadir Məmmədov yazırlar: "Olxovka kəndinin əvvəlki adı Gomuşavan olmuşdur. Yaşayış məntəqəsinin adı XIX əsrin sonlarında Tambov vilayətindən köçürülmüş bir qrup rusun bu yerdə məskunlaşması ilə əlaqədar olaraq yaranmışdır. Olxovka sözü rus dilində "qızılağac cəngəlliyi" (ərazi) deməkdir" (Azərbaycanın Lənkəran regionu toponimlərinin izahlı lüğəti, B.,2008, səh.93).

GEYİM - insan bədənini süni surətdə örtən libas.

İnsanı keçici təsirlərdən qoruyan və ona yaraşlıq verən vasitədir. Mənbələr göstərir ki, insanlar ilk dəfə geyimi yabani bitkilərin lifindən hazırlamışlar. Məhsuldar qüvvələr inkişaf etdikcə müxtəlif geyim növləri yaranmışdır. Bir çox yerlərdə olduğu kimi, Lənkəran tərəflərdə də geyimlər coğrafi mühitə uyğunlaşdırılmışdır. Rəng əlvanlığı, biçim tərz, tikiş üslubunun mürəkkəbliyi, eləcə də tip və müxtəlifliyi ilə diqqəti cəlb edir.

XIX əsrin sonlarına qədər Lənkəranda ənənəvi qadın geyimlərindən baharı, arxalıq, başmaq, nəleyn, baş örtükləri - dingə, başyaylığı, qurşaq, çaxcur (qadın şalvarı) və s. dəbdə idi. Qadınlar qırmızı rəngli tumana və sarı rəngli köynəyə üstünlük verərdilər. Kübar qadınlar çaxcur, çadra, rübənd (üz örtüyü) və s.-dən istifadə edərdilər.

Qədimlərdə kişi geyimləri əhalinin sinfi mənsəbiyyətdən, iqlim şəraitindən, təsərrüfat məşğuliyyətdən asılı olaraq bir-birindən fərqlənirdi.

Ənənəvi kişi geyimləri köynək, şalvar, arxalıq, çuxa, dübəndi, dizlik, çarıq, çəkmə, patava, börk, buxara, araxçın, fəs və s. olmuşdur. Əhalinin maddi rifah halının yaxşılaşması ilə əlaqədar geyim formaları dəyişmişdir.

Hazırda müasir Avropa geyimlərinə üstünlük verilir.

GƏGİRAN - Lənkəranda kənd. Lənkəran-Boradigah şose yolunda, rayon mərkəzindən 36 km şimal-qərbdə Lerik, Masallı və Yardımlı rayonları sərhədləri qovşağında yerləşir.

Şərqdən Jidi kəndi, qərbdən və cənubdan meşə zolaqları, şimaldan Köhnəgəgir kəndi ilə əhatə olunmuşdur.

Ərazisi 750,1 hektardır. 310 hektarı əkinə yararlıdır. Əhalisi 1503 nəfərdir, 783 nəfəri qadındır. 233 ailə təsərrüfatı var (2017).

Arxeoloji qazıntılar göstərir ki, Gəgiran talışın qədim yaşayış məntəqələrindəndir. Burada aşkar edilmiş kurqanın tarixi daha qədimdir. "Lənkəran kurqanının təxminən b. e. əvvəl II minilliyin axırlarına aid olduğunu söyləməyə imkan verir" (*Q.Qoşqarlı, A.Ələkbərov. Bir kurqanın sirri, "Leninçi", 13.08.1988*). Burada orta əsrlərə aid maddi-mədəniyyət nümunələri aşkar edilmişdir. Gəgiran-Tükəvilə kəndləri arasında "Qala" deyilən yaşayış məskəni, "Vojorqo" adlanan (talışca "vojoy" bazar, "qo" yer deməkdir) yer olmuşdur. Buradan İrana birbaşa ticarət yolu varmış. Vaxtı ilə bu yerlərdə gəminin dor ağacı tapılmışdır. Bu isə göstərir ki, ətraf yerlər su altında olmuşdur. Kəndin yaşlı sakinləri ata-babalarından eşitdiklərinə əsaslanıb danışirlar ki, Qala ərazisi ticarət mərkəzi olmuşdur. Onun yaxınlığında "Əli ayağı" deyilən ziyarətgah var. Tarixi VIII əsrə çıxır.

Gəgiran toponimi talışca "qəqron" sözündən götürülmüş, cəngəllik, cəzirəli yer mənasını verir. Professor Məsud Məmmədovun fikrincə, Gəgiran "yüksəklikdə olan təpəcik" deməkdir. Akademik Qrosheym "Talış dağlarında" kitabında Gəgiranı "Talış cəngəllikləri" adlandırır. İldırım Şükürzadənin fikrincə, Qəqron Qəqrron sözündən yaranmış (talış dilində "qəqr" əyri-üyrü, "ron" yollar deməkdir), Azərbaycan dilinə tərcümədə "əyri-üyrü yollar" mənasını verir (*Lənkəran toponimləri, B., 2012, səh.19*).

Kənddə orta məktəb, mədəniyyət evi, kitabxana və s. sosial obyektlər vardır.

Kənd Soveti 1922-ci il ildə təşkil olunmuş, 1992-ci il yanvarın 25-dək fəaliyyət göstərmişdir. İlk sədri İsa Qasimov olmuşdur (1922-1926). Əlif Cəfərov, Seyxanım Babayeva, Xani Kazimov, Qardaş Yusibov, Məmi Əsədov, Əsgər Hey-

dərov, Mürvət Mirzəyev, Əli Axundov və başqaları müxtəlif illərdə kənd Sovetinin sədri işləmişlər.

1992-ci ildən şəhər icra hakimiyyəti başçısının kənd nümayəndəliyi yaradılmışdır. Şivəxan Kazimov (1992-1996), Əli Axundov (1996-2000), Əzizəğa Fərzullayev (2000-2006), İsmayıl Cəfərov, Şamil Mirzəyev və başqaları icra nümayəndəsi işləmişlər.

Nümayəndəliyə Gəgiran, Diryan və Jidi kəndləri daxildir.

Kənddəki kolxoz 1932-ci ildə təşkil olunmuş, müxtəlif illərdə Teymur Baxşəliyev, "Partiyanın XVIII qurultayı", 1939-cu ildə Vorosilov, 1964-cu ildə Füzuli adını daşımışdır. Sovxoz 1964-1997-ci illərdə fəaliyyət göstərmişdir. Fərman İbayev (1964-1968), Xani Kazimov (1968-1986), Mirismayıl Hüseynov (1986-1990), Allahverdi Şıxcanov (1990--1993), Əli Axundov (1993-1994), Cavanşir Kazimov (1995-1997) sovxoz direktoru işləmişlər.

Kənd bələdiyyəsi 2000-ci ilin yanvar ayında təşkil edilmişdir. Musa Axundov (2000-2005), Ələvsət İbadov (2006-2009), Şamil Mirzəyev, Akif Şıxəliyev kənd bələdiyyəsinin sədri işləmişlər.

GƏGİRAN məktəbi - 1932-1933-cü tədris ilində təşkil olunmuşdur. İlk illər Əsəd Əsədullayevin, sonralar Cəbi Hədiyev, Rəcəbəli Rəcəbovun mülkündə fəaliyyət göstərmişdir (1932-1939). Məktəbin ilk müdiri Müştəbə müəllim olmuşdur. Sonrakı illərdə Rəşid Məlikov (1947-1948), Sahib Əkbərov (1948-1949), Rəsul Fətullayev (1949-1955), Həsən İsmayılov (1955-1957), Məmmədəli Məmmədov (1957-1960), Rəsul Fətullayev (1960-1961), Abdulla İbadov (1961-1963), Həsənağa Həsənov (1963-1964), Şərif Məlikov (1964-1966), Ağamməd Məmmədov (1966-1969), Firdovsi Əkbərov (1969-1971), Xalıq Əşrəfov (1971-1972), Həzi Hümətov (1972-1973), Yədulla Ağayev (1973-1981), Hüseyn Hüseynov (1981-1987), Telman Niftiyev (1987-1990), Mubariz Xankişiyev (1990-1999), Cankişli Əliyev (1999-2000), Hüseynağa Şıxcanov (2000-2011), Rasim Babacanov, Ziyafəddin Cavadov məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəb 1947-ci ildən yeddillik, 1962-ci ildən səkkizillik, 1976-cı ildən tam orta məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

İndiki məktəb binasının bünövrəsi 1937-1940-cı illərdə qoyulub. 1970-1972-ci illərdə məktəb binası yenidən tikilib. 1986-cı ildə məktəbə daha 7 otaq əlavə edilmişdir.

Məktəbdə 265 şagird oxuyur, 31 müəllim dərs deyir (2017).

GƏGİRAN poçt şöbəsi - 1964-cü ildə yaradılmışdır. Məmmədağa Şıxcanov (1964-1985), Sabir Zəkiyev (1985-1997), Seyfulla Rəhimov (1997-1999), Rasif Ağayev (1999-2003), Novruz Hədiyev (2003-cü ildən) poçt şöbəsinin müdiri işləmişlər.

Sərdar Baxşəliyev, Eynəli Hədiyev, Məmmədağa Hüseynov, Sayad İbadov, Gülbaba Məcidov və başqaları müxtəlif illərdə sahə poçtalyonu kimi fəaliyyət göstərmişlər.

Əhali 100 nömrəlik ATS-in xidmətindən istifadə edir.

GƏNC TEXNİK LƏR stansiyası - məktəbdən-kənar uşaq müəssisəsi. 1973-cü ilin aprel ayından təşkil olunmuşdur. Şagirdlərdə texnikaya maraq oyadılmasında, onlarda texniki yaradıcılıq səviyyəsinin artırılmasında rolu vardır.

81 qrupu birləşdirən 12 dərək fəaliyyət göstərir, 1050-dən çox üzvü vardır (2017).

GƏNCLƏR MƏRKƏZİ - respublikada ən böyük gənclər mərkəzindən biri.

5 sentyabr 2013-cü ildən fəaliyyət göstərir. Ərazisi 1610 m²-dir.

Üçmərtəbəli binanın birinci mərtəbəsində ümummilli lider Heydər Əliyevin və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin ictimai-siyasi fəaliyyətinin müxtəlif məqamlarını əks etdirən guşələr yaradılmışdır. Şahmat və internet otaqları lazımi avadanlıqlarla təchiz edilmişdir.

Mərkəzin ikinci mərtəbəsində ümummilli lider Heydər Əliyevin və Prezident İlham Əliyevin gənclər siyasətini əks etdirən fotoquşələr yaradılmışdır. Əyləncə mərkəzində müxtəlif oyun aparatları qurulmuşdur. Mərkəzin üçüncü

Lənkəran Gənclər Mərkəzi

mərtəbəsində 30 yerlik qapalı, 150 yerlik açıq zal fəaliyyət göstərir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev mərkəzdə ali məktəblərə 2013-cü ildə yüksək balla daxil olmuş gənclərlə görüş keçirmişdir (05.09.2013).

GƏNDƏDÜR - ipək parça növü. Qadınlar adətən toy şənliklərində istifadə edirlər. İbadət zamanı geyilmir. Lənkərandə bu geyimə kübar qadınlar daha çox üstünlük verəmişlər. Onu geyənlər özünü rəiyyətdən üstün tutaraq " Sən gəndə dur, mənə yaraşmırsan" deyərək özlərini öyərmişlər. Rəvayətə görə, parçanın adı o vaxtdan qalmışdır.

GƏNDƏLƏŞ - birillik yabanı kol bitkisi. Arx qırıqlarında və bataqlıqlarda bitir.

Azərbaycanda, o cümlədən Lənkərandə iki növü yayılmışdır. Qara növündən keçmişdə rəng və ya yazı mürəkkəbi hazırlanarmış. Çiçək və meyvəsindən şəraba rəng vermək üçün istifadə olunur. Çiçəklərindən çay dəmləməsi kimi də işlədilir. Sidikqovucu, tərqovucu və s. xəstəliklər üçün yaxşı vasitə sayılır.

GƏRMƏTÜK - Lənkərandə qəsəbə. Rayon mərkəzindən 4 kilometr uzaqlıqda, Astara rayonuna uzanan yolda yerləşir.

Şərqdən Velədi, Küvənəl, cənubdan Tütəpəş-tə, Viyən, Şürük, qərbdən Bala Şürük, şimaldan

Bəlləbur, Lövəsər, Darquba, Kərgəlan kəndləri və Lənkəran şəhəri ilə əhatə olunmuşdur.

Gərmətük "Qamətük" sözündən götürülmüş (talışca "qam" isti, "tük" bicar deməkdir), "isti bicarlıq" mənasını verir.

Ərazisi 361 hektardır, 308 hektarı əkinə yararlıdır. Əhalisi 4472 nəfərdir, 2219 nəfəri qadındır, 934 ailə təsərrüfatı var (2017).

İqtisadiyyat. Əhali tərəvəzçilik və heyvandarlıqla məşğuldur. Kolxoz 1930-1964-cü illərdə fəaliyyət göstərmişdir. İlk sədri Mahmud Gülqasım oğlu Qasimovdur (1930-1937). Sonrakı illərdə Musa Əbülfəz oğlu Babayev (1937-1941), Humayil Cavadova (1941-1945), Ağarza Əbülfəz oğlu Rzayev (1945-1947), Mərdi Abbas oğlu İbadov (1947-1950), Ağaşirin Nurulla oğlu Nurullayev (1950-1951), Kazım Bağır oğlu Nəzərov (1951-1964) kolxozun sədri işləmişlər.

1964-cü ildə sovxoz təsərrüfatı təşkil olunmuş və iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Həzi Aslanovun adını daşımışdır.

Kazım Bağır oğlu Nəzərov (1964-1966), Yəhya Muğdad oğlu Əkbərov (1966), İzzət Ələsgər oğlu Fərzullayev (1966-1968), Tahir Xanış oğlu Nəzərov (1968-1969, 1992-1994), Hacırza Xanlar oğlu Təhməzov (1969-1972), Tofiq Əbülfəz oğlu Əsədullayev (1972-1980, 1988-1992, 1994-1997), Məzahir Xanoğlu oğlu İbadov (1980-1984), Balamirzə Şahmirzə oğlu Cəfərov (1984-1987), Firudin Mirzağa oğlu Əzimov (1987) müxtəlif illərdə sovxozun direktoru işləmişlər. Yeni iqtisadi islahatlara uyğun olaraq 1997-ci il yanvarın 23-də sovxoz təsərrüfatı ləğv edilmiş, islahat komissiyası yaradılmışdır. Sədri Tofiq Əsədullayev olmuşdur. Adambaşına 0,04 hektar torpaq sahəsi düşmüşdür.

Sovetlik, nümayəndəlik. Kənd Soveti 1920-ci ildə təşkil olunub. İlk sədri Hüseynəli Məmmədovdur (1920-1926). Sonrakı illərdə Əsrəf Axundov (1926-1928), Kəlbəli Məmmədov (1928-1937), Qulam Hüseynov (1938-1940), Kişi Kişiyev (1940-1941), Mahmud Baxşiyev (1941-1942), Bacı Həsənova (1942-1943), Musa Ağayev (1943-1945), Xudaverdi Ağayev (1945-1949), Qurban Məhərrəmov (1949-1951), Qafur Əliyev (1951-1954), Əhməd Əliyev (1954-1960), Məhər-

rəm Hüseynov (1960-1964), Əsgər Məmmədov (1964-1973) kənd, Cahangir Cavadov (1973-1976), Yədulla İsmayılov (1976-1978), Nazil İbadov (1978-1987), Canbaxış Əliyev (1987-1992) qəsəbə Sovetinin sədri işləmişlər.

Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin 17 mart 1971-ci il tarixli Fərmanı ilə şəhər tipli qəsəbə yaşayış məntəqəsinə çevrilmişdir.

Qəsəbədə məktəb, mədəniyyət evi, kitabxana, iki şadlıq sarayı, xəstəxana, məişət evi, uşaq bağçası, ictimai-iaşə obyektləri və s. fəaliyyət göstərir. Qəsəbənin mərkəzində iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı, tank qoşunları general-mayoru Həzi Aslanovun büstü qoyulmuşdur (1970).

Qəsəbədə tarixi qədim olan maddi-mədəniyyət abidələri, o cümlədən 1830-cu ildə inşa olunmuş məscid vardır. 1904-1907-ci illərdə ona Hüseyniyyə təhkiyəsi əlavə olunmuşdur. 1985-ci ildə təmir edilərək yenidən qurulmuşdur.

1992-ci ildə şəhər icra hakimiyyəti başçısının qəsəbə nümayəndəliyi yaradılmışdır. Sərhad Əsəd oğlu Məmmədov (1992-2003), "Dövlət qulluğunda xidmətlərə görə" medalı ilə təltif olunmuş Canbaxış Ələkbər oğlu Əliyev (2003-2008), Həbil Sərhad oğlu Məmmədov (04.2009-10.2010), Vadim Natiq oğlu Qasimov, Azər Əliməmməd oğlu Abdullayev müxtəlif illərdə qəsəbə icra nümayəndəsi işləmişlər.

Nümayəndəliyə Gərmətük qəsəbəsi və Velədi kəndi daxildir.

2000-ci ilin yanvar ayından qəsəbə bələdiyyəsi fəaliyyət göstərir. Tofiq Əsədullayev (2000-2005), Tamerlan Rzayev (2005-2009), Vüqar Rzayev (2010) qəsəbə bələdiyyəsinin sədri işləmişlər.

GƏRMƏTÜK məktəbi - 1920-ci ildə "Hüseyniyyə" mədrəsəsində (məscid önündə), sonrakı ildə Kərbəlayi İshaq Məmmədovun mülkündə yerləşmişdir. İlk müdiri Mütəllib Əhəd oğlu Kələntərli olmuşdur (1920-1921). Sonrakı illərdə Rza Kərimzadə (1922), Bağır Axundov (1923; 1928-1930), Məmmədsadiq Baxşiyev (1924), Əhməd Axundov (1925-1927), Mərdi İbadov (1932-1940), Saleh Əzizov (1941-1945), Əbülfəz Qasimov (1945-1951; 1953-1990), Məzahir

Quliyev (1951-1953), Mirzə Səmədov (1980-1982), Xudaverdi Qasimov (1983-1990), Arif İsmayılov (1990-2006), Beytulla Cəfərov (2007-2015), Gülşən Rzayeva (2015-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

1940-cı ildə tam orta təhsilə keçmişdir. İndiki məktəb binası 1978-ci ildə istifadəyə verilmişdir.

574 şagird təhsil alır, 85 müəllim dərs deyir (2017).

GƏRMƏTÜK poçt şöbəsi - 1960-cı ilin oktyabr ayından fəaliyyət göstərir. Höccət Məmmədov (1960-1962), Zamiq Həsənov, Sənan Cabbarov (1963-1966), İsaq Qurbanov (1966-1967), Polad İmamliyəv, Cəfər Ağayev, Vüqar Fərziyev və başqaları müxtəlif illərdə poçt şöbəsinin müdiri işləmişlər.

Ağakəşi Nəcəfov, Murad Nəzərov, Balahəsən Lələyev, Mirzə Qurbanov, Bağır Hacıyev, Həsən Həsənov, Rəfail Tahirov, Qadir Hacıyev, Ətrafil Hüseynov, Bəxtiyar Aslanov, Cəbrayıl Cavadov, Həsən Məmmədov və başqaları müxtəlif illərdə sahə poçtalyonu kimi fəaliyyət göstərmişlər.

Əhali 700 nömrəlik ATS-in xidmətindən istifadə edir.

2012-ci il dekabrın 5-də yeni binaya köçmüşdür.

GƏRMİC küləyi - isti külək. Adətən yazın əvvəlində, payızın son günlərində əsir. Lənkəranda bu külək yazda əsəndə "bar gətirər", payızda isə "qar gətirər" deyirlər.

GİMNAZİYA - orta ümumtəhsil məktəbi. 1905-1910-cu illər arasında Lənkəranda proqimnaziya fəaliyyət göstərmişdir. 1900-cu ildə gimnaziya təsis edilmişdir. Bu, indiki 4 saylı məktəbin yerindəki binada yerləşmişdir. Təhsil onbirillik idi. Direktoru İvan İosifoviç Kalandarov olmuşdur. Məktəb pedaqoji təmayüllü kadrlar hazırlayırdı. 80 manat təhsil haqqı ödənilirdi.

Əliağa Babayev, Mütəllib Kələntərov, Ağababa Kələntərov, Hüseyn Atakışiyev, Əbülfəz Əsədullayev, Musa Həsənov, Ağaxan Ağayev (Boladi), Mirzə Rəhim Axundov, Ağababa Abdullayev, Səmid və Həmid Talışinski qardaşları,

Cahangir Daşdəmirov, Abbas Daşdəmirov və başqaları Lənkəran gimnaziyasının məzunları olmuşlar. Gimnaziya 1920-ci ilədək fəaliyyət göstərmişdir.

1992-ci ildə internat məktəbinin bazası əsasında Lənkəranda xarici dillər təmayüllü gimnaziya yaradılmışdır

GİNKQO, kinkkan - ağac cinsi. Yarpaqları saplaqlı yelpikşəkillidir. Toxumu ellipsşəkilli olub, diametri 2-3 sm, xaricdən sərt qabıqla örtülüdür (*ASE, VI, 1982, səh. 95*).

Məhsuldardır, ildə üç dəfə çiçəklənməyə qəbildir. 10-12 dərəcə şaxtaya davamlıdır. Lənkəranda 3 növü yetişir. Ağacdən dərilədikdən sonra uzun müddət qalma qabiliyyətinə malikdir. Müalicəvi əhəmiyyəti vardır. Qan təmizləyici funksiya daşıyır. Şəkərli diabetə, qan təzyiqinə və s. xəstəliklərə qarşı gözəl müalicə vasitəsidir.

Azərbaycan Subtropik Bitkilər Elm İnstitutu Birliyi Lənkəran filialında, Hirkan, İstisu qəsəbələrində, Rvə, Osakücə, Separadi, Sinovlu, Veravul kəndlərində və rayonun digər yaşayış məntəqələrində yetişdirilir.

GİRDƏBİC balıq - yemək növü. Əsasən ziyad balığından hazırlanır. Balığı təmizləyərək, içərisini qabaqcadan hazırlanmış ləvəngi (qoz, soğan, istiot, duz, turşu və balığın kürüsünün qarışığı) ilə doldurub təndirdə asırlar. Bişirilməzdən əvvəl balığın quyruq hissəsi baş hissəsinə birləşdirilir və balıq dairəvi, yəni girdə şəklinə düşür.

GİRDƏNİ - Lənkəranda kənd. Rayon mərkəzindən 8 km şimal-qərbdə, Lənkəran-Boradigah avtomobil yolunda, Lənkəran ovalığında.

Şərqdən İstisu qəsəbəsi, qərbdən Lənkəran şəhəri, şimaldan Veravul, cənubdan meşə ilə əhatələnmişdir.

1131 ailə təsərrüfatı, 5618 nəfər əhalisi (o cümlədən 2854 qadındır) vardır (2017). Ərazisi 1190,7 hektardır. 648,2 hektarı əkinə yararlıdır. 179 hektarını həyatıyanı sahə, 50 hektarını meşə zolağı təşkil edir.

Kəndin adı müxtəlif mənalarda izah olunur.

Talış dilində Qırdəni adlanır. Sakinlərin bir qismi kəndin adının "qırdə di" ("qırdə" yığcam, "di" kənd deməkdir) sözündən götürüldüyünü, "yığcam kənd" mənasını verdiyini izah edir. Belələri bunu əsas tutaraq bildirirlər ki, əhali yığcam, sıx şəkildə toplanaraq yaşayış məskəni qurmuşdur. Kəndin adının "Qırdəhəni" (bulaq ətrafı) sözündən yarandığını ehtimal edənlər də vardır. Keçmişdə kəndin yaxınlığında "Rəzi" (tənəklilik-üzümlük) yaşayış məntəqəsi olmuşdur. Məmməd xan Kərimova görə, Girdəni talışca "Qırdə ni" ("qırdə" yığılmış, yığcam, "ni" yox, olmayan deməkdir) sözü olub, "yığcam olmayan, pərakəndə kənd" mənasını verir. XVIII əsrin axırları, XIX əsrin əvvəllərində kənd Şonəkən, Rəzi, Pədə, Sütəmo, İncəçölə, Danqəbın yaşayış məntəqələri hesabına yaranmış və əhali ayrı-ayrı məhəllələrdə yaşamışdır. Bəziləri "Qırdədi" sözünü daha məqsəduyğun sayır. Təkcə "d" hərfinin "n" hərfi ilə əvəzlənməsi kəndin mənasının dəyişməsinə səbəb olmuşdur. Bunun fərqi nə varılmadığına görə kəndin adı sənədlərdə "Girdəni" kimi qalmışdır.

Akademik B.Budaqov və N. Məmmədov ölkəmizin Azərbaycan dilində "girdə", "yumru", "dairəvi" və ni talışca "yox" sözlərindən ibarət olduğunu yazır və "dairəvi kənd" adlandırırlar (*Azərbaycanın Lənkəran regionu toponimlərinin izahlı lüğəti*, B., 2008, səh. 50).

Əhali taxılçılıq, heyvandarlıq və tərəvəzçiliklə məşğuldur.

1930-1964-cü illərdə kolxoz təsərrüfatı, 1964-1997-ci illərdə sovxoz təsərrüfatı fəaliyyət göstərmişdir.

Musa Axundov, Hüseyn Əsədov, İbrahim İbrahimov, Nəhmət Babayev (1939-1941, 1946-1953), Talib Xəlilov, Rəşid Hüseynov, Alışan Tahirov (1953-1956) kolxoz sədri, Xoşqədən Əhmədbəyli, Sadiq İmanverdiyev, Heybət Quliyev, İzzət Cavadov, Xanımibibi Hacıyeva (1976-1983), Akif Xəlilov, Mirzə Abdullayev, Yusub Məmmədov, Fərman Axundov və başqaları müxtəlif illərdə sovxoz direktoru işləmişlər.

Kənd Soveti 1920-1992-ci illərdə fəaliyyət göstərmişdir. Sərraf Sadiqov, Əbutalib Verdiyev, Humra Rəsulova, Əbdul Məhərrəmov, Cabbar Quliyev, Məmmədağa Məmmədov, Balağa Şəfi-

yev, Nəhmət Babayev (1944-1946), Məmməd-hüseyn Əsgərov, Vəciyyə Məmmədova (1952-1978), Musarza Şabanov (1978-1980), Fərman Axundov, Allahverdi Şabanov və başqaları müxtəlif illərdə kənd Sovetinin sədri işləmişlər.

1992-ci il iyun ayında şəhər icra hakimiyyəti başçısının kənd üzrə nümayəndəliyi yaradılmışdır. Renat Qənbərov şəhər icra hakimiyyəti başçısının kənd üzrə səlahiyyətli nümayəndəsi təyin edilmişdir. Sonrakı illərdə Faiq İbrahimov (1992-1993), Nəsrulla Babayev (1993-2003), Mətləb Bağirov (2003-2009), Şirqasım Məmmədov (2009-2012), Mahir Rəhimov (2012-2013), Şirin Əzizova (2014-cü ildən) icra nümayəndəsi işləmişlər.

Mədəniyyət sarayı, kitabxana, məktəb, uşaq bağçası, poçt şöbəsi, ATS, xəstəxana, məscid və s. vardır.

Kəndin ərazisindən eyni adlı çay və Ləkərçay axır.

Kənd bələdiyyəsi 2000-ci il yanvar ayında təşkil edilmişdir. Rəcəbəli Mehdiyev (2000-2003), Əbdürrəhman İsmayılov (2004), Azad Mehdiyev, Mahir Rəhimov müxtəlif illərdə kənd bələdiyyəsinin sədri işləmişlər.

Ədəbiyyat: Q.Talıblı, A.Canaşiya. Azərbaycan SSR-nin çay təsərrüfatı qabaqcılları, B., 1956; E.Əhədov. İllərdə izi qaldı, B., 2000; E.Əhədov. Yollar qovuşanda, B., 2000; Ş. İsgəndərova, B., Xəzanə dönmüş bahar, B., 2004; E. Əhədov. Elin böyük oğlu, B., 2015.

GİRDƏNİÇAY - Lənkərandə çay. Mənbəyi-ni Talış dağlarının Poçqon silsiləsinin Girdədə zirvəsindən alır. Göyşaban kəndindən keçərək Xəzər dənizinə tökülür. Uzunluğu 25 km-dir. İllik axınının 70 faizi yağış, 30 faizini yeraltı sular təşkil edir. Suqyaş, Boblaçay, Sudaşaruçay, Pədəçay adlı qolları vardır.

GİRDƏNİ məktəbi - 1919-cu ildə təşkil edilmişdir. Məktəb ilk illərdə Molla Novruz və Molla İsmayılın mülklərində yerləşmişdir.

İndiki məktəb binası 2006-cı ildə ümummilli lider Heydər Əliyev Fondu hesabına tikilmişdir.

İlk müdiri Əsəd Xəlilov (1919-1922) olmuşdur. Sonrakı illərdə Mirəhməd Məmmədov

(1922-1925), Ağarza Kazımov (1925-1928, 1939-1942), Nəsrulla Qənbərov (1928-1935), Talib Hüseynov (1935-1939), Humay Ümidova (1942-1943), Xudaqulu Kəlbəyev (1945-1948), Şalı Canıyev (1948-1956), Yəhya Əkbərov (1956-1959), Fəyaz Axundov (1959-1961), İsrafil Məmmədov (1961-1965), Əliağa Həbibov (1965-1970), İbad Məmmədov (1970-1995), Fətulla Babayev (1995-2011), Şirvan Əliyev (2012-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

1935-ci ildən əsas, 1969-cu ildən tam orta məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

Məktəbdə 660 şagird təhsil alır, 92 müəllim dərslər deyir (2017).

GİRDƏNİ poçt şöbəsi - 1967-ci ildən fəaliyyət göstərir. Qabil Hacıyev (1967-1973), İsrafil Məhərrəmov (1973-1978), Ataşəli Hüseynov (1978-1996), Etiram Abbasov, Aynur Baxşıyeva, İlahə Məmmədova, İldırım Abdulov poçt şöbəsinin müdiri, Baxşəli Hüseynov, Şahrza Abdullayev, Təxminə Nəhmətova, Mübariz Baxşıyev və başqaları sahə poçtalyonu işləmişlər.

Kənddə 512 nömrəlik elektron tipli ATS fəaliyyət göstərir.

GÖYCƏ gözü-çiçək növü. Bahar aylarında Lənkəran çəmənləklərində üzə çıxır. Göy ləçəklərinin üzərində qara "xalları" vardır. Parkların, bağların bəzədilməsində istifadə edilir.

GÖYŞABAN - Lənkəranda kənd. Lənkəran - Bakı şose yolunda, Xəzər dənizi sahilində, rayon mərkəzindən 8 km şimal-qərbdə yerləşir.

Kənd cənubdan Lənkəran şəhəri, şimaldan Ürgə, qərbdən Girdəni kəndləri, şərqdən Xəzər dənizi ilə əhatə olunmuşdur.

Müxtəlif dövrlərdə müxtəlif adlarla tanınmışdır. A.Bakıxanovun "Gülüstanı-İrəm", S.Kazımbəyovun "Cavahirnameyi-Lənkəran", M.Xudavərdioğlunun "Əxbarnamə" kitablarında kəndin adı "Gamişavan" (Camışavan) kimi çəkilir.

Tədqiqatçı-müəllim A.Əhmədovun məlumatına görə, İranın Təbriz yaxınlığında da Gamişavan (Camışavan) kəndi vardır və XVI-XVII əsrlərin qovşağında oradan bir neçə ailənin

Lənkərana köçməsi ilə burada yeni Gamişavan (Camışavan) yaşayış məntəqəsi yaranmışdır.

"1933-cü ildə oykonim Gömişavan variantında qeydə alınmışdır.

Keçmişdə kəndin ərazisi geniş sucaqlıq və qamışlıq olduğundan burada çoxlu camış saxlanılırdı. Odur ki, kəndin adı da "camış saxlanılan yer" mənasında olan bu adla adlandırılmışdır" (*"Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik lüğəti"*, B., 2007, səh.210).

XIX əsrin axırlarından XX əsrin ortalarına qədər "Alxovka" adı ilə tanınmışdır. 29 aprel 1992-ci ildə kənd Göyşaban kimi rəsmiləşdirilmişdir.

847 ailə təsərrüfatı, 3691 nəfər əhalisi (o cümlədən 1834 nəfər qadın) vardır (2017). Ümumi ərazisi 554 hektardır.

Əhali balıqçılıq, ovçuluq və tərəvəzçiliklə məşğuldur.

Kənd 1981-ci ilədək Liman (Port-İliç) şəhər XDS İcraiyyə Komitəsinin tərkibində olmuşdur. 16 yanvar 1981-ci ildə kənd sovetliyi yaradılmışdır. Əlişan Əliyev (1981-1982), Mirməmməd Zamanov (1982-1985), Nəriman İsmayılov (1985-1990), Mikayıl Əsədov (1990-1991) kənd Sovetinin sədri işləmişlər. 18 oktyabr 1991-ci ildə kənd Soveti ləğv edilmiş, şəhər icra hakimiyyəti başçısının kənd üzrə nümayəndəliyi yaradılmışdır. Tofiq Fərzullayev (1992-2006), Vahid İbrahimov (2006-2013), Ceyhun İmanov (2013-cü ilin iyun ayından) şəhər icra hakimiyyəti başçısının icra nümayəndəsi işləmişlər.

Kəndin qədim tarixi vardır. Kənd qəbiristanlığında 1215-ci ilə aid qəbir daşları tapılmışdır. "Fövçül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvü, şair Molla Fəttah Səhban, Molla Alxas, Molla Bəhlul kimi tanınmış din xadimləri burada yaşamışlar. Respublika təhsil naziri, Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun rektoru işləmiş professor Aqil Salayev bu kənddə anadan olmuşdur.

Kənddə məktəb, klub, məscid, Qara Seyid piri, xəstəxana, mədəni-məişət, ticarət, iaşə obyektləri fəaliyyət göstərir.

Kənddə bələdiyyə 2000-ci ilin yanvar ayında təşkil edilmiş, ardıcıl olaraq üç dəfə (2000, 2005 və 2010) Abdulla Bəhlul oğlu Fəttayev bələdiyyənin sədri seçilmişdir.

GÖYŞABAN məktəbi - inqilabdan əvvəl kənddə xüsusi molla məktəbləri, Sovet dövrünün ilk illərindən isə savad kursları fəaliyyət göstərmişdir.

1929-cu ildə şair Molla Fəttah Səhbanın mülkündə ibtidai məktəb açılmışdır. Mirdaməd Miriyev (1929-1935), Həbibə Ələkbərova (1935-1948), Əbdussəlam Cavadov (1949-1952), Sabir Qaramollayev (1953-1958), Böyükxanım Əhmədbəyli (1959-1979), Bahadır Şərifov (1979-1983), Nəsir Əkbərov (1983-1987), Səyavuş Süleymanov (1987-1990), Tofiq Fərzullayev (1990-1992), Səfəil Həsənov (1992-ci ildən) müxtəlif illərdə məktəb direktoru işləmişlər.

1979-cu ildə orta məktəbə çevrilmişdir. Məktəbin indiki binası 1960-cı ildə istifadəyə verilmişdir.

Məktəbdə 367 şagird oxuyur, 52 müəllim dərs deyir (2017).

GÖZ xəstəlikləri - xəstəliklə oftalmologiya məşğul olur. Dərmanın olmadığı dövrlərdə Lənkəranda bir sıra göz xəstəlikləri, o cümlədən traxoma yayılmışdır. Göz xəstəliyindən əziyyət çəkənlər başqa respublikalara, o cümlədən Bakı, Sumqayıt, Cəlilabad kimi şəhər və rayonlara getməli olurdular.

1929-cu ilin noyabr ayında Lənkəran qəza xalq ambulatoriyasında göz kabineti təşkil edilmişdir. U.M.Ulçevski göz həkimi işləmişdir. 1937-ci ildə Lənkəranda traxoma məntəqəsi açılmış, feldşer Ağahəsən Şabanov onun müdiri işləmişdir. Qönçə Axundova, Xırdaxanım Quliyeva, Məhərrəm Kərimov Lənkəranda tanınmış göz həkimi olmuşlar.

1991-ci ilin noyabr ayında Lənkəran mərkəzi xəstəxanasında göz xəstəlikləri şöbəsi fəaliyyətə başlamışdır. İlk illərdə ona həkim-oftalmoloq Taleh Məmmədov başçılıq etmişdir. 1997-ci ildən şöbəyə Firəngiz Babayeva rəhbərlik etmişdir.

GÜLABDAN, gülafəş - güləb saxlamaq üçün xüsusi qab.

Sinidən hazırlanır. Aşağısı şar şəkilli, boğazı dar və uzundur. Eyni ölçüdə, ona paralel lüləli, ayrı nəfis qapaqlı qabla paylaşılır.

GÜLAĞA Mirzə (təxəllüsü; tam adı və фамилиясы Hüseynov Gülağa Məmməd həsən oğlu - 01.12.1957, Lənkəran rayonu, Sinovli kəndi - 27.05.2008, Sinovli kəndi) - şair, filologiya elmləri namizədi (2008).

Osaküçə kənd tam orta məktəbini (1974), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun filologiya fakültəsini bitirmişdir (1979).

Kənd orta məktəbində Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi işləmiş (1979-2008), "Metodist müəllim", "Ali kateqoriyalı müəllim" və "Azərbaycan Respublikasının Xalq Təhsili əlaçısı" adına layiq görülmüşdür.

"Əhməd Cəfəroğlunun mədəni irsi" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək, filologiya elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

12 elmi məqalənin, 2 kitabın müəllifidir.

Bədii yaradıcılığa tələbəlik illərindən başlamışdır. Şeir və hekayələri dövrü mətbuatda dərc olunmuşdur.

Əsərləri: Görüş yeri, B., 2007; Əbədiyyət nəğməsi, B., 2008.

GÜLÇÜLÜK - bitkiçilik sahəsi.

Lənkəranda qədimdən gülçülüklə məşğul olmuşlar. Otaqlarda, həyət və bağlarda qızılgül, nərgiz, zanbaq, şəbbu, qərənfil, atəşi, sırğayı, çeş-təxor, mixəyi, süsən, bədmüşk, gülas, yasəmən, ətirşah, novruzgülü, nəlbəki gülü, pəllik gülü və s. növ güllər yetişdirilir.

Bağların və parkların bəzədilməsində istifadə edilir. Dibçək gülləri otaqları yaraşığa gətirir. Lənkəranda 2000-ci ilədək "Xəzər" adını daşıyan gülçülük təsərrüfatı olmuşdur. Sütəmur dov kəndində yerləşirdi.

"Xəzər" SSRİ məkanında yeganə təsərrüfat idi ki, buraca həm gül becərilir, həm də toxum yetişdirilirdi. 80 hektar sahənin 5 hektarı toxumçuluq üçün ayrılmışdı. Lənkəran 70-ci illərdə gülçülükdə 1 milyon manatdan çox gəlir əldə edirdi. Təkcə 1985-xi ildə Rusiya şəhərlərinə 85 milyon ədəd əvəzinə 125 milyon ədəd tərəvəz, yüz kiloqramlarla gül toxumu göndə-

rilmişdir. SSRİ-nin 150-dən çox şəhərinə 30 növdən çox gül-çiçək göndərilirdi.

Ötən əsrin ortalarındanakək yaşamış və yüzdən yuxarı ömür sürmüş Məşədi Ruhulla mahir gülbecərən kimi tanınırdı.

GÜLƏBRİŞİM - kol və ağac cinsi. Respublikamızın cənubunda, yalnız Talış meşələrində Lənkəran akasiyası və ya ipək akasiyası növü yayılmışdır. Lənkəranın bağ və parklarında, mərkəzi küçələrində bu ağac gülündən dekorativ bitki kimi istifadə edilir. Ətirli iyi vardır (*ASE, VI cild, B., 1982, səh. 116*). Hündürlüyü 10-12 metr olan ortaboylu ağacdır. Gövdəsi bozumentul rənglidir. Yarpaqları çətirvaridir, toxumu paxla-varidir. Təbii halda Talış dağlarında, İranda, Çində, Yaponiyada bitir.

GÜLƏŞMƏ - idman növü. Azərbaycanda güləşin tarixi çox qədimdir. "Kitabi-Dədə Qorqud", "Koroğlu", "Şah İsmayıl" dastanlarında, Nizaminin əsərlərində və şifahi xalq yaradıcılığında güləşin təzahürlərinə rast gəlirik.

Lənkəran tərəflərində güləşmə əsasən bayramlarda, xüsusilə Novruz günlərində, toy şənliklərində keçirilmişdir.

Lənkəranda güləşmə yarışları adətən şəhərin Böyük bazar hissəsində "Qapandibi" deyilən meydanda keçiriləmiş. Təxminən 1890-1915-ci illərə təsadüf edilən belə görüşlər lənkəranlı dərzi Cəlil tərəfindən təşkil edilmişdir. Xolmili kəndindən Kərbəlayı Mirzə və Şıxəkəran kəndindən Hənnan adlı pəhləvanlar o illərdə güləş ustaları kimi tanınmışlar. Lənkəran pəhləvanları Xolmili kəndindən olan Kərbəlayı Mirzəni öz müəllimləri hesab etmiş, onunla güləşməyə ehtiyat edərmişlər.

"Hələ 1912-1915-ci illərdə Rusiyadan Lənkərana Popov adlı bir şəxs gəlir və güləşmək istədiyini bildirir. Kəblə Mirzə onunla güləşəcəyinə razılıq verir və Lənkəranda "Nəcənnik bağında" meydan sulanır. Buraya saya-hesaba gəlməyən miqdarda tamaşaçı toplanır. Yer olmadığından çoxları çıxıb ağacdən və evlərin üstündən bu səhnəyə baxırmışlar. Burada bir çox yüksək çinli rus zabidləri (ehtimal ki, güləşçi də zabit olub) və dövlət çinovnikləri də stol

arxasında oturub, rus pəhləvanına azərkeşlik edirmişlər. Güləşmə başlananda Kəblə Mirzə tələb edir ki, rəqib də "küşdü" (qurşaq) bağlasın. Rəqibi onun dediyinə əməl edir və görüş başlayır. Çox uzun və çətin mübarizədən sonra Kəblə Mirzə rəqibini elə atır ki, o, gedib arxasında zabidlər oturan stolun üstünə düşür. Sonra o, sıçrayıb rəqibini tutur və qaldıraraq kürəkləri üstə yerə vurur.

Stol sındığını və azərkeşlik etdikləri şəxsin gözləri qarşısında məğlub olduğunu görən zabidlər tapança çıxarıb Kəblə Mirzəni vurmaq istəyirlər. Kəblə Mirzə tez camaatın arasında gizlənir və sonra da uzun müddətə Lənkəranda getməli olur. Onun yetirmələri arasında şıxəkəranlı Hənnanı, mamustalı Kərbəlayı Məmini və Yunusu, tütəpeştəli Kərbəlayı Məcid, kənarməşəli Əlini, vələdili Mirsalamı və başqalarını qeyd etmək olar (*"Lənkəran" qəzeti, 14 may 1991*).

Lənkəranda Sovet hakimiyyəti illərində idmanın bu sahəsinə diqqət artmışdır. 1930-cu ildə mamustalı pəhləvan Yunusun məşhur İran pəhləvanı Şəmiyə qalib gəlməsi ona böyük şöhrət qazandırmışdır.

1937-ci ildən başlayaraq güləş üzrə rayon, şəhər və respublika yarışları keçirilmişdir. Lənkəranlı pəhləvanlar arasında klassik, sərbəst, dzyu-do və sambo üzrə beynəlxalq yarışlarında uğurla çıxış edənlər vardır. İdman ustaları Əbdül Əliyev, Musa Axundov, Bilal Məmmədov və başqalarının Lənkəranda güləşin inkişafında xidmətləri çoxdur. Aydın Əliyev, Rəhman Hüseynov, Məcid Əhədov, Zəfər və Şamil Kələntərli qardaşları, Fəriz Məhərrəmov, Faiq Əzizov, Şahrza Əliyev, Şamil Tağıyev, Fuad Sadıqov, Mübariz Məmmədov, Nurəddin (balaca Nuri), Urfan Hüseynov (Koroğlu), Rafiq Hüseynov, balaca Həsən, Hacı, Ağacəf Əzimov, Ağakərim İsmayilov, Mahmudağa Abdullayev, Əşrəf Nəhmətov, Mirsahib Talışinski, Əlipaşa və Ağaismayıl Fərzəliyev qardaşları, Səmədağa Səmədzadə kimi tanınmış güləşçilər ötən əsrin yetmişinci illərdə Lənkəran güləş yığma komandasının üzvləri olmuşlar. SSRİ idman ustası, Beynəlxalq dərəcəli hakim, respublikanın Əməkdar məşqçisi Fəraqət Calalov, idman ustaları

Baba Rzayev, Əflatun Məmmədov, Mais İbadov, Təhmasib Hüseynov, Feyruz Əkbərov, Ərəstun Məmmədov, İsgəndər Rzayev və başqaları müxtəlif beynəlxalq yarışlarının qalibidirlər.

Lənkəran idmançılarından beynəlxalq dərəcəli idman ustası Mais İbadov dünya birinciliyinin qalibi, Azər Calalov Azərbaycan birinciliyinin mükafatçısı (2003), beynəlxalq turnirin qalibidir (2004-2005). Amid Hüseynov Azərbaycan birinciliyinin qalibi (2006), beynəlxalq turnirin mükafatçısıdır (2006).

GÜLÜSTAN müqaviləsi (1813), oktyabrın 24-də (noyabrın 5) Gülüstən kəndində Rusiya ilə İran arasında bağlanmışdır. Müqavilə 1804-1813-cü illərdə Rusiya-İran müharibəsinə son qoymuşdur. Gülüstən müqaviləsinə əsasən İran dövləti Gəncə, Qarabağ, Şəki, Şirvan, Quba, Bakı və Talış xanlıqlarından, Şərqi Gürcüstan və Dağıstana iddiasından əl çəkmiş və bu xanlıqların Rusiya ilə birləşməsinə təsdiqləmişdir (*ASE, VI cild B., 1982, səh. 119*).

Lənkəran həmin dövrdən qəza mərkəzinə çevrilmişdir.

GÜNƏHİR - Lənkəranda kənd. Gəgiran ərəzi vahidliyində, dağlıq ərəzidə yerləşir. Rayon mərkəzindən 37 kilometr şimal-qərbdə, Lerik rayonu sərhədində yerləşir. Şərqdən Osaküçə, qərbdən Türkəncil, cənubdan Bəliton, Horavenc, şimaldan Diryan və Gəgiran kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Günəhır "Qona hır" ("qon" ağır, "hır" duman, çən) sözündəndir, "ağır dumanlı, çənli yer" mənasını verir.

Ərazisi 395 hektardır. 123 hektarı əkinə yararlıdır. Əhalisi 1043 nəfərdir, 519 nəfəri qadındır, 19 nəfəri "Qəhrəman ana"dır. 195 ailə təsərrüfatı var (2017).

Əhali heyvandarlıq, meyvəçilik və əkinçiliklə məşğuldur.

Kənd XDS İcraiyyə Komitəsi 1981-ci ildə təşkil olunmuşdur. İlk sədri Vəliəhməd Yunis oğlu Sadıqovdur (1981-1982). Mirzəhəsən Miri oğlu Həsənov 1982-1992-ci illərdə kənd Sovetinin sədri işləmişdir. Şəhər icra hakimiyyətinin sərəncamı ilə 1992-ci ildə icra nümayəndəliyi yaradılmışdır. Mirzəhüseyn Miriyev (1992), Mirzəhəsən Həsənov (1993-1996), Sərraf Hüseynov (1996-1999), Sahil Rəhimov (1999-2008), Rüstəm Cəfərov (2008-ci il noyabr ayından) şəhər icra hakimiyyəti başçısının Günəhır kəndi üzrə nümayəndəsi işləmişlər.

Kənddə orta məktəb, klub, kitabxana, feldşer-mama məntəqəsi və s. fəaliyyət göstərir.

Kənd bələdiyyəsi 2000-ci ilin yanvar ayında təşkil olunmuşdur. Sahib Fərəcov (2000-2006), Elşad Rəhimov, Söhbət Baxşiyev müxtəlif illərdə kənd bələdiyyəsinin sədri işləmişlər.

GÜNƏHİR məktəbi - 1931-ci ildə təşkil olunmuş, Qulamirzə Zabit oğlu Cəbiyevin mülkündə yerləşmişdir.

İndiki məktəb binası 400 yerlik olub, 1970-ci ildə tikilmişdir. Hacıəli Fərzullayev (1931-1934), Gəfər Məmmədov (1934-1943), Əbdül Abdullayev (1943-1945), İsmayıl Niftullayev (1945-1953), Məhərrəm Həbibov (1953-1959), Yusif Rəsulov (1959-1961), Balagə Əhədov (1961-1963), Qəribəli Cəfərov (1963-1964), Xızır Hüseynov (1964-1966), Həzi Hümətov (1966-1969), İbrahim Rüstəmov (1969-1977), Cabir Kərimov (1977-1979), Hacıhəsən Seyfullayev (1979-1984), Allahverən Cəfərov (1984-1999), Mirhüseyn Mirzəyev (1999-cu ildən) məktəb direktoru işləmişlər.

Məktəbdə 152 şagird oxuyur, 19 müəllim dərs deyir (2017).

1961-ci ildən əsas məktəb, 1984-cü ildən orta məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

Məktəbdə Günəhır və Türkəncil kəndlərinin uşaqları təhsil alırlar.

Ğ

Ğ – Azərbaycan əlifbasının 10-cu hərfi. Sözün ortasında və sonunda işlənir.

H

H – Azərbaycan əlifbasının 11-ci hərfi. Sözün əvvəlində, ortasında və sonunda işlənir.

HACİMƏMMƏD Qafqazlı (təxəllüsü; əsl adı və familiyası Hacıməmməd Ələkbər oğlu Quliyev

- 1898, Lənkəran şəhəri - 21.09.1982, Bakı) - aktyor, respublikanın Əməkdar artisti (1946).

Uşaq yaşlarından teatrla maraqlanmış, həvəskar artistlərlə tamaşalarda iştirak etmişdir.

Lənkəranda mədrəsəni və rus-tatar məktəbini bitirdikdən sonra Bakı mətbəəsində mürəttib işləmişdir.

17-18 yaşlarında Bakı Fəhlə Klubunda bir sıra əsərlərdə, o cümlədən "Bəxtsiz cavan"da Qosunəli, "Dağılan tifaq"da Səlim bəy, "Müsibəti-Fəxrəddin"də Rüstəm bəy, "Ağa Məhəmməd şah Qacar"da gürcü hökmdarı İrakli kimi rolların ifaçısı olmuşdur. 1922-ci ildə A.M. Şərifzadənin məsləhəti ilə indiki M. Əzizbəyov adına Azərbaycan Dövlət Akademik Dram Teatrının truppasına daxil olmuş, ilk dəfə Hüseyn Cavidin "Uçurum" pyesində Xidmətçi, daha sonra "Şeyx Sənan" mənzum faciəsində Şeyx Sədra rolunu oynamışdır.

Bakı Teatr Texnikumunun ilk məzunlarından. Səhnəmizdə bir sıra yaddaqalan obrazlar yaratmışdır. Obrazların bəzilərinin kiçik olmasına baxmayaraq, onları xarakter səviyyəsinə qaldırmağa nail olmuşdur. Bu baxımdan C. Cabbarlının "Solğun çiçəklər" tamaşasındakı Axund rolu diqqətəlayiqdir. Cəmi bir şəkildə çıxış edən aktyor burada obrazın xarakterini həyati cizgilərlə, maraqlı detallarla açır.

Xəlil ("Qaçaq Nəbi", S. Rüstəm), Aftil ("Almaz", C. Cabbarlı), Vəzir ("Vaqif", S. Vurğun) və s. rolları onun zəngin həyat biliyi, dəqiq müşahidəsi nəticəsində yaradılmış obrazlardır. Dəfələrlə Lənkəranda qastrol səfərində olmuş,

həmyerliləri qarşısında yaddaqalan obrazlarla çıxış etmişdir.

H. Qafqazlı xatirələrində yazmışdır: "Özbəkistanda mətbəədə işləmək üçün mürəttiblər lazım idi. Könüllü olaraq Daşkəndə gəldim. 1918-ci il idi. Burada işləyə-şləyə teatrla da əlaqə saxlayır, bəzi rollarda çıxış edirdim. Onda təxəllüslə çıxış etmək dəbdə idi. Qafqazdan olduğuma görə, adımın qarşısında "Qafqazlı" təxəllüsü yazıldı (*H. Qafqazlı. "Unudulmaz xatirələr", "Lənkəran" qəzeti, 08.09.1981*).

HACIYEV Cəlil Mikayıl oğlu (d.15.03.1910, Lənkəran şəhəri - 20.09.1977, Lənkəran şəhəri) - həkim-terapevt, respublikanın Əməkdar həkimi (1961).

Lənkəran və Astara rayonları səhiyyəsinin təşkilində və inkişafında xidmətləri vardır.

Əmək fəaliyyətinə müəllim kimi başlamışdır. Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini bitirdikdən sonra Şürük, Gərmətük, Şıxəkəran kənd məktəblərində müəllim (1926-1930), Yardımlı Rayon Maarif Şöbəsinə təlimatçı, rayon orta məktəbinin direktoru işləmişdir (1930-1934).

Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu bitirdikdən sonra Astara rayonunun Şiyəkəran kəndində həkim işləmişdir (1939-1941). Böyük Vətən müharibəsinin ilk günlərindən cəbhədə olmuşdur (1941-1946). Hərbi xidmətdən sonra əvvəlki iş yerinə qayıtmış və orada həkim məntəqəsinin müdiri təyin edilmişdir (1946-1964). Sonralar Lənkəran mərkəzi poliklinikasının müdiri (1964-1967), şəhər mərkəzi xəstəxanası baş həkiminin müavini vəzifələrində çalışmışdır (1967-1977).

Yaşadığı binaya Xatirə lövhəsi vurulmuşdur. *Ədəbiyyat*: E. Əhədov. Ömrün işıq payı, B., 2005.

HAFİZ Mirzə (təxəllüsü; əsl adı və familiyası Hafiz Mirzəğa oğlu Mirzəyev - d. 09.03.1957, Lənkəran şəhəri) - nasir, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2005), Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (2003), Lənkəran şəhər bələdiyyəsinin üzvü.

Lənkəran şəhər 3 sayılı orta məktəbini (1974), Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunun mədəni-maarif fakültəsini (1982) fərqlənmə ilə bitirmişdir.

1982-1983-cü illərdə Mərkəzləşmiş Separadi kənd klub sisteminin direktoru, 1983-1986-cı illərdə Lənkəran şəhər mədəniyyət evinin metodisti vəzifələrində işləmişdir. 1986-cı ildən şəhər Mədəniyyət evinin - indiki Mədəniyyət Mərkəzinin direktorudur.

Ssenarisi və rejissorluğu ilə müxtəlif mədəni-kütləvi tədbirlər keçirilmişdir. Lənkəranda keçirilmiş ilk Çay bayramının, "Dirçəliş", "Novruz" və "Möcüzəli dairə" şou proqramlarının, "Şən və Hazırcavablar Klubu" yarışmalarının, orijinal səhnəciklərin, "Gənclik, gözəllik, məhəbbət" adlı silsilə şifahi jurnalların, "Yurdum, yuvam, məskənim, Azərbaycanım!" devizi altında tematik-konsert proqramlarının, yeniyetmə və gənc ifaçıların iştirakı ilə "Biz də varıq!" adlı qala-konsertlərin, müxtəlif ədəbi-bədii gecələrin və teatrlaşdırılmış ədəbi-bədii kompozisiyaların müəllifidir. Təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə dəfələrlə "Lənkəran payızı" adlı folklor festivalı, "Dəmirağacı" sənətkarlıq sərgisi, "Bizim Qala" diyarşünaslıq sərgisi və "Lənkəran - doğma diyar" adlı etnoqrafik konfranslar keçirilmişdir. Klub işinin metodikasının mahir bilicisi kimi Mədəniyyət Mərkəzi sisteminin yaradılması və təşəkkül tapmasında, klub filiallarının formalaşmasında əməyi vardır.

Bədii yaradıcılığa məktəb illərindən başlamışdır. İlk hekayəsi "Lənkəran" qəzetində dərc olunmuşdur (1993). Sonralar şeir, hekayə və publisistik yazıları ilə müxtəlif mətbuat orqanlarında çıxış etmişdir.

Hekayələri və məqalələri ölkənin 34 adda qəzet və jurnalında dərc olunmuşdur. 2000-ci ildən

"Olaylar" İA və eyni adlı qəzetin Cənub bürosunun rəhbəri kimi fəaliyyət göstərir. 500-ə yaxın dərc olunmuş iri həcmli publisistik yazının müəllifidir. 2012 və 2014-cü illərdə KİVDf-nin fərdi yazı müsabiqələrinin qalibidir. "Qeyrət" hekayəsinə görə "Kaspi" qəzetinin Milli Qəhrəman Mübariz İbrahimovun xatirəsinə həsr etdiyi müsabiqənin baş mükafatına layiq görülmüşdür.

"Aydın 32-ci günü" adlı kitabı 2007-ci ildə Azərbaycanın Bütövlüyü Uğrunda Cəmiyyətin "Qızıl qılınc", "Qızmar yayın soyuq küləkləri" kitabı isə Lənkəran Bələdiyyəsinin "İlin laureatı" mükafatlarına layiq görülmüşdür.

"Ay lolo və ya moskvalı gəlin" pyesi Lənkəran Dövlət Dram Teatrında tamaşaya qoyulmuşdur (2017).

"Yeni ocaq" ədəbi birliyinin sədridir.

1993-cü ildə Lənkəran şəhər Sovetinin deputatı, 2004, 2009 və 2014-cü illərdə Lənkəran şəhər Bələdiyyəsinin üzvü (2004, 2009, 2014) və bələdiyyənin Humanitar məsələlər komissiyasının sədri seçilmişdir.

Əsərləri: Əbədi məhəbbət nağılı, B., 1997; Separadi, B., 2001; Aydın 32-ci günü, B., 2005; Qızmar yayın soyuq küləkləri, B., 2007; Həcc ziyarətində, B., 2008; Lənkəran bələdiyyəsi, B., 2009; Son və başlanğıc, B., 2010; Mütəfəkkir, B., 2011; 55 - hesabat (monoqrafiya), B., 2012; Prezident, B., 2013; İblisin xeyir-duası ilə, B., 2014; Katok, B., 2017.

HAFTARUON - Lənkəranda kənd. Osaküçə kənd ərazi vahidliyinin tərkibindədir, rayon mərkəzindən 22 km şimal-qərbində, dağların və meşələrin əhatəsində yerləşir.

Kəndə çatmaq üçün çayı yeddi dəfə adlamaq lazım gəlir. Kəndin adının da buradan götürüldüyü ehtimal edilir.

Kənd XX əsrin əvvəllərində salınıb. Ruslar tərəfindən burada ağac emalı zavodu tikilmiş və kənd "Rev. zavod" (Rivinski zavod) adlanmışdır. 1999-cu ildə kəndin əvvəlki adı özünə qaytarılmışdır.

Kənd Lənkəran meşə təsərrüfatının ərazisindədir. 40 hektar sahəsi var. Əhalisi 95 nəfərdir, 47 nəfəri qadındır, 4 nəfəri "Qəhrəman ana"dır, 20 ailə təsərrüfatı var (2017).

HAFTONI - Lənkəranda qəsəbə. Eyniadlı ərazi vahidiyinə daxildir.

Dağətəyi ərazidir. Rayon mərkəzindən 12 kilometr qərbdə, Lənkəran-Lerik magistral yolunun sağında, İstisu pansionatının yaxınlığında yerləşir.

Cənubdan Talışlı, şimaldan Xanlıqlı, şərqdən Ləj kəndləri, qərbdən Talış dağları ilə əhatə olunmuşdur.

Adı "Haft honi" sözündən götürülmüş ("haft" yeddi, "honi" bulaq deməkdir), "yeddi bulaq" mənasını verir. Damcı bulaq, Gözəl bulaq, Noğullu bulaq, Sədəf bulaq, Qatışan bulaq, Aciz bulaq, Borulu bulaq bu ərazidə yerləşir.

Ərazisi 540 hektardır, 380 hektarı əkinə yararlı, 40 hektarı meşə zolağı, 80 hektarı həyatıyanı sahədir.

Qəsəbədə 448 təsərrüfatı birləşdirən 2238 nəfər, o cümlədən 1125 qadın yaşayır (2017).

1970-ci ildən qəsəbə tipli yaşayış məntəqəsidir. Burada "Lənkəran" istisu müalicə pansionatı, narkoloji dispanser, orta məktəb, mədəniyyət evi, klub, kitabxana, tibb məntəqəsi, məişət evi, çay fabriki və s. fəaliyyət göstərir.

Təsərrüfatın iqtisadiyyatını çayçılıq təşkil etmişdir. 1929-cu ildə kolxoz, 1958-ci ilin mart ayında sovxoz təsərrüfatı, 1996-cı ilin avqust ayında aqrar-islahat komissiyası yaradılmışdır. Məmməd Quliyev (1958-1969), Adil Səfərov (1969-1988), Rasim Əliyev (1988-1991), Hüseynəli Şahverdiyev (1991-1993), Fərəc Calalov (1993-1996) "Lənkəran" sovxozunun direktoru işləmişlər.

Qəsəbədəki aqrar-islahat komissiyasına Fərəc Calalov rəhbərlik etmişdir. Sahələr torpaq islahatına uyğun olaraq əhali arasında bölüşdürülmüş, adambaşına 0,13 hektar sahə düşmüşdür.

1959-1992-ci illərdə qəsəbə Soveti fəaliyyət göstərmişdir. Əvvəllər Kərgəlan kənd Sovetinin tərkibində olmuşdur. Bilal Səfərov (1964-1966), Zeynal Qubadov (1966-1967), Əhməd Əliyev (1967-1968), Saleh Ramazanov (1970-1974), Məmmədəğa Tağıyev (1975-1980), Əhməd Muradov (1981-1992) müxtəlif illərdə qəsəbə Sovetinin sədri işləmişlər.

1992-ci ilin fevral ayından şəhər icra hakimiyyəti başçısının qəsəbə üzrə nümayəndəliyi fəaliyyət göstərir. Əhməd Muradov (1992-1996), Sabir Əliyev (1996-2006), Nəriman Hüseynov (2006-2010), Zahid Əzimov, Həbil Əliyev və başqaları icra hakimiyyəti başçısının qəsəbə üzrə nümayəndəsi işləmişlər.

Nümayəndəliyə mərkəz Haftoni qəsəbəsi olmaqla Talışlı və Xanlıqlı kəndləri daxildir. Qəsəbə bələdiyyəsi 2000-ci ilin yanvar ayından fəaliyyət göstərir. Fərəc Calalov (2000-2005), Rövsən Zeynalov (2006-cı ildən) qəsəbə bələdiyyəsinin sədri vəzifəsində çalışmışlar.

HAFTONI məktəbi - 1932-ci ildə təşkil olunmuşdur.

Ağarza Hüseynov (1932-1934), Ziyad Məmmədov (1934-1950), Mirtağı Həsənov (1950-1953), Heydər Babayev (1953-1956), Bilal Tağıyev (1956-1961), Həzi Hümətov (1961-1966), Əbülqasım Vəliyev (1966-1968), Məhərrəm Əzizov (1968-1982), pedaqoji elmlər namizədi Akif Xalıqov (1982-2011), Sevər Ağayeva (2012-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəb 1950-ci ildə Əbrahim Əzimovun mülkündə yerləşmişdir. İndiki məktəb binası 1959-cu ildə tikilmişdir.

Məktəbdə 496 şagird oxuyur, 45 müəllim dərs deyir (2017).

1959-cu ildə yeddiillik, 1961-ci ildə səkkizillik, 1976-cı ildə tam orta məktəbə çevrilmişdir.

Məktəbdə Haftoni qəsəbə, Talışlı və Xanlıqlı kəndlərinin uşaqları oxuyurlar.

HAFTONI poçt şöbəsi - 1963-cü ildə təşkil edilmişdir. İsaq Qurbanov (1963-1967), Muxtar Ağayev (1967-1997), Bayram Cəfərov (1997-2004), Həbil Əliyev, İlkin Qurbanov və başqaları müxtəlif illərdə poçt şöbəsinin müdiri işləmişlər.

Əhəd Cəfərov, Namiq Cəfərov, Yunus Bəyverdiyev, Ulduzə Cəfərova müxtəlif illərdə şöbənin poçtalyonu olmuşlar.

Əhali 512 nömrəlik elektron tipli ATS-in xidmətindən istifadə edir.

HALAY - qədim rəqs-mahnı janrı. Bir neçə rəqs-mahnıdan ibarət vokal-xoreoqrafik forma-

dır. Halay rəqsləri zərb çalğı aləti olan dəfin müşayiəti ilə gedir. Təkcə ritmik əl çalma ilə deyil, həm də oxuma ilə müşayiət olunur, bu da onun ən qədim ulu dövrlərə xas olan xarakterinə dəlalət edir.

Lənkəran bölgəsində halay mahnıları geniş yayılmışdır. "Halay"ın iştirakçıları oxuya-oxuya rəqs edirlər. Əsasən qadınlar tərəfindən ifa olunur. "Halay"ın meydana gəlməsi və inkişafı uzaq keçmişlə bağlıdır. Şübhəsiz bu, əsrlər boyu mövcud olan əmək həyatının xüsusiyyətləri, coğrafi şəraiti, subtropik bitkilərin becərilməsi üçün tələb edilən kollektiv səylə əlaqədar olmuşdur. Yalnız bu zonaya məxsus növlü səcciyəvi xorovod zəhmət mahnılarının meydana gəlməsi bununla izah edilə bilər.

İfaçıların sayı 6-dan 20-dək ola bilər. Onlar iki cərgəyə ayrılır, təxminən on addımlıq məsafədə üzbəüz dayanır və unison şəkildə oxuyurlar: birinci iştirakçılar isə kupleti ifa edirlər. Sanki qrupların yarışı keçirilir. Bununla belə, ikinci qrup hərdənbir birincinin sonluğunu imitasiya edir... Birinci sıradakı oyunçular kuplet və ya nəqərat oxuya-oxuya, hər ölçüdə əl vura-vura ikinci sıradakı oyunçular da eyni hərəkət edirlər (*Ə.İsazadə, N.Məmmədov. Xalq mahnıları və oyun havaları, B.1975, səh.5*).

"Kinəlim", "Lo...lo", "Ağlama, ceyran balası", "Həsiri basma, dolan gəl" və s. halay mahnıları geniş yayılmışdır.

Lənkəranın "Şənlik" xalq mahnı və rəqs ansambli halay mahnılarımızın gözəl təbliğatçısıdır.

Masallı rayonunda "Halay" mahnı və rəqs ansambli fəaliyyət göstərir.

HALVA - şirniyyat növü. Lənkəranda omac halvası, tərə halvası (yümşaq halva), düyü halvası və s. hazırlanır. Dini mərasimlərdə boşqablara çəkilərək külçə şəklində və ya yuxaya bükülüb paylanır. Hazırlanma qaydası belədir:

Əvvəlcə un yağda qovrulur. Hazır şirəyə zəfəran və ya sarıqök əlavə edilərək qovrulmuşunun üzərinə tökülür. Əmələ gəlmiş halvanın öz yağını bayıra verməməsi üçün tez-tez qarışdırılır. Məclisə verilən halvalar məcməyidə sərilir. Qasığın ucu ilə naxışlanır, üstünə darçın səpilir,

paxlava şəklində dilimlərə bölünür, nimçələrə düzülür.

Omac halvası - undan götürüb südlə omac hazırlayırlar. Quruması üçün azca saxlamaq lazımdır. Sonra ayrı-ayrılıqda yağda qovrulmuş omac və unu bir-birinə qatışdırırlar. Yuxarıdakı qaydada şirə hazırlayıb üzərinə əlavə edirlər.

Düyü halvası üçün unu götürüb yağda qovdururlar, sonra hazırlanmış şəkər üzərinə əlavə edilir. Alınan halvanı məcməyidə yayıb paxlava şəklində doğrayırlar. Zəfəran suyundan hər hissənin tən ortasına iki damcı tökür, yanına da iki damcı göy nanənin suyundan əlavə edirlər.

Belə halvalar soyuq halda yeyilir. Ümumi zəiflikdə, xüsusilə qanazlığında, başgicəlləmədə yemək məsləhət görülür.

HAMAMLAR - çimmək üçün xüsusi avadanlıqla təchiz edilmiş tikili.

Sanitariya-gigiyena funksiyasını daşıyır. Lənkəranda hamamlar tikilişinə görə və memarlıq baxımından bir-birindən fərqlənir. XVIII əsrin sonlarından yadigar qalmış hamamlar Şərq tipində tikilmişdir.

Üstü gümbəzlə örtülən kvadrat və ya səkkizbucaqlı salonlarından ibarət, soyunub-geyinmə və çimmə yerləri olan hamamlar bu gün də vardır. Belə hamamlarda çarhovuz, parxana, xəlvətxana, soyuq su hovuzu, kisə çəkən yerləri və s. olur. İçəriyə girərkən fitə, çölə çıxarkən qətifə verilir. Adətə görə böyüklər çimən yerə azyaşlılar daxil olmurlar. Kiçik bazarda Hacı Qurban (Qurbanovların) hamamı, "Qala" hissəsində Hacı Ağabala (Babayevlərin) hamamı, Böyük bazarda Hacı Mirzə Hadı hamamı Lənkəran hamamlarının ən yaxşı nümunələrindən hesab edirlər.

Kiçik bazarda Usta Qafar hamamı, Məşədi Abbas hamamı, Böyük bazarda Əsgərhan Talışinski hamamı, Hacı İbrahim hamamı son illərdə fəaliyyətini dayandırmışdır. Hacı Ağabala Babayev hamamı 1848-ci ildə tikilmişdir.

Məşədi Səlim hamamından keçmişdə ancaq qadınlar istifadə edərmişlər. Kərbəlayı Əbdülkərim Fətəliyevin hamamı Qapan dibi meydanında tikilmişdi. İndi həmin hamamın yerində mərkəzi hamamın bir hissəsi yerləşir.

Vilvan kəndində olan hamam XIX əsrin son-

larında Hacı Hüseyn tərəfindən tikilmişdir. Əhali bu gün də ondan istifadə edir.

Son illərdə Lənkəranda yeni tipli -- nömrəli hamamlar tikilmişdir. Belə hamamlara şəhərin Böyük bazar hissəsində, çay sahilində, Aşağı Nüvədi, Hirkan qəsəbələrində, Boladi və s. kəndlərdə rast gəlmək mümkündür.

1993-cü ildə Mamusta kəndində sauna tipli hamam istifadəyə verilmişdir. Şərq və Avropa memarlığı üslubunda tikilmişdir.

Hazırda rayonun əksər evlərində, həmçinin hotellərdə xüsusi nömrələri olan hamamlar vardır.

HAŞIMOV Elşən Qiyas oğlu (d. 02.11.1970, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi) - hərbi-pol-

kovnik, texnika elmləri namizədi (1998).

1988-ci ildə Boladi kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra Xarkov şəhərində yerləşən Raket Qoşunlarının Ali Hərbi Komandirlər-Mühəndislər Məktəbinə daxil olmuşdur. 1992-ci ildə Ukrayna Silahlı Qüvvələrində aparılan struktur islahatlarından sonra təhsilini Xarkov Hərbi Universitetində davam etdirmiş və 1994-cü ildə oranı qızıl medalla və fərqlənmə diplomu ilə bitirmişdir.

1994-1995-ci illərdə strateji təyinatlı raket diviziyasında xidmət etmişdir. 1995-ci ildə qəbul imtahanlarını əla qiymətlərlə verərək əyani adyunkturaya qəbul edilmiş, 1998-ci ildə oranı müvəffəqiyyətlə bitirərək universitetin müəllimi kimi xidmətini davam etdirmişdir. 1998-ci ilin dekabrında dissertasiya işini uğurla müdafiə etmiş, texnika elmləri namizədi alimlik dərəcəsinə və diplomuna layiq görülmüşdür.

1999-cu ildə Ukrayna Silahlı Qüvvələrində müqavilə müddəti bitdikdən sonra Azərbaycana qayıtmış, Hərbi Ali Məktəbdə xidmətə başlamışdır. 2002-ci ildən Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbində kafedra rəisinin müavini, 2007-ci ildən kafedra rəisi vəzifəsini icra etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası tərəfindən ona 2010-

cu ildə dosent, 2017-ci il iyunun 9-da milli təhlükəsizlik və humanitar elmlər kafedrası üzrə professor elmi adı verilmişdir.

2014-cü ildən başlayaraq Silahlı Qüvvələrin Hərbi Akademiyasında elmi işlərə və orada yeni yaradılan Adyunkturaya rəhbərlik etməyə başlamışdır.

2014-cü ildə polkovnik hərbi rütbəsi almışdır.

Rəhbərlik etdiyi adyunkturada Elmlər doktoru pilləsi üzrə təhsil alır, icra etdiyi dissertasiya işini tamamlamış və müdafiə üçün Ali Attestasiya Komissiyasına təqdim etmişdir.

135-dən çox elmi məqalənin, o cümlədən 2 monoqrafiya, 30 dərslik və dərs vəsaiti, 7 patentin müəllifidir. 15-dən çox məqaləsi xarici elmi jurnallarda dərc edilmişdir.

Hərbi Akademiyada nəşr edilən "Milli təhlükəsizlik və hərbi elmlər" elmi-praktik jurnalının və "Hərbi icmal" elmi əsərlər toplusunun baş redaktorudur. Xaricdə nəşr edilən bir neçə jurnalın redaksiya heyətinin üzvüdür.

Hərbi Akademiyanın Elmi şurasının və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Yüksək Texnologiyalar Parkının Ekspertlər Şurasının üzvüdür.

Böyük qızı Elnarə Haşimova Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının tələbəsi, kiçik qızı Elmira Zərifə Əliyeva adına Liseyin şagirdidir.

HAŞIMOV Qiyas Haşım oğlu (d.15.09.1941, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi) - idmançı-müəllim, voleybol üzrə ilk lənkəranlı Ümumittifaq dərəcəli hakim (1990).

Ordudan tərxis olunduqdan sonra Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi İnstitutuna daxil olmuş, 1968-ci ildə ali məktəbi bitirərək, Liman şəhər 1 saylı orta məktəbində bədən tərbiyəsi müəllimi kimi fəaliyyətə başlamışdır. 1970-2011-ci illərdə Boladi kənd 1 saylı orta məktəbində işləmişdir.

Müstəqil respublikamızın birinci müəllimlər qurultayının iştirakçısıdır.

1968-1980-ci illərdə respublika və Ümum-

ittifaq voleybol yarışlarında Lənkəranın idman şərəfini qoruyub. Rəhbərlik etdiyi kənd voleybol komandası ardıcıl olaraq on dörd il rayon çempionu olmuşdur. Çıxış etdiyi rayon voleybol komandası 1980-ci ildə kənd idmançıların, 1981-1983-cü illərdə Həzi Aslanovun xatirəsinə həsr olunmuş respublika birinciliklərində qalib çıxmış, 1985-ci ildə kənd idman oyunları yarışında ikinci mükafata layiq görülmüşdür.

SSRİ birinciliklərində və SSRİ kuboku yarışlarında - Sverdlovsk, Minsk, Kiyev, Dnepropetrovsk, Vilnüs, Mogilyov, Qrodno, Bişkek və digər şəhərlərdə yüzdən yuxarı oyunu idarə etmişdir. Boladi kəndində "Sağlamlıq bədən tərbiyəsi-idman kompleksi"nin yaradılmasına nail olmuşdur.

Lənkəran Şəhər Təhsil Şöbəsinin bədən tərbiyəsi üzrə ştatdankənar metodisti, rayon üzrə voleybol komandalarının hakimlər kollegiyasının sədri olmuşdur.

HAVA yolu - 2000-ci ilin məlumatına görə, respublika hava yollarının ümumi uzunluğu 70 min km təşkil edir. Bunun 3350 km-i respublika daxili yollarıdır. Bakı-Lənkəran hava yolu 330 km təşkil edir (*bax* Aeroport).

HAVZAVA - Lənkəranda kənd. Eyniadlı ərazi vahidliyində, rayon mərkəzindən 15 km şimal-qərbdə, Girdəniçayın sahilində, Talış dağlarının ətəyində yerləşir.

Havzava kəndindən bir görünüş

Havzava talış mənşəli toponim olub (talışca "havza" yaşıl, "və" ön, qabaq hissə), "ön hissəsi yaşıl olan yer" mənasını verir. Toponim coğrafi reallığı özündə əks etdirir. Kənd üç tərəfdən Talış sıra dağları ilə əhatə olunmuşdur. Şərqdən İstisu qəsəbəsi, şimaldan Osaküçə kəndi, cənub-qərbdən Talış sıra dağları ilə əhatə olunmuşdur.

Kənddə orta məktəb, klub, kitabxana, poçt şöbəsi, həkim ambulatoriyası, məscid, çayxana, bərbərxana və s. fəaliyyət göstərir.

Kəndin tarixi 500 ildən çoxdur.

Kəndin iqtisadiyyatının əsasını çayçılıq, sitrusçuluq, arıçılıq və maldarlıq təşkil edir.

Kənddəki təsərrüfat 1930-1959-cu illərdə Xasiyevin adını daşımış, 1959-cu ildə Girdəni kəndi ilə birləşdikdən sonra "Pravda" adlanmış, 1973-cü ildə yenidən müstəqil olaraq Şirəli Axundov adına sovxoz təşkil edilmişdir. Ş. Axundov adına sovxoz 1997-ci ilədək fəaliyyət göstərmişdir. Bahadır Xəlilov (1973-1980), Musarza Şabanov (1980-1983), Sabir Ramazanov (1983-1985), Ələkbər Əbdülov (1985-1990), Əlimirzə Nəhmətov (1990-1992), Şirqasım Məmmədov (1993-1994), Saray Şabanova (1994-1997) müxtəlif illərdə sovxozun direktoru işləmişlər.

Ərazisi 381,1 hektardır, 187,6 hektarı əkinə yararlıdır. 199,6 hektarı çay sahəsi təşkil edir. 490 ailə təsərrüfatı var. Əhalisi 2381 nəfərdir, 1182 nəfəri qadındır. 28 nəfəri "Qəhrəman ana"dır (2017).

İcra nümayəndəliyi 1999-cü ilin may ayında yaradılmışdır. Əvvəllər Girdəni kənd Sovetinin tərkibində olmuşdur. Saray Şabanova (1999-2000), Şirqasım Məmmədov (2000-2008), Qurban Quliyev (dekabr, 2008-ci ildən) şəhər icra hakimiyyəti başçısının kənddəki nümayəndəsi işləmişlər.

2000-ci ilin yanvar ayında kənd bələdiyyəsi təşkil edilmişdir. Eynəli Ağarəhim oğlu Şabanov (2000-2005), Qurban İsmayıl oğlu Quliyev (2005-2009), Günel Tofiq qızı Həsənova (2010), Sevda Səfəil qızı Məmmədova (2015-ci il yanvar-mart), Atif Akif oğlu Əzizov (2010-cu il aprel - 2014-cü il dekabr; 2015-ci il aprel ayından) kənd bələdiyyəsinin sədri işləmişlər.

Ədəbiyyat: Hacı Etibar Əhədov, İldırım Şükürzadə. Havzava, B., 2009.

HAVZAVA məktəbi - 1936-cı ildə təşkil edilmişdir. Məktəb ilk illərdə kəndin sakinləri Məmməd Şabanov və Ağaqlu Quliyevin mülkündə yerləşmiş, ilk müdiri Rəzzaq Məlikov olmuşdur (1936-1937). Sonrakı illərdə Nəbi Əhmədov (1937-1939), Həbib Hüseynov (1939-1940), Şirməmməd Aslanov (1940-1944), Yədulla Sadıqov (1945-1948, 1981-1994), Cavad Cavadov (1949-1969), Ağarəhim Mirzəyev (1969-1979), Bağır Abdullayev (1980-1981), Eynulla MənsuMOV (1994-2007), Qürbətəli Zeynalov (2007-2010), Amid Həsənov (may, 2010-cu ildən) məktəbin direktoru işləmişlər. 1936-1965-ci illərdə ibtidai və yeddiillik, 1966-1986-cı illərdə səkkizillik məktəb kimi fəaliyyət göstərmişdir. 1986-cı ildə tam orta məktəbə çevrilmişdir. İndiki məktəb binası 15 sentyabr 2008-ci ildə istifadəyə verilmişdir.

Məktəbdə 370 şagird təhsil alır, 60-dək müəllim dərslər deyir (2017).

Ədəbiyyat: İldırım Şükürzadə. Havzava məktəbi, B., 2009.

HAVZAVA poçt şöbəsi - 2005-ci ildə İstisu qəsəbə poçt şöbəsinin agentliyi kimi fəaliyyət göstərmişdir. 2007-ci ilin yanvarından müstəqil poçt şöbəsinə çevrilmişdir. İlk müdiri Xəyal Şirqasım oğlu Məmmədovdur (2007-2009). Sonrakı illərdə Seymur İsmayıl oğlu Quliyev (2009), Təhmasib Balasət oğlu Məmmədov (2010-2013), Kamran Rizvan oğlu Sadıqov (2013-cü ildən) poçt şöbəsinin müdiri işləmişlər.

HEYDƏR ƏLİYEV Xatirə parkı - şəhər İcra Hakimiyyəti ilə üzbəüz sahədə salınmışdır. Böyük Vətən müharibəsindən qabaq ərazi "Qala çəmənli" adı ilə tanınmışdır. 1974-cü ildə Lenin meydanı, 1990-cı ildə mərkəzi meydan, 1993-cü il avqust hadisələrindən sonra "23 Avqust" meydanı adlanmışdır.

2004-cü ildə meydana lənkəranlıların tələbi ilə ümummilli lider Heydər Əliyevin adı verilmiş və yenidən qurulmuşdur. Hərbi hissənin ərazisi meydana birləşdirildikdən sonra yenidənqurma

LƏNKƏRAN. Heydər Əliyev Xatirə parkında

aparılaraq, ərazi daha da genişlənmişdir (2006). Parkda dahi rəhbərin əzəmətli abidəsi ucalır. Abidə ilə üzbəüz ümummilli liderə həsr edilmiş Xatirə muzeyi (2008), Gənclər Mərkəzi (2013) salınmışdır. Bir qədər aralıda, sağ tərəfdə İkinci Dünya müharibəsində faşizmə qarşı mübarizədə həlak olmuş lənkəranlıların xatirə kompleksi yerləşir. Simmetrik qaydada salınmış yaşıl zolaqlar, musiqili fəvvarələr, müasir işıqlandırma sistemi, rəngli işıqlarla bəzədilmiş ağaclar parka xüsusi yaraşır. "Botanika" bağında dünyanın müxtəlif yerlərindən gətirilmiş nadir ağac və bitkilər əkilmişdir.

2013-cü ildə park yenidən qurulmuşdur.

Parkın ümumi ərazisi 5,5 hektardır.

HEYDƏR ƏLİYEV Mərkəzi - ümummilli lider Heydər Əliyevin adını daşıyan Xatirə kompleksi.

8 oktyabr 2008-ci ildə istifadəyə verilmişdir. 2012-ci ildə yenidən qurulmuşdur. Heydər Əliyevin adını daşıyan Xatirə parkında yerləşir. 3 min kvadratmetr sahəni əhatə edir. Yenidənqurma işlərindən əvvəl ümumi sahəsi 300 kvadratmetr olmuşdur.

Burada 500-dən çox eksponatı olan ekspozisiya, 300 yerlik akt, 80 yerlik konfrans zalı, elektron kitabxana, internet klub, kafe, kinozal, linqvistika otağı, rəsm və fotostudiyalar, sərgi salonu, şahmat və intellektual oyun otaqları, kompüter kursları, virtual sinif fəaliyyət göstərir.

Ekspozisiya salonunda dahi rəhbərin uşaqlıq

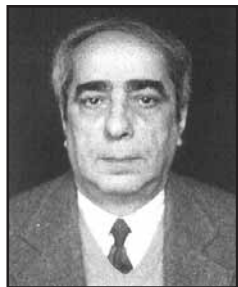
və gənclik illərinə, ötən əsrin 70-80-ci illərində respublikaya rəhbərlik etdiyi dövrə, 1990-cı ilin yayında Azərbaycana qayıtdıqdan sonrakı fəaliyyətinə, o cümlədən respublikaya ikinci dəfə rəhbərlik etdiyi illərə, habelə Lənkərana səfərlərə aid fotoşəkillər, dahi şəxsiyyətə həsr olunmuş kitablar nümayiş etdirilir. Elektron kitabxana vasitəsilə dünyanın 45 ölkəsinin kitabxanaları ilə əlaqə saxlamaq mümkündür.

Monitor vasitəsilə Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyətini, Lənkərana səfərlərini əks etdirən videokadrlara, sənədli filmlərə baxılır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev mərkəzdə üç dəfə olmuş, Xatirə kitabına ürək sözlərini yazmışdır (08.10.2008, 31.07.2012, 05.09.2013). Dövlət başçısı ilə xatirə şəkilləri çəkdirilmişdir.

HEYDƏROV Bahadır Balaxan oğlu (d.25.

04.1945, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi) - həkim, Lənkəran səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri.

1962-ci ildə Boladi kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutuna daxil olmuşdur. İnstitutu bitirdikdən sonra, 1969-cu ildən başlayaraq Lənkəran mərkəzi xəstəxanasının tibb müəssisələrində ixtisaslı həkim vəzifəsində çalışmışdır.

Hərbi cərrah və döş qəfəsi cərrahlığı, travmatologiya və ortopediya, infeksiya xəstəlikləri, mülki-müdafiə, sosial gigiyena səhiyyəsinin təşkili (ictimai səhiyyə) ixtisasları və təkmilləşdirmə kurslarını bitirmişdir.

1976-cı ildə Azərbaycan Səhiyyə Nazirliyinin aspiranturasına daxil olmuşdur.

Vərəm dispanserinin baş həkimi işlədiyi dövrdə əhalinin vərəm əleyhinə kütləvi peyvənd olunmasına başlanmış, nəticədə vərəm xəstəliyi rayonda kəskin şəkildə azalmışdır. Rəhbərliyi dövründə vərəm dispanserində yenidənqurma və bərpa işləri aparılmışdır.

1979-cu ildə Lənkəran Mərkəzi Xəstəxanasının baş həkimi təyin edilmişdir. 1985-ci ilədək bu vəzifədə çalışmışdır. Bu dövrdə xəstəxananın quruluş və funksiyalarında dövrün sosial-iqtisadi vəziyyətinə uyğun dəyişikliklər edilməklə yeni, çoxprofilli xəstəxana kompleksi yaradılmışdır. Əvvəllər cəmi 3-4 şöbədən ibarət xəstəxana 24 şöbə və yarımşöbəyə çatdırılmışdır.

təxananın quruluş və funksiyalarında dövrün sosial-iqtisadi vəziyyətinə uyğun dəyişikliklər edilməklə yeni, çoxprofilli xəstəxana kompleksi yaradılmışdır. Əvvəllər cəmi 3-4 şöbədən ibarət xəstəxana 24 şöbə və yarımşöbəyə çatdırılmışdır.

HEYDƏROV Əlihəsən Mirayo oğlu (d.10.

03.1942, Lənkəran rayonu, Tüədö kəndi) - əmtəəşünas, gənc ictimai işə işçilərinin respublika və Ümumittifaq müsabiqələrinin qalibi (1964, 1967), SSRİ Kooperativ ticarəti əlaçısı (1977).

Bakı Ticarət-Kulinariya Məktəbini (1961), Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutunun əmtəəşünaslıq fakültəsini (1967) bitirib.

Kulinariya sahəsində gənc kadrlarının hazırlanmasında xidmətləri vardır.

Lənkəran şəhər ictimai işə müəssisələrində aşpaz və istehsalat müdiri (1961-1968), Port-İliç (indiki Liman) balıqçılar istehlak cəmiyyətində əmtəəşünas, ictimai işə müəssisələri birliyinin direktoru və idarə heyətinin sədri (1968-1979), Lənkəran istehlak cəmiyyətində baş əmtəəşünas (1979-1985, 1988-1999), "Hirkan" xidmət kombinatının direktoru (1985-1987) işləmişdir.

Gənc ictimai işə işçilərinin 1964 və 1967-ci illərdə Moskvada keçirilmiş I və II Ümumittifaq müsabiqələrinin qalibi olmuş, SSRİ Nazirlər Sovetinin Dövlət Ticarət Komitəsi, ÜİHMŞ dövlət ticarəti kooperativ təşkilatının və SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisinin mükafatına layiq görülmüşdür.

Port-İliç balıqçılar istehlak cəmiyyətinə rəhbərliyi dövründə başçılıq etdiyi kollektiv ardıcıl olaraq on dəfə Azər ittifaq üzrə yarışın qalibi sayılmışdır.

Anadan olmasının 70 illiyi Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti tərəfindən geniş qeyd edilmişdir (2012).

HEYDƏROV Hüseyn Rüstəm oğlu (d.

10.03.1922, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi - 06.07.1997, Boladi kəndi) - müəllim, SSRİ Ma-

arif əlaçısı, Latviya Respublikasının fəxri vətəndaşı, kənd veteranlar şurasının sədri (1970-1997).

Gənc nəslin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində mühüm xidmətləri vardır.

Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu bitirdikdən sonra Masallı rayonunun Şatıroba kənd məktəbində sinif müəllimi işləmişdir (1940-1941). Orada işləyərkən Böyük Vətən müharibəsi başlamış, 1941-ci ilin noyabr ayından döyüşən ordu sıralarında olmuşdur. Döyüş yolu Latviyadan başlamışdır. 1944-cü ildə Polşa cəbhəsində ağır yaralanmış, 1945-ci ilin yanvar ayında tərxis olunmuşdur. Müharibədən sonra Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun tarix fakültəsini bitirmişdir (1953). 1945-ci ildən ömrünün axırınadək Boladi kənd orta məktəbində tarix müəllimi işləmişdir.

Qırmızı Əmək Bayrağı (1981), "Birinci dərəcəli Vətən müharibəsi" ordenləri və 12 medalla təltif edilmişdir.

HEYDƏROV Tofiq Mirhəsən oğlu (d.16.07.1972, Lənkəran şəhəri) - idmançı, ağır atletika

üzrə beynəlxalq dərəcəli hakim (2011), respublikanın Fəxri bədən tərbiyəsi və idman işçisi (2010).

Lənkəran şəhər 2 saylı orta məktəbini (1990), Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyasını (1995) bitirmişdir.

Lənkəranda idmanın inkişafında xidmətləri vardır. 1980-ci ildən ağır atletika idman növü ilə məşğul olur. Dəfələrlə Azərbaycan çempionu və beynəlxalq yarışların qalibi olmuşdur.

Ağırliqqaldırma üzrə gənclər arasında SSRİ çempionu (1989), "Dostluq" Dünya Kubokunun sahibi (Macarıstan, 1990), gənclər arasında Avropa çempionudur (1994). Atlanta XXVI Yay Olimpiadasının iştirakçısı olmuş (1996), onuncu yeri tutmuşdur.

Lənkəran "Zirvə" İdman Klubunun prezi-

denti (2006), ağır atletika üzrə Azərbaycan Federasiyasının vitse-prezidentidir (2010).

HEYDƏROV Şaban Hüseyn oğlu (d. 24.10.1974, Lənkəran rayonu, Bürcəli kəndi - 13.05.1994) - Qarabağ şəhidi.

Qəsəbə orta məktəbini bitirdikdən sonra sovxozda fəhlə işləmişdir.

1993-cü ildə Milli Ordu sıralarına çağırılmış, Tərtər istiqamətində gedən döyüşlərdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

HEYVA - bitki cinsi. Lənkəranda geniş yayılmışdır. Hündürlüyü 10 metrədən çox olur. Çəhrayı, ağ çiçəkləri var. Mart ayının axırlarında çiçək açır.

Lənkəran tərəflərində hər fəsilə görə növləri vardır. Yayın axırlarında yetişən heyvalar almaheyva adlanır. Buna yumşaqlığına, sulu və şirəliyinə görə pambıq heyva da deyilir. Yay heyvası və payız heyvası dadı və keyfiyyətinə görə seçilir. Qış heyvasının tərkibində suyun azlığına baxmayaraq, daha ətirli olur və onu aprel ayına qədər saxlamaq mümkündür. Lənkəranda çileyi, pambığı, sarı, bardağı, pensəri, miki və s. növlü heyvalar yetişir. Səidəlibəy Kazımbəy oğlu "Cavahirnameyi-Lənkəran" ("Səidiyyə") əsərində yazır: "Lənkəranın çox şirin, nazik qabıqlı, ətirli və yeməli heyvaları var. Zövq sahibləri onu ətrinə görə deyil, məhz sulu və xoş olduğuna görə İsfahan heyvasından üstün tuturlar. Lənkəranda heyva məhsulunun dördü bir hissəsini satış üçün digər vilayətlərə aparırlar (*Göstərilən əsər, səh. 13*). Heyvadan və onun toxumundan mədə-bağırsaq və ürək-damar xəstəliklərində, qan azlığında istifadə edilir. Yarpağı ürək-damar xəstəliklərinin müalicəsində yaxşı vasitə sayılır. Təzə dərilmiş meyvəsinin şirəsi ödqovucu təsir göstərir, toxumu bəlgəmgətirici vasitə kimi işlədilir.

HEYVA rübü, madd - qatı şirə.

Heyva rübü belə hazırlanır: meyvə yuyulub təmizləndikdən sonra dilimlənərək tumundan

ayrılır (tumu-loğəbi qurudulur, ayrıca bir qabda saxlanılır və soyuqdəymədə istifadə edilir). Doğranıb hazırlanmış heyva qalaylı mis və ya çuqun qaba doldurulur və suda qaynadılır. Bişiriləndən sonra təştin üzərinə sıra ilə ensiz taxtalar düzülür. Üzərinə təmiz bir kisə qoyulur, qaynadılmış heyvalar kisə tutana qədər hissə-hissə onun daxilinə düzüb süzülür.

Alınan heyva suyu bürünc təştə tökülür və ocağa qoyulur. Qaynayıb quruduqca heyva suyundan tez-tez əlavə edilir. Su qatılaşanadək qaynadılır və mətə çevrilir.

Heyva rübü adətən plov xörəklərində yeyilir.

HEYVANDARLIQ - kənd təsərrüfatı heyvanlarını yetişdirən təsərrüfat sahəsi.

İnsanlar hələ qədimdən bir sıra çöl heyvanlarını əhliləşdirərək, onlardan öz məqsədləri üçün istifadə etmişlər.

Azərbaycanın bir çox yerlərində olduğu kimi, Lənkəranın təsərrüfatlarında da heyvandarlıq sahəsinin inkişafına diqqət artırılmışdır. Lənkəranın kolxoz və sovxozlarında 1997-ci ilədək heyvandarlıq fermaları fəaliyyət göstərmişdir. Xüsusilə, Sov. İKP MK (mart, 1965-ci il) plenumundan sonra kənd təsərrüfatının heyvandarlıq məhsulları istehsalı və tədarükünün planlaşdırılması yaxşılaşdırıldı.

Lənkəranda bütün kateqoriya təsərrüfatlarında olan heyvanların sayı

Cədvəl №1

İllər	qara-mal	o cümlədən inək və camışlar	qoyunlar və keçilər	o cümlədən qoyunlar
1970	24531	10576	3962	2640
1980	24101	4944	4715	3085
1985	26744	11466	4066	3018
1990	22269	9776	4336	3345
1995	22888	11716	7015	4978

Lənkəranda bütün kateqoriyalardan olan təsərrüfatlarda əsas heyvandarlıq məhsullarının istehsalı

Cədvəl №2

İllər	ət (tonla)	süd (tonla)	yumurta (ədədlə)
1970	880	10116	9450
1975	860	10042	9338
1980	854	10114	9442
1985	920	11746	10220
1990	862	10015	10448
1995	847	12002	12489

Bu dövrdə İliç adına sovxozda müasir tələblərə cavab verən kompleks heyvandarlıq təsərrüfatı salınmışdır.

1970-1995-ci illərdə Lənkəranda bütün kateqoriya təsərrüfatlarında olan heyvanların sayı daha da artmışdır.

Şəxsi təsərrüfatlarda heyvanların sayı

Cədvəl №3

İllər	qara-mal	o cümlədən inək və camış	qoyun və keçi	o cümlədən qoyun
1997	37074	12394	12703	10946
1998	27316	12295	14599	12274
1999	28821	13045	14599	12274
2000	29514	13617	16765	15345
2005	40695	18149	22354	20660
2006	42039	18837	19630	17561
2010	46911	21204	19531	18347
2011	47950	21674	20670	18987
2012	52190	23304	20936	19347
2013	52679	24502	21432	20367
2016	53592	23839	22397	20678

Sovxozlarda heyvandarlıq fermalarının ləğvindən sonra (1997) şəxsi təsərrüfatlarda mal-qaranın sayı və ət-süd istehsalı artmışdır.

2013-cü ildə Lənkəranda diri çəkiddə 6344 ton ət, 31208 ton süd, 16 milyon 178 min ədəd yumurta, 37,9 ton yun istehsal edilmişdir. 2016-cı ildə diri çəkiddə 6590 ton ət, 33419 ton süd, 15 milyon 665 min ədəd yumurta, 38,8 ton yun istehsal edilmiş, və onların istehsalı uyğun olaraq bir il əvvəlkinə nisbətən 2,2, 1,6, 0,4 və 0,5 faiz artmışdır.

HƏBİBOV Allahverdi Qüdrət oğlu (d. 03.04.1948, Lənkəran rayonu, Osakücə kəndi) - Azərbaycan Dövlət mükafatı laureatı (1982). Kənd orta məktəbini (1966), Lənkəran Sovxoz-Texnikumunu (1969) bitirmiş, "Kommunizm" (Vilvan kəndi) sovxozunda briqadir təyin edilmiş, 1997-ci ilədək fasiləsiz bu vəzifədə çalışmışdır. Başçılıq etdiyi briqada

çay yarpağı istehsalına görə rayonda birincilər sırasında getmiş, hər hektarın məhsuldarlığını 70 sentnerdən 114 sentnerə çatdırmışdır (1982). Çayçılıq sahəsindəki göstəricilərə görə, iki dəfə "Şərəf Nişanı" ordeninə (1973, 1977), SSRİ XTNS-nın qızıl (1973, 1976), və gümüş (1974, 1975) medallarına, 1979-cu ildə sərginin baş mükafatına - "Moskviç-412" markalı minik maşınına layiq görülmüşdür.

HƏBİBOV Cabir Məhərrəm oğlu (d. 24.11.1960, Lənkəran rayonu, Osakücə kəndi) - mühəndis-texnoloq, texnika elmləri doktoru, professor, dünya mikrobioloqlar təşkilatının üzvü, Sankt-Peterburq Azərbaycan milli-mədəni cəmiyyətinin şura üzvü.

1978-ci ildə Osakücə kənd orta məktəbini əla qiymətlərlə bitirmiş, bir il sonra həqiqi hərbi xidmətə çağırılmışdır. Hərbi xidmətini 1981-ci ildə kiçik zabit rütbəsi ilə başa vurmuşdur.

Leninqrad Politeknik İnstitutunun kimya-texnologiya fakültəsini (1985), Leninqrad Dövlət Toxuculuq Sənaye İnstitutunu (1989) əla qiymətlərlə bitirmişdir. Ordu sıralarından tərxisdən sonra Kirov adına Leninqrad (indiki Sankt-Peterburq) hərbi sənaye müəssisəsində çalışıb.

Rusiyada hidroliz sənayesinin inkişafında xidmətləri vardır.

1989-cu ildən Rusiya Elmi-Tədqiqat Hidroliz İnstitutunda işləyir. Əvvəl analitik ekspert şöbəsinin müdiri (1989-1992), institutun baş direktorunun müavini (1993-2000) işləmişdir. 2000-ci ildən İqtisadiyyat sahəsi üzrə institutun baş direktorudur.

Ağac məmulatlarının rəasional istifadəsi üçün yeni texnologiyaların yaradılması, çox tələbatlı etil spirtinin, mikrobioloji zülalların (drojların) və diqər lazımlı sənaye məhsullarının alınması üzərində elmi işlər aparmaq müəssisənin başlıca vəzifəsinə çevrilmişdir.

Müxtəlif ölkələrdə elmi simpozium və konfranslarda iştirak etmişdir.

HƏBİBOV Fəxrəddin Rza oğlu (d. 01.12.1962, Lənkəran rayonu, Moloja kəndi - 21.08.1992) - Qarabağ şəhidi.

H.Aslanov adına Lənkəran alayının ilk döyüşçülərindəndir. Lənkəran tibb məktəbini bitirmiş, hərbi hospitalda tibb qardaşı kimi fəaliyyət göstərmişdir. Füzuli, Çartaz, Yuxarı Veysəlli, Kurapatkin, Muğanlı, Ağdərə, Mehmanlı yaşayış məntəqələri uğrunda döyüşlərdə iştirak etmişdir.

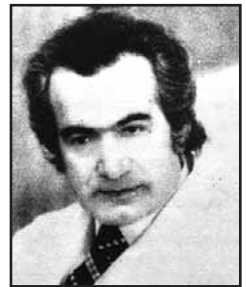

Kasapet yüksəkliyi əməliyyatında tankı ilə minaya düşərək həlak olmuşdur.

Məzarı Lənkəranın Şəhidlər xiyabanındadır.

HƏBİBOV Həbib Abdulla oğlu - (d.1923, Lənkəran şəhəri - 1993, Moskva) - həkim-neyrocərrah, tibb elmləri doktoru, professor (1967).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1940), N. Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu bitirmişdir (1944). Əmək fəaliyyətinə Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunda insan anatomiyası kafedrasında müəllim kimi başlamış, sonralar həyatını Burdenko adına Moskva Neyrocərrahiyyə İnstitutu ilə bağlamışdır.

Həkim, operativ cərrahiyyə şöbəsinin müdiri işləmişdir.

Uzun illər insan beynini, onun quruluşunu, xüsusiyyətlərini öyrənmiş, bu sahədə elmi kəşfləri olmuşdur. MDB ölkələrində və xaricdə beynlərdə təcili cərrahiyyə əməliyyatı apararaq, xəstələri həyata qaytarmışdır. Təcrübəsindən bu

gün də klinikalarda, elmi tədqiqat institutlarında istifadə olunur.

11 kitabın, 300-dən çox elmi məqalənin müəllifidir.

Neyrocərrahiyyə ilə əlaqədar müxtəlif elmi simpoziumlarda, o cümlədən xarici ölkələrdə mühazirələr oxumuşdur.

Poeziya və musiqi həvəskarı olmuşdur. Orta məktəbdə oxuyarkən:

Lənkəran dağlarında indi də qar var,

Ətirli bağlarında heyva var, nar var.

– misraları ilə başlanan şeirinə musiqi bəstələnmişdir.

HƏBSXANA - dustaqların saxlandığı yer. İlk həbsxanalar Avropada XVI əsrdə meydana gəlmişdir. Lənkəran həbsxanasının Lənkəran qalası ilə eyni vaxtda, 1747-1786-cı illərdə tikilməsi ehtimal olunur. Sütəmurdov kəndi ilə Lənkəran körpüsünü birləşdirən keçidin yaxınlığında yerləşir. Tikilişinə görə Lənkəran mayakının geniş dairəvi formasına oxşardır. Buradan mayakadək yeraltı yol vardır. Vaxtilə bu yoldan iki nəfər sərbəst hərəkət edə bilirmiş. Sonralar yeraltı yola su dolduğuna görə, indi bu yoldan istifadə etmək mümkün deyildir. Qala həbsxanası ilə Lənkəran mayakı ətrafındakı hasar Lənkəran qalasının ön hissəsini birləşdirib əhatə edirmiş.

Lənkəran qalasının iki qala bürcündən biri şəhər həbsxanasının ixtiyarına verilmiş və orada toplar yerləşdirilmişdir.

Quba, Zaqatala, Şuşa və Nuxa həbsxanaları

Qala həbsxanası

ilə bir yerdə ikinci dərəcəli həbsxanalar sırasında idi.

Şəhər həbsxanasının təmirinə 1857-ci ildə 12815 manat, 1894-cü ildə 12815 manat, 1894-cü ildə təkcə həbsxana qülləsinin tikintisinə 29000 manat xərclənmişdir.

Lənkəran həbsxanası 140 məhbus üçün nəzərdə tutulduğu halda, burada 236 nəfərdən 310 nəfərədək məhbus saxanmışdır.

Lənkəran həbsxanasında müxtəlif vaxtlarda illərə görə məhbusların sayı:

1907-ci il - 2368 nəfər;

1908-ci il - 2319 nəfər;

1909-cü il - 2319 nəfər;

1910-cu il - 2777 nəfər;

1911-ci il - 2668 nəfər.

1920-ci ildə burada 4 böyük və 14 kiçik nəzarətçi işləmişdir.

Azərbaycan həbsxanalarında, o cümlədən Lənkəran həbsxanasında məhbusların əməyə cəlb olunması 1903-cü ildən başlanır. 1926-1927-ci illərdə Lənkəran İslah Əmək Evində 30 nəfər işləmişdir.

Həbsxananın 2 kamerası 15 xəstə üçün ayrılmışdır. Həbsxana nəzdində 30 nəfərlik xəstəxana binasının tikintisi üçün təşəbbüslər olsa da, öz həllini tapmamışdır.

Lənkəran həbsxanası 1965-ci ilədək fəaliyyət göstərmişdir. Sonuncu həbsxana rəisi Babaxan Cahangirov olmuşdur (1963-1965). Ondən əvvəl bu vəzifədə Nüsrət Məmmədov işləmişdir (1950-1963).

1970-1990 - ci illərdə tikiş sexi, 2014-cü ildən Şəkil qalereyası kimi istifadə edilmişdir.

2010-cü ildə memarlıq abidəsi kimi təmir edilmişdir. Bu gün Dairəvi qala adı ilə də tanınır. Tarixi abidə kimi mühafizə edilir (1990-cı ildən).

HƏDİK - milli yemək növü. Dini mərasimlərdə, məscidlərdə və evlərdə aşura günündən imamın 40-dək ehsan edilir. Onu bişirmək üçün 5 km buğdanı dingdə döydürüb qurudulur. Qurudulmuş qabıq axana qədər əllə ovuşdurulur və hövsərlənir. Yuyulub təmizləndikdən sonra üzərinə 3 kq noxud əlavə edilir. Soğanı ət masından keçirib (soğan 700 qr olur), 300 qram alça qurusu ilə qazana tökülür. Onun

ağzından üç barmaq aşağı su əlavə edilir və qaynadılır. Ayrıca bir qazanda 2,5 kq olmaq şərtilə ot pörtülür. Sonra xırda-xırda liflərə ayrılıb aş qazanına tökülür. Ətin yağlı suyu və 0,5 kq kərə yağı buraya əlavə edilir. Qaynar qazana müəyyən qədər duz tökmək lazımdır.

HƏMİDOV Ruslan Allahverən oğlu (d.08.01.1971, Astara rayonu, Maşxan kəndi) - riyaziyyatçı-müəllim, riyaziyyat elmləri üzrə fəlsəfə doktoru (2015).

Maşxan kənd orta məktəbini (1988), Bakı Dövlət Universitetinin mexanika-riyaziyyat fakültəsini (1993) bitirmişdir.

1993-2014-cü illərdə Lənkəran Dövlət Universitetində müəllim, baş müəllim, dekan müavini, tədris hissəsinin müdiri, kadrlar şöbəsinin müdiri, inzibati-təsərrüfat işləri üzrə prorektor (2007-2014) işləmişdir.

"Çoxölçülü oblastda xətti elliptik tip tənliklər üçün əmsalların optimal identifikasiyası məsələləri" mövzusunda dissertasiya işini müdafiə edərək riyaziyyat elmləri üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almışdır (2014).

15 elmi məqalənin müəllifidir.

Polşa, Rusiya, Türkiyə, Gürcüstan, Litva respublikalarında seminar və konfranslarda elmi məruzələrlə çıxış etmişdir.

2007-2008-ci illərdə Avropa Birliyinin İNTAS Beynəlxalq Assosiasiyasının Cənubi Qafqaz Respublikaları ilə əməkdaşlıq proqramı çərçivəsində "Paylanmış sistemlərdə tərs və optimallaşdırma məsələlərinin ədədi həlli üçün vahid yanaşmanın və proqram təminatının işlənməsi" mövzusunda qrantın, 2009-cu ildə NATO-nun "Sülh və Təhlükəsiz üçün Elm Şöbəsi"-nin maliyyələşdirdiyi "Lənkəran Dövlət Universitetinin Təhsil şəbəkəsi" qrantının layihə icraçısı olmuşdur.

2014-cü il mayın 16-dan Lənkəran Dövlət Humanitar Kollecinin direktorudur.

HƏMKARLAR İTTİFAQLARI - istehsalatda, xidmət və mədəniyyət sahələrində çalışan və

ümumi mənafe naminə insanları birləşdirən kütləvi ictimai təşkilatlar. İlk dəfə XVIII əsrin sonlarında Qərbi Avropada və ABŞ-da meydana gəlmişdir. Azərbaycanda həmkarlar ittifaqları 1905-1907-ci illərdə işçi gənclər əsasında yaranmışdır.

Lənkəranda həmkarlar ittifaqları Azərbaycan Həmkarlar Şurasının (AHİŞ) birinci qurultayından sonra (1920-ci il, avqust) təsis edilmişdir. Xalq təsərrüfatının bərpa və inkişaf etdirilməsində, adamların əmək və məişət şəraitinin, rifah halının yaxşılaşdırılmasında, əmək qanunlarına, əmək mühafizəsi və əmək təhlükəsizlik texnikası qaydalarına və maraqlarına əməl edilməsi üzərinə nəzarətin gücləndirilməsində mühüm rolu vardır.

Azərbaycan KP MK avqust (1969) plenumundan sonra Lənkəranda həmkarlar ittifaqlarının fəaliyyəti gücləndirilmiş, kütlələrin fəallığı yüksəlmişdir. Yerlərdə sənaye məhsulları istehsalını artırmaq, əkinçilik mədəniyyətini yüksəltmək, tərəvəz, yaşıl çay yarpağı, barama, heyvandarlıq məhsulları, üzüm və digər kənd təsərrüfatı sahələrini inkişaf etdirmək uğrunda mübarizədə adamların qüvvəsi səfərbər edilmişdir. Respublikada ilk dəfə Lənkəranda Məhsul bayramı keçirilmiş (1971), subtropik və çayçılıq istiqamətində yeni təsərrüfatlar yaradılmışdır. Gürcüstanın Oçamçire, Azərbaycanın Astara, Masallı rayonları ilə yarış müqaviləsi bağlanmışdır. Yarış həmkarlar ittifaqlarının nəzarəti altında olurdu, nəticələr tez-tez yoxlanıb müzakirə edilirdi.

1970-ci il fevralın 11-də ittifaqlararası həmkarlar şurası yaradılmışdır. Lənkəran həmkarlar şurası 221 yerli komitəni, 26 min üzvü birləşdirirdi. 1990-cı ildə 35 min üzvü birləşdirən 271 təşkilat olmuşdur.

Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra həmkarlar ittifaqlarının strukturunda dəyişiklik olmuş, 1993-cü il fevralın 5-də Azərbaycan Respublikası Həmkarlar İttifaqlarının birinci qurultayında Həmkarlar İttifaqları Şurası özünü buraxaraq səlahiyyətlərini konfederativ tipli Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasına (AHİK) verdi. 26 may 1993-cü ildə qeydiyyata alınmışdır.

2001-ci il noyabr ayında Azərbaycan Respublikası ticarət, ictimai-iaşə, kooperasiya, sağlamlıq ocaqları, turizm, idman, otelçilik, balıqçılıq və digər xidmət sahələri işçiləri həmkarlar ittifaqları cənub bölgəsi üzrə federasiyası ("Xidmət-ış") yaradılmışdır. Lənkəranda Dövlət İdarələri və İctimai Xidmət İşçiləri Həmkarlar İttifaqı, Sahibkarlıq və Elm, Elmi-İstehsalat Müəssisələri İşçiləri Müstəqil Həmkarlar İttifaqı, Maarif, Ali Məktəb və Elmi İdarə İşçiləri Həmkarlar İttifaqı, Mədəniyyət İşçiləri Həmkarlar İttifaqı, Kommunal və Xidmət-İş Həmkarlar İttifaqı rayon komitələri və s. fəaliyyət göstərir.

Lənkəranda həmkarlar ittifaqlarının 7 rayon komitəsi və 254 yerli komitəsini 33 min nəfərədək üzvü birləşdirir.

HƏMZƏYEV Möhübbət Lazım oğlu (d.04.08.1960, Lənkəran rayonu, Səpnəkəran kəndi - 06.10.1980) - Əfqanıstan şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra fəhlə işləmişdir (1977). Bir il sonra hərbi xidmətə çağırılmışdır. 1979-cu ildə Sovet qoşunlarının tərkibində Əfqanıstan döyüşlərində iştirak etmişdir. SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin Fərmanı ilə "Qırmızı Ulduz" ordeni ilə (ölümündən sonra) təltif olunmuşdur.

Lənkəran Rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin 10 yanvar 1989-cu il tarixli qərarı ilə Səpnəkəran kənd orta məktəbinə adı verilmişdir.

HƏRBİ komissarlıq - hərbi səfərbərlik və çağırış işlərini aparan yerli hərbi idarə orqanı. Lənkəran hərbi komissarlığı 1924-cü ildən fəaliyyət göstərir.

Hərbi komissarlığın binası ilk illərdə şəhərin indiki "Qala" xiyabanında -- iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı, tank qoşunları general-mayoru Həzi Aslanovun adını daşıyan parkla üzbəüz beşmərtəbəli yaşayış binasının yerində yerləşirdi.

1971-ci ildə şəhərin "Ləvəngi" deyilən ərazisinə (Girdəni kəndinə uzanan yol) köçürülmüşdür.

HƏSƏNCÜLLABİ - nazik, uzun dimdikləri olan bataqlıq quşu. Qarnının altı ağ rəngə çalır.

Qanadlarının üstü tünd çəhrayı rəngli, ayaqları pərlidir. Əti Lənkəran bölgəsində yeyilmir. Pətagənəksiz quşdur. Balıqla qidalanır.

HƏSƏNOV Ağahüseyn Məmmədhüseyn oğlu (d. 10.06.1942, Lənkəran rayonu, Şağlaser kəndi - 19.02.2014, Bakı) - pedaqoq, pedaqoji elmlər doktoru (2000), professor, Rusiya Pedaqoji və Sosial Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü (2012), respublikanın Əməkdar müəllimi (2005), Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2005).

Əmək fəaliyyətinə hərbi xidmətdən sonra Bakı şəhəri, "26 Bakı komissarı" mətbəəsində başlamış, çilingər işləmişdir (1965-1969).

1970-ci ildə indiki Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetini bitirdikdən sonra əmək fəaliyyətini M. Ə. Sabir adına Bakı Pedaqoji Texnikumunda davam etdirmişdir. Əvvəl əmək təlimi müəllimi (1970-1972), sonralar pedaqogika və psixologiya fənlərini tədris etmişdir.

1990-2007-ci illərdə Bakı Məktəbəqədər Pedaqoji Texnikumunun direktoru işləmişdir.

2007-2014 - cü illərdə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Ümumi pedaqogika kafedrasının professoru olmuşdur.

1984-cü ildə Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Pedaqoji Elmlər İnstitutunun pedaqogika nəzəriyyəsi və tarixi şöbəsinin dissertantı olmuş, "Kiçik yaşlı məktəblilərin əxlaq tərbiyəsində Azərbaycan uşaq ədəbiyyatından istifadənin imkan və yolları" mövzusunda namizədlik (1988), "Azərbaycan uşaq ədəbiyyatında əks olunmuş mənəvi dəyərlərdən kiçik yaşlı məktəblilərin əxlaq tərbiyəsində istifadə üzrə işin sistemi" mövzusunda doktorluk dissertasiyası müdafiə etmişdir (1999).

1997-2009-cu illərdə Azərbaycan Təhsil Problemləri İnstitutunda, 2009-2011-ci illərdə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində Prezident yanında Ali Attestasiya Komissiyasının ümumi pedaqogika, pedaqogikanın və təhsilin tarixi ixtisası üzrə İxtisaslaşdırılmış Dissertasiya Şurasının üzvü olmuşdur.

22 nəfərə pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, 4 nəfərə pedaqogika üzrə elmlər doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün rəsmi opponetlik etmişdir. Rəhbərliyi ilə 8 nəfər fəlsəfə doktoru, 2 nəfər pedaqogika üzrə elmlər doktoru elmi dərəcəsi almışdır.

42 kitabın müəllifidir.

Elmi, ədəbi-publisistik yaradıcılığında uşaq ədəbiyyatının tədqiqi əsas yer tutur. Şagirdlərin əxlaq tərbiyəsində bədii ədəbiyyatın rolu, əməksevərlik və peşəyönümü tərbiyəsində ümumtəhsil fənlərinin imkanları, kiçik yaşlı məktəblilərin vətənpərvərlik tərbiyəsi və s. mövzulardakı elmi məqalələri maraq doğurur. "Azərbaycan uşaq ədəbiyyatı müntəxabatı" (üç cildə) fundamental kitabının tərtibçilərindən biridir.

"Fəzilət yolu" (redaktoru və tərtib edən T. Əlibəyli, B., 2002) kitabı anadan olmasının 60 illiyinə həsr edilmişdir.

Azərbaycan müəllimlərinin XI-XII qurultayları və Dünya Azərbaycanlılarının I qurultayının nümayəndəsi olmuşdur.

Əsərləri: Kiçik yaşlı məktəblilərin mənəvi tərbiyəsi, B., 1987; Uşaq bağçasında təlimin prinsip və metodları (tədris metodik vəsait), B., 1992. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların əmək tərbiyəsi, B., 1993; Məktəbəqədər pedaqogika proqramı, B., 1997; Ümumi və uşaq psixologiyası proqramı, B., 1997 və s.

HƏSƏNOV Asəf Əhməd oğlu (d.22.06.1946, Lənkəran rayonu, Luvəsər kəndi) - polis general-mayoru (2002).

1970-ci ildə Azərbaycan Politeknik İnstitutunu, 1985-ci ildə Moskva Polis Akademiyasının Rostov filialını bitirmişdir.

1963-1969-cu illərdə "Azərelektroişiq" və Bakı Soyuducular Zavodunda fəhlə, Avtomobil Ehtiyat Hissələri Zavodunda tornaçı işləmişdir.

1969-1970-ci illərdə Azərbaycan Dəmiryolunun Distansiya Təmir Emalatxanasının rəisi, N.Nərimanov adına Lənkəran Balıqçılıq Kombinatında baş mühəndis (1970-1971), Bakı şəhəri, Nərimanov rayon mühafizə şöbəsində mühəndis (1972-1974), Azərbaycan SSR DİN Nəqliyyatda Bakı Polis İdarəsinin təyyarə limanı üzrə milis

bölməsində əməliyyat müvəkkili (1974), Azərbaycan SSR DİN-də baş müvəkkil, bölmə rəisinin müavini (1975-1985), Bakı şəhəri, Nəsimi Rayon Milis Şöbəsində SƏDM üzrə baş əməliyyat müvəkkili (1985-1990), respublika DİN Nəqliyyatda Baş Polis İdarəsi Su Nəqliyyatı Polis İdarəsi rəisinin müavini (1993-1995), Azərbaycan Respublikası Baş Mühafizə İdarəsinin rəisi (1995-2005) vəzifələrində çalışmışdır.

Qüsursuz xidmətlərinə görə medallarla təltif edilmişdir.

HƏSƏNOV Böyükağa Hüseynbala oğlu (d.17.03.1929, Lənkəran şəhəri - 07.06.2004, Bakı) - müəllim, respublikanın qabaqcıl maarif xadimi, kimya elmləri namizədi (1961), dosent.

Lənkəran şəhər 4 saylı yeddiillik məktəbini, Lənkəran Subtropik Bitkilər Texnikumunu (1947), API-nin təbiyyat fakültəsini (1952) fərqlənmə ilə bitirmiş, pedaqoji fəaliyyətinə Masallı rayonunun Boradigah qəsəbə orta məktəbində başlamışdır (1952). Sonralar Bakı şəhər 14 saylı orta məktəbində kimya-biologiya müəllimi, respublika Müəllimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda metodist-müəllim (1953-1955), Azərbaycan SSR EA-nın Qeyri-üzvi və fiziki-kimya institutunda nadir elementlər laboratoriyasında baş elmi işçi (1959-1965), API-nin ümumi kimya və kimyanın tədrisi kafedrasının dosenti (1965-1992) işləmişdir.

150-dən çox elmi məqalənin, 15 kitabın müəllifidir. 10 cildlik ASE-nin, xüsusilə Azərbaycan dilçilik toponimikasının hazırlanmasında xidmətləri vardır. Nizami Gəncəvinin elmi-didaktik görüşlərinə aid elmi məqalələrin müəllifidir. Professor Şahin Səfərovla birlikdə "Nizami Gəncəvi "Xəmsə"si" (fənlərin tədrisi prosesində) kitabı çap edilmişdir. Ədəbi ictimaiyyətdə kimyaçı-nizamişünas kimi tanınır. "Lənkəran" etnoqrafik kitabının müəlliflərindən biridir.

1999-cu ildən ömrünün axırınadək Bakı İslam Universiteti Sumqayıt şöbəsinin tədris işləri üzrə prorektoru işləmişdir.

HƏSƏNOV Mehmanşə Yunus oğlu (d.20.08.1940, Lənkəran rayonu, Aşağı Nüvədi qəsəbəsi) -

energetik-mühəndis, politoloq, 70-ci illərdə Lənkəran energetikasının təşkilatçılarından biri, "Az FP Co Ltd" MMC-nin direktoru, balıq sənayesi üzrə səhmdar cəmiyyətləri direktorlar şurasının sədri.

Sadə bir kənd həyatında böyüyən Mehmanşə Həsənov 1955-ci ildə Aşağı Nüvədi kənd yeddiillik, 1958-ci ildə Gərmətük tam orta məktəbini, 1959-cu ildə Bakı şəhər 1 saylı texniki-peşə məktəbini, 1967-ci ildə Azərbaycan Neft-Kimya İnstitutunu, 1991-ci ildə Bakı Sosial İdarəetmə və Politologiya İnstitutunu bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə 1959-cu ildə Qafqaz Enerji Tikinti Trestinin Bakı şəhəri üzrə Qazan-Mexaniki Zavodunda dördüncü dərəcəli çilingər ixtisasında başlamış, 1961-ci ilin avqust ayınadək orada işləmişdir. Həmin müddətdə xeyirxah insanlarda səmimiyyət, hörmət, təvazökarlıq və s. cəhətlər görmüş, ali təhsilə yiyələnmək arzusunı həyata keçirmişdir.

SSRİ hökumətinin müvafiq qanunlarına uyğun olaraq 1961-ci ilin sentyabrında Azərbaycan Neft-Kimya İnstitutunda təhsil aldığı ilk üç ildə (1961-1963) bir həftə ali məktəbdə oxumuş, bir həftə isə istehsalatda - Bakı Elektrik Maşınqayırma Zavodunda ikinci dərəcəli elektrik-çilingər işləmişdir.

M.Həsənov Azərbaycan Neft-Kimya İnstitutunun əyani şöbəsini bitirdikdən sonra təyinatla Salyan Elektrik Qaynar Aparatları Zavodunda istehsalat üzrə böyük mühəndis vəzifəsinə işə qəbul edilmişdir. Müəyyən qədər təcrübə qazandıqdan sonra 1967-ci ilin avqust ayından əmək fəaliyyətini Lənkəran Elektrik Şəbəkəsində davam etdirmiş, əvvəl mühəndis, sonra şəbəkənin izolyasiya xidmətinin rəisi, 1975-ci ilin mart ayından şəbəkənin baş mühəndisi, 1980-1985-ci illərdə şəbəkənin direktoru olmuşdur.

1975-ci ildə şəhərin mərkəzi meydanında fəvvarə və meydanın işıqlandırılmasında fəal iştirakına görə şəhər XDS İcraiyyə Komitəsi tərəfindən ona təşəkkür elan edilmişdir. Bu dövrdə Lənkəran Elektrik Şəbəkəsi regional sahə olmaqla, "QOELRO" planının icrasına uyğun Astara, Lerik, Yardımlı, Masallı, Cəlilabad, Biləsuvar və Lənkəran rayonlarının tam elektrikləşməsi təmin edilmiş, elektrik təchizatı uğurla həyata keçirilərək, əhalinin işığa olan tələbatı ödənilmişdir. Onbirinci beşilliyin planı dörd ildə yerinə yetirildiyinə görə, rəhbərlik etdiyi kollektiv respublika yarışının qalibi hesab edilmiş, Azərbaycan KP MK, Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti, Azərbaycan SSR Həmkarlar İttifaqı Mərkəzi Şurası və respublika Komsomolu Mərkəzi Komitəsinin keçici Qırmızı bayrağına layiq görülmüşdür (15.01.1985). SSRİ-nin 50 illiyi şərəfinə qarşıya qoyulmuş vəzifələr və illik plan vaxtından əvvəl yerinə yetirildiyinə görə, baş idarə tərəfindən fəxri Fərmanla təltif edilmişdir.

O, istedadlı və bacarıqlı işçi kimi rəhbərliyin, çoxsaylı insanların etimadını qazandığından 1985-ci ilin mart ayında Lənkəran Şəhər XDS İcraiyyə Komitəsi sədrinin birinci müavini seçilmişdir. Bundan sonra daha böyük uğurlara imza atan M. Həsənov 1987-ci ilin iyul ayında Lən-

**Lənkəran Rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin
növbəti sessiyasında**

Ön sırada (soldan, birinci): rayon rəhbərlərindən Dilruba Camalova, Mehmanşə Həsənov, Yaşar Rzayev ... (iyul, 1987)

kəran Rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri seçilmiş, 1990-cı ilədək bu vəzifədə işləmişdir. Hansı vəzifəyə göndərilməsindən asılı olmayaraq çalışqanlığı, təşəbbüskarlığı, fədakar əməyi ilə yaxşı cəhətdən özünü göstərüb, ona olan etimadı doğruldub.

Lənkəran Rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri işlədiyi dövrdə rayonun sosial-iqtisadi inkişafı üçün yorulmaq bilmədən çalışıb, fəaliyyətinə yaradıcı münasibət bəsləyib, məsuliyyət daşdığı sahələrin perspektiv inkişafını aydın görmək bacarığına malik rəhbərlərdən olub.

Rayon Sovetinə rəhbərliyi dövründə Lənkəranda tikinti-quruculuq və abadlıq işləri artmışdır. Lənkəran və Liman şəhərlərində, rayonun kənd və qəsəbələrində yaşayan əhalinin ailə-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində yorulmadan çalışmış, mövcud çətinliklərə baxmayaraq, qarşıya qoyulmuş vəzifələr yerinə yetirilmişdir. Həmin dövrdə Lənkəran şəhərində müəllimlər üçün beşmərtəbəli 32 mənzilli yaşayış binası, Port-İliç (indiki Liman) şəhərində hər biri 32 ailəlik olmaqla üç dördmərtəbəli yaşayış binasından ibarət yeni yaşayış massivi salınmış, kənd və qəsəbələrdə məktəb, səhiyyə məntəqələri, uşaq bağçaları istifadəyə verilmiş, rabitənin inkişafı, kəndə yollarının asfaltlaşdırılması diqqət mərkəzində qalmışdır.

1988-ci ildə erməni işğalçılarının Qarabağda torpaq iddiası hərəkatı dövründə Azərbaycan Respublikası hökumətinin qərarı ilə DQMV Martuni rayonunun Muğanlı kəndində yaranan sosial-iqtisadi problemlərin həllini Lənkəran rayonu nəzarətə götürmüşdür. Lənkəran XDS İcraiyyə Komitəsinin qərarı ilə Muğanlı Lənkəran rayonunun 83-cü kəndi elan olunmuşdur.

Muğanlının mərkəzi küçəsi 1989-cu ilin may ayından "Lənkəran" küçəsi adlanırdı. Kəndin sakinləri hamilərin kəndə göstərdikləri böyük yardım üçün minnətdarlıq olaraq bu cür qərar qəbul etmişdilər. Mehmanşə Həsənovun rəhbərliyi ilə Muğanlı kəndinə Lənkəranda gətirilən kərpic, sement, taxta və digər inşaat materialları daşınmış, orada geniş tikinti-abadlıq işləri aparılmışdır. Lənkəran RİK-in memarlıq şöbəsinin layihəsi əsasında kənddə yeni məscidin tikintisinə başlanmışdır. Şagirdlər məktəbli geyimləri ilə

Yazıcı və şairlərlə görüşdə

Aşağıda, soldan birinci: Ərşad Əzimzadə, Mirhəşim Talışlı, Mehmanşə Həsənov, Mütəllib Abdulov, ikinci cərgədə (soldan, birinci): Əməkdar incəsənət xadimi Məmmədhusəyn Əliyev, Şəkər Aslan, Xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadə, Yaşar Rzayev, Nəsir Kazımov (13.01.1987).

təmin edilmişlər. Kəndin mərkəzi yoluna soyuq asfalt döşənmiş, mədəniyyət evi və poçt binası əsaslı təmir edilmiş, 50 yerlik uşaq bağçası, kəndin mərkəzində rahat avtobus dayanacağı inşa edilmişdir. Bir artezian quyusu qazılmaqla sakinlərin içməli su ilə təminatı bərpa edilmişdir. Kəndə su maşını ayrılmışdır. Artezian quyuları lənkəranlıların təşəbbüsü və vəsaiti ilə Azər-kəndsukəmərtikinti trestinin 3 nömrəli mexanikləşdirilmiş səyyar dəstəsinin kollektivi tərəfindən qazılmışdır.

M.Həsənov tikinti dəstələrinin tərkibində Muğanlı kəndində əhali ilə görüşlərdə iştirak etmiş, onların sosial qayğıları ilə maraqlanmış və həllinə nail olmuşdur. M.Həsənov sonrakı illərdə Lənkəran Kənd Kimya Birliyinin sədri (1990-1992), Lənkəran Aqrar Sənaye Kombinatının baş direktoru, Lənkəran Kənd Təsərrüfatı və Ərzaq İdarəsinin rəis müavini (1992-1994), Lənkəran Kənd-Tikinti Trestinin müdiri (1994-1995), Lənkəran Şəhər Universal Ticarət firmasının baş direktorunun müavini (1997-1999), Lənkəran Dövlət Universiteti yanında Lənkəran Elm və Texnika Mərkəzinin icraçı direktoru

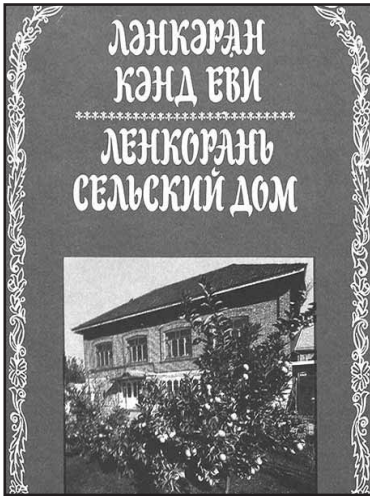
(2000-2001), süd məhsullarının istehsalı və satışı ilə məşğul olan Bakı şəhəri Azərbaycan Ərzaq Şirkətinin ("Az F Co Ltd" MMC) direktoru (2001-2006) işləmişdir.

Lənkəran Kənd-Tikinti Trestinin müdiri işlədiyi dövrdə rayonda tikinti-quraşdırma işləri, sənaye və mülki obyektlərin inşası həyata keçirilmişdir. Trestin tabeliyində üç tikinti idarəsi, bir Santexelektrikquraşdırma idarəsi və sənaye kombinatı fəaliyyət göstərirdi. M.Həsənovun rəhbərliyi ilə bu sahədə qarşıya qoyulan vəzifələr müvəffəqiyyətlə icra edilmişdir.

Rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri işlədiyi dövrdə Lənkəranda tikilən fərdi yaşayış binalarının milli memarlıq üslubunda istifadəyə verilməsinə daha çox diqqət yetirilirdi. Özünün Azərbaycan və rus dillərində yazmış olduğu "Lənkəran kənd evi" (*Bakı, 1989*) kitabında qeyd edildiyi kimi, əksər evlərin kürsü hissəsinin və pəncərəsiz divarlarının yerli çay daşları ilə götürülməsi həm formaca maraqlı, həm də qənaət baxımından əlverişlidir. Mənzil proqramından irəli gələn məsələlərin həllində mühüm və ucuz inşaat materialı kimi çay daşı çox səmərəli və əvəzəlməzdir.

Bu gün Lənkəranın kənd və qəsəbələrində tarixi keçmişimizin milli memarlıq koloritini özündə saxlayan və yerli xammaldan istifadə etməklə o illərdə tikilmiş yaşayış evləri M.Həsənovun təşəbbüsünün bəhrəsi idi. Bu sahədəki fəaliyyəti

"Selskaya jizn" qəzetinin 13 oktyabr 1988-ci il tarixli sayında dərc olunmuş "Bir ailə də unudulmayıb" məqaləsində öz əksini tapmışdır. Məqalədən görünür ki, 1988-ci ildə Lənkəranda ümumi sahəsi 40 min kv.m-dən çox yaşayış evləri tikilmişdir. Bunun yarından çoxu əhəlinin şəxsi vəsaiti hesabına başa gəlmişdir.

*Mehmanşah Həsənovun
"Lənkəran kənd evi"
kitabının üz qabığı*

Ümummilli lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə aparılan islahatlar Lənkəranda bütün təşkilatı və siyasi işlərin səviyyəsini yüksəltməyə, məsuliyyətə və quru inzibətçiliyin kökünü qətiyyətlə kəsməyə imkan verirdi. Problemlər, qayğılar da az deyildi. Bəziləri daxili imkanlar hesabına aradan qaldırılır, iri miqyaslı məsələlər isə respublika səviyyəsində həll olunurdu.

Lənkəran Aqrar Sənaye Kombinatının baş direktoru, Lənkəran Kənd Təsərrüfatı və Ərzaq İdarəsinin rəis müavini işlədiyi bu dövrdə rayonda kənd təsərrüfatının inkişafında böyük uğurlar qazanılmışdır. Həmin illərdə iş üslubu bütün sahələrdə dəyişilmişdi. Torpaq islahatı ilə əlaqədar rayonun hər yerində əsl kollektiv, işgüzar iş şəraiti yaradılmışdı.

M.Həsənov çalışdığı bütün sahələrdə bilik və bacarığını nümayiş etdirmiş, etimadı doğrultmuşdur. Rəhbərlik etdiyi müəssisə və təşkilatlar həmişə qabaqcıllar sırasında olub, keçici Qırmızı bayraqlara, pul mükafatlarına layiq görülüb. O, bir rəhbər kimi kadrların seçilməsi məsələsinə xüsusi diqqət yetirib, səriştəli işçilərə önəm verib, onları çətin məqamlarda müdafiə edib.

Əmək və ictimai fəaliyyətinə görə fəxri fərmanlara, mükafatlara layiq görülmüş, dəfələrlə şəhər və rayon Sovetlərinin deputatı seçilmişdir. O, səmərəli işinə və qazandığı uğurlara görə "Əmək veteranı" medalı ilə təltif olunmuşdur. Tələbkarlığı, işgüzarlığı və təşəbbüskarlığı ilə bütün sahələrdə fərqlənmişdir.

M.Həsənov 2006-cı ilin avqustundan "Az FP Co Ltd" MMC-nin direktorudur. Şirkət Milla brendi ilə süd məhsullarının, həmçinin birdəfəlik plastik qabların istehsalı və satışı ilə məşğuldur. Eyni zamanda o, 2001-ci ildən "Xudat Balıq" ASC, "Neftçala Balıq" ASC, "Lənkəran Balıq Kombinatı" ASC, "Lənkəran Balıq Konserv" ASC və "Mingəçevir Balıq" ASC-lərin səhmdar cəmiyyətləri direktorlar şurasının sədridir.

M.Həsənov xeyirxahlığa öz evindən başlayan, yaddaqalan əziz adamlardandır. Onun sadə ürəyi daxili aləminin güzgüsüdür. Sadəliyi təkcə adamlarla xoş münasibətdə deyil, həm də qəlbinin hökmü ilə hərəkət etməsi, yanındakılara mərhəmət və xeyirxahlıq göstərməsindədir.

O, sadə olduğu qədər də ciddi adamdır. Döv-

lətə, millətə, dostə, yoldaşə, qohum-qardaşə sədaqətli olduğundan, hörmət və nüfuz sahibidir. Bu hörmət və nüfuzu bilik və bacarığına görə qazanmışdır.

M.Həsənov Vətənə, cəmiyyətə bəslədiyi sevgi ilə yaşayan, ehtiyacı olanlara əl tutan insan, mehriban ailə başçısı, sədaqətli dost, əsl vətənpərvərdir.

M. Həsənov deyir ki, ümummilli lider Heydər Əliyevin parlaq iradəsi, zəngin dövlətçilik təcrübəsi olmasaydı, müstəqil Azərbaycan yaşaya bilməz, dünya birliyində öz layiqli yerini tutmazdı. Yalnız Heydər Əliyev dühası, qüdrəti xalqı vahid azərbaycançılıq ideyası ətrafında birləşdirdi, ölkəni parçalamağa çalışan separatçı qüvvələri zərərsizləşdirdi, respublikada sabitlik yarandı.

O, Heydər Əliyev məktəbinin yetirməsi, işgüzar, daim yeniliklər axtarışında olan təcrübəli kadr, dövlətçiliyə sadıq qeyrətli vətəndaş, dəyərli ziyalı, böyük nüfuz sahibidir.

HƏSƏNOV Cahid Mirnağı oğlu (d. 12.11. 1966, Lənkəran şəhəri) - memar, Ümumdünya

Reklamçılar Assosiasiyasının üzvü (1998), Qafqaz Ölkələri Beynəlxalq Reklam və Kommunikasiya Agentlikləri Assosiasiyasının prezidenti (2004), Beynəlxalq reklam festivalları diplomantı, Türkdilli Ölkələrin Beynəlxalq Araşdırmaları Akademiyasının Fəxri doktoru (2007), Almaniya Beynəlxalq Elmlər Akademiyasının Fəxri doktoru, professoru (2010), İtaliya Beynəlxalq Elmlər Akademiyasının Fəxri akademiki (2010), Roma şəhərinin "Fəxri alimi" (2011), Azərbaycan Memarlıq İttifaqının üzvü.

Lənkəran şəhər 1 sayılı orta məktəbini (1982), Azərbaycan İnşaat Mühəndisləri İnstitutunun memarlıq fakültəsini (1990) bitirmişdir.

İnstitutu bitirdikdən sonra Lənkəranda reklam şirkəti təsis edərək ona rəhbərlik etmişdir (1990-1998). Sonralar Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin Reklam və İnformasiya İdarəsinin müdiri (1998) olmuşdur.

1999-cu ildə Nyu-York şəhərində yerləşən Ümumdünya Reklamçılar Assosiasiyasına üzv

seçilərək, bu qurumun Azərbaycan təmsilçisi kimi fəaliyyət göstərmişdir.

2003-2005-ci illərdə "Azərsun-Holding" Şirkətlər Qrupunun marketinq Departamentində aparıcı mütəxəssis, 2006-2008-ci illərdə Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti memarlıq və tikinti şöbəsinin müdiri, şəhərin baş memarı işləmişdir.

"Türk Dünyasına Xidmət" Beynəlxalq qızıl mükafatçısıdır (2008).

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının "Şərəf və ləyaqət" ordeni ilə təltif olunmuşdur. Qafqaz, Kiyev, Minsk beynəlxalq reklam festivallarının mükafatçısıdır.

Lənkəranda reklam işlərinin təşkilində və bu sahənin inkişaf etirilməsində xidmətləri vardır.

Plakat janrında əsərlərin, 7 elmi məqalənin, "Lənkəranın memarlıq tarixi" kitabının müəllifidir (B., 2010). Respublika və beynəlxalq konfransların iştirakçısıdır.

HƏSƏNOV Elşən Ağahüseyn oğlu (d.23.12. 1968, Lənkəran rayonu, Şağlaser kəndi - 05.06.

2013, Bakı) - polis polkovniki (2010), Qarabağ müharibəsinin veteranı.

Tanınmış elm xadimi, Lənkəranın Şağlaser kəndindən olan pedaqoji elmlər doktoru, professor Ağahüseyn Həsənovun oğludur.

M. F. Axundov adına Azərbaycan Pedaqoji Rus dili və Ədəbiyyatı İnstitutunu (1992) və Azərbaycan Polis Akademiyasını (2003) bitirmişdir.

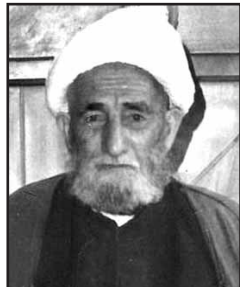
1987-1989-cu illərdə Moskva ətrafında tank qoşunlarında xidmət etmiş, tank komandiri olmuşdur. İnstitutun sonuncu kursunda könüllü olaraq Qarabağ müharibəsinə getmiş, Laçın uğrunda döyüşdə yaralanmışdır.

1992-ci ildən DİN Daxili Qoşunlarında çalışmışdır. 1997-ci ildə baş leytenant rütbəsində Daxili Qoşunlar Baş İdarəsində xüsusi şöbənin rəisi, 1998-ci ildə DİN Baş Kadrlar İdarəsində (1998-2000), Bakı şəhəri, Nəsimi rayon Polis İdarəsində cinayət axtarışı şöbəsində (2000-2002), DİN Baş təşkilati-ins-

pektor idarəsi nəzarət-əlaqələndirmə şöbəsinin rəisi (2007-2013) və müxtəlif vəzifələrdə işləmişdir.

HƏSƏNOV Ələkbər Məmməd oğlu (d.1870, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi - 1989, İran, Ərdəbil şəhəri) - axund, din xadimi.

Lənkəran mədrəsəsini bitirdikdən sonra İranda təhsilini davam etdirmiş, 1908-ci ildə kəndə qayıdaraq məscidin axundu olmuşdur.

Sovet hakimiyyəti illərində İrana köçmüş, "Ələkbər Məmməd oğlu Namazi" adı ilə fəaliyyət göstərmiş, axundluq etmişdir.

HƏSƏNOV Əlisəfa Ağaxan oğlu (d. 20.08.1957, Lerik rayonu, Lərmərud kəndi) - Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1989), "Qızıl qələm" media mükafatçısı (2002).

Azərbaycan Dövlət Universitetini (1979), "Bakı və "Baku" qəzetlərinin nəzdində yaradılmış ikiillik Mətbuat universitetini (1979) bitirmiş, əmək fəaliyyətinə universitetin "Lenin tərbiyəsi uğrunda" qəzetində ədəbi işçi kimi başlamışdır (1976-1979). Sonralar Lerik rayonunda müəllim, tədris işləri üzrə direktor müavini (1979-1982), Lənkəran Statistika İdarəsində müxtəlif vəzifələrdə (1982-1991), "Salam" qəzetinin müxbiri (1991-1993) işləmişdir. 1993-cü ildən "Respublika" qəzetinin cənub bölgəsi üzrə müxbiridir.

Lənkəran şəhər Sovetinin deputatı, şəhər Sovetinin plan, büdcə daimi komissiyasının sədri olmuşdur (1990-1995).

Jurnalistlik fəaliyyətinə görə, "Nailiyyət" diplomuna (1997), Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin "Dəmirağac" mükafatına layiq görülmüş, Prezident yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinə Dövlət Dəstəyi Fondunun fərdi yazılar müsabiqənin qalibi olmuşdur (2015-2017).

"Lənkəran Heydər Əliyev siyasətinin işığın-

da" (B., 2004) kitabının tərtibçisi, "Yaşadan yaşayır" (B., 1997) kitabının müəllifidir.

HƏSƏNOV Laçın Nəriman oğlu (d.24.10.-1974, Lənkəran rayonu, Liman şəhəri - 29.01.-1994) - Qarabağ şəhidi.

Füzuli rayonunun Aşağı Əbdürrəhmanlı kəndində ermənilərin basqınına daf edərək qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Ölümündən sonra Azərbaycan Prezidentinin Sərəncamı ilə "Hərbi xidmətlərə görə" medalı ilə təltif olunmuşdur (24.06. 2010).

Liman şəhər istirahət və mədəniyyət parkına adı verilmişdir. Parkda büstü qoyulmuşdur.

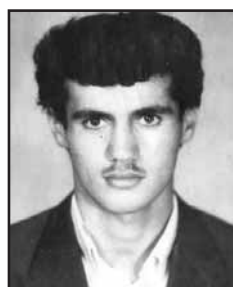
HƏSƏNOV Mübariz Ağakəşi oğlu (d. 20.10.1969, Lənkəran rayonu, Şilavar kəndi - 10.01.1994, Şilavar kəndi) - Qarabağ şəhidi.

Kənd səkkizillik məktəbini bitirdikdən sonra (1984) 113 saylı texniki peşə məktəbinə daxil olmuş, avtomobillərin təmiri və istismarı ixtisasına yiyələnmişdir. Hərbi xidmətdən təzə qayıtmışdı. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müraciətinə cavab olaraq könüllü Milli Ordu sıralarına yazılmışdır. Kəlbəcər və Füzuli uğrunda döyüşlərdə iştirak etmişdir. Ağdamın Güllücə kəndi uğrunda döyüşdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

HƏSƏNOV Namiq Avşur oğlu (d. 04.09.1975, Lənkəran rayonu, Şıxəkəran kəndi-12.10.1993) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra (1991) sovxozda fəhlə işləmişdir. Sonra könüllü olaraq Milli Ordu sıralarına çağırılmışdır. Döyüş texnikasından yaxşı baş çıxarırdı. Ağdam uğrunda gedən döyüşdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

HƏSƏNOV Rəfət Şakir oğlu (d. 14.06.1971, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi - 01.09.1993) - Qarabağ şəhidi, leytenant, vzvod komandiri.

1986-cı ildə kənd səkkizillik məktəbini bitirdikdən sonra Qafur Məmmədov adına Bakı Dənizçilik Məktəbinə daxil olmuş, oranı fərqlənmə diplomu ilə bitirmişdir (1990).

Orduya çağırılmazdan əvvəl Bakı Xəzər Dənizçiliyi İdarəsində işləyirdi. Novorossiysk Dəniz Mühəndisləri İnstitutunda qiyabi təhsil alırdı. 1992-ci il iyunun 14-də könüllü olaraq orduya getmiş, Ağdərədə doqquz kəndin alınmasında iştirak etmişdir.

Vəng əməliyyatı zamanı aldığı yaradan dünyasını dəyişmişdir.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

HƏSƏNOV Samir Hüseynağa oğlu (d.11.02.1981, Lənkəran rayonu, Osakücə kəndi) - müəllim, tarix üzrə fəlsəfə doktoru (2010).

Lənkəran rayonunun Tətova kənd tam orta məktəbini (1998), Lənkəran Dövlət Universitetinin tarix-ictimaiyyət fakültəsini fərqlənmə diplomu ilə (2004), LDU-nun aspiranturasını (2008) bitirmişdir.

Universitetin mədəni və ictimai həyatında fəal iştirak etmişdir.

Universitet tələbə-elmi cəmiyyətinin üzvü olmuş, müxtəlif mövzularda məruzə etmişdir.

"Mir Mehdi Xəzaninin "Kitabi-tarixi-Qarabağ" əsəri Azərbaycan tarixini öyrənmək üçün mənbə kimi" mövzusu üzrə dissertasiya müdafiə edərək tarix üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsini almışdır (2010).

2002-2014-cü illərdə Çağ Öyrətim Azərbaycan Türkiyə liseyində müəllim və tarix fənni üzrə metodist vəzifəsində işləmişdir.

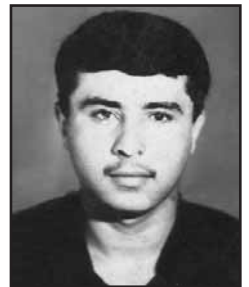
2014-cü ildən İstək Beynəlxalq Məktəbinin rəhbəridir. Bir neçə elmi məqalənin müəllifidir.

Respublika və elmi konfransların iştirakçısıdır.

HƏSƏNOV Vəlif Bəxtiyar oğlu (d.18.12.-1973, Lənkəran rayonu, Liman şəhəri - 19.09.1992) - Qarabağ şəhidi.

Liman şəhər 2 saylı orta (1990) və 113 saylı texniki peşə məktəblərini (1991) bitirmişdir. 1992-ci ildə Milli Ordu sıralarına çağırılmışdır. Döyüş yolu Füzuli rayonunda başlamış, Divanlılar kəndində başa çatmışdır.

Şəhər qəbiristanında basdırılmışdır.

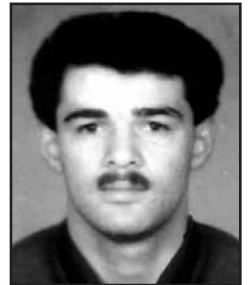
HƏSƏNOV Yalçın İznadə oğlu (06. 01. 1970, Lənkəran şəhəri - 17.04.1994) - Qarabağ şəhidi.

Xalq hərəkətinin fəallılarından idi. Qarabağ hadisələri başlananda cəbhəyə könüllü getmiş, Kəlbəcər, Füzuli döyüşlərində iştirak etmişdir. Başçılıq etdiyi vzvod Ağdamın Güllücə kəndinin alınmasında qəhrəmanlıq göstərmişdir.

Füzuli uğrunda döyüşlərdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur

Lənkəran şəhərində adına küçə vardır.

Məzarı şəhərin Böyük bazar qəbiristanındadır.

HƏSƏNOVA Ceyran Xasay qızı (d.15.08.1968, Lənkəran şəhəri) - müəllim, Qabaqcıl təhsil işçisi, ictimai fəal.

Lənkəran şəhər 3 saylı tam orta məktəbin səkkizinci sinfini (1983), Lənkəran Pedaqoji Məktəbini (1987), Lənkəran Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini fərqlənmə diplomu ilə (1998), AMEA-nın Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun aspiranturasını (2002) bitirmişdir.

Lənkəran rayonunun Qurumba kənd ümumi orta məktəbində (1987-1993), Lənkəran şəhər 8, 1 və 2 saylı tam orta məktəblərində (1993-2002) müəllim işləmişdir.

2002-ci ildən Bakı şəhər S.C.Pişəvəri adına

Respublika Humanitar fənlər gimnaziyasında müəllim işləyir. Respublika üzrə "İlin ən yaxşı müəllimi" müsabiqəsinin qalibi olmuş (2002), Lənkəran rayonunda "İlin ən fəal gənci" adına layiq görülmüş (2002), "Qabaqcıl təhsil işçisi" döş nişanı ilə təltif edilmişdir (2017).

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyində "Ədəbiyyat biliciləri" yarışmasının münəvverləri heyətinin üzvüdür. "Azərbaycan dilində nitq hissələrinin struktur-statistik təhlili" mövzusunda dissertasiya üzərində işləyir. Bir çox elmi məqalənin müəllifidir.

HƏSƏNOVA Kəsirə Nəcəfəli qızı - (d. 29.05.1950, Lənkəran rayonu, Aşağı Nüvədi qəsəbəsi) - istehsalat qabaqcılı, SSRİ Dövlət mükafatı laureatı (1984).

Qəsəbə orta məktəbini (1966), S.Ağamalıoğlu adına Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu bitirmişdir (1979). Əmək fəaliyyətinə Baloğlu Abbasov adına sovxozda fəhlə işləməklə başlamışdır (1967). Ən yüksək göstəriciyə 1983-cü ildə nail olmuş, təkbəşinə 40 ton tərəvəz yığıb qablaşdırmışdır.

Sovxoz həmkarlar komitəsinin sədri (1990-1994), kolxoz sədri (1994-1995) işləmişdir. 1995-ci ildən icarədardır.

SSRİ Ali Sovetinə (9-10 çağırış) deputat seçilmiş, ÜHİMŞ-in VII qurultayının nümayəndəsi olmuşdur.

Oktyabr İnqilabı, Qırmızı Əmək Bayrağı ordenləri və medallarla təltif edilmişdir.

HƏSƏNOVA Nəzakət Nüsrət qızı (d.10.12.1953, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, respublikanın Əməkdar müəllimi (2005).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1968), Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu (1972), N. Tusi adına Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin biologiya fakültəsini (1979) bitirmişdir.

Lənkəran şəhər 1 saylı

orta məktəbinin müəllimi (1972-1980), ibtidai təhsil üzrə məktəb direktorunun müavini (1980-2007), məktəb direktoru (2007-2008) işləmişdir.

2009-cu ildən Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbinin direktorudur. Biologiya fənninin tədrisi sahəsindəki iş təcrübəsi yayılmışdır.

Azərbaycan müəllimlərinin XII qurultayının, Azərbaycan komsomolunun XXVII qurultayının nümayəndəsi olmuşdur.

HƏSİR - bataqlıq bitkilərindən hazırlanan toxuma məmulatı. Lənkərandə və qonşu rayonlarda əhalinin məişətinə qədimlərdən daxil olmuşdur. Cil, püzə, lıq və dalanın qarışığından toxunur. Həsir toxumaq üçün püzə, dala və lıq qurudub eşirlər. Hazırlanmış ərişi ardıcıl olaraq yerli ustaların düzəldikləri ağac dəzgahda sıralayırlar. Həsirtoxuma sənəti xalçaçılıqdan əvvəl yaranmışdır. Qədimdən torpaq döşəmənin əvəzsiz örtüyü sayılır.

Bu gün də bəzi evlərdə döşəkçəni əvəz edir, rütubətdən qorunmaq üçün gözəl vasitə hesab olunur. Meyvələrin qurudulmasında, ipəkçilikdə (barama qurdunu bəsləmək üçün), taxılın saxlanması üçün istifadə edilir. XX əsrin 70-ci illərədək gəlin köçən qızlara cehiz kimi verilmişdir. Azərbaycan EA-nın arxeoloqları Talışda e.ə. IV minilliyə aid həsir izləri aşkar etmişlər.

Lənkərandə saya, güllü, naxışlı, gilani və s. həsir növləri toxunur.

HƏZİ ASLANOVUN ev muzeyi - iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı, tank qoşunları general-mayoru Həzi Aslanovun xatirəsinə həsr edilmişdir. Burada keçirilən tədbirlərin gənclərin vətənpərvərlik tərbiyəsində mühüm əhəmiyyəti vardır.

1969-cu il mayın 9-dan fəaliyyət göstərir. Həzinin həyat yoldaşı Xavər İsmayil qızı Aslanova (1969-1979), Həlimə Dadaş qızı Quliyeva (1980-1996), Tamara Fətullayeva (1997-ci ildən) muzeyin direktoru işləmişlər.

Beş şöbədən ibarət muzeydə qəhrəmanın həyatını əks etdirən 3 minədək eksponat qorunur, 350-yə yaxını qəhrəmanın şəxsi əşyalarıdır.

Muzey 2010-cu ildə əsaslı təmirdən sonra yenidən istifadəyə verilmişdir. Açılışında general

Həzi Aslanovun ev muzeyi

Həzi Aslanovun nəvəsi general-mayor Həzi Aslanov və ailə üzvləri iştirak etmişlər.

Ədəbiyyat: Etibar Əhədov. Lənkəranda bir ev var, B., 1989; Abdulla Qurbani. Həzi Aslanovun ev muzeyi, B., 2010.

HİRKAN - Lənkəranda qəsəbə. Lənkəran-Astara şose yolunda-rayon mərkəzindən 15 km cənubda, dağətəyi düzənlikdə yerləşir. Şərqdən Daşdalıgjar, Mamusta kəndləri, qərbdən Hirkan Dövlət qoruğu və Bürcəli kəndi ilə əhatə olunmuşdur.

1934-cü ildə Baltik donanmasının "Avrora" kreyserinin şərəfinə "Avrora" çayçılıq sovxozu əsasında yaradılmış, 1934-1999-cı illərdə "Avrora" adlanmışdır. Krımın Razdolnoye rayonunda da eyniadlı yaşayış məntəqəsi vardır.

1999-cu ilin dekabrından Hirkan adlanır.

Qəsəbə ilə yanaşı, sovxoz da "Avrora" adlanırdı.

İldırım Şükürzadənin yazdığına görə, adı qədim zamanlarda burada yaşamış hirkan tayfasının adından götürülmüşdür. Toponimin "Hirkoon" (talışca "hır" duman, çən, "koon" evlər deməkdir) adından götürüldüyü, "dumanlı, çənli evlər" mənasını verdiyini ehtimal edənlər də vardır.

Ərazisi 472 hektardır, 316 hektarı əkinə yararlıdır. 439 ailə təsərrüfatı var, əhalisi 1906 nəfərdir. 976 nəfəri qadındır (2017).

Hirkan qəsəbə icra nümayəndəliyinə daxildir.

1934-cü ildə qəsəbə Soveti təşkil edilmiş, Muxtar Sadıqov sədri seçilmişdir. İslam Salayev (1960-1968), Fərəc Fərəcov (1966-1972), Natalya Xalo (1972-1980), Novruz Novruzov (1980-1992) müxtəlif illərdə qəsəbə Sovetinin sədri, Seyidəmir Babayev (1992-2005), Ədalət Xalıqov (2005-2006), Malik Həsənov (2006-2010), Mehman Xəlilov (2010-cu ildən) şəhər icra hakimiyyəti başçısının qəsəbə üzrə nümayəndəsi işləmişlər.

Qəsəbədə orta məktəb, məişət evi, xəstəxana, mədəniyyət evi, uşaq bağçası, şadlıq sarayı, çay fabriki, ATS, poçt şöbəsi, məscid və s. vardır.

Təsərrüfat iqtisadiyyatının əsasını çayçılıq təşkil edir. "Avrora" (Hirkan) sovxozu 1934-cü ildə yaradılmış, 1995-ci ilədək fəaliyyət göstərmişdir.

2000-ci ilin yanvar ayından qəsəbə bələdiyyəsi fəaliyyət göstərir. Ələmşah Mirzağa oğlu Məmmədov ardıcıl olaraq üç dəfə (2000, 2005, 2010) qəsəbə bələdiyyəsinin sədri seçilmişdir.

HİRKAN - dövlət qoruğu, milli park. Lənkəran, Astara və Lerik rayonlarının ərazisində yerləşir

Azərbaycanın ən qədim qoruqlarındandır. Xəzər dənizinin keçmiş adlarından biri də Hirkan olmuşdur. Qədim dünyanın böyük tarixçiləri Herodot, Ptolemey, Strabon və başqalarının əsərlərində adı çəkilir, buzlaşmaya məruz qalmamışdır. Onun bitki örtüyünü və heyvanlar aləmini qorumaq məqsədilə 1936-cı ildə qoruq elan olunmuşdur.

Qoruq 1969-cu ildə yenidən təşkil edilmişdir. Milli parkın yaradılmasından məqsəd həmin ərazidə təbiəti kompleks şəkildə qorumaq, o cümlədən Azərbaycanın "Qırmızı kitabı"na daxil edilmiş tipik flora və fauna növlərini, üçüncü dövrün relikt və endemik bitkilərini mühafizə etmək, turizm və istirahətin təşkilinə diqqəti artırmaqdır. Qoruğun sərhədləri ağac nişanları ilə bilinir. Dağlıq yerlərdə başqa sahələrdən təbii sərhədlərlə ayrılır. Azərbaycanda yayılan 435 ağac və kol növündən 150-si Hirkan meşələrindədir, 36-sı endemikdir. Burada əsasən "Qırmızı kitab"a daxil edilmiş Hirkan şümşadı, ənciri, bigəvəri, ipək akasiyası, ürəkyaarpaq

Hirkan Milli Parkı

qızılağac, vəhşi heyvan növlərindən ayı, vaşaq, dağ keçisi, cüyür, xallı maral, çöl donuzu və nəslə kəsilmək təhlükəsində olan bəbir, talış qırqovulu, hirkan arıquşusu, qara leylək və s. qorunur.

Qoruq dörd sahəyə ayrılmışdır. Yaradılarda ilk nöbədə nəslə kəsilmiş heyvanları bərpa etmək qərara alınmışdır. Buraya Ussuridən 77 xallı maral gətirilmiş, artırılmaq üçün qoruğa buraxılmışdır (1985).

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 9 fevral 2004-cü il tarixli Sərəncamı ilə Lənkəran və Astara rayonları inzibati ərazilərinin əlavə olunan xəritədə göstərilmiş 21435 hektarlıq sahəsində Azərbaycan Respublikasının Hirkan Milli Parkı yaradılmışdır.

Nazirlər Kabinetinin 21 dekabr 2005-ci tarixli 234 nömrəli qərarı ilə Hirkan Milli Parkı ilə həmsərhəd olan meşə ərazilərində adı "Qırmızı kitab"a düşmüş nadir və nəslə kəsilmək təhlükəsi olan vəhşi heyvan növlərinin qorunub saxlanması məqsədilə 2352 hektar ərazidə Hirkan Dövlət Yasaqlığı yaradılmışdır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Hirkan Milli Parkının açılışında iştirak etmişdir (8 sentyabr, 2005).

HİRKAN ağcaqayını - ağac növü. Lənkəran meşələrində geniş yayılmışdır, ağağac adı ilə tanınır.

Hündürlüyü 15-18 metrə çatır. İyul ayında çiçəklənir.

Toxum və kök vasitəsi ilə çoxalır. Yarpaqları limon rəngindədir.

HİRKAN armudu - meyvə ağacı növü. El arasında "hülə" adlanan bu armud sortu bölgəmizin Lənkəran, Astara, Masallı rayonlarının ərazilərində bitir. Aprel ayında çiçəkləyir, meyvələri sentyabr ayında yetişir. Nadir sort olduğuna görə respublikanın "Qırmızı kitabı"na salınmışdır.

Bölgədə xalq arasında "barzəbəş", "xıç", "nararmudu" adı ilə tanınan armud sortlarına da rast gəlinir.

HİRKAN ənciri - ağac növü.

Talış dağlarında - 900 metr yüksəklikdə olan yerdə bitir. Talışın nadir bitkilərindən sayılır. Adı respublikamızın "Qırmızı kitab"ına daxil edilmişdir.

Hündürlüyü 6-10 sm olan ağacdır, gövdəsi açıq-boz rəngdədir. İstilik və nəmlik sevən bitkidir. Kök vasitəsi ilə çoxalır. Meyvələri avqust-sentyabr aylarında yetişir.

HİRKAN məktəbi - 1951-ci ildə yeddiillik məktəb kimi təşkil edilmiş, sovxoz təsərrüfatının ayırdığı binada yerləşmişdir. 2012-ci tədris ilində yeni binaya köçmüşdür.

Qabil Əkbərov (1951-1952), Böyükağa Ağayev (1952-1955), Sabir Qaramollayev (1955-1956), Q.İ.Lemeşko (1956), Məzahir Quliyev (1956-1962), Şahverən Quliyev (1962-1963), Zöhrab Əhədov (1963), İman Əliyev (1963-1992), Aqşin Əbilov (1992-2003), Adil Kərimov (2003-cü ildən) məktəb direktoru işləmişlər.

Məktəbdə 539 şagird oxuyur, 52 müəllim dərs deyir (2017).

1956-cı ildə orta məktəbə çevrilmişdir. Şəhid A. Quliyevin adını daşıyır.

Məktəbdə Daşdatük və Bürcəli kəndlərinin uşaqları da oxuyurlar.

HİRKAN qovağı - ağac növü.

Talış dağlarının düzən yerlərində, çay sahilində boyunca və rütubətli dərələrdə bitir. Botanik-alim A.A.Qroşeym tərəfindən ayrıca Hirkan qovağı növü kimi təsvir edilmişdir. Yarpaqları 8-

10 sm uzunluğunda və 4-7 sm enində olur. Orta və bəzən hündür olur. Oduncağın qabığı bozumtul-ağ rənglidir.

HİRKAN poçt şöbəsi - 1934-cü ildə təşkil edilmişdir.

Heydər Məmmədov (1956-1966), Şahənşah Bağirov (1966-1990), Mirqasım Cəfərov (1990-1992), Etibar Səmədov (1992-ci ildən) poçt şöbəsinin müdiri, Gülağa Səmədov, Vılənaz Teliyeva, Salman Cəfərov, Kamil Əliyev, Fəxrəngiz Əsgərova müxtəlif illərdə sahə poçtalyonu işləmişlər.

Əhaliyə 800 nömrəlik ATS xidmət göstərir.

HİRKAN şümşadı - həmişəyaşıl bitki növü, nadir kol bitkisi. Ona "Pirkal" da deyilir. Lənkəran bölgəsində təbii halda yayılmışdır. Hündürlüyü 1 metrdir. Yarpaqları tünd yaşıl, çiçəkləri çətirə bənzəyir. Toxum və pöhrələrlə çoxalır. Azərbaycanın "Qırmızı kitabı"na salınmışdır.

Ənənəyə görə toxunulmaz bitki sayılır. Budaqlarından bəzək işlərində istifadə edilir.

HORAVENC - Lənkəranda kənd. Bəlton kənd icra nümayəndəliyinin tərkibindədir. 25 oktyabr 2011-ci ilədək Günəhir kənd inzibati ərazi dairəsinin tərkibində olmuşdur.

Lənkəran-Boradigah şose yolunda, rayon mərkəzindən 37 km şimal-qərbdə yerləşir. Horavenc "Hürüş" sözündəndir, mənası "malların hürüş yeri" deməkdir. Horavenc adında meyvə də vardır.

Şərqdən Rivinski zavod, qərbdən Bəlton, şimaldan Günəhir kəndləri, cənubdan meşələrlə həmsərhəddir. Ərazisi 126,3 hektardır, 57,7 hektarı əkinə yararlıdır. Əhalisi 817 nəfərdir, 410 nəfəri qadındır. 142 ailə təsərrüfatı vardır (2017).

Kənddə kitabxana, feldşer məntəqəsi, iasə obyektləri və s. fəaliyyət göstərir.

Kəndin iqtisadiyyatının əsasını heyvandarlıq təşkil edir.

HOSPİTAL - hərbiçilərin müalicə müəssisəsi. İlk hərbi hospital XVI əsrdə İspaniyada təşkil olunmuşdur. Böyük Vətən müharibəsi illərində

hərbi hospitallar Lənkəran şəhər 3 və 6 saylı orta məktəblərində yerləşmişdir.

Azərbaycan travmatologiya və ortopediya banilərindən biri, tibb elmləri doktoru, professor Əbülfət (Ağaxan) Talışinski tələbəlik illərində Cənub-Qərb cəbhəsi Qırmızı Xaç Cəmiyyəti Kaufman hospitalında, Xarkov hərbi hospitalında çalışmışdır (1913). Tibb elmləri doktoru, professor Böyükbəy Mahmudbəyov sovet-alman müharibəsinin ilk dövrlərində, 1941-1942-ci illərdə Leningrad cəbhəsi hospitalı bazasının baş cərrahı idi.

Tibb elmləri namizədi Salman Səmədov sovet qoşunlarının Təbriz hospitalında yüksək vəzifə daşıyırdı.

Tibb xidməti polkovnik-leytenantı Hacı Füzuli Kərimov 1992-2001-ci illərdə Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi hərbi hospitalının rəisi işləmişdir.

Tibb xidməti polkovnik-leytenantı Şəmsəddin Talışinski 1986-2001-ci illərdə Lənkəran hərbi hospitalının rəisi olmuşdur.

2014-cü ildə Lənkəranda köçürülmüşdür.

HOVUS - dənli bitkilər əkilən yerlərdə gözetçilik.

Adamlar gecələr sahələrin yanında keşik çəkər, çöl donuzlarını sahəyə buraxmazdılar. Ötən əsrin yetmişinci illərində mövcud olmuşdur.

HÖVSƏR - taxılı hövsəmək (tullantılardan təmizləmək, arıtlamaq) üçün işlədilən alət. Ağac materialından hazırlanır. Son illərdə bu məqsəd üçün alüminium və çuqun qablarından istifadə edilir.

HÜSEYN diki - şəhərin Firdovsi küçəsində, köhnə MTS-in yaxınlığında, çaydan yuxarı, hündür yerdə yerləşir. Burada ilk dəfə Hüseyn adlı bir şəxs sakin olub. Həmin yer onun adı ilə bağlıdır.

HÜSEYN diki körpüsü - şəhərin Böyük bazar qəbiristanlığından aşağı, Lerik rayonuna uzanan yolda tikilmişdir.

50-ci illərdə daşdan hörülərək müasir nəqliyyata uyğunlaşdırılmışdır.

HÜSEYN Əbülfəzl (Həsərət) Əmirxan oğlu (d.1925, Təbriz şəhəri - 1987, Bakı şəhəri) - şair, ədəbiyyatşünas, tədqiqatçı, tərcüməçi, filologiya elmləri namizədi (1969).

1949-cu ildə Şimalı Azərbaycana köçərək Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunda işləmişdir. Əruz və heca vəznlərində şeirlər yazırdı. Otuz il ərzində Nizami Gəncəvinin "Xəmsə"sini orijinaldan öz vəznlərində (əruz ölçülərində) Azərbaycan dilinə tərcümə etmişdir.

N.Gəncəvinin və Azərbaycanın bir sıra görkəmli şairlərinin yazdıqları kitabların tərtibatçısı və redaktoru olmuşdur. Lənkəranın əsrarəngiz təbiəti, insanların qonaqpərvərliyi, diqqəti çəkmiş, bu yerlərdən aldığı təəssüratı nəzmə çəkmişdir. Lənkərana səfərində "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvləri ilə görüşərək, fikir mübadiləsi aparmış, tövsiyələrini vermişdir. Şəhər ictimaiyyəti ilə görüşündə (1986) Lənkəranla bağlı şeirlərini oxumuşdur.

Ustad şair Məhəmməd Hüseyin Şəhriyarın əmisi nəvəsidir.

Şəhriyar bir şeirində onu "el bülbulü" adlandırmış və Əbülfəzl Hüseyiniyə təsəlli verərək Bakını da Təbriz kimi qiymətləndirmiş, "hər ikisi vətəndir" demişdir. "Güləs" şeirini filologiya elmləri doktoru, Prezident təqaüdçüsü şair Mirhaşım Talışlıya həsr etmişdir.

Yerli şairlərdən Şəkar Aslan, Həbib Səfərov, Məhəmmədsadiq Axundov, Mirsalam Babayev və Mirhaşım Talışlı ilə çəkirdiyi şəkil Lənkəran görüşlərindən yadigar qalmışdır.

Hüseyni Əbülfəzl (ortada) Lənkəranlı şairlər həkim-cərrah Hacı Mirsalam Babayev (solda) və filologiya elmləri namizədi, respublikanın Əməkdar müəllimi, Prezident təqaüdçüsü Hacı Mirhaşım Talışlı ilə (1986)

HÜSEYNLİ Təyyar Məhərrəm oğlu (d. 07.12.1951, Lənkəran rayonu, Sütəmur dov kəndi) - inşaat mühəndisi-konstruktoru, respublikanın Əməkdar mühəndisi (14.12.2011).

1965-ci ildə Sütəmur dov kənd səkkizillik məktəbini bitirdikdən sonra təhsilini Lənkəran şəhər 1 nömrəli orta məktəbində davam etdirmiş, oranı 1968-ci ildə başa çatdırmış, 1968-1973-cü illərdə Azərbaycan Politexnik İnstitutunun İnşaat fakültəsində sənaye və mülki tikintilərin konstruktoru ixtisasına yiyələnmişdir.

İnstitutu bitirdikdən sonra təyinatla RSFSR-in Novosibirsk vilayətində Novosibirsk Rayon Neft Kəmərləri İdarəsinin təmir-tikinti qrupuna usta vəzifəsinə qəbul olunmuşdur. 1973-cü ilin dekabrın 17-dən təmir-tikinti qrupuna mühəndis, 1974-cü ilin martın 14-dən idarənin əsaslı tikinti şöbəsinə mühəndis-dispetçer, çox keçməmiş həmin şöbədə böyük mühəndis - dispetçer vəzifəsinə irəli çəkilmişdir. Burada çalışdığı illərdə kəskin iqlim şəraitində tikinti işlərinin aparılması texnologiyasını mükəmməl öyrənmiş, bu müddətdə diametri 1200 mm olan Omsk-Novosibirsk-Anjero-Sudjensk-Krasnoyarsk Neft Kəmərinin çəkilişində yaxından iştirak etmiş, neftötürücü stansiyalarında 5, 10 və 20 min m³ tutumu olan metal çənlərin, su qülləsinin, kompleksə daxil olan müxtəlif təyinatlı sənaye bina və qurğularının tikintisində fəal iştirak etmişdir.

Bakı şəhərinə qayıdaraq əmək fəaliyyətini 1976-cı ildən "Azərdövlətlayihə" Dövlət Baş Layihə İnstitutunun (DBLİ) 1 nömrəli emalatxanasında davam etdirmiş, layihəçi-mühəndis konstruktor işləmişdir. Həmin ilin may ayının 1-dən böyük mühəndis vəzifəsinə irəli çəkilmişdir. 1978-ci ilin mayın 16-dan qrup rəhbəri, sonra 1 nömrəli emalatxananın baş konstruktoru, 1986-cı il fevralın 1-dən layihənin baş mühəndisi vəzifəsində çalışmışdır. 1994-cü ilin yanvarın 1-dən isə institutun texniki şöbəsinə rəis vəzifəsinə, 1996-cı ilin mayın 1-dən "Azərdövlətlayihə" İnstitutunun baş mühəndisinin müavini vəzifəsinə təyin olunmuşdur.

2006-cı ilin dekabr ayından DBLİ "Azərdövlətlayihə" Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin fərmanı ilə Fövqəladə Hallar Nazirliyinin tabeliyinə verilmişdir.

2009-cu ilin yanvarın 5-də Nazirliyin Tikintidə Təhlükəsizliyə Nəzarət Dövlət Agentliyi "Azərdövlətlayihə" DBLİ-nin baş mühəndisinin əvəzi vəzifəsinə irəli çəkilmiş, on gün sonra institutun baş mühəndisi təyin olunmuşdur.

1976-cı ildən doğma kollektivdə - "Azərdövlətlayihə" İnstitutunda çalışdığı müddətdə yüzlərlə bina və qurğuların layihələndirilməsinə baş konstruktor və layihənin baş mühəndisi kimi rəhbərlik etmiş, bəzən sırası mühəndis kimi icraçı işini də öz üzərinə götürmüşdür.

Bilavasitə rəhbərlik etdiyi və yaxından iştirak etdiyi obyektlər: Bakı şəhərində Azərbaycan Tibb Universitetinin yeni tədris korpusu (memarlar: M.Ə. Hüseynov, N.V.Axundova); Bakı Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsinin yeni tədris korpusu; ictimai kitabxana korpusu (memar: A.M.Cabbarlı); Azərbaycan Respublikası Prezident Aparatının inzibati binası (M.T.Xələfovla birlikdə, memar: T.A.Abdullayev); Lənkəran, Sumqayıt, Gəncə, Şirvan, Şəki və digər şəhərlərdə 5-9 mərtəbəli yaşayış evləri; Bakı şəhərində ilk dəfə olaraq İİS-04 seriyasının yığma dəmir-beton konstruksiyalarından ibarət 4 tip 16 mərtəbəli yaşayış evlərinin təkrar tətbiq layihələri; Rusiya Federasiyasının Ulyanovsk şəhərində "Azərbaycan" kinoteatrı, Baykal-Amur Magistralının "Anqoya" dəmir-yol vağzalının inzibati binası (hazırda ümummilli lider Heydər Əliyevin adını daşıyır, memarlar: A.M.Cabbarlı, T.Hacızadə) və s.

Respublikamızın bir sıra şəhər, rayon və kəndlərində çoxlu sayda məktəb binalarının layihələndirilməsində böyük əməyi olmuşdur. Lənkəranın Sütəmurdov kəndində təhsil aldığı məktəbin yeni binasının layihələndirilməsi və inşa edilməsinin təşkilatçısı olmuşdur.

1996 və 2000-ci illərdə Bakı şəhəri, Bayıl yamacında baş vermiş torpaq sürüşməsinin nəticələrinin aradan qaldırılması və ehtimal olunan deformasiyaların qarşısının alınması üçün ilkin tədbirlərin layihələndirilməsi və həyata keçirilməsində fəal iştirak etmişdir. 1999-cu il iyunun 4-

də Ağdaş rayonunda, 2000-ci il noyabrın 25-də Bakı şəhərində baş vermiş zəlzələlərin törətdiyi fəsadların aradan qaldırılmasında, bina və qurğuların gücləndirilməsində əvəzolunmaz əmək və bacarıq sərf etmişdir.

Son illərdə Bakı şəhərində və respublikamızın digər sahələrində vüsət almış yeni çoxmərtəbəli binaların da layihələndirilməsində fəal iştirak etmişdir. Bakı şəhəri, R.Behbudov küçəsində 9, 11, 14, 16, 18, 19 mərtəbəli yaşayış evləri, UniBANK-ın inzibati binası, S.Vurğun küçəsində 2 ədəd 20 mərtəbəli dairəvi yaşayış evləri, Ş.Bədəlbəyli küçəsində 22 mərtəbəli yaşayış evi, Sumqayıt şəhərində "Qövsü Quzeh" yaşayış kompleksi və digər layihələr bu qəbildəndir.

Uzun bir yaradıcılıq yolu keçmiş, sənətinin vurğunu olmaqla, bu sahədə çoxlu sayda mütəxəssis yetişdirmişdir. Böyük bir layihə təşkilatının baş mühəndisi vəzifəsində işləməsinə baxmayaraq, daim bina və qurğuların konstruksiyalarının layihələndirilməsi kimi yaradıcılığını davam etdirmişdir

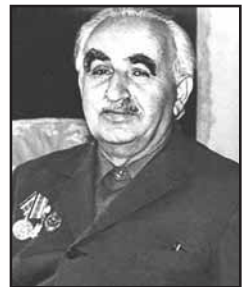
2013-cü ildən Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyi Tikintidə Təhlükəsizliyə Nəzarət Dövlət Agentliyinin rəis müavini.

Əməyi yüksək qiymətləndirilmişdir: Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin fəxri Fərmanı (15.12.2008) ilə təltif olunmuş, respublikanın Əməkdar mühəndisi fəxri adına (2011) layiq görülmüşdür.

HÜSEYNOV Bəşir Mirzəcan oğlu (d. 14.03.1911, Lənkəran rayonu, Separadi kəndi - 22.08.1986, Lənkəran şəhəri) - müəllim, qabaqcıl təhsil işçisi, sərhəd qoşunları əlaçısı, müharibə veteranı.

Lənkəran gimnaziyasını (1923), Quba Pedaqoji Texnikumunu (1927) bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə Yarıdımli rayonunda başlamış, sinif müəllimi, məktəb müdiri (1927-1936), Masallı rayonunda çıxan "Yeni həyat" qəzetində məsul katib işləmişdir. Pedaqoji fəaliyyətini 1938-ci ildən Lənkəran rayonunun Gərmətük və Şürük kənd orta məktəblərində davam etdirmiş,

coğrafiya fənnindən dərs demişdir. Böyük Vətən müharibəsinin ilk günlərindən döyüşən ordu sıralarında, 1941-ci ildə isə İrana keçən Sovet Ordusunun tərkibində olmuşdur. Sonralar Krim uğrunda döyüşlərdə iştirak etmiş, Kerç ətrafında ağır yaralanaraq, hərbi hospitalda müalicə olunmuşdur.

Müharibədən sonra Lənkəran dəmiryol stansiyasında müxtəlif vəzifələrdə çalışmışdır.

İkinci qrup müharibə əlili idi.

Birinci dərəcəli "Vətən" müharibəsi ordeni, "Döyüş xidmətlərinə görə", "Almaniya üzərində qələbəyə görə", "SSRİ Silahlı Qüvvələrinin 50 illiyi", "Novorossiysk qələbəsinin 50 illiyi" medalları, iki dəfə "Sərhəd qoşunları əlaçısı" (II dərəcə) döş nişanları və s. ilə təltif edilmişdir.

HÜSEYNOV Daşı Oruc oğlu (d.01.09.1966, Lənkəran rayonu, Aşağı Nüvədi qəsəbəsi-23.07.1986) - Əfqanıstan döyüşçüsü, şəhid.

1983-cü ildə kənd orta məktəbini, 1985-ci ildə 169 sayılı texniki peşə məktəbini bitirib, 1985-ci ildə Əfqanıstanda Sovet döyüşçülərinin tərkibində xidmətdə olub. "Qırmızı Ulduz" ordeni və "Əfqan xalqının minnətdarlığı" medalı ilə təltif edilib.

Qəsəbə qəbiristanlığında basdırılmışdır.

HÜSEYNOV Eldar Sərdar oğlu - (d.11.03.1941, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi) - mühəndis-texnoloq, Lənkəran şəhər bələdiyyəsinin sədri (2000- ci ildən).

Veravul kənd orta məktəbini (1957), Bakı Texnologiya Texnikumunu (1968), Kirov adına Leninqrada Meşəçilik Akademiyasının ağac emalı fakültəsini (1978) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran mebel fabrikinə başlamışdır (1968). Sex ustası, sex rəisi, baş texnoloq, baş mühəndis işləmiş, 1982-ci ildə müəssisənin direktoru təyin edilmişdir.

Rəhbərlik etdiyi mebel fabriki əmək göstəricilərinə görə ardıcıl 7 dəfə Azərbaycan KP MK, Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti, AHİŞ və respublika komsomolu Mərkəzi Komitəsinin

keçici Qırmızı bayrağı ilə təltif olunmuş, bir dəfə Ümumittifaq yarışının qalibi çıxmışdır.

1997-ci ildən "Lənkəran-mebel" açıq tipli səhmdar cəmiyyətinin sədridir.

HÜSEYNOV Emin Zamin oğlu (d.12.11.1974, Sumqayıt şəhəri) - iqtisadçı, iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru (2014), Azərbaycan Respublikası Maliyyə nazirinin müavini (2016).

Lənkəranın Boladı kəndindən olan və uzun illər Sumqayıtda müxtəlif vəzifələrdə, o cümlədən Sumqayıt Superfosfat Zavodunun, Sumqayıt Sintetik Kauçuk Zavodunun direktoru, "Sumqayıt kimya sənayesi" İstehsalat Birliyi Baş direktorunun birinci müavini vəzifələrində işləmiş, Dövlət mükafatı laureatı Zamin Hüseynovun oğludur.

E. Hüseynov 1996-cı ildə Azərbaycan Dövlət İqtisad İnstitutunun Kommersiya fakültəsini Beynəlxalq iqtisadi münasibətlər ixtisası üzrə bitirib.

1998-ci ildə ABŞ-ın Florida Ştatı Universitetində iqtisad üzrə, 2009-cu ildə isə ABŞ-ın Harvard Kennedi Məktəbində Dövlət idarəçiliyi üzrə magistr dərəcələri alıb.

2014-cü ildə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası tərəfindən iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsinə layiq görüldü.

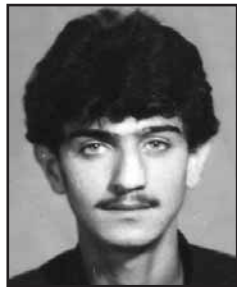
Dünya Bankının Azərbaycandakı Daimi Nümayəndəliyində (1998-2001), Beynəlxalq Valyuta Fondunun Azərbaycandakı Daimi Nümayəndəsinin Ofisində (2001-2003), Dünya Bankının Azərbaycandakı Ölkə Ofisində (2003 - 2005) ölkə üzrə iqtisadçı, Azərbaycan Respublikası Milli Bankında Tədqiqatlar departamentinin direktoru (2005-2007), Azərbaycan Respublikası Milli Bankında Tədqiqatlar və statistika departamentinin direktoru (2007-2008), Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankında Tədqiqatlar departamentinin direktoru, Mərkəzi Bankın baş iqtisadçısı (2008-2010), Azərbaycan Respublikası Milli Bankında Tədqiqatlar və inkişaf mərkəzinin direktoru, Mər-

kəzi Bankın Baş direktoru (2010-2013), Azərbaycan Diplomatıya Akademiyasında (ADA) Strategiya və inkişaf məsələləri üzrə prorektor (2013-2016), ADA Universitetində Elmi məsələlər və strategiya üzrə prorektor (2016-cı ilin yanvar ayından iyun ayına kimi) vəzifələrində işləmişdir.

Dövlət başçısının 24 iyun 2016-cı il tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikası Maliyyə nazirinin müavini təyin edilmişdir.

2016-cı ilin mart ayından Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritəsinin başlıca istiqamətlərinin təsdiqi və bundan irəli gələn məsələlər haqqında" Sərəncamı əsasında yaradılmış İşçi Qrupun üzvüdür.

HÜSEYNOV Ədalət Hacıbaba oğlu (d. 20.06.1976, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi -08.05.1995) - Qarabağ şəhidi.

Vilvan kənd orta məktəbini və Lənkəran 113 saylı texniki peşə məktəbini bitirmişdir (1993). Milli Ordu sıralarına 1994-cü ildə çağırılmış, minatəmizləyənlər alayında xidmət etmişdir. Tərtərdə minalanmış sahəni zərərsizləşdirərkən həlak olmuşdur.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

HÜSEYNOV Ələkbər İslam oğlu (10.04.1897, Lənkəran şəhəri - 05.11.1974, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, ictimai xadim, qabaqcıl maarif xadimi.

İlk təhsilini mədrəsədə almış, ərəb və fars dillərinə bələd olmuşdur. Sovet hakimiyyətinin ilk illərində müəllimlik fəaliyyətinə başlamış, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun tarix fakültəsini bitirmişdir. Böyük Vətən müharibəsindən sonra Azərbaycan KP Astara Rayon Komitəsinin birinci katibi (1945-1946) işləmişdir. 1946-cı ildən ömrünün axırınadək pedaqoji işdə çalışmışdır. Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbinin

direktoru (1943-1948), rayon xalq maarif şöbəsinin müdiri, şəhər 2 saylı orta məktəbində tədris işləri üzrə direktor müavini işləmişdir.

Pedaqoji iş təcrübəsi respublikada yayılmışdır.

Lenin və Qırmızı Əmək Bayrağı ordenləri ilə təltif olunmuşdur.

HÜSEYNOV Fəxrəddin Ağaverdi oğlu (d. 01.07.1974, Lənkəran rayonu, Mamusta kəndi - 1994) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra təhsilini Q. Məmmədov adına Bakı Dənizçilik Məktəbində davam etdirmişdir. 1993-cü ildə könüllü olaraq Milli Ordu sıralarına getmiş, Ağdam, Füzuli uğrunda döyüşlərdə iştirak etmişdir. Siyasi və döyüş hazırlığı əlaçısı idi.

1994-cü ilin fevralın 18-də Kəlbəcərin Murovdağ əməliyyatında itkin düşmüşdür.

HÜSEYNOV Fəxrəddin Şahbaz oğlu (d. 14.04.1955, Oğuz rayonu, Padar kəndi) - şərqşünas, tərcüməçi, Əfqanıstan müharibəsi veteranı, tarix elmləri namizədi (2006).

Lənkəran rayonundakı Mamusta kənd orta məktəbini (1972), Azərbaycan Dövlət Universitetinin şərqşünaslıq fakültəsinin fars dili şöbəsini (1977) bitirib.

Sütəmurdoğ kənd tam orta məktəbində fars dili müəllimi (1977-1981), Lənkəran mədəniyyət şöbəsində metodist-təlimatçı (1983-1989), Lənkəran tarix-diyarşünaslıq muzeyində elmi işçi (1989-1994) kimi fəaliyyət göstərmişdir. 1994-cü ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin müəllimidir.

"İran-Azərbaycan siyasi münasibətləri" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə edərək, tarix elmləri namizədi alimlik dərəcəsi alıb (2006).

21 elmi məqalənin müəllifidir. Beynəlxalq və respublika elmi konfranslarının iştirakçısıdır.

Əfqanıstan Demokratik Respublikasında tərcüməçi kimi fəaliyyət göstərmiş (1981-1983, 1985-1987).

"Qırmızı Ulduz" ordeninə layiq görülmüş (1986).

HÜSEYNOV Fərhəddin Əbülqasım oğlu (d. 19.07.1952, Lənkəran rayonu, Viyən kəndi) - iqtisadçı, Azərbaycan Respublikasının "Fəxri auditoru" (2009).

Gərmətük qəsəbə orta məktəbini (1969) və Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutunu bitirib (1974).

Lənkəran konserv kombinatında iqtisadçı və baş iqtisadçı (1974-1979), Aqrar Sənaye Birliyində təftişçi-mühasib (1979-1980), Lənkəran Çay sənayesi üzrə istehsalat birliyində təftişçi-mühasib (1980-1987), "Oktyabrın 60 illiyi" sovxozunda baş iqtisadçı (1987-1988), Lənkəran Aqrar Sənaye Birliyində təftişçi-mühasib (1988-1996) işləyib.

1996-cı ildən Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatası Lənkəran şəhər təşkilatının direktorudur.

Auditor xidmətinin inkişafındakı xidmətlərinə görə "Tərəqqi" medalı ilə təltif olunub (2011).

HÜSEYNOV Həsərət Qəzənfər oğlu (d. 27.07.1968, Lənkəran rayonu, İstisu qəsəbəsi-11.08.1992) - Qarabağ şəhidi.

Səkkizinci sinfi bitirdikdən sonra Lənkəran 34 saylı texniki peşə məktəbində təhsilini davam etdirmişdir (1983).

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran 1 saylı çay fabrikində başlamışdır.

Qarabağ hadisələri başlananda cəbhəyə könüllü getmiş, Laçın döyüşlərində iştirak etmişdir. Ağdərə döyüşlərində qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Siyasi və döyüş hazırlığı əlaçısı idi.

Məzarı qəsəbə qəbiristanındadır.

HÜSEYNOV Xaqani Salman oğlu (d. 10.03.1949, Lənkəran rayonu, Kosalar kəndi) - uroloq-cərrah, urologiya sahəsində respublikanın aparıcı mütəxəssislərindən biri, tibb elmləri namizədi (1987), respublikanın Əməkdar həkimi (16.06.2017).

Lənkəranda Şürük kənd orta məktəbini gümüş medalla (1965), N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun müalicə-profilaktika fakültəsini (1971) fərqlənmə ilə bitirmişdir.

Tibb İnstitutunun altıncı kursunda oxuyarkən respublika Klinik Uroloji Xəstəxanasında işləməyə başlamışdır (1970).

Sovet Ordusu sıralarında tibb xidməti rəisi olmuşdur (1971-1972).

Akademik M. Cavadzadənin ümumi rəhbərliyi ilə dünya urologiya praktikasında ilk dəfə adenoma əməliyyatından sonrakı mərhələdə xəstələrin tam sağlması üçün musiqi altında yüngül idman hərəkətləri və fitoterapevtik - bitki-çiçəklərlə müalicə aparılması üzrə 400-dən artıq xəstə üzərində tədqiqat aparmış və yüksək nəticələr əldə edilmişdir.

1987-ci ildə Kiyevdə böyük diskussiyaya səbəb olan təcrübələrindən danışarkən məlum olmuşdur ki, Ukraynada da bu sahədə təcrübə aparmağa səy göstərilmiş, lakin azərbaycanlı uroloq onları qabaqlamışdır.

"Prostat vəzin adenomasında ürək, qan-damar sisteminin, böyrəklərin və tənəffüs orqanlarının fəaliyyəti" mövzusunda dissertasiya müdafiə etmiş, tibb elmləri namizədi alimlik dərəcəsinə layiq görülmüşdür.

1992-1995-ci illərdə İran İslam Respublikasında uroloq-cərrah işləmişdir.

Rusiya, Ukrayna, Türkiyə, İran və bir sıra digər ölkələrdə elmi konfranslarda iştirak etmiş, maraqlı elmi məruzələri ilə tibb ictimaiyyətinin diqqətini cəlb etmişdir.

26 elmi əsərin, 1 monoqrafiyanın müəllifidir.

Lənkəran şəhər xəstəxanasının urologiya şöbəsi ilə müntəzəm əlaqə saxlayır, burada aparılan cərrahiyyə əməliyyatlarında iştirak edir.

HÜSEYNOV İdrak Ağamoğlan oğlu (d.03.04.1974, Lənkəran rayonu, Osaküçə kəndi - 18.01.1993) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra kənddəki təsərrüfatda fəhlə işləmişdir (1992).

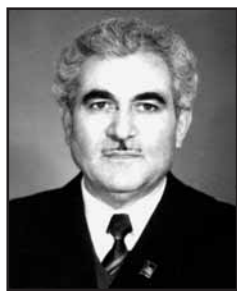
Ordu sıralarına çağırıldığı ilk günlərdə Bakı şəhərində xidmət etmiş, sonuncu məktubu Ağdərə rayonundan gəlmişdir.

Döyüş tapşırığını yerinə yetirərkən qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Kənd orta məktəbinə adı verilmişdir.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

HÜSEYNOV Kamil Mustafa oğlu (d.22.03.1929, Lənkəran rayonu, Göyşaban kəndi - 16.03.

2012, Liman şəhəri) - müəllim, respublikanın Əməkdar müəllimi (2007), qabaqcıl təhsil işçisi.

1949-cu ildə Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini bitirdikdən sonra Göyşaban kənd məktəbində sinif müəllimi işləyib. Burada bir il işlədikdən sonra Lənkəran Pedaqoji Texnikumuna daxil olub.

1957-ci ildə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun filologiya fakültəsini bitirib.

1951-ci ildən Liman şəhər 1 saylı orta məktəbində işləyib. 1969-2007-ci illərdə məktəbin direktoru olub. Təbliğatçıların rayon seminarı olub.

"Şərəf Nişanı" ordeni ilə təltif edilib.

İş təcrübəsi rayon məktəblərində yayılmışdır.

Anası Münəvvər xanım "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvü, şair Molla Fəttah Səhbənin nəvəsidir.

Azərbaycan müəllimlərinin IX-XIII qurultaylarının nümayəndəsi olub.

HÜSEYNOV Məmmədhüseyn Babəli oğlu (d.03.12.1962, Lerik rayonu, Osnağaküçə kəndi) - müəllim, biologiya elmləri namizədi (1993), müasir genetik sahəsində mütəxəssis, dosent.

Liman şəhər 1 saylı orta məktəbini (1979), Azərbaycan Dövlət Universitetinin biologiya fakültəsini (1989), Azərbaycan EA Genetika və Seleksiya İnstitutunun aspiranturasını (1992) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə İliç adına sovxozda fəhlə kimi başlamış (1979-1981), sonra Sovet Ordusu sıralarında hərbi xidmətdə olmuşdur (1981-1983).

Pedaqoji fəaliyyətinə ali məktəbi bitirdikdən sonra, 1989-cu ildə Nərimanabad kənd orta məktəbində başlamışdır.

1992-ci ildən Lənkəran Dövlət Universitetində işləyir. 1999-2017-ci illərdə kimya-biologiya kafedrasının müdiri olmuşdur.

"Feyxoə meyvələrindən alınmış ekstraktların antimitagen aktivliyi" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir.

"Subtropik bitkilərdən alınmış maddələrlə mutasiya prosesinin tənzimlənməsi" mövzusunda doktorluq dissertasiyası üzərində işləyir.

50-dən çox elmi məqalənin, o cümlədən 1 dərslik, 2 dərs, 4 metodik vəsait və 4 proqramın müəllifidir.

Əsərləri: Ümumi sitologiya (dərslik, F.Əmirova ilə), B., 2005; Sitologiya (dərs vəsaiti, F.Əmirova ilə), B., 1999; Embriologiya (dərs vəsaiti, M.Quliyev ilə), B., 2010; Ümumi biologiya, B., 2013.

HÜSEYNOV Mirəziz Mirməmməd oğlu (d.01.01.1914, Lənkəran şəhəri - 29.03.1983, Lənkəran şəhəri) - həkim-pediatr, Lənkəran uşaq səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri.

N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu bitirmişdir (1938). Ali təhsildən sonra həqiqi hərbi xidmətə çağırılmış, ikinci Dünya müharibəsinin iştirakçısı, Leningrad cəbhəsində sanitariya rotasının komandiri olmuşdur (1938-1945). Ordudan sonra Lənkəran mərkəzi xəstəxanasında əvvəl

uşaq-qadın məsləhətxanasının müdiri (1946-1950), sonralar, ömrünün axırınadək uşaq xəstəxanasının baş həkimi işləmişdir. Lənkəran uşaq səhiyyəsinin inkişafında xidmətləri vardır.

"Qırmızı Ulduz", "Birinci dərəcəli Vətən müharibəsi", Qırmızı Əmək Bayrağı ordenləri və medallarla, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı ilə təltif edilmişdir.

Gənc tibb mütəxəssislərinin hazırlanmasında xidmətləri vardır.

HÜSEYNOV Rakif Əşrəf oğlu (d. 21.02.1960, Lənkəran rayonu, Mamusta kəndi) - Azərbaycan Hərbi Dəniz Qüvvələrinin təşkilatçılarından biri, 2012-ci ildən ehtiyatda olan birinci dərəcəli kapitan (polkovnik).

Azərbaycan Hərbi Dəniz Qüvvələrinin yaranması və inkişafında, Milli hərbi tərbiyəçi zabit kadrlarının yetişdirilməsi və formalaşmasında, hərbi qulluqçuların vətənpərvərlik tərbiyəsində xüsusi əməyi olan vəzifəli hərbi kadrlardan biri olmuşdur. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda gedən döyüş əməliyyatlarında iştirak etmişdir.

1977-ci ildə Mamusta kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra əmək fəaliyyətini Nəriman Nərimanov adına sovxozda fəhlə kimi başlamışdır. 1978-1981-ci illərdə Qırmızı Bayraqlı Şimal Hərbi Dəniz Donanmasında həqiqi hərbi xidmət keçmişdir.

1981-1995-ci illərdə Kiyev Ali Hərbi Dənizçilik Siyasi Məktəbində oxumuşdur.

Qırmızı Bayraqlı Hərbi Dəniz Donanmasının Arxangelsk və Murmansk vilayətlərində hərbi gəmilərdə xidmət etmişdir. Yeganə azərbaycanlı zabitdir ki, hərbi xidmətinin altı ilini Sovetlər Birliyinin ən böyük və əzəmətli döyüş hərbi gəmisi olan "Kiyev" aviasiya daşıyan gəmisində keçirmişdir. Hərbi dənizçi olaraq dünyanın 2 okeanının 10-dan çox dənizlərinin sularını fəth etmiş, on minlərlə dəniz mili keçmiş, hərbi xidmət keçdiyi gəmilərin ekipajları tərkibində SSRİ məkanından uzaqlarda döyüş növbəsini aparmışdır.

Azərbaycan müstəqilliyini qazandıqdan

sonra, 1993-cü ildə öz xahişi ilə vətənə qayıtmış, Azərbaycan Hərbi Dəniz Qüvvələrində hərbi xidmətini davam etdirmişdir. Azərbaycan Hərbi Dəniz Qüvvələrində hərbi gəmilər divizion komandirinin müavini vəzifəsindən Hərbi Dəniz Qüvvələrinin şöbə rəisi vəzifələrinə qədər yüksəlmiş, birinci dərəcəli kapitan (polkovnik) hərbi rütbəsinə layiq görülmüşdür.

SSRİ və Azərbaycan dövlət medalları ilə təltif olunmuşdur.

Ehtiyatda olan zabit kimi gənclərin və hərbi qulluqçuların hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsində, ölkəmizin ictimai həyatında fəal iştirakını davam edir.

Azərbaycan Vətən Müharibəsi Veteranlar Birliyi Bakı şəhər Səbail şöbəsinin üzvüdür.

HÜSEYNOV Rafiq Əzizağa oğlu (d. 01.12.1959, Lənkəran rayonu, Biləsər kəndi) - biolog, Azərbaycan Zooloqlar Cəmiyyətinin üzvü, Azərbaycan Ornitologiya Cəmiyyəti idarə heyətinin üzvü, biologiya elmləri namizədi (2003).

1977-ci ildə kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra Frunze adına sovxozda əmək fəaliyyətinə başlamışdır. Sovxozda işləyərkən hərbi xidmətə çağırılmışdır. 1980-ci ildə hərbi xidmətini başa vuraraq, əmək fəaliyyətini Yeni Bakı Neftayırma Zavodunda davam etdirmiş, müəssisədəki 1 nömrəli sexdə operator işləmişdir (1981-1983).

1983-cü ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin biologiya fakültəsinə daxil olmuş, 1988-ci ildə oranı biologiya ixtisası üzrə bitirərək Azərbaycan EA Zoologiya İnstitutunun Ornitologiya laboratoriyasında baş laborant vəzifəsində fəaliyyətə başlamış, 1991-2002-ci illərdə kiçik elmi işçi vəzifəsində çalışmışdır.

"Lənkəran təbii vilayətinin cücüyeyən quşlarının ekoloji və etoloji xüsusiyyətləri" mövzusunda elmi işini müdafiə edərək biologiya elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır (2003).

2002-ci ilin sentyabr ayından Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunun Sumqayıt filialında

işləyir. 2003-cü ildən institutun dosenti, 2006-cı ildən Təbiət fənləri kafedrasının müdürüdür.

40-dan çox elmi məqalənin, 1 dərs vəsaitinin müəllifi, Azərbaycanın "Qırmızı kitab"ının ikinci nəşrinin müəlliflərindən biridir.

HÜSEYNOV Ramiz Bəşir oğlu (d.22.09.1937, Lənkəran şəhəri) - jurnalist, dövlət qulluqçusu, SSRİ Jurnalistlər İttifaqının üzvü (1964).

Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini (1965), Bakı Ali Partiya Məktəbini partiya jurnalisti ixtisası üzrə (1971) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə 1955-ci ildə rayonun Göyşaban kənd kitabxanasında kitabxanaçı kimi başlamış, 1957-1960-cı illərdə Sovet Ordusu sıralarında hərbi xidmətdə olmuşdur. Sonralar Liman şəhər mədəniyyət evində bədii rəhbər (1960), Lənkəran tarix-diyarşünaslıq muzeyinin direktoru (1961-1962), "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində müxtəlif vəzifələrdə, o cümlədən şöbə müdürü, məsul katib, redaktor müavini (1962-1980), Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsi siyasi maarif kabinetinin müdürü (1980-1981), təbliğat və təşviqat şöbəsinin müdürü (1981-1991), Lənkəran Dövlət Universitetində şöbə müdürü, kitabxanaçı və müəllim (1992-1997), Lənkəran Məşğulluq Mərkəzinin direktoru (1995-2004) işləmişdir. Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsinin plenum üzvü, bir neçə çağırış Lənkəran şəhər və rayon Sovetlərinin deputatı, SSRİ Jurnalistlər İttifaqı Lənkəran şəhər bölməsinin sədri olmuş, ictimai asayişin qorunmasında fəal iştirakına görə iki dəfə "Sərhəd qoşunları əlaçısı" (II dərəcə) döş nişanına layiq görülmüşdür.

HÜSEYNOV Rəşadət Xanağa oğlu (d. 09. 06. 1964, Lənkəran şəhəri - 27.02.1993) - hərbi-zabit, böyük leytenant, Qarabağ şəhidi.

Lənkəran şəhər 1 sayılı orta məktəbini (1980), Tbilisidə Hərbi Komandirlər Məktəbini (1985) bitirmişdir. Qarabağ hadisələrinin ilk günlərindən Milli Ordu sıralarında xidmət etmişdir.

Komandiri olduğu vızvod bir sıra əməliyyatlarda iştirak etmişdir.

Laçın rayonunu düşmənlərdən qoruyarkən yaralanmış, hərbi hospitalda müalicə olunmuşdur. Sağaldıqdan sonra yenidən döyüş bölgəsinə getmiş, Ağdərə uğrunda döyüşdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Şəhərin Böyük bazar qəbiristanında dəfn olunmuşdur.

HÜSEYNOV Sadiq Beytulla oğlu (d. 25.04.1974, Lənkəran rayonu, Daşdalıqar kəndi - 21.11.1992) - Qarabağ şəhidi.

Milli Ordu sıralarına könüllü getmiş, Kəlbəcər, Laçın döyüşlərində iştirak etmişdir. Ağdərə uğrunda döyüşlərdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

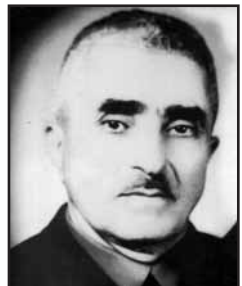
Məzarı kənd qəbiristanındadır.

HÜSEYNOV Salman Abdulla oğlu (d.1902, Lənkəran rayonu, Kosalar kəndi - 28.02.1973, Kosalar kəndi) - pedaqoq, qabaqcıl maarif xadimi, Lənkəran səhiyyəsi və maarifinin təşkilatçılarından biri.

Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun ədəbiyyat-tarix fakültəsini bitirmişdir (1935).

Lənkəranda ictimai fəallığı ilə seçilmiş, orta məktəbi bitirdikdən sonra Lənkəran Qəza Partiya Komitəsinin tövsiyəsi ilə rayon səhiyyə şöbəsinin müdürü təyin olunmuşdur (1927). Sonralar Yardımlı rayon səhiyyə şöbəsinin müdürü (1928-1929), Lerik Rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin katibi (1929-1932), Lerikdə məktəb direktoru (1932-1935), Lənkəranın Şürük, Gərmətük, Gəgiran, Separadi və Viyən kənd məktəblərinin direktoru (1935-1951), Gərmətük kəndindəki kolxoz təsərrüfatında partiya təşkilatı katibi, Şürük kənd istehlak cəmiyyətində təftiş komissiyası üzvü.

siyasının sədri və başqa vəzifələrdə işləmişdir.

Orden və medallarla, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı ilə təltif edilmişdir. 3 çağırış rayon Sovetinin deputatı olmuşdur.

HÜSEYNOV Sayad Eynulla oğlu (d.1904, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi - 08.05.1989, Veravul kəndi) - el ağsaqqalı, istehsalat qabaqcılı, müharibə veteranı, Lənkəran Veteranlar Şurasının sədri (1976-1989).

Yeniyyətlik dövründən əmək fəaliyyətinə başlamışdır.

1930-cu ildə Veravul kəndində kolxoz təsərrüfatı təşkil olunanda onun sədri seçilmişdir.

Lənkəranda rayonlararası partiya məktəbini bitirdikdən sonra, 1932-ci ildə Mamusta kəndində kolxoz sədri işləmiş, bir il sonra rayonun üçüncü zonası üzrə sahə direktoru vəzifəsinə seçilmişdir. Sonra müxtəlif vaxtlarda Boladi, Darquba, Veravul kəndlərində kolxoz sədri, Kirov (indiki İstisu) qəsəbə və Vilvan kənd Sovetlərinin sədri, Girdəni kənd istehlak cəmiyyətinin sədri işləmişdir.

1955-ci ildən ömrünün axırınadək rayonlararası ovçular və balıqçılar ittifaqının sədri vəzifəsində çalışmışdır.

Böyük Vətən müharibəsinin (1941-1945) ilk günlərindən döyüşən ordu sıralarında olmuşdur. Döyüş yolu Praqada qələbə ilə başa çatmışdır.

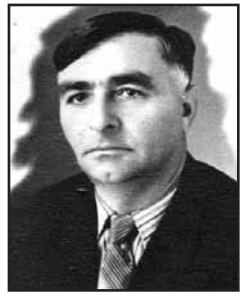
Lənkəran Veteranlar Şurasının sədri olmuşdur.

2 dəfə "Qırmızı Ulduz", Qırmızı Əmək Bayrağı, "Böyük Vətən müharibəsində xidmətlərinə görə" ordenlərinə layiq görülmüşdür.

HÜSEYNOV Sərdar Təlib oğlu (d.07.03.-1910, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi - 05.11.1980, Vilvan kəndi) - istehsalat qabaqcılı, Böyük Vətən müharibəsi veteranı.

Orta təhsilini Veravul kənd orta məktəbində almış (1926), Gəncə Kənd Təsərrüfatı Texnikumunun zootexnik şöbəsini (1936) bitirmiş, Şağ-laser kəndində üçüncü sahə maldarlıq məntə-

qəsinin müdiri (1937-1941), Vilvan kəndindəki təsərrüfatda ilk partiya təşkilatı katibi və baş aqronom (1946-1947), kolxoz sədri (1974-1953), Girdəni kənd istehlak cəmiyyətinin sədr müavini (1953-1954), Vilvan kənd Sovetinin sədri (1955-1957), Girdəni kənd istehlak cəmiyyətinin sədri (1957-1970), Lənkəran tədarük kontorunda məsul vəzifələrdə işləmişdir. 1971-ci ildə Lənkəran kimyəvi təmizləmə və boyama fabrikinə təşkil etmiş, ömrünün axırınadək onun direktoru olmuşdur.

1941-ci il iyun ayının 1-dən 1945-ci il oktyabrın 18-dək döyüşən ordu sıralarında olmuş, Qafqaz dağlarının ətəklərindən Berlinədək döyüş yolu keçmişdir. Başçılıq etdiyi vzvod Şpreye çayını keçərək Sovet bayrağını birinci olaraq Almaniya torpağında dalğalandırmışdır. Birinci Belorusiya cəbhəsinin alay komandiri, qvardiya podpolkovniki P.İ.Milov və dörd generalın imzaladığı təqdimatda yazılmışdır: "Alman işğalçıları ilə döyüşlərdə Hüseynov özünü fəvqəladə bir döyüşçü kimi göstərmişdir. O, Korçmi rayonunda səddi keçərkən suya birinci atıldı, düşmənin şiddətli atəşi altında üzərək səddi keçdi, döyüşçüləri ruhlandıraraq arxasınca apardı. Hüseynov özü əlində qumbara düşmən səngərinə atıldı və orada 12 hitlerçini məhv etdi. Güclü qüvvəyə malik düşmən bir neçə dəfə əks hücuma keçdisə də, bu, Hüseynovu qorxutmadı. Ələ keçirilmiş mövqeyi saxlayaraq kiçik dəstə ilə sonuna qədər düşmənlə vuruşdu. Bununla da piyada hissələrimizin əsas qüvvələrinə Spreye çayının o tayına, yəni Berlinin qərb yarısına keçmək imkanı yaratdı. Bu döyüşdə Hüseynovun vzvodu 50-yə qədər hitlerçini məhv etdi. İgidlik, qətiyyət, cəsarətinə görə Hüseynova Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adı verilməsi layiqdir."

SSRİ Müdafiə Nazirliyinin kadrlar idarəsindən Sərdar Hüseynovun adına göndərilmiş cavab məktubunda isə yazılmışdır: "Həqiqətən Siz Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adını almağa təqdim edilmisiniz. Lakin Birinci Belorusiya cəbhəsinin komandanlığı igidliyinizi nəzərdən

keçirərək Sizi öz əmrilə Qırmızı Bayraq ordeni ilə təltif etmişdir".

Bakı şəhərinin küçələrindən birinə adı verilmişdir. Vaxtı ilə kolxoz sədri işlədiyi Vilvan kəndindəki təsərrüfat 1990-1997-ci illərdə qəhrəman döyüşçünün adını daşımışdır.

Azərbaycan televiziyası 1975-ci ildə həyatı və döyüş fəaliyyətini əks etdirən sənədli film çəkmiş, haqqında F.İ.Bokovun "Azərbaycan övladlarının ölməz igidliyi", İ.Novruzovun "Son hücum", Rizvan Zeynalov və Lev Boroditskinin "461-cı Taqanroq diviziyası", E.Əhədovun "Yanar üfüqlər" kitablarında cəsurluğunu əks etdirən maraqlı epizodlar verilmişdir.

HÜSEYNOV Süleyman Məsi oğlu (d.19.09.1949, Ləmkəran rayonu, Boladi kəndi) - kimyaçı mühəndis - texnoloq, şair, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (1999).

Boladi kənd orta məktəbini (1966), Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutunu (indiki Neft Akademiyası, 1972), Rusiya hökumətinin nəzdində Moskva Xalq Təsərrüfatı Akademiyasını (indiki Rusiya Prezidenti yanında Xalq Təsərrüfatı və Dövlət Qulluğu Akademiyası, 1993) fərqlənmə diplomu ilə bitirib.

Əmək fəaliyyətinə 1966-cı ildə Sumqayıt Superfosfat Zavodunda elektrik çilingəri kimi başlayıb. Sonralar Sumqayıt Kompresorlar Zavodunda böyük mühəndis, şöbə rəisinin müavini, büro rəisi, direktorun kadr və məişət məsələləri üzrə köməkçisi (1971-1981), Sumqayıt "Kimyasənaye" İstehsalat Birliyində sex rəisi, baş direktorun kadr məsələləri üzrə müavini (1981-1988), Sumqayıt xalq istehlakı malları və lak-boya materialları kombinatının direktoru (1988-1994), Sumqayıt ƏMX "İmdad" istehsal-kommersiya birliyinin baş direktoru (1994-1998), Sumqayıt Superfosfat Zavodunun direktoru (1998-2000), Rusiya "RR-firma" QTSC-nin Azərbaycan nümayəndiliyinin rəhbəri (2000-2010), Moskva vilayəti Sergiyev-Posad şəhərində "Skoropuskovskiiy Sintez" Zavodunda kadrlar

üzrə baş mütəxəssis (2000-2004) işləmişdir.

Sumqayıt şəhər Sovetinin deputatı seçilmişdir (1990-1995).

Bədii yaradıcılığa orta məktəb illərindən başlamışdır. İlk şeiri Sumqayıtda çıxan "Kimyaçı" çoxtiraajlı qəzetində dərc olunmuşdur (1971). "Bakıda bir məzar var" sərlövhəli şeir iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı general Həzi Aslanova həsr edilmişdir.

"Bir həzin nəğmə" adlı ilk şeirlər kitabı "Gənclik" nəşriyyatında 1993-cü ildə çapdan çıxmışdır. Şeirlərinə mahnılar bəstələnib. İki audio diski buraxılıb.

Haqqında "Öz yolumla gedirəm" sənədli televiziya filmi çəkilib.

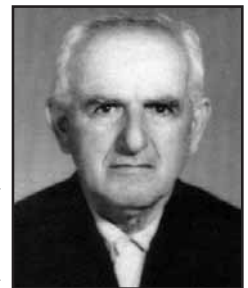
Əsərləri rus və özbək dillərinə tərcümə olunmuşdur. Daşkənddə çap olunmuş "Müasir Azərbaycan poeziyası antologiyasına" şeirləri özbək dilində daxil edilmişdir. 2016-cı ildə tanınmış özbək tərcüməçisi Şəhlo Kasimovanın rus dilinə tərcüməsində "And" romanı çapdan çıxmışdır.

"Qılınc və Qələm" Beynəlxalq ədəbi mükafatına layiq görülüb (2005).

Əsərləri: Bir həzin nəğmə, 1993; İ doæèò áú òâê (rus dilində), 1993; Ana baxışları (hekayələr), 1999; Âñèè ý íâ æeðíóñ (rus dilində), 1999; Qəlb harayım, 2001; Öz yolumla gedirəm, 2000; And (povest), 2004; Taleyim mənim, 2009; Me÷ ìðaâñóäëý (rus dilində), 2010; Qisas (povest), 2013; And (roman), 2017; Këýòâa (roman, rus dilində), 2017.

HÜSEYNOV Şükür Qafur oğlu (d.01.01.1900, Lənkəran rayonu, Separadi kəndi - 25.02.1979, Boladi kəndi) - müəllim, Lənkəran maarifinin təşkilatçılarından biri, qabaqcıl maarif xadimi, molla-nəsrədinçimüəllim.

İlk təhsilini Lənkəranda "Behcət" məktəbində almış (1907-1909), sonralar tanınmış maarifçi Teymur bəy Bayraməlibəyovun rus-müsəlman məktəbində oxumuşdur (1912-1919). Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra hərbi xidmətdə olmuşdur (1920-1922). Hərbi xidmətini başa

vuraraq, Lənkəranın Boladi kəndində əvvəl savad kursunda dərs demiş, sonralar dördsinipli birinci dərəcəli Şura Zəhmət Məktəbinə ədəbiyyat müəllimi təyin edilmişdir (1922-1925).

Müəllimə ehtiyac olduğundan əvvəl rayonun Separadi kəndində (1925-1929), sonralar Cəlilabad rayonunun Göytəpə və Masallı rayonunun Bədəlan, Musaküçə və Mahmudavar kəndlərində məktəb müdiri (1929-1941) işləmişdir.

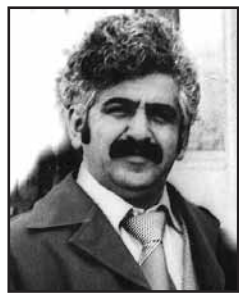
İşləyə-işləyə təhsilini davam etdirmiş, 1937-ci ildə Azərbaycan SSR Xalq Maarif Komissarlığı Dövlət Pedaqoji Təhsil İnstitutunun ədəbiyyat fakültəsini bitirmişdir.

Böyük Vətən müharibəsi dövründə İkinci Ukrayna cəbhəsinin tərkibində döyüşmüşdür. 1945-ci ilin sentyabr ayında ehtiyata buraxılmış, Boladi kənd orta məktəbinin direktoru işləmişdir (1945-1949).

İyirminci illərdən sonra "Molla Nəsrəddin" jurnalının səhifələrində dövrün ictimai-siyasi bələblərini əks etdirən məqalələrlə çıxış etmişdir. Müharibədən sonra dövrü mətbuatla əlaqə saxlamışdır.

İkinci və üçüncü dərəcəli "Şöhrət", Qırmızı Əmək Bayrağı ordenləri ilə təltif olunmuş, ömrünün axırınadək müəllim işləmişdir.

HÜSEYNOV Vəqif İbrahim oğlu (d. 17.05.1936, Lənkəran rayonu, Separadi kəndi - 09.07.1985, Lənkəran şəhəri) - şair, SSRİ Yazıçılar İttifaqının üzvü (1978).

Lənkəran şəhər 3 sayılı orta məktəbini (1953), ADU-nun filologiya fakültəsini (1958) bitirmişdir. "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetinin şöbə müdiri, məsul katib (1958-1965), Masallıda çıxan "Çağırış" qəzetinin şöbə müdiri, məsul katib, sonra redaktor olmuşdur (1966-1977).

Ədəbi yaradıcılığa məktəb illərində başlamış, "Göylər" adlı ilk şeiri 1958-ci ildə "Azərbaycan gəncləri" qəzetində dərc olunmuşdur.

İlk illərdə dövrü mətbuatda Vəqif İbrahimov imzası ilə çıxış etmişdir.

"Sevərək yaşayanlar" adlı ilk kitabı Azərbaycan ədəbiyyatında çap olunmuşdur (1967).

"Yuxuda zarafat" pyesi N. B. Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrında tamaşaya qoyulmuşdur. "Şərəf Nişanı" ordeninə, iki medala, respublika Jurnalistlər İttifaqının "Qızıl qələm" mükafatına layiq görülmüşdür.

Masallı rayon Sovetinin deputatı olmuşdur (1967-1977).

Yaşadığı binaya (Lənkəran şəhəri, Zərifə Əliyeva küçəsi, 78/15) xatirə lövhəsi vurulmuşdur. Adına Lənkəran şəhərində küçə vardır.

Anadan olmasının 50, 60, 65 və 70 illik yubleyləri Lənkəran ictimaiyyəti tərəfindən geniş qeyd edilmişdir.

Əsərləri: Sevərək yaşayanlar, B., 1967; Dəniz çağırır, B., 1984; Vətən, sənə borclu qaldım, B., 1993; Mənə vaxt verin, B., 2006.

HÜSEYNOV Vasif Məhbub oğlu (d.24.12.1968, Lənkəran rayonu, Nərimanabad qəsəbəsi - 08.02.1992) - Qarabağ şəhidi.

Qəsəbə orta məktəbini bitirdikdən sonra (1974) fəhlə işləmişdir.

Sovet Ordusu sıralarında Əfqanıstanda xidmət etmişdir. Qarabağın üstünü qara buludlar alanda könüllü olaraq cəbhəyə getmiş, bir sıra döyüş əməliyyatlarında iştirak etmişdir.

Ağdamın Daşaltı əməliyyatında mühasirəyə düşmüş, son gülləsi qalanadək vuruşmuş və qəhrəmancasına həlak olmuşdur. Qarabağ uğrunda Lənkəranın ilk şəhid övladıdır.

Məzarı qəsəbə qəbiristanındadır.

HÜSEYNOV Zamin Mirəli oğlu (d.12.11.1938, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi - 12.03.2000, Sumqayıt şəhəri) - SSRİ-nin Əməkdar səmərələşdiricisi (1983), respublika Dövlət mükafatı laureatı (1988).

Orta təhsilini Boladi kəndində başa vurmuş (1956), Azərbaycan Neft-Kimya İnstitutunun mexanika fakültəsini bitirərək Sumqayıt Sintetik Kauçuk Zavodunda əmək fəaliyyətinə başlamışdır (1961).

1958-ci ilin yayında Azərbaycan tələbə-gəncləri arasında Qazaxıstan Respublikası Aktyubinsk vilayətinin xam torpaqlarında taxıl yığımında fərqləndiyi üçün "Xam torpaqları mənimsədiyinə görə" medalı ilə təltif edilmişdir.

1961-1963-cü illərdə Sumqayıt Sintetik Kauçuk Zavodunun 1 saylı sexində usta, qurğu mexaniki vəzifəsində işləmiş, 1963-cü ildən "Azərneftkimya zavodları" idarəsinin qərarı ilə o vaxt tikilməkdə olan Sumqayıt Superfosfat Zavodunun dənəvər superfosfat sexinə mexanik vəzifəsinə göndərilmişdir. Bu sexin ilk və yeganə işçisi olaraq kollektiv yaratmış, gəncləri başına yığıb Ukraynanın Vinitsa şəhərinə aparmış, orada lazımı təcrübə keçdikdən sonra sex rəisi kimi fəaliyyət göstərmişdir. 1968-ci ildə tikilməkdə olan Sumqayıt Polimer Tikinti Materialları Kombinatının baş mühəndisi olmuşdur.

1971-ci ilin dekabrında Sumqayıt kimya zavodları əsasında "Sumqayıt kimya sənayesi" istehsalat birliyi yaradılarkən birliyin Superfosfat zavoduna direktor göndərilmişdir.

1974-cü ildə "Sumqayıt kimya sənayesi" istehsalat birliyinə baş direktorun birinci müavini vəzifəsinə irəli çəkilmişdir.

1978-ci ilin oktyabrında Moskvada SSRİ Nazirlər Kabineti yanında Xalq Təsərrüfatı Akademiyası yaradılarkən onun ilk müdavimlərindən olmuşdur. Akademiyanı fərqlənmə ilə başa çatdırdıqdan sonra Sumqayıt Sintetik Kauçuk Zavoduna direktor təyin edilmişdir (1980). Direktorluğu dövründə yeni istehsalat sahələri yaradılmışdır. Zaqafqaziyada ilk nəhəng etilen-propilen (EP-300) istehsalatının tikintisi adı ilə bağlıdır. Tikinti 1988-ci ilin yanvar ayında başa çatdırılmışdır.

10 ixtiranın, yüzdən çox səmərələşdirici təklifin müəllifidir.

Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni, "Rəşadətli əməyə görə" medalı, SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisinin bürünc medalı, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı ilə təltif olunmuşdur.

Anadan olmasının 60 illiyi Sumqayıtda geniş qeyd edilmişdir (1998).

HÜSEYNOVA Aybəniz Fərəculla qızı (d. 14.11.1956, Lənkəran şəhəri) - qabaqcıl tərbiyəçi-müəllim.

Məktəbəqədər uşaq müəssisəsinin qabaqcıl tərbiyəçi-müəllimlərindəndir. 1974-cü ildən Lənkəran şəhərinin müxtəlif uşaq bağçalarında tərbiyəçi-müəllim və metodist, Liman şəhər 16 saylı uşaq bağçasının müdiri (2006-2011) işləyib. 2011-ci il oktyabr ayından Lənkəran şəhər 5 saylı uşaq bağçasının müdürüdür.

İş təcrübəsi yayılmışdır.

Səmərəli və qüsursuz iş fəaliyyətinə görə "Tərəqqi" medalına layiq görülmüşdür (2011).

HÜSEYNOVA Xəlidə İzzət qızı (d. 29.03.1933, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, respublikanın Əməkdar müəllimi (1981).

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1952), API-nin fizika-riyaziyyat fakültəsini bitirmişdir (1956). Pedaqoji fəaliyyətinə Veravul kənd orta məktəbində başlamış (1956-1958), sonralar şəhər 2 saylı orta məktəbində fizika-riyaziyyat müəllimi (1958-1981), Lənkəran şəhər 5 saylı orta məktəbinin direktoru (1981-2007) işləmişdir.

İş təcrübəsi yayılmışdır (1981).

HÜSEYNOVA Mina Ağə qızı (d.15.03.1910, Lənkəran rayonu, Xarxatan kəndi - 21.10.1976, Xarxatan kəndi) - istehsalat qabaqcılı, Lənkəranda qadınlar arasında kolxoz təsərrüfatının ilk rəhbərlərindən biri.

İbtidai təhsil almışdır. Kənddəki kolxoz təsərrüfatının təşkilində xidmətləri vardır. Əmək fəaliyyətinin ilk illərində anbardar, sonralar kolxoz sədri işləmişdir.

Kolxoz təsərrüfatına rəhbərlik etdiyi illərdə

taxılclılıqda yüksək göstəricilər əldə edilmişdir (1948-1950).

Böyük Vətən müharibəsi illərində (1941-1945) əsgər ailələrinə yardım komissiyasının fəal üzvlərindən olmuşdur.

Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni və medallarla təltif edilmişdir.

HÜSEYNOVA Rəna Allahverdi qızı (d.15.11.1955, Bakı) - yazıçı-publisist, filoloq, qabaqcıl maarif xadimi.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun filologiya fakültəsini bitirmişdir (1977). O vaxtdan rayonun ucqar dağ kəndi Molojada Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi işləyir. 1979-cu ildən kənd orta məktəbinin direktorudur.

Lənkəranda təhsilin inkişafında xidmətləri vardır. Məktəbdə təhsilin keyfiyyətini yaxşılaşdırmağa səy göstərmiş, işgüzar kollektiv formalaşdırmaqla nümunəvi təhsil ocağı yaratmağa nail olmuşdur. Dağ kəndindəki pedaqoji uğurlarına görə "Maarif əlaçısı" adına layiq görülmüşdür (1993).

Məktəb illərindən bədii yaradıcılıqla məşğuldur. İlk hekayəsi 1988-ci ildə "Lənkəran" qəzetində dərc olunmuşdur.

BİLİRSİNİZMİ?

Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin **17 mart 1971-ci il tarixli** Fərmanı ilə Port-İliç (indiki Liman) şəhəri rayon tabeliyində olan şəhərlər, Aşağı Nüvədi və Gərmətük kəndləri şəhər tipli qəsəbələr, **29 iyul 1971-ci il tarixli** Fərmanı ilə Lənkəran respublika tabeliyindəki şəhərlər kateqoriyasına aid edilmişdir.

"İzvestiya - Nedelya" avtomobil ekspedisiyasının iştirakçıları 3 dekabr 1972-ci ildə Lənkəranda olmuşlar. Onlar dörd aya yaxın yolda olmuş, 140 min kilometrə qədər yol qət etmişdilər.

TARİXİN YADDAŞ KİTABINDAN

LƏNKƏRAN MAYAKI

Xəzər dənizinin cənub hissəsində gəmilərin təhlükəsizliyinə xidmət məqsədilə, Lənkəran qalası ilə eyni vaxtda, 1747-1786-cı illərdə tikilməsi ehtimal edilir. 1869-cu ildə mayakın yuxarı hissəsinə minarə və işıqlandırıcı fanar qoyulmuş və Kaspi dəniz gəmiçilik idarəsinin xidmətinə verilmişdir.

Mayakın hündürlüyü fanarın qurğusuna kimi 30,5 metr, fanarla birlikdə 33,4 metrdir.

Mayakın aşağı tərəfindən qala həbsxanasına-dək yeraltı yol olmuş və həmin yerdən iki nəfər sərbəst hərəkət etmişdir. Sonralar yeraltı yola su dolduğundan ondan istifadə etmək mümkün olmamışdır. Balıqçı gəmiləri bu gün də mayakın işıqlandırılan fanarın köməyi ilə hərəkət edirlər.

1969-cu ildə mayakın 100 illiyi qeyd edilmişdir.

X

X – Azərbaycan əlifbasının 12-ci hərfi. Sözün əvvəlində, ortasında və axırında işlənir.

XALÇAÇILIQ - xalça toxuma sənəti.

Lənkəran və ətraf rayonlarda 20 adda xalça hazırlanıb. Qarabağ məktəbinə daxil olan bu xalçalar həm Rusiya, həm də Avropa bazarlarında geniş şöhrət tapmışdır. Sənətşünaslıq namizədi A.Əliyevanın yazdığına görə, XIX əsrdə Lənkəran Şimali Azərbaycanda xalçaçılığın əsas mərkəzlərindən biri olmuşdur. Lənkəran xalçaları öz rəng çalarları ilə fərqlənir. Xalçalarda işlədilən rənglər bitkilərdən və meyvə qabıqlarından alınır.

Lənkəranda 1970-ci ildən xalçaçılıq sexi fəaliyyət göstərir. Burada "Pirəbdil", "Xanlıq", "Lənkəran", "Şirvan", "Salyan", "Qımıl" və s. növ xalçalar hazırlanır.

XALIQOV Akif Sahib oğlu (d. 16.11.1955, Lənkəran rayonu, Əslə kəndi) - müəllim, pedaqoji elmlər namizədi (2004), respublikanın Əməkdar müəllimi (2012).

Lənkəran internat məktəbini (1971), N.Tusi adına Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin fizika fakültəsini (1975) bitirmişdir.

Kərgəlan orta məktəbində fizika müəllimi (1975-1982), Haftoni qəsəbə orta məktəbinin direktoru (1982-2012) işləmişdir. 2012-ci ildən Lənkəran şəhər 6 sayılı tam orta məktəb liseyinin direktorudur.

"Orta ümumtəhsil məktəblərində fizikanın tədrisi prosesində şagirdlərdə marağın artırılması yolları" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək, fizikanın tədrisi metodikası ixtisası üzrə pedaqoji elmlər namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

"Fizikanın tədrisi prosesində şagirdlərdə təlimə marağın və yaradıcı təfəkkürün forma-

laşdırılması" (B., 2001), "Fəal təlim metodları və onun fizikanın tədrisi prosesində tətbiqi" (VII-VIII siniflər üçün, T.Əzizovla birgə, B., 2002), "Fizikanın tədrisində fəal və interaktiv təlim metodlarının tətbiqi" (VII sinif üçün, B.2007) metodik vəsaitlərin, "Azərbaycanda Memarlıq Akustikasının inkişafı" (A.Mehrabovla birgə, B., 2009) kitabının, 20-dək elmi məqalənin müəllifidir. Təhsilin keyfiyyətinin müəyyənləşdirilməsi və demokratik idarə olunması mövzusunda Rusiyada, Tehrandə keçirilən elmi konfranslarda çıxış etmişdir.

Pedaqoji mühazirələrin respublika müsabiqəsində və "Qəlbimi uşaqlara verirəm" nümunəvi tərbiyə müsabiqəsində birinci dərəcəli diplomla təltif olunmuşdur (2003).

XALIQOV Ərəstun Yədulla oğlu (d. 31.01.1974, Lənkəran rayonu, Əslə kəndi - 09.01.1994) - Qarabağ şəhidi.

Rvo kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra sovxozda fəhlə işləmişdir (1990). Sonra ordu sıralarına çağırılmış, Ağcabədi, Tərtər və Beyləqan döyüşlərində iştirak etmişdir.

Tərtər istiqamətində gedən döyüşlərdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

XALQ CƏBHƏSİ, AXC Lənkəran rayon şöbəsi - müxalifətdə olan siyasi təşkilat.

1986-cı il mayın 26-da Yenidənqurma Nəminə Lənkəran Xalq Cəbhəsi (YNLXC) adı ilə təsis edilmiş, həmin il oktyabrın 24-də Lənkəran rayon XDS İcrayyə Komitəsində qeydə alınmışdır.

Azərbaycanın SSRİ tərkibindən çıxması və dövlət müstəqilliyi uğrunda mübarizə aparmışdır.

1992-1993-cü illərdə hakimiyyətdə təmsil olunmuşdur.

XALQ MAARİFİ - xalqın maariflənməsinə xidmət edən təlim-tərbiyə müəssisələri və məktəbdənkənar tərbiyə ocaqları sistemi. Məktəbəqədər və məktəbdənkənar tərbiyə müəssisələrini, ümumi orta, texniki peşə, orta ixtisas və ali təhsil məktəblərini, həmçinin yaşlılar üçün müxtəlif təhsil və mədəni-maarif müəssisələri sistemini əhatə etmişdir.

1920-ci ilin aprel ayından sonra Azərbaycanda pulsuz təhsil hüququ elan edilmiş, bütün tədris müəssisələri Xalq Maarif Komissarlığının səərəcamına verilmişdir. 1921-ci ildən başlayaraq respublikada savadsızlığın ləğvi ilə əlaqədar kütləvi tədbirlər həyata keçirilmişdir. 1923-cü ildən "Rədd olsun savadsızlıq" cəmiyyəti fəaliyyətə başlamışdır. 1930-cu ildən ümumi ibtidai, 1949-cu ildən ümumi yeddiillik, 1959-cu ildən ümumi səkkizillik, 1966-cı ildən ümumi orta təhsil həyata keçirilmişdir. Ümumi icbari orta təhsilə keçid 1976-cı ildə əsasən başa çatmışdır.

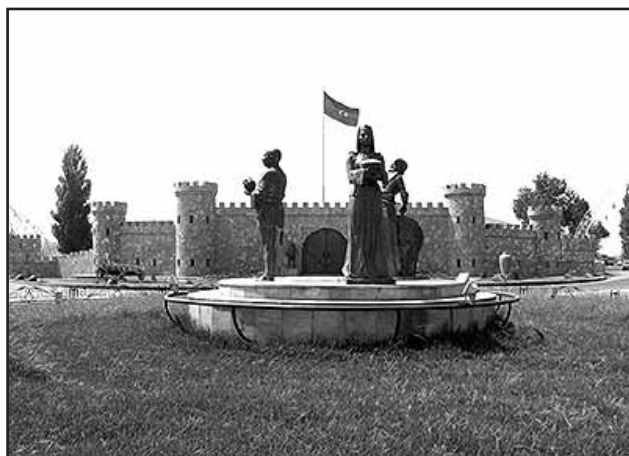
Ötən əsrin səksəninci illərində Azərbaycanda ümumi orta təhsilin və peşə təhsilinin aşağıdakı strukturu müəyyən edilmişdir: ibtidai məktəb 1-IV siniflər; natamam orta məktəb V-IX siniflər, orta ümumtəhsil və peşə məktəbi-ümumtəhsil məktəbinin IX-XI (XII) sinifləri.

Lənkəran Qəza Xalq Maarif Şöbəsinin ilk müdiri Ağə Məmmədli olmuşdur. Ondan sonra bu vəzifəyə Qori Müəllimlər Seminariyasının məzunu Əhməd Seyidov təyin edilmişdir.

1970-ci ildə şəhər və rayon xalq maarif şöbələri yaradılmışdır. Təhsil islahatı ilə əlaqədar 1992-ci il oktyabrın 1-də maarif şöbələri birləşdirilərək Lənkəran Şəhər Təhsil Şöbəsi adı ilə fəaliyyətini davam etdirmişdir (*bax* Məktəblər).

XALQ Sənətkarlığı Şəhərciyi - yerli mətbəxi və xalq sənətkarlığını bir yerdə birləşdirən istirahət guşəsi. 2006-cı ilin avqust ayında istifadəyə verilmişdir. Milli adət-ənənəni təbliğ etmək məqsədilə yaradılmışdır. Lənkərana gələn xarici qonaqlara Azərbaycanın, o cümlədən cənub bölgəsinin xalq sənəti nümunələri, milli xörəklər təklif olunur. Dulusçuluq, misgərlik, xalçaçılıq nümunələri diqqət çəkir.

Açılışında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İ. Əliyev iştirak etmişdir (11.08.2006).

*LƏNKƏRAN. Xalq Sənətkarlığı
şəhərciyində (2006)*

XALQ TEATRİ - Lənkəran Xalq Teatrı 1959-cu ildə yaradılmışdır. Teatrın repertuarında dünya ədəbiyyatının, o cümlədən Azərbaycan yazıçılarının klassik və müasir əsərləri daxil edilmişdir. Respublikanın Əməkdar artisti Kamil Nəcəfov, aktyorlardan Cəlil Məmmədov, Əhməd Rzayev, Xırdaxanım Kələntərli, Firudin Axundov, Bəlihad Əhmədov, Kazım Axundov, Azad Ağayev, Bayram Kazımov, Həmidə Qafarova və başqaları xalq teatrının fəal üzvləri olmuşlar. "Leyli və Məcnun", "O olmasın, bu olsun", "Almaz", "Hacı Qara" və s. əsərlər oynanılmışdır.

XALQ TƏBABƏTİ - xəstəliklərin profilaktikası və müalicəsində tətbiq edilən xalq müalicə üsulu.

Tibb elminin bir çox sahələri xalq təbabətilə birgə inkişaf etmişdir. Həkimin, dərmanın olmadığı dövrlərdə xalq təbabətinin müxtəlif formalarından, o cümlədən Lənkəranda el arasında "türkəçarə" adlanan ibtidai təbabətdən istifadə edilmişdir. XV əsrdə Lənkəranda yaşamış Təbib Ramazani ibn Şeyx Əli Lənkəraninin "Fərruxnameyi-cəməli" əsərində xalq təbabətinin müxtəlif sahələrinə aid məlumatlar verilmişdir.

Talış meşələrində müalicə əhəmiyyətli bitkilər çoxdur. Ürək xəstəliyi, vərəm, baş ağrısı, astma, göyöskürək, ruhi xəstəliyə tutulanlar

dəniz havası ilə müalicə olunmuşlar. Qədim zamanlardan dəniz sahili qumundan revmatizm, radikulit, sümük, əzələ-oynaq ağrılarına istifadə edilir.

Loğman Mirəbdüləli, Qəmzə xala, Məşədi Hüseyn, Həcər xala, Mirzə Əhməd Sadıqov, Veravul kəndində Mirşərəf Cavadova və başqaları XX əsrin əvvəllərində xalq təbabətilə məşğul olmuşlar.

XALVAR - qədim çəki ölçüsü. Müxtəlif yerlərdə müxtəlif ağırlıq vahidi kimi hesaba alınmışdır. XIX əsrin birinci yarısında 400 kq, 25 puda bərabər olmuşdur.

XAN EVİ - Mirəhmədxan Mirəlixan oğlu Talışinski (1883-1916) tərəfindən ömür yoldaşı Tuğra xanım Mirəsgər xan qızının şərəfinə tikilib (1913).

Bina Lənkəranda ilk çoxmərtəbəli bina sayılır, fransız memarları tərəfindən layihələndirilib. İnşaat materialları Bakıdan gəmilərlə daşınıb. Tikintidə Şərq və Qərb memarlıq üslubundan istifadə edilib, kərpic və ağ daş

Xan evi

1991-ci ildən Lənkəran tarix-diyarşünaslıq muzeyi kimi istifadə edilir

materiallarına üstünlük verilib. 812 kvadratmetr olan bina 12 otaqdan ibarətdir. Bina Lənkəranda ilk dəfə xüsusi elektrik qurğusu quraşdırılmaqla elektrik enerjisi ilə təmin edilib.

1991-ci ildən Lənkəran tarix-diyarşünaslıq muzeyi kimi istifadə edilir.

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi yanında Mədəni irsin qorunması, inkişafı və bərpası üzrə Dövlət Xidməti tərəfindən əsaslı surətdə yenidən qurulmuşdur (2015).

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev binada aparılan yenidənqurma və bərpa işlərindən sonra yaradılan şəraitlə tanış olmuşdur (11.04.2015).

XANBULAN - Lənkəranda dağətəyi düzənlikdə yerləşən kənd. Xanbulan ərazi vahidliyinə daxildir. Lənkəran-Astara magistral yolunda, rayon mərkəzindən 14 km cənubda yerləşir.

Şimaldan Səpnəkəran, cənubdan Bürcəli kəndləri, şərqdən Hirkan meşə zolağı ilə əhatə olunmuşdur.

2003-cü ilədək Hirkan qəsəbə ərazi vahidliyində Az.filial adı ilə fəaliyyət göstərmişdir.

İ.Şükürzadənin yazdığına görə, yaşayış məntəqəsi talış dilində Ximbəloni adlanır. Azərbaycan dilinə tərcümədə "iri küplərin olduğu yer" mənasını verir. Oykonimin "Ximbəloni" və ərazidəki eyniadlı çayın adından götürüldüyünü ehtimal edənlər də var.

Vaqif Abdullayev (2003-2005), Faiq Köçəriyev (2005-ci ildən) şəhər icra hakimiyyəti başçısının Xanbulan kəndi üzrə səlahiyyətli nümayəndəsi işləmişlər.

Ərazisi 200 hektardır, 110 hektarı əkinə yararlıdır. Əhalisi 1614 nəfərdir, 803 nəfəri qadındır, 315 ailə təsərrüfatı var (2017).

Əhali heyvandarlıq və sitrusçuluqla məşğuldur. Kənd bələdiyyəsi 2000-ci il dekabr ayında təşkil olunmuşdur. Əliağa Məmmədov (2000-2009), Kazım Məmmədov (2010-cu ildən) onun sədri işləmişlər.

XANBULAN məktəbi - 1977-ci ildən fəaliyyət göstərir. 1976-cı ildə Hirkan qəsəbə orta məktəbinin filialı kimi təşkil edilmiş, fəhlə yataqxanası üçün nəzərdə tutulmuş binada yerləşmişdir.

İndiki məktəb binası 2014-cü ildə istifadəyə verilmişdir.

Aydın Məcidov (1977, 1996-2001), Əhəd Əliyev (1978-1996), Azər Rəcəbov (2001-2008), Mərzyyə Əliyeva (2008-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

379 şagird oxuyur, 36 müəllim dərs deyir (2017).

Məktəbdə Xanbulan və Bürcəli kəndlərində yaşayan uşaqlar oxuyurlar.

XANBULANÇAY, Yuxarı Xanbulançay su qurğuları kompleksi - Lənkəranda mühüm su təsərrüfatı kompleksi.

1976-cı ildə istifadəyə verilmişdir. 1992-1993-cü illərdə Lənkəran su təsərrüfatı istehsal istismar hövzə birliyi baş müəssisəsi adı ilə fəaliyyət göstərmişdir.

Lənkəran və Astara rayonlarında 14100 hektar sahənin suvarılmasına imkan verir.

248 hektar sahəni əhatə edir, faydalı su tutumu 45 milyon m³-dir. Bəndin uzunluğu 600 metr, hündürlüyü 62 metrdir.

Dəryaçaya Bəşəru çayı üzərindəki su qovşağından uzunluğu 3,5 km olan kanal və dükərlər vasitəsilə su gətirilir.

Kompleksə ümumi uzunluğu 36,2 km olan üç magistral kanal daxildir: Xanbulançay dəryaçasından su qəbul edən, uzunluğu 8,2 km və maksimum su məsrəfi saniyədə 3,52 m² olan sağ sahil magistral kanalı; Xanbulançay dəryaçasın-

Yuxarı Xanbulançayda

Yuxarı Xanbulançayın açılışında

dan su qəbul edən, uzunluğu 7 km və maksimum su məsrəfi saniyədə 8,8 m³ olan sol sahil magistral kanalı - Lənkəran çayına kimi; Lənkəran çayı üzərindəki su qovşağından və sol magistral kanalından su qəbul edən, uzunluğu 21 km və maksimum su məsrəfi saniyədə 8 m³ olan Lənkəran magistral kanalı.

Lənkəran magistral kanalının başlanğıcından iki seksiyalı dəmir-beton durulducu hovuz tikilmişdir. Dəmir-beton bloklar vasitəsilə Lənkəran çayı üzərindəki su qovşağı ilə birləşir.

Xanbulançay kompleksinə ümumi uzunluğu 137 km olan təsərrüfatlararası bölüşdürücü örtülü su kəmərləri də daxildir.

Tikintinin açılışında Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi Heydər Əliyev iştirak etmişdir.

Mirsəmid Abbasov (1976-1982, 1987-1997), Sabir Süleymanov (1982-1986), Əflatun Rufiyev (1992-2000), Möhübbət Babayev (2000-2008), Allahyar Salayev (2008-ci ildən) müəssisənin direktoru işləmişlər.

Sov.İKP MK-nın Baş katibi L.İ.Brejnev kompleksin istifadəyə verilməsi münasibətilə tikintidə əməyi olan mühəndis-texniki işçiləri, bütün inşaatçıları təbrik etmişdir (1976).

XANƏHMƏD Nahid (təxəllüsü; əsl adı və фамилиясы Mirzəyev Xanəhməd Əli oğlu - d.02.10.1948, Lənkəran rayonu, Tükəvilə kəndi) - şair, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2006).

Masallı rayonundakı Mahmudavar kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra, 1966-cı ildə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutuna daxil olmuş, oranı 1972-ci ildə başa çatdırmışdır.

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran rayonunun Gəgiran kənd orta məktəbində fizika müəlimi işləməklə başlamışdır. 1977-ci ildən Tükəvilə kənd orta məktəbinin müəllimi, 2003-2017-ci illərdə məktəbin direktoru işləmişdir.

Ədəbi yaradıcılığa orta məktəb illərindən başlamışdır. Əsasən əruz vəznində yazır.

İlk şeiri Lənkəranda çıxan "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində dərc olunmuşdur (1982).

"Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin fəal üzvlərindəndir.

"Payız yağışı" kitabının müəllifidir (B., 2003).

XANƏNDƏ - Azərbaycan xalq musiqisini yayan və muğam sənətini inkişaf etdirən ifaçı. Lənkəran xanəndələrindən Həşim Kələntərli, Mirislam, Məmməd həsən, Heydər Bayramoğlu, Bəşir Məmmədov, sağlakuçəli Ağabala, Dövlət, tükəviləli Xanəli Əkbərov və başqaları mələhətli, gözəl səsləri ilə bu gün də yaddaşlarda yaşayırlar. Lənkəranlı qadın xanəndələri arasında Münəvər və Yavər Kələntərlilər, Cahan Talışinskaya, Həqiqət Rzayeva və başqalarının adı iftixarla çəkilir.

Xalq artisti Cənəli Əkbərov Azərbaycan xanəndəlik məktəbinin yetirməsidir. Xəzail Əkbərov, Adil Nüsrətoğlu, Yəhya Hətəmov, İmanverdi Ağayev, Mirhəmid Kərimov və başqaları ustad xanəndələrinin yolunu davam etdirirlər.

XANLIQLI - Haftoni qəsəbə ərazi icra vahidliyində kənd. Rayon mərkəzindən 14 km uzaqlıqda, rayonun qərbində, Lənkəran ovalığında, dağətəyi ərazidə yerləşir.

Cənubdan pay torpaq sahələri, şimaldan və şərqdən dövlət meşə zolaqları, qərbdən Haftoni qəsəbəsi ilə əhatə olunmuşdur.

Qədim kənddir. Xanlıqla bağlı meydana gəlmiş toponimdir. Azərbaycanda Sovet haki-

miyyəti dövründə bu yerlərdə xan nəslindən olanların əkin yerləri olmuşdur. Kəndin adı da buradan götürüldüyü ehtimal edilir.

Ərazisi 32 hektardır, 24 hektarı əkinə yararlıdır. Əhalisi 226 nəfərdir, 113 nəfəri qadındır. 48 ailə təsərrüfatı var (2017).

Əhali çayçılıq, sitrusçuluq, taxılçılıq və heyvandarlıqla məşğuldur.

XARÇIKOVA Pelageya Petrovna (d.07.08.1912, Moskva, Naqornaya kəndi - 26.11.1973, Lənkəran şəhəri) - iqtisadçı, partiya işçisi.

Əmək fəaliyyətinə Moskvada toxuculuq sənayesi xalq komissarlığında iqtisadçı kimi başlamışdır (1933-1941).

Sov.İKP-nin çağırışı ilə 1941-ci ildə Lənkərana ezam olunmuş, yerli sənaye müəssisələrində iqtisadçı, Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsində mühasib (1941-1944), birinci katibin köməkçisi və ümumi şöbənin müdiri (1944-1973) işləmişdir.

Ailə qurmamışdır. Həyat və fəaliyyəti bütünlüklə Lənkəranın partiya quruculuğu ilə bağlıdır. Prinsipiallığı, düzlüyü ilə nümunə olmuş, Lənkəranı doğma yurdu kimi sevmiş, ömrünün axırına kimi burada yaşamışdır.

"Şərəf Nişanı" ordeni, medallarla təltif edilmiş, rayon və şəhər sovetlərinin deputatı olmuşdur.

XARDAL - tərəvəz bitkisi.

Lənkəranda 1969-cu ildən geniş yayılmışdır. Tərkibində çoxlu miqdarda S vitamini, efir yağları, mineral duzlar və insan orqanizminə xeyri olan digər maddələr vardır. Tərkibində efir yağları çox olduğundan ondan qalantereya sənayesində istifadə olunur. Yarpaqlarından konserv sənayesində, kök zoğlarından isə ət və balıq yeməklərinin hazırlanmasında işlədilir. Tərkibində güclü təsirə malik fitosidlər var, tez xarab olan məhsulların uzun müddət saxlanması üçün istifadə edilir.

Əsasən kök zoğları vasitəsi ilə çoxaldılır. Toxumla da çoxaltmaq mümkündür.

XARXATAN - Lənkəranda kənd. Sağlaser ərazi vahidliyində yerləşir. Lənkəran-Boradigah magistral yolunda, rayon mərkəzindən 18 km şimal-qərbdə yerləşir. Şərqdən Cil, qərbdən Separadi, Sinovli, şimaldan Sağlaser, cənubdan Vilvan kəndləri ilə əhatələnmişdir.

Kəndin tarixi haqqında mülahizələr mövcuddur. Filologiya elmləri doktoru, professor Məsud Məmmədovun fikrincə, Xarxatan "Xılxa-ton" sözündəndir, göl, palçıqlı, bataqlıq olan yer mənasını verir. "Xıl" çökək yer deməkdir, yəni çökək yerdə yerləşən kənd.

Mirzə Əhməd Mirzə Xudavərdioğlu yazır: "Toponimin adı Xərqəltandır, fars dilində "yuvarlanan eşşək", "eşşək batan yer" deməkdir" (*Əxbarnamə, B., 2009, səh. 24*).

Başqa məlumatda deyilir ki, Xarxatan talış toponimidir, lüğəti mənası "xətoəton" sözündən götürülmüş, "ətrafı qorxulu yer olan məskən" mənasını verir. Vaxtı ilə bu yerlər sıx ağacları olan meşələrlə əhatə olunubmuş. Talış dilində kəndin adının Xəxərton kimi ifadə olunur. Bu ad kəndin yerləşdiyi coğrafi mövqeyi və təbii şəraiti ilə bağlıdır.

Başqa məlumatda deyilir: "Rəşid əd Dinin yazdığına görə, Xarxatan monqollardan olan Xartaqan adlı tayfanın XII əsrdə burada məskunlaşması ilə əlaqədardır (*B. Hüseynbalaoglu, M. Talışlı. Lənkəran, B., 1990, səh. 305*)".

Azərbaycan EA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutu tərəfindən buraxılmış "Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik lüğəti" kitabında elmi şərh verilmişdir: "Belə ehtimal edilir ki, oykonim XIII əsrdə Yaxın Şərqi, o cümlədən Cənubi Qafqazın işğallarında iştirak etmiş monqol tayfalarından olan xartaqanların adı ilə bağlıdır. Güman ki, Hülakülərin talış zonasına köçürdüyü monqol tayfaları içərisində xartaqanlar da olmuşlar. Kəndin adı XIX əsrdə Xortaqan variantında qeydə alınmışdır. Rusiya ərazisində eyni adlı göl mövcuddur" (*Eyni adlı kitab, I c., B., 2007, səh. 240*).

Ərazisi 703 hektardır. 402 hektarı əkinə yararlıdır. Əhalisi 2255 nəfərdir, 1068 nəfəri qadındır (31 nəfəri "Qəhrəman ana"dır), 491 ailə təsərrüfatı var (2017).

Kənddə orta məktəb, tibb məntəqəsi, kitab-

xana, məscid, məişət evi, "Səddoba", "Əliayağı" kimi maddi-mədəniyyət abidələri vardır. 2006-cı ilin dekabr ayında kəndə qaz xətti çəkilmişdir.

Kəndin içməli suya ehtiyacını aradan qaldırmaq məqsədilə Yaponiya hökumətinin "Ot kökləri və İnsan Təhlükəsizliyi Qrant Yardımı Proqramı" çərçivəsində 2012-ci il martın 9-da "Lənkəranın Xarxatan kəndində içməli su təchizatının inşası" layihəsi ilə əlaqədar işə başlanmış və həmin il iyulun 16-da layihədə nəzərdə tutulmuş işlər başa çatmışdır. Yaponiyanın Azərbaycandakı səfiri Şusuke Vatanabe açılışda iştirak etmişdir.

Kəndin iqtisadiyyatının əsasını çayçılıq və heyvandarlıq təşkil edir.

Kənddəki təsərrüfat 1973-cü ilədək Lenin adına sovxozun (Sağlaser kəndi) tərkibində olmuş, sonralar "Muğan Sovet Respublikası", 1993-1997-ci illərdə "Xarxatan" adı ilə fəaliyyət göstərmişdir. Məmməd Qənbərov (1973-1983), Əsəd Əsgərov (1984-1996) sovxozun direktoru, İbrahim Sadıqov (1997-1998), Möhübbət Məmmədov (1998-1999) islahat komissiyasının sədri işləmişlər.

Kənd bələdiyyəsi 2000-ci ilin yanvar ayından fəaliyyət göstərir. Ağaddin Sadıqov (2000-2001), Rza Nəhmətov (2001-2009) kənd bələdiyyəsinin sədri işləmişlər. 2010-cu ildə Sağlaser bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

XARXATAN məktəbi - 1936-cı ildə təşkil edilmişdir. Məktəb ilk illərdə Heydər bəyin, sonralar Əhəd Kazımovun, Əjdər Abdullayevin (1940-1945), Məşədi Qurban Hüseynovun (1945-1950) mülklərində (1950-1973), inzibati binada (1973-2011) yerləşmişdir.

İndiki məktəb binası 2012-ci ildə tikilmişdir.

Nəcəf Axundov, Əli İsmayılov, Calal Dadaşov, Cabir Heydərov, Əbilqasım Axundov, Baldadaş Qasımov (1950-1954), Cabir Heydərov (ikinci dəfə, 1954-1973), Şirməmməd Nuriyev (1973-1993), Faiq Babayev (1993-cü ildən) müxtəlif illərdə məktəb direktoru işləmişlər.

Məktəbdə 335 şagird oxuyur, 40 müəllim dərs deyir (2017).

1973-cü ildən əsas, 1980-ci ildən orta məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

XARRAT - ağac və ya taxta işləri ilə məşğul olan usta.

Bu peşə sahiblərinə nəccar da deyilir. Onlar qapı, pəncərə blokları, arakəsmələr, döşəmə və s. düzəldirlər. Tanınmış xarratlar arasında Usta Məmmədhasən Nəccar, İrəvanlı Usta Məmmədli, Usta Musa, Usta Sadıq, Usta Məşədi Yusif, Usta Hüseynağa, Usta Şahüseyn Bağirov, Usta Ağamirzə Mirzəyev və başqalarının adı bu gün də hörmətlə çəkilir.

XAŞAYONCA - paxlalılar fəsiləsindən yem bitkisi.

Çəhrayı, qırmızı çiçəkləri var. Dünyada 130, Azərbaycanda 22, Lənkəranda 18 növü yayılmışdır. 100 kq yaşıl kütləsindən 22 yem vahidi almaq mümkündür

XATİRƏ abidələri - Rayonun ərazisində respublika Nazirlər Kabinetinin 132 nömrəli qərarına əsasən 21 ölkə əhəmiyyətli arxeoloji, 53 yerli əhəmiyyətli memarlıq, 2 monumental, 2 daş-heykəltəraşlıq və 9 yerli əhəmiyyətli arxeoloji abidə qeydiyyatı alınmış və dövlət mühafizəsinə götürülmüşdür. Dairəvi Qala, Sığon daş qutu nekropolu, Həzi Aslanovun ev muzeyi, Böyük və Kiçik bazarda olan məscidlər, Mir Əhməd xanın evi (Tarix-diyarşünaslıq muzeyi), Şeyx Zahid və Seyid Xəlifə türbələri və s. diqqəti cəlb edir.

Tarixi hadisələrin şərafinə, ayrı-ayrı şəxslərin xatirəsinə həsr edilmiş təsviri sənət və memarlıq əsərləri. Lənkəranda XX əsrin yetmişinci illərindən başlayaraq memarlıq-heykəltəraşlıq kompleksləri və xatirə muzeylərinin yaradılmasına diqqət artmışdır.

Şəhərin Heydər Əliyev Xatirə parkında ümumilli lider Heydər Əliyevin abidəsi (2005), Böyük Vətən müharibəsində həlak olanların xatirəsinə ucaldılmış abidə kompleksi (1975, heykəltəraşlar: Zeynalov qardaşları, A. Novruzı), tank qoşunları qvardiya general-mayoru, iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Həzi Aslanovun heykəli (1985, heykəltəraşlar: C.Qaryağdı, H.Şixiyev), 20 yanvar şəhidlərinə, 1918-ci il mart soyqırımına, Xocalı soyqırımına və s. həsr edilmiş abidə kompleksləri diqqəti cəlb edir.

Faşizm üzərində tarixi Qələbənin 30-cü ildönümünü münasibətilə Lənkəranın 23 yaşayış məntəqəsində Xatirə kompleksləri ucaldılmışdır (1975).

Tanınmış şəxsiyyətlərə aid qəbirüstü abidələri, heykəllər, büstlər qoyulmuş, yaşamış olduqları evlərə xatirə lövhələri vurulmuşdur.

Şeyx Zahid (Şıxəkəran kəndi), Sexəlifə (Cil kəndi), Piri Ərəb (Xolmili kəndi) məqbərələri ziyarətgaha çevrilmişdir. Şair Mirzə İsmayıl Qasirin qəbri üzərində abidəsi qoyulmuşdur.

XEYRİYYƏ cəmiyyətləri - xeyirxah işlərlə məşğul olan təşkilatlar. Kimsəziz, imkansız, şəhid və qaçqın ailələrə maddi və mənəvi yardımlar göstərir.

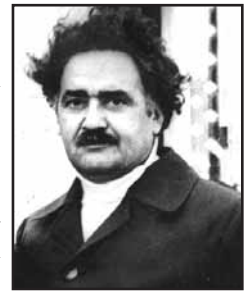
1918-1920-ci illərdə Lənkəranda "Nicat", "Hümmət", "Səadət", "Lənkəran" xeyriyyə cəmiyyətləri fəaliyyət göstərmişdir. 1988-ci ildə Qarabağ hadisələri ilə əlaqədar Qarabağa Yardım Fondu Lənkəran şöbəsi təşkil olunmuşdur. Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətində "Savab" fondu yaradılmışdır (1992). Bu dövrdə Lənkəranda "Şəfqət", "Qayğı" xeyriyyə cəmiyyətləri də fəaliyyət göstərmişdir (1990). "Lənkəran" xeyriyyə cəmiyyəti yenidən təşkil edilmişdir (1993).

XƏLİL Rza (təxəllüsü; əsl adı və familiyası: Xəlilov Rza Xəlil oğlu - d. 21.10.1932, Salyan rayonu, Pirəbbə kəndi - 22.06.1994, Bakı) - Xalq şairi, Lənkəranın fəxri vətəndaşı (1992).

ADU-nun filologiya fakültəsinin jurnalistika şöbəsinə (1954), M. Qorki adına Moskva Dünya Ədəbiyyatı İnstitutunu (1959) bitirmiş, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunda baş müəllim (1959-1960), Azərbaycan EA Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunda baş elmi işçi işləmişdir.

"Günay" beynəlxalq qəzetinin ilk baş redaktoru olmuşdur.

Şeirlərində Lənkəranı Azərbaycanın tacı kimi vəsf etmişdir. İlk dəfə Lənkəranda əllinci illərdə

olmuşdur. 1992-ci ilin noyabr ayında "Lənkəran" istisu müalicə pansionatında istirahət edərkən Lənkəran Dövlət Dram Teatrında və Rvo kəndində yaradıcılıq gecəsi keçirilmişdir.

Lənkəranın əsrarəngiz təbiəti, xeyirxah insanları haqqında şeirlər yazmışdır.

Bakının Fəxri xiyabanında dəfn edilmişdir.

XƏLİLOV Asif Fəzail oğlu (d. 04.10.1973, Lənkəran rayonu, Vel kəndi - 30.07.1992) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra Bakı şəhəri, Mərdəkan gülçülük sovxozunda işləmişdir (1990).

Vel kəndindəki təsərrüfatda işləyərkən hərbi xidmətə çağırılmışdır.

Bir neçə döyüş əməliyyatında iştirak etmişdir. Ağdərə döyüşlərində qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Xolmili qəbiristanında dəfn edilmişdir.

XƏLİLOV Məmmədali Xəlil oğlu (d. 1870, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi - 1930, Xolmili kəndi) - islamşünas, din xadimi.

Tanınmış din xadimi Qafar axundun nəvəsidir. Lənkəran bölgəsi üzrə qazılar şurasının üzvü olmuşdur. Dini təhsilini İraqın Nəcəf şəhərində almışdır (1885-1910).

Ərəb və fars dillərini mükəmməl bilmiş, tibb, nücum, fəhih elmlərinə bələd olmuşdur. 1910-cu ildə Lənkərana qayıdaraq, kənd məscidində axundluq etmişdir.

Rayonun digər kənd məscidlərində də moizələr etmiş, mədrəsədə dərs demişdir. Kitabları vardır.

Qəbri kənd məscidinin həyətidədir. Məzarı üstündə məqbərə ucaldılmışdır.

XƏSTƏXANA - stasionar müalicə müəssisəsi.

Lənkəran qəzasında inqilaba qədər ixtisaslaşdırılmış tibbi yardım, ana və uşaq mühafizəsi yox

dərəcəsində idi. 1919-cü ildə Lənkəran şəhərində 40 çarpayılıq yeganə xəstəxana indiki cihaz-qayırma zavodunun həyətidə yerləşirdi. 1920-ci ildən başlayaraq əhalinin sağlamlığını qoruyan tibb müəssisələri fəaliyyətə başladı.

Qəza xalq səhiyyə şöbəsi 1920-1930-cu illərdə Lənkəran, Astara, Zuvand (indiki Lerik), Masallı, Sebican (indiki Göytəpə), Vərgədüz (indiki Yardımlı) və Biləsuvar rayonlarını əhatə etmişdir. Volf Borştenbinder, Naum Siqalov, Z. Q. Tiri (1926-1928), N.İ. Lazerev (1928; 1930-1935), Aslan Tahirov (1928-1930), Yavər Bayramov (1935-1936), Lüdmila Mixaylovna Kazanskaya (1937-1938), Cəbrayıl Əhədov (1938-1941), Əbdülməli Əlizadə (1941-1945), Ağamməd Əhmədov (1945-1947), Ağa Məmmədov (1947-1950), İsmayıl Tağıyev (1950-1955), Rüstəm Axundov (1955-1961), Ənvər Bağirov (1961), Mirkazım Miriyev (1961-1974), Baldadaş Əliyev (1974-1980), Bahadır Heydərov (1980-1985), Nizami Abdullayev (1985-1989), Mahmudəğa Mehraliyev (1989-1997), Nurəddin Qurbanov (1997-2006), İlyas Səmədov (2006-2011), Ağabala Kəlbəyev (2011-ci ildən) mərkəzi xəstəxananın baş həkimi işləmişlər.

1972-ci ildə səhiyyənin idarə olunmasının yeni prinsipləri yaranmışdır. Həmin il martın 22-də Lənkəran rayon səhiyyə şöbəsi iki yerə ayrılmışdır. Nizami Abdullayev rayon səhiyyə şöbəsinin müdiri, Mirkazım Miriyev şəhər mərkəzi xəstəxanasının baş həkimi təyin edilmişlər.

Lənkəranda 1245 çarpayılıq 15 xəstəxana, 5 dispanser, 23 həkim ambulatoriyası, 35 feldşermama, 3 səhiyyə məntəqəsi fəaliyyət göstərir (2016).

Lənkəranın tibb müəssisələrində 329 həkim, 911 orta ixtisaslı tibb işçisi, 600-ə yaxın sanitar - texniki işlər çalışır (2016).

Mərkəzi xəstəxana 2013-cü ildə yenidən qurulmuşdur.

Ədəbiyyat: E.Əhədov. Ömrə sevinc paylayanlar, B., 2000.

XƏŞƏM - balıq növü. Xəzər dənizində, Lənkəran çaylarında, su hövzələrində yayılmışdır. Vətəgə balığıdır. Uzunluğu 46-70 sm, çəkisi əsasən 2-4 kiloqramdır. 8 ilə qədər yaşayır. Cinsi

yetişkinliyi 3-5 yaşında çatır. Çaya girməsi oktyabrdan fevrala, az hallarda martda, aprele qədər davam edir. Ziyad balığından yağlılığına görə fərqlənir.

Lənkəranda əsasən quru, duzlanmış şəkildə yeyilir.

XƏŞİL - xəmir xəreyi. Hazırlama qaydası belədir: istənilən miqdarda undan istifadə edilir. Suyun içərisində düyünlərin olmaması üçün fasiləsiz qarışdırılır. Ocağa qoyulduqdan sonra qaynara düşənədək qarışdırmaq lazımdır.

Boşqablara tökməzdən əvvəl müəyyən qədər duz əlavə olunur. Boşqablarda üzərinə ərinmiş kərə yağı, darçın və şəkər tozu əlavə edilir.

XƏTTATLIQ - gözəl xətlə yazma sənəti. Orta əsrlərdə Şərqdə, o cümlədən Azərbaycanda geniş yayılmış, ərəb əlifbası ilə yazılan müxtəlif xətt növləri meydana gəlmişdir. Süls, nəsx, mühəqqəq, reyhani, tovqi, vərəqə xətləri ilə yazan xəttatlar olmuşdur. Ərəb mədəniyyətinin inkişaf etdiyi orta əsrlər dövründə İranda təliq, şikəstə, Azərbaycanda nəst-əliq xətt növləri daha geniş yayılmışdır. Lənkəranda da bədii əsərlərin üzünü köçürən xəttatlar olmuşdur.

Həkim-xəttat Möhüb Əli ibn Əhməd Ləngər-künani XVI əsrdə Təbib Ramazan Lənkəraninin "Fərruxnameyi-cəməli" əsərini fars dilinə tərcümə edərək gözəl nəst xətt ilə üzünü köçürmüşdür. Xəttat Mir Məhəmməd ibn Mir Zeynal Abidin Lənkərani Ənvər Obhəddin Əbivərdinin 261 vərəqdən ibarət Divanının üzünü nəst-əliq xətt ilə tərtib etmişdir. Azərbaycan EA RƏİ-də 1799-cu ildə Lənkəranda xəttat Cəbrayıl Cahangir oğlu tərəfindən yazılmış üslubiyyat və poetikaya aid 20 vərəqlik bir əsərin (şifri 5,-124/15065 II), 1808-ci ildə Lənkəranda xəttat Həsən Ləngərudi tərəfindən üzü köçürülmüş 240 vərəqlik kitabın (şifri D-354(15050) və 1913-cü ildə xəttat Nurulla Talışi tərəfindən Əbdülrəhman Caminin nəfis şəkildə üzü köçürülmüş 140 vərəqlik "Yusif və Züleyxa" əsərinin (şifri B-1263(7269) varlığı sübut edir ki, bu yerlərdə məşhur xəttatlar və katiblər olmuşdur.

Lənkəran xanı Mirmustafa xan 1808-ci ildə xəttat İbadulla ibn Bəhram Əli Məhəmməd

Salyanıya nəst xətt ilə hərfləri qızıl haşiyələrlə bəzədilmiş "Qurani-Kərim" yazdırmışdır. "Qurani-Kərim" bu nəslin nümayəndəsi Hacı Mirhaşım Talışi tərəfindən mühafizə edilir. Eyni üsulla Mirzə Rəcəb Vəssafın Mirzə Əhməd yazdırdığı "Əxlaqnamə" əsərinin əlyazması Əlyazmalar İnstitutunda saxlanır. Səidəlibəy Kazımbəy oğlunun "Cavahirnameyi-Lənkəran", Mirzə Əhməd Xudaverdi oğlunun "Əxbarnamə" adlı əsərləri müəlliflərin özləri tərəfindən aydın xətlə yazılmışdır.

Lənkəran xəttatlıq sənətinin nadir nümunələri, o cümlədən XIX əsrin görkəmli müəllimi, şair və etnoqrafı Mirzə İsmayıl Qasirin, Mirzə İsa Xəyalinin, Mirzə Əziz Əliyevin, Usta Məmməd həsənin, Mücrimin, Şurinin və başqalarının gözəl xətlə yazılmış əlyazmaları Azərbaycan EA-nın Əlyazmalar İnstitutunda mühafizə olunur.

XƏYALİ Mirzə İsa Hacı Məhəmmədrəhim oğlu (1821, İran, Ərdəbil - 1917, Lənkəran şəhəri) - "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvü, şair.

Dövrünün tanınmış ziyalılarından olmuşdur. Təhsilini İranda almış, 1871-ci ildə Lənkərana köçərək müəllimlik etmişdir. Xəyali, Ziyai, Sərraf və Arif təxəllüsləri ilə şeirlər yazmışdır. Şair Mirzə İsmayıl Qasir şeirlərini yüksək qiymətləndirmişdir. Lənkəranlı şairlər şeirlərinə nəzirlər yazmışlar.

Təzkirə və şeirləri respublika Əlyazmalar İnstitutunda saxlanılır. Təzkirəsini (şairlər haqqında seçmələr) "Təzkireyi-Ziyai" adlandırmışdır.

Lənkəranda ona "Arif Mirzə İsa" deyə müraciət edərmişlər.

Oğlu İbrahimxəlil İsazadə molla nəsrəddinçi-müəllim kimi tanınırdı.

Ədəbiyyat: Əlyazmalar xəzinəsində, B., IV cild, 1976.

XƏZƏR dənizi - dünyada ən böyük su hövzəsi.

Rusiya (Dağıstan), Qazaxıstan, Türkmənistan, İran və Azərbaycan ərazilərində, Avropa ilə Asiya sərhədindədir. Dünyanın ən böyük gölüdür. Ölçüsünə, proseslərin xarakterinə və inkişaf tarixinə görə dəniz hesab edilir. Tarixi mən-

bələrdə 100-dək adına rast gəlinir. Bunlardan Kaspi, Abeskin, Xvalis, Bakı, Gürcan, Xəzər, Təbəristan, Bab-əl-Əbvab, Girkan, Şirvan, Dərbənd və s. adlarıdır. Hazırda Şərq ölkələrində, Rusiyada Kaspi, Azərbaycanda isə Xəzər adı ilə işlədilir.

Xəzər dənizinin uzunluğu şimaldan-cənuba təqribən 1200 km, orta eni 320 km, sahil xəttinin uzunluğu 6,5 min km-dir. Bunun 6 min km-i MDB ölkələrinin, o cümlədən 825 km-i Azərbaycanın ərazisini təşkil edir. Xəzərdə təqribən 50 ada var. Adalarsız sahəsi 370 min m²-dir. Xəzərə 130-dan çox çay tökülür - Volqa, Emba, Urad, Terek, Sulak, Samur, Kür, İran ərazisində isə Səfirud, Kurkan çaylarıdır.

Relyefinə və hidroloji xüsusiyyətlərinə görə Xəzər üç hissəyə bölünür: - Şimali Xəzər - dərinliyi 25 m-dir, Orta Xəzər Dərbənd çökəkliyində 788 m-dək, cənubi Xəzər Lənkəran çökəkliyində 1025 m-dəkdir. Bir çox mənbələrdə göstərilir ki, Xəzər dənizi qədimlərdə Qara dənizlə əlaqəsi olmuşdur.

Xəzər sahili Samur yasaqlığı və və Qızılağac qoruqlarında qırqovul, turac kimi nadir quşlar mühafizə olunur.

Ədəbiyyat: M. T. Əliyev. Azərbaycan iqtisadiyyatının formalaşması və inkişaf problemləri, B., 2001.

XƏZƏR horizontu - Xəzər dənizi sahəsində Orta və Üst Pleystosenin stratigrafiya bölgüsü. İlk dəfə N.İ. Andrusov ayırmışdır. Gil, qum və qabıq əhəngdaşından təşkil olunmuşdur. Xarakter faunası ikitayqabıqlı molyusklardır. Xəzər dənizinin bütün sahillərində, o cümlədən Azərbaycanın Abşeron yarımadasında, Quba-Xəzər-yanı sahəsində, Bakı arxipelağında, Lənkəran ovalığında və s. yayılmışdır. Alt Xəzər təbəqələrinə (Gürkan layları) və Üst Xəzər təbəqələrinə ayrılır.

Ədəbiyyat: ASE, X cild, B., 1987.

XƏZƏR İbrahim Zafir oğlu (d.30.05.1978, Lənkəran şəhəri) - səfir, Azərbaycan Respublikasının NATO yanında nümayəndəliyinin başçısı.

Lənkəran şəhər 4 sayılı orta məktəbini (1984),

Bakı Dövlət Universitetini beynəlxalq əlaqələr üzrə magistraturanı fərqlənmə ilə bitirmişdir. Sonralar Corctaun Universitetində təhlükəsizlik elmləri üzrə magistr dərəcəsi (fərqlənmə ilə) almışdır. 2000-2001-ci illərdə NATO-nun Roma şəhərində yerləşən Müdafiə Kollegində ali kurs keçmiş, "Xəzər" Universitetində "Azərbaycanın xarici siyasəti" fənnini tədris etmişdir.

1998-2002-ci illərdə ikitərəfli hərbi-siyasi əlaqələr, NATO məsələləri, silahlara nəzarət, tərk silah və çoxtərəfli təhlükəsizlik məsələləri üzrə Xarici İşlər Nazirliyinin beynəlxalq təşkilatlar və təhlükəsizlik problemləri idarələrində müxtəlif vəzifələr tutmuşdur.

2002-ci ilin sentyabr ayından 2005-ci ilin sentyabr ayınadək Azərbaycan Respublikasının ABŞ səfirliyində çalışmışdır. Onun məşğul olduğu sahələrə hərbi-siyasi, siyasi və ictimai diplomatiya məsələləri daxil idi.

Azərbaycanın Milli Təhlükəsizlik Konsepsiyasının hazırlanmasına və NATO ilə Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməliyyat Planının icrasına birbaşa cəlb olunaraq, Xarici İşlər Nazirliyinin Hərbi-Siyasi Şöbəsinə (2005-2006) işləmişdir.

2007-2009-cu illərdə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi və ondan əvvəl mətbuat katibinin müavini, 2009-cu ildən Azərbaycan Respublikasının Amerika Birləşmiş Ştatlarındakı səfirliyinin müşaviri olmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 15 mart 2011-ci il tarixli sərəncamı ilə ona fəvqəladə və səlahiyyətli səfir diplomatik rütbəsi verilmişdir. Azərbaycan Respublikasının NATO yanında Nümayəndəliyinin başçısı (2011-2017), Azərbaycanın Türkiyə Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri (2017-ci ilin oktyabr ayından) işləmişdir.

XƏZƏRYANI ölkələri universitetlərinin spartakiadası - 2001-ci ildə Rusiyanın Həştərxan şəhərində keçirilmişdir.

Respublikamızı Lənkəran Dövlət Universiteti və Azərbaycan Texniki Universiteti təmsil

etmişdir. Lənkəran Dövlət Universitetinin tələbələri Elnur Hacıyev, Amil Kərimov (boks), Nicat Əliyev (Yunan-Roma güləşi) spartakiadanın bürünc medalına layiq görülmüşlər.

XINAYAXDI - oğlan toyundan bir gün əvvəl qızgildə icra edilən mərasimlərdən biri.

Mərhələnin ilk çağında qız evinə bir dəstə qızgəlin toplaşaraq çalib-oxuyur. El adətinə görə, toy hamamından sonra gəlinin və rəfiqələrinin əlinə, başına və ayaqlarına xına yaxılır, reyhanlı şərbət paylanır. Xına xoşbəxtlik və gəlinlik rəmzidir. Od-alov rəngində olduğu üçüq qədimdən bu boyaya üstünlük verilib.

Toy-düyün şənliklərinin "Xınayaxdı" mərhələsindən sonra nişanlı qıza "gəlin qız", adaxlı oğlana "bəyoğlan" deyilir.

Ədəbiyyat. K.Dənziyeva.Azərbaycan dilində toy mərasimi leksikası, B., 2012.

XİMBİ üzümü - üzüm növü. Lənkərandə qədimdən yetişdirilir, yerli növ sayılır. Turşaşırın, gilələri uzunsovdur. Yeganə üzüm növüdür ki, şoraba hazırlanarkən istifadə edilir.

XİRMAN - taxılı döymək, təmizləmək, qurutmaq üçün meydança. Adətən külək tutan dairəvi yerdə düzəldilir. Burada taxıl dənələri şana, yaba, vəl və s. alətlərlə havaya sovrulur və qarışıqdan təmizlənilir.

XX əsrin 60-cı illərində rayonun bütün kəndlərində xırmanlar olmuşdur.

Lənkəranın 1969-cü ildə Ümumittifaq "tərəvəz bostanı"na çevrilməsi ilə əlaqədar taxılçılıq ləğv edildiyindən xırmanlara ehtiyac qalmamışdır.

XİŞ - qədim şum aləti.

Eramızdan əvvəl IV minilliyin sonu, III minilliyin əvvəllərindən məlumdur. Quruluşuna görə sadə, yüngüldür, bir cüt qoşqu heyvanla işlədilir. Hərəkətə gətirilərkən torpağı ikitərəfli şumlayır.

Lənkərandə keçən əsrin yetmişinci illərində istifadə edilmişdir. Kənd təsərrüfatının mexanikləşdirilməsi ilə bu qədim şum aləti aradan çıxmışdır.

XİYAR - tərəvəz bitkisi. Su və işıqsevən, istiyə və torpağa tələbkər bitkidir. Tərkibinin 95-96 faizi sudur. C₁, B₁, B₂ vitaminləri, A provitamin, üzvi turşular və efir yağları ilə zəngindir. Piylənmənin qarşısını alır. İştahı artırır. Yağların və zülallı qidaların tənzimlənməsində əsas rol oynayır.

Lənkərandə 30-dan çox xiyar sortu rayonlaşdırılmışdır. "Talış" xiyar sortu dadına, ətrinə və keyfiyyətinə görə daha çox alıcılıq qabiliyyətinə malikdir.

Aşağı Nüvədi qəsəbə, Mamusta, Boladı kəndlərində yerləşən təsərrüfatlarda 1970-1990-cı illərdə erkən xiyar yetişdirilməsi sahəsində və xiyar yığımında rekord nəticələr əldə edilmişdir. 1975-ci ildə Baloğlan Abbasov adına sovxozda iki Lenin ordenli, respublika Dövlət mükafatı laureatı, respublikanın tərəvəz ustası Hacı Əliyevin briqadası hər hektar sahədən 1000 sentner xiyar yığaraq ən yüksək göstəriciyə nail olmuşdur.

Lənkərandə 1970-ci ildə 7500 ton əvəzinə 7929 ton, 1980-ci ildə 9600 ton əvəzinə 10366 ton, 1990-cı ildə 411 ton, 2000-ci ildə 19965 ton, 2006-cı ildə 22964 ton, 2011-ci ildə 34 min, 2013-cü ildə 36 min ton, 2016-cı ildə 38 min tondan çox xiyar yığılmışdır.

XOLMİLİ - Lənkərandə kənd. Lənkəran-Astara magistral yolunda, rayon mərkəzindən 13 km cənubda yerləşir.

Şimaldan Seydəkəran və Kənarməşə, qərbdən Tütəpeştə, şərqdən Xəzər dənizi və Vel, cənubdan Mamusta və Siyavar kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Filologiya elmləri doktoru, professor M. Məmmədovun fikrincə, Xolmili "Xolmoli" sözündən olub, "çökəklikdə yerləşən kiçik torpaq hissəsi" mənasını verir ("xol, qol" gölün, çayın bir hissəsi, "mo" myonə sözündən olub, "orta hissə, təpə, hündür yer", "li" və ya "lü" parça, kiçik torpaq hissəsi deməkdir). M. Talışlı və B. Hüseynbalaoğlu Xolmilini "Xunbili" sözündən yarandığını, "qan daşan yer" mənasında izah edirlər. Onların fikrincə, XII əsrdə monqollarla vuruşda həmin yerdə çox qan töküldüyü üçün bu ad ona verilmişdir. Yaşar Qurbanov Xolmili

toponiminin "xol" - çay qolu və mil/bil - daşqın nəticəsində suyun məcrasından çıxıb düz axması, millənməsi sözlərindən yaranıb "çay suyunun (qolunun) daşdığı yer (düzünə axdığı yer) mənasını verdiyini qeyd edir" (*Xolmili, "Aşkarlıq" qəzeti, 06.06.2003*).

Ərazisi 485,1 hektardır, 90 hektarı həyətyanı, digər torpaq sahələri isə əkinə yararlıdır. Əhalisi 2635 nəfərdir, 1316 nəfəri qadın, 13 nəfəri "Qəhrəman ana"dır, 575 ailə təsərrüfatı var (2017).

Əhali tərəvəzçilik və heyvandarlıqla məşğuldur. 1930-cu ildə kolxoz, 1964-cü ildə sovxoz təsərrüfatı yaradılmış, 1997-ci ildə torpaq islahatına uyğun olaraq sahələr icarəyə verilmişdir.

1921-1949-cu illərdə Seydəkəran kənd Sovetliyinin tərkibində olmuşdur. 1950-ci ildə Şıxəkəran kəndi də daxil olmaqla Xolmili kənd Soveti yaradılmışdır. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 25 oktyabr 2011-ci il tarixli Sərəncamı ilə Şıxəkəran kəndi Xolmili kənd inzibati ərazi dairəsindən ayrılmış, yeni inzibati ərazi yaradılmışdır.

Əbutalib Əhmədov, Əsəd Quliyev, Xanoğlu Əliyev, Əmrəli Qubadov, Həccət Məmmədov, Səmid Əkbərov, Mütəllib Səfərov, Xavər Talibova, Nurməmməd Talibov və başqaları müxtəlif illərdə kənd XDS İcrayyə Komitəsinin sədri işləmişlər.

1992-ci ildə Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının sərəncamı ilə kənddə icra nümayəndəliyi yaradılmışdır. Nurməmməd Talibov (1992-1994), Əkrəm Əhmədov (1994-2006), Ruhulla Məmmədov (2007-2008), Amil Əliyev, Rauf Xəlilov müxtəlif illərdə şəhər icra hakimiyyəti başçısının kənd üzrə nümayəndəsi işləmişlər.

Kənddə orta məktəb, mədəniyyət evi, kitabxana, aptek (1965), tibb məntəqəsi (1935), məscid (1901), məişət evi, Seyid Zeynal, Piri Ərəb və s. maddi-mədəniyyət abidələri vardır.

Kənd bələdiyyəsi 2000-ci il yanvar ayından fəaliyyət göstərir.

Əlihüseyn Qafar oğlu Xəlilov (2000-2009), Tabir Cabir oğlu Hüseynov (2010-cu ildən) onun sədri işləmişlər.

XOLMİLİ məktəbi - 1920-ci ildən fəaliyyət göstərir.

İlk illərdə kənd məscidinin yanında "Hüseyniyyə" binasında, sonralar Səfəroba və Rzalioba məhəllələrində yerləşmişdir. 1929-1930-cu illərdə kəndin mərkəzində yeddi sinifdən ibarət məktəb tikilmişdir. Böyük Vətən müharibəsindən sonra məktəbə yeni sinif otaqları əlavə edilmişdir.

İndiki məktəb binası 1972-ci ildə istifadəyə verilmişdir. 1938-ci ildə orta məktəbə çevrilmişdir.

Məktəbdə 195 şagird təhsil alır, 41 müəllim dərş deyir (2017).

Məktəbin ilk direktoru Mütəllib Əliyevdir (1920-1925). Sonralar İbrahiməjdər (1925-1928), Əsəd Məmmədov (1928-1934), Əsəd Quliyev (1935-1941), Qurban Abbasov (1941-1946), Əbülqasım Qasimov (1946-1951, 1954-1955), Məmmədəğa İbrahimov (1951-1953), İbadulla İbayev (1953-1954), Kalam Quliyev (1956-1966), Nurməmməd Talibov (1966-1979), Zəkəriyyə Bağirov (1979-1984), Arif İsmayilov (1984-1989), Güloğlu Bağirov (1989-1991), Zakir İsmayilov (1991-1997), Qasım Əliyev (1997-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Ədəbiyyat. T. Abbasov, G. Bağirov. Xolmili, B., 2013.

XOLMİLİ məscidi - 1886-cı ildə açılmışdır. Yaxın Şərqdə ali dini təhsil almış Məmmədali Xəlilov məscidin axundu işləmişdir. 1937-1991-ci illərdə məscid fəaliyyətini dayandırmışdır. 1991-ci ildə qapılarını yenidən dindarların üzünə açmışdır.

Məscidin axundu Hacı İsa Əliyevdir.

XOLMİLİ poçt şöbəsi - 1973-cü ildə təşkil edilmişdir.

Barat Əliyev (1973-1997), Dilruba Həsənova (1997-2010), İltifat Səfərov (2010-cu ildən) poçt şöbəsinin müdiri işləmişlər.

Sərhəd Səfərov, Ağalı Ağayev, Baldadaş Rəhimov müxtəlif illərdə poçt şöbəsinin müdiri işləmişlər.

Kənddə 700 nömrəlik ATS fəaliyyət göstərir.

XOMBELANİ - Lənkəranda qədim kənd. 1926-cı ildə Lənkəranın Sefidor kənd Sovetliyinə daxil olmuşdur. Hazırda inzibati ərazi bölgüsündə adı çəkilmir.

XONBELİ - Lənkəran qəzasının keçmiş məhəllələrindən biri. Hazırda belə yaşayış məntəqəsi qeyd olunmur. Gülistan sülh müqaviləsindən sonra yeni inzibati bölgüsünə görə Xonbeli və Çayıçı məhəllələri birləşdirilərək Lənkəran sahəsinə daxil edilmişdir. Ehtimal olunur ki, bu, Xanbulan kəndidir.

XORUZGÜLÜ - bitki növü. Lənkəranda beş növü yayılmışdır. Yarpaqları bölümlüdür. Zəhərli olduğundan heyvanlara verilmir. Cövhərindən ürək xəstəliklərində istifadə olunur.

XUDAVERDİ Cavad (təxəllüsü; tam adı və soyadı Cavadov Xudaverdi Abutalıb oğlu - d.

16.06.1948, Lənkəran rayonu, Gərmətük qəsəbəsi) - jurnalist, şair, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1994), "Respublika həyatı" qəzetinin baş redaktoru (2006-cı ildən).

Qəsəbə orta məktəbini (1966), Azərbaycan Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsini (1974) bitirmişdir.

"Bolluq uğrunda" (Lerik rayonu) qəzetinin redaktor müavini (1974), "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetinin əməkdaşı, məktublar şöbəsinin müdiri (1975-ci ildən), "Kirpi" satirik jurnalının bölgə müxbiri (2000) işləmişdir.

Bədii yaradıcılığa məktəb illərindən başlamışdır. İlk şeiri "Leninçi" qəzetində dərc olunmuşdur (1962).

Yaradıcılığında Vətən sevgisi, təbiətə bağlılıq, müasirlərin həyatı əsas yer tutur. Lənkəranın iqtisadi, sosial həyatı ilə bağlı publisistik yazıları

Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin mükafatına layiq görülmüşdür.

"Qızıl qələm" media mükafatçısıdır (2006).

Əsərləri: Ölümdən güclü, B., 2002; Ömür də bir boricdir, B., 2004; Lənkəran pedaqoqları (S.Abdullayevlə birgə), B., 2005.

XUDAVERDİYEV Əfqan Sabir oğlu (d. 03.05.1970, Lənkəran rayonu, Havzava kəndi) - əcaçı, biologiya elmləri namizədi (2007).

Lənkəranda İstisu qəsəbə orta məktəbini bitirdikdən sonra Şirəli Axundov adına sovxozda fəhlə işləyib (1987-1988). Həqiqi hərbi xidmətdən sonra (1988-1990) N.Nərimanov adına Azərbaycan Tibb Universitetinin əcaçılıq fakültəsini (1998) və magistraturanı (2000) bitirib.

2003-cü ildə universitetin aspiranturasına daxil olmuş, 2007-ci ildə oranı bitirərək, "Alkoqol motivasiyasının mərkəzi və periferik mexanizmlərində renin-angiotenzin sisteminin rolu" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək, biologiya elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

Azərbaycan Tibb Universitetinin normal fiziologiya kafedrasının müəllimi və 2004-cü ildən "Alfamed LTD" şirkətinin rəhbəridir.

2000-2003-cü illərdə "Azərfarm" əcaçılıq şirkətinin baş əcaçısı işləmişdir.

20-dək elmi məqalənin müəllifidir.

DAĞ KƏNDLƏRİNDƏ MƏKTƏB

2017-ci ilin sentyabr ayında Lənkəran rayonunun dağ kəndləri – Molojada 7 sinifdən ibarət 100 şagird yerlik əlavə korpus, Təngivanda ibtidai məktəb üçün 36 yerlik modul tipli yeni məktəb binası istifadəyə verilmişdir.

I

I – Azərbaycan əlifbasının 12-ci hərfi. Sözüün ortasında və sonunda işlənir.

i

İ – Azərbaycan əlifbasının 13-cü hərfi. Sözün əvvəlində, ortasında və axırında işlənir.

İBADOV Ağarəhim Yaqub oğlu (10.03.1910, Lənkəran şəhəri - 31.07.1971, Lənkəran şəhəri) -

qabaqcıl maarif xadimi, bəstəkar.

Lənkəranın ilk peşəkar musiqi müəllimlərindənəndir. Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında böyük bəstəkar Üzeyir Hacıbəyovun sinfində oxumuşdur (1936). Nəfəsli alətlərdə, xüsusilə baritonda

çalmışdır.

Masallı rayonunun Kalinovka kəndində, Lənkəran rayonunun Nərimanabad qəsəbəsində, rayon müəllimlər evində, pedaqoji məktəbdə, Sovxoz-texnikumda nəfəsli orkestr dərnəkləri təşkil etmişdir.

1942-1945-ci illərdə Böyük Vətən müharibəsinin iştirakçısı olmuş, Şimali Qafqazdan Polşayadək döyüş yolu keçmişdir.

1950-1960-cı illər yaradıcılığında əhəmiyyətli rol oynamışdır. Qüdrət Ülvü, Ələvsət Şəfa və digər şairlərin şeirlərinə mahnılar bəstələmişdir. "Gənc balıqçılar", "Bahar gəldi", "Qaranquşum" və s. mahnılar Azərbaycan radiosunda səslənmişdir. "Qaranquşum" mahnısına görə gənc bəstəkarların respublika müsabiqəsinin qalibi olmuşdur.

İBADOV Rakif Hüseyn oğlu (d. 08. 08. 1955, Lənkəran rayonu, Boladı kəndi) - pedaqoq, tarix elmləri namizədi (2005).

Lənkəran rayonu, Boladı kənd 1 sayılı orta məktəbini (1972), Azərbaycan Dövlət Universitetinin tarix fakültəsini bitirmişdir (1992). Əmək fəaliyyətinə Nizami adına sovxozda fəhlə işləməklə başlamışdır (1972-1973). Həqiqi hərbi xidmətdən sonra Sumqayıt Üzvi Məhsulları İstehsalı Zavodunda (1975-1976) aparatçı, Nəri-

manabad qəsəbə və Boladı kənd orta məktəblərində müəllim, tərbiyə və tədris işləri üzrə direktor müavini (1992-1996) işləmişdir.

1994-cü ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin müəllimidir. Müxtəlif illərdə tarix kafedrası müdirinin müavini, humanitar və pedaqoji elmlər fakültəsinin dekan müavini və dekan, elmi katib, tərbiyəvi işlər üzrə prorektor (2005) işləmişdir.

Lənkəranda aparılan siyasi, mədəni-kütləvi tədbirlərinin fəal iştirakçılarındandır.

İBADOV Ramazan Məhərrəm oğlu (d. 15.03. 1926, Lənkəran rayonu, Velədi kəndi - 17.11.2001, Bakı) - motorçu, istehsalat qabaqcılı, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı (1971).

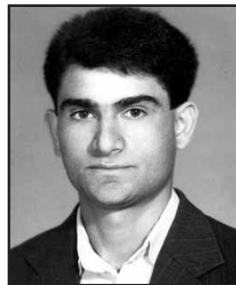
Xəzər Dənizçilik İdarəsinə daxil olmuşdur (1942-1990). Ü. Hacıbəyov gəmisində motorçu kimi fəaliyyət göstərmişdir. Lenin və "Şərəf Nişanı" ordenləri ilə təltif edilmişdir. Adı çalışdığı təşkilatın Şərəf kitabına yazılmışdır.

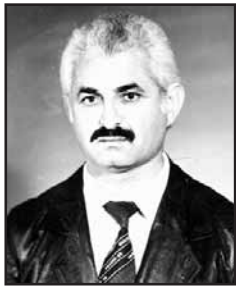
İBADOV Rasif Elman oğlu (d. 08. 05. 1974, Lənkəran rayonu, Cil kəndi - 31.10.1993) - Qarabağ şəhidi

Lənkəran Tibb Texnikumunu bitirdikdən sonra Lerik rayonunda işləmişdir (1993). Həmin il Milli Ordu sıralarına çağırılmışdır.

Yaralı əsgərləri döyüş meydanından çıxararaq, onlara ilk tibbi yardım göstərmişdir. Martuni-Xocavənd istiqamətində gedən döyüşlərdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

İBADOV Rəfail Aslan oğlu (d.30.08.1937, Lənkəran şəhəri) - idmançı-müəllim, Azərbaycan SSR Maarif əlaçısı (1987), metodist müəllim (1988), Fəxri bədən tərbiyəsi və idman işçisi (2012).

Lənkəran şəhər 5 saylı orta məktəbini (1952), Subtropik Bitkilər Texnikumunu (1956), Azərbaycan Bədən Tərbiyəsi İnstitutunu bitirmişdir (1962). Ali məktəbdə oxuduğu illərdə institutut voleybol yığma komandasının üzvü olmuş və komandanın tərkibində SSRİ çempionatında iştirak etmişdir. Komanda 1962-ci ildə SSRİ birinciliyində ikinci yeri tutmuşdur.

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran 1 nömrəli çay fabrikində usta vəzifəsində başlamışdır (1956-1957).

Ali məktəbdən sonra Cəlilabad rayonunun Novoqolovka kənd məktəbində idman müəllimi işləmişdir (1962-1964). Müəllimlik fəaliyyətini 1964-1965-ci tədris ilindən Lənkəran şəhər 5 saylı orta məktəbində davam etdirmişdir. Lənkəran yığma voleybol komandasının məşqçisi və oyunçusu olmuşdur. "Məhsul" cəmiyyətinin Rıqa şəhərində keçirilən SSRİ birinciliyində məşqçisi olduğu voleybol komandası uğurlu nəticə əldə etmişdir (1965).

49 il idman müəllimi işləmişdir.

İş təcrübəsi ümumiləşdirilərək respublikada yayılmışdır. Yetirmələri arasında beynəlxalq dərəcəli idman ustaları, əməkdar məşqçilər, Avropa və dünya çempionları vardır.

Təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə rayonda sadə idman qurğuları, o cümlədən voleybol, basketbol, futbol və gimnastika şəhərçiyi salınmışdır.

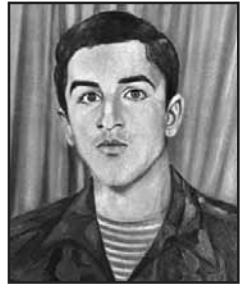
İBADOV Səbuhi Mürüvvət oğlu (d. 26.08.1975, Lənkəran rayonu, Cil kəndi - 19.12.1995) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirmişdir. 18 yaşında həqiqi hərbi xidmətə çağırılmışdır. Döyüş və siyasi hazırlıq əlaçısı idi.

Cəbrayıl rayonunun Cocuq Mərcanlı kəndi istiqamətində döyüş tapşırığını yerinə yetirərkən qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

İBADOV Vüqar Səfər oğlu (d. 05.01.1975, Lənkəran şəhəri - 07.04.1996) - Qarabağ şəhidi.

Lənkəran şəhər 2 saylı orta məktəbini bitirmişdir. 1993-cü ilin iyun ayında könüllü olaraq Milli Ordu sıralarına getmişdir. İlk günlərdən özünü nümunəvi, intizamlı əsgər kimi göstərmiş, komandirlərin tapşırığını yüksək səviyyədə yerinə yetirmişdir.

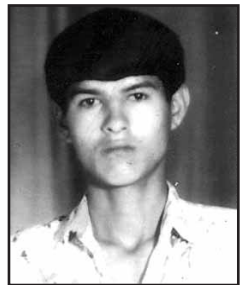
Füzuli və Beyləqan cəbhələrində döyüşmüşdür. Döyüş və siyasi hazırlığı əlaçısı idi.

Şişqaya uğrunda döyüşdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı şəhərin Kiçik bazar qəbiristanındadır.

İBAYEV Mais Böyükağa oğlu (d. 31.03.1974, Liman şəhəri - 10.02.1994) - Qarabağ şəhidi.

Liman şəhər 1 saylı orta məktəbini bitirmişdir (1990). 1992-ci ildə həqiqi hərbi xidmətə çağırılmış, Kəlbəcər, Cəbrayıl döyüşlərində iştirak etmişdir.

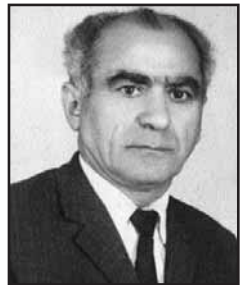
Füzuli uğrunda döyüşdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Siyasi və döyüş hazırlığı əlaçısı idi.

Məzarı Liman şəhər qəbiristanındadır.

İBAYEV İbadulla Əsgər oğlu (d.10.03.1911, Lənkəran rayonu, Separadi kəndi - 29.07.1971, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, qabaqcıl maarif xadimi, ictimai xadim.

Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu (1930), Ümumittifaq Hüquq İnstitutunu (1946), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun coğrafiya fakültəsini (1951) bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə Yardımlı rayonunda başlayıb. Porsova kənd ibtidai məktəbinin müdiri (1930-1933), Masallı rayonunun Ərkivan

kəndində müəllim (1933), Mahmudavar məktəbinin direktoru (1934-1936), Masallı Rayon Maarif Şöbəsinin inspektoru (1936-1937), Masallı və Cəlilabad rayonlarında məhkəmə sədri (1937-1945), Masallı şəhər 1 saylı orta məktəbinin direktoru (1946-1952) işləyib.

Əmək fəaliyyətini Lənkəranda davam etdirib. Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbində dərs hissə müdiri, məktəb direktoru (1952-1955), Xolmili kənd orta məktəbinin direktoru (1955), Lənkəran maliyyə şöbəsinin müdiri (1955-1960), rayon əmanət kassasının müdiri (1960-1964), rayon mədəniyyət şöbəsinin müdiri (1964-1971) işləmişdir.

Lənkəranın ictimai həyatında fəal iştirak etmişdir. Gənclərin vətənpərvərlik tərbiyəsində xidmətləri vardır.

İBAYEV Vəfəddin Ələm oğlu (d. 06.12.1956, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi) - hüquqşünas, Azərbaycan Milli EA İnsan Hüquqları İnstitutunun ekspert şurasının üzvü, Beynəlxalq Hüquq Assosiasiyası idarə heyətinin sədri (2002), hüquq elmləri namizədi (2003).

Azərbaycan Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsini fərqlənmə ilə bitirmişdir (1982). Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi sistemində Bərdə, Zaqatala və Masallı rayon polis şöbələrində müstəntiq, baş müstəntiq (1982-1998), Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsi beynəlxalq hüquq məsələləri şöbəsinin müdiri (1998-2000), Bakı şəhər Suraxanı rayon məhkəməsinin hakimi (2000-2006) işləmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin hakimidir (2006-cı ildən).

"Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi və insan hüquqları" mövzusunda elmi əsərləri vardır.

10 kitabın, 50-dən çox elmi məqalənin müəllifidir.

Əsərləri: İslam Konfransı Təşkilatı, B., 1998; Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi beynəlxalq hüququn juskodens prinsipləri prizmasında,

B., 1999; Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi və Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi, B., 1999; Beynəlxalq unitar hüquq (dərslik), B., 2000; İnsan hüquqları beynəlxalq hüquq və milli qanunvericilikdə (qısa analiz və şərhlər), B., 2001.

İBRAHİMOV Aslan Kəlbə oğlu (d. 10.04.1925, Lənkəran rayonu, Mamusta kəndi - 09.06.1977, Mamusta kəndi) - istehsalat qabaqcılı, respublikanın tərəvəz ustası (1975).

Əmək fəaliyyətinə 1940-cı ildə kənddəki təsərrüfatda başlamış, işləyə-işləyə Lənkəran Kənd Təsərrüfatı Texnikumunu bitirmişdir (1943). Texnikumu bitirən ili həqiqi hərbi xidmətə çağırılmış, Böyük Vətən müharibəsinin iştirakçısı olmuşdur (1943-1945).

1946-cı ildən ömrünün axırınadək N.Nərimanov adına sovxozda briqadir işləmişdir.

Lənkəranda tərəvəzçiliyin inkişafında xidmətləri vardır. Erkən xiyar yetişdirmək təcrübəsindən respublikanın tərəvəz təsərrüfatlarında istifadə edilmişdir.

Tərəvəzçilik sahəsində qazandığı yüksək göstəricilərə görə üç dəfə Lenin ordeninə (1970, 1973, 1976), dörd dəfə SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisinin qızıl medalına layiq görülmüşdür.

İBRAHİMOV Cahangir İsa oğlu (d. 01.07.1937, Lənkəran rayonu, Velədi kəndi) - qabaqcıl maarif xadimi, respublikanın Əməkdar müəllimi (2009).

Gərmətük qəsəbə orta məktəbini (1954), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun fizika-riyaziyyat fakültəsini (1959) bitirib.

Pedaqoji fəaliyyətinə Mamusta kənd orta məktəbində fizika-riyaziyyat müəllimi işləməklə başlayıb (1959-1967). Sonralar Sütəmurdov kənd orta məktəbində fizika-riyaziyyat müəllimi (1967-1977) və məktəbin direktoru (1977-1991), Lənkəran Dövlət Humanitar Kollecinin direktoru (1991-2012) işləyib.

Direktoru olduğu dövrdə kollecın yaranmasının 85 illiyi Azərbaycan Prezidentinin sərəncamı ilə Lənkəranda geniş qeyd edilmişdir (2009).

Lənkəran Dövlət Humanitar Kolleginin tarixindən bəhs edən "Seminariyadan kollecə" kitabının müəlliflərindən biridir (B., 2004).

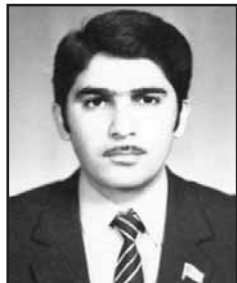
İBRAHİMOV Faiq Fikrət oğlu (d. 20.04.1974, Lənkəran rayonu, Siyavar kəndi - 19.04.1994) - Qarabağ şəhidi.

1993-cü il aprel ayından həqiqi hərbi xidmətdə olmuş, Kəlbəcər döyüşlərində iştirak etmişdir. Füzuli rayonunun Horadiz qəsəbəsi uğrunda vuruşda qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Qəbri kənd qəbiristanındadır.

İBRAHİMOV Təhmasib Aslan oğlu (d.31.03.1949, Lənkəran rayonu, Mamusta kəndi - 13.06.2004, Mamusta kəndi) - alim-aqronom, ictimai xadim.

Mamusta kənd orta məktəbini (1966), Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu (1972), Bakı Ali Partiya Məktəbini (1985) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə N.Nərimanov adına sovxozda fəhlə işləməklə başlamışdır (1964-1971). Sonralar Lənkəran tərəvəz tədarükü bazasında əmtəəşünas (1971), N.Nərimanov adına sovxozda yemçilik və tərəvəzçilik üzrə briqadir, sahə aqronomu (1972-1980), Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsinin katibi (1980-1990), N.Nərimanov adına sovxozun direktoru (1990-1995), Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müavini (1995-2005) vəzifələrində işləmişdir.

Briqadir işlədiyi illərdə tərəvəz istehsalında yüksək göstəricilərə nail olmuş, SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisinin qızıl medalına (1978), "Şərəf Nişanı" ordeninə (1979) layiq görülmüşdür.

Onuncu çağırış Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı (1980-1985) və rayon Sovetinin deputatı (1985-1995) olmuşdur.

1979-cu ildə Almaniyada keçirilən Azərbaycan mədəniyyəti və incəsənət ongünlüyünün iştirakçısı olmuşdur.

İBRAHİMOV Tofiq Hüseyn oğlu (d.01.01.1954, Qəbələ şəhəri) - hüquqşünas, ictimai xadim.

Qəbələ şəhər 1 saylı orta məktəbini (1970), Azərbaycan Dövlət Universitetini (1975), "Təfəkkür" Universitetinin hüquq fakültəsini bitirmiş, əmək fəaliyyətinə 1975-ci ildə başlamış və müxtəlif vəzifələrdə, o cümlədən Vergilər Nazirliyi 10 saylı ərazi Vergilər İdarəsinin rəisi (1999-2004), Qəbələ Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı (2004-2010), Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı (2010-2012) işləmişdir.

2012-ci ildən Ağdaş Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısıdır.

Lənkəranın sosial-iqtisadi inkişafında xidmətləri vardır. Regionların sosial-iqtisadi inkişafı dövlət proqramlarına uyğun olaraq təşəbbüsü ilə Lənkəranda mühüm sosial obyektləri inşa edilmişdir.

İDMAN - bədən tərbiyəsinin tərkib hissəsi, insanların sağlamlığının möhkəmləndirilməsinə yönəldilmiş ictimai fəaliyyət sahəsi.

Lənkəranda idmanın kütləvililiyinə diqqət ilə artır. 1970-ci ildən Lənkəranda idman iki-illikləri keçirilmiş, idmana xeyli gənc cəlb edilmişdir. Bununla əlaqədar rayonun bütün kənd və qəsəbələrində sadə idman qurğuları, o cümlədən futbol, voleybol meydançaları təşkil edilmişdir. 1970-ci ildən Boladi kəndində İdman bayramı keçirilir. 2011-ci il martın 6-da Boladıda keçirilmiş idman bayramında gənclər yunan-roma güləşi üzrə qüvvələrini sınaqlamışlar Yarışda rayonun müxtəlif kənd və qəsəbələrindən 70-dən çox idmançı iştirak etmişdir. İştirakçılardan 12 nəfəri birinci, 12 nəfəri ikinci, 24 nəfəri üçüncü və dördüncü yerləri tutmuşdur. Veravul, Xolmili, Vilvan, Separadi, Şağlaser kənd, Gərmətük qəsəbə və Liman şəhərində hər iki nəfərdən biri idmanla məşğul olur. Bədən tərbiyəsi və idmanın

inkışafında xidmətlərinə görə Lənkəran Azərbaycan KP MK və Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin keçici Qırmızı bayraqlarına (1967, 1973, 1981), H. Aslanov adına, Puşkin adına və Nizami adına sovxozlar Azərbaycan SSR İdman Cəmiyyətləri və Təşkilatları İttifaqı Şurasının fəxri Fərmanına layiq görülmüşlər.

Qadınların 1973-cü ildə keçirilmiş ikinci respublika spartakiadasında Lənkəran 6 növ üzrə birinci, ikinci və üçüncü yerləri tutaraq Azərbaycan LKGI MK-nın keçici kubokunu almışdır.

Kənd idmançıları 1974-cü ildə respublika spartakiadasında idmanın 14 növü üzrə ümumi komanda hesabında ikinci yeri tutmuşlar.

Lənkərandə mərkəzi stadion, 4 idman məktəbi, 5 idman klubu, 2 idman cəmiyyəti, 14 idman növü üzrə 9 federasiya və Olimpiya İdman Mərkəzi, 2 yerdə atıcılıq tiri, şahmat klubu, aerobika-trenajor zalları, 133 sadə idman qurğusu fəaliyyət göstərir 12 min nəfərdən çox oğlan və qız idmanın müxtəlif növləri ilə məşğuldur (2012).

İdmançılar arasında 4 beynəlxalq dərəcəli hakim, 2 əməkdar məşqçi və 5 Fəxri bədən tərbiyəsi və idman işçisi vardır (2013).

Lənkəran idmançıları ölkə və beynəlxalq spartakiadalarında 2003-2004-cü illərdə 114 qızıl, 92 gümüş, 74 bürünc, 2005-ci ildə 39 qızıl, 22 gümüş, 53 bürünc, 2010-cu ildə 24 qızıl, 18 gümüş, 27 bürünc medal qazanmışlar. 2011-ci ildə rayon idmançılarından 56 nəfəri boks, 17 nəfəri ağır atletika, 15 nəfəri güləş, 5 nəfəri taekvondo, 13 nəfəri karate üzrə müxtəlif səviyyəli yarışların qalibi olmuşlar.

15 min tamaşaçı tutan "Xəzər-Lənkəran" mərkəzi stadionu yenidən qurulmuşdur (2006). Açılışında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iştirak etmişdir.

Birləşmiş Krallıq və Azərbaycan idman sahəsində beynəlxalq məktəblərarası əməkdaşlıq layihəsi çərçivəsində 2011-ci il iyul ayında Lənkəran Olimpiya İdman Kompleksində idman festivalı keçirilmişdir. Qızlar arasında futbol üzrə dünya çempionatının bir neçə oyunu Lənkərandə təşkil olunmuşdur (2012).

Ağır atletika üzrə kişilər arasında XXII,

qadınlar arasında XX Avropa çempionatı 2012-ci il iyunun 2-dən 9-dək Lənkərandə keçirilmişdir. Yarışda Avropanın 25 ölkəsindən 300-ə yaxın idmançı iştirak etmişdir, 25 nəfəri qadındır.

"Zirvə" beynəlxalq idman klubunun prezidenti Tofiq Heydərovun təşkilatçılığı ilə 2015-ci il avqustun 29-da Astara Olimpiya İdman Kompleksində ağır atletika üzrə IX dünya kuboku yarışları keçirilib. Beynəlxalq yarışda Lənkəran atletləri də iştirak etmişlər. Tədbirdə İsveçin Landskrona şəhərində keçirilən 15 və 17 yaşadək yeniyetmə ağır atletlərin Avropa birinciliyində qızıl medal qazanan "Lənkəran-Zirvə" klubunun nümayəndəsi Səbinə Əzimovaya və onun məşqçisi Taleh Hüseynova mənzil hədiyyə edilmişdir.

Taekvondo üzrə ənənəvi ümumrespublika turniri 2012-ci ildə Lənkərandə keçirilmişdir. Tədbirdə Türkiyədən və respublikanın müxtəlif şəhər və rayonların 48 komandasından 457 tayekvondoçu iştirak etmiş, "Təhsil" İdman Mərkəzinin idmançıları birinci yeri tutmuşlar.

2017-ci ilin may ayında IV İslam Həmrəyliyi Oyunlarının qalibləri arasında həmyerlilərimiz də olmuşdur. Taekvondo üzrə milli komandamızın kapitanı Ramin Əzizov və cüdo üzrə Orxan Səfərov yarışın qızıl, ağırılıqqaldırma üzrə Səbinə Əzimova və Rövşən Fətullayev bürünc medal qazanmışlar.

Yeniyetmələr arasında Avropa çempionu və Dünya çempionatının gümüş mükafatçısı, rayonun Separadi kəndindən olan sərbəst güləşçi Mahir Məmmədzadə 2017-ci ilin iyun ayında Bakı İdman Sarayında Azərbaycan Güləş Federasiyasının Kuboku uğrunda beynəlxalq turnirin qalibi olmuş, qızıl medal qazanmışdır.

Ədəbiyyat: M.Məmmədov. İdman sağlamlıqdır, B.,1975.

İKİDƏRƏCƏLİ məktəb - Sovet hakimiyyətinin ilk illərində yaradılmış dördillik ümumtəhsil məktəbi. "Azərbaycan SSR-də vahid əmək məktəbləri haqqında Əsasnamə"sində uyğun olaraq təşkil edilmişdir (1920). Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbi ikidərəcəli məktəb kimi fəaliyyət göstərmişdir. Oranı bitirənlərə 1924-cü

ildən Lənkəranda fəaliyyətə başlamış "Darülmü-əlliməyn"də (Oğlanlar seminariyası) imtahansız daxil olmaq hüququ verilirdi. Bu məktəb, həmçinin "Şura Zəhmət Məktəbi" adlanırdı.

İKİNCİ Dünya müharibəsi - Faşist Almaniyası, faşist İtaliyası və militarist Yaponiyası

tərəfindən başlanmış ən böyük müharibə. "İkinci Dünya müharibəsi 1939-cu il sentyabrın 1-də faşist Almaniyasının Polşaya hücumu ilə başlanmışdır. Sentyabrın 3-də Böyük Britaniya və Fransa Almaniyaya müharibə elan etdilər. İngiltərə-Fransa koalisiyasına Britaniya domiononları və müstəmləkələri də qoşuldu. Polşa qoşunlarının müqavimətinə baxmayaraq alman qoşunları Polşanı işğal etdi. Danimarka və Norveçə tutmaqla Hitler Almaniyası şimalda Sovet İttifaqının sərhədləri yaxınlığında öz donanmasının bazalarda yerləşməsinə təmin etdi" (*ASE, B., 1980, IV cild, səh. 409*).

Alman qoşunları sonralar Fransa, Bolqarıstan, Yuqoslaviya, Yunanıstan və digər ölkələri işğal etdilər. 1941-ci il iyun ayının 22-də faşist Almaniyası Sovet İttifaqına hücum etməklə İkinci Dünya müharibəsinin mühüm tərkib hissəsi olan Böyük Vətən müharibəsi başladı (*bax Böyük Vətən müharibəsi*).

İkinci Dünya müharibəsi 2194 gün (6 il) sürmüş, 50 milyondan çox adam həlak olmuşdur. SSRİ bu müharibədə 20 milyondan çox insan itirmişdir. İkinci Dünya müharibəsində Lənkəranda 10 min nəfərədək döyüşçü iştirak etmiş, 7 min nəfəri qayıtmamışdır. Müharibədən qayıtmayanların şərafinə rayonun bütün yaşayış məntəqələrində, o cümlədən şəhərin mərkəzi meydanında Xatirə abidəsi ucaldılmışdır.

İLANLAR - sürünən heyvan. Lənkəranda su ilanları geniş yayılmışdır. Respublikamızda yaşayan 23 növ ilanın 18 növü su ilanları qrupuna daxildir.

Bədənin bel tərəfi tutqun, qarın tərəfi

nisbətən açıq rənglidir. Adi su ilanı kimi çoxalır. Qurbağalar və körpə balıqlarla qidalanırlar.

Adi su ilanın bədənin yanlarında açıq zolaq uzanır. Kiçik çaylarda və bataqlıqlarda daha çox təsadüf edilir. Çürümüş otlar, kövşən və ya peyin topasında 30-dək yumurta qoyur, adətən, yayda çoxalır. Dam ilanı qamışla və torpaqla örtülmüş tikintilərdə, ağ bitki olan quru yerlərdə yaşayır. Toranlıq həyat keçirir, siçanlarla və kərtənkələlərlə qidalanır.

Qalxansifət ilan Lənkəran meşələrində yayılmışdır. Uzunluğu 1 metrə çatır, zəhərlidir, lakin sancması ölümlə nəticələnir, əsasən, gecələr fəallaşır. Kor ilan xarici görünüşünə görə soxulcana bənzəyir, uzunluğu 25 sm-ə çatır. Bədəni hər yerdə eyni yoğunluqdadır, gözləri çox kiçikdir. Bağlarda, suvarma kanallarının bəndlərində rast gəlinir.

Lənkəranda zıncırovlu ilana da təsadüf olunur.

Ədəbiyyat: Ş.M.Ələkbərov. İnsanın görünməyən dost və düşmənləri, B., 1961; R.Qayıbova, H. Abbasov. Bizim fauna, B., 1965.

İLİNSKI - çar Rusiyasının zabiti, mayor. Lənkəran qalasının komendantı (1821-1826).

Əvvəl Petroqradda, sonralar Gürcüstanda xidmət etmişdir. Fitnəkar, qəddar, əyyaş kimi ad çıxarmışdır. Bir küçə qadını ilə ailə qurduğuna görə, atası tərəfindən evdən qovulmuşdur. Lənkəranda komendantlıq dövründə hiylə yolu ilə Mir Həsən xanın əmlakının üçdə iki hissəsini əlindən almışdır.

Əhalini qarət edərək külli sərvət toplamışdır. Öz cinayətlərinin izini itirmək üçün Lənkəranda 20-dək sakini istintaqsız və məhkəməsiz dənizdə batırtmışdır.

Mirmustafa xanın qızı Böyükxanım Talışinskayanı zorla qaçırtmışdır (1826).

Ədəbiyyat: Firudin Nurullabəyli - Əsədov. Azərbaycanı talayan çar imperiyasının generalı, B., 2013.

İLTİFAT Saleh (təxəllüsü; tam adı və фамилиясы Salayev İltifat Saleh oğlu - 10.06.1935, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi) - şair, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (1988), Prezident mükafatçısı (2009).

Kənd orta məktəbini (1954), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun tarix-filologiya fakültəsini (1961) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə Port-İliç şəhər (indiki Liman) 1 saylı orta məktəbində müəllim işləməklə başlamışdır (1961-1971). Sonralar Mər-

kəzi Dövlət Arxivi Lənkəran filialının direktoru (1968-1971), Lənkəran Rayon XDS İcraiyyə Komitəsi sədrinin müavini (1971-1975), Port-İliç şəhər Sovetinin sədri (1975-1977), Tarix və Mədəniyyət Abidələri Könüllü Mühafizə Cəmiyyəti Lənkəran şöbəsinin təlimatçısı (1977-1978), Lənkəran radio verilişləri redaksiyasının redaktoru və məsul redaktoru (1978-1987), Liman şəhər 1 saylı orta məktəbində tədris hissə üzrə direktor müavini (1987-1992), Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının Liman şəhəri üzrə nümayəndəsinin müavini (1992-1995) işləmişdir.

1995-ci ildən Azərbaycan Yazıçılar Birliyi Lənkəran bölməsinin sədridir.

1960-cı ildən mətbuatda şeirləri ilə çıxış edir. İlk illərdə "Sabir poeziyası" və "Azərbaycan" almanaxlarında şeirləri çap olunmuşdur. Yaradıcılığına ilk xeyir-duanı xalq şairi Rəsul Rza vermişdir.

"Araz" ədəbi mükafatının laureatıdır (2005).

"Əməkdə fərqlənməyə görə", "Rəşadətli əməyə görə" medalları ilə təltif olunmuşdur.

Vaqif Yusiflinin "Şair ömrü: İltifat Saleh" monoqrafiyası həyat və yaradıcılıq fəaliyyətinə həsr edilmişdir (B., 2007).

Əsərləri: Səni görmək üçün, B., 1978; Ay işığı, B., 1983; Rənglərin səsi, B., 1989; Sənə demədiklərim, B., 1995; Döyüş şöhrəti, B., 1997; Sevgi akkordları, B., 2001; Dərdin şəkli, B., 2005; Döyüşdə qazanılan şöhrət, B., 2011; Firuzə ananın məzarı önündə, B., 2011; Poetik testlər, B., 2012; Fikrin işığı, B., 2013.

İMAM Axund (təxəllüsü; tam adı və фамилиясы Axundov Mirzə Məmmədhüseyn Molla Həmid oğlu - d.20.05.1878, Lənkəran şəhəri - 03.10.1960, Lənkəran şəhəri) - axund, ilahiyyatçı alim.

Lənkəran mədrəsəsini bitirdikdən sonra Tehrandə ali dini təhsil almış, ilahiyyat və dünyəvi elm sahələrinə, xüsusilə astronomiya və astrologiya elminə dərinlən bələd olmuşdur.

Bilik və bacarığı ilə tanınmış, hörmət və nüfuz qazanmışdır. Dövrünün görkəmli şəxsiyyətlərindən sayılırdı. Bakıda və qonşu yaşayış məntəqələrində çətin, mübahisə doğuran məsələlərin həllində ona müraciət olunardı. Söhbətlərində İ.Nyutondan, V. Şekspirdən, L.N.Tolstoydan, Firdovsidən, A.S.Puşkindən, Sədidən, Nizami Gəncəvidən, Füzulidən, Əbu Əli ibn Sinadan misallar gətirər, tanınmış alimlərlə elmi mübahisələrə girişməkdən çəkinməzdi.

Klassik şeir formalarına yaxşı bələd idi. Azərbaycan, ərəb, fars və s. dillərdə yazılmış şeirlərin şərhini verərdi. Xeyriyyəçi kimi də tanınmış, kimsəsizlərə mənəvi və maddi yardım göstərmişdir.

Zəngin kitabxanası olmuşdur. Ölümündən sonra kitabları və əlyazmaları respublika Əlyazmalar İnstitutuna verilmişdir.

Məzarı şəhərin Böyük bazar qəbiristanındadır.

Ədəbiyyat: Orxan İsmayılzadə. İmam Axund (Mirzə Məhəmməd Hüseyn), B., 2013.

İNDİQO - bitki növü. Təsərrüfat əhəmiyyətinə malikdir.

Lənkərandə geniş yayılmışdır. Ondan tünd göy rəng alınır.

XIX əsrdən başlayaraq, dünya sənayeçilərinin diqqətini cəlb etmiş, Peterburq, Moskva kimi iri sənaye şəhərlərində boyaq maddəsi kimi istifadə edilmişdir. Tarix elmləri doktoru F. Əsədov yazır ki, XIX əsrdə indiqonun 1 pudu 140 manat gülmüş pula satılmışdır.

İNNAB - ağac növü. Çin xurması kimi tanınır, Lənkəranın həyatı sahələrində becərilir. Vətəni Cənubi və Şərqi Asiya və Zaqafqaziyadır. Sarı-qırmızı rəngli, şirin meyvələri olur. Lənkə-

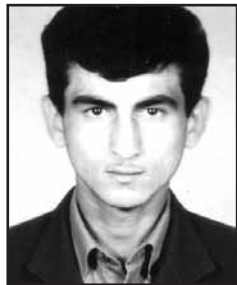

randa yayılmışdır. İki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı, general-mayor Həzi Aslanovun ev muzeyinin yerləşdiyi həyətdə hündürlüyü 3-4 metrə çatan innab ağacı vardır. Bu ağacı Həzi Aslanov məktəb yaşlarında əkməşdir.

Meyvələrində müalicə əhəmiyyətli maddələr, o cümlədən C vitamini, karotin, şəkər, üzvi turşular və s. vardır. Yarpaqlarını çay kimi dəmləyir, ağciyər xəstəliklərinə qarşı sakitləşdirici və iltihabı aradan qaldırıcı dərman kimi istifadə edirlər. Kök qabığından hazırlanmış cövhərindən fiziki və zehni yorğunluqlarda işlədilir. Qan dövranının yaxşılaşdırılmasında, ciyər və böyrək, sidik kisəsi ağrılarındakı müsbət rol oynayır.

Toxum, kök pöhrələri, calaq yolu ilə artırılır.

İNNƏTULLAYEV Rövşən Əbdül oğlu (d. 09.03.1974, Lənkəran rayonu, Bürcəli kəndi - 04.02.1993) - Qarabağ şəhidi.

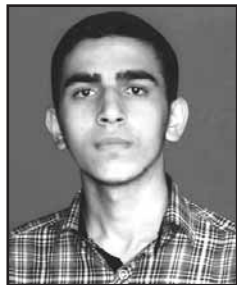
Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra Lənkəran meşə təsərrüfatında işləmişdir (1990-1992).

1992-ci ildən Milli Ordu sıralarında həqiqi hərbi xidmətdə idi. Ağdərə uğrunda döyüşlərdə qəhrəmancasına

həlak olmuşdur.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

İSAYEV Nurlan Namiq oğlu (d.20.01.1995, Lənkəran şəhəri) - tələbə, Prezident təqaüdəçüsü (2012).

Lənkəran şəhər 7 saylı tam orta məktəbini bitirib (2012).

675 balla Qafqaz Universitetinin kompüter mühəndisliyi fakültəsinə daxil olub (2012).

Dövlət başçısının sentyabr 2012-ci il tarixli Fərmanı ilə Prezident təqaüdüünə layiq görüldü.

İSGƏNCƏBİ - kahı ilə yeyilən şirin cövhər. Hazırlanma qaydası: iki stəkan soyuq suya 100 qram şəkər tozu əlavə edilir və qaynadılır. Üzə-

rinə 3-4 xörək qaşığı üzüm sirkəsi tökərək qarışdırılır. Qaynara düşəndən sonra alınan qarışığa 5-6 nanə yarpağı atılır. Kahı ilə yeyilir.

İşkəncəbi iştahı artırır, qızdırma xəstəliyində faydalı hesab edilir.

İSGƏNDƏROV Asəf Daşdəmir oğlu (d. 05.02.1941, Lerik rayonu, Cəngəmiran kəndi) - müəllim, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru (1978), professor (1980), Əməkdar elm xadimi (2008), respublikanın Əməkdar müəllimi (2000).

Lerik qəsəbə orta məktəbini medalla (1958), Azərbaycan Dövlət Universitetinin fizika fakültəsini nəzəri fizika ixtisası üzrə fərqlənmə ilə bitirmişdir (1963). Universiteti bitirən ili "Riyazi və nəzəri fizika" ixtisası üzrə aspiranturaya daxil olmuşdur. Aspirant hazırlığını M.V. Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetində keçmiş və "İstilikkeçirmə nəzəriyyəsinin bəzi tərs məsələləri" mövzusunda namizədlik (1967), "Parabolik və elliptik tənliklər üçün tərs məsələlər" mövzusunda doktorluq dissertasiyası (1978) müdafiə etmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə Azərbaycan Dövlət Universitetində başlamış (1967), sonralar Azərbaycan EA Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunda kiçik elmi işçi və baş elmi işçi (1967-1973) işləmiş, Bakı Dövlət Universitetinin dosenti (1973-1979), "Optimallaşdırma və idarəetmə" kafedrasının müdiri (1980-2005), Lənkəran Dövlət Universitetinin rektoru (2005-2016), AMEA Lənkəran Regional Elmi Mərkəzinin sədri (2006-2015) işləmişdir.

Riyazi fizika, hesablama riyaziyyatı və optimal idarəetmə sahələrində tanınmış riyaziyyatçıdır, korrekt qoyulmamış və identifikasiya məsələlərinin nəzəriyyəsini və həll üsullarını inkişaf etdirmişdir.

Respublikada elmi-pedaqoji kadrların hazırlanmasında xidmətləri vardır. Rəhbərliyi ilə 25 elmlər namizədi, 7 elmlər doktoru hazırlamışdır. 80-ə qədər namizədlik və doktorluq dissertasiyalarına opponent olmuşdur. Azər-

baycanda ilk dəfə riyaziyyatdan respublika Elmlər Akademiyasında elmi-tədqiqat problem laboratoriyaları təşkil etmiş və onlara rəhbərlik etmişdir.

120-dən çox elmi və 45-dək elmi-ictimai-populyar məqalənin müəllifidir. Riyazi ədəbiyyatda elmi məqalələrinə 2000-ə qədər istinad edilmişdir. Elmi nəticələri dünyanın müxtəlif ölkələrində nəşr olunmuş monoqrafiyalara, namizədlik və doktorluq dissertasiyalarına, elmi məqalələrə daxil olmuşdur.

"Optimallaşdırma üsulları" dərslisinin müəlliflərindən biri və redaktorudur. A.N.Tixonov və D.P.Kostomarovun "Tətbiqi riyaziyyata giriş mühazirələri" dərslük kitabını rus dilindən Azərbaycan dilinə tərcümə etmişdir.

Azərbaycan Ali Attestasiya Komissiyasında "Riyaziyyat" ekspert şurasının üzvü olmuşdur. İxtisaslaşmış müdafiə şuralarının üzvüdür.

Keçmiş Sovetlər İttifaqı respublikalarında, Almaniya, Çexiya, Türkiyə, İran və digər ölkələrdə elmi konfranslarda plenar mühazirələr oxumuş, beynəlxalq konfransların təşkilat komitəsinin üzvü olmuşdur.

"Xalqlar Dostluğu" (1986), "Şöhrət" (2016) ordenləri ilə təltif edilmişdir.

İSGƏNDƏROV Əyyub Mirmənsim oğlu (d. 1930, Lerik rayonu, Rvarud kəndi - 15. 11. 1987, Lənkəran şəhəri) - zootexnik, kənd təsərrüfatı elmləri doktoru (1980).

S. Ağamalıoğlu adına Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu bitirdikdən sonra Lerik rayonunda maşın-traktor stansiyasının baş zootexniki (1954), Engels adına kolxozun sədri (1955-1960), Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Nazirliyində məsul vəzifədə (1961) işləmişdir.

Kolxoz sədrliyi dövründə təsərrüfatı nəzəri biliyi, təcrübə metodları ilə qabaqcıllar sırasına çıxarmış, həmin dövr üçün xarakterik olan otuzminçilərdən olmuşdur.

1962-ci ildən həyatını Lənkəranla bağlamış, rayon kolxoz-sovхозlar birliyinin baş zootex-

niki, Lənkəran Dövlət Damazlıq Birliyinin direktoru (1962-1968), Lənkəran quşçuluq fabrikinin, Cəlilabad rayon broyler fabrikinin direktoru (1968 -1987) olmuşdur.

Talış zebusu və onun hibridləşdirilməsi sahəsində aparılan elmi təcrübələr adı ilə bağlıdır. Moskva, Tbilisi, Voronej, Bakı şəhərlərində keçirilən Ümumittifaq elmi simpoziumlarında Azərbaycan zebusunun iribuynuzlu qaramal cinsləri ilə hibridləşdirilməsi mövzusunda məruzələrlə çıxış etmişdir.

Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı seçilmiş (1959), "Şərəf Nişanı" ordeni, "Rəşadətli Əməyə görə" medalı, SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgis qızıl və gümüş medalları, respublika Ali Sovetinin fəxri Fərmanı ilə təltif edilmişdir.

Məzarı Lənkəranın Böyük bazar qəbiristanındadır.

İSGƏNDƏROVA Şaiqə Həmzə qızı (d. 21.08.1966, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi) - müəllim, filologiya elmləri namizədi (2002).

Boladi kənd orta məktəbini (1983), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunu (1987) bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə Boladi kənd 1 saylı orta məktəbində başlamışdır (1987-1989). Sonralar Nərimanabad qəsəbə 1 saylı orta (1989-1993), şəhər 7 saylı orta məktəblərində (1993-1997) ədəbiyyat müəllimi işləmişdir.

1997-2007-ci illərdə Lənkəran Dövlət Universitetinin, 2007-ci ildən Bakının müxtəlif ali məktəblərinin müəllimi olmuşdur..

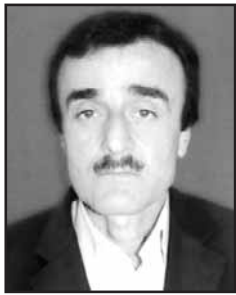
Respublika və beynəlxalq elmi konfransların iştirakçısıdır.

3 kitabın, 4 elmi əsərin, 14 elmi, 50-dən çox bədii-publisistik məqalənin müəllifidir.

Əsərləri: Gecikmiş vətən havası, B., 2003; Xatirələrdə yaşayan insan, B., 2004; Xəzana dönmüş bahar, 2004; Azərbaycan dilində felin perifrastik formaları (dərs vəsaiti), B., 2004; Azərbaycan dilində mürəkkəb təyini söz birləşmələri (dərs vəsaiti), B., 2006 və s.

İSLAM (təxəllüsü; əsl adı və familiyası Rzayev İslam Mirzəbaba oğlu - d.01.01.1962,

Lənkəran rayonu, Zövlə kəndi) - şair, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2001).

Kənd orta məktəbini (1979) və Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun fizika-riyaziyyat fakültəsini bitirmişdir (1984).

Pedaqoji fəaliyyətinə rayonun Şağlaser kənd orta məktəbində başlamışdır (1984).

1985-ci ildən Zövlə kənd orta məktəbinin müəllimidir.

Ədəbi fəaliyyətə orta məktəb illərindən başlamışdır. "Hara qaçır bu illər" adlı ilk şeiri "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində çıxmışdır. Sonralar dövrü mətbuatda, o cümlədən "Yaşıl budaqlar", "Sahilsiz dəniz" almanaxlarında çap olunmuşdur.

Yaradıcılığında vətənpərvərlik, təbiət və sevgi hissləri əsas yer tutur.

Əsərləri: Göy üzü, B., 1999; Dünya özge paltarı, B., 2001.

İSMAYILOV Abbasqulu Hüseynqulu oğlu (d. 17.04.1910, Lənkəran şəhəri - 16.07.1941,

Lənkəran) - hərbi-zabit.

Bakı Hərbi Komandirlər Məktəbini bitirmiş (1930), hərbi hissə komandiri (1930-1936), Lənkəran həbsxanasının rəisi (1936-1939) işləmişdir. Məhbusların əməyə cəlb olunması, onların məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması, haqsız tutulanların azadlığa buraxılmasına təşəbbüslər göstərmişdir.

Cəsarətli, sınaqlardan çıxmış hərbi-zabit kimi qaçaq-quldur dəstələrinin ləğvində iştirak etmişdir.

1939-1941-ci illərdə Bakı şəhəri, Qaradağ rayonu Daxili İşlər Şöbəsinin rəisi olmuşdur.

Adı respublika Daxili İşlər Nazirliyinin Şərəf kitabına yazılmış, "Qırmızı Ulduz" ordeninə layiq görülmüşdür.

İSMAYILOV Azad Ağə oğlu (d. 15.05. 1920, Lənkəran şəhəri - 1995, Bakı şəhəri) - həkim-cərrah, tibb elmləri doktoru, professor (1965), respublikanın Əməkdar həkimi (1961), SSRİ-nin Səhiyyə əlaçısı (1985).

Lənkəran şəhər 2 saylı orta məktəbini (1937), N. Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu bitirmişdir (1943). "Brüsselozun cərrahi ağırlaşmaları" mövzusunda namizədlik (1959), "Skoliozlu xəstələrin müalicəsində fəqərə sistemlərinə yeni müdaxilə üsulunun əsaslandırılmasına aid" doktorluq dissertasiyası (1966) müdafiə etmişdir. Mədə və on iki barmaq xorasının diaqnozu və müalicəsi ilə bağlı 3 kitabın, 50-dən çox elmi məqalənin müəllifidir.

Ə. Əliyev adına Azərbaycan Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda cərrahiyyə kafedrasının müdiri işləmişdir.

İSMAYILOV Arif İbrahim oğlu (d.31.03. 1951, Lənkəran rayonu, Gərmətük qəsəbəsi) - riyaziyyatçı-müəllim, riyaziyyat üzrə fəlsəfə doktoru (1996), dosent.

1967-ci ildə orta məktəbi qızıl medalla, 1972-ci ildə Bakı Dövlət Universitetinin mexanika-riyaziyyat fakültəsini əla qiymətlərlə, həmçinin Azərbaycan Pedaqoji Universitetinin "Xalq maarifi təşkilatçıların hazırlanması və ixtisaslaşması" kursunu bitirmişdir.

Orta məktəbdə oxuyarkən dəfələrlə respublika riyaziyyat və fizika olimpiadalarının qalibi olmuş və diplomlara layiq görülmüşdür.

Riyaziyyat üzrə fəlsəfə doktoru, dosentdir.

Müəllimlik fəaliyyətinə Lerik rayonunda başlamış, sonra isə Lənkəran rayonunun Port-İliç (indiki Liman) şəhər 1 saylı orta məktəbində riyaziyyat müəllimi işləmişdir.

1980-ci ildə Səpnəkəran kənd orta məktəbinin direktoru təyin edilmişdir. 1985-1989-cu illərdə isə Xolmili kənd orta məktəbinin direk-

toru olmuşdur. 1989-1990-cı illərdə Lənkəran Təhsil Şöbəsinə fizika-riyaziyyat fənləri üzrə metodist vəzifəsində işləmişdir. 1990-cı il yanvarın 17-də yaşadığı Gərmətük qəsəbə orta məktəbində seçkili yolla direktor vəzifəsinə təyin olunmuş, 2007-ci ilədək həmin vəzifədə çalışmışdır.

Məktəb direktoru işləyərkən, Lənkəran Dövlət Universitetində riyaziyyat kafedrasında müəllim kimi də fəaliyyət göstərmişdir.

Məktəb direktorluğu dövründə iş təcrübəsi respublikada və rayonda yayılmışdır.

Gərmətük qəsəbə orta məktəbində mülki müdafiə işini yaxşı təşkil etdiyinə görə "Mülki müdafiə əlaçısı" döş nişanına layiq görülmüşdür.

2003-cü ildə Respublika "Pedaqoji müha-zirəçilər" müsabiqəsinin birinci dərəcəli diplomuna layiq görülmüşdür.

Beynəlxalq təhsil proqramlarına həsr edilmiş seminarların iştirakçısı olmuş və sertifikatlar almışdır (2000,2003).

Azərbaycan müəllimləri qurultaylarının nümayəndəsi olmuşdur (1987, 2003).

2007-ci ildən sonra elmi-pedaqoji fəaliyyətini Bakı şəhərində davam etdirmiş, 2013-cü ildə Bakı Qızlar Universitetində tədris işləri üzrə proroqtor vəzifəsinə təyin olunmuşdur.

İstefada olan hərbiçi-mayordur.

"Analitik həndəsə", "Ali cəbr", "Bərabərsizliklər sistemi" dərs vəsaitlərinin, 40-dan çox elmi məqalənin müəllifidir.

İSMAYILOV Etibar Rəcəbəli oğlu (d. 18.09.1953, Lənkəran şəhəri - 30.03.2007, Lənkəran şəhəri) - istehsalat qabaqcılı, xalq sənətkarı.

Lənkəran şəhər 3 sayılı orta məktəbini (1970), Bakı 4 sayılı texniki-peşə məktəbini (1971), Azərbaycan Dövlət İncəsənət Universitetini (1991) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə 32 sayılı səyyar-mexanikləşdirilmiş tikinti dəstəsində naxış ustası kimi başlamışdır (1975). Çox keçməmiş gənclərdən ibarət inşaatçılar briqadası təşkil edərək, rayonun müxtəlif tikinti-

lərində bəzək-tikinti işləri aparmışdır. Ötən əsrin 70-ci illərində şəhərdəki mədəniyyət sarayı, Çay evi, Kitab evi və inzibati binalarda gördüyü müxtəlif ornamentli bəzək işləri ondan yadigar qalmışdır.

Bakının "20 yanvar" metrosunda 1990-cı il yanvar şəhidlərinə həsr edilmiş "Müqavimət" heykəltəraşlıq kompleksinin yaradıcılarından biri olmuşdur.

İSMAYILOV İbrahim Əliəğa oğlu (d.1913, Lənkəran rayonu, Gərmətük qəsəbəsi - 16.12.1985, Gərmətük qəsəbəsi) - müəllim, respublikanın Əməkdar müəllimi (1982).

Gərmətük yeddiillik məktəbini bitirdikdən sonra Lənkəran Oğlanlar Seminariyasını (indiki Dövlət Humanitar Kolleci) bitirmiş (1928), pedaqoji fəaliyyətinə Lerikdə başlamışdır. Dağ rayonunda savadsızlığın ləğvində iştirak etmiş, məktəb müdiri və məktəb direktoru işləmişdir. İşləyə-işləyə təhsilinin də qayğısına qalmış, Azərbaycan Pedaqoji İnstitutuna daxil olmuşdur. Lerik rayonunun Sori kəndində məktəb müdiri işləyərkən Böyük Vətən müharibəsi başlanıb. Təhsilini yarımçıq qoyaraq, çoxları kimi silaha sarılıb. Qroznı və Mahaç-Qala ətrafında döyüşlərdə igidliyinə görə Birinci dərəcəli "Şöhrət" ordeninə layiq görülmüşdür.

Müharibədən sonra pedaqoji fəaliyyətini yenidən Lerik rayonunda davam etdirib. Rayonun Nücü və Lərmərud kəndlərində məktəb direktoru işləyib. Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunu Azərbaycan dili və ədəbiyyatı ixtisası üzrə bitirib.

İkinci ali təhsil almaq məqsədilə 1968-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin tarix-ictimaiyyət fakültəsinə daxil olub. Oranı 1973-cü ildə başa çatdırıb. İkinci ali təhsil alanda 60 yaşında olub.

Pedaqoji sahədə səmərəli və qüsursuz xidmətlərinə görə, respublikanın Əməkdar müəllimi, Qabaqcıl Maarif xadimi adlarına, Qırmızı Əmək Bayrağı ordeninə layiq görülmüşdür.

İSMAYILOVA Esmira Xəlil qızı (d.18.03.1963, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi) - şair-jurnalist, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1982).

Xolmili kənd orta məktəbini fərqlənmə ilə bitirdikdən sonra (1980) sovxozda fəhlə işləmişdir. 1982-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsinə daxil olmuş, oranı 1987-ci ildə başa çatdırmışdır.

Jurnalistlik fəaliyyətinə "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində başlayıb (1987-2002). Sonralar Lənkəran televiziyasının (indiki "Cənub TV") baş redaktoru (1995-2006), ANS-in Lənkəran müxbir məntəqəsinin müdiri (2007-2017) işləyib.

2017-ci ilin may ayından Lənkəran Dövlət Universitetinin mətbuat üzrə mütəxəssisidir.

"Məni məndən alan dünya" şeirlər kitabının müəllifidir (2005). Müxtəlif almanaxlarda çap olunub. Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin təsis etdiyi "Dəmirağacı" müsabiqəsinin qalibidir (2003), "Qızıl qələm" media mükafatçısıdır. Müxtəlif idarə və təşkilatlar tərəfindən fəxri fərmanlara layiq görülmüşdür.

İSMAYILZADƏ Məmməd İsmayıl oğlu (1782, Lənkəran şəhəri - 1894, Lənkəran şəhəri) - islamşünas, din xadimi, Lənkəran qəzasının qazisi (1863).

Lənkəran mədrəsəsini bitirdikdən sonra təhsilini Ərdəbil, Təbriz və Nəcəf şəhərlərində davam etdirmişdir. 18 illik təhsil dövründə ərəb fəlsəfəsinə və ilahiyyat elminə yiyələnmişdir. Qədim və yeni İran tarixinə bələd idi. Lənkərandə mədrəsə açmışdır. 1862-ci ildə şəriət məclisinin üzvü, bir il sonra Lənkəran qazisi seçilmişdir.

"Qurani-Kərim"-i əzbər bilirmiş.

İSRAFİLOV Elman Gülağa oğlu (d. 13.09.1963, Lənkəran şəhəri) - iqtisadçı, əlaçı bank işçisi.

Liman şəhər 1 sayılı orta məktəbini (1980), Moskva Ali Sosial Münasibətlər Akademiyasını bitirmişdir (1993).

Əmək fəaliyyətinə İliç adına sovxozda başlamışdır.

1993-cü ildən bank sahəsində çalışır. Aqrar Sənaye Bankının rayon şöbələrində, Milli Bankın Lənkəran ərazi idarəsində məsul vəzifələrdə işləmişdir.

Regionda bank işinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində, bu sahədə kadrların hazırlanmasında xidmətləri vardır.

İSTİLLƏR - çəltik zəmilərinin suvarılması üçün yaradılan sututar. XX əsrin 60-cı illərində Lənkərandə 300-dən çox istil mövcud olmuş, ümumi sahəsi 65 min hektara çatmışdır.

Əsasən çay və yeraltı suların, həmçinin atmosfer çöküntülərinin hesabına qidalanır. İstillərin hamısı bitki ilə örtülüdür.

Dərinliyi 1-1,5 metr və daha çox, sahəsi isə bəzən onlarla hektar olur. Ətrafına torpaq bəndlər vurulur, möhkəmliyi üçün dövrəsinə ağac əkilir.

Torpaqları adətən qumlu və qumlu-lilli olur. Lil təbəqəsi daha çox köhnə istillərdə müşahidə olunur.

Lənkəranın 1969-cu ildə Ümumittifaq tərəvəz bostanına çevrilməsi ilə əlaqədar çəltikçilik aradan götürülmüş, istillər qurudulmuşdur. 2000-ci ildən taxılçılığa, xüsusilə çəltikçiliyə diqqətin artması nəticəsində yerlərdə yeni istillər yaradılmışdır.

Ədəbiyyat: C.Əliyev. Azərbaycanda su bitkiləri və onların xalq təsərrüfatında əhəmiyyəti, B., 1965.

İSTİSU - Lənkərandə şəhər tipli qəsəbə.

Lənkəran-Havzava yolunda, rayon mərkəzindən 12 km şimal-qərbdə, Talış dağlarının ətəyində yerləşir. Qəsəbə şərqdən Girdəni, qərbdən Havzava və Osaküçə, şimaldan Vilvan və Veravul kəndləri ilə həmsərhəddir.

Qəsəbənin adı burada olan təbii isti su mənbələrindən götürülmüşdür. Respublikamızda ilk çayçılıq sovxozudur.

İlk direktoru M. Ramazanovdur.

Çayçılığın inkişafı ilə əlaqədar yaşayış

məntəqəsi kimi 1932-ci ildə salınmış, 1992-ci ilədək dövlət və ictimai-siyasi xadim S. M. Kirovun adını daşımışdır.

Ərazisi 667 hektardır. 423 hektarı çay sahələrini təşkil edir. Əhalisi 3630 nəfərdir, 1880 nəfəri qadındır, 19 nəfəri "Qəhrəman ana"dır, 718 ailə təsərrüfatı var (2017).

1932-1992-ci illərdə Kirov qəsəbə XDS İcraiyyə Komitəsi fəaliyyət göstərmişdir. Səyad Hüseynov (1932-1939), Xədicə Ələkbərova (1939-1940), Qasım Əsədullayev (1940-1941), Qulam Hüseynov (1941-1943), Məmmədağa Talıbov (1943-1945), Miri Əsgərov (1945-1947), Tuğra Əliyeva (1947-1965), Maşallah Talıbov (1965-1982), Telman Əzizov (1982-1989), Məzahir Abdullayev (1987-1992), İlham Ağayev (1992-1993) qəsəbə Sovetinin sədri işləmişlər.

1993-cü ildə Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının qəsəbə üzrə nümayəndəliyi təşkil edilmişdir. Vaqif Bayramov (1993-1996), Şirin Əzizova (1996-2012), Rəhim Abdullayev, Vaqif Bayramov və başqaları müxtəlif illərdə qəsəbə icra nümayəndəsi işləmişlər.

Qəsəbə iqtisadiyyatının əsasını çayçılıq təşkil edib. Respublikamızda ilk çay fabriki 1937-ci ildə qəsəbə ərazisində istifadəyə verilmişdir. Sovxozda 1996-cı ildə aqrar-islahat komissiyası təşkil edilmiş, Telman Əzizov onun sədri seçilmişdir.

Qəsəbənin ərazisində 2 tam orta məktəbi, klub, kitabxana, uşaq bağçası, xəstəxana, aptek, ATS, poçt şöbəsi, məişət evi, çay fabriki, çörək zavodu və s. sosial obyektlər fəaliyyət göstərir. Ərazidə tunc dövründən yadigar qalmış və xalq arasında "7 qardaş təpəsi" kimi tanınan 7 kurqan vardır.

Qəsəbə bələdiyyəsi 2000-ci ildən fəaliyyət göstərir. O vaxtdan Rahim Əmən oğlu Xosrovov bələdiyyənin sədri işləyir.

"İSTİSU" - Lənkəranın İstisu qəsəbəsində fəaliyyət göstərmiş müstəqil ictimai-siyasi qəzet.

Lənkəran rayonunun İstisu qəsəbəsində və qonşu yaşayış məntəqələrində yayılmışdır.

Ayda bir dəfə 1000 tirajla buraxılmışdır.

Qəzetdə İstisu qəsəbəsinin tarixini, o cüm-

lədən çayçılığın inkişafında, onun mədəni həyatında əməyi olanların fədakarlığını əks etdirən müxtəlif janrlı yazılar verilməmişdir.

Bakının "Mətbuat evi" nəşriyyatında çap olunmuşdur.

Təsisçisi və baş redaktoru Yaşar Zeynəlovdur.

İlk sayı 2012-ci il avqustun 1-də çap edilmişdir.

İSTİSU bulaqları - Lənkəranın ərazisində yerləşən "İbadisu", "Meşəsu", "Yuxarı Əncə", "Aşağı Əncə" və digər mineral bulaqlarından qədim zamanlardan istifadə edilir. Öz fiziki xassələrinə və kimyəvi tərkibinə görə bu mineral sular dünyada nadir, insan orqanizmi üçün faydalı sular hesab edilir. Azərbaycan maarifçisi Məmmədli Səfiyev "Lənkəranın mineral qaynaqları" adlı məqaləsində Lənkəran hərbi komendantlığının mineral bulaqlardan istifadə sahəsində gördüyü tədbirlər haqqında yazaraq bildirir ki, inqilabdan əvvəl İstisuda hərbiçilər üçün 40 çarpayılıq xəstəxana, əhali tərəfindən 6 taxta ev, 8 çadır və 10-dan artıq pələmə qurulmuşdur.

Mineral su mənbələri "Respublika əhəmiyyətli kurortların dairələri və sanitariya mühafizə zonaları hüddurlarının müəyyən edilməsi haqqında" Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin 1949-cü il 5 fevral tarixli qərarına uyğun olaraq Lənkəranda isti su bulaqları mədən-sanitariya mühafizəsi dairəsinin hüquqi daxilində üç zonaya ayrılmışdır. Bunlar Havzava, Haftoni və İbadi istisu mineral bulaqlarıdır.

Aşağı Əncə (meşəliyin aşağı hissəsi, "əncə" doğranan yer mənasındadır) deyilən ərazidə 1930-cu ildə kurort xarakterli binalar inşa edilmişdir. Bundan yuxarı meşəliklər Yuxarı Əncə adlanırdı. Binalar 1933-cü ildə qaçaq-quldurlar tərəfindən yandırılmışdır.

Havzava istisu mineral bulaqlarından çıxan sulfidli isti sular öz fiziki-kimyəvi tərkibinə və

yüksək müalicə təsirinə görə məşhur Soçi-Masesta kükürlü sularından geri qalmır. 1920-ci ildən sonra burada ağac və taxtadan kənarları çəpərlənmiş bölmələr tikilmişdir. 40 dərəcə selsidən yüksək olan hidrogen sulfidli, kükürlü qazlı istisuyu əsəb, yel və dəri xəstəliklərinin müalicəsində faydalıdır (*Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik lüğəti, I c., B., 2007, səh. 224*).

Havzava isti su bulaqları İstisu qəsəbəsinin ərazisində yerləşir.

İbadi istisu bulağı Lənkəran-Lerik avtomobil yolunda, rayon mərkəzindən 15 km qərbdə, Talış dağlarının ətəyində, İbadi və Sumağ meşələri əhatəsində yerləşir. İlk dəfə İbadulla adlı bir şəxs müalicə məqsədilə buraya gələrək məskən salmışdır. Bulağın adı İbadullanın adı ilə bağlıdır. 1992-ci ildə burada tikinti aparılmış və oradakı 8 bulağın üstündə ağac və taxtadan otaqlar inşa edilmişdir.

İSTİSU məktəbi - 1943-cü ildə təşkil olunmuş, qəsəbə çayçılıq sovxozunun inşa etdiyi binada yerləşmişdir.

İlk müdiri Tələt Talışxanov olmuşdur. Sonrakı illərdə Bilal Tağıyev (1947-1952), Yədulla Sadıqov (1952-1980), Əlirza Fərzullayev (1980-1988), Yusif Ağayev (1988-ci ildən) məktəb direktoru işləmişlər.

İndiki məktəb binası 1964-cü ildə istifadəyə verilmiş və həmin il orta məktəbə çevrilmişdir.

Məktəbdə 508 şagird oxuyur, 57 müəllim dərs deyir (2017).

İSTİSU poçt şöbəsi - 1948-ci ildə təşkil edilmişdir. İlk müdiri Hüseynağa Ağayev olmuşdur. Xəlid Əliyev 1992-ci ildən poçt şöbəsinə rəhbərlik edir.

Fərəc Əhədov, Əhəd Quliyev, Qulam Məmmədov, Valeh Balaşov, İltifat Əmiraslanov, Həcət Fərzəliyev, Sənham Tağıyev, Fəxrəddin Mirzəyev, Əshab Ağayev və başqaları müxtəlif illərdə poçtalyon işləmişlər.

Qəsəbədə 512 nömrəlik elektron ATS fəaliyyət göstərir.

İSPANAQ, şomu - tərəçicəklilər fəsiləsindən bir və ya ikiillik bitki cinsi.

Avropa, Asiya və Şimali Amerikada yabani halda yayılmışdır. Mülayim iqlimli ölkələrdə, eləcə də Avropanın cənub rayonlarında, Qafqazda, Orta Asiyada bostan ispanağı becərilir.

Cənub bölgəsində 3 növü yayılmışdır. Hündürlüyü 25-30 sm olur. Tərkibində A, B, C, D, K vitaminləri, karotin, dəmir, fosfor, karbohidrat və zülallar var. Müxtəlif xörəklərdə (göyərtili qutabı, dovğa, kükü və s.) işlədilir.

Lənkərandə ispanaqdan "qatıqlı-quru tərə" hazırlanır və adına "ispanaq tərəsi" deyilir.

İTBURNU - yabani meyvə. Lənkərandə, Talış dağlarında geniş yayılmışdır. Bitkinin çiçəkləri solub töküldükdən sonra ləçəklərinin dibində meyvələr yetişməyə başlayır. Bunlar əvvəlcə yaşıl, yetişənə yaxın isə narıncı rəng alır. Tamam yetişəndə onun meyvələri qonur-qırmızı rəngə boyanır, turşməzə dadı var.

Tərkibində S vitamini zəngindir, 0,5 faizdən 6 faizə çatır. Meyvəsi uşaqlarda göyöskürək, difteriya kimi qorxulu yoluxucu xəstəliklərin müalicəsində əhəmiyyətli rol oynayır.

Meyvəsindən çay kimi istifadə edilir. İtburnudan hazırlanmış çay qanazlığı nəticəsində zəifləmiş xəstələr, o cümlədən qara ciyəri, böyrək və sidik yolları xəstə olanlar üçün faydalıdır.

"İZVESTIYA MUQANSKOQO İSPOLNİTELNOQO KOMİTETA" - Muğan ölkə kəndli, fəhlə və əsgər deputatları Soveti İcraiyyə Komitəsinin qəzeti.

Lənkərandə çıxmışdır. 1919-cu ilin iyun-iyul aylarında fəaliyyət göstərmişdir.

Qəzet Sovet hakimiyyəti uğrunda mübarizə aparan inqilabçıların fəaliyyətini əks etdirmişdir.

Neçə nömrəsinin çıxdığı müəyyən edilməmişdir. Bir nömrəsi M.A.Əliyev adına Lənkəran tarix-diyarşünaslıq muzeyində saxlanır.

J

J – Azərbaycan əlifbasının 15-ci hərfi. Sözün əvvəlində, ortasında və sonunda işlənir.

JASMIN - dekorativ kol bitkisi. Lənkəranda iki növü yayılmışdır, çiçəkləri ağ rəngdə olur. Yerli əhali arasında çöl güləsi kimi də tanınır. Ondən efir yağı alınır.

JENŞEN - çoxillik dərman bitkisi. Çin dilində həyat kökü adlanır. Kökündən hazırlanan preparatlar hipertoniya, yorğunluq, nevrasteniyə zamanı tonus qaldırıcı təsirə malikdir.

Hündürlüyü 30 sm - dəkdir.

Lənkəranda becərilir.

JIDI - Lənkəranda kənd, rayon mərkəzindən 35 km uzaqlıqda yerləşir.

Gəgiran kənd ərazi vahidliyinə daxildir. Cənubdan meşə zolağı, şimaldan Köhnəgəgir, şərqdən Diryan, qərbdən Gəgiran kəndləri ilə əhatələnmişdir. Jidi talış sözü olub ("ji" aşağı, "di" kənd deməkdir), "aşağı kənd" və ya "kəndin aşağı hissəsi" mənasını verir. Kəndə rəsmi Jidi adı 1998-ci ildə verilmişdir.

Ərazisi 250 hektardır, 80 hektarı əkinə yararlıdır.

Əhalisi 683 nəfərdir, 332 nəfəri qadındır, 103 ailə təsərrüfatı var (2017).

Əhali taxılçılıq, tərəvəzçilik və heyvandarlıqla məşğuldur.

JIDI məktəbi - 1990-cı ildə təşkil edilmişdir. İlk illərdə kəndin sakini Məhərrəm Zəkiyevin mülkündə yerləşmişdir. İndiki məktəb binası 1992-ci ildə istifadəyə verilmişdir.

Hüseynağa Sıxcanov (1990-2000), Akif Şıxəliyev (2000-2011), Təzəxan Şiriyev (2011-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

1992-ci ildən əsas məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

83 şagird oxuyur, 15 müəllim dərş deyir (2017).

JURNAL - dövri mətbu nəşr, kütləvi informasiya və təbliğat vasitələrindən biri. Lənkəranda ilk jurnal Yazıçılar Birliyi Lənkəran şöbəsinin orqanı olan "Şəfəq" jurnalıdır (bax "Şəfəq").

Lənkəranda "Söz" (bax "Söz"), "Məşəl" (bax "Məşəl"), "Yaşıl çay" (bax "Yaşıl çay") jurnalları da fəaliyyət göstərir. Bu jurnallar ideya və istiqamətinə görə ədəbi-bədii publisistik materialları dərc etdirən mətbu orqanlarıdır.

JURNALİSTİKA - kütləvi təbliğat və təşviqat vasitəsi. Azərbaycanda milli mətbuatın və jurnalistikanın tarixi "Əkinçi" qəzeti ilə başlamışdır (1875).

"Rıbnə delo" Lənkəranda 1912-ci ildə rus dilində nəşr edilmiş ilk qəzetdir. İnkilabdan əvvəl rayonda "Lətaif", "Rəhbər", "İzvestiya Muqan-skoqo İspolnitelnoqo Komiteta" qəzetləri də nəşr olunmuşdur.

1931-ci ildə fəaliyyətə başlamış "Qızıl talış" qəzeti sonralar "Sıə tolış", "Sosialist subtropikası", "Leninçi" adı ilə çıxmışdır. 1990-cı ildən "Lənkəran" adı ilə nəşr olunur.

Lənkəranda ilk müstəqil ictimai-siyasi qəzet "Lənkəranın səsi"(1993-1994) olmuşdur. 1995-ci ildən "Aşkarlıq" qəzeti, daha sonralar "Prizma", "Bizim təbib", "Veteran yolu", "İstisu", "Uğur reklam" qəzetləri fəaliyyətə başlamışdır. Onlardan bəziləri maliyyə çətinlikləri üzündən nəşrini dayandırmışdır.

JURNALİSTLƏR Birliyi Lənkəran şöbəsi - Lənkəran bölgəsində çalışan jurnalistlərin könüllü yaradıcılıq təşkilatı.

Kütləvi məlumat və təbliğat vasitələrinin fəaliyyətini istiqamətləndirir. 1970-ci ildən fəaliyyət göstərir. Vaqif Hüseynov, Həbib Səfərov, Ramiz Hüseynov, Etibar Əhədov, İltifat Əhmədov, Xaqani İbadov, Nizami Hüseynov və başqaları müxtəlif illərdə Jurnalistlər Birliyi rayonlararası şöbəsinin məsul katibi olmuşlar.

K

K – Azərbaycan əlifbasının 16-cı hərfi. Müasir Azərbaycan ədəbi dilində sözün əvvəlində, ortasında və sonunda işlənir.

KABAB - ən qədim yayılmış yemək. Lənkəranda tikə kabab, lülə kabab, balıq kababı, cücə kababı, kartof kababı və s. kabablarının xüsusi bişirilmə qaydaları vardır.

Cücə kababı hazırlamaq üçün cücənin qarınına ləvəngi (*bax* Ləvəngi) doldurulduqdan sonra özünə duz, istiot və azca turşu sürtüb şişə çəkirlər. Əsasən təndirdə bişirilir, cücə qızardıqca üzərinə kərə yağı çəkilir.

Tikə kababı hazırlamaq üçün əti tikə halına salındıqdan sonra doğranmış soğan, abqora, istiot və duzla qarışdırılaraq "basdırılır". Bir-iki saatdan sonra əti şişə keçirib manqalda bişirirlər.

KADUSİLƏR - "Xəzər dənizinin c.q.-ində geniş bir ərazidə yaşamış tayfalar qrupu. Latın və yunan mənbələrində adları çəkilən kadusilər uzun müddət müstəqilliklərini qoruyub saxlaya bilmişdilər" (*ASE, B., V cild, səh. 205*).

Tədqiqatçı Həsən Piraniya kadusilər haqqında yazmışdır: "Bəzilərinə görə bunlar müasir talışların əjdadı imişlər. "Kadusi" sözü müasir talış, yaxud talış sözünün yunanlaşmış formasından ibarət olmuşdur" (*Abdulla Fazili. Azərbaycanın qədim tarixi müasir İran tarixşünaslığında, e.ə. IV -e. III), B., "Elm", 1970, səh.118*).

"Kadusilərdən olan kaspilər ölkənin qərbində məskən seçmiş, müasir talışlar isə onların davamıdır; çox guman ki, talış və qalış sözü də kadusi sözündən əmələ gəlmişdir" (*yenə orda, səh.120*).

Ə. Kəsrəviyə görə, nə kadusilər aradan getməmiş, nə də talışlar başqa ərazidən buraya gəlməmişlər. "Talış" sözü təqribən kadusi sözündən əmələ gəlmişdir. Ona görə ki, kadusi sözünün əsl kadusi, yaxud qaduş, qadiş olmuşdur" (*yenə orada, səh.123*).

"Yazılı mənbələrdə verilən məlumatları təhlil edən akademik İqrar Əliyev göstərir ki, nə midi-

yalılar, nə Əhmənilər, nə Makedoniyalı İsgəndər, nə də Atropat kadusiləri özünə tabe edə bilməmişlər".

İran tarixçisi Məhəmməd Həsən xan yazır ki, kadusilər heç parfiyalılara və sasanilərə də tabe olmamışlar. Xürrəmilər hərəkatının mərkəzi də kadusilərin yaşadığı ərazi olmuşdur" (*T. Əzizov. Azərbaycanın etnik tarixindən, B., 1997, səh.19*).

"Yazılı mənbələrdə verilən məlumatlar, arxeoloji qazıntıların nəticələri və elmi araşdırmalar belə bir söyləməyə imkan verir ki, kaspilər və kadusilər Azərbaycan xalqının soy-kökündə dayanmış ən böyük tayfalardan olmuşdur" (*yenə orada, səh.22*).

KAFTAR, goreşən - vəhşi heyvan. Xarici görünüşcə itə oxşayır. Bədəni qısa, ön tərəfi arxadan hündür, boynu yoğun, başı və dişləri iri, quyruğu qısadır. Talış dağlarında qəbiristanlıqlarda təsadüf olunur. Leş yeyən heyvandır. Gecə həyatı keçirir. "Qırmızı kitab"a daxil edilmişdir.

KAHI - birillik tərəvəz növü. Lənkəranın təsərrüfatlarında yetişdirilir. İşıq və rütubətsevən, soyuğa davamlıdır. Qidalılıq keyfiyyətinə görə başqa tərəvəz bitkilərindən geri qalmır. Tərkibində sulu karbonlar, zülal maddələri, duzlar, vitaminlər vardır. Bu maddələr qan damarlarının elastikliyinə artırır, sinqə, hipertoniya, diabet və s. xəstəliklərin əmələ gəlməsinin qarşısını alır. Tərkibindəki qlükoid maddəsi qan təzyiqinin aşağı düşməsinə, əsəb sisteminin sakitləşdirilməsinə mühüm təsir göstərir.

KARİTALBANK - in Lənkəran filialı - əhaliyə bank xidməti göstərən təşkilat.

2005-ci ildə yaradılmışdır. Nəbi Baxşiyev (2005-21.01.2009), Bəxtiyar Zeynalov (2009-cu ildən) müdiri işləmişlər. Bank tərəfindən 2012-ci ildə Lənkəranda olan 16260 nəfərə 8,2 milyon manat dəyərində sovet dövründən qalmış əmanətlər qaytarılmışdır.

KARATE (yaponca yalın əl) - idman və döyüş növü.

Karate üzrə 1969-cu ildən dünya və Avropa yarışları, 1981-ci ildən respublika çempionatları keçirilir. Azərbaycanda karate federasiyası 1980-ci ildən fəaliyyət göstərir. Lənkəranda 1997-ci ildə yaradılmışdır. "Karate-do və Şərq döyüşləri" federasiyasının prezidenti Fəxrəddin İbrahimovdur. Karatenin "Şotakan", "Kuakşinkay", "Taekvon-do", "Aşixara", "Doşinkan" növləri fəaliyyət göstərir.

Federasiyanın baş məşqçisi qara kəmərlər II dan sahibi Firdovsi Əhmədovdur. Karate ustalarından Fərid Əsgərov beynəlxalq turnirin qızıl, Sarvan Məmmədli, Anar Hüseynov, Orxan Cəbiyev və İsmayıl Əsgərov gümüş, Fikrət Heydərov bürünc medallarına layiq görülmüşlər. Mirzə Rəsulzadə respublika turnirinin qalibidir (2001). Qara dəniz ölkələri oyunlarında Lənkəranlı taekvondoçu Samir Cavadlı 45 kiloqramadək çəki dərəcəsində ikinci yeri tutmuşdur (2007). Vilvan kəndindən olan I dan qara kəmərlər sahibi Vüqar Fərzizadə kuokuşin karate idman növü üzrə Zaqafqaziya (2005) və Avropa-Asiya çempionudur (2008). Ramin Əzizov Fransa, Almaniya və Ukraynada keçirilən beynəlxalq turnirlərin qalibi (2011), Avropa çempionatının gümüş mükafatçısı, London yay olimpiadasının iştirakçısıdır (2012).

KARTOF gülü - nadir gül növü.

Həyatıyanı sahələrdə təsadüf edilir. Lənkəranda dörd növü məlumdur: lalə, qırmızıgül, qızılgül və soğanı.

İlk baxışdan kartof bitkisinə oxşayır. Lalə növü laləyə oxşasa da, çiçəkləri sarı rəngdədir. Qırmızıgül növünün çiçəkləri tünd qırmızı və iri olur. Qərribəliyi orasındadır ki, çiçəklərinin ləçəkləri saxta qızılgül kimi bərk olur və toxunanda tikan kimi əli sancır.

Qızılgül növünün iri çiçəkləri vardır və sarı rəngdədir. Soğanı növü tamamilə soğanı xatırladır, rəngi də soğanıdır.

KARVAKAŞÇAY - Lənkərançayın sağ qolu. Mənbəyini Talış dağlarından alaraq Siyobli kəndində Lənkərançaya qovuşur.

KARVANSARA, karvansaray - mehmanxana tipli tikili, özgə yerlərdən gələn karvanların və yolçuların müvəqqəti qalma yerləri.

XVIII əsrin əvvəllərindən Lənkəranda mövcud olmuşdur. Karvansaralar onları tikdirən sahiblərin adları ilə adlanırdı. XIX əsrin axırlarında şəhərin Böyük bazar hissəsində Şeyx İbad karvansarası, Məşədi Hacıəli karvansarası, Hacı Məcid karvansarası, Kərbəlayı Səməd karvansarası olması haqqında məlumat verilir. Molla Həsənin ikimərtəbəli karvansarası vardı. Lənkərana alış-verişə gələnlər üçün karvansaralar dayanacaq yeri idi. Heyvanları və minik vəsaitləri saxlamaq üçün karvansarayların böyük həyəti, yeməxana, anbar və dükənləri və s. vardı. Yolçular binanın üst mərtəbəsindəki otaqlarda dincələrdilər.

KASPI vilayəti - Çar hökumətinin Qafqazda 1840-cı il 10 aprel tarixli inzibati islahatına əsasən yaradılmışdı (1841,1 yanvar). Mərkəzi Şamaxı şəhəri olmuşdur. Kaspi vilayətinin tərkibinə Şamaxı, Şuşa, Nuxa, Lənkəran, Bakı, Dərbənd, Quba qəzaları daxil idi... Çar hökumətinin 1886-cı il dekabr inzibati islahatına əsasən ləğv olunmuşdur.

Ədəbiyyat: ASE, V cild, B., 1981, səh. 291.

KAZANSKAYA Lüdmila Mixaylovna (d.10.03.1886, Kazan şəhəri - 12.04.1962, Lənkəran şəhəri) - həkim, Lənkəran səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri, respublikanın Əməkdar həkimi (1948).

XI Ordunun tərkibində Bakıya gəlmiş, 1921-ci ilin iyun ayında N. Nərimanovun tapşırığı ilə Lənkəranda həkimlik fəaliyyətinə başlamış, 1937-ci ilin iyul ayında Lənkəran səhiyyə şöbəsinin müdiri təyin edilmişdir. 1947-1962-ci illərdə Lənkəran mərkəzi poliklinikasının və təxirəsalınmaz və təcili tibbi yardım stansiyasının baş həkimi işləmişdir. Bütün həyat və fəaliyyətini Lənkəran səhiyyəsinin inkişafına həsr etmişdir. Anadan olmasının 70, səhiyyə sahəsində fəaliyyətinin 45 illiyi Lənkəran ictimaiyyəti tərəfindən geniş qeyd edilmişdir. Lenin ordeni ilə təltif edilmiş, Azərbaycan SSR Ali Sovetinə deputat seçilmişdir (1938).

KAZIMOV Cəmil Mirzəxan oğlu (d. 08.08.1973, Lənkəran rayonu, Diryan kəndi- 08.08.1992) - Qarabağ şəhidi.

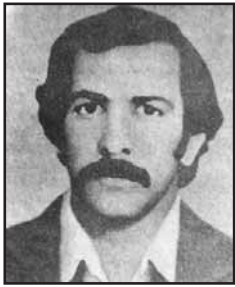
Milli Orduya çağırılmazdan əvvəl kənddəki təsərrüfatda fəhlə işləmişdir.

Lənkəran batalyonunun tərkibində Kəlbəcərdə, Murvodağda vuruşmuşdur.

Ağdərə uğrunda döyüşdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Kənddəki qəbiristanlıqda basdırılmışdır.

KAZIMOV Əflatun Həşim oğlu (d.1958, Lənkəran rayonu, Girdəni kəndi - 20.01.1990, Bakı şəhəri) - 20 yanvar şəhidi, azadlıq uğrunda mübariz.

Lənkəran rayonundakı Girdəni kənd orta məktəbini (1974), 34 saylı texniki peşə məktəbini (1975) bitirmişdir.

Sovet Ordusu sıralarından tərxis olunduqdan sonra Bakıya gəlmiş, Metropolitəndə krançı işləmişdir (1977-1990).

Azərbaycanın müstəqilliyi yolunda həlak olmuşdur.

Məzarı Bakı Şəhidlər xiyabanındadır.

KAZIMOV Əliməmməd Bala oğlu (d.28.01.1940, Lənkəran şəhəri) - milis əlaçısı, Azərbaycan Dövlət Avtomobil Müfəttişliyinin rəis müavini (1987-1993).

1960-cı ildə Lənkəran şəhər 4 nömrəli orta məktəbini bitirdikdən sonra Sumqayıt Kimya-Texnoloji Texnikumuna daxil olmuşdur. Texnikumda oxuyarkən gecələr

Sumqayıt Sintetik Kauçuk Zavodunda çilingər işləmişdir. 1963-cü ildə texnikumu bitirdikdən sonra Azərbaycan Politeknik İnstitutunun mexanika fakültəsinin Avtomobil nəqliyyatı şöbəsinə daxil olmuş, oranı 1968-ci ildə başa çat-

dırmışdır. Gənc mütəxəssislərə təklif olunan təyinatla Azərbaycan SSR Daxili İşlər Nazirliyi Dövlət Avtomobil Müfəttişliyinin Sumqayıt Şəhər Milis İdarəsinin Dövlət Avtomobil bölməsinin Baş yol nəzarəti müfəttişi vəzifəsinə təyin olunmuşdur.

1987-1993-cü illərdə milis polkovniki rütbəsində Azərbaycan Dövlət Avtomobil Müfəttişliyi rəisinin müavini vəzifəsində işləmişdir.

Yol hərəkəti təhlükəsizliyində xidmətləri olmuşdur.

Qüsursuz xidmətinə görə fəxri fərman və medallarla təltif edilmişdir.

KAZIMOV Fəmil Cəşail oğlu (d. 18.11.1975, Lənkəran rayonu, Zövlə kəndi - 13.04.1994) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra Milli Ordu sıralarına çağırılmışdır. Siyasi və döyüş hazırlığı əlaçısı idi.

Tərtər bölgəsində döyüş əməliyyatı zamanı itkin düşüb.

KAZIMOV İlham Mustafa oğlu (d. 20.08.1963, Liman şəhəri - 02.06.2007) - mühəndis, Voronej şəhərində Azərbaycan diasporunun sədri (2000-2007).

Voronej Texnologiya İnstitutunu bitirmişdir (1994). Əmək fəaliyyətinə Voronejdəki "Elektrosiqnal" zavodunda başlamışdır. 1998-ci ildən "Videofon" Səhmdar Cəmiyyətində aparıcı mühəndis işləmişdir.

2001-ci ildən Ümumdünya Azərbaycanlıları Konqresinin tərkibində fəaliyyət göstərmiş "Birlik" cəmiyyətinin sədri olmuşdur.

Bakıda keçirilmiş Dünya Azərbaycanlılarının I və II qurultaylarının (2001, 2006) iştirakçısı olmuşdur.

Azərbaycan həqiqətlərinin Rusiyada yayılmasında, soydaşlarımızın bir yerə cəlb olunmasında, o cümlədən Voronejdə Azərbaycan Mədəniyyəti Mərkəzinin fəaliyyətində xidmətləri vardır.

Cəmiyyətin köməyi ilə yerli televiziya və

radiosunda Azərbaycanın tarixinə, mədəniyyətinə aid verilişlər təşkil edilmişdir.

"Birliyin" Rusiyanın bir sıra şəhərlərində nümayəndəlikləri vardır. Voronej şəhər 37 saylı orta məktəbini hamiliyə götürmüş, "Birlik" burada təhsil alan azərbaycanlı uşaqların təhsilinə və onların problemlərinin həllinə köməklik göstərmişdir.

Cəmiyyətin xətti ilə Voronej şəhərində "Azərbaycan günləri" və "Dünyanın sevinci və gözəlliyi" devizi altında uşaq rəsm müsabiqələri keçirilmişdir.

KAZIMOV Kamil Kazım oğlu (d. 10.08.1975, Lənkəran rayonu, Osakücə kəndi - 09. 01. 1994) - Qarabağ şəhidi.

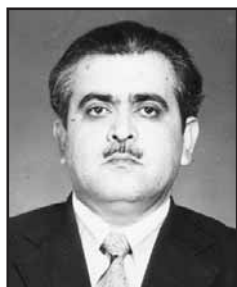

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra (1991) sovxozda fəhlə işləmiş, 1993-cü ildə Milli Ordu sıralarına çağırılmışdır.

Kəlbəcər-Füzuli döyüşlərində iştirak etmiş, Ağdərə uğrunda vuruşda qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Kənd qəbiristanında dəfn olunmuşdur. Məzarı gənc nəslin and yerinə çevrilmişdir.

KAZIMOV Kamil Qurbanəli oğlu (d. 01.08.-1934, Lənkəran şəhəri - 04.06.1990, Lənkəran şəhəri) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi, SSRİ Maarif əlaçısı.

Müəllimləri Təkmilləşdirmə İnstitutu Lənkəran filialının ilk direktoru olmuşdur (1987-1990).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1952), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun fizika-riyaziyyat fakültəsini bitirmiş (1962), pedaqoji fəaliyyətinə rayonun Digah kənd orta məktəbində başlamışdır.

Sonralar rayonun müxtəlif məktəblərində müəllim, şəhər təhsil şöbəsinin inspektoru işləmişdir.

Yaşadığı küçəyə adı verilmişdir.

KAZIMOV Kamran Şahverən oğlu (d.08.03.1961, Lənkəran rayonu, Yuxarı Nüvədi kəndi) - pedaqoq, filologiya elmləri namizədi (2001).

Şürük kənd tam orta məktəbini (1977), Bakı şəhər 88 saylı texniki peşə məktəbini (1988), M.F.Axundov adına Azərbaycan Rus dili və Ədəbiyyatı İnstitutunu (1994) rus dili və ədəbiyyatı ixtisası üzrə bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Dövlət Maşın-Sınaq Stansiyasında fəhlə kimi başlamış (1985-1990), sonralar Yuxarı Nüvədi kənd orta məktəbində laborant (1989-1990), kənd mədəniyyət evində metodist (1991-1992), kənd orta məktəbində rus dili müəllimi (1992-1994) işləmişdir.

1994-cü ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin müəllimidir. Humanitar elmlər fakültəsinin dekanı olmuşdur. 2011-ci ildən Xarici dillər kafedrasının müdürüdür.

"M.M. Prişvin və Şərq" mövzusunda dissertasiya müdafiə etmiş, filologiya elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır (2001).

Respublika və beynəlxalq elmi konfranslarında, TEMPUS grant layihəsi çərçivəsində Polşanın Lodz Universitetində treningdə iştirak etmişdir.

2005-ci ildə dosent elmi adı almışdır.

40-dan çox elmi məqalənin müəllifidir.

KAZIMOV Kazım Qurbanəli oğlu (d. 25.08.1936, Lənkəran şəhəri) - mühəndis-mexanik, respublikanın Əməkdar mühəndisi (1982).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1953), Bakı Neft Texnikumunu (1957), Azərbaycan Politexnik İnstitutunun avtonəqliyyat şöbəsini (1970) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran texniki-peşə məktəbində müəllim-usta vəzifəsində başlamışdır (1957-1958). Sonralar Lənkəran kərpic zavodunun istehsal kombinatında baş mühəndis (1959-1964), Lənkəran şəhər XDS

İcraiyyə Komitəsinin sədri (1967-1968), rayon Partiya Komitəsində sənaye-ticarət sahəsi üzrə inspektor (1968), rayonlararası kənd təsərrüfatı-ticarət bazasının direktoru (1969 - 1973), rayon texnika birliyinin rəisi (1973-1975), Lənkəran Aqrar-Sənaye Kompleksinin rəisi (1975-1982), "Aqrotexservis" istehsalat birliyinin sədri (1982-ci ildən) işləmişdir.

Lənkəranda kənd təsərrüfatı sahələrinin, o cümlədən tərəvəzçiliyin və çayçılığın inkişafında xidmətləri vardır.

Qırmızı Əmək Bayrağı (1976), "Şərəf Nişanı" (1978) ordenləri və medallarla təltif edilmişdir.

1965-1993-cü illərdə bütün çağırışlarda şəhər-rayon Sovetlərinin deputatı, şəhər partiya komitəsinin büro üzvü seçilmişdir.

KAZIMOV Mirkərim Mirhəmid oğlu (d. 1906, Lənkəran şəhəri - 17.02. 1983, Lənkəran şəhəri) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi, respublikanın Əməkdar müəllimi (1954).

Lənkəran şəhər 2 sayılı orta məktəbini (1926), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun kimya-biologiya fakültəsini (1939) bitirmiş, 50 ildən çox pedaqoji sahədə çalışmışdır.

Pedaqoji fəaliyyətinə "Vodnik" (su nəqliyyatı) məktəbində başlamışdır (1926-1933). Sonralar şəhər 3 sayılı orta məktəbində kimya-biologiya müəllimi, dərslər hissə müdiri, məktəb direktoru işləmişdir (1933-1978).

1942-1943-cü illərdə Böyük Vətən müharibəsinin iştirakçısı olmuşdur.

"Şərəf Nişanı" ordeni (1949) və medallarla təltif edilmişdir.

KAZIMOV Nəsir Nəsir oğlu (d. 15.03.1933, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi - 23.09.2007, Xolmili kəndi) - ictimai xadim, 70-ci illərdə Lənkəranda aparılan quruculuq işlərinin fəal iştirakçılarından biri.

Xolmili kənd orta məktəbini (1953), Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun zootexnik fakültəsini (1957), Bakı Ali Partiya Məktəbini

(1969) bitirmiş, əmək fəaliyyətinə Xolmili kəndindəki təsərrüfatda zootexnik kimi başlamışdır (1958-1965). Sonralar Jdanov adına sovxoz partiya komitəsinin katibi (1966-1967), "Marso" sovxozunun direktoru (1969-1970), Lənkəran Rayon Xalq Nəzarəti Komitəsinin sədri (1971) işləmişdir.

Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsinin katibi (1971-1980), Lənkəran Rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri (1981-1990) işlədiyi dövrdə təşəbbüsü ilə rayonda abadlıq, sosial-quruculuq işləri sürətlənmiş, yeni sosial obyektlər tikilmişdir. Kənd təsərrüfatı sahələri, xüsusilə tərəvəzçilik və çayçılıq inkişaf etmişdir.

Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni və medallarla təltif edilmişdir.

KAZIMOV Ramil Cəsail oğlu (d. 12.09.1974, Lənkəran rayonu, Zövlə kəndi - 1994) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra həqiqi hərbi xidmətə çağırılmışdır. Siyasi və döyüş hazırlığı əlaçısı idi. 1994-cü ilin may ayında Füzuli döyüş bölgəsində itkin düşmüşdür.

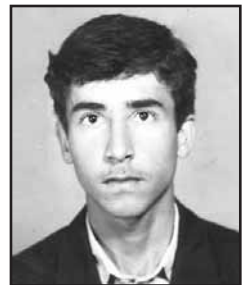
KAZIMOV Rövşən Ağamir oğlu (d. 12.09.1974, Lənkəran rayonu, Osaküçə kəndi -1994) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra sovxozda işləmişdir (1990-1992).

Hərbi xidmətini Tərtərdə keçirmişdir (1993).

Siyasi və döyüş hazırlığı əlaçısı idi.

Ağdərə döyüş bölgəsində itkin düşmüşdür.

KAZIMOV Telman Məmməd oğlu (d. 09.02.1937, Lənkəran şəhəri) - inşaatçı-mühəndis, respublikanın Əməkdar inşaatçısı (1990), Beynəlxalq Mühəndislər Akademiyasının müxbir üzvü (1997).

Lənkəran şəhər 4 sayılı orta məktəbini (1955),

Azərbaycan Politeknik İnstitutunun inşaat fakültəsini bitirmişdir (1960).

Əmək fəaliyyətinə "Qafqazsantexqurashdırma" trestinin Bakı qurashdırma idarəsində usta kimi başlamışdır (1960). Sonralar trestin mexanikləşdirilmiş səyyar xidmətinin rəisi (1963-1966), "Santexqurashdırma" idarəsinin rəisi (1966-1972), respublika Nazirlər Soveti yanında xüsusi tikinti qurashdırma və xüsusi tikinti işləri üzrə Baş idarənin rəis müavini (1972-1976) və rəisi (1976-1982), Azərbaycan SSR Qurashdırma və Xüsusi Tikinti İşləri üzrə nazir (1982-1989), SSRİ Qurashdırma və "Azərqurashdırma xüsusi tikinti" ərazi tikinti qurashdırma birliyinin rəisi və "Azərqurashdırma xüsusi tikinti" istehsalat tikinti qurashdırma birliyinin rəisi (1989-1991), "AzQur" Səhmdar Şirkətinin prezidenti (1991-ci ildən) işləmişdir.

"Xalqlar Dostluğu", Qırmızı Əmək Bayrağı ordenləri, "Əmək igidliyinə görə" medalı və s. ilə təltif edilmişdir.

KAZIMOVA Asya Kərim qızı (d.17.12.1937, Lənkəran şəhəri - 01.08.1992, Bakı) - müəllim, kimya elmləri namizədi (1974).

Azərbaycan Dövlət Universitetinin analitik kimya fakültəsini bitirmişdir (1959). Sonralar təhsilini universitetin aspiranturasında davam etdirmişdir.

50-dən çox elmi məqalənin müəllifi olmuşdur.

Müxtəlif beynəlxalq elmi konfranslarda iştirak etmişdir.

KAZIMBƏYOV Səidəlibəy Kazimbəyovlu (d.1800, Lənkəran şəhəri - 1872, Lənkəran şəhəri) - tarixçi-etnoqraf, "Fövçül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvü.

XIX əsrin görkəmli şəxsiyyətlərindən olmuş, ərəb, fars və rus dillərində yazıb-yaratmışdır. Lənkəranda "Üsuli-cədid" məktəbində müəllimlik etmişdir (1864 -1872).

"Cavahirnameyi-Lənkəran", daha sonralar "Səidiyyə" adı ilə çap olunmuş eyni adlı kitabın müəllifidir.

Talışın coğrafi, iqtisadi, siyasi, mədəni və

etnoqrafiyasına həsr edilmiş bu kitab 1869-cu ildə fars dilində yazılmışdır. Əsərdə Talışın mahalları, təbii sərvətləri, iqlimi, adət-ənənələri, görkəmli şəxsiyyətləri haqqında geniş məlumat verilir. Kitabın iki əlyazma nüsxəsi məlumdur. "Cavahirnameyi-Lənkəran" adlanan birinci nüsxə Azərbaycan EA Əlyazmalar İnstitutunda (inv.B-3049), digəri isə nəticəsi Rafiz Kazımovdadır. Kitabın birinci nüsxəsi Məmməd Adilovun redaktorluğu ilə Rauf Şeyxzamanlının tərcüməsində, "Səidiyyə" adlanan ikinci nüsxəsi Etibar Əhədovun redaktorluğu ilə Səfər Şirinovun tərcüməsində çap edilmişdir.

XIX əsr Azərbaycan tarixşünaslığından bəhs edən tədqiqat əsərlərində, o cümlədən professor Əli Hüseynzadənin "XIX əsrin ikinci yarısında Azərbaycan tarixşünaslığı" kitabında Səidəli Kazimbəyov haqqında məlumat verilir. Tədqiqatçı-alim Hacı Mirhəşim Talışlı Səidəlibəy Kazimbəyovun həm doğum, həm də vəfatı tarixini dəqiqləşdirmişdir.

Lənkəran şəhər 6 saylı məktəb adını daşıyır. Məktəbdə S.Kazimbəyovun Xatirə günü keçirilmişdir (03.09.2012).

Ədəbiyyat: S. Kazimbəyovlu. Cavahirnameyi-Lənkəran, B., 2000; Səidiyyə, B., 2005; M.Talışlı. S.Kazimbəyov, "Söz" jurnalı, 1996, № 1-2.

KƏKLİK - quş növü. Talış dağlarında yayılmışdır. Adətən meşəsiz yerlərdə oturaq həyat keçirir. Çəkisi 0,5 kq-dəkdir. İldə bir dəfə balalayır. Aprel-may aylarında 10-18 yumurta verir. Bitki toxumları, zərərli cücülərlə qidalanır.

KƏLBİYEV Ağabala Məmmədhəsən oğlu (d.02.04.1961, Lənkəran rayonu, Şağlaküçə kəndi) - cərrah, müasir Lənkəran səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri, tibb elmləri namizədi (2003).

Lənkəran internat məktəbini (1977), N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu (1988) bitirmişdir.

1989-cu ildən Lənkəran mərkəzi xəstəxanasında həkim-cərrah işləyir. 1999-2011-ci illərdə cərrahiyyə şöbəsinin müdiri olmuşdur.

2011-ci il avqust ayından Lənkəran mərkəzi xəstəxanasının baş həkimidir.

"Peritonitin fazalarından asılı olaraq müsariqə limfa düyünlərinin bərpası" mövzusunda dissertasiya müdafiə etmiş, tibb elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

Lənkəran səhiyyəsinə rəhbərliyi dövründə mərkəzi xəstəxana yenidən qurulmuşdur.

KƏLƏM - çoxillik bitki cinsi. Ləçəkləri sarı, meyvəsi buynuzcuqdur. 100-dən artıq növü var. Azərbaycanda 19 sortu rayonlaşdırılmışdır. Lənkəranda əsasən "Dərbənd" və "Qusarçay" sortlarından istifadə edilir.

Əsl vətəni Avropadır. Respublikamızda XX əsrin əvvəllərindən, Lənkəranda isə kütləvi şəkildə keçən əsrin 70-ci illərindən əkilir. 1970-1990-cı illərdə tərəvəz əkininin təxminən yarısı - 1400 hektarı kələmin payına düşürdü.

Tərkibindəki vitaminlər, zülallar, mineral duzlar və başqa maddələrin çoxluğu ilə insanın sağlamlığına müsbət təsir göstərir. Müxtəlif xəstəliklərin müalicəsində istifadə edilir. Kələmlə qidalanmış insanın orqanizmi hər cür yoluxucu xəstəliklərə qarşı davamlı olur. İldə hər adam üçün 122 kq tərəvəz qəbul etmək norması müəyyənləşdirilmişdir. Bunun tərkibində kələmin xüsusi çəkisi daha çox - 27,5 faizdir. Gül kələm növündən mal və quş ətinə əvəz edən xörəklər hazırlanır, müxtəlif şirələr çəkilir, konservlər düzəldilir.

Lənkəranda kələm istehsalında ən yüksək göstərici 1978-ci ildə əldə edilmiş, həmin il 70 min ton əvəzinə 84,5 min ton kələm təhvil verilmişdir. 2013-cü ildə 2000-ci ilə nisbətən kələm istehsalı 2,3 faiz artmışdır. 2016-cı ildə kələm istehsalı 70 min tondan çox olmuşdur.

KƏLƏNTƏRLİ Aliyə Həsənağa qızı (d. 1912, Bakı şəhəri - 07.12. 1994, Lənkəran şəhəri)- müəllim, Lənkəran məktəbinin təşkilatçılarından biri, qabaqcıl maarif xadimi, SSRİ Maarif əlaçısı.

Bakı şəhər qızlar seminariyasını (1927), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunu (1936) bitirmişdir. Pedaqoji fəaliyyətinə Astara rayonunun Pensər kənd məktəbində başlamış (1927-1932), ölkədə savadsızlığa qarşı aparılan mədəni hərəkətdə iştirak etmişdir. Ali təhsildən sonra Lənkəran şəhər 2 saylı orta məktəbində əvvəl tədris işləri üzrə direktor müavini (1937-1970), sonra məktəbin direktoru işləmişdir (1970-1994).

KƏLƏNTƏRLİ Aslan Əhəd oğlu (d. 1898, Lənkəran şəhəri - 20.06.1992, Lənkəran şəhəri) - müəllim, sərhədçi-veteran, Lənkəran rayon Ağsaqqallar Şurasının sədri (1974-1990).

Lənkəran şəhər 4 saylı məktəbi (1908), Bakı Milis Məktəbini (1927) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə rus dili müəllimi kimi başlamışdır (1923-1925).

Lənkəran Daxili İşlər Şöbəsi rəisinin müavini işlədiyi dövrdə (1934-1938) qaçaq-quldurlarla mübarizədə iştirak etmişdir. 1938-1961-ci illərdə sərhəd zastavasında işləmişdir.

Sərhədi pozmağa cəhd edən quldur dəstələrinin ifşasında, gənc nəslin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində xidmətləri vardır.

"Oktyabr İnqilabı" ordeni, "İgidliyə görə" medalı ilə təltif edilmişdir.

KƏLƏNTƏRLİ Həşim Səməd oğlu (d.1889, Lənkəran şəhəri - 1985, Bakı şəhəri) - xanəndə, respublikanın Əməkdar artisti (1943).

Muğam, təsnif, xalq mahnılarının mahir ifaçısı kimi tanınmışdır.

Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrının solisti (1924-1933), Azərbaycan Dövlət Dram Teatrında (1933-1949) aktyor-müğənni, Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının solisti (1949-1953) kimi fəaliyyət göstərmişdir. "Leyli və Məcnun" (Ü.Hacıbəyov), "Qaçaq Nəbi" (S. Rüstəm), "Od gəlini" (C.Cabbarlı), "Fərhad və Şirin" (S.Vurğun) və s. tamaşalarda çıxış etmişdir.

Lənkəranda yaşadığı evinə Xatirə lövhəsi vurulmuşdur.

KƏLƏNTƏRLİ Xudaverdi Şahbazzadə oğlu (d. 02.02.1889, Lənkəran şəhəri - 06.11.1956, Bakı şəhəri) - müəllim, kimya elmləri doktoru, professor (1950), Azərbaycanda kimya təhsilinin banilərindən biri.

Lənkəran şəhər altı sinifli məktəbi (1897), Mahaçqala ikiillik müəllimlər seminariyasını (1909), Azərbaycan Dövlət Universitetinin təbiyyat fakültəsini (1926) bitirmişdir.

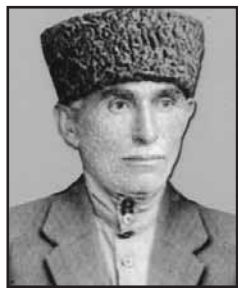
1910-1920-ci illərdə respublikamızın Ucar, Lənkəran və Bakı şəhər məktəblərində müəllim işləmişdir. 1921-ci ilin noyabr ayında Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutu təşkil olunanda kimya kafedrasında assistent vəzifəsində fəaliyyətə başlamışdır.

İnstitutda yaradılmış ilk kimya laboratoriyası adı ilə bağlıdır. Ömrünün son 17 ilində API-nin ümumi kimya kafedrasının müdiri olmuşdur. Respublika Maarif Komissarlığı tərəfindən nəşr olunmuş Azərbaycan dilində ilk kimya dərsliyinin, 100-dək elmi məqalə və metodik vəsaitlərin müəllifidir. Dörd istiqamətdə: üzvi kimya, qeyri-üzvi kimya, kimyanın tədrisi üslubu və kimya tarixi üzrə elmi-tədqiqat işi aparmışdır.

Anadan olmasının 107 illiyi münasibətilə 1996-cı il mayın 17-də N. Tusi adına Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində elmi konfrans keçirilmişdir.

Lənkəran şəhərində anadan olduğu binaya Xatirə lövhəsi vurulmuşdur.

KƏLƏNTƏRLİ İsrəfilbəy Əsədullabəy oğlu (d. 1881, Lənkəran şəhəri - 14.03.1938) - Lənkərandakı ilk meşə təsərrüfatı müəssisələrindən biri.

Lənkəran şəhər 4 sayılı məktəbi (1906), Gürcüstan Meşə Təsərrüfatı İnstitutunu (1934) bitirmişdir. 1918-ci ildən Astara nahiyəsi üzrə polis şöbəsinin rəisi, Lənkəran Qəza Daxili İşlər Şöbəsinin rəis müavini, qəza İcraiyyə Komitəsi sədrinin müavini (1921) işləmişdir.

Lənkəran həbsxanasının rəisi işləyərkən (1920) Azərbaycan Xalq Komissarları Sovetinin

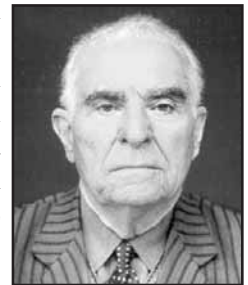
sədri Nəriman Nərimanovla görüşmüş, günahsız həbsə alınanların azadlığa buraxılmasına nail olmuşdur. 1921-ci ilin axırlarında Lənkərandakı yayılmış vəba xəstəliyinin ləğvinə qarşı komissiyanın sədri seçilmişdir. Astara, Lerik və Lənkəran meşə təsərrüfatlarının direktoru olarkən (1927-1938) rəhbərliyi ilə yeni meşə zolaqları salınmışdır.

1938-ci ildə repressiyaya məruz qalmış, həmin il martın 14-də "xalq düşməni" kimi ağır cəzaya məruz qalmışdır.

SSRİ Ali Məhkəməsinin 1957-ci il 28 fevral tarixli qərarı ilə bəraət almışdır.

KƏLƏNTƏRLİ Kamal İsrəfilbəy oğlu (d. 20.07.1922, Lənkəran şəhəri) - Lənkəran Ağsaqqallar Şurasının sədri (2000-ci ildən).

Lənkəran şəhər 5 sayılı məktəbi (1938) bitirdikdən sonra pedaqoji texnikuma daxil olmuşdur. Sonuncu kursda oxuyarkən məktəb başqa rayona köçürüldüyündən təhsilini yarımçıq buraxmışdır. Həmin illərdə pedaqoji kadrlara ehtiyac olduğuna görə Lerik rayonunun Mondigah kəndində müəllim işləmişdir (1940-1946). Azərbaycanın Bakı şəhər ticarət məktəbini (1949) və Ümumittifaq Sovet Ticarəti İnstitutunun Bakı filialını (1960) bitirdikdən sonra Lənkəran Kooperativlər İttifaqında əmək fəaliyyətini davam etdirmişdir (1949-1951). Sonralar rayonun müxtəlif ticarət və iaşə müəssisələrində çalışmış, şəhər və rayon istehlak cəmiyyətlərinin sədri (1961-1963), Girdəni kənd istehlak cəmiyyətinin sədri, sovxoz-fəhlə istehlak cəmiyyətinin sədri, rayon balıqçılar istehlak cəmiyyəti sədrinin müavini (1971-1974), Lənkəran yol restoranının direktoru (1974-1991) və s. vəzifələrdə olmuşdur.

Gənclərin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində xidmətləri vardır. Rayonda keçirilən mədəni-kütləvi tədbirlərin fəal iştirakçısıdır.

Şəhərin "Qala" xiyabanında el ağsaqqalının rəmzi kimi Mirhəşim Talışlı ilə birgə heykəli qoyulmuşdur.

Anadan olmasının 80 və 90 illiyi rayon ictimaiyyəti tərəfindən geniş qeyd edilmişdir (2002, 2012).

KƏLƏNTƏRLİ Natiq Bağır oğlu (20.07.1939, Lənkəran şəhəri - 05.10.2014, Bakı) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi.

Lənkəranda təhsilin inkişafında, gənclərin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində xidmətləri vardır.

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1956), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunu (1962) bitirmiş, əmək fəaliyyətinə Liman şəhər 1 saylı orta məktəbində başlamışdır (1962-1963).

Sonralar Lənkəran Şəhər Komsomol Komitəsinin birinci katibi (1968-1972), Lənkəran şəhər XDS İcraiyyə Komitəsinin katibi (1972-1977), şəhər 5 saylı orta məktəbinin direktoru (1977-1981), Lənkəran Şəhər Təhsil Şöbəsinin müdiri (1981-1992), Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının humanitar məsələləri üzrə müavini (1992), şəhər 113 saylı texniki-peşə məktəbinin və peşə liseyinin direktoru (1994-2006) işləmişdir.

"Əmək igidliyinə görə", "Əməkdə fərqlənməyə görə" medallarına layiq görülmüşdür. SSRİ Maarif əlaçısıdır.

KƏLƏNTƏRLİ Münəvvər Səməd qızı (d.21.12.1912, Lənkəran şəhəri - 05.02.1963, Bakı şəhəri) - aktrisa, Azərbaycan SSR Əməkdar artisti (1940), SSRİ Dövlət mükafatı laureatı (1946).

Səhnə fəaliyyətinə 1933-cü ildə başlamış, əvvəl milli opera tamaşalarında, sonralar musiqili komediyalarda çıxış etmiş, tamaşaçıların sevimlisi olmuşdur.

Lənkəran əhalisi ilə vaxtaşırı görüşmüş, konsertlər vermişdir.

Rolları: Sənəm ("O olmasın, bu olsun", Ü.Hacıbəyov), Gövhər ("Gözün aydın", F.

Əmirov), Tamam ("Ulduz", S. Ələsgərov), Xədicə ("Qızıl axtaranlar", T. Quliyev), Nisə ("Durna", S. Rüstəmov), Kəblə Fatma ("Hacı Kərimin aya səyahəti", A. Rzayev və s.).

Kinoda da çəkilmişdir. "Arşın mal alan" (1945), "Görüş" (1955), "Bəxtiyar" (1955), "O olmasın, bu olsun" (1956), "Qızmar günəş altında" (1957), "Kazbek qutusu" (1958), "Kölgələr sürünür" (1958), "Onun böyük ürəyi" (1958), "Əmək və qızıl gül" (1962) və s. filmlərdə müxtəlif obrazlar yaratmışdır.

"Şərəf Nişanı" ordeninə və medallara layiq görülmüşdür. Lənkəranda yaşamış olduğu evə Xatirə lövhəsi vurulmuşdur.

Anadan olmasının 100 illiyi qeyd edilmişdir.

KƏLƏNTƏRLİ Yavər Aslan qızı (d.01.09.1924, Lənkəran şəhəri - 22.02.1992, Lənkəran şəhəri) - həkim-rentgenoloq, Lənkəranda olan ilk qadın həkimlərindən biri.

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1941), N. Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu bitirmişdir (1948). Əmək fəaliyyətinə rayonun Xolmili kənd həkim məntəqəsinin müdiri kimi başlamışdır (1948-1951). Sonralar, ömrünün sonundakı rayon mərkəzi xəstəxanasında və mərkəzi poliklinikada həkim-rentgenoloq işləmişdir.

"Əməkdə fərqlənməyə görə" medalı ilə təltif edilmişdir.

KƏLƏNTƏROV Manaf İmamverdi oğlu (d.23.03.1918, Lənkəran şəhəri - 21.11.1971, Bakı) - energetik-mühəndis, texnika elmləri doktoru, professor (1968).

Lənkəran Şura Politexnik Məktəbini (1930), M. Əzizbəyov adına Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutunun energetika fakültəsini (1935), Azərbaycan EA ETİ-nin aspiranturasını (1947) bitirmişdir.

İ. Jesman adına Azərbaycan Elmi - Tədqiqat Energetika İnstitutu kənd təsərrüfatının elektrikləşdirilməsi laboratoriyasının müdiri (1948-ci ildən) işləmişdir.

İnstitutun ictimai həyatında fəal iştirak etmiş, Azərbaycan SSR EA-nın birləşmiş həmkarlar ittifaqının sədri, Azərbaycan Neft-Kimya İnstitutunun partiya təşkilatı katibi, "Elm və həyat" jurnalı redaksiya heyətinin üzvü olmuşdur.

Kənd təsərrüfatı sahələrinin elektrifikasişdırılmasına aid elmi-tədqiqat işləri aparmışdır.

Böyük Vətən müharibəsinin iştirakçısı olmuş, "Qırmızı Ulduz" ordeni, 9 medalla təltif edilmiş, "Əlaçı energetik" adına layiq görülmüşdür (1968).

3 səmərələşdirici təklifin, 100-dən çox elmi məqalənin, 5 kitabın müəllifidir.

Əsərləri: Elektrik enerjisinin kənd təsərrüfatında tətbiqi, B., 1955; Quba rayonundakı Orcenikidze adına kolxozun elektrifikasişdırılması təcrübəsi, B., 1960; Kənd təsərrüfatının mexanifikasişdırılması və elektrifikasişdırılması, B., 1961.

KƏNARMEŞƏ - Lənkəranda kənd.

Rayon mərkəzindən 9 km cənubda - Aşağı Nüvədi qəsəbəsinə uzanan yolda yerləşir. Şimaldan Aşağı Nüvədi qəsəbəsi, cənubdan Viyən, şərqdən Seydəkəran, qərbdən Xəzər dənizi ilə əhatələnmişdir.

2011-ci ilin oktyabr ayınadək Aşağı Nüvədi icra nümayəndəliyinin tərkibində olmuşdur. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 25 oktyabr 2011-ci il tarixli Sərəncamı ilə Kənarəməşə, Seydəkəran və Şilim kəndləri Aşağı Nüvədi qəsəbə inzibati ərazi dairəsi tərkibindən ayrılaraq, mərkəzi Kənarəməşə kəndi olmaqla Kənarəməşə kənd inzibati ərazi dairəsi yaradılmışdır. Sahil Xeyrulla oğlu Quliyev, Fəil Akif oğlu Həşimov və başqaları müxtəlif illərdə Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının kənd üzrə nümayəndəsi təyin edilmişdir.

Kəndin adı "kənar" və "məşə" sözlərinin birləşməsindən yaranmışdır. Toponimin tələffüzü adı "kənəvə vişə", yəni "məşə kənarı" deməkdir.

Əvvəllər rəsmi sənədlərdə Kənavər, 1930-cü ildə Kənarəməşə kimi qeyd olunub.

Ərazisi 206 hektardır. 286 ailə təsərrüfatı var.

Əhalisi 1325 nəfərdir, 641 nəfəri qadındır (2017).

Kənddəki təsərrüfat 1997-ci ilədək Baloğlu Abbasov adına sovxozun tərkibində olmuşdur. Əhali tərəvəzçilik və heyvandarlıqla məşğuldur.

Kənddə orta məktəb, mədəniyyət evi, məscid, səhiyyə məntəqəsi, məişət evi, ictimai iaşə obyektləri və s. vardır.

2000-2009-cu illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, İqbal Abidin oğlu İbrahimov onun sədri işləmişdir.

2010-cu il seçkilərində Aşağı Nüvədi bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

Ədəbiyyat: Fəyaz Qasimov. Kənarəməşə, B., 2008.

KƏNARMEŞƏ məktəbi - 1933-cü ildə təşkil edilmiş, Abdulla Abbasovun mülkündə yerləşmişdir. İlk müdiri Naib Əkbərovdur. Sonrakı illərdə Qulamhüseyn İbrahimov (1935-1938), Məmmədali Əkbərov (1938-1939), Məmmədəğa Rzayev (1940-1944), Məlik İbrahimov (1945-1954), Hüseyn Əliyev (1954-1962), Kamal Dadaşov (1962), Mirzə Qafarov (1963-1966), Qabil Əkbərov (1967-1969), Əlişah Dadaşov (1969-1981), Ümleyla Əkbərova (1981-1992), Sadıq Sadıqov (1992-1996), İbrahim Cabbarov (1996-1997), Zakir İsmayilov (1997-1998), Faiq Əhmədov (1998-2004), Nərminə İsmayılova, Natəvan Mirzəcanova və başqaları müxtəlif illərdə məktəb direktoru işləmişlər.

İndiki məktəb binası 1976-cı ildə istifadəyə verilmişdir. Həmin ildən orta məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

Məktəbdə 376 şagird oxuyur, 58 müəllim dərş deyir (2017).

KƏNARMEŞƏ poçt şöbəsi - 1964-cü ilin may ayından fəaliyyət göstərir. Ona qədər məktub və bağlamalar, qəzet və jurnallar kəndə Vel poçt şöbəsiindən gətirilirdi. Məmməd Səfərov (1964-1993), Yaqut Səfərova (1993-cü ilin mart ayından) poçt şöbəsinin müdiri işləmişlər.

Şaban Əkbərov, Fətulla Quliyev, Eynulla Quliyev və başqaları müxtəlif illərdə poçtalyon işləmişlər.

Kənddə 512 nömrəlik elektron tipli ATS vardır.

KƏND - yaşayış məskəni.

Təbii-coğrafi şəraitə görə Lənkəranda kəndlər dağətəyi və düzənlik sahələrində salınmışdır. Kəndlərdə təbii şəraitin müxtəlifliyinə baxmayaraq, evlərin plan quruluşu, həm də coğrafi səmtlərə görə yerləşdirilməsi eyniyyət təşkil edir. Yaşayış binalarının hamısı üzü qiblə səmtinə tərəf tikilmişdir.

Şəxsi yaşayış üçün tikililər bir və ya ikimərtəbəlidir. Aynabəndli, əsasən planı düzbucaqlı formasında olan bu tikililərin çox da hündür olmamasının əsas səbəbi dini ayinlərlə bağlıdır. İnsanlar məscid tikilişindən hündür yaşayış evləri tikməmişlər.

Vaxtı ilə Lənkəran ərazisində yaşayış evləri palçıqdan, bişmiş qırmızı kərpicdən və çay daşından inşa edilmişdir. Memar Cahid Həsənovun yazdığına görə, küm örtükləri kirəmitdən olan evlərin inşaasında işlədilmiş kərpiclərin birləşməsinə pərçimlənmiş hissələri ağ bətkeşlə doldurulmuşdur. Kümlərin müxtəlif hissələrində küm örtüyü üzərində tüstü kanalı rolunu oynayan baca düzəldilib.

Qapı və pəncərə layları, adətən, bütöv taxta lövhələrindən hazırlanır. Yaşayış binalarının taxta ünsürləri və konçtruksiya elementlərinin hazırlanmasında yerli ağac materiallarından - (qoz, palıd, nil və s.) istifadə olunur (*Ə.Salamzadə, Ə.Sadiqzadə. XVII-XIX əsrlərdə Azərbaycanla yaşayış binaları, B., 1961, səh. 163*).

Lənkəranda 83 kənd, 42 inzibati ərazi dairəsi vardır. Aşağı Nüvədi, Nərimanabad, Gərmətük və Haftoni kəndləri Azərbaycan SSR Ali Sovetinin 1971-ci il tarixli Fərmanı ilə şəhər tipli qəsəbəyə çevrilmişdir.

KƏRƏCİLƏR - Lənkəranın Kiçik bazar hissəsində məhəllə.

XVIII əsrin əvvəllərindən burada məskunlaşdıqları ehtimal olunur. Sakinlər kərəci ilə (qayıqlarla) dənizə balıq ovuna çıxdıqları üçün məhəlləyə bu ad verilmişdir.

KƏRƏMOV Oğul Abasət oğlu (d. 29.10.1957, Lənkəran rayonu, Kərgəlan kəndi) - hüquqşünas, Qarabağ müharibəsi veteranı, polis əlaçısı (1996), polis polkovnik-leytenantı.

Kənd orta məktəbini (1974), Azərbaycan Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsini (1984) bitirmişdir.

1984-cü ildən respublika Daxili İşlər Nazirliyinin orqanlarında çalışır. Qarabağ hadisələrinin ilk günlərindən silaha könüllü sarılaraq, torpaqlarımızın müdafiəsində iştirak etmişdir. Qubadlı istiqamətində döyüş fədakarlığına görə mükafatlandırılmışdır.

Azərbaycanın müstəqilliyi, dövlətçiliyimizin möhkəmləndirilməsi yolunda xidmətlərinə görə fəxri fərmanlara və medallara layiq görülmüşdür.

Lənkəranın tarixi, etnoqrafiyası ilə bağlı elmi məqalələri vardır.

1999-cu ildən Bakı şəhəri, Nəsimi rayon polis idarəsi qeydiyyat və şəxsiyyət vəsiqəsi şöbəsinin rəisidir.

KƏRƏVİZ - ədviyyə bitkisi. İkiillik bitki olub çətirçəkçilər fəsiləsinə mənsubdur.

Tərkibi sulu karbonlar, vitaminlər, mineral duzlar, amin turşuları, efir yağları ilə zəngindir. İnsan orqanizminin normal inkişafına müsbət təsir göstərir.

Əsasən kök, saplaq və yarpaq növləri becərilir. Ondan dadlı xörəklər hazırlanır. Kök meyvəsini 10-15 dəqiqə qaynadıb xırdaaldıqdan sonra alma və yerkökü ilə qarışdırdıqda ləzzətli salat alınır.

Soyuğa davamlıdır.

XIX əsrin 70-ci illərindən Lənkəranda becərilir.

KƏRGƏLAN - Lənkəranda kənd. Rayon mərkəzindən 6 km cənub-qərbdə, Lənkəran-Lerik avtomobil şose yolunda yerləşir. Şimaldan Ləj, şimali-şərqdən Şilavar, qərbdən Şağlaküçə, şərqdən Darquba, cənubdan Luvəsər kəndləri ilə əhatələnmişdir.

"Kərgəlan kəndinin etimologiyası barədə müxtəlif ehtimal və mülahizələr mövcuddur. Deyilənə görə, qonşu kəndlərdən buraya çöl toyuğu ovlamağa gəlmişlər. Yaşlıların danış-

ğına görə, "Kaqlonə"də çöl quşları o qədər çox olarmış ki, ora gələnlər quşları əllə tutarmışlar.

Qərribəli Cəfərov və Ələkbər Quliyev "Kərgəlan" sözünün etimologiyasını aşağıdakı şəkildə izah edirlər: " Talış dilində "kağə" adlanan quş vardır, Azərbaycan dilində "çöl toyuğu" adlanır. Ovçular bura "kağə" ovuna gəlirdilər. Kərgəlan "kağəlonə" sözündən olub, "çöl quşu olduğu yer" mənasını verir" (*Ş.Şəfiyev. Tarixlə üz-üzə, B., 1999, səh. 18*).

"Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik məlumatı" kitabında Kərgəlanın elmi şərhı belə verilmişdir: "Yerli əhali arasında Kaqalon kimi tələffüz edilir. Oykonimi talış dilindəki kaq (toyuq) və lon (hin) komponentlərindən ibarət "toyuq hini" mənalı söz kimi izah edirlər. Bəzi tədqiqatçılara görə isə, kəndin əsl adı Kəqolondur və "ev tikmək üçün əkilməmiş, münbit torpaq, düzən" mənasını bildirir (talışca kə - "ev", qə - "yer", lon - "əkilməmiş, münbit torpaq") deməkdir" (*eyni adlı kitab, I c., B., 2007, səh. 277*).

Kəndin adının "Kaqlon" sözündən götürüldüyü, "toyuq yuvası" (talış dilində "kaq" toyuq, "lon" yuva deməkdir) mənasında işləndiyi ehtimal edənələr daha çoxdur.

Ərazisi 528 hektar, əhalisi 3443 nəfərdir, 1691 qadın, o cümlədən 31 "Qəhrəman ana"dır, 761 ailə təsərrüfatı var (2017).

Kənd XDS İcraiyə Komitəsi 1927-1992-ci illərdə fəaliyyət göstərmişdir. Şəraf (1927-1930), Hacıbaba Vəliyev, Mahmud Həşimov, Heybət Əliyev, Baba Babayev (1944-1946), Zəkəriyyə Məmmədov (1947-1949), Əbdülhüseyn Axundov (1950-1951), Qasım Kərəmov (1951-1953), Musa Babayev (1954-1960), Mehman Bədəlov (1960-1962), Məmməd Əliyev (1962-1965), Nurulla Hüseynov (1965-1967), Zeynal Qubadov (1967-1968), Əhməd Əliyev (1969-1980), Reyhan Bayramova (1980-1987), Məhərrəm Əzizov (1987-1992) müxtəlif illərdə kənd Sovetinin sədri işləmişlər. 1992-ci ildə şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının icra nümayəndəliyi yaradılmışdır. Məhərrəm Əzizov (1992), Muxtar Qurbanov (1992-1999), Nəzakət Hüseynova (1999-2000), Əflatun Əsgərov, Elçin Rzayev və başqaları şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının nümayəndəsi işləmişlər.

1932-1963-cü illərdə kolxoz təsərrüfatı, 1964-

1996-cı illərdə sovxoz fəaliyyət göstərmişdir. Kolxozun ilk sədri Musa Həsənovdur. Sonrakı illərdə Qüdrət Rzayev, Mütəllib Şilavarlı, Kərim Şilavarlı, Vəliağa Rzayev, Xəlil Rəhimov, Əbdülhüseyn Axundov, Ağalı Şiriyev, Məmməd Əliyev, İltifat Əkbərov, Nizami Fərzullayev, Muğdad Qafarov, Aslan Əzimov, Fərhad Bəşirov kolxoz sədri, Məmmədrza Həsənov, Akif Qurbanov, Səxavət Ağayev, Nağı Nağıyev, Rakif Rzayev və başqaları müxtəlif illərdə sovxoz direktoru işləmişlər.

Əhali tərəvəzçilik, taxılçılıq və heyvandarlıqla məşğuldur. Kənddə orta məktəb, kitabxana, xəstəxana, poçt şöbəsi, məişət evi, aptek və s. fəaliyyət göstərir.

Kənd bələdiyyəsi 2000-ci ilin yanvar ayında təşkil edilmişdir. Nizami Səfərov (2000-2009), Rəşid Bayramov (2010-cu ildən) onun sədri işləmişlər.

Ədəbiyyat: Şaban Şəfiyev. Tarixlə üz-üzə, B., 1999.

KƏRGƏLAN məktəbi - 1927-ci ildə təşkil edilmişdir. İlk müdiri Abbas Axundovdur (1927-1933). Sonrakı illərdə Əbülqasım Qasimov (1933-1941), Sadiq Sadiqov (1941-1956), Ağalı Əsədov (1956-1958), Məmmədhəsən Kəlbəyev (1958-1960), Məmmədağa Qənbərov (1960-1964), Sərdar Cəfərov (1964-1982), Məhərrəm Əzizov (1982-1987), Qulam Şəfiyev (1987-2004), Nəzakət Abdullayeva (2004-2010), Elçin Rzayev, Heybət İsmayılov və başqaları məktəb direktoru işləmişlər.

Məktəb ilk illərdə Heydər adlı bir şəxsin mülkündə yerləşmişdir. İndiki məktəb 1928-1930-cu illərdə üç otaqdan ibarət olmuş, sonralar əlavə sinif otaqları tikilmişdir.

1957-ci ildən orta məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

Məktəbdə 421 şagird oxuyur, 68 müəllim dərs deyir (2017).

KƏRGƏLAN poçt şöbəsi - 1948-ci ildə təşkil edilmişdir. İlk müdiri Şirəli Səfərov olmuşdur. Cəbrayıl Kərəmov, Afiq İsrəfilzadə və başqaları müxtəlif illərdə kənddəki poçt şöbəsinə rəhbərlik etmişlər. İlk illərdə rayonun Şovu, Mollakənd,

Əşlə, Rvo, Narbağı, Qurumba, Şağlaküçə, Bəlləbur, Lövəsər, Kərgəlan, Şilavar və Darquba kəndlərinə xidmət göstərmişdir.

Bürhan Şükürov, Əziz Əzizov, Əbdülhüseyn Şəfiyev, Əjdər Axundov, Əziz Sadıqov, Şirməmməd Nuriyev, Ədalət Əhmədov və başqaları poçtalyon işləmişlə Poçt şöbəsinin xidmət etdiyi ərazidə telefonlaşma XX əsrin 50-ci illərinə təsadüf edir. 1971-ci ildən 200 nömrəlik ATS fəaliyyət göstərir.

KƏRİMLİ Əhmədağa Nəriman oğlu (d. 12.01.1952, Lənkəran şəhəri) - kinooperator, fotomüxbir.

"Lənkəran" qəzetinin fotomüxbiri (1975-1979), Azərbaycan Dövlət Teleradio Verilişləri Şirkətinin "Xəbərlər" baş redaksiyasında kinooperator, redaktor (1979-1982) işləmişdir. Eyni zamanda respublikanın ilk müstəqil qəzetlərinə

lərindən olan "Ailə" qəzetinin baş redaktoru olmuşdur (1994-1997).

1997-ci ildən "Azərkinovideo" İstehsalat Birliyinin Lənkəran "Kinovideo" idarəsinin direktoru olmuşdur.

20-dən çox bədii-sənədli telefilmin və 6 kitabın müəllifidir.

KƏRİMOV Atif İslam oğlu (d. 20.03.1975, Lənkəran rayonu, Digah kəndi - 30.04.1994) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra sovxozda fəhlə işləmişdir (1991-1992). Ağcabədidə və Beyləqanda xidmət etmiş (1993), Ağdərə döyüşlərində qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Kənddəki qəbiristanlıqda dəfn edilmişdir.

KƏRİMOV Barat Abuzər oğlu (d.10.05.1939, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi) - jurnalist, SSRİ Jurnalistlər İttifaqının üzvü (1981), "Qızıl qələm" media mükafatçısı (2014).

1956-cı ildə kənddəki orta məktəbi bitirdikdən sonra Lənkəran pedaqoji məktəbinə daxil olmuş, oranı 1958-ci ildə sinif müəllimi ixtisası üzrə bitirmişdir. 1958-1969-cu illərdə Veravul kənd orta məktəbində sinif müəllimi işləmişdir. Məktəbə işləyərkən təhsilinin artırılması qayğısına qalmış, Azərbaycan Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsinə daxil olmuş, oranı 1968-ci ildə başa çatdırmışdır.

Əmək fəaliyyətini 1969-cu ildə "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində davam etdirmiş, 1985-ci ilədək burada işləmişdir.

1985-ci ildə partiya işinə irəli çəkilmiş, 1989-cu ilədək Puşkin adına sovxoz partiya komitəsinin katibi, 1989-1991-ci illərdə Lənkəran Xalq Nəzarəti Komitəsinin sədri, 1991-1994-cü illərdə sovxoz direktoru vəzifəsində çalışmışdır.

2011-ci ildən "Lənkəran" qəzeti redaksiyası iqtisadiyyat şöbəsinin müdürüdür.

Yaradıcılığında sosial-iqtisadi sahələr, qabaqcılların həyatı, publisistik düşüncələr, günün reallıqlarını əks etdirən reportajlar, öçerklər əsas yer tutur.

KƏRİMOV Bəhmən Bəhram oğlu (d.06.03.1976, Lənkəran rayonu, Havzava kəndi) - tarix elmləri namizədi (2006).

Lənkəran rayonu, Havzava kənd orta məktəbini (1993), Lənkəran Dövlət Universitetinin tarix fakültəsinin bakalavr (1998) və magistratura (2000) pilləsini, AMEA Tarix İnstitutunun aspiranturasını (2003) bitirmişdir.

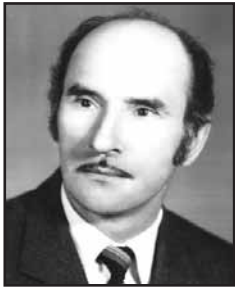
2001-ci ildən Azərbaycan Tarix Muzeyinin elmi əməkdaşıdır. Muzeydəki Azərbaycanın ən yeni dövr tarixinin ekspozisiyası və fondları şöbəsində elmi işçi (2001-2005), elmi-maarif şöbəsinin müdürü (2005-ci ildən) işləmişdir.

Muzeydəki gənc alimlər şurasının sədridir.

2 kitab, 25-dən çox elmi məqalənin müəllifidir.

KƏRİMOV Əziz Sahib oğlu (d. 15.02.1933, Lənkəran rayonu, Türəkəran kəndi) - mühəndis-texnoloq, keçmiş SSRİ-nin Çörək ustası (1976), Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2006).

Şürük kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra (1953) N. Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutuna daxil olmuş, ikinci kursda oxuyarkən ağır göz xəstəliyinə tutularaq, sağ gözünü itirmiş və tədricən sol gözü də zəifləməyə başlamışdır. Həkimlər ona oxumağı və yazmağı qadağan etmişlər. Uzun müalicədən sonra sol gözünə azca işıq gəlmişdir. Sonralar Bakı Yeyinti Sənayesi Texnikumunun çörəkbişirmə texnologiya fakültəsini (1960), Moskva Yeyinti Sənayesi İnstitutunun çörəkbişirmə texnologiya fakültəsini (1971) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Bakı 1 nömrəli çörək zavodunda işləməklə başlamışdır (1960).

Çörək sənayesində təklif və ixtiraları tətbiq olunmuşdur. SSRİ-nin dağılması dövründə Ümumittifaq Səmərləşdirici və İxtiraçılar Cəmiyyətinin üzvü idi. Yaxşı işinə görə iki dəfə SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisinin iştirakçısı olmuş və mükafatlandırılmışdır.

Əziz Kərim imzası ilə yazıb yaradır. Çörək haqqında çoxlu məqalələrin və bir monoqrafiyanın müəllifidir.

Bədii yaradıcılıqla orta məktəb illərindən məşğuldur. İki dəfə Azərbaycan radiosu və televiziya müsabiqəsinin mükafatçısı və şeir müsabiqələrinin qalibi olmuşdur.

1981-ci ildə Leningrad Kinematografiya İnstitutunun "Kinoşünaslıq" fakültəsinə daxil olmuşdur. Lakin həmin il onsuz da zəif olan sol gözü yenidən tutulmuş və təhsilinə davam edə bilməmişdir. Birinci qrup əlil kimi təhsilini yarımçıq qoysa da, mütaliəni və yaradıcılığını dayandırmamışdır.

"Gilas" adlanan ilk şeirlər kitabı 1976-cı ildə "Gənclik" nəşriyyatında çap edilmişdir.

Povestlər və romanları vardır. Yaradıcılığında Vətənə məhəbbət hissləri əsas yer tutur. Ümummilli lider Heydər Əliyevin unudulmaz

xatirəsinə həsr etdiyi "Qorxulu payız" romanında XX əsrin 80-ci illərin sonları, 90-cı illərin əvvəllərində Azərbaycan kəndində baş verən ictimai-siyasi hadisələr real, təbii obrazlarla, yaddaqalan əhvalatlarla öz bədii həllini tapmışdır.

Əsərləri: Gilas, B., 1976; Elə biz də günəşik, B., 1984; Çəkməli ayı, B., 1996; Çörək olsun hər evdə, B., 1998; İncə gözəl, B., 2001; Çörək haqqında hikmətlər (I kitab), B., 2002; Dağbasan, B., 2003; Uşaqlıqdan kamilliyə doğru, B., 2004; Qorxulu payız, B., 2005, Çörək haqqında hikmətlər (II kitab), B., 2006; Qanlı hədiyyə, B., 2006.

KƏRİMOV İltifat Cavad oğlu (d.05.07.1958,) - texnoloq, konstruktor-mühəndis, texnika elmləri namizədi (2005).

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1976), Azərbaycan Politeknik İnstitutunun mexanika fakültəsini maşınqayırma texnologiyası, metalkəsən dəzgahlar və alətlər ixtisası üzrə bitirmişdir (1985).

Milli Aerokosmik Agentliyi Xüsusi Konstruktor Texnoloji Bürosunda (MAKA XKTB) konstruktor-mühəndis, müəssisə nəzdində yaradılmış "Aqrocihaz" KDM-nin direktoru (1991-1993), MAKA XKTB-nin direktoru (1993-2013), Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının şəhər 1 nömrəli sahə inzibati ərazi dairəsi üzrə nümayəndəsinin müavini (2013-2016) işləmişdir.

2016-cı il martın 1-dən Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi Meyvəçilik və Çayçılıq Elmi-Tədqiqat İnstitutu Lənkəran çay filialının direktorudur.

2005-ci ildə Məsafədən aerokosmik tədqiqatlar ixtisas kodu ilə "Aerokosmik verilənlər arasında bitki örtüyünün öyrənilməsinin regional coğrafi məlumat sistemi" mövzusunda müdafiə edərək texnika elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

10-dan çox elmi əsəri vardır.

Respublika və beynəlxalq elmi konfransların iştirakçısıdır.

KƏRİMOV Kərim Hacıbaba oğlu (d.20.06. 1916, Lənkəran şəhəri - 14.09.1990, Moskva) - həkim, tibb elmləri doktoru, professor (1965).

Lənkəran şəhər 5 sayılı səkkizillik məktəbini (1935), Moskva texniki peşə məktəbini (1940), Moskva II Tibb İnstitutunu (1949) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Moskvada həkim kimi başlamış (1950), SSRİ EA-nın A. Vişnevski adına Tibb İnstitutu cərrahiyyə şöbəsinin professoru, kosmonavtların sağlamlıq mərkəzinin baş həkimi olmuşdur (1965-ci ildən). Xərçəng xəstəliklərinin operativ yolla müalicəsinə aid 70-dək elmi məqalənin və monoqrafiyaların müəllifidir.

Yaponiya, Almaniya, Fransa və digər xarici ölkələrdə elmi mühazirələrlə çıxış etmişdir.

Rəhbərliyi ilə 7 elmlər doktoru, 12 elmlər namizədi müdafiə etmişdir.

1941-1943-cü illərdə Böyük Vətən müharibəsinin iştirakçısı olmuş, iki dəfə "Qırmızı Ulduz" ordeni və medallarla təltif edilmişdir.

KƏRİMOV Məcid Zəhid oğlu (d.16.12. 1958, Bakı) - ictimai xadim, texnika elmləri doktoru (1999), Əməkdar elm xadimi (2008), professor (2002).

Azərbaycan Respublikası Sənaye və Neft naziri (2001-2006), "Azərkimya" Dövlət Şirkətinin prezidenti (2006-2010) işləmişdir.

Milli Məclisin deputatı olmuşdur (2005-2010).

Texniki elmlər üzrə 30 yaşında namizədlik, 41 yaşında doktorluq dissertasiyası müdafiə etmişdir.

Dənizdən çıxarılan neft və qazın kəmərlərlə ötürülməsində elektron aparatlarının yerləşdirilməsi və kəmərin müdafiəsi, neft-qazçıxarma yerlərinin kəşfi mövzusunda dərslik və monoqrafiyaların, 200-dən çox elmi məqalənin müəllifidir.

Anası Məleykə xanım uzun illər Lənkəranda riyaziyyat müəllimi işləmiş respublikanın Əməkdar müəllimi Ələkbər Məmmədovun qızıdır. Atası texnika elmləri doktoru, Əməkdar elm xadimi, professor, Azərbaycan Dövlət Neft

Akademiyasının kafedra müdiri idi. Lənkəranda anadan olmuşdur.

KƏRİMOV Ramiq Fətulla oğlu (d.27.01. 1975, Lənkəran rayonu, Girdəni kəndi - 07.09. 2009, Girdəni kəndi) - müəllim, coğrafiya elmləri namizədi (2005).

Girdəni kənd orta məktəbini (1992), Lənkəran Dövlət Universitetinin təbiyyat fakültəsini (1999), coğrafiya ixtisası üzrə magistraturanı (2001) və aspiranturayı (2004) bitirmişdir.

2005-ci ildə namizədlik dissertasiyası müdafiə edərək coğrafiya elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

Pedaqoji fəaliyyətinə Girdəni kənd orta məktəbində başlamış, təlim-tərbiyə işləri üzrə direktor müavini (2005-2007), Lənkəran Dövlət Universitetində coğrafiya və ekologiya kafedrasının müəllimi, magistratura və aspirantura işləri üzrə şöbə müdiri (2007), elmi işlər üzrə prorektor (2007-2008) işləmişdir.

16 elmi məqalənin müəllifidir.

KƏRİMOV Ramiz Qüdrət oğlu (d. 15.09. 1970, Lənkəran rayonu, Nərimanabad qəsəbəsi - 16.09.1993, Nərimanabad qəsəbəsi) - Qarabağ şəhidi.

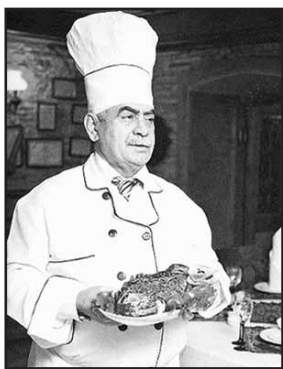
Qəsəbə orta məktəbini bitirdikdən sonra (1986) istehsalatda çalışmış, 1988-ci ildə həqiqi hərbi xidmətə çağırılmışdır.

Döyüş yolu Ağdamın kəndlərindən keçmiş, Füzuli rayonunun Bəhmənli kəndi uğrunda döyüşlərdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Kəşfiyyatçı olmuşdur.

KƏRİMOV Şahhüseyn Qulu oğlu (d.02.09. 1947, Lənkəran şəhəri - 03.12.2011, Lənkəran şəhəri) - usta aşpaz, Azərbaycan Milli Kulinariya Assosiasiyasının fəxri üzvü, milli kulinariyamızın tanınmış simalarından biri.

Uşaq yaşlarından Böyük Vətən müharibəsində bir ayağını itirmiş atası Qulu kişinin yanında mətbəx mədəniyyətinin sirlərinə yiyələnmişdir.

Bakı Kooperativ Məktəbini bitirdikdən sonra Lənkəranın "Sahil", "Lənkəran" restoranlarında və "Dostluq" kafesində baş aşpaz işləmişdir. Sonralar Bakı şəhərində "Turac", "Qurd qapısı" restoranlarında, "Ceyran" kafesində, 2001-ci ildən ömrünün axırına-dək "Köhnə şəhər" restoranında baş aşpaz kimi fəaliyyət göstərmişdir.

1993-cü ildə Malta Respublikasında aşpazların ümumdünya müsabiqəsində "Qran-pri" mükafatına layiq görülmüşdür.

Müsabiqədə 15 ölkənin nümayəndələri iştirak edirdilər. Həmyerlimizin təqdim etdiyi Azərbaycan mətbəxindən nümunələr münəsilər heyəti tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir.

Müsabiqədən sonra Azərbaycan Milli Kulinarıya Mərkəzinin təqdimatı ilə 4-cü dərəcədən, 5-ci və 6-cı dərəcələr olmadan, birbaşa "Usta" dərəcəsi almışdır.

Ağəddin Babayevin yazdığına görə, "Şahhüseyn Kərimov təkcə xörək bişirməklə işini bitmiş hesab etmirdi. Səhsız-hesabsız unikal xörək növünün, o cümlədən məşhur "Şahplov"un müəllifi olan bu dəyərli insan bənzərsiz Talış mətbəxinin tanınması üçün də böyük əmək sərf edirdi. "Şahplov" Lənkəranda keçirilən Plov bayramında təqdim edilmişdir (19.03.2009).

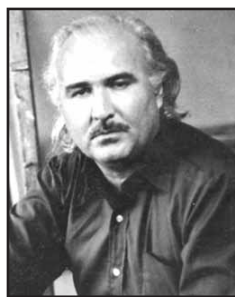
"Azərbaycan Ticarət əlaçısı" adına layiq görülmə Ş.Kərimov milli mətbəximizi dünyanın yüzdən çox ölkəsində keçirilən festivallarda təbliğ etmişdir" (*Milli kulinariyamızın şahı, "Lənkəran" qəzeti, 31.01.2012*).

Lənkəranda anadan olmasının 60 illiyi qeyd edilmiş, ona qızıl suyuna çəkilmiş kiçik plov qazanı hədiyyə edilmişdir (2010).

KƏRİMOV Yavus Rüstəm oğlu (d. 1938, Lənkəran şəhəri) - rəssam, SSRİ Rəssamlar İttifaqının üzvü (1968).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1954), Daşkənd Dövlət İncəsənət İnstitutunun rəngkarlıq şöbəsini bitirmiş (1966), Ə. Əzimzadə adına respublika Dövlət Rəssamlıq Məktəbinin direktoru işləmişdir.

Olduğu ölkələrin həyatından silsilə tablolar çəkmişdir. Xarici ölkələrdə fərdi sərgiləri açılmışdır. Lənkəran Şəkil qalereyasında cənub bölgəsinin həyatını əks etdirən tabloları nümayiş etdirilmişdir. Yaradıcılığı mövzu və janr zənginliyi, bədii forma əlvanlığı, estetik kamilliyi baxımından diqqəti cəlb edir.

KƏRİMOV Vaqif Rəhmət oğlu (d.05.05.1959, Lənkəran rayonu, Havzava kəndi) - alim-aqronom, kənd təsərrüfatı elmləri namizədi (2004).

Lənkəran rayonu, İstisu qəsəbə orta məktəbini bitirdikdən sonra Şirəli Axundov adına sovxozda fəhlə işləyib (1975-1977). Hərbi xidmətdən sonra Rusiya Federasiyasının Kuban Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun hazırlıq şöbəsinə daxil olub (1980). İnstitutu 1986-cı ildə alim-aqronom ixtisası üzrə, 1992-ci ildə isə Krasnodar Kənd Təsərrüfatı Elmi-Tədqiqat İnstitutunun aspiranturasını bitirib.

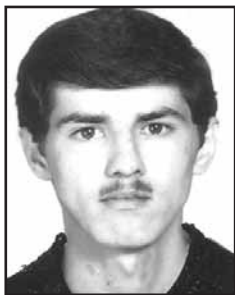
1986-cı ildən Krasnodar Kənd Təsərrüfatı Elmi-Tədqiqat İnstitutunda işləyir. İnstitutun buğda seleksiyası və toxumçuluğu şöbəsində kiçik elmi işçi (1986-1993), elmi işçi (1993-1997), böyük elmi işçi (1997-2003), buğda və tritikalenin seleksiyası və toxumçuluğu şöbəsi müdirinin müavini (2003-2005) işləyib.

2005-ci ildən institutun direktor müavini.

35 elmi məqalə və 25 buğda sortunun müəllifidir. Həmin sortlardan Azərbaycanda da istifadə edilir.

KƏRİMOV Vüqar Aslan oğlu (d. 26.07.1972, Lənkəran şəhəri - 07.01.1993) - Qarabağ şəhidi. Lənkəran şəhər 10 saylı orta məktəbini

(1989), Bakı Dəmir Yol Texnikumunu bitirmişdir (1991).

1992-ci ildə Milli Ordu sıralarına çağırılmış, Ağdamın Gülablı kəndi uğrunda döyüşlərdə iştirak etmişdir. Laçının Haqnəzər kəndi uğrunda döyüşdə qəhrəman-

casına həlak olmuşdur.

Məzarı Lənkəranın Şəhidlər xiyabanındadır.

KƏRİMOV Zahid Hacıbala oğlu (d. 12.01.1937, Lənkəran şəhəri - 01.09.2011, Bakı) -

mühəndis, texnika elmləri doktoru (1968), respublikanın Əməkdar elm xadimi (1987), professor (1970).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1954), Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutunun neft-mexanika fakültəsinə (1959), Azərbaycan

Neft və Kimya İnstitutunun aspiranturasını (1964) bitirmişdir.

Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasında "Maşın hissələri və yükqaldırıcı maşınlar" kafedrasının müdiri işləmişdir (1969-2011). Tətbiqi mexanika, neft-mədən avadanlıqlarının dinamikası və optimallaşdırılması mövzusunda 19 dərslək, 10 monoqrafiyanın, 200-dən çox elmi məqalənin müəllifidir.

20-dək elmi məqaləsi Bakı, Berlin, Krakov, Buxarest, Kiyev, Moskva, Freyberq şəhərlərində, ABŞ-da çap olunmuşdur.

"Şöhrət" və Qırmızı Əmək Bayrağı ordenləri və medallarla təltif edilmişdir.

Əsərləri: Maşın hissələri və yükqaldırıcı-nəqli edici maşınlar, B., 1985; Maşın hissələrindən kurs layihəsi (dərs vəsaiti), B., 1983; Rəqslər nəzəriyyəsi (kollektiv - SSRİ ali məktəbləri üçün dərs vəsaiti), B., 1981; Dinamiçeskiye rasçyoty burilnoy kolonni (monoqrafiya), M., 1970; İnsan məhəbbətlə gəlir dünyaya, B., 1993 və s.

KƏRİMOV Zair Əkbər oğlu (d. 12. 11. 1948, Lənkəran rayonu, Şıxəkəran kəndi) - həkim-

pediatr, müstəqillik dövründə Lənkəran səhiyyəsinə ilk ordenli həkim.

Xolmili kənd orta məktəbini gümüş medalla (1966), N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu bitirmiş (1974), Lənkəran uşaq poliklinikasında əmək fəaliyyətinə başlamışdır (1975-1978). Şürük kənd xəstəxanasında işləyir (1978-ci ildən).

Səhiyyənin inkişafında xidmətlərinə görə "Tərəqqi" medalına layiq görülmüşdür (2000).

KƏRPİC zavodu - Lənkərandə sənaye müəssisəsi. 1928-ci ildə istifadəyə verilmişdir.

Bişmiş kərpic istehsalı tarixi Lənkərandə IX əsrə gedib çıxır. Bəlləbur qalasında və Kinonqala adlanan yerlərdə həmin dövrə aid kərpic nümunələri bu gün də qalmışdır. Lənkəran həbsxanası və mayakında işlənmiş kərpiclər bu yerlərdə onun istehsalının qədimliyindən xəbər verir.

Kərpic zavodu I k illərdə kiçik sexlərdən ibarət olmuş, sonralar genişləndirilmişdir. 1965-ci ilədək məişət xidməti kombinatının nəzdində fəaliyyət göstərmişdir.

Mütəllim Abbasovun rəhbərliyi dövründə müstəqil müəssisəyə çevrilmişdir. 1970-ci ildən kərpiclə yanaşı kirəmid və saxsı qablarının istehsalına başlanmışdır. 1980-1990-cı illərdə müəssisədə ümumi kərpic istehsalı 12 milyon ədəd olmuşdur.

1998-ci ildə "Lənkəran - Kərpic" Açıq Tipli Səhmdar Cəmiyyətinə çevrilmişdir.

KƏTAN bitkisi - 9 min ilədək yaşı vardır.

Mədəni kətan bitkisi Lənkərandə qədimdən becərilir. Azərbaycanda, o cümlədən Lənkərandə onun on üç növü yayılmışdır.

Kətan bitkisindən müxtəlif dərman preparatları, divar kağızı, lak, əlif, boya, linoleum və s. hazırlanır. Əsasən düzən yerlərdə bitir. XX əsrin əvvəllərinə qədər kətandan toxunan parçalardan (əl üsulu ilə) geyim kimi istifadə edilib.

Günorta vaxtı çiçəklənir.

KƏVƏR - tərəvəz bitkisi. Soğanlar fəsiləsinə mənsub olan ikiillik soğanaqlı tərəvəz bitkisidir. Birləpəlilər sinfinə daxil olub, dərinə işləməyən saçaqlı kök sisteminə malikdir. Çiçəklərin rəngi açıq yaşıl, ağ, boz və parlaq bənövşəyidir.

Soyuğa davamlı, rütubət sevən bitkilər qrupuna daxildir. Mexaniki tərkibcə yüngül, çürüntülü, subasar, lilli torpaqlarda yaxşı inkişaf edir və yüksək məhsul verir.

Yarpaqları təzə halda salatda yeyilir, ət xörəklərində geniş istifadə edilir. Lənkəranda kükü, kətə və səbzi-qovurma hazırlamaq üçün də işlədilir.

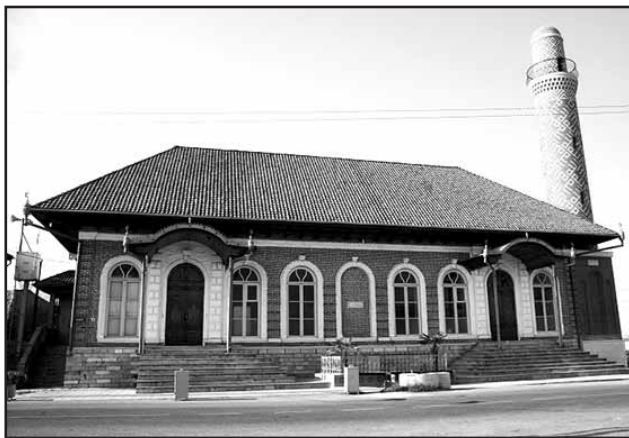
Cənub bölgəsinin iqlim-torpaq şəraiti bütün tərəvəz bitkilərinin, o cümlədən kəvərin becərilməsi üçün əlverişlidir.

Kəvər iştahı artırır, həzmi asanlaşdırır, orqanizmin yoluxucu xəstəliklərə qarşı davamlılığını artırır.

KİÇİK BAZAR məscidi - ibadət yeri.

1904-cü ildə, XIX əsrin ortalarında fəaliyyət göstərmiş köhnə məscidin ərazisində tikilmişdir. Məscidin tikintisinə "Ziyai" təxəllüsü ilə şeirlər yazmış din xadimi Hacı Məhəmməd axund Axundzadə rəhbərlik etmişdir.

Məscidin bünövrəsi qoyularkən çar hökumətinin Lənkəranda nümayəndəsi binanın tikintisinə icazə verməmişdir. Buna görə də Hacı Məhəmməd axund təsadüfən İrandan Lənkərana Qurbanovların evinə qonaq gəlmiş bir mötəbər şəxsə məsələni çatdırır. Bir neçə vaxtdan sonra

Kiçik bazar məscidi

iranlı qonaq Lənkərana gələrək, məscidin tikintisinə icazə verilməsi qərarını Hacı Məhəmməd axunda verir.

S. Abdullayevanın məlumatına görə, məscidin inşasına Tağı bəy, Ağa bəy, Molla Nəsir və o vaxtkı şəhər camaatı vəsait vermişdir. Məscidin nəccarı usta Rəhim və onun atası olmuşdur. Məscid inşa edilərkən onun yanında Güldəstə adı ilə məşhur olan möhtəşəm minarə vardı. 30-cu illərdə Sovet rejimi dövründə " bu əzəmətli minarə dağıdılmışdır. 2010-cu illərdə minarə yenidən bərpa edilmişdir.

2010-cu ildə burada Hacı Məmmədhüseyn Mirabutalıb oğlu Cəfərovun və digər dindarların xeyriyyəçiliyi ilə hündürlüyü 24 metr olan minarə ucaldılmışdır.

Ramiz Atakişiyevin yazdığına görə, Lənkəranda kiçik bazar məscidinin mühəndisi lənkəranlı Mirzə Muxtar Qasimov olmuşdur. O, Varşavada təhsil almış, Azərbaycan Sənaye İnstitutunun dosenti olmuşdur.

Məscidin sol qapısını XIX əsrdə Lənkəranda fəaliyyət göstərmiş "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvü usta Məmmədhəsən Nəccar, sağ qapısını usta Məmmədli tərəfindən hazırlanmışdır.

Tarix elmləri namizədi Ə. Abbasov məscid-dəki kitabələrin oxunmasında zəhməti olmuşdur. Bu barədə "Elm və həyat" jurnalının 1991-ci ilin ikinci sayında dərc olunmuş "Bir məktubun izi ilə" sərlövhəli yazıda məlumat verilir. Fasad üzərindəki kitabədə məscidin tarixi göstərilir. Orada yazılmışdır: "Tarix məscid şod sənə 1322 məmur kəşt və be malu gəfur və dud (man)". Tərcüməsi: "*Məscidin (bina) tarixi 1322-ci (1904-red.) ildə oldu. O, Allahın və bağışlayanın malı (pulu) ilə bina oldu*".

Məscidin sağ qapısı ornamentlidir, kitabəsizdir. Sol qapı üzərində isə gözəl xətt ilə ayinlər və nəzm ilə qapının düzəldilməsi haqqında məlumat verilir. Qapının yuxarısında "Ya Allah! Lə ilahə iləl-lah, Məhəmmədən Rəsulallah, Aliyyu vəliyyu-l-lah! (Ya Allah! Allahdan başqa varlıq yoxdur. Məhəmməd Allahın elçisidir, Əli Allahın (yer üzündə) valisidir)" sözləri yazılmışdır.

Memar Cahid Həsənovun yazdığına görə, Kiçik bazar məscidini Lənkəranda tikilmiş digər məscidlərdən fərqləndirən cəhətlər vardır. Bu cə-

hət əsasən fasadda və yan fasadlarda enli, hündür pəncərələrin ensiz, hündür və şəbəkəsiz olmasındadır. Məscidin hündürlüyü 11,17 metr, ibadət zalının uzunluğu 26,53 metr, eni isə 10,8 metrdir. Məscidin fasadında 7 ensiz, hündür, simmetrik pəncərələr yerləşdirilib.

Məscidin axundu Hacı Möhübbət Əliyevdir (2016-cı ildən).

KİÇİK çillə - el təqvimi ilə qış fəslinə aid zaman məsafəsi. Fevral ayının birindən iyirmisinədək olan dövr. El adəti üzrə fevral ayının 10-da Xıdır Nəbi günü hesab edilir və hazırlanmış qovut axşamlar xəlvət bir yerdə qoyulur. İnanca görə, Xıdır Nəbi bu qaba əl basar, qovuta bərəkət gəlir. El müşahidələrinə görə isə fevralın 20-dən sonra yerə oğru buğ gəlir. Bundan sonra yağan qar tez əriyir. Sərt, şaxtalı keçməsinə görə kiçik çilləyə xalq arasında "qışın oğlan çağı" da deyilir. Kiçik çillənin adından deyilən "qarşımdan yaz gəlməseydi, gəlinlərin əllərini xəmərdə, atın qulunu qarnında dondurardım" məsəli də buna işarədir. Kiçik çillədən sonra bir ay "alaçalpo" başlayır. Lənkəranda həmin dövrə "çilləvəçə" deyirlər. Bu vaxtın ömrü 10 gün olur (21 fevraldan 2 martadək).

Ədəbiyyat: ASE, V cild, B., 1981; M.Talışlı. Xatirəmdə yaşayanlar, B., 2010.

KİÇİK Qızılağac körfəzi - Xəzər dənizi sahili ilə Sara yarımadası arasında yerləşən körfəz. Sara yarımadasının yuxarı hissəsinin materiklə birləşməsi və cənub tərəfində Liman şəhərindən Nərimanabad qəsəbəsinə uzanan quru yolun çəkilməsi ilə əlaqədar Xəzər dənizindən ayrılmışdır (1955).

Balıqlar kürü tökmək üçün Xəzər dənizindən buraya köçürlər. Qumbaşı və Viləş çaylarının suyu körfəzə axır.

Su şirinləşdiyinə görə balıqların və bitkilərin növ tərkibi artmışdır. Dənizlə təkcə cənub tərəfdən əlaqəsi vardır. Bir hissəsi Qızılağac qoruğuna daxildir.

Körfəzə "Bala dəniz" də deyilir.

KİLKƏ - xırda siyənək kimi vətəgə balığı. Xəzər dənizində zəngin ehtiyata malikdir. Sürü

ilə yaşayır. Dənizin Lənkəran hissəsində üç növü yayılmışdır. Bədəni uzunsov, yanlardan basıqdır. Uzunluğu 14,5 sm, çəkisi 14 qrama çatır. Xəzər kilkəsi, anconsabənzər kilkə və irigöz kilkə növləri vardır. Onları əsasən elektrik işığında nasos vasitəsilə tuturlar. Xəzər kilkəsi əsasən sahilə yaxın, dənizin dayaz yerlərində, anconsabənzər kilkə və irigöz kilkə Xəzərin orta və cənub hissələrində yayılmışdır.

Lənkəranda N. Nərimanov adına balıq kombinatında kilkə unu, balıq konservi zavodunda kilkədən konserv hazırlanır.

KİLSƏ - xristanların dini ibadət yeri. Azərbaycan Rusiyaya birləşdirildikdən sonra Lənkəranda daimi məskən salan rus, yəhudi və başqa ailələr öz dövrlərinin dini inamlarına uyğun olaraq şəhərin müxtəlif yerlərində kilsələr tikdirmişlər. Bunların əksəriyyətindən bir nişanə qalmasa da, belə tikintilərin yerləri məlumdur.

Rus kilsəsi. XIX əsrin əvvəllərində indiki "Dostluq" mədəniyyət və istirahət parkında yerləşirdi. Oradakı yay kinoteatrının yerində isə keşişin evi yerləşirmiş.

Kiçik bazardakı rus qəbiristanının yanındakı kilsə XIX əsrin ortalarında tikilmişdir.

Katolik kilsəsi. Kiçik bazarda 6 saylı məktəbin yanında olmuşdur.

Yəhudi sinoqoqu. XIX əsrin sonu, XX əsrin əvvəllərində tikilmişdir. "Qala" xiyabanında, Xasiyev küçəsində yerləşmişdir.

Ağırlıqqaldırma üzrə məşq salonu həmin binada yerləşir.

Alman kilsəsi. XIX əsrin sonlarında tikilmişdir. Hazırda yaşayış evidir (Firdovsi küçəsi, 19).

KİNOTEATR - filmlərin nümayiş etdirildiyi yer, tamaşa zalı. "Gilan qızı" adlanan ilk səssiz kino filmi Lənkəranda 1924-cü ildə, indiki "Spartak" kino-teatrında göstərilmişdir. Musa Axundov, Yunus Miriyev, Cəfər Qasimov Lənkəranın ilk kinomexanikləridir.

Müharibə və əmək veteranı Əbdürrəhim Cabbarovun məlumatına görə, "Gilan qızı" filminin bəzi süjetləri şəhərin Kiçik bazar məscidinin qabağında çəkilmişdir.

1947-ci ildə Lənkəran kinobirliyi yaradılmış

və dahi şair Nizaminin adını daşıyan kinoteatr istifadəyə verilmişdir.

Anton Nəzərov, Xədicə Ələkbərova, Xavər Aslanova, Asya Axundova (Çarskaya), Abdulla Nəsirov, Məmmədrza Məmmədov, Tahir Məmmədov, Sərxan Əsgərov, Kamal Axundov, Əhmədağa Kərimov və başqaları müxtəlif illərdə Lənkəran kinobirliyinə rəhbərlik etmişlər.

KİNONQALA, Qızlar qalası - Lənkəranın Yuxarı Nüvədi kəndi ilə üzbəüz, Talış dağlarının ətəyində yerləşir. Rəvayətə görə, xarici müdaxilələr zamanı qocalar, qadın və uşaqlar ora sığınmışlar.

Orta əsrlərdə tikildiyi ehtimal edilir.

KİRPİ - gecə həyatı keçirən heyvan. Lənkərandə yekəqulaq kirpilər yayılmışdır. Bədəni nisbətən kiçikdir, özünü tikanları ilə mühafizə edir. Gündüzlər yuvalarında gizlənir. Böcəklər, kəpənəklər, çəyirtkələr və kərtənkəllər ilə qidalanır. İyun ayında bala verir. Noyabr ayından aprel aynadək qış yuxusu keçirir.

KİŞİYEV Hacırza Baxşəli oğlu (d. 10.03.1935, Lənkəran rayonu, Sinovli kəndi - 02.02.2015, Sinovli kəndi) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi, SSRİ Maarif əlaçısı, respublikanın Əməkdar müəllimi (2008).

Boladi kənd orta məktəbini (1954), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun fizika-riyaziyyat fakültəsini (1959) bitirmişdir. Pedaqoji fəaliyyətinə Osakücə kənd yeddiillik məktəbində müəllim işləməklə başlamış (1959-1960), bir il sonra Vilvan kənd səkkizillik məktəbinin direktoru təyin edilmişdir.

1962-2009-cu illərdə Osakücə kənd orta məktəbinin direktoru işləmişdir.

Azərbaycan müəllimlərinin XII qurultayının iştirakçısı olmuşdur. 1960-cı ildən 1990-cı ilədək

bütün çağırışlarda kənd və rayon Sovetlərinin deputatı seçilmişdir. İş təcrübəsi Lənkərandə yayılmışdır (1986).

Anadan olmasının 70, pedaqoji fəaliyyətinin 45 ili rayon ictimaiyyəti tərəfindən geniş qeyd edilmişdir. Osakücə məktəbinin 70 illiyinə həsr olunmuş "Sabaha soraqlayan məktəb" kitabının müəlliflərindən biridir (B., 2000).

Etibar Əhədovun "Qovuşan yollar" (B., 2005) və "Şərəfli həyat yolu" (B., 2013) kitabları həyat yoluna, səmərəli pedaqoji fəaliyyətinə həsr edilmişdir.

KİŞİYEV Vüqar Hacırza oğlu (d.06.08.1973, Lənkəran rayonu, Sinovli kəndi) - iqtisadçı, iqtisad elmləri namizədi (2003).

Kənd orta məktəbini bitirən il sovxoz təsərrüfatında işləyib (1990). Bir il sonra Bakı Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsinə daxil olub (1992). Sonralar ixtisasını dəyişərək, İstanbul İqtisad Universitetinin bakalavr və magistratura pillələrini iqtisadçı ixtisası üzrə bitirib (1998).

2003-cü ildə namizədlik dissertasiyasını müdafiə edərək, iqtisad elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

10-dan çox elmi məqalənin müəllifidir.

KİTAB bayramı - Lənkərandə keçirilən mədəni-kütləvi tədbir, bilik və mədəniyyət bayramı. Respublikada ilk dəfə Lənkərandə keçirilmişdir (30 may, 1981). Kitab bayramı ərəfəsində şəxsi kitabxanalara baxış keçirilmiş, qaliblərə Azərbaycan SSR Könüllü Kitabsevərlər Cəmiyyətinin müxtəlif dərəcəli diplomları və kitab hədiyyələri verilmişdir. Respublikanın Əməkdar müəllimi Mirhəşim Talışlı kitab bayramının ilk qalibi olmuş, ona kitab bayramının dəmir ağacından nəfis surətdə hazırlanmış emblemi verilməklə, həm də 1982-ci il üçün "Oqonyok" jurnalının əlavəsinin bütün nəşrlərinə, ikinci və üçüncü yerləri tutan respublikanın Əməkdar mədəniyyət işçisi Nadir Ağayev və kənd təsərrüfatı işçisi Səadət Tağıyev respublika kitabsevərlər cəmiyyəti idarə heyətinin

*LƏNKƏRAN. Birinci kitab bayramında
(30.05.1981)*

ikinci və üçüncü dərəcəli diplomları, "Drujba narodov" və "Selskaya molodyoj" jurnallarının əlavələrinə pulsuz abunə ilə mükafatlandırılmışlar.

Kitab bayramı günlərində şəkil qalereyası, Xolmili, Şürük, Bala Şürük, Kərgəlan, Şağlaser kəndlərində yeni kitabxana və kitab mağazaları, mərkəzi meydanda kitab sərgisi və gənc rəsamların əsərlərinin sərgisi açılmış, tanınmış şair və yazıçılarla görüşlər keçirilmişdir.

Lənkəranda 12 iyun 1982, 4 iyun 1983, 9 iyun 1984, 7 may 2011, 7 may 2012, 7 may 2013, 6 may 2014, 6 may 2015, 6 may 2016, 17 may 2017-ci illərdə də kitab bayramları keçirilmişdir.

Bayramın ilk ssenarinin müəllifi respublikanın Əməkdar incəsənət xadimi Baba Rzayev, 2011-ci ildən Cəfər Fətullayevdir.

KİTAB evi - kitabın satışı və yayılmasını təşkil edən mağaza. Respublikada ilk dəfə Lənkəranda istifadəyə verilmişdir (30.05.1981). Birinci kitab bayramında açılmışdır. Fərhad Xəlilov, Xanağa Məmmədov Kitab evinin direktoru olmuşlar. 2005-ci ilədək fəaliyyət göstərmişdir.

KİTABXANA - müxtəlif çap məhsullarını ictimai istifadədən ötrü saxlanılan mədəni-maarif müəssisəsi.

XIII əsrdə Şeyx Zahid Gilaninin, XIV əsrdə

Ramazan ibn Şeyx Əli Lənkəraninin, XVI əsrdə Möhübb Əli ibn Əhməd Lənkəraninin, XV əsrdə Məhəmməd ibn Musanın, XIX əsr "Fövçül-füsəha" ədəbi məclis üzvlərinin, həmçinin Miri bəy Talışxanovun (Veravul kəndi), Axund Məmmədli Xəlilovun (Xolmili kəndi), Molla Heydər Əsədullayevin (Gərmətük kəndi), geneal-mayor Mirkazım Talışnskinin zəngin ev kitabxanaları olmuşdur.

Lənkəranda ilk kütləvi xalq kitabxanası görkəmli maarifçi-pedaqoq Mirzə Ağəli Əliyev tərəfindən təşkil edilmiş "Nicat" qiraətxanası olmuşdur. 1912-1914-cü illərdə fəaliyyət göstərən bu kitabxana şəhərin Böyük bazar hissəsində Məşədi Əli Axundovun mülkündə yerləşmişdir.

Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra indiki "Qala" xiyabanında, Şadlıq evi ilə üzbəüz Lənkəran mətbəəsinin binasında yerləşirdi. Mirzə Ağəli Əliyevin qızı Aliyə xanım kitabxananın müdiri idi. Sonra həmin kitabxana N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrı ilə üzbəüz binaya köçürülmüşdür. Bu dövrdə onun müdiri Şabəyim Cəfərova olmuşdur (1956). Daha sonra kitabxana mayakın binasına köçürülmüşdür. 1975-ci ildən Etibar Əliyev küçəsində, şəhər orta ixtisas musiqi məktəbinin yaxınlığında yerləşir. Böyük şair Mirzə Ələkbər Sabirin adını daşıyır. Siddiqə Rzayeva (1963-2011), Validə Məmmədova (2012-2015), Nuranə Nəsirova (2015-ci il oktyabr ayından) mərkəzləşdirilmiş kitabxananın müdiri işləmişlər.

Kitabxana 1982-ci ildən mərkəzləşdirilmiş qaydada fəaliyyət göstərir. Lənkəranda 96 kitabxana fəaliyyət göstərir, 28-i şəhər və qəsəbələrdə yerləşir. 71 mindən çox oxucusu var. Ümumi kitab fondu 876 min 500 nüsxədən çoxdur.

M. Ə. Sabir adına şəhər mərkəzi kitabxanasına və Şağlaser kənd kitabxanasına "Əla işləyən kitabxana" adı verilmişdir. Şağlaser kənd kitabxanasının iş təcrübəsi ümumiləşdirilib, respublikada yayılmışdır (1966).

Ədəbiyyat: E. Sadıqov, F. Məmmədov. Şağlaser kitabxanası, B., 1966.

KİTABSEVƏRLƏR cəmiyyəti - kitabı təbliğ edən və sevdiren mədəniyyət müəssisəsi. 1979-

1998-ci illərdə fəaliyyət göstərmişdir. Kamal Rəhmanov, Şəfiqə Qədirova, Feyruz Əliyev, Əlimərdan Nəsirov müxtəlif illərdə könüllü kitabsevərlər cəmiyyəti Lənkəran təşkilatına rəhbərlik etmişlər.

85 ilk təşkilatı, 6 min nəfərdən çox üzvü birləşdirirdi. Şəxsi kitabxanaların təşkilində rolu vardır. Lənkəranda 23 mindən çox şəxsi kitabxana fəaliyyət göstərir, onlarda kitab fondu 30 min nüsxədən çoxdur. Şəxsi kitabxanalardan 4 min nəfərdən çox oxucu istifadə edir.

KOLAZ, kulus - kiçik qayıq. Razdar ağacından hazırlanır. Ağacın içini ovur, bir və ya bir neçə nəfərlik üçün oturacaq yer düzəldilir. Əsasən çaylarda işlədilir.

KONSERV kombinatı - Lənkəranda sənaye müəssisəsi. 1975-ci ilin sentyabr ayında istifadəyə verilmişdir. 1990-cı ilədək 14 adda, ildə orta hesabla 50 milyon şərti banka konserv məhsulu istehsal edilmişdir.

2000-ci ildə "Lənkəran - Konserv" Açıq Tipli Səhmdar Cəmiyyətinə çevrilmişdir. Müəssisənin məhsulları olan tomat pasta, feyxoa şirəsi, badımcın kürüsü və s. dünya bazarına çıxarılır.

Rasim İbrahimov, Məmmədza Məmmədov, Ərəstun Rəhimov, Əmək Cəfərov, İsrail Zeynalov, Feyruz Teymurov və başqaları müxtəlif illərdə direktoru işləmişlər.

KONSERV zavodu - Lənkəranda sənaye müəssisəsi. 2010-cu ildən rayonun Sütəmurdov kəndində fəaliyyət göstərir.

Saatda 30 ton meyvə və tərəvəz məhsulları qəbul etmək gücünə malikdir. Ümumi sahəsi 10 hektar, tikinti sahəsi 1 hektardır. Şüşə qablar, həmçinin bütün növ cəm və meyvə şirəsi xətlərinə malikdir. Tutumu 2 min ton olan 9 kameralı soyuducu anbarı vardır.

Müəssisədə "Bizim Tarla", "Bostan", "Evim" və s. markaları ilə müxtəlif növ tərəvəz salatları, meyvə şirələri, turşular, mürəbbələr, tomat pastası və s. buraxılır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev müəssisənin açılışında iştirak etmişdir (25.06.2010).

*Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev
Konserv zavodunun açılışında (25.06.2010)*

KONSULLUQ - dövlətin digər dövlət ərazisində müəyyən funksiyalarını icra edən xarici əlaqələr orqanı.

1853-1920-ci illərdə Lənkəranda İran dövlətinin konsulluğu olmuşdur. Konsulluğun binası şəhərin "Qala" xiyabanındakı ilk doqquzmərtəbəli yaşayış binasının yerində yerləşirdi. Bina tikintisinədək orada "Lənkəran" qəzetinin redaksiyası fəaliyyət göstərmişdir (1931-1983).

2012-ci il sentyabrın 8-də Türkiyə Respublikasının Lənkəranda fəxri konsulluğu açılmışdır. İlk fəxri konsul Mais Mənsimovdur.

Cənub bölgəsinin əhalisinə hüquqi və konsulluq xidməti göstərilir.

Açılışında Türkiyənin Azərbaycandakı səfiri Hülusi Kılıç, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin üzvləri Ahmet Arsian və Adnan Yılmaz, Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri şeyxülislam Hacı Allahşükür Paşazadə və başqaları iştirak etmişlər.

KORAMAL - sürünən heyvan. Xarici görünüşünə görə ilana oxşayır, ayaqsız kərtənkələdir. Lənkəranda ən çox kolluqlarda, bağlarda yayılmışdır. Zəhəri qorxulu deyil. İstiliyi sevən heyvandır, səhərlər günəş altında qızınır.

Rəngi zeytunu və ya qırmızımtıl çalarlı - qonurdur.

Bədənin uzunluğu 1,5 metrədək olur.

KOR SALMAN (təxəllüsü; əsl adı və familiyası Dadaşov Salman Kərbəlayı Xəlil oğlu - 10.03.1913, Lənkəran şəhəri - 22.01.1975, Lənkəran şəhəri) - müəzzin, ruhani.

Anadan kor doğulduğundan el arasında "Kor Salman" adı ilə tanınmışdır. Gözəl, məlahətli səsi, möhkəm yaddaşı olmuşdur. Uşaqlıq illərində məsciddə müəzzin olmuşdur. Kiçik bazar mədrəsəsində oxumuş, şair-müəllim Mirhəsən Seyidzadə və Molla Ağamməd Axundzadədən dərs almışdır. 1938-ci ildə Bakıya köçərək, teatr məktəbini bitirmiş, dahi bəstəkar Üzeyir Hacıbəyovun təşkil etdiyi xorda və Azərbaycan Dövlət Dram Teatrında xanəndə-aktyor kimi fəaliyyət göstərmişdir.

Böyük Vətən müharibəsi ərəfəsində Lənkərana qayıtmış, rayondakı teatrda və yerli radio qovşağında çalışmışdır. Teatr öz fəaliyyətini dayandırdıqdan sonra Lənkəranın xeyir-şər məclislərində ruhani kimi iştirak etmişdir.

"Möhtac" təxəllüsü ilə şeirlər yazmışdır.

KOSALAR - Lənkəranda kənd.

Rayon mərkəzindən 11 km aralı, Lənkəran-Astara şose yolunun sağ tərəfində, Lənkərançayın sahilində yerləşir. Qərbdən Yuxarı Nüvədi, şərqdən Bala Şürük, cənubdan Səpnəkəran, şimaldan Luvəsər kəndləri ilə əhatələnmişdir.

Əvvəllər Gərmətük qəsəbə icra nümayəndəliyinin tərkibində olmuşdur. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 25 oktyabr 2011-ci il tarixli Sərəncamı ilə Kosalar və Bala Şürük kəndləri Gərmətük qəsəbə inzibati ərazi dairəsi tərkibindən ayrılaraq, mərkəzi Kosalar kəndi olmaqla Kosalar kənd inzibati ərazi dairəsi yaradılmışdır. Həbil Sərhəd oğlu Məmmədov (2011-2017), Ramil Kamil oğlu Abdullayev (2017-ci ilin iyun ayından) Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının kənd üzrə nümayəndəsi işləmişlər.

Yerli əhalinin məlumatına görə, Kosalar toponimi talışca "ku sə" (tərcümədə "ku" təpə,

dağ, "sə" üstündə mənasını verir) sözündən yaranıb, "təpə başı", "təpə üstündə kənd", "dağ ətəyində kənd" deməkdir.

Ərazisi 144 hektardır. Əhalisi 1052 nəfərdir, 521 nəfəri qadındır, 248 ailə təsərrüfatı vardır (2017).

1930-1991-ci illərdə kənd XDS İcraiyyə Komitəsi fəaliyyət göstərmişdir. Sovetliyə Luvəsər, Kosalar, Bala Şürük kəndləri daxil olmuşdur. Kübra Əsgərova, Şəraf İbadova, Münəvvər Kazımova və başqaları müxtəlif illərdə kənd Sovetinin sədri işləmişlər.

1932-ci ildə kolxoz təsərrüfatı yaradılmışdır. İlk kolxoz sədri Mahmud Babayev olub. Sonrakı illərdə təsərrüfata Xəlil Əzizov, Xudaverdi Ağayev rəhbərlik etmişlər.

1990-cı ildə sovxoz təsərrüfatı yaradılmış, Səxavət Ağayev onun ilk direktoru təyin edilmişdir.

1996-cı ildə sovxoz təsərrüfatı yeni aqrar islahatına uyğun olaraq ləğv edilmiş, aqrar-islahat komissiyası təşkil edilmiş, müxtəlif vaxtlarda Əşraf Babayev və Əlirza Kazımov islahat komissiyasının sədri işləmişlər.

Əhali tərəvəzçilik və heyvandarlıqla məşğuldur.

Kənddə məktəb, tibb məntəqəsi, ictimai-iaşə obyektı və s. vardır.

"Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvü, şair Mirzə Rəcəb Vəssaf (*bax* Vəssaf) Kosalarda yaşamışdır.

KOSALAR məktəbi - 1933-cü ildə təşkil edilmişdir. İlk müdiri Əziz Babayev olmuşdur. Sonrakı illərdə Əjdər Qasımov (1938-1964), Xudaverdi Qasımov (1964-1983), Əflatun Əhmədov (1983-2000), Kamran Abdullayev (2000-ci ildən) məktəb direktoru işləmişlər.

Məktəb ilk illərdə Nəhmətulla Ağayevin (1933), sonralar Nərgiz Babayevanın mülklərində yerləşmişdir.

İndiki məktəb binası 1964-cü ildə istifadəyə verilmişdir.

1964-cü ildən əsas məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

Məktəbdə 100 şagird oxuyur, 24 müəllim dərs deyir (2017).

KOZLOV Vyacheslav Pavloviç (d.16.01.1931, Lənkəran şəhəri) - idmançı-müəllim, respublikanın Əməkdar məşqçisi (1971).

Lənkəran şəhər 4 sayılı orta məktəbini (1954), Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi İnstitutunu (1961) bitirmişdir. "Məhsul" KKİC-də həndbol üzrə məşqçi işləmişdir. 1955-1957-ci illərdə məşqçilik etdiyi Lənkəran həndbol komandası respublika və Ümumittifaq yarışlarında çıxış etmişdir. Lənkəran həndbolçuları 1956-cı ildə kənd idmançılarının respublika yarışının qalibi olmuşlar.

KÖHNƏ GƏGİR - Lənkəranda kənd. Tüədo ərazi vahidliyinə daxildir. 25 oktyabr 2011-ci ilədək Gəgiran kənd inzibati ərazi dairəsinin tərkibində olmuşdur.

Rayon mərkəzindən 38 km şimal-qərbdə, dağlıq ərazidə yerləşir.

Keçmiş adı Gəgir olmuşdur. "Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik lüğəti" kitabında yazılır ki, XIX əsrdə bu kənddən çıxmış bir qrup ailə yeni yaşayış məntəqəsi yaradaraq onu Gəgiran adlandırmışdır. Keçmiş kənd isə Köhnə Gəgir adlandırılmışdır (*Göstərilən ədəbiyyat, B., 2007, səh. 289*).

Köhnə Gəgir "Kanə qəqır" sözündən götürülüb, talış dilindəki kanə (köhnə) və qəqır (cəngəllik, kolluq, tikanlıq) sözlərindən yaranıb, "köhnə cəngəllik" mənasını verir. Meşələr qoyunda yerləşir.

Köhnə Gəgirin bir neçə əsr bundan əvvəlki sakinləri indiki Gərmətük qəsəbəsidəki Gəgir-oba məhəlləsində yaşayanların ulu babaları olmuşlar. Zaman keçdikcə mərkəzdən uzaqda yaşayan və sosial problemlərlə üzləşən kənd sakinləri daha abad yerlərə üz tutmuşlar. Təkcə 1960-1970-ci illərdə 70-ə yaxın ailə başqa yerlərə köçmüşdür.

Ərazisi 204,4 hektardır, 52,4 hektarı əkinə yararlıdır. Əhalisi 280 nəfərdir, 122 nəfəri qadındır, 43 ailə təsərrüfatı var (2017).

Kənd bələdiyyəsi 2000-ci il yanvar ayında

təşkil edilmiş, Sulduz Mirzəyev onun sədri seçilmişdir. 2010-cu ildə Gəgiran bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

Əhali tərəvəzçilik, əkinçilik və heyvandarlıqla məşğuldur.

KÖHNƏ GƏGİR məktəbi - 1937-ci ildə təşkil edilmişdir. İsgəndər Tahirov (1937-1938), Həsənağa Kazımov (1938-1953), Baldadaş Qasımov (1953-1956), Əziz Həbibov (1956-1957), Fəraməz Dadaşov (1957-1959), Vahab Əliyev (1959-1964), Mirzə Novruzov (1965-2011), Rövşən Novruzov (2012-ci ildən) məktəb direktoru işləmişlər.

İndiki məktəb binası 1978-ci ildə istifadəyə verilmişdir. 1993-cü ildən əsas məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

Məktəbdə 24 şagird oxuyur, 7 müəllim dərs deyir (2017).

KÖRPÜLƏR - hər hansı bir maneə üzərindən salınan süni yol və ya keçid qurğusu. Taxta, daş, dəmir-beton və metal körpülər olur.

Lənkərandakı qədim körpülər haqqında maraqlı məlumatlar vardır. Rus səyyahı A. Suxanov "Rəştdən Qızılağaca qədər və Gilan vilayətinin sonuna kimi" kitabında yazır ki, Lənkəranda Qızılağaca 5 mil yol gedərkən 4 ədəd dərin çay üzərindəki körpülərdən keçdik. Bunlar Kasiəndə, Noabınə, Cil və Boladi körpüləri idi.

Şotlandiyalı səfir Vel 1747-ci il dekabrın 1-də Lənkəranda Qızılağaca gedərkən bir çox dərin çayların üzərindəki körpülərdən keçməsi haqqında məlumat verir.

Lənkəranda ən böyük körpü Qumbaşı körpüsüdür (*bax* Qumbaşı körpüsü). Sütəmurdovdakı Lənkəran çayı üzərindəki körpü Bakı-Astara dəmir yolunun çəkilişi ilə əlaqədar 1940-cı ildə qurulmuşdur. Piyadalar üçün isə körpü 1930-cu ildə çəkilmişdir (*bax* Sütəmurdov körpüsü). Kənd adları ilə tanınan taxta, daş və dəmirdən hazırlanmış körpülər vardır: Bürcəli körpüsü, Velədi körpüsü, Veravul körpüsü, Təngivan və Şovu kəndlərini birləşdirən asma körpü, Aşağı Nüvədi ilə Kənarməşə kəndlərini birləşdirən Zardəcü körpüsü və s.

2012-ci ildə rayonun beş yerində dəmir-beton konstruksiyalı körpü tikilmişdir. Bunun ikisi 40 min nəfər əhalinin yaşadığı və 20 yaşayış məntəqəsini birləşdirən Vilvan-Osaküçə-Türkəncil avtomobil yolunun üstündə yerləşir.

Böyük İpək Yolunun yenidən bərpası ilə əlaqədar Lənkərançay üzərində dünya standartlarına uyğun eni 28,5 metr, uzunluğu 198 metr olan dəmir-beton konstruksiyalı körpü tikilmişdir (2014). Tikinti "Azəryolservis" ASC-nin sifarişi ilə "Gəncə Körpü Tikinti-2" ASC tərəfindən aparılmışdır.

KÜVƏNİL - Lənkəranda kənd. Aşağı Nüvədi qəsəbə icra nümayəndəliyinə daxildir. Lənkəran-Astara şose yolunda, rayon mərkəzindən 6 km cənub-şərqdə yerləşir.

Aşağı Nüvədi şəhər tipli qəsəbəyə çevrildəndən sonra kənd statusunu almışdır (1971).

Cənubdan Gərmətük qəsəbəsi və Viyən, şimaldan Sütəmurdov, qərbdən Velədi kəndləri, şərqdən Aşağı Nüvədi qəsəbəsi ilə əhatə olunmuşdur.

KüvənİL toponimi talış dilindəki "kü" (dağ, təpə), "və" (qabaq, ön hissə), "nil" (azat ağacı) sözlərindən yaranıb, "nil ağacının önündə kənd" mənasını verir.

Ərazisi 80 hektar, əhalisi 1433 nəfərdir, 701 nəfəri qadındır, 304 ailə təsərrüfatı var (2017).

Kənddə mədəni-məişət obyektləri, məscid, ticarət, iaşə müəssisələri və s. vardır.

1997-ci ilədək Baloğlan Abbasov adına sovxozun tərkibində fəaliyyət göstərmişdir.

Əhali tərəvəzçilik və heyvandarlıqla məşğuldur.

KÜKÜ - yemək növü.

Lənkəranda geniş yayılmışdır. Əsasən plovla verilir. Azərbaycanın digər bölgələrindən fərqli olaraq Lənkəranda səbz kükü, qoz küküsü, quru balığın küküsü, badımcan küküsü, göyerti küküsü, kartof küküsünün özünəməxsus hazırlanma xüsusiyyəti vardır. Məsələn, səbz kükünü bişirməkdən ötrü cəfəri (bəzi yerlərdə keşnişə üstünlük verilir), sarımsaq, göy soğanət maşını və ya döymə yolu ilə hazırlanır, duz, istiot qatılır, yumurta ilə çalınır, bir çay qaşığı un

töküb möhkəmcə qarışdırılır. Yağ qaynara düşəndən sonra qarışıq tavaya tökülür. Bişmiş hazır olandan sonra xırda hissələrə ayrılır.

Quru balığın küküsünün hazırlama qaydası belədir: odda (közdə) qoyulmuş balığın dərisi az sonra qoparılır, əti isə tikanları çıxarmaq şərtilə əl ilə didilir.

Ovulmuş hissələrin üzərinə yumurta əlavə olunur və qarışdırılır. Yağ qaynayandan sonra hazır məhsulu tavaya töküüb bişirirlər. Bişmiş hazır olandan sonra xırda hissələrə bölünür.

KÜLÇƏÇÖRƏK - undan hazırlanmış yemək.

Unu ələkdən keçirib üzərinə yağ, yumurta, süd, acıxamra və duz əlavə edilərək xəmir hazırlanır. Xəmir özünə "gəldikdən" sonra ondan 150-180 qram olmaqla kündələr hazırlanır. Az sonra kündələri əllə uzununa yastılayıb üzərinə 2-3 yerdən çəngəllə naxış vururlar.

Naxış zamanı üzərinə yumurta və xaxaş sürtərək təndirə yapırırlar.

KÜLMƏ - balıq növü.

Xəzər dənizinin sahilə yaxın yerlərində, Böyük və Kiçik Qızılağac körfəzlərində, həmçinin Lənkəran çaylarında yayılmışdır. Uzunluğu 30 sm, çəkisi 50 qramdan 700 qramadək olur, 6 ilədək yaşayır. Bədəni nisbətən hündürdür, yanlardan azacıq basıqdır, üzəri pulcuqlarla örtülüdür. Bütün fəsillərdə ovlanır. Çayların dənizə töküldüyü yerlərdə (dəhnələrdə) yaşayır. Şirin sularda yaşamağa meyllidirlər. Vətəgə balığı hesab olunur. Kiçik Qızılağac balıq yetişdirmə təsərrüfatında artırılır.

KÜSDÜM - dekorativ ağac növü. Buna "mimoza" da deyilir. Xırda, yaşıl çiçəkləri olur. Xarici təsirlər nəticəsində yarpaqları yumulub açılır.

Subtropik zonalarda, o cümlədən Lənkəranda yaxşı inkişaf edir. Şəhərin küçə və parklarında əkilmişdir.

Q

Q – Azərbaycan əlifbasının 17-ci hərfi. Sözün əvvəlində, ortasında və axırında işlənir.

QAÇAQ HACAĞA Cabbar oğlu (d.1873, keçmiş Lənkəran qəzası, Zuvand nahiyyəsi, Rəzgöv kəndi - 1910, İran) - XIX əsrin axırları XX əsrin əvvəllərində keçmiş Lənkəran qəzasında qaçaq hərəkəti başçılarından biri. Çar məmurlarına və yerli zülmkarlara qarşı mübarizə aparmışdır.

Hərəkətləri Lənkəran qəzası polis idarəsini narahat etmişdir. Zuvandın o zamankı pristavı Saçenko-Sakuno vəd edirdi ki, qısa vaxtda Hacağanı həbs edəcək. Atışma zamanı pristav qaçaq Hacağa tərəfindən öldürülür.

Pristavın ölümü Rusiyada söz-söhbətə səbəb olur. Lənkəran qəza cinayət-axtarış şöbəsinin rəisi Sıss meşə nəzarətçilərini və bir neçə adamı pulla ələ alaraq onu 1907-ci il aprelin 1-də ələ keçirməyə nail olmuşdur. 1907-ci il iyul ayının 5-də hərbi məhkəmənin hökmü ilə qaçaq Hacağaya asılmaq şərti ilə ölüm cəzası kəsilir. “Gündüz saat 5-də nəzarətçi Popov Hacağanı yanına çağırır və ona məktub verir. O, məktubu oxuyandan sonra həbsxanadakı hamama tərəf gedir. Hamamın pəncərəsindən özünü atıb qaçır.” (Ə.Nurullayev. *Gərmətük*, B., 2007, səh.35).

Qaçaq Hacağa yoxsulları müdafiə etmiş, dəstəsində 30 -dək qaçaq olmuşdur.

QAÇAQ YUNUS Cabbar oğlu (d. 1872, keçmiş Lənkəran qəzası, Zuvand nahiyyəsi, Rəzgöv kəndi - 1919, Lerik rayonu, Ozobicon kəndi) - XX əsrin əvvəllərində Lənkəran qəzasında qaçaq hərəkəti başçılarından biri, qaçaq Hacağanın böyük qardaşı. Sürgündən qaçaraq qaçaq dəstəsinə qoşulub. Qardaşı Hacağadan sonra qaçaq dəstəsinə başçılıq etmişdir.

Çar məmurları və yerli zülmkarlarla mübarizə aparmış, yoxsulların hüquqlarını müdafiə etmişdir.

QADINLAR klubu - Lənkəranda 1920-ci il iyunun 21-də fəaliyyətə başlamışdır.

*Lənkəran Qadınlar Klubunun ilk üzvləri
(08.03.1925)*

Müdiri N. Boçarnikova olmuşdur. Asya Vəzirova gənclər bölməsinin müdiri, Zəkiyyə Sadıqova qızlar komsomol özəyinin katibi seçilmişlər. Böyükxanım Əhmədbəyli, Səltənət Nurullayeva, Xeyrənisə Bəylərova, Məhbubə Seyidova, Tacı Zeynalova, Mayrux Möhsümzadə, Dilşad Talışlı, Gövhər Talışlı, Məryəm Nurullayeva, Tərxanım Nəsirova Lənkəran qadınlar klubunun ilk üzvləri olmuşlar. 50-dək üzvü birləşdirən klub indiki Mirzə Məmmədhusəyn axund küçəsində, 82 saylı binada Kazımovların mülkündə yerləşirdi.

Klubun üzvləri savadsızlığın ləğvində, qadınların mədəni-kütləvi işlərə cəlb olunmasında, müxtəlif peşələrə yiyələnməsində, ailə-məişət problemlərinin həllində iştirak etmişlər.

1970-ci ildən Qadınlar şurası adı altında fəaliyyət göstərir. Şuranın sədri Elduzə Vəliəhəd qızı Əhmədovadır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Dövlət qadın siyasəti haqqında" 6 mart 2000-ci il tarixli fərmanına və "Gender bərabərliyinin təminatları haqqında" Azərbaycan Respublikası

Qanununa uyğun olaraq Lənkəranda "Sevil" qadınlar məclisi (sədri Seyidzadə Şəfiyeva), YAP qadınlar şurası (sədri Ofelya Qənbərova), "Şəhid anaları" cəmiyyəti (sədri Züleyxa Əliyeva), Əlil qadınlar cəmiyyəti (sədri Gülarə Vəliyeva), "Azəri-Türk" qadınlar birliyi (sədri Mehriban Rzayeva), D. Əliyeva adına qadın hüquqlarının müdafiəsi komitəsi (sədri Esmira Turhidə), Müharibə veteranı qadınlara sosial yardım ictimai birliyi (sədri Ruziyə Əmirova) rayon şöbələri fəaliyyət göstərir.

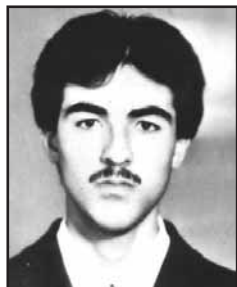
Azərbaycan Respublikası Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi, Fövqəladə Hallar Nazirliyi Cənub Regional Mərkəzi və Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə "Cəmiyyətin inkişafında qadınların rolu" (26.09.2014), "Fövqəladə vəziyyətlərdə qadınlara yönəlik yanaşmalar" (avqust, 2015) mövzularında konfranslar keçirilmişdir.

QAFAR Məmmədcəfər oğlu (d. 1748, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi - 1834, Xolmili kəndi) - axund, islamşünas, din xadimi.

Təkcə Azərbaycanda deyil, Yaxın Şərq ölkələrində də islamşünas, nüfuzlu din xadimi kimi tanınmışdır. 25 ilə yaxın Nəcəfül-Əşrəfdə, Qum və Tehran şəhərlərində təhsil almış, İranda və Xolmili kəndində axundluq etmişdir. Ərəb, fars dillərini mükəmməl bilmiş, nücum, fəhih elminə bələd olmuşdur. İslam dini ilə bağlı kitabları vardır.

Ömrünün çox hissəsini elmə, təhsilə həsr etmişdir. 50 yaşında ailə qurmuş, 12 oğlu, 1 qızı olmuşdur.

QAFAROV Hikmət Fədail oğlu (d.03.03.1974, Lənkəran rayonu, Digah kəndi - 18. 01. 1994) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra Lənkəran şəhər 169 sayılı texniki peşə məktəbində teleradio cihazlarının təmiri üzrə usta ixtisasına yiyələnmişdir.

Ağdərə döyüşlərində qəhrəmancasına həlak olmuşdur. Kənd qəbiristanında dəfn edilmişdir.

QAFAROV Mehman Yəhya oğlu (d. 02. 01. 1970, Lənkəran rayonu, Hirkan qəsəbəsi - 20. 08. 1993) - hərbi-zabit, Qarabağ şəhidi.

Naxçıvanski adına Suvo-rov Məktəbini (1987), Kazan Ali Tank Komandirlər Məktəbini (1991) bitirmişdir. Qarabağ hadisələri ilə əlaqədar Azərbaycana qayıtmış, Milli Ordunun komandiri olmuşdur.

Füzuli istiqamətində döyüşlərdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Lənkəranın Şəhidlər qəbiristanında dəfn edilmişdir.

QAFAROV Vidadi Ramiz oğlu (d. 29.12. 1961, Lənkəran şəhəri) - teatrşünas, sənətsünəşliq üzrə fəlsəfə doktoru (2009), Azərbaycan Teatr Xadimləri İttifaqının üzvü (1990).

Lənkəran şəhər 3 sayılı orta məktəbini (1978), M.A.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunun teatrşünəşliq fakültəsini (1989) fərqlənmə diplomu ilə, AMEA Memarlıq və İncəsənət İnstitutunun aspiranturasını (1997) bitirib.

N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrında ədəbi hissə müdiri (1990-1994), AMEA Memarlıq və İncəsənət İnstitutunun teatr, kino və televiziya şöbəsində kiçik elmi işçi (1997-1998), elmi işçi (1999) vəzifələrində çalışıb. 2010-cu ildən institutun böyük elmi işçisi, eyni zamanda Azərbaycan Respublikası Elmin Təşkili və Əlaqələndirmə Şurasının memarlıq və incəsənət üzrə problem şurasının elmi katibidir.

1999-cu ildə "Azərbaycan sənətsünəşliqinin 2001-2005-ci illər üçün inkişaf konsepsiyası"nın, 2008-ci ildə "Azərbaycan Respublikasında 2009-2015-ci illərdə elmin inkişafı üzrə Milli Strategiyanın və həmin strategiyanın həyata keçirilməsi üzrə Dövlət Proqramı"nın institut üzrə layihəsini hazırlayan işçi qrupunun üzvü olub.

"Azərbaycan teatrının janr xüsusiyyətləri: təşəkkül dövrü" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək sənətsünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru alimlik dərəcəsi alıb (2009).

1985-ci ildən dövrü mətbuatda çap olunur. Yerli və xarici mətbuatda dərc edilmiş 200-ə yaxın rəsənzıya, portret, publisistik, 30-dan çox elmi məqalənin müəllifidir. 10-a yaxın kitabın tərcüməçisi və redaktorudur.

"Azərbaycan teatrının janr poetikası" kitabının müəllifidir (B., 2012).

QAFAROVA Aliyə Abdulla qızı (d.28.11.1941, Liman şəhəri) - müəllim, kimya elmləri namizədi, dosent (1972).

Lənkəran şəhər 4 saylı orta məktəbini (1959), Azərbaycan Dövlət Universitetinin kimya fakültəsini (1965) və universitetin aspiranturasını (1969) bitirmişdir.

Bakı Dövlət Universiteti analitik kafedrasının dosentidir. Qeyri-üzvi ionların təyini üçün seçici üzvi riyagentlərin sintezi və analitik tətbiqi mövzusunda elmi-tədqiqat işləri aparmışdır.

40-dən çox elmi məqalənin, monoqrafiya, tezis və metodik göstərişlərin müəllifidir.

"QAFQAZ SAHİL" hoteli - Lənkəranda istirahət mərkəzi.

*"Qafqaz Sahil" hotelindən
bir görünüş (2008)*

2008-ci il oktyabr ayından fəaliyyət göstərir. Xəzər dənizinin sahilində yerləşir. Birnəfərlik 19 standart, 5 lüks nömrədən, 18 kottecdən ibarətdir.

Qonaqların və turistlərin qəbulu üçün burada lazımi şərait yaradılmışdır.

Açılışında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev iştirak etmişdir.

"QALA" xiyabanı - şəhərin ilk mərkəzi küçələrindən biri.

1990-cı ildən belə adlanır. 2008-ci ildə yenidən qurulmuşdur. Ona bitişik küçələr abadlaşdırılaraq müasir görkəmə salınmışdır. Suda fırlanan qlobus, gecə işıqları buraya xüsusi yaraşır verir.

N.B. Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrı, Uşaq Sağlamlıq Mərkəzi, doqquzmərtəbəli yaşayış binaları, "Lənkəran" mehmanxanası, sosial obyektlər və müxtəlif istirahət guşələri "Qala" xiyabanında yerləşir. 1970-ci ildə tikilmiş "Qala" mehmanxanası 2003-cü ilin oktyabr ayında yenidən qurulmuşdur. Dörduldüzlu mehmanxana eyni vaxtda 100-dən çox qonağı qəbul edir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 2008-ci il oktyabrın 8-də Lənkərana səfəri zamanı "Qala" xiyabanında olmuşdur.

QAMIŞ - bataqlıq bitkisi. Adı qamışın gövdəsi düz, çılpaq, hamar, 1-4 metr hündürlükdə yarpaqlı və içərisi boşdur. İyun-avqust aylarında çiçəkləyir.

Dəniz kənarında, göl və çay sahillərində geniş yayılmışdır. Lənkəranda və qonşu rayonlarda qədimdən müxtəlif məqsədlər üçün işlədilir. Oduncağı möhkəm və yüngüldür, çəpərlərin, arakəsmələrin hörgüsündə, damların örtülməsində tətbiq olunur.

Kağız və karton hazırlanmasında, həsir toxunmasında, həmçinin qırma keçirməklə balıq ovunda və yanacaq materialı kimi istifadə edilir. Yaxşı yem keyfiyyətinə malikdir.

Lənkəran adının bir mənası da qamışla əlaqələndirilir.

XIX əsrin 60-cı illərində bu yerlərdə qamışlı evlər olmuşdur.

QAPANDİBİ - qədim ticarət mərkəzi. Lənkəranın Böyük bazar hissəsində, mərkəzi bazarın arxasında yerləşirdi. Burada taxıl məhsulları satılırdı. Həmin yer buradakı "Qapan" adlanan iri tərəzinin adı ilə bağlıdır.

XIX əsrin əvvəllərindən 1960-cı ilədək fəaliyyət göstərmişdir.

QARAAĞAC - ağac növü. Respublikamızda əsasən təbii halda 4 növü bitir. Hündür və irigövdəli ağacdır. Budaqları qonur rənglidir. Yazın ilk aylarında çiçəkləyir. Toxum və kök vasitəsilə çoxalır.

Yarpaqları oksigenlə zəngin olduğuna görə təbii mühitin qorunmasında olduqca əhəmiyyətli. Talış meşələrində təbii halda yayılmışdır.

Rayonun Veravul kəndində Qaraağac məhəlləsi vardır.

QARAAĞAC - rayonun Boladi kəndində ziyarətqah.

Müqəddəs ağac – Qaraağac

Boladi çayının sol sahilində, lütoba yaşayış məhəlləsində yerləşir. Ziyarətqahdakı qaraağacın 800 ildən çox yaşı olduğu ehtimal edilir, toxunulmaz, müqəddəs ağac kimi qorunur.

QARA MƏSCİD - Boladi kəndinin seyidoba yaşayış məhəlləsində məscid. 1927-ci ildə tikilmişdir. Məsciddə Qara seyid adı ilə bağlı ziyarət-

gah vardır. Adı məlum olmayan, lakin el arasında Qara seyid adı ilə tanınan bu şəxs Mədinə şəhərindən olub 1914-cü ildə iki nəfərin müşayiəti ilə kəndə gələrək sakin olmuşdur. Məzarı məscidin həyətidədir.

Məscid 1937-ci ildə dindarların üzünə bağlanmış, 1988-ci ildə əhalinin köməyi ilə yenidən qurulmuşdur.

QARABAĞ ƏLİLLƏRİ Cəmiyyəti Lənkəran şöbəsi - Qarabağ döyüşçülərini birləşdirən və sosial müdafiəsini təmin edən ictimai təşkilat. 1994-cü ilin sentyabr ayında yaradılmışdır. Təsis yığıncağında Xudavərən Rəhimov cəmiyyətin Lənkəran şöbəsinin sədri seçilmişdir.

2001-ci ilin fevral ayından Qarabağ əlilləri, veteranları və şəhid ailələrinin hüquqlarının müdafiə təşkilatı adı altında fəaliyyət göstərir.

QARAÇÖHRƏ - IV antropogen dövrünün nadir relikt bitkisi.

Dünyada on növü məlumdur. Respublikamızın Qəbələ, Lənkəran, Yardımlı və Lerik rayonlarında təsadüf olunur. Hündürlüyü 27 metr, diametri 1,5 metrə çatır. Lənkəran bölgəsində tünd yaşıl növü yayılmışdır. Çox gec böyüyən ağacdır, 3-4 min ilə qədər yaşayır. Oduncağı bərk və ağırdır. Qırmızı ağac adı ilə də məşhurdur.

Lerik rayonunun Hamarat kəndində bu ağacın adını daşıyan meşə vardır.

Yarpağı, qabığı və oduncağı zəhərli, toxumları isə yeməlidir. Qədim dövrlərdə bu ağacın budaqlarından kamanlar üçün ox düzəldərmişlər. XIX əsrdən mebel sənayesində də istifadə edilir.

QARAGİLƏ - giləmeyvə ağacı. Yaşımtıl çiçəyi, qara və yumrulu giləmeyvəsi olur. Lənkəranda geniş yayılmışdır. Hündürlüyü 3-4 metrə çatır. Qan təzyiqi olanlar üçün xeyirlidir. Giləmeyvəsindən müxtəlif şirələr hazırlanmasında, budaqlarından isə calaq vasitəsi kimi istifadə edilir.

QARA XAN, Seyid Cəmaləddin Seyid Mirabbas xan oğlu (d. 1748, Lənkəran - 1786, Lənkəran şəhəri) - Talış xanı (1768-1786).

Atası Talış xanı Seyid Abbasın vəfatından sonra yerinə keçmişdir. Xalq arasında hörmət və nüfuzuna görə Qara (böyük) xan adı ilə tanınmışdır.

Talışı xarici basqınlardan qorumaq, xanlığı möhkəmlətmək məqsədilə yerli əhalidən ibarət ordu təşkil etmişdir. Mərkəzi hakimiyyətlə hesablaşmayanların torpaqlarını müsadirə edərək, xanlığa sadıq adamlara paylamışdır. İran təhlükəsindən qorunmaq məqsədilə xanlığın mərkəzini Astaradan Lənkərana köçürmüşdür (1747). Fətəli xanın vəfatından sonra müstəqil siyasət yeritmiş, Azərbaycan xanlıqları və həmçinin Rusiya ilə siyasi və iqtisadi yaxınlıq etməyə üstünlük vermişdir.

QARAŞOV Taleh Azay oğlu (d. 20.05.1959, Kürdəmir rayonu, Pirəköçə kəndi) - inşaatçı-mühəndis, politoloq, ictimai xadim.

Azərbaycan İnşaat Mühəndisləri İnstitutunu (1981), Bakı Politologiya və Sosial İdarəetmə İnstitutunu (1987) bitirmişdir.

Kürdəmir rayonundakı 4 sayılı "Şirvanmeliosutikinti" trestində mühəndis (1981-1982), Azərbaycan KP Kürdəmir Rayon Komitəsində təlimatçı (1982-1983), Kürdəmir Rayon Komsomol Komitəsinin birinci katibi (1983-1986), Azərbaycan KP Kürdəmir Rayon Komitəsində şöbə müdiri (1986-1991), Kürdəmir Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini (1991-1996), Kürdəmir Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı (1996-2002), Cəlilabad Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı (2002-2006), Neftçala Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı (2006-2011), Astara Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı (2011-2012) işləmişdir.

14 aprel 2012-ci ildən Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısıdır.

Rəhbərliyi dövründə regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramına uyğun olaraq Lənkəranda quruculuq işləri artmış, əhalinin sosial problemlərinin həllində, rayonun sosial infrastrukturunun yenidən qurulmasına rəhbərlik etmişdir.

QARAPLOV - yemək növü. Düyünü yuyub təmizlədikdən sonra su və duz tökülmüş tasda islanmağa qoyulur. Qazana toyuq və ya quş əti, turş nar, qara turşu və duz atıb ocağa qoyulur. Onun üzərinə qızardılmış dəmir parçası və ya təmizlənmiş at nalı atılır. Toyuq və ya quş bişənədək qaynadılır. Sonra əti və dəmiri qazandan çıxarib qarışığı plovşüzəndən keçirirlər. Süzülmüş qara suyu islanmış düyünün üzərinə töküb vamlə dəmə qoyurlar.

QARAYEV Məmməd Daşdəmir oğlu (d.24.01.1974, Lənkəran rayonu, Zövlə kəndi - 02.10.1992) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra sovxoz təsərrüfatında işləmişdir (1991).

1992-ci ildən Milli Ordu sıralarında idi. Desantçı olmuşdur. Ağdərə, Xocavənd, Füzuli, Qubadlı, Laçın uğrunda döyüşlərdə iştirak etmişdir. Döyüş tapşırığını yerinə yetirərkən qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Kənd orta məktəbinə igid döyüşçünün adı verilmişdir (1994).

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

QARAYEV Sabir Mirzağa oğlu (d. 02.01.1937, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, hüquqşünas.

Lənkəran şəhər 5 saylı orta məktəbinin yeddinci sinfini bitirdikdən sonra pedaqoji texnikuma daxil olub. Oranı 1957-ci ildə fərqlənmə diplomu ilə qurtarıb. Təhsilini Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun fizika-riyaziyyat fakültəsində davam etdirib, Lenin təqaüdü ilə oxuyub, 1962-ci ildə oranı fərqlənmə diplomu ilə bitirib. Daha sonralar Azərbaycan Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsini hüquqşünaslıq ixtisası ilə başa çatdırıb (1973).

1962-1978-ci illərdə şəhər 5 saylı orta məktəbində fizika-riyaziyyat müəllimi işləyib, məktəb ilk partiya təşkilatının katibi olub. Riyaziyyat fənni üzrə proqramlaşdırılmış fənn

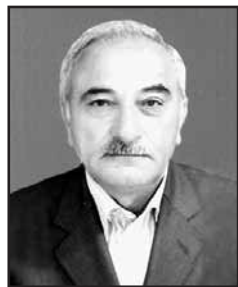

sistemi sahəsində iş təcrübəsi ümumiləşdirilərək yayılıb.

1978-ci ildən fəaliyyətini hüquq sahəsində davam etdirib. Lerik rayon məhkəməsində xalq hakimi (1978-1982), Masallı rayon xalq məhkəməsinin sədri (1982-1990), Lənkəran şəhər məhkəməsinin sədri (1982-1990), Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətində yetkinlik yaşına çatmamışlar üzrə komissiyanın məsul katibi (2000-2002) işləyib.

"Oktyabr İnqilabı" ordeni (1976) və medallarla təltif olunub.

QARDAŞXAN Fərzi (təxəllüsü; əsl adı və familiyası Fərziyev Qardaşxan Dadaş oğlu - d.10.01.1951, Lənkəran rayonu, İstisu qəsəbəsi) - müəllim, yazıçı, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1990).

1977-ci ildən İstisu qəsəbə orta məktəbinin müəllimidir. Pedaqoji fəaliyyətini davam etdirməklə müxtəlif vaxtlarda "Şəfəq" jurnalında, "Respublika həyatı" qəzetində xüsusi müxbir kimi çalışmışdır.

Məktəb illərindən ədəbi yaradıcılıqla məşğuldur. İlk yazısı indiki "Lənkəran" qəzetində işıq üzü görmüşdür (1964). Povest və hekayələri dövrü mətbuatda dərc olunmuşdur.

"Tənha palıd" hekayəsinə görə Bakı Şəhər Mədəniyyət və Turizm İdarəsinin keçirdiyi müsabiqənin qalibi olmuşdur (2011). Bakının Sabunçu rayonunun Balaxanı qəsəbəsi M.Ə.Sabir adına mədəniyyət evinin Xalq Teatrı tərəfindən səhnələşdirilmiş "Tənha palıd" əsəri Bakı şəhər Xalq Teatrları festivalının mükafatına layiq görülmüşdür (2011).

Əsərləri: "Qırmızı kəlağayı" (B., 2011); Yaşıl işıq, B., 2013.

QASIMOV Əbdül Hüseynəli oğlu (05.03.1929, Lənkəran rayonu, Kənar-meşə kəndi - 31.01.2005, Bakı şəhəri) - zooloq və hidrobioloq, biologiya elmləri doktoru (1964), professor (1968), Əməkdar elm xadimi, Azərbaycan EA-nın müxbir üzvü (1980).

Lənkəran rayonu, Xolmili kənd orta məktəbini (1946), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun təbiət fakültəsini (1950), SSRİ EA Zoologiya İnstitutunun aspiranturasını (1954) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Azərbaycan EA Zoologiya İnstitutunun hidrobiologiya laboratoriyasında kiçik elmi işçi kimi başlamış (1954), sonralar baş elmi işçi vəzifəsində çalışmışdır (1956-cı ildən).

1959-cu ildən Xəzər dənizinin faunasını və onun bioloji məhsuldarlığını öyrənməyə başlamış, bu tədqiqatların nəticələri olaraq "Xəzərin müasir biologiyası" (1983), "Xəzər dənizinin heyvanat aləmi" (1987) və "Xəzər dənizi" (1987) monoqrafiyalarında öz əksini tapmışdır.

Hidrobiologiya, su zoologiyası və balıq təsərrüfatı sahəsində tanınmış mütəxəssisdir.

Azərbaycanın və Qafqazın şirin sularının faunası və bioloji məhsuldarlığına, Qafqazın şirin sularında yaşayan heyvanların əmələ gəlməsinə, ekologiyasına, biologiyasına həsr edilmiş elmi tədqiqatlar aparmışdır. Mingəçevir, Lənkəran və digər su hövzələrində artırılan yeni cins nəralıqlarının bioloji xüsusiyyətlərini işləyib hazırlamışdır. Azərbaycan zoologiya və hidrobiologiya elmini dəfələrlə xarici ölkələrdə, o cümlədən ABŞ, Almaniya, Yaponiya, Rusiya, İngiltərə, Polşa, Sinqapur, Şri-Lanka, Yunanıstan və dünyanın digər ölkələrində təmsil etmişdir.

Azərbaycan EA-nın "Elm" gəmisində Sakit və Hind okeanlarında, eləcə də Aralıq dənizinin heyvanlar aləminin öyrənilməsi üzrə özünün təşkil etdiyi ekspedisiyaya rəhbərlik etmişdir (1982).

Hidrobioloqların Polşa (1965), ABŞ (1974), Yaponiya (1980) və s. ölkələrdə keçirilən beynəlxalq konfrans və simpoziumlarda çıxış etmişdir.

360-dan çox elmi məqalənin, o cümlədən 12 monoqrafiya, 16 elmi-populyar kitabın, 16 ixtiranın müəllifidir. "Xəzər dənizi planktonunun ekologiyası" kitabı Azərbaycan, rus və ingilis dillərində çap edilmişdir (2004).

Rəhbərliyi ilə 25-dək elmlər namizədi, 5 elmlər doktoru hazırlanmışdır.

Hidrobiologiya elmi sahəsindəki xidmətlərinə

görə U.N. Pavlovski adına medalla təltif edilmişdir.

Haqqında "Elm dənizə çıxır" sənədli film çəkilmişdir (1985).

Beynəlxalq Ekoenergetika Akademiyasının vitse-prezidenti, Azərbaycan MEA Zoologiya İnstitutunda su heyvanlarının biologiyası şöbəsinin rəhbəri, hidrobiologiya laboratoriyasının müdiri, AMEA "Xəzər problemləri" və "Biosfer" proqramları üzrə elmi şuranın sədri, Beynəlxalq Ekoenergetika Akademiyasının "Energetika, Ekologiya, İqtisadiyyat", "Azərbaycan təbiəti", "AMEA xəbərləri" jurnallarının redaksiya heyətinin üzvü olmuşdur.

Xəzərin bioloji sərvətlərinin qorunmasında, onun çirklənməsinin qarşısının alınmasında xidmətləri vardır.

"Azərbaycan Sovet Ensiklopediyası"nın və "Azərbaycan heyvanat aləmi" ensiklopediyasının hazırlanmasında iştirak etmişdir.

Əsərləri: Azərbaycan faunası, B.1971; Xərçənglər (IV cild), birinci buraxılış, B., 1976; Xəzərin müasir bioloji xüsusiyyətləri (rus dilində), B., 1983; Xəzər dənizinin heyvanlar aləmi (rus dilində), B., 1987 və s.

QASIMOV Əbülqasım Qurban oğlu (d. 10.03.1911, Lənkəran rayonu, Gərmətük qəsəbəsi - 18.02.2001, Gərmətük qəsəbəsi) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi, SSRİ Maarif əlaçısı, Lənkəranda məktəb təşkilatçılarından biri.

İlk təhsilini kənddəki mədrəsədə almışdır. Sonralar Gərmətük birdərəcəli Şura Zəhmət Məktəbini (1927), Lənkəran Pedaqoji Məktəbini (1929) və Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunu bitirmişdir.

Müəllimlik fəaliyyətinə Lənkəran Pedaqoji Məktəbinin sonuncu kursunda oxuyarkən başlamışdır. Əvvəl Yardımçı rayonunun Yolocaq kənd məktəbində müəllim, məktəb müdiri (1929-1931), sonralar Masallı rayonunun Mahmudavar və Hişkədərə (1931-1934), Lənkəran rayonunun Kərgəlan, Xolmili (1934-1955) kəndlərində müəllim, məktəb direktoru olmuşdur.

1956-cı ildən Gərmətük qəsəbə orta məktəbində fizika-riyaziyyat müəllimi işləyirdi. 1956-1982-ci illərdə həmin məktəbin direktoru olmuşdur.

1942-1943-cü illərdə Böyük Vətən müharibəsi cəbhələrində iştirak etmiş, yaralandığına görə tərxis olunmuşdur.

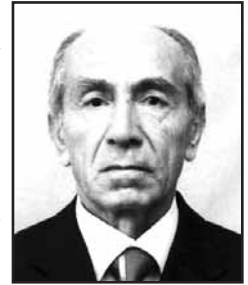
Şagirdlərin təlim-tərbiyəsində fəal iştirakına, məktəblərdə pedaqoji işin düzgün təşkilində qüsursuz xidmətlərinə görə Lenin ordeni (1969), "Əmək igidliyinə görə" medalı ilə təltif olunmuşdur.

QASIMOV Füzuli Əbülqasım oğlu (d. 03.04.1939, Lənkəran rayonu, Gərmətük qəsəbəsi) - pedaqoq, respublikanın Əməkdar müəllimi (2011).

Qəsəbə orta məktəbini gümüş medalla bitirib (1956). Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunu bitirdikdən sonra Viyən kənd orta məktəbində müəllim işləyib (1962-1963). Sonralar Bakı Politeknik Texnikumunda riyaziyyat müəllimi (1963-1964), Sabir adına Bakı Pedaqoji Texnikumunda əvvəl müəllim, 1991-ci ildən təlim-tərbiyə işləri üzrə direktor müavini və Bakı Pedaqoji Kollecinə tədris işləri üzrə direktor müavini işləyib.

Respublikada orta ixtisaslı müəllim kadrlarının hazırlanmasında xidmətləri vardır.

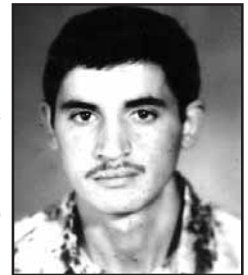
Səmərəli pedaqoji fəaliyyətinə görə, respublikanın Əməkdar müəllimi fəxri adına layiq görülmüşdür.

QASIMOV İlyas Haşım oğlu (d.23.01.1974, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi - 12.09. 1992) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra təhsilini Lənkəran şəhər 34 saylı texniki peşə məktəbində davam etdirmişdir.

1992-ci ilin əvvəllərində hərbi xidmətə çağırılmış, Gəncə alayında xidmət et-

mişdir. Həmin il avqustun 30-da erməni faşistlərilə döyüşdə ağır yaralanmış və aldığı yaradan əbədiyyətə qovuşmuşdur.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

QASIMOV Məzahir Kərim oğlu (d. 01.01.1941, Lənkəran şəhəri) - dərzi ustası, istehsalat qabaqcılı, respublikanın Əməkdar əhaliyə kommunal və məişət xidməti işçisi (1979).

Bakıda dərzi kursunu (1962), Bakı Yüngül Sənaye Texnikumunu (1970) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə Lənkəran əhaliyə məişət xidməti kombinatında dərzi işləməklə başlamışdır (1960). Sonralar briqadir, sex ustası işləmişdir (1970-1995).

1979-cu ildə ən yüksək göstəriciyə nail olmuş, illik şəxsi tapşırığını ikiqat yerinə yetirdiyinə görə respublikanın Əməkdar əhaliyə kommunal və məişət xidməti işçisi fəxri adına layiq görülmüşdür. "Əməkdə fərqlənməyə görə" medalı ilə təltif olunmuşdur (1975).

QASIMOV Mirzə Muxtar Manaf oğlu (d. 1890, Lənkəran - 1958, Bakı) - XX əsr Azərbaycan memarı. Varşavada təhsil almışdır.

Azərbaycan Sənaye İnstitutunun dosenti olmuşdur..

Lənkəran şəhəri Kiçik bazar məscidinin mühəndisi olmuşdur.

Fasad üzərindəki kitabədə məscidin təmir olunması tarixi yazılmışdır: "Tarix məscid şod sənə 1322 məmur kəşt və be malu ğəfur və dud (man)".

Tərcüməsi: "Məscidin (bina) tarixi 1322-ci (1904) ildə oldu. O, Allahın və bağışlayanın malı (pulu) ilə bina oldu".

QASIMOV Pərviz Hökmülla oğlu (d.25.12.1979, Lənkəran şəhəri) - idmançı, beynəlxalq dərəcəli idman ustası, Yunan-Roma güləşi üzrə gənclər arasında dünya çempionu (1997).

Lənkəran şəhər 3 sayılı orta məktəbində oxuduğu illərdən idmanın güləş növü ilə məşğul olub, güləş üzrə idman ustası olan atasının ya-

nında məşq edib. Yunan-Roma güləşi üzrə 1991-ci ildə Lənkəran uşaq-gənclər idman məktəbinin qalibi olub. 1992-ci ildə Bakı şəhərində Surxay Məmmədovun xatirəsinə həsr edilmiş turnirdə ikinci yerə çıxıb, "Dinamo" cəmiyyətinin 1993-cü ildə keçirdiyi yarışda birinci yeri tutub. 1995-ci ildə ilk dəfə beynəlxalq turnirlərdə iştirak edib. 51 kq çəkiddə İran İslam Respublikasında birinci, Macarıstanda gənclər arasında dünya birinciliyində ikinci yerə çıxıb (2005).

1997-ci ildə Finlandiyada gənclər arasında keçirilən dünya çempionatında birinci yeri tutub (51 kq).

Ukrayna Respublikası yığma Olimpiya komandasının üzvü olmuşdur.

QASIMOV Siyasət Əbilqasım oğlu (d.27.04.1956, Liman şəhəri) - həkim-endokrinoloq, səhiyyə əlaçısı, Lənkəran səhiyyəsində endokrinoloji sahənin təşkilatçısı.

Liman şəhər 1 sayılı orta məktəbini (1962), N. Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun müalicə-profilaktika fakültəsini (1978) bitirmişdir.

Tbilisi Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda endokrinologiya ixtisası üzrə tam kurs keçmiş (1980-1981), Lənkəran tarixində ilk dəfə mərkəzi poliklinikada endokrinoloji kabinet (1981), mərkəzi xəstəxanada bu sahə üzrə 40 carpayılıq şöbə təşkil etmişdir.

Lənkəranada ixtisaslaşdırılmış endokrinoloji xidmətin təşkili onun adı ilə bağlıdır. Həkimlik fəaliyyəti dövründə Lənkəran səhiyyəsində endokrin profilili xəstələrin tam müayinəsi və müalicəsini təşkil etmiş, əhali arasında profilaktik tədbirlər aparmışdır.

Endokrin profilili xəstələrin yaranması səbəbləri, onun müalicəsi mövzusunda 20-dən çox elmi məqalənin müəllifidir.

QASIMOV Vidadi Hacığa oğlu (d. 05.10.1973, Lənkəran rayonu, Digah kəndi - 27.03.1993) - Qarabağ şəhidi.

1989-cu ildə kənd orta məktəbini bitirmiş, 1991-ci ildə Milli Ordu sıralarına çağırılmışdır.

Ağdərə və Kəlbəcər uğrunda döyüşlərdə iştirak etmiş və qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Siyasi və döyüş hazırlığı əlaçısı idi. Məzarı kənd qəbiristanındadır.

QASIMOVA İlhamə Hüseynəli qızı (d.06.05.1976, Lənkəran rayonu, Bala Şürük kəndi) - müğənni, "Bakı payızı 2000", "Yeni ulduz - 4" respublika müsabiqələrinin qalibi.

Lənkəran rayonunun Səp-nəkəran kənd tam orta məktəbini (1992), Lənkəran Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini (1997) bitirib.

Pedaqoji fəaliyyətinə rayonun Kosalar kənd səkkizillik məktəbində Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi kimi başlayıb (1997).

Sənət aləmində ilk dəfə özünü "Bakı payızı-2000" müsabiqəsində sınayıb və müsabiqənin laureatı olub. O vaxtdan respublika və xarici ölkələrdə estrada müğənnisi kimi tanınır.

2004-cü ildə ATV proqramının "Yeni ulduz-4" müsabiqəsinin qalibi olub.

2012-ci ildən Almanıyanın "Universal Music" musiqi kollektivi ilə əməkdaşlıq edir. Klipləri Avropa ölkələrində Viva və MTV televiziya kanallarında yayımlanıb. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, Gənclər və İdman Nazirliyinin xətti ilə 2012-ci ilin mart ayında Macarıstanda "Mən ölkəmin gənc diplomantıyam!" devizi ilə keçirilən forumda maraqlı proqramla çıxış edib. Rusiya, İsveçrə, Avstriya, Türkiyə və dünyanın bir çox ölkələrində də çıxışları olub.

İfasında Azərbaycan və dünya bəstəkarlarının estrada mahnıları əsas yer tutur.

QASIMOVA Zəkiyyə Heydər qızı (d. 25.05.1924, Lənkəran şəhəri - 16.02.2002, Lənkəran şəhəri) - həkim-pediatr, respublikanın Əməkdar həkimi (1982).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1943), N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu (1949) bitirmişdir. Astara rayonunda (1949-1957), Lənkəran uşaq poliklinikasında həkim-pediatr (1957-1994) işləmişdir.

İş təcrübəsi yayılmışdır. Lənkəran Tibb Məktəbinin tələbələri yanında təcrübə keçmişlər.

Səhiyyə işinin təşkilində səmərəli fəaliyyətinə, rəhbərlik etdiyi sahədə uşaq ölümünün azalmasında xidmətlərinə görə "Şərəf Nişanı" ordeninə (1986), Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanına (1960), respublikanın Əməkdar həkimi fəxri adına layiq görülmüş, respublika sahə həkimlərinin birinci qurultayının nümayəndəsi (1982) olmuşdur.

QASIRĞA - dağdıcı qüvvəyə malik külək.

Bofort şkalasına görə 12 bal və daha çox (yəni sürəti 30 metr-saniyə və daha çox) olur. 2010-cu il dekabrın 12-də Lənkəranda cənub, cənub qərb istiqamətli qasırğa müşahidə edilib. Sürəti Lənkəranda 17-18 metr-saniyə, Lerik və Yardımlı rayonları ərazilərində 20 metrdən yüksək olub. Elektrik təsərrüfatlarında baş verən qasırğa nəticəsində gecə saatlarında evlər enerjisiz qalıb. 4 kilometrədən elektrik naqili, 50-dən yuxarı elektrik dirəyi sıradan çıxıb. Hirkan meşələrində və Biləsər kəndi ərazisində yanğın baş verib. İri ağacların aşması nəticəsində magistral və kəndara yollarında nəqliyyatın hərəkətində fasilələr yaranıb. Rayonun Bürcəli, Xanbulan və Parakənd kəndləri qasırğadan daha çox ziyan çəkib. Nəticədə bir çox sosial obyektlərdə və yaşayış evlərinin dam örtüklərində dağın-tılar olub.

QASİR (təxəllüsü; əsl adı və фамилиясы Axundov Mirzə İsmayıl Molla Səlim oğlu - 1805, Şirvan, Ləki kəndi - 10.05.1900, Lənkəran şəhəri)

- müəllim, şair, "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin sədri.

Cənubi Azərbaycanın Əhər qəsəbəsində, sonra Təbrizdə təhsil almış, ərəb, fars və rus dillərini mükəmməl bilmişdir.

Dövrünün tanınmış ziyalılarından olan Mirzə Sadıqbəy Mehmandarovun dövlətilə Lənkərana gəlmiş, Üsuli-cədid (yeni üsullu) məktəbi açmışdır. Bütün ömrünü Lənkəranda maarif işinə sərf etmiş, "Qanuni-Mirzə İsmayıl Qasir" (1894) əlifba dərsliyi yazmışdır. Dərslikdə Azərbaycan maarifi tarixində ilk dəfə olaraq mətnlərdə verilmiş lüğət nəzmlə ifadə edilmişdir.

Lirik şeirləri, mərsiyələr, qəzəllər, satirik və dünyəvi şeirləri vardır.

Rəhbərlik etdiyi "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisində din, fəlsəfə, ədəbiyyat, sənət məsələləri haqqında söhbətlər də getmiş, şeirlərə nəzirələr yazılmışdır.

Bakı, Şamaxı, Şuşa, Naxçıvan və Cənubi Azərbaycanda fəaliyyət göstərən ədəbi məclislərlə məktub əlaqəsi yaratmışdır. Seyid Əzim Şirvani ilə şeirlə məktublaşmışdır. Onun pul haqqında, bahalıq barədə, azyaşlı qızların yaşlılara ərə verilməsi əleyhinə yazdığı şeirlər dillər əzbəridir.

Fars və rus dillərində şeirləri vardır.

Əsərləri: M.İ.Qasir. Şeirlər, B.,1988; El şairləri, B.,1985; Seçilmiş əsərləri, B., 1990.

QAŞQALDAQ, çingir - su quşu növü. Alın-da ağ xalı olan, ayaqları üzgəcli (pərdəli) quş növü.

Qaramtıl, boz rəngli olur. Başı, boynu və quyruğu qaradır. Gözünün ətrafı qırmızı, dimdiyi ağ, ayaqları yaşımıl-qara rənglidir. Əsasən bataqlıq sularında yaşayır. Ayrı-ayrı bitkilərin toxumu ilə qidalanırlar. Payız - qış aylarında ovlanılır.

Qamışlar arasında yumurtalayıb bala çıxarırlar.

Ləziz tama malik əti var. Lənkəranda əsasən plovla yeyilir, bəzən plov altına qoyulur, çölmək kababı da hazırlanır. Lənkəranda qışlayan

çingirlər (və digər çöl quşları da) dadına, keyfiyyətinə və iriliyinə görə başqa yerlərdə olan quşlardan fərqlənir.

"Cavahirnameyi-Lənkəran" ("Səidiyyə") əsərinin müəllifi S.Kazimbəyovlu hələ XIX əsrin əvvəllərində yazırdı ki, "Bu vilayətin quşları düyü yeyər, yaşıl otlarda otlayar və bu səbəblə əti yumşaq və dadlı olar. Bundan fərqli olaraq sayır ölkələrin quşları arpa və digər taxıl növləri ilə qidalanırlar, yemini daşlıqda axtarıb tapar və bu səbəblə əti bərk və dadsız olar" (*Göstərilən ədəbiyyat, B., 2000, səh.11*).

QAZ təchizatı - "SSRİ-də təbii qazdan yanacaq kimi ilk dəfə Bakıda istifadə edilmişdir. Əvvəlcə köhnə neft rayonları, 1932-ci ildən isə Bakı şəhəri və Abşeronun digər yaşayış məntəqələri qazla təchiz olunmuşdur" (*ASE,II cild, B., 1977, səh. 557*).

İran-SSRİ qaz kəmərinin çəkilişi ilə əlaqədar 1970-ci ilin noyabrında Lənkərana "mavi alov" verilmişdir.

Keçmiş SSRİ-nin texniki-iqtisadi köməyi ilə çəkilmiş İran qaz kəmərinin uzunluğu 1200 km-dən çox idi, İranın cənubundan şimalınadək uzanır, sonra isə SSRİ ərazisinə keçirdi. 1970-ci il oktyabrın 28-də İran Astarasında qaz kəmərinin açılışında SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin sədri N.V.Podqornı və İran şahı Məhəmməd Rza Pəhləvi iştirak etmişlər.

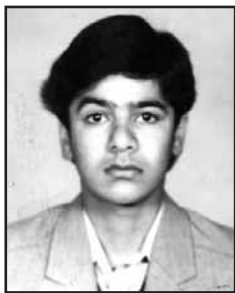
Evlərə qaz xəttinin çəkilişi ilə əlaqədar Lənkəranda rayonlararası qaz-tikinti quraşdırma idarəsi yaradılmış, Astara, Lənkəran, Masallı, Lerik, Cəlilabad, Yardımlı və Biləsuvar rayonları təbii qazla təmin edilmişdir.

Azərbaycanda milyonuncu mənzilə qaz xətti Lənkəranın Hirkan qəsəbəsinin sakini müharibə və əmək veteranı Ataxan Qardaşovun evinə çəkilmişdir (11.04.1980).

Həmin dövrdə Lənkəranda 16 min mənzilə qaz xətti çəkilmişdir.

SSRİ dağıldıqdan sonra Lənkərana mavi yanacağın verilməsi dayandırılmış, 2001-ci il oktyabrın 17-də yenidən bərpa edilmişdir.

QƏDİROV Elşad Ələddin oğlu (d.23.06. 1975, Lənkəran şəhəri - 23.01.1994) - Qarabağ şəhidi.

Milli Ordu sıralarına 1991-ci ildə çağırılmış, Ağdərə, Beyləqan döyüşlərində iştirak etmişdir.

Siyasi və döyüş hazırlığı olaçısı idi.

Füzuli döyüş bölgəsində qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

QƏDİROVA Gülbəniz Allahverdi qızı (d. 25.06.1971, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, kimya üzrə fəlsəfə doktoru (2011).

Lənkəran şəhər 3 sayılı orta məktəbini (1989), Bakı Dövlət Universitetinin kimya fakültəsini bitirmişdir (1994).

Azərbaycan MEA Kimya Problemləri İnstitutunun dissertantı olmuşdur (2006-2009). Pedaqoji fəaliyyətinə

Lənkəran şəhər 10 sayılı orta məktəbində kimya müəllimi kimi başlamışdır (1994-2001).

2001-ci ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin müəllimidir. 2004-cü ildən kimya laboratoriyasının müdiri və kimya-biologiya kafedrasının baş müəllimi, 2014-cü ildən universitet Əlavə təhsil fakültəsinin rəhbəridir.

"Ağır neftin emalından alınan mazut fraksiyasının yanma külündən vanadium 5oksidin alınması" mövzusunda dissertasiya müdafiə etmiş, kimya üzrə fəlsəfə doktoru dərəcəsinə layiq görülmüşdür (2011).

BP - BRITISH COUNGİL interaktiv elm layihəsi proqramında iştirak edib, fərman və sertifikatlarla mükafatlandırılıb (2008-2011).

30-dan çox elmi əsərin müəllifidir.

QƏNBƏROV İsmayıl Hüseyn oğlu (d.1893, Lənkəran şəhəri - 05.03.1928, Lənkəran şəhəri) - molla-nəsrəddinçi-müəllim.

Lənkəranda ikidərəcəli rus-müsəlman məktəbini və "Behcət" məktəbini bitirmişdir. Azərbaycanda Sovet hakimiyyətinin ilk illərində savad kurslarında dərs demiş, "Ünas" qızlar məktəbi müdirinin müavini, müəllimlərin həmkarlar ittifaqının sədri, Lənkəran qəzası həm-

karlar ittifaqı idarə heyətinin üzvü olmuşdur.

"Molla Nəsrəddin" jurnalının müxbiri kimi fəaliyyət göstərmişdir. Məcmuənin redaktoru Cəlil Məmmədquluzadə ilə məktublaşmışdır. Məktəb həyatından bəhs edən məktubları dərc olunmuşdur.

QƏNBƏROV Miri Əhəd oğlu (d. 1935, Lerik rayonu, Siyov kəndi) - iqtisadçı, ictimai xadim, Milli Məclisin üzvü.

1952-ci ildə Lerik qəsəbə orta məktəbini bitirib. Əmək fəaliyyətinə Lənkəran kərpic zavodunda fəhlə kimi başlayıb, sonralar nəzarətçi-texnik və komsomol təşkilatı katibi işləyib. 1956-cı ildə Bakı Kooperativ Texnikumunu bitirdikdən sonra "Azərİttifaq"ın mərkəzi aparatında əmtəəşünas, baş əmtəəşünas, Tikinti Təsərrüfat Malları Baş İdarəsində baş direktor müavini və baş direktor vəzifələrində çalışmışdır.

1964-cü ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin iqtisadiyyat fakültəsini bitirərək, Bakı şəhər ticarət idarəsində şöbə rəisi, indiki Yasamal rayon ticarət idarəsinin direktoru, idman və mədəni-mallar birliyinin baş direktoru işləmişdir.

Azərbaycan Ticarət naziri olmuşdur (1994-1997).

1997-ci ilin iyun ayından Dövlət Kontrakt Korporasiyası - "Azərkontrakt" Səhmdar Cəmiyyətinin sədridir.

78 sayılı Lerik-Lənkəran seçki dairəsindən Milli Məclisin deputatı olmuşdur (2000-2010).

Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında fəal iştirak edir. Respublikanın ərazi bütövlüyünün qorunması, dövlətçiliyimizin möhkəmlənməsi istiqamətində aparılan işlərdə səyini əsirgəməmiş, ölkə rəhbərinin ideyalarına həmişə sadıq olduğunu əməli işləri ilə sübut etmişdir.

Deputat seçildiyi Lerik və Lənkəran rayonlarının sosial problemlərinin həllində, bölgənin sosial infrastrukturunun yenidən qurulmasında yaxından iştirak etmişdir. Sahibkarlıq, azad

rəqabət, təşəbbüskarlıq fəaliyyəti ilə bağlı qanun layihələrinin hazırlanmasında, mövcud iqtisadi idarəetmə mexanizmlərinin müzakirələrində, Dövlət büdcəsinin təkmilləşdirilməsi, onun gəlir və xərclərinin real vəziyyətə uyğunluğu barədə təkliflərlə çıxış etmiş və həllinə nail olmuşdur.

"Şöhrət" ordeni və medallarla, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fəxri diplomu ilə (2010) təltif edilmişdir.

QƏNBƏROV Nəsrulla Hüseyn oğlu (d.1901, Lənkəran şəhəri - 19.03.1988, Lənkəran şəhəri) - molla-nəsrəddinçi - müəllim, Azərbaycan müəllimlərinin birinci qurultayının nümayəndəsi (1925).

İnqilabdan əvvəl rayonun Girdəni kəndindən olan Mirzə Əhməd Kəminin ev məktəbində oxumuş, sonralar təhsilini şəhər məktəbində davam etdirmiş, 1932-ci ildə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun filologiya fakültəsini bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə Cəlilabad rayonunun Privolni kəndində sinif müəllimi kimi başlamış (1924-1926), sonralar Veravul kənd orta məktəbinin və şəhər 1 saylı orta məktəbinin direktoru, şəhər 6 saylı orta məktəbinin tədris işləri üzrə direktor müavini işləmişdir. Cəlilabadın Privolni kənd məktəbində işləyərkən "Molla Nəsrəddin" jurnalının redaktoru Cəlil Məmmədquluzadə ilə tanış olmuşdur. Azərbaycan müəllimlərinin birinci qurultayında Cəlil Məmmədquluzadə ilə çəkdiyi şəkil "Kommunist" qəzetində dərc olunmuşdur.

"Molla Nəsrəddin" jurnalında "Sancaq", "Yoldan keçən", "Qarnı yırıq", "Qənbərli" imzaları ilə çıxış etmişdir. Mirzə Cəlillə vaxtaşırı məktublaşmışdır.

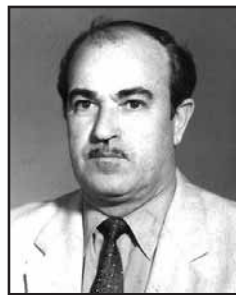
QƏNBƏROV Rəfael İbrahim oğlu (d.30.06.1939, Lənkəran şəhəri - 26.03.2011, Lənkəran şəhəri) - əmtəəşünas, respublikanın Fəxri dəmir-yolçusu.

Lənkəran şəhər 4 saylı orta məktəbini (1957), Xarkov Dövlət İnstitutunu əmtəəşünas ixtisası üzrə bitirib (1972).

Əmək fəaliyyətinə 1955-ci ildə Lənkəran Dəmiryol Stansiyasında fəhləlikdən başlayıb. Sonralar müxtəlif vəzifələrdə işləyib.

1977-2000-ci illərdə Port İliç (indiki Liman şəhər) Dəmiryol Stansiyasının rəisi işləyib. Dəmiryol stansiyasında sərnişin və yük qatarlarının ahəngdar işləməsində, dövlət sifarişlərinin yerinə yetirilməsində xidmətləri vardır.

Lənkəran və Liman şəhər Sovetlərinin deputatı olub, SSRİ Dəmiryol Nazirliyinin fəxri döş nişanları və fəxri fərmanlarla təltif olunub.

QƏNBƏROV Şakir Talib oğlu (d. 26.04.1938, Lənkəran rayonu Kənarməşə kəndi - 12.11.1997, Kənarməşə kəndi) - rabitəçi-mühəndis, Lənkəran rabitəsinin təşkilatçılarından biri, SSRİ-nin " Usta rabitəçisi" (1978).

Bakı Rabitə Texnikumunu (1960), Azərbaycan Politeknik İnstitutunu elektron rabitəsi mühəndisi ixtisası üzrə bitirmişdir (1966). Əmək fəaliyyətinə Bakı şəhər telefon şəbəkəsində elektromexanik kimi başlamışdır (1966). Bir il sonra Lənkəran rabitə qovşağında baş mühəndis işləmişdir. Sonralar Lənkəran 13 saylı texniki-istismar rabitə qovşağının rəisi (1970-1975), rabitə şöbəsinin rəisi (1975-1988), Lənkəran rabitə istehsalat birliyinin rəisi (1988-1991), Lənkəran rabitə qovşağının rəisi (1991-1993), Lənkəran telekommunikasiya qovşağının rəisi (1993-1997) olmuşdur.

Rəhbərliyi dövründə respublikada ilk dəfə Lənkəranda keçmiş SSRİ-nin bütün yerləri ilə birbaşa telefon rabitəsi yaradılmış, rayonun 33 kəndində yeni ATS quraşdırılmışdır.

Rabitənin inkişafında xidmətlərinə görə Qırmızı Əmək Bayrağı, "Şərəf Nişanı" ordenləri və medallarla təltif edilmişdir.

QƏND zavodu - Lənkəranda sahibkar Əsma Xanumov tərəfindən tikilmişdir (1833). Qənd

istehsalını artırmaqdan ötrü dövlətdən faizi qaytarmamaq şərtlə 6 il müddətinə 10 min manat ssuda götürərək, şəkər qamışı sahəsi salmışdır.

Vəfatından sonra fəaliyyəti dayanmışdır (1857).

QƏNDİKÜLÇƏ - şirniyyat növü. Unu ələyib üzərinə yağ, şəkər tozu, duz, acı xəmirə (və ya droj) əlavə etməklə qarışdırılır, ova-ova iç, sonra isə xəmir hazırlanır, onu qoz böyüklüyündə götürüb yuxalar açırlar. Hazırlanmış içdən müəyyən miqdar götürüb, açılan yuxanın içərisinə qoyulur, dörd tərəfdən yuxanın ağzı girdə şəkildə bükülür. İstənilən səviyyədə əllə yayılır. Bişirilmiş hissə alta çevrilir, testdə və ya tavada düzdükdə hər birinin üzərinə üç yerdə bıçaqla naxış vurulur və üç yerdə-naxışların üstünə fındıq içinin parası basılır. Fındıqların üzərinə yumurta ağısı çəkilir. Kündəyə düşdükdən sonra bişirilir.

QƏNİYEV Hüseynağa Ərəb oğlu (d. 26.04.1941, Lənkəran rayonu, Separadi kəndi) - jurnalist, politoloq, ictimai-siyasi xadim, Azərbaycan Respublikası ilk Milli Məclisinin üzvü (1992-1995), Azərbaycan Dövlət müstəqilliyinin bərpası haqqında Bəyannamə və Konstitusiya Aktının qəbul olunmasına səs vermiş və müstəqil Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasını hazırlayan Dövlət Komissiyasının üzvü (1995), Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (1978).

Orta məktəbi (1958), Azərbaycan Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsini (1964), Bakı Ali Partiya Məktəbini fərqlənmə ilə (1973) bitirmiş, əmək fəaliyyətinə "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində başlamışdır (1964-1970). Sonralar Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsində təlimatçı, təbliğat-təşviqat şöbəsi müdirinin müavini və müdiri (1973-1980), şəhər partiya komitəsinin ikinci katibi (1981-1983), Azərbaycan KP MK-da təlimatçı, məsul təşkilatçı (1983-1991), Masallı Rayon Partiya Komitəsinin birinci katibi (1991), Lənkəran-Astara regionu

üzrə Azərbaycan Respublikası Prezidenti Ali Nəzarət İnspeksiyaşının baş inspektoru (1992), "ANS" Müstəqil Yayım və Media Şirkətinin baş redaktorunun müavini (1999) və s. vəzifələrdə işləmişdir.

Dünyəvi elmlər, parlamentçilik və dövlət quruculuğu sahəsində dərin ensiklopedik biliyə və böyük təcrübəyə malikdir. Azərbaycanda müstəqil, dünyəvi və demokratik dövlətin qurulmasında, insan hüquqlarının və azadlıqlarının qorunmasında, dünya dövlətləri ilə beynəlxalq hüquqi öhdəliklər əsasında əməkdaşlıq prinsiplərinin həyata keçirilməsində fəal iştirak etmişdir. Dağlıq Qarabağ problemi ilə əlaqədar məsələnin müzakirəsində Azərbaycan Respublikası parlamentinin Avropa Şurasında (Strasburq) ilk nümayəndə heyətinə başçılıq etmişdir (1994). MDB ölkələri parlamentlərarası Assambleyasının insan hüquqların müdafiəsi və sosial siyasət komissiyasının üzvü olmuşdur (1994-1995).

Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsində işlədiyi dövrdə (1971-1981) maarifçiliyin inkişafında, xüsusilə xalq adət və ənənələrinin, folklorun qorunub saxlanması, kitabın təbliği sahəsində geniş və səmərəli fəaliyyət göstərmişdir. Rayonda mədəni-kütləvi tədbirlərin, o cümlədən, kitab, mahnı və idman bayramlarının təşəbbüsçüsü və təşkilatçısı olmuşdur.

Ədəbi yaradıcılığına 1963-cü ildən başlamışdır. "Ətirli çay" adlı ilk kitabı 1969-cu ildə "Gənclik" nəşriyyatında çap edilmişdir. 5 kitabın müəllifidir, respublikada, xarici ölkələrdə, o cümlədən ABŞ-da elmi, publisistik və bədii əsərləri çap olunmuşdur.

"Şərəf Nişanı" ordeni və medallarla təltif edilmişdir.

Əsərləri: Ətirli çay, B., 1969; Ömrün mənası, B., 1974; Yarışan tərəvəzlər, B., 1977; Zolaqlı yollar, B., 1981; *Ніччэ і дзень*, B., 1984; Müstəbid, B., 2001; Zəka və xarakter, B., 2011.

QIRQOVUL - çöl toyuğu. Talış meşələrində təsadüf edilir. Çəkisi 1-1,3 kq-dək olur. Oturaq quşdur. Aprel ayında quru qamış və ya kol cəngəlliklərində yuva qurur, 10-15 yumurta

qoyur. Yuvası turac yuvasına bənzəyir. Dişi qırqovul 25 gün kürt yatır. Bu zaman erkək qırqovul yuvanın yanından çəkilmir. Balalar iyun ayında çıxır. Əsasən bitki ilə qidalanır. Qiymətli ov quşudur.

QIZILAĞAC qoruğu - Xəzər dənizinin cənubi-qərb sahilində, Lənkəran rayonu ərazisində, şəhərin mərkəzindən 35 km aralı, Sara yarımadası istiqamətində yerləşir.

Qoruğa Qızılağac körfəzi, Kiçik Qızılağac körfəzi və onların sahil zonası daxildir.

88,4 min hektar ərazini əhatə edir. 62 min hektarı su ekvatoriyasıdır. Beynəlxalq əhəmiyyətli statusa malik olub, 248 növ quş, 30 növdən çox balıq saxlanır.

SSRİ Xalq Komissarları Sovetinin qərarı ilə 1929-cu il iyulun 3-də yaradılmışdır. Qoruğa Qızılağac körfəzi, Kiçik Qızılağac körfəzi və onların sahil zonası daxildir. Burada su, bataqlıq və çöl quşları mühafizə olunur. Şirin su hövzələrində çoxlu ördək, qaz, qaşqaldaq, qu quşu, həmçinin qızılgaz və s. qışlayır. Sahil hissəsində boz qaz, sığırçın, boz qarğa, çöl torağayısı və s. görmək olur. Körfəzdə qışlayan səhra quşları da vardır. Bəzəgə belə quşlardandır.

Qoruqda 27 növ məməli heyvan yaşayır. Bunlardan ağdiş yereşən və Zaqafqaziya kirpiləri səciyyəvidir. Canavar, porsuq, çay samuru, sürünən heyvanlardan 7 növ ilana təsadüf edilir.

Balıq ehtiyatı ilə də zəngindir.

QIZIPAŞA ((təxəllüsü; əsl adı və familiyası Novruzova Qızı Qasıməli qızı - d. 10.03.1883,

Lənkəran rayonu, Gərmətük qəsəbəsi - 1932, Bakı) - Lənkəran "Qadınlar klubu"-nun ilk üzvlərindən biri.

Kənddəki "Qadınlar klubu"nun sədri olmuşdur (1920). 1918-ci ildə türk zabiti Camal Paşanın özünə iqamətgah seçdiyi binada fəaliyyət göstərdiyinə görə ona Qızıpaşa adı ilə verilmişdir.

Qadınların hüquqlarının qorunmasında, savad kurslarının təşkilində xidmətləri vardır.

Azərbaycan qadınları nümayəndələrinin tərkibində Moskvada olmuş, V.İ.Lenin və N.Nərimanovla görüşmüşdür.

1932-ci ildə Bakıya köçmüş, Bülbülə qəsəbəsində yaşamışdır.

QIRMIZI AYPARA Cəmiyyətinin Lənkəran təşkilatı - təbii fəlakətdən zərər çəkənlərə, yaralı, xəstə əsgərlərə, hərbi əsirlərə, qaçqınlara və s. kömək göstərmək üçün yaradılmış humanitar təşkilat. Respublikamızda 1920-ci il martın 10-da general-leytenant Əliağa Şıxlınskinin vəsədəti ilə təşkil edilmişdir. İnsanpərvərlik, qərəzsizlik, neytrallıq, müstəqillik, könüllülük, birlik və dünyəvilik prinsiplərinə əsaslanmışdır.

"Azərbaycan Qırmızı Aypara Cəmiyyətinə dövlət qayğısının artırılması haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 31 yanvar 2004-cü il tarixli sərəncamı olmuşdur. 1994-cü il noyabrın 25-də Milli Məclis Azərbaycan Qırmızı Aypara Cəmiyyəti haqqında qərar qəbul etmiş və respublikamızda humanitar təşkilat kimi təsdiq edilmişdir.

1999-cu ilin oktyabr ayında Qırmızı Aypara Cəmiyyətinin Lənkəran regional mərkəzi yaradılmışdır. Mərkəzə Lənkəran, Astara, Lerik, Masallı, Yardımlı, Biləsuvar, Cəlilabad, Neftçala və Salyan rayonları daxildir.

Lənkəranda 8 min nəfərədək üzvü vardır. 95 ilk təşkilatda birləşmişdir. Yədulla Şabanov, Dadaş Mirzəyev, Ramiz Əliyev, Füzuli Həsənov və başqaları müxtəlif illərdə cəmiyyətin Lənkəran təşkilatının sədri işləmişlər.

Lənkəranda cəmiyyətin yaradılmasının 90 illiyi geniş qeyd edilmişdir (2010, fevral).

QIZILBALIQ - qızılbalıqkimilər fəsiləsindən balıq.

Respublikamızın əsasən qərb, o cümlədən cənub bölgələrində yayılmışdır. Bədəni silindrik-uzunsovdur. Başı quyruğa doğru getdikcə nazıqlaşır, üzərində qara ləkələr vardır. Uzunluğu 61-130 sm, çəkisi 6-23 kq-dək olur. 9-10 ilədək yaşayır. Mühüm vətəgə balığıdır. Lənkəranda bu balığın erkəyinə qızılbalıq, kürülüsünə azadmahı deyirlər.

Əsasən noyabr-dekabr aylarında çaya girir,

əsas dəstəsi burada bir il qaldıqdan sonra yetkinləşir. Kürüsünü axar suya, daşlar arasında düzəltdiyi yuvaya tökür və üzərini çınqıllı qumla örtür. Kürütökmə müddəti oktyabr ayından yanvara qədər davam edir. Körpələr çayda iki ilə qədər qaldıqdan sonra dənizə keçirlər.

Ədəbiyyat: U. Əbdürrəhmanov, R. Qayıbova, H. Abbasov. Bizim balıqlar, B., 1966.

QIZILQAZ - flaminqo dəstəsinin bir növü. Quşlar sinfinin qazkimilər dəstəsinə daxildir. Hündürlüyü 110-120 santimetrədək olur. Dimdiyi enli, gödək, çəhrayı rəngli olub, tükü qara-dır. Boynu və qılçaları uzundur. Ağ qanadlarının ucları çəhrayı, ayaqları çəhrayı-qırmızıdır.

Dəniz və duzlu göllərdə böyük dəstələrlə yaşayırlar. Qızılağac qoruğuna, Sara adasına Volqa boyundan uçub gəlirlər. Xəzər dənizinin şimal və şərq sahillərində palçıqdan konus şəkilli yuva tikirlər. Yuvaları öz boyları hündürlükdə olur. Ayaqları uzun olduğundan ayaq üstə yumurtlayırlar.

Çox ehtiyatlı olduqlarına görə onları tutmaq çətin olur. Gözlərinə işıq düşdükdə yerlərindən tərpənmirlər. Gecələr üzünə işıq salmaqla tutmaq olur.

Sudakı molyuskalar, xırda balıqlar və s. ilə qidalanır. Çəkisi 3,4-4 kiloqramdır.

Ədəbiyyat: Ş. Əfəndiyeva. Azərbaycan qoruqları, B., 1948.

QIZLAR məktəbi - ancaq qızların təhsil aldığı müxtəlif tipli məktəb. Sovet dövrünün ilk onilliklərinə qədər belə məktəblərə "Ünas" (*bax* "Ünas") deyilirdi. Lənkəranda Məryəm xanım Teymur bəy qızı Bayraməlibəyovanın rəhbərliyi ilə "Ünas" qızlar məktəbi fəaliyyət göstərmişdir (1918-1920).

1905-ci ildə Lənkəranda qadınlar üçün ayrıca orta məktəb açılmışdır. Belə bir məktəb 1914-cü ildə Alekseyevka (indiki Bürcəli) kəndində də olmuşdur.

Sovet hakimiyyəti illərində qadınlar arasında savadsızlığın ləğvi ilə əlaqədar ayrıca məktəblər və savad kursları təşkil edilmişdir.

1944-1950-ci illərdə Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbində ancaq qızlar oxuyurdular. Həmin illərdə bu təhsil ocağı "Qızlar məktəbi"

adı ilə tanınırdı. 1950-ci ildən sonra oğlanlar və qızlar bir yerdə oxumağa başlamışlar.

QIZYURDU - Talış dağlarının ən yüksək zirvələrindən biri. Hündürlüyü 2433 m-dir. Qayalıq və quru çöl landşaftı var. Lerik rayonundan İran sərhədinədək uzanır.

QIYMƏBADIMCAN - yemək növü. Hazırlanma qaydası: ət pörtülür, soğanla birlikdə qeyməkəşlə döyülür. Yağda qızardıldıqdan sonra üzərinə duz, sarıkök, zəfəran, istiot və azca darçın əlavə edilir. Badımcanı hazırlamaq üçün onu yuyub dörd tərəfdən qabığı alınır. Alınmış qabıq bir tərəfdən yenidən yarılır, duzlanır və bir saatadək saxlanılır. Acı suyu çəkildikdən sonra badımcan təzədən yuyulur, acılığı tamam çəkilir və tavada əridilmiş yağda qızardılır. Sonra həmin qiymədən badımcanın kəsik yerinə doldurulur və səliqə ilə tavaya düzülür. Üzərinə azca su əlavə edilir və dəmə qoyulur. Plov və ya çörəklə yeyilir.

QIYMƏQATIQ - yemək növü. Hazırlanma qaydası: ət xırdaca doğranır və yağda qovrulur. Soğanı da ayrıca qovurmaq lazımdır. Ətin müəyyən hissəsi döyülərək, fındıq boyda kiçik küftələr hazırlanır. Qovrulmuş ət və soğanın üzərinə su, duz, istiot, sarıkök və azca darçın əlavə edilir. Küftələr ona qatılır. Sonra üzərinə abqora və müəyyən qədər şəkər tozu əlavə edilir. Adətən plovla yeyilir.

Lənkəran toylarında geniş yayılmışdır.

QODƏSƏ - Lənkəranda kənd. Günəhir kənd icra nümayəndəliyinə daxildir. Rayon mərkəzindən 37 km şimal-qərbdə yerləşir. Şərqdən Diryan, qərbdən Türkəncil kəndləri və meşələrlə əhatə olunmuşdur. Yaşayış məntəqəsinə 1999-cu ildə kənd statusu verilmişdir.

Qodəsə toponimii talış dilindəki "qo" (inək), "təsə" (boğulmaq) sözlərindən yaranıb, "inək boğulan yer" mənasını verir. "Təpənin çökəkliyində yerləşən kənd" mənasında işləndiyini ehtimal edənlər də var.

Əhalisi 114 nəfərdir, 59 nəfəri qadındır (2017). 22 ailə təsərrüfatında birləşib. 98 hektar

əkinə yararlı torpaq sahəsi var. Əhali heyvandarlıq və əkinçiliklə məşğuldur.

QONAQPƏRVƏRLİK - qonağa hörmət əlaməti. Digər xalqlarda olduğu kimi, Lənkəranda da qonağa xüsusi hörmət vardır. Nəsildən-nəsilə keçən adətə görə qonaq üçün ən yaxşı otaq ayrılır. Qonağın gəlişi ilə əlaqədar zəngin süfrə açılır. Süfrəyə milli xörəklər, xüsusilə plov, ləvəngli cücə, növbənöv balıq, qoyun kababı və s. düzülür.

Səyyahlar və coğrafiyaşünaslar Aleksandr Düma, Hacı Zeynalabdin Şirvani (1780-1836), Abbasqulu ağa Bakıxanov (1794-1846), Mirzə Nəsrulla Bahar (1834-1883) və başqaları Lənkəran qonaqpərvərliyi haqqında məlumat vermişlər.

Dünya şöhrətli siyasətçi, ümummilli lider Heydər Əliyev, tanınmış dövlət xadimləri SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin sədri V.N. Podqornı, Sov.İKP MK katibi F.D.Kulakov, RSFSR Nazirlər Soveti sədrinin müavini V.İ.Koçemasov, Finlandiyanın prezidenti U. Kekkonen, görkəmli şair və yazıçılar Nikolay Tixonov, Y. Yeftuşenko, Oleq Şestinski, Süleyman Rüstəm, Özbəkistanın xalq şairi Zülfıyyə, gürcü şairi Karlo Kaladze, ukraynalı şair Vitali Korotıç, latış yazıçıları Eqons Livs, Vitautas Bubnis, təyyarəçi-kosmonavtlar V. Jolobov, V.Sevastyanov V. Popoviç, V. Bıkovski, B. Volenov və başqaları Lənkəranın qonaqpərvərliyinə, milli mətbəximizin zənginliyinə heyran qaldıqlarını bildirmişlər.

QONAQPƏRVƏRLİK abidəsi - Lənkəranın "Azərbaycan" deyilən hissəsində, şəhərin indiki Heydər Əliyev prospektində, Diaqnostika mərkəzinin yaxınlığında ucaldılmışdır.

Abidə xalqlar dostluğunu, Lənkəranın iqtisadi və sosial həyatını əks etdirən rəngli mozaika ilə bəzədilmişdir.

1972-ci ilin oktyabrın 5-də RSFSR ədəbiyyatı və incəsənət ustaları nümayəndələrinin iştirakı ilə açılmışdır.

Ona "Dostluq" abidəsi də deyilir.

2005-2008-ci illərdə müasir tələblər səviyyəsində yenidən qurulmuşdur.

QORXMAZ Kadusi (təxəllüsü; əsl adı və фамиliyası Qorxmaz Kamil oğlu Məmmədov - d. 13.03.1970, Lənkəran rayonu, Separadi kəndi) - aqronom, şair, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2006).

Bədii yaradıcılığa məktəb illərindən başlamışdır. İlk şeiri "Aşkarlıq" qəzetində çıxmışdır (2003). Sonralar respublikanın müxtəlif mətbuat orqanlarında çap olunmuşdur.

Yaradıcılığında həyata, doğma torpağa, Vətənə bağlılıq əsas yer tutur. Yazıçılar Birliyi Lənkəran bölməsində kitablarının təqdimatı keçirilmişdir.

Əsərləri: Bir gün dönəcəyəm, B., 2005; Məni zirvələrə qaldıran əllər, B., 2008; Ruhum göyə dönən gün, B., 2010.

QOVUN, yemiş - istisevən, qabıqkimilər fəsiləsindən birillik bitki. Gövdəsi sürünən, yarpaqları iri və uzun saplaqlıdır. Lənkəranda dəyirmi, uzunsov növləri yayılmışdır. Rayonun Şağlaser, Veravul, Xarxatan, Cil və s. kəndlərdə daha məhsuldardır.

QOVURĞA - çəraz.

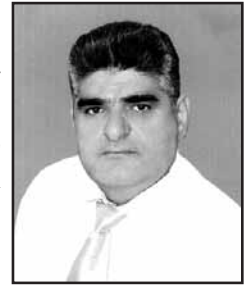
Buğda, qarğıdalı, mərçi, noxud, küncüt, boranı dənəsi, qoz və fındıq ləpəsi, kişmiş, qaysı və s. qarışıqından hazırlanır.

Çəraz kimi istifadə edilir.

QROSSHEYM armudu - meyvə növü. Hündürlüyü 10-15 metr, budaqları xırda tikanlıdır.

Lənkəranın meşə və düzən yerlərində yayılmışdır. Aprel ayında çiçəkləyir, meyvələri payızın ilk aylarında yetişir. Bu armud növü uzun illər Bakı Dövlət Universitetində işləmiş (1927-1946), Azərbaycan SSR EA Botanika İnstitutunun təşkilatçısı və direktoru olmuş (1936-1947) akademik A.A. Qrossheyms tərəfindən yetişdirilmiş və yayılmışdır.

A.A. Qrossheyms (1888-1948) "Qafqaz florası", "Azərbaycan florası", "Talış dağları" və s. kitabların müəllifidir.

QU - quş cinsi. Çəkisi 7-10 kq, bəzən 13 kq olur. Bədəninin uzunluğu 180 sm-ə çatır. Ayaqları qısa, lələkləri yumşaq, ağ olur. Azərbaycanda bu quş dəniz sahillərində, xüsusilə Lənkəranın düzən yerlərində, o cümlədən Qızılağac qoruğunda qışlayır. Su bitkiləri və onun kökləri ilə qidalanır. Dənizə və göllərə yaxın yerlərdə düzəltdiyi yuvaya 5-7 yumurta qoyur.

Ölümlərini qabaqcadan hiss edirlər. Ölüm-dən qabaq özlərinə məxsus həzin bir səda çıxaraq həyatla vidalaşırlar. Maraqlıdır ki, diş və ya erkək öldükdən sonra, digəri çox yaşamır.

QUBADOV Elşad İlham oğlu (d.23.01.1966, Lənkəran şəhəri) - həkim-cərrah, tibb üzrə fəlsəfə doktoru (2009).

Lənkəran şəhər 10 sayılı orta məktəbini (1983), N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun müalicə-profilaktika fakültəsini (1991) bitirib.

Lənkəran şəhər 9 sayılı məişət texnikası təmiri atelyesində (1983-1984), 1 sayılı çay fabrikində (1984-1985) fəhlə işləyib.

1992-ci ildən Lənkəran mərkəzi xəstəxanasında travmatologiya-ortopediya şöbəsində işləyir.

2000-ci ildən birinci dərəcəli travmatoloq-ortopeddir.

"Bud sümüyünün xroniki osteomyelitinin cərrahi müalicəsi" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə edərək, alimlik dərəcəsi alıb.

Azərbaycan Travmatoloqlar və Ortopedlər Assosiasiyasının üzvüdür (2010).

6 elmi məqalənin, 11 tezinin, 4 səmərələşdirici təklifin müəllifidir.

Respublika və beynəlxalq elmi konfransların iştirakçısıdır.

QUBADOV İlham Malik oğlu (d. 21.12.1933, Lerik rayonu, Aşağı Gədik kəndi) - həkim-cərrah, Şəfqət və Sağlamlıq Fondu Lənkəran şöbəsinin sədri (1990-cı ildən).

N. Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu bitirmişdir (1956).

Biləsuvar rayonunda 1960-cı ilədək həkim

kimi fəaliyyət göstərmişdir. 1960-1962-ci illərdə təhsilini Turner adına Leninqrad Ortopediya və Travmatologiya İnstitutunun klinik ordinaturasında davam etdirmişdir.

1967-2011-ci illərdə Lənkəran mərkəzi xəstəxanasında işləmişdir. Rayonlararası ortopediya-travmatologiya şöbəsinin təşkili onun adı ilə bağlıdır. Uzun illər şöbənin müdiri olmuşdur. Təşəbbüsü ilə İlizarovun iş üsulu respublikanın rayonları arasında ilk dəfə Lənkərandə tətbiq edilmişdir. Bu sahədəki iş təcrübəsi yayılmışdır. Gənc tibb mütəxəssislərinin hazırlanmasında xidmətləri vardır.

QULAMOV Samid Bəhlul oğlu (d. 05.05.1925, Astara rayonu, Əsxənəkəran kəndi - 31.03.2003, Lənkəran şəhəri) - iqtisadçı, ictimai xadim, SSRİ Dövlət bankı əlaçısı (1980).

Bakı Statistika Texnikumunu (1949), Azərbaycan Dövlət Xalq Təsərrüfatı İnstitutunu (1955), Moskva Ali Partiya Məktəbini (1961) bitirib.

Lənkəran Rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri (1962-1963), Lerik Rayon Partiya Komitəsinin birinci katibi (1963-1970), SSRİ Dövlət Bankı Lənkəran şöbəsinin müdiri (1970-1991) işləmişdir.

1963 və 1967-ci illərdə Azərbaycan SSR Ali Sovetinə deputat seçilmişdir.

Lənkəranın iqtisadi, sosial, mədəni-quruculuq həyatında fəal iştirak etmişdir.

Orden və medallarla təltif olunmuşdur.

QULİYEV Ağahüseyn İman oğlu (d. 15. 03. 1923, Lənkəran rayonu, Göyşaban kəndi - 13.11.1975, Göyşaban kəndi) - Böyük Vətən müharibəsinin veteranı, bölmə komandiri, Lenin ordenli (1945).

Lənkəran şəhər "Vodniy" orta məktəbini bitirdikdən sonra könüllü olaraq müharibəyə

getmişdir (1942). Qırmızı Bayraqlı Suvorov ordenli Rilski-Korostenski atıcı diviziyasının bölmə komandiri olmuşdur. Oder çayı uğrunda döyüşdə göstərdiyi şəxsi igidliyinə görə Lenin (1945), sonralar I və II dərəcəli "Vətən" müharibəsi ordenlərinə layiq görülmüşdür. Berlinin alınmasında iştirak etmişdir.

Vaxtı ilə döyüşdüyü Stalinqrad (Volqoqrad) şəhərində adına məktəb və klub vardır. Vilnüs şəhər 37 saylı orta məktəbinin "Döyüş şöhrəti" muzeyində həyat və döyüş fəaliyyətini əks etdirən xüsusi guşə təşkil edilmişdir.

Müharibədən sonra kənddəki balıqçılıq kolxozunda briqadir və kolxoz sədri işləmişdir.

Lənkəran ağsaqqallar və veteranlar şurasının üzvü olmuşdur. Gənclərin hərbi-vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində xidmətləri vardır.

QULİYEV Ağaxan Əyyub oğlu (d.19.06.1955, Lənkəran rayonu, Hirkan qəsəbəsi - 30.02.1984) - müəllim, şərqşünas.

Hirkan qəsəbə orta məktəbini (1973), Azərbaycan Dövlət Universitetinin şərqşünaslıq fakültəsini (1979) bitirmişdir. İranda tərcüməçi (1978-1979), Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbində fars dili müəllimi (1979-1983) işləmişdir.

1983-cü ildə Sovet Ordusu tərkibində Əfqanıstan Respublikasında hərbi xidmətdə olmuş, Kabil yaxınlığında mühasirəyə düşərək qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Ölümündən sonra "Qırmızı Ulduz" ordeni ilə təltif edilmişdir (1988).

Hirkan qəsəbə orta məktəbinə, qəsəbədəki küçələrdən birinə adı verilmiş, vaxtı ilə dərs dediyi şəhər 1 saylı orta məktəbində ömür yolunu əks etdirən Xatirə muzeyi təşkil edilmişdir.

QULİYEV Ağamir Ağası oğlu (d. 22.03.1926, Lənkəran şəhəri - 24.10.1993, Bakı) - şərqşünas, filologiya elmləri doktoru (1988).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1942), Azərbaycan Dövlət Universitetinin şərqşünaslıq

fakültəsini (1957) bitirmişdir.

Azərbaycan EA Şərqşünaslıq İnstitutunun Cənubi Azərbaycan şöbəsində işləmişdir. "Görkəmli Azərbaycan səyyah - alimi Hacı Zeynalabdin Şirvani" mövzusunda namizədlik (1963), "Hacı Zeynalabdin Şirvaninin "Ri-yazus-səyahət" və "Hacı Məhəmmədli Şirvaninin "Həqiqətül-Həqayiq" mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə etmişdir.

Orta əsr şərq yazılı abidələrinin tarixi və nəşri, mətnşünaslığın nəzəri məsələləri, XIX əsr Cənubi Azərbaycan tarixi mövzusunda 150-dək elmi məqalənin, 6 kitabın və s. müəllifidir.

Böyük Vətən müharibəsinin iştirakçısı olmuş, orden və medallara layiq görülmüşdür.

QULİYEV Ağarza Səməd oğlu (d. 26.12.1898, Lənkəran şəhəri - 15.09.1976, Bakı) - kinorejissor və aktyor, Azərbaycan SSR Əməkdar incəsənət xadimi (1960).

Azərbaycan Teatr Məktəbində oxumuş (1924), kinofabrik nəzdindəki ikiillik kino emalatxanasını (1927) bitirmişdir. Kinostudiyada fəaliyyətə 1924-cü ildə kinoaktyor kimi başlamış, rejissor assistenti, 1934-cü ildən kinorejissor işləmişdir. Azərbaycan kino sənətinin inkişafında xidmətləri olmuşdur. Yaradıcılığına kino aktyoru kimi başlamış, "Bayquş" (1924), "Gilan qızı" (1928), "Dağlara hücum" (1930), "Əlsiz adamlar" (1932) filmlərində çəkilmişdir.

1934-cü ildən kino rejissoru kimi fəaliyyət göstərmişdir. "Vətən oğlu" (1941) və "Bəxtiyar" (1942) kino novellalarının, "Dostlar" (1934), K.Brakinski ilə birgə çəkdiyi "Almas" (1936), "Yeni horizont" (1941), həmçinin "Qara daşlar" (1958), "Səhər" (1960), "Ulduz" (1964), T.Tağızadə və R.Əsgərovlə birgə çəkdiyi "Mən ki, gözəl deyildim" (1967) bədii filmlərin rejissorudur.

"Azərbaycan diviziyasının düşərgələrində" (1932), "Neft keşikçiləri" (1937), "Qayğı" (1943),

"Xəzər nefti" (1948), "Mingəçevir" (1950), "Xəzər neftçiləri" (1952), "Mahnı bayramı" (1954), "Pambıq tarlalarının mexanizatorları" (1960), "Sən bunu bilməlisən" (1961) və s. sənədli filmlər çəkmiş, bir sıra sovet filmlərini Azərbaycan dilinə dublyaj etmişdir.

QULİYEV Atakişi Ağadədə oğlu (d.20.08.1934, Lənkəran rayonu, Sütəmurdov kəndi) - ictimai xadim, respublikanın Əməkdar mühəndisi (1982).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1952), Azərbaycan Politeknik İnstitutunun hidromeliyorasiya fakültəsini (1957) bitirmiş, əmək fəaliyyətinə Azərbaycan Çayçılıq, Üzümçülük və Sub-

tropik Bitkilər Elmi-Tədqiqat İnstitutunun Lənkəran filialında mühəndis-mexanik kimi başlamışdır. 1958-ci ildə Bakıya gələrək əmək fəaliyyətini Qaradağ tikinti materialları kombinatında davam etdirmiş, mühəndis-mexanik, sex rəisi, baş mexanik, baş mühəndis, Güzdək tikinti materialları kombinatının direktoru (1967-1968), Qaradağ tikinti materialları kombinatının direktoru (1968-1980), Qaradağ sement zavodunun direktoru (1980-1985), Bakı Şəhər Qaradağ Rayon XDS İcrayyə Komitəsinin sədri (1985-1991), Qaradağ Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müavini (1991-1992), Bakı şəhər Tikinti Tresti rəisinin müavini (1993-1995) işləmişdir.

Respublikanın ictimai-siyasi həyatında iştirak etmişdir. Bakı Şəhər Qaradağ Rayon Partiya Komitəsinin büro üzvü (1978-1991), Qaradağ rayon Sovetinin deputatı (1967-1991), iki dəfə Azərbaycan KP qurultaylarının nümayəndəsi olmuşdur.

Səmərələşdirici təklifləri vardır. Mişar daşlarının mexaniki üsulla yığılması və nəqliyyata yüklənməsi təklifindən MDB ölkələrinin tikinti materialları kombinatlarında istifadə olunur.

"Şərəf Nişanı" (1971), Qırmızı Əmək Bayrağı (1977) ordenləri, "Rəşadətli əməyə görə" və SSRİ XTNS-nin medalları ilə təltif edilmişdir.

QULİYEV Cəmil Elşad oğlu (d. 03.07.1963, Bakı) - kinorejissor, Azərbaycan Kinematoqrafçılar İttifaqının katibi (2003-cü ildən), respublikanın Əməkdar incəsənət xadimi (2013), Beynəlxalq Televiziya və Radio Akademiyasının akademiki və üzvü (2010).

Uzun illər Lənkəran şəhər 4 saylı orta məktəbinin direktoru olmuş Heybət Quliyevin və Lənkəran Şəhər Sovetinin sədri işləmiş Sona Quliyevanın nəvəsidir.

Ümumittifaq Kinematoqrafiya İnstitutunu kinorejissor ixtisası üzrə bitirmişdir (1984).

1984-cü ildən "Azərbaycanfilm" kinostudiyasında quruluşçu rejissor kimi çalışmış, bir çox sənədli və bədii filmlərə quruluş vermişdir. Quruluş verdiyi filmlər Fransa, İsveç, Türkiyə, Rusiya, Çexiya, Rumıniya və s. ölkələrin beynəlxalq festivallarında nümayiş etdirilmişdir.

Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin professorudur. Universitetin "Kino və televiziya sənəti" kafedrasının müdiri və dosenti (1998-2006), Beynəlxalq Audiovizual Festivalın direktoru (2000-2005), Azərbaycan Dövlət Film Fondunun (2006-cı ildən), mədəniyyət kanalının direktoru (2011-ci ildən) olmuşdur.

2013-cü ildən İcimai televiziya və Radio Yayınları Şirkətinin baş direktorudur.

Beynəlxalq Kinematoqrafiya Konfederasiyasının (1990), Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin (1996), Beynəlxalq Muzeylər Şurasının (2009) üzvüdür. "Humay" (1998), "Zirvə" (2010) mükafatları laureatıdır.

QULİYEV Cəmil Fərəməz oğlu (d.1973, Lənkəran şəhəri - 15.09.1992) - Qarabağ şəhidi.

Qarabağ hadisələri başlananda Rusiyada hərbi xidmətdə olmuşdur. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xalqa müraciətindən sonra Vətənə qayıtmış, Milli Ordu sıralarında xidmətə başlamış-

dır. Divanlılar istiqamətində Kəkilli yüksəkliyi uğrunda döyüşdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Bakıda Şəhidlər xiyabanında dəfn edilmişdir.

QULİYEV Cəmil Şamil oğlu (d. 24.03.1983, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, hüquqşünas, tarix üzrə fəlsəfə doktoru (2015).

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini əla qiymətlərlə (2000), Azərbaycan Beynəlxalq Universitetini hüquqşünaslıq ixtisası üzrə bakalavr pilləsini (2004), Lənkəran Dövlət Universitetini (LDU) tarix ixtisası üzrə magistraturanı (2007) bitirmişdir. 2007-2011-ci illərdə LDU-nun doktorantı olmuşdur.

2004-2005-ci illərdə hərbi xidmət keçmişdir.

Lənkəran Dövlət Universitetində baş laborant (2007-2013) işləmişdir.

2013-cü ildən Lənkəran Dövlət Humanitar Kollecinin tarix müəllimidir.

"Qafqaz Arxeoqrafiya Komissiyasının sənədləri Şimali Azərbaycanın Rusiya tərəfindən işğalını öyrənmək üçün mənbə kimi" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək tarix üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almışdır.

30-dan çox elmi məqaləsi vardır.

QULİYEV Eldəniz Cümşüd oğlu (d. 20.04.1952, Lənkəran şəhəri) - nasir, dramaturq, ssenarist, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (1988).

M.A.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunun dram və kinoaktyorluq fakültəsini bitirib (1974).

Əmək fəaliyyətinə Bakıdakı 1 saylı taksi parkında motorçu köməkçisi işləməklə başlamışdır (1969). Sonralar mədəniyyət sarayında gecə gözetçisi, Azərbaycan Musiqili Dövlət Komediya Teatrında fəhlə, inzibatçı və rejissor assistenti (1970-1972), C. Cabbarlı adına "Azərbaycanfilm" kinostudiyasında inzibatçı, rejissor assistenti işləmişdir (1973-1979). Moskvada ikiillik ali ssenari və rejissorluq kurslarında təhsil almışdır (1979-1981).

C.Cabbarlı adına "Azərbaycanfilm" kinostudiyasında xronikal, sənədli və elmi-kütləvi filmlər birliyinin böyük redaktoru, "Azərbaycanfilm" studiyası redaksiya heyətinin bədii şurasının və dövlət film qəbul komissiyasının üzvü (1982-1986), "Debut" eksperimental gənclik yaradıcılıq studiyasının baş redaktoru (1987-1993), "Azarkino-video" istehsalat birliyinin baş redaktoru (1993-1996), ABA teleşirkətinin baş redaktoru, "Respublika" qəzetinin əməkdaşı (1996-2002) olmuşdur.

Bədii yaradıcılığa 1978-ci ildən başlamış, ilk hekayəsi "Azərbaycan" jurnalında çap olunmuşdur. "Gəlimli-gedimli dünya", "Tilsimli dairə", "Beşatılan", "Mürşüd kişi niyə susur" pyesləri tamaşaya qoyulmuşdur.

"Şehirli ləçək", "Cırtıdan və div" cizgi filmlərinin, "Pirverdinin xoruzu", "Yuxu" qısametrajlı bədii filmlərin, "Belə bir kənd var", "Qara qızılın qara üzü", "Parlament", "Hava haqqında" sənədli filmlərin, "Cin mikrorayonda", "Kölgədə 40 dərəcə isti", "Cansıxıcı əhvalat", "Xocalı faciəsi", "Həyat, söylə sən kiminsən?", "777 sayılı iş" tammetrajlı bədii filmlərin, "Mozalan" satirik kinojurnalı üçün müxtəlif süjetlərin ssenari müəllifidir.

Bir sıra ədəbi mükafatlara layiq görülmüşdür.

Əsərləri: Ağ yuxu, B., 1985; Kölgəsiz adam, B., 1998; Rasim Balayev, B., 1999.

QULİYEV Elşad Heybət oğlu (23.01.1941, Cəlilabad şəhəri - 28.05.2008, Bakı) - müəllim, ictimai xadim, respublikanın Əməkdar incəsənət xadimi (1989), tarix elmləri namizədi (1990).

Lənkəran şəhər 4 saylı orta məktəbini (1958), Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini (1963), Moskva İctimai Elmlər Akademiyasını (1985) bitirmişdir.

Atası Heybət Quliyev uzun illər Lənkəran şəhər 4 saylı orta məktəbinin direktoru, anası Sona Quliyeva Lənkəran şəhər Sovetinin sədri işləmişlər.

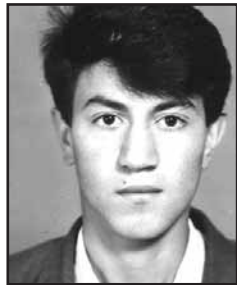

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran Pedaqoji Məktəbində ədəbiyyat müəllimi kimi başlamışdır (1963-1965). Sonralar Azərbaycan Televiziya Verilişləri Komitəsində tərcüməçi, televiziya proqramları Baş redaksiyasının baş redaktoru, komitə sədrinin birinci müavini (1966-1983), Azərbaycan Dövlət Televiziya və Radio Verilişləri Komitəsinin sədri (1983-1990,1992) işləmişdir. 1990-cı ildən Azərbaycan "Bilik" Maarifçilik Cəmiyyəti İdarə Heyətinin sədri idi.

Kütləvi informasiya vasitələrinin - televiziyanın elmi-nəzəri problemləri ilə məşğul olmuş, 1990-cı ildən Azərbaycan Dövlət İncəsənət Universitetində televiziya üzrə xüsusi kurs apar-mışdır.

Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı olmuş, Qırmızı Əmək Bayrağı, "Şərəf Nişanı" ordenləri ilə təltif edilmişdir.

QULİYEV Əkrəm Məcid oğlu (d. 07.09.1975, Lənkəran rayonu, İstisu qəsəbəsi - 22.04.1994) - Qarabağ şəhidi.

1994-cü ildə Milli Ordu sıralarına çağırılmışdır. Füzuli, Qubadlı uğrunda döyüşlərdə iştirak etmişdir.

Tərtər rayonunun müdafiəsi zamanı qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Qəsəbə qəbiristanlığında basdırılmışdır.

QULİYEV Əsəd Şahmar oğlu (d.1909, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi - 05.01. 1998, Xolmili kəndi) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi, SSRİ Maarif əlaçısı, kənd veteran-lar şurasının sədri (1974).

Kənddəki yeddiillik məktəbini (1927), Lənkəran Kənd Təsərrüfatı Texnikumunu (1929), Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu (1934), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun kimya-biologiya fakültəsini (1959) bitirmişdir. Rayonun "Sə Toloş" qəzetində şöbə müdiri (1935-1941) işləyərkən silaha sarılaraq, Böyük Vətən

müharibəsi cəbhələrində iştirak etmişdir (1941-1943), Cənubi Qafqaz uğrunda döyüşdə ağır yaralanaraq tərxis olunmuşdur. Müharibədən sonra rayonun Seydəkəran kənd Sovetinin sədri (1943-1945), kolxozun sədri (1945-1946) işləmişdir. 1946-cı ildən ömrünün axırınadək Xolmili kənd orta məktəbinin direktoru olmuşdur.

İş təcrübəsi yayılmışdır.

Gənc nəslin hərbi-vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində xidmətləri olmuşdur.

QULİYEV Fərman Ağadadə oğlu (d.19.05, 1937, Lənkəran rayonu, Sütəmurədov kəndi) - aqronom, kənd təsərrüfatı elmləri doktoru, professor (1988), respublikanın Əməkdar aqronomu (1982), Beynəlxalq Eko-Energetika Akademiyasının həqiqi üzvü (1996), Azərbaycan Çay Assosiasiyasının prezidenti (1999).

Lənkəran Subtropik Bitkilər Texnikumunu (1954), Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun aqronomluq fakültəsini (1959), Ümumittifaq Çay və Subtropik Bitkilər Elmi-Tədqiqat İnstitutunun aspiranturasını (1965) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Azərbaycan Bağçılıq və Subtropik Bitkilər Elmi-Tədqiqat İnstitutunun Lənkəran filialında kiçik elmi işçi (1959-1961) kimi başlamışdır. Sonralar Ümumittifaq Çay və Subtropik Bitkilər Elmi-Tədqiqat İnstitutunda kiçik elmi işçi (1961-1962), Ümumittifaq Dağ Bağçılıq və Sənaye Gülçülüüyü elm-istehsalat birliyində (Soçi şəhəri) baş elmi işçi (1965-1967), Azərbaycan Bağçılıq, Subtropik Bitkilər Elm İstehsalat Birliyi Lənkəran filialının direktoru (1968-1984), Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunda meyvəçilik və subtropik bitkilər kafedrasının müdiri (1984-1989), Azərbaycan Respublikası Prezidenti aparatı yanında ərazi idarəetmə orqanları ilə iş şöbəsinin böyük məsləhətçisi (1991-1995), İran İslam Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyində meyvəçilik və subtropik bitkilər sahəsi və Ərdəbil Azad İslam Universitetinin elmi-tədqiqat işləri üzrə müşavir (1996-1998), Azərbaycan Milli EA Genetika və

Seleksiya İnstitutu subtropik bitkilərin genetikası və seleksiyası şöbəsinin müdiri (1989-2002), Lənkəran Dövlət Universiteti iqtisadiyyat və aqrotexnologiya kafedrasının müdiri (2002-2015) işləmişdir.

2015-ci ildən Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Lənkəran Regional Elm Mərkəzinin direktorudur.

Azərbaycanda çay bitkisinin intensiv becərilmə texnologiyasının elmi və praktik əsaslarının öyrənilməsində xidmətləri çoxdur. Lənkəran-Astara bölgəsinin torpaq-iqlim şəraitində limon, naringi, portağal, kinkan, qreypfrut, şeddok və s. sitrus bitkilərinin açıq torpaq şəraitində yetişdirilməsinin, yeni subtropik bitkisi olan feyxoanın becərilməsinin elmi-praktik əsaslarını işləyib hazırlamışdır. Bundan əlavə o, zeytun, əncir, innab, nəcib dəfnə, badam, kivi bitkiləri üzərində elmi tədqiqat işləri aparmış və onların sənaye miqyaslı yetişdirilməsi üçün Azərbaycanın aqroiqlim potensialını müəyyən etmişdir.

Təşəbbüsü ilə Lənkəranda SSRİ məkanında ilk dəfə olaraq feyxoa bitkisinin inkişafına dair Ümumittifaq elmi-praktik konfransı (1983) və "Xəzərsahili subtropik bölgələrində çayçılıq və onun inkişaf problemləri" haqqında İran-Azərbaycan müştərək elmi-praktik konfransı (2003) keçirilmişdir.

SSRİ Ali Attestasiya Komissiyası ekspert şurasının üzvü (1988), SSRİ Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Elmi-Texniki Şurasının üzvü (1973), "Subtropik bitkilər" elmi jurnalı redaksiya heyətinin üzvü (1990), respublika Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Elmi-Texniki Şurasının üzvü, respublika Ali Attestasiya Komissiyası ekspert komissiyasının üzvü (1994) olmuşdur.

"Xalqlar Dostluğu" ordeni (1973), "Əməkdə fərqlənməyə görə" və "Əmək rəşadətinə görə" medalları, fəxri fərmanlarla təltif edilmişdir.

300-dən çox elmi məqalənin, o cümlədən 27-dən çox monoqrafiya, tədris vəsaiti və metodik göstərişlərin, 4 ixtiranın müəllifidir. Elmi rəhbərliyi altında 20 aspirant və dissertant hazırlamışdır.

Elmi əsərləri rus, gürcü, ingilis, çin, ispan, fars və digər dillərə tərcümə olunmuşdur.

2017-ci ilin may ayında Lənkəranda anadan olmasının 80 illiyi qeyd edilmiş, AMEA prezidenti, akademik Akif Əlizadənin imzası ilə fəxri Fərmanla təltif edilmişdir.

Əsərləri: Feyxoə bitkisi, B., 1976; Kəltura çay v Azerbaydjane, B., 1983; Rejim orošeni çaynıx plantaçii, B., 1983; Çayçılığın praktikasi, B., 1984; Feyxoə, B., 1985; Azərbaycanda zeytunun (*Olea europeae* L.) genefondu, B., 2007; Zeytun bitkisi, B., 2007; Azərbaycanda çayın becərilməsinin elmi-praktik əsasları (C.Məmmədov və F. Abdullayevlə birlikdə), B., 2012; Əsərlər toplusu (I cild), B., 2013; Çayçılıq, B., 2014; Əsərlər toplusu (II cild), B., 2015; Əsərlər toplusu (III cild), B., 2017 və s.

QULİYEV Hacıməmməd Hacıbaba oğlu (d.02.06.1951, Lerik rayonu, Dico kəndi - 26.05.2010, Lənkəran şəhəri) - pədaqoq, "Məşəl" jurnalının baş redaktoru (1999-2010), Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2004), Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (2001).

Müstəqil mətbuatın yaradıcılarından biridir.

1973-cü ildə, hərbi xidmətdən sonra, ailəsi ilə Lənkəran şəhərinə köçmüşdür.

Rusiyanın Altay vilayətində Barnaul Universitetinin filologiya fakültəsini bitirmiş, 20 ildən çox ibtidai təhsil aldığı Dico kənd məktəbinə rəhbərlik etmişdir.

Bədii yaradıcılığa 1972-ci ildən başlamış, "Şəfəq" ədəbi-bədii jurnalının baş redaktoru (1997-1998), "Məşəl" ədəbi-bədii, elmi-publisistik jurnalının baş redaktoru (1999-2010), "Bizim era" ədəbi-bədii, ictimai-siyasi qəzetinin təsisçisi və baş redaktoru (2005-2010) olmuşdur.

"Qızıl qələm" və H.B.Zərdabi adına mükafatların laureatıdır.

Çoxlu sayda roman, povest, hekayə, esse və publisistik yazıların müəllifidir. "Qəm qapısı" kitabı ölümündən sonra çap olunmuşdur.

Məzarı Lənkəranın Böyük bazar qəbiristanındadır.

Əsərləri: Ayrılıq, B., 1997; Bəyaz saçların

yaşıl işığında, B., 2007; Elm və zəka işığında, B., 2008; Qəm qapısı, B., 2011.

QULİYEV Heybət Murtuza oğlu (d. 10.03.1913, Lənkəran şəhəri - 18.10.1981, Lənkəran şəhəri) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi, SSRİ Maarif əlaçısı.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun təbiyyat-kimya fakültəsini bitirmişdir (1933). Pedaqoji fəaliyyətinə Cəlilabad rayonunda başlamış, əvvəl müəllim, sonralar məktəb direktoru və rayon xalq maarif şöbəsinin müdiri işləmişdir.

Böyük Vətən müharibəsinin ilk günlərindən cəbhədə olmuşdur. 1944-cü ildə yaralandığına görə ordudan tərxis olunmuş, Cəlilabad rayonunda maarifçilik fəaliyyətini davam etdirmiş, rayon Partiya Komitəsinin katibi, 1950-1953-cü illərdə Dəvəçi rayon Xalq Maarif Şöbəsinin müdiri işləmişdir. 1953-cü ildən ömrünün axırınadək Lənkəran şəhər 4 saylı orta məktəbinin direktoru olmuşdur. "İkinci dərəcəli Vətən müharibəsi" ordeni və medallarla təltif olunmuşdur. Maarifçilik sahəsindəki xidmətlərinə görə üç dəfə "Qabaqcıl maarif xadimi" adına layiq görülmüşdür. 3 çağırış Lənkəran şəhər Sovetinin deputatı olmuşdur.

QULİYEV İbrahim Oruc oğlu (d.21.12.1951, Lənkəran şəhəri) - hüquqşünas, hüquq elmləri doktoru (2002), professor (2004), SSRİ Daxili İşlər Nazirliyinin Əməkdar işçisi (1987).

Liman şəhər 1 saylı orta məktəbini (1968) bitirmişdir. Hərbi xidmətdən sonra Rusiya Federasiyasında Daxili İşlər Orqanlarına daxil olmuş, bir müddət orada rəhbər vəzifədə işləmişdir. Azərbaycan Respublikasının sabiq Daxili İşlər Naziri Arif Heydərovun dövləti ilə Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Orqanlarında xidmətini davam etdirmək üçün vətənə qayıtmışdır.

SSRİ-nin Daxili İşlər Nazirliyinin Kaunas şəhərində milis məktəbini, SSRİ Daxili İşlər Nazirliyinin ali məktəbini, daha sonra Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin və SSRİ Daxili İşlər Nazirliyi kollegiyasının qərarı ilə SSRİ Daxili İşlər Nazirliyinin İdarəetmə Akademiyasının ittifaq respublikaları üçün rəhbər kadrları hazırlayan birinci fakültəsinə göndərilmiş, oranı əla qiymətlərlə bitirdikdən sonra həmin Akademiyanın məqsədli adyunkturasında (aspiranturasında) saxlanmışdır. Uğurla namizədlik dissertasiyası müdafiə edərək hüquq elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır. Sonradan Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin xüsusi göndərişi əsasında Moskva şəhərindəki Rusiya Federasiyası Daxili İşlər Nazirliyinin İdarəetmə Akademiyasının əyani doktoranturasına daxil olmuşdur. Doktorluq dissertasiyasını müvəffəqiyyətlə müdafiə edərək hüquq elmləri doktoru alimlik dərəcəsi almışdır.

Əmək fəaliyyətinə milis (polis) orqanlarında başlamış, Azərbaycan SSR Daxili İşlər Nazirliyinin baş inspektoru (1975-1976), Gəncə (1977-1988), Quba (1988-1989), Yevlax (1991-1992), Yardımlı və Astara (1992-1993) rayonları daxili işlər şöbələrinin rəisi işləmişdir.

1993-cü ildə məlum Lənkəran hadisələri zamanı Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin olunmasında, dövlətçiliyimizin qorunmasında fəal mübarizə aparmış, qanunsuz silahlı separatçı dəstələr tərəfindən girov götürülərək yeddi gün həbsdə saxlanmışdır. Azərbaycan dövləti və xalqı qarşısında göstərdiyi xidmətlərinə görə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin 24 avqust 1993-cü il tarixli fərmanı ilə Astara Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı təyin edilmişdir. İcra Hakimiyyətinin başçısı işlədiyi dövrdə rayonun sosial-iqtisadi həyatında mühüm işlər həyata keçirilmiş, quruculuq işləri artmışdır.

18 aprel 2001-ci ildə öz təşəbbüsü ilə Astara Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsindən istefaya getmişdir.

Polis polkovnikidir. Qarabağ müharibəsinin iştirakçısıdır. İkinci ixtisas kimi Gəncə Kənd Təsərrüfatı Akademiyasının iqtisad fakültəsini bitirmişdir.

Nümunəvi fəaliyyətinə və qüsursuz xidmətlərinə görə keçmiş SSRİ-nin Daxili İşlər Nazirliyinin Əməkdar işçisi adına, Milis əlaçısı döş nişanına, fəxri fərmanlara layiq görülmüş və çoxsaylı medallarla təltif olunmuşdur.

Azərbaycan KİVİHİ-nin Hacı Zeynalabdin, "İnam", "Vətən" mükafatlarını almış, respublikada "İlin ən yaxşı ziyahısı" fəxri adına layiq görülmüşdür. Rusiya Federasiyasında işlədiyi dövrdə haqqında xidməti fəaliyyəti ilə bağlı "Peşyə sevgi" adlı sənədli povest yazılmışdır.

2003-cü ildən Milli Aviasiya Akademiyasının professoru, Hüquqşünaslıq kafedrasının müdürüdür. Akademianın nəzdində fəaliyyət göstərən Dissertasiya Şurasına sədrlik edir.

2003-cü il yanvar ayından Milli Aviasiya Akademiyasının professoru, hüquqşünaslıq kafedrasının müdürüdür.

Milli münəqişə zəminində baş vermiş hadisələr və yerli özünüidarəetmə mövzusunda 6 monoqrafiya, 250-dən artıq elmi məqalənin, o cümlədən dərslik, dərs və elmi-metodik vəsaitlərin müəllifi, bir çox kitabların elmi redaktorudur.

40-a yaxın hüquq üzrə fəlsəfə doktorlarına elmi rəhbərlik etmiş, 2 hüquq elmləri doktorunun elmi məsləhətçisidir. 20 iddiaçı artıq hüquq üzrə fəlsəfə doktorluğunu müdafiə edərək alimlik dərəcəsi almışdır.

Qüsursuz və səmərəli fəaliyyəti SSRİ Daxili İşlər orqanları tərəfindən qiymətləndirilmiş, "Xidmətdə fərqlənməyə görə" (1972), "Milis əlaçısı" (1975), "Fasiləsiz işinə görə" - II dərəcəli (1981), "Fərqlənməyə görə" (1987), SSRİ Daxili İşlər Nazirliyinin Xatirə (1991) döş nişanları və medallarla, o cümlədən dəfələrlə nazirliyin fəxri fərmanları ilə təltif edilmiş, Quba, Gəncə şəhər və rayon Sovetlərinin deputatı olmuş, SSRİ Daxili İşlər Nazirliyinin Əməkdar işçisi və "İlin ən nüfuzlu ziyahısı" adına (1996) layiq görülmüşdür.

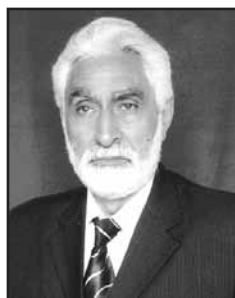
QULİYEV Qabil Əzizulla oğlu (d. 19.04.1949, Cəlilabad rayonu, Tahirli kəndi) - aktyor, Azərbaycan SSR Əməkdar artisti (1979), Azərbaycan Respublikası Xalq artisti (2000), Azərbaycan Respublikası Prezidentinin mükafatçısı (2007).

Bakı Neft Sənayesi Məktəbini (1967), Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunun dram və kino aktyorluğu fakültəsini (1972) bitirmişdir. Təhsil illərində respublika Akademik Dram Teatrında yardımçı aktyor heyətində çalışmış, institutun tədris teatrının səhnəsində Alxan ("Bahar suları", İ. Əfəndiyev), Prezident ("Məkr və məhəbbət", F.Şiller) rollarında oynamışdır.

1972-1973-cü illərdə SSRİ Dövlət Kinematografiya Komitəsinin Moskvadakı hərbişəkilmiş kino bazasında işləmişdir. 1973-cü ilin dekabr ayından N.B. Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrının aktyorudur.

150-dən çox müxtəlif xarakterli rollarda çıxış etmişdir.

Əsas rolları: Həsənalı ("Mahnı dağlarda qaldı", İ.Əfəndiyev), Kartaşov ("Nəsillər, eşidin!", M.Musiyenko), Qacar ("Vaqif", S.Vurğun), Xan ("Lənkəran xanının vəziri", M.F. Axundov), Oqtay ("Oqtay Eloğlu", C.Cabbarlı), İsgəndər ("Ölülər", C.Məmmədquluzadə), Mirzə ("Olanlardan-keçənlərdən", Ü.Hacıbəyov), Lətif ("Yuxuda zarafat", V.Hüseynov), Şəfəq Poladov ("Prokuror", M.Əliyev), Xoca Abdulla ("Min illərin işığı", Kamil Abdullayev), professor Əhmədzadə ("Yeddi şam", Ə.Nəsirov), Mərvan ("Şeyx Zahid Gilani", B.Rzayev), Sultan Süley-

Q. Quliyev S.Vurğunun "Qacar" dramından Qacar rolunda

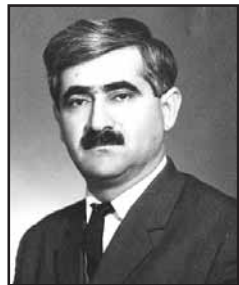
man ("Füzuli", A.Cavad), Əlvan ("Varlı qadın", Ə. Əmirli) və s.

Kino-filmlərə çəkilmişdir.

Bədii qiraət ustası kimi Lənkəranın mədəni-kütləvi tədbirlərində iştirak edir.

Lənkəranda anadan olmasının 60 illiyi geniş qeyd edilmişdir.

QULİYEV Mehrəli Sadıq oğlu (d. 15.02.1923, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi - 13.09.

1976, Lənkəran şəhəri) - aqronom - bioloq, qabaqcıl kənd təsərrüfatı işçisi.

Veravul kənd orta məktəbini (1938), Gəncə Kənd Təsərrüfatı Texnikumunu (1954), Azərbaycan Dövlət Universitetinin biologiya fakültəsini bitirmişdir (1964).

Əmək fəaliyyətinə Vilvan kəndindəki təsərrüfatda hesablayıcı kimi başlamış (1936-1942), sonralar hesabdar (1943-1948), mühasib (1948-1949), Vilvan və Boladi kənd Sovetlərinin sədri (1949-1951), "Kommunizm" kolxozunun sədri (1954-1964), sovxozun direktoru (1964-1968), Baloglan Abbasov adına sovxozun direktoru (1968-1970), Lənkəran toxumçuluq idarəsinin müdiri (1970-1976) işləmişdir.

Rəhbərlik etdiyi təsərrüfatlarda çayçılığın və tərəvəzçiliyin inkişafında xidmətləri olmuşdur. Qabaqcıl təsərrüfat rəhbəri kimi tanınmış, iş təcrübəsi yayılmışdır.

Azərbaycan müəllimlərinin IV qurultayının iştirakçısı olmuş (1964), "Şərəf Nişanı" ordeni (1964), Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı ilə təltif edilmişdir.

QULİYEV Məhərrəm Böyükağa oğlu (d. 13.04.1968, Lənkəran) - alim-aqronom, ictimai xadim.

Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Akademiyasını alim-aqronom ixtisası üzrə bitirmişdir.

Lənkəranın "Aurora" (indiki Hirkan) sovxozunda aqronom, Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsinin Lənkəran rayon şöbəsində mütəxəssis və idarə rəisi, Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının müavini (2003-2006),

Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının regional idarəetmə və yerli özünüidarəetmə orqanları ilə iş şöbəsinin baş məsləhətçisi işləmişdir (2006-2011).

Lənkəranın sosial-iqtisadi inkişafında mühüm xidmətləri vardır.

2011-ci il iyulun 1-dən Ağstafa Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısıdır.

Dövlət qulluğunun baş müşaviridir.

QULİYEV Mustafə Zəkəriyyə oğlu (d. 10.03.1893, Şəki şəhəri - 1938) - ictimai xadim, keçmiş Lənkəran Qəza İnqilab Komitəsinin ilk sədrlərindən biri (1920).

1913-cü ildə Kiyev Universitetində oxuyarkən inqilabi hərəkata qoşulmuş, RK (b) P Kiyev Komitəsi müsəlman bölməsinin sədri seçilmişdir. 1919-cu ildə Bakıya qayıtmış, Azərbaycan bolşeviklərinin gizli fəaliyyətində iştirak etmişdir.

1919-cu illərin axırlarında Lənkəranda partiya özəklərinin yaradılmasında iştirak etmişdir. Azərbaycanda Sovet hakimiyyətinin qələbəindən sonra Lənkəran Qəza İnqilab Komitəsinin sədri işləmişdir.

Repressiya olunmuşdur.

QULİYEV Nəriman Ağadədə oğlu (d. 04.05.1946, Lənkəran rayonu, Sütəmurədov kəndi) - musiqişünas, respublikanın Əməkdar mədəniyyət işçisi (1991).

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1963), A.Zeynallı adına Bakı Orta İxtisas Musiqi Məktəbini (1967), Ü. Hacıbəyov adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının xalq çalğı alətləri şöbəsini (1974) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə C.Cabbarlı adına Lənkəran yeddiillik musiqi məktəbində başlamış (1967-1974), Lənkəran orta ixtisas musiqi məktəbində xalq çalğı alətləri şöbəsində şöbə müdiri (1975), məktəbin direktoru işləmişdir (1976-2015).

Lənkəranda musiqi kadrlarının hazırlanmasında, mədəni-kütləvi tədbirlərin təşkilində xidmətləri vardır.

QULİYEV Rüşət Atakişi oğlu (06.05.1963, Bakı şəhəri) - iqtisadçı, ictimai xadim, Milli Məclisin üzvü, iqtisad elmləri doktoru (2004), professor (2009).

Lənkəran şəhər 4 sayılı orta məktəbində oxumuş, sonra təhsilini Bakı şəhər 102 sayılı orta məktəbində davam etdirmişdir. 1986-cı ildə T. Şevçenko adına Kiyev Dövlət Universitetinin iqtisadiyyat fakültəsini bitirərək, indiki Azərbaycan Texniki Universitetində əmək fəaliyyətinə başlamışdır.

2009-cu ildən həmin universitetin "İqtisadi nəzəriyyə və iqtisadiyyatın dövlət tənzimlənməsi" kafedrasının professorudur.

1999-cu ildən "European Tobacco-Baku" ASC idarə heyətinin sədridir.

2005-ci ildə 73 sayılı Lənkəran şəhər seçki dairəsindən Milli Məclisə deputat seçilmişdir. İqtisadi siyasət komitəsinin üzvüdür. Azərbaycan-Danimarka, Azərbaycan-Hindistan, Azərbaycan-İtaliya, Azərbaycan-Ukrayna parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qruplarının, GUAM-ın Parlament Assambleyasında Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvüdür.

2003-cü ildən Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Sahibkarlar Şurasının, Azərbaycanda İxracın və İnvestisiyaların Təşviqi Fondunun himayəçilər şurasının, 2005-ci ildən Azərbaycan-Türkiyə İş Adamları Birliyinin Azərbaycan üzrə həmsədridir.

Böyük Britaniya, İtaliya, Küveyt, Çin Xalq Respublikası, Almaniya, Şimali Kipr, Ukrayna və digər ölkələrdə beynəlxalq konfransların iştirakçısı olmuşdur.

6 monoqrafiyanın, 4 dərsliyin, 140 elmi əsər və məqalənin müəllifidir.

Elmi məqalələri ABŞ, Türkiyə, Rusiya, Ukrayna, Çexiya, Latviya Qazaxıstan və digər ölkələrdə müxtəlif dillərdə çap olunmuşdur.

QULİYEV Yaşar Əliməmməd oğlu (d. 01.01.1940, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi - 24.09.2001, Vilvan kəndi) - pedaqoq, qabaqcıl təhsil işçisi.

1955-ci ildə Vilvan yeddiillik məktəbini bitirdikdən sonra təhsilini Veravul kənd orta məktəbində davam etdirmişdir. Orta təhsilə yiyələndikdən sonra, 1958-ci ildə Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun riyaziyyat fakültəsinə daxil olmuşdur. İnstitutu 1963-cü ildə bitirmiş, Lerik rayonunun Şingədülən kənd məktəbində fizika-riyaziyyat müəllimi işləmişdir. Çox keçməmiş Sovet Ordusu sıralarına çağırılmışdır. Atasını Kırım uğrunda döyüşlərdə qəhrəmancasına həlak olmuşdu. Anası Şirin Mustafa qızı böyük əzab-əziyyətlə uşaqlarını böyüdü bəy-bəy çatdırmışdı.

Ailə vəziyyətinə görə ordudan tərxis olunub. 1964-cü ildə Lənkəran rayonunun Separadi kənd orta məktəbində pedaqoji fəaliyyətini davam etdirib. Sonralar Separadi məktəbinin direktoru (1964-1974), Veravul kənd orta məktəbinin direktoru (1974-1995), Vilvan kənd orta məktəbinin direktoru (1995-2001) işləmişdir.

QULİYEV Qızılqül Polad qızı (d.20.06.1960, Lənkəran rayonu, Separadi kəndi) - aktrisa, Lənkəranda ilk professional qadın aktrisalarından biri.

M.A.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunun mədəni-maarif fakültəsini bitirib (1987).

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran 32 sayılı səyyar-mexanikləşdirilmiş tikinti dəstəsində başlayıb (1978). Sonralar Separadi kənd mədəniyyət evinin direktoru (1979-1981) işləyib.

1981-ci ildən N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrının aparıcı aktrisalarındandır. Teatrda işlədiyi müddətdə 100-dən çox maraqlı obraz yaratmışdır. Katya ("Yerin cazibəsi", A.Sofronov), Anna ("Məhəbbətsiz şəhər",

A.Mədətovun "Sezarın qətli" tamaşasından bir səhnə. *Sezar rolunda Əlibala Əsgərov, Kleopatra rolunda Qızılgül Quliyeva*

L.Ustinov), Lalə ("Billür sarayda", İ.Əfəndiyev), Məryəm ("Mahmud və Məryəm", Elçin), Nəzifə ("Uca dağ başında", Y.Səmədzadə), Ana ("Ana laylası", İ.Coşqun), Durna ("Durna", S.Rüstəm), Sevil ("Sevil", C.Cabbarlı), Gülcəhan ("Nadir şah", N.Nərimanov), Nahidə ("Ləyaqət", H. Mirələmov), Püstə ("Qaraca qız", S.S.Axundov), İokasta ("Şah Edip", Sofokol), Kleopatra ("Sezarın qətli", A.Mədətov), Aqripina ("Şeytan oynayır", M.Xubainin), Nayman ana ("Manqurt", Ç.Aytmatov) və s. kimi yadda qalan obrazlar yaratmışdır.

Respublika teatr festivallarında müxtəlif dərəcəli diplomlara layiq görülmüşdür.

Özbəkistan, Türkiyə, Gürcüstan respublikalarında qastrol səfərlərində olmuşdur.

QULİYEVA Sərmə Mustafa qızı (d.10.03.-1936, Lənkəran rayonu, İstisu qəsəbəsi) - istehsalat qabaqcılı, respublikanın Əməkdar çay ustası (1975).

Əmək fəaliyyətinə 1957-ci ildə Kirov adına (indiki İstisu) çayçılıq sovxozunda başlamış, 1964-cü ildə manqa-başçısı seçilmişdir.

Başçılıq etdiyi manqa 1975-ci ildə rayonda ən yüksək göstəriciyə nail olmuş, hər hektar sahədən 27 sentner əvəzinə 60 sentner yaşıl çay yarpağı yığılmışdır.

"Şərəf Nişanı" ordeninə, respublikanın Əməkdar çay ustası, "Qəhrəman ana" fəxri adlarına layiq görülmüşdür.

QUMBAŞI - Lənkəranda kənd. Rayon mərkəzindən 22 km uzaqda, Bakı-Astara şose və dəmir yolu kənarında, Lənkəran ovalığında yerləşir.

Liman şəhər icra nümayəndəliyinə daxildir. Cənubdan Şirinsu kəndi, şimaldan Masallı rayonu, şərqdən Xəzər dənizi, qərbdən Boladı kəndi ilə əhatə olunmuşdur.

Xəzər tərəfindən başlanan qumluq sahələri burada qurtardığı üçün kəndə Qumbaşı adı verilmişdir. İldırım Şükürzadənin yazdığına görə, Qumbaşının mənası "qumluğun başladığı yer" deməkdir.

Əhalisi 1439 nəfərdir, 720 nəfəri qadındır (2017). 12 "Qəhrəman ana" yaşayır.

Ərazisi 102 hektardır, 305 ailə təsərrüfatı var. Əhali balıqçılıqla, heyvandarlıqla və əkinçiliklə məşğuldur.

İnqilabdan əvvəl rus sahibkarları kənddə iki-mərtəbəli bina inşa etmişlər. XIX əsrin axırlarında burada balıq duzlama sexi və balıq hisləmə sexi təşkil edilmişdir.

Kənddə orta məktəb, klub, kitabxana tibb məntəqəsi, məscid və s. vardır.

QUMBAŞIÇAY - Lənkəranda çay. Talış dağlarının şərq yamaclarından başlanır, rayonun şimal ərazisindən keçərək Liman şəhərindən 8 km aralı Kiçik Qızılağac körfəzinə tökülür. İldə 400 milyon kubmetrə qədər su axıdan bu çay körfəzin suyunu şirinləşdirməklə balıqçılığın inkişafında əhəmiyyətli rol oynayır.

Boladıçay və Masallı rayonunun cənubundan keçən Boradigahçay Qumbaşıçayın ən uzun qollarıdır. Bu qollar Qumbaşı kəndi yaxınlığında əsas çaya qovuşduqdan sonra suyu artır.

QUMBAŞI körpüsü - Lənkəranla Masallı rayonu sərhədindədir. Bakı quberniyasının qərarı ilə 1872-ci ildə ağac materialından tikilmişdir. 1972-ci ildə müasir nəqliyyata uyğun yenidən qurulmuşdur.

*Lənkərana giriş
Qumbaşı kəndindən başlanır*

QUMBAŞI məktəbi - 1936-cı ildə təşkil edilmişdir. İlk müdiri Mirzəmməd müəllim olmuşdur (1936-1941). Sonrakı illərdə Əyyub Mehdiyev (1942-1944), Rəhim Qasimov (1945-1960), Qurban Quliyev (1961-1966), Böyükağa Həmidov (1967-1972), Sahib Həsənov (1973-1993), Rəhib Həşimov (1994-1997), Əlihəsən Cavadov (1998-1999), Şakir Qasimov (2000-2003), Mahmud Babayev (2003-2011), Sübhü Rəcəbov (2011-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəb ilk illərdə Tofiq Hüseynovun mülkündə yerləşmişdir. İndiki məktəb Novı Afondan gəlmiş kilsə xadimləri tərəfindən tikilmişdir (1902).

1936-1960-cı illərdə ibtidai, 1961-1982-ci illərdə əsas məktəb kimi fəaliyyət göstərmiş, 1983-cü ildə orta məktəbə çevrilmişdir.

Məktəbdə 191 şagird oxuyur, 23 müəllim dərş deyir (2017).

QUMRU - quş növü. Göyərçinə oxşayır, lakin ondan kiçik və zərifdir.

Çəkisi 110-130 qramdır, gümüşü rəngdə olur. Boynunun arxasında açıq-boz və qara ləkələr vardır. Lənkəranda yayılmışdır. Evlərin damlarında, meşə və kolluqlarda, ağacları yuva qururlar.

"QURANİ-KƏRİM" - müsəlmanların müqəddəs dini kitabı.

Həzrəti Məhəmməd Peyğəmbərə (ə.s.) təqribən 23 il ərzində Allah-taala tərəfindən mələk Cəbrayıl vasitəsilə vəhy olunmuşdur. 114 surədə, 6204, yaxud 6236 ayədən, 77 min 934 sözdən ibarətdir.

"Quran"ın fəsilələrini təşkil edən surələr bir-birindən "Bismillahir-rəhmanir-rəhim"lə ayrılır. Yalnız 9-cu surə bu sözlə başlanmır. Bunun səbəbini onun 8-ci surənin ardı olması ilə izah edirlər.

Hər surə ayələrə (şərti olaraq cümlə, ya ibarələrə) bölünür. Ayələr bir, iki və ya bir neçə sözdən, bəzən də bir-iki və ya bir neçə cümlədən ibarətdir. Ayələrdə 1-dən 68-ə qədər söz mövcuddur. "Quran"ın ən uzun surəsi "Bəqərə" 286 ayədən, ən qısa surəsi "Kövsər" 3 ayədən ibarətdir.

Əksər müsəlman ailələrində olduğu kimi, Lənkəranda da elə bir ailə tapılmaz ki, orada "Qurani-Kərim" olmasın.

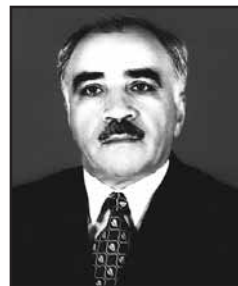
Lənkəran xanı general Mirmustafa xanın qızıl su ilə nəqşlənmiş "Qurani-Kərim"ın əlyazma nüsxəsi onun nəsil varisi Hacı Mirhaşım Talışlı tərəfindən qorunurdu. Bu gün isə müqəddəs kitab Mirhaşım müəllimin razılığı ilə əmisi oğlu professor Əzizəğa Talışskinin evində saxlanır.

Ədəbiyyat: "Qurani-Kərim" (Azərbaycan dilində tərcümə), B., 1991; İslam (qısa məlumat kitabı), B., 1985.

QURBANOV Ələddin Əbdül oğlu (d. 20.04. 1943, Lənkəran rayonu, Tütəpeştə kəndi - 10.04. 2010, Tütəpeştə kəndi) - mühəndis-mexanik, ictimai-siyasi xadim.

Xolmili kənd orta məktəbini (1960), S.Ağamalıoğlu adına Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu mühəndis-mexanik ixtisası üzrə (1967) və Bakı Ali Partiya Məktəbini (1973) bitirmişdir.

Hərbi xidmətdən sonra 1967-ci ildə Lənkəran Maşın-Sınaq Stansiyasında baş mühəndis kimi əmək fəaliyyətinə başlamışdır. 1969-cu ildə Lənkəran Şəhər Komsomol Komitəsinin ikinci katibi, iki ildən sonra Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsində təlimatçı işləmişdir. 1973-cü ildə

Bakı Ali Partiya Məktəbini bitirdikdən sonra Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsi sənaye və nəqliyyat şöbəsinin müdiri təyin edilmişdir. Bu vəzifədə dörd il işləmiş, 1977-ci ildə Lənkəran şəhər Xalq Deputatları Soveti İcraiyə Komitəsinin sədri seçilmişdir. Lənkəranda fəaliyyəti dövründə şəhərin sosial və mədəni həyatında mühüm işlər görülmüş, abadlıq və quruculuq işləri genişlənməmişdir.

1980-ci ildə Azərbaycan KP MK-ya irəli çəkilməmiş, əvvəl kənd təsərrüfatı şöbəsində təlimatçı, sonra təşkilat-partiya işi şöbəsinin inspektoru işləmişdir.

1982-1987-ci illərdə Azərbaycan Qutqaşen (indiki Qəbələ) Rayon Komitəsinin birinci katibi olmuş, rəhbərliyi və təşkilatçılığı ilə rayonun sosial-iqtisadi həyatında mühüm işlər həyata keçirilmişdir. Bu dövrdə Qəbələnin kəndlərində xəstəxanalar, uşaq bağçaları, klub və mədəniyyət evləri, rayonun 14 kəndində məktəb, 600 yerlik mədəniyyət evi, kitab evi, rabitə evi, müasir tipli bazar, çay evi, avtovağzal, rayonun dörd yerində beşmərtəbəli yaşayış binası tikilmiş, Böyük Vətən müharibəsində həlak olanların xatirəsinə abidələr inşa edilmiş, körpülər salınmış, məscidlər təmir edilmiş, böyük idman kompleksi yaradılmışdır..

Taxılçılıq, tütünçülük və heyvandarlıq sahəsində əsaslı işlər görülmüşdür. Qəbələdə tütün fermentləmə zavodu, konserv zavodu, televiziya ötürücü stansiyası inşa edilmiş, şəhərə içməli su çəkdirilmişdir.

Şəxsi təşəbbüsü nəticəsində İsmayilli-Qəbələ və Zərağan-Vardanlı avtomobil yollarının Qəbələdən keçən hissəsi əsaslı sürətdə təmir edilmişdir. Qəbələ tarix-diyarşünaslıq muzeyi, İsmayıl bəy Qutqaşının ev muzeyi tikilmiş və istifadəyə verilmişdir.

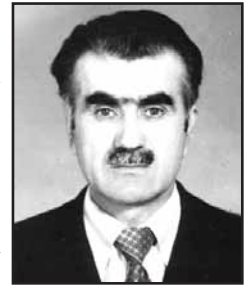
1988-ci ildən ömrünün sonuna kimi Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Nazirliyində müxtəlif məsul vəzifələrdə işləmişdir.

X və XI çağırış Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı, Xalq istehlakı malları və əhaliyə xidməti komissiyasının üzvü olmuşdur.

Azərbaycan KP XXX və XXXI qurultaylarının nümayəndəsi olmuş, MK-nın tərkibinə seçilmişdir.

Orden və medalları vardır.

QURBANOV Ələkbər Həbib oğlu (d. 10. 05. 1922, Lənkəran rayonu, Şürük kəndi - 10.05. 1987, Şürük kəndi) - aqronom, istehsalat qabaqcılı, kənd veteranlar şurasının sədri (1980).

Lənkəran Kənd Təsərrüfatı Texnikumunu (1941), Miçurin adına Moskva Meyvə-Tərəvəzçilik İnstitutunu (1969) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Şürük kəndindəki təsərrüfatda aqroteknik kimi başlamış (1945-1950), M. Əzizbəyov adına kolxozda briqadir, kolxoz sədri, sovxoz direktoru (1951-1967) işləmişdir. Təsərrüfata rəhbərliyi dövründə iş təcrübəsi yığılmışdır.

Sonralar Maşın-Sınaq Stansiyasında baş aqronom, stansiyanın direktoru (1974-1979), Lənkəran tара müəssisəsinin direktoru (1975-1987) işləmişdir.

Böyük Vətən müharibəsinin iştirakçısı, rayon veteranlar şurasının üzvü idi. Gənclərin hərbi-vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində xidmətləri olmuşdur.

"İkinci dərəcəli Vətən müharibəsi", "Şərəf Nişanı" ordenləri, "Əməkdə fərqlənməyə görə", SSRİ XTNS-nin medalları ilə təltif edilmişdir.

QURBANOV Hüseynqulu Hacı Qurban oğlu (10.03.1890, Lənkəran şəhəri - 06.07.1966, Lənkəran şəhəri) - həkim, Lənkəran səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri, SSRİ-nin Səhiyyə əlaçısı.

Dördsinifli Lənkəran şəhər məktəbini (1918), Kazan Tibb İnstitutunu (1925) bitirmişdir. Lənkəranda yoluxucu xəstəliklər xəstəxanasının müdiri (1929-1944), daha sonralar Lənkəran dərivə-zöhrəvi xəstəxanasında işləmişdir.

Lənkəranda yoluxucu xəstəliklərinin ləğvində xidmətləri vardır.

QURBANOV Mirzə Əbdül oğlu (d. 20.06. 1941, Lənkəran rayonu, Tütəpeştə kəndi) - mü-

həndis-elektrik, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru (1985), professor (1993).

Lənkəran rayonu, Xolmili kənd orta məktəbini (1957, Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutunun energetika fakültəsini (1964), Azərbaycan EA-nın Fizika İnstitutunun aspiranturasını (1971) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə Azərbaycan Elektrotexnika Sənayesi Elmi-Tədqiqat İnstitutunun yarımkeçiricilərin elektrotexnikası laboratoriyasında mühəndis işləməklə başlamışdır (1964-1967). Sonra Azərbaycan EA Fizika İnstitutunda müsabiqə yolu ilə böyük mühəndis vəzifəsinə keçirilmiş (1967), Azərbaycan Milli EA Fizika İnstitutunun xüsusi konstruktor bürosunda şöbə müdiri işləmişdir (1980). Azərbaycan MEA Fizika İnstitutunda kompozit quruluşlar fizikası laboratoriyasının rəhbəri, Azərbaycan Texniki Universitetinin izolyasiya kafedrasının professoru, "Xəzər" Universitetinin tətbiqi və tibbi fizika kafedrasının müdiri olmuşdur.

"Dialektriklərlə məhdudlaşdırılmış qaz aralığında elektrik boşalmaları" mövzusunda namizədlik, "Polimer kompozisiyalı dielektriklərdə elektret, pyezo və piroelektrik, varistor, pyezorezistor və pozistor effektləri" mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə etmişdir.

Aktiv dielektrik və yarımkeçirici kompozisiya materialların alınması və onların fiziki xassələrinin tədqiqinə aid 200-dən çox elmi məqalənin, kitab və monoqrafiyaların müəllifidir.

QURBANOV Nəriman Hüseynqulu oğlu (d. 14.12.1932, Lənkəran şəhəri - 25.11.1999, Bakı) -

mühəndis, konstruktor, respublikanın Əməkdar səmərələşdiricisi (1975).

Lənkəran şəhər 4 saylı orta məktəbini (1950), Moskva Avtomexanika İnstitutunu (1955) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə Mingəçevir Maşınqayırma Zavodunda mü-

həndis-konstruktor kimi başlamışdır (1955-1957). Ömrünün axırınadək Azərbaycan Elmi-Tədqiqat və Layihə-Konstruktor Neft Maşın-qayırması İnstitutunda (AzİNMAŞ) mühəndis, böyük mühəndis, layihənin baş mühəndisi, şöbə müdiri, 1974-cü ildən elmi işlər üzrə direktor müavini işləmişdir (1957-1999).

Elmi rəhbərliyi ilə atqıya qarşı quyuağzı istismar və qazma avadanlıqları, quyuların təmiri və mənimlənməsi üçün mexaniki və hidravliki intiqallı yüksək mexanikləşdirilmiş qurğular, quyularda təzyiq altında endirmə-qaldırma əməliyyatlarını aparmaq üçün avadanlıqlar kompleksi, neft hasilatının intensivləşdirilməsi və quyuların sementlənməsi, kanat işləri və bir çox digər avadanlıqlar yaradılmışdır.

50-yə yaxın ixtiranın, 110-dan artıq elmi məqalənin müəllifidir.

Əməyi yüksək qiymətləndirilmiş, Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni və medallarla təltif edilmişdir.

Anadan olmasının 65 illiyi kollektiv tərəfindən geniş qeyd edilmişdir. AzİNMAŞ-ın foyesində şərəfinə Xatirə lövhəsi açılmışdır.

QURBANOV Rəsul Əbdülqəni oğlu (d.10.09.1973, Lənkəran rayonu, İstisu qəsəbəsi - 12.08.1992) - Qarabağ şəhidi.

1990-cı ildə qəsəbə orta məktəbini bitirdikdən sonra sovxozda fəhlə işləmişdir.

1992-ci ildə Milli Ordu sıralarında xidmətə başlamış, Həzi Aslanov adına alayın tərkibində vuruşmuşdur.

Ağdərə döyüş bölgəsində qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı qəsəbə qəbiristanlığındadır.

QURBANOV Təyyar Hüseynqulu oğlu (d. 02.10.1936, Lənkəran şəhəri - 2011, Bakı) - həkim, tibb elmləri doktoru (1972), professor (1974).

Lənkəran şəhər 4 saylı orta məktəbini (1953), N. Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun müalicə-profilaktika fakültəsini (1959), Azərbaycan EA aspiranturasını (1964)

bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə Lənkəranın Xolmili kənd həkim məntəqəsində başlamışdır (1959-1961). Sonralar Ukraynanın Xarkov şəhərində Endikronologiya Elmi-Tədqiqat İnstitutunda (1964-1972), Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda (1972-1984), Azərbaycan Tibb Universitetində (1984-1994) müxtəlif vəzifələrdə işləmişdir. 1995-2011-ci illərdə "Diabet-müalicə" mərkəzinin prezidenti, Beynəlxalq Diabet və Avropa Diabet Assosiasiyasının üzvü olmuşdur.

QURUMBA - Lənkəranda kənd. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 25 oktyabr 2011-ci il tarixli Sərəncamı ilə Qurumba və Narbağı kəndləri Rvo kənd inzibati ərazi dairəsi tərkibindən ayrılaraq, mərkəzi Qurumba kəndi olmaqla Qurumba kənd inzibati ərazi dairəsi yaradılmışdır. Babakişi Ağashirin oğlu Əkbərov Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının kənd üzrə nümayəndəsi təyin edilmişdir.

Lənkəran-Lerik şose yolunda, rayon mərkəzindən 9 km cənub-qərbdə, Talış dağlarının ətəyində yerləşir. Şərqdən Şağlaküçə, cənubdan Bəlləbur kəndləri, şimaldan və qərbdən meşə zolağı ilə əhatə olunmuşdur.

Kəndin adının "dağ yollarının girəcəyi - qapısı" (*B. Hüseynbalaoğlu, M.Talışlı. Lənkəran, B., 1990*), "Qəbirlər qapısı" (*M. Mirzəyev. Talış toponimlərinin qısa izahlı lüğəti, B., 1993*), "Qəbirlər bərəsi" (ərazi vahidliyinin arayışına əsasən) mənasında işləndiyini ehtimal edənlər vardır. E.Əhədovun fikrincə, Qurumba toponimi talış dilindəki "kuruvə" ("ku" dağ, təpə, "ru" çay, "və" ön, qabaq hissə deməkdir) sözlərindən yaranıb, "dağ çayının önündə" mənasını verir.

Ərazisi 160 hektar, əhalisi 1076 nəfərdir, 493 nəfəri qadındır, 222 ailə təsərrüfatı var (2017).

2000-2009-cu illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, Kamal Hüseynov sədri seçilmişdir. 2010-cu ildə Rvo bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

QURUMBA məktəbi - 1958-ci ildə təşkil edilmişdir. İlk müdiri Ağababa Məmmədovdur.

Sonrakı illərdə Fətəli Həsənov (1969-1978), Elxan Vəliyev (1978-2000), Yüzbaşı Ağayev (2000-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

1979-cu ildə əsas məktəbə çevrilmişdir. 131 şagird oxuyur, 22 müəllim dərs deyir (2017).

180 şagird yerlik indiki məktəb binası 2014-cü ildə istifadəyə verilmişdir.

QÜDRƏT Ülvü (təxəllüsü; əsl adı və familiyası Xəlilov Qüdrət Əsəd oğlu - d.10.03.1907, Lənkəran şəhəri - 17.04.1966, Lənkəran şəhəri) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi, şair.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun təbiyyat fakültəsini bitirmişdir (1934). Lənkəran Pedaqoji Texnikumunda müəllim işləmişdir.

İlk şeiri Lənkəranda çıxan "Sıə tolaş" (indiki "Lənkəran") qəzetində dərc olunmuşdur. Kiçik həcmli əsərləri Lənkəran Dövlət Dram Teatrında yaradılmış "Canlı qəzet"in səhnəsində tamaşaya qoyulmuşdur.

Ədəbiyyat: E.Əhədov, C.İbrahimov. Seminariyadan kollecə, B., 2004.

BİLİRSİNİZMİ?

1975-ci il oktyabrın 4-də Azərbaycanda Sovet ədəbiyyatı günləri iştirakçılarının bir qrupu Lənkəranda olmuşdur.

Qonaqlar arasında şairlərdən Nikolay Tixonov, Özbəkistanın Xalq şairi Zülfüyyə, Raisa Axmatova, gürcü şairi Karlo Kaladze, "Drujba Narodov" jurnalının baş redaktoru Sergey Baruzdin, ukraynalı şair Vitali Korotıç, latış yazıçıları Eqous Livs, Vitatas Bubnis, Azərbaycanın şair və yazıçılarından Süleyman Rüstəm, Hüseyn Abbaszadə, Tofiq Bayram, Mirvarid Dilbazi və başqaları olmuşlar.

Sosialist Əməyi Qəhrəmanı, Lenin mükafatı laureatı, Azərbaycanın Xalq şairi Nikolay Tixonova Lənkəran şəhərinin fəxri vətəndaşı adı verilmişdir.

L

L – Azərbaycan əlifbasının 18-ci hərfi. Sözün əvvəllində, ortasında və axırında işlənir.

LAYLA - şifahi xalq ədəbiyyatının geniş yayılmış formalarından biri. Adətən beşik başında xüsusi avazla oxunur. Lənkəranda təkcə körpələri yatıranda deyil, dörd-sərlərini də bəyatiyə çevirib oxuyurlar.

Müslüm Maqomayev, Teymur bəy Bayraməlibəyov, Müzəffər Nəsirli, akademik B.Miller, Mirhaşım Talışlı, Şahan Zeynalov, Loğman Ağayev, Ramiz Atakişiyev və başqalarının Lənkəran bayatılarının toplanmasında əməyi vardır.

Mərhum xanəndə bəkilə Yusif Ələsgərli danışmış ki, Lənkəranın kəndlərində laylaların melodiyaları elə bil ki, rahab muğamı üstə oxunur və çox qəmli-kövrək təsir bağışlayır. Bəzən beşik yelləndikcə melodiyalar dəyişir, hətta məhəbbət nəğmələri ilə əvəz olunur. Məsələn:

*Su gəlir lülə-lülə,
Yar gəldi qurbanım olum.
Yar gəlir gülə-gülə -
Yar gəldi, yar gəldi, yar gəldi.*

Oğlu müharibədə şəhid olan bir ana nəğmənin ritmik qaydalarına uyğun oxuyur:

*Bulağın başı ilə
Yar gəldi qurbanın olum.
Dibinin daşı ilə -
Yar gəldi, yar gəldi, yar gəldi.
Rəqibə od vururam,
Yar gəldi qurbanın olum.
Gözümün yaşı ilə
Yar gəldi, yar gəldi, yar gəldi.*

Bəstəkarlar Adil Gəray, Cahangir Cahan-girov, Aqşin Əlizadə, Daşdəmir Məmmədov, Ağadadaş Abdullayev və başqaları Lənkəran bayatılarına musiqi bəstələmişlər.

LEYLƏKLƏR - caydaqlar dəstəsindən quş fəsiləsi. Lənkəranda ağ və qara leyləklərə təsadüf edilir. Ağ leyləyin dimdiyi və ayağı qırmızı, lələk örtüyü əsasən ağdır. Çox vaxt ağaclarda yuva qurur. Yuvaya 3-5 yumurta qoyur, 30 günədək kürt yatır.

LEYSAN - qısa müddətli atmosfer yağıntısı. Adətən yağış bəzən sulu qar, bəzən də qar dənəsi halında düşür. Lənkəranda adətən yaz və payız aylarında baş verir. Məmmədli Səfiyev məlumat verir ki, Lənkəranda 1853-cü il avqust ayından 1854-cü ilin martına qədər aramsız yağış olub. Qışın ortasında dörd dəfə güclü qar düşüb. Əvvəlinci iki dəfə qarın hündürlüyü 1 metrə çatıb. M. Səfiyev daha sonra yazır ki, küçələrdə o qədər palçıq olub ki, camaat həyətlərə yol açmaq üçün çəpərləri söküb.

2001 və 2010-cu ilin oktyabr aylarında leysan yağışları nəticəsində Lənkəran sel sularına məruz qalmışdır. Şəhərin mərkəzi küçələrini, rayonun Digah, Şilavar kəndlərini su basmış, enerji verilişində fasilələr yaranmışdır. Bəzi həyətlərdə su bir metrəyədək qalxmışdır. 2011-ci il sentyabrın 18 və 19-da Lənkərançaya və Veravulçaya keçən güclü sel nəticəsində kəndləri bir-birinə bağlayan körpülər sıradan çıxmış, Günəhir, Osakücə, Veravul, Vilvan, Daşdatük, Biləsər kəndləri sel suları altında qalmışdır. 6 kənddə 300-dən çox fərdi yaşayış evinə və ictimai binalara ciddi ziyan dəymişdir. Daşdatük kəndində bir ev tamamilə dağılmışdır. Günəhir kəndində 2, Osakücədə 5, Vilvan və Şovu kəndlərinin hər birində 2, Diryanda 1 körpünü sel aparmışdır. Xeyli sayda elektrik dirəyi və naqillər, 8 transformator sıradan çıxmışdır. Həmin günlərdə 3 minə yaxın abonent işıqsız qalmışdır. Vilvana gedən qaz xətti sıradan çıxdığına görə kəndə mavi yanacağın verilməsi dayandırılmışdır. Osakücə kəndində yüzədək ailə təsərrüfatına ziyan dəymişdir. Körpülərin dağılması ilə əlaqədar 1500-dək sakinin rayon mərkəzi ilə əlaqəsi kəsilmişdir.

Sel suları həyətlərə, yaşayış evlərinin altına dolmuşdur. Fərdi təsərrüfatlarda sitrus ağacları, bostan bitkiləri sıradan çıxmış, həyətləri ayıran çəpərlər dağılmışdır. Suyun özü ilə gətirdiyi lil-palçıq həyət-bacaya zərər vurmuşdur.

2011-ci il oktyabrın 24-dən 31-dək davam edən aramsız yağışlar şəhər təsərrüfatına ciddi ziyan vurmuşdur. Binaların zirzəmiləri su altında qalmış, elektrik və qaz verilişində fasilələr yaranmışdır.

2015-ci il oktyabrın 18-dən 30-dək Lənkəranda 1500-dən çox ev, həyət, təsərrüfatlar su altında qalmış, 500-dən çox ailə təhlükəsiz yerə köçürülmüşdür. Sel suları 5 avtomobil, 8 piyada körpüsü qəzalılı vəziyyətə düşmüş, torpaq sürüşməsi nəticəsində üç yerdə kəndə yolları bağlanmışdır. Leysan nəticəsində dəymiş ziyanın aradan qaldırılması və çoxmənzilli binalarda təmir-bərpa işlərinin həyata keçirilməsi məqsədilə dövlət başçısının 22 oktyabr 2015-ci il tarixli sərəncamı ilə Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinə Azərbaycan Respublikasının 2015-ci il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan 4 milyon manat ayrılmışdır.

LƏBBADƏ - geyim növü. Arxalıq biçimində tikilərək gövdə, əmək və qollardan ibarətdir. XVIII əsrdən Talışda da geniş yayılmışdır.

Lənkəran qadınları məxmər, tirmə parçalarından tikilmiş arxalıqlardan istifadə edirdilər. XX əsrin 50-ci illərdə dəbdə olmuşdur.

LƏKƏRÇAY - Lənkərançayın sağ qoludur. Girdəni kəndi istiqamətinə axaraq Xəzərə qovuşur.

Uzunluğu 32 km, hövzəsinin sahəsi 165 km²-dir. Talış silsiləsindən (2 min metr yüksəklikdən) başlanır.

Əsasən yağış suları ilə qidalanır.

LƏKƏR körpüsü - XIX əsrin axırlarında Lənkəran şəhərindən Girdəni kəndinin girəcəyində salınmışdır, ağac materialından hazırlanmışdır.

1936-cı ildə piyadalar üçün 10-15 metr uzunluğunda taxtadan düzəldilmişdir. 1956-cı

ildə körpü müasir nəqliyyata uyğunlaşdırılmışdır.

2006-cı ildə müasir tələblərə uyğun yenidən qurulmuşdur.

LƏLƏK, şeytan ağacı - ağac cinsi. Azərbaycanda bu ağacın bir növü - tikanlı lələk yalnız Talış meşələrində yayılmışdır.

Meyvəsi uzun və paxlaya oxşardır. Toxumla çoxalır, toxumları mərciyə oxşayır. Oduncağı möhkəmdir.

Yarpaqları quş lələyinə oxşadığına görə belə adlanır.

LƏJ - Lənkəranda kənd. Rayon mərkəzindən 15 km qərbdə, Haftoni qəsəbəsinə uzanan yolun sağında, dağətəyi ərazidə yerləşir.

Cənubdan Şağlaküçə kəndi, şimaldan meşəliklə, qərbdən Haftoni qəsəbəsi, şərqdən Şilavar kəndi ilə əhatə olunmuşdur.

2011-ci ilədək Haftoni icra nümayəndəliyinə daxil olmuşdur. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 25 oktyabr 2011-ci il tarixli Sərəncamı ilə Haftoni qəsəbə inzibati ərazi dairəsi tərkibindən ayrılaraq, həmin kənd mərkəz olmaqla Ləj kənd inzibati ərazi dairəsi yaradılmışdır. Bayram Əhəd oğlu Cəfərov Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının kənd üzrə nümayəndəsi təyin edilmişdir.

Ləj Azərbaycan dilinin dialektlərində və talış dilində "sacaq yer", "rütubətli, nəmli yer", "batıqlıq" mənasını verir. XIX əsrin axırlarınadək bu yerlər su altında olmuşdur.

Əhali inqilabadək heyvandarlıq, çəltikçilik və ovçuluqla məşğul olmuşdur.

Ərazisi 342 hektardır. 214 hektarı əkinə yararlı, 100 hektarı çay sahələri altındadır. 48 hektarı həyətyanı torpaq sahəsidir. Əhalisi 1935 nəfərdir, 948 nəfəri qadındır, 435 ailə təsərrüfatı vardır (2017).

Əhaliyə məktəb, tibb məntəqəsi, kitabxana, ticarət, iaşə obyektləri və s. xidmət göstərir.

Əvvəllər "Lənkəran" çayçılıq təsərrüfatının tərkibində olmuşdur. 1990-1996-cı illərdə "Ləj" sovxozu adı ilə təşkil olunmuş və müstəqil təsərrüfat kimi fəaliyyət göstərmişdir. Fərəc Calalov (1990-1992), Ümidvar Vəliyev (1993-1996)

sovxozun direktoru işləmişlər. 1997-ci ildə torpaq islahatına uyğun olaraq Ləj aqrar islahat komissiyası yaradılmışdır.

2000-2009-cu illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, Ümidvar Babalı oğlu Vəliyev sədri işləmişdir. 2010-cu ildə Haftoni bələdiyyəsi ilə birləşdirilmişdir.

LƏJ məktəbi - 1950-ci ildə ibtidai məktəb kimi fəaliyyətə başlamışdır. Müdiri Məmməd Məmmədov olmuşdur (1950-1960). Sonrakı illərdə Bürhan Dadaşov (1960-1963), Bilal Tağıyev (1963-1973), Həzi Hümmətov (1973-1977), Əhməd Muradov (1977-1978), Fərman Hüseynov (1978-2010), Kamran Əliyev (2010-2011), İlkin Yaqubov (2011-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər. Məktəb ilk illərdə Kamil Hədiyevin mülkündə yerləşmişdir. 1960-cı ildə uyğunlaşdırılmış binaya köçürülmüşdür. İndiki məktəb binası Yaponiya səfirliyi tərəfindən tikilmiş və 2003-cü ildə istifadəyə verilmişdir.

1973-cü ildə əsas, 1991-ci ildə orta məktəbə çevrilmişdir. 293 şagird təhsil alır, 34 müəllim dərs deyir (2017).

LƏMLİ evlər - el arsında ona "ləməkəon", "küləfirəngi" də deyilir. Adamlar ilin fəsilləri ilə əlaqədar, əsasən yay aylarında evlərində deyil, həyətlərində tikdikləri ləmlərdə yaşayırlar.

Ləmlərin evlərdən fərqli cəhətləri vardır. Hündür binanı xatırladan ləmlər əsasən dörd dirək, yaxud qırmızı kərpicdən hörülmüş dörd sütun üzərində, 4,5 metr hündürlükdə tikilir və rütubətdən qorunmaq üçün əlverişli yaşayış və istirahət yeri sayılır. İkimərtəbəli ləmin birinci mərəbəindən xidmət otağı kimi istifadə edilir. Sakinlər günün əsas hissəsini burada keçirir, ikinci mərtəbədə isə istirahət edirlər. Yuxarı hissə dörd tərəfdən açıq olur. Ləmin ikinci mərtəbəsinə taxta pillələrlə çıxırlar. Ləmlərin üstü xüsusi toraq-gildən hazırlanmış kirəmidlərlə örtülür.

Ləmlə evlərin qədim tarixi vardır. Rayonun bəzi yaşayış məntəqələrində, o cümlədən Aşağı Nüvədi qəsəbə, Vilvan, Boladi, Veravul və digər kəndlərində ləmlə evlərdən bu gün də istifadə edilir.

LƏNKƏRAN - Azərbaycanın cənub-şərqində, Xəzər dənizi sahilində yerləşən inzibati rayon.

Ümumi məlumat. Bakı-Astara dəmir yolu istiqamətində, Bakıdan 268 km məsafədə yerləşir. Cənubdan Astara, qərbdən Lerik, şimaldan Masallı rayonları, şərqdən Xəzər dənizi ilə həmsərhəddir. Əsasən Lənkəran ovalığında, qismən Alaşar-Burovar silsiləsinin ətəklərində yerləşir.

Sahəsi 1539,4 km²-dir, 91,3 min hektarını quru sahə təşkil edir. Əhalisi 225 min 209 nəfərdir, 112 min 238 nəfəri qadındır. Əhalinin 1 kv km-ə sıxlığı 140 nəfərdir.

Lənkəran şəhərində 87 min 799 nəfər yaşayır, 44 min 695 nəfəri qadındır (2017, 1 yanvar).

Lənkəranda 2 şəhər, 8 şəhər tipli qəsəbə, 84 kənd vardır. Mərkəzi Lənkəran şəhəridir.

1999-cu ilin dekabrında Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərarı ilə Lənkəran rayonunun Kərgəlan kənd inzibati ərazi dairəsi tərkibindəki Şəkərbəgi kəndi və Nərimanabad qəsəbə inzibati ərazi dairəsi tərkibindəki Vatutin qəsəbəsi rayonun yaşayış məntəqələrinin uçot məlumatından çıxarılmışdır.

26 dekabr 2012-ci ildə Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının Lənkəran şəhər 1 nömrəli inzibati ərazi dairəsi üzrə nümayəndəliyi yaradılmışdır.

Təbiət. Relyefinə görə ərazisi əsasən düzənlik və müəyyən qədər dağlıq hissədən ibarət olmaqla cənuba doğru getdikcə ensizləşir. "Səthi qərbdə dağlıq (Burovar və Peştəsər silsiləsinin cənub-şərq qurtaracaqları), şərqdə ovalıqdır (Lənkəran ovalığı). Hündürlüyü 1200 metrə qədərdir. Dağlıq yerlərdə Paleogenin vulkanogen-çökmə, ovalıqda Antropogenin çaqıladaşlı, qumlu gilçəli allüvial, gilli-qumlu dəniz çöküntüləri yayılmışdır" (*ASE, VI cild, B., 1982, səh. 213*).

Azərbaycan dünyanın 11 iqlim müxtəlifliyindən 9-nu özündə saxlamaqla, ərazisinin 65 faizini

subtropik, 33 faizini mülayim iqlim təşkil edir.

Yer kürəsinin subtropik iqlim qurşağında yerləşən Lənkəran MDB ölkələrində ikinci rütubətli subtropik rayonudur. Buranın iqlimi Aralıq dənizi iqlimi tipində olub payız, qış və yaz fəsillərinin mülayim və yay aylarının isti və quru keçməsi ilə səciyyələnilir. Düzənlik hissədə, okean səviyyəsindən 20 metr aşağıda olan Lənkəran şəhərində havanın illik orta temperaturu müsbət 14,50, yanvarda orta aylıq temperatur müsbət 3,70, iyulda isə müsbət 24,50 olur. Ərazinin ovalıq hissəsində günəş radiasiyasının ümumi miqdarı dəqiqədə bir kv.sm-də 135 kilokaloriyə, Talış dağlarından 2 min metr yuxarıda isə hava bir qədər seyrək və az buludlu olduğu üçün bir kv.sm-də 145-150 kilokaloriyə çatır. Lənkəran ovalığında və Talış dağlarında il müddətində müşahidə edilən günəş radiasiyası balansı bütün respublika üzrə ən yüksək kəmiyyət hesab olunur. Günəş işığı və istiliyi ehtiyatlarının çoxluğuna görə Azərbaycan, o cümlədən Lənkəran MDB ölkələri arasında Orta Asiyadan sonra ikinci yeri tutur.

Lənkəranda bəzi illərin şaxtalı keçən qış aylarında havanın mütləq minimum temperaturu mənfi 130-dir. Yay aylarında mütləq maksimum temperatur müsbət 360-yə çatır. Zəif şaxtalar bir sıra illərdə dekabr ayından mart ayına kimi davam edir.

Yağmurun miqdarına görə Lənkəran MDB-də Batumi şəhərindən (2500 mm) sonra ikinci yeri tutur. Burada il ərzində 1700 mm-ə qədər yağıntı düşür. Yağıntının əsas hissəsi payız aylarında, qalan hissəsi isə qış və yaz aylarında olur. İl müddətində düşən yağıntının yarıdan çoxu yağış formasında, qalanı isə qar, dolu, qırov, şəh şəklində olur. Qış aylarında bəzən heç qar yağmır, yağanda da yerdə çox qalmır, tez əriyib gedir. Yay fəsli demək olar ki, quraqlıq keçir.

Respublikanın digər dağlıq bölgələrindən fərqli olaraq Talış dağlarında yüksəklik artdıqca yağıntıların miqdarı azalır və yüksək dağlıqda (2000 m-dən yüksək) 250-300 mm təşkil edir.

Rayonun düzənlik hissəsinin Xəzər dənizinə tərəf ümumi meyli son dərəcə az olduğu üçün bəzən şiddətli yağışlar nəticəsində daşqın və sel əmələ gəlir. 1956-cı ilin sentyabr, 1973-cü ilin

iyun, 2001 və 2010-cu ilin oktyabr, 2011-ci il sentyabr və oktyabr aylarında baş verən daşqını, seli misal göstərmək olar.

1956-cı il may ayının 26-da Lənkəranda qar yağmışdır.

Əsas çayı Lənkərançaydır (*bax* Lənkərançay). Rayonun ərazisindən Bəşəruçay, Vəzəruçay, Ülümçay və digər çaylar da axır (*bax* çaylar). Cilçay, Veravulçay, Girdəniçay və s. çaylar son illərdə Lənkəran ilə Liman şəhəri arasındakı Göyşaban və Cil göllərinə tökülürdülər. Lakin keçən əsrin 70-ci illərindən həmin çayların suyu bilavasitə Xəzər dənizinə axıdılır. Yəni sahəsi 2800 hektar olan Göyşaban və Cil gölləri qurudularaq tərəvəz əkinə sahələrinə çevrilmişdir. Əvvəllər Murdov adlanan həmin bataqlıqların yerində Marso kəndi (indiki Ürgə) salınmışdır. Xanbulançay su qurğuları kompleksinin suyundan kənd təsərrüfatı sahələrinin suvarılmasında istifadə olunur (*bax* Xanbulançay).

Lənkəranın 26,5 min hektar sahəsi meşə ilə örtülüdür. Talış meşələrində 1500 növ bitki vardır, bunun 70-i dünyanın çox yerində təsadüf edilmir. Görkəmli botanik, akademik Aleksandr Qrossqeym Alp çəmənələrində bitən "Malokas-yeviç piou"nu "Talışın qızıl tacı" adlandıraraq yazır ki, əgər imkanım olsaydı, bütün meşəni - buradakı dərə, tərə, çaylarla bir yerdə təbiətin "Qırmızı kitabı"na daxil edərdim.

Lənkəran meşələrində bitən şabalıdyarpaq, nəhəng palıd, əzəmətli ağcaqayın, fısıq ağaclarının budaqlarındakı sarmaşiq, quşqonmaz kollar, dəmirağac, Qafqaz xurması "Qırmızı kitab"a düşmüşdür.

Lənkəran meşələri eyni zamanda bir çox heyvanların, o cümlədən bəbir, pələng, oxlu kirpi, cüyür, dağ keçisi, canavar, çaqqal, tülkü, dələ, vaşaq, ayı və bir sıra quşların sığınacaq yeridir.

Zəngin flora və faunası ilə məşhur olan Hirkan Milli Parkı və Qızılağac Dövlət Qoruğu Lənkəranın zəngin təbiət muzeyidir.

Təbiət Lənkərana tükənməz faydalı qazıntılar və mineral bulaqlar bəxş etmişdir. Rayonun Talış dağlarına tərəf olan hissəsində qiymətli tikinti materialı sayılan qranit daşlarının böyük

təsərrüfat əhəmiyyəti vardır. Rayonun düzənlik dağlıq sahələrində geniş miqyasda sarı, qırmızı rəngli gil süxurları vardır. Onlardan kirəmid, kərpic, müxtəlif saxsı qablar hazırlanır. Ərazidə qum-çinqil və digər faydalı qazıntılar, dağlıq yerlərində tikinti daşı, vulkanik süxur, qum və silikat süxurları, püskurmə süxuru vardır. Dağ-ətəyi və sahil ərazilər keramika-çini xammalı, bərkitmə qumu ilə zəngindir.

Xəzərin Lənkəran sahilləri yaxınlığında neft və qaz ehtiyatları olan "Lənkəran-dəniz", "Talış-dəniz", "Şahağacı-dəniz" və "Lerik-dəniz" perspektiv neft və qaz yataqları aşkar edilmişdir.

Əhali. Əhalinin məskunlaşması və sıxlığı respublikanın başqa rayonları ilə müqayisədə yüksəkdir. Hər kv km-ə 138 nəfər düşür. Yerli əhali bu günədək özünəməxsus xüsusiyyətlərini, başlıca olaraq dilini qoruyub saxlamışdır. Təbii-coğrafi şərait, ictimai-iqtisadi mühit, ticarət və mədəni əlaqələr burada yaşayan azərbaycanlıların və talışların məişət mədəniyyətində ümumi cəhətlərin formalaşmasında mühüm rol oynamışdır.

Milli tərkibə görə, Lənkəranda 1897-ci ildə 35,8 min, 1926-cı ildə 77,3 min, 1939-cu ildə 87,5 min, 1989-cu ildə 21,2 min talış qeydə alınmışdır (*Azərbaycan Milli Ensiklopediyası, B., 2007, səh. 95*).

1917-ci ilin Qafqaz kalendarı və Azərbaycan Respublikası təqviminin məlumatında ölkədə əhalinin birinci siyahıyaalınmasında Lənkəran qəzasında 158,5 min nəfərin qeydə alınması göstərilir. Lənkəranda milli tərkibə görə həmin il 50 min talış qeydə alınmışdır (*Məmməd Həsən Vəliyev (Baharlı), Azərbaycan, B., 1993, səh. 15*).

Sonrakı illərdə keçmiş Lənkəran qəzasının əhalisi 1926-cı ildə 210 min nəfər, 1939-cu ildə Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu üzrə 255 min nəfər, Lənkəran rayonu üzrə 1959-cu ildə 112 min nəfər, 1979-cu ildə 142,2 min nəfər, 1989-cu ildə 164 min nəfər, 2002-ci ildə 194,8 min nəfər, 2005-ci ildə 199,7 min nəfər, 2006-cı ildə 201 min 814 nəfər, 2007-ci ildə 203 min 204 nəfər, 2008-ci ildə 205 min 16 nəfər, 2009-cu ildə 207 min 817 nəfər, 2010-cu ildə 210 min 138 nəfər, 2011-ci ildə 213 min 241 nəfər, 2013-cü ildə 215 min 803 nəfər, 2017-ci il aprel ayının əvvəlinə 225 min 549

nəfər olmuşdur. Əhalinin 39 faizi şəhər yerlərində, 61 faizi kənd yerlərində yaşayır. Rayon əhalisinin ümumi sayından 112 min 238 nəfəri qadındır.

1999-cu ilin siyahıyaalınmasına əsasən Lənkəran rayonunda əhalinin milli tərkibi aşağıdakı kimidir:

Azərbaycanlılar - 86,0 faiz, talışlar - 13,6 faiz, ruslar - 0,3 faiz, ukraynalılar - 0,1 faiz.

2009-cu ilin siyahıyaalınmasına əsasən Lənkəran rayonunda əhalinin milli tərkibi belə olmuşdur:

Azərbaycanlılar - 86,0 faiz, talışlar - 13,6 faiz, ruslar - 0,3 faiz, ukraynalılar - 0,1 faiz.

2009-cu il siyahıyaalınmasına əsasən Azərbaycan əhalisinin 1,0 faizini talışlar təşkil edir.

Hind-Avropa dilləri ailəsinin İran dilləri qrupuna daxil olan və talış dilində danışan talışlar "yığcam halda respublikanın cənub bölgəsində - Astara, Lənkəran, Masallı və Lerik rayonlarında yaşayırlar. Dini mənsubiyyətlərinə görə müsəlmandırlar. Onların etnogenezində Atropatenada yaşamış kadusi tayfaları mühüm rol oynamışlar. Bu barədə Strabonun "Coğrafiya"sında da bəhs olunur" (*Azərbaycan Milli Ensiklopediyası, B., 2007, səh. 106*).

Lənkəran şəhər əhalisinin artım sürəti belədir:

1810-cu il - 2155 nəfər;
1843-cü il - 2577 nəfər;
1850-ci il - 2500 nəfər;
1856-cı il - 3970 nəfər;
1865-ci il - 4608 nəfər;
1877-ci il - 3887 nəfər;
1878-ci il - 3785 nəfər;
1891-ci il - 7455 nəfər;
1897-ci il - 8733 nəfər;
1900-cu il - 8768 nəfər;
1906-cı il - 9945 nəfər;
1908-ci il - 10463 nəfər;
1913-cü il - 13 750 nəfər;
1917-ci il - 18 000 nəfər;
1926-cı il - 29000 nəfər;
1939-cu il - 59 000 nəfər;
1979-cu il - 65400 nəfər
(şəhər tipli qəsəbələrlə bir yerdə);
2000-ci il - 77800 nəfər;

2002-ci il - 78200 nəfər;

2005-ci il - 81600 nəfər;

2006-cı il - 81889 nəfər;

2007-ci il - 81901 nəfər;

2008-ci il - 83882 nəfər;

2009-cü il - 84252 nəfər;

2010-cü il - 84674 nəfər;

2011-ci il - 85130 nəfər;

2016-cı il - 87799 nəfər (44 min 695 nəfəri qadındır).

Əgər 1928-cı ildə bütün əhalinin 95 faizini kəndli və kəndli kустarlar təşkil edirdisə, hazırda əhalinin 70 faizə qədərini sahibkarlar, icarədarlar, 17 faizi qulluqçular, qalan hissəsini tələbələr, məktəblilər və digər zümrədən olanlardır.

Tarixi öçerk. Lənkəranın salındığı tarix dəqiq müəyyənləşdirilməmişdir. Tarix və etnoqrafiyaya aid bir sıra kitablarda şəhərin adı müxtəlif şəkillərdə - Ləngərgünan, Lankon, Leynəkəran, Lenkoran, Leqokoran və s. kimi göstərilir.

"Lənkəran bölgəsi ayrı-ayrı dövrlərdə müxtəlif Azərbaycan dövlətlərinin - Manna, Atropatena, Sacilər, Salarilər, Atabəylər, Qaraqoyunlu, Ağqoyunlu və Səfəvilərin tərkibində olub. Bölgə ərazisində aparılmış arxeoloji qazıntılar bu yerlərdə hələ tunc dövründən, yəni eramızdan əvvəl III-II minilliklərdə insanların yaşadığını təsdiq edir. Əlverişli iqtisadi-coğrafi mövqeyi, füsunkar təbiəti, geniş əlaqələri, Qərblə Şərqi birləşdirən əsas karvan yollarının üstündə və Xəzər dənizi sahillərində yerləşməsi onun inkişafını xeyli sürətləndirib" (*S.Abdullayeva. Azərbaycanın dövlətçilik və mədəniyyət tarixində Lənkəranın yeri və rolu, "525-ci qəzet", 12-13.11.2015*).

Lənkəranın əlverişli yerdə, başqa yerlərlə karvan və dəniz yolu ilə əlaqə saxlamaq imkanına malik olması 1747-ci ildə onun Talış xanlığının paytaxtına çevrilməsinə səbəb olmuşdur.

Müstəqil Talış xanlığının banisi Qara xan düşməndən qorunmaq üçün XVIII əsrin 40-cı illərində xanlığın mərkəzini Astaradan Lənkərana köçürmüşdür.

XVIII əsrin axırları XIX əsrin əvvəllərində Lənkəran Gilan hakimlərinin, Ağa Məhəmməd şah Qacarın, daha sonra İran hakimi Fətəli şahın talanlarına məruz qalmış, dəfələrlə dağıdılmışdır.

İran təcavüzkarları ilə təklidə mübarizə aparmaq iqtidarında olmayan Talış hakimi Mir-mustafa xan rusların köməyinə müraciət etmək məcburiyyətində qalmışdır.

1826-cı ildə Talış xanlığı ləğv edilmiş, burada komendantlıq yaradılmışdır. 1840-cı il aprelin 10-da komendantlığın ləğvindən sonra Lənkəran bir qəza kimi 1841-ci ildə Kaspi vilayətinə verilməmişdir. 1846-cı ildə keçirilən yeni inzibati bölgüyə əsasən Lənkəran qəzası əvvəlcə Şamaxı quberniyasına, 1859-cu ildə Bakı quberniyasına daxil edilmişdir. Keçmiş Lənkəran qəzasının ərazisi indiki Astara, Lerik, Masallı, Yardımlı, Cəlilabad rayonlarının ərazisindən ibarət olmuşdur (*F.Əsədov. Qədim şəhərin tarixi, "Leninçi" qəzeti, 08.12.1970*).

Lənkəran sözünün mənşəyini araşdırmaq məqsədilə ilk dəfə bu adın işləndiyi tarixə nəzər salınmalıdır. Lənkəran adına ilk dəfə orta əsr mənbələrində rast gəlinir. Bununla bağlı ilk məlumata Təvəkkül ibn Bəzzazın 1357-ci ildə yazdığı "Səfvətüs-səfa" əsərində Ləngərkonan yaşayış yeri kimi rast gəlinir.

1409-cu ildə ərəb dilində yazılmış "Fərruxnaməyi-cəməli" kitabının müəllifi Təbib Ramazan ibn Şeyxəli Lənkərani və həmin kitabı 1504-cü ildə fars dilinə tərcümə edən Möhübəli ibn Əhmədi Ləngərkünanın ləqəblərində təsadüf edilir. 1603-cü ildə yazılmış, alman imperatoru Rudolfun İrandakı II Hamburq səfiri Stefan Kakaş və onun katibi Tektanderin Almaniya səfərxanasında saxlanılan hesabatında Lənkəranın və Lankon kəndinin adı çəkilir. Rus səyyahı və diplomatı Brexov 27 sentyabr 1614-cü ildə yazdığı hesabatında I Şah Abbasla Qızıl-ağacdən Lyanqarana gəldiyi göstərilir. Alman alimi Oleri 1616-cı ildə, rus səyyahı və diplomatı Artemey Suxanov 1638-ci ildə, Hollandiya dənizçisi Yan Strreys 1670-ci ildə səfirliklərə verdikləri hesabatlarda Lənkəranın adını döən-döən çəkmişlər. Rusiyada həkim işləyən, şotlandiyalı diplomat Vel 1717-ci ildə Lanqarana, oradan da Qızılağaca gəldiyini qeyd etmişdir.

Tədqiqatçılar "Lənkəran" yer adının XV-XVI əsrlərdə mövcud olduğunu qeyd edirlər. S. Abdullayevanın məlumatına görə, bölgənin yerli əmirləri Azərbaycan Səfəvi dövlətinin yaranması

prosesində yaxından iştirak ediblər. Şah İsmayıl dövründən başlayaraq bu bölgənin tanınmış əmirləri nüfuzlu Qızılbaş əmirləri arasında yer alıb və dövlətin idarə olunmasında yaxından iştirak ediblər. XVIII əsrin əvvəllərinin mühüm mənbəsi "Təzkirətül-mülük"ün verdiyi məlumatlara görə, XVI-XVII əsrlərdə inzibati cəhətdən bu bölgə Azərbaycan bəylərbəyliyinə tabe olmuş və iki hakimlə təmsil olunub: Astara və Qızıl-ağac. Lənkəran Astara hakiminin nəzarəti altında qalıb.

Lənkəranın əlverişli mövqedə yerləşməsi, başqa yerlərlə quru və dəniz yolu ilə əlaqə saxlamağın mümkün olması şəhərin 1654-cü ildə Səfəvi hökmdarı II Şah Abbas tərəfindən Lənkəran və Muğanın hakimi təyin edilən Seyid Abbasın iqamətgahına çevrilməsinə səbəb olub. Səfəvi hökmdarı Sultan Hüseyn tərəfindən verilən bir fərmandan bəlli olur ki, 1703-cü ildə Lənkəran şəhəri də daxil olmaqla Muğanı Abbasqulu xan (Mir Abbas) idarə edirdi. Rus arxiv sənədlərinə görə, 1726-cı ildə Mir Abbasın Osmanlılar tərəfindən öldürülməsindən sonra Mir Əzizin idarəsinə keçmişdir, bu zaman Qızılağacı Musa xan idarə edib.

Səfəvilər uzun müddət bu bölgəni etibar etdikləri yerli əmirlərin idarəsinə həvalə edirdilər. Təsədüfi deyil ki, XVIII əsrin ortalarına kimi bu bölgənin idarəsi Səfəvi nəslindən olan hakimlərin nəzarətinə verilib. Hətta müstəqil Azərbaycan dövlətlərindən biri kimi Lənkəran xanlığını da məhz Səfəvi nəslindən olan Seyid Abbas xan yaradıb. Seyid Abbasın varisi Qara xan xanlığın paytaxtını Astaradan Lənkərana köçürüb, sonuncunun şəhər kimi təşəkkül tapması və inkişafı üçün çox işlər görüb. Beləliklə, XVIII əsrin ortalarında tədricən Böyük bazar, Kiçik bazar, Qala və b. məhəllələrdən ibarət Lənkəran şəhəri formalaşıb. Mir Mustafa xan və Mir Həsən xanın hakimiyyəti illərində də şəhər böyüyüb və inkişaf edib. Lənkəran şəhəri qala divarları ilə əhatə edilib, xan sarayı, məscid, qala, hamam, bazar və karvansaralar tikilib (*S.Abdullayeva. Azərbaycanın dövlətçilik və mədəniyyət tarixində Lənkəranın yeri və rolu, "525-ci qəzet", 12-13.11.2015*).

Tədqiqatçıların bir qismi "Lənkəran" sözünün farsca əmələ gəldiyini, digər qismi isə talış

dilində götürüldüyünü irəli sürmüşdür. Məsələn, V.A.Nikonovun redaktəsi ilə Moskvada 1906-cı ildə buraxılmış coğrafi adlar lüğətində "Lənkəran" sözü "lövbər atılan yer" mənasında işlənmişdir (*V.A.Nikonov. Müxtəsər toponimiya lüğəti, M., 1906, səh. 232*).

Tarixçi-etnoqraf Səidəli Kazımbəyovlu "Səidiyyə" və Mirzə Əhməd Xudaverdi oğlu "Tarixi Lənkəran və Talış" əsərlərində "Lənkəran" sözünün "Ləngərkünan" kəlməsindən yarandığını ehtimal etmişlər.

Hafiz Mirzə "Separadi" (*B., 2001, səh. 9*) kitabında yazır: "Lənkəran uzaq keçmişdə heç də məşhur gəmiçilik yeri, tərsanə olmamışdır. Əksinə, indiki Lənkəran şəhərinin ərazisi bataqlıq, qamışlıq olduğuna görə, gəmiçilik üçün münasib deyildi. Buna görə də Ləngərkünan sözünü Lənkəran toponiminin mənbəyi hesab etmək yanlışlıqdır. Çünki farsca "ləngər" lövbər, "künan" isə yer, məskən deməkdir: "Lövbər salınan yer". Lənkəran sözünü qəbul edib, onun farsca "ləng" - ləngimək və "kəran" - yer kimi ("Ləngiyən yer") izahı da bitkin alınmır. Lakin talış və azəri türkcəsinə nəzərən açmalar həqiqətə daha çox yaxın olduğuna görə, qəbul edilməsi mümkün sayılır. Belə ki, Lənkəran sözünün azəri türkcəsinə açması "ləng" ləngimək, "aran" - aran deməkdir: "Aranın ləngiyən yeri". Tarixən bu yerlərdən keçən tacirlərin, səyyahların, orduların həm bataqlığa, həm də yağışların çoxluğuna görə ləngiməsi müəyyən məntiqi əsaslar doğurur. Eləcə də Lənkəran sözünün talış dilində "Lankon" ifadəsindən yarandığını da qəbul etmək mümkündür. Lankon talış dilində "leynə", "lən" - qamış və "kon", "kə" - ev mənalарını verir: "Qamış evlər". Lənkəran şəhərinin indiki Sardaxıl qəbiristanlığı yerləşən nahiyəsində vaxtı ilə Lankon adlı kiçik bir kənd olmuşdur. Və çox güman ki, dənizə, bataqlığa doğru böyüyüb inkişaf etdikcə bu kəndin adı da böyümüş və sonluğu türkləşmişdir".

Tədqiqatçı-müəllim Xeyrulla Mehdiyev özünün "Bir daha Lənkəran haqqında" məqaləsində ("*Leninçi*", qəzeti, 04.04.1972-ci il) maraqlı faktlar irəli sürür. Müəllif yazır ki, Lənkəran bir liman şəhəri kimi XVIII əsrin sonlarından tanınmağa başlamışdır. O yazır: "Azərbaycanın

bir sıra rayonlarında qrammatik quruluşuna görə, "Lənkəran" kəlməsi ilə eyni olan, lakin də-nizdən çox uzaqda yerləşən yaşayış məntəqələri də mövcuddur. Şıxəkəran, Türkəkəran, Səpnəkəran, Giləkəran, Seydəkəran, Osnəkəran və s. dediklərimizə misal ola bilər."

Tədqiqatçı-müəllim Mirhəşim Talışlı ADU-nun "Elmi əsərləri"ndə (*Bakı, 1966, № 6, səh. 61*) yazır: "Talışca "kə" ev, "on" isə cəm şəkilçisidir. Məsələn, talışlar Seydəkərana Seydəkon (seyid evləri), Giləkərana Giləkon (gilək evləri) və s. deyirlər. Lənkəran sözü də bu qəbil yer adlarındandır. Talışlar Lənkəranı "Lankon" tələffüz edirlər. "Kon" sözünü götürdükdən sonra "lən" heç bir mənə vermir. Lakin "kon" hissəcikli başqa yer adlarının birinci tərəfində sonda "ə" saiti işlənir. Buna görə də "lən" sözünü də "lənə" şəklində göstərməliyik. Talışlar qamışa "leynə" və ya "lənə" deyirlər. Demək, "lənəkon" qamış evlər mənasındadır. Lənkəranda ən qədim evlərin qamışdan olması məlumdur."

Dünya dillərinin hamısında qoşa saitlərin işlənməsi yalnız tarixi-mənə cəhətdən, yəni yazıda mövcuddur. Şifahi nitqdə isə qoşa saitlərin arasında ya birləşdirici samitlər işlədilir, ya samitlərin biri düşür, ya da diftonqlaşmada olduğu kimi saitlərin biri zəif ifadə edilir. Tarixçi-alim Fəyaz Axundzadə də Lənkəranı "leynəkon" sözündən yarandığını ehtimal edir və yazır ki, o dövrdə bu yerlərdə salınmış evlərin divar və damları qamışdan olmuşdur. XX əsrin 60-cı illərində Lənkəranda belə evlər qalmışdı. F.Axundzadə yazır ki, yerli əhali çoxluq təşkil etdiyindən ərazinin adı talışca götürülməlidir, "Lənkəran" sözünün mənşəyi "leynəkəon", "lənkəon" sözündəndir və "qamışlı evlər" mənasındadır. Bu ad Almanıyanın Hamburq səfərxanasında saxlanılan hesabatlarda da vardır. Belə ki, bu söz 1603-cü ildə adı çəkilən, o dövrdə Lənkəran şəhərinin indiki ərazisindən bir az aralı yerləşən, Lankon adlı kəndin olması ilə əlaqədardır. Çox ehtimal ki, Lənkəran böyüdükcə həmin kənd şəhərə qarışmış və adı Lənkəranla eyniləşdirilmişdir. Buradakı evlərin üstü, divarları, həmçinin həyətdəki çəpərlərin qamışdan olduğu üçün Lənkəon, Lankon, bəzən isə Lyanqaran, Ləngərkünan, Lənkəran, Lanqaran və s. adlan-

mışdır. Akademik Budaq Budaqov və coğrafiya elmləri namizədi Nadir Məmmədov "Azərbaycanın Lənkəran regionu toponimlərinin izahlı lüğəti" kitabında yazırlar: "Oykonim talış dilindəki lənə (lənə) "qamış", "qamışlıq", "qamış bitən yer" və kəran "evlər" komponentlərindən ibarət olub "qamışlı evlər" mənasındadır" (*Göstərilən ədəbiyyat, B., 2008, səh. 79*).

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin "Azərbaycan dilində latın qrafikası ilə kütləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi haqqında" 12 yanvar 2004-cü il tarixli sərəncamı ilə nəşr olunmuş "Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik lüğəti" kitabında Lənkəran etimologiyasının elmi şərhə verilərək yazılmışdır: "Oykonim yerli talışların dilində Lankon kimi tələffüz edilir və Lənəkon (qamış evlər) və ya Lənəkon (yuvaya bənzər evlər) sözlərinin təhrif forması hesab edilir" (*Göstərilən ədəbiyyat, B., II c., 2007, səh. 86*).

Şəhərdən 1,5 kilometr şimal-qərbdə yerləşən Divəlonə qəbiristanı ilk Dəmir dövrünə - e.ə. IX-VII əsrlərə aid edilir (*ASE, III cild, B., 1979, səh. 442*). Buradakı sərdabə, daş qutu və torpaq qəbirlər, həmçinin qəbirlərin üstündəki kurqanlar Talış-Muğan mədəniyyətinə aid olduğunu göstərir. 1988-ci ildə Azərbaycan EA Tarix İnstitutu elmi əməkdaşlarının rayonun Vilvan və Osakücə kəndləri arasında apardıqları ekspedisiya zamanı aşkar etdikləri qəbirüstü kurqanları b.e. əvvəl II minilliyin axırlarına aid olduğunu yazırlar (*Q.Qoşqarlı, A. Ələkbərov. Bir kurqanın sirri, "Leninçi" qəzeti, 13.08.1988*). "Lənkəranda III əsrə aid Atəşgədə qalıqları, e.ə. XIV-VII əsrlərə, son tunc və ilk dəmir dövrlərinə aid tapıntılar da vardır. Fransanın tarix muzeylərini torpağımızın altından çıxarılmış neçə-neçə naxışlı kuzə, saxsılar, bürünc qılınclar, oxlar, qolbaqlar, muncuqlar, daş girgirlər və s. bəzəyir" (*E.Əhədov. Sabaha açılan pəncərə, B., 1994, səh. 6*).

"XIX əsrin sonunda fransız səyyahı J.de Morqan İrana səfər edərkən Lənkəran diyarının qədim memarlıq abidələri ilə maraqlanmış və onlar haqda, 1894-cü ildə Parisdə çap etdirdiyi kitabda məlumat vermişdir. Morqan dolmenlərin (fransızca "dol" masa, "men" daş deməkdir)

geniş və daha çox yayılmış olduğu Lənkəran kəndlərinin adlarını öz kitabında bir-bir sadalamışdır. Bu abidələr tunc dövründə (e.ə. III-II minilliklərdə) yaradılmışdır (*Nəsir Rzayev. Lənkəran diyarının uzaq keçmişindən, "Leninçi" qəzeti, 31.08 1989*). "

Lənkəran XVIII əsrə qədər kiçik yaşayış məntəqəsi olub. I Pyotrun İrana göndərdiyi səfir Artemiy Volonskinin yazdığına görə, o vaxtlar Lənkərandə 200-ə yaxın ev olub. "XVIII əsrin ikinci yarısından Lənkəran inkişaf etməyə başladı. Qara xanın hakimiyyəti dövründə (1747-1786) Talış xanlığının mərkəzi Astaradan Lənkərana köçürüldü. Lənkəranın iqtisadi, siyasi və mədəni həyatında müsbət irəliləyiş oldu; sənətkarlıq və ticarət inkişaf etdi. İran, Orta Asiya, Hindistan, Rusiya ilə ticarətdə Lənkəran mühüm rol oynamağa başladı. Lənkəran Xəzər dənizinin əsas limanlarından hesab edilirdi. XVIII əsrdə Lənkəranda müdafiə qalası tikilmişdi. XVIII əsrin sonlarında Ağa Məhəmməd şah Qacarın qoşunları Lənkərana hücum etdi. 1812-ci ildə Lənkəran qalası yaxınlığında İran və Rusiya qoşunları arasında vuruşma oldu. 1813-cü il yanvarın 1-də general P.S. Kotlyarevskinin başçılığı ilə rus qoşunları qəti hücumla Lənkəranı tutdu. Gülüstan sülh müqaviləsinə (1813) əsasən Lənkəran Rusiyaya birləşdirildi və qəza mərkəzinə çevrildi " (*ASE, VI cild, B., 1982, səh. 213*).

1826-cı ildə çar hökuməti Talışda xanlıq üsulidarəsini həmişəlik ləğv etmiş və Rusiya imperiyasının əyalətlərindən birinə çevrilmişdir. 1896-cı ildə Lənkəranda şəhər özünüidarəsi yaradılmışdır.

Sonrakı illərdə də Lənkəranın tarixi salnaməsinə yeni səhifələr yazılmışdır. "Fevral burjuademokratik inqilabından (1917) sonra Lənkəranda Sovetlər təşkil edildi. 1918-ci il aprelin 14-də Lənkəranda Sovet hakimiyyəti quruldu. 1918-ci ilin yayında xarici müdaxiləçilər və daxili əksinqilabçıların təzyiqi nəticəsində Lənkəranda Sovet hakimiyyəti devrildi. 1919-cu il aprelin 25-də Lənkəranda Sovet hakimiyyəti bərpa olundu (*bax Muğan Sovet Respublikası*). 1919-cu il iyulun 28-də Lənkəranda Sovet hakimiyyəti yenidən süqut etdi. 1920-ci il mayın 3-də Lənkə-

randa Sovet hakimiyyəti qələbə çaldı" (*Yenə orada, səh. 213*).

Qarabağ hadisələrinə cavab olaraq AXC Lənkəran şöbəsinin fəalları 1990-cı il yanvarın 11-dən 26-dək Lənkəranda Sovet hakimiyyətinin fəaliyyətini dayandırmışlar. Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsi və rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin orqanı olan "Leninçi" qəzeti əvəzinə xalq hərəkatının fəallarından təşkil olunmuş Milli Müdafiə Komitəsinin "Elin səsi" qəzeti buraxılmışdır.

1990-cı il yanvarın 26-da rayonun Haftoni qəsəbəsində, "Lənkəran" istisu pansionatının yaxınlığında Xalq Cəbhəsi Lənkəran şöbəsinin fəalları ilə rus desantçıları arasında silahlı toqquşma baş vermiş, Xalq Cəbhəsi üzvlərindən 5 nəfər həlak olmuşdur.

Ə. Hümətovun 4 iyun 1993-cü ildə Lənkəran bölgəsində qondarma Talış - Muğan Respublikası yaratmaq cəhdi həmin il avqustun 23-də iflasa uğramışdır. Ə.Hümətov özünü qondarma Talış - Muğan Respublikasının prezidenti elan edərək cənub bölgəsində - Biləsuvar, Cəlilabad, Yardımlı, Masallı, Lerik, Lənkəran, Astara rayonlarında özünə yaxın olan adamları silah gücünə hakimiyyət başına gətirmişdir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərini icra edən Heydər Əliyevin xalqa müraciətinə cavab olaraq yerli sakinlər 1993-cü il avqustun 23-də ayağa qalxaraq Ə. Hümətovun qanunsuz hakimiyyətini devirmiş, onun Azərbaycanı parçalamaq cəhdinin qarşısını almışlar.

İqtisadi-coğrafi öçerk. Lənkəran aqrar-sənaye rayonudur. Tərəvəz və çay istehsalına görə ölkədə birinci yerdədir. Respublikada istehsal olunan tərəvəz-bostan məhsullarının 56 faizi, yaşıl çay yarpağının 98 faizi, sitrus bitkiləri məhsullarının 100 faizi, üzümün 15 faizi Lənkəran iqtisadi rayonunun (Lənkəran, Cəlilabad, Masallı, Astara, Lerik, Yardımlı rayonları) payına düşür. Kənd təsərrüfatına yararlı torpaqlar 28,5 min hektardır. Ölkədə aqrar islahatlara uyğun olaraq sovxoz təsərrüfatları ləğv edilmiş (1996), sahələr kənd əməkçilərinə paylanmışdır. Torpaq islahatı nəticəsində 28194 ailə 12291 hektar torpaq payına sahib olub. Orta hesabla bir ailəyə 0,4 ha torpaq sahəsi düşüb.

Çay plantasiyaları 5 min hektara yaxındır. Separadi, Vilvan, Osaküçə, Boladi, Zövlə kəndlərində, İstisu, Haftoni, Hirkan qəsəbələrində çay və sitrus yetişdirilir.

Rayonun sənayesi bitkiçilik və balıqçılıq məhsulları emalına əsaslanır, 71 sənaye müəssisəsi qeydə alınmışdır, 35-i fəaliyyət göstərir. Müəssisələrin 2-si birgə müəssisə, 5-i səhmdar cəmiyyəti, 6-sı iri və orta, 28-i kiçik müəssisələrdir (2016). İqtisadiyyatın 60 faizdən çoxunu yeyinti-sənaye məhsulları təşkil edir. Sənaye fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslərin sayı 84 nəfərdir. Lənkəranda 1,2,3,5 saylı, həmçinin Hirkan və çayçəkici-bükücü fabrikləri, meyvə-tərəvəz və konserv zavodları, N.Nərimanov adına balıq kombinatı, balıq konservi zavodu və s. fəaliyyət göstərmişdir. Müəssisələr özəlləşdirilərək sahibkarların istifadəsinə verilmişdir. Çayemaledici müəssisələr xarici şirkətlərlə birgə idarə olunur. 2010-cu ildə yeni çay fabriki istifadəyə verilmişdir.

Lənkəranda tarixən taxılçılıq və balıqçılıq inkişaf etmişdir. XIX əsr və XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanda çəltikçiliyin ən geniş yayıldığı ərazi Lənkəran qəzası olmuşdur. XIX əsrin 90-cı illərində Bakı quberniyası üzrə çəltik əkininin 61, Zaqafqaziya üzrə 25 faizi Lənkəran qəzasının payına düşmüşdür.

Tarixçi-alim Nəsim Əlizadənin məlumatına görə, Lənkəran qəzası XIX əsrin ikinci yarısında Azərbaycanda balıq istehsalında birinci yer tutmuşdur.

Sovetlər dövründə respublikada istehsal olunan heyvandarlıq məhsullarının 7,8 faizi Lənkəranın payına düşürdü. Keçid dövründə özəlləşdirmənin başa çatması heyvandarlıq məhsullarının 1,2 dəfə artmasına imkan vermişdir.

Rayonun sənayesi energetika, maşınqayırma, meşə və ağac emalı, yüngül, yeyinti, tikinti materialları və s. ilə təşkil olunmuşdur

Rayonda elektrik şəbəkəsi, tikiş fabriki, xalça fabriki, kərpic zavodu, çörək zavodu, meşə təsərrüfatı, neft məhsulları təminatı müəssisəsi, süd zavodu və özəlləşdirilmiş müəssisələr fəaliyyət göstərir. Bakı-Astara dəmir yolu və avtomobil yolu rayonun ərazisindən keçir. Bu, həm də

xarici ölkələrlə - İranla ticarətin inkişafında başlıca rol oynayır. Hava və dəniz nəqliyyatından istifadə rayonun iqtisadiyyatına gəlir gətirir. 2006-cı ildə Dəniz limanı tikilmişdir.

Lənkəran şəhərinin tarixi-mədəni irsinin mühafizəsi və bərpası, şəhərsalma, istirahət, turizm infrastrukturunun bölgənin təbiətinə, memarlıq ənənələrinə uyğun müasir şəkildə yenidən qurulması işlərini sürətləndirmək, habelə "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"nda müəyyən olunmuş tədbirlərin həyata keçirilməsini təmin etmək məqsədilə dövlət başçısının 2012-ci ildə sərəncamları olmuşdur. Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin "Lənkəran şəhərinin sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsinə dair əlavə tədbirlər haqqında" 1 avqust və 17 avqust 2012-ci il tarixli, "Tibb müəssisələrinin tikintisinin sürətləndirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" 25 sentyabr 2012-ci il tarixli, "Lənkəran şəhərinin daxili avtomobil yollarının əsaslı təmir işlərinin davam etdirilməsinə dair əlavə tədbirlər haqqında", "Lənkəran şəhərinin Aşağı Nüvədi-Kənarməşə-Şürük avtomobil yolunun tikintisi ilə bağlı tədbirlər haqqında" 14 aprel 2015-ci il tarixli sərəncamlarına uyğun olaraq 40 min əhalisi olan 20 yaşayış məntəqəsini birləşdirən Vilvan-Türkəncil kənd yolunun tikintisinə 6 milyon manat, 16 yaşayış məntəqəsini birləşdirən Şürük-Vel-Qamışovka avtomobil yolunun tikintisinə 3,2 milyon manat, Lənkəran mərkəzi xəstəxanasının yenidən qurulması məqsədilə 3 milyon manat, Lənkəran şəhərinin daxili avtomobil yollarının əsaslı təmiri üçün 4 milyon manat, 9 yaşayış məntəqəsini birləşdirən Aşağı Nüvədi-Kənarməşə-Şürük avtomobil yolunun tikintisinə 3,2 milyon manat, 7 iyun 2017-ci ildə Lənkəran şəhərində qəzalılıq vəziyyətdə olan 13 çoxmənzilli binada əsaslı təmir və bərpa işlərinin həyata keçirilməsi üçün 7,5 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

Lənkəran şəhərində su və kanalizasiya xətləri yenidən qurulmuşdur (2014). Ümumi uzunluğu 200 kilometrə yaxın olan müxtəlif diametrli paylayıcı su şəbəkəsi, çirkab suların toplanması üçün 180 kilometr uzunluğunda kanalizasiya

şəbəkəsi yaradılmışdır. Xanbulandan Lənkərana qədər magistral su kəmərinin keçdiyi ərazidə yerləşən Xanbulan, Bürcəli, Gərmətük, Aşağı Nüvədi, Sütəmurdov, Şilavar, Digah kənd və qəsəbələri su ilə təmin olunmuşdur.

Lənkəran şəhəri ərazisində yağan leysan yağışlar nəticəsində dəymiş ziyanın aradan qaldırılması və çoxmənzilli binalarda təmir-bərpa işlərinin həyata keçirilməsi məqsədilə dövlət başçısının 22 oktyabr 2015-ci il tarixli sərəncamla Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinə Azərbaycan Respublikasının 2015-ci il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan 4 milyon manat ayrılmışdır.

Mədəni-quruculuq və səhiyyə. Məhsul, çay, plov, kitab və ailə bayramları respublikada ilk dəfə Lənkəranda keçirilmişdir. XX əsrin 70-ci illərindən başlayaraq Lənkəranda mədəniyyət, səhiyyə ikiillikləri keçirilmişdir. Lənkəranda 83 klub və mədəniyyət evi, 95 kütləvi kitabxana, mədəniyyət mərkəzi, rayon mədəniyyət evi, teatr, 3 musiqi məktəbi, Yazıçılar Birliyinin Lənkəran filialı, M.A.Əliyev adına tarix-diyarşünaslıq muzeyi, Heydər Əliyev Xatirə muzeyi və mərkəzi, iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Həzi Aslanov ev muzeyi, 4 mədəniyyət və istirahət parkı və s. fəaliyyət göstərir.

Rayonun klub müəssisələri 2012-ci ildən Mədəniyyət Mərkəzinin filialları kimi fəaliyyətə başlamışdır. Mərkəzin 6 klub filialı etnoqrafiya, 9 klub filialı diyarşünaslıq, 12 klub filialı yaradıcılıq, 14 klub filialı folklor, 32 klub filialı sənətkarlıq üzrə yenidən qurulmuşdur.

Dövlət başçısının "Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin strukturunun təkmilləşdirilməsi haqqında" 29 mart 2016-cı il tarixli sərəncamına uyğun olaraq 2017-ci ilin əvvəlində Lənkəranda regional mədəniyyət və turizm idarəsi yaradılmışdır. Vüsal Nəsirli onun sədri təyin edilmişdir.

Rayonun ərazisində Nazirlər Kabinetinin 132 nömrəli Qərarına əsasən 21 ölkə əhəmiyyətli arxeoloji, 53 yerli əhəmiyyətli memarlıq, 2 monumental, 2 daş-heykəltəraşlıq və 9 yerli əhəmiyyətli arxeoloji abidə qeydiyyatı alınıb və dövlət mühafizəsinə götürülüb. Onların içərisində

Dairəvi Qala, Sığon daş qutu nekropolu, Həzi Aslanovun ev muzeyi, Böyük və Kiçik bazarda olan məscidlər, Mir Əhməd xanın evi (Tarix-diyarşünaslıq muzeyi), Şeyx Zahid və Seyid Xəlifə türbələri turistlərin diqqətini cəlb edir.

1992-ci ildə Lənkəran Dövlət Universiteti, 1997-ci ildə Hirkan Özəl Universiteti, 2006-cı ildə Azərbaycan Milli EA Regional Elm Mərkəzi yaradılmışdır.

Lənkəranda həmçinin Azərbaycan Elmi-Tədqiqat, Bağcılıq və Subtropik Bitkilər İnstitutu Lənkəran filialı, Zona Təcrübə Stansiyası, Lənkəran Humanitar Kolleci, tibb kolleci, uşaq rəssamlıq məktəbi fəaliyyət göstərir.

53 məktəbəqədər müəssisəsində 157 qrupda 2991 uşaq tərbiyə alır. 413 tərbiyəçi çalışır. 89 məktəb, o cümlədən 72 tam orta, 15 əsas, 2 ibtidai məktəbdə 28,3 min şagird təhsil alır, 4188 müəllim dərslər deyir (2016).

Lənkəranda əhalinin sağlamlığı keşiyində 516 həkim, 1196 orta tibb işçisi dayanmışdır. Rayonda Müalicə Diaqnostika Mərkəzi, mərkəzi rayon xəstəxanası, Perinatal mərkəz, 1245 çarpayılıq 20 xəstəxana, o cümlədən ağciyər xəstəlikləri xəstəxanası, təcili tibbi yardım stansiyası, 5 dispanser, 49 ambulator-poliklinika, 3 səhiyyə məntəqəsi və s. fəaliyyət göstərir (2017).

Mətbuat, kütləvi-informasiya vasitələri. Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin orqanı "Lənkəran" qəzeti 1931-ci ildən nəşr edilir. "Lənkəranın səsi" (1994), "Aşkarlıq" (1995), "Prizma" (2004), "Bizim təbib" (2008), "Fakt+ fakt" (2003), "Veteran yolu" (2008) müstəqil qəzetləri, "Şəfəq" (1992), "Söz" (1994), "Məşəl" (1999), "Yaşıl çay" (2012) ədəbi-bədii jurnalları, 1957-ci ildən radio verilişləri redaksiyası, 1994-cü ildən Lənkəran televiziyası (indiki CTV) fəaliyyət göstərir. 1931-2005-ci illərdə Lənkəranda mətbəə olmuşdur.

İdman. Lənkəranda "Xəzər" futbol komandası 1980-1985-ci illərdə SSRİ birinciliyində iştirak etmiş, A qrupunun ikinci dəstəsində liderlər qrupuna çıxmışdır. Komanda 2004-cü ildən "Xəzər-Lənkəran" adı ilə ölkə çempionatında iştirak etmişdir. Həmin il Azərbaycan çempionatında ikinci yeri tutmuşdur. 2006-cı ildə Azərbaycan çempionu və ölkə kubokunun sahibi olmuşdur. 2008-ci il yanvarın 25-də MDB ölkə-

ləri üzrə "Birlik" Kubokunun və mayın 24-də Bakının "İnter" komandasına 2:0 hesabı ilə qalib gələrək, ikinci dəfə Azərbaycan Kubokunun sahibi olmuşdur. "Xəzər-Lənkəran" 2011-ci il futbol çempionatında da Azərbaycan Kubokunu qazanmışdır.

Qızlardan ibarət futbol komandası 2012-ci ildə ölkə birinciliyində ikinci yeri tutmuşdur.

"İdman ili" çərçivəsində 2012-ci ildə müxtəlif yarışlarda 5 mindən çox gənc iştirak etmişdir.

2015-ci il I Avropa Oyunları çərçivəsində respublikanın digər şəhər və rayonlarında olduğu kimi, Lənkəranda da Alov festivalı keçirilib. Naxçıvandan Lənkərana gətirilmiş I Avropa oyunlarının məşəli Alov festivalının rəmzi qapısında qəbul edilib (29.04.2015). Məşəl 14 tanınmış idmançı tərəfindən Bayraq meydanından ümummilli lider Heydər Əliyev Xatirə parkına gətirilmiş və alovlandırılmışdır.

2017-ci ilin may ayında keçirilmiş "Bakı-2017" IV İslam Həmrəyliyi Oyunlarında uğurlu nəticələr qazanan idmançılar arasında lənkəranlılar da vardır. Taekvando üzrə milli komandanın kapitanı Ramin Əzizov və cüdo üzrə Orxan Səfərov yarışın qızıl, ağırılıqqaldırma üzrə Səbinə Əzimova və Rövşən Fətullayev bürünc medal qazanmışlar.

Lənkəranda Olimpiya İdman Kompleksi, "Xəzər-Lənkəran" futbol stadionu, uşaq-gənclər idman məktəbi, boks üzrə sağlamlıq mərkəzi, şahmat məktəbi, atıcılıq tirləri, aerobika trenajor zalları və s. fəaliyyət göstərir.

LƏNKƏRAN - Azərbaycanda şəhər, Lənkəran rayonunun mərkəzi (*bax* Lənkəran).

"LƏNKƏRAN" - Lənkəranda qəzet.

İlk sayı 1931-ci il yanvarın 21-də "Qızıl Talış", 5 dekabr 1931-ci ildən, 64-cü nömrədən "Sıx Toloş" adı ilə Azərbaycan və talış dillərində çap olunmuşdur. 22 sentyabr 1938-ci ildən Azərbaycan dilində nəşr edilir.

Sonralar "Sosialist subtropikası" (23.02.1939-16.06.1957), "Leninçi" (16.06.1957-22.09.1990), "Lənkəran" (22.09.1990-cı ildən) adı ilə buraxılmışdır.

Ötən əsrin 70-ci illərində həftədə üç dəfə,

dörd səhifə həcmində 22 min nüsxə tirajla buraxılmışdır.

1962-ci ildən rayonlararası qəzetə çevrilmiş, 1966-cı ildən yenidən Lənkəran Rayon Partiya Komitəsi və rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin orqanı kimi fəaliyyət göstərmişdir.

Böyükağa Mirsalayev (21.01.1931-20.05.-1931), Əli Razi Şəmsizadə (20.05.1931-31.07.-1931), Rəzzaq Kazımov (31.07.1931-06.02.1933), Əmrəli Mirzəyev (06.02.1933-15.05.1940), Əbil Fərəcov (15.05.1940-23.06.1941), Rəcəbəli İsmayilov (23.07.1941-23.08.1942), Qulam Məmmədov (23.08.1942-03.09.1951), İman Əliyev (03.09.1951-22.10.1951), Şükufə Qasımova (22.10.1951-08.04.1953), Kərim Rzayev (08.04.-1953-10.09.1958), Əliş Nəbili (10.09.1958-08.12.-1961), Əyyub Rzayev (08.12.1961-01.01.1962), Tofiq Həsənov (01.01.1962-03.07.1965), Nəcəf Şıxəliyev (03.07.1965-20.02.1971), Şəkər Aslan (20.02.1971-15.08.1992), Etibar Əhədov (15.08.-1991-30.12.1993), Həzi Əliyev (30.12.1993-19.11.2003), İltifat Əhmədov (20.11.2003-2017), Əlimərdan Əliyev (2017-ci ilin fevral ayından) qəzetin redaktoru işləmişlər.

1 yanvar 1990-2005-ci illərdə talış dilində yazılar da verilmişdir. Qəzet fəaliyyətinin ilk illərində Lənkəran mətbəəsində iki, 40-cı illərdən dörd, 1995-ci ildən Bakı mətbəələrində səkkiz səhifə həcmində nəşr olunur. 2010-cu ildən rəngli buraxılır. İllik tirajı 6 min nüsxədən çoxdur.

Ayda iki dəfə çıxır.

"LƏNKƏRAN" - Volqoqrad şəhərində küçə. XIX əsrin ortalarında buraya mühacirət etmiş lənkəranlı tacirlərin adı ilə bağlıdır. Ticarət əlaqələri ilə bağlı Lənkərandan gələnlər sonradan şəhərin həmin yerində özünə daimi məskən qurmuşlar.

Böyük Vətən müharibəsi illərində küçənin faşistlərdən təmizlənməsində iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı, general-mayor Həzi Aslanovun tankçıları da iştirak etmişlər.

"LƏNKƏRAN" - istisu müalicə pansionatı, sanatoriya. Lerik şose yolunda, Haftoni qəsəbəsində, rayon mərkəzindən 12 km qərbdə, Talış dağlarının ətəklərində, meşələr qoynunda

yerləşir. Qədməldən radikulit, oynaq, iflic, əsəb, qadın xəstəliklərində və s. müalicə vasitəsi kimi istifadə edilir.

1921-ci il iyulun 25-də Lənkəranda olan N.Nərimanov isti su bulaqlarının müalicəvi əhəmiyyətini görərək, bu yerlərdə kurort-müalicə tibb müəssisəsinin yaradılması haqqında məsələ qaldırmışdır.

1965-cı ilədək Lənkəran səhiyyə şöbəsinin müalicə müəssisəsi kimi fəaliyyət göstərmişdir. 1965-ci ildə respublika Kurortlar Birliyinə daxil olmuş, 1992-ci il noyabr ayında "Kurort" səhmdar cəmiyyətinə çevrilmişdir.

1973 və 2006-cı illərdə sanatoriyada yenedənqurma işləri aparılaraq yeni korpuslar, vanna-müalicə otaqları, ikimərtəbəli klinika tikilmiş, istirahət guşələri yaradılmışdır.

2012-ci ildən, yenedən qurulması ilə əlaqədar, fəaliyyəti müvəqqəti dayandırılmışdır.

LƏNKƏRAN ARI POPULYASIYASI - "Subtropik iqlim şəraitində yaranmış arı populyasiyası. Əsasən sarı, yaxud tutqun-sarı rəngdə olur. XX əsrin əvvəllərində Lənkəran qəzasında sarı İran arılarının Orta Rusiya və Şimali Qafqaz arıları ilə hibridləşdirilməsindən əmələ gəlmişdir. Lənkəran arı populyasiyası beçə verməyə meyilli, sərt qışa davamsızdır. Arıçılıq mövsümünün qızgın dövründə bir ailədə 60 minədək arı yetişdirilir.

Lerik, Yardımlı, Astara və Lənkəran rayonlarında yayılmışdır."

Ədəbiyyat: ASE, VI cild, B., 1982, səh.213.

LƏNKƏRAN DÖVLƏT DRAM TEATRI (*N.B.Vəzirov adına*) - Lənkəranda teatrın tarixi 1891-ci ildən hesablanır. Həmin il yanvarın 18-də Sankt-Peterburqda təhsil almış bir qrup Lənkəran ziyalisinin təşəbbüsü ilə yetim uşaqların nəfinə Azərbaycan yazıçısı və dramaturqu N.B.Vəzirovun "Oddan alova" və ya "Yağışdan çıxdıq, yağmura düşdük" əsəri tamaşaya qoyulub.

Bundan əvvəl də Lənkəranda teatr tamaşaları oynanılmışdır. Məxəzlər göstərir ki, Lənkəranın teatr həvəskarları hələ XIX əsrin ortalarında ilk dəfə rus dramaturqlarının əsərlərinə müraciət et-

*Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev
Lənkəran Dövlət Dram Teatrının aktyorları ilə*

mişlər. 1850-ci ildə A.S. Qriboyedovun "Ağıldan bəla" komediyasının tamaşaya qoyulması Lənkəranın mədəni həyatında böyük hadisə olmuşdur. Bu barədə Peterburqda çıxan "Severnaya pçela" qəzetinin Lənkəran müxbiri həmin qəzetin 91-ci sayında xəbər verərək yazırdı: "Lənkəranda teatr həvəskarları onlarca pyes tamaşaya qoymuşlar. Nəhayət onlar Qriboyedovun "Ağıldan bəla" komediyasının bu yaxınlarda tamaşasını göstərmişlər. Yığılan pullar yoxsulların nəfinə sərf olunmuşdur."

1884-cü ildə isə müəllim Teymur bəy Bayramlıbəyovun təşəbbüsü ilə Qoqolun "Evlənmə" komediyası oynanılmışdır.

"1906-cı ildə Bakı aktyor truppası Lənkəranda N.B.Vəzirovun "Müsibbəti-Fəxrəddin" tamaşasını göstərmişdir. Bakıdan gəlmiş aktyorlar arasında H.Ərəblinski, N.Sarabski, Ə.Vəli və başqaları olmuşlar. 30-cu illərin əvvəllərində Lənkəran Dövlət Dram Teatrı yaradılmış, ona aktyor Hüseyn Ərəblinskinin adı verilmişdir. 1935-ci ilin oktyabr ayında ilk dəfə talış dilində "Alovə kinə" ("Od qızı") tamaşası göstərilmişdir. Teatrın direktoru mollaəsrəddinçi-müəllim Hüseyn Atakişiyev idi.

Böyük Vətən müharibəsinin başladığı ildə teatrın fəaliyyəti dayanmış, 1973-cü il yanvarın 1-də yenedən bərpa edilmiş və ona böyük dramaturq N.B.Vəzirovun adı verilmişdir. Həmin il dekabrın 6-da teatr M.İbrahimovun "Yaxşı adam" əsəri ilə yenedən öz qapılarını tama-

şaçıların üzünə açmışdır. Tamaşada Böyükxanım Əliyeva (Sənəm xala), Rəhim Talışinski (Əli müəllim), Elşad Zeynalov (Tağı), Təvəkkül Əliyev (Azər), Nəcibə Hüseynova (Zöhrə), Afaq Bəşirqızı (Sərvnaz), Füzuli Məmmədov (Nağı) oynamışlar. Sonralar Nəbi Xəzrinin "Sən yanımasan", İlyas Əfəndiyevin "Mahnı dağlarda qaldı", Nazim Hikmətin "Bayramın birinci günü", M.F.Axundovun "Lənkəran xanının vəzirini", A. Sofronovun "Qərribə doktor", Məmməd-hüseyn Əliyevin "Ana fəryadı", Şəkər Aslanın "Sən kimsən, ata?!" Camal Yusifzadənin "Səhər qatırı" və s. əsərləri tamaşaya qoyulmuşdur. M. Musiyenkoning "Nəsillər, eşidin!" əsəri respublika gənclər mükafatına layiq görülmüşdür (1979). Teatrın aktyorlarından Böyükxanım Əliyeva və Qabil Quliyev respublikanın Xalq artisti, Kamil Nəcəfov, Elşad Zeynalov, Təvəkkül Əliyev, Əli Salayev, Nazir Əliyev, Sücəddin Mirzəyev respublikanın əməkdar artisti, teatrın baş rejissoru Baba Rzaev respublikanın Əməkdar incəsənət xadimi adına layiq görülmüşlər.

Teatrın kollektivi Türkiyənin Ankara şəhərində XV Uluslararası Ankara Teatr Festivalinin iştirakçısıdır (2010). Azərbaycan və Gürcüstan teatr əlaqələrinin inkişafında xidmətlərinə görə teatrın direktoru İslam Həsənov teatr bölməsi üzrə Zaqafqaziya Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü seçilmişdir (2010).

Teatr 2004-cü ildə əsaslı təmir edilmişdir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Lənkərana səfəri zamanı tetrda olmuş, aktyorlarla görüşmüşdür (09.11.2004).

Məbud İsmayilzadə (1973-1986), Elşad Zeynalov (1986-2006), İslam Həsənov (2007-2013), Tofiq Heydərov (2014-cü ildən) teatrın direktoru işləmişlər.

Teatrda 1973-2010-cu illərdə 200-dək əsər tamaşaya qoyulmuşdur.

Ədəbiyyat: M.Haqverdiyev, B.Rzaev. Axtarışlar, ümidlər, B.,1970; Azərbaycan teatrının salnaməsi (tərtib edən Qulam Məmmədli), I-II hissə, B., 1983.

LƏNKƏRAN DÖVLƏT HUMANİTAR Kolleci - respublikanın cənub bölgəsində müəllim kadrları hazırlayan ilk orta ixtisas məktəbi.

Lənkəran Dövlət Humanitar Kollecinin tədris korpusu

Xalq Maarif Komissarlığının məktəb islahatı haqqındakı qərarına müvafiq olaraq 1924-cü ilin sentyabrında "Darülmüəllimeyn" (Darülmüəllimin) adı ilə fəaliyyətə başlayıb. Lənkəran Dövlət Universitetinin indiki inzibati binasında, həkim İsa bəy Əlibəyovun mülkündə yerləşib.

Sonrakı illərdə kadr hazırlığına olan tələbatla əlaqədar məktəbin adı dəyişdirilərək Oğlanlar seminariyası, Pedaqoji məktəb, Məktəbəqədər pedaqoji məktəb, Pedaqoji texnikum, Lənkəran Dövlət Humanitar Kolleci adı ilə fəaliyyət göstərüb.

Tədrisin ilk ilində məktəbdə 40 uşaq təhsil alıb. Oxuyanlar arasında 3 nəfəri fəhlə, 28 nəfəri kəndli, 3 nəfəri sənətkar, 4 nəfəri qulluqçu ailəsindən, 2 nəfəri başqa təbəqədən olmuşdur. Tədrisin proqramına ana dili, ədəbiyyat, rus dili, pedaqogika, fizika, kimya, təbiət, coğrafiya, tarix, musiqi, bədən tərbiyəsi və s. fənlər daxil idi.

Teymur Şahverdiyev və Əkrəm Cəfər ədəbiyyatı, Sahil Hüseynov riyaziyyatı, Əliağa Əhməd-bəyli təbiəti, Havva xanım əmək dərslərini tədris edirdilər. İlk direktoru Teymur Şirəli bəy oğlu Şahverdiyev idi. Tələbələrin təminatı dövlət hesabına olub.

Məktəbin 1929-cu ildə birinci buraxılışı olmuşdur. Tibb elmləri doktoru Hüseyn Kərimov, coğrafiya elmləri namizədi Məmməd Axundov, pedaqoji elmlər namizədi Əyyub

Tağıyev, Lənkəranın sosial-mədəni həyatında fəal iştirak etmiş Bəhmən Sadıqov, Heybət Quliyev, Cəbrayıl Calalov, Əliağa Cəfərov, Əli Abbasov və başqaları məktəbin ilk məzunlarıdır.

Məktəbin ilk direktoru Teymur Şahverdiyev 1927-ci ildə müəmmal şəkildə həbs edilib. Onu molla-nəsrəddinçi İsmayıl Hüseyn oğlu Qənbərov (1893-1928) əvəz edib. Bir il sonra İsmayıl Qənbərov dünyasını dəyişib, 1928-ci ildə Səfər Ramazanov məktəbin direktoru təyin edilib. Sonrakı illərdə - Böyük Vətən müharibəsi dövründə İbrahim Abidov (1928), Şıxəli Hacıyev (1929), Şəmsi Devuşova (Əkbərova - 1930-1931), Zülfüqar Əhmədzadə (1931-1932), Sadıq Sadıqov (1933-1934), İsmayıl Sadıqov (1935-1936), Nəriman Məlikov (1937-1939), Yaqub Yaqubov (1939), Rəhman Qurbanov (1939), Cəbrayıl Sərtarzadə (1940) məktəbin direktoru işləmişlər.

1940-cı ildə məktəbin fəaliyyəti dayandırılaraq hərbi hospitala çevrilmişdir. Məktəbin tələbələri təhsillərini Bakı, Şuşa, Salyan və digər pedaqoji məktəblərdə davam etdirmişlər. Məktəb 1943-cü ildə indiki Cəlilabad rayonunun Göytəpə qəsəbəsində bərpa edilmişdir. Bu dövrdə məktəbin direktoru Mövsüm Əmrahov idi. Müharibədən sonra məktəb yenidən Lənkəranda bərpa edilmişdir. Bu dövrdə məktəb Lənkəran şəhər 6 saylı səkkizillik məktəbinin ikinci mərtəbəsində yerləşirdi və 1982-ci ilədək bu binada fəaliyyət göstərirdi. Məktəbin Şirəli Axundov küçəsində yerləşən indiki binası 1895-ci ildə tikilmişdir. 1936-cı ildə binada əsaslı təmir və yenidənqurma işləri aparılaraq 4 nömrəli məktəbin istifadəsinə verilmişdir. 4 nömrəli məktəb 1982-ci ildə başqa yerə köçürüldükdən sonra həmin bina pedaqoji məktəbin istifadəsinə verilmişdir.

Azərbaycan SSR Maarif Nazirliyinin 1949-cu il 5 mart tarixli qərarına əsasən 1949-1950-ci tədris ilindən texnikumda qeyri-rus məktəbləri üçün orta pedaqoji təhsilli rus dili müəllimi və rus məktəbləri üçün sinif müəllimi hazırlayan qrup təşkil edilmişdir. 1953-cü ildə bu qrupun ilk buraxılışı olmuş və 22 məzun ibtidai siniflərdə rus dilində dərs demək hüququ qazanmışdır.

Müharibədən sonra Mustafa Sadıqov (1957-

1962), Süleyman Hüseynov (1962-1968), Mövsüm Yusifov (1968-1972), Hacı Hüseynbəyli (1972-1973), Fərrux İbrahimov (1973-1977), Həmzə Cəfərov (1978-1987), pedaqoji elmlər namizədi Raqif Əliyev (1987-1991), respublikanın Əməkdar müəllimi Cahangir İbrahimov (1991-2014), Şaban Şəfiyev (2012-2014), fizika-riyaziyyat üzrə fəlsəfə doktoru Ruslan Həmidov (25.05.2014-cü ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Ötən əsrin səksəncinci illərində məktəbdə tədris prosesi yenidən qurulub. 1987-ci ildə məktəb istiqamətini dəyişib məktəbəqədər müəssisələr üçün tərbiyəçi-müəllimlər hazırlamağa başlayıb. Həmin ildən də təhsil ocağı Lənkəran Məktəbəqədər Pedaqoji Məktəbi, 1992-2002-ci illərdə Lənkəran Məktəbəqədər Pedaqoji Texnikumu adı ilə fəaliyyət göstərirdi.

1989-cu ildə məktəbdə "İbtidai sinif müəllimi", "İbtidai siniflərdə rus dili müəllimi" ixtisasları yenidən bərpa edilib. 9 tələbəsi olan rus qrupunun 1994-cü ildə buraxılışı olub. 1991-ci ildə məktəbdə "Məktəbdənəzar və sinifdənəzar tərbiyə işləri" və "Əmək təlimi", 1998-ci ildə "Ailə-ev təhsili" ixtisasları açılıb.

Ölkənin təhsil sahəsində global dəyişikliklərin gətirdiyi bir vaxtda ingilis dili ixtisasına tələbat yarandığından 1998-ci ildə məktəbdə "İngilis dili" ixtisası üzrə qrup fəaliyyətə başlayıb. Qrup üzrə ilk buraxılış 2001-ci ilə təsadüf edir. Həmin il bu ixtisas üzrə məktəbi 25 nəfər bitirib. 2003-2004-cü tədris ilində 10 qrupda 259 nəfər "İngilis dili" ixtisasına yiyələnib.

"Orta ixtisas təhsil müəssisələri şəbəkəsinin təkmilləşdirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2002-ci il 26 avqust tarixli qərarına və respublika Təhsil Nazirliyinin 2002-ci il 9 sentyabr tarixli 879 sayılı əmrinə əsasən Lənkəran Məktəbəqədər Pedaqoji Texnikumu və Lənkəran Musiqi Texnikumunun bazası əsasında Lənkəran Dövlət Humanitar Kolleci yaradılmışdır. Respublikanın Əməkdar müəllimi Cahangir İbrahimov kollecin direktoru, Həmzə Cəfərov tədris hissə müdiri, Ağacavad Məmmədov tədris işləri üzrə direktor müavini, Ağakərim Abdullayev inzibati təsərrüfat işləri üzrə direktor müavini təyin edilmişlər.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 2002-ci il 5 sentyabr tarixli 867 sayılı əmri ilə Lənkəran Kənd Təsərrüfatı Texnikumunun pe-daqoji və tələbə kollektivi yeni yaradılmış Lən-kəran Dövlət Humanitar Kollecinə verilmişdir. Texnikumun tələbələri təhsillərini burada davam etdirmişlər.

2003-2004-cü tədris ilinin hesabat məluma-tına görə, Lənkəran Dövlət Humanitar Kolle-cində 19 ixtisas üzrə 58 qrup fəaliyyət göstərmiş, 1523 tələbə oxumuş, 144 müəllim dərslər demişdir.

O dövrdə kollecə tədris bazasında 4 şöbə (pedaqoji, musiqi, kənd təsərrüfatı və qiyabi) fəaliyyət göstərirdi.

2003-2004-cü tədris ilinin hesabat məlumatı-na görə, Lənkəran Dövlət Humanitar Kollecinə 19 ixtisas üzrə 58 qrup fəaliyyət göstərmiş, 1523 tələbə oxumuş, 144 müəllim dərslər demişdir.

2016-2017-ci tədris ilində kollecə 408 tələbə bitirmiş, 132 müəllim dərslər demişdir.

Ədəbiyyat: Etibar Əhədov. Sabaha açılan pəncərə, B., 1994; Etibar Əhədov, Cahangir İbrahimov. Seminariyadan kollecə, B., 2004.

LƏNKƏRAN DÖVLƏT Universiteti - cənub bölgəsində ilk ali məktəb.

Respublika Nazirlər Kabinetinin 319 sayılı 25 sentyabr 1991-ci il tarixli qərarı ilə Bakı Dövlət Universitetinin Lənkəran filialı kimi fəaliyyət göstərmiş, 23 iyul 1992-ci il tarixli 403 sayılı

*Lənkəran Dövlət Universitetinin
inzibati binası*

qərarı ilə müstəqil dövlət ali təhsil müəssisəsinə çevrilmişdir.

Tarix elmləri doktoru, professor Hacıbaba Sadıq oğlu Əzimov (1992-1997), texnika elmləri doktoru, Əməkdar elm xadimi, professor Mirzə Əyyub oğlu Bağirov (1997-2005), fizika-riya-ziyyat elmləri doktoru, Əməkdar elm xadimi, professor Asəf Daşdəmir oğlu İsgəndərov (2005-2016-cı il mart ayınadək) universitetin rektoru işləmişlər.

Təhsil nazirliyinin 9 sentyabr 2015-ci il tarixli 11/944 sayılı əmri ilə texnika üzrə elmlər doktoru, professor Nizami Dəmir oğlu Yusubov Lənkəran Dövlət Universitetinin tədris işləri üzrə prorektoru vəzifəsinə təyin olunmuş, 29 mart 2016-cı il tarixli əmri ilə ona LDU rektorunun vəzifəsini icra etmək həvalə edilmişdir.

Riyaziyyat elmləri doktoru, professor Natiq Səhlab oğlu İbrahimov 31 may 2016-cı ildən uni-versitetin rektoru vəzifəsinin icrasına başla-mışdır.

İlk tədris ilində universitetdə 12 ixtisas üzrə 218 tələbə təhsil almışdır. 2001-2002-ci tədris ilində universitetin 4 fakültəsində 1446 tələbə oxumuşdur. Fəaliyyət göstərdiyi 1992-2010-cu illər dövründə 23 ixtisas üzrə 3 mindən çox tələbə, o cümlədən 150 nəfərdək magistrant bitirmişdir.

2012-ci ildə 160 nəfərdən çox professor-müə-lim dərslər demiş, 2 nəfəri Azərbaycan Milli EA-nın müxbir üzvü, 30 nəfəri elmlər doktoru, professor, 65 nəfəri elmlər namizədi olmuşdur. 1414 tələbə, 95 magistrant təhsil almışdır.

LDU 1992-1993-cü tədris ilindən ikipilləli təhsil sistemə keçmişdir. Bakalavriat pilləsində təhsil müddəti 4 il, qiyabi formada 5 ildir. Ali təhsilin ikinci mərhələsi olan magistr hazırlığına 1997-1998-ci tədris ilindən başlanmışdır. Magistr ixtisası üzrə ilk buraxılış 1998-1999-cu tədris ilində olmuş, 12 nəfərə magistr ixtisas dərəcəsi verilmişdir.

1999-cu ildə aspirantura açılmış, 4 ixtisas üzrə (differensial tənliklər, fizika, vətən tarixi və folklorşünaslıq) 7 aspirant qəbul olunmuşdur. Aspiranturada təhsil müddəti əyanidə 3 il, qiyabidə 4 ildir.

Azərbaycan Dövlət Ali Attestasiya Komis-

siyasının 18 iyun 1996-cı il tarixli əmrilə ixtisaslaşdırılmış müdafiə şurası (fizikanın tədris metodikası, Azərbaycan ədəbiyyatı) yaradılmışdır. İxtisaslaşdırılmış müdafiə şurasında ilk dəfə Zümrüd İsrail qızı Abiyeva və Lətifə Ağaqasım qızı Əliyeva 28 iyun 1997-ci ildə namizədlik dissertasiyası müdafiə etmiş, filologiya və tarix elmləri üzrə müvafiq elmi dərəcələr almışlar. Universitetin müəllim kollektivindən Mirhüseyn Abbas, Kamran Kazımov, Sevdə Tağıyeva, Şaiqə İsgəndərova, Ülkər Həsənova, Rakif İbadov, Əsəd Nuriyev, Rəşad Əliyev, Fəxrəddin Hüseyn, Elşad Səfərli, Ayəddin Əliyev, Səfər Şirinov, Qorxmaz Ağayev, Cəmil Quliyev, Könül Dənziyeva, İlaha Abdullayeva, Ruxsarə Feyziyeva, Leyla Məcidova və başqaları filologiya, tarix, hüquq, coğrafiya, pedaqogika və texnika istiqamətləri üzrə namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişlər.

Universitetdə Təbiyyat, Humanitar, İqtisadiyyat və idarəetmə, Aqrar və mühəndislik fakültələri, Riyaziyyat, Kimya və texnologiya, Tarix və onun tədrisi metodikası, Coğrafiya və ekologiya, Azərbaycan dili, ədəbiyyatı və onların tədrisi metodikası, Xarici dillər, İbtidai təhsil və məktəbəqədər təlim, Humanitar fənlər, Maliyyə, mühasibat və audit, İqtisadiyyat və menecment, Texniki fənlər və İKT, Texnologiya və aqrar fənlər kafedraları, 1 problem elmi-tədqiqat laboratoriyası, 20 tədris laboratoriyası və mərkəzləri, Heydər Əliyev muzeyi və idarəçilik məktəbi, Elmi kitabxana, İnformasiya Texnologiyaları Mərkəzi, alimlər evi, bölgənin zəngin maddi və mənəvi irsini qoruyub saxlayan Tarix muzeyi, geniş iclas salonları, müasir tələblərə cavab verən idman zalı və meydançası, tələbə yeməxanaları və yataqxana fəaliyyət göstərir.

Universitetdə tədris kredit sistemi ilə həyata keçirilir. LDU-da elmin əsas sahələri üzrə doktorantura və dissertantura fəaliyyət göstərir.

LDU-da 2017-2018-ci tədris ilindən aşağıda göstərilən ixtisaslar üzrə bakalavr və magistr dərəcəli mütəxəssislər hazırlanır:

Təbiyyat fakültəsi üzrə: Riyaziyyat və informatika müəllimliyi; Kimya və biologiya müəllimliyi; Tarix və coğrafiya müəllimliyi; Kompüter elmləri.

Humanitar fakültə üzrə: Azərbaycan dili və

*Lənkəran Dövlət Universitetinin
birinci tədris korpusu*

ədəbiyyatı müəllimliyi; Xarici dil müəllimliyi (ingilis dili üzrə); İbtidai sinif müəllimliyi; Məktəbəqədər təlim və tərbiyə; Tərcümə (ingilis dili üzrə); Təhsildə sosial-psixoloji xidmət; Muzeyşünaslıq, arxiv işi və abidələrin qorunması; Aktyor sənəti.

İqtisadiyyat və idarəetmə fakültəsi üzrə: Mühasibat uçotu və audit; Maliyyə; İqtisadiyyat; Biznesin idarə edilməsi; Turizm və otelçilik.

Aqrar və mühəndislik fakültəsi üzrə: Kompüter mühəndisliyi; Meşə materiallarının və ağac emalının texnologiyası mühəndisliyi; Qida məhsulları mühəndisliyi; Ekologiya mühəndisliyi; Torpaqşünaslıq və aqrokimya; Aqronomluq; Baytarlıq; Meşəçilik.

LDU-da Azərbaycan dili və ədəbiyyatının tədrisi metodikası və metodologiyası; Riyaziyyatın tədrisi metodikası və metodologiyası; Kimya fənninin tədrisi metodikası və metodologiyası; İbtidai sinifdə tədrisin metodika və metodologiyası; Dilşünaslıq (ingilis dili üzrə); Azərbaycanın yeni və ən yeni tarixi; İstehsal sferasında mühasibat uçotu və audit; Menecment (sahələr üzrə); Riyazi analiz; Ekoloji biologiya; İqtisadi və sosial coğrafiya; Azərbaycanın fiziki coğrafiyası; İnformatika; Turizm və sosial-mədəni servis ixtisasları üzrə magistr dərəcəli mütəxəssislər hazırlanır.

Universitet Türkdilli ölkələri və Qafqaz ölkələrinin Universitetləri Assosiasiyalarının üzvüdür, Avropa və Asiyanın 100-dən artıq qabaqcıl

ali təhsil və elm ocağı ilə, o cümlədən M.V. Lomonosov adına Moskva Dövlət Universiteti, Fransanın Mark Blok adına Strasburq Universiteti, Türkiyə Respublikasının Ankara Universiteti, İran İslam Respublikasının Gilan Universiteti və digər ali məktəbləri ilə, beynəlxalq təşkilat və fondlarla əlaqə saxlayır. Xəzər-yanı Dövlətlərin Universitetləri Assosiasiyasının, "SORUS" Beynəlxalq Açıq Cəmiyyət İnstitutu, Almaniya mədəni əlaqələr qurumunun (DAAD) üzvüdür. NATO, INTAS, Erasmus-Mundus və digər bu kimi nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların təşkil etdiyi qrant müsabiqələrinin iştirakçısı və qalibidir.

Universitetdə müasir avadanlıqla və yüksək sürətli limitsiz internet xətti ilə təchiz edilmiş informatika, tədris, kimya və biologiya, şifahi nitq laboratoriyaları, linqofon kabinet, təcrübə sahələri, ingilis dili mərkəzi fəaliyyət göstərir. Bu qurumlar tələbələrə elektron təhsillə tanışlığa, onların dünyada fəaliyyət göstərən rəqəmsal kitabxana resursları və digər təhsilyönlü qurumlarla yaxından əlaqələr qurmağa imkan verir.

Gənclər Tələbə Elmi Cəmiyyəti, Tələbə gənclər təşkilatı, Tələbə həmkarlar təşkilatı, Tələbə yaradıcılığı mərkəzi, İdman klubu kimi ictimai təşkilatlarda təmsil olunur, müxtəlif mədəni, sosial, elmi, idman və s. kimi tədbirlərdə fəal iştirak edir, universitetin qalib olduğu qrant

*Lənkəran Dövlət Universitetinin
ikinci tədris korpusu*

layihələri əsasında xaricdə təhsil alır və təcrübə keçirlər.

2016-2017-ci tədris ilində LDU-da bakalavriat üzrə 2500-dən çox bakalavr, magistratura üzrə 100-dən çox magistr, 20-dən çox doktorant və dissertant təhsil almış, onların təlim-tərbiyəsi ilə 300-dən çox professor-müəllim və texniki köməkçi heyət məşğul olmuşdur.

LƏNKƏRANÇAY - mənbəyini Talış sıra dağlarından alır. Xəzər dənizinə tökülən çaylar içərisində Yardımlı və Masallı rayonlarının ərazisindən axan Viləşçaydan (115 km) sonra uzunluğuna görə cənub bölgəsində ikinci böyük çaydır. Bu çay Talış sıra dağlarının ən hündür zirvələri olan Gömürgöy (2380 metr yüksəklikdən) və Qızıyurdu (2438 metr) dağlarının şərq yamaclarından başlayıb Lerik və Lənkəran rayonlarının ərazisindən keçir.

Xəzər dənizinə tökülür. Uzunluğu 81 km-dir. Bəşəru və Vazaru adlanan iki qolu var, Narbağı kəndi qarşısında birləşir. Sağ tərəfindən Bəşəru qolunu qəbul etdikdən sonra Lənkəran çayı adlanır.

Hövzəsi (qolları ilə birlikdə sutoplayıcı sahəsi) 1082 kv km-dir. Yayda çayın suyu azalır. Payız, qış və yaz aylarında suyun çoxluğundan gur axır. Sağ sahildən çaya bir neçə qol birləşir. Ən böyükkləri Bəşəruçay, Ləmərcay və Gəncəvuçaydır. Bunlardan başqa yuxarı axında Lənkərançaya Alaşaçay, Blinəçay, Dubraçay və s. xırda çaylar qarışır. Suyundan suvarma və Lənkəran şəhərinin su təchizatı üçün istifadə edilir. Rus diplomatı Volinski 1717-ci ildə çayın adını Ləngər kimi qeydə almışdır.

Ədəbiyyat: Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik lüğəti, B., 2007, səh. 86.

"LƏNKƏRAN ƏFSANƏSİ" - Lənkərana həsr edilmiş simfonik əsər. Müəllifi respublikanın Əməkdar incəsənət xadimi bəstəkar Musa Mirzəyevdir.

Əsər ilk dəfə 1987-ci ildə Ü.Hacıbəyov adına Azərbaycan Dövlət simfonik orkestri tərəfindən Lənkəranda, bəstəkarın müəllif simfonik konsertində səslənmişdir.

LƏNKƏRANIN GERBİ - 21 may 1843-cü ildə Bakı quberniyası Lənkəran qəzasının gerbi yaradılmışdır. Gerbin yuxarı hissəsində tarla fonunda qalxan və Xəzər vilayətinin gerbindən parça verilmişdir. Aşağıda məhsul bolluğunu bildirən dırmığın tarladakı təsviri əks olunmuşdur. Dırmığın hər iki tərəfində qıvrılmış iki ilanın təsviri verilmişdir, bu da qəzanın Muğan çöllüyündə ilanların çoxluğunu göstərmişdir.

P.P.Fon-Vinklerin 1899-cu ildə tərtib etdiyi "Rusiya imperiyası şəhərlərinin, quberniyalarının, vilayətlərinin və qəsəbələrinin 1649-1900-cu illərin tam qanunlar külliyyatına daxil edilmiş gerbləri" kitabında Lənkəranın gerbinin də təsviri verilmişdir.

Şəhərin Bayraq meydanında Lənkəranın gerbini əks etdirən guşə yaradılmışdır (31.07.2012).

Ədəbiyyat: E.Əhədov. Lənkəran boğçası, B., 1993, səh.79.

LƏNKƏRAN QALASI - XVIII əsrdə yadelli işğalçılara qarşı mübarizə məqsədilə tikilmiş müdafiə kompleksi. XIX əsrin sonları, XX əsrin əvvəllərində 35 hektara yaxın sahəsi olmuşdur. Şəhərin indiki Mirmustafa xan küçəsi, Heydər Əliyev prospekti və Lənkəran çayının sahilləri boyunca uzanırdı. Qala iki iri miqyaslı döyüş bürcündən ibarət olmuşdur. Bu bürclər onun şimal və cənub bucaqlarının möhkəmləndirilməsində mühüm rol oynamışdır.

"Qala"nın bürcləri XIX əsrin sonlarında bütün varidatıyla birlikdə erməni əsilli rus komandiri Qərib Bək Məlyan tərəfindən Bakıya aparılmış və rus dövlət başçılarının razılığı ilə şəhərdə olan qalanın və bürclərin gizləncə məhv edilməsinə hökm verilmişdir. 1869-cu ildə qalanın gözetçi məntəqəsi kimi fəaliyyət göstərən qülləsi mayaka çevrilmişdir (*bax* Lənkəran mayakı). Mayakın altından qala həbsxanasınadək yeraltı yol olmuşdur.

1923-1991-ci illərdə bu yerlər "26 Bakı komissarı" adı ilə fəaliyyət göstərmişdir.

Lənkəran Şəhər XDS İcraiyyə Komitəsinin qərarı ilə 1991-ci ilin mart ayında qalanın əvvəlki

adı özünə qaytarılmış, "Qala" xiyabanı adlandırılmışdır.

Lənkəranın mərkəzi hissəsində yerləşir.

LƏNKƏRAN QƏZASI - "Çar hökumətinin Qafqazda inzibati islahat haqqında (1840, 10 aprel) qanununa əsasən 1841-ci il yanvarın 1-də Kaspi vilayətinin tərkibində yaradılmışdır. 1859-cu ildən Bakı quberniyasının tərkibinə daxil idi.

Sahəsi 5321,5 km², əhalisi 130 987 nəfər idi (1897)...

İndiki Astara, Lənkəran, Lerik, Masallı, Yarıdımli, Cəlilabad rayonlarının ərazisini əhatə edirdi. Mərkəzi Lənkəran idi. Sebican, Lənkəran, Ərkivan məntəqələrindən və Muğan pristavlığından ibarət olan qəza idarəsinə qəza rəisi, onun müavini, xəzinədar, məntəqə iclasçıları və polis idarəsi daxil idi. Hakimiyyət qəza rəisinin əlində cəmləşmişdi" (*ASE, VI cild, B., 1982, səh. 213*).

"Hələ çar I Nikolayın dövründə (1825-1855) həyata keçirilmiş 1840-cı il 10 aprel qanunu ilə Talış əyalətinin əsasında yaradılmışdı. Lənkəran qəzası 1841-1846-cı illərdə Kaspi vilayətinin tərkibinə daxil idi. 1846-cı il 14 dekabr tarixli fərmanla Şamaxı quberniyası təşkil edildikdə, onun tərkibinə qatılmışdı (1859-cu il Şamaxı zəlzələsindən sonra mərkəzi Bakıya köçürüldüyündən Bakı quberniyası adlandırılmışdı)... Qafqaz təqviminin (1917) məlumatına görə, qəzanın ərazisi 4726,88 kv verst idi. Lənkəran qəzasında yaşayan 185518 nəfər əhalinin 183583 nəfəri yerli sakinlər, 1935 nəfəri müvəqqəti yaşayanlar, 96904 nəfəri kişi, 88614 nəfəri qadın idi. Qəza əhalisinin 170 min nəfərə qədəri müsəlman idi. Çarizmin köçürmə siyasəti nəticəsində Lənkəran qəzası əhalisinin tərkibində rusların sayı artmışdı. Həmin məlumata görə, qəzada 16206 nəfər rus qeydiyyatda alınmışdı, onların 6974 nəfəri pravoslav, 9232 nəfəri sektant idi. Lənkəran şəhərində 17801 nəfər yaşayırdı. Qəzanın təsərrüfat həyatında taxılçılıq, çəltikçilik, balıqçılıq əsas yer tuturdu. Fevral inqilabından (1917) sonra Lənkəranda sovetlər yarandı. Oktyabr çevrilişindən (1917) sonra Bakıda hakimiyyəti ələ keçirmiş Bakı Soveti quberniyaya daxil olan qəzaların, o cümlədən Lənkəran qəzasının zor gücünə sovet-

ləşdirilməsinə çalışırdı. 1918-ci il aprelin 12-də Bakı Soveti Lənkərana 280 nəfərlik silahlı dəstə göndərdi və aprelin 14-də qəzada sovet hakimiyyətinin qurulması elan olundu. Lakin 1918-ci il avqustun 4-də Lənkəran qəzasında sovet hakimiyyəti süqut etdi. Burada sağ esərlərin "Muğan Müvəqqəti hərbi diktaturası və ya Beşlər diktaturası" yaradıldı. "Muğan hökuməti" antiazərbaycan siyasəti yeridir, denikinçilərin Cənubi Qafqazda ağalığını təmin etməyə çalışırdı. Bolşeviklər də Lənkəranda hakimiyyəti ələ keçirməyə cidd-cəhd göstərirdilər. Rusiya Kommunist (bolşeviklər) Partiyası Qafqaz Diyar Komitəsi Lənkəranda gizli radiostansiya təşkil etmiş, sovet hakimiyyəti tərəfdarlarına hərbi və maddi kömək göstərmişdi. "Muğan hökuməti" 1919-cu il aprelin 25-də yıxıldı, Muğan Sovet Respublikası (1919-cu il 25 aprel - 27 iyul) quruldu. Muğan Sovet Respublikası Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətini tanımaqdan imtina etdi. Bəzi sosialist tədbirlərinə baxmayaraq, Muğan Sovet Respublikası xalq arasında nüfuz qazana bilmədi və iyulun 27-də süquta uğradı. Lənkəran qəzasında hakimiyyət Muğan qüvvələrinin əlinə keçdi. Ölkənin ərazi bütövlüyünün bərpasına xüsusi önəm verən Cümhuriyyət Hökuməti Lənkəran qəzasında öz hakimiyyətinin qurulması uğrunda fəal mübarizəyə başladı. Bu məqsədlə xüsusi dəstə təşkil olundu. Hərbi nazir Səməd bəy Mehmandarov iyulun 23-də Lənkəran qəzasının sakinlərinə müraciət imzaladı. Müraciətdə deyilirdi: "Vətəndaşlar! Azərbaycan Cümhuriyyəti hökumətinin iradəsi ilə mən Lənkəran qəzasına dəstə göndərirəm. Vətəndaş müharibəsinə birdəfəlik son qoymaq, qayda-qanun yaratmaq, sizi dinc əhaliyə əzab verən zorakı dəstələrdən və qatillərdən azad etmək işi bu dəstəyə tapşırılıb. Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olan qəzada məskunlaşmış bütün millətlərə ədalətli münasibət bəsləyən Azərbaycan qoşunları sizin yanınıza qanunçuluğun daşıyıcısı kimi gəlirlər... Bununla bərabər, məlum edirəm ki, sovetlər, komitələr və ya "Muğan Respublikası" adı altında hər hansı özbaşına təşkilatın yaradılmasına yol verilməyəcəkdir..."

Lənkəran əməliyyatı uğurla başa çatdı. Avqustun sonunda Lənkəran dəstəsi qarşıya qoyulan

vəzifəni yerinə yetirdi. 1919-cu ilin avqustundan Lənkəran qəzasında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin suveren hüquqları bərpa edildi. Aprel işğalından (1920) sonra Cümhuriyyət hakimiyyətinin süqutu nəticəsində 1920-ci il mayın 3-də Lənkəran qəzasında yenidən sovet hakimiyyəti quruldu. Azərbaycanın rayonlaşdırılması ilə əlaqədar Lənkəran qəzası 1929-cu ildə ləğv edildi."

Ədəbiyyat. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Ensiklopediyası, II c., B., 2005, səh.163-164.

LƏNKƏRAN LİMANI - gəmilərin yan aldığı yer. Lənkəran XVIII əsrin əvvəllərindən liman şəhəri kimi tanınmışdır.

Rus tacirləri Lənkərana karvan yollarına nisbətən qısa və əlverişli olan Xəzər dənizi ilə gəlmişlər. Həmin dövrdə Xəzər boyunca uzanan sahillər çar Rusiyasının nəzarəti altında deyildi. Lənkəran limanının təmiri və genişləndirilməsi üçün Rusiyanın nə kimi tədbirlər görülməsi haqqında məlumat yoxdur. Liman tez-tez qumla dolduğuna görə gəmilər sahilə yan ala bilmir, qəzaya uğrayırdılar.

Rusiya dövləti 1745-ci ildə Lənkəran limanını yenidən tikmək haqqında qərar vermişdir.

1780-ci ildə Rusiyanın Xarici İşlər Nazirliyinə göndərilmiş bir məktubda səfirliyin nümayəndəsi Tumanovski yazırdı: "Lənkəran elə bir limandır ki, oradan İran və başqa Şərq ölkələri ilə geniş əlaqə saxlamaq olur" (*F. Əsədov. Dər gündə yaxşı arxa, 1988, səh. 53*).

XIX əsrin əvvəllərində də Rusiya Lənkəranın dəniz limanında inşaat işləri aparmaq və genişləndirmək təşəbbüsündə olmuşdur. 1830-cu illərin əvvəllərində Həştərxan, Bakı və Lənkəran limanlarına taxta, şalban və s. inşaat materialları göndərilmişdir. Lənkəran limanı Rusiyanın Şərq ticarətində mühüm əhəmiyyət kəsb edirdi.

Lənkəranda Dəniz limanı indiki dəmir yolu vağzalının qarşısında yerləşmişdir. Dənizdə dayazlıq olduğundan gəmi 2 kilometr aralıda dayanar, sərnəşinlər qayıqlarla sahilə yan almışlar. Gəmilər bəzən Port-İliç (indiki Liman şəhəri) limanında dayanırmış.

2007-ci ildə Lənkəranda yeni gəmi limanı tikilmişdir. Liman rayonun Siyavar kəndi ərazisində yerləşir.

2014-cü il dekabrın 18-də Xəzər dənizində "Lənkəran" gəmisi istismara buraxılmışdır. Bununla əlaqədar Bakıda keçirilmiş tədbirdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iştirak etmişdir.

LƏNKƏRAN OVALIĞI - Xəzər dənizi ilə Talış dağları arasında yerləşən ovalıq. "Cənubda Astara çayınadək (İranla dövlət sərhədində) uzanır. Şimalda Salyan və Mil düzənliyinə qovuşur. Uzunluğu təqribən 110 km, eni şimalda 25-30 km, cənubda 7 km-dir. Hündürlüyü dağətəyi sahədə 200 metr, Xəzər dənizi sahilində okean səviyyəsindən 28 metrədək aşağıdır. Antropogen sisteminin qumlu gilli, gilçəli - çığıldaşlı dəniz və allüvial-prolüvial çöküntülərindən təşkil olunmuşdur. İqlimi çox yerdə yayı quraq keçən mülayim-isti, rütubətli subtropik tiplidir. İllik yağıntı şimalda təqribən 400 mm-dən c.da 1400 mm-ə qədərdir. Mühüm çayları: Lənkəran, Viləş və s. Əsasən, qleyli-podzollu sarı torpaqlar yayılmışdır. Bitki örtüyü, əsasən, meşənin yerində əmələ gəlmiş kollu və seyrək meşəli çəmənlərdən ibarətdir. Hirkan tipli meşələr (dəmirağac, şabalıdyarpaq palıd və s. var.

Ovalıq ərazidəki cəyni adlı şəhərin adını daşıyır. Talış dağlarından axan bir çox çayların gətirdiyi və Xəzər dənizinin çöküntülərindən əmələ gəlmişdir.

Lənkəran ovalığı ölkənin mühüm faraş tərəvəz bazalarındandır."

Ədəbiyyat: ASE, VI cild, B., 1982, səh.213; Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik lüğəti, B., II c., 2007, səh. 86.

LƏNKƏRAN POLKU - 1732-ci il aprelın 25-də yaradılmışdır. Astara, Lənkəran, Masallı, Lerik, Yardımlı və Cəlilabad ərazilərində yaşayanlardan təşkil edilmişdir. 1454 döyüşçüsü olmuşdur. Rus qoşunu ilə bir yerdə hərəkət etmişdir.

"LƏNKƏRANIN SƏSİ" - müstəqil ictimai-siyasi qəzet. İlk sayı 21 mart 1994-cü ildə Masallı rayon mətbəəsində, sonrakı sayları Lənkəranda və Bakıda çap edilmişdir. Lənkəranda yayılmışdır.

7 sayı çıxmışdır. Sonuncu sayı 1994-cü il noyabrın 17-də buraxılmışdır.

Demokratik xarakter daşımış, səhifələrində Lənkəranda gedən sosial-iqtisadi, mədəni-quruculuq, əhalinin həyat tərz, vətənpərvərlik və s. mövzular əsas yer tutmuşdur.

Təsisçisi və baş redaktoru Etibar Əliəğa oğlu Əhədovdur.

"LƏNKƏRAN ŞƏHƏRİ Tələbə və Abiturientlər İttifaqı" - Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə fəaliyyət göstərmiş qurum (1919).

Əsas məqsədi Lənkəran şəhəri əhalisi arasında mədəni-maarif işi aparmaq, burada savad kursları, kitabxana-qiraətxanalar təşkil etmək, məşğələlər keçirmək və s. idi. İttifaq əhali arasında milli-mənəvi dəyərlərin təbliği və möhkəmləndirilməsində əhəmiyyətli rol oynamışdır.

Aprel işğalından sonra fəaliyyəti dayandırılmışdır (*Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Ensiklopediyası, II c., B., 2005, səh. 164*).

"LƏNKƏRAN-TALIŞ" bloku - neft yatağı. Lənkəran şəhərinin yaxınlığında, Bakıdan 300 km aralıda - Xəzər dənizində yerləşir. 1948-ci ildə Azərbaycan geoloqları tərəfindən kəşf olunmuşdur. Yataqların ümumi ərazisi 420 kv m-dir. Xəzərin 15-50 metr dərinliyində yerləşən "Talış-Dəniz" strukturunun eni 12, uzunluğu 4 km-dir. "Lənkəran-Dəniz" strukturu isə suyun 50-120 metr dərinliyində yerləşir, uzunluğu 10, eni 4 km-ə bərabərdir.

Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda yerləşən neft yataqlarının xarici şirkətlərlə birgə işlənməsinə dair sayca beşinci sazişdir. 1997-ci ildə Azərbaycan Prezidentinin Fransaya işgüzar səfəri zamanı imzalanmışdır. Həmin il yanvarın 13-də Parisin Yelisey Sarayında Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti ilə Fransanın "Elf Akimen" və "Total" şirkətləri arasında imzalanmış bu saziş 25 il müddətinə nəzərdə tutulur. Daha sonra Almaniya, Belçika və İranın şirkətləri də sazişə

qoşulmuşlar. "Lənkəran-Talış"da 80-100 milyon ton neft ehtiyatının olması güman edilir.

LƏRGƏPLOV - yemək növü. Təmizlənilib yuyulmuş düyü qaynanmış duzlu suda, başqa bir qabda isə lərgə qaynadılır. Plovsüzəndə birlikdə qarışdırılır. Qazanın dibinə yumurta, qatıq, sarıkök, yağ və qaynanmış düyüdən müəyyən hissə qatıb qazmaq hazırlanır. Sonra əvvəlcədən hazırlanmış kütlə bu qazana tökülür və dəmə qoyulur. Hazır xörək ocaqdan götürüldükdən sonra yer dəmi almaq üçün qazanın altına yaş əski qoyulur ki, qazmaq bütöv və keyfiyyətli çıxsın. Şor və ya quru balıqla yeyilir.

"LƏTAFİF" - Lənkəranda qəzet. 1917-ci ildə nəşrə başlamışdır. Həftəlik vərəqə olmuş, "Məharət" qiraətxanası tərəfindən buraxılmışdır. Nəşiri Mirzə Zeynalabdin Təbrizi, redaktoru Mirmurtuza Talışinski olmuşdur.

Ədəbiyyat: Nazim Axundov. Azərbaycanda dövrü mətbuat, B., 1965.

LƏTƏNZİ, armud - meyvə növü. Lənkəranda yayılmışdır. Qalınqabıqlı meyvəsi dadlıdır, yetişdikdə açıq-sarı olur. Ləti ağ, sulu, şirin və turşməzdir. Oktyabrda yetişir.

LƏTİFOV Arzuman Sabir oğlu (d. 29.06.1964, Lənkəran rayonu, İstisu qəsəbəsi - 1993) - Qarabağ şəhidi.

Qəsəbə orta məktəbini bitirdikdən sonra (1980) sovxoz təsərrüfatında işləmişdir. 1993-cü ildən Milli Ordu sıralarında kəşfiyyat qrupunun rəhbəri idi. Kəlbəcər, Füzuli döyüşlərində iştirak etmiş, Ağdamın Güllücə kəndi uğrunda qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Girdəni kənd qəbiristanlığında basdırılmışdır.

LƏVƏNGİ - yemək növü. Hazırlama qaydası: soğanı təmizləyib qiyməkeşlə döydükdən sonra duzlamaq lazımdır. Soğanın acı suyunu tənizdən çıxarıb ot taxtasına yayılır, üzərinə

qoz ləpəsi əlavə edilir və təkrar döyülür. Alınan qarışığı əl daşında əzirlər, bununla da yumru qalan qoz ləpəsi tamam əzilərək soğana qarışdırılır, duz və turşu vurulur. Alınan qarışıq toyuğun və ya balığın içinə doldurulur.

Novruz bayramında hazırlanan ləvəngini yağda qovurub, üzərinə azca şəkər tozu tökərək, yarımqovrulmuş halda kişmiş qatılır və abqora əlavə edilir.

Adi vaxtlarda, xüsusilə badımcanda ləvəngiyə kişmiş qatılır. Quş və balıq bişirilərkən ləvəngi qovrulmur, ona şəkər tozu və kişmiş qatılır.

Balıq üçün hazırlanan ləvəngiyə bəzən balığın kürüsü qatılır.

LİĞ - su bitkisi. Lənkəranda göl lığı geniş yayılmışdır. Çoxillik, sürünən, yoğun kökümsov gövdəli, 1-3 metr hündürlükdə bitkidir. Çiçək qrupu dağınıq, süpürgə şəkilli, az-çox yığcamdır. İyun ayında çiçəkləyir, iyul-avqust aylarında meyvə verir. Çay kənarında, bataqlıqlarda və s. yerlərdə bitir (*bax* Cil lığı).

LİĞARİŞTAN - lığdan hazırlanmış qayış. XX əsrin əvvəllərində də istifadə olunmuşdur. El arasında kasıb bəylərə "lığarıştan bəy" deyərmişlər.

LİLBALIĞI - çəkikimilər fəsiləsindən balıq növü. Şirin su balığı olub, sayı az olan vətəgə balığıdır. Qızılağac körfəzində, həmçinin şirin su hövzələrində yayılmışdır. Uzunluğu 30 sm-dək, çəkisi 500 qramadəkdir. Altı ilə qədər yaşayır. Bədəni hündürdür, yanlardan azca basıqdır, pulcuqları xırdadır, ağzı kiçikdir, bir cüt bıçığı vardır. Dözümlü balıqdır. Ən dözümlü balıq hesab edilən çəkinin yaşaya bilmədiyi şəraitdə də həyat sürür.

LİMAN - Lənkəranda rayon tabeliyində şəhər. Lənkəran-Bakı magistral yolunda, Xəzər dənizinin sahilində, rayon mərkəzindən 12 km şimal-şərqində yerləşir. Şimaldan Şirinsu, cənubdan Ürgə, qərbdən Boladi kəndləri, şərqdən Xəzər dənizi ilə həmsərhəddir. Ərazisi dəmir yolu və şose yolu boyunca şimala və cənuba doğru get-

dikə uzunsov bir formada genişlənir. Bir tərəfi dəmir yol stansiyasına çatır, digər tərəfi Qumbası kəndinə yaxınlaşır.

Əhalisi 11321 nəfərdir, 5690 nəfəri qadındır, 2315 şəxsi təsərrüfatı vardır (2017).

Ərazisi 1160 hektardır.

Coğrafiyasına Ramazan Kərimovun araşdırmalarına görə, Sovet hakimiyyəti illərində bu kiçik yaşayış məntəqəsi Pereval adlanmışdır. O vaxt Xəzər dənizinin su səviyyəsi indikinə nisbətən 25 metr yüksək olduğu üçün dəniz gəmiləri Perevalın sahillərinə asanlıqla yol ala bilirdi. Həmin dövrdə Həştərxandan, Bakıdan, Orta Asiyadan, İrandan gələn gəmilər burada dayanıb öz yüklərini boşaldır və ya lazımı yükləri götürürdülər. Pereval cənub bölgəsi üçün təsərrüfat əhəmiyyətinə görə əlverişli su nəqliyyat yolu olmuşdur. Burada boşaldılan ağ neft, duz, taxtaşalban, taxıl və s. məhsullar Astaradan tutmuş Cəlilabada qədər olan yaşayış məntəqələrinə at, öküz, kəl qoşulmuş arabalarla daşınardı.

İltifat Salehin yazdığına görə, Perevaldan əvvəl Liman Novomixaylovka adlanmışdır. Rusiyadan buraya köçürülmüş əhali məskunlaşdığı yeni ərazini Rusiyadakı doğma Mixaylovka kəndinin şərəfinə Novomixaylovka adlandırmışdır (*Döyüşlə qazanılan şöhrət, B., 2011, səh. 9*).

Limanın yük dövriyyəsini daha da artırmaq məqsədilə 1921-ci ilin may ayının əvvəllərində burada yenidənqurma işləri aparılıb. Həmin tarixdən 1922-ci ilin oktyabr ayına kimi - 1 il 4 ay ərzində ağır yüklü dəniz gəmilərinin yan alması, dayanması və yükünün boşaldılması üçün 5 körpüsü, böyük anbarları olan yeni liman tikilib.

1922-ci ilin oktyabr ayının 5-də yeni limanın açılışı olmuşdur. Açılışda dövlət xadimləri Qəzənfər Musabəyov və Əliheydər Qarayev iştirak etmişlər. Limanın bargahında lövbər salmış "Lenin" ("Ərdəhan") zirehli gəmisindən bu təntənəli mərasim şərəfinə 12 topdan yaylım atəşi açılmışdır. Yığıncaqda V.İ. Leninə təbrik məktubu yola salınmışdır. Məktubda limana "İliç" adının verildiyi bildirilmişdir. Həmin vaxtdan 1999-cu ilədək bu yaşayış məntəqəsi Leninin atası şərəfinə Port-İliç adlanmışdır. 1935-ci il fevralın 20-də şəhər tipli qəsəbəyə çevrilmişdir.

Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin 18 mart 1971-ci il tarixli Fərmanı ilə rayon tabeliyində şəhərlər kateqoriyasına daxil edilmişdir.

2000-ci ildən Liman şəhəri adlanır.

Əhali tərəvəzçilik, heyvandarlıq və balıqçılıqla məşğuldur.

1930-1997-ci illərdə ərazidə İliç adına sovxoz fəaliyyət göstərmişdir.

Şəhərdə 2 orta məktəb, 5 uşaq bağçası, mədəniyyət evi, xəstəxana, kitab mağazası, taxıl məhsulları kombinatı, şadlıq evi, balıq kooperativ cəmiyyəti, neft məhsulları təminatı müəssisəsi, çörək zavodu, gübrə anbarı, idman-sağlamlıq mərkəzi, məişət evi, səhmdar tipli avtobaza, balıq unu sexi, bazar, ictimai iaşə müəssisələri və s. vardır.

1924-1997-ci illərdə şəhər XDS İcraiyyə Komitəsi fəaliyyət göstərmişdir. 1999-cu ildə Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının nümayəndəliyi yaradılmışdır. Rasim Əliyev, Seyfəddin Əliyev, Rasim Kələntərli, Qabil Məmmədov (1993-2002), Alim Mirzəyev (2002-2006), Əlifəğa Rəsulov (2006-2007), Mahmud Babayev (2007-2010), Bəxtiyar Səfərov (2010-2013), Mehman Məmmədov, Bəxtiyar Səfərov və başqaları müxtəlif vaxtlarda şəhər icra hakimiyyəti başçısının nümayəndəsi işləmişlər.

2000-ci il yanvar ayından Qumbası və Şirinquyu kəndlərini birləşdirən şəhər bələdiyyəsi fəaliyyət göstərir. Murtuza Mustafayev (2000-2005), Cəmil Hüseynov (2006-2012), Çingiz Əsədullayev, Zabil Dadaşov, Eldəniz Heydərov və başqaları şəhər bələdiyyəsinin sədri işləmişlər.

Ədəbiyyat: S. Süleymanlı. Liman - bir dünya sevgi mənim, B., 2012.

LİMAN körpüsü - XVIII əsrdə indiki dəmir yolu vağzalının qarşısında tikilmişdir. Uzunluğu 25 metr olmuş, taxta və ağac dirəklərdən qurulmuşdur. 1941-ci ildə Bakı-Astara dəmiryolu xətti istifadəyə verildikdən sonra fəaliyyəti dayanmışdır.

LİMAN 1 sayılı məktəb - 1926-cı ildə təşkil edilmişdir. Qurban Quliyev (1926-1932), Yaqub Quliyev (1932-1937), Abdulla Quliyev (1937-

1944), Qurban Quliyev (1944-1954), Şirməmməd Hüseynov (1954-1960), Şalı Caniyev (1960), Daşdəmir Əsədullayev (1961-1963), İdris Ağayev (1963-1969), Hacı Kamil Hüseynov (1969-2006), Ələvsət Qurbanov (2006-cı ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

1926-1928-ci illərdə Xəzərin sahilində istifadəsiz qalmış gəmidə, 1929-1932-ci illərdə kənd təsərrüfatı təchizatı idarəsinin binasında (indiki mədəniyyət evi), 1932-1937-ci illərdə Kərbəlayı İbrahimin ikimərtəbəli mülkündə yerləşmişdir.

1951-ci ildən orta məktəbə çevrilmişdir.

İndiki məktəb binası 2006 -cı ildə istifadəyə verilmişdir.

Məktəbdə 933 şagird təhsil alır, 104 müəllim dərs deyir (2017).

LİMAN 2 sayılı məktəb - 1964-cü ildən fəaliyyət göstərir. Adil Əbdülrəhim oğlu Axundov (1964-2004), Ramiz Şahvəli oğlu Məmmədov (2004-cü ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

1980-ci ildə tam orta məktəbə çevrilmişdir. Məktəbdə 352 şagird təhsil alır, 45 müəllim dərs deyir (2017).

LİMAN poçt şöbəsi - 1922-ci ildə təşkil edilmişdir.

1941-ci ilədək, dəmiryolunun fəaliyyətə başladığı dövrdə poçt gəmi ilə Port-İliçə (indiki Liman şəhəri) gətirilmiş, oradan da Lənkərana və qonşu rayonlara araba nəqliyyatı ilə daşınmışdır. Müxtəlif illərdə Həsənəli Abbasov (1950-1955), Hüseynağa Mirzəbəyov (1955-1980), Adil Hüseynov (1980-1992), Mirəli Cəfərov (1992-1993), Mirqasım Cəfərov (1993-1996), Şakir Babayev (1996-1997), Həmdulla Ağayev (1997-2013), Nicat Kazimov, Vüqar Rəsulov və başqaları poçt şöbəsinin müdiri, Xanəli Lələyev, Kərim Əliyev, Dünyaş İbadov, Vaqif Qurbanov, Ədalət Həmidov, Elmira Nəzərova, Etibar Miriyev, Azər Ağayev, Alim Abbasov və başqaları sahə poçtalyonu işləmişlər.

Əhaliyə 1512 nömrəlik elektron tipli ATS xidmət göstərir.

LOBYAPLOV - yemək növü. Lərgəplovda olduğu kimi hazırlanır (*bax* Lərgəplov). Fərqi ondadır ki, qızardılmış toyuq əti ilə yeyilir.

LOTU XUDADAT (təxəllüsü; tam adı və фамилиясы Xudadat Mirzəyev - d. 1859, Lənkəran rayonu, Şıxəkəran kəndi - 18.06.1946, Şıxəkəran kəndi) - məzhəkəçi, Ümumittifaq xalq yaradıcılığı festivalının laureatı (1936).

Milli xalq ənənələrini davam etdirərək komizmin ən yaxşı nümunələrini yaratmışdır. XIX əsrin axırları, XX

əsrin əvvəllərində ifaçılıq sənətinin bir neçə sahəsində özünü göstərə bilmişdir. Xüsusilə, rəqs hərəkətləri ilə məclisləri zövqləndirmişdir. Milli koloritli rəqslərin yaxşı ifaçısı kimi şöhrət qazanmışdır. Adamları əyləndirmək üçün qadın paltarı geyərək, gülməli nömrələr göstərmişdir. Güldürücü danışığı, bəmzə hərəkətləri, hoqqabaz oyunları ilə dövrün eybəcərliklərini, onu doğuran mühiti, müftəxor məmurları, bürokratizmi gülünc hərəkətləri ilə lağa qoymuş, adamlara xoş ovqat bəxş etmişdir.

Dəstəsi ilə el-obanı qarış-qarış gəzmişdir. Moskvada qastrol səfərində olarkən SSRİ-nin rəhbəri İ. V. Stalinlə görüşmüşdür (1936). Övladlarından böyük qızı Asiya xanım qarmonda, Hədiyyə xanım nağarada çalarmış. Əməkdar artist, tanınmış müğənni Qədir Məmmədov nəticəsi, oğlu Hacıbəbənin nəvəsidir.

Məzarı kənddəki Şeyx Zahid qəbiristanındadır.

LÖKÜ - düyüdən hazırlanmış yemək. Düyünü yuyub, açıq havada qurutduqdan sonra əl daşında un halına salınır. Üzərinə yağ tökərək qarışdırılır, sonra süd əlavə edib islanmağa saxlayırlar. Müəyyən vaxtdan sonra üzərinə azca çay sodası, sarıkök, şəkər tozu əlavə edilərək qarışdırılır.

Ocağa qoyulmuş tavaya yağ töküb, hazır qarışığı tavaya yayırlar. Hər iki tərəf qızardıldıqdan sonra üçbucaq şəklində hissələrə bölünür.

LÖLƏ SALAMƏLEYKÜM - su, bataqlıq bitkisi.

Çoxillik, üzəri ölmüş yarpaqlarla örtülü uzunsov-kökümsov gövdəli, 1 metr hündürlükdə olan bitkidir. İyun ayında çiçəkləyir, sentyabr ayında meyvə verir. Çiçək qrupu iri çətirvaridir. Şüaları qeyri-bərabər olub, 30-35 sm uzunluğundadır. Meyvəsi üçbucaq şəkilli, uzunsov, tərs yumurta şəkillidir.

Lənkəranda çay, arx kənarlarında, bataqlıq yerlərdə tək-tək və qrup halında yayılmışdır.

LÜVƏSƏR - Lənkəranda kənd. Kərgəlan kənd ərazi vahidliyinə daxildir. Rayon mərkəzindən 7 km cənubda - Kərgəlan kəndinə uzanan yolun sağında yerləşir. Qərbdən Bəlləbur, şərqdən Darquba və Kosalar, şimaldan Kərgəlan, cənubdan Yuxarı Nüvədi kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Ərazisi 187 hektar, əhalisi 1397 (700 nəfəri qadındır) nəfərdir. 328 ailə təsərrüfatı var (2017).

"Dağətəyi ərazidədir. Kənd orada xarabalıqları qalan Luvəsər qalasının adını daşıyır. Qalanın adı ilk dəfə 1508-ci ilə aid sənəddə çəkilmişdir. Tədqiqatçıların bir qismi qalanın adının talış dilindəki rü (kiçik çay) və sə (baş) sözlərindən düzəldiyini söyləyirlər. Qala həqiqətən də Lənkəran çayının dağlar arasından düzənə çıxdığı yerdə, çayın sahilindədir. Bəzi tədqiqatçılara görə isə, Luvəsər sözü, əslində Lüsə (keçəl, soyulmuş baş) şəklində olmalıdır. Görünür ki, kəndin yaxınlığında çıpaq dağ olduğu üçün belə adlanmışdır" (*Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik lüğəti, II c., B., səh. 89*).

Digər mülahizəyə görə isə, oykonim talış dilində "lüsə" ("lü" yarıqan, təpə, "sə" üstündə, başında) sözündən yaranıb, "yarqan üstündə, təpə başında kənd" mənasında işlənir.

Əhali çayçılıq, tərəvəzçilik və heyvandarlıqla məşğuldur.

Kənddə orta məktəb, məscid, feldşer-mama məntəqəsi, məişət, iaşə xidməti obyektləri və s. fəaliyyət göstərir

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 15 may tarixli sərəncamına uyğun olaraq Luvəsər bələdiyyəsi yaradılmışdır. Rəşid Güləhməd oğlu Bayramov kənd bələdiyyəsinin

sədri seçilmişdir. 2010-cu ildə Kərgəlan bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

LÜVƏSƏR məktəbi - 1936-cı ildə təşkil edilmişdir. Xudaverdi Ağayev (1936-1940), Rəzzaq Möhsümov (1940-1942), Böyükağa Vəliyev (1942-1952), Həsənağa Həsənov (1952-1959), Aslan Nəsirov (1959-1962), Hümət Gözəlov (1962-1993), Allahverdi Bayramov (1993-cü ildən) məktəb direktoru işləmişlər.

Məktəb ilk illərdə Möhsüm Bağır oğlu Bağirovun mülkündə, sonralar kənd məscidində yerləşmişdir. İndiki məktəb binası 1988-ci ildə istifadəyə verilmişdir.

1958-ci ildən əsas, 1988-ci ildən tam orta məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

126 şagird təhsil alır, 34 müəllim dərslər deyir (2017).

NƏRİMANABAD MƏKTƏBİNİN İDMANÇILARI

*Lənkəran rayonunun Nərimanabad qəsəbə orta məktəbinin məzunları arasında tanınmış idmançılar az deyil. SSRİ İdman ustası **Aida Kamal qızı Mustafayeva** 1978-ci illərdə idmanın ot üstündə xokkey üzrə Bakının "Rabitəçi" komandasının üzvü, SSRİ çempionatının iştirakçısı və Bakının "Turan" xokkey komandasının kapitanı olmuşdur.*

*İdmanın şotakan-karate-do növü üzrə Rusiya Federasiyası yığma komandasının üzvü olmuş **Füzuli Xanbaba oğlu Novruzov** Uzaq Şərq və Sibir bölgələri üzrə beynəlxalq turnirlərin qalibidir.*

***Zahid Əmiraslan oğlu Mehdiyev** boks üzrə SSRİ yığma komandasının üzvü olmuşdur (1988-1989). O, eyni zamanda boks üzrə 5 dəfə Belarus çempionatının, 4 dəfə "Qızıl kəmə" beynəlxalq turnirin qalibidir.*

*Boks üzrə SSRİ İdman ustası **İlqar Cəmaləddin oğlu Təbibzadə** 1987-ci ildə respublika birinciliyinin, həmçinin IV Ümumittifaq və müxtəlif beynəlxalq turnirlərin qalibi olmuşdur.*

M

M – Azərbaycan əlifbasının 19-cu hərfi. Sözün əvvəlində, ortasında və sonunda işlənir.

MAHMUDOV Anar Füzuli oğlu (d. 12.08.1971, Lənkəran şəhəri - 12.04.1994) - Qarabağ şəhidi.

Lənkəran şəhər 2 saylı orta məktəbini (1987), Bakı Dənizçilik Məktəbini (1991) bitirmişdir. Bakı Dənizçilik İdarəsinin xarici ticarət gəmisində işləmişdir (1991-1993).

1993-cü ildə könüllü olaraq Milli Ordu sıralarına getmiş, hərbi hazırlıq kursunda oxumuşdur. Komandiri olduğu təqım Laçın, Kəlbəcər döyüşlərində iştirak etmişdir. Xocavənd uğrunda döyüşlərdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

MAHMUDOV Fərman Şahpələng oğlu (d.27.05.1936, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi)

- alim-aqronom, kənd təsərrüfatı elmləri namizədi (1968).

Xolmili kənd məktəbini (1955), Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun aqronomluq fakültəsini (1960), respublika Genetika və Seleksiya İnstitutunun aspiranturasını (1966) bitirib. Əmək fəaliyyətinə Xaçmaz rayonunda baş aqronom işləməklə başlayıb (1960). Sonralar Elmi-Tədqiqat Əkinçilik İnstitutu Lənkəran Zona-Təcrübə Stansiyasında kiçik elmi işçi (1966), aspirantura təhsilindən sonra Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Əkinçilik İnstitutunun aqrotexnika və seleksiya şöbəsində kiçik elmi işçi (1966-1967), buğdanın seleksiyası şöbəsinin müdiri (1993-2000) işləyib. 2000-ci ildən dənli bitkilərin seleksiyası və ilkin toxumçuluğu laboratoriyasının aparıcı işçisidir.

"Fizioloji aktiv maddələrin tərəvəz vitamin-

lərinə nuklein turşularının və azotlu maddələrin miqdarına təsiri" mövzusunda dissertasiya müdafiə etmiş, kənd təsərrüfatı elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır (1968).

Payızlıq yumşaq və bərk buğdanın 18-dən çox sortunun yaradılmasında iştirak etmişdir.

48 elmi məqalənin müəllifidir.

MAHMUDOV İlqar İslam oğlu (d. 25.06.1970, Liman şəhəri - 12.08.1992) - Qarabağ şəhidi.

Şəhərdəki orta məktəbi bitirmiş, 1991-ci ildə könüllü olaraq Milli Ordu sıralarına getmişdir. Tankçı olmuş, Laçın döyüşlərində iştirak etmişdir. Ağdərədə döyüş zamanı tankı minaya düşərək sıradan çıxmış, tankın bütün heyəti ilə bir yerdə həlak olmuşdur.

Məzarı Liman şəhər qəbiristanındadır.

MAHMUDOV Kamal Fətulla oğlu (21.10.1965, Lənkəran şəhəri) - tarixçi, tarix üzrə fəlsəfə doktoru (2015).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini bitirdikdən sonra, 1982-1983-cü illərdə Lənkəran rayonlararası tikinti təmir kontorunda fəhlə işləmiş, 1983-1985-ci illərdə hərbi xidmətdə olmuşdur. Hərbi xidmətdən sonra əmək fəaliyyətini Lənkəran 18 saylı tikinti sahəsində (1986-1990) və Lənkəran istehsalat kombinatında (1990-1992) davam etdirmişdir. İstehsalatdan ayrılmadan Bakı Dövlət Universitetinin tarix fakültəsinə daxil olmuş (1988), oranı 1994-cü ildə tarixçi və tarix müəllimi ixtisası üzrə bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə Lənkəran şəhər 4 saylı orta məktəbində başlamış, 1992-1998-ci illərdə tarix müəllimi işləmişdir.

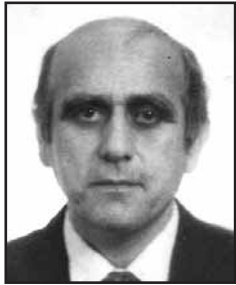

1998-ci ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin tarix müəllimidir. 2001-ci ildən tarix və fəlsəfə kafedrasının baş müəllimidir. Pedaqoji fakültədə (1999-2001), humanitar elmlər fakültəsində (2001-2003), humanitar və pedaqoji elmlər fakültəsində (2005-2006) dekan müavini vəzifəsində çalışmışdır.

"XX əsrin 50-ci illərin ikinci yarısında Azərbaycanı sosial-iqtisadi proseslər" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək tarix üzrə fəlsəfə doktoru alimlik dərəcəsi almışdır.

15-dək elmi məqalənin müəllifidir.

MAHMUDOV Məsud Mirəhməd oğlu (d.03.05.1951, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi) - filoloq, filologiya elmləri doktoru (1994).

Bakı Maliyyə-Kredit Texnikumunu (1971), Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini (1976), Leningrad (indiki Sankt-Peterburq) Dövlət Universitetinin aspiranturasını (1982) bitirmişdir.

Leningrad Dövlət Pedaqoji İnstitutunda professor R.Q. Pyotrovskinin laboratoriyasında elmi təcrübə keçib.

Türk dilləri, struktur, tətbiqi və riyazi dilçilik ixtisasları üzrə namizədlik (1982), türk dilləri və dilçilik nəzəriyyəsi ixtisasları üzrə doktorluq (1994) dissertasiyaları müdafiə etmişdir.

1976-cı ildən Azərbaycan Milli EA-nın Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunda işləyir. 1988-2014-cü illərdə institutun elmi işlər üzrə direktor müavini olmuşdur.

9 kitabın, 60-dan çox elmi məqalənin müəllifidir. MDB ölkələrində, həmçinin Türkiyə Respublikasında keçirilmiş beynəlxalq elmi konfranslarda Azərbaycanı təmsil etmişdir.

MAHMUDOV Mirəhməd Fətulla oğlu (10.03.1891, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi - 07.09.1968, Boladi kəndi) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi, Lənkəran məktəbinin təşkilatçılarından biri, Boladi kəndindən ilk ali təhsilli Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi, Lenin ordenli (1956).

İlk təhsilini kənddəki mədrəsədə almış, tanınmış maarifçi Teymur bəy Bayraməlibəyovun üçsinfli rus məktəbində, İraqın Nəcəf şəhərində ali ruhani məktəbində oxumuş, 1939-cu ildə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunu bitirmişdir.

İraqda təhsildən sonra Boladi və Veravul kənd məktəblərində müəllim (1922-1925), Separadi kənd ibtidai məktəbinin müdiri (1926-1927), Astara və Masallı rayonlarında müəllim, məktəb direktoru (1928-1944), Boladi kənd orta məktəbində ədəbiyyat müəllimi (1944-1958) işləmişdir.

Ərəb və fars dillərini bilmiş, şeirlər yazmışdır. İraqda təhsil aldığı illərdə şair Məhəmməd Füzulinin məzarını ziyarət edərək, "Şairin məzarı önündə" ərəbcə şeirini yazmışdır.

MAHMUDBƏYOV Böyükbəy Mahmudbəy oğlu (d.27.09.1902, Şamaxı - 12.03.1988, Bakı şəhəri) - həkim-cərrah, tibb elmləri doktoru (1939), professor (1940), Əməkdar elm xadimi (1957), tibb xidməti polkovniki.

N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu bitirdikdən sonra (1925) Lənkəran mərkəzi xəstəxanasında həkim-cərrah işləmişdir (1927-1931).

Lənkəran mərkəzi xəstəxanası cərrahiyyə şöbəsinin yaradıcılarından biridir. Gənc tibb kadrının hazırlanmasında xidmətləri vardır. Qonşu rayonlarda da cərrahiyyə kabinetləri təşkil etmişdir.

1931-ci ildən fəaliyyətini Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunda davam etdirmiş, 1938-ci ilin axırlarınadək müəllim işləmişdir.

Ordu sıralarında xidməti zamanı Kuybışev Hərbi Tibb Akademiyasında ümumi cərrahiyyə kafedrasının rəis müavini (1938-1941), Leningrad cəbhəsi hospitalı bazasının baş cərrahı olmuşdur.

Ömrünün son illərində N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunda kafedra müdiri işləmişdir.

MANAFOV Manaf Mirzəbala oğlu (d.15.04.1932, Lənkəran şəhəri - 15.01.1988, Lənkəran şəhəri) - iqtisadçı, şair.

Azərbaycan İqtisad İnstitutunu bitirmiş, ömrünün axırınadək Lənkəran aqrar-sənaye kombinatında işləmişdir.

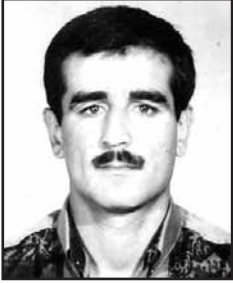
Orta məktəb illərindən bədii yaradıcılıqla məşğul olmuşdur. İlk şeiri 1960-cı ildə "Lənkəran" qəzetində dərc olunmuşdur.

Əsasən təmsillilər yazmış, ictimai həyatımıza əngəl olanları satirik qələmlə tənqid etmişdir.

Lənkəranda anadan olmasının 70 illiyi qeyd edilmişdir.

Ölümündən sonra "Mərmərin göz yaşı" kitabı çap olunmuşdur (2000).

MANAFOV Natiq Babulla oğlu (d.02.09.1964, Lənkəran şəhəri - 08.01.1994) - Qarabağ şəhidi.

Lənkəran şəhər 1 sayılı orta məktəbini bitirdikdən sonra sürücülük ixtisasına yiyələnmiş, Lənkəranda və Ukrayna Respublikasında işləmişdir.

1993-cü ildə cəbhəyə könüllü getmiş, Ağdamın Gülüca və Susanlı kəndlərinin alınmasında iştirak etmişdir.

Yaralı əsgər yoldaşını atəş xəttindən çıxarkən düşmən tərəfindən vurulmuşdur.

Döyüş və siyasi hazırlıq əlaçısı idi.

Adına Lənkəran şəhərində küçə vardır.

MAQOMAYEV Müslüm (Əbdül Müslüm) Məhəmməd oğlu (d.18.09.1885, Qroznı - 28.07.1937, Bakı) - bəstəkar, dirijor,

musiqişünas, ictimai xadim, respublikanın Əməkdar incəsənət xadimi (1936).

Qori Müəllimlər Seminarı bitirdikdən sonra Lənkərana işləməyə gəlmişdir (1906). Vorontsov-Daşkov adına dördsinifli şəhər məktəbində, şəhər 1 sayılı orta məktəbin köhnə binasında (indiki mərkəzi meydan) dərs demişdir. Əmək və musiqi dərsləri keçmiş, uşaqlara kitab cildləməyi öyrətmişdir. Şəhərdəki general Həzi Aslanov parkında olan ağaclar M.Maqomayevin

Müslüm Maqomayev Lənkəranda təşkil etdiyi nəfəsli orkestrin üzvləri ilə (1907)

təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə əkilmişdir. Həmin dövrdə bu bağ "Üçküncə bağ" adlanırdı.

Lənkəranda xor, dram dərnəyi, nəfəsli orkestr təşkil etmiş, talış xalq nəğmələrini toplayaraq nota almışdır. Bəstəkarın lənkəranlı dostu Mirzə Əbülfəz Əsədullayev bir dəfə ondan soruşur:

– *Müslüm müəllim, neçə illərdir çəltik sahələrində oxuyanlardan nəğmə toplayırsan, bəs bu nəğmələr yığılıb qurtarmadı?*

M.Maqomayev cavabında deyir:

– *Nə dəryada balıq qurtarar, nə də Talışda nəğmə!*

Müslüm Maqomayevin Lənkəranda İsmayıl xan Talışinski, Qulam Səmədzadə kimi sənət dostları vardı.

M. Maqomayev Lənkəranda olarkən musiqi həvəskarları ilə görüşər və məsləhətlərini verərdi. Vaxtı ilə şagirdi olmuş Səmidxan Talışinskiyə məlumatına görə, M.Maqomayev Lənkəranda dərs dediyi şagirdlərin bir qrupunu öz hesabına Qroznı şəhərinə apararaq, orada konsert təşkil etmişdir (1909).

1911-ci ilədək Lənkəranda müəllim işləmişdir.

Lənkəran şəhərinin küçələrindən birinə böyük bəstəkarın adı verilmişdir.

Anadan olmasının 100 və 130 illiyi Lənkəranda geniş qeyd edilmişdir.

*Müslüm Maqomayev Lənkəranda
1906-1911-ci illərdə
bu evdə yaşamışdır.*

MAMUSTA - Lənkəranda kənd. Rayon mərkəzindən 17 kilometr cənubda, Lənkəran-Astara avtomobil yolunun sol tərəfində, Lənkəran ovalığında yerləşir. Şərqdən rayonun Siyavar, şimaldan Xolmili, şimal-şərqdən Vel, şimal-qərbdən Şıxəkəran, cənub-qərbdən Daşdalıgjar kəndləri, qərbdən Hirkan qəsəbəsi, cənubdan Astara rayonunun Kakalos kəndi ilə hədudlanır. Mamusta icra nümayəndəliyinə daxildir.

Əhalisi 5239 nəfərdir (2526 nəfəri qadındır). Ümumi ərazisi 765,9 hektardır. 359,4 hektarı əkinə yararlıdır, 1122 ailə təsərrüfatı vardır (2017).

Mamusta toponimi ilə bağlı müxtəlif fikirlər vardır. "Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik lüğəti" kitabında yazılır: "Kəndin adı talışca Mamüstə şəklində tələffüz edilir. Oykonim Mamü (əmi) və sütə (yanmış) sözlərindən ibarət olub, "əmi yanan", yaxud "əmi yandıran" mənalarını ifadə edir. Ehtimal ki, kənd salındığı ərazinin adı ilə adlandırılmışdır. Digər müləhizəyə görə, Mamüstə talış dilindəki Mamu usto (usta əmi) sözündən yaranmışdır" (*Göstərilən ədəbiyyat, B., II c., 2007, səh. 93-94*).

M.Mirzəyev və M.Məmmədov yazırlar: "Mamusta qədim çağlardan sıx meşəlik, kol-koslu və qamışlıq bir yer olmuşdur. Hələ qədim çağlardan tarixdən bəllidir ki, insanlar meşələri qırıb təmizləyir, yandırır, əkinçilik üçün yararlı hala

salır, burada məskunlaşmışdılar... Talışlar meşə və düzənliklərdə yanmış və yandırılmış yerə "sütə" və "külət" deyirlər...

İxtiyar babaların fikrincə, mamu (əmi) adı ilə müraciət olunan bir tayfa ağsaqqalı öz adamları ilə bu yerə gələrək buradakı cəngəllik, qamışlıq, meşə zolağını yandıraraq abadlaşdırmış, yaşayış məskəninin bünövrəsini qoymuşdur. Əhali yeni yaranmaqda olan yaşayış yerinə talışca "mamu sütə vırə" (əminin yandırdığı yer), "mamu sütə" (əmi yandırır və ya əminin abadlaşdırdığı yer) mənasında ad vermişdir... "Mamu sütə" ifadəsi fonetik dəyişikliyə uğrayaraq "Mamusütə" - Mamusta şəklinə düşmüşdür. Burada "sütə" sözü qeyd edildiyi kimi "külət" sözü ilə eyni mənada işlənir. Beləliklə, Mamusta - əminin bina etdiyi, abadlaşdırdığı, azad etdiyi, əsasını qoyduğu yer - yaşayış məskəni deməkdir" (*M.Mirzəyev, M. Məmmədov. Mamusta, B., 1999, səh.24-25*).

Əhali tərəvəzçilik, taxılçılıq, heyvandarlıqla məşğuldur. Kənddə kolxoz təsərrüfatı 1930-cu ildə, sovxoz isə 1964-cü ildə təşkil edilmişdir. İlk kolxoz sədri Mustafa Bağirovdur. Sonrakı illərdə Cəlal Səfərov, Hüseynulla Qədirov, Hidayət Əliyev, Zülfuqar Şahbazov, Gəncəbanu Fərzulayeva, Qubad Cəfərov, Tağı İbrahimov, Əlişan Təhirov, İsa Əhmədov, Salman Qüdrətov, Bağlan Fərəcov, Musarza Əliyev, Şahverən Quliyev, Hüseynəli Şahverdiyev, Nəriman Əliyev, Təhmasib İbrahimov, Oğul İbrahimov kolxoz sədri və sovxoz direktoru işləmişlər.

Mamusta kənd Soveti 1961-ci ildə təşkil edilmiş, 1920-ci ildən həmin dövrdə Şürük kənd Sovetinin tərkibində olmuşdur. Şazi Cavadova (1961-1965), Fərəc Fərəcov (1965-1967, 1980-1992), Qüvvət Cəfərov (1967-1980), Samid Qulamov (1992-1993) Mamusta kənd Sovetinin sədri işləmişlər. 1993-cü ildə Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının Mamusta ərazi vahidliyi yaradılmışdır. Qurbanəli Babayev (1993-1994), Samid Qulamov (1994-1998), Oğul İbrahimov (1998-2000), Səfərəli Şahbazov (2000-2006), Qismət Həsənov (2006-2010), Zərbəli Rəhmanov (2010-cu ildən) şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının Mamusta kəndi üzrə səlahiyyətli nümayəndəsi işləmişlər.

Kənddə orta məktəb, mədəniyyət evi,

kitabxana, xəstəxana, sağlamlıq kompleksi, 3 aptek, poçt şöbəsi, 1025 nömrəlik ATS, məscid (1888), məişət və ictimai işlə müəssisələri və s. fəaliyyət göstərir.

2000-ci ilin yanvar ayında kənd bələdiyyəsi yaradılmış, Azər İbrahimov (2000-2002), Hüseynəli Şahverdiyev (2002-ci ildən) sədri işləmişlər.

MAMUSTA məktəbi - 1929-cu ildə təşkil edilmişdir. İlk müdiri Baldadaş Şahmarov olmuşdur. Sonrılar Mirdamət Miriyev (1931-1932), Əliağa Babayev (1932-1934), Əli Nəzərov (1935-1937), Əliağa Hüseynov (1938-1939), Mərdi İbadov (1939-1940), Əsəd Quliyev (1940-1942), Ağabala Quliyev (1942-1946), İsmayıl Minayev (1946-1950), Bağır Kazımov (1951-1952), Kəlam Quliyev (1952-1956), Qafur Məmmədov (1956-1964 və 1980-1985), Həsən Cavadov (1964-1980), Şahvələd Abbasov (1985-1993, 1996-2001), Hökmulla Rzayev (1993-1996), Yaxşınım Fərzullayeva (2001-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

1934-cü ildə yeddiilliyə, 1952-ci ildə orta məktəbə çevrilmişdir. İndiki məktəb binası 1986-cı ildə istifadəyə verilmişdir.

İlk buraxılış yeddiillik təhsil üzrə 1937-ci ildə, orta təhsil üzrə 1955-ci ildə olmuşdur.

Məktəbdə 652 şagird oxuyur, 86 müəllim dərs deyir (2017).

Ədəbiyyat: M.Mirzəyev, M.Məmmədov. Mamusta, 1999; E.Əhədov. Son zəngdən sonra, B., 2006; H.Rzayev. Yaddaşlarda yaşayan Mamusta, B., 2010.

MAMUSTA poçt şöbəsi - 1961-ci ildən fəaliyyət göstərir.

Əhali əvvəllər Şürük kənd poçt şöbəsinin xidmətindən istifadə etmişdir. Laləbəyim Qafarova, Mübariz Rufiyev (1993-2011), Əfqan Rufiyev, Sehvan Hacıyev və başqaları poçt şöbəsinin müdiri işləmişlər.

Xidmətindən 6 min nəfərdən çox adam istifadə edir. Kənddə 800 nömrəlik elektron tipli ATS fəaliyyət göstərir.

MARALLAR - cüt dırnaqlılar dəstəsindən məməlilər fəsiləsi. Kürəni və ya qonur rəngli

olub, ayaqları hündür, quyruğu qısa, qulaqları uzundur. Erkəkləri hər il buynuzunu dəyişir. Akademik Həsən Əliyevin yazdığına görə, XX əsrin əvvəllərində Talış meşələrində ağ marallar yaşamışlar. Sonrılar kökü kəsilmişdir. Ağ maralın müqəvvası Azərbaycan EA Zoologiya İnstitutunun muzeyində qoyulmuşdur. Ağ marala İran maralı da deyilir. Yalnız Xəzərin cənub tərəfində, İran arasında 25-30 baş qalmışdır. 1966-cı ildə İsveçrədə keçirilmiş IX Beynəlxalq təbiəti mühafizə konqresində həmin ağ maralın adı Beynəlxalq "Qırmızı kitab"a salınmışdır.

Maral ildə bir bala verir. Əti ləzzətli, dərisi qiymətlidir. Qışda böyürtkən yarpağı, vələs ağaclarının budaqları, quru ot, yayda isə çəmən otları ilə qidalanır.

MARSO - Ürgə kəndinin keçmiş (1999-cu ilədək) adı.

"Gülüstanı-irəm" əsərində "Marso" "ölü su" mənasında verilir. Tədqiqatçı-müəllim M. Mirzəyev bu toponimin rusların Talışda məskunlaşması ilə əlaqədar yarandığını ehtimal edir. O yazır: "Marso" rus sözü olub, mənası "çayın ayağında göl" deməkdir". Yazıçı-jurnalist Sərdar Əliyevin fikrincə, "Marso" bataqlıq deməkdir ("*Cənub mirvarisi*", B., 1985, səh. 33).

"Bəzi tədqiqatlara görə, oykonim fars dilindəki mersa (liman, port, gəmilərin dayanacaq yeri) mənasında işlənən sözlə bağlıdır. Ərəb dilində "marso" sözü körpü (gəmilərin yan alması üçün) mənasını daşıyır. Eyni zamanda oykonimi bəzi tədqiqatçılar rus dilindəki "mortso" (çay arasında əmələ gələn göl - red.) sözünün yerli tələffüz forması hesab edirlər. Bu ərazi keçmişdə Murdov (talış dilində "ölü, zığlı su") adlanırdı. Murdar variantında da qeydə alınmışdır. Zənnimizcə, oykonimin mənası fars dilindəki izahə əsasən açıqlanır (*Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik lüğəti, II c., B. 2007, səh. 95*).

MAYGÜLÜ - qazkimilər dəstəsinə daxil olan quş. Başı, boğazı və döşü sarımtıl-qırmızı, bəzilərdə isə tünd-qırmızıdır. Bədəni boz olub, belinin üstündə tünd qırmızı vardır. Qızıl ağac Dövlət qoruğunda təsadüf edilir. Molyuska, xərçəng və körpə balıqlarla, qurdlarla yemlənir.

Yumurtlayan zaman dəstə əmələ gətirirlər. Bəzən bir yuvada ikisi, hətta üçüncüsü oturaraq yumurtlayır. Maygülü başqa yumurtadan çıxan balanı da bəsləyir. Bu dəstəyə daxil olan quşların tükləri yumşaq, əti dadlıdır. Qışlamaq üçün qoruğa qızılqazdan sonra qonaq gəlir.

Ədəbiyyat. Ş.Əfəndiyeva. Azərbaycan qoruqları, B., 1948, səh. 12.

MEHDİXANLI Sevinc Qabil qızı (d. 29.05.1976, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, filologiya üzrə elmlər doktoru (2014). C. Cabbarlı adına Lənkəran uşaq musiqi məktəbini (1990), şəhər 4 saylı orta məktəbini (1993), M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Slavyan Universitetini (1997) bitirmişdir.

Ailə qurduqdan sonra İran İslam Respublikasına köçmüşdür.

2006-cı ildə Tehran Dövlət Tərbiyyəti Mədris Universitetinin magistraturasına daxil olmuşdur. Universitetin humanitar fakültəsində rus dili və ədəbiyyatı ixtisası üzrə magistraturanı 2008-ci ildə fərqlənmə diplomu ilə bitirərək, magistr elmi dərəcəsi almışdır.

2013-cü ildə Tehran Dövlət Universitetinin doktoranturasını bitirmişdir.

"Rus zərb məsəlləri və atalar sözlərinin fars zərb məsəlləri və atalar sözləri ilə müqayisəli, mədəni-didaktik analizi" mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə etmiş və elmlər doktoru elmi dərəcəsi almışdır.

2009-cu ildən Gilan Dövlət Universiteti rus dili və ədəbiyyatı kafedrasının müəllimidir.

28 elmi işin və elmi məqalənin müəllifidir.

İngilis, rus və fars dillərini bilir.

MEHDİYEV Altay Ramazan oğlu (d. 09.01.1957, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi) - hərbi xadim, Respublika Müdafiə Nazirliyinin hərbi qulluqçusu, general-mayor (2002).

Boladi kənd 2 saylı natamam orta məktəbini bitirdikdən sonra təhsilini Bakı şəhər 1 saylı fizika-riyaziyyat təmayüllü məktəbdə davam etdirmişdir. Sonralar Bakı Ali Ümumqoşun

Komandirlər Məktəbini (1978), Frunze adına Moskva Ali Hərbi Akademiyasını (1991) bitirmişdir.

Azərbaycan Respublikası Hərbi Hava Qüvvələri və hava hücumundan müdafiə qoşunlarının komandanı, Müdafiə Nazirinin müavini işləmişdir (2008-2013).

Milli Ordu quruculuğunda iştirak etmiş, rəhbərliyi ilə Qarabağda uğurlu döyüş əməliyyatları aparılmışdır. Sərkərdəlik məharətinə görə Azərbaycan Respublikası Ali Baş Komandanlığı tərəfindən mükafatlandırılmışdır.

"Vətənə xidmətə görə", "Hərbi xidmətlərə görə" medallara ilə təltif edilmişdir.

MEHDİYEV Rəcəbəli Əziz oğlu (d. 09.05.1928, Lənkəran rayonu, Havzava kəndi - 11.05.2005, Girdəni kəndi) - alim-aqronom, istehsalat qabaqcılı, Lənkəran Ağsaqqallar Şurasının üzvü.

Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti yanında rəhbər - kolxoz kadrları hazırlayan məktəbi (1955), Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu (1966) bitirib.

Əmək fəaliyyətinə "Pravda" kolxozunda başlamış, əvvəl kolxozçu (1942), sonralar hesabdər, mühasib müavini (1943-1945), "Sosialist subtropikası" (indi "Lənkəran") qəzetinin əməkdaşı (1945-1946), Lənkəran radio verilişləri redaksiyasının əməkdaşı (1946-1947), Lənkəran Rayon Komsomol Komitəsində şöbə müdiri (1947-1948) işləmiş, 1948-1951-ci illərdə hərbi xidmətdə olmuşdur. Hərbi xidmətdən sonra "Pravda" kolxozunda çayçılıq üzrə briqadir (1951-1953), kolxozun baş aqronomu (1955-1962), kolxoz sədri (1963), Puşkin adına sovxozun direktoru (1964-1965) işləmişdir.

1966-cı ildə Lənkəran Rayon Mühafizə İdarəsinin rəisi təyin edilmiş, 1989-cu ilədək bu vəzifədə çalışmış, polis mayoru rütbəsində təqaüdə çıxmışdır.

Təqaüddən sonra "Marso" (Ürgə kəndi) və Girdəni sovxozlarında direktor müavini, torpaq islahatı komissiyasının sədri, kənd bələdiyyəsinin ilk sədri (2000-2003) vəzifələrində çalışmışdır.

Rayonun ictimai və mədəni həyatında fəal iştirak etmiş, gənclərin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində, təsərrüfatın müxtəlif sahələrinin inkişafında mühüm əməyi vardır.

Rayon Sovetinin deputatı seçilmişdir. Orden və medalları vardır.

MEHDIYEVA Sevil Hacıbala qızı (d. 09. 09. 1942, Lənkəran şəhəri) - ədəbiyyatşünas, publisist, filologiya elmləri doktoru (1992), professor (1998), respublikanın Əməkdar müəllimi (2000), Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2001).

Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini bitirmişdir (1964). Əmək fəaliyyətinə Bakının rus orta məktəblərində ana dilimizin tədrisi ilə başlamış, sonra taleyini Azərbaycan EA-nın Nəsimi adına Dilçilik İnstitutu ilə bağlamışdır (1968).

XVIII yüzillikdə yazıya alınmış "Şəhriyar dastanının dili" adlı namizədlik (1974), "XVII-XIX əsrlərdə yazıya alınmış Azərbaycan xalq dastanlarının dili" mövzusunda doktorluq dissertasiyaları müdafiə etmişdir.

Elmi-pedaqoji fəaliyyəti Azərbaycan dilinin elmi-nəzəri tədqiqi və Azərbaycan dilinin tədris edilməsi istiqmətlərində inkişaf etmişdir. Azərbaycan dilinin müxtəlif problemlərinin elmi tədqiqinə həsr edilmiş "Azərbaycan dilinin tarixi qrammatikası", "Azərbaycan dilinin tarixi lüğəti", "Füzulinin poetik əsərlərinin lüğəti", "Kitabi-Dədə Qorqud"un izahlı lüğəti, "Azərbaycan dili tarixi" (3 cildə), "Kitabi-Dədə Qorqud"un dili" və s. kimi elmi tədqiqatların əsas müəlliflərindəndir.

1988-ci ildən Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasında işləyir. 1998-ci ildən Azərbaycan dili kafedrasının professoru, Azərbaycan Milli EA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutu Azərbaycan dili tarixi şöbəsinin müdiri (1990-cı ildən), Lənkəran Dövlət Universitetinin professorudur.

2 monoqrafiyanın, 6 kollektiv monoqrafiyanın, 3 metodik vəsaitin, 100-dən artıq elmi, elmi-kütləvi və metodik məqalənin müəllifi, "Dədə Qorqud" ensiklopediyası redaksiya heyətinin üzvüdür.

MEHMANDAROV İbrahimbəy Sadiqbəy oğlu (d.1852, Lənkəran şəhəri - 1934, Lənkəran şəhəri) - həkim, Lənkəran səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri.

General Səmədbəy Mehmandarovun böyük qardaşıdır. İbtidai təhsilini Lənkəranda Mirzə İsmayıl Qasirin "Üsuli-cədid" məktəbində almış, sonralar təhsilini Bakı Realni Məktəbində və Peterburq Tibbi-Cərrahlik Akademiyasında davam etdirmişdir (1873-1879).

Yekaterinoslav quberniyasında (indiki Dnepropetrovsk vilayəti) həkim işləmiş, xalqçıların dərnəklərində iştirak etmişdir. 1920-ci ildə Azərbaycana köçərək, Lənkəran səhiyyəsinin təşkilində iştirak etmiş, qəza xəstəxanasında işləmişdir. 1922-ci ildə Bakıya dəvət olunaraq, ömrünün axırınadək sosial-sığorta agentliyində həkim işləmişdir.

Akademik İ.P.Pavlovun yaxın dostu olmuşdur.

MEHMANDAROV İshaq Sadiqbəy oğlu (d.1858, Lənkəran şəhəri - 1909, Bakı) - Lənkəranda olan ilk ali təhsilli mühəndis.

General Səmədbəy Mehmandarovun kiçik qardaşıdır. İlk təhsilini Mirzə İsmayıl Qasirin "Üsuli-cədid" məktəbində almışdır. Sonralar Bakı Realni Məktəbini (1878) və Peterburq Yol Mühəndisləri İnstitutunu bitirmişdir (1884). Rusiyanın mərkəzi şəhərlərində mühəndis işləmişdir. Peterburqda inqilabi hərəkətdə iştirakına və Arxangelsk şəhərində gizli dərnəklər təşkil etdiyinə görə 1884-cü ildə həbs edilmişdir. 1885-ci ildə Zakaspi Dəmiryol tikintisinin iştirakçısı olmuşdur.

MEHMANDAROV Səmədbəy Sadiqbəy oğlu (d.16.10.1857, Lənkəran şəhəri - 12.02.1931, Bakı) - hərbi xadim, artilleriya generalı (1908), ADR-in ilk hərbi naziri

İlk təhsilini Lənkəranda Mirzə İsmayıl Qa-

sirin "Üsuli-cədid" məktəbin-də almış, sonra təhsilini Bakı Realnı Məktəbində davam etdirmişdir.

1872-ci ildən çar ordu-sunda xidmətə başlamış, 1875-ci ildə Peterburq İkinci Konstantin Hərbi Məktəbini bitirmişdir. Rus-Yapon mü-

haribəsində Yeddinci Sibir Artilleriya Divizio-nunun komandiri, Port-Arturun müdafiəsində (1904) Şərqi cəbhəsi artilleriyasının rəisi olmuşdur. Port-Arturun müdafiəsində göstərdiyi igidliyə görə "Qızıl qılınç"la mükafatlandırılmış və ona general-mayor rütbəsi verilmişdir. Birinci dünya müharibəsində (1914-1918) 21-ci piyada diviziyasının komandiri, ikinci Qafqaz ordu-sunda korpus komandiri olmuşdur.

Azərbaycan Demokratik Respublikasının ilk hərbi naziri olmuş, 1919-cu il oktyabrın 5-də Lənkəran şəhər dumasına nümayəndə seçilmişdir. Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti qurul-duqdan sonra həbs edilmiş (1920), lakin N.Nərimanov işə qarışdıqdan sonra azadlığa buraxılmışdır.

Sovet hakimiyyəti illərində Bakı Hərbi Məktəbində topçuluq ixtisasından dərslər demiş, Azərbaycan Sovet qoşunları qərargahının üzvü, Bakı Zabitlər evinin nəzdində hərbi elmi cəmiyyətinin sədri olmuşdur.

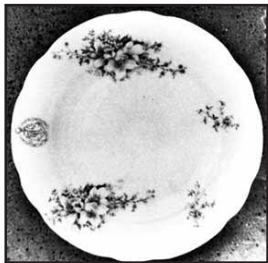
1928-ci ildə ordudan tərxis olunmuşdur.

Stanislav, Vladimir və Georgi ordenlərinin bütün dərəcələri, həmçinin İngiltərə, Polşa və Rumıniyanın yüksək hərbi mükafatları ilə təltif edilmişdir.

Lənkəranda S.Mehmandarovun adını daşıyan küçə vardır. Şəhər 5 saylı orta məktəbinin yaxınlığında yerləşən, vaxtı ilə yaşadığı binasına xatirə lövhəsi vurulmuşdur.

Lənkəran tarix-diyarşünaslıq muzeyində şəxsi əşyaları nümayiş etdirilir.

Ədəbiyyat: Ş.Nəzirli.

S.Mehmandarovun şəxsi əşyası - rəngli boşqab Lənkəran tarix-diyarşünaslıq muzeyində saxlanılır. Bacısı Məpi xanım tərəfindən muzeyə verilmişdir.

Tam artilleriya generalı Səmədbəy Mehmandarov, B., 1997.

MEHMANDAROVA Sona Nağıbəy qızı (d. 1890, Lənkəran şəhəri - 1971, Bakı şəhəri) - dünya gözəli müsabiqəsinin qalibi (1913).

Talış xanlarının nəslindən-dir. Rus-yapon müharibəsinin qəhrəmanı, general-leytenant Səmədbəy Mehmandarovun qardaşı qızıdır. Atasını inqilabdan əvvəl Lənkəran şəhərinin komendantı olmuşdur.

Ev təhsili almış, fransız və rus dillərində sərbəst danışmışdır.

İshaq Axundov xatirələrində yazır ki, Sona xanım Mehmandarova Bakı filarmoniyasında gözəllik müsabiqəsində qalib gəldikdən sonra Tiflis müsabiqəsində iştirak edərək, birinci mükafata - "Qafqaz gözəli" adına layiq görülmüşdür. Peterburqda ümumrusiya gözəllik müsabiqəsində də qalib gəlmiş, Parisdə keçirilən ümumdünya gözəllik müsabiqəsində iştirak etmişdir. Burada da birinci mükafata layiq görülmüş, ona "Qran-pri" mükafatı təqdim olunmaqla dünya gözəli adı verilmişdir.

Peterburqda yaşayan, əslən dağistanlı müsəlman Uruzov fəmilialı bir şəxslə ailə qurmuşdur. 1966-cı ildə Bakıya köçmüş, bacısı Sürəyya xanımın yanında yaşamışdır. Bacısı ictimai-siyasi xadim, 1937-ci ildə repressiyaya uğramış Əli Məmmədovun həyat yoldaşı idi.

MEHRƏLİYEV Mahmudəğa Bilal oğlu (d.28.06.1946, Lerik rayonu, Vılıq kəndi - 13.02.2004, Lənkəran şəhəri) - həkim, Lənkəran səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri, SSRİ Səhiyyə əlaçısı.

1965-ci ildə Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini gümüş medalla, 1971-ci ildə N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun pediatriya fakültəsini bitirmiş, Lerik rayon uşaq məsləhətxanasının müdiri (1971-1973), Lənkəran

rayonu, Kirov (indiki İstisu) qəsəbə xəstəxanasının (1974-1981), Lənkəran mərkəzi poliklinikasının (1981-1989), Lənkəran mərkəzi xəstəxanasının (1989-1997), Lənkəran uşaq xəstəxanasının baş həkimi (1997-2000), Lənkəran tibb məktəbinin direktoru (2000-2004) işləmişdir.

Lənkəran səhiyyəsinin inkişafında xidmətləri vardır.

Lənkəran şəhər Sovetinin deputatı, şəhər bələdiyyəsinin (1999-2004) üzvü olmuşdur.

MEMARLIQ, arxitektura - "İnsanın həyat və fəaliyyəti üçün məkan mühitini əmələ gətirən bina və qurğular sistemi".

Lənkəran memarlığının özünəməxsus ənənələri vardır. Azərbaycan ərəb xilavətinin tabeliyinə keçdikdən sonra (VII əsr) dini binalar əsas yer tutmuşdur. Rayonun Boladi, Veravul, Sütəmur dov, Şıxəkəran kəndlərində məscidlər, türbələr tikilmiş, XIX-XX əsrlərdə isə inkişaf mərhələsinə çatmışdır.

Xalq memarlığı üslublu yaşayış evləri tikilmişdir. Şahnişin xan sarayı (1870), Lənkəran qalası (XVII əsr), mayak (1732), Kiçik bazar məscidi (1904), İsabəy Əlibəyovun evi (1908), V.İ. Karapkovun evləri (1888), həbsxana (1747), İran konsulluğu binası (1853) və s. binalar memarlıq baxımından diqqəti cəlb edir. Milli memarlıq abidələrindən olan Xan evini (Mirəhməd xanın evi) fransız memarları və ustaları tikmişlər (1913). Onun şimal və qərb fasadlarına kərpic və yonulmuş ağ daşlar işlənmişdir. Şərq və cənub fasadları isə kərpicdən hörülmüşdür.

Sovet hakimiyyəti illərində sovet memarlığının yaranması və inkişafı memarlıq tarixində xüsusi mərhələ təşkil edir. Faşizmə qarşı mübarizədə həlak olmuş lənkəranlıların şərəfinə ucaldılmış Xatirə kompleksi (1975), Həzi Aslanovun abidəsi (1983), Çay evi, Mədəniyyət sarayı, Ziyalılar evi və s. binalar sovet memarlığının nailiyyətlərindəndir.

Memarlıq tarixi ənənələri yeni inkişaf yoluna qədəm qoymuşdur. Yeni tikilməkdə olan və bərpa edilən binalar quruluşuna, estetik görünüşünə görə əvvəlki illərdəkindən fərqlənir.

Ümummilli lider Heydər Əliyevə, azərbaycanlıların soyqırımına, Xocalı faciəsinə həsr edilmiş abidələr müasir memarlıq tarixinə daxildir.

MEMARLAR İttifaqı Lənkəran təşkilatı - 1992-ci ildə yaradılmışdır. Memar Maarifə Əbdül qızı Əhmədova təşkilatın sədri seçilmişdir.

MEŞƏ - yerüstü təbii sərvət. Meşələr ölkəmizin iqtisadiyyatında əhəmiyyətli yer tutur. Azərbaycanda bütün ərazinin 10 faizi meşələrin payına düşür. Meşələrimizin 90 faizi dağlarda yerləşir. İqlimə böyük təsir göstərir. Sağlamlıq üçün əhəmiyyətli rol oynayır.

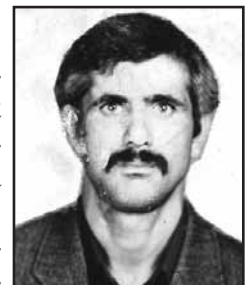
"Lənkəran rayonunda meşə qoruğunun təşkili haqqında" Azərbaycan SSR XKS-nin 1939-cu ildə qərarı olmuşdur. İkinci dünya müharibəsi illərində (1939-1945) bu proses ləngisə də, dinc quruculuq dövründə yenidən canlandırılmışdır.

Talış meşələrində 400-dən çox müxtəlif növ ağac, kol bitkiləri var. Lənkəran-Astara bölgəsi meşələri dəmirağac və şabalıdyarpaq palıdla zəngindir. Lənkəran akasiyası, Qafqaz xurması, azat, yalanqoz və başqa növ ağaclara ancaq Talış meşələrində təsadüf olunur. Dəmirağac (*bax Dəmirağac*) üçüncü geoloji dövrdən qalmış qədim ağac növlərindəndir. Meşələrdə qaracöhrə, şümşad, brket, danaya, bigəvər kimi nadir bitkilər vardır. Xəzər şeytanağacı Talışda üstünlük təşkil edir. Dəniz sahilindən bir qədər yüksəkdə ağcaqayının (*Acer L.*) başqa bir növü Şərq fıstığı və dəmirağaqla birlikdə hündürboylu sıx meşəliklər əmələ gətirir. Lənkəran bölgəsi meşələrində 7100 hektarda dəmirağac, 3100 hektarda azat ağacı yayılmışdır. Lənkəranda ümumi meşə sahəsi 30 min hektara qədərdir, bu da bütün ərazinin 44,1 faizini təşkil edir.

MƏCİDOV Məhəmmədali Qulu oğlu (d. 15.11.1953, Lənkəran şəhəri - 04.03.1994) - Qarabağ şəhidi.

Ailənin tək övladı olmuş, 1990-cı ilin yanvar hadisələrində Haftoni meşəsində Sovet desantçıları ilə atışmada ayağından yaralanmış, Şüvəlanda üç ay həbsdə olmuşdur.

Həbsdən sonra Milli Ordunun tərkibində Ağdam-Füzuli istiqamətində gedən döyüşlərdə iştirak

etmişdir. Kiçik Bəhmənli uğrunda döyüşdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

MƏCİDOV Tofiq Paşa oğlu (d. 17.07.1940, Lənkəran şəhəri) - müəllim, şair, qabaqcıl maarif xadimi.

Lənkəran şəhər 3 sayılı orta məktəbini (1959), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun fizika-riyaziyyat fakültəsini bitirmişdir (1964).

Pedaqoji fəaliyyətinə Lənkəran internat məktəbində fizika-riyaziyyat müəllimi işləməklə başlamışdır (1964-1979). Sonralar Lənkəran şəhər 1 sayılı orta məktəbində (1979-1983), Lənkəran Dövlət Humanitar Kollecinə (1983-2011) fizika-riyaziyyat müəllimi işləmişdir.

Gənc müəllim kadrlarının hazırlanmasında xidmətləri vardır. Fizika və riyaziyyatın tədrisi ilə bağlı elmi məqalələri xarici ölkə mətbuatında dərc olunmuşdur.

Bədii yaradıcılıqla da məşğuldur. Elm və təhsilə, ilahiyyətə həsr etdiyi kitabları vardır. Poeziyanın dili ilə insanları düzlüyə, paklığa çağırır, fizika elmi ilə islam fəlsəfəsinin mahiyyətini açmağa çalışır, "Quran" ayələrini fizika qanunları ilə izah edir, anamı bəşəriyyətin mənəvi xəzinəsi adlandırır.

Əsərləri: Hər iş qadirdir Allah, B., 1998; Elm və ilahiyyət axtarışları, B., 2000; Analar körpə ilə müqəddəsləşir, B., 2001; Mənəviyyət insan aqlının ümumbəşəri zəka sərvətidir, B., 2002; Fəlsəfi düşüncələr, B., 2005; Təربiyədən gözəlliyə, gözəllikdən ilahi eşqə gedən yol, B., 2007; Həqiqətin yolunu Quran göstərir bizə, B., 2007; Haqqa gedən yol, B., 2010; Fəlsəfi düşüncələr (II nəşr), B., 2012; Ölümün fəlsəfəsi, B., 2013; Əxlaqın fəlsəfəsi, B. 2013.

MƏCİDOVA Leyla Qadir qızı (d. 08.08.1976, Lənkəran rayonu, Səpnəkəran kəndi) - müəllim, tarix üzrə fəlsəfə doktoru (2017).

Şürük kənd tam orta məktəbini bitirdikdən sonra, 1993-cü ildə Lənkəran Dövlət Universitetinə (LDU) tarix ixtisasına daxil olmuşdur. Qiyabi şöbədə təhsil alarkən Ümumi dilçilik və xarici dillər kafedrasında (1995-1997), Azər-

baycan və ümumi tarix kafedrasında laborant (1997-2000) işləmişdir.

2000-2002-ci illərdə LDU-nun magistratura pilləsində "Yeni və ən yeni tarix" ixtisası üzrə əyani təhsil almış və fərqlənmə diplomu ilə bitirmişdir.

2002-ci ildən LDU-nun Tarix kafedrasının müəllimidir.

"Lənkəran qəzasının sosial iqtisadi vəziyyəti" (XIX əsrin sonu, XX əsrin əvvəlləri) mövzusunda tarix ixtisası üzrə dissertasiya müdafiə etmişdir (2017).

Rəhbərliyi ilə LDU-da tarix-diyarşünaslıq muzeyi yaradılmışdır.

45-dən çox elmi məqalənin və tezislərin müəllifidir.

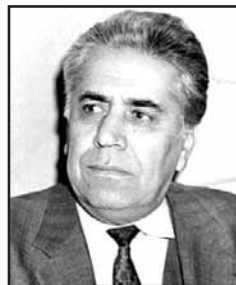
MƏDƏNİYYƏT Mərkəzi - üçmərtəbəli mədəniyyət, incəsənət və istirahət müəssisəsi.

1982-ci ildə istifadəyə verilib. Şəhər 2 nömrəli mədəniyyət evi adı ilə fəaliyyət göstərib. 2015-ci ildə yenidən qurulub. 550 yerlik akt, 50 yerlik konfrans, rəqs zalları, zəngin kitab fondu olan kitabxana, oxu zalı, rejissor, qrim, istirahət otaqları, dekorasiya və tikiş sexləri və s. vardır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 2015-ci il aprelin 11-də Lənkərana səfəri çərçivəsində əsaslı şəkildə yenidən qurulan Mədəniyyət Mərkəzində yaradılan şəraitlə tanış olub. Lənkəran şəhər uşaq musiqi məktəblərinin birləşmiş xorunun ifasını dinləyib və məktəblilərlə xatirə şəkli çəkdirib.

MƏDƏTOV Kamal İbrahim oğlu (d.10.03.1929, Lənkəran şəhəri - 02.11.1995, Moskva) - jurnalist-publisist, SSRİ Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1965).

Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu bitirmiş, əmək fəaliyyətinə SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisində başlamışdır (1955). Sonralar jurnalistika sahəsinə keçmiş, "İzvestiya", "Nedel-

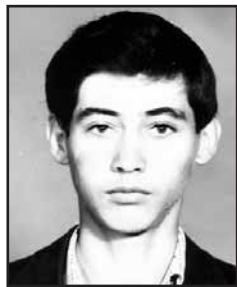
ya" qəzetlərinin Azərbaycan üzrə, "Kommunist" və "Bakinski raboçi" qəzetlərinin Moskva müxbiri işləmişdir.

Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya çatdırılmasında xidmətləri vardır. Bakı, Lənkəran haqqında, onun elm xadimləri, tanınmış zəhmət adamları barədə publisist yazıları dünyanın 20-dən çox ölkəsində, o cümlədən İngiltərə, Fransa, ABŞ-da çap olunmuşdur.

"Lənkəran" qəzeti ilə də yaxından əlaqə saxlamış, Moskvada yaşayan lənkəranlılar haqqında maraqlı yazılarla çıxış etmişdir.

"Sizin xüsusi müxbirinizdən" (M., 1986) və "Biz Azərbaycandanıq" (M., 1996) kitabların müəllifidir.

MƏHƏRRƏMOV Rəmzi Ramiz oğlu (d.27.03.1974, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi - 04.03.1994) - Qarabağ şəhidi.

1990-cı ildə kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra təhsilini şəhər 169 saylı texniki-peşə məktəbində davam etdirmişdir.

1993-cü ildə Milli Ordu sıralarına çağırılmış, topçular alayının tərkibində Kəlbəcər,

Laçın döyüşlərində iştirak etmişdir.

Murovdağ əməliyyatında qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

MƏHƏRRƏMOVA Kişvər Babakşi qızı (d.30.11.1941, Lənkəran şəhəri) - istehsalat qabaqcılı, respublikanın Əməkdar ticarət işçisi (1982).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini bitirdikdən sonra (1960) ticarət işçiləri kursunda oxumuşdur (1964).

Şəhərin Böyük bazar hissəsində yerləşən 15 saylı mədəni-maarif mağazasında məktəb ləvazimatı şöbəsində satıcı işləmişdir (1964-1997).

"Şərəf Nişanı" ordeninə və medallara layiq görülmüşdür.

MƏHKƏMƏ - ədalət mühakiməsini həyata keçirən dövlət orqanı.

Dövlətəqədərki cəmiyyətdə mübahisə və münaqişələr qəbilə və tayfa başçıların xüsusi yığıncaqlarında həll edilirdi. XVIII əsrdən Lənkəranda əyalət məhkəməsi və şəhər məhkəməsi fəaliyyət göstərmişdir. Hər iki məhkəmənin funksiyaları demək olar ki, eyni olmuşdur.

Lənkəran əyalət məhkəməsi mülki və cinayət işlərinə, şəhər məhkəməsi vergi və ödənişlərin toplanmasına, istehsal və ticarət müqavilələrinin bağlanmasına və digər işlərə nəzarət etmişdir. Lənkəran əyalət məhkəməsinin funksiyası XIX əsrin 40-cı illərinin əvvəllərinə qədər dəyişməz qalmışdır.

Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra Lənkəran qəza xalq məhkəməsi yaradılmışdır.

Sədri M. Talışinski olmuşdur.

Müstəqillik əldə edildikdən sonra Azərbaycan dövlətinin inkişaf mərhələsinə müvafiq olaraq məhkəmələr təkmilləşmişdir. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisin "Məhkəmələr və hakimlər haqqında" 10 iyun 1997-ci il tarixli qərarına uyğun olaraq rayon xalq məhkəmələrinin adı dəyişdirilərək Lənkəran rayon məhkəməsi adlanmışdır.

Məhkəmələrin təşkili və fəaliyyətinin əsas prinsipləri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında müəyyən edilmişdir.

MƏHSUL bayramı - kənd təsərrüfatı işçilərinin bayramı. Azərbaycanda ilk dəfə Lənkəranda keçirilmişdir (27 noyabr 1971-ci il).

Lənkəranda on bir dəfə ardıcıl qeyd edilmişdir 30 mart 1973-cü ildə ikinci, 5 dekabr 1973-cü ildə üçüncü, 16 noyabr 1974-cü ildə dördüncü, 16 noyabr 1975-ci ildə beşinci, 20 noyabr 1976-cı ildə altıncı, 11 noyabr 1977-ci ildə yeddinci, 19 noyabr 1978-ci ildə səkkizinci, 8 dekabr 1979-cu ildə doqquzuncu, 6 dekabr 1980-ci ildə onuncu, 12 dekabr 1981-ci ildə on birinci məhsul bayramı keçirilmişdir.

İkinci və doqquzuncu məhsul bayramlarında Azərbaycanın rəhbəri, ümummilli lider Heydər Əliyev iştirak etmişdir.

MƏKTƏBLƏR - təlim-tərbiyə müəssisəsi. Lənkəranda dördüncü sinif həcmində təhsil verən ilk dövlət məktəbi - "Pervonaçalnoye uçilişe" 20 fevral 1856-cı ildə açılmışdır. Həmin il dekabrın 12-də Seçenov fəmilialı bir müəllim bu məktəbdə dərs demişdir. Azərbaycan dili və şəriət dərslərini Mirzə Səfər Məmmədov tədris etmişdir. Lənkəranda dünyəvi təhsil verən ilk məktəbin müəllimləri arasında Molla Mirzə Əli Axundovun, Mirzə Səidəli Kazımbəyovun, Mirzə İsmayıl Qasirin, Molla Əzizin də adını çəkirlər.

Məktəb Lənkəranda köhnə xəstəxananın yaxınlığında Hacı Nəsinin mülkündə (bu mülk tikilən gündən Hacı Nəsinin babası onu məktəbə kirayəyə vermişdir) mövcud olmuşdur. Sonralar məktəb "Qorodskoye uçilişe" (şəhər məktəbi), sovet dövründə "Bir dərəcəli məktəb" adlanmışdır. 1907-ci ildən isə həmin məktəb "Üsuli cədid"lə birlikdə indiki 1 saylı şəhər orta məktəbinin keçmiş binasına (indiki Heydər Əliyev Xatirə parkı) köçürülmüşdür.

1856-cı ildə Lənkəranda dörd məscid məktəbində 75, 1859-cu ildə iki məktəbdə 80 şagird oxumuşdur.

Mirzə İsmayıl Qasir və Qori Müəllimlər Seminariyasının məzunu Teymur bəy Bayraməlibəyov beş sinifli şəhər məktəbində dərs demiş, dünyəvi elmləri tədris etmişlər. Məktəbin müdiri F.A. Kapitalov olmuşdur.

Çar Rusiyanın siyasətinə uyğun olaraq bu dövrdə məktəblərdə rus dilinin tədrisinə diqqət artmışdı. "Qorodskoye uçilişe" belə məktəblərdən idi. Bu məktəblərdə müsəlman uşaqları ilə yanaşı, başqa millətdən olanların da uşaqları oxuyurdular.

Rus çarı II Nikolayın tacqoyma mərasiminə hazırlıqla əlaqədar Lənkəran qəzasının varlıları özlərini çarın yerlərdəki nümayəndələrinə göstərmək üçün məktəblər tikdirməyə başlamışlar. 1896-cı ildə dövlətliklərin vəsaiti ilə qəzanın bəzi kəndlərində birsinifli ibtidai məktəblər açılmışdır. Maraqlıdır ki, o vaxtlar qəzanın 10 kəndində rus dilində təhsil verən ibtidai xalq məktəbi fəaliyyət göstərirdi. Məktəblərə yardım göstərmək məqsədilə XIX əsrin 80-ci illərində şagirdlərə kömək cəmiyyəti təşkil edilmişdir.

Tədqiqatçı-müəllim Musarza Mirzəyevin məlumatına görə, 1847-ci ildə talışlar arasında 18705 kişidən 403 nəfər, 16286 qadından isə cəmi 18 nəfər təhsil almışdır.

1900-cu ildə fəaliyyətə başlamış Lənkəran gimnaziyasında təhsil müddəti on bir il olmuşdur. İvan İosifoviç Kalantarovun müdir olduğu bu məktəbi bitirənlərə ibtidai məktəblərdə dərs demək hüququ da verilir. "1905-1911-ci illərdə mollaxanalardan və kilsə məktəblərindən başqa Lənkəran qəzasında təqribən 19-21 məktəb vardı. Bunlardan ikisi Lənkəran şəhərində, qalanı isə kəndlərdə idi. Həmin məktəblərdə orta hesabla hər dərs ilində 770-900 şagird oxuyurdu" (*N. Əlizadə. Azərbaycanda Sovet hakimiyyətinin qələbəsi uğrunda mübarizə tarixindən, B., 1974*).

XIX əsrin axırları, XX əsrin əvvəllərində Lənkəranda bir sıra yerlərdə birsinifli dünyəvi məktəblər fəaliyyətə başlamışdır. Onların arasında Bürcəli (1897, qarışıq - oğlanlar və qızlar üçün), Sarı (1907, qarışıq - oğlanlar və qızlar üçün), Viyən (1909, oğlanlar və qızlar üçün), Alekseyevka (indiki Bürcəli -1914, qadınlar üçün), Kərgəlan (1913, kişilər üçün), Lənkəran şəhər orta (1905, qadınlar üçün), Lənkəran şəhər orta (1911, oğlanlar və qızlar üçün), Lənkəran rus-tatar (1911, oğlanlar üçün) məktəbləri vardı (*Azərbaycan MDTA, fond 309, op. 1, iş 890, səh. 49-51*).

1918-ci ildə Lənkəranda qızlar üçün ayrıca bir məktəb açılmışdır. "Ünas" adlanan bu məktəb Teymur bəy Bayraməlibəyovun şəxsi malikanəsində yerləşirdi. Qızı Məryəm xanım Bayraməlibəyovanın dərs dediyi bu məktəbdə rus dili ayrıca fənn kimi tədris edilirmiş.

Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra savadsızlığa qarşı kütləvi mübarizə başlandı. 1920-1921-ci illərdə Lənkəran qəzasında 60 nəfərlik qısa müddətli pedaqoji kurs və savad məktəbi təşkil edilmiş, 30-a yaxın yeni məktəb açılmış, 70 nəfər dinləyicisi olan siyasi savad məktəbi fəaliyyətə başlamışdır. Bu dövrdə qəza maarif şöbəsinin müdiri Ağə Məmmədli idi.

Azərbaycan Mərkəzi İcraiyyə Komitəsi və Xalq Komissarları Şurasının "Azərbaycan SSR-də ümumi icbari təhsilə kömək haqqında" 29 may 1923-cü il tarixli qərarı xalq maarifinin inkişafın-

da həlledici rol oynadı. Qərarda respublikanın ərazisində məktəb şəbəkəsini genişləndirmək, yeni məktəb binaları tikmək, məktəblərin müəllim kadrları ilə təmin etməklə yanaşı, həm də 10 il müddətində ümumi icbari ibtidai təhsili həyata keçirmək nəzərdə tutulurdu. Lənkəran qəzasında 8-12 yaşlı uşaqları tamamilə məktəbə cəlb etmək günün ən vacib məsələsinə çevrilmişdir.

1927-1928-ci tədris ilində keçmiş Lənkəran qəzasında 67 məktəb fəaliyyət göstərmiş, 201 müəllim dərslər demişdir. Müəllimlərdən 8 nəfəri ali, 38 nəfəri orta ixtisas təhsilinə malik olmuşdur. Dərslər deyənlərdən 45 nəfərini qadınlar təşkil etmişdir. Qadınlardan 32 nəfəri rus millətindən olanlardır. Bu dövrdə 22 məktəb dövlət, 34 məktəb xüsusi, 12 məktəb milliləşdirilmiş binalarda yerləşdirilmişdir.

1927-1928-ci illərdə Lənkərandan olan məktəblər üç dairə üzrə fəaliyyət göstərmişdir. Şəhərin özündə 8 məktəb olmuşdur. Şəhər 1 və 4 saylı məktəblərində dərslər rus dilində tədris edilmişdir. Bu dövrdə Vel, Şürük, Aşağı Nüvədi, Seydəkəran, Digah, Gərmətük, Şıxəkəran, Sütəmurədov, Alekseyevka, Girdəni, Kur-kas, Sara, Veravul, Kərgəlan və Cil məktəbləri Şürük dairəsinə daxil idi. Separadi, Boladi, Bədəlan və Boradigah məktəbləri qəzanın Boradigah dairəsində fəaliyyət göstərmişdir (*AMDTA, fond 2069, opis 1, ed. x. 10, səh. 2-5*).

Professor Z. Budaqova yazır ki, 1929-cu ildən latın əlifbasına keçən talışlar ibtidai hazırlıq siniflərində, həmçinin texnikumların birinci və ikinci kurslarında öz ana dillərində oxumuşlar. M. Nəsirli və S. Mürsəlovun 1929-cu ildə çap olunmuş "Səvədin bəbəni" talış dili dərslərindən məktəblərdə "Əlifba" kimi istifadə edilmişdir.

Savadsızlığa qarşı siyasi kampaniya əsasən 1935-ci ildə başa çatdırılmışdır. Azərbaycanda Sovet hakimiyyətinin ilk illərində Lənkərandan bir sıra orta ixtisas və texniki-peşə məktəbləri fəaliyyətə başlamışdır. 1923-cü ildə kənd təsərrüfatı mütəxəssisləri hazırlayan Lənkəran Sənaye-Subtropik Bitkiləri Texnikumu, 1924-cü ildə ibtidai sinif müəllimləri hazırlayan "Darülmüəlliməyn" (pedaqoji məktəb), 1936-cı ildə orta ixtisaslı tibb mütəxəssisləri hazırlayan Tibb məktəbi açılmışdır.

Lənkərandan 1970-ci ildə həm şəhər, həm də rayon maarif şöbələri fəaliyyət göstərmişdir. 1992-ci il oktyabrın 1-də maarif şöbələri birləşdirilərək Lənkəran Təhsil Şöbəsi yaradılmışdır.

1972-ci ildə Lənkərandan qiyabi orta məktəbi təşkil olunmuşdur. Direktoru Ayaz Əhmədov olmuşdur (1972-1982). Bu məktəb 1982-1983-cü tədris ilində iki zonaya ayrılmışdır. Birinə Sərdar Cəfərov, digərinə Firdovsi Mirzəyev rəhbərlik edirdilər.

1970-ci ildə Lənkərandan 81 ümumtəhsil məktəbi, o cümlədən 24 orta, 34 səkkizillik, 23 ibtidai məktəb fəaliyyət göstərmiş, 34 min 639 şagird təhsil almışdır. 1589 müəllim dərslər demişdir. 1980-ci ildə 82 ümumtəhsil məktəbində 42 min şagird oxumuş, 2331 müəllim dərslər demişdir. 1975-1980-ci illərdə Lənkərandan 17 məktəb binası, 203 sinif otağı, 1980-1985-ci illərdə 4 min 80 yerlik 5 orta məktəb binası, şagird-istehsalat kombinatı, 17 əlavə sinif otağı, təşəbbüs yolu ilə 6 uşaq bağçası, 146 əlavə sinif otağı tikilmişdir.

Hazırda Lənkərandan 89 ümumtəhsil məktəbi, o cümlədən 72 tam orta, 15 əsas, 2 ibtidai və xüsusi internat (sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqlar üçün xüsusi internat) məktəbləri, gimnaziya, 2 uşaq musiqi məktəbi, uşaq yaradıcılıq mərkəzi, gənc texniklər stansiyası, uşaq rəssamlıq məktəbi, 51 uşaq bağçası fəaliyyət göstərir (2017).

2015-ci il sentyabrın 29-da Kaspi Təhsil Şirkətinin Lənkəran şəhər filialı fəaliyyətə başlamışdır.

Son illərdə dövlət və Heydər Əliyev Fondu hesabına Lənkərandan 24, o cümlədən rayonun Şağlakücə, Velədi, Kərgəlan, Girdəni, Səpnəkəran, Sütəmurədov, Şürük, Havzava, Rvo, Şovu, Osakücə, Veravul, Xarxatan, Şilavar, Vilvan, Bəlitan kəndlərində, Hirkan qəsəbəsində, Liman şəhərində müasir tələblərə uyğun yeni məktəblər istifadəyə verilmişdir (2005-2013).

Lənkəranın ümumtəhsil məktəblərində 28 min 772 şagird oxuyur, 3668 müəllim dərslər deyir. Şagirdlərin 48,2 faizini qızlar təşkil edir. Müəllimlərdən 2292 nəfəri ali təhsilli, 11 nəfəri respublikanın Əməkdar müəllimi, 75 nəfəri respublikanın, 17 nəfəri SSRİ-nin Təhsil əlaçısı, 100 nəfərdən çoxu ali kateqoriyalı müəllimdir. 80

nəfəri müxtəlif orden və medallarla təltif olunmuşdur. Məktəblərdə dərs deyən müəllimlərin və rəhbər işçilərin ümumi sayında qadınların xüsusi çəkisi 67,6 faiz təşkil edir (2016).

Lənkəran şəhərində 12 ümumtəhsil məktəb vardır. Şəhər məktəblərində 14483 şagird oxuyur, 1740 müəllim dərs deyir (2017).

Lənkəran Şəhər Təhsil Şöbəsi də daxil olmaqla 25 təhsil müəssisəsi internet şəbəkəsinə qoşulmuşdur. 2006-cı ildən Lənkəran məktəblərinin birinci siniflərində dərslər milli kurikulum əsasında aparılır.

Test üsulu ilə ali məktəblərə qəbul başlanan Lənkəran məktəblərinin məzunlarından 7 min nəfərdən çoxu müxtəlif ali məktəblərə daxil olub. Onlardan 80 nəfəri 600-dən yuxarı bal toplayıb. 8 nəfəri Prezident təqaüdünə layiq görülüb. Ali məktəblərə 2012-ci tədris ilində qəbul olunanların sayı 400, 2013-cü ildə 500, 2016-cı ildə 600 nəfərdən çox olmuşdur.

2009-cu ildən Lənkəranda Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyasının regional bölməsi fəaliyyət göstərir.

ŞƏHƏR 1 SAYLI məktəb - əsası 1856-cı ildə qoyulmuş, ibtidai məktəb kimi köhnə xəstəxananın (indiki cihazqayırma zavodu) yaxınlığında, Hacı Nəsinin mülkündə yerləşmişdir. Sonralar məktəb "Şəhər məktəbi" (Qorodskoye uçilişə), sovet dövründə "Bir dərəcəli məktəb" adlanmışdır. 1907-ci ildə məktəb "Üsuli-cədid"lə birlikdə indiki 1 saylı orta məktəbinin köhnə binasına köçürülmüşdür. İndiki məktəb binası 1974-cü ildə istifadəyə verilmişdir.

Dərslər Azərbaycan və rus dillərində keçirilmişdir. Məktəbə ilk dəfə 53 şagird cəlb olunmuşdur.

1880-cı ildə məktəbdə 76 şagird təhsil almışdır. Məktəbin müdiri T.V.Yeqorov olmuşdur. XIX əsrin sonlarında beşsinifli şəhər məktəbinə çevrilmişdir. F.A. Kapitalov məktəbin müdiri olmuşdur.

Sovet hakimiyyətinin ilk illərində məktəb 1 saylı Lənkəran şəhər vahid əmək politexnik məktəbinə çevrilmişdir.

1933-1934-cü tədris ilində məktəbin nömrəsi dəyişdirilmiş, rus məktəbinə çevrilmiş, şəhərin

indiki 3 saylı məktəbinə isə "1 saylı nümunəvi komsomol məktəbi" adı verilmişdir. 1935-1936-cı dərs ilində mövcud məktəbin nömrəsi dəyişilərək yenidən "1 nömrəli" olmuşdur. Azərbaycan məktəbi rus məktəbinə, rus məktəbi isə Azərbaycan məktəbinə şagird verməklə, hər iki məktəb beynəlmiləl orta məktəbə çevrilmişdir.

1944-1945-ci dərs ilindən 1949-1950-ci tədris ilinə qədər məktəbdə yalnız qızlar oxumuşlar. Həmin illərdə bu məktəb "Qızlar məktəbi" adlanırdı. Oğlanlar isə şəhər 3 saylı məktəbdə oxuyurdular.

1950-ci ildən yenidən oğlanlar və qızlar bir yerdə oxumağa başlamışlar.

Getdikcə artan şagirdləri məktəbin kiçik binasına yerləşdirmək mümkün olmadığından 1968-1969-cu dərs ilində məktəbin bir neçə sinfi müəllimləri ilə birlikdə şəhər 4 saylı beynəlmiləl məktəbinə verilmişdir.

Yaqub Gözəlov (1951-1957), Nisə Əhmədova (1957-1958), İbad Əhmədov (1958-1980), Xəlida Məmmədova (1980-2003), Lalə Əmirova (2003-2006), Nəzakət Həsənova (2007-2008), Şahanə Əhmədova (2008-2011), Nəzakət Abdullayeva (2011-ci ildən) və başqaları müxtəlif illərdə məktəbin direktoru işləmişlər.

1999-cu ildən "Pilot" məktəbi kimi fəaliyyət göstərir. İstedadlı şagirdlərin elmə marağını nəzərə alaraq məktəbdə texniki və təbiət təmayüllü lisey sinifləri açılmışdır. Məktəbdə həmçinin riyaziyyat və fizika fənlərini dərindən öyrənən siniflər vardır. V--VII, X-XI siniflərdə dərslər Bazis tədris planı əsasında keçirilmişdir. Siniflər ayrı-ayrı seçmə fənlərə ayrılmışdır.

Azərbaycan KP MK-nın 14 mart 1982-ci il tarixli qərarı ilə Lənkəranda şəhər 1 saylı orta məktəbinin 125 illiyi geniş qeyd edilmişdir. Məktəbin kimya müəllimi Firəngiz Şabanova, riyaziyyat müəllimi Surxay Əkbərov, ədəbiyyat müəllimi Mirhəşim Talışlı respublikanın Əməkdar müəllimi adına layiq görülmüşlər (1982).

Məktəbdə 509 şagird təhsil alır, 137 müəllim dərs deyir (2017).

Ədəbiyyat: M.Talışlı.125 yaşlı məktəb, B., 1983.

ŞƏHƏR 2 SAYLI məktəb, Teymur bəy Bayraməlibəyov adına məktəb - 1906-cı ildə təşkil edilmişdir. Bəzi mənbələrdə 1881-ci ildən fəaliyyət göstərildiyi bildirilir. İlk müdiri Teymur bəy Bayraməlibəyovdur.

Aslan İsmayılov (1958-1960), Aliyə Kələntərli (1970-1994), Süleyman Rəhimov (1994-1998), Siyasət Rəhimov (1998-2017) müxtəlif illərdə məktəbin direktoru işləmişlər. Məktəb ilk illərdə şəhərin indiki Azad Mirzəyev küçəsində - Əyyub Bağirovun mülkündə yerləşmişdir. 1958-ci ildə indiki binaya köçürülmüşdür. 1986-cı ildə məktəb üçün 600 yerlik yeni tədris korpusu tikilmiş, 2014-cü ildə yenidən qurulmuşdur.

1958-ci ildə tam orta məktəbə çevrilmişdir.

Məktəbdə 461 şagird təhsil alır, 125 müəllim dərş deyir (2017).

ŞƏHƏR 3 SAYLI məktəb - Azərbaycanda Sovet hakimiyyətinin ilk illərində təşkil olunmuşdur (1920).

Mixail və Qriqori qardaşlarının ikimərtəbəli mülkünün birinci mərtəbəsində yerləşmiş, müdiri Mirzə İshaq Möhsümzadə olmuşdur.

İlk illərdə 3 saylı zəhmət məktəbi adlanmış və 1921-ci ildə Əliağa Babayevin mülkündə yerləşən 6 nömrəli yeddiillik məktəbə köçürülmüşdür. 1922-1923-cü illərdə şəhərin Böyük bazar hissəsində Əkbərovların ticarət dükənləri məktəbə çevrilmiş və 3 nömrəli məktəb bu binada yerləşdirilmişdir. İlk əvvəl təhsil ocağı 1 nömrəli məktəb adlanırdı. Sonralar yanbayan yerləşən məktəblərdən birinə "1 nömrəli" adı verildi. 3 nömrəli məktəb 1929-cu ildən komsomol məktəbi adı altında fəaliyyətə başladı.

Komsomol məktəbi adlanan dövrdə müdiri Məmməd Biləndərli olmuşdur. 1935-1936-cı tədris ilində onillik məktəbə çevrilmişdir.

1937-1938-ci dərş ilində şəhər 4 saylı rus və şəhər 3 saylı orta məktəblərində oxuyan azərbaycanlı şagirdlərin və müəllimlərin mübadiləsi keçirildi. Hər iki məktəb beynəlmiləl məktəb adlanırdı.

1942-1945-ci illərdə məktəbin binasında hərbi səhra xəstəxanası yerləşmişdir. Bu dövrdə məktəbin müəllimləri və şagirdləri müxtəlif məktəblərdə yerləşdirilmişlər.

1945-1948-ci illər arasında qızlardan ibarət şagirdlər şəhər 1 saylı məktəbə və 1 saylı məktəbdəki oğlanlar 3 saylı məktəbə göndərildilər. Beləliklə, həmin illərdə 1 saylı məktəb "Qızlar məktəbi", 3 saylı məktəb "Oğlanlar məktəbi" adlanırdı.

İman Əliyev (1930-1933), Əliağa Babayev (1933-1934), Mirislam Hüseynov (1934-1935), Bağır Bağırli (1935-1936), Rza Əliyev (1936-1937), Mirzağa Əhmədbəyli (1937-1941), İslam Hüseynov (1941-1943), Ələkbər Hüseynov (1943-1948), İbadulla İbayev (1948-1950), Hacığa İbadov (1950-1952), Mustafa Dadaşov (1952-1954), Mirkərim Kazımov (1954-1955), Nüsrət Bağirov (1958-1960), Şalı Canıyev (1960-1961), İsrafil Babayev (1961-1988), Tahir Zülfiqarov (1988-1999), Mahir İbrahimov (1999-2001), Lalə Kərimova (2001-2003), Şahanə Əhmədova (2003-2008), Nəzakət Həsənova (2009-cu ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

İndiki məktəb 1973-cü ildə istifadəyə verilmişdir.

Məktəbdə 658 şagird oxuyur, 120 müəllim dərş deyir (2017).

ŞƏHƏR 4 SAYLI məktəb - 1885-ci ildə təşkil edilmiş, kilsə daxilində fəaliyyət göstərmişdir. İlk illərdə təhsil müddəti 5 il olmuşdur. Oranı bitirənlərə şəhərdəki gimnaziya oxumaq hüququ verilirdi. Şəhər gimnaziyası indiki 4 saylı məktəbin yerində, keçmiş xəstəxananın önündə yerləşirdi. Gimnaziya onbirillik idi. Məktəb Lənkoran məktəblərində rus dilini tədris etmək üçün pedaqoji kadrlar hazırlayırdı. Direktoru İvan İosifoviç Kalantarov idi.

Şəhər 1 saylı orta məktəbin keçmiş binasının (indiki Heydər Əliyev Xatirə parkında) yanında daha bir məktəb yerləşirdi. Həmin binalar 1906-1907-ci illərdə tikilmişdi. Bu binaların ikisinə birlikdə "İkisinfli şəhər məktəbi" ("Dvuxklassnaya qorodskaya škola") deyilirdi. İlk günlərdə həmin məktəbin Azərbaycan dili şöbəsinə Mirzə Səlim Axundov (Mirzə İsmayıl Qasirin böyük oğlu) rəhbərlik etmişdir.

Məktəbin rus şöbəsinin direktoru Kuzma İvanoviç Kriminitski, tədris hissə müdiri Pavel Nikolayeviç Kandakov idi. Sovet dövrünün ilk illərində məktəbin direktoru Davudxan Talı-

şinski, Vorfolomeyev dərs hissə müdiri olmuşlar. Məktəbə "Zimniy teatr" da deyilirdi. Səbəbi hər il yanvarın ilk günlərində burada yeni il şənliklərinin keçirilməsi olmuşdur.

1906-cı ildə Lənkəranda daha bir rus məktəbi fəaliyyət göstərmişdir. Dördsinifli məktəb adlanan həmin təhsil ocağı "Vorontsov-Daşkov" adını daşıyırdı. Bu məktəb indiki tibb məktəbinin binasında yerləşirdi. Direktoru Qriqori Nikolayeviç Tretyatnikov olmuşdur.

"Ziya" məktəbi bağlandıqdan sonra 1911-ci ildə Teymur bəy Bayraməlibəyov "Rus-müsəlman məktəbi" təsis etdi. Həmin il fevralın 15-də qızlar üçün rus məktəbi açıldı. 1915-ci ildə məktəb yeddisinifli gimnaziyaya çevrilmişdir. Bu məktəblər Azərbaycanda Sovet hakimiyyətinin ilk illərində də fəaliyyət göstərmişdir. İkinci dünya müharibəsi dövründə 4 saylı məktəb 3 saylı məktəblə müəllim və şagird mübadiləsi apararaq beynəlmiləl təhsil ocağına çevrilmişdir.

Yekaterina Katina, Heybət Quliyev, Bahadır Şərifov, Vladimir Arutyunov, Yeganə Babayeva (1990-cı ildən) və başqaları müxtəlif illərdə məktəbin direktoru işləmişlər.

İndiki məktəb binası 1980-ci ildə istifadəyə verilmiş, 2010-cu ildə yenidən qurulmuşdur. 2011-ci ildə məktəb üçün 560 şagird yerlik əlavə korpus tikilmişdir.

Məktəbdə 1968 şagird oxuyur, 208 müəllim dərs deyir (2017).

ŞƏHƏR 5 SAYLI məktəb - 1935-ci ildə təşkil edilmişdir. İlk illərdə Əliağa Babayevin, sonralar Hacı Abdullaxanın mülkündə (indiki taun əleyhinə mübarizə stansiyasının binası) yerləşmişdir. İndiki məktəb binası 1967-ci ildə istifadəyə verilmişdir.

Məktəbin ilk direktoru Əliağa Babayev olmuşdur (1935). Sonrakı illərdə Rza Əliyev (1935-1939, 1941-1943), Bağır Axundov (1939-1941), Ruhulla Daşdəmirov (1941), Aslan İsmayılov (1951-1955), Sulduz Əliyev (1955-1959), Mədinə İbrahimova (1959), Cəlil Hüseynov (1959-1969), İdris Ağayev (1969-1977), Natiq Kələntərli (1977-1981), Xalidə Hüseynova (1981-2006), Nazimə Şiriyeva (2007-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

1967-ci ildə orta məktəbə çevrilmişdir.

Məktəbdə 835 şagird oxuyur, 137 müəllim dərs deyir (2017).

ŞƏHƏR 6 SAYLI məktəb - 1940-cı ildə təşkil olunmuşdur. Balağa Rəhimov (1940-1955), Yaqub Quliyev (1955-1969), Hacığa İbadov (1969-1972), Daşdəmir Əsədullayev (1972-1993), Adil Hüseynov (1993-1997), Cəmaləddin Quliyev (1997-2001), Arif Quliyev (2001-2007), Mehriban Cəfərova (2007-2011), Akif Xəlqov (2012-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

1975-ci ildə tam orta məktəbə çevrilmişdir.

Məktəbin indiki binası 2010-cu ildə istifadəyə verilmişdir. 2010-2011-ci tədris ilindən "Elektron məktəb" layihəsinə qoşulmuşdur. Təhsil nazirliyinin 22 iyun 2010-cu il tarixli əmrinə müvafiq olaraq məktəb istedadlı şagirdlər üçün məktəblisey kimi fəaliyyət göstərir.

Məktəbdə 543 şagird oxuyur, 48 müəllim dərs deyir (2017).

Şəhər 7 SAYLI məktəb - 1921-ci ildən fəaliyyət göstərir. İlk illərdə şəhərin "Forştat" adlanan məhəlləsində, indiki Heydər Əliyev prospektində birmərtəbəli binada yerləşmişdir.

İlk direktoru İman Əliyevdir (1921). Sonrakı illərdə Aleksandr Andreyeviç Kolyagin (1922-1930), Ağahüseyn Babayev (1930-1940), Olqa İvanovna Konovalova (1940-1947), Cümşüd Ələkbərov (1947-1950), Qurban Quliyev (1950-1955), Əliağa Həbibov (1955-1963), Şalı Cəniyev (1964-1982), İman Mikayılov (1983-1985), Kamal Axundov (1985-1989), Aydın Məmmədov (1989-2000), Şəmsəddin Cəniyev (2000-2003), Sərxan Kərimov (2003-2011), Ülviyyə Əliyeva (2011-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər. 1948-ci ildə ibtidai, 1978-ci ildə yeddiillik, 1979-cu ildə tam orta məktəbə çevrilmişdir.

Məktəbin indiki binası 1981-ci ildə istifadəyə verilmişdir.

Məktəbdə 774 şagird təhsil alır, 132 müəllim dərs deyir (2017).

Şəhər 8 SAYLI məktəb - 1955-ci ildə təşkil edilmişdir. İlk müdiri Nərcə Zeynalov olmuşdur (1955-1980), Sonrakı illərdə Rahim Mirzəyev

(1981-1984), Aslan İbrahimov (1984-cü ildən) məktəbin direktoru işləmişlər. 1981-ci ildən əsas, 1996-cı ildən tam orta məktəb kimi fəaliyyət göstərir. Məktəbdə 501 şagird oxuyur, 58 müəllim dərs deyir (2017).

İndiki məktəb binası 2014-cü ildə istifadəyə verilmişdir.

Şəhər 9 SAYLI məktəb - 1963-cü ildən fəaliyyət göstərir. 1973-cü ilədək İnşaatçılar qəsəbəsində 8 saylı tikinti idarəsinin fəhlə yataqxanasının uyğunlaşdırılmış binasında yerləşmişdir. Məktəbin indiki binası 1973-cü ildə istifadəyə verilmişdir.

Baloğlu Rəcəbov (1963-1975), Əlirza Əhmədov (1975-1992), Söhbət Ağayev (1992-2011), Bəxtiyar İbayev (2011-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

1974-cü ildə əsas, 1978-ci ildə tam orta məktəbə çevrilmişdir. Məktəbdə 557 şagird təhsil alır, 97 müəllim dərs deyir (2017).

ŞƏHƏR 10 SAYLI məktəb - 1967-ci ildə ibtidai məktəb kimi fəaliyyətə başlamışdır. Qurban Quliyev (1967-1979), Xalidə Məmmədova (1979-1980), Cəşail Rəsulov (1980-2003), Qadir Axundov (2003-cü ildən) məktəbin direktoru işləmişlər. Məktəb ilk illərdə birinci mikrorayonda - aqrar-sənaye kombinatının yataqxana binasında yerləşmişdir. İndiki məktəb binası 1985-ci ildə istifadəyə verilmişdir.

1985-ci ildə tam orta məktəbə çevrilmişdir. Təhsil uğurlarına və beynəlxalq əməkdaşlıq əlaqələrinə görə "İlin ən yaxşı məktəbi" adına layiq görülmüşdür (2009).

Məktəb Beynəlxalq İdman Proqramı çərçivəsində Birləşmiş Krallıqdakı Cardinal Hecman Katolik İdman Kolleci ilə əməkdaşlıq edir (2009-cu ildən). Birgə əməkdaşlıq çərçivəsində Lənkəranda ilk dəfə əlil və sağlam uşaqlarla birgə təhlükəsiz və əyləncəli idman tədbirləri keçirilmişdir.

Məktəbin direktoru Qadir Axundov Birləşmiş Krallıqda təcrübə mübadiləsində olmuşdur (2009).

Məktəbdə 1316 şagird oxuyur, 139 müəllim dərs deyir (2017).

İTERNAT məktəbi - 1961-ci ildən fəaliyyət göstərir. Rayonda olan ilk üçmərtəbəli təhsil ocağıdır. Xarici dillər təmayüllü tədris müəssisəsidir. Cümşüd Ələkbərov (1961-1963), Şalı Caniyev (1963-1964), Məmmədağa İbrahimov (1964-1991), Mansur Ağayev (1991-ci ildən) məktəb direktoru işləmişlər.

1962-ci ildən əsas, 1964-cü ildən tam orta məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

1992-ci ildə internat məktəbinin bazası əsasında Lənkəranda xarici dillər təmayüllü gimnaziya yaradılmışdır.

642 şagird təhsil alır, 57 müəllim dərs deyir (2017).

XÜSUSİ İTERNAT məktəbi, sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqlar üçün xüsusi internat - 1978-ci ildə təşkil edilmiş, şəhərin Böyük bazar hissəsində, Əkbərovların mülkündə yerləşmişdir.

Maral Hüseynova (1978-1984), Cəbrayıl Kərimov (1984-1986), Sədaqət Bağirov (1986-1992), Arif Abdullayev (1992-1996), Xəzər Hüseynov (1997-2007), İradə Axundova (2007-2010), Nadir Muradov (2010), Ülviyyə Əliyeva (2010-2011), Mehriban Cəfərova (2011-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəbdə əqli və fiziki cəhətdən qüsurlu şagirdlər təhsil alırlar.

Yarandığı gündən doqquzillik məktəb kimi fəaliyyət göstərir. Məktəbin yataqxanası vardır. Burada Astara, Masallı, Lerik, Yardımlı və Cəlilabad rayonlarından gəlmiş uşaqlar da təhsil alırlar.

Məktəbin indiki binası Azərbaycan və ABŞ hökumətlərinin vəsaiti ilə tikilmişdir (2006).

Məktəbdə 128 şagird oxuyur, təlim-tərbiyələri ilə 74 tərbiyəçi-müəllim məşğuldur (2013).

Ədəbiyyat: Ə.Tağıyev. Azərbaycanda məktəb tarixi, B., 1993; M.Talışlı. 125 yaşlı məktəb, B., 1983; N.Əlizadə. Azərbaycanda Sovet hakimiyyətinin qələbəsi uğrunda mübarizə tarixindən, B., 1974; E.Əhədov. Sabaha açılan pəncərə, B., 1989; E.Əhədov, R.Kərimov. Sabahın sorağında, B., 2003; E.Əhədov, C. İbrahimov. Seminariyadan kollecə, B., 2004; İ.Şükürzadə. Havzava məktəbi, B., 2009; Ə. Ağayev. Seçilmiş

əsərləri (VI cild), B., 2014; Ə. Ağayev. Seçilmiş əsərləri (VII cild), B., 2016.

MƏLİKOV Əliməmməd Manaf oğlu (d. 20.03.1909, Lənkəran rayonu, Şürük kəndi - 29.09.

1976, Lənkəran şəhəri) - müəllim, ictimai xadim.

Lənkəran Subtropik Bitkilər Texnikumunu, Bakı Ali Partiya Məktəbini bitirmişdir. Lənkəran Rayon Komsomol Komitəsinin birinci katibi (1931-1936), Lənkəran Rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin

sədri (1936-1938) işləmişdir.

1938-ci ilin axırlarında repressiyaya məruz qalmış, uzaq Kolımaya sürgün olunmuşdur. 1954-cü ildə bəraət alaraq Zaqatala rayonunda baş aqronom işləmişdir.

1956-cı ildə Lənkəranda yaşamasına icazə verilmiş, rayon mədəniyyət şöbəsi müdirinin müavini (1956-1957), rayonlararası kinoprokatın direktoru (1957-1965), 34 saylı texniki-peşə məktəbinin direktoru (1965-1975) və s. vəzifələrdə çalışmışdır.

MƏLİKOV Rəşid Nuru oğlu (d.25.01.1927, Lənkəran rayonu, Separadi kəndi - 06.06.1986,

Bakı) - iqtisadçı, iqtisad elmləri namizədi (1960), SSRİ Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1959).

Onuncu sinifdə oxuyarkən kənddəki məktəbdə dərs deyib. Orta məktəbi əla qiymətlərlə bitirdikdən sonra Gəgiran kənd məktəbində sinif müəllimi işləyib (1943), çox keçməmiş Diryan kənd məktəbində müəllimlik edib. 1946-cı ildə orta təhsil aldığı Separadi kənd məktəbinin direktoru təyin edilib, 1947-ci ilədək bu vəzifədə çalışıb. 1949-cu ildə Lənkəran Rayon Komsomol Komitəsinin katibi seçilib. 1951-ci ildə Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutunun iqtisadiyyat fakültəsinə daxil olub, fərqlənmə diplomu ilə oranı kənd təsərrüfatının iqtisadiyyatı ixtisası üzrə bitirib (1955). Azərbaycan

Dövlət Nəşriyyatına təyinat alıb, 1964-cü ilədək nəşriyyatda kənd təsərrüfatı şöbəsinin müdiri işləyib. Sonralar əmək fəaliyyətini Azərbaycan Elmi-Tədqiqat İqtisadiyyat İnstitutunda davam etdirib, əməyin iqtisadiyyatı üzrə baş elmi işçi, institut partiya komitəsinin katibi, Azərbaycan Dövlət Plan Komitəsində şöbə müdiri işləyib.

1960-cı ildə "Kənd təsərrüfatının iqtisadiyyatı" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək iqtisad elmləri üzrə alimlik dərəcəsi alıb.

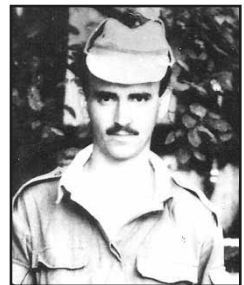
"Rəşadətli əməyə görə" (1970), Böyük Vətən müharibəsində arxa cəbhədə qazandığı nailiyyətlərinə görə, 1947, 1975 və 1985-ci illərdə Qələbə medalı ilə təltif olunmuşdur.

MƏLİKOV Zahir Hidayət oğlu (d. 31.08.1973, Lənkəran rayonu, Aşağı Nüvədi qəsəbəsi - 08.10.1992) - Qarabağ şəhidi.

1990-cı ildə qəsəbə orta məktəbini bitirmiş, Gərmətük qəsəbə çörək sexiində işləmişdir.

Milli Ordu sıralarında çavuş rütbəsində xidmət etmişdir. Minamyot batareyasının tərkibində Füzuli və Laçın cəbhələrində döyüşmüş, Səfiyan kəndinə əməliyyat zamanı qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı qəsəbə qəbiristanındadır.

MƏLİKİYEGANOV Cavadbəy Rzabəy oğlu (d.1878, keçmiş Şuşa qəzası, Tuğ kəndi - 1937, Kolıma) - ictimai-siyasi xadim, Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyətinin, Müsavat Partiyasının liderlərindən biri, ADR-in Lənkəran qəzasında səlahiyyətli müvəkkili və general-qubernatoru (1918-1920).

İbtidai təhsilini dövrünün tanınmış maarifpərvərlərindən biri, şair Mirmehdi Xəzaninin ev məktəbində almış, sonralar təhsilini Bakıda realni və texniki məktəblərdə davam etdirmişdir. Azərbaycan, rus, gürcü, erməni, fars və alman dillərində sərbəst danışmış və yazmışdır.

Bakının neft mədənlərində işləyərkən fəhlələrin hüququnu müdafiə etdiyinə görə 1909-cu ildə sürgün olunmuşdur. Dördillik sürgün həyatından sonra özünün bütün şüurlu, mənalı həyatını ictimai-siyasi işə həsr etmişdir. 1914-cü ildən Müsavat Partiyasının rəhbər özlərində fəaliyyət göstərmiş, 1919-cu ildə müsəlman fəhlələri tərəfindən Zaqafqaziya seyminə üzv seçilmişdir. 1918-ci il mayın 28-də Azad Milli Demokratik Respublikasının yaradılması barədə məlum tarixi sənədi imzalayanlar arasında olmuşdur.

Lənkəranda fəaliyyəti dövründə qəzanın ictimai-siyasi, iqtisadi və mədəni həyatında fəal iştirak etmiş, xeyriyyə cəmiyyətlərinin işini canlandırmış, qaçqınlara maddi yardımlar təşkil etmişdir. Bu dövrdə Lənkəranda dağılmış kənd təsərrüfatının bütün sahələri, o cümlədən əkinçiliyin, bağçılığın, ipəkçiliyin, heyvandarlığın, müxtəlif sənaye sahələrinin, peşəkar kустar şəbəkələrinin bərpasına diqqət yetirilmiş, yeni məktəb və qiraətxanalar açılmışdır.

1920-ci il aprel ayınadək Lənkəran qəzasının general-qubernatoru işləmişdir.

Azərbaycanda Sovet hakimiyyətinin ilk dövrlərində Bakıda əhalini işə düzəlmə idarəsinin (Birja truda), neft məhsulları satışı idarəsinin rəisi, N.Nərimanov adına Bakı Sənaye Texnikumunda müəllim işləmişdir.

1933-cü ildə uzaq Sibirə sürgün edilmiş və orada vəfat etmişdir.

Ömür yoldaşı Lənkəranda "Ünas" qızlar məktəbinin müdiri Məryəm xanım Bayraməlibəyova ərinə görə haqsız ittihamlara məruz qalmış, 11 il sürgündə olmuşdur.

MƏMMƏDLİ Azər Qalib oğlu (d.1995, Lənkəran şəhəri) - idmançı, yeniyetmələr arasında ağır atletika üzrə dünya çempionu (2012).

Lənkəran şəhər 10 sayılı tam orta məktəbini bitirmişdir (2013).

Məktəb illərindən idmanın ağırlıqaldırma növü ilə məşğuldur. Lənkəranda fəaliyyət göstərən "Zirvə" İdman Klubunun yetirməsidir.

Slovakiyada yeniyetmələr arasında keçirilən dünya çempionatında 94 kq çəki dərəcəsində

üçüncü yerə çıxaraq, gümüş medala layiq görülmüşdür (sentyabr, 2012).

MƏMMƏDOV Afərin İsa oğlu (d. 22.04.1965, Lənkəran rayonu, Nərimanabad qəsəbəsi - 22.01.1996) - Qarabağ şəhidi.

Qəsəbə orta məktəbini bitirdikdən sonra istehsalatda çalışıb. Sovet Ordusu sıralarında xidmət keçmişdi. Qarabağ hadisələri zamanı könüllü olaraq Milli Ordu sıralarına getmişdir. Döyüş və siyasi hazırlıq əlaçısı idi. Füzuli döyüş bölgəsində qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı qəsəbə qəbiristanındadır.

MƏMMƏDOV Ayaz Fəyaz oğlu (d. 28.05.1956, Lənkəran şəhəri) - tişə ustası, xeyriyyəçi-sahibkar.

Lənkəran şəhər 5 sayılı orta məktəbini (1973) və Bakı Yerli Sənaye Texnoloji Texnikumunu bitirmişdir (1983).

Həqiqi hərbi xidmətdən sonra Rusiyanın Jitomir vilayətində qranit-mərmər plitələr istehsalı karxanasında işləmişdir. 1989-cü ildən "Abidə" inşaat kiçik müəssisəsinin rəhbəridir.

Lənkəranda aparılan abadlıq-quruculuq işlərində, o cümlədən Şəhidlər xiyabanının tikintisində əməyi vardır. Azərbaycanın müstəqilliyi, torpaqlarımızın bölünməzliyi uğrunda həlak olmuş 170-dək lənkəranlı şəhidin qəbirüstü abidəsini hazırlamış, evlərinə xatirə lövhəsi vurdurmuşdur.

Tarixi şəxsiyyətlərin evlərinə və 200-dək tarixi abidəyə vurulmuş xatirə lövhələri də təmənnasız əl işləridir.

1990-cı illərdə Milli Müdafiə fonduna, xeyriyyə cəmiyyətlərinə, şəhidlərin, döyüşən əsgərlərin ailələrinə maddi və mənəvi yardımlar göstərmişdir.

Ədəbiyyat: Etibar Əhədov. Hər daş bir abidə, B., 2005.

MƏMMƏDOV Bəşir Məhəmməd oğlu (d. 10.01.1915, Lənkəran şəhəri - 03.10.1988, Lənkəran şəhəri) - xanəndə, Azərbaycan klassik xanən-

dələri ənənələrinin davamçılarından biri.

Uşaqlıq illərindən mələhətli səsə və musiqi duyumu-na malik olmuşdur. Respublikamızın ayrı-ayrı rayonlarında tanınmış xanəndələrlə konsertlərdə iştirak etmiş, milli muğam sənətimizi təbliğ etmişdir. İfasında xalq mahnıları, muğamlar əsas yer tutmuşdur. Nizami, Füzuli, Nəbati və digər klassiklərin qəzəllərini məharətlə ifa etmiş, tamaşaçıların rəğbətini qazanmışdır.

Ötən əsrin əllinci illərində Lənkəran Dövlət Dram Teatrına dəvət olunmuş, Məcnun ("Leyli və Məcnun"), Şah İsmayıl ("Şah İsmayıl"), Azançı ("Sevil") və digər rollarda çıxış etmişdir.

Xalq mahnıları və muğam ustası kimi Lənkəranda "oxuyan Bəşir" adı ilə tanınmışdır.

Böyük Vətən müharibəsi iştirakçısı olmuş, "Birinci dərəcəli Vətən müharibəsi" ordeni və medallarla təltif edilmişdir.

Uzun illər şəhər ticarətində çalışmışdır.

MƏMMƏDOV Cavanşir Musa oğlu (d. 17.10.1915, Lənkəran şəhəri - 09.09.1997, Moskva) - kinooperator, kinorejissor, respublikanın xalq artisti (1982), Türkmənistanın (1948) və Azərbaycanın (1959) Əməkdar incəsənət xadimi, Lenin mükafatı laureatı (1960).

Kino fəaliyyətinə Aşqabad kinostudiyasında başlayıb (1930). Aşqabad kinostudiyası nəzdindəki texnikumu bitirib (1937) və orada bir neçə sənədli film çəkib. 1941-1945-ci illərdə cəbhə kinomüxbiri olmuşdur. 20 hissəli "Böyük Vətən müharibəsi" sənədli filmlərinin çəkilişində iştirak etmişdir. Həmin illərdə Bakı kinostudiyasında "416-cı" (1942, rejissor və operator), "Xəzər dənizçiləri" (1944, operatorlar qrupunda), "Əbədi odlar ölkəsi" (1945, operatorlar qrupunda) filmləri üzərində çalışmışdır.

Müharibədən sonrakı illərdə Aşqabadda sənədli filmlər operatoru kimi fəaliyyət göstərüb. 1950-ci ildən Bakıda çalışıb. Bir neçə bədii:

"Görüş" (1955, T. Axundovla birgə), "Mahnı belə yaranır" (1957, T. Axundovla birgə) və sənədli: "Sovet Azərbaycanı" (1950, operatorlar qrupunda, Kann BKF mükafatı), "Azərbaycan zeytunu" (1951), "Azərbaycan atları" (1953), "Keçmişin şahidləri" (1956), "Təbiətin dostları" (1958), "İlk müjdələr" (1960), "Azərbaycan elmi" (1969, rejissor və operator) və s. filmlərin operatorudur. Məşhur "Xəzər neftçiləri haqqında dastan" (1953) və "Dənizi fəth edənlər" (1959, Moskva BKF gümüş mükafatı) filmlərinin operatorlarından biri olmuşdur. Hər iki filmə görə R. Karmen və S. Medinski ilə birgə Lenin mükafatına layiq görülmüşdür. 1960-cı ildən Moskvada "Elmi-kütləvi filmlər" kinostudiyasında çalışıb - burada sənədli və elmi-kütləvi filmlər üçün süjetlər çəkirdi. Moskvada hazırlanan "Kino səyahətləri almanaxı" üçün Azərbaycandan bəhs edən "Şuşa", "Qobustan", "Lahıc", "Kür boyunca", "Zaqatala etüdləri", "Abşeron alovları", "Naxçıvan", "Lənkəran" mənzərə filmlərini çəkmişdir. İki il Birmada çalışıb və orada "Birmada 100 gün" sənədli televiziya filmini yaratmışdır.

MƏMMƏDOV Elman Xosrov oğlu (d. 14.09.1969, Lənkəran rayonu, Nərimanabad qəsəbəsi - 23.06.1992) - Qarabağ şəhidi.

1976-cı ildə qəsəbə orta məktəbini bitirdikdən sonra Bakı Neftayırma Zavodunda işləmiş, 1992-ci ildə könüllü olaraq Milli Ordu sıralarına getmişdir. Tərtər rayonunun ərazisində döyüşdə ağır yaralanmış, aldığı yaradan bir gün sonra vəfat etmişdir.

Məzarı Balıqçılar qəsəbə qəbiristanındadır.

MƏMMƏDOV Ələkbər İsrəfil oğlu (d.1907, Lənkəran şəhəri - 24.06.1969, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, respublikanın Əməkdar müəllimi (1960).

1931-ci ildə Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun fizika-riyaziyyat fakültəsini bitirmişdir. İxtisası üzrə Lənkəran Pedaqoji Məktəbində, həmçinin şəhər 2 və 3 saylı orta məktəblərində

riyaziyyatdan dərs demişdir. 1942-ci ilin axırlarında döyüşən ordu sıralarına çağırılmışdır. 1945-ci ilin mart ayında yaralandığına görə ordudan leytenant rütbəsində tərxis olunmuşdur.

1945-ci ildə Lənkəran uşaq evinin müdiri təyin edilmişdir. İki il sonra yenidən Lənkəran Pedaqoji Məktəbində və şəhər məktəblərində fizika-riyaziyyat fənnindən dərs demişdir.

Respublikanın qabaqcıl riyaziyyat müəllimlərindən olmuş, iş təcrübəsi yayılmışdır. Təhsilin inkişafında xidmətlərinə görə, 1960-cı ildə respublikanın Əməkdar müəllimi adına layiq görülmüşdür.

"Riyaziyyat tədrisi metodikası" və digər jurnallarda elmi məqalələri ilə çıxış etmişdir. Müəllimlər üçün riyaziyyata aid tərtib etdiyi misal və məsələlər elmi jurnallar çap olunurdu. Riyaziyyat müəllimləri üçün tərtib edilən məsələ və misalları cavabları ilə birlikdə jurnalın redaksiya heyətinə göndərirdi. Jurnalda daha dəqiq cavab göndərənlərin siyahısı verilirdi. Düzgün cavablar sırasında adı birincilər sırasında olardı.

MƏMMƏDOV Əli Səməd oğlu (d.1900, Lənkəran şəhəri - 1938) - ictimai-siyasi xadim.

Lənkərandə dördsinifli rus-Azərbaycan məktəbini (1913) və Moskvada Sverdlov adına Kommunist Universitetini (1921) bitirmişdir. 1918-ci ilin aprelində Lənkərandə Muğan Sovet Respublikası uğrunda mübarizədə iştirak etmiş, qvardiya dəstələrinin tərkibində vuruşmuşdur.

Lənkərandə quruculuq işlərində mühüm xidmətləri vardır.

Azərbaycanda Sovet hakimiyyətinin qələbə-sindən sonra Lənkəran Qəza XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri olmuş (1920) və Lənkəran partiya təşkilatına rəhbərlik etmişdir. Gəncə XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri (1921-1926), Azərbaycan

MİK-nin katibi və respublika Xalq Daxili İşlər komissarı (1926-1929), Ədliyyə komissarı (1931-1932) və s. vəzifələrdə çalışmışdır.

AK (b) P MK-nın üzvü, Azərbaycan MİK, Zaqafqaziya MİK, SSRİ MİK üzvü, ÜİK (b) P Zaqafqaziya Ölkə Komitəsi təftiş komissiyasının üzvü seçilmiş, Azərbaycan KP birinci qurultayının iştirakçısı olmuşdur.

Repressiyanın qurbanı olmuş, 1956-cı ildə ölümündən sonra ona bəraət verilmişdir.

Anadan olmasının 80 illiyi münasibətilə respublikada yubiley tədbirləri keçirilmişdir.

Lənkərandə adına küçə vardır.

MƏMMƏDOV Əmrəli İsmayıl oğlu (d.09.05.1933, Lənkəran rayonu, Şıxəkəran kəndi-20.07.1995, Şıxəkəran kəndi) - zootexnik, istehsalat qabaqcılı.

Şürük kənd orta məktəbini (1949), Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun baytarlıq fakültəsini (1957) bitirmiş, Şirvan, Cəlilabad rayonlarında baş baytar həkimi işləmişdir. 1970-ci ildən ömrünün axırlarınadək Lənkəran ət kombinatının direktoru olmuşdur.

Ət kombinatının direktoru işlədiyi dövrdə Lənkərandə ilk yardımçı təsərrüfat yaratmışdır (1976). Təsərrüfatın iş təcrübəsi respublikada və ittifaqda geniş yayılmış, müəssisənin nailiyyətlərini əks etdirən göstəricilər SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisində nümayiş etdirilmiş və qızıl medala layiq görülmüşdür. Yardımçı təsərrüfatın təcrübəsi dəfələrlə "İzvestiya" qəzeti vasitəsilə SSRİ miqyasında nümunə göstərilmişdir. Müəssisədə çalışanlara pulsuz iaşə, məişət və mədəni xidmət göstərilmişdir.

"Şərəf Nişanı" ordeni, "Əmək igidliyinə görə", SSRİ XTNS-nin qızıl və gümüş medalları, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı ilə təltif edilmişdir.

MƏMMƏDOV Əsgər Məmməd oğlu (d.10.03.1903, Lənkəran rayonu, Gərmətük qəsəbəsi - 12.10.1973, Gərmətük qəsəbəsi) - istehsalat qabaqcılı, el ağsaqqalı, Lənkəran ağsaqqallar

şurasının sədr müavini (1970).

Kənddə mədrəsə təhsili almış, Azərbaycanda Sovet hakimiyyətinin ilk illərində kənd Sovetində kuryer işləmişdir.

Qaçaq-quldurlara qarşı mübarizədə fəal iştirakına görə, Astara Rayon Milis Şöbəsinin rəisi təyin edilmişdir (1930-1933). Həyatını təhlükə altına qoyaraq ətraf yerlərdə qaçaq-quldur dəstələrinin ləğvində iştirak etmişdir. 1937-ci ildə "xalq düşməni" kimi həbs edilmiş, "günahı" sübuta yetirilmədiyindən bir il sonra həbsdən buraxılmışdır.

Böyük Vətən müharibəsinin ilk günlərindən cəbhədə döyüşmüş, 1943-cü ildə ağır yaralandığına görə baş leytenant rütbəsində istefaya buraxılmış, Lənkəran barama tədarükü idarəsinin müdiri təyin edilmişdir. Sonralar süd zavodunun müdiri (1947-1953), Port-İliç (indiki Liman) şəhər Sovetinin sədri (1953-1966), Gərmətük qəsəbə Sovetinin sədri (1966-1973) işləmişdir. El arasında "Əsgərə mamu" (Əsgər əmi) ləqəbi ilə yaddaşlarda qalmışdır.

Gənclərin hərbi-vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində xidmətləri vardır. Rayonda keçirilən mədəni-kütləvi tədbirlərin fəal iştirakçılarından olmuşdur.

"Qırmızı Ulduz" ordeni, medallar və Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı ilə təltif edilmişdir.

Anadan olmasının 70 və əmək fəaliyyətinin 50 illiyi rayon ictimaiyyəti tərəfindən geniş qeyd edilmişdir (1973).

MƏMMƏDOV Əzizağa Hacıəli oğlu (d. 15.05.1918, Lənkəran şəhəri - 23.02.1986, Bakı şəhəri) - ədəbiyyatşünas, filologiya elmləri doktoru (1970), SSRİ Yazıçılar İttifaqının üzvü (1960).

Lənkəran şəhər 3 sayılı orta məktəbini (1937), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun filologiya fakültəsini (1941), Azərbaycan Dövlət Universitetinin aspiranturasını bitirmiş, Lənkəran və Masallı rayonlarında müəllim, Nizami adına Azərbaycan Ədəbiyyatı Tarixi Muzeyində

şöbə müdiri (1944-1950), Azərbaycan EA respublika Əlyazmaları fondunda şöbə müdiri (1950-1986) işləmişdir.

Ömrünün 40 ilini Azərbaycan ədəbiyyatının öyrənilməsinə həsr etmişdir. Bu mövzuda 90-dan çox elmi məqalənin və kitabların müəllifidir. Səfəvi hökmdarı Şah İsmayıl Xətəinin əsərlərinin mətnlərinin tədqiqi və elmi-tənqidi mətnləri ona məxsusdur. Şah İsmayıl Xətai və Böyükağa Taliblinin əsərlərini tərtib edərək müqəddimə, lüğət və izahlarla nəşr etdirmişdir.

Üç cildlik "Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi" kitabının müəlliflərindən biridir. Şah İsmayıl Xətai haqqında monoqrafiyası İngiltərədə çap olunmuşdur.

Ədəbiyyatşünaslıq və şərqşünaslıq üzrə müdafiə şuralarının üzvü olmuşdur.

Lənkəranlı yazıçı və şairlərlə müntəzəm əlaqə saxlamış, fikir mübadiləsi aparmışdır.

Əsərləri: Vladimir Mayakovski, B., 1948; "Molla Nəsrəddin" jurnalı Amerika-İngiltərə imperializmi haqqında, B., 1952; Şah İsmayıl Xətai, B., 1961; Şah İsmayıl Xətai, B., 1988 və s.

MƏMMƏDOV Fikrət Seyfulla oğlu (d. 09.12.1961, Lənkəran şəhəri - 16.05.2002, Lənkəran şəhəri) - hərbi xadim, general-mayor (1998).

Lənkəran şəhər 4 sayılı orta məktəbini (1978), Bakı Ali Hərbi Komandirlər Məktəbini (1982), Frunze adına Moskva Ali Hərbi Akademiyasını (1990) bitirmişdir.

Zaqafqaziya Hərbi Dairəsində iki illik xidmətdən sonra könüllü olaraq Əfqanıstanda SSRİ qoşunları tərkibində beynəlmiləl borcunu yerinə yetirmişdir.

Qarabağ hadisələrinin ən ağır dövründə döyüş bölgələrində olmuş, korpus komandiri vəzifəsində yüksəlmişdir.

"Qırmızı Ulduz", "Azərbaycan Bayrağı" (1994) ordenləri, "SSRİ Silahlı Qüvvələrində Vətənə xidmətə görə" üçüncü dərəcəli ordeni, "Əsgəri rəşadətə görə" və "Hərbi xidmətdə fərqlənməyə görə" medalları ilə təltif edilmişdir.

Vəzifə borcunu yerinə yetirərkən Gədəbəy

rayonunun Qaramuradlı kəndi yaxınlığında avtomobil qəzasında həlak olmuşdur.

Lənkəranda adına küçə vardır, yaşadığı binaya Xatirə lövhəsi vurulmuşdur.

MƏMMƏDOV Gülağa Allahverdi oğlu (d.12.07.1925, Lənkəran rayonu, Havzava kəndi - 11.06.1994, Bakı) - müğənni, respublikanın Xalq artisti (1982).

Bakıdakı 132 sayılı orta məktəbini (1943) və Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasını bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasında - mahnı və rəqs ansamblında başlamışdır (1943-1947). Sonralar respublika Dövlət Musiqili Komediya Teatrında (1947-1949), Azərbaycan Dövlət Radio Verilişləri Komitəsinin solisti (1949-1952) işləmişdir.

1952-ci ildən ömrünün axırınadək Azərbaycan Dövlət Televiziya və Radio Verilişləri Şirkətində S. Rüstəmov adına xalq çalğı alətləri ansamblının solisti kimi fəaliyyət göstərmişdir.

Azərbaycan musiqisini xarici ölkələrdə, o cümlədən Türkiyə, Əlcəzair, Polşa, Almaniya, İran və s. ölkələrdə təbliğ etmişdir.

Azərbaycan bəstəkarlarının lirik mahnılarının bənzərsiz ifaçısı olmuş, yüksək ifaçılıq mədəniyyəti ilə xalqın məhəbbətini qazanmışdır. Repertuarında Lənkəran, onun zəhmətsevər insanları haqqında mahnılar xüsusi yer tutmuşdur.

MƏMMƏDOV Hüseynqulu Yəddulla oğlu (d.25.11.1936, Lənkəran rayonu, Mamusta kəndi - 21.10.2006, Mamusta kəndi) - müəllim, şair, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (1998).

Mamusta kənd orta məktəbini (1955), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun tarix-filologiya fakültəsini bitirmişdir (1956). Həmin ildən

kənd orta məktəbində Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi işləmişdir.

Səmərəli pedaqoji fəaliyyətinə görə, metodist-müəllim (1991) və ali kateqoriyalı müəllim (1994) adına layiq görülmüşdür.

Ədəbi yaradıcılığa orta məktəb illərindən başlamışdır. İlk şeiri "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində dərc olunmuşdur (1967). Azərbaycan və talış dillərində şeirlər, təmsillər yazmışdır.

Yaradıcılığında doğma yurda, Vətənə, təbiətə məhəbbət hissləri əsas yer tutur.

Əsərləri: Ömrün yolları, B., 1996; İlahi səs, B., 2002; In dınyo ko çoko bəbe (talış dilində), B., 2006.

MƏMMƏDOV Hüseynbala Dərya oğlu (d. 10.05.1954, Lənkəran rayonu, Separadi kəndi) - Rusiya Dəniz Donanmasının vitse-admiralı (1998).

Separadi kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra (1970) Azərbaycan Dövlət Musiqi Konservatoriyasına daxil olmuşdur.

Hərbi olmaq arzusu ilə təhsilini yarımçıq qoyaraq Ali Hərbi Dənizçilik Məktəbinə daxil olmuşdur. 1977-ci ildə oranı bitirərək, Rusiyanın Kaliningrad hərbi dəniz hissələrində əmək fəaliyyətinə başlamışdır. İşləyə-işləyə təhsilinin artırılması qayğısına qalmış, 1989-cu ildə Leninqrad Ali Hərbi Dənizçilik Akademiyasını bitirmişdir.

Rusiya Hərbi Dəniz Donanmasında çalışmış, nümunəvi və qüsursuz xidmətlərinə görə orden və medallara layiq görülmüşdür.

MƏMMƏDOV Hüseynqulu Məhəmməd oğlu (27.12.1949, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi - 09.05.2017, Lənkəran şəhəri) - müəllim, kənd təsərrüfatı elmləri namizədi (1996), Lənkəranda milli-azadlıq hərəkatının liderlərindən biri.

1992-1993-cü illərdə Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı işləmişdir.

Veravul kənd orta mək-

təbini bitirdikdən sonra təhsilini Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunda davam etdirmişdir. Əmək fəaliyyətinə 1970-ci ildə Lerik rayonunda başlamışdır (1970-1971). Sonralar Lənkəran rayonunun Cil və Girdəni kənd orta məktəblərində (1972-1992) kimya müəllimi işləmişdir.

1988-ci ildə ölkədə vüsət almış milli-azadlıq hərəkatının regiondakı əsas təşəbbüskarlarından, AXC Lənkəran şöbəsinin yaradıcılarından və rəhbərlərindən olmuşdur.

1995-ci ildən elmi işlə məşğuldur. "Çay bitkisinə mikroelementlərin təsiri" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir.

MƏMMƏDOV İlkin Aydın oğlu (d. 23.05.1974, Lənkəran rayonu, Digah kəndi - 30.06.1993, Digah kəndi) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra həqiqi hərbi xidmətə çağırılmışdır. Siyasi və döyüş hazırlığı əlaçısı olmuşdur. Döyüş tapşırığını yerinə yetirərkən qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Kənd qəbiristanlığında basdırılmışdır.

MƏMMƏDOV İsa Əli oğlu (d.11.07.1925, Naxçıvan, Şərur rayonu, Yuxarı Aralıq kəndi - 10.08.2007, Bakı) - müəllim, ictimai-siyasi xadim, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı, (1976), respublikanın Əməkdar müəllimi (1964), psixologiya elmləri doktoru (2006).

Moskva Ali Komsomol Məktəbini (1947), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunu (1950), Moskva Ali Partiya Məktəbini (1977) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə müəllim işləməklə başlamışdır. Naxçıvan Vilayət Komsomol Komitəsinin birinci katibi (1947-1953), Naxçıvan şəhər və rayon xalq maarif şöbələrinin müdiri (1953-1961), Naxçıvan internat məktəbinin direktoru (1961-1965), Naxçıvan MSSR mədəniyyət naziri (1965-1970), Azərbaycan KP Lənkəran Şəhər Komitəsinin birinci katibi (1970-1981), Azərbaycan KP MK katibi (1981-1987), Bakı Şəhər Pedaqoji Kadrların İxtisasartırma və

Yenidənhazırlanma İnstitutunun direktoru (1999-2007) vəzifələrində işləmişdir.

Respublikanın ictimai-siyasi həyatında fəal iştirak etmişdir. Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsinin birinci katibi işlədiyi dövrdə rayonda sosial, təsərrüfat-quruculuq işləri yüksələn xətlə inkişaf etmişdir.

Təşəbbüsü ilə respublikada ilk dəfə Lənkəranda məhsul bayramı keçirilmişdir. 70-ci illərdə şəhərdə yeni yaşayış massivi - mikrorayon salınmış, məişət evi, şadlıq evi, teatr, mədəniyyət sarayı, ziyalılar evi, müasir tipli məktəblər, xəstəxana kompleksi, hava limanı və s. istifadəyə verilmişdir. Şəhərin mərkəzi meydanı, mərkəzi stadion yenidən qurulmuşdur. Yeni sənaye və tikinti müəssisələri işə salınmışdır. "Lənkəran" istisu müalicə pansionatı Ümumittifaq kurort sanatoriyasına çevrilmişdir. Mədəniyyət, məişət, səhiyyə, ticarət, idman ikiillikləri keçirilmişdir.

Rəhbərliyi ilə Lənkəran rayonu kənd təsərrüfatının bütün sahələri üzrə ən yüksək göstəricilərə nail olmuş, çayçılıq, tərəvəzçilik, üzümçülük və s. sürətlə inkişaf etmişdir. 1970-1980-ci illərdə tərəvəz istehsalı 52 min tondan 200 min tona, çay istehsalı 5378 tondan 17 min tona çatdırılmışdır. Sitrus sahələri genişləndirilmiş, narıngi, limon, mandarin istehsalı artmışdır.

Sov.İKP XXIV-XXVI, Azərbaycan KP XXVIII-XXX qurultaylarının nümayəndəsi, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin (8-10-cu çağırış) deputatı, Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin üzvü olmuş, Azərbaycan KP XXVIII-XXIX qurultaylarında MK üzvü, Azərbaycan KP XXX qurultayında (1981, yanvar) MK Bürosuna üzv seçilmişdir.

3 dəfə Lenin ordeni, 2 dəfə Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni və medallarla təltif edilmişdir. 2002-ci ildən Prezident təqaüdcüsü idi.

Ümumtəhsil məktəblərində psixoloji xidmətin təşkilində, praktik psixoloqların hazırlanması sahəsində səmərəli fəaliyyət göstərmişdir.

Respublika Psixoloqlar Cəmiyyətinin sədri olmuşdur (2000-2007). Məktəbdə psixoloji xidmətin təşkili sahəsində önəmli əsərlərin müəllifidir.

Etibar Əhədovun "Dəyərli ömrün Lənkəran səhifəsi" kitabı İsa Məmmədovun Lənkəranda

fəaliyyətinə həsr edilmişdir (*"Gənclik" nəşriyyatı, B., 2004*).

Əsərləri: Əmək və dostluq bayramı, B., 1973; İctimai vəzifənin dərk edilməsi, B., 1981; Qorkom partii kak orqanizator kompleksnoqo podxoda k ideoloqiçeskoy rabote, k yedinoj çeli, M., 1980; Azərbaycan məktəblərində psixoloji xidmətin təşkili təcrübəsi və elmi-metodik problemləri, B., 1996; Orta məktəblərdə psixoloji xidmətin təşkili (gürcü dilində), T., 1999; Şkolnaya psixoloqiçeskaya slujba Azerbaydjana, M., 2000; Məktəbdə fasiləsiz psixoloji təhsil B., 2002; İzahlı psixoloji lüğət, B., 2002; Məktəb psixoloqunun məlumat kitabı, B., 2003.

MƏMMƏDOV İsrəfil Cavad oğlu (d.11.09.1891, Lənkəran rayonu, Gərmətük qəsəbəsi - 18.11.1963, Gərmətük qəsəbəsi) - həkim, el ağsaqqalı.

İlk təhsilini kənd mədrəsəsində almış, sonralar İranın Ərdəbil şəhərində oxumuşdur.

Tehran Universitetində şair Abbas Səhhətlə görüş həyatında müsbət dönüş yaratmışdır. Abbas Səhhətin məsləhəti ilə ruhanilik təhsilini buraxaraq, tibb elminə üstünlük vermişdir. Tibbi təhsildən sonra kəndə qayıdaraq əhalinin sağlamlığının keşiyində dayanmışdır. Abbas Səhhətlə məktublaşdığını deyirlər.

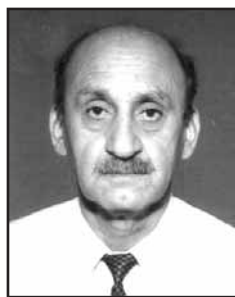
Rayonun Vilvan və Şağlaser kəndlərində feldşer-tibb məntəqəsinin müdiri (1937-1942), Şürük kənd xəstəxanasının baş həkimi və həkim (1942-1963) işləmişdir.

El arasında loğman-həkim kimi tanınırdı.

MƏMMƏDOV Kamil Qüdrət oğlu (d. 20.11.1934, Lənkəran şəhəri) - ixtiraçı-mühəndis, texniki elmlər namizədi (1975), ABŞ Bioqrafiya İnstitutu nəzdində yerləşən Müəlliflərin Elmi-Tədqiqat Cəmiyyətinin üzvü (2002).

Lənkəran şəhər 3 sayılı orta məktəbini (1951), M.Əzizbəyov adına Azərbaycan Sənaye İnstitutunun neft-mədən fakültəsini (1956), Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutunun aspiranturasını (1975) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə "Molotovneft" NQÇİ-də operator işləməklə başlamışdır (1956). Sonralar həmin idarədə usta, növbə rəisinin müavini, sahə rəisi, mədəndə baş mühəndis, mədən müdiri, mərkəzi mühəndis texnoloji xidmətində rəis müavini, elmi-tədqiqat istehsalat işləri sexinin rəisi vəzifəsində işləmişdir.

1981-ci ildən DETLİ "Neft və qaz çıxarmada mürəkkəbləşmələrə qarşı xəbərdarlıq, mübarizə və etibarlılıq" laboratoriyasının müdürüdür.

170-dən çox elmi məqalənin, o cümlədən 50-dən çox ixtira və patent və 4 kitabın müəllifidir.

İxtiraları dəniz-neft mədənlərində tətbiq edilərək, Azərbaycan sənayesinə iqtisadi səmərələr vermişdir. "Quyunun süzgəcətrafı zonasının sementlənməsi üçün tərkib, yəni layın perforator-suz açılması" ixtirası keçmiş SSRİ XTNS-nin qızıl medalına, müəllifin özü isə "SSRİ-nin ixtiracı" adına layiq görülmüşdür.

Əsərləri: Mürəkkəbləşmə şəraitində neft quyularının istismarı, B., 1999; Qazma qurğusu şinli-pnevmatik muftalarının hesablanması və layihələşdirilməsi; Neft-mədən kompressor maşın və stansiyaları (Ali məktəb tələbələri üçün dərslik), B., 2001; Neft-mədən kompressor maşın və stansiyaları kursundan praktiki hesablamalar (Ali texniki məktəblər üçün dərs vəsaiti), B., 2001.

MƏMMƏDOV Qabil Sabir oğlu (d.27.02.1965, Lənkəran şəhəri) - Silahlı Qüvvələr və müharibə veteranı, hərbi xadim, general-mayor (2002).

Naxçıvanski adına hərbi liseyi (1982), Frunze adına Kiyev Ali Ümumqoşun Komandanlıq Məktəbini (1986), Frunze adına Moskva Hərbi Akademiyasını (1995) bitirmişdir.

Ukrayna Respublikası (1982-1986), Qazaxıstan Respublikası (1986-1987), Əfqanıstan Respublikası (1987-1988), Tacikistan Respublikası (1988-1989), Almaniya Demokratik Respub-

likası (1989-1992), Rusiya Federasiyası (1992-1995) hərbi hissələrində xidmət keçmiş, 1995-ci ildə Azərbaycana qayıtmışdır. Milli Ordu hissələrində müxtəlif vəzifələrdə, o cümlədən taqımdan başlayaraq Ordu Korpusunadək (2002-2004) komandanlıq etmiş, 2004-2006-cı illərdə Azərbaycan Respublikasının Qazaxıstandakı hərbi attaşesi olmuşdur. 2006-2009-cu illərdə Müdafiə Nazirliyi Hərbi Elmi Mərkəzində çalışmışdır. Hərbi xidmətlərinə görə "Qırmızı Ulduz" və "Azərbaycan Bayrağı" ordenləri və medallarla təltif olunmuşdur.

MƏMMƏDOV Qafur Talib oğlu (d. 10.06.1922, Lənkəran rayonu, Mamusta kəndi - 27.11.1999, Mamusta kəndi) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi, SSRİ Maarif əlaçısı (1971), respublikanın Əməkdar müəllimi (1979).

Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu (1940), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunu (1955) bitirmişdir. Pedaqoji fəaliyyətinə Masallı rayonunun Qızılağac kəndində başlamışdır (1940-1941). Xolmili kənd orta məktəbində müəllim işləyərkən (1942) Sovet Ordusu sıralarına çağırılmış, 1944-cü ildə Belorusiya cəbhəsində yaralanaraq təxsis olunmuş, pedaqoji fəaliyyətini Lerik rayonunun Böyük Orand kənd məktəbində davam etdirmişdir. Sonralar Lənkəran rayonunun Hirkan qəsəbə, Mamusta kənd məktəblərində müəllim, məktəb direktoru işləmişdir (1950-1964). Bilik və idarəetmə bacarığı nəzərə alınaraq 1965-ci ildə irəli çəkilərək Lənkəran Rayon Xalq Maarif Şöbəsinin müdiri təyin edilmiş, 1981-ci ilədək bu vəzifədə çalışmışdır. Bu illərdə təşəbbüsü ilə rayonda təhsilin keyfiyyəti yüksəlmiş, məktəblərin maddi-texniki bazası gücləndirilmiş, yeni məktəblər istifadəyə verilmişdir.

1981-ci ildə yenidən Mamusta kənd orta məktəbinin direktoru təyin edilmiş, 1985-ci ilədək məktəb pedaqoji kollektivinə rəhbərlik etmişdir.

İctimai əsaslarla "Bilik" cəmiyyəti rayon təşkilatının sədri olmuşdur (1965-1981).

MƏMMƏDOV Məmməd Firudin oğlu (d.02.05.1974, Lənkəran rayonu, Xarxatan kəndi - 09.05.1994) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra həqiqi hərbi xidmətə çağırılmışdır.

Ağdərə döyüş bölgəsində itkin düşmüşdür.

MƏMMƏDOV Məmmədrza Məmməd oğlu (d.01.05.1920, Lənkəran şəhəri - 18.04.2006, Lənkəran şəhəri) - istehsalat qabaqcılı, Lənkəran veteranlar şurasının sədr müavini (1994-2006), SSRİ Kinematografiya Komitəsinin əlaçısı.

Lənkəran şəhər 2 saylı orta məktəbini (1939), Müəllimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunu (1939), Bakı Ali Partiya Məktəbini (1950), Ümumittifaq Yeyinti Sənaye İnstitutunu (1965) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə şəhər 9 saylı orta məktəbində başlamış (1940), sonralar Separadi (1941-1942) məktəbində müəllim işləmişdir. Rayon Partiya Komitəsində ümumi şöbənin müdiri işləyərkən döyüşən ordu sıralarına getmiş, 1946-cı ilin mart ayında ikinci grup müharibə əlili kimi təxsis olunmuşdur.

Müharibədən sonra 4 saylı uşaq evi müdirinin müavini (1946), Lənkəran Rayon Kommunal Komitəsinin birinci katibi (1948-1950), rayon partiya komitəsində sənaye-nəqliyyat şöbəsinin müdiri (1952-1958), Lənkəran Daxili İşlər Şöbəsinin rəisi (1958-1963), istehsal kombinatının müdiri (1963-1964), kino birliyinin müdiri (1964-1976), konserv kombinatının direktoru (1976-1979), şəhər kommunal təsərrüfatı müəssisələri idarəsində mühəndis, direktor vəzifələrində işləmişdir.

Lənkəranda aparılan abadlıq və mədəni-quruculuq işlərində əməyi vardır.

Qırmızı Əmək Bayrağı, "Şərəf Nişanı", Böyük Vətən müharibəsinin I və II dərəcəli ordenləri və 28 medalla təltif edilmişdir.

Anadan olmasının 80 illiyi Lənkəran ictimaiyyəti tərəfindən geniş qeyd edilmişdir.

MƏMMƏDOV Mirzə Rəhim oğlu (d.1909, Lerik rayonu, Siodi kəndi - 05.05.1973, Bakı, 2-

ci Fəxri Xiyaban) - pedaqoq, ictimai-siyasi xadim, Azərbaycan maarifinin təşkilatçılarından biri, pedaqoji elmlər namizədi (1959).

Azərbaycanda pedaqoji və elmi-pedaqoji kadr hazırlığında müstəsna xidmətləri vardır.

Uşaq yaşlarından Bakıya gələrək, 1 saylı uşaq evində təhsil almışdır. Əmək fəaliyyətinə Bakı 2 saylı uşaq evində pioner baş dəstə rəhbəri işləməklə başlamışdır (1926-1929). Moskva Kommunist Təربiyəsi Akademiyasında təhsilini davam etdirmiş (1929-1932), oranı bitirdikdən sonra Azərbaycan komsomolu Mərkəzi Komitəsində çalışmışdır (1932-1937).

Lənkəran Rayon Partiya Komitəsinin birinci katibi işləmişdir (1938-1942). Bu dövrdə əhalinin cəbhəyə səfərbər edilməsində, əsgər ailələrinin və cəbhənin taxılla, zəruri ərzaqla təminatında mühüm xidmətləri olmuşdur.

Lənkərandə işləyərkən SSRİ Ali Sovetinin Millətlər Sovetinə deputat seçilmişdir.

Sonralar Azərbaycan KP MK katibi (1942-1944), İranda vitse-konsul (1944-1946), Bakı Şəhər Partiya Komitəsində, respublika Nazirlər Sovetində, respublika Ticarət Nazirliyində, Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Pedagogika İnstitutunda (indiki Təhsil Problemləri İnstitutu) rəhbər vəzifələrdə işləmişdir. Eyni zamanda müxtəlif illərdə "Gənc bolşevik" və "Pioner" jurnallarının redaktoru olmuşdur.

Azərbaycan SSR Xalq Maarifi naziri işləyərkən (bu vəzifəyə iki dəfə təyin olunub) respublikada təhsilin inkişafı, məktəblərin tədris-maddi bazasının möhkəmləndirilməsi, bağça və ümumtəhsil məktəblərinin təربiyəsi və müəllim kadrlarına olan ehtiyaclarının ödənilməsində səylər göstərmişdir.

"Azərbaycan SSR-də icbari təhsilin inkişafı" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə edərək pedaqoji elmlər namizədi alimlik dərəcəsi almışdır (1959).

Pedaqogikanın tarixi və nəzəriyyəsinin aktual problemləri mövzusunda kitabların müəllifidir.

Qırmızı Əmək Bayrağı, "Şərəf Nişanı" ordenləri və medallarla təltif olunmuşdur.

MƏMMƏDOV Nadir Mikayıl oğlu (d.16.01.1931, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi - 20.06.

1995, İstisu qəsəbəsi) - aqronom, istehsalat qabaqcılı, ictimai xadim.

Lənkəran Kənd Təsərrüfatı Texnikumunu (1950) və Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu (1963) bitirmiş, əmək fəaliyyətinə Cəlilabad rayonunun Ləkin kəndində baş aqronom işləməklə başlamışdır (1950-1951). Sonralar Lənkəran rayonunun Kirov adına (indiki İstisu) sovxozda sahə aqronomu, baş aqronom (1952-1971), 1 saylı çay fabrikinin direktoru (1971-1977) işləmişdir. 1977-ci ildən ömrünün axırınadək qəsəbə çayçılıq sovxozunun baş aqronomu olmuşdur.

Lənkərandə çayçılığın inkişafında xidmətləri vardır. Gürcüstan Respublikasında Oçamçire rayonu çaybecərləri ilə yarış müqaviləsini imzalayanlar sırasında olmuş, 1960-1970-ci illərdə qardaş ölkədə təcrübə mübadiləsində iştirak etmişdir.

1964-cü ildə Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı seçilmişdir.

SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisinin iştirakçısı olmuş, sərginin qızıl medalına layiq görülmüşdür.

1968-ci ildə çayçılıq sahəsində qazandığı yüksək göstəricilərə görə Lenin ordeni ilə təltif olunmuşdur.

MƏMMƏDOV Nəsrulla Naib oğlu (d.03.05.1965, Lənkəran rayonu, Şağlaküçə kəndi) - şərqsünas, filologiya elmləri doktoru (2012), dosent (2005).

Şağlaküçə kənd tam orta məktəbini (1982), Bakı Dövlət Universitetinin Şərqsünaslıq fakültəsinin ərəb şöbəsini fərqlənmə diplomu ilə (1991) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə "Oktyabrın 60 illiyi" (Şağlaküçə kəndi) sovxozunda fəhlə işləməklə başlamış (1982-1983), sonra həqiqi hərbi xidmətdə olmuşdur (1983-1985).

1991-ci ildən Bakı Dövlət Universitetinin

Ərəb filologiyası kafedrasında işləyir. Ərəb dilinin tədrisi metodikası, nəzəri qrammatikasından dərs deyir.

"Qurani-Kərim" in orfoqrafik xüsusiyyətləri" mövzusunda namizədlik (2003), "Qurani-Kərim" in üslubu" mövzusunda doktorluq (2012) dissertasiyası müdafiə etmişdir.

70-dən çox elmi məqalənin, 3 kitabın müəllifidir. Misirin Əl-Əzhər Universiteti nəzdində ərəb dili və İslam elmləri üzrə beynəlxalq elmi kursda təhsil almış (1998-1999), Əl-Qahirə Universitetində ərəb dili üzrə təcrübə kursu keçmiş (2002), Küveyt, Əlcəzair və s. ölkələrdə beynəlxalq konfranslarda iştirak etmişdir.

Əsərləri: "Qurani-Kərim" in orfoqrafik xüsusiyyətləri, B., 2004; Ərəbcə-azərbaycanca lüğət, B., 2007; "Qurani-Kərim" in üslub xüsusiyyətləri, B., 2008.

MƏMMƏDOV Nüsrət Qüdrət oğlu (d. 1912, Masallı rayonu, Xıl kəndi - 05. 03.1998, Lənkəran şəhəri) - hüquqşünas, SSRİ Daxili İşlər Nazirliyinin əlaçısı.

Uşaq yaşlarında valideynlərini itirmiş, Lənkəran şəhərinin Kiçik bazar hissəsində yaşayan xalası Mədinə xanımın himayəsində yaşamışdır.

Lənkəran şəhər 3 saylı (keçmiş komsomol məktəbi) orta məktəbini bitirdikdən sonra Azərbaycan Kommunist Partiyası nəzdində "Oktyabr İnqilabı" adına Bakı RABFAK-ında oxumuş, oranı 1932-ci ildə başa çatdırmışdır. Ordu sıralarından tərxis olunduqdan sonra Lənkəran sərhəd qoşunlarında zabıt rütbəsində qulluq etmiş, Azərbaycan Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsində hüquqşünas ixtisasına yiyələnmişdir.

1939-cu ildə Sovet-Finlandiya müharibəsində vuruşmuşdur. Cəbhədə ikən Azərbaycan Xalq Daxili İşlər Komissarlığının (XDİK) sərəncamına göndərilmişdir. XDİK Lənkəran Rayon Şöbəsinə cinayət axtarış şöbəsinin rəisi, komissarın birinci müavini, sonra isə idarə rəisi, 1945-ci ilin sonlarında Yardımlı Rayon Xalq Daxili İşlər Komissarlığının rəisi təyin edilmişdir.

Yardımlı rayonunda işləyərkən İranda yaranmış vəziyyətlə əlaqədar mühüm dövlət tapşırıqlarını yerinə yetirmişdir.

1950-ci ildə Xalq Daxili İşlər Komissarlığı (NKVD) ləğv edildikdən sonra Lənkəran həbsxanasının rəisi təyin edilmiş, 1963-cü ilədək həmin vəzifədə işləmiş, podpolkovnik rütbəsində istefaya çıxmışdır.

"Qırmızı Ulduz" ordeni və medallarla təltif edilmiş, şəxsi silahla mükafatlandırılmışdır. Təqaüdə çıxandan sonra şəxsi silahını dövlətə təhvil vermişdir.

MƏMMƏDOV Məqsud Rəşid oğlu (d. 10.03.1940, Lənkəran şəhəri-19.04.2011, Lənkəran şəhəri) - aqronom, şair, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2006).

Lənkəran şəhər 2 saylı orta məktəbini (1960), Bakı Yeyinti Sənayesi Texnikumunu (1963), Miçurin adına Tambov Meyvə-Tərəvəz və Üzümçülük İnstitutunu bitirmişdir (1975). Lənkəran meyvə-tərəvəz konservi zavodunda laborant, sex ustası (1963), "Marso" (indiki Ürgə kəndi) sovxozunda aqronom və baş aqronom (1975-1976), Lənkəran aqrar-sənaye birliyində aparıcı aqronom (1976-1995), Lənkəran toxumçuluq müfəttişliyinin rəisi (2000-2010) işləmişdir.

Bədii yaradıcılığa məktəb illərindən başlamış, "Məqsud Məmməd" imzası ilə şeir və poemaları dövrü mətbuatda çap olunmuşdur.

İlk şeiri rayon qəzetində çap olunmuşdur (1961).

Dörd kitabın müəllifidir. Əməyə məhəbbət, vətənpərvərlik hissləri, zamanədən şikayət yaradıcılığının əsasını təşkil edir. Cəmiyyətə yabançı qüvvələrin ifşasına aid satirik şeirləri vardır.

Əsərləri: Bu meşəni qorumasın, B., 1989; Gözüm həsrət yollarında, B., 1995; Çay dənizə tələsir, B., 1997; Zirvədə izim qaldı, B., 2004.

MƏMMƏDOV Məsud Əliağa oğlu (d. 27. 07. 1937, Astara rayonu, Şahağac kəndi) - şair, müəllim, filologiya elmləri doktoru (1982),

professor (1985), Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2000).

M. F. Axundov adına Azərbaycan Dövlət Rus dili və Ədəbiyyatı İnstitutunu bitirmişdir (1967).

Əmək fəaliyyətinə Sumqayıtda poladəridən işləməklə başlamışdır (1961-1962). Ali təhsildən sonra Azərbaycan EA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun İran və Qafqaz dilləri və Dialektologiya şöbələrində elmi işçi (1967-1975), Özbəkistanın Sırdərya Dövlət Universitetində baş müəllim, dekan, kafedra müdiri, tədris işləri üzrə prorektor (1975-1994) işləmişdir.

1994-cü il oktyabr ayından Lənkəran Dövlət Universitetinin professorudur. Tarix-filologiya fakültəsinin dekanı (1994-2001), elmi işlər üzrə prorektor (2001-2005) işləmişdir.

Orta məktəb illərindən bədii yaradıcılıqla məşğuldur. "Məsudi Dövrən" imzası ilə şeirlər yazır. Doğma yurda, torpağa, təbiətə bağlılıq, milli adət-ənənələrə hörmət yaradıcılığının əsasını təşkil edir.

Azərbaycan, rus, özbək, talış, xalac dillərində çap olunmuşdur. 5 monoqrafiya, 350-dən çox elmi məqalənin müəllifidir.

Dünyaya məlum olmayan bir xalqın dili - xalac dili, Lənkəran bölgəsinin coğrafi adları, ümumi dillərə aid coğrafi terminlər haqqında və s. mövzularda elmi-tədqiqatlar aparmışdır.

Rəhbərliyi ilə 2 elmlər doktoru, 8 elmlər namizədi hazırlanmışdır.

Universitet Elmi Şurasının üzvüdür.

Özbəkistan Respublikasının Maarif əlaçısı (1987), "Xəzəryanı universitetləri" və Qazaxıstanın "Türkologiya" beynəlxalq jurnalları redaksiya heyətinin üzvüdür.

Əsərləri: Turandan avaz (özbək dilində), Daşkənd, 1994; Həsərət, B., 1996; Belə dünyadı bu dünya, B., 1997; Yetim dünya, B., 1999; Azərbaycan haqqında düşüncələrim, B., 2003; Ömürdən bir damla, B., 2005; Məmmədhusəyn Əliyevin yaradıcılıq yolları (monoqrafiya), B., 2005; Az tolişim (talış dilində), B., 2006 və s.

MƏMMƏDOV Rahim Vəliğa oğlu (d. 16.04.1969, Lənkəran şəhəri - 26.01.1990, Lənkəran şəhəri) - 26 yanvar şəhidi, azadlıq uğrunda mübariz.

Lənkəran şəhər 6 sayılı orta məktəbini bitirdikdən sonra 34 nömrəli texniki-peşə məktəbində avtomobil çilngəri ixtisasına yiyələnmişdi. Sonra hərbi xidmətə çağırılmış, 1988-ci ildə tərxis olunmuşdu.

Respublikamızın müstəqilliyi yolunda rus desantçıları ilə atışmada Haftoni meşəliyində həlak olmuşdur.

Qəbri Lənkəranın Şəhidlər xiyabanındadır.

MƏMMƏDOV Rasim Əbdüləli oğlu (d.16.08.1970, Lənkəran şəhəri - 29.07.1992) - Qarabağ şəhidi.

Lənkəran şəhər 5 sayılı orta məktəbini bitirdikdən sonra təhsilini 169 sayılı texniki-peşə məktəbində davam etdirmiş, çörək zavodunda işləmişdir.

Milli Orduya könüllü getmiş (1990), Laçın, Füzuli uğrunda döyüşlərdə iştirak etmişdir.

Ağdərə döyüşlərində qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı Lənkəranın Şəhidlər xiyabanındadır.

MƏMMƏDOV Sərhəd Əsəd oğlu (d.28.05.1935, Lənkəran rayonu, Gərmətük qəsəbəsi) - iqtisadçı, ictimai xadim, Lənkəran Ağsaqqallar Şurası sədrinin müavini (2009-cu ildən).

Gərmətük qəsəbə orta məktəbini (1952), Azərbaycan Dövlət Xalq Təsərrüfatı İnstitutu plan-iqtisad fakültəsinin kənd təsərrüfatı şöbəsini (1958), Moskva Ali Partiya Məktəbini (1978), Timiryazev adına Ümumitifaq Kənd Təsərrüfatı Akademiyasının pedaqoji fakültəsini (1990) bitirmişdir.

Respublika Mərkəzi Statistika İdarəsi Lənkəran rayon müfəttişliyində tədarük üzrə müfəttiş (1958-1960), rayon komsomol komitəsində təlimatçı (1960-1961), "Albaniya" (Girdəni) kolxozunda (1961-1962), "Lənkəran" çayçılıq sovxozunda iqtisadçı-aqronom (1962-1964), H.Aslanov adına sovxozda baş iqtisadçı (1964-1967), "Lənkəransutikinti" trestində plan-maliyyə şöbəsinin rəisi (1967-1969), H.Aslanov adına sovxoz partiya komitəsinin katibi (1969-1971), şəhər Partiya Komitəsi təşkilat-partiya işi şöbəsinin müdiri (1971-1972), şəhər Xalq Nəzarəti Komitəsinin sədri (1972-1973), Lənkəran rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri (1973-1980), Yardımlı Rayon Partiya Komitəsinin birinci katibi (1980-1987), Lənkəran Aqrar-Sənaye Kombinatında aparıcı mütəxəssis (1987), Lənkəran Sovxoz-texnikumunda müəllim (1987-1990), Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının sosial-iqtisadi məsələlər üzrə müavini (1991-1992), şəhər icra hakimiyyəti başçısının Gərmətük qəsəbəsi üzrə nümayəndəsi (1992-2004) işləmişdir.

Lənkəranda aparılan sosial-quruculuq işlərində xidmətləri vardır.

İki çağırış Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı olmuş, 2 dəfə Qırmızı Əmək Bayrağı, "Şərəf Nişanı" ordenləri, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı, müxtəlif medallar və döş nişanları ilə təltif olunmuşdur.

Azərbaycan Kommunist Partiyasının XXIX, XXX və XXXI qurultaylarının nümayəndəsi olmuş və Mərkəzi Komitənin tərkibinə seçilmişdir. X və XI çağırışlarda (1981 və 1985) Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı seçilmiş və mədəniyyət komissiyasının üzvü olmuşdur.

İstefada olan polkovnik-leytenantdır.

Beynəlxalq Ailə günü münasibətilə "Brilyant" toyu adı ilə ailə qurmasının 50 ili qeyd edilmişdir (15.05.2009).

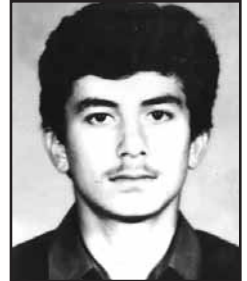
Lənkəran Ziyalılar cəmiyyətinin sədri (1993-1998), respublika Ziyalılar cəmiyyəti idarə heyətinin üzvü (1993-1998), Lənkəran Ağsaqqallar Şurası sədrinin müavini (2008-ci ildən), Lənkəran Dövlət Universiteti valideynlər şurasının sədri (2000-ci ildən) olmuşdur.

"Gərmətük salnaməsi" kitabının müəlliflərindən biridir (B., 2014).

Ədəbiyyat. Hacı Etibar Əhədov. Böyük həyat yolu, B., 2010.

MƏMMƏDOV Şahin Zahid oğlu (d. 31.01.1972, Lənkəran şəhəri - 26.01.1990, Lənkəran şəhəri) - 26 yanvar şəhidi, azadlıq uğrunda mübariz.

Lənkəranda texniki-peşə məktəbində oxuyurdu. 1990-cı ildə respublikamızın müstəqilliyi uğrunda mübarizəyə qoşulmuşdu. 20 yanvar hadisələrində meşəyə çəkilmiş xalq hərəkəti fəalları arasında köməyinə gedərkən rus desantçıları tərəfindən öldürülmüşdür. Lənkəranın Şəhidlər xiyabanında basdırılmışdır.

MƏMMƏDOV Yaşar Nüsrət oğlu (d. 14.05.1940, Lənkəran şəhəri) - iqtisadçı, dövlət qulluqçusu.

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbi (1957), Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutunu sənaye iqtisadiyyatı ixtisası üzrə (1969), Azərbaycan Nazirlər Soveti yanında Xalq Təsərrüfatı İnstitutunun iqtisadiyyat fakültəsini (1987) bitirib.

Əmək fəaliyyətinə 1957-ci ildə başlayıb. 1978-ci ilədək Lənkəran balıq konservi zavodunda fəhlə, mühəndis, texnoloq, sex rəisi, direktor vəzifələrində işləyib.

Müxtəlif vaxtlarda müəssisə ilk komsomol təşkilatının katibi və ilk partiya təşkilatının katibi kimi ictimai vəzifələr daşıyıb.

1978-ci ildən əmək fəaliyyətini Lənkəran Şəhər XDS İcraiyyə Komitəsində davam etdirib. İqtisadiyyat şöbəsinin müdiri, eyni zamanda Lənkəran Şəhər XDS İcraiyyə Komitəsinin sədr müavini kimi 1991-ci ilədək şəhərin maliyyə, sənaye, nəqliyyat və digər sahələrinə rəhbərlik edib.

İctimai-siyasi vəziyyətin gərgin olduğu 90-cı illərdə xalqın vətənpərvər övladları ilə birgə haqq səsinə qaldırmış, Şuşa müdafiəçilərinə maddi yardım aparan dəstənin tərkibində olmuşdur. 1989-

cu ilin fevral ayında Qafan Şəhər Partiya Komitəsində və Qacaran şəhər XDS İcraiyyə Komitəsində Azərbaycan və Ermənistandan olan qaçqınların qarşılıqlı olaraq öz yerlərinə qayıtmaları üçün danışıqlarda iştirak etmişdir.

İran İslam Respublikasında zəlzələdən zərər çəkənlərə kömək işində fəallığı ilə seçilmiş, müxtəlif ərzaq və sənaye mallarla dolu 200-dən çox maşın karvanı ilə qonşu ölkədə olmuşdur. Nümayəndə heyətinin rəhbəri kimi zəlzələdən zərər çəkənlərin daha hansı zəruri mallara ehtiyacını öyrənərək İrana daha ikinci yardımın göndərilməsinə nail olmuşdur.

İran İslam Respublikası ilə Azərbaycan arasında iqtisadi əlaqələri möhkəmləndirmək üçün Azərbaycan hökuməti nəzdində yaradılmış Azərbaycan-İran birgə iqtisadi komissiyasının üzvü olmuş, Bakıda Heydər Əliyev adına İdman Sarayında İran İslam Respublikasının iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrini əhatə edən Sənaye Sərgisinin açılmasına köməklik göstərmişdir.

1995-2002-ci illərdə Azərbaycan Respublikası Dövlət Antiinhisar Siyasəti və Sahibkarlığa Kömək Komitəsi Lənkəran şöbəsinin direktoru işləmişdir.

1997-ci ildə Qara Dəniz hövzəsi ölkələrinin sahibkarlıq məsələlərinə dair Beynəlxalq İstanbul Konfransında Azərbaycanın rəsmi nümayəndə heyətinin tərkibində olmuşdur.

MƏMMƏDOV Vəqif Məmməd oğlu (d.1960, Lənkəran şəhəri - 26.01.1990, Lənkəran şəhəri) - 26 yanvar şəhidi, azadlıq uğrunda mübariz.

Lənkəranda orta təhsil aldıqdan sonra 1 nömrəli səyyar mexanikləşdirilmiş tikinti dəstəsində işləyirdi.

Xalq hərəkətinin fəallarındandır. 1990-cı il 20 yanvar hadisələrində silahdaşları ilə Haftoni meşəsinə çəkilmişdi. Rus desantçıları ilə atışmada həlak olmuşdur.

Məzarı Lənkəranın Şəhidlər xiyabanındadır.

MƏMMƏDOV Zaur İbrahimxəlil oğlu (d.09.11.1982, Lənkəran şəhəri) - tarixçi, tarix

elmləri üzrə fəlsəfə doktoru (2015).

Lənkəran şəhər 7 saylı tam orta məktəbini (1999), Lənkəran Dövlət Universitetini bakalavr (2004), fərqlənmə ilə Azərbaycanın qədim və orta əsrlər ixtisası üzrə magistranturanı (2008), "Vətən tarixi" ixtisası üzrə doktoranturanı (2011) bitirmişdir. 2004-2005-ci illərdə həqiqi hərbi xidmətdə olmuşdur.

2015-ci ildə Bakı Dövlət Universitetində "Azərbaycan Respublikasının Türkiyə Cümhuriyyəti ilə mədəni əlaqələri (2003-2010-cu illər)" mövzusunda tarix üzrə fəlsəfə doktoru dissertasiya işini müdafiə etmişdir.

Lənkəran Dövlət Universitetində elmi katib (2015-2016), Elm və beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdiri (2016-cı ilin iyun ayından) işləyib.

30-dan çox elmi məqalənin müəllifidir. Rusiya, Ukrayna, Türkiyə, Orta Asiya respublikalarında elmi məqalələri çap olunub.

Beynəlxalq və respublika elmi konfranslarında məruzələrlə çıxış etmişdir.

MƏMMƏDOV Zaur Mais oğlu (d.10.05.1977, Lənkəran rayonu, Şilavar kəndi) - idmançı, Beynəlxalq dərəcəli idman ustası (2016), Qarışıq Döyüş növləri üzrə Azərbaycanın baş məşqçisi, Dünya çempionu (2009, 2014, 2015, 2016), dördqat Avropa çempionu.

1993-cü ildə Lənkəran şəhər 5 saylı orta məktəbi bitirdikdən sonra rayondakı Kənd Təsərrüfatı Texnikumuna daxil olmuşdur. Texnikumda oxuyarkən hərbi xidmətə çağırılmışdır. 1999-cu ildə hərbidən tərxis olunduqdan sonra texnikumu bitirmişdir.

2016-cı ildə Azərbaycan Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyasına daxil olmuşdur (2016).

Peşəkar idmançıdır. 1994-cü ildə sərbəst güləş üzrə respublikada ikinci, 1996-cı ildə birinci yeri tutub. 2001-2006-cı illərdə Rusiya Federasiyasının Yekaterinburq şəhərinin sambo idman növü

üzrə "Ural" yığma komandasının üzvü olub. 2008-ci ildə Ukraynada Qarışıq Döyüş növləri üzrə keçirilən Dünya çempionatında birinci yeri qazanıb. Ümumilikdə 7 dəfə Dünya çempionu, 4 dəfə Avropa çempionu, 17 dəfə müxtəlif beynəlxalq yarışların qalibi, 22 dəfə Azərbaycan çempionu olub.

2007-ci ildən Daxili İşlər Nazirliyi Mühafizə İdarəsinin Lənkəran rayonlararası mühafizə şöbəsində mühafizəçi işləmişdir. 2017-ci ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin idman müəllimidir.

Təşəbbüsü ilə Budoqo Qarışıq Döyüş növləri üzrə Lənkəranda 2017-ci il iyulun 14-dən 17-dək beynəlxalq yarış keçirilmişdir.

MMA usalıq medalı və ordeni ilə təltif edilib. Fullboksink 7-ci dan qara kəmər, Budo-nun 5-ci dan kəmər sahibidir.

MƏMMƏDOVA Həbibə Zeynal qızı (d.28.02.1927, Lənkəran şəhəri - 13.01.1999, Lənkəran şəhəri) - həkim-ginekoloq, SSRİ-nin Səhiyyə əlaçısı.

Nəriman Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu bitirmiş (1949), Vilvan kənd həkim məntəqəsinin müdiri (1949-1966), Lənkəran mərkəzi xəstəxanasının doğum şöbəsində həkim-ginekoloq (1966-1999) işləmişdir. Lənkəranda orta ixtisaslı tibb kadrlarının yetişməsində, mərkəzi xəstəxanada "Ailə və sağlamlıq" mərkəzinin yaradılmasında xidmətləri vardır.

MƏMMƏDOVA Kifayət Tağı qızı (d. 1945, Lənkəran şəhəri) - həkim-bioloq, biologiya elmləri namizədi (1981).

Lənkəran şəhər 2 sayılı orta məktəbini (1961), N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun əczaçılıq fakültəsini (1969) bitirmişdir.

Antibiotiklərin orqanizmin immunoreaktivliyinə təsiri mövzusunda 40-dən çox elmi məqalənin, metodik vəsait və kitabların müəllifidir.

MƏMMƏDOVA Qəmzə Seyidağa qızı (d.17.03.1922, Lənkəran rayonu, Seydəkəran kəndi - 19.11.2007, Ləj kəndi) - istehsalat qabaqcılı, Lənkəran qadınları arasında ilk mexanizatorlardan biri.

Xolmili kənd məktəbini bitirdikdən sonra təhsilini Bakı şəhəri, Maştağa qəsəbə mexanizasiya məktəbində davam etdirmişdir (1942). Əmək fəaliyyətinə Veravul kəndindəki təsərrüfatda başlamış, sonralar rayonun Vilvan, Havzava, Osaküçə, Sinovli, Ləj, Şağlaküçə kəndlərində torpaq işləri aparmış, çay sahələrini əkinə hazırlamışdır.

1946-cı ildə traktorçular briqadasının başçısı seçilmişdir.

İki çağırış rayon Sovetinin deputatı olmuşdur.

MƏMMƏDOVA Lalə Emin qızı (d.15.05.-1995, Lənkəran şəhəri) - tələbə, Prezident təqaüddçüsü (2012).

Lənkəran şəhər 10 sayılı orta məktəbini qızıl medalla bitirmişdir (2012).

676 balla Azərbaycan Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasına daxil olmuşdur (2012).

Bacısı Jalə Məmmədova da həmin ali məktəbin tələbəsidir. O, 2013-cü il test imtahanında 695 bal toplamışdır. Hər ikisi dövlət başçısının Fərmanı ilə Prezident təqaüdünə layiq görülmüşdür (2012-2013).

MƏMMƏDOVA Maral Xudu qızı (d. 12.07.1951, Lənkəran rayonu, Separadi kəndi) - istehsalat qabaqcılı, çay ustası.

Separadi kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra kənddəki təsərrüfatda əmək fəaliyyətinə başlamışdır (1969). Bir il sonra çayçılıq üzrə manqabaşçısı seçilmişdir. Başçılıq etdiyi manqa 1975-ci ildə çay

istehsalına görə rayonda birinci yeri tutmuş, "Ən yaxşı çayçılıq manqası" adına və rayon qəzetinin çay prizi mükafatına layiq görülmüşdür. XIII çağırış Lənkəran rayon Sovetinin (1971), IX çağırış Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı olmuşdur (1975-1980). SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisinin iştirakçısıdır. Qırmızı Əmək Bayrağı (1975) ordeni və medallarla təltif edilmişdir.

MƏMMƏDOVA Rədifə Muxtar qızı (d.01.05.1932, Lənkəran şəhəri) - aqronom, biologiya elmləri namizədi (1969).

Lənkəran Kənd Təsərrüfatı Texnikumunu (1952), Gürcüstan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu (1957) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran Zona-Təcrübə Stansiyasında kiçik elmi işçi kimi başlamış (1957-1962), sonralar yemçilik şöbəsinin müdiri, seleksiya və toxumçuluq laboratoriyasının müdiri (1964-1978), həmin müəssisənin direktoru (1979-1987) işləmişdir. Bu illərdə ağbaş kələmin seleksiyası və toxumçuluğu ilə məşğul olmuş, iki kələm sortu dövlət sort sınağından keçərək istehsalata tətbiq edilmişdir.

Ağbaş kələmin seleksiya-genetikası və yetişdirmə texnologiyası mövzusunda elmi məqalələri Rusiya və ölkəmizin elmi jurnallarında dərc olunmuşdur.

MƏMMƏDOVA Vəciyyə Rufi qızı (d.10.03.1923, Lənkəran rayonu, Girdəni kəndi - 13.04.

2005, Girdəni kəndi) - istehsalat qabaqcılı, Lənkərandə sosial-iqtisadi və mədəni - quruculuq hərəkatının fəallarından biri.

1935-ci ildən əmək fəaliyyətinə başlayıb. Kənddəki təsərrüfatda fəhlə, manqabaşçısı (1935-1941), briqadir (1941-1947), Lənkəran 1 nömrəli çay fabrikində sex ustası və "Pravda" sovxozunda manqabaşçısı (1948-1951), Girdəni kənd Sovetinin sədri (1952-1979) işləyib.

Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti yanında respublika Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin rəhbər kadrları hazırlanan məktəblərdə və ixtisasartırma kurslarında oxumuşdur (1946-1947).

Əmək göstəricilərinə görə "Staxanovçu" döş nişanına, iki dəfə SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisinin gümüş medalına, "Şərəf Nişanı" ordeninə, "Rəşadətli əməyə görə", həmçinin Böyük Vətən müharibəsi illərində arxa cəbhədəki fəallığına görə medallara layiq görülmüşdür.

Qarabağ hadisələrində cəbhə bölgəsində olmuş, əsgərlərə görüşüb söhbət etmişdir.

Lənkərandə sosial, mədəni-quruculuq hərəkatının fəallarından olmuş, 1952-ci ildən 1990-cı ilədək rayon və kənd sovetlərinin deputatı seçilmişdir.

MƏMMƏDZADƏ Gülməmməd Əliməmməd oğlu (d. 25.02.1955, Lerik rayonu, Şivlə kəndi - 20.09.1996, Bakı şəhəri) - tədqiqatçı-etnoqraf, Lənkəran bölgəsi tarixinin tədqiqatçılarından biri, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1985).

Bakı şəhəri, 201 sayılı orta məktəbini (1971), Azərbaycan Jurnalist Sənətkarlığı İnstitutunu (1983), Bakı Dövlət Universitetini (1984) bitirmişdir.

"Azərbaycan" qəzetinin müxbiri (1989), "Amin" və "Cümhuriyyət" qəzetlərinin redaktoru olmuşdur.

1985-1996-cı illərdə apardığı tədqiqatlar nəticəsində Lənkəranın tarixinə, etnoqrafiyasına aid nadir sənədlər əldə etmişdir. Lənkəran general-ları, buradakı qədim mayak, xan evi, qalalar, türbə və ziyarətgahlar, tarixi şəxsiyyətlər barədə elmi yazıları gərgin zəhmətinin bəhrəsidir. Lənkəran tarixinə aid silsilə elmi məqalələrinə görə, 1988-ci ildə "Lənkəran" qəzetinin mükafatına layiq görülmüşdür. Azərbaycan Jurnalistlər Birliyi və Beynəlxalq İslam Xeyriyyə Cəmiyyəti Asiya Müsəlmanları Komitəsinin islam sivilizasiyasına həsr olunmuş müsabiqənin və "Azərbaycan" qəzetinin mükafatını almışdır.

"Lənkəran mahalının sərkərdələri" kitabının müəllifidir (*Bakı, Azərnəşr, 1996*).

MƏMMƏDZADƏ Sakin Məmməd oğlu (d.10.06.1960, Lənkəran şəhəri) - müəllim-idmançı, boks üzrə SSRİ idman ustası (1983), beynəlxalq dərəcəli hakim (2000).

N.Tusi adına Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin hərbi və fiziki hazırlıq fakültəsini bitirmişdir (1987).

Lənkəran internat məktəbində hərbi rəhbər (1987-1990), "Xəzər İdman Klubunun prezidenti (1990-1995), şəhər uşaq-gənclər idman məktəbində boks idmanı üzrə məşqçi işləmişdir.

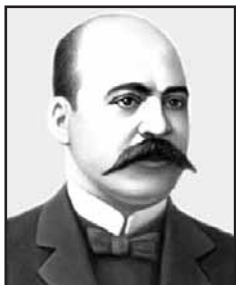
1994-cü ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin müəllimi, 2005-ci ildən dosentdir. Universitetin fiziki tərbiyə və çağırışa qədər kafedrasının müdiri işləmişdir (1994-2001).

Yetirmələri arasında boks üzrə Azərbaycan və beynəlxalq yarışların mükafatçıları vardır.

Azərbaycan Boks Federasiyası rəyasət heyətinin üzvü (2001), Lənkəran regional boks federasiyasının sədridir (2002).

Əsərləri: Boks yarışının təşkili və keçirilməsi, B. 2003; Cənub bölgəsində futbolun inkişaf tarixi, B., 2009 (H. Cəbrayılloğlu ilə birlikdə), B., 2010.

MƏMMƏDQULUZADƏ Cəlil Hüseynqulu oğlu (ədəbi təxəllüsü Molla Nəsrəddin; d.10.02.

1866, Naxçıvan - 04.01.1932, Bakı) - Azərbaycan yazıçısı, jurnalist, "Molla Nəsrəddin" jurnalının nəşiri, baş redaktoru, ictimai xadim.

Lənkəranla yaxından əlaqəsi olmuşdur. 1926-cı ildə təşəbbüsü ilə Lənkəranda "Canlı qəzet" fəaliyyətə başlamışdır (*bax "Canlı qəzet"*).

1926, 1927 və 1929-cu illərdə Lənkəranda olmuş, ictimaiyyətin nümayəndələri, o cümlədən lənkəranlı molla-nəsrəddinçilərlə görüşmüşdür. 1927-ci il sentyabrın 24-də Lənkəranda keçirilən

Azərbaycan Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin ikinci sessiyasında (beşinci çağırış) çıxış edərək xalq maarifi, fanatizmlə mübarizə yolları, torpağın zəhmətkeşlərə məxsus olması və s. haqqında qəza icraiyyə komitəsinin məruzəsinə dair münasibətini bildirmişdir (*Q. Məmmədli. C. Məmməd-quluzadə - deputat, "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzeti, 31 mart 1965*).

C.Məmmədquluzadənin lənkəranlı molla-nəsrəddin Nəsrulla Qənbərova yazdığı məktublar respublika dövlət arxivlərində saxlanır. 1925-ci ildə Azərbaycan müəllimlərinin birinci qurultayında Nəsrulla Qənbərli ilə şəkil çəkdirmiş, qurultayın davam etdiyi günlərdə yanaşı əyləşmişlər. Lənkərana gələrkən qardaşı İsmayıl Qənbərlinin qonağı olmuşdur.

MƏNSİMOV Mübariz Qurban oğlu (d. 22.03.1968, Masallı rayonu) - sahibkar, "Palmalı" Şirkətlər Qrupunun yaradıcısı və sahibi, "Xəzər-Lənkəran" futbol klubunun prezidenti (2003).

C. Naxçıvanski adına Bakı Hərbi Məktəbini və Moskva Ali Hərbi Məktəbini bitirib. Rusiyanın İrkutsk vilayətində və Almaniyada hərbi xidmət keçib. Sovet Ordusu sıralarında Berlin divizionu tarixində kəşfiyyat zabiti kimi işləyən ilk azərbaycanlı olub.

Sahibkar kimi ilk addımlarını İrkutskda atıb. Türkiyədə "AJANTA" şirkətini yaradıb. Bu şirkətin əsasında "Palmalı" Şirkətlər Qrupunu təsis edib. "Palmalı" bu gün dünyada ilk beş gəmiçilik şirkətlərindən biridir. Şirkətlər qrupu neft, yanacaq məhsullarının dəniz və dəmir yolu ilə daşınmasını həyata keçirir. Fəaliyyətinin əsas hissəsi Rusiyanın daxili bazarı ilə bağlıdır. Şirkətin "Heydər Əliyev", "Həzi Aslanov", "Azəri", "Qarabağ", "Mübariz" adını daşıyan gəmiləri dünya okeanlarında üzür.

Uşaqlığı Lənkəranda, qohumlarının yanında keçib. Cənub bölgəsində aparılan sosial-quruculuq işlərində mühüm xidmətləri vardır. Lənkəranda tikilən süd və süd məhsulları kombinatı onun adı ilə bağlıdır. Lənkəranda Dövlət Dram

Teatrının, "Xəzər-Lənkəran" futbol stadionunun dünya standartları səviyyəsində yenidən qurulmasına sponsorluq etmiş, Lənkəran uşaq evinə, imkansızlara, o cümlədən müharibə veteranlarına, tələbələrə yardımlar göstərmişdir. Təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə Türkiyədə təhsil alan azərbaycanlı tələbələrin ən yaxşılarını seçilərək, daha mükəmməl bilik almaq üçün ABŞ-a, İngiltərəyə, Finlandiyaya, İsveçrəyə göndərilmişdir. Onların arasında lənkəranlılar da vardır.

Lənkərandə sosial və abadlıq-quruculuq işlərinə köməyinə və xüsusi xidmətlərinə görə Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin təsis etdiyi "Dəmirağac" mükafatına layiq görülmüşdür (2005).

MƏSCİD - müsəlmanların ibadət yeri. Lənkərandakı məscidlər öz milli üslubu, memarlıq kompozisiyası baxımından Cənubi Azərbaycanın memarlıq ənənələri ilə bağlıdır. Məscidlər birmərtəbəli, paralelopiped formasında tikilmişdir. Divar materialları bişmiş kərpicdən hörülmüş, kümü suvallarla örtülmüşdür. Məscidlərin içərisində əsas yeri namaz qılmaq üçün geniş zal tutur.

Mənbələrdə Şeyx Zahidin dövründə (XIII əsr) Şıxəkəran kəndində, səyyah İ.Lerxin 1869-cu ildə yazdığı qeydlərində Boladi kəndində qoşa minarəli məscidin olması xəbər verilir.

1879-cu ildə Tiflisdə nəşr edilmiş "Qafqaz haqqında məlumat" məcmuəsində yazılır ki, XVIII əsrin 70-ci illərində Lənkərandə 66 məscid olmuşdur. 2015-ci ildə Lənkərandə 76 məscid, 7 ziyarətgah, 1 pir qeydə alınmışdır.

XIX əsrin yadigarı Böyük bazar məscidi 2000-ci ildə yenidən qurularkən burada usta Hacı Ağamirzə Mirzəyev tərəfindən minarə ucaldılmışdır. Minarənin hündürlüyü günbəzlə bir yerdə 38 metrdir (*bax* Böyük bazar məscidi).

Şəhərin indiki Kiçik bazar məscidi 1904-cü ildə, XIX əsrin ortalarında fəaliyyət göstərmiş köhnə məscidin ərazisində tikilmişdir. Sütəmur-dov (XVIII əsr), Viyən (1883), Xolmili (1886), Şağlakücə (1904), Rvo (1906), Cil (1906), Gərmətük (1906), Aşağı Nüvədi (XIX əsr), Vilvan, Veravul, Şağlaser məscidləri XIX-XX əsrlərdə tikilmiş, 1990-cı ildən sonra yenidən qurulmuşdur.

MƏSKUNLAŞMA - Rusiyadan və digər yerlərdən zorla köçürülmüş tayfaların yerləşdirilməsi.

Azərbaycanda ilk rus kəndləri Bakı quberniyasında - Şamaxı, Lənkəran qəzalarında məskunlaşmışdır.

XIX əsrin 30-50-ci illərində Azərbaycanda bir-birinin ardınca Altağac (1830), Vel (1838), Privolnoye (1839), Prişib (1840), Nikolayevka (keçmiş Lənkəran qəzası) kimi rus kəndləri meydana gəlmişdir. Bu proses əsrin 80-90-cı illərində davam etmişdir. Azərbaycanın ayrı-ayrı qəzalarında əsrin sonunda artıq 22-dən artıq rus kəndi mövcud olmuşdur ki, burada 19 min nəfər yaşayırdı. Bu dövrdə Lənkərandə 7 rus kəndi yaranmışdır.

XIX əsrin sonu və XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanın etnik xəritəsində Rusiyanın Tambov, Saratov, Orenburq, Voronej quberniyalarından, habelə digər əyalətlərdən köçürülmüş rus kəndləri, rus toponimləri meydana çıxmışdır.

1870-ci ildə Lənkərana əlavə olaraq rus tayfalarından 200 ailə, erməni tayfalarından 40 ailə köçürülmüşdür.

Almanların Lənkərandə məskunlaşması 1815-1816-cı illərə təsadüf edir. Azərbaycana almanlar Almanıyanın Vurtsmberq krallığından gəlmişlər. Azərbaycana gəlişlərinə səbəb Almaniyada baş verən aclıq və dini münaqişələr olmuşdur. Onlar əvvəlcə Rusiyaya, oradan Zaqafqaziya, ondan sonra Azərbaycana gəlmişlər.

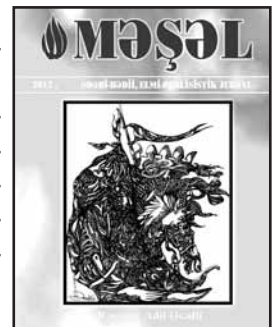
Almanlar Lənkəran şəhərinin girəcəyində, "Forstat" deyilən yerdə (indiki Heydər Əliyev prospekti) məskən qurmuşlar.

"MƏŞƏL" - Lənkərandə çıxan ədəbi-bədii, elmi-publisistik jurnal.

İlk sayı 1999-cu ildə Bakıda nəşr olunmuşdur.

Təsisçisi Nəzir Şabanıdır. Hacıməmməd Quluza-də (1999 - 2011), Əliməmməd Ağazadə (2011-ci ildən) jurnalın redaktoru olmuşlar.

İldə 4 dəfə çıxır.

MİKAYILOV İman Rza oğlu (d. 10.11.1939, Lənkəran rayonu, Nərimanabad qəsəbəsi) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi, SSRİ Maarif əlaçısı (1983), respublikanın Əməkdar müəllimi (2002).

Nərimanabad qəsəbə orta məktəbini (1955), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunu (1960) bitirmişdir. Ali məktəbdə oxuyarkən qrup komсомol təşkilatının katibi seçilmiş, tələbə elmi cəmiyyətinin fəalllarından olmuşdur. Gündüz ali məktəbdə təhsil almaqla, Səməd Vurğun adına Rus Dövlət Dram Teatrında da işləmiş, bir neçə tamaşada səssiz və sözsüz epizodik rollarda iştirak etmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə ali təhsilli fizika-riyaziyyat müəllimi kimi Lerik rayonunun Pirsora kənd əsas məktəbində başlamış, müəllim, məktəbin direktoru işləmişdir (1960-1963).

Sonralar Lənkəran rayonunun Nərimanabad qəsəbə və kənd orta məktəblərində müəllim, məktəb direktoru (1963-1983), şəhər 7 saylı orta məktəbinin direktoru (1983-1985), Nərimanabad qəsəbə orta məktəbinin direktoru (1990-2011) işləmişdir.

Nərimanabad məktəbində işləyərkən təlimi intensivləşdirmək məqsədilə eyni vaxtda 24 şagirdin biliyinə nəzarət etmək və qiymətləndirmək, həmçinin ayrı-ayrı mövzuları proqramlaşdırmaq üçün "Araz" adlı tədris maşını düzəltmişdir. Qabaqcıl riyaziyyat müəllimi kimi proqramlaşdırılmış təlim metodu sahəsindəki təcrübəsi ümumiləşdirilərək yayılmışdır.

Təhsil işinin bacarıqlı təşkilatçısı kimi 1985-ci ildə Lənkəran Rayon Xalq Maarif Şöbəsinin müdiri vəzifəsinə irəli çəkilmişdir. Rayon maarifinə rəhbərliyi dövründə məktəblərdə təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi, maddi-texniki bazanın gücləndirilməsi, yeni məktəb binalarının tikintisi istiqamətində səmərəli işlər görülmüşdür.

Azərbaycan müəllimlərinin VII və müstəqil Azərbaycan Respublikası müəllimlərinin I qurultaylarının nümayəndəsi, SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisinin iştirakçısı olmuşdur.

Elmi məqalələri çap olunmuşdur.

MİKAYILOV Süleyman Surxay oğlu (d.27.04.1962, Naxçıvan) - hüquqşünas, ictimai-siyasi xadim.

Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi İnstitutunu bədən tərbiyəsi müəllimi və idman məşqçisi, Bakı Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsini hüquqşünas ixtisası üzrə bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Naxçıvan şəhər uşaq-gənclər idman məktəbində məşqçi işləməklə başlamışdır. Sonralar Naxçıvan şəhər orta ixtisas musiqi məktəbində bədən tərbiyəsi müəllimi, "Səma" kiçik müəssisəsinin direktoru, Bakı Baş Gömrük İdarəsinin Qaçaqmalçılıq və gömrük qaydalarının pozulmasına qarşı mübarizə şöbəsinin rəisi, idarə rəisinin birinci müavini, idarə rəisi, Dövlət Gömrük Komitəsinin işlər idarəsi rəisinin müavini, Vergilər Nazirliyinin Operativ Nəzarət İdarəsinin rəisi (2003-2005), Yardımlı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı (2005), Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı (dekabr, 2005-2010), Bakı şəhəri, Qaradağ Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı (2010-cu ilin mart ayından) vəzifələrində işləmişdir.

Çalışdığı bütün vəzifələrdə təşkilatçılığı, idarəetmə bacarığı ilə tanınmış, Lənkəranın ictimai-siyasi həyatında fəallıq göstərmişdir. Lənkəranda rəhbərliyi dövründə regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət proqramlarına uyğun olaraq rayonun ərazisində abadlıq-quruculuq işləri yeni vüsət almışdır. Yeni istehsal müəssisələri və iş yerləri açılmış, iqtisadiyyatın inkişafı üçün infrastruktur yaradılmış, sosial problemlərə diqqət artmışdır. Rayonun abadlaşdırılması istiqamətində mühüm işlər həyata keçirilmişdir. Şəhərin mərkəzi meydanı, ümummilli lider Heydər Əliyevin adını daşıyan Xatirə parkı, küçələr, prospektlər, Lənkəran Hava limanı, mərkəzi stadion yenidən qurulmuş, dahi rəhbərə həsr edilmiş Xatirə muzeyi açılmış, Xəzərin sahilində Sahil parkı salınmışdır.

2006-cı ilin avqustunda Lənkəranın və ətraf rayonların əhalisinin sağlamlığına xidmət edən müasir avadanlıqlarla təchiz olunmuş Müalicə-Diaqnostika Mərkəzi, 2008-ci ildə Uşaq Sağ-

lamlıq Mərkəzi, həkim ambulatoriyaları açılmışdır. Rayonun dağ kəndlərinə yollar çəkilmiş, aqrar sahə inkişaf etmişdir. Turizmin inkişafı üçün konkret tədbirlər həyata keçirilmişdir. Bu dövrdə mədəni-kütləvi tədbirlər, o cümlədən plov, çay, mahnı, idman bayramları, xeyriyyə aksiyaları keçirilmişdir.

MİKAYILZADƏ Cəbrayıl Mikayıl oğlu (d.1905, Lənkəran şəhəri - 1970, Bakı şəhəri) -

şərqşünas, ADR-in ilk Parlamentinin üzvü.

Bakı "Darülmüəllimeyn"-ni (1921), sonralar Azərbaycan Dövlət Universitetinin şərqşünaslıq fakültəsini bitirmişdir. Ərəb, fars, rus, fransız dillərində yazıb oxuya bilmişdir. Azərbaycan və fars poeziyasının, xüsusilə ərəz vəzninin mahir bilicisi idi.

Dövrünün tanınmış ziyalı kimi Ə.Haqqverdiyev, H. Cavid, A. Şaiq, C.Məmmədquluzadə, C.Cabbarlı, M.Müşfiq, S.Rüstəm və başqaları ilə dostluq edirdi. Sergey Yesenin və Nazim Hikmət Bakıda olarkən onlarla görüşmüşdü. Məmməd Əmin Rəsulzadə ilə yaxından tanış idi. Gənclərin nümayəndəsi kimi Azərbaycan Parlamentinin üzvü seçilmişdi. Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyətinin süqutundan sonra Türkiyəyə getmiş, bir müddət orada yaşamışdır. 1927-ci ildə Müsavat Partiyasının və Parlamentin üzvü kimi həbs edilmiş, haqqında ölüm hökmü verilmişdir. Gəncliyi nəzərə alınaraq, bu hökm 10 illik sürgünlə əvəz edilmiş və nəhayət, həmin müddət 5 ilədək azaldılmışdır.

1932-ci ildə sürgündən qayıdaraq, İrəvanda və Leninkanda, sonralar Aşqabadda və Azərbaycanın Quba rayonunda, Bakının Ramana kəndində müəllimlik etmiş, "Azərnəşr"də redaktor, Bakı Elektrik Maşınqayırma Zavodunda müxtəlif vəzifələrdə işləmişdir.

MİKAYILZADƏ Əzizağa Tələt oğlu (d. 10.01.1993, Lənkəran şəhəri) - tələbə, Prezident təqaüdəçüsü (2010).

Lənkəran şəhər 2 saylı orta məktəbini bitirib (2010).

690 balla Azərbaycan Tibb Universitetinin müalicə işi fakültəsinə daxil olub (2010).

Dövlət başçısının sentyabr 2010-cu il tarixli Fərmanı ilə Prezident təqaüdünə layiq görülmüşdür.

MİKAYILZADƏ Elazə Mövsüm qızı (d. 14.05.1948, Lənkəran şəhəri) - həkim, daxili xidmət podpolkovnik-leytenantı.

N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun müalicə-profilaktika fakültəsini bitirmiş (1972), Azərbaycan Daxili İşlər Nazirliyi respublika hospitalında həkim-terapevt işləmişdir. 1981-ci ildə ikinci terapiya şöbəsinin rəisi olmuş, 1983-cü ildə Kiyevdə Ukrayna Respublikası pulmonoloji mərkəzində ixtisasartırma kursu keçmiş və həmin il hospitalda pulmonologiya şöbəsi təşkil edərək, onun rəisi təyin edilmişdir.

MİKAYILZADƏ Nijad Cəbrayıl oğlu (d.04.10.1940, Bakı - 2015, Bakı) - həkim, tibb elmləri namizədi (1970), respublikanın Əməkdar müəllimi (2011).

1964-cü ildə N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun müalicə-profilaktika fakültəsini fərqlənmə ilə bitirmiş, aspiranturada oxumuş, normal fiziologiya kafedrasında işləmişdir.

1990-cı ildən ömrünün axırınadək patoloji fiziologiya kafedrasının dosentidir.

Məktəb yaşlarından bədii yaradıcılıqla məşğuldur. İlk yazısı "Azərbaycan pioneri" qəzetində dərc olunmuşdur (1952). Azərbaycan, rus və ingilis dillərində 700-dək elmi-kütləvi, publisistik və bədii yazıları dərc olunmuşdur. Xaricdə dərc edilmiş 200-dək elmi məqalənin, o cümlədən "Həyat haqqında düşüncələr", "Rəng-

lərin oyanışı", "Fenomenlərin sirri" (Antiparapsixologiya), "İdrak poeziyası", "Məhsuldar alim və yazıçı", "Farscadan tərcümələr" (mini-atür nəşr) kitablarının, "İngiliscə-azərbaycanca tibb lüğəti"nin, ingilis dilində "Fiziologiya" və "Patofiziologiya" dərsliklərinin, "Kütləvi tibb ensiklopediyası"nın, "Tibbi biliklərin əsasları" və s. kitabların müəllifidir.

Yaradıcılığında Lənkəran mühüm yer tutur.

Lənkəranda olan atası Cəbrayıl Mikayılzadə ADR-in ilk Parlamentinin üzvü olmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi və müxtəlif təşkilatlar tərəfindən fəxri fərmanlara, qiymətli hədiyyələrə, "Vektor" Beynəlxalq Elm Mərkəzinin "XXI əsrin tanınmış həkimi (2003) və "XXI əsrin tanınmış alimi" (2004) beynəlxalq diplomlarına, respublikanın Əməkdar müəllimi adına və s. mükafatlara layiq görülmüşdür.

MİKOLAN - Lənkəranda kənd. Rayon mərkəzindən 15 kilometr məsafədə yerləşir. Səpnəkəran kənd ərazi vahidliyinə daxildir. 1991-ci ilədək Yuxarı Nüvədi kəndində ayrıca məhəllə kimi fəaliyyət göstərmişdir.

Qərbdən Yuxarı Nüvədi, şərqdən Daşdatük, şimaldan Luvəsər, cənubdan Sərinbulaq kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Ərazisi 100 hektardır. Əhalisi 475 nəfərdir, 232 nəfəri qadındır. Kənddə 114 ailə təsərrüfatı vardır (2017).

Mənbələrdə Mikolan Mikolon kimi qeyd olunmuşdur. "Oykonim Miko (Mikayıl adının talış zonasında əzizlənmə, kiçiltmə forması) və "lon" (talış dilində "yer, məkan, ərazi") sözlərindən düzəlib. "Mikayılın (Mikonun) kəndi" mənasındadır. Yerli məlumata görə, burada ilk dəfə Mikayıl (Miko) adlı şəxs məskən saldığı üçün belə adlandırılmışdır (*Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik lüğəti, II c., B., səh. 108*).

Səpnəkəran kəndi ilə bir bələdiyyədə birləşmişdir.

İqtisadiyyatının əsasını taxılçılıq və heyvandarlıq təşkil edir.

MİKROMALİYYƏLƏŞDİRMƏ bankının Lənkəran filialı - kiçik və orta biznes proqramlarının həyata keçirilməsinə xidmət göstərən bank.

2006-cı il iyul ayının 15-də açılmışdır.

MİLLER Boris Vsevolodoviç (d.12.11.1877,.....?) - şərqşünas, politoloq, professor.

Həyatının bir hissəsi Lənkəranla bağlıdır. 20-yə yaxın dil bilmişdir. Talış dilinin mənşəyini, folklorunu və mədəniyyətini öyrənmək məqsədilə 1902-1925-ci illərdə Lənkəranın Veravul kəndində, indiki 1 nömrəli məktəblə üzbəüz, Veravulçayın yaxınlığında yaşamışdır. Binanın izləri bu gün də qalmışdır.

Bu dövrdə talış kəndlərində topladığı folklor nümunələrini Moskvada çap etdirmişdir. "Talışinskiye teksti" (*Moskva, 1930*) kitabında talışca-rusca-fransızca lüğət verilmişdir.

1953-cü ildə müəllifin Moskva nəşriyyatında "Talışskiy yazık" kitabı təkrar nəşr edilmiş, kütləvi tirajla yayılmışdır.

Lənkəran ziyalıları, xüsusilə "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvləri ilə məktublaşmışdır. Tanınmış maarifpərvər Mirzə Ağəli Əliyevin ev arxivində B.V. Millerlə dostluq əlaqələrinə aid farsca yazılmış üç məktub tapılmışdır.

29 dekabr 1935-ci ildə yazılmış məktub "Aşkarlıq" qəzetinin 28 fevral 2017-ci ildə çap edilmişdir.

MİLLİ İSTİQLAL PARTİYASI (AMİP) Lənkəran təşkilatı - 1992-ci il iyulun 26-da keçirilmiş birinci təsis konfransında yaranmışdır.

MİXƏKGÜLÜ, sarı bənövşə - dekorativ bitki.

Lənkəranda bir zoğlu və bir neçə zoğdan ibarət növləri yayılmışdır. Yarpaqları uzun - ovalşəkilli olur. Sarı, bənövşəyi və s. çiçəkləri var.

MİLİS - bax Polis.

MİQRASIYA Xidməti Lənkəran Regional İdarəsi - əcnəbi vətəndaşlara müvəqqəti yaşama,

ölkədə qalma müddətinin uzadılması, həmçinin qaçqın statusu və vətəndaşlıq məsələlərini tənzimləyən təşkilat.

2009-cu ilin noyabr ayından fəaliyyət göstərir.

MİRƏHMƏDOV Mirheydər Qasım oğlu (d.22.02.1942, Lənkəran rayonu, Velədi kəndi) -

dərzi ustası, istehsalat qabaqcılı, şair.

Bakı Yüngül Sənaye Texnikumunun tikiş texnologiyası fakültəsini bitirmişdir (1962).

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran əhaliyə məişət xidməti kombinatında dərzi kimi başlamışdır (1962). Əhaliyə nümunəvi xidmətinə görə "Şərəf Nişanı" (1977), Qırmızı Əmək Bayrağı (1985) ordenlərinə və medallara layiq görülmüşdür.

1991-ci ildən "Zövq" istehsalat birliyində dərzi ustası işləyir.

"Bəşəru" imzası ilə Azərbaycan və talış dillərində şeirlər yazır. Ötən əsrin yetmişinci illərindən dövrü mətbuatda çıxış edir.

"Bəşəru nəğmələri" şeirlər kitabının müəllifi, "Qızıl qələm" media mükafatçısıdır (2011).

MİRHAFİZ Bahadır (təxəllüsü; əsl adı və фамилиясы Mirhafiz Mirbahadır oğlu Abbasov - d.15.02.1939, Lənkəran şəhəri) - şair, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2002).

Lənkəran şəhər 2 sayılı orta məktəbini (1961), Azərbaycan Jurnalist Sənətkarlığı İnstitutunu (1977) bitirmiş, əmək fəaliyyətinə rayonun Alxovka (indiki Göyşaban)

kənd klubunda kinomexanik köməkçisi kimi başlamışdır (1957). Bir il sonra "Qələbə" balıqçılıq kolxozunun (Nərimanabad qəsəbəsi) klubunda kütləvi işçi və klub müdiri işləmişdir. Sonralar həyatını mətbuatla bağlamış, "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində ədəbi işçi (1959-1966), Astara rayonunda "Sovet Astarası"

qəzetində məktublar şöbəsinin müdiri (1966-1971) olmuşdur. Daha sonralar əmək fəaliyyətini Lənkəran Dövlət Dram Teatrında, rayon radio verilişləri redaksiyasında və inşaat sahəsində davam etdirmişdir.

İlk şeiri "Sosialist subtropikası" qəzetində dərc olunmuşdur (1957). XX əsrin 60-cı illərindən mətbuatda müntəzəm çıxış edir. Doğma yurda, el-obaya məhəbbət, vətənpərvərlik hisslərinin tərənnümü yaradıcılığında əsas yer tutur.

Əsərləri: Güllə atmayın qaranquşa, B., 1999; O əllərin hərarəti, B., 2003; Şimşək parıltısı, B., 2004; Qorxma, burdayam, B., 2009; Qızılı yarpaqlar, B., 2010.

MİR ƏSƏDULLA xan Seyid Cəmaləddin (Qara xan) oğlu (d.1759, Lənkəran şəhəri -1829, Lənkəran şəhəri) - Talış xanı Mirmustafa xanın qardaşı.

Talış xanlığına qarşı daxili çəkişmələrin yatırılmasında, o cümlədən sui-qəsdlərin alınmasında yaxından iştirak etmişdir. Rus dilini mükəmməl bildiyi üçün 1795-ci il martın 12-də Lənkəran xanlığının elçisi kimi Peterburqda II Yekaterinanın qəbulunda olmuşdur. Bu elə bir dövr idi ki, xarici qoşunlar Talışa hücumlar edərək onun torpaqlarını işğal etmək istəyirdilər. Xanlığı qorumaq üçün Mirmustafa xan Rusiyadan kömək istəmək məcburiyyətində qalmışdır.

Tarixçilər yazırlar ki, Mir Əsədulla xan imperatriçaya xoş gəlmiş, ona xüsusi hörmət və ehtiram göstərmişdir.

MİRƏLƏMOV Hüseynbala Fazil oğlu (d.25.06.1947, Lerik rayonu, Nuravurd kəndi) - inşaatçı-mühəndis, ictimai xadim, yazıçı-dramaturq, Milli Məclisin deputatı (2005, 2010), texnika elmləri doktoru (2009), professor (2011), Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2001), Afrika və Asiya Yazıçılar birliyinin üzvü (2007).

Kiçik yaşlarında ikən ailəlikcə Lənkərana köçmüşdür. 1964-cü ildə Lənkəran şəhər 2 sayılı orta məktəbini gümüş

medalla bitirdikdən sonra Azərbaycan Politexnik İnstitutuna daxil olmuşdur. 1970-ci ildə institutun mülki inşaat fakültəsini bitirmişdir.

1970-1971-ci illərdə Sovet Ordusu sıralarında xidmət etmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran 4 saylı qaz-tikinti quraşdırma idarəsində başlamış, iş icraçısı, baş mühəndis, idarə rəisi (1971-1986) işləmişdir.

1986-cı ildə "Azərqaztəmərtikinti" trestinin rəisi vəzifəsinə irəli çəkilməmişdir. Sonralar Maye Qaz İstehsalat Birliyinin baş direktoru (1988-1989), Azərbaycan Dövlət Yanacaq Komitəsi sədrinin birinci müavini (1989-1992), Azərbaycan İnşaat Universitetində laboratoriya müdiri (1992-1996), "BakQaz" İstehsalat İdarəsində rəis müavini (1996-1998), Azərbaycan Qaz Emalı Zavodunun direktoru (1998-2008) vəzifələrində çalışmışdır. Bu vəzifələrdə işləyərkən bütün bilik və bacarığını Azərbaycan iqtisadiyyatının, xüsusilə qaz emalı sənayesinin inkişafına yönəltmişdir.

Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti prezidentinin qaz məsələləri üzrə müşaviri, 2000-ci ildən Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasının müəllimi, 2008-ci ildən "Neftin, qazın nəqli və saxlanması" kafedrasının müdiri, Azərbaycan Neft Akademiyasında ixtisaslaşdırılmış namizədlik və doktorluq müdafiə şurasının sədri, Beynəlxalq və Azərbaycan Mühəndislik Akademiyasının müxbir üzvü, Qırğızıstan Dövlət Universitetinin fəxri doktorudur (2006).

60-a yaxın elmi əsərin, dərslik, monoqrafiya və dərs vəsaitlərinin, o cümlədən bədii və publisistik kitablarının müəllifidir.

Üçüncü və dördüncü çağırış Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə 13 saylı Xətai birinci seçki dairəsindən deputat seçilmişdir.

Gənclik illərindən bədii yaradıcılıqla məşğuldur. "Bir tikə çörək" hekayəsi 14 yaşında ikən "Azərbaycan pioneri" qəzetində çap olunmuşdur.

Ssenariləri əsasında 5 televiziya filmi çəkilib. Dram əsərləri N. B. Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrında oynanılmışdır.

Əsərləri müxtəlif xalqların dilinə tərcümə edilmişdir.

Siyasi-publisistik janrın ən gözəl nümunələrindən sayılan "Qeydar Aliyev", "İlxam Aliyev - bioqrafiya prodoljaetsya" və "Zarifa Aliyeva" kitabları "Görkəmli adamların həyatı" seriyasından Moskvanın "Molodaya Qvardiya" nəşriyyatında çap olunmuşdur.

Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni ilə təltif edilmişdir (1976).

MDB məkanı üzrə "İlin Direktoru" müsabiqəsinin qalibi olmuş, adı 100 sənaye və elm xadimləri sırasında Şərəf kitabına yazılmışdır. Parisdə "Fransa Sənayesinə Köməklik Assosiasiyası"nın "Napoleon" qızıl medalına (2001), Ukrayna Respublikası "Qızıl Fortuna" Beynəlxalq Reyting Akademiyasının keçirdiyi "Yüksək əmək göstəricilərinə və Zaqafqaziya ölkələrində qaz emalı sahəsinin inkişafındakı xidmətlərinə görə" nominasiyasının IV dərəcəli "Şərəf", "Şöhrət", "Əmək". "Qeorqiyevski" orden, medal və diplomuna (2001) layiq görülmüşdür.

"Qızıl qələm" (1999), "Qızıl kəlmə", "Qızıl Dərviş" (2002), "Yaddaş" milli (2002), Beynəlxalq "Platin era" (2003), "Qızıl buta" (2006), Beynəlxalq Rəsul Rza (2007), Azərbaycan Yazıçılar Birliyi (2007), akademik Yusif Məmmədəliyev (2007), Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin "Qızıl kəlmə" (2009) mükafatları laureatıdır.

"Azərbaycan Mühəndislik Akademiyasının xəbərləri" elmi jurnalının məsul redaktorudur.

Əsərləri: Tənha durna, B., 1986; İnşaat fizikası, B., 1990; Qaz kondensatları, B., 2000; Qayada çiçək, B., 2001; Karbohidrogen qazlarının emalı texnologiyası, B., 2001; Xəcalət, B., 2002; Amalın işığında, B., 2002; Zəfər yolu, B., 2003; Simuzər, B., 2003; Həqiqət, B., 2003; Daha bir ümid sabahı, B., 2003; Bir günəş var, B., 2004; Işığın izi ilə, B., 2004; Millətin atası, B., 2004; Heydər Əliyev, M., 2005; Həyat eşqi, B., 2005; Vədanın cəzası, B., 2005; Bir gecənin sehri, B., 2006; Cəza, B., 2006; Yanan qar, B., 2007; Qırxıncı otaq, B., 2010 və s.

MİR HƏSƏN xan (d.1780, Lənkəran şəhəri - 21.04.1831, Tehran) - Talış xanı (1814-1831), Mirmustafa xanın böyük oğlu. 1814-cü ildə atasının vəfatından sonra Talış xanı olmuş, I

Aleksandrın fərmanı ilə polkovnik rütbəsi almışdır.

Azərbaycan tarixinə görkəmli dövlət xadimi, istedadlı sərkərdə kimi daxil olmuşdur. Xanlığın idarəetmə işlərində müstəqil hərəkət etməyə çalışmış, "Azərbaycan nə farslara, nə də ruslara tabe olmamalıdır" deyirdi. Buna görə də hər iki dövlət Lənkəranda müxtəlif ixtişaş və qarma-qarışıqlar salırdı.

Çarizmin yeritdiyi müstəmləkə siyasətinə qarşı Azərbaycanın bir sıra əyalətlərində, o cümlədən Talış xanlığında milli azadlıq hərəkatı baş qaldırmışdır. Mir Həsən xanın təşkil və rəhbərlik etdiyi süvari və piyada qoşunları Ərkivan və Lənkəran qalalarını ruslardan geri almış, Talış torpaqlarını azad etmişdir. "Sara adasına çəkilən ruslar orada mübarizəni davam etdirərək bu torpaqları heç cür əldən vermək istəmirdilər. Xəzər dənizi rus batalyonu tez-tez Lənkərana hücumlar edir, əhalini incidirdi. XIX əsr tarixçisi Mir Mehdi Xəzani yazır ki, "Talış Mir Həsən xan üsyan qaldırıb Kaspı dənizi ətrafında rus batalyonunu məhv etdi" (*Qarabağnamələr, II cild, B., 1991, səh. 339*).

Mir Həsən xanın döyüşlərini öz gözləri ilə görmüş XIX əsr tarixçisi Mirzə Əhməd Mirzə Xudaverdibəy oğlu yazır: "Şir ovlayan Mir Həsən xan kimi dünyada hələ belə bir oğul doğulmayıb, bundan sonra da doğulmayacaqdır" (*Əxbarnamə, B., 1975, səh. 47*).

Türkmənçay sülh müqaviləsinin (1828) dördüncü maddəsinə əsasən Talış torpaqları Rusiyaya verilməli idi. Mir Həsən xan bundan imtina etdi. Hər iki dövlətin nəzərində düşmən sayıldı. İran ordusunun baş komandanı Abbas Mirzənin rəhbərliyi altında Talışa qoşun yeridildi. Razılaşmaya görə, Rusiya tərəfi də podpolkovnik R. Korniyenkonun başçılığı ilə Mir Həsən xana qarşı qoşun göndərir. Rusiya və İran qoşunları birləşərək Mir Həsən xana hücum keçirlər. Qüvvələr nisbətini nəzərə alan xan öz qoşunu ilə birlikdə Dırığ meşələrinə çəkilir və döyüşü orada davam etdirir (*G.Məmməd zadə. Mir Həsən xan Talışlı, "Lənkəran" qəzeti, 06.08.1996*).

"Mir Həsən xan iki il Talışda müstəqil haki-

miyyət sürdü. Salyanın Delyaçal çayına kimi Talış ...tamamilə onun ixtiyarında idi. Bu iki il ərzində bir neçə dəfə Rusiya qoşunu dava və qarət məqsədilə Talışa gəldisə də, lakin istədiklərinə nail ola bilmədi" (*Əxbarnamə, B., 1975, səh. 74*).

Bir neçə il ruslara və farslara qarşı mübarizə apardıqdan sonra xan başa düşür ki, hər iki cəbhəyə qarşı vuruşmaq çox ağırdır. İki il Dırıqda məskən salan Mir Həsən xan rus ordusunun təzyiqlərinə tab gətirməyib İrana köçmək məcburiyyətində qalır (1826).

Mir Həsən xan Talışinskinin İrana getməsi elə bil ki, çar Rusiyasının ürəyindən idi. Fərsəti itirmədən Talışda rus komendantlığı yaradılmış, xanlıq hakimiyyətinə son qoyulmuşdur.

İranda böyük qüvvə toplayaraq Talışda rus qüvvələrinə zərbə endirmək məqsədilə vuruşmuşdur. Bir müddət Miyankü meşələrində daldalanmış, 1826-cı ildə yenidən İranın himayəsinə sığınmışdır. Lənkərana qayıtmaq istədikdə öldürülmüşdür.

Məzarı Təbriz şəhərindədir.

MİRMUSTAFA xan Qara xan oğlu (d. 1751, Lənkəran şəhəri - 26.07.1814, Lənkəran şəhəri) - Talış xanı (1787-1814), general-leytenant (1813).

Azərbaycan tarixinə diplomat, sərkərdə və dövlət xadimi kimi daxil olmuşdur. Atası Qara xanın (1747-1787) vəfatından sonra Talış xanı olmuşdur.

Tədqiqatçı G.Məmməd zadənin yazdığına görə, Mirmustafa xan atasının vaxtında təşkil olunmuş daimi qoşunun sayını artırmış, Rusiya və Gürcüstan ilə dostluq əlaqəsi yaradaraq Talış xanlığının müstəqilliyini saxlaya bilmişdir. Mühüm strateji və ticarət əhəmiyyətli Talış xanlığını tutmağa çalışan İran şahlığı əleyhinə mübarizə aparmışdır.

Mirmustafa xanın hakimiyyəti illərində üç dəfə Ağa Məhəmməd şah Qacarın (1779-1797), üç dəfə Fətəli şah Qacarın (1797-1834) orduları Talışa hücum çəkmişlər. Lakin Mirmustafa xan hər dəfə sərkərdəlik bacarığı ilə hücumun qarşısını almış, torpaqların toxunulmazlığı təmin edilmişdir.

Mirmustafa xan İran şahı Fətəli şaha göndər-

diyi məktubunda yazırdı: "Hərçənd sizin adınız padşahdır, lakin həqiqətdə mən də özümü sizdən əskik hesab etmirəm." Mirmustafa xanın məktubundan hirslənən Fətəli şah Talışa hücum edir. İran qoşununun içərisində ingilislərdən xüsusi təlim almış və artilleriya ilə silahlandırılmış 2 min sərbaz vardı. "1812-ci ilin avqust ayının 9-da bu ölüm-dirim vuruşmasında Lənkəran və Ərkivan qalaları İran ordusu tərəfindən alınır. Lənkəran qalasından çəkilməyə məcbur olan Mirmustafa xan mübarizədən əl çəkmir, özündən çox-çox qüvvətli olan İran ordusuna qarşı döyüşü davam etdirir.

1812-ci ilin noyabrında Mirmustafa xan İran tərəfinə keçmiş Talış qoşun hissələrini qismən zorla, qismən də onların günahlarını bağışlayaraq özünə tabe edir. O, Talışın cənubunu ələ keçirirsə də, iranlıların Lənkəran və Ərkivan qalalarında qüvvətlənməsinə, bir də ki, qüvvələrin bərabər olmamasına görə, Lənkəran və Ərkivan qalalarını ala bilmir. O dövrün tarixçi alimlərinin göstərdiyinə görə, Lənkəran qalasında iranlıların dördminlik qoşunu yerləşdirilmişdi. Vəziyyəti nəzərə alan Mirmustafa xan Rusiyadan yardım almağa məcbur olur. Qafqazda olan rus ordusunun komandanı, general N.F.Rtişşev Lənkəranda olan İran qoşunlarını oradan çıxarmağa çalışan Mirmustafa xana yardım etmək haqqında 1812-ci ilin dekabrın 1-də general P.S. Kotlyarevskiye göstəriş verir. Rus ordusunun generalı P.S. Kotlyarevski hücumla Ərkivan qalasını alır və Lənkəran qalasını mühasirədə saxlayır. Bu vaxt P.S.Kotlyarevskinin sərəncamında cəmi 1660 əsgər və zabit vardı. General əsgər və zabitlərin qarşısında çıxış edərək bildirdi ki, bu döyüş son döyüşdür və bizim üçün indi geriye yol yoxdur. Biz qalanı hücumla almalıyıq...

1813-cü ilin yanvar ayının birində Talış qoşunun köməyi ilə Lənkəran qalası ruslar tərəfindən alınır. Bu münasibətlə Rusiya imperatoru I Aleksandr (1801-1825) Talış xanı və Talış qoşununun sərdarı Mirmustafa xanı general-leytenant rütbəsi ilə təltif edir" (*G.Məmməd zadə. Lənkəranın ilk generalı, "Leninçi" qəzeti, 02. 08. 1988*).

Ölümündən 109 il sonra onun vəsiyyətinə

görə, nəşi İraqın Kərbəla şəhərinə gətirilir və müqəddəs məzarlıqda dəfn edilir.

Ədəbiyyat: Firudin Əsədov. Mirmustafa xan, B., 2007.

MİRİYEV Mirkazım Miribrahim oğlu (d. 03.09.1922, Lənkəran şəhəri - 04.08.2000, Lənkəran şəhəri) - həkim, Lənkəran səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri, respublikanın Əməkdar həkimi (1968).

Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu bitirdikdən sonra Masallı rayonunun Hişkədere kənd orta məktəbində müəllim işləmişdir (1938-1943). Sonralar həyatını tibb sahəsi ilə bağlamış, N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu bitirmişdir (1949).

Həkimlik fəaliyyətinə Lerik rayonunda malyariya ilə mübarizə stansiyasının baş həkimi (1949-1952) vəzifəsində başlamışdır. Sonralar Masallı rayonunun Kalinovka kənd (1952-1957), Lənkəran rayonunun Hirkan kənd (1957-1958) xəstəxanalarında baş həkim, Lənkəran Sanitar-Epidemioloji Stansiyası parazitoloji şöbəsinin müdiri (1958-1961), Lənkəran səhiyyə şöbəsinin müdiri (1961-1963), Lənkəran rayonlararası sanitar xəstəxanasının baş həkimi (1963-1973), rayon təcili və təxirəsalınmaz tibbi yardım stansiyasının baş həkimi (1973-1980), Lənkəran uşaq poliklinikasında və rayon mərkəzi xəstəxanasında həkim - fizioterapevt (1980-2000) işləmişdir.

Əhalinin sağlamlığının mühafizəsi sahəsində mühüm xidmətləri vardır. Lerik və Masallı rayonlarında malyariyanın laborator metodu ilə diaqnozunun qoyulmasını təşkil etmiş, parazitoloji laboratoriyalar yaratmışdır.

"Şərəf Nişanı" ordeni, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı və medallarla təltif edilmişdir.

MİRSALAYEV Böyükağa Əbülfəz oğlu (d. 1893, Lənkəran qəzası, Rəzqov kəndi - 1937) - ictimai-siyasi xadim.

Əmək fəaliyyətinə 13 yaşından Bakının neft mədənlərində başlamışdır.

Bakı şəhərinin Sabunçu qəsəbəsində üçsinifli məktəbi və Moskvada ÜİK (b)P MK yanında qəza komitə katibləri hazırlayan birillik kursu bitirmiş, 1922-ci ildən partiya işinə keçmişdir.

Qazax Rayon Partiya Komitəsinin (1925-1927), Şəki Rayon Partiya Komitəsinin birinci katibi (1927-1929), Azərittifaqın idarə heyətinin sədri (1929-1930), Lənkəran Qəza Dairə İcraiyyə Komitəsinin sədri, Lənkəran Qəza Partiya Komitəsinin birinci katibi (1930-1931), ÜİK(b)P Zaqafqaziya Komitəsində məsul vəzifələrdə işləmişdir (1931-1933).

Zaqafqaziya Mərkəzi İcraiyyə Komitəsində Azərbaycan KP MK-nın üzvü olmuş (1924-1925), ÜİK(b)P XV qurultayına nümayəndə seçilmişdir (1927).

Lənkəranda sosial-quruculuq işlərində, xüsusilə sənaye müəssisələrinin işə salınmasında, çay və sitrus sahələrinin inkişafında mühüm xidmətləri olmuşdur.

1937-ci ildə repressiya qurbanı olmuş, 1956-cı ildə ölümündən sonra bəraət verilmişdir.

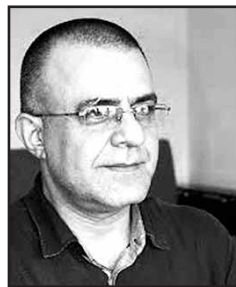
Lənkəranda adına küçə vardır.

Anadan olmasının 100 illiyi Lənkəran ictimaiyyəti tərəfindən geniş qeyd edilmişdir.

“Sə Toliş” (indiki “Lənkəran”) qəzetinin redaksiya heyəti: birinci cərgədə, sağdan üçüncü qəzetin redaktoru Böyükəğa Mirsalayev, sağdan ikinci, məsul katib Müzəffər Nəsirli (1931)

MİRZƏBƏYLİ Elçin Əbdürrəhim oğlu (d.12.08.1967, Lənkəran şəhəri) - teatrşünas, sənətşünaslıq namizədi, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2000).

Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin rejissorluq fakültəsini (1990), Sankt-Peterburq Dövlət Dram Teatr, Musiqi və Kinematografiya İnstitutunun aspiranturasını bitirmişdir (1992).

Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetində rejissorluq və aktyor sənəti üzrə müəllim (1992-1996), “Sevil” kinoteatrının direktoru (1996-1997) işləmişdir.

1997-ci ildən Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyində aparıcı mütəxəssis vəzifəsində çalışır.

Bədii yaradıcılığa məktəb illərindən başlamışdır. Yaradıcılığında Lənkəran həyatını əks etdirən publisistik yazılar vardır. 200-dən çox elmi və publisistik məqalənin, “Bir gecənin tənhalığı” (1998), “İtirilmiş vaxtın adamı”, “Poz bu sükutu” kitablarının müəllifidir.

“Tərəqqi” medalı (2010), Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatının Mətbuat Şərəf Mükafatı (2003), Ali Media Mükafatı (2013) ilə təltif olunub.

Respublikanın ictimai-siyasi həyatında iştirak edir.

MİRZƏ ƏHMƏD Mirzə Xudaverdi oğlu (d.1786, İran - 1883, Astara, Ərçivan kəndi) - Azərbaycan tarixçisi.

Babası Nadir şah dövründə Talış mahalına köçmüşdür. Mirmustafa xanın və oğlu Mir Həsən xanın vəziri olmuşdur.

Mirzə Əhməd Rəşt və Ərdəbil şəhərlərində təhsil almış, Türkmənçay müqaviləsindən sonra (1828) vətənə qayıdaraq, Lənkəran və Astara mahallarında sərhədbəyi vəzifəsinə təyin edilmişdir. Burada işlədiyi illərdə şahidi olduğu, müşahidə etdiyi hadisələri qələmə almış və bu qeydlər əsasında “Əxbarnamə” əsərini yazmışdır. Kitabda atası Mirzə Xudavərdinin qeydlərindən də istifadə olunmuşdur. Əsərdə əsasən 1780-

1820-ci illərə qədər Talışda baş verən ictimai-siyasi hadisələr öz əksini tapmışdır.

"Əxbarnamə" 2000-ci ildə Ə. Hüseynzadənin tərcüməsində (fars dilindən) Azərbaycan Milli EA Tarix İnstitutu tərəfindən və 2009-cu ildə İshaq Axundovun redaktəsində çap edilmişdir.

MİRZƏYEV Azad Əliheydər oğlu (d. 22.01.1961, Lənkəran şəhəri - 20.01.1990, Lənkəran şəhəri) - 20 yanvar şəhidi, azadlıq uğrunda mübariz.

Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutunu bitirmişdi. İxtisasına uyğun iş tapa bilmədiyinə görə Bakıda fəhlə işləyirdi. Xalq hərəkatına qoşularaq respublikamızın müstəqilliyi uğrunda mübarizə aparırdı. Bu yolda da canını qurban vermişdir.

Lənkəranda adına küçə vardır.

Məzarı Bakının Şəhidlər xiyabanındadır.

MİRZƏYEV Musa Abdulla oğlu (d.26.01.1933, Bakı şəhəri-29.01.2016, Bakı) - bəstəkar, respublikanın Əməkdar incəsənət xadimi (1982), Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının üzvü (1990).

Atası XX əsrin iyirminci illərindən Lənkəranda partiya, sovet işində məsul vəzifələrdə çalışmış, rayonda aparılan sosial-quruculuq işlərinin fəal iştirakçılarından olmuşdur. Atasına həsr etdiyi "Lənkəran əfsanəsi" konsert-poeması ilk dəfə Lənkəranda ifa olunmuşdur (1990).

Bəstəkar kimi ilk təhsilini əvvəl A.Zeynallı adına Bakı Musiqi Texnikumunda, ali təhsilini isə Ü.Hacıbəyov adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında (professor Qara Qarayevin sinfi) almışdır.

XX əsrin 50-ci illərindən bəstəkarlıq fəaliyyətinə başlamış, simfonik və kamera musiqisi janrları sahəsində qiymətli əsərlər yazmışdır. Bir çox populyar əsərləri, o cümlədən 1-ci Simfoniya, "Vals", "Təntənəli marş", "Lirik rəqs"i və s. Rusiya Tele-radio Şirkətinin böyük simfonik orkestrinin ifasında "Melodiya" firması tərəfindən vala yazılmışdır.

Ü.Hacıbəyov adına Bakı Musiqi Akademiyasının xor dirijorluğu kafedrasında aranjirovka fənnindən dərs aparır.

Anadan olmasının 70 illiyi Lənkəran ictimaiyyəti tərəfindən geniş qeyd edilmişdir (2003).

Musiqi mədəniyyətinin inkişafında xidmətlərinə görə "Şöhrət" (2003) və "Şərəf" ordenləri ilə təltif olunmuşdur (2003).

MİRZƏYEV Natiq Sərhəd oğlu (d. 25.08.1971, Lənkəran rayonu, Girdəni kəndi) - iqtisadçı, iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru (2015).

1988-ci ildə Girdəni kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra K.A.Timiryazev adına Moskva Kənd Təsərrüfatı Akademiyası Kaluqa filialının iqtisadiyyat fakültəsinə daxil olmuşdur. 1992-ci ildən S.Ağamalıoğlu adına Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Akademiyasında davam etdirmiş, oranı 1993-cü ildə bitirmişdir.

1995-ci ildən Lənkəran Dövlət Universitetində işləyir. "Riyazi-iqtisadi təhlil və ekoloji idarəetmə" kafedrasının baş müəllimi olmuşdur. 2016-cı ilin avqust ayından Maliyyə, mühasibat və audit kafedrasının müdürüdür.

"Taxılçılığın inkişafında sahibkarlıq subyektlərinin rolunun artırılması" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru alimlik dərəcəsi almışdır (2015).

30-dan çox elmi məqalənin, tezis və metodik vəsaitlərin müəllifidir.

Respublika və Beynəlxalq konfransların iştirakçısıdır.

MİRZƏYEV Sücəddin Qiyas oğlu (d. 09.06.1956, Masallı rayonu, İkinci Yeddioymaq kəndi) - aktyor, respublikanın Əməkdar artisti (2013).

Kənd orta məktəbini (1973), M.A. Əliyev adına Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunun dram və kino aktyorluğu fakültəsini (1977) bitirib.

1977-ci ildən N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrının aktyorudur.

Həzi Aslanov ("General", H.Abbaszaadə), Jora Timoxin ("Bahalı oğlan", S.Mixalkov), Müştəq bəy ("İntihar", Ə.Nesin), Namiq ("Şəhərin yay günləri", Anar), Balas ("Sevil", C.Cabbarlı), Şah Təhmasib ("Nadir şah", N.Nərimanov), Fərhad ("Bəxisiz cavan", Ə.Haqverdiyev), Rəhim ("Vicdanın hökmü", H.Mirələmov), Kolya ("Ləyaqət", H.Mirələmov), Mayor ("Ucalıq", X.Murad), Allahqulu ("Pənah xan Cavanşir", H.Mirələmov), Şah ("Zəncirlənmiş toy busat", A.Zeynalov), Azad ("Bir ovuc torpaq", H.Allahyarov), Nəsrəddin ("Nəsrəddin", Y.Əzimzaadə), Edip ("Şah Edip", Sofoklin), Fərhad müəllim ("Mamoy kişinin yuxuları", V.Səmədoğlu), Herastrat ("Herastratı unudun", Q.Qorin) və s. kimi 70-dən çox obraz yaratmışdır.

Oynadığı Ü.Hacıbəyovun "Olanlardan-keçənlərdən", C.Məmmədquluzadənin "Ölülər" tamaşaları Azərbaycan Televiziyasının "Qızıl fond"unda saxlanılır.

"Durnalar qayıdanda", "Susmuş vicdan", "Sevginin göz yaşları" və s. kinofilmlərə çəkilmişdir.

Əməkdar artist Sücəddin Mirzəyev Xalq yazıçısı Elçinin "Dəlixanadan dəli qaçıb" tamaşasında

MİRZƏYEV Turan Sərhəd oğlu (d. 24.09.1979, Lənkəran rayonu, Girdəni kəndi) - idmançı, ağır atletika üzrə beynəlxalq dərəcəli idman ustası, gənclər arasında Avropa çempionu və ölkə birinciliyinin bürünc mükafatçısı

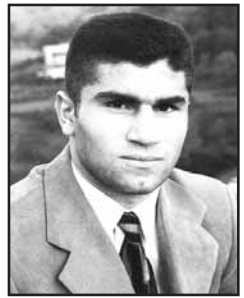
(1994), Avropa Kubokunun sahibi.

Kənd orta məktəbini (1996) və Azərbaycan Bədən Tərbiyəsi İnstitutunu (2003) bitirmişdir.

Məktəb yaşlarından idman ustası Vəqif Məmmədovun baş məşqçisi olduğu Lənkəran "Olimpiya İdman Klubu"nda məşğul olmuşdur.

1994-cü ildə Yunanıstanın Kovalə şəhərində yeniyetmələrin Avropa birinciliyində bürünc medal qazanmışdır.

Sidney Olimpiadasında altıncı (2000), Dünya çempionatında dördüncü yeri tutmuşdur (2002).

MİRZƏYEV Səlimə Mirzə qızı (d. 19.12.1972, Lənkəran rayonu, Aşağı Nüvədi qəsəbəsi) - müəllim, riyaziyyat üzrə fəlsəfə doktoru (2015).

Aşağı Nüvədi qəsəbə orta məktəbini (1990), Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasının idarəetmə proseslərin avtomatlaşdırılması fakültəsini (1996) fərqlənmə diplomu ilə bitirmişdir.

1998-ci ildən Lənkəran Dövlət Universitetində çalışır. Universitetin fizika, riyaziyyat və informatika kafedrasında baş laborant (1998-2005), kafedranın müəllimi (2005-ci ildən) işləmişdir.

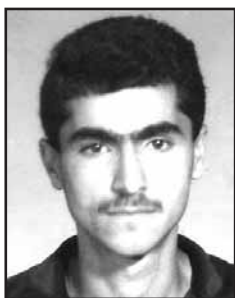
"İqtisadi-ekoloji sistemlərin ikinci tərtib adi diferensial tənliklərlə optimal idarə olunması modelləri" mözusunda dissertasiya müdafiə edərək riyaziyyat üzrə fəlsəfə doktoru alimlik dərəcəsi almışdır (2015).

Respublika və beynəlxalq konfranslarında, seminarlarda elmi məruzələrlə çıxış etmişdir.

8 elmi, 15 tezis, 1 metodik və 1 dərs vəsaitinin müəllifidir.

MİRZƏCANOV Mais Hüseynağa oğlu (d. 25.05.1975, Lənkəran rayonu, Yuxarı Nüvədi kəndi - 01.05.1994, Yuxarı Nüvədi kəndi) - Qarabağ şəhidi.

Kənddəki orta məktəbi bitirdikdən sonra sürücülük ixtisasına yiyələnmişdir (1992). Kənüllü olaraq Milli Ordu sıralarına getmiş (1994), Laçın, Kəlbəcər, Ağdərə döyüşlərində iştirak etmişdir. Ağdamın Güllücə kəndi uğrunda döyüşdə qəhrəmancasına hə-

lak olmuşdur.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

MİRZƏZADƏ Kamil Musa oğlu (d. 04.09.1947, Lənkəran şəhəri) - idmançı-müəllim, Azərbaycan Respublikasının Fəxri

bədən tərbiyəsi və idman işçisi (1996), idman ustası.

Lənkəran şəhər 2 saylı orta məktəbini (1966), Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi İnstitutunu (1980) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə "Azərbaycanfilm" studiyasında başlayıb. Beynəlxalq kino festivalları müsabiqəsinin qalibidir (1967).

Məktəb illərindən yüngül atletika ilə məşğuludur. 1971-ci ildən şəhər 1 saylı orta məktəbinin, həmçinin 2001-ci ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin müəllimi olmuşdur.

Gənclərin fiziki hazırlığında xidmətləri çoxdur. Yetirmələri arasında beynəlxalq dərəcəli idmançılar vardır.

MİSGƏRLİK - qədim sənət növü. Lənkəranda XIX əsrin axırları, XX əsrin əvvəllərində daha da tərəqqi etmişdir. Şəhərin Kiçik bazar və Böyük bazar hissələrində misgərlik emalatxanaları olmuşdur. Orada çalışanların əksəriyyəti şirvan bölgəsindən, o cümlədən İsmayilli rayonundan gəlmiş ustalar olmuşlar. Lənkəranlı misgərlərin - Heydər Qasimov, Ələsgər Qasimov, Abbas, Rəhman, Rəcəb və başqalarının hazırladığı məişət avadanlıqları, o cümlədən qazan, plovşüzən, ləyən, aftava, tiyan, şiş, ərsin, müxtəlif formalı məcməyilər, parç, kəfkir və s. əşyalar keyfiyyəti ilə diqqəti cəlb etmişdir. Qalaylanmış mis qablarının üzərinə çox vaxt sənətkarın

özünün, sifarişçinin adı, hazırlanma tarixi, bəzən də şeir nümunələri həkk edilirdi. Məişət əşyaları gəlin köçən qızlara hədiyyə olunurdu.

MOĞONOJOBA - Lənkəranda kənd. Rayon mərkəzindən 10 kilometr uzaqlıqda, Lənkəran-Astara magistral yolunda yerləşir. Şürük kənd icra nümayəndəliyinə daxildir. Şərqdən Tütəpeştə, Xolmili, qərbdən Şürük, Türkekəran, şimaldan Şürük, cənubdan Türkekəran kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Kənddə yaşayanların ulu babalarının Muğandan gəlmələri ehtimal olunur.

Moğonojoba "muğanlılar obası" mənasını verir. İ.Şükürzadə yazır: "Şair Şahan Zeynalovun məlumatına görə, kənd sakinlərinin bir qismi vaxtilə İranın Nəmin vilayətindən Masallı rayonunun Sığdaş kəndinə köçmüş və daha sonra oradan indiki Moğonojoba kəndinə gələrək, burada məskunlaşmışdır. Yerli sakinlər onları muğanlı adlandırmışlar.

Moğonojoba Azərbaycan dilinə tərcümədə "Muğanlıoba" mənasını verir."

Ərazisi 172,3 hektardır. 40,6 hektarı əkinə yararlı, 20,9 hektarı həyotyanı sahədir. 42 hektarında çay yarpağı yetişdirilir.

Əhalisi 725 nəfərdir, 361 nəfəri qadındır (2017). Əhali 162 ailə təsərrüfatında birləşib.

1931-1938-ci illərdə kənd müstəqil kolxoz təsərrüfatı kimi, 1938-1951-ci illərdə Türkekəran, 1951-1958-ci illərdə Şürük və Tütəpeştə, 1958-1966-cı illərdə Daşdatük, Yuxarı Nüvədi və Səpnəkəran, sonrakı illərdə Şürük, Tütəpeştə və Türkekəran kəndləri ilə bir sovxoz təsərrüfatında birləşərək fəaliyyət göstərmişdir.

Əhali heyvandarlıq, taxılçılıq və çayçılıqla məşğuldur.

2000-2009-cu illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, Şadlıq Barat oğlu Əliyev sədri işləmişdir. 2010-cu ildə Şürük bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

MOLOJA - Lənkəranda kənd. Osaküçə kənd ərazi vahidliyinə daxildir. Lənkəran-Boradigah istiqamətində, Vilvan kəndinin solunda, Osaküçə kəndinin yaxınlığında, rayon mərkəzinin 20 kilometr şimal-qərbində yerləşir.

Şərqdən Pambəhi kəndi, qalan üç tərəfdən meşələrlə əhatə olunmuşdur.

Kəndin adının mənası müxtəlif formalarda izah edilir. Molojanın "mol (talışca heyvan) və "oja" (açıqlıq) sözündən götürüldüyü və "heyvanların otlaq, öyrüş yeri" mənasında işləndiyi ehtimal edilir. Filologiya elmləri doktoru, professor Məsud Məmmədovun fikrincə, Moloja "molkuja" ("mol" heyvan, "kuja" yuva, yer mənasındadır) sözündən götürülmüşdür. "K səsi tələffüzdən düşmüş, "moloja" formasını almışdır, "heyvanların saxlandığı, səpələndiyi, yığıldığı" yer mənasını verir.

Ərazisi 95 hektar, əhalisi 589 nəfərdir, 291 nəfəri qadındır (2017).

Kənddə orta məktəb, klub, kitabxana, feldşer-mama məntəqəsi, ticarət və ictimai işə məntəqələri fəaliyyət göstərir.

Əsas iqtisadiyyatını heyvandarlıq təşkil edir. Yerli əhali tarixən maldarlıqla məşğuldur.

MOLOJA məktəbi - 1949-cu ildə təşkil edilmişdir. İlk müdiri Gərmətük qəsəbəsindən olan Məmmədağa müəllim olmuşdur. Sonrakı illərdə Hüseyn müəllim (1950-1953), Əliheydər Veysəlov (1953-1959), Məmmədza Həbibov (1960-1979), Rəna Kərimova (1979-cu ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəbdə 97 şagird oxuyur, 18 müəllim dərs deyir (2017).

1979-cu ildən əsas, 1994-cu ildən orta məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

Məktəb müxtəlif illərdə Şirməmməd Həbibov, Sadıq Abbasov və Vəliqulla Həbibovun mülklərində yerləşmişdir. İndiki məktəb binası 1960-cı ildə tikilmişdir.

MOLLAKƏND - Lənkəranda kənd. Rayon mərkəzindən 13 kilometr aralıda, Lənkərançayın sahilində yerləşir.

Rvo ərazi icra vahidliyinə daxildir. Şərqdən Rvo, qərbdən, şimaldan və cənubdan meşə zolağı ilə əhatə olunmuşdur. Talış dilində "Mələdi" ("məlo" molla, "di" kənd deməkdir) adlanır, "Mollakənd" mənasını verir. "Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik lüğəti" kitabında kəndin keçmiş adının Mollalı olduğu və 1933-cü ildə

Molladi variantında da işləndiyi qeyd edilir (Göstərilən ədəbiyyat, II c., B., 2007, səh. 115).

Ərazisi 40 hektardır, 20 hektarını əkin sahəsi təşkil edir. Əhalisi 482 nəfərdir, 237 qadındır, 100 ailə təsərrüfatı var (2017).

Əhali taxılçılıq və heyvandarlıqla məşğuldur.

Qədim tarixə malik Baba Rəhman piri kəndin qərbində yerləşir.

MOLLANƏSRƏDDİNÇİLƏR – "Molla Nəsrəddin" jurnalının müxbirləri. Onların arasında Lənkəranda olanlar da vardır. Jurnalə göndərilən xəbərlər gizli imzalarla verilmişdir. Gizli imzaların sahibləri respublika Əlyazmaları Fondu materialları əsasında müəyyənləşdirilmişdir. Jurnalda "Bacı oğlu", "Qarnıyırıq", "Qara Gülsüm", "Quyruğu belində", "Lənkəran fırıl-dağçıları" imzaları Mirzə İshaq Möhsümzadəyə, "Şeytan", "İfrit", "Millət" İbrahimxəlil İsayadəyə, "Qardaşoğlu", "Sarsaqqulu" imzaları Mirzə Ağəli Əziz oğluna mənsub olmuşdur.

Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti qurulandan sonra, xüsusilə 1924-cü ildən başlayaraq Lənkəranda bir sıra gənc mollanəsrəddinçilər meydana gəlmişdir. Nəsrulla Qənbərli, Fərəculla Daşdəmirov, Hüseyn Atakişiyev və başqaları belə mollanəsrəddinçilərdəndir.

Nəsrulla Qənbərli "Yoldan keçən", "Qənbərli" və s. imzalarla çıxış etmişdir. Müzəffər Nəsirli, Hacıməmməd Axundov, Teymur Şahverdiyev və başqaları da "Molla Nəsrəddin" jurnalında gizli imzalarla çıxış etmişlər.

MORQAN Jak Jan Mari De (d.03.06.1857 - 12.06.1924, Marsel) - fransız arxeoloqu və səyyahı. 1886-cı ildə Lənkəranda olmuş, buradakı memarlıq abidələri ilə maraqlanmışdır. Sənətsünaslıq elmləri doktoru Nəsir Rzayevin məlumatına görə, J.Morqan Lənkəran və Lerik kəndlərində olan dolmenlərə (sal daşlardan düzəldilmiş qəbirlər, axirət evləri) baxmış, 1894-

cü ildə Parisdə çap etdirdiyi kitabında bu barədə məlumat vermişdir.

1890 və 1901-ci illərdə qardaşı Henri Morqanla birlikdə apardığı arxeologiya qazıntıları zamanı xeyli maddi-mədəniyyət nümunələri aşkara çıxarılmışdır. Talışdan apardıqları 250-dək əşya Fransanın Sen-Jermen muzeyində nümayiş etdirilməkdədir.

MÖHSÜMZADƏ Mirzə İshaq Qurban oğlu (d. 1880, Lənkəran şəhəri - 1937) - müəllim,

"Molla Nəsrəddin" jurnalının Lənkəran bölgəsi üzrə müxbiri.

İlk təhsilini mədrəsədə almış, sonralar qraf Vorontsov-Daşkov adına ibtidai məktəbi və Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun filologiya fakültəsini bitirmişdir.

Lənkərandə iki-dərəcəli "Behcət" və "Ziya" məktəblərində, Lənkəran "Darülmüəlliməyn"də (1924-1929), Bakı fabrik-zavod şagird məktəbində, Bakı şəhər 10 və 17 saylı məktəblərində,

inşaat texnikumunda (1929-1933), Lənkəran şəhər 7 saylı səkkizillik məktəbində (1933-1937) ədəbiyyatdan dərs demişdir.

"Molla Nəsrəddin" jurnalının fəal müxbirlərindən olmuş, "Bacıoğlu", "Qara Gülsüm", "Quyruğu belində", "Lənkəran fırldaqçısı" imzaları ilə çıxış etmişdir (*respublika Əlyazmaları Fondunun Əsərləri, II cild, B., 1963, səh.129*).

Şair M.Ə. Sabirə ianə toplanmasında iştirak etmişdir. 1926-1931-ci illərdə Lənkərandə ədəbiyyat cəmiyyətinin nəzdində fəaliyyət göstərmiş "Canlı qəzet" in fəal üzvlərindən olmuşdur.

MÖHSÜMZADƏ Qədir Qurban oğlu (d. 24.02.1914, Lənkəran şəhəri - 1992, Odessa) -

zootexnik, baytarlıq elmləri doktoru (1950), professor (1952).

Lənkərandə orta təhsildən sonra Qərbi Azərbaycanda İrəvan Zoobaytarlıq İnstitutunun baytarlıq fakültəsini (1934), Kazan Dövlət Baytarlıq İnstitutunun aspiranturasını (1936) bitirmişdir.

Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutu baytarlıq fakültəsinin dekanı və klinik diaqnostika kafedrasının müdiri (1937-1941, 1946-1951), Leningrad Dövlət Baytarlıq İnstitutunda kafedra müdiri (1951-1960), Odessa Kənd Təsərrüfatı İnstitutunda terapiya və diaqnostika kafedrasının müdiri (1961-1992) işləmişdir.

Böyük Vətən müharibəsinin iştirakçısı olmuşdur (1941-1945).

Baytarlıq təbabətinin ən vacib sahələrindən olan diaqnostika və terapiya elminin inkişafında və bu sahədə yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanmasında xidmətləri vardır. Kənd təsərrüfatı heyvanlarının yoluxmayan daxili xəstəliklərində böyrəklərin funksional diaqnostikası üzərində elmi tədqiqatlar aparmış, mikroelementlərin və toxunma preparatların baytarlıqda tətbiq edilməsində sanballı elmi işlərin müəllifi olmuşdur. Buzovların, quzuların, donuzların və xəzdərili heyvanların yoluxmayan daxili cərrahi və invazion xəstəliklərində zülali hidrolizatların müalicəvi effektivliyini elmi cəhətdən əsaslandırmış və baytarlıq elmini yeni kəşflərlə zənginləşdirmişdir.

5 monoqrafiyanın, 1 dərslik kitabının, 160 elmi məqalənin müəllifidir. Rəhbərliyi ilə 2 elmlər doktoru, 17 elmlər namizədi hazırlanmışdır. Elmi konfranslarda məruzələrlə çıxış etmişdir.

MUSABƏYLİ Azadə Şahbaz qızı (d. 28.10.1945, Lənkəran şəhəri) - tədqiqatçı-müəllim, filologiya elmləri doktoru (1996), professor (2008).

"Avrora" (indiki Hirkan) qəsəbə orta məktəbini (1962), Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini (1968), Azərbaycan EA Əlyazmaları İnstitutunun aspiranturasını (1982) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə "Avrora" (indiki Hirkan) qəsəbə orta məktəbində pioner baş dəstə rəhbəri

işləməklə başlamışdır (1962-1963).

Azərbaycan EA Əlyazmaları İnstitutunda baş laborant (1974-1977), kiçik elmi işçi (1977-1978), böyük elmi işçi (1983-1995), türk əlyazmaları şöbəsinin baş elmi işçisi (1996-cı ildən) vəzifələ-

rində çalışmışdır.

1999-2011-ci illərdə Lənkəran Dövlət Universiteti Ədəbiyyat kafedrasının baş müəllimi olmuşdur.

10 kitabın, 150-dən çox elmi məqalənin müəllifidir. Rəhbərliyi ilə 6 elmlər namizədi hazırlanmışdır.

Əsərləri: Firudin bəy Köçərlinin ədəbi görüşləri, B., 1968; Bağdad ədəbi mühiti və azərbaycanlılar, B., 1997; Bağdadda yaranan Azərbaycan ədəbiyyatı, B., 1997; Əlyazma kitabı və XV -XVI əsrlər Azərbaycan ədəbiyyatı: problemlər, araşdırmalar (tekstoloji-filoloji tədqiqat), B., 2002; Dədə Ömər Rövşənin əlyazmaları üzərində araşdırmalar (2 cildə), B., 2003; Xacə Nəsrəddin Tusi (biblioqrafiya) - A. Xəlilovla birgə, B., 2004; Ruhi Bağdadi: mühiti, həyatı, poetikası və Divanı (əlyazma qaynaqları əsasında), B., 2005; Mətnşünaslıq (dərslük). B., 2005.

MUSİQİ məktəbləri - ibtidai musiqi təhsili verən tədris ocağı. Lənkərandə iki musiqi məktəbi fəaliyyət göstərir.

Musiqi məktəblərindək rayon mədəniyyət şöbəsinin, rayon müəllimlər evinin və digər təşkilatların nəzdində musiqi dərnləri fəaliyyət göstərmişdir.

Lənkərandə C.Cabbarlının adını daşıyan **1 saylı musiqi məktəbi** 1957-ci ildə açılmışdır.

İlk direktoru musiqişünas Arif Namazov olmuşdur.

Məktəbdə nağara, skripka, kaman, orkestr, xalq çalğı alətləri, "Pöhrə" instrumental ansamblı fəaliyyət göstərir. Lənkərandə xalq çalğı alətləri orkestri ilk dəfə bu məktəbdə təşkil edilmişdir. 1980-ci ildə məktəbdə folklor sinfi açılmışdır. Məktəbdə Azərbaycan və talış folklor nümunələrinin təbliğinə diqqət yetirilir.

Məktəbdə 553 şagird oxuyur, 106 müəllim dərns deyir (2013).

2 saylı musiqi məktəbi 1977-ci ildən fəaliyyət göstərir. İlk vaxtlarda məktəbdə fortepiano, skripka, tar, kamança, klarnet ixtisasları üzrə dərslər aparılmışdır. Sonralar qarmon, nağara, balaban və xanəndəlik ixtisasları açılmışdır. Məktəbin 100 nəfərlik xor kollektivi respublika müsabiqələrinin qalibidir.

"Azərbaycan musiqi festivalı" çərçivəsində klassik musiqi konserti bu məktəbdə keçirilmişdir (iyun, 2007).

İlk direktoru Maya Zamanovadır (1979). Sonrakı illərdə İqor Xanatayev (1979-1992), Kamil Fərzullayev (1992-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Xalq çalğı alətləri, fortepiano və musiqi nəzəriyyəsi şöbələrində 294 şagird oxuyur, 61 müəllim dərns deyir (2013).

MUSİQİ texnikumu - orta ixtisas təhsili verən musiqi məktəbi.

1975-2003-cü illərdə fəaliyyət göstərmişdir. "Orta ixtisas təhsil müəssisələri şəbəkəsinin təkmilləşdirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2002-ci il 26 avqust tarixli qərarına və respublika Təhsil Nazirliyinin 2002-ci il 9 sentyabr tarixli 879 saylı əmrinə əsasən Lənkəran Musiqi Texnikumu və Lənkəran Məktəbəqədər Pedaqoji Texnikumunun bazası əsasında Lənkəran Humanitar Kolleci yaradılmışdır.

Fərman Əzimov (1975-1980), Tünzalə Cəfərova (1980-1988), Oqtay Eyvazov (1989-1992), Fikrət Kərimov (1992-2003) texnikumun direktoru işləmişlər.

Humanitar kollecində yaradılmış musiqi şöbəsi Musiqi texnikumunun keçmiş binasında yerləşir.

MUSTAFAYEV Akif Yəhya oğlu (d.15.07.-1932, Lənkəran şəhəri - 14.09.2015, Lənkəran) - mühəndis-texnoloq, istehsalat qabaqcılı, el ağsaqqalı.

Azərbaycan Neft-Kimya İnstitutunu bitirmişdir (1959).

Cənub bölgəsində neft məhsullarının

tədarükü və satışının dövlət səviyyəsində təşkilində mühüm xidmətləri vardır. Qabaqcıl müəssisə rəhbərlərindən olmuş, 1960-2012-ci illərdə Lənkəran neft məhsulları təminatı müəssisəsinin direktoru işləmişdir.

Rəhbərlik etdiyi müəssisənin iş təcrübəsi yayılmışdır.

"Əmək igidliyinə görə" medalı ilə təltif olunmuş, yeddi çağırış rayon Sovetinin deputatı seçilmişdir.

Atası 1956-1970-ci illərdə Lənkəran şəhər Sovetinin sədri işləmişdir.

MUSTAFAYEV Qulam Səfər oğlu (d.10.03.1904, Lənkəran rayonu, Viyən kəndi - 10.06.1973, Viyən kəndi) - ictimai-siyasi xadim, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı.

Viyən kənd XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri (1925-1927) işlədiyi illərdə kolxoz təsərrüfatının təşkilində yorulmadan mübarizə aparmışdır. Sonralar Masallı Rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri (1937-1940, 1944-1945), Cəlilabad Rayon Partiya Komitəsinin birinci katibi (1940-1944) işləmişdir. 1961-ci ildən ömrünün axırınadək Lənkəran rayonu, Kənar-meşə kənd Sovetinin sədri vəzifəsində çalışmışdır (1961-1973).

Lənkəranda sosial və mədəni-quruculuq işlərinin fəal iştirakçılarından olmuşdur.

MUSTAFAYEV Ramiz Fazil oğlu (d.11.04.1955, Lənkəran şəhəri - 31. 01.1994, Lənkəran şəhəri) - Qarabağ şəhidi.

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini bitirdikdən sonra Xarkov şəhərində yanğından mühafizə ixtisası üzrə təhsil almışdır. 1977-ci ildən Azərbaycan Respublikası Baş Yanğından Mühafizə İdarəsinin əməkdaşı olmuşdur. Bakı şəhərinin Nizami rayonunda yaşayırdı.

Cəbhəyə könüllü getmiş, Cəbrayıl rayonunun

Böyük Mərcanlı kəndində qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Lənkəran şəhərindəki Şəhidlər xiyabanında dəfn edilmişdir.

MÜCRİM (təxəllüsü; adı və atasının tam adı Molla Məhəmməd Hacı Əli oğlu; d.1830, Ərdəbil, Piləçay kəndi - 1915, Masallı rayonu, Xıl kəndi) - şair, "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvü.

Təhsilini Tehranda və Nəcəfdə almışdır. Atasının divanxana vəkili olmuşdur. 1871-ci ildə keçmiş Lənkəran qəzasının Xıl kəndinə köçmüş, burada açdığı məktəbdə dərs demişdir. Görkəmli maarifpərvər Teymur bəy Bayraməlibəyovla dostluq etmiş, ona fars dilini öyrətmiş, Teymur bəydən isə rus dilini öyrənmişdir.

Mücrimin Lənkəran şairləri ilə yaxınlaşmasında T.Bayraməlibəyovun böyük rolu olmuşdur.

Qəzəllər, mərsiyələr, dünyəvi şeirlər yazmışdır. Şairin xalq arasında yayılmış qəzəlləri xanəndələr tərəfindən oxunur.

Akademik F.Qasımzadə "XIX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi" kitabında Mirzə Məhəmməd Mücrimin adını çəkir. Ədəbiyyatşünas Nəsrəddin Qarayevin tərtib etdiyi "Poetik məclislər" kitabında haqqında məlumat və bir qəzəl verilmişdir. Lirik şeirlərindən tərtib edilmiş "Divan"ı M.Füzuli adına respublika Əlyazmaları İnstitutunda mühafizə edilir.

MÜHƏQQİR (təxəllüsü; adı və atasının tam adı Mirzə Ələkbər Ələsgər oğlu; d.1867, Lənkəran şəhəri - 1911, Lənkəran şəhəri) - şair, "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvü.

Mədrəsə təhsili almışdır. Yeniyetmə vaxtlarından Lənkəran limanında fəhlə, şəhərin Kiçik bazar hissəsində kömürçü və çayçı işləmişdir. "Fövcül-füsəha" şairlərinin şeirlərinə nəzirələr yazmışdır. Şairin "Ey edən dünyanı zindan guşəsi mən zarə pul" misrası ilə başlanan şeiri Mirzə İsmayıl Qasirin "Həllahı müşküləti-cahan, oldu qarə pul" şeirinə nəzirədir (*Poeik məclislər, B., 1987, səh. 87-88*). Şeirlərinin çoxu itmişdir. Müəyyən qismi respublika Əlyazmaları İnstitutunda mühafizə edilir.

MÜRGİTURŞ - yemək növü. Əsasən Lənkəranda hazırlanır.

Bişirilmə qaydası belədir: təmizlənmiş toyuğu qaynadıb yağda azacıq qızardırlar. Üzərinə döyülmüş cəfəri və əzilmiş qoz ləpəsi töküb qovrulur. Abqora və sarıkök əlavə edildikdən sonra qarışdırılır. Qarışığa azca şəkər tozu töküb vamlı dəmə qoyurlar.

Adətən plovla yeyilir.

MÜSAVAT PARTİYASI Lənkəran təşkilatı - siyasi təşkilat.

1917-ci ildə M.Ə.Rəsulzadənin iştirakı ilə yaradılmış, Teymur bəy Bayraməlibəyov sədri seçilmişdir. Teymur bəyin qardaşı oğlu Yusif bəy Bayraməlibəyov müsavatsız Lənkəranda fəallıqından olmuşdur. Müsavatçılar demokratik təd-birlərin həyata keçirilməsində iştirak etmişlər.

1992-ci ildə bərpa edilmişdir. 1993-cü il yanvarın 9-da N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrında təşkilatın birinci konfransı keçirilmişdir.

MÜŞFİQ (təxəllüsü; əsl adı və familiyası Mikayıl Mirzə Əbdülqadir oğlu İsmayılzadə - 05.06.1908, Bakı - 12.03.-1939) - şair, Azərbaycan sovet poeziyasının yaradıcılarından biri.

1934 və 1936-cı illərdə xalq şairləri Səməd Vurğun, Süleyman Rüstəm və Əliağa Vahidlə birlikdə Lənkəranda şəhər ictimaiyyəti ilə görüşdə olmuşdur. Lənkəran Pedaqoji Texnikumunda, şəhər 5 sayılı orta məktəbində, Xolmili kənd klubunda keçirilən görüşlərdə "Şeirim", "Yalqız ağac" və digər şeirlərini oxumuş, oxucuların suallarına cavab vermişdir.

Lənkərana həsr etdiyi şeirlər də vardır.

Şəhərin küçələrindən birinə dahi şairin adı verilmişdir.

Müasirlik, yeni həyat quruculuğu, dostluq, vətənpərvərlik, qadın azadlığı, sevgi hissləri yaradıcılığının əsasını təşkil edir.

Şeirlərinə çoxlu mahnılar bəstələnmişdir.

APREL DÖYÜŞLƏRİNİN QƏHRƏMANLARI

2016-cı ilin 2-5 aprel günləri Azərbaycan hərbi tarixinə qızıl hərflərlə daxil olmuşdur. Milli Ordumuz həmin tarixdə düşməyə sarsıdıcı zərbələr vuraraq, onun xeyli sayda canlı və texniki qüvvəsini məhv etmiş, 2 min hektara yaxın ərazini, o cümlədən Lələtəpə və Talış strateji yüksəkliklərini geri qaytarmışdır.

Erməni hərbi birləşmələrinin cəbhə xəttində təxribatının qarşısını alarkən şəhid olmuş Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin döyüşçüləri arasında lənkəranlılar da vardır.

AĞAYEV Rusif İbrahim oğlu (d. 15.04.1987, Lənkəran rayonu, Hirkan qəsəbəsi - 06.04.2016) - Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin giziri, Qarabağ şəhidi.

2005-ci ildə hərbi xidmətə çağırılmışdır. Vətən qarşısında borcunu başa vurduqdan sonra könüllü olaraq hərbi xidmətini davam etdirmişdir.

2016-cı il aprelin 5-də Goranboy rayonunun Tapqaraqoyunlu kəndi istiqamətində gedən döyüşlərdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Ölümündən sonra "Hərbi xidmətdə fərqlənməyə görə" III dərəcəli medalla təltif edilmişdir.

İSLAMOV Əlizaman Fərrux oğlu (d. 1997, Lənkəran rayonu, Cil kəndi - 04.04.2016) - Qarabağ şəhidi.

2015-ci ilin oktyabrında hərbi xidmətə çağırılmışdır.

Komandirlərin tapşırığını layiqincə yerinə yetirdiyinə, sərhədlərimizin keşiyində sayıq dayandığına görə dəfələrlə təşəkkürə layiq görülmüşdür.

Siyasi və döyüş hazırlığı əlaçısı idi.

Ölümündən sonra "Hərbi xidmətdə fərqlənməyə görə" III dərəcəli medalla təltif edilmişdir.

Kənd qəbiristanlığında dəfn edilmişdir.

N

N – Azərbaycan əlifbasının 20-ci hərfi. Sözlün əvvəllində, ortasında və sonunda işlənir.

NABATOV Dadaş Rüstəm oğlu (d. 10.05.1932, Lənkəran rayonu, Mamusta kəndi) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi.

Astara rayonundakı Pensər kənd orta məktəbini (1949), Azərbaycan Dövlət Xarici Dillər Pedaqoji İnstitutunun fransız dili fakültəsini bitirmişdir (1954). Mamusta kənd orta məktəbində pioner baş dəstə rəhbəri (1949-1950) və müəllim, Girdəni kənd, Hirkan, İstisu qəsəbə məktəblərində fransız dili müəllimi və təlim-tərbiyə işləri üzrə direktor müavini (1954-1969), Parakənd orta məktəbinin direktoru (1969-2007) işləmişdir.

Rayonun və yaşadığı Hirkan qəsəbəsinin ictimai həyatında fəal iştirak edir. Uzun illər Lənkəran Təhsil Şöbəsinin xarici dillər bölməsi üzrə ştatdankənar metodisti, Hirkan qəsəbəsində "Bilik" cəmiyyətinin sədri (1962-1980) kimi fəaliyyət göstərmiş, iş təcrübəsi yayılmışdır.

Səmərəli pedaqoji fəaliyyətinə görə "Tərəqqi" medalı ilə təltif olunmuşdur (2008).

NADİR ŞAH Əfşar (əsl adı Nadirqulu; 22.10.1688, Xorasan, Dərəgöz - 20.06.1747, Xorasan, Xabuşan vil., Xoşab kəndi) - İran şahı (1736-1747). Əfşar tayfasındandır. 1726-cı ildə şah II Təhmasibin (1722-1732) sərkərdəsi olmuş, sonra şahı taxtdan salaraq, onun azyaşlı oğlunu - III Abbası şah elan etmişdir (1732). III Abbasın ölümündən sonra Muğan qurultayında özünü şah elan etmişdir (fevral, 1736).

Lənkərandan Masallının Ərkivan kəndinə uzanan indiki yol XVIII əsrin əvvəllərində Nadir şahın göstərişi ilə salınmışdır.

Ölümündən sonra Talış xanlığının mərkəzi Lənkərana köçürülmüşdür.

NAĞDƏLİYEV Zeynal Səfər oğlu (d. 05.11.1957, Bakı şəhəri) - ictimai-siyasi xadim, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası rəhbərinin müavini - Regional İdarəetmə və Yerli Özünüidarəetmə orqanları ilə iş şöbəsinin müdiri, I dərəcəli dövlət müşaviri, tarix elmləri doktoru (2000).

Bakı şəhər 20 sayılı orta məktəbini (1974), Bakı Dövlət Universitetinin tarix fakültəsini (1979), Moskva Gənclər İnstitutunun doktoranturasını (1996) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Bakı şəhəri, Əzizbəyov rayonu 12 sayılı internat məktəbində tərbiyəçi-müəllim işləməklə başlamışdır (1979-1981). Sonralar Bakı şəhər 51 sayılı texniki-peşə məktəbində komsomol komitə katibi (1981-1982), Azərbaycan LKGİ MK-da təlimatçı və məsul təşkilatçı (1982-1984), Bakı şəhər Əzizbəyov Rayon Komsomol Komitəsinin birinci katibi (1984-1986), Azərbaycan LKGİ MK-da şöbə müdiri (1986-1990), Azərbaycan LKGİ MK katibi (1990), Rusiya Azərbaycanlıları Konqresinin icraçı direktoru (2001-2003) işləmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Lənkəranda. Sağda, birinci Zeynal Nağdəliyev (09.11.2004)

14 aprel 2003-cü ildən 14 dekabr 2005-ci ilədək Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı olmuşdur.

2005-ci il dekabr ayında Azərbaycan Respublikası Prezidenti İcra Aparatının Regional İdarəetmə və Yerli Özünüidarəetmə Orqanları ilə iş şöbəsinin müdiri, 29 noyabr 2012-ci ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası rəhbərinin müavini təyin edilmişdir..

Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinə rəhbərliyi dövründə təşkilatçılığı və təşəbbüskarlığı ilə rayonun iqtisadi və sosial həyatında böyük quruculuq işləri aparılmışdır. Heydər Əliyev Xatirə parkı, Lənkəran Dövlət Dram Teatrı, Şəkil qalereyası, inzibati idarələr yenidən qurulmuş, ümummilli lider Heydər Əliyevin onun adını daşıyan parkda abidəsi qoyulmuş, şəhər daxili yolları, mərkəzi küçələr əsaslı təmir edilərək asfaltlaşdırılmış, yeni müəssisələr istifadəyə verilmiş, turizmin inkişafına yönəldilən tədbirlər həyata keçirilmişdir.

II dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" (2012) və "Şöhrət" (2017) ordenləri ilə təltif edilmişdir.

NAĞİYEV Taleh Balağa oğlu (18.11.1961, Lənkəran rayonu, Osakücə kəndi) - alim-aqronom, kənd təsərrüfatı elmləri namizədi (2009).

Kənd orta məktəbini (1979), Leningrad (indiki Sankt-Peterburq) Kənd Təsərrüfatı Texnikumunu (1985), Leningrad Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun aqronomluq fakültəsini (1991), Hollandiyanın Dronten şəhərində Ali Xristian Kənd Təsərrüfatı Professionallar Məktəbini (1994) bitirmişdir. Dissertasiya ilə əlaqədar 2001-2009 - cu illərdə elmi təcrübələr aparmış, ekstern yolu ilə aspirantıranı başa çatdırmışdır.

Əmək fəaliyyətinə Leningrad Kənd Təsərrüfatı Elmi-Tədqiqat İnstitutunda (Sankt-Peterburq) aqronom kimi başlamış (1981-1991), sonralar aparıcı aqronom (1991-2009) işləmişdir.

2010-cu ildən institutun seleksiya və toxumçuluq şöbəsində biotexnologiya laboratoriyasının müdürüdür.

N.İ.Vavilov adına Ümumrusiya Kənd Təsərrüfatı Bitkiçilik Elmi-Tədqiqat İnstitutunda "İnduktorların vasitəsilə orijinal toxumçuluqda kartofun xəstəliyə davamlılığının məhsuldarlığı və keyfiyyətinin təmini" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək kənd təsərrüfatı elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır (2009).

Yeni kartof sortlarının seleksiyası və toxumçuluğa aid 20-dən çox elmi məqalənin müəllifidir.

Sankt-Peterburq Aqrar Universitetinin və digər kənd təsərrüfatı elmi-tədqiqat institutlarının elmi konfranslarında iştirak etmişdir.

Rusiya Kənd Təsərrüfatı Elmlər Akademiyasının fəxri Fərmanına layiq görülmüşdür.

NAĞİYEV Vaqif Əsgər oğlu (d.20.04.1941, Lənkəran şəhəri - 03.12.1992, Bakı) - elektromexanik-mühəndis, tibb xidməti general-mayoru, texnika elmləri doktoru, professor, SSRİ EA-nın həqiqi üzvü (1991).

Evləri Lənkəran şəhərinin Kiçik bazar hissəsində, məscidin yaxınlığında, keçmiş universamın yerində olmuşdur.

İlk təhsilini Lənkəran şəhər 4 saylı, sonralar Bakı şəhər 134 saylı orta məktəblərində almışdır. 1963-cü ildə Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutunu bitirmiş, elektromexanik-mühəndis ixtisası almışdır.

Bir ilə yaxın Azərbaycan EA-da işləmişdir. Moskva Polad və Ərintilər İnstitutunda namizədlik dissertasiyasından sonra K.E. Siolkovski adına Moskva Aviasiya Texnologiya İnstitutunun radio-elektron aparatlarının istehsalı texnologiyası kafedrasının dosenti olmuşdur (1968-1970).

Sonralar kosmosun tibbi problemləri ilə məşğul olmuş, bərk cisimlər fizikası üzrə təcrübəli mütəxəssis kimi tanınmışdır. SSRİ Səhiyyə Nazirliyinin ultrasəs tibbi-diaqnostik cihazların hazırlanması şöbəsinin rəhbəri olmuşdur.

Elmi fəaliyyətində ultrasəs diaqnostik tibbi texnikanın hazırlanması və klinikalarda tətbiqi əsas yer tutmuşdur. 23 ixtirası müəlliflik şəhadətnaməsi almışdır. Elektron qurğularının termoelektrik sərinləşdirilməsi, inteqral sxemlərin

tətbiqi sınağı üçün termoelektrik cihaz, allergiyalı dermatozların müalicə üsulları, ultrasəs diaqnostik aparatlar və onların klinik tətbiqinin perspektivləri və digər ixtiraları istehsalatda tətbiq edilmişdir.

Elektron sahəsində çoxillik gərgin əməyinə, xüsusilə tibbi-texniki cihazların hazırlanması və kosmosda tətbiqi sahəsində xidmətlərinə görə SSRİ elektron sənayenin Fəxri işçisi adına (1987) və ordenlərə layiq görülmüşdür.

NAMAZOVA Ofelya Avin qızı (28.02.1976, Lənkəran) - hüquqşünas, Lənkəranda olan və

Rusiyada fəaliyyət göstərən xanım ədliyyə işçilərindən biri.

Orta məktəbi 1993-cü ildə əla qiymətlərlə bitirmiş, 1997-ci ildə Moskva Hüquq Akademiyasına daxil olmuş, 2003-cü ildə oranı hüquqşünas ixtisası üzrə bitirərək

Rusiya Ali Məhkəməsində işləmişdir. Sonralar Rusiyanın müxtəlif şəhər məhkəmələrində icraçı katib, məhkəmə sədrinin müavini və s. vəzifələrdə çalışmışdır.

2007-ci ildən Moskvada öz ixtisası üzrə işləyir.

Rusiyanın tanınmış vəkillərindən sayılır.

Soydaşlarımızın hüquqlarının qorunmasında, Azərbaycan həqiqətlərinin yayılmasında xidmətləri vardır.

Atası, istefada olan hərbiçi-zabit Avin Hacıbaba oğlu Məmmədov Lənkəranın Vilvan kəndindəndir.

NARBAĞI - Lənkəranda kənd. 25 oktyabr 2011-ci ildən Qurumba ərazi vahidliyinə daxildir.

Lənkəran-Lerik nəqliyyat yolunda, rayon mərkəzindən 10 km məsafədə, Lənkərançayın sahilində, dağətəyi ərazidə yerləşir. Şərqdən meşə zolağı, qərbdən Rvə, cənubdan Vazəru çayı, şimaldan meşə zolağı ilə əhatə olunmuşdur.

Ərazi nar kolları ilə əhatə olunmuşdur. Talış dilində "Ənoəboğ" adlanır (əno "nar", boğ "bağ" deməkdir) Kəndin mənası da buradan götürülmüşdür. "Azərbaycan toponimlərinin ensiklope-

dik lüğəti" kitabında yazılır: "Yaşayış məntəqəsi əsasən Rvə kəndindən çıxmış ailələrin Narbağı adlanan ərazidə məskunlaşması nəticəsində yaranmışdır. 1870-ci ildə cəmi dörd ailədən ibarət kiçik məntəqə olmuş həmin kənd XIX əsrin ortalarına aid mənbədə Anarabağ (talış dilində "nar bağı") və Naroba (narlıqda salınmış oba) variantında da qeydə alınmışdır" (*Göstərilən ədəbiyyat, II c., B., 2007, səh. 129*).

Ərazisi 81 hektardır, 45 hektarı əkinə yararlıdır. 36 hektarını çoxillik əkmələr, həyatyanı sahə, örüş və biçənəklər təşkil edir.

Əhalisi 582 nəfərdir, 281 nəfəri qadındır, 124 ailə təsərrüfatı var (2017). Torpaq islahatına uyğun olaraq adambaşına 0,7 hektar sahə paylanmışdır. Əhali taxılçılıq və heyvandarlıqla məşğuldur.

Kəndin şərq tərəfində, Lənkəran çayının üzərində ölkə əhəmiyyətli suayırıcı bəndi yerləşir.

2000-2009-cu illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, Ədalət Ramazanov (2000-2005), Balahüseyn Əzizov (2005-2009) sədri işləmişlər. 2010-cu ildə Rvə bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

NARKOTİKLƏRLƏ Mübarizə İdarəsi cənub regional şöbəsi - 1999-cu il may ayından fəaliyyət

göstərir. Astara, Biləsuvar, Cəlilabad, Lənkəran, Lerik, Masallı və Yardımlı rayonları ərazilərində narkomanlığa və narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə tədbirləri həyata keçirir.

2010-cu il mayın 1-də Prezident Administrasiyası və Azərbaycan Respublikasının Narkomanlığa və narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə üzrə Dövlət Komitəsinin təşkilatçılığı ilə Lənkəranda "Azərbaycan Respublikasının cənub rayonlarında narkomanlığa və narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizənin vəziyyəti" mövzusunda konfrans keçirilmişdir.

NAZİM Abbas (təxəllüsü; əsl adı və familyası Abbasov Nazim Hüseynqulu oğlu - 14.12.1938, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi - 16.09.-2000, Bakı) - kinorejissor, respublikanın Əməkdar incəsənət xadimi (1989).

Boladi kənd orta məktəbini (1956),

Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunun teatr və kino aktyoru fakültəsini (1961), LDTMKİ-nin rejissorluq fakültəsini (1972) bitirmişdir. - Azərbaycan televiziyasında rejissor köməkçisi, rejissor assistenti, rejissor, baş rejissor (1961-1979), "Bakı" televiziya studiyasının direktoru, baş rejissor (1979-1991), "Azərbaycantelefilm" Yaradıcılıq Birliyinin direktoru (1993-2000) işləmişdir.

"Reportaj haqqında reportaj" (1964), "Qızılgül solmayaydı..." (1965), "Oxu, tar!" (1968), "Sovet Azərbaycanının yarım əsrlik salnaməsi" (5-ci seriya, 1970), "Dəmirağac" (1971), "Nəsimi" (1973), "Badamlı" (1974), "Rəşid Behbudov" (1975), "Muğanda bir kənd var" (1978), "Qızıl-ağac" (1979), "Bəxtiyar Vahabzadə" (1987), "Qisas günü" (1994), "İşğal" (1994) sənədli filmlərinin, "Bizi dağlarda axtarın" (1976), "Bir az da bahar bayramı" (1979), "Dvoryakın melodiyası" (1979), "Qaçaq Kərəm" (1996) və s. bədii filmlərin rejissoru olmuşdur.

NEHRƏ - yağ hasil etmək üçün işlədilən saxsı qab. Boğazı qısa, gövdəsi iri, dibi dar, gövdəsinin yuxarı hissəsində qulpu olur.

Əsasən Lənkəranın Separadi kəndində hazırlanır. Qatığı nehrəyə töküb 1-2 saat çalxalayır. Bundan sonra hasil olan ayran vedrələrə boşaldılır, üstə yığılmış yağ dənəcikləri toplanır.

NEMƏTOV Salman Novruz oğlu (d.02.02.1928, Lənkəran rayonu, Səpnəkəran kəndi - 22.01.1995, Bakı) - mühəndis, qabaqcıl nəqliyyat işçisi.

Azərbaycan Politeknik İnstitutunu bitirmişdir (1951). Əmək fəaliyyətinə respublika Avtomobil Nəqliyyatı Nazirliyinin müəssisələrində başlamış, respublika sərnışındaşıma idarəsinin rəisi işləmişdir (1961-1963, 1982-1985). Azərənəqliyyat birliyinin rəis müavini, avtomobil nəqliyyatı şose yolları fəhlələri həmkarlar ittifaqı respublika

komitəsinin ilk sədri (1968-1981), avtonəqliyyat nazirliyinin müvafiq şöbələrin rəisi olmuşdur.

Azərbaycanda nəqliyyatın inkişafında mühüm xidmətləri vardır. Rəhbərliyi və təşəbbüsü ilə 1953 və 1955-ci illərdə Bakıdan Lənkərana yeni avtobus marşrutları, Lənkəran avtobazasının qonşu rayonlarda (Astara, Masallı, Lerik) filialları açılmış, Lənkəran avtonəqliyyat müəssisəsi iki yerə - sərnışındaşıma və yük nəqliyyatı müəssisələrinə ayrılmışdır.

SSRİ Həmkarlar İttifaqları XV və XVI qurultaylarının iştirakçısıdır.

"Şərəf Nişanı" ordeni, "Əməkdə fərqlənməyə görə" medalı ilə təltif edilmişdir.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

NƏCCAR (təxəllüsü; əsl adı Usta Məmməd-həsən Rəhim oğlu - d. 1819, Masallı rayonu, Qızılağac kəndi - 1917, Lənkəran şəhəri) - şair, "Fövçül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvü.

Mollaxana təhsili görmüşdür. Cavan yaşlarından şair kimi tanınmışdır. Klassik şeirin incəliklərinə bələd idi. Şeirlərində ictimai fikirlərini ifadə etməyə çalışmışdır. Dövlətlilərin xislətindəki tamah, acgözlük və yalan şeirlərinin tənqid hədəfi olmuşdur.

Qəzəlləri Lənkəran xanəndələri tərəfindən bu gün də oxunur. Mərsiyələr də yazmışdır.

Dülgərlik etdiyinə görə özünə Nəccar təxəllüsü götürmüşdür. Şəhərin Böyük bazar və Kiçik bazar məscidlərinin qapıları və taxta işləri Usta Məmməd-həsən Nəccarın yadigarıdır.

Şeirləri "Poetik məclislər" (*B.*, 1987) kitabında və "Söz" ədəbi jurnalında (1995, № 3-4) qəzəlləri çap olunmuşdur.

Məzarı şəhərin Kiçik bazar qəbiristanındadır. Lənkəran şəhərinin küçələrindən birinə adı verilmişdir.

NƏCCARLIQ - sənətkarlıq növü - ağac işləmə sahəsi. XX əsr Lənkəran nəccarları arasında Usta Məmmədli, şair Usta Məmməd-həsən Nəccarın adı çəkilir.

Lənkəran məscidlərində, qədim yaşayış binalarında, o cümlədən xan sarayında, Əkbərovların evində və s. binalarda Lənkəran nəccarlarının əl işləri yadigar qalmışdır.

XX əsrin ortalarında və sonrakı illərdə Hacı Ataxan Mirzəyev, oğlu Hacı Ağamirzə Mizəyev, Hacı Şahüseyn Bağirov (Lənkəran şəhəri), Hacıcağa Nəsirov, Mirəkəbər Dadaşov, Mirtalıb Dadaşov, Əliabbas Quliyev (Boladi kəndi), Xəlil Fərzullayev, Mahmud Baxşiyev, Manaf İsmayılov, Mahmudağa Məmmədov (Gərmətük), Fərzulla Hüseynov, Hətəm Hüseynov (Separadi), Səndəl Həsənov, Kərəmədi Gülbabayev, Zəfər Bayramov, Seyfulla Rzayev, Ağaddin Qurbanov (Havzava), Əbutalıb Kərimov (Vilvan) kimi tanınmış dülgər və xarratlar olmuşdur.

NƏCƏFOV Əhməd Məhərrəm oğlu (d.27.09.1932, Astara - 27.01.1989, Lənkəran) - inşaatçı-mühəndis, istehsalat qabaqcılı.

Lənkəran tikintilərində mühüm xidmətləri vardır.

Astara şəhər 1 saylı tam orta məktəbini (1949), sənaye və mülki tikintilər ixtisası üzrə Azərbaycan Politeknik İnstitutunu bitirmişdir (1958).

Əmək fəaliyyətinə Azərıtifaqın Lənkəran 2 nömrəli təmir-tikinti idarəsində iş icraçısı kimi başlamışdır (1959-1963). Sonralar Lənkəran təmir-tikinti idarəsinin müdiri (1963-1968), Lənkəran 1 nömrəli səyyar mexanikləşdirilmiş dəstəsinin rəisi (1968-1977), Sovxoz-tikinti trestinin müdiri (1977-1981), Lənkəran 5 nömrəli səyyar mexanikləşdirilmiş dəstəsinin rəisi (1981-1989) işləmişdir.

Rəhbərliyi altında Lənkəran şəhər mərkəzi kitabxanası, Göyşaban kənd Sovetinin inzibati binası, şəhərin "Qala" xiyabanında, Nizami, Zərifə Əliyeva küçələrində çoxmərtəbəli yaşayış binaları tikilmiş, Kiçik bazar məscidi və bir sıra sosial obyektlər təmir edilmişdir.

Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni (1976), "Rəşadətli əməyə görə" (1970), "Əmək veteranı" (1984) medalları, "XI beşilliyin zərbəçisi", "Sosializm yarışının qalibi" döş nişanları və fəxri fərmanlarla təltif olunmuşdur.

Üç çağırış Lənkəran şəhər Sovetinin deputatı seçilmişdir.

NƏCƏFOV Kamil Abbas oğlu (d. 10.05.1910, Lənkəran şəhəri - 22. 07.2006, Lənkəran şəhəri) - aktyor, respublikanın Əməkdar artisti (1943).

Bakı fabrik-zavod məktəbini (1926) və Bakı Teatr Texnikumunu (1932) bitirmişdir.

Səhnə fəaliyyətinə Bakının Bayıl qəsəbəsində Mustafa Mərdanovun rəhbərlik etdiyi "Şvarts" Neftçilər Klubunda başlamışdır.

İlk rolu Böyükəğa Talıblının "Kef içində" tamaşasında Cavad obrazı olmuşdur (1927). Sonralar Cənab Halle ("Tom dayının koması"), Gavə ("Dəmirçi Gavə"), Vaqif ("Vaqif", S.Vurğun), Nadir şah ("Nadir şah, N.Nərimanov"), Nəcəf ("Xırs quldurbasan", M.F. Axundov), Şirəhməd ("Prokuror", M.Əliyev) və s. rollarda oynamışdır.

Böyük Vətən müharibəsinin iştirakçısı olmuşdur. 1943-cü ildə Kerçdə ağır yaralanaraq ordudan tərxis olunmuşdur. Həmin il Lənkəran teatrında baş rejissor kimi fəaliyyətə başlamışdır.

Lənkəran teatrında opera və musiqili tamaşaların hazırlanmasına diqqət yetirmiş, quruluş verdiyi "Leyli və Məcnun", "Əsli və Kərəm", "Aşıq Qərib" kimi operalarda Məcnun, Leylinin atası, İbn Səlam, Kərəm, Keşiş, Qərib rollarında çıxış etmişdir.

Kinofilmlərə çəkilmişdir.

Rayonlararası mədəniyyət evinin bədii rəhbəri, xalq yaradıcılığı evinin direktoru, kino birliyinin rəisi (1948-1959), H. Ərəblinski adına xalq teatrının rejissoru (1959-1980), N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrının aktyoru (1980-2003) işləmişdir.

Gənc aktyor kadrlarının hazırlanmasında xidmətləri vardır.

Rayonun mədəni-kütləvi tədbirlərinin fəal iştirakçılarından olmuşdur.

NƏCƏFOV Səfərəli Rafiq oğlu (d.1973, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi) - 27.09.1993) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra Nizami adına sovxozda fəhlə işləmişdir (1990).

Hərbi xidmətinə Ukrayna Respublikasında başlamış, sonralar Azərbaycan Milli Ordu sıralarında davam etdirmişdir.

Siyasi və döyüş hazırlığı əlaçısı idi.

Ağcəbədi bölgəsində qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

NƏCƏFZADƏ Kamil Nəcəf oğlu (d. 29.12.1929, Lənkəran şəhəri - 29.06.2011, Bakı) - rəssam, Azərbaycan SSR Əməkdar incəsənət xadimi (1976), Çexen-İnquş MSSR Əməkdar incəsənət xadimi (1964), respublika Dövlət mükafatı laureatı (1980), Prezident təqaüddəsi (2009).

Ə.Əzimzadə adına Azərbaycan Rəssamlıq Məktəbini (1948) və Ümumittifaq Kinematografiya İnstitutunu (1955) bitirmişdir.

Kino və teatr rəssamlığı, həmçinin boyakarlıq sahəsində xidmətləri vardır.

"Azərbaycanfilm"in "Bir məhəlləli iki oğlan" (1957), "Uzaq sahillərdə" (1958), "Bizim küçə" (1958), "Mən rəqs edəcəyəm" (1963), "Ad günü" (1978), "Bizi bağışlayın" (1979), "Qızıl uçurum" (1980) və s. filmlərin quruluşçu rəssamı olmuşdur. Bir sıra dram tamaşalarına bədii tərtibat vermişdir.

Lənkəran mənzərələrini əks etdirən tabloları vardır. Ötən əsrin səksəninci illərində Lənkərandə rəsm sərgisi açılmışdır. Xarici ölkələrdə də rəsm əsərləri nümayiş etdirilmişdir.

Mənzərə ("Dəniz", 1955, "Dənizdə fırtına", 1958), portret ("Aktyor Əli Zeynalov", 1977, "Aktyor Həsənağa Turabov", 1978, "Yazıçı İmran Qasimov", 1979-1980), məişət ("İlk traktor", 1972, "Baharın sevinci", 1978, "Yaylaqda qoyun qırxımı", 1979-1980, "Əmək adamları", 1981) janrında tablolar çəkmişdir.

"NƏCİBLƏR" məclisi - XIX əsrdə Lənkərandə ziyalı məclisi. 1854-cü il dekabr ayının 6-da fəaliyyətə başlamışdır.

Məclisin üzvü, dövrünün tanınmış ziyalı Məmmədli Səfiyev bu barədə "Zakafkazski

vestnik" qəzetinin 1855-ci il yanvar sayında belə xəbər verir: "Axşam saat 18-də kişilər və xanımlar iclas evinə axışmağa başladılar. Qalanın mərkəzində yerləşən ev işığa qər q olmuşdu və lazımı dəbdəbə ilə bəzədilmişdi. Saat 19-da demək olar ki, bütün şəhər nücabaları məclisə toplandı. Xanımlar zövqlə geyinmişdilər və gözəllikləri ilə ətrafa nur saçırdılar. Bütün bunlar məclisə xüsusi görkəm verirdi və paytaxt şəhərlərindəki "kübar aləmi" xatırladırdı".

NƏNƏLƏR - talış folklor mahnı və rəqs ansamblı. Separadi kənd mədəniyyət evində fəaliyyət göstərir.

Gülbacı Məmmədova, Ağabacı Kərimova, Xanımbacı Quliyeva və Qızvəs Əhədova bacılarının iştirakı ilə yaradılmışdır (1988). İlk illərdə "Bacılar" adı ilə fəaliyyət göstərmişdir (1988-2004). Repertuarda qədim talış xalq mahnıları, bayatılar, el nəğmələri və s. rəqslər əsas yer tutur.

2005-ci ildən "Nənələr" adı ilə çıxış edir. 2009-cu ildən ansamblıda Xanımbacı Allahverən qızı Quliyeva, Qızvəs Allahverən qızı Əhədova, Şərəf Qulam qızı Məmmədova, Xanımbibi Qulam qızı Əzimova, Gülçöhrə Salman qızı Məmmədova, Gülbəzək Qulam qızı Kərimova çıxış edirlər.

Kollektivin rəhbəri Qızvəs Əhədovadır. Ansamblın repertuarında Azərbaycan və talış dillərində 70-dən çox xalq mahnıları və bayatılar vardır.

"Nənələr"

folklor mahnı və rəqs ansamblı

NƏQLİYYAT- insanların və yüklərin daşınması. Nəqliyyatın meydana gəlməsinin qədim tarixi vardır. Ovçuluğun inkişafı ilə əlaqədar bəzi vəhşi heyvanlar tutularaq əhliləşdirilmiş və onlardan əvvəlcə minik - yükdaşıma, sonra isə dartı qüvvəsi kimi istifadə edilmişdir. Bununla əlaqədar yolların salınması meydana çıxmışdır.

XIX əsrin axırları, XX əsrin əvvəllərində Lənkəranda əsas nəqliyyat vasitələri arabalar, furqonlar, faytonlar və atlar idi. Dağ yollarında yük daşınmasında daha çox atlardan istifadə edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının vahid nəqliyyat sisteminin tərkib hissəsi olan Lənkəran nəqliyyatı dəmiryol, avtomobil, dəniz və hava nəqliyyat növləri ilə təmsil olunmuşdur.

1933-cü ildən başlayaraq Lənkərana "Poluturka" yük maşınları gətirilmişdir. 1946-cı ildə Lənkərana 3 sərnişin avtobusu, bir il sonra daha 15 "Poluturka" yük maşını, 4 sərnişin avtobusu verilmişdir.

1946-cı il noyabrın 30-da indiki Liman şəhərində 2715 nömrəli avtomobil dəstəsi fəaliyyətə başlamış, Əlixan Qənbərov müdiri təyin edilmişdir. Şaiq Zeynalov (1955-1958), Fərman Axundov, Ağasəməd Cavadov, Əlixa Xasıyev, Mübariz Atakişiyev, Səyavuş Əhmədbəyli, Camal Hacıyev, Mirzəbaba Kərimov, Hamlet Babayev, Samid Abbasov və başqaları müxtəlif illərdə Lənkəran sərnişindəşımaya avtobazasının rəisi işləmişlər.

Lənkəran avtomobil dəstəsinin yaradılması ilə əlaqədar 1946-cı il oktyabr ayında şəhərin Böyük bazar hissəsində sürücülük məktəbi fəaliyyətə başlamışdır. Məktəbin ilk məzunlarından olmuş Fərman Ələkbərov, Cümşüd Məlikov, Əliheydər Məmmədov və başqaları 1947-ci ildə məktəbi bitirərək avtobus sürücüsü işləmişlər.

XX əsrin 50-ci illərindən başlayaraq Lənkərana yeni avtobus və təsərrüfat əhəmiyyətli yük maşınları gətirilmişdir. 1947-1998-ci illərdə Lənkəranda sürücü işləmiş Fərman Ələkbərovun məlumatına görə, 1953-cü ildə Lənkərana 10 yük maşını, bir il sonra hər birində 28 oturacaq yeri olan 10 "LiAZ" markalı avtobus, daha sonra 10 "ZİS - 150" markalı yük maşını gətirilmişdir.

1953-1955-ci illərdə Bakıdan Lənkərana, Astaraya və Lerikə yeni avtobus marşrutları açılmışdır.

1969-cu ildə avtobus və taksi maşınları daxil olmaqla Lənkəran sərnişindəşımaya avtobazası təşkil edilmiş və şəhərin Qalayçılar məhəlləsinə köçürülmüşdür.

1980-cı ilin ortalarında Lənkəran avtomobil nəqliyyatı istehsalat birliyi yaradılmış, 1998-ci il aprel ayında "Lənkəran-sərnişin" Açıq Tipli Şəhmdar Cəmiyyətinə çevrilmişdir. Şəhərlərarası avtobus nəqliyyatı "Lənkəran-ekspres" Açıq-Tipli Şəhmdar Cəmiyyətində cəmləşmişdir (1998-ci ildən).

1991-ci il may ayında şəhərin İnşaatçılar qəsəbəsində yeni taksi parkı salınmış və müstəqil fəaliyyət göstərmişdir.

Lənkəran iqtisadi rayonunda olan yük avtomobillərinin 29,6 faizi, respublika üzrə yük avtomobillərinin 2,7 faizi Lənkəran rayonunun payına düşür. Sərnişin minik avtomobillərinin sayı Lənkəran iqtisadi rayonu üzrə 26,4 faiz, respublika üzrə 1,3 faiz təşkil edir.

Rayonda şəxsi minik avtomobillərinin sayı 15 mindən çoxdur (2016). Hər 100 ailədən 26-sı şəxsi minik avtomobilinə malikdir.

Avtomobil nəqliyyatı ilə sərnişin dövriyyəsi Lənkəran iqtisadi rayonunun 56,2 faizini, ölkə üzrə 1,8 faizini təşkil edir.

NƏRİMANABAD - Lənkəranda şəhər tipli qəsəbə. Rayon mərkəzindən 16 km şimalda, Sara (Sarı) yarımadasında yerləşir.

Dövlət və ictimai xadim Nəriman Nərimanovun şəərəfinə adlandırılıb. 1953-cü ilədək Sara qəsəbəsi kimi tanınıb. Saranın əvvəlki adına Qazonnu deyilirdi.

Xəzərin səviyyəsinin enməsi nəticəsində ada materiklə birləşmiş, onu yarımada vəziyyətinə gətirmişdir.

Sara adasında Üzümpçülük qəsəbəsinin indiki ərazisində gəmilərə nəzarət etmək məqsədilə gömrük məntəqəsi yaradılmışdır (1902). Həmin illərdə burada balıq vətəgələri olmuşdur. Salyandan, Masallının Qızılağac və Yeddioymaq kəndlərindən vətəgələrdə işləməyə gəlmişlər. Adanın qaynar həyatını təmin etmək, işçi qüvvə-

sini artırmaq məqsəilə Rusiyanın ayrı-ayrı quberniyalarından da buraya köçürülənlər olmuşdur.

Şimal-şərqdən Balıqçılar qəsəbəsi ilə həmsərhəddir. Xəzər dənizi ilə Bala dəniz əhatəsindədir.

Ərazisi 998 hektar, əkin sahəsi 390 hektardır. 400 hektarı həyətyanı sahə təşkil edir.

Əhalisi 5059 nəfərdir, 2605 nəfəri qadındır, 27 nəfəri "Qəhrəman ana"dır (2017). 1044 ailə təsərrüfatı var.

Əhali əsasən üzümçülük, balıqçılıq və heyvandarlıqla məşğuldur.

1953-cü ildə ada ilə Port-İliç (indiki Liman) şəhərini birləşdirən magistral yol çəkilmişdir. Həmin il qəsəbədə balıqçılıq kolxozu yaradılmışdır. Kolxoz təsərrüfatının ilk sədri İmanverdi Sadıqovdur.

Nərimanabad qəsəbə XDS İcraiyyə Komitəsi 1946-1992-ci illərdə fəaliyyət göstərmişdir. Abı Rəsulov (1946-1952, 1969-1984), Məhərrəm Mustafayev (1952-1957), Qoldman Ruvin (1957-1969), Asif Əliyev (1984-1986), Tahir Məmmədov (1986-1987), Təvəkkül Nəcəfov (1987-1992) müxtəlif illərdə qəsəbə Sovetinin sədri işləmişlər.

1992-ci il fevral ayında şəhər icra hakimiyyətinin ərazi vahidliyi yaradılmış, Qabil Məmmədov (1992-1997), Ağamirzə Ağayev (1997-ci ildən) qəsəbə icra nümayəndəsi işləmişlər.

Qəsəbədə N.Nərimanov adına balıq kombinatı, Qızılağac Dövlət qoruğu, balıqartırma təsərrüfatı, 4 məktəb, 2 məscid, 2 mədəniyyət evi, 2 poçt şöbəsi, 2 ATS, xəstəxana, məişət evi və s. sosial obyektlər vardır.

Qəsəbə bələdiyyəsi 2000-ci il yanvar ayından fəaliyyət göstərir. Ruslan Mikayılov (2000--2009), Rauf Nəsirov (2010-cu ildən) bələdiyyənin sədri işləmişlər.

NƏRİMANABAD qəsəbə məktəbi - 1907-ci ildə təşkil edilmişdir (*Azərbaycan MDTA, fond 309, siyahı 1, iş 890*).

Məktəbdə rus və Azərbaycan bölmələri olmuşdur. Əvvəl Üzümpçülük massivində, köhnə binada yerləşmiş, 1932-ci ildə indiki binaya köçürülmüşdür.

1936-cı ildən natamam, 1951-ci ildən tam orta məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

Viktor Steklov, Pavel Popov (1936-1943), Cəbrayıl Səttarzadə (1944-1947), Rüstəm Təmrazlı, Rüstəm Kərimov, Rəhim Mahmudov, Xəlil Məmmədov, Nəcəfxan Məmmədov, Hidayət Əzimov, Rahim Kələntərli (1960-1962), Bahadır Şərifov (1962-1969), Ayaz Əhmədov (1969-1972), Həzi Əliyev (1972-1975), Tofiq Fərzulayev (1975-1990), İman Mikayılov (1990-2011), Elmira Rzayeva (2011-ci ildən) müxtəlif illərdə məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəbdə 389 şagird oxuyur, 49 müəllim dərş deyir (2017).

Məktəbin 80 illik yubileyi rayon səviyyəsində geniş qeyd edilmişdir.

NƏRİMANABAD kənd məktəbi - 1937-ci ildə ibtidai məktəb kimi fəaliyyət göstərmiş. 1974-cü ildə tam orta məktəbə çevrilmiş.

M.A.Balamirzə (1937-1947), Yəhya Hüseynov (1947-1955), Rüstəm Kərəmov (1955-1959), İbad Məmmədov (1960-1970), Həzi Əliyev (1970-1972), İman Mikayılov (1972-1985), Qubad Abdullayev (1985-2012), Məlik Abışov, Şəhla Talibi və başqaları müxtəlif illərdə məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəbdə 243 şagird oxuyur, 25 müəllim dərş deyir (2017).

Ədəbiyyat: Ə.Əliyev, G.Bağırov. 70 yaşlı məktəb, LDU, 1999.

NƏRİMANABAD-1 poçt şöbəsi - 1950-ci ildə təşkil edilmişdir.

Həmdulla Ağayev (1968-1996), İbrahim Ağayev (1996-2004), Zöhrab İbrahimov, Fəriz Babazadə və başqaları müxtəlif illərdə poçt şöbəsinin müdiri işləmişlər.

Züleyxa Səttarzadə, Mehriban Səmədova, Kifayət Şükürova, Bəyim Ələkbərova, Sona Əhmədova və başqaları müxtəlif illərdə poçtalyon kimi fəaliyyət göstərmişlər.

Nərimanabad kəndində 150, Üzümpçülük sovxozunda 100 nömrəlik ATS quraşdırılmışdır.

NƏRİMANABAD - 2 poçt şöbəsi - 1932-ci ildən fəaliyyət göstərir. İlk illərdə burada Rusiyanın Kuban vilayətindən olan Afanasi Dancelçenko və ömür yoldaşı Mariya işləmişlər.

1962-ci ildə poçt şöbəsi yeni binaya köçmüş, Məhərrəm Səmədov şöbənin rəisi təyin edilmişdir. Sonrakı illərdə Yusif Şıxıyev (1996-2002), Ədalət Həmidov (2003-2004), Ruslan Abışov, Ədalət Həmidov və başqaları müxtəlif illərdə poçt şöbəsinin rəisi işləmişlər.

Qəsəbədə 512 nömrəlik ATS fəaliyyət göstərir (2007).

NƏRİMANOV Nəriman Nəcəf oğlu (d.14.04. 1870, Tiflis - 19.03.1925, Moskva) - ictimai-siyasi

və dövlət xadimi, yazıçı-publisist, həkim.

1920-ci il aprelin 27-də, Azərbaycanda Sovet hakimiyyətinin qələbəsi ərəfəsində Azərbaycan İnqilab Komitəsinin, sonra isə Azərbaycan SSR XKS-nin sədri seçilmişdir.

N.Nərimanov SSRİ-nin I Sovetlər qurultayında (1922, dekabr) yaradılmış MİK-in ilk sessiyasında ZSFSR-dən SSRİ MİK-nin sədri seçilmişdir. SSRİ-nin ilk Konstitusiyasının hazırlanmasında yaxından iştirak etmişdir.

Lənkəranda aparılan sosial, iqtisadiyyat və mədəni-quruculuq işlərinə yaxından kömək göstərmişdir. Azərbaycanda Sovet hakimiyyətinin ilk illərində o, Lənkəranda dövlət məhsullarının tədarükü məntəqəsinin yaradılması haqqında xüsusi dekret imzalamışdır (7 may, 1920).

1921-ci il iyulun 25-də Lənkəranda olarkən əhali ilə görüşmüşdür. Rayon mərkəzindən 8-9 km aralı yerləşən İbadi və Anconi istisu bulaqlarına baxmış, bu yerlərin kurort zonasına çevriləcəyini bildirmişdir.

Həmin il iyulun 27-də Lənkəranda 28-ci atıcı diviziyasını qəbul etmişdir. Diviziyaya Qırmızı Bayraq ordeni təqdim etmişdir. Lənkəran həbsxanasında olan günahsız insanları buraxdırmışdır.

Lənkərana gəlişi ilə əlaqədar fotosəkil tarixdiyarşünaslıq muzeyində saxlanılır. Muzeydə rayonun Şilavar kəndindən olan İmran Sadıqovun N.Nərimanov, S.Orconikedze, M.D.Hüseynov, Ə.Qarayev və başqaları ilə çəkilmiş şəkli də vardır.

Lənkəranda N.Nərimanov adına şəhər tipli qəsəbə və küçə vardır.

NƏSİRBƏYOV Şirəlibəy Nəsirbəy oğlu (d.1808, Lənkəran şəhəri - 1879, Lənkəran şəhəri) - tarzən, "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvü.

Təhsilini Lənkəran mədrəsələrində almış, fars, ərəb və rus dillərində oxuyub yazmışdır. Cavan yaşlarından toylarda tar çalmış, kiçik ticarətlə, xüsusilə saat alış-verişi ilə məşğul olmuşdur. Dövrünün ziyalıları ilə, həmçinin böyük şair Seyid Əzim Şirvani ilə məktublaşmışdır.

Məzarı şəhərin Böyük bazar qəbiristanındadır.

Ədəbiyyat: S.Ə. Şirvani. Seçilmiş əsərləri, II cild, B., 1969, səh. 323-325.

NƏSİRLİ Qəzənfər İbrahim oğlu (d.12.04. 1910, Lənkəran şəhəri - 10.03.1991, Lənkəran şəhəri) - istehsalat qabaqcılı, ictimai xadim.

Lənkəran şəhər ikidərəcəli məktəbi (1929), Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu (1935) bitirmişdir.

1926-cı ildə Lənkəranda təşkil olunmuş "Canlı qəzet" in fəal üzvlərindən olmuş, teatr tamaşalarında iştirak etmişdir. Əmək fəaliyyətinə 1930-cu ildə rayon mərkəzi kitab-

Azərbaycan KP MK-nun birinci katibi Heydər Əliyev Qəzənfər Nəsirliyə Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni təqdim edərkən (1973)

xanasında başlamışdır. Böyük Vətən müharibəsindən sonra Lənkəran suvarma sistemləri idarəsində baş hidrotexnik, həmin idarənin rəisi (1950-1959), Lənkəran Rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri (1959-1963), maşın-meliorasiya stansiyasının direktoru (1963-1978) vəzifələrində işləmişdir.

Qırmızı Əmək Bayrağı (1973) ordeni və medallarla təltif edilmişdir.

NƏSİRLİ Müzəffər İbrahim oğlu (d. 1902, Lənkəran rayonu, Şağlaküçə kəndi - 03.03.1944, Masallı rayonu) - müəllim, tədqiqatçı, folklorşünas, "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetinin ilk məsul katibi (1931).

Azərbaycan Dövlət Pedagoji İnstitutunu (1936) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə müəllim işləməklə başlamışdır. Sonralar Azərbaycan Öyrənmə Cəmiyyəti Lənkəran şöbəsinin katibi (1929-1931), "Qızıl Talış" (indiki "Lənkəran") qəzetinin məsul katibi (1931-1934) işləmişdir.

Xalq ədəbiyyatının gözəl bilicisi və təbliğatçısı olmuş, 1929-cu ildə talış dilində "Səvodin bərbən" (Savadlı olun), 1930-cu ildə isə şair Zülfüqar Əhmədzadə ilə birlikdə məktəblər üçün dərsliklər yazmışdır. Coğrafiya dərsliyini Azərbaycan dilindən talış dilinə tərcümə etmişdir.

Şərqsünas-alim, professor B.V.Miller, Azərbaycan Elmi Tədqiqat İnstitutunun əməkdaşı, professor V. Xulufu ilə talış dilinin tədqiqi, folklor nümunələrinin toplanması ilə əlaqədar elmi ekspedisiyalarda iştirak etmişdir.

1937-ci ildə repressiya olunaraq, 7 il müddətinə həbsə məruz qalmışdır. Sonralar ittihamnamənin əsassız olduğu aydınlaşmış, 1940-cı il martın 5-də azad edilmişdir. Həbsdən buraxıldıqdan sonra Bakıda müəllimlik etmiş, Maştağa Xalq Maarif Şöbəsinin uşaq evləri bölməsində tərbiyəçi-müəllim (1940-1941), Masallı şəhər 1 sayılı orta məktəbində tədris işləri üzrə direktor müavini işləmişdir (1941-1944).

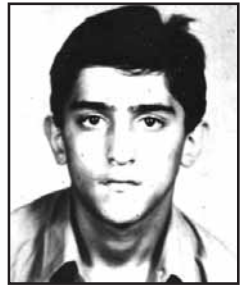
Lənkəranda adına küçə vardır.

NƏSİROV Əkbər Ramiz oğlu (d.05.09.1973, Lənkəran rayonu, Tütəpeştə kəndi - 09.01.1993) - kiçik leytenant, Qarabağ şəhidi.

Şürük kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra kənddəki təsərrüfatda fəhlə işləmişdir. 1992-ci ildə Milli Ordu sıralarına çağırılmış, Laçın uğrunda döyüşlərdə iştirak etmişdir.

Tərtər döyüşlərində qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

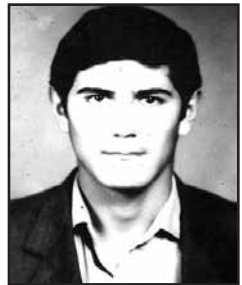
Məzarı kənd qəbiristanındadır.

NƏSİROV Füzuli Əvəz oğlu (d. 15.12.1973, Lənkəran rayonu, Talışlı kəndi - 30.03.1994) - Qarabağ şəhidi.

Haftoni qəsəbə orta məktəbini bitirdikdən sonra təsərrüfatda fəhlə işləmişdir. 1992-ci ildə Milli Ordu sıralarına çağırılmışdır. Laçın, Ağdam döyüşlərində iştirak etmiş, Füzuli rayonu uğrunda döyüşdə aldığı yaradan həlak olmuşdur.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

NƏSRƏDDİN şah (d. 1831, İran - 01.05.1896, Tehran) - İran şahı (1848-1896). Qacarlar sülaləsindəndir. Lənkəranda olmuşdur (1865). Lənkəranın Girdəni kəndindən olan Mirzə Əhməd Kəmin şahə həsr etdiyi şeirinə görə qiymətli hədiyyə ilə mükafatlandırılmışdır.

Şah sonra Şamaxıya səfər etmişdir. Seyid Əzim Şirvani şahın Şamaxıya gəlişi münasibətilə "Nəsrəddin şahın həcvi" şeirini yazmışdır.

Nəsrəddin şah Şamaxıya səfəri zamanı Lənkəranın Sütəmurdov kəndindəki Şahbağında istirahət etmişdir.

Ədəbiyyat: S.Ə.Şirvani. Əsərləri, II cild, B., 1969.

NƏSTƏLİQ - ərəb əlifbası ilə yazılan bədii xətt növü. Orta əsr müəllifləri Azərbaycan xəttatı Mir Əli Təbrizini bu xəttin yaradıcısı hesab edirlər.

Lənkəranda XIX əsrdə "Fövcül-füsəha" şairləri arasında da bu xətt yayılmışdı. Xüsusilə

Mirzə İsmayıl Qasir, Mirzə Əhməd Kəmin, Nurulla Talışi və başqaları nəstəliq xəttindən istifadə etmişlər.

NƏT - klassik Yaxın və Orta Şərq, həmçinin Azərbaycan ədəbiyyatında lirik şeir növü. Qəsidə formasında yazılır və giriş hissəsi Peyğəmbərin (s.ə) tərifilə başlanır. "Fövcül-füsəha" məclisi üzvlərinin yaradıcılığında istifadə edilmişdir.

NƏVVAB Mir Möhsün Hacı Mirəhməd oğlu (d.1833, Şuşa - 1918, Şuşa) - şair, filoloq, rəssam, xəttat və musiqişünas.

"Məclisi-fəramüşan" ədəbi məclisinə başçılıq etmiş, Şuşada qiraətxana, "Üsuli-cədid" məktəbi, mətbəə və cildxana açmışdır. XIX əsrdə Lənkəranda fəaliyyət göstərən "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvlərilə məktublaşmışdır.

"Təzkireyi-Nəvvab" əsərində Mirzə İsmayıl Qasirə həsr etdiyi şeir vardır. Nəvvabın və Xurşudbanu Natəvanın bir sıra şeirlərinə M.İ.Qasir də nəzirələr yazmışdır.

Nəvəsi Şamil Sadıqov uzun illər Lənkəranda yaşamış, şəhər 1 sayılı orta məktəbində və Lənkəran Pedaqoji Texnikumunda fizikadan dərs demişdir. Nəticələrindən bir neçəsi Lənkəranda yaşayır və fəaliyyət göstərir. Sabirabad rayonunda yaşayan nəticəsi Nəzakət xanım SSRİ Ali Sovetinin deputatı olmuşdur. Nəticəsi Nəvvab Sadıqov babasının adını daşıyır. O, N.Nərimanov adına Azərbaycan Tibb Universitetini bitirib. Bəstəkarlıqla da məşğul olur. Mahnıları televiziya da səslənir.

NƏZƏROV Mikayıl Alxas oğlu (d. 28. 05. 1962, Lənkəran rayonu, Parakənd qəsəbəsi - 21.08.1993) - təqim komandiri, Qarabağ şəhidi.

Parakənd qəsəbə orta məktəbini bitirmişdir (1978). Milli Ordunun yarandığı ilk günlərdən onun tərkibində olmuşdur.

Kəlbəcər, Ağdam, Laçın uğrunda döyüşlərdə iştirak

etmişdir. Xocavənd uğrunda döyüşdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Lənkəranın Şəhidlər xiyabanında basdırılmışdır.

NƏZƏROVA Ofelya İzzət qızı (d. 25.04. 1963, Lənkəran rayonu, Girdəni kəndi) - şair, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (2014).

Girdəni kənd orta məktəbində oxuyarkən ədəbiyyata maraq göstərmiş, şeirlər yazmışdır. İlk şeiri Lənkəranda çıxan "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində dərc olunmuşdur. Sonralar "Azərbaycan gəncləri", "Aşkarlıq" qəzetlərində, "Söz", "Şəfəq" jurnallarında və digər mətbuat orqanlarında şeir və publisistik yazıları verilmişdir.

İlk kitabı 2009-cu ildə çap olunmuşdur. "Ömür tənha qoymaz məni" adlanan bu kitab diqqəti cəlb etmiş, şeirlərinə mahnılar bəstələnmişdir. Mahnılardan nümunələr diskə yazılaraq, kütləvi şəkildə yayılmışdır. Həyat fəlsəfəsi, vətənpərvərlik, pak sevgi şeirlərinin əsasını təşkil edir, insanları qurub-yaratmağa səsləyir.

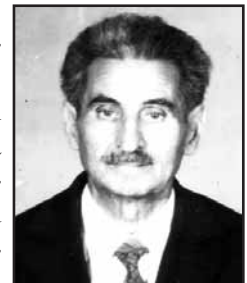
Oğlunun xidmət etdiyi hissədə əsgərləri ayıq-sayıq olmağa çağırmış, kitablarından nümunələr hədiyyə etmişdir.

"Qızıl qələm" (2016) və "Araz" (2017) ədəbi-bədii media mükafatçısıdır.

Əsərləri: Ömür tənha qoymaz məni, B., 2009; Dənizin səsi gəlir, B., 2010; Vətənə oğul gərək, 2014; Görən nə var bu sevgidə, B., 2014.

NİFTİYEV Cənəli Yusif oğlu (d.01.07.1926, Yardımlı rayonu, Bərcan kəndi-08.03.2016, Lənkəran şəhəri) - zootexnik, respublikanın Əməkdar zootexniki (1979).

Orta məktəbi bitirdikdən sonra Yardımlı rayonunda müəllim işləmişdir (1942-1944). Sonra S.Ağamalıoğlu adına Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu bitirmişdir (1948).

Yardımlı rayon kənd təsərrüfatı idarəsində baş zootexnikin müavini və baş zootexnik (1948-1955), Yardımlı Rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri (1955-1959), müxtəlif təsərrüfatlarda zootexnik (1959-1965), Bərcan kəndində kolxoz sədri (1965-1971) işləmişdir.

1971-2000-ci illərdə Lənkəran rayonunun müxtəlif təsərrüfatlarında, o cümlədən aqrar-sənaye birliyində heyvandarlıq şöbəsinin müdiri, baş zootexnik, arıçılıq sovxozunda baş mütəxəssis vəzifələrində çalışmışdır.

Azərbaycan KP XXI-XXIII qurultaylarının nümayəndəsi olmuş, Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni və medallara təltif olunmuşdur.

NİL - ağac növü. Hündürlüyü 40 metrə çatır. Ona azat (*bax* Azat) ağacı da deyilir. Düzən sahələrdə, qəbiristanlıqlarda, ziyarətqah yerlərində daha çox təsadüf edilir. Qədimdə başdaşı kimi istifadə edilmişdir.

Lənkəran bölgəsində oduncağından qəbrə düzülür. Qabığı hamar və tünd bozdur. Xırda çiçəkləri olan çoxillik bitkidir. Şaxtaya davamsızdır. Lənkərandə yaşı 500 və daha çox yaşı olan nil (azat) ağacları var.

NOTARIAT, notarius idarələri (mirzə, katib) - əqdlərin təsdiqini, vərəsəlik hüquqlarının rəsmiləşdirilməsini, vətəndaşların, idarə və müəssisələrin hüquqlarını qoruyan və s. funksiyaları həyata keçirən orqanlar sistemi.

Lənkərandə inqilabdan əvvəl notariat vəzifəsini yerinə yetirən dövlət idarələri olmuşdur. Ziya Axundov, Hacı Mirmustafa Talışinski, Mirzə Sadıq bəy Mehmandarov və başqaları inqilabdan əvvəl bu vəzifəni yerinə yetirmişlər.

Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti illərində fəaliyyəti daha da genişləndirilmişdir.

Lənkərandə iki notariat kontoru fəaliyyət göstərmişdir. Lənkəran 1 saylı notariat kontoru 1922-ci ildən, 2 saylı notariat kontoru 1970-ci illərin əvvəllərindən fəaliyyət göstərir.

"Notariat haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunun qəbul edilməsi notariat fəaliyyətinin tənzimlənməsi sahəsində mühüm addım olmuşdur (26.11.1999).

NOVRUZ bayramı - qədim xalq bayramı. Fars dilində "Yeni gün bayramı" adlanır. Həmin gün gecə və gündüz bərabərleşir. Bu, mart ayının 21-22-nə təsadüf edir.

Ölkəmiz müstəqillik əldə etdikdən sonra Novruz rəsmi el bayramı kimi qeyd edilir. Bayram ərəfəsində evlərdə, həyət-bacalarda, küçə və meydanlarda abadlıq, təmizlik işləri aparılır. Ağac əkilir, yaşıllıqlara qulluq göstərilir, bayram süfrəsinə məxsus yeməklər tədarük edilir.

Lənkərandə novruz bayramı qarşısındakı çərşənbə axşamı süfrəyə ziyad balığı, tərə, qovurğa, "s" hərfi ilə başlayan 7 adda tam (səməni, sumaq, sirkə, sib - alma, sındı-iydə, sarımsaq və simuzər-bişmiş balığın ağzına qoyulmuş qızıl-gümüş) düzülür. Ev sakinlərinin sayına şam yandırılır. Çərşənbə axşamı həyətlərdə yeddi yerdə tonqal yandırılır və ailə üzvləri üzərindən atılırlar. Adamlar təzə paltar geyinir, bayram günləri bir-birlərinə qonaq gedirlər. Uşaqlara qırmızı yumurta hədiyyə edilir, küsülülər barışdırılır. Qohum-qonşular bir-birinə bayram nemətlərindən sovqat göndərirlər. Rəvayətə görə, insanlar hələ yaranmamışdan əvvəl novruz günü olmuşdur.

Bir sıra müqəddəs və xoşagəlmə hadisələr novruz günü baş vermişdir. Məsələn, Həzrəti Məhəmməd Peyğəmbər (s) həmin gün dünyaya gəlmiş, Həzrəti Əli (ə) həmin gün xəlifəlik məqamına çatmışdır.

NURİYEV Əsəd Nuru oğlu (d. 04.06.1953, Lənkəran rayonu, Şilavar kəndi) - mühəndis-texnoloq, texnika elmləri namizədi (2004), dosent (2008).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1969), Bakı Yeyinti Sənaye Texnikumunu (1971), Krasnodar Politeknik İnstitutunu (1979) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran konserv kombinatında usta kimi başlamış (1979-1980), sonralar Lənkəran Kənd Təsərrüfatı Texnikumunda müəllim işləmişdir (1980-1994).

1994-cü ildən Lənkəran Dövlət Universitetində çalışır. İqtisadiyyat fakültəsində dekan müavini (1995-2001), fakültənin dekanı (2007-2008) olmuşdur.

Gürcüstan Respublikasında "Çay istehsalının texnologiyası" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək, texnika elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır (2004).

"Çayın kimyası və emalının texnologiyası" dərslik kitabının (B., 2009), 4 proqram və metodik vəsaitin, 51 elmi məqalənin müəllifidir.

İdmanla da məşğul olur. Şahmat üzrə SSRİ idman ustalığına namizəddir (1983).

NURULLAYEV İlkin Sədaqət oğlu (d.07.12.1967, Lənkəran rayonu, Şıxəkəran kəndi) - hüquqşünas, hüquq elmləri namizədi (2008).

1984-cü ildə kənddəki orta məktəbi əla qiymətlərlə bitirərək, Xarkov Dəniz Yol Akademiyasına daxil olmuşdur. Ali məktəbi 1989-cu ildə qurtardıqdan sonra Ukrayna Respublikası Milli Hüquq Akademiyasına daxil olmuş, oranı 1995-ci ildə başa çatdırmışdır.

1990-cı ildən Ukrayna Daxili İşlər Nazirliyi Cənub Yolları İdarəsində işləyir. 2006-cı ildən nazirliyin Cənub Yolları İdarəsi rəisinin birinci müavini, milis polkovnikidir.

Elmi işini 2008-ci ildə Ukrayna Milli Hüquq Akademiyasında müdafiə edərək hüquq elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

Ukraynada fəaliyyət göstərən Azərbaycan diasporunun fəal üzvlərindəndir. Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında xidmətləri vardır.

20-dən çox elmi məqalənin müəllifidir.

NURULLABƏYOV İbadullahbəy Nurullahbəy oğlu (d.1848, Lerik rayonu, Cəngəmiran kəndi - 17.12.1922, Cəngəmiran kəndi) - keçmiş Lənkəran qəzasının pristavı, qəza inqilab komitəsinin katibi (1920).

Azərbaycanın ilk generallarından biri, Orenburqda diviziya komandiri olmuş Ağacanbəy

Cəngəmiranskinin kiçik qardaşıdır.

İlk təhsilini mollaxanada almış, sonra Ərdəbildə ali ruhani məktəbində oxumuşdur. Atasının vəfatından sonra təhsilini yarımçıq qoymuşdur. Oradan qayıtdıqdan sonra Lənkərandakı II dərəcəli qəza gimnaziyasına qəbul olunmuşdur. Yaxşı oxuduğuna görə, üç il müddətinə zəmanətlə Tiflisə göndərilmiş, şəhər valisinin yanında işləmişdir. Bilik və təşkilatçılıq bacarığı nəzərə alınaraq Lənkəran qəzası sərhəd məsələləri üzrə müfəttiş və Zuvand (Lerik) - Vərgədüz (Yardımlı) mahalına pristav təyin olunmuşdur.

Lənkəran, Astara, Masallı, Lerik və Yardımlı rayonlarının mədəni-iqtisadi həyatında iştirak etmişdir. Lənkəran-Lerik yolunun və Lerikə ilk telefon xəttinin çəkilişinə kömək göstərmişdir.

Hökumət adamı olsa da, xalqın mövqeyində dayanmış, son dərəcə maarifpərvər olmuşdur. İmkansızlara əl tutmaq, yol çəkdirmək, körpü salmaq sevimli işi olmuş, Lənkəranın abadlığına diqqət yetirmişdir.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə Lənkəran həbsxanasının rəisi işləmişdir.

1921-ci ilin iyun ayında Lənkəran qəza fəvqəladə komissarlığının Vərgədüz bölgəsi üzrə komissarı təyin edilmişdir. Daha sonralar qəza Hərbi İnqilab Komitəsində, Lənkəran şəhər təsərrüfatında məsul vəzifələrdə çalışmışdır.

Bu gün də xatirələrdə yaşayır.

Lerik tarix-diyarşünaslıq muzeyində həyat və fəaliyyətini əks etdirən guşə yaradılmışdır.

BİLİRSİNİZMİ?

Lənkəranlı maarifpərvər Əhməd Qurbanov Bakıdakı keçmiş Qasım İsmayilov küçəsindəki 121 nömrəli evinin bir hissəsini məktəb açmaq üçün qayın Süleyman Sani Axundova bağışlamışdır.

Vaxtilə Süleyman Sani məktəbi adlanan bu bina V.İ.Lenin adına Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun yataqxanası, Bakı Əczaçılıq Texnikumu olmasına baxmayaraq bu gün də Süleyman Sani məktəbi adlanır.

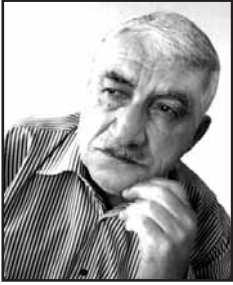
O

O – Azərbaycan əlifbasının 21-ci hərfi. Sözün əvvəlində, ortasında və sonunda işlənir.

OXŞAMA - bu söz iki mənada işlənir. Birinci mənada məzmunca laylaya yaxın olub, körpələrini əzizləyən anaların xüsusi ahənglə oxuduları bayatı və ya digər şeir formasıdır.

İkinci mənada hüzn məclislərində oxunan ağılar nəzərdə tutulur.

OQTAY Zəka (təxəllüsü; tam adı və familiyası Vəliyev Oqtay Zəkəriyyə oğlu - 16.10.1945, Lənkəran rayonu, Sütəmur-dov kəndi) - şair, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2007).

Orta təhsilini doğma kəndində almışdır (1961). Həzi Aslanov adına sovxozda (1961-1964), "Xəzər" gülçülük sovxozunda (1968-1977), Lənkəran 2 saylı çay fabrikində (1977-1990) fəhlə işləmişdir.

Bədii yaradıcılığa orta məktəb illərindən başlamışdır. "Qarabağda" adlı ilk şeiri "Lənkəran" qəzetində çap olunmuşdur (1989).

Vətənə, torpağa məhəbbət, vətənpərvərlik, dinə, imana qayıdış yaradıcılığının əsasını təşkil edir.

Əsərləri: Təxəyyüldən doğan günəş, B., 2005; Yaddaşlarda qalan səda, B., 1998; Arxadan görünən gələcək, B., 2008; Cəftərəzə, B., 2012.

OLEARİ Elsleger Adam (d.16.08.1603, Saksoniya - 23.02.1671, Qottorp, Şlezviq) - alman alimi.

Leypsiq Universitetində dərs demişdir.

Almaniyada Holşteyn Hersoqonun Sarayında xidmətdə olarkən Moskvaya və Səfəvilər dövlətinə səyahəti zamanı 1638-ci ildə Lənkərana gəlmiş, bu yerlər haqqında maraqlı məlumatlar əldə etmişdir. 1643-cü ildə yazdığı xatirələrində Lənkəran sözünün mənşəyi, məşhur şəxsiyyət-

ləri, təbiəti, təsərrüfatı haqqında xəbər vermişdir. Xatirələrində Şıxəkəran kəndinin adını çəkir və yazır ki, Şeyx Zahidanda məşhur Şeyx Səfinin keçmiş müəllimlərindən Şeyx Zahid adında alim bir şəxs yaşamışdır. A. Oleari həm də qeyd edir ki, Şindan dağında Şeyx Zahidin kəndi vardır (*A.Oleari. Opisanije puteşestviya i obratno. SRb., 1906. səh.702-704.*) A.Oleari qeyd etmişdir ki, ərədbilli Şeyx Səfi 7 il Şeyx Zahidin yanında qalmış, ondan çox şey öyrənmişdir.

OLİMPİYA İdman Kompleksi - 2003-cü il oktyabrın 9-da istifadəyə verilmişdir.

Açılışında o vaxtlar respublikanın Baş naziri olmuş, Milli Olimpiya Komitəsinin sədri İlham Əliyev iştirak etmişdir.

Rayonun Sütəmur-dov kəndində, Xəzərin sahilində yerləşir.

Kompleksə 2500 yerlik futbol meydançası, mini-futbol, həndbol, basketbol, voleybol, trenajyor, aerobika və gimnastika zalları, iki tennis kortu, qaçış zolağı, 42 yerlik mehmanxana, qonaq evi və s. daxildir.

Kompleksdə müxtəlif beynəlxalq idman yarışları, o cümlədən ağırliqqaldırma üzrə dünya çempionatı keçirilmişdir (2012).

2017-ci ildən yenidən qurulur.

Lənkəran Olimpiya Kompleksi (2010)

"OLİMPİYA İdman Klubu" - ağır atletika üzrə idmançılar hazırlayan idman təşkilatı. Ağır Atletika Federasiyası rəyasət heyətinin üzvü, respublikanın Fəxri bədən tərbiyəsi və idman işçisi Vaqif Məmmədovun rəhbərliyi ilə fəaliyyət göstərmişdir (1994-2012).

Klubun 30-dan çox üzvü vardır (2016). Klubun yetirməsi idman ustası Tofiq Heydərov 1996-cı ildə Atlanta Olimpiadasının ağır atletika yarışında iştirak etmişdir. Turan Mirzəyev Sidney və Afina olimpiadalarının iştirakçısıdır. Teymur Əliquliyev yeniyetmələr arasında keçmiş SSRİ birinciliyində qızıl medal qazanmış, Rəsim Orucov beynəlxalq turnirin qalibi olmuşdur.

OMAC - undan hazırlanmış yemək. İki ovuc miqdarında un isladılır. Əlin içərisində ovuşdurub xırda yumrular əmələ gətirilir. Yumruları sini qaba düzülür. Qazandakı su qaynayan zaman duz əlavə edilir. Omacın bişməsinə az qalmış əvvəlcədən yağda qovrulmuş soğandağı töküüb qarışdırırlar.

Suyun əvəzinə bəzən yumurta da işlədilir.

ORUCOV Oqtay İmran oğlu (d.09.07.1942, Lənkəran şəhəri) - şərqşünas, yazıçı, tərcüməçi, kinorejissor, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (1970).

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1958), Azərbaycan Dövlət Universitetinin şərqşünaslıq fakültəsini (1964), Azərbaycan EA Yaxın və Şərq Xalqları İnstitutunun aspiranturasını (1969) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Lənkəranda müəllim işləməklə başlamış (1964-1966), sonralar Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatında tərcüməçi (1966-1967), C.Cabbarlı adına "Azərbaycanfilm" kinostudiyasında ssenarist (1969-1972), Azərbaycan Yazıçılar İttifaqında nəşriyyat şöbəsinin müdiri (1972-1973), Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri Komitəsində redkollegiyanın üzvü (1973-1981) olmuşdur. Sonra Türkiyədə İsgəndərun şəhərində dəmirçilik fabrikində tərcüməçi (1982-1985), Azərbaycan Televiziya və Radio

Verilişləri Şirkətinin türk redaksiyasında redaktor (1985-1989) işləmişdir.

Bədii yaradıcılığa 1965-ci ildən başlamışdır.

"Nədimin həyat və yaradıcılığı" mövzusunda elmi məqalələri çap olunmuşdur.

Ssenarisi əsasında "Xatirələr sahili" (1972), "Bizim küçənin cavanları" (1974), "Qeyri-adi ov" (1976), "Körfəzdə küləklər əsir" (1977), "Kənd əhvalatı" (1987), "Bir yerdə olan zaman..." (1979) bədii filmləri, "Azərbaycan çayı" (1967), "Xəzər və mən" (1968), "Cəfər Cabbarlı" (1969), "Qoşqar" (1979), "Nizami Gəncəvi" (1982), "Ən yaxşılara mükafat" (1982), "Xoşbəxt ailə" (1988) və s. sənədli filmlər çəkilməmişdir.

OSAKÜCƏ - Lənkəranda kənd. Rayon mərkəzindən 17 km qərbdə, Lənkəran-Boradigah şose yolunda, Vilvan kəndindən sol tərəfdə yerləşir. Şimaldan Pambəhi, şərqdən Tatova kəndləri, cənub və qərbdən dağlarla əhatə olunmuşdur.

İcra nümayəndəliyinə Moloja, Osaküçə, Sinovli, Tatova və Pambəhi kəndləri daxildir.

Kəndin adı talış mənşəli söz olub, "Osyokuja" ("osyo" dəyirman, "kuja" məhəllə deməkdir) sözündən götürülüb, "dəyirman olan məhəllə, kənd" mənasını verir. Kənddəki su dəyirmanının izləri bu gün də qalır.

Ərazisi 155 hektardır. 107 hektarı əkinə yararlıdır.

Əhalisi 807 nəfərdir, 373 nəfəri qadındır, 170 ailə təsərrüfatı var. İcra nümayəndəliyinə daxil olan kəndlər üzrə əhalinin sayı 5194 nəfərdir (2017).

Çayçılıq, sitrusçuluq və heyvandarlıq iqtisadiyyatının əsasını təşkil edir. 1930-1973-cü illərdə Vilvan kəndi ilə bir təsərrüfatda, 1973-1998-ci illərdə isə "Partiyanın XXIV qurultayı" sovxozu adı altında müstəqil fəaliyyət göstərmişdir.

Heybət Quliyev (1973-1976), Şahrza Dövlətov (1976-1989, 1991-1997), Əlirəhib Cavadov (1989-1991) sovxozun direktoru işləmişlər.

1981-ci ildə kənd XDS İcraiyyə Komitəsi yaradılmış, Balağa Nağıyev sədri seçilmişdir. 1981-ci ilədək Vilvan kənd XDS İcraiyyə Komitəsinin tərkibində olmuşdur. 1992-ci ildə

Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının ərazi üzrə vahidliyi yaradılmışdır. Eldar Cəfərov (1992-1993), Ələkbər Əbdülov (1993-cü ildən) kənd üzrə icra nümayəndəsi işləmişlər.

Kənddə orta məktəb, uşaq bağçası, mədəniyyət evi, məscid, həkim ambulatoriyası, ticarət və ictimai işə müəssisələri fəaliyyət göstərir.

Kənd bələdiyyəsi 2000-ci il yanvar ayında təşkil edilmişdir. Şahrza Dövlətov (2000-2009), Təbiyə Cavadova (2010-cu ildən) bələdiyyənin sədri işləmişlər.

OSAKÜCƏ məktəbi - 1930-cu ildə təşkil edilmişdir.

1930-1937-ci illərdə ibtidai, 1937-1962-ci illərdə yeddiillik, 1962-1969-cu illərdə səkkizillik məktəb kimi fəaliyyət göstərmişdir. 1969-cu ildə orta məktəbə çevrilmişdir.

Məktəb ilk illərdə Eyni Fətullayev, Lətif Həbibov, Məmməd Əbülfətovun mülklərində yerləşmişdir.

Məktəb 1957-ci ildə uyğunlaşdırılmış, 2011-ci ildə yeni binaya köçmüşdür.

Məhərrəm Həbibov (1930-1933, 1937-1941, 1948-1953, 1955-1958), İsrəfil Kərimov (1933-1935), Qara Əbülfətov (1935-1937), Əbdül Abdullayev (1941-1948), Musarza Əzimov (1953-1955), Əkbər Babayev (1958-1962), Hacırza Kişiyev (1962-2008), Arzu Mirzəyeva (2008-ci ildən) müxtəlif illərdə məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəbdə 367 şagird təhsil alır, 40 müəllim dərş deyir (2013).

Ədəbiyyat: M.Abbas, H.Kişiyev. Sabaha soraqlayan məktəb, B., 2000; E.Əhədov. Qovuşan yollar, B., 2005; E.Əhədov. Şərəfli ömür yolu, B., 2013.

Osaküəcə kənd tam orta məktəbində veteran müəllimlərlə görüş (mart, 2013)

OSAKÜCƏ poçt şöbəsi - 1989-cu ildən fəaliyyət göstərir. Əhali əvvəllər Vilvan poçt şöbəsinin xidmətindən istifadə etmişdir. Balasən Rəfiyev (1989-2013), Oqtay Kərimov (2013-cü ildən) poçt şöbəsinin müdiri işləmişlər.

Şahab Rəfiyev, Həsən Ağayev, Mirqubad Kazımov, Elşən Həbibov, Balasət Nəbiyev müxtəlif illərdə sahə poçtalyonu işləmişlər.

Osaküəcə, Pambəhi, Tatova, Moloja, Sinovli, Haftarion, Günəhir, Bəliron, Horavenc və Şivlik yaşayış məntəqələrinə xidmət edir.

Kənddə elektron tipli 512 nömrəlik, Günəhir kəndində 100 nömrəlik ATS fəaliyyət göstərir.

OVDUĞ - sərinləşdirici içki. Ayran və ya qatıqdan hazırlanır. Çox vaxt ona quru nanə də qatılır.

Ö

Ö – Azərbaycan əlifbasının 22-ci hərfi. Sözüün əvvəlində, ortasında və sonunda (alınma sözlərdə) işlənir.

P

P – Azərbaycan əlifbasının 23-cü hərfi. Sözlün əvvəlində, ortasında və sonunda işlənir.

PAXLAPLOV - düyüdən hazırlanmış xörək.

Paxlanı göy qabığından çıxarırlar. Hər giləsinin də qabığı təmizlənir, paxlanın göy ləpələri qalır.

Paxlanın ləpələrini düyü üzərinə töküüb birlikdə qaynadırlar. 10-15 dəqiqə sonra süzərək üzərinə doğranmış bolluca şüyüd töküüb qarışdırırlar.

Düyü, paxla və şüyüd birlikdə bişirilir - daşması və süzməsi olur.

Qazanın dibinə yağ atıb dağ olanda üzərinə 2-3 kəfkir qarışıq düyüdən tökərək yayırlar.

Paxlaplov iki cür ət xörəyi ilə yeyilir: ət dolması və ya paxla qatıqlı ətlə.

PALMA - tropik bitki. "Azərbaycan EA Geologiya İnstitutu kaynazoy dövrü çöküntüləri laboratoriyasının baş elmi işçisi, geologiya-minerologiya elmləri namizədi G.Qasımova Naxçıvan və Talış dağlarının ərazilərində 40-50 milyon il bundan əvvəl bitmiş və indi isə daşlaşmış palma yarpaqlarının nümunələrini tapmışdır. Respublikamızın ərazisində iqlimin kəskin surətdə dəyişməsi nəticəsində palma sonralar məhv olmuşdur" (*Ə.Əhmədov. Palma Azərbaycan bitkisidir, "Leninçi" qəzeti, 03.04.1973*).

Lənkəran bölgəsində traxikarpus və xamerops növlərinə təsadüf edilir. Kol və sarmaşan gövdəli növləri də var.

Gövdəsi sütunvarı, budaqsız (dum-palmasından başqa), yarpaqlardan əmələ gələn çətirə malikdir.

Bəzlərinin gövdəsi şişkin çəllək formasındadır. 5-12, bəzən 30-50 illiyində çiçəkləyir. Çiçəkləri xırda, çoxçiçəkli çiçək qrupunda yerləşir.

PALTARKƏSDİ - toyun əsas mərhələlərindən biri, oğlan və qız tərəfi qadınlarının qız evində keçirdikləri məclis.

Oğlan evi qıza məxsus geyim, bəzək ləva-

zimatlarını sandığa, xonçalara yığaraq qız evinə gətirir və burada yığışanlara nümayiş etdirir. Bu zaman cavan gəlinlərdən biri parçalardan birini götürüb üstünə konfet tökərək azca qayçılayır. Hamı bir səsle "Allah mübarək eləsin!" deyir. Parçanı qayçılayana hədiyyə verilir.

Qız-gəlinlər nişanlı qızın başına yığışır və birlikdə oxuyurlar.

Ədəbiyyat: K.Dənziyeva. Azərbaycan dilində toy mərasimi leksikası, B., 2012.

PAMBƏHİ - Lənkəranda kənd, Osaküçə ərazi vahidliyinə daxildir.

Rayon mərkəzinin şimal-qərbində, dağətəyi ərazidə, Lənkəran mərkəzinin 17 kilometrliyində yerləşir. Şimaldan Sinovli, cənubdan Osaküçə, qərbdən Moloja, şərqdən Vilvan kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Pambəhi "pambəyi" sözündən götürülüb ("pambə" pambıq, yumşaq, "yi" əkin, tarla yeri deməkdir), "yumşaq əkin yeri" mənasını verir. "Pambıq tarlası, pambıq əkilən yer" mənasında da işlənir. "Vaxtilə kənddə pambıq əkilmiş, lakin yaxşı inkişaf etmədiyindən əkin dayandırılmışdır" ("*Lənkəran*" qəzeti, 12.02.1991).

Ərazisi 318,2 hektardır, 221 hektarı əkinə yararlıdır. Əhalisi 1599 nəfərdir, 792 nəfəri qadındır, 346 ailə təsərrüfatı var (2017).

1981-ci ilədək Vilvan, daha sonra Osaküçə kənd Sovetinin tərkibində olmuşdur.

Çayçılıq, sitrusçuluq və heyvandarlıq kəndin iqtisadiyyatının əsasını təşkil edir. 1971-ci ilədək "Kommunizm, 1971-1997-ci illərdə "Partiyanın XXIV qurultayı" sovxozlarının tərkibində olmuşdur.

Kənddə məktəb, uşaq bağçası, məscid, həkim ambulatoriyası, məişət evi, 600 nömrəlik ATS, kitabxana, bir sıra iaşə-ticarət müəssisələri və s. vardır.

PARAKƏND - Lənkəranda kənd. Hirkan qəsəbə icra nümayəndəliyinə daxildir. Rayon mərkəzindən 16 km cənubda yerləşir.

Sənubdan Astaranın Telman, şərqdən Daşdallıqar kəndləri, şimaldan Hirkan qəsəbəsi, qərbdən Hirkan Dövlət qoruğu ilə əhatə olunmuşdur.

1950-ci ildə bura pərakəndə halında salınmış 10-15 yaşayış evdən ibarət olmuşdur. Parakənd adının da buradan götürüldüyü ehtimal edilir.

Ərazisi 356 hektardır, 304 hektarı əkinə yararlıdır. Əhalisi 1432 nəfərdir, 695 nəfəri qadındır, 313 ailə təsərrüfatı var (2017).

Əhali çayçılıq, sitrusçuluq və heyvandarlıqla məşğuldur.

Kənddə orta məktəb, feldşer-mama məntəqəsi, klub, ticarət və iaşə obyektləri və s. vardır.

2000-2009-cu illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, Mənafe Həsənov sədri işləmişdir. 2010-cu ildə Hirkan qəsəbə bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

PARAKƏND məktəbi - 1968-1969-cu tədris ilindən ibtidai məktəb kimi fəaliyyət göstərmişdir.

İndiki məktəb binası 1986-cı ildə tikilmişdir. Əyyub Nəsirov (1968-1969), Dadaş Nabatov (1969-2008), Asif İmanlı, Parakənd Rzayev və başqaları müxtəlif illərdə məktəbin direktoru işləmişlər.

1969-cu ildə əsas, 1986-cı ildə orta məktəbə çevrilmişdir.

Azərbaycan və rus bölmələri vardır.

Məktəbdə 290 şagird oxuyur, 46 müəllim dərs deyir (2017).

PASPORT-VİZA və qeydiyyat idarəsinin regional şöbəsi - 2003-cü il yanvar ayından fəaliyyət göstərir. Salyan, Neftçala, Biləsuvar, Cəlilabad, Masallı, Yardımlı, Lənkəran, Lerik və Astara rayonlarının sakinlərinə xidmət edir.

Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlığını bildirən milli pasportlar burada verilir.

İlk illərdə regional şöbəyə polkovnik-leytenant Əliabbas Şükürov rəhbərlik etmişdir.

PAŞAYEV Nəhid Cəlil oğlu (d.30.07.1964, Lənkəran rayonu, Gərmətük qəsəbəsi) -

pedaqoq, riyaziyyat üzrə fəlsəfə doktoru (2014).

1981-ci ildə qəsəbədəki tam orta məktəbini bitirmiş, 1982-ci ildə Bakı Dövlət Universitetinin tətbiqi-riyaziyyat fakültəsinə daxil olmuşdur.

Hərbi xidmətdən sonra təhsilini davam etdirmişdir. 1989-cu ildə universiteti bitirmiş, təyinatla Kosmik Tədqiqatlar Elmi İstehsalat Birliyində riyaziyyatçı-mühəndis vəzifəsində işləmişdir. 1986-1989-cu illərdə "Təfəkkür" Universiteti Əli Bayramlı şəhər filialında baş müəllim kimi fəaliyyət göstərmişdir.

1989-cu ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin müəllimidir. "Riyaziyyat-fizika və informatika kafedrasında baş müəllim və təbiyyat fakültəsinin dekan müavini.

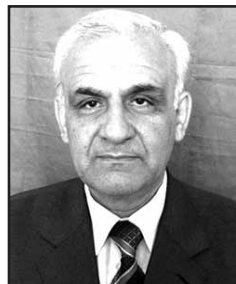
2008-ci ildə universitetin aspiranturasına qəbul olunmuş, 2014-cü ildə "Diferensial tənliklər" ixtisası üzrə "Parabolik tənliklər sistemi üçün çoxölçülü identifikasiya məsələsi" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək riyaziyyat üzrə fəlsəfə doktoru alimlik dərəcəsi almışdır.

9 elmi əsərin müəllifidir. Respublika və beynəlxalq konfranslarda elmi məruzələrlə çıxış etmişdir.

Qafqaz Universitetinin koordinatorluğu ilə Avropa İttifaqının müəyyənləşdirdiyi "Azərbaycanda milli Operator və Test Mərkəzləri" mövzusunda grant layihəsinin icraçısıdır.

PAŞAYEV Tofiq Novruz oğlu (d. 09.05.1953, Lənkəran rayonu, Hirkan qəsəbəsi) - inşaatçı-mühəndis, iqtisad elmləri namizədi (2003), Lənkərandə qaz-tikinti quraşdırma sahəsinin təşkilatçılarından biri.

"Avrora" (indiki Hirkan) qəsəbə orta məktəbini əla qiymətlərlə (1970), Azərbaycan Politexnik İnstitutunun inşaat fakültəsinə sənaye və mülki tikinti ixtisası üzrə bitirmişdir (1975).

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran 4 nömrəli təmir-tikinti qaz quraşdırma idarəsində çilingər işləməklə başlamış, iş icraçısı, böyük mühəndis, böyük iqtisadçı, istehsalat şöbəsinin rəisi, idarə rəisi işləmişdir (1977-1996).

Lənkəranda qaz sahəsinin inkişafında mühüm xidmətləri vardır. 1980-1990-cı illərdə Lənkərana qaz xəttinin çəkilişini, təmiri, tikinti-quraşdırma işlərini rəhbərlik etdiyi kollektiv aparmışdır.

1997-ci ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin müəllimidir. İqtisadi təhlil və idarəetmə kafedrasının müdiri olmuşdur.

16 elmi məqalənin, 1 monoqrafiya, iqtisadiyyat fənni üzrə 1 proqram, 2 metodik vəsaitin müəllifidir. Qaz kəmərlərinin korreziyadan qorunması ilə bağlı səmərələşdirici təklifi istehsalatda tətbiq edilmişdir.

Rayon Sovetinin deputat (1989-1991), YAP Lənkəran Dövlət Universiteti ərazi ilk təşkilatının sədri olmuşdur (2003-2016).

Əsərləri: Azərbaycan iqtisadiyyatında investisiya tələbatı və onun ödənilməsi yolları, B., 1999; Azərbaycan iqtisadiyyatında yığım və onun investisiyalaşması, B., 2002; Müasir şəraitdə Azərbaycan Respublikası iqtisadiyyatının inkişafında investisiyanın rolu, B., 2007.

PAŞAZADƏ Allahşükür Hümət oğlu (d. 26.08.1949, Lənkəran rayonu, Cil kəndi) - din xadimi, Qafqaz Müsəlmanları Ali Dini İdarəsinin sədri, Şeyxülislam (1980), tarix elmləri doktoru (1992).

Veravul kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra kənddəki təsərrüfatda fəhlə işləmişdir (1966-1968). Dövrün sort qadağalarına baxmayaraq, yerli ağsaqqaların köməyi ilə dini biliklərə yiyələnmiş, 1968-ci ildə Buxarada "Mir-Ərəb" mədrəsəsinə daxil olmuşdur. 1975-ci ildə Daşkənd İslam Universitetini bitirərək tam ali dini təhsil almışdır.

Həmin ildən Qafqaz Müsəlmanları Ali Dini İdarəsində məsul katib, "Təzəpir" məscidinin axundu, idarənin sədr müavini vəzifələrində

*Ümummilli lider Heydər Əliyev
və Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə (1994)*

işləmişdir. 1980-ci ildən Qafqaz Müsəlmanları Ali Dini İdarəsinin sədridir.

Qafqaz xalqlarının sülh məramlı niyyətlərinin tərəfdarı və müdafiəçisidir. 1992-ci ildə Qroznı şəhərində Qafqaz Xalqları Ali Dini Şurasının sədri vəzifəsinə seçilmişdir. Çeçen müharibəsi zamanı öz azadlığını müdafiə edən xalqın tərəfdarı olmuş, ABŞ, Avstriya, Türkiyə, Səudiyyə Ərəbistanı, Pakistan, Liviya və başqa ölkələrdə keçirilən beynəlxalq forumlarda təcavüzkarlar əleyhinə çıxışlar etmişdir.

"Xalqlar Dostluğu" (1988), Misirin I dərəcəli "Əl-elm və əməl" (1992), Azərbaycan Respublikasının "Şöhrət" (1994), "İstiqlal" (1999), "Şərəf" (2009), Çeçen Respublikasının "Millət Qəhrəmanı" (1998), Rusiya Müftilər Şurasının I dərəcəli "Müqəddəs Apostol Varfolomey", Şimali Qafqaz Müsəlmanları Koordinasiya Mərkəzinin I dərəcəli "Ümmət qarşısında xidmətlərinə görə", "Müqəddəs Qeorgi", Rus pravoslav kilsəsinin I dərəcəli "Müqəddəs mömin Moskva knyazı Danil" ordenləri, "İmperator Böyük Konstantin" qızıl sikkəsi, Beynəlxalq Ekoenergetika Akademiyasının qızıl medalı, Sülh fondları Beynəlxalq Assosiasiyası, Ümumdünya Veteranlar Federasiyası və "Xalq yaddaşı" Beynəlxalq Veteranlar Fondunun təsis etdikləri Xatirə medalı (2007) ilə təltif olunmuşdur. İslam aləmində din xadimləri arasında Rus pravoslav kilsəsinin müqəddəs Vladimir ordeninin birinci dərəcəsi ilk dəfə A. Paşazadəyə verilmişdir (2001, may).

İordaniya Kral Akademiyasının həqiqi (1985-

Şeyxülislam A. Paşazadə Lənkəranda keçirilən "Dövlət-din münasibətləri və maarifləndirmə işi" regional konfransında çıxışı zamanı (fevral, 2013)

ci ildən) üzvüdür. İslamı və islami dəyərləri yaymaq sahəsindəki xüsusi xidmətlərinə və "Əl-əl-Beyt" müəssisəsinin işindəki səmərəli fəaliyyətinə görə 2007-ci ildə İordaniyanın ali dövlət mükafatı - I dərəcəli "Kral Hüseyn" ordeninə layiq görülmüşdür.

Ümumdünya İslam Konqresi, Ümumdünya Sülh Şurası, Avrasiya İslam Şurası təşkilatları rəyasət heyətlərinin, Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Əfv komissiyasının üzvü, İordaniya İslam Mədəniyyəti Kral Akademiyasının müxbir üzvü (1986) və həqiqi üzvü (2001), Beynəlxalq Fiqh Akademiyasının həqiqi üzvü, Beynəlxalq Fiqh Təşkilatının təsisçilərindən biri (2008), Müstəqil Dövlətlər Birliyi müsəlman dini liderlərinin Məşvərət Şurasının sədri (2009), "Katolik-Pravoslav" məzhəblərarası əlaqələr komissiyasının üzvü (2006), UNESCO yanında Din xadimlərinin Yüksək Səviyyəli Məşvərət qrupunun üzvü (2009), BMT Dinlərarası Məşvərət Şurasının üzvü, Ümumdünya İslam Konqresi, Ümumdünya Xalq Rəhbərliyi, Ümumdünya Sülh Şurası, Avrasiya İslam Şurası, "Vicdana çağırış" Beynəlxalq Fondu və bir sıra digər nüfuzlu beynəlxalq təşkilatları rəyasət heyətinin üzvüdür. 2003-cü ildə Şeyxülislamlıq vəzifəsinə ömürlük seçilmişdir. Dünyanın ən nüfuzlu 500 müsəlman şəxsiyyətindən sayılır.

1991-ci ildə Bakı İslam Universitetini təsis etmişdir.

Ə.Nasirin "Dan ulduzu" epik poeması (B., 2002), A. Mansurzadənin "El ağsaqqalı, xalq elçisi" (B., 2006), kollektiv yaradıcılıq məhsulu olan "Nurlu yolun müdrik səyyahı" (B., 2009) kitabları Şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin həyat və fəaliyyətinə həsr olunur.

Əsərləri: Qafqazda islam, B., 1991; İslam, B., 1992; İslamda şəhidlik, B., 1992; Quranın təfsiri və tərcüməsi tarixi, B., 1998, Milli münasibətlər və din, B.; İslamda xalq və cəmiyyət, B.;

PAŞAZADƏ Cavanşir Hümət oğlu (d. 12.04.1953, Lənkəran rayonu, Cil kəndi) - texnik-mühəndis, aqronom, ictimai xadim, Milli Məclisin üzvü (2005, 2010).

Separadi kənd orta məktəbini (1971) bitirdikdən sonra Özbəkistanda Buxara İnşaat Texnikumuna daxil olmuşdur. Bir il sonra hərbi xidmətə çağırılmışdır. 1974-cü ildə hərbi xidmətini başa vuraraq, təhsilini davam etdirmişdir. Sonralar Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Akademiyasını bitirmişdir (1992).

Əmək fəaliyyətinə "Lənkəransutikinti" trestində mühəndis-texnik işləməklə başlamışdır (1976). Bir il sonra keyfiyyət üzrə nəzarətçi vəzifəsinə irəli çəkilmişdir.

Azərbaycan SSR Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Nazirliyinin Lənkəran İstehsalat Birliyində suvarma üzrə istehsalat ustası, sahə rəisi (1979-1985), Azərbaycan SSR Səhiyyə Nazirliyinin Tikinti-Təmir Trestində əmtəəşünas, tikinti ustası, mühəndis (1985-1987), Neft məhsulları təchizatı bazasında aparıcı mü-təxəssis (1987-1991), Lənkəran mexanikləşdirilmiş dəstəsində iqtisadiyyat üzrə direktorun birinci müavini (1991-1992), Lənkəran 3 nömrəli çay fabrikinin direktoru (1992-1998), Qızılağac Dövlət qoruğunun direktoru (1998-2005) işləmişdir.

Milli Məclisin ekologiya və təbiəti mühafizə üzrə daimi komissiyasının üzvüdür. Parlamentin tribunasından ekologiyanın qorunması, təbiətin mühafizəsi ilə əlaqədar problem məsələlər qaldırmış və onların həllinə nail olmuşdur.

PAVLOV Mixail Aleksandroviç (d. 21.01.1863, Lənkəran şəhəri - 10.01.1958, Moskva) -

metallurq, SSRİ EA-nın akademiki (1932), Sosialist Əməyi Qəhrəmanı (1945), SSRİ Dövlət Mükafatı laureatı (1943, 1947).

Lənkəran şəhər rus orta məktəbini (1875), Bakı Realnı Məktəbini (1880), Peterburq Dağ-Mədən İnstitutunu (1885) bitirmişdir.

Metallurgiya sahəsində dünyanın ən görkəmli mütəxəssislərindəndir. Sovet metallurgiyasının inkişafında böyük xidmətləri vardır.

Əmək fəaliyyətinə Rusiyanın müxtəlif şəhərlərinin, o cümlədən Peterburq, Moskva və digər şəhərlərin ali məktəblərində dərs deməklə başlamışdır.

1917-ci ilədək domna istehsalatında metallurgiya sahələrinə aid elmi-tədqiqat işlərilə məşğul olmuş, sonralar Rusiyanın iri metallurgiya zavodlarının, domna sobalarının, həmçinin poladəridən aqreqatların layihələşdirilməsində iştirak etmişdir.

Domna sobalarında metalın əridilməsi prosesini tədqiq etmiş, "Domna prosesi" adlı əsərini yazmışdır.

Metallurgiyaya aid dərslərlərin müəllifidir.

5 dəfə Lenin və Qırmızı Əmək Bayrağı ordenləri və medallarla təltif edilmişdir.

PEKAN - qozmeyvəliklər fəsiləsindən olan ağac. Vətəni Şimali Amerikanın mərkəz ştatlarıdır. Buradan da Avropa ölkələrinə yayılmışdır. Qara dəniz sahillərində və Orta Asiya subtropiklərində əkilmə tarixi 1909-1910-cu illərə, Lənkərandə isə XX əsrin doxsanıncı illərinə təsadüf edir.

Kənd təsərrüfatı elmləri namizədi Məmməd Babayev yazmışdır: "1890-cı ildə iki xarici səyyah Talışinskilərin bağında gecələyirdi. Bağın bağbanı Cavadın dediyinə görə, onlar özləri ilə qarıbə qoz gətirmişdilər. Qonaqlar bundan 25 ədədini əkmək üçün bağbana verirlər.

Cavad onları əkərək 14 ədəd ting almışdır, sonradan on ikisi yanmış, ikisi isə böyüyüb doqquz ildən sonra nazik qabıq palıd giləsinə

oxşar çox dadlı məhsul vermişdir. Bu bitki pekan adlanır.

Sonralar pekanın inkişaf xüsusiyyətləri ilə müxtəlif illərdə Novoselov (1911-1912), İvaşenko (1930-1939), Sutov (1930-1934), Axundzadə (1934-1939) məşğul olmuşlar" ("*Aşkərliq*" qəzeti, 15.02.2003).

Uzun ömürlü, hündür boylu, yoğun gövdəli, iri yarpaqlı, geniş çətirlidir. Oduncağı möhkəm, yüngül və elastikdir. Onlardan maşınlar üçün metalı əvəz edən detallar, oduncağından isə davamlı inşaat materialı, dülgərlik aləti, qiymətli mebellər və s. hazırlanır.

Toxumu uzunsov, nazik qabıqlıdır, Tərkinə insan bədəni üçün lazım olan vitaminlərlə zəngindir.

Lənkəranın əksər kəndlərində yayılmışdır. Onların əksəriyyəti qoza həris quşların dimdiklərində gətirdikləri toxumlar vasitəsilə çoxalmışdır. Bürcəli, Gərmətük, Sütəmurdov, Hirkan yaşayış məntəqələrində 1935-1940-cı illərində əkilmiş pekan ağacları vardır.

Adı hind dilindən götürülmüşdür. El arasında yapon qozu kimi tanınır. Mayın axırlarında, iyunun əvvəllərində çiçək açır, sentyabrda məhsul verir.

PEREVAL - Liman şəhərinin keçmiş adı (*bax* Liman şəhəri).

PERİNATAL - tibbi mərkəz, qadınların sağlamlığını möhkəmlətmək və sağlam uşaq doğub tərbiyələndirmək üçün profilaktika və müalicə tədbirləri aparan məsləhətxana.

Cənub bölgəsində ilk dəfə Lənkərandə fəaliyyətə başlamışdır (iyun, 2009). Mərkəzə doğum, ginekoloji şöbələr və qadın məsləhətxanası daxildir (*bax* Doğum evi).

Lənkərandə ana və uşaq mühafizəsi məsələləri ilə məşğul olan uşaq poliklinikası, uşaq xəstəxanası, 60 çarpayılıq doğum şöbəsi, qadın məsləhətxanası, 40 çarpayılıq ginekologiya şöbəsi fəaliyyət göstərir.

Ölkəmiz müstəqilliyə qədəm qoyduqdan sonra qadın əməyinin mühafizəsinə dair yeni qanunlar qəbul edilmiş, uşaq analara, hamilə qadınlara dövlət tərəfindən əlavə müavinətlər

ayrılmışdır. Uşaq ölümü ilə mübarizə gücləndirilmişdir. Lənkəranda uşaq ölümü respublika göstəricisindən aşağıdır. BMT-nin əhali fondunun, uşaqlara birbaşa yardım təşkilatının köməyi ilə rayonda ümumdünya səhiyyə təşkilatının proqramları əsasında "Ana planlaşdırılması və Perqodiktiv Sağlamlıq Mərkəzi", "Ailə və sağlamlıq" mərkəzi fəaliyyət göstərir (1984-cü ildən).

PEŞƏ LİSEYİ - ixtisaslı fəhlə kadrları hazırlayan məktəb. 1969-cu ildə Lənkəran 113 saylı texniki-peşə məktəbi adı ilə fəaliyyət göstərüb. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarına və Təhsil Nazirliyinin əmrinə əsasən 1996-cı il avqust ayında Lənkəran peşə liseyinə çevrilib.

4 tədris korpusundan, 2 yardımçı binadan və beşmərtəbəli yataqxana korpusundan ibarət 360 şagird üçün nəzərdə tutulub.

Liseydə geniş profilli traktorçu-maşınçılar, təmirçi çilingər və avtosürücülər, mexanizasiya işlərinin traktorçusu, mühasib, elektrik montyoru, kompüter üzrə operator, barmen-bufetçi-ofisiant kimi ixtisaslı fəhlə kadrları hazırlanır.

Gənc ixtisaslı kadrların ehtiyacının təmin edilməsi məqsədilə 2017-ci il iyun ayında Lənkəran Peşə Liseyi və "Yaşıl çay" Fermer Təsərrüfatı MMC arasında Anlaşma Memorandumu bağlanmışdır.

Natiq Kələntərli (1996-2006), Bəxtiyar Nuriyev (2006-2011), Nazim Eminov (2011-2017), Afər Kərimov (2017-ci ilin aprel ayından) peşə təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin Lənkəran Peşə Liseyinin direktoru işləmişlər.

300-dən çox şagird təhsil alır, 25 müəllim və 20 istehsal-təlim ustası çalışır (2016).

Lənkəranda 1970-1994-cü illərdə 169 və 34 nömrəli texniki peşə məktəbləri də fəaliyyət göstərmişdir.

PEŞTƏSƏR silsiləsi - Talış dağ sisteminə silsilə. Şimal-qərbdən cənub-şərqə doğru uzanır. Hündürlüyü bəzi yerlərdə 2000 m-dən artıqdır. Paleogenin vulkanoden-çökmə süxurlarından təşkil olunmuşdur. Peştəsər silsiləsi ona paralel olan Burovar və Talış silsilələrindən dağarası

çökəkliklərlə ayrılır. Viləş, Lənkəran və Təngərüd çaylarının dərələri ilə kəsilmişdir. Meşələr və otlaqlar var (*ASE, VII cild, B., 1983, səh. 521*).

PƏLƏNG - yırtıcı heyvan. Bədəninin uzunluğu 3 metr, quyruğu 1,1 metrəddir. 2-3 ildə bir dəfə. 2-4, bəzən 6 bala verir. 20 ildən çox yaşayır.

Keçən əsrin yetmişinci illərində Talış meşələrində təsadüf edilmişdir. Səksəncinci illərdə rayonun dağlıq ərazilərində - Günəhir, Gəgiran meşələrində pələngin hücumuna məruz qalanlar olmuşdur.

PƏLLİK - bitki cinsi. Toxumla artırılır. Yarpaqları qaynadılıb dərman kimi, xüsusilə soyuqdəymədə işlədilir.

Lənkəranda həyətlərdə və çöllərdə bitir.

PƏLLİKİ gül - dekorativ bitki. Lənkəranda əsasən dibçəklərdə yetişdirilir. Çoxillik bitkidir. Yaşıl yarpaqları var, yazda çiçəklənir.

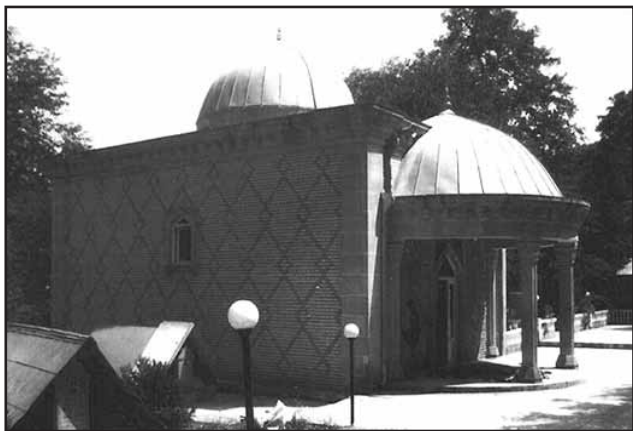
PƏRPƏRƏNG - bitki cinsi. Birillik və ya çoxillik bitkidir. Lənkəranda geniş yayılmışdır. Xırda, qalın yarpaqları və cavan zoğları yığılaraq bişirilir, ya da turşuya qoyulur.

PİODİÇAY - Lənkəranda çay, Girdəniçayın qolu. Mənbəyini Talış dağlarının Nişandasix zirvəsindən alaraq Havzava kəndində Girdəniçaya qovuşur.

PİRLƏR - ibadət və sitayiş yeri. Lənkəranda ocaq və ziyarətgah mənasında işlədilir. Lənkəran bölgəsində Şeyx Zahid, Bobogil, Baba Rəhman, Seyid Cəmaləddin, Seyid Zeynal, Piri Ərəb, Səxəlifə pirləri və s. müqəddəs yerlər əhalinin ziyarətgah yerinə çevrilmişdir.

Pirlər nəçar dərdlərə imdad diləyənlərin və qəlbində niyyət tutanların inam yeridir. Ziyarətgahlar insanlarda xeyirxahlıq, vətənpərvərlik hissləri aşılayır.

Məmarlıq abidəsi kimi qorunur. Son illərdə çoxu yenidən bərpa edilmişdir.

LERİK. *Bobo ocağı*

PİTİ - milli xörək. Yağlı qoyun ətindən kiçik saxsı bəstidə, kömürdə bişirilir. Onu hazırlamaq üçün ətin əsasən döş hissəsindən tikələr götürülür, üstünə su əlavə edilir. Ət bir qədər bişəndən sonra islanmış noxud, soğan, kartof, bişənə yaxın qəzvin alçası, duz, zəfəran və ya sarıkök əlavə edilir. Yeyilərkən ona sumaq tökürlər.

İsti təndir çörəyi və baş soğanla yemək daha ləzzətlidir.

Qədimdən Lənkəranda tanınmış piti ustaları olmuşdur. Şəhərin Böyük bazar hissəsində pitiçi Əhməd, pitiçi Kələ Bəşir, pitiçi Cənəli, Kiçik bazarda pitiçi Həzi, rayonun Vilvan kəndində pitiçi İsa və başqalarının hazırladığı pitilər dadı və keyfiyyəti ilə seçilirdi.

PİVƏ zavodu - 1860-cı ildə yəhudi millətindən olan Leyspsinierin rəhbərliyi ilə açılmışdır. Pivəni müqavilə ilə əhalidən aldığı arpa və digər ərzaq məhsullarından hazırlamışdır. Sonradan müqavilə qaydalarını pozaraq araq istehsalı ilə məşğul olduğundan zavodun fəaliyyəti dayandırılmışdır (1903).

2004-cü ildən Lənkəranda yeni pivə zavodu fəaliyyət göstərir.

PLOV - düyüdən hazırlanmış xörək. Lənkəranda "süzmə" və "daşma" olmaqla iki üsulla hazırlanır. Qədimdən bu yerlərdə süzməplov akülə, ənərbu və sədri, daşmaplov isə çiləyi, beybu, vilgiciri, reyhan və çampo növ düyüdən bişirilir.

Lənkəranda müxtəlif formalarda hazırlanır: çiydöşmə plov, boranı plov, şüyüt plov (paxla plov), lərgə plov, mərci plov, lobyə plov, qara plov, ərİştə plov, südlü plov, kəlləpaça plov, yarma plov, kırça plov, kartof plov və s.

Plovlar müxtəlif xuruşlarla, o cümlədən cücə kababı, çölmək kababı, fisincan, mürquturş, müsəmma, çığırtma, müxtəlif ətli dolmalar və ləvəngi balıq, şor balıq və quru balıqlarla yeyilir.

PLOV bayramı - kütləvi tədbir. Azərbaycanda ilk dəfə Lənkəranda vağzalyanı meydanda keçirilmişdir (19 mart, 2009).

Həmin gün bayram iştirakçılarına yerli düyüdən hazırlanmış 52 adda plov, həmçinin ləvəngi cücəsi, kükü, qiymə badımcən, balıq, qovurma, isti təndir cücəsi təqdim olundu. Bayram süfrəsi şəkərbura, paxlava, bişi, qoğal, halva, noğul və s. növ şirniyyatlarla bəzənmişdi.

Tədbir respublika və Lənkəran incəsənət ustalarının çıxışı, Bahar qızın və Kosanın faytonda gəlişi, kütləvi yumurta döyüşü və idmançıların oyunları ilə müşayiət olunurdu.

Tədbirdə respublikanın müxtəlif rayonlarından gəlmiş qonaqlar da iştirak edirdilər.

POÇT rabitəsi - poçt-rabitə növü. Əsasən nəqliyyat vasitələrinin köməyiylə poçt göndərmələrinin - yazılı korrespondensiyaların, dövrü mətbuatın, pul köçürmələrinin (baratların), banderolların, bağlamaların (posilkaların) müntəzəm olaraq qəbulu və yola salınması ilə məşğul olur (*ASE, VII cild, B., 1983, səh. 616*).

Yazının əmələ gəlməsi dövrdən (5 min il bundan əvvəl) poçt şöbəsi yaranmışdır. Azərbaycanda yazılı məlumatlar qasidlər vasitəsilə göndərilmişdir. XIX əsrin əvvəllərində parovozun və paroxodun, XX əsrin əvvəllərində təyyarənin yaranması poçt göndərmələrinin sürətini artırmışdır.

Azərbaycanda müasir rabitə növü - poçtun yaranması XIX əsrin birinci yarısına təsadüf edir. 1818-ci ildə Yelizavetpolda (indiki Gəncə) ilk poçt idarəsi açılmışdır.

Lənkəranda ilk poçt idarəsi XIX əsrin 20-ci illərində təşkil edilmiş, Zaqafqaziyanın bir sıra şəhərləri ilə poçt rabitəsi yaradılmışdır. Poçt

Lənkəran rabitə şöbəsi

idarəsini poçt müdiri və iki nəzarətçi idarə etmişdir.

1863-cü ildə Qafqaz Rabitə İdarəsi yaradılmış və 4 idarə mərkəzinə - Stavropol, Yekterinador, Tiflis və Lənkəranın da daxil olduğu Bakı mərkəzinə bölünmüşdür. XIX əsrin 50-ci illərindən sonra Azərbaycanda teleqraf xətlərinin inşasına başlanmışdır. 1882-1883-cü illərdə Bakını Lənkəran və Salyanla birləşdirən teleqraf xətti işə salınmışdır.

Lənkərandə rabitə şöbəsi Azərbaycanda Sovet hakimiyyətinin ilk illərində şəhərin indiki Heydər Əliyev prospektində, rayon Mərkəzi Statistika İdarəsinin indiki binasının yerində yerləşmiş, 1971-ci ildə şəhər mərkəzi meydanının yaxınlığındakı binaya köçürülmüşdür.

İlk dövrdə Lənkəran poçtunun müdiri İ.İ. Zunkov olmuşdur. Sonralar Yəhya Nəsirov, Əsəd Əsədov (1947-1958), Hacı Abbasov (1958-1968), Hüseyn Hüseynov (1968-1975), Yədulla Səfərov (1975-1976), Şakir Qənbərov (1976-1997) Lənkəran rabitə şöbəsinin müdiri işləmişlər.

1992-ci ildə Lənkəran, Astara, Lerik, Yardımlı, Masallı, Cəlilabad və Biləsuvar rabitə qovşaqları birləşdirilərək Lənkəran rayon rabitə istehsalat birliyi yaradılmış və 1994-cü ilədək bu ad altında fəaliyyət göstərmişdir. 1996-cı il iyul ayında Lənkəran rabitə şöbəsi iki hissəyə ayrılmışdır. Texniki rabitə sahəsi telekommunikasiya qovşağı, poçt rabitəsi isə poçtamt

adlandırılmışdır. Həmin dövrdə Şakir Qənbərov Lənkəran telekommunikasiya qovşağının rəisi, İntiqam Əmirov Lənkəran poçtamtının rəisi təyin edilmişlər.

Ağakərim İbadov (1997), Şairəli Məlikov (1998-2000), Camal Əkbərov (2000-2016), Şahlar İsmayılov (2016-cı ildən) telekommunikasiyanın rəisi, Arzuman Əmiraslanov (2001-2004), Camal Hacıyev (2004-2015), Vidadi Dadaşov (2015-ci ildən) poçtamtın rəisi işləmişlər.

Rayon əhalisinə 2 şəhəri, 5 şəhər tipli qəsəbəni, 82 kəndi birləşdirən 32 poçt şöbəsi, 5 agentlik xidmət göstərir (2013).

Son on ildə Lənkərandə 28 yeni poçt binası istifadəyə verilmişdir.

Ədəbiyyat: Camal Hacıyev, Etibar Əhədov. Lənkərandə poçt rabitəsi, B., 2005.

POÇQON silsiləsi - Lənkəran çayının sol sahilı boyunca və onun axın istiqamətinə paralel olaraq cənub-şərqə doğru uzanır. Silsilənin uzunluğu 18-20 km olub, ən yüksək zirvələri Poçqon (997 m) və Girdədo (821 m) zirvələridir. Silsilə başdan-başa meşə ilə örtülmüşdür. Burovar silsiləsinin cənub-şərq davamını təşkil edən tirələr isə daha geniş ərazini əhatə edərək bir-birinə paralel istiqamətdə Lənkərançaya doğru uzanırlar. Tirələrin ən yüksək zirvələri konusvari və günbəzvari formaya malik olan alçaq zirvə və yüksəklikdən Samevəbənd (307 m), Təzəbənd (372 m), Dodustari (491 m) və Nişandasıxdən (396 m) ibarətdir.

POLİS, milis - Vəzifəsi ictimai asayışı, vətəndaşların, müəssisə, təşkilat və idarələrin hüquqlarını və qanuni mənafelərini cinayətkar qəsdlərdən və cəmiyyətə zidd hərəkətlərdən mühafizə etməkdir.

Rusiyada polis müstəqil təşkilat kimi I Pyotr tərəfindən 1718-ci ildə təsis edilmişdir.

Yerli əhali üzərində nəzarəti gücləndirmək məqsədilə Lənkərandə 1840-cı il yanvarın 1-də xüsusi şəhər polis idarəsi yaradılmışdır. Bu idarə polis rəhbərindən, onun müavindən, yerli əhalidən olan iki nümayəndədən, katibdən və mirzədən ibarət olmuşdur.

Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti qurulduq-

*Lənkəran Daxili İşlər Şöbəsinin
bir qrup əməkdaşı. 2-ci sırada, sağdan
3-cü milis rəisi Fazil Şükürov (1945).*

dan sonra, 1920-ci ilin may ayında fəhlə-kəndli milisi təşkil edilmiş, 1931-ci ilədək yerli sovetlərin, 1946-cı ildən Xalq Daxili İşlər Komissarlığının, 1949-cu il oktyabrın 13-dən SSRİ Dövlət Təhlükəsizliyi Nazirliyinin tabeliyində olmuşdur. Hazırda Daxili İşlər Nazirliyi sistemindədir.

1936-cı ilədək Lənkəran qəzası üzrə milis dəstəsi fəaliyyət göstərmişdir. Lənkəran qəzası könüllü milis dəstəsinin ilk rəisi Rüstəm Mahmud oğlu Kələntərli olmuşdur. Könüllü milis dəstəsi 1920-ci il avqust ayında Lənkəran şəhərində yerləşən üçüncü qarovul batalyonu ilə birlikdə Lənkərandə hakimiyyət çevrilişi etməyə cəhd göstərən qaçaq-quldurların ləğvində iştirak etmişdir. Həmin günlərdə rayonun Şağlaküçə kəndi ətrafında qaçaq-quldurlarla döyüşdə milis əməkdaşları Əhəd Cabbar oğlu və Məşədi Ələsgər həlak olmuşlar.

Şükür Məmmədov, Ramazan Mirzəbəyov, Əbubəkr Müzəffərov, Aslan Kələntərov, Nəsir Sultanov, M. Antadze, Tağı Cəfərli, Əhməd Axundov, Hətəm Məmmədov, Fazil Şükürov (1945-1948), Baxşı Həsənov, İslam Məmmədov, Məmmədrza Məmmədov, Qubad Zamanov, Əzim Piriye, İsmayıl İsmayılov, Aslan Mustafayev, Qədir Həsənov, Baba Rüstəmov, Rəşid Məmmədov, Lazım Şərifov və başqaları müxtəlif illərdə Lənkəran milis şöbəsinə rəhbərlik etmişlər.

Ölkəmiz müstəqillik qazandıqdan sonra dövlətin inkişaf mərhələsinə müvafiq olaraq milisin funksiyalarını polis həyata keçirir. 1993-cü il mart ayında Ələvsət Əliyev Lənkəran şəhər-rayon polis şöbəsinin rəisi təyin edilmişdir. Sonralar bu vəzifədə Allahverdi Əliyev (1993-1997), İmran Hüseynəliyev (1997-2005), Rafiq Abbasov (2005-2006), İlham Hüseynov (2006-2008), Elxan Əliyev (11.12.2008-01.02.2013), Möhübbət Hüseynov, İslam Hümətov və başqaları işləmişlər.

Lənkəran Polis Şöbəsi 2012-ci ilin aprel ayında yeni binaya köçmüşdür.

1991-ci il yanvar ayından Daxili İşlər Şöbəsinin Liman şəhər bölməsi fəaliyyət göstərir. Bölmə Liman şəhəri, Nərimanabad qəsəbəsi, Ürgə, Boladi, Qumbaşı, Şirinquyu kəndlərini əhatə edir.

POMİDOR - badımcənçəkliklər fəsiləsindən bitki cinsi. Vətəni Cənubi Amerikadır.

1870-ci illərdən Lənkəranın təsərrüfat həyatına daxil olmuşdur. O vaxtadək pomidoru yemək haram buyurulmuşdur.

Lənkərandə əsasən "Mayak", "Volqoqrad", "Şəfəq" və s. növləri yayılmışdır.

"PRİZMA" - müstəqil ictimai-siyasi qəzet. Ayda iki dəfə buraxılmışdır. İlk sayı 7 mart 2003-cü ildə çıxmışdır.

Qəzetdə respublikanın cənub bölgəsində aparılan quruculuq işləri, ictimai-siyasi hadisələr əksini tapmışdır.

2007-ci ildə Açıq Cəmiyyət İnstitutu Yardım Fondu xeyriyyə təşkilatının dəstəyi ilə 3 min tirajla çap olunmuşdur. Təsisçisi Maqsud Məmmədov, baş redaktoru Ağaddin Babayevdir.

Nəşri 2013-cü il oktyabr ayınadək davam etmişdir.

48 nömrəsi çıxmışdır.

R

R – Azərbaycan əlifbasının 24-cü hərfi. Sözlün əvvəlində, ortasında və sonunda işlənir.

RABİTƏ qovşağı (bax Poçt rabitəsi).

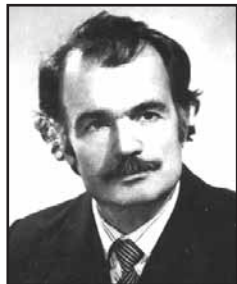
RADIO verilişləri - operativ informasiya və kütləvi, təbliğat və təşviqat vasitəsi.

Azərbaycanda radio verilişlərinə 1926-cı il noyabrın 6-dan başlanmışdır. Lənkərana radio xətti 1937-ci ildə çəkilmişdir. Bir il sonra radio verilişləri redaksiyası təşkil edilmişdir. Radionun ilk baş redaktoru Müzəffər Nəsirli olmuşdur (1938-1940). Kərim Rzayev, Rəcəbəli Mehdiyev, Həmzə Cəfərov, Tahir Məmmədov, Şahverən Quliyev (1971-1973), Məmmədhüseyn Əliyev (1973-1979), İltifat Salayev (1979-1987), Səlim Ağayev (1987-1989), Xudaqulu Cəniyev (1989-1990), Sərraf Talıbov (1990-2000) radionun məsul redaktoru, Ağasəlim Nəsirov, Etibar Əhədov, Vaqif Hüseynov, Azad Zülaləoğlu, Natiqə Ağayeva radionun redaktoru işləmişlər.

Qulam Məmmədli (1937-1940), Vəlişad və Sultanəhməd Əhmədovlar (1941-1945), Heybət Mirzəyev (1945-1948), Mirhəşim Talışlı (1949-1951), Nəzmiyyə Mirzəyeva (1951-1953), Leyla Təhməzova (1970-1979), Şahnaz Əsədova, Azadə Axundova, Xalidə İsmayılova, Xanım Bəşirova müxtəlif illərdə radionun diktoru kimi fəaliyyət göstərmişlər.

Verilişlər həftədə altı dəfə, Azərbaycan və talış dillərində səsləndirilmişdir.

RAMAZANOV Kamil Ramazan oğlu (d.16.04.1934, Lənkəran şəhəri) - rəssam, SSRİ Rəssamlar İttifaqının üzvü (1978).

Lənkəran şəhər 3 sayılı orta məktəbini (1950), Daşkənd Rəssamlıq İnstitutunun rəngkarlıq fakültəsini (1967) bitirmişdir.

Portret, mənzərə və tematik tablolar çəkmişdir. Lənkə-

ranın əmək qabaqcıllarına, təbiətinə həsr etdiyi tematik və mənzərə tabloları zəngin milli koloriti, lakonikliyi və kompozisiya aydınlığı ilə fərqlənir.

Rəsm əsərləri R. Mustafayev adına Azərbaycan Dövlət İncəsənət Muzeyində, Rusiyanın müxtəlif şəhərlərində, həmçinin Türkiyədə nümayiş etdirilmişdir.

RAMAZANOV Novruz Xanrza oğlu (d.13.03.1935, Lənkəran rayonu, Narbaği kəndi-26.06.2015, Narbaği) - neftçi-operator, istehsalat qabaqcılı, SSRİ Neftayırma və Neft-Kimya Sənayesi əlaçısı (1966), respublikanın Əməkdar səmərələşdiricisi (1981).

Uşaq yaşlarında Lənkəran uşaq evində böyüyüb. Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu, 56 sayılı orta məktəbini (1951) və Bakı 2 sayılı texniki-peşə məktəbini (1954) bitirib.

Əmək fəaliyyətinə Bakı Neftayırma zavodunun 6 nömrəli sexində operator köməkçisi işləməklə başlayıb (1954). Təqaüdə çıxanadək müəssisədə operator və baş operator işləyib (1994).

Qabaqcıl neftçi kimi tanınıb. Neftayırma sənayesinin inkişafında və texniki tərəqqisində xidmətlərinə, ixtiraçılıq və səmərələşdiricilik fəaliyyətinə görə, respublikanın Əməkdar səmərələşdiricisi adına layiq görülüb. Yüksək əmək göstəricilərinə görə Lenin (1977) və Qırmızı Əmək Bayrağı (1974) ordenləri, "Rəşadətli əməyə görə" (1970), "Əmək veteranı" (1984) medalları və s. ilə təltif olunmuşdur. Adı respublikanın ümumxalq Şərəf kitabına (1974), respublikanın fəxri Əmək kitabına (1980), SSRİ Neftayırma və Neft-Kimya Sənayesi Nazirliyinin Fəxri kitabına (1986) yazılmışdır.

1978-ci ildə Azərbaycan KP Nərimanov Rayon Komitəsinin büro üzvü, 1980-1988-ci illərdə Nərimanov Rayon Partiya Komitəsinin büro üzvü seçilmişdir.

İki dəfə Azərbaycan SSR Ali Sovetinin depu-

MOSKVA. Ümummilli lider Heydər Əliyevlə Qızıl meydanda (1986)

tatı (1980, 1985), Sov.-İKP XXV və XXVII, Azərbaycan KP XXIX-XXXI qurultaylarının nümayəndəsi olmuşdur. Azərbaycan KP XXIX qurultayında Azərbaycan KP MK üzvlüyünə namizəd, sonradan MK üzvü seçilmişdir.

1984-cü ildə idmanın güləş növü üzrə "Novruz Ramazanov" adına priz təsis edilmişdir. İş yerində əməkçilərin istirahət guşəsi - "Ramazanov xiyabani" salınmışdır. İş paltarı, dəbilqə papağı Ukrayna Əmək Şöhrəti Muzeyində saxlanılır.

Şəxsi təşəbbüsü ilə 1978-1988-ci illərdə, məzuniyyət dövründə, respublikanın müxtəlif rayonlarına pambıq və üzüm yığımına getmiş, qazandığı vəsiti uşaq evlərinə köçürmüşdür.

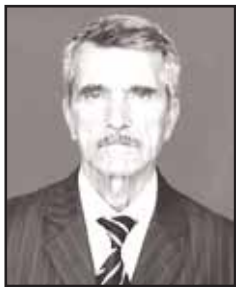
Doqquzuncu və onuncu beşilliklərdə qazandığı yüksək nailiyyətlərə görə "Volqa" minik maşını ilə mükafatlandırılmışdır.

İş təcrübəsi SSRİ-də və xarici ölkələrdə yayılmışdır. İş təcrübəsini əks etdirən plakatlar, bülletenlər buraxılmışdır.

Qarabağ döyüşlərində iştirak edən könüllü dəstələrin tərkibində olmuşdur (1992).

Ədəbiyyat: Bəhmən Saleh. Neftçi Ramazanov, B., 2013.

RAMAZANOV Sabir Ramazan oğlu (d.10.03.1939, Lənkəran şəhəri) - alim-aqronom, çay

və sitrus bitkiləri üzrə mütəxəssis, kənd təsərrüfatı elmləri namizədi (1970).

Lənkəran şəhər 6 saylı yeddiillik məktəbini (1953), Subtropik Bitkilər Texnikumunu (1958), Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu (1964), Azərbaycan Elmi-Tədqiqat, Bağçılıq, Üzümçülük və Subtropik Bitkilər İnstitutunun aspiranturasını (1970) bitirmişdir.

Lənkəranda çayçılıq və subtropik bitkilərin inkişafında, bu sahə üzrə mütəxəssislərin hazırlanmasında xidmətləri vardır.

Lənkəran zona-təcrübə stansiyasında elmi işçi (1964-1966), Kirov adına (indiki İstisu) çayçılıq sovxozunda şöbə müdiri (1966-1967), Azərbaycan Elmi-Tədqiqat, Bağçılıq, Subtropik Bitkilər İnstitutu Lənkəran filialında (AETBSBİ) elmi işçi (1970-1975), Lənkəran Aqrar-Sənaye Birliyində rayonun çay və sitrus bitkiləri üzrə baş aqronomu (1975-1980), birliyin kənd təsərrüfatı şöbəsinin müdiri (1980-1983), Şirəli Axundov adına sovxozun direktoru (1983-1985), AETBSBİ Lənkəran filialının direktoru (1985-1990), çayçılıq üzrə aqrar-sənaye birliyi rəisinin müavini (1990-1995), "Zövlə" çayçılıq sovxozunun direktoru (1995) işləmişdir.

1995-ci ildə yenidən AETBSBİ Lənkəran filialına qayıtmış, əvvəl direktor müavini, sonralar filialın direktoru olmuşdur. 2003-cü ildən filialın çay və sitrus bitkiləri yetişdirilməsi texnologiyası laboratoriyasının müdiridir.

Lənkəran Dövlət Universitetində müəllim işləmişdir.

Çay və sitrus bitkilərinin elmi əsaslarla inkişafı istiqamətində 40-dan çox elmi məqalənin müəllifidir.

"Əməkə fərqlənməyə görə" medalı və fəxri fərmanlarla təltif olunmuşdur.

RAMİZ Mərdanə (təxəllüsü; əsl adı və фамилиясы Atakişiyev Ramiz Hüseyn oğlu - d.16.08.1946, Lənkəran şəhəri - 09.10.2007, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, ədəbiyyatşünas, tədqiqatçı.

Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini bitirmişdir (1976).

N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrında ədəbi hissə müdiri, şəhər 4 və 9 saylı, Vələdi kənd orta (1998-2007) məktəblərində dil və ədəbiyyat müəllimi işləmişdir. Mərdanə imzası ilə "Leninçi" (indiki "Lənkəran"), həmçinin respublika qəzet və jurnallarında tarixi, ədəbi etnoqrafik yazılarla çıxış etmişdir.

"İmam Axund", "Güəşən" və "Yasəmən" kitablarının müəllifidir. Məcmuələrdə unudulmuş xalq sənətkarlarının mərsiyə, dübeyt, nöbə və münacatları toplanmışdır.

Mətnşünaslıqla məşğul olmuşdur. "Müxtəsər tarixi Ləngərkünən" adlı əlyazması arxivdə saxlanır. Lənkəran abidələri və musiqi tarixinə aid qeydləri müxtəlif mətbuat orqanlarında çap olunmuşdur.

RAZİYANƏ - bitki növü. Lənkəranda bir növü becərilir. Hündürlüyü 2 metrəyədək olur. Yarpaqları çoxlələkli, dövrəsi dəyirmidir. Tənəffüs yollarının iltihabında işlədilir. Mədəbağırsaq xəstəliklərində həzm prosesini yaxşılaşdırır.

REYHAN - birillik tərəvəz bitkisi. Yarpaqları saplaqlı, yumurtavari-uzunsov, kənarı seyrəkdişli, tünd-yaşıl, yaxud tünd-çəhrayıdır.

Tibbdə, ətriyyat və yeyinti sənayesində istifadə edilir.

Toxumla artırılır. Lənkəranda qırmızı və ağ rəngli növləri yetişdirilir.

Salat kimi də istifadə edilir.

REKLAM - Reklamın qədim tarixi vardır. Bu özünü tikintilərdə, qədim abidələrdə daha aydın göstərir.

Bəlləbur qalasının bişmiş kərpic və çay daşlarından ustalıqla hörülmüş divarları, açıq və tünd qırmızı kərpicdən hörülmüş otaqlar və otaqların divarlarında ağ daşdan yonulmuş müxtəlif təsvirlər, mixi əlifbası ilə yazılmış yazılar, Xan sarayında, müxtəlif yaşayış binalarında yonulmuş insan, qoç fiqurları, və s. ilk reklam nümunələridir.

Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti illərində reklam özünə memarlıq abidələrində, heykəltəraşlıq kompozisiyalarında və s. vüsət almışdır. Lənkəranda Böyük Vətən müharibəsi illərində (1941-1945) həlak olanların xatirəsinə ucaldılmış abidələr, dəmir konstruksiyalarda çəkilmiş vətənpərvərlik ruhlu plakatlar, mozaika və s. əyani təşviqat vasitələri dövrün reklam tarixini əks etdirir. 1975-ci ildə Lənkəranın bütün yaşayış məntəqələrində faşizm üzərində tarixi qələbə-

mizin 30 illiyi münasibətilə abidələr ucaldılmışdır.

Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra siyasi və sosial sahələri əks etdirən reklamlara daha çox üstünlük verilmişdir.

Lənkəranda reklam işini daha da yaxşılaşdırmaq məqsədilə 1996-cı il iyun ayının 17-də Azərbaycan Reklamçılar İttifaqı Lənkəran filialı yaradılmış, Nyu-York Beynəlxalq Reklam Assosiasiyasının üzvü Mircahid Həsənov filialın sədri seçilmişdir.

Lənkəranda "İnterreklam" qapalı tipli səhmdar cəmiyyətinin filialı fəaliyyət göstərir (1995-ci ildən). Təşkilat Lənkəranda küçə reklamlarının eksklüziv hüququnu qazanmışdır. Bu, şəhər ərazisində reklam işinin yeni formada inkişaf etməsinə imkan vermişdir.

Lənkəran ərazisində ilk küçə reklamını yerləşdirən xarici şirkət ABŞ-ın dünya şöhrətli ərzaq və tütünçülük məşğul olan "Filip-Moris" şirkətidir (1995). Reklam işi ilə məşğul olan "Koka-kola" şirkəti isə 1996-cı ildə Lənkəranda öz nümayəndəliyini yaratmışdır. "Koka-Kola" spirtsiz içkilərin satışı ilə yanaşı, mağaza və dükanları, iaşə müəssisələrini reklam ləvazimatları ilə də təmin edir.

RƏCƏBLİ Hadı Musa oğlu (d. 25.10. 1947, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi) - mühəndis-texnoloq, ictimai-siyasi xadim, Milli Məclisin Sosial-siyasət komitəsinin sədri, siyasi elmlər doktoru (2009), professor (2011).

Moskva Yeyinti Sənaye İnstitutunun texnologiya fakültəsini (1970) və Bakı Ali Partiya Məktəbini (1978) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə Lənkəran şəhər 14 sayılı çörək zavodunda fəhlə kimi başlamış, sonralar həmin müəssisədə laborant, mühasib, iqtisadçı (1970-1971) vəzifələrində çalışmışdır.

Müxtəlif illərdə Lənkəran Şəhər Komsomol Komitəsinin ikinci və birinci katibi (1971-1978), "Bakinski raboçi" qəzetinin cənub bölgəsi üzrə xüsusi müxbiri (1978-1980), Lənkəran şəhər XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri (1980-1981),

*Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev
Lənkəranda. Ön sırada: Zeynal Nəğdəliyev,
Hadı Rəcəbli, Taleh Qaraşov... (05.09.2013)*

Azərbaycan KP MK-da məsul təşkilatçı (1981-1983), Şəki Şəhər Partiya Komitəsinin birinci katibi (1983-1989), Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetində böyük referent, aparıcı mütəxəssis, bölmə müdiri, şöbə müdirinin müavini, şöbə müdiri (1989-1995) vəzifələrində işləmişdir.

1995-ci ildən Azərbaycan Respublikası Milli Məclisin I,II,III və IV çağırış deputatı və sosial siyasət daimi komitəsinin sədri olmuşdur.

Milli Məclis Əmək və Sosial siyasət komitəsinin sədridir. Azərbaycan-Yunanıstan parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun rəhbəri, Azərbaycan-Çin, Azərbaycan-İran, Azərbaycan-Belarus, Azərbaycan-Koreya, Azərbaycan-Serbiya, Azərbaycan-Yaponiya parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qruplarının, Yeni Azərbaycan Partiyası Siyasi Şurasının üzvüdür.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının professorudur.

Xalqın rifahının yaxşılaşdırılması istiqamətində yeni qanun layihələrinin işlənilib hazırlanmasında mühüm xidmətləri vardır.

XX əsrin 70-ci illərində Lənkəranda aparılan sosial-quruculuq işlərində əməyi çoxdur. Lənkəran şəhər XDS İcraiyə Komitəsinin sədri işlədiyi dövrdə təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə şəhərdə yeni sosial-iqtisadi obyektlər salınmışdır.

Dünyanın 60-a yaxın ölkəsində, o cümlədən

Polşa, Macarıstan, Almaniya, BƏƏ, Səudiyyə Ərəbistanı, İran, Türkiyə, ABŞ, Çin, Belçika, İsveçrə, Pakistan və onlarca digər ölkələrdə rəsmi səfərlərdə olmuş, Azərbaycan həqiqətlərini dünyaya çatdırmış, elmi-nəzəri konfranslarda, siyasi tədbirlərdə iştirak və çıxışlar etmişdir.

"Şöhrət" (2007), "Şərəf Nişanı" (1986), 2-ci dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" (2017) ordenləri (1986), "Əmək igidliyinə görə" (1976) və "Əmək rəşadətinə görə" medalları ilə təltif edilmişdir.

10 kitabın, 200-dən çox elmi, publisistik məqalənin, dərslik, tezis və proqramların müəllifi-dir. Haqqında 4 sənədli film çəkilib. Kamal Turalın "Hadı Rəcəbli düşüncələr işığında" kitabı anadan olmasının 65 illiyinə həsr edilmişdir.

Əsərləri: Azərbaycan Respublikasının sosial siyasətinin transformasiyası və komporativ təhlili, B., 2003; Avropa Şurası. Avropa beynəlxalq təşkilatları, B.,1999; BMT-nin ixtisaslaşmış qurumları, B., 2003; Sosial terminlərin izahlı lüğəti, B., 2005; Azərbaycan Respublikasının sosial müdafiə sistemi, B., 2012.

RƏCƏBLİ Əbülfəz Əjdər oğlu (d. 06.05.1936, Lənkəran şəhəri) - türkoloq-dilçi, ədəbiyyatşünas, filologiya elmləri doktoru (1978), professor (1980).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1954), Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini (1959), M.F.Axundov adına Azərbaycan Pedaqoji Dillər İnstitutunun ingilis dili fakültəsini (1971), Azərbaycan Dövlət Universiteti və Qırğızıstan Respublikası EA aspiranturasını (1965), Marksizm-Leninizm Universitetinin ideoloji kadrlar fakültəsinin beynəlxalq münasibətlər şöbəsini (1985) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Azərbaycan Dövlət Universitetinin nəşriyyatında başlamış, korrektor, sonralar Azərtədrisnəşrin (indiki "Maarif") redaktoru olmuşdur. 1959-cu ildən Azərbaycan Dövlət Universitetində çalışır, ümumi dilçilik kafedrasının professorudur.

Türk dilləri sahəsində və ümumi dilçilik üzrə tanınmış mütəxəssisdir. Dilçiliyin bir çox

sahələrində, o cümlədən ümumi nəzəri dilçilik, Azərbaycan, ingilis və talış dillərinin tədqiqi, qədim türk yazılı abidələrinin dili, türkologiya, sosiolingvistik, leksikoqrafiya (müxtəlif tipli lüğətlərin tərtibi) və s. elmi araşdırmalar aparmışdır. "Orxon-Yenisey abidələri dilində felin mənə növləri" (1982), "Orxon-Yenisey abidələri dilində felin tərzləri" (1988), "Orxon-Yenisey abidələri dilinin sintaksisi" (1989), "Orxon-Yenisey abidələri" (1993), "Qədim uyğur ədəbiyyatı" (1996) və s. əsərləri ümumilikdə lingvistikaya əvəzsiz elmi töhfədir. "Dilçilik tarixi" kitabında dil haqqında elmin yaranması, müasir dövrdə inkişaf yolu, qədim hind, yunan, Çin və Roma, ərəb və orta əsrlər Avropa dilçiliyi, intibah dövrü və ondan sonrakı dövrdə dilçilikdə cərəyanlar və s. şərh edilmişdir.

48 kitabın müəllifidir. Rus, ingilis, qədim türk, qədim uyğur dillərindən tərcümələr etmişdir. Rəhbərliyi ilə 20-dən çox elmlər doktoru və namizədi hazırlanmışdır. Türkoloqların bir sıra beynəlxalq məclislərində məruzə etmişdir.

Əsərləri: Orxon-Yenisey abidələrinin dilçiliyə reklam tərzləri, B., 1988; Dilçilik tarixi, B., 1988; Məktəblinin talışca-azərbaycanca lüğəti, B., 1972; Dil, şüur, cəmiyyət, tarix, B., 1993; Talışlar və talış dili, B., 1999; Talış dilinin orfoqrafiya lüğəti, B., 1995; Tolışə zıvon (Talış dili, Ə. Əliyevlə), B., 1996; Uyğurlar, B., 1996; Dilçiliyə giriş kursundan praktikum, B., 1997; Qədim türkcə-azərbaycanca lüğət, B., 2000; Dilçilik tarixi (iki cildə), B., 2000; Göytürk dilinin orfologiyası, B., 2001; Ferdinand de Sossurün dilçilik görüşləri, B., 2003; Göytürk dilinin sintaksisi, B., 2003; Nəzəri dilçilik, B., 2003; Ulu türklər, B., 2003; Dilçilik metodları, B., 2003; Qədim türk yazılı abidələrinin dili (üç cildə), B., 2003; Göytürk dilinin fonetikasi, B., 2004; Göytürk dilinin leksikası, B., 2004; Vilhelmfon Humbolt ümumi dilçiliyin banisi kimi, B., 2004; Lingvistik ölkəşünaslığın əsasları, B., 2004; Sosiolingvistik, B., 2004; Struktur dilçilik, B., 2005; Azərbaycan dilçiliyi, B., 2006 və s.

RƏCƏBLİ Qəzənfər Əjdər oğlu (d. 20.12.1937, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, tarixçi-etnoqraf, tarix elmləri namizədi (1967), dosent (1969).

Bakı Dövlət Universiteti-nin tarix fakültəsini (1959), Gürcüstan EA Tarix, Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutunun aspiranturasını (1965) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Ağsu rayonunda başlamış, rayonun Nücu kənd orta məktəbində tarix müəllimi və tədris işləri üzrə direktor müavini işləmişdir (1959-1962).

1969-cu ildən Bakı Slavyan Universitetinin dosentidir. Universitetdə kafedra müdiri işləmişdir (1973-1977). Universitet həmkarlar komitəsinin sədri (1977-1981), partiya komitəsinin katibi (1988-1991), Bakı şəhəri, Nəsimi Rayon Partiya Komitəsinin plenum üzvü (1990-1991), Bakı şəhər Sovetinin deputatı (1990-1993) seçilmişdir.

1992-ci ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin dosenti, universitetin tədris işləri üzrə ilk prorektoru olmuşdur (1992-1995).

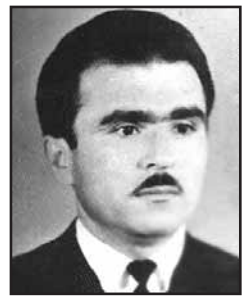
2 kitabın, 70-dən çox elmi məqalənin müəllifidir. Azərbaycan Sovet Ensiklopediyasının III-X cildlərin əsas məqalələrinin müəllifidir.

Respublikada tarixçi-etnoqraf kimi tanınmışdır. Milli EA-nın nəşri olan "Azərbaycan etnoqrafiyası" kitabının müəlliflərindən və elmi redaktorlarından biridir. 1999-cu ildən Azərbaycan ME Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutunun nəzdində arxeologiya və etnoqrafiya üzrə namizədlik dissertasiyalarını təşkil edən ixtisaslaşdırılmış müdafiə şurasının üzvüdür.

RƏCƏBOV Cavad Həniyə oğlu (d. 01.01.1954, Lənkəran rayonu, Sütəmurədov kəndi) - müğənni, Azərbaycan estrada məktəbinin layiqli davamçısı.

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1970), Bakı Mədəni-Maarif Texnikumunu (1982), Azərbaycan Mədəniyyət və İncəsənət Universitetini (1990) bitirib.

Lənkəranda "Dostluq" mədəniyyət və istirahət parkında bədii rəhbər işləyib (1982-1996). Təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə "Dostluq" və "Nur" ansambları yaradılıb,

görməli sənətkar Gülarə Əliyevanın "Dan ulduzu" instrumental ansamblının solisti olub.

Məktəb illərindən bədii özfəaliyyət kollektivlərində iştirak edib. Pionerlərin respublika musiqi festivalının qalibi kimi Ümumittifaq "Artek" pioner düşərgəsinə istirahətə göndərilib.

Azərbaycan televiziyasının təşkil etdiyi gənc ifaçıların "Gənclik estradası" müsabiqəsinin qalibi olub (1980). Sonralar el şənliklərində, konsertlərdə özünün qeyri-adi istedadı ilə tanınıb.

Nağara çalmaq və müğənnilik istedadı, xüsusilə fonogram düzəltmək bacarığı ilə tanınmış musiqiçilərin diqqətini cəlb edib.

Repertuarında Azərbaycan, hind, fars, ərəb, türk və əfqan xalq mahnıları əsas yer tutur. Türkiyə (1991), İran (1993), Almaniya, Belçika, Hollandiya (1994) respublikalarında qastrol səfərində olub. Dünya şöhrətli sənətkar Rəşid Behbudovun xatirəsinə Rusiyanın Norilsk şəhərində konsert verib (2009).

Haqqında "Bu günün nağılı" (rejissor Nazim Abbas) sənədli film çəkilib. 40-dan çox musiqi albomu işıq üzü görüb. "Heydər baba" mahnısına çəkdiyi klipin ictimaiyyət nümayəndələrinin iştirakı ilə təqdimatı olub.

2009-cu ildə beş dildə və 14 mahnıdan ibarət "Gözüm qaldı", daha sonralar "Sevə Allahı əgər" (2011), "Bu dünya" (2012) və s. musiqi albomları buraxılıb.

RƏCƏBOV Oqtay Oruc oğlu (d. 07.11.1967, Lənkəran rayonu, Sütəmurdov kəndi) - iqtisadçı, Rusiya Federasiyası Samara vilayətinin fəxri vətəndaşı (1997), Moskva Biznes Akademiya-sının fəxri üzvü.

Sütəmurdov kənd orta məktəbini (1983), Plexanov adına Moskva Biznes Akademiyasını bitirmişdir (1999).

Əmək fəaliyyətinə kənddəki təsərrüfatda başlamışdır. 1997-ci ildən Tolyatti şəhərində assosiasiya prezidentidir.

Xeyriyyəçilik hərəkətinin fəal iştirakçılarındandır. Lənkəran-Sütəmurdov qaz magistral xəttinin çəkilişində, kənddəki abadlıq və quruculuq işlərində iştirak etmişdir.

RƏHİL - orta əsrlərdən başlayaraq üzərində kitab oxumaq üçün istifadə edilən əşya.

Bir-birinə çarpaz keçirilmiş bir neçə taxta kəsiklərdən hazırlanır. Onu hazırlayan sənətkarlar yapışqan və mismardan istifadə etmirlər. Lənkəranda rəhil ustaları olmuşdur. Ustamüəllim Mirmurtuza Talışlının XIX əsrin axırlarında hazırladığı rəhil Lənkəran tarixdiyarşünaslıq muzeyində saxlanılır.

RƏHİMOV Aşur Baldadaş oğlu (d.04.12.-1946, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi) - neftçi, respublikanın Əməkdar neft və qaz sənayesi işçisi (1988).

Kənd orta məktəbini (1964), Bakı Neft Texnikumunu (1966) bitirmişdir.

Hərbi xidmətdən sonra N.Nərimanov adına Neft və Qazçıxarma İdarəsində operator işləmişdir (1969-cu ildən).

Respublika neft və qazçıxarma sənayesinin inkişafında fəal iştirakına və yüksək istehsalat göstəricilərinə görə, 1988-ci ildə əməyi Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyəti tərəfindən qiymətləndirilmiş, respublikanın Əməkdar neft və qaz sənayesi işçisi fəxri adına layiq görülmüşdür.

Əmək nailiyyətlərinə görə SSRİ Qaz Sənayesi Nazirliyinin diplomlarına və fəxri fərmanlara layiq görülmüşdür.

RƏHİMOV Aydın Paşa oğlu (d.13.07.1933, Lənkəran şəhəri - 06.09.2000, Bakı) - mühəndis-energetik, Lənkəran energetikasının təşkilatçılarından biri.

1956-cı ildə Azərbaycan Sənaye İnstitutunun Energetik fakültəsini bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə Lənkəran elektrik şəbəkəsində başlamış, mühəndis, baş mühasib, 1964-1975-ci illərdə idarənin direktoru işləmişdir. Sonralar fəaliyyətini Bakı şəhərində davam etdirmiş, 1975-2000-ci illərdə "Azərenerji" sistemində rəhbər vəzifələrdə çalışmışdır.

Ötən əsrin 60-70-ci illərində rəhbərliyi ilə

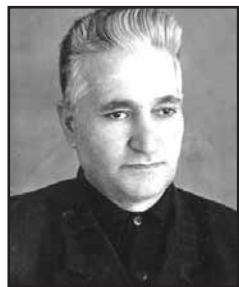

Astara, Lənkəran, Lerik, Yardımlı, Masallı, Astraxanbazar (indiki Cəlilabad), Puşkin (indiki Biləsuvar) rayonlarında elektrifikasişma işləri həyata keçirilmişdir. Bəzi yaşayış məntəqələrinin elektrik-layihə sənədlərini özü hazırlamış və layihə institutlarında təsdiq etdirmişdir. Port-İliç (indiki Liman) qəsəbəsinin elektrifikasişması vaxtından tez başa çatdırıldığı üçün Lənkəran Rayon Partiya Komitəsinin o vaxtkı birinci katibi Məmməd Rəhman oğlu Məmmədov rayonun fəallar yığıncağında çıxışı zamanı idarə rəisinin işini qiymətləndirmiş və demişdir ki, Aydın Rəhimovun heykəlini Port-İliçin girəcəyində qoymaq lazımdır.

Cənub zonasında elektrik dirəklərinin tez-tez sıradan çıxmasının qarşısının alınması üçün onların dəmir-beton dirəkləri ilə əvəz edilməsi təklifini vermiş, bu sahədə elmi iş yazmışdır. Elmi işi Moskvada müdafiə komissiyası tərəfindən bəyənilmiş, işin çoxluğundan müdafiəyə getməmişdir.

Lənkəran şəhər Sovetinin deputatı, Lənkəran Rayon Partiya Komitəsinin plenum üzvü olmuşdur.

RƏHİMOV Dadaş Məmməd oğlu (d. 1903, İran, Nəmin kəndi - 17. 04. 1976, Lənkəran şəhəri) - həkim, Lənkəran səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri, SSRİ-nin Səhiyyə əlaçısı.

1911-ci ildə anası ilə Bakıya köçmüş, 14 yaşından Balaxanı neft mədənlərində işləmiş, fəhlə-gənclər məktəbində oxumuşdur. 1936-cı ildə N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun müalicə-profilaktika fakültəsini bitirmiş, Yardımlı rayon səhiyyə şöbəsinin müdiri işləmişdir. 1937-ci ildə Lənkərana gələrək əvvəl tibb məktəbinin direktoru (1937-1939), sonralar rayon mərkəzi xəstəxanasında və poliklinikasında həkim işləmişdir.

Rəhbərliyi ilə 1962-ci ildə Lənkəranda vərəm əleyhinə mübarizə dispanseri yaradılmış, ömrünün axırınadək müdiri olmuşdur.

Lənkəranda vərəm, malyariya və digər yolu-

xucu xəstəliklərin ləğvində mühüm xidmətləri vardır.

RƏHİMOV Firdovsi Bəhram oğlu (d.15.09. 1940, Lənkəran şəhəri - 23.11.2012, Bakı) - əmtəəşünas, respublikanın Əməkdar ticarət işçisi (1978).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1959) və Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutunu bitirmişdir.

1972-1995-ci illərdə Lənkəran rayon istehlak cəmiyyətinin sədri işləmişdir. Bu dövrdə Lənkəranda ticarət ikiillikləri keçirilmiş, təşəbbüsü ilə rayonun kənd və qəsəbələrində müasir ticarət və iaşə obyektləri salınmış, əhaliyə xidmətin səviyyəsi daha da yüksəlmişdir.

Rəhbərlik etdiyi kollektiv 1978-ci ildə əhaliyə ticarət və ictimai iaşə xidməti sahələri üzrə ən yüksək göstəriciyə nail olmuşdur. Ticarət və ictimai iaşədə qazanılmış göstəricilərə görə Lənkəran respublika yarışının qalibi olmuşdur.

"Şərəf Nişanı" ordeninə, medallara, "SSRİ istehlak kooperasiyası əlaçısı" adına layiq görülmüşdür.

RƏHİMOV İlkin Təmiraz oğlu (d.25.08. 1971, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi) - hüquqşünas, hüquq elmləri üzrə fəlsəfə doktoru (2011).

Vilvan kənd orta məktəbini (1988), Azərbaycan Dövlət İqtisad İnstitutunun maliyyə-kredit fakültəsini (1993), Azərbaycan Beynəlxalq Universitetinin hüquq fakültəsini (1999), Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasını (2006) bitirmişdir.

1994-1995-ci illərdə hərbi xidmətdə olmuşdur. Müdafiə Nazirliyinin Lənkəran Qarnizonu Hərbi Polis şöbəsinin maliyyə xidmətinin rəisi (1995-1997), N saylı hərbi hissəsində maliyyə xidmətinin rəisi (1997-1998), Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin hüquq və müdafiə məsələləri şöbəsində böyük məsləhətçi, hüquqşünas,

şöbə müdiri (1998-2003), icra hakimiyyəti başçısının sosial-iqtisadi məsələlər üzrə müavini (2003-2009), Sumqayıt Dövlət Universitetinin müəllimi (2010-2012), Azərbaycan Şəhər Bələdiyyələrinin Milli Assosiasiyasında mərkəz müdiri (2012), Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının müavini - sosial-iqtisadi inkişafın təhlili və proqnozlaşdırılması şöbəsinin müdiri (2012-2017) işləmişdir.

"Dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə: qarşılıqlı fəaliyyətin hüquqi problemləri" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək alimlik dərəcəsi almışdır.

3 övlad atasıdır. Qızı Aygün Rəhimzadə Azərbaycan Dillər Universitetinin ingilis dili fakültəsini bitirmişdir. 2017-ci ildən Macarıstanın Korvinus Universitetinin magistratura pilləsində İctimai və siyasət idarəetmə ixtisası üzrə təhsil alır. Qızı Çiçək Rəhimzadə 2017-ci ildən Seçenov adına Moskva Dövlət Tibb Universiteti Bakı filialının tələbəsidir. Oğlu İlham orta məktəb şagirdidir.

10 elmi məqalənin, "İnzibati hüquq" (I-II c., B., 2005, III c., 2006) üç cildlik dərs vəsaitinin müəllifidir.

RƏHİMOV Oqtay Paşa oğlu (d. 23.03.1935, Lənkəran şəhəri - 17.04.2001, Bakı) - mühəndis,

texnika elmləri namizədi (1967).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbi (1953), Azərbaycan Sənaye İnstitutunu bitirib (1958).

Təyinatla "Şirvanneft"də işləmişdir (1958 -1963).

1967-ci ildə aspiranturaya daxil olmuş, 1967-ci ildə elmi işini müdafiə edərək texnika elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

1967-1981 və 1994-2001-ci illərdə Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutunun dosenti olmuşdur.

1981-1992-ci illərdə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin strukturunda müxtəlif vəzifələrdə fəaliyyət göstərmişdir.

1992-1994-cü illərdə Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasının prorektoru işləmişdir.

RƏHİMOV Süleyman Rəhim oğlu (d.17.04.1933, Lənkəran şəhəri - 06.05.1998, Lənkəran şəhəri) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi.

Azərbaycan Dövlət Xarici Dillər İnstitutunu bitirmiş (1954), pedaqoji fəaliyyətinə Yardımlı rayonunda başlamışdır (1954-1961). Sonralar Lənkəran rayonunun Girdəni, Vilvan kənd və tibb məktəblərində ingilis dili müəllimi, şəhər 2 saylı orta məktəbində müəllim, tədris işləri üzrə direktor müavini (1966-1984) və məktəb direktoru işləmişdir (1984-1998).

Rəhbərliyi dövründə məktəb qabaqcıllar sırasında olmuşdur.

İş təcrübəsi yayılmışdır.

"Rəşadətli əməyə görə" medalı ilə təltif edilmişdir.

RƏHİMOV Təmiraz Ağarəhim oğlu (d.12.12.1949, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi) - iqtisadçı, müstəqillik dövründə Lənkəranda vergi orqanının yaradıcılarından biri, baş vergi xidməti müşaviri (2001).

Lənkəran şəhər 2 saylı orta məktəbini (1966), Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutunun maliyyə və kredit fakültəsini (1974) bitirib.

Vilvan kənd orta məktəbində kargüzər (1966-1973), kənddəki təsərrüfatda iqtisadçı müavini (1973), baş mühasib müavini və baş mühasib (1973-1982), Lənkəran maliyyə şöbəsində nəzarətçi - müfəttiş (1982-1983), dövlət gəlirləri üzrə inspeksiyanın rəisi - maliyyə şöbəsi müdirinin müavini (1983-1990), Lənkəran Dövlət Vergi Müfəttişliyinin rəisi (1990-2002), 6 saylı Ərazi Vergilər İdarəsində baş dövlət vergi müfəttişi (2003), idarənin rais müavini (2003-2010) işləmişdir.

1993-cü ildən birinci dərəcəli böyük dövlət vergi xidməti müşaviri, 2001-ci ildən baş vergi xidməti müşaviri olmuşdur. Lənkəranda vergi orqanının yaradılmasında xidmətləri vardır.

2012-ci ildən Nəqliyyat Nazirliyi "Azəryol-

servis" ASC cənub bölgəsinin yolların mühafizəsi xidmətinin rəisi, 2016-cı ildən Lənkəran Dövlət Humanitar Kollecinin müəllimidir.

Lənkəran şəhər Xalq Deputatları Sovetinin deputatı, şəhər Soveti İcraiyyə Komitəsi rəyasət heyətinin üzvü, plan-büdcə komissiyasının sədri, Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının şura üzvü olmuşdur.

Respublika və xarici ölkələrdə ixtisasartırma kurslarında iştirak etmişdir.

RƏHİMOVA Sara Rəhim qızı (d.15.05.1926, Lənkəran şəhəri - 19.01.2000, Bakı) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi.

"Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvü şair Məmməd həsən Nəccarın nəvəsidir.

Lənkəran şəhər 2 saylı orta məktəbinin onuncu sinfinə qədər oxumuşdur. Məktəblərdə müəllim kadrları çatışmadığından Böyük Vətən müharibəsi-

nə getmiş müəllimləri yuxarı siniflərin şagirdləri əvəz edirdilər. Vətənin çağırışına cavab olaraq Yardımçı rayonunda müəllimlik fəaliyyətinə başlamış, rayonun kənd məktəblərində sinif müəllimi, sonralar məktəb müdiri işləmişdir. Müharibədən sonra Bakı şəhər məktəblərində müəllimlik etmişdir.

Bədii yaradıcılıqla məşğul olmuş, 1946-cı ildən mətbuatda şeirləri ilə çıxış etmişdir. "Şuşa" nəşriyyatında "Lənkərana bağlyam" şeirlər kitabı çap olunmuşdur (2000).

RƏHİMOVA Zərifə Balağa qızı (d. 1937, Lerik rayonu, Mistan kəndi) - müəllim, kimya elmləri namizədi (1986).

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1955), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun kimya-biologiya fakültəsini (1968) və həmin institutun aspiranturasını (1978) bitirmişdir.

N. Tusi adına Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin müəllimidir.

Elmi-metodik vəsaitlərin və 30-dan çox elmi məqalənin müəllifidir.

RƏHMANOV Cəmaləddin Ələm oğlu (d. 06.06.1954, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi) - riyaziyyatçı-mühəndis, filologiya elmləri namizədi (1987), "Olimpiya" jurnalının məsul redaktoru (1998), respublikanın Əməkdar jurnalisti (2010).

Vilvan kənd səkkizillik məktəbini (1968), Veravul kənd orta məktəbini (1970), Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutunu (1977) bitirmişdir.

"Azərbaycan dili mətninin statistik - distributiv təhlili" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir.

Azərbaycan EA Nəsimi adına Azərbaycan Dilçilik İnstitutunda işləmişdir (1977-2000).

Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsi informasiya, nəşriyyat və xarici əlaqələr departamentinin direktorudur (1997-ci ildən).

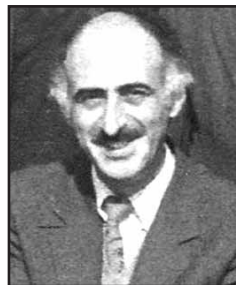
"Tərəqqi" medalı ilə təltif edilmişdir (2007). 40-dan çox elmi məqalənin müəllifidir.

RƏHMANOV Kamal Ələm oğlu (d.02.02.1950, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi - 16.02.2011, Vilvan kəndi) - jurnalist, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1981).

Vilvan kənd səkkizillik məktəbini (1964), Veravul kənd orta məktəbini (1966), Azərbaycan Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsini (1972), Mətbuat İşçiləri Ümumittifaq İxtisasartırma İnstitutunun jurnalistika sənətkarlığı şöbəsini (1987) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Vilvan kəndindəki təsərrüfatda fəhlə işləməklə başlamışdır (1966-1967). Sonralar "Leninçi" (indiki "Lənkəran" qəzetində şöbə müdiri (1972-1976), məsul katib (1981-1990), kitabsevərlər cəmiyyəti Lənkəran şəhər şöbəsinin məsul katibi (1976-1980), "İslam" qəzetinin məsul katibi (1990-1996), Azərbaycan Respublikası Milli Məclis aparatı redaksiya-nəşriyyat şöbəsinin böyük məsləhətçisi (1996-2011) işləmişdir.

İslam dininə, Azərbaycan dili və ədəbiyyatına

dair elmi məqalələrin, Lənkəran və onun adamları haqqında очерк və publisist yazıların, o cümlədən "Hadı Rəcəblinin düşüncələri" kitabının (B., 2011) müəllifidir.

Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin mükafatlarına və fəxri fərmanlara layiq görülmüşdür.

RƏHMANOV Rafiq Murtuza oğlu (d.02.02.1959, Lənkəran rayonu, Mamusta kəndi) - hərbi

həkim, istefada olan tibb xidməti polkovniki, Qarabağ müharibəsinin veteranı.

1976-cı ildə Mamusta kənd orta məktəbini bitirmişdir. 1976-cı ildə Bakı 4 saylı texniki-peşə məktəbinə daxil olmuş, 1977-ci ildə həmin məktəbi fərqlənmə ilə başa vurmuş, "Zaqafqaziya federasiyası" adına gəmi təmiri zavodunda çilingər işləmişdir.

1977-ci ildə N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun pediatriya fakültəsinə daxil olub, həmin institutun dördüncü kursunu bitirib. 1981-ci ildə Kuybişev (Samara) Tibb İnstitutunun yanında Hərbi-Tibbi Fakültəyə daxil olub. 1983-cü ildə həmin fakültəni bitirib, leytenant rütbəsi ilə hərbi həkim kimi Pribaltika Hərbi Dairəsinin Kalininqrad vilayəti hərbi hissəsinin tibbi məntəqə rəisi - hərbi hissənin tibb xidməti rəisi vəzifəsinə təyin olunub. 1985-ci ildə həmin dairənin Rıqa Hərbi Dəniz Hospitalında Tibb Heyətinin Internaturasında ümumi cərrahiyyədən ixtisaslaşma kursu keçib. 1987-ci ildə Pribaltika Hərbi Dairəsinin "Moskva - Minsk diviziyası"nın Əlahiddə Tibb Taborunda qəbul-seçmə tağımının komandiri vəzifəsinə təyin olunmuşdur.

1989-cu ildə Pribaltika Hərbi Dairəsinin internaturasında təkrar olaraq cərrah-otorinolaringoloq ixtisas kursunu bitirmiş və 1990-cı ildə Kanas şəhərindəki hərbi hospitalda otorinolaringologiya şöbəsinin rəisi vəzifəsində işləmişdir.

SSRİ Silahlı Qüvvələrində, hərbi qulluqda mayor rütbəsinə qədər xidmətdə olmuş və Qarabağ uğrunda döyüşləri nəzərə alaraq, 1992-ci ildə Azərbaycana gəlmiş, Respublika Müdafiə

Nazirinin əmri ilə Hərbi Dəniz Qüvvələrində tibb xidməti rəisinin müavini və sonradan tibb xidməti şöbəsinin baş zabiti, 1994-cü ildə Silahlı Qüvvələrin Hərbi Dəniz Qüvvələrinin poliklinika rəisi vəzifəsinə təyin olunmuşdur. Hərbi Dəniz Qüvvələrinin tibb xidmətinin ilk ştat quruluşunu tərtib edərək, onun tibbi avadanlıqlarla və kadr heyəti ilə dəstəklənməsində aparıcı rol oynamışdır.

1994-cü ilin yanvar-aprel aylarında Tərtər-Ağdam-Ağdərə ətrafında gedən döyüşlərdə iştirak etmişdir. Hərbi səhra hospitallarının fəaliyyətində, yaralılara göstərilən yardımlarda yaxından iştirak etmiş, döyüş briqadalarının təcili yardım avtomobilləri ilə təmin edilməsində, döyüş bölgəsindəki qəbul-çəşidləmə postlarının qurulmasında səy göstərmişdir. Hərbi həkim kimi yaralıların Əlahiddə Tibb Taborlarından Bakı, Gəncə, Mingəçevir və digər yerlərdə olan hərbi hospitallara təxliyəsinə təşkil etmişdir.

Atəşkəs dövründən sonra Azərbaycan Respublikası Tibb İdarəsinin müalicə - profilaktika şöbəsinin rəisi vəzifəsinə təyin olunmuş, 1999-cu il tarixinədək xidmətini Müdafiə Nazirliyində bu vəzifədə keçirmişdir.

Sonradan Mərkəzi Hərbi Hospitalın tibb üzrə müavini - hospitalın tibb hissə rəisi, Təlim və Tədris Mərkəzinin tibb xidməti rəisi, 2003-cü ildən isə Silahlı Qüvvələrin Hərbi Akademiyasının baş tibb müəllimi, Ələt hərbi hospitalının rəisi vəzifəsində çalışmışdır.

Tərtib etdiyi 400 səhifəlik "Hərbi əməliyyatlarda tibbi təminatın əsasları" kitabı Hərbi Akademiyanın elmi şurası tərəfindən tədris vəsaiti kimi təsdiq olunmuşdur.

RƏSSAMLIQ məktəbi - 1982-ci ildən fəaliyyət göstərir. İlk müdiri Vəqif Abdullayevdir.

1986-cı ildən Azərbaycan Rəssamlar Birliyinin üzvü Adil Əsədli rəhbərlik edir.

Məktəbdə qrafika, rəngkarlıq, heykəltəraşlıq, dizayn, toxuculuq, dekorativ tətbiqi sənət və s. ixtisaslar fəaliyyət göstərir. Balaca rəssamların əl işləri Yaponiya, Rusiya, Çexiya, Türkiyə, Tbilisi, Bakı və s. yerlərdə nümayiş etdirilmişdir.

Məktəbdə 13 qrupda 65-dək uşaq təhsil alır (2017). 8 ixtisaslı müəllim çalışır.

Məktəbi 2 min nəfərə yaxın uşaq bitirmişdir.

RƏSULOV Meybulla Rufulla oğlu (d.28.01.1951, Lənkəran rayonu, Aşağı Nüvədi qəsəbəsi)

- hərbi həkim, müstəqillik dövründə respublikada hərbi tibb müəssisələrinin təşkilatçılarından biri.

Gərmətük qəsəbə orta məktəbini (1967) bitirdikdən sonra Bakı şəhərində tikinti idarəsində işləmişdir. 1969-cu ildə N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun müalicə-profilaktika fakültəsinə daxil olmuşdur. 1973-cü ildə, institutun dördüncü kursunu bitirəndən sonra, təhsilini Saratovda davam etdirmiş, oranı 1975-ci ildə leytenant rütbəsində bitirmişdir.

Sonralar Belorusiya hərbi dairəsinin tibb heyəti internaturasını terapiya (1981), Leninqrad Hərbi Tibb Akademiyasının rəhbər tibb heyəti fakültəsini kardiologiya (1985) ixtisası üzrə bitirmişdir. 1990-cı ildə SSRİ Mərkəzi Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun hərbi tibb fakültəsində kardiorevmatologiya üzrə təkmilləşmə kursu keçmişdir.

1975-1980-ci illərdə Almaniyada hərbi hissədə xidmət keçmiş, tibb məntəqəsinin rəisi, tibb taborunda həkim-terapevt vəzifələrini yerinə yetirmişdir. Sonra Belorusiyada (1980-1981), Əfqanıstanda (1981-1983) tibb taborunun hospital bölməsinin rəisi, Odessa dairə hərbi hospitalında kardiologiya şöbəsinin ordinatoru, baş ordinatoru, hospitalın təxirəsalınmaz terapiya şöbəsinin rəisi (1985-1988), Kişinyev hərbi hospitalın kardioloji şöbəsinin rəisi-aparıcı terapevt (1989-1991) vəzifələrində xidmət etmişdir.

Erməni qəspkarlarının Azərbaycan Respublikasına qarşı təcavüzü ilə əlaqədar 1991-ci ilin dekabr ayında Vətənə qayıtmış, 1992-1995-ci illərdə Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin baş terapevti vəzifəsində xidmət etmiş, döyüşlər gedən dövrdə (1992-1994) cəbhə zonasında olmuş, yaralı və xəstələrə terapevtik tibbi yardımın, terapevtik hərbi tibb müəssisələrinin yaradılmasının təşkilini təmin etmişdir.

1995-ci ildən Mərkəzi Hərbi Həkim Komissiyasının rəisidir.

"Silahlı Qüvvələrdə Vətənə xidmətə görə" ordeninə və medallara layiq görülmüşdür.

RƏSULOV Məmmədrza Rufulla oğlu (d.21.08.1939, Lənkəran rayonu, Aşağı Nüvədi qəsəbəsi - 17.01.2010, Aşağı Nüvədi) - istehsalat qabaqcılı, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı (1979).

Lənkəran Sovxoz-Texnikumunu (1965), Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu (1979) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Baloğlan Abbasov adına sovxozda fəhlə işləməklə başlamışdır (1960). Sonralar şöbə müdiri, aqronom, 1979-1992-ci illərdə briqadir, Aşağı Nüvədi bələdiyyəsinin sədri (2001-2010) işləmişdir.

İl boyu tərəvəz yetişdirmək təcrübəsi ümumiləşdirilərək respublikada yayılmışdır (1978). Briqadası beşillik planlarını üç il yarımada yerinə yetirmiş, tərəvəz istehsalında respublikada rekord göstəriciyə nail olmuşdur. 1979-cu ildə tərəvəzçilikdə hər hektarın məhsuldarlığını 320 sentnerdən 600 sentnerə çatdırmışdır. Qazandığı yüksək göstəricilərə görə ən yüksək mükafata - Sosialist Əməyi Qəhrəmanı adına layiq görülmüşdür. İki dəfə Lenin ordeni, SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisinin qızıl medalı və digər medallarla təltif olunmuş, Moskviç" minik maşını ilə mükafatlandırılmışdır (1975).

*Ümummilli lider Heydər Əliyev
yüksək mükafatı Məmmədrza Rəsulova
təqdim edərkən (1979)*

RƏSULOVA Humra İsrafil qızı (d. 10.03.1916, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi - 30.01.

1996, Lənkəran şəhəri) - istehsalat qabaqcılı, Lənkəranın ilk qadın mexanizatorlarından biri.

Veravul kəndində ibtidai təhsil alıb. Kolxoz təsərrüfatı yaradılanda onun ilk üzvlərindən olub. Bir il sonra komsomolun göndərişi ilə traktorçuluq kursunda oxuyub. Rayonun müxtəlif təsərrüfatlarında traktorçu işləyib. XX əsrin 30-cu illərində çay sahələrinin hazırlanmasında mühüm xidmətləri olmuşdur. Sov.İKP sıralarına daxil olduqdan sonra prokurorluq orqanlarına irəli çəkilməmiş, rayon prokurorunun köməkçisi və rayon prokuroru işləmişdir (1938-1942). Sonralar indiki İstisu qəsəbə təsərrüfatında partiya komitəsinin katibi (1942-1943), rayon partiya komitəsinin təlimatçısı (1943), taxıl məhsulları tədarükü müəssisəsinin direktoru (1944-1953), ovçular cəmiyyətinin sədri (1953-1954), mərkəzi bazarın müdiri, quşçuluq təsərrüfatının, şəhər camaşırxanasının müdiri (1955-1990) və s. vəzifələrdə çalışmışdır.

İki çağırış Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı seçilmişdir (1938, 1947). Zaqafqaziya komsomolunun plenum üzvü olmuşdur (1935).

Böyük Vətən müharibəsi illərində ön cəbhəyə kömək işində fəal iştirak edərək, şəxsi qızıl sırğa dəstini və nişan üzüyünü, həmçinin on min manat pulunu müdafiə fonduna vermişdir.

Qırmızı Əmək Bayrağı, "Şərəf Nişanı" ordenləri və medallarla təltif edilmişdir.

RƏSULOVA Zərifə Qasım qızı (d. 1941, Lənkəran şəhəri) - bioloq, biologiya elmləri namizədi (1975).

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun təbiət fakültəsini (1967) bitirdikdən sonra təhsilini respublika EA Zoologiya İnstitutunun aspiranturasında davam etmişdir.

Azərbaycanın Lənkəran bölgəsində "Ayaqquyruqlu-

ların fauna və ekologiyası" mövzusunda elmi - tədqiqat işləri aparmışdır.

Torpaqda yaşayan ilk qanadsızlar, cücülər üzrə 30-dan çox elmi məqalənin müəllifidir.

RƏZVAN - Lənkəranda Xanbulan icra ərazi vahidliyində kənd.

Lənkəran-Astara şose yolunda, Talış dağlarının ətəyində, Lerik rayonunun sərhədində, rayon mərkəzindən 20 km qərbdə, Bəşəru çayının sahilində yerləşir. Əsl adı "Rəzinəə vandır". "Oykonim rəz (talışca "cır üzüm tənəyi") və van (yer) komponentlərindən düzəlib, "tənəklik" mənasındadır (*Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik lüğəti, II c., B., 2007, səh. 165*).

Ərazisi 30 hektardır. Əhalisi 12 nəfərdir, 6 nəfəri qadındır, 2 ailə təsərrüfatı vardır (2017).

Əhali heyvandarlıq və əkinçiliklə məşğuldur.

RUFİYEV Əflatun Rufi oğlu (d. 07.01.1953, Lənkəran) - mühəndis-hidrotexnik, ictimai xadim.

Azərbaycan Politeknik İnstitutunu bitirmiş, mühəndis-hidrotexnik ixtisasına yiyələnmişdir (1975).

Əmək fəaliyyətinə "Lənkəransutikinti" trestinin 29 nömrəli səyyar mexanikləşdirilmiş dəstəsində iş ustası kimi başlamış (1975), sonralar həmin idarədə iş icraçısı (1978-1981), Lənkəran maşın-meliorativ stansiyasının direktoru (1981-1988), Lənkəran səyyar-mexanikləşdirilmiş dəstəsinin rəisi (1988-1991), rayonlararası su təsərrüfatı istehsalat istismar hövzə birliyi Baş müəssisəsinin rəisi (1992-1993), Yuxarı Xanbulançay Hidroqovşağı istismar idarəsinin rəisi (1993-2000), Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müavini (2000-2002), Ağsu Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı (2002-2007), Siyəzən Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı (2007-2011) işləmişdir.

2011-ci ilin avqust ayından Azərbaycan Respublikası Prezidenti İcra Aparatının Regional İdarəetmə və Yerli Özünüidarəetmə Orqanları ilə iş şöbəsinin baş məsləhətçisidir.

Lənkəranda işlədiyi dövrdə rayonun ictimai,

siyasi və sosial-iqtisadi həyatında, o cümlədən suvarma şəbəkələrinin, hidrotexniki qurğuların yenidən qurulmasında, abadlıq-quruculuq işlərinin aparılmasında fəal iştirak etmişdir.

"Əməkə fərqlənməyə görə" medalı ilə təltif edilmişdir (1986).

1980-ci ildən sonra bütün çağırışlarda Lənkəran şəhər və ya rayon Sovetlərinin deputatı seçilmişdir.

RUS kilsəsi - XIX əsrin əvvəllərində indiki "Dostluq" mədəniyyət və istirahət parkında yerləşmişdir. Yay kino-teatrının yerində isə keşişin evi olmuşdur.

Kilsənin zəngləri üstündə qədim slavyan hərfləri ilə müqəddəs ayələr həkk olunmuşdur.

Kilsə zahiri görünüşünə görə Bakıdakı böyük rus kilsəsinə oxşamış, klassik memarlıq üslubunda tikilmişdir.

Müqəddəs günlərdə baş keşiş dini ayinləri keçirmək üçün şəhərdə olan ruhanilərlə gəlmiş. Mərasim zamanı darvazadan binanın girəcəyinə xalça döşənərmiş.

Kilsənin tabutqayıma emalatxanası olmuş, cənəzə libası, ikonalar, ikona üçün örtüklər, şamlar, dini ayinlərin icrası üçün digər əşyalar satılmış.

Bina 1936-cı ildə sökülmüşdür.

RÜBB - madd. Heyva, armud, alça, göyəm və pomidordan hazırlanır.

Onu hazırlayarkən aşağıdakı üsuldən istifadə edilir: meyvə yuyulub təmizlənir və içinin loğabını götürüb iki və ya üç-dörd hissəyə bölürlər.

Dilimlər yumşaq hala düşdükdən sonra ağ, təmiz torbaya töküb sıxırlar. Bu, ikinci dəfə təkrar edilir. Alınan şirə əvvəlki şirəyə qatışdırılır. Kisdəki puçlar atılır.

Şirə maddə halına düşəndə təstə qaynadılır.

Heyva rübu plovla yeyilir. Pomidor rübu qiymə-qatıq, şabalıd-qovurma ilə qarışdırılır. Alça və göyəm turşusu ləvəngili balıq, quş və cücə bişiriləndə işlədilir.

RÜSTƏMOV Şahin Hakim oğlu (d. 14.07.1973, Lənkəran rayonu, Gərmətük qəsəbəsi -

08.08.1992) - Qarabağ şəhidi.

Qəsəbə orta məktəbinin səkkizinci sinfini (1988) bitirdikdən sonra Lənkəran 113 sayılı texniki peşə məktəbində elektrik qaz qaynaqçısı ixtisasına yiyələnmişdir (1990).

1992-ci ilin aprel ayında Milli Ordu sıralarına çağırılmış, Ağdərə uğrunda döyüşlərdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı qəsəbə qəbiristanındadır.

RVO - Lənkəranda kənd. Lənkəran-Lerik şose yolunda, rayon mərkəzindən 12 km cənub-qərbdə, Lənkəran çayının sahilində, Talış dağlarının ətəyində yerləşir.

Şərqdən Narbağı, qərbdən Mollakənd, cənubdan Əslə, Siyobli, Təngivan, şimaldan Şovu kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Kəndin adının mənası talış sözündən olan "rövə" (talış dilində "rü" çay, "və" ön, qabaq deməkdir) və ya "rüyəvə" sözündən götürülmüşdür - "çay qabağı", yaxud "çay qırağı", "çayın başlanğıcı" mənasını verir. Rvonun "Rovə" ("ro" yol, "və" ön, qabaq) sözündən yarandığını, "yol qabağı" mənasını verdiyini ehtimal edənlər də vardır.

Ərazisi 150 hektardır. 90 hektarı əkinə yararlıdır. Əhalisi 896 nəfərdir, 452 nəfəri qadındır, 182 ailə təsərrüfatı var (2017).

1932-1993-cü illərdə kənd XDS İcraiyyə Komitəsi fəaliyyət göstərmişdir. Əliağa Məmmədov (1932-1936), Sadıq Museyibov (1936-1938), Nüsrət Rzayev (1938-1940), Nəzər Museyibov (1940-1942), Xanrza Ramazanov (1942-1943), Barat Məmmədov (1943-1944), Hacı Ramazanov (1944-1946), Humra Quliyeva (1946-1948), Fazil Ramazanov (1948-1950), Zeynal Qubadov (1950-1952, 1957-1963), Zeynal Əliyev (1952-1954), Hüseynqulu Bayramov (1954-1955), Qafur Əliyev (1955-1957) kənd Sovetinin sədri işləmişlər. Sovetlik 1963-cü ildə Kərgələn kəndi ilə birləşmiş, onun tərkibində fəaliyyət göstərmişdir. 1966-cı ildə Rvo kənd Sovetliyi yenidən təşkil edilmiş, sədri Zeynal Qubadov seçilmişdir (1966-1968). Sonrakı illərdə Saleh Ramazanov (1966-1975),

Hacı Ramazanov (1976-1977), Fərhad Məmmədov (1977-2000) kənd Sovetinin sədri işləmişlər.

1992-ci ildə şəhər icra hakimiyyətinin Rvo kəndi üzrə nümayəndəliyi yaradılmışdır. Fərhad Məmmədov icra nümayəndəsi təyin edilmişdir. Sonrakı illərdə Xanoglan Əmirov (2000-2004), Nadir Muradov (2004-2006), Oruc Şərbətov, Nazim Məmmədov və başqaları kənd ərazi icra nümayəndəsi işləmişlər.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 25 oktyabr 2011-ci il tarixli Sərəncamı ilə Şovu, Təngivan, Siyobli, Qurumba və Narbağı kəndləri Rvo kənd inzibati ərazi dairəsi tərkibindən ayrılmışdır.

Kənddə orta məktəb, kitabxana, klub, sağlamlıq mərkəzi, aptek, uşaq bağçası, poçt şöbəsi, ATS, məişət evi, məscid, ticarət və işə obyektləri və s. fəaliyyət göstərir. Kənd məscidi 1876-cı ildə Xankişi bəy tərəfindən tikilmişdir.

Kənd bələdiyyəsi 2000-ci il yanvar ayından fəaliyyət göstərir. Şəmsəddin Məmmədov (2005-2009), Kamal Hüseynov (2010-cu ildən) bələdiyyənin sədri işləmişlər.

RVO məktəbi - 1931-ci ildən fəaliyyət göstərir. Məktəb ilk illərdə Mirzəcan bəyin və Davud bəyin mülklərində yerləşmişdir.

Məktəbin ilk direktoru Abdulla Nəsirli olmuşdur (1931-1942).

Böyük Vətən müharibəsi illərində müəllimlər cəbhəyə getdiklərindən məktəbin fəaliyyəti müvəqqəti dayandırılmış, müharibədən sonra yenidən bərpa edilmişdir. Sonrakı illərdə Sərdar Məmmədov (1945-1956), Kazım Əzizov (1956-1959), Həsənağa Həsənov (1959-1961), Əbdülqasım Vəliyev (1961-1966), Balaxan Əmirov (1966-1990), Rəcəbəli Bayramov (1990-1998), Balaxan Əmirov (1998-2010), Bilal Mirzəyev (2010-cu ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəbin indiki binası 1960-cı ildə istifadəyə verilmişdir. 1960-cı ildə əsas, 1972-ci ildə tam orta məktəbə çevrilmişdir.

415 şagird təhsil alır, 36 müəllim dərslər deyir (2017).

RVO poçt şöbəsi - 1970-ci ildən fəaliyyət göstərir, Mollakənd yaşayış məntəqəsində

yerləşir. Fərman İsmayılov, Mirzə Səfərov, Nüsrət Abbasov, Rəsul Mehdiyev, Qafur Şəfiyev, Mürüvvət Şərbətov, Ruqiyyə Əmirova, Hikmət Məmmədov və başqaları poçt şöbəsinin müdiri işləmişlər.

Ağamməd Şərbətov, Nurəddin Ramazanov, Fərzi Nəzərov, Hidayət Baxşiyev, Hacıkişi Rüstəmov, Xatəmə Rüstəмова, Yədulla Xalıqov, Dadaş Şərbətov, Axanım Muradova, Namiq Məmmədov, Mübariz Ramazanov və başqaları müxtəlif vaxtlarda poçtalyon kimi fəaliyyət göstərmişlər.

Kənddə əhaliyə 500 nömrəlik ATS xidmət göstərir.

RZA Kərim (təxəllüsü; əsl adı və soyadı Rzaev Kərim Əhəd oğlu - d. 27.09.1915, Lənkəran şəhəri - 11.03.1986, Bakı) - nasir, ictimai xadim, SSRİ-nin "Əlaçı kinematografi", Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1963).

Bakı Meşəçilik Texnikumunu, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunu (1939), Bakı Ali Partiya Məktəbini (1941) bitirmişdir.

Biləsuvar rayonu, Xırmandalı kənd məktəbinin direktoru işləyərkən ordu sıralarına çağırılmış (1942), Böyük Vətən müharibəsi cəbhələrində siyasi rəhbər vəzifəsini yerinə yetirmişdir. 1944-cü ildə tərxis olunmuşdur.

Azərbaycan KP MK-nın təbliğat-təşviqat şöbəsində təlimatçı, Dəvəçi, Quba və Lerik rayonlarında birinci və ikinci katib, Lənkəran radio verilişləri redaksiyasının baş redaktoru, "Lənkəran" qəzetinin redaktoru (1953-1958), AzərTAC-ın bölgə müxbiri, Lənkəran mədəniyyət şöbəsinin müdiri, kinopraktın və kino birliyinin direktoru (1979-1983), Azərbaycan Kinematografiya Komitəsində məsul vəzifədə (1983-1986) işləmişdir.

Məktəb illərindən yaradıcılıqla məşğul olmuşdur. İlk şeiri 1941-ci ildə rayon qəzetində dərc olunmuşdur. Müxtəlif janrlarda yazmışdır. "Rza Kərim" təxəllüsü ilə xalq rəvayətləri əsasında "Xan və Kəran", "Azərbaycan nağıl-

ları", "Bəhlul Danəndənin lətifələri" kitablarının tərtibatçısı, "Şahlar və Mənsurə", "Yol sıldırım-dan keçir", "Toy", "Pəslü açar", "Dost ürəyi", "İlham" və s. əsərlərin, Lənkəranın ictimai-sosial həyatını əks etdirən çoxlu məqalə və publisistik yazının müəllifidir.

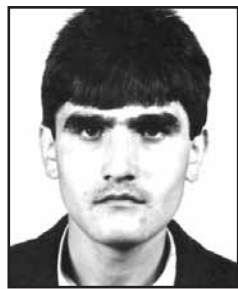
Doğma yurda məhəbbət, əməksevərlik, xalqlar dostluğu yaradıcılığının əsasını təşkil edir.

Rayonun ictimai həyatında fəal iştirak etmişdir. Dəfələrlə rayon Sovetinə deputat seçilmişdir.

Anadan olmasının 50 illiyi Lənkəranda qeyd edilmişdir.

"Şərəf Nişanı" ordeni (1967) və 8 medalla, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı ilə təltif edilmişdir.

RZAYEV Asəf Zəbulla oğlu (d. 10.04.1974, Lənkəran rayonu, Mamusta kəndi - 28.01. 1994)

- Qarabağ şəhidi.

Mamusta kənd orta məktəbini bitirib (1990). İki il sovxoz təsərrüfatında çalışıb.

1993-cü ildə könüllü olaraq Milli Ordu sıralarına getmiş, Beyləqan, Tərtər, Ağcəbədi döyüş bölgələrində vuruşmuşdur.

Füzuli bölgəsində hərbi əməliyyat zamanı qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

RZAYEV Azər Hüseyn oğlu (d. 15.07.1930, Bakı - 14.12.2015, Bakı) - bəstəkar, Xalq artisti,

professor, SSRİ Bəstəkarlar İttifaqının üzvü (1954), Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı idarə heyətinin üzvü (1957), Prezident təqaüdçüsü.

Xalq artisti, Lənkəranda olan və Azərbaycan səhnəsində çıxış edən ilk azərbaycanlı qadın müğənnilərindən biri Həqiqət Rzayevanın oğludur.

Ü. Hacıbəyov adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında iki ixtisas - bəstəkarlıq və skripka ixtisasları üzrə ali təhsil almışdır.

Əməkdar incəsənət xadimi, sənətşünaslıq doktoru, professor Ramiz Zöhrabovun yazdığına görə, A. Rzayevi musiqi ictimaiyyəti arasında bir bəstəkar kimi ilk dəfə tanıdan onun skripka ilə simfonik orkestr üçün 1 saylı Konserti olmuşdur. Əsər gənclərin və tələbələrin Varşavadakı Ümumdünya festivalında bəstəkarların Beynəlxalq müsabiqəsində ifa olunmuş və laureat adına layiq görülmüşdür. Sonralar bu əsər keçmiş SSRİ-nin mərkəzi şəhərlərində, eyni zamanda Bolqarıstan, Rumıny, Çexoslovakiya, Almaniya, Kuba və başqa xarici ölkələrdə səsləndirilmişdir.

1 saylı Konsert 1967-ci ildə Moskvanın ən böyük konsert salonlarından olan, 1500 tamaşaçı tutan P. Çaykovski adına Moskva Dövlət Konservatoriyasının Böyük salonunda ifa olunmuşdur. Skripka ilə başqa alətlər üçün kamera musiqisi sahəsində bir sıra orijinal əsərlərin, o cümlədən orkestr və müxtəlif alətlər üçün altı poemanın müəllifidir.

1990-cı ilin 20 yanvar hadisələrinə həsr etdiyi "Bakı-90" simfoniyasının, "Hacı Kərimin aya səyahəti" musiqili komediyasının müəllifidir. Bir sıra dram əsərlərinə musiqi bəstələmişdir.

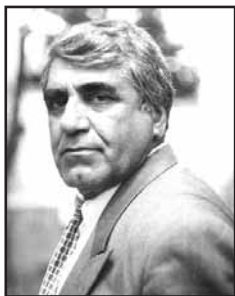
15 ildən artıq Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrının direktoru işləmiş, ifaçıların II, III, IV Zaqafqaziya müsabiqələrində münisflər heyətinin üzvü, V müsabiqədə isə sədri olmuşdur.

Bülbül adına Bakı orta ixtisas musiqi məktəbində uşaq simfonik orkestrinin yaradıcısı və dirijorudur.

Anadan olmasının 70 illiyi Lənkəranda geniş qeyd edilmişdir. Lənkəran ziyalılar evində, anasının adını daşıyan şəhər 2 saylı musiqi məktəbində əsərlərindən ibarət konserti olmuşdur.

RZAYEV Baba Fazil oğlu (d.10.01.1942, Lerik rayonu, Çayrud kəndi - 02.12. 2014, Lənkəran şəhəri) - aktyor, rejissor, respublikanın Əməkdar incəsənət xadimi (1989).

M.A.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunun musiqili komediya fakültəsini (1974), A. Lunaçarski adına Moskva Teatr Sənəti İnstitutunun rejissorluq fakültəsini (1980) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə Lənkəran Dövlət

Dram Teatrında aktyor kimi başlamışdır (1974). Azərbaycan, rus və Qərbi Avropa dramaturgiyasından səhnəyə qoyulmuş tamaşalarda müxtəlif səpkili obrazlar yaratmışdır. Karas (A.Sofronov, "Qərribə doktor"), Aslan bəy (C.Cabbarlı, "Oqtay Eloğlu"), Şəkərlinski (M.İbrahimov, "Kəndçi qızı"), doktor Nəriman (Y.Əzimzadə, "Silahdaş") və s. rollarda oynamışdır.

Professional səhnədə 70-dən çox əsərə quruluş vermişdir. Tamaşaya hazırladığı M.F.Axundovun "Xırs quldurbasan", "Molla İbrahimxəlil kimyagər", N.B.Vəzirovun "Pəhləvani zəmanə", C.Cabbarlının "Sevil", S.Vurğunun "Fərhad və Şirin", H.Cavidin "Topal Teymur", A. Çxeidzenin "Çinari manifesti", A. Vişnevskinin "Nikbin faciə" və s. əsərlər uğurlu səhnə həllini tapmışdır.

C.Məmmədquluzadənin, Ü.Hacıbəyovun və Ə.Nesinin hekayə və felyetonları əsasında "Acı xatirələr", "Olanlardan-keçənlərdən", "İntihar" adları ilə tamaşalar səhnələşdirmişdir.

SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisinin qızıl medalına layiq görülmüşdür (1980).

Əsərləri: Axtarışlar, ümidlər, B., 1990; Şeyx Zahid Gilani, B., 1992; Qəhrəmanlıq xronikası, B., 1997; Tarixə dönmüş ömür, B., 2000; Elm, sənət, düşüncə, B., 2005.

RZAYEV Bilal Ağarza oğlu (d.05.06.1952, Lənkəran rayonu, Gərmətük qəsəbəsi) - hüquqşünas, istifadə olan milis polkovniki, iş adamı.

1963-cü ildə Gərmətük qəsəbə orta məktəbini, 1970-ci ildə Bakı Sovet Ticarəti Texnikumunu, Vladivostok Ali Milis Məktəbini bitirib.

Uzaq Şərqdə, Primorye diyarında yerləşən liman şəhərinə gələndə hələ 20 yaşı yox idi. Ordu həyatının ilk illərini Ussuriysk şəhərində keçirmişdi. Ordu sıralarında olarkən kiçik komandirlər məktəbini bitirərək, serjant rütbəsində vzvod komandirinin müavini vəzifəsini

yerinə yetirmişdi.1973-cü ildən Naxodka milis şöbəsində fəaliyyətə başlamışdır. Bir neçə aydan sonra bölmə komandiri, çox keçməmiş vzvod komandiri, 1975-ci ildə diviziya komandirinin müavini, 1979-cu ildə diviziya komandiri təyin edilmişdir.

Milis sahəsində kapitan rütbəsinədək yüksəlmək arzusunda olub. Milis rəisinin müavini işləyərkən artıq mayor rütbəsində idi. 1987-ci ildə ona yenidən etimad göstərildi. 34 yaşında ona milis podpolkovniki rütbəsi verildi. Artıq bu dövrdə Naxodka Daxili İşlər Şöbəsinin rəisi işləyirdi.

2002-ci ildən Naxodkada "Şərq-Nəqliyyat" ekspedisiya kampaniyasına rəhbərlik edir. Avtonəqliyyat dəstəsi Rusiyanın Uzaq Şərq və Sibir federal dairələrinin, həmçinin beynəlxalq yük daşımalarını təşkil edir. Yüzlərlə insanın çalışdığı müəssisədə birlik, möhkəm intizam, işgüzarlıq var. Beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq yükdaşımaların həcmnin ildən-ilə artmasına imkan verir. Yükdaşımalarda gecikmə halları olmur, yol təhlükəsizliyi hallarına ciddi əməl olunur.

Qazandıqlarını el-oba yolunda sərf etməyi özünə mənəvi borc bilir. Hər dəfə doğma yurdu Gərmətükə gələndə imkansızlara, xəstələrə baş çəkir, onlara maddi və mənəvi dəstək olur, qəsəbənin quruculuq işlərində iştirak edir.

Qəsəbədə Böyük Vətən müharibəsində həlak olanların şərəfinə ucaldılmış Xatirə kompleksini yenidən təmir və bərpa etdirib. Qranit lövhədə Böyük Vətən müharibəsində həlak olmuş gərmətüklü şəhidlərin adı həkk edilib. Ətrafda yaşıllıq salınıb, oturacaqlar qaydaya salınıb.

Dünyadan köçmüş ululara ehtiram və hörmət əlaməti olaraq qəsəbə qəbiristanlığı təşəbbüsü ilə qaydaya salınıb, ətraf hasara alınıb, hasar boyu yaşıllıq salınıb. "Gərmətük salnaməsi" kitabı təşəbbüsü və sponsorluğu ilə çap olunub.

RZAYEV Həmid Həsənverdi oğlu (d. 1880, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi - 1952, Boladi kəndi) - islamşünas, din xadimi.

Uşaq yaşlarında kənd mədrəsəsində oxumuş, sonralar təhsilini İranın Ərdəbil, Təbriz və Qum

şəhərlərində davam etdirərək, təbabət, nəbatət, məntiq və nücum elmlərinə yiyələnmişdir.

Ali dini təhsildən sonra kəndə qayıdaraq rayonun müxtəlif kəndlərində axundluq etmişdir. El arasında "Molla Məmi" kimi tanınmışdır. Kərbəlaya gedən zəvvar dəstələrinə başçılıq etmişdir.

1936-cı ildə evi dövlət tərəfindən müsadirə edildiyinə görə, indiki Liman şəhərinə köçmüş, məktəbdə gözetçi işləmişdir. Hörmət və ehtiram əlaməti olaraq şəhər camaatı axund Həmid üçün "bazar" məhəlləsində yaşayış evi tikdirmişdir.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

RZAYEV Mail Surət oğlu (d. 26.03.1980, Lənkəran rayonu, Sinovli kəndi - 25.12.1999) - Qarabağ şəhidi.

Kənddəki orta məktəbi bitirdikdən sonra həqiqi hərbi xidmətə çağırılmışdır (1998). Ağdam rayonunun Hacıhəmədlı kəndi istiqamətində xidməti vəzifəsini yerinə yetirərkən qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Kənd qəbiristanında dəfn edilmişdir.

RZAYEV Murad Heybət oğlu (d. 01.10. 1975, Lənkəran rayonu, Osakücə kəndi - 06. 05. 1994) - Qarabağ şəhidi.

Kənddəki orta məktəbi bitirdikdən sonra sovxozda fəhlə işləmişdir (1991-1993).

1994-cü ilin yanvar ayında Milli Ordu sıralarına çağırılmış, nümunəvi hərbi xidmət keçmişdir. Siyasi və döyüş hazırlığı əlaçısı idi.

Ağdərə döyüşlərində qəhrəmanasına həlak olmuşdur.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

RZAYEV Nəsirəğa Əlimirzə oğlu (d. 21.03. 1935, Lənkəran şəhəri) - həkim-cərrah, Azərbaycan Cərrahlar Cəmiyyətinin cənub bölgəsi üzrə sədri, SSRİ-nin Səhiyyə əlaçısı (1984).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1953), N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu (1959) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə Sovet Ordusu sıralarında hərbi həkim kimi başlamışdır (1959-1966).

1966-2011-ci illərdə Lənkəran mərkəzi xəstəxanasında həkim-cərrah işləmişdir.

Rusiyanın müxtəlif şəhərlərində, həmçinin Azərbaycan Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda cərrahiyyənin aktual məsələləri və cərrahi yardımın təşkili və s. sahələr üzrə kurslarda, elmi-praktik konfranslarda olmuşdur.

Lənkəranda və qonşu rayonlarda, həmçinin hərbi hospitallarda ağır cərrahiyyə əməliyyatlarında iştirak etmişdir.

Rayonun baş cərrahı, xəstəxana həmkarlar təşkilatının sədri, mülki-müdafiə üzrə ilk həkim yardım dəstəsinin rəisi olmuşdur.

Azərbaycan cərrahlarının birinci qurultayının (1980), Zaqafqaziya cərrahlarının onuncu və onbirinci qurultaylarının (1980, 1984) iştirakçısı olmuşdur.

RZAYEV Nüsrət Hacırza oğlu (d. 25.03. 1899, Lənkəran şəhəri - 1938, Lənkəran şəhəri) - həkim, Lənkəran səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri, tibb elmləri namizədi (1930).

1919-cu ildə Lənkəran gimnaziyasını bitirdikdən sonra Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyəti tərəfindən Berlin Tibb Universitetinə ali təhsil almağa göndərilənlər arasında olmuşdur. Tələbələrin siyahısında Nüsrət Rzayev 36-cı şəxsdir.

"Pernitsioz anemiyadakı leykosit qan ləkələri" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir. Elmi işi Berlində Fridrix Vilhelm adına Universitetdə çap olunmuşdur (1930).

Ali təhsildən sonra, 1932-ci ildə Lənkərana qayıtmış, rayon mərkəzi xəstəxanasında həkim işləmişdir. Yoluxucu xəstəliklər şöbəsi təşkil etmişdir.

Gənc mütəxəssislərin yetişməsində mühüm xidmətləri vardır.

Lənkəran tibb məktəbinin tədris işləri üzrə ilk direktor müavini olmuşdur (1936-1937).

RZAYEV Ramin Əvəz oğlu (d.09.01.1977, Lənkəran şəhəri - 21.10.1998, II Fəxri Xiyaban) -

çavuş, Qarabağ şəhidi.

Orta məktəbi bitirdikdən sonra Milli Ordu sıralarına çağırılmış, kəşfiyyatçılar dəstəsində xidmət etmişdir.

Döyüş və siyasi hazırlıq əlaçısı idi. Komandirlərin, xidmət etdiyi hərbi hissə əsgərlərinin böyük hörmətini

qazanmışdır.

Tərkibində olduğu kəşfiyyatçılar dəstəsi mühüm dövlət əhəmiyyətli tapşırığı yerinə yetirərək qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

26 avqust 1998-ci ildə iki döyüş yoldaşı ilə mühasirəyə düşərkən düşməyə təslim olmamaq üçün qumbaranı sinələrinə sıxaraq özlərini partlatmışlar.

Qəhrəmanların meyitlərini Beynəlxalq Qırımızı Xaç Cəmiyyətinin, Əsir və İtkin Düşmüş, Girov Götürülmüş Vətəndaşlarla İş Üzrə Dövlət Komissiyasının köməkliyi ilə yalnız iki ay sonra - 22 oktyabr 1998-ci ildə geri almaq mümkün olmuşdur.

"7 gün" qəzeti özünün 23 oktyabr 1998-ci il tarixli nömrəsində yazırdı: "Oktyabr ayının 21-də üç şəhid "əsir"imiz bir erməni meyiti ilə dəyişdirildi... Ekspertiza rəyindən sonra onların kapitan İbrahimov Teymur Paşa oğlu (Xaçmaz rayonu), leytenant Mirzəliyev Elşən Həsən oğlu (Gəncə şəhəri) və çavuş Rzaev Ramin Əvəz oğlu (Lənkəran rayonu) olduğu təsdiqləndi. Dünən İbrahimov Teymur və Rzaev Raminin meyitləri Bakı şəhərindəki 2 saylı Şəhidlər Xiyabanında, Mirzəyev Elşənin meyiti isə doğulduğu Gəncə şəhərində torpağa tapşırıldı...".

RZAYEV Rzaqulu Nəcəfqulu oğlu (d.09.06.1925, Lənkəran rayonu, Yuxarı Nüvədi kəndi - 07.06.2012, Yuxarı Nüvədi kəndi) - müəllim, qabaqcıl maarif xadimi.

Azərbaycan Dövlət Qiya-bi Pedaqoji İnstitutunun Şəki filialını (1949), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun fizika-riyaziyyat fakültəsini (1962) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Lerik rayonunda başlamış, müəllim, məktəb direktoru işləmişdir (1942-1962). Sonralar Lənkəran rayonunun Nərimanabad qəsəbə (1962-1963) və Lənkəran internat məktəblərində (1963-1978) təlim-tərbiyə işləri üzrə direktor müavini, 1978-ci ildən ömrünün axırınadək Yuxarı Nüvədi kənd orta məktəbində fizika-riyaziyyat müəllimi işləmişdir.

1978-1990-cı illərdə məktəbin direktoru olmuşdur. Məktəbdə təhsil islahatlarının həyata keçirilməsində, tədrisin keyfiyyətinin yüksəldilməsində böyük əməyi vardır.

"Yuxarı Nüvədi kəndinin tarixi" kitabının müəllifidir (2007). Kitabda kəndin tarixi, etnoqrafiyası haqqında maraqlı məlumatlar verilir.

Məktəbdə işin yaxşı təşkilinə, şagirdlərin təlim-tərbiyəsində xidmətlərinə görə Lenin (1978), "Şərəf Nişanı" (1971) ordenləri və yeddi medalla təltif edilmişdir.

RZAYEV Yaşar Hüseyn oğlu (d.07.04.1941, Lənkəran şəhəri) - yazıçı-politoloq, ictimai xadim, filologiya elmləri namizədi (2007), Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (1978).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1958), Bakı Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini (1964), Bakı Ali Partiya Məktəbini (1973) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə Lənkəranda çıxan "Leninci" (indiki "Lənkəran") qəzeti redaksiyasında korrektor kimi başlamış, 1964-1971-ci illərdə ədəbi işçi, məsul katib işləmişdir. 1971-ci ildə partiya işinə irəli çəkilmişdir. Əvvəl şəhər Partiya Komitəsində təlimatçı, sonralar şöbə müdiri, şəhər Partiya Komitəsinin ikinci və birinci katibi, rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri (1991), Azərbaycan Pedaqoji Kadrları İxti-

sasartırma və Yenidən Hazırlanma İnstitutu Lənkəran filialının direktoru (1992-1993), Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının humanitar məsələlər üzrə müavini (1993-1995), şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı (2000-2003) vəzifələrində çalışmışdır.

Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin (XII çağırış) deputatı (1990-1995), Azərbaycan Respublikası Milli Məclisin deputatı olmuşdur (1995-2000). Milli Məclisə deputatlığı dövründə siyasi fəallığı ilə seçilmişdir. Azərbaycanın Dövlət müstəqilliyi haqqında Bəyannaməyə (30.08.1991) və Azərbaycan Dövlət Müstəqilliyi haqqında Konstitusiya Aktına (18.10.1991) səs vermişdir. MDB Parlamentlərarası Assambleyasının üzvü olmuşdur (1996-2000).

Lənkəranın sosial-iqtisadi inkişafında mühüm xidmətləri vardır.

Lənkərana rəhbərliyi dövründə rayonda iqtisadiyyatın bütün sahələrində yüksək göstəricilər əldə edilmiş, abadlıq-quruculuq işləri artmışdır.

2008-ci ildən Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin müəllimidir. "Milli azadlıq şüurunun formalaşmasında Azərbaycan ədəbiyyatının rolu (1960-1980)" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir.

"Azərbaycan romanı siyasi-ideoloji və milli-mənəvi ideallar kontekstində (1930-1950)" mövzusunda doktorluq dissertasiyası yazmışdır.

1991-ci ildə Azərbaycan nümayəndə heyətinin tərkibində Türkiyədə səfərdə olmuşdur. İki dəfə "Əmək igidliyinə görə" medalı ilə təltif olunmuşdur.

Məktəb yaşlarından yaradıcılıqla məşğuldur. 1962-ci ildən mətbuatda çap olunur. İlk hekayələri ötən əsrin 60-cı illərində "Aprel çiçəkləri" almanaxında, "Azərbaycan" və "Ulduz" jurnallarında çap olunmuşdur.

2 monoqrafiyanın, 1 dərsliyin, 4 bədii, 3 publisistik kitabın müəllifidir. 40-dan çox elmi məqaləsi respublikada və xaricdə (Rusiya, Türkiyə, Qazaxıstan, Ukrayna və Özbəkistan) çap edilmişdir.

Əsərləri: Gecə eşelonu, B., 1972; Biz çay becəririk, B., 1977, Əks-səda, B., 1981; Lənkəran: 93-cü ilin yayı, B., 1997; Ömürdən səslər, B.,

2001; Beş dəqiqəlik yol, B., 2001; Bədii söz və milli azadlıq şüuru, B., 2007; Azərbaycan romanı: siyasət və milli düşüncə, B., 2010; Dünənə necə baxmalı, B., 2011; XIX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı (dərslik), B., 2015.

RZAYEV Yüzbaşı Rza oğlu (d. 09. 11. 1930, Lənkəran şəhəri - 27.02.2017, Lənkəran şəhəri) - xalq sənətkarı, musiqiçi.

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1946), Bakı Yeyinti Sənaye Texnikumunu (1965) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə rayon mədəniyyət evində başlamış, sonralar Ürgə kəndində, Vətəranlar bağında klub müdiri işləmişdir.

Musiqi sənətinə atasının yanında yiyələnmişdir. Balaban, zurna və klarnetdə xalq havalarını məharətlə ifa edir.

Lənkəranın mədəni həyatının fəal iştirakçılarından.

Xalq artisti Əhməd Bakıxanovun Lənkəranda təşkil etdiyi xalq çalğı alətləri ansamblında çalışmışdır. Tanınmış xanəndələr Əbülfət Əliyev, İslam Rzayev, Əlibaba Məmmədov, Cənəli Əkbərov, Arif Babayev, eyni zamanda tarzən Həbib Bayramov, Əhsən Dadaşov, Sərvər İbrahimov, Hacı Məmmədov və başqaları ilə el şənliklərində iştirak etmişdir.

İfasında "Bayatı kürd", "Mirvari", "Uzundərə", "Humayun", özünün bəstələdiyi "Lənkəran rəqsi" və s. muğam və rəqsləri Azərbaycan Dövlət Televiziyası və radiosunun qızıl fondunda saxlanır.

RZAYEV Zədir Rza oğlu (d. 10.10. 1937, Lənkəran rayonu, Şürük kəndi - 29.01.2010, Bakı) - hərbi xadim, general-mayor (1992).

Şürük kənd orta məktəbini (1955), Bakı Ali Ümumqoşun Komandirlər Məktəbini (1962), M.F. Frunze adına Moskva Hərbi Akademiyasını (1975) bitirmişdir. Hərbi xidmətə Almaniyada Sovet Silahlı Qüvvələri tərkibində başlamışdır (1962-1967). Sonralar hərbi xidmətini Zaqafqaziya Hərbi Dairəsində davam etdirmişdir

(1971-1975). Moskva Hərbi Akademiyasından sonra Bakı Dövlət Universitetinin tədris işləri üzrə kafedra rəisinin müavini (1976-1988), BDU-nun mülki müdafiə kafedrasının müdiri işləmişdir (1988-1991).

Milli Ordumuzun yaradılmasında mühüm xidmətlər göstərmişdir. 1991-ci ildə Azərbaycanda yenidən yaradılmış 1 saylı hərbi briqadanın komandiri olmuş, Şuşanın, Ağdamın, Goranboyun müdafiəsində iştirak etmişdir. Bir il sonra Kəlbəcərin müdafiəsində dayanmışdır. 1992-ci il iyunun 24-də komandiri olduğu briqada əks hücumla keçərək Ağdərənin səkkiz kəndini düşməndən təmizləmişdir.

Ağdaban əməliyyatında da iştirak etmiş, 12 kəndi ermənilərdən azad etmişdir. Laçın istiqamətində göstərdiyi sərkərdəlik məharətinə görə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı ilə general-mayor hərbi rütbəsinə layiq görülmüşdür.

1993-cü ilin iyun ayında respublika Müdafiə nazirinin birinci müavini və cəbhə komandanı təyin edilmişdir.

Ömrünün sonlarında Bakı Dövlət Universitetində işləmişdir.

RZAYEVA (Əliyeva) Həqiqət Əli qızı (d. 20.05.1907, Lənkəran rayonu, Darquba kəndi - 02.08.1969, Bakı) - ilk azərbaycanlı qadın müğənnilərindən biri, respublikanın Xalq artisti (1943).

Lənkəranda "Ünə" qızlar məktəbini (1919), Bakı Pedaqoji Texnikumunu (1923), Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının muğam şöbəsini (1928) bitirmişdir. Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında oxumuşdur (1928-1932).

Uzun illər Azərbaycan Opera və Balet Teatrının solisti olmuş (1927-1952), muğam və xalq mahnılarını məharətlə ifa etmişdir. Bir sıra tamaşalarda, o cümlədən Ərəb Zəngi (M. Maqomayev, "Şah İsmayıl"), Leyli (Ü.Hacıbəyov,

"Leyli və Məcnun"), Əsli (Ü.Hacıbəyov, "Əsli və Kəram"), Şahsənəm (Z.Hacıbəyov, "Aşıq Qərib") və s. rollarda oynamış, "Lətif" (1930), "Dostlar" (1934), "İsmət" (1934), "Ogey ana" (1958) və s. kinofilmlərinə çəkilmişdir.

"Şərəf Nişanı" ordeni və medallarla təltif edilmişdir. Lənkəran şəhər 2 saylı musiqi məktəbi adını daşıyır.

RZAYEVA Siddiqə Məmmədza qızı (d. 30.05.1938, Lənkəran şəhəri) - kitabxanaşünas-bibliograf, əlaçı kitabxanaçı (1965).

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1955), Azərbaycan Dövlət Universitetini (1963) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə 1955-ci ildən Liman şəhər kitabxanasında kitabxanaçı işləməklə başlamışdır. 1963-2011-ci illərdə Lənkəran şəhər mərkəzi kitabxanasının müdiri işləmişdir. Kitabxana 1982-ci ilin fevral ayında mərkəzləşdirilmiş kitabxana sisteminə keçmişdir. Kitabın təbliğində xidmətlərinə görə "Tərəqqi" medalına (2011), SSRİ Mədəniyyət Nazirliyinin "Əlaçı kitabxanaçı" adına layiq görülmüş, SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisinin iştirakçısı olmuşdur.

BİLİRSİNİZMİ?

Kitablara illüstrasiyalar çəkən ilk lənkəranlı rəssam XVIII əsrin sonu, XIX əsrin əvvəllərində yaşayıb yaratmış Əvəzəli Muğanlı Səfiqulu oğlu olmuşdur. 1890-cı ildə nəsx xəttilə üzünü köçürdüyü "Kəlimə və Dimnə"nin əlyazmasına 100-dən çox illüstrasiya çəkmişdir.

Əsər Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Əlyazmaları İnstitutunda saxlanılır.

XIX əsrin ikinci yarısında Lənkəranda olmuş səyyah-rəssam T.Bonvalotonun 1899-cu ildə Parisdə buraxılmış "Qafqazdan Hindistanadək" kitabının bir nüsxəsi Sankt-Peterburqdakı Saltıkov Şedrin adına kitabxanada saxlanılır. Kitabda Lənkəranla bağlı rəsmlər də vardır.

S

S – Azərbaycan əlifbasının 25-ci hərfi. Sözün əvvəlində, ortasında və sonunda işlənir.

SADIQOV Etibar Muxtar oğlu (d. 07.11. 1952, Lənkəran rayonu, Girdəni kəndi) - polis polkovniki, polis əlaçısı (1977), Qarabağ müharibəsinin veteranı.

Girdəni kənd tam orta məktəbini (1968), fərqlənmə diplomu ilə Lənkəran Kənd Təsərrüfatı Texnikumunu (1971), Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutunun iqtisad fakültəsini (1982), Naxçıvan Universitetinin hüquq fakültəsini (1997) bitirmişdir.

1971-1973-cü illərdə həqiqi hərbi xidmətdə olmuşdur. Hərbi xidmətdən sonra Bakı Şəhər Daxili İşlər İdarəsində milis nəfəri təyin edilmişdir.

1995-ci ildə polis polkovniki rütbəsində Azərbaycan Respublikası DİN Baş Polis Mühafizə İdarəsinin Polis Xidməti İdarəsinə rəis müavini, 1996-cı ildə idarə rəisi təyin olunmuşdur.

Qarabağ müharibəsinin veteranıdır. Ağdamın Yetimcili kəndində, Fərrux dağının və Böyük Bəhmənli kəndinin müdafiəsi uğrunda döyüşlərdə polis batalyonunun komandiri olmuşdur.

SADIQOV Hüseynağa Musa oğlu (d. 14.03. 1940, Lənkəran) - diplomat, SSRİ-nin fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri.

Orta məktəbi Bakıda bitirib (1958). Sonralar Azərbaycan Xarici Dillər İnstitutunda ali təhsil alıb (1963).

Ümumittifaq Səhmdarlar Cəmiyyətində tərcüməçi, direktor müavini, direktor (1962-1969), Azərbaycan KP MK Beynəlxalq əlaqələr şöbəsində baş referent

(1970-1974), Almaniya Demokratik Respublikasının Leypsiq şəhərində attaşə, vitse-konsul (1974-1980), Azərbaycan KP MK Beynəlxalq əlaqələr şöbəsində təlimatçı (1980-1982), ADR-in Rostov şəhərində Sovet konsulu (1982-1985), Berlində Sovet səfirliyində məsul vəzifələrdə (1985-1991), Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər naziri (1991-1992), Azərbaycanın Almaniyaadakı səlahiyyətli səfiri və s. vəzifələrdə işləmişdir.

Respublika Prezidenti yanında Milli Təhlükəsizlik Şurasının üzvü, vətəndaşlıq komissiyasının sədri, Azərbaycan KP MK üzvü olmuşdur.

SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin 21 aprel 1989-cu il tarixli Fərmanı ilə SSRİ-nin birinci dərəcəli fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri diplomatik rütbəsi almışdır.

Orden və medallarla, o cümlədən Almaniya Demokratik Respublikasının "Milli cəbhəsi" medalı ilə təltif edilmişdir.

SADIQOV İmran Ramazan oğlu (d. 10.03. 1892, Lənkəran rayonu, Şilavar kəndi - 28.04. 1969, Lənkəran şəhəri) - istehsalat qabaqcılı, ictimai xadim.

İkisinifli şəhər məktəbini bitirmiş, Bakı neft mədənlərində işləmişdir (1917-1920). Lənkəranda savadsızlığın ləğvində, kolxoz-kooperativ təsərrüfatlarının təşkilində, Volqa-Don su kanalının çəkilişində iştirak etmişdir. Azərbaycanın görkəmli dövlət xadimləri Nəriman Nərimanov, Əliheydər Qarayev, Həmid Sultanov, Mirzə Davud Hüseynovla çəkirdiyi şəkil Lənkəran tarix-diyarşünaslıq muzeyində saxlanır. N. Nərimanov Lənkərana gələrkən İmran Sadiqov da onunla olmuşdur.

Gənclərin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində xidmətləri vardır.

SADIQOV Muxtar Zeynalabdin oğlu (d.1901, Lənkəran rayonu, Şilavar kəndi -17. 08.

1977, Lənkəran şəhəri) - istehsalat qabaqcılı, Lənkəranda çayçılıq təsərrüfatının təşkilatçılarından biri.

İlk təhsilini mədrəsədə almış (1916-1919), sonralar kənddəki ibtidai məktəbi (1924), Zaqafqaziya Kommunistlər Universitetini (1933), Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu (1946) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Şilavar kəndində komso-mol katibi (1920-1923) işləməklə başlamışdır. Sonralar kənd Sovetinin katibi (1923-1927), Şürük Dairə Sovetinin sədri (1928-1929), Astara rayon torpaq şöbəsinin müdiri (1929-1932), Lənkəran XDS İcraiyyə Komitəsində təlimatçı (1933-1934), RİK-in təşkilat şöbəsinin müdiri (1934), "Avrora" (indiki Hirkan) çayçılıq sovxozunun direktoru (1935-1937), Lənkəran kolxozçular evinin direktoru (1937-1938), RİK-in sənaye kombinatının direktoru (1938-1939), quşçuluq fabrikinin direktoru (1939-1942), rayon torpaq şöbəsinin müdiri (1942-1945), rayon kənd təsərrüfatı şöbəsinin müdiri (1945-1953), tədarük kontorunun müdiri (1953-1957), tikinti materialları artelinin rəhbəri (1957-1960), təmir-tikinti idarəsinin müdiri (1960-1977) və s. vəzifələrdə çalışmışdır.

VII Ümumazərbaycan Sovetlər qurultayının iştirakçısı olmuşdur (1935).

Lənkəranda çayçılığın inkişafında mühüm xidmətləri vardır. Təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə rayonun müxtəlif təsərrüfatlarında yeni çay sahələri salınmışdır.

Yaşadığı evinə Xatirə lövhəsi vurulmuşdur.

Ədəbiyyat: Etibar Əhədov. İllərdə izi qaldı, B., 2000.

SADIQOV Mustafa Məmməd oğlu (d. 15.03.1913, Ağdaş rayonu, Qaradağlı kəndi - 12.04.1970, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, qabaqcıl maarif xadimi, respublikanın Əməkdar müəllimi (1956).

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun

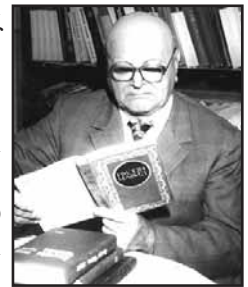
kimya fakültəsini bitirmiş (1935), Lənkəran Pedaqoji Məktəbində müəllim işləməklə əmək fəaliyyətinə başlamışdır. 1940-cı ilin mart ayında Sovet Ordusu sıralarına çağırılmış, Moldovanın azad edilməsində iştirak etmişdir. Döyüşdə yaralandığına görə 1941-ci ilin fevral ayında ordudan tərxis olunmuş, müəllimlik fəaliyyətini davam etdirmişdir. Böyük Vətən müharibəsi başlananda yenidən silaha sarılaraq, 1946-cı ilədək döyüşən ordu sıralarında olmuşdur.

Müharibədən sonra Lənkəran Pedaqoji Məktəbində əvvəl müəllim, sonralar dərslər hissə müdiri, 1957-1962-ci illərdə məktəbin direktoru işləmişdir. Texnikuma rəhbərliyi dövründə tədrisin keyfiyyəti yaxşılaşmış, təlim-tərbiyə prosesi yenidən qurulmuşdur.

SADIQOV Mütəllim Mirzəbaba oğlu (d.15. 03.1912, Lənkəran şəhəri - 01.03.1994, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, SSRİ Maarif əlaçısı, qabaqcıl maarif xadimi.

Teymurbəy Bayraməlibəyovun ikisinfli rus məktəbini (1919) bitirdikdən sonra təhsilini şəhər 5 saylı məktəbdə davam etdirmişdir. 1926-cı ildə "Darülmüəlliməyn"ə (indiki Humanitar Dövlət Kolleci) daxil olmuş, oranı 1930-cu ildə başa çatdırmışdır. Bir il şəhər 3 saylı orta məktəbində ədəbiyyat fənnindən dərslər demiş, 1931-ci ilin yanvar ayında Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutuna qəbul olunmuşdur. 1936-cı ildə ali təhsilini başa çatdırmış və Lənkəran Pedaqoji Məktəbində ədəbiyyat müəllimi işləmişdir.

Böyük Vətən müharibəsinin iştirakçısı idi. 1942-ci ildə Odessada ağır yaralandıqdan sonra tərxis olunmuş, Lənkəran şəhər 1, 2 və 4 saylı orta məktəblərində ədəbiyyat fənnindən dərslər demiş, 1951-ci ildə Lənkəran uşaq evinin müdiri işləmişdir. 1952-ci ildə yenidən Lənkəran Pedaqoji Məktəbinə dəvət olunmuş, 1958-ci ilədək

burada ədəbiyyat müəllimi işləmişdir. Təqaüdə çıxanadək Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbinin ədəbiyyat müəllimi olmuşdur.

Ensiklopedik biliyə malik idi. Ərəb və fars dillərində yazıb oxuyurdu.

İş təcrübəsi yayılmışdır.

SADIQOV Rahib Muxtar oğlu (d. 23.12.1935, Lənkəran rayonu, Şilavar kəndi - 16.02.

1999, Lənkəran şəhəri)-mühəndis, istehsalat qabaqcılı, iqtisad elmləri namizədi.

Azərbaycan Dövlət Universitetini iqtisadçı ixtisası ilə bitirmişdir (1964).

Əmək fəaliyyətinə Montin adına zavodun tökmə sexində fəhlə kimi başlamışdır. Hərbi xidmətdən sonra Bakının bir sıra müəssisələrində müxtəlif vəzifələrində işləmişdir.

Bakı Məişət Kondisionerləri zavodu fəaliyyətə başladığı gündən direktor müavini vəzifəsində çalışmışdır. O illər müəssisədə ildə 400 min və ya daha çox məişət kondisionerləri istehsal olunurdu.

Rəhbərliyi ilə müəssisənin maddi-texniki təchizat xidməti yüksəlmişdir.

Əmək nailiyyətlərinə görə, "Şərəf Nişanı" ordeninə və müxtəlif medallara layiq görülmüşdür.

SADIQOV Şamil Bahadır oğlu (d. 1905, Şuşa - 17.08.1990, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, qabaqcıl maarif xadimi.

XIX əsrin tanınmış ziyalı-sı Mir Mövsüm Nəvvabın nəvəsidir.

Şuşada "Darülmüəlliməyn"-i bitirdikdən sonra Cəbrayıl qəzasında müəllim işləmişdir (1926-1934). Təhsilini Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunda davam etdirmiş (1934-1938), təyinatla Lənkəran Pedaqoji Texnikumuna gəlmiş, fizika müəllimi işləmişdir. 1940-cı ildə texnikum Salyana köçürüldüyündən Lənkəran şəhər 1 və 5 saylı məktəblərdə dərs hissə müdiri və məktəb direktoru (1940-1948), həmçinin Lənkəran Pedaqoji

Texnikumunda fizika müəllimi olmuşdur (1945-1948). Sonralar Bakı şəhərində və Füzuli rayonunda müəllimlik fəaliyyətini davam etdirmişdir (1948-1953).

1953-cü ildə yenidən Lənkərana köçmüş, şəhər 1 saylı orta məktəbində fizika müəllimi işləmişdir.

Qırmızı Əmək Bayrağı (1951), "Şərəf Nişanı" (1966) ordenləri, "Əməkdə fərqlənməyə görə" (1979) medalı ilə təltif edilmişdir.

İş təcrübəsi yayılmışdır.

SADIQOV Vaqif Əliabbas oğlu (d. 10.08.1975, Lənkəran rayonu, Şilavar kəndi - 05.05.1994) - Qarabağ şəhidi.

Kənddəki orta məktəbi bitirdikdən sonra sovxozda fəhlə işləmişdir (1990).

1992-ci ildə Milli Ordu sıralarına çağırılmış, Kəlbəcər döyüşlərində iştirak etmişdir.

Ağdərə uğrunda döyüşdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Kənddəki qəbiristanlıqda basdırılmışdır.

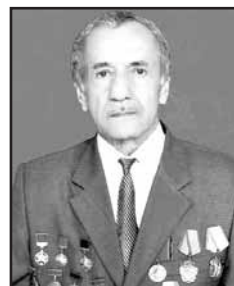
SADIQOV Vaqif Muxtar oğlu (04.08.1943, Lənkəran şəhəri) - aqronom, istehsalat qabaqcılı, əmək veteranı.

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1959), Salyan Kənd Təsərrüfatı Texnikumunu (1963) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran 1 nömrəli tərəvəzçilik sovxozunda başlamış, 1963-1996-cı illərdə briqadir işləmişdir.

Rəhbərlik etdiyi komsomolçu-gənclər briqadası respublikada qabaqcılığı ilə seçilmiş, şərəfinə şəhərin meydanında yarış bayrağı qaldırılmışdır.

Yüksək əmək göstəricilərinə görə, "Şərəf Nişanı" (1975), Qırmızı Əmək Bayrağı (1978) ordenləri, beş medalla, o cümlədən hərbi xidməti dövründə Qələbənin 20 illiyi medalı ilə təltif edilmişdir. İki dəfə SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisində iştirak etmiş, iki çağırış rayon Sovetinin deputatı seçilmişdir.

Rayonun ictimai həyatında fəal iştirak etmişdir. Azərbaycan gənclərinin XXIX qurultayının iştirakçısı, Şilavar-Digah kəndləri üzrə komso-mol təşkilatının katibi (1967-1978), sovxoz həmkarlar ittifaqı təşkilatının sədri (1978-1980), ilk partiya təşkilatının katibi (1980-1988), Şilavar kənd bələdiyyəsi sədrinin müavini (1999-2009) olmuşdur. 2009-cu ildən kənd bələdiyyəsinin üzvüdür.

SADIQOV Yədulla Rza oğlu (d.05.05.1925, Lənkəran rayonu, Narbaği kəndi - 10.11.2002, Havzava kəndi)- pedaqoq, SSRİ Maarif əlaçısı, qabaqcıl maarif xadimi.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun təbiyyat-coğrafiya (1952) və kimya-biologiya (1960) fakültələrini bitirib.

Lənkəranda təhsilin inkişafında xidmətləri vardır.

1942-ci ildə Kərgəlan məktəbini bitirdikdən sonra kənddəki təsərrüfatda fəhlə işləyib. 1943-cü ildən pedaqoji fəaliyyətə başlayıb. Rəvə kənd yeddiillik məktəbində müəllim (1943-1945), Havzava kənd ibtidai məktəbinin direktoru (1945-1949), Girdəni kənd yeddiillik məktəbində dərs hissə müdiri (1949-1952), Kirov (indiki İstisu) qəsəbə orta məktəbinin direktoru (1953-1981), Havzava kənd məktəbinin direktoru (1981-1994) və məktəbin kimya-biologiya müəlimi (1994-2002) işləyib.

İş təcrübəsi yayılmışdır.

Azərbaycan müəllimlərinin VI qurultayının nümayəndəsi, rayon Sovetinin deputatı, kənddəki seçki məntəqəsinin sədri olmuşdur.

SAHİBKARLIQ - Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra ölkənin iqtisadiyyatı sərbəst bazar iqtisadiyyatı prinsipləri əsasında inkişaf edir.

Lənkəranda azad sahibkarlığa xüsusi diqqət və qayğı vardır. Xüsusi əmlaka yeni münasibət rayonda iqtisadiyyatın sağlamlaşdırılmasına və dirçəlməsinə imkan vermişdir. Sənayenin 87,2 faizi, aqrar bölmənin 99,9 faizi, pulu xidmətlərin

79,6 faizi özəl bölmənin payına düşür. Lənkəranda iş qabiliyyəti olan əhalinin 60 faizindən çoxu bilavasitə sahibkarlıqla məşğuldur.

Lənkəranda 27 min 944 ailə və ya 130 min 757 nəfər 15 min 240 hektar torpaq sahəsinin mülkiyyətçisidir (2015). Torpaq islahatı başa çatmış, 248 kollektiv və 58 fərdi kəndli (fermer) təsərrüfatı yaradılmış, onların istifadəsinə 1357 hektar torpaq sahəsi verilmişdir.

45 iri və orta müəssisə səhmdar cəmiyyətə çevrilmiş, 630 obyekt özəlləşdirilmişdir.

Sənayedə, kənd təsərrüfatında bazar münasibətlərini daha da inkişaf etdirmək, əmlakı özəlləşdirilmiş müəssisələrdə istehsalı bərpa etmək, istehsalın yönümünü bazarın tələbinə və təklifə uyğun dəyişdirmək, istehsala investisiyanı cəlb etmək istiqamətində ardıcıl iş aparılır. N.Nərimanov adına balıq kombinatının nəzdində "Kapital - A", "Oriyent", "Xəzər-Balıq", "Lənkəran" üzümçülük sovxozunun bazasında "Lənkəran" üzüm və emalı müəssisəsi, həmçinin digər kiçik müəssisələr orta sahibkarlıq istiqamətində inkişaf etdirilir. "S-Mari" firması istehsal gücü 50 ton olan pivə zavodunu, "Lənkəran - ot" şirkəti istehsal gücü 440 min ədəd olan kərpic sexini istifadəyə vermişdir (2004). Lənkəranda yeni süd emalı zavodu, tikiş fabriki, tara müəssisəsi işə düşmüşdür (2006).

Müasir standartlara cavab verən "Nur-süd" MMS-də "Pal-süd" markası ilə 12 çeşiddə süd və süd məhsulları istehsal olunur. Müəssisənin məhsulları xarici ölkələrə də ixrac edilir. 2012-ci ilin fevral ayında Moskva şəhərində keçirilən yeyinti məhsullarının beynəlxalq sərgisində "Gilan-Lənkəran" konserv zavodunun istehsal etdiyi feyxoa və heyva şirələri, gilə və zoğal mürəbbələri qızıl medala layiq görülmüşdür.

Dövrün öz sahibkarları yetişmişdir. Sahibkarlardan "Yaşar" kəndli-fermer təsərrüfatının sədri Yaşar Xudatov ABŞ Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin xətti ilə "Fermer təsərrüfatının inkişafı" layihəsi çərçivəsində xarici ölkələrdə təcrübə mübadiləsində olmuşdur. Kəndli-sahibkar öz təsərrüfatında 3 mindən çox nadir kinkan ağacı yetişdirmişdir.

Rayonun Sütəmurdov kəndində İlham, Möhübbət, Rasim və Şükür Şükürov qardaş-

larının başçılıq etdikləri "Yelan" kiçik müəssisəsi rayonda yaşayan şəhid, qaçqın və kimsəsiz ailələrə maddi və mənəvi dayaq olmuşdur.

"Abidə" kiçik müəssisəsinin sədri, sahibkar Ayaz Məmmədov şəxsi vəsaiti ilə Azərbaycanın müstəqilliyi, torpaqlarımızın bölünməzliyi uğrunda həlak olan şəhidlərin Xatirə lövhələrini hazırlamışdır.

"Palmali" şirkətlər qrupunun rəhbəri Mübariz Mənsimov 2005-ci ildən Lənkəranda keçirilən xeyriyyə tədbirlərinin fəal iştirakçılarından olmuşdur. "Xəzər-Lənkəran" mərkəzi idman stadionu, liman, süd zavodu və digər müəssisələrin tikintisi M. Mənsimovun adı ilə bağlıdır.

Zərincə İsmayılovanın rəhbərlik etdiyi "Dostluq" və "Optimal" emal müəssisələrində "Lənkəran" markası ilə ekoloji keyfiyyət baxımından təmiz qida məhsulları, o cümlədən mineral sular, şirələr, mürəbbələr, tutmalar və s. istehsal olunur. Müəssisənin məhsulları respublika və beynəlxalq ticarət sərgilərində nümayiş etdirilmiş və rəğbətlə qarşılanmışdır.

Sahibkar Araz Yaqubovun "Yaşıl çay" fermer təsərrüfatı MMC-nin iş təcrübəsi respublikada geniş yayılmışdır. Xarici ölkələrin fermerləri də təsərrüfatın fəaliyyətini öyrənməyə gəlmiş, birgə əməkdaşlıq haqqında müqavilə imzalamışlar. Təsərrüfat əsasən çayçılıq istiqamətində inkişaf etdirilir.

2015-ci ilin Azərbaycanda "Kənd təsərrüfatı ili" elan edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamına cavab olaraq Lənkəranda yeni "Gilan aqrositrus" təsərrüfatı yaradılıb. Dövlət başçısı 2015-ci il aprelin 11-də Lənkərana səfəri çərçivəsində "Gilan aqrositrus" təsərrüfatı ilə tanış olub.

Sahibkarlar Lənkəranda olan maddi-mədəniyyət abidələrinin bərpasında, küçələrin, yolların təmirində, mədəni-quruculuq işlərində də təmənnəsiz köməkliklər göstərirlər.

SALAHLI Əli Məmməd oğlu (d. 26.0.6. 1946, Masallı rayonu, Birinci Yeddioymaq kəndi - 23.04. 2005, Masallı rayonu) - aktyor, respublikanın Əməkdar artisti (2000), respublika Teatr Xadimləri İttifaqının üzvü (1999).

Bakı Kitabxanaçılıq Texnikumunu (1969),

Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət Universitetini (1982) bitirmişdir.

Lənkəran mədəniyyət şöbəsində metodist (1970-1973), Hüseyn Ərəblinski adına xalq teatrında aktyor və rejissor işləmişdir (1970-1973).

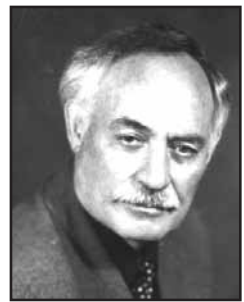
Lənkəranın mədəni həyatında fəal iştirak etmişdir. 1973-cü ildən ömrünün axırınadək N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrının aktyoru olmuşdur.

M.İbrahimovun "Yaxşı adam" pyesində Yavər rolu ilə professional səhnəyə gəlmişdir (1973, 6 dekabr). Sonralar Vidadi ("Vaqtlı", S.Vurğun-1974), Camal ("Bayramın birinci günü", N.Hikmət - 1975), Xəlil ("Əliqulu evlənir", S. Rəhman - 1975), Salmanov ("Toy"-1976), Qənimət ("Məhv olmuş gündəliklər", İ.Əfəndiyev - 1977), İldırım ("Atayevlər ailəsi" - 1980), Surxay ("Aydın", C.Cabbarlı-1981), Manaf ("Səhər qatırı", C.Yusifzadə - 1982), Şeyx Əhməd ("Ölülər", C.Məmmədquluzadə - 1983), Şahpur (S. Vurğun, "Fərhad və Şirin"-1983), Sofi ("Mahmud və Məryəm", Elçin - 1984), Kəfən geyən kişi ("Büst", S.Səxavət - 1988), Qədim bəy ("Yağışdan sonra"-1989), Qafur ("Qalxın, məhkəmə gəlir", E.İsgəndərzadə - 1997), Səmədbəy Mehmandarov ("Tarixə dönməz ömür", B.Rzayev - 1999) və s. rollarda oynamışdır.

Teatrda quruluşçu rəssam kimi bir neçə əsərə bədii tərtibat vermişdir (M. Hüseynin "Cavanşir", H.Abbasbəyovün "General", E.İsgəndərzadənin "Qalxın, məhkəmə gəlir", İ.Məlikzadənin "Gəl qohum olaq" və s.).

Nurəddin Ədiloğlunun "Sonuncu monoloq" kitabı Əli Salahlının həyat və fəaliyyətinə həsr edilmişdir (B., 2006).

Lənkəranda "Müğam" teatrının yaradıcısıdır (15.03.1993).

Nazim Hikmətin "Bayramın birinci günü" tamaşasında. Əli Salahlı Camal, Nəcibə Hüseynova Zəhra rolunda (1973).

Yaşadığı binaya xatirə lövhəsi vurulmuşdur.

SALAYEV Aqil Qasım oğlu (d.10.03.1900, Lənkəran rayonu, Olxovka (indiki Göyşaban) kəndi - 1973, Bakı) - Azərbaycan təhsilinin təşkilatçılarından biri, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru.

Respublikada xalq maarifinin inkişafında və yüksək ixtisaslı müəllim kadrlarının hazırlanmasında mühüm xidmətləri olmuşdur.

İlk təhsilini Lənkəranda ruhani məktəbində almış, kiçik yaşlarından əmək fəaliyyətinə başlamışdır. 1922-1928-ci illərdə ordu sıralarında xidmət etmiş, siyasi işlər üzrə rota komandiri olmuşdur.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun fizika-riyaziyyat fakültəsini (1932) və aspiranturanı (1935) bitirmişdir. Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun rektoru (1935-1937), institutun riyaziyyat fakültəsinin dekanı (1939-1942), Bakının Oktyabr rayon Xalq Maarif Şöbəsinin müdiri (1942-1944), Bakı şəhər Xalq Maarif Şöbəsinin müdiri (1944-1947), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutu ali cəbr, həndəsə və astronomiya kafedrasında baş müəllim (1947-1965) işləmişdir.

SALAYEV İbrahim Kişi oğlu (d. 23.07.1973, Lənkəran rayonu, Zövlə kəndi - 08.01.1994) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini və 113 nömrəli texniki-peşə məktəbini bitirdikdən sonra sovxoz təsərrüfatında fəhlə işləmişdir (1990-1991).

1991-ci ildə hərbi xidmətə çağırılmış, Milli Ordu sıralarında Kəlbəcər, Laçın uğrunda döyüşlərdə iştirak etmişdir.

Ağdamın Susanlı kəndini düşmənlərdən qoruyarkən qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı Separadi kənd qəbiristanındadır.

SALAYEV İslam Mirsəmid oğlu (d.10.05.-1909, Lənkəran rayonu, Moğonojoba kəndi - 05.

01.1971, Moğonojoba kəndi) - aqronom, istehsalat qabaqcılı, el ağsaqqalı.

1929-cu ildə Bakıda kənd təsərrüfatı üzrə ikiillik məktəb bitirmişdir. Həmin ildən Lənkəranda kənd təsərrüfatının yenidən qurulmasında iştirak etmiş, Şürük kəndində fəaliyyət göstərən M.Əzizbəyov adına kolxozda briqadir, aqronom (1929-1941) işləmişdir. 1942-ci ildə kolxoz sədri işləyərkən döyüşən ordu sıralarına xidmətə çağırılmış, 1943-cü ildə yaralandığına görə geri qayıdaraq, əvvəlki iş yerində, daha sonralar Vilvan kəndində kolxoz sədri (1953-1957), "Aurora" (indiki Hirkan) qəsəbə və Bürcəli kənd sovetlərinin sədri, rayon istehlak cəmiyyətində məsul vəzifədə işləmişdir (1957-1971).

Ölkə Müdafiə Fonduna şəxsi əmək haqqından vəsaitlər köçürmüşdür.

Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni, SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisinin gümüş, "Almaniya üzərində qələbəyə görə", "Qafqazın müdafiəsinə görə" medallarına layiq görülmüş, rayon və kənd sovetlərinin deputatı, Lənkəran veteranlar şurasının üzvü olmuşdur.

Gənclərin hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsində xidmətləri vardır.

SARA siyənəyi - vətəgə balığı. Xəzər dənizi sahillərində, o cümlədən Lənkəran sahillərində, Sara adasında və s. yerlərdə yayılmışdır. Kürüsünü may ayından iyun ayınadək hissə-hissə tökür.

Bədəni uzunsovdur, uzunluğu 39 sm-ə, çəkisi 820 qramadək olur.

8 ilədək yaşayır.

SARA, Sarı yarımadası - Lənkəran-Bakı şose yolunda, rayon mərkəzindən 30 km şimalda, Xəzər dənizinin qərb sahilində, Nərimanabad qəsəbəsində yerləşir. Rusiyadan gələn gəmilər üçün əsas dayanacaq olmuşdur.

Əvvəllər ada olmuş, son 70 ildə dənizdə suyun səviyyəsi 2,5 metr aşağı düşdüyü üçün quru ilə birləşərək yarımadaya çevrilmişdir. Yarımadaı şərq tərəfdən keçmiş Kirov körfəzinin, qərb

tərəfdən isə Kiçik Qızılağac körfəzinin suları əhatə edir. Ümumi sahəsi 100 m²-dir. Sahilləri şərqdə düz, qərbdə isə girintili-çıxıntılıdır. Yarımadaının çox hissəsi Qızılağac Dövlət qoruğunun ərazisinə daxildir.

Yarımadaının adı həm "Sara", həm də "Sarı" kimi işlənir. 1795-1796-cı illərdə səyyah və coğrafiyaşünas Hacı Zeynalabdin Şirvani Lənkəranda olarkən gündəliyində bu yerin adını "Sarı" kimi qeyd etmişdir. O yazmışdır: "Sarı Xəzər dənizi içərisində kiçik bir adadır. O, Rusiyadan gələn gəmilər üçün əsas dayanacaq yeri olmuşdur."

Azərbaycanın müasir coğrafiya alimləri, eləcə də yerli əhali bu yerə "Sarı" deyirlər. Mərhum coğrafiyaşünas Ramazan Kərimov yazır ki, "Sarı" adının mənşəyi şəxs və rəng adları ilə əlaqədardır.

Səidəli Kazımbəyov "Səidiyyə" kitabında yazır: "Xəzər dənizində iki eyni adlı, yəni Sarı adlı ada mövcuddur. Bunlardan biri Lənkəran vilayəti tərkibində, Xəzər dənizinin sahil hissəsinə yaxın olan bir məkanda yerləşir və "Birinci Sarı", "İkinci Sarı" adlanır. Hər ikisi ada şəklindədir, yalnız süni şəkildə yarımadaya çevrilmişdir. Bu "Sarı"lardan əlavə üçüncü bir "Sarı" da İran ərazisində, Gilan vilayəti yaxınlığında dənizdə yarımada şəklində olan məkanda yerləşir" (*Göstərilən ədəbiyyat, B., 2005, səh.135*).

Tədqiqatçı-coğrafiyaşünas N.N. Şavrov "Sarı yarımadası" əsərində yazmışdır: "Həştərxandan İrana dənizlə səfər edən hər bir şəxs yolda fırtınaya - dəniz təlatümünə rast gəldikdə Sarı yarımadasına yaxınlaşaraq, onun qərb sahillərində lövbər salıb nicat tapdıqdan sonra bu daim sakit olan bargahdan böyük həzz almış olurdular. Hətta ataman Stepan Razin özü belə İrana yürüş edərkən Sarı yarımadasının sahillərində lövbər salıb dincəlməkdən imtina etməmişdir.

Stepan Razin 1668-1669-cu illərdə Həştərxandan İrana Xəzər dənizi vaitəsi ilə yürüş edərək indiki Sarı yarımadasının bargahında lövbər salıb daldalanmışdır. 1722-1723-cü illərdə I Pyotrun yürüşü zamanı Sarı yarımadasından bir dəniz istehkamı kimi istifadə edilmiş və burada hərbi donanmanın qərargahı yerləşdirilmişdir."

Musarza Mirzəyev yazır: "Toponim təlşca Səri adlanır. Bu söz çox guman ki, "sə ru" sözündən yaranmış, "qırmızı çay", yaxud "çayın başlanğıcı", məcazi mənada "aşağıya doğru" və s. kimi anlaşıla bilər".

Bəzi mənbələrdə oronim "bataqlıq", böyük bataqlıq, bataqlıqlaşmış çay, çilləmiş bataqlıq" mənalarda izah olunur.

Yarımadaında bir-birindən 12 km aralı olan Nərimanabad qəsəbəsi (*bax* Nərimanabad) və Balıqçılar qəsəbəsi (*bax* Balıqçılar) vardır.

Nərimanabad qəsəbəsi ilə Liman şəhərini birləşdirən 6 km-lik şose yolu 1953-cü ildə çəkilmişdir.

Sovet hakimiyyətinin ilk illərində adadakı balıq vətəgələri birləşdirilərək "Krasnolovets" və "Sarinets" adlı iki artel yaradılmışdır. 1931-ci ilin əvvəllərinə hər iki artel birləşdirilərək "Lenin xatirəsi" balıqçılıq kolxozu təşkil edilmiş, İ.Y.Artaşev onun sədri seçilmişdir.

Xəzər dənizində suyun səviyyəsinin düşməsi nəticəsində bir neçə xırda adalara bölünmüş, daha sonra sahillə birləşərək yarımadaa çevrilmişdir.

Ədəbiyyat: N.Kərimov. Qırx il səyahətdə, B., 1977.

SARIKÖYNƏK - sərçəkimilər dəstəsindən quş növü. Bədəninin uzunluğu 25 sm-dəkdir. Erkəklərinin rəngi qızılı-sarı və qarıdır, dişiləri yaşıla çalır, döşündə qara xalları, flyeta səsine oxşar səsi var. Köçəri quşdur. Əlvan rəngli yumurtaları olur, ildə 3-5 yumurta qoyur. Giləmeyvə və həşəratlarla qidalanır. Köçəri quşdur. Uğursuz quş hesab olunur. Lənkəranda küəzinq kimi tanınır. "Küəzinq" təlş xalq nağılı vardır.

SARI mayor - Lənkəran əhalisinin çar ordusunun general-mayoru S. Kotlyarevskiye verdiyi ad.

Sovet dövründəki şəhərin indiki Mirmustafa xan küçəsi Kotlyarevskinin adını daşımışdır.

SARI sarmaşiq - zərərverici bitki. Əsasən otlaqlarda və əkin sahələrində bitir. Toxumla artır, peyində yayılır. Peyinə düşmüş toxum sarımtıl rəngdə nazik sap kimi gövdəcik verir. Bu

gövdəcik toxumun ehtiyat maddəsi hesabına 20 günə kimi inkişaf edir və yaşıl bitkilərin gövdəsinə soldan-sağa doğru 1-3 dəfə sarınır. Bundan sonra isə sarmaşığın əmici telləri əmələ gəlir. Bu tellər vasitəsilə bitkinin şirəsini sormaqla parazit həyat keçirir. Sürətlə inkişaf edir. Nazik telləri qol-budaq artır, bir toxumdan inkişaf edən sarmaşiq iyun-iyul aylarında bir neçə m² əkin sahəsini bürüyür.

Əsasən yonca, soğan, çuğundur, pomidor, xiyar və s. sahələrdə yayılır. Ona Lənkəranın bütün əkin sahələrində təsadüf edilir.

Toxumları heyvanın maddəsini zədələyir, mədəni bitkilərdə virus xəstəlikləri törədir. Ona görə də sarmaşiq müşahidə ediləndə yandırılaraq məhv edilir.

Sarı sarmaşığın 200-dən çox növü qeydə alınmışdır. Bu ad sarmaşığa rənginə görə verilmişdir.

SARI zanbaq - çoxillik, yoğun, uzun və budaqlanan kökümsov gövdəyə malik bitkidir. Çiçəkləri iri, sarı rənglidir. May ayında çiçəklənir, iyun ayında meyvə verir.

Lənkəran bölgəsində yayılmışdır. Bataqlıqlarda, göllərin kənarında, suvarma kanallarında bitir.

SEXƏLİFƏ - üç xəlifənin, yaxud onların övladlarının qəbrinin olduğu qəbiristan, müqəddəs ocaq.

Cil kəndində, Lənkəran-Boradigah şose yolunun 13-cü kilometrliyində yerləşir.

Sexəlifədə atəşpərəstlik və islam dininin izləri vardır. Buradakı qədim türbə hər iki etiqadın adət-ənənələrini saxlamışdır.

Sexəlifədəki IX-XI əsrlərə aid qəbirüstü abidələr üzərində döyüşçünün əl, qol, ayaq hissələri, həmçinin döyüş rəmlərini göstərən ox, nizə, əmud, qılınc rəsmləri təsvir edilmişdir. Sexəlifədə İmam Rza (ə) nəvələrinin uyuduğunu söyləyənlər

vardır. Yəqin ki, yerin şərəfətliyinə görə Lənkəranın tanınmış şəxsiyyətləri burada dəfn edilmişlər. M.Talışlının yazdığına görə, xan nəslindən olan ulu babaları burada basdırılmışlar.

Vaxtı ilə Xarxatan və Şağlaser kəndləri də öz ölümlərini Sexəlifədə dəfn etmişlər.

SELİQAVOL - Lənkərandə kənd. Rayon mərkəzindən 41 km aralıda, Biləsər kənd ərazi vahidliyində yerləşir.

Cənubdan Alazəpin, şimaldan Biləsər, şərqdən Astara rayonunun Motolayataq kəndləri, qərbdən Talış dağları ilə əhatə olunmuşdur.

Professor Məsud Məmmədovun məlumatına görə, Seliqavol "sel (i)- qəv-vül" sözündən götürülüb, "çayın gur axan yeri" mənasını verir. "Dərə ağzında yerləşən kənd" mənasında da işlənir ("sel" gur, "qəv" ağız, "vül" dərin, dərə, çökək yer deməkdir). Seliqavolun "Seqələvon" sözündən götürüldüyünü ehtimal edənlər də vardır. "Se" üç, "qələvon" mal-qara otaranlar mənasını verir. Azərbaycan dilinə tərcümədə "üç heyvandar" deməkdir.

Ərazisi 30 hektardır. Əhalisi 133 nəfərdir, 68 nəfəri qadındır, 28 ailə təsərrüfatı var (2017).

Əhali taxılçılıq və heyvandarlıqla məşğuldur.

Kənddə XVII əsrə aid qəbirüstü abidələr vardır.

SEPARADI - Lənkərandə eyni ərazi vahidliyində kənd. Rayon mərkəzindən 20 km şimal-qərbdə, Lənkəranda Masallının Boradigah istiqamətinə uzanan yolun solunda yerləşir.

Cənubdan Osaküçə və Sinovli, şimal-şərqdən Zövlə və Boladi, şərqdən və cənub-şərqdən Şağlaser və Xarxatan, cənub-qərbdən Tükəvilə, şimal-qərbdən Masallı rayonunun Rüdəkənar və Mahmudavar kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Ərazisi 694 hektar, əhalisi 3728 nəfərdir, 1817 nəfəri qadındır, 789 ailə təsərrüfatı vardır (2017).

Separadi adının "sepoədi" sözündən götürüldüyü ehtimal edilir, "üç para kənd", "üç məhəllədən ibarət olan kənd" mənasını verir (talış dilində "se" üç, "poə" para, "di" kənd deməkdir). Separadi kəndinin üç tayfanın adı ilə bağlı olduğunu ehtimal edənlər də vardır.

Yardımlı rayonunda da Separadi kəndi vardır.

Separadi kənd XDS İcraiyyə Komitəsi 1971-ci ildə yaradılmışdır. Bundan əvvəl Boladi və Şağlaser kənd sovetlərinin tərkibində fəaliyyət göstərmişdir. Xəzail Cabbarov, İzzət Cavadov, Malik Cəfərov, Aslan Mirzəyev və başqaları müxtəlif illərdə kənd Sovetinin sədri işləmişlər.

1991-ci ildə şəhər icra hakimiyyəti başçısının sərəncamı ilə ərazi icra nümayəndəliyi yaradılmışdır. Aslan Mirzəyev (1991-2003), Şöhrət Cəfərov (2003-2005), Cavanşir Cəfərov (2005-2006), Şahbaba Axundov (2006-2013), Süleyman Əzimov (2013-cü ilin iyun ayından) şəhər icra hakimiyyəti başçısının kənd üzrə nümayəndəsi işləmişlər.

2000-ci il yanvar ayından kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərir. Cavanşir Cəfərov (2000-2003), Ələsgər İsmayılov (2003-2006), Abuzər Fərzullayev (2006-2009), Niyaməddin Məmmədov, Ceyhun Cəfərov müxtəlif illərdə kənd bələdiyyəsinin sədri işləmişlər.

Kənddə orta məktəb, mədəniyyət evi, həkim məntəqəsi, məscid (1879), uşaq bağçası, poçt şöbəsi, ATS və s. sosial obyektlər vardır.

İqtisadiyyat. Kənddə kolxoz 1929-cu ildə təşkil edilmiş, Ağababa Axundov onun ilk sədri olmuşdur. Sonrakı illərdə təsərrüfata Nüsrət Nəsirov (1930), Girdəbanu (1931), Ağa Talıbov (1932), Heybət Nurullayev (1933), Əzizulla (1933-1935), Kəlbi (1936-1937), Heybət Rzayev (1938-1939), İsmayıl İbrahimov (1940-1941), Əşrəf İsmayılov (1941-1942), Humra Rəsulova (1942-1943), Yaqub Mirzəyev (1943-1945), Cəlil Əbdülov (1945-1947), Sahib İsmayılov (1948-1950, 1957-1958), Heydər Kərimov (1951-1955), Talib Süleymanov (1955-1956), Oğlan Qurbanov (1958-1961), İsmayıl Mirzəyev (1961-1966), Səadət Tağıyev (1966-1987), Barat Rzayev (1987-1990), Ələkbər Əbdülov (1990-1992), Balağa Kərimov (1992-1995), Mirzəbala Kərimov (1995-1998) rəhbərlik etmişlər.

Təsərrüfat müxtəlif illərdə Geqalov (1929-1936), Papanin (1936-1950), Kirov (1950-1970), "Komsomolun 50 illiyi" (1970-1998) adı ilə fəaliyyət göstərmişdir.

Kolxoz 1964-cü ildə Separadi, Zövlə və Tükəvilə kəndləri bazasında sovxoz təsərrüfatına çevrilmiş, əkin sahələri 1432 hektar olmuşdur.

İqtisadiyyatın əsasını çayçılıq təşkil edir. Burada ilk çay kolları 1934-cü ildə əkilmiş, ən yüksək göstərici 1986-cı ildə əldə edilmişdir. Həmin il dövlətə 2550 ton yaşıl çay yarpağı təhvil verilmişdir. O dövrdə Azərbaycanda istehsal olunan çayın 10 faizi bu təsərrüfatın payına düşürdü. Torpaq islahatına uyğun olaraq 1998-ci ildə sovxoz Separadi istehsal kooperativinə çevrilmişdir. 1998-2000-ci illərdə isə kənddə aqrar islahat komissiyası fəaliyyət göstərmişdir.

Maarif və mədəniyyət. Separadi kəndində məktəb 1925-ci ildə, mədəniyyət evi 1978-ci ildə istifadəyə verilmişdir. 1948-1977-ci illərdə kənddə klub fəaliyyət göstərmişdir. Kitabxana 1947-ci ildə təşkil olunmuşdur. 8756 kitab fondu, 1200-dən çox oxucusu vardır.

140 yerlik uşaq bağçası 1977-ci ildə istifadəyə verilmişdir.

Səhiyyə və idman. Kənddə ilk səhiyyə məntəqəsi 1939-cu ildə yaradılmışdır. Məntəqə əvvəllər şəxsi evlərdə yerləşmiş, 1955-ci ildə feldşer-mama məntəqəsi açılmış (müdiri Əliağa Əhədov), 1962-ci ildə yeni binaya köçmüşdür.

Kənddə idmanın güləş növünə maraq daha çoxdur. Beynəlxalq dərəcəli hakim, respublikanın Əməkdar məşqçisi Fəraqət Calalovun yetirmələri Baba Rzayev, Əflatun Məmmədov, Mais İbadov, Təhmasib Hüseynov, Feyruz Əkbərov, Ərəstun Məmmədov, İsgəndər Rzayev və başqaları güləş üzrə respublika və beynəlxalq yarışların qalibləridir.

Ədəbiyyat: Hafiz Mirzə. Separadi, B., 2001.

SEPARADI məktəbi - 1925-ci ildə təşkil edilmiş, ilk illərdə Qafur İbadov və Hacı Abbasın mülkündə yerləşmişdir.

Şükür Hüseynov (1925-1929), Mirəhməd Mahmudov (1929-1933), İbrahiməjdər müəllim (1933-1936), Yaqub Axundov (1936-1942), Salman Hüseynov (1942-1944), Abdulla İbadov (1944-1946, 1953-1960), Rəşid Məlikov (1946-1947), Həsənağa Ağayev (1947-1953), İsa Ağayev (1960-1963), Şərif Məcidov (1963-1964), İzzət Cavadov (1964-1965), Sabir İbrahimov

(1965-1970), Yaşar Quliyev (1970-1973), Xudagulu Cəfərov (1973-1975), Solmaz Cəfərova (1976-1991), Şahbaba Axundov (1991-1992), Sərraf Kərimov (1992-1994), Solmaz Cəfərova (1994-2014), İlham Əliyev məktəbin direktoru işləmişlər.

1968-ci ildə tam orta məktəbə çevrilmişdir.

Məktəbdə 639 şagird oxuyur, 60 müəllim dərs deyir (2017). İndiki məktəb binası 2014-cü ildə istifadəyə verilmişdir.

SEPARADI poçt şöbəsi - 1987-ci ilin noyabr ayından fəaliyyət göstərir. Rəşif Qurbanov poçt şöbəsinin rəisi təyin edilmişdir.

Dünyamalı Seyfullayev, Məhərrəm Məhərrəmov, Arif Axundov, Əbil Cahangirov, Mələk Cahangirova, Fərzi Seyfullayev və başqaları müxtəlif vaxtlarda poçtalyon işləmişlər.

Poçt şöbəsi rayonun Separadi, Zövlə və Tükəvilə kəndlərinə xidmət edir.

Kənddə 600 nömrəlik ATS fəaliyyət göstərir.

SEYDƏKƏRAN - Lənkəranda kənd. Rayon mərkəzindən 10 km uzaqlıqda, Astaraya gedən magistral yolun solunda yerləşir. 2011-ci ilin oktyabr ayından Kənarneşə icra vahidliyinin tərkibindədir.

Əvvəllər Aşağı Nüvədi qəsəbə icra nümayəndəliyinin tərkibində olmuşdur. Cənubdan Xolmili, şimaldan Viyən, şərqdən Kənarneşə, Şilim, qərbdən Tütəpeştə kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Tədqiqatçı M. Mirzəyevin məlumatına görə, Seydəkəran toponimi talışca "Seydəkəon" adlanır, mənası "seyid evləri" deməkdir.

Ərazisi 167 hektardır. Əhalisi 1163 nəfərdir, 571 nəfəri qadındır, 246 ailə təsərrüfatı vardır ((2017).

Əhali tərəvəzçilik, bağçılıq və heyvandarlıqla məşğuldur.

2000-2009-cu illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, Akifə Bağirova sədri işləmişdir. 2010-cu ildə Aşağı Nüvədi qəsəbə bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

SEYİD MİRABBAS xan (d.1684, Ərdəbil - 1749, Lənkəran) - Talış xanı. Seyid Cəmaləddin -

Qara xanın atasıdır. Ərdəbilin Hiyr kəndindəndir. Kasıbçılıq üzündən İranın Nəmin qəsəbəsindən Talışa gəlmişdir. Nadir şahla yaxınlıq nəticəsində Talışda böyük imkanlara malik olmuşdur.

Mirzə Əhməd Mirzə Xudaverdi oğlunun "Əxbarnamə"də verdiyi məlumatlara görə, Seyid Mirabbas zahirən gözəl və boy-buxunlu olmaqla yanaşı, həm də kamal sahibi idi. O, hadisələrdən baş çıxarırdı və sabahı görə bilirdi. Cəsarətli, uzaqgörən, çox səriştəli hakim kimi tanınmışdı. Dövrünün ağıllı adamlarını axtarıb tapırdı. Maarifçiliyin artmasına çalışırdı. Bir sıra ölkələrlə ticarət əlaqəsi yaratmışdı. Talışın ərazisini müəyyən edib rəsmiləşdirmişdi. Nadir şahın ölümündən sonra müstəqil xanlıq üsulidarəsinin əsasını qoydu (1747). Böyük səyyah və coğrafiyaşünas Hacı Zeynalabdin Şirvaninin yazdığına görə, "Talış hakimi Nadir şahdan sonra müstəqil oldu. Heç bir hökmdara təbə olmamışdır."

Seyid Mirabbas xan Peyğəmbər nəslindəndir, Şəcərəli sənədə görə 32 arxa etibarilə Həzrəti Məhəmmədə (s.) çatdığı göstərilir.

M.Talışlının yazdığına görə, qəbri Cil kənd qəbiristanlığında - Sexəlifə türbəsindədir.

SEYİD ZEYNAL piri - Xolmili kəndində ziyarətgah. Şeyx Zahidin müasiri Seyid Zeynalın adı ilə bağlıdır.

Seyid Zeynal dövrünün tanınmış şəxsiyyətlərindən olmuş, xeyirxah əməlləri ilə yaddaşlarda qalmışdır.

SEYSMİK xidməti stansiyası - tektonik və zəlzələ ocaqlarının fizikasını öyrənən təşkilat.

1949-cu il dekabrın 21-dən fəaliyyət göstərir. İlk direktoru Pavel İvanoviç Krilenkodur. Lənkərançayın sahilində, Nürəli bəyin mülkündə yerləşmişdir.

Ağamirzə Paşayevin rəhbərliyi dövründə (1961-2005) Qurumba kəndində (1965), Karpoviçdəki hərbi obyektə (1966), Haftoni qəsəbəsində zəlzələ ocaqlarının müəyyənləşdirilməsi üçün yeni cihazlar quraşdırılmışdır. Xanbulançayda, Az.filialda, Astara çay fabrikində, Masallı rayon istisən ərazisində zəlzələ ocaqlarının fizikasını öyrənmək məqsədilə sınaq müşahidə

dələri aparılmışdır. Talışın tektonikası və zəlzələ ocaqlarının fizikasını öyrənmək üçün Bəlləbur kəndinin ərazisində, Rüsnəqala deyilən ərazidə tədqiqatlar aparılmış (1974), müasir cihazlar vasitəsilə həmin il oktyabrın 1-də ilk seysmoqram alınmışdır. Bir neçə gün sonra Lerik yolu istiqamətində – "20 kilometr" yaşayış məntəqəsində tektonik proses və zəlzələ qeydə alınmışdır.

1949-cu ildə Lənkəran stansiyasında quraşdırılmış cihazlar 1986-cı ildə Bəlləbur stansiyasına köçürülmüşdür. Stansiyada 1988-ci ilin noyabr ayında Bəlləburda tamamilə yeni seysmoqraflar yerləşdirilmişdir. SKM-3 və SKD adlı yeni cihazlarla yaxın və uzaq təkanları da dəqiqliyi ilə qeydə almaq mümkündür.

Bəlləburdakı seysmoloji stansiyası 2002-ci ildən yeni mərhələyə qədəm qoymuşdur. ABŞ istehsalı olan yeni cihazlar zəlzələ ocaqlarının öyrənilməsində mühüm rol oynayır.

SƏBİR - Lənkəranda kənd. Kərgəlan ərazi vahidliyinə daxildir. Rayon mərkəzindən 5 km uzaqlıqda, Lənkəran-Lerik şose yolunun cənub-qərbində yerləşir.

Cənubdan Darquba, qərbdən Kərgəlan kəndləri, şərqdən Lənkəran şəhəri, şimaldan Lənkəran-Lerik şose yolu ilə həmsərhəddir.

Kəndin adı "səbir" sözündən yarandığı ehtimal edilir, "qırmızı tikanlıq" (talışca "sıə" qırmızı, "bır" tikan deməkdir) mənasını verir. Bəzi tədqiqatçılara görə, Səbir "səbırz" ("sıə" qırmızı, "bırz" düyü deməkdir) sözündən götürülüb. Vaxtı ilə bu yerlərdə qırmızı rəngə çalan çəltik yetişdirilib.

Ərazisi 28 hektardır, 8,6 hektarı əkinə yararlıdır. Əhalisi 430 nəfərdir, 204 nəfəri qadındır, 102 ailə təsərrüfatı var (2017).

SƏBZİKÜKÜ - xörək növü. Onu hazırlamaq üçün 3-4 dəstə cəfəri və ya keşniş, orta həcmli 2 baş soğan və 3-4 dilim sarımsaq işlədilir. Əvvəlcə onlardan maşından çıxarılmış qarışıq hazırlanır və üzərinə azca duz əlavə edib qarışdırılır. Hazır məhsula görə yumurta qatılıb və bir yerdə çalınır.

Tavadakı qaynar yağın üzərinə qarışığı bərabər səviyyədə töküüb yayırlar.

Plov və çörəklə yeyilir.

SƏBZİYEV Nəriman Mirzəbala oğlu (d.25.04.1932, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi) - müəllim, fizika-riyaziyyat elmləri namizədi (1964), dosent (1970).

Ötən əsrin 30-cu illərində ata mülkləri əllərindən alınmış, ailə şəhərə köçmək məcburiyyətində qalmışdır.

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1948), Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu (1952), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunu (1956) və institutun aspiranturasını (1961) bitirmişdir.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutu komсомol komitəsinin katibi (1955), Lənkəran rayonu, Nərimanabad qəsəbə orta məktəbində fizika-riyaziyyat müəllimi (1956-1958), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunda (1958-1959), AEA Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunda (1959-1966), Azərbaycan Politeknik İnstitutunda (1966-1975), Azərbaycan İnşaat Mühəndisləri İnstitutunda (1975-1993) işləmişdir.

1993-2003-cü illərdə Lənkəran Dövlət Universitetində fakültə dekanı və elmi işlər üzrə prorektor vəzifələrində çalışmışdır.

"Funksiyaların triqonometrik palinomlar və tam funksiyalarla yaxınlaşması" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək, fizika-riyaziyyat elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır (1964).

30 elmi məqalənin müəllifidir.

SƏDRİ - çəltik sortu. Avqustun axırında, sentyabrın əvvəllərində yetişir. Dəni ağ, şüşəvari, sünbüllükləri qılçıqsızdır.

Vegetasiya dövrü 125-135 gündür. Lənkəranın təsərrüfatlarında geniş yayılmışdır. Dadı və keyfiyyətinə görə çəltiyin bu növünə üstünlük verilir.

SƏFƏRLİ Aysel Xanlar qızı (d.13.12.1982, Lənkəran şəhəri) - müəllim, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2017).

Lənkəran şəhər 2 saylı tam orta məktəbini (1999), C.Cabbarlı adına Lənkəran şəhər 1 saylı uşaq musiqi məktəbini (1997), Lənkəran Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini fərqlənmə

diplomu ilə bitirmişdir (2003).

Lənkəran şəhər gənclərin yaradıcılıq mərkəzində dil-ədəbiyyat müəllimi (2005-2011) işləmişdir.

Yeni Yazarlar və Sənətlər Qrumunun katibidir. Azərbaycan Respublikası Gənclərinin II forumunun iştirak

cısı olmuşdur (1999).

Orta məktəb illərindən bədii yaradıcılıqla məşğuldur. İlk şeiri "Aşkarlıq" qəzetində dərc olunmuşdur. "Qoy gedim səndən" adlı şeirinə klip çəkilmişdir.

Əsərləri: Bir dünya var, B., 2003; Artıq payız fəsliyəm, B., 2017.

SƏFƏROV Həbib Məmməd oğlu (d.10.03.1939, Lənkəran rayonu, Kərgəlan kəndi - 23.08.

1989, Kərgəlan kəndi) - şair, pedaqoq, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1978).

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra Babək adına sovxozda radio-texnik işləmişdir (1957-1959).

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunu bitirmiş,

Aşağı Nüvədi qəsəbə orta məktəbində pedaqoji fəaliyyətinə başlamışdır (1963-1965). Sonralar rayonun Luvəsər kənd səkkizillik məktəbində müəllim (1965-1968), "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində ədəbi işçi, şöbə müdiri və məsul katib (1968-1978), Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsində təlimatçı, kənd təsərrüfatı şöbəsinin müdiri, təşkilat-partiya işi şöbəsinin müdiri (1978-1989) işləmişdir.

Bədii yaradıcılığa kənd orta məktəbində oxuyarkən başlamış, ilk şeiri rayon qəzetində çap edilmişdir (1956). Doğma yurda, torpağa, təbiətə bağlılıq, vətənpərvərlik, sevgi hissləri yaradıcılığının əsasını təşkil edir.

Anadan olmasının 70 illiyi Lənkəranda geniş qeyd edilmişdir.

Əsərləri: Analar şeir yazır, B., 1970; Doğma evin işığı, B., 1986.

SƏFƏROV Nahid Fikrət oğlu (02.10.1996, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi - 29.01.2016) - Qarabağ şəhidi.

2013-cü ildə kənddəki orta məktəbi bitirmiş, ailəliklə icarə götürdükləri sahədə işləmişdir. 2014-cü ilin oktyabr ayında hərbi xidmətdə olmuşdur. Nümunəvi xidməti ilə seçilmiş, komandirləri və əsgər yoldaşları arasında böyük hörmət qazanmışdır. Hərbi xidmət postunda ayıq-sayıq dayanırdı. Erməni faşistlərinin dəf olunmasında iştirak etmiş, cəsurluğu ilə seçilmişdir. Yaxşı xidmətinə görə Vilvan kəndində yaşayan valideynlərinə hərbi hissədən təşəkkür məktubları gəlmişdir.

Kənd qəbiristanlığında dəfn edilmişdir.

SƏFƏROV Orxan İlham oğlu (d.10.08.1991, Lənkəran rayonu, Nərimanabad qəsəbəsi) - idmançı, Birinci Avropa Oyunlarının gümüş mükafatçısı (2015).

2000-ci ildən Rusiya Federasiyasında idmanın cüdo növü ilə məşğul olmuşdur. 2002-ci ildə Bakıya köçmüşdür. Həmin ildən "Neftçi" İdman Klubunun üzvüdür.

Avropa Oyunlarında qızıl medala iddialı idi. Amma oyunun başa çatmasına 17 saniyə qalmış ayağından ciddi zədə aldığından ikinci yerlə kifayətlənməli olmuşdur.

SƏFƏROVA Şövkət Musarza qızı (d. 23.12.1932, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi - 01.06.2002, Lənkəran şəhəri) - respublikanın Əməkdar mədəniyyət işçisi.

Lənkəran şəhər 6 saylı orta məktəbini (1945), Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu (1952), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunu (1960) bitirmiş, əmək fəaliyyətinə rayonun Osaküçə kənd yeddiillik məktəbində

müəllim işləməklə başlamışdır (1952-1957). Sonralar Şağlaser kənd orta məktəbində işləmişdir (1957-1963).

1963-cü ildə Lənkəran Rayon Partiya Komitəsinə partiya işinə irəli çəkilməmiş, birinci katibin müavini, Azərbaycan KP Lənkəran Rayon Komitəsinin katibi işləmişdir (1965-1970). Sonralar "Bilik" cəmiyyəti rayon təşkilatının məsul katibi (1971-1972), rayon mədəniyyət şöbəsinin müdiri (1972-1992), şəhər mərkəzləşdirilmiş kitabxana sisteminin kitabışləmə və komplektləşmə şöbəsinin böyük redaktoru (1992-2002) vəzifələrində çalışmışdır.

Mədəniyyət şöbəsinə rəhbərliyi dövründə rayonda bədii özfəaliyyət kollektivlərinin təşkilinə xüsusi diqqət yetirilmişdir. "Şənlik" xalq mahnı və rəqs ansambli rəhbərliyi ilə Polşada dağ xalqları folkloru festivalının qalibi olmuş, "Qızıl balta" prizi ilə mükafatlandırılmışdır (1977).

"Rəşadətli əməyə görə" medalına, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanına layiq görülmüşdür.

SƏFİYEV Məmmədəli Salyani (1825, Salyan-1892, Bakı) - Azərbaycan nəsrinin istedadlı nümayəndələrindən və rus mətbuatının ilk azərbaycanlı müxbirlərindən biri.

Ədəbiyyatşünas İ. Yenikolopovun yazdığına görə, M.Səfiyev Zaqafqaziya şeyxülislamı, M.F.-Axundovun dostu Molla Əhməd Hüseynzadə Salyaninin bacısı oğludur. O, ərəb, fars dillərini və rus dilini mükəmməl bilmiş, XIX əsrin 50-ci illərində Lənkəranda yaşayıb işləmiş, 1869-1877-ci illərdə Bakıda quberniya idarələrində tərcüməçilik etmişdir.

Lənkəranın mədəni, sosial həyatı ilə bağlı çoxlu məqalələrin, publisistik yazıların müəlifidir. Xüsusilə, "Zaqafqazski vestnik" və "Kafkaz" qəzetlərində Lənkəranda baş verən mühüm ictimai-siyasi, mədəni-mişət məsələləri haqqında müxtəlif janrda yazıları çap olunmuşdur.

M.Səfiyev Lənkəranda yeni demokratik təhsilin yaradıcılarından biridir. M. Talışinski ilə bir yerdə 1850-ci ildə Lənkəranda məktəb açılmasına nail olmuş, burada pulsuz dərs demişdir. M. Səfiyev məqalələrindən birində yazır ki, 1851-ci ilin yanvarın 15-dək Lənkəran şəhər müsəlman

məktəbində 32 nəfər oxumuş, tədris ilinin axırına kimi həmin şagirdlərin sayı 72-ə çatmışdır. Bununla əlaqədar Məmmədəli Səfiyev və M. Talışinski Qafqaz canişindən təşəkkür almış və qızıl saatla təltif olunmuşdur.

Ədəbiyyat: Əli Bağirov. Məmmədəli Səfiyev, "Lənkəran" qəzeti, 04.06. 1991.

SƏHBAN Molla Fəttah Əbutalib oğlu (d. 1813, Lənkəran rayonu, Gömüşəvan (Göyşaban) kəndi - 1898, Göyşaban (Göyşaban kəndi) - şair, "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvü.

Mədrəsə təhsili görmüş, balıqçılıq və əkinçiliklə, qamış tedarükü ilə məşğul olmuşdur.

Klassik şeiri mükəmməl bilmişdir. Lirik və satirik şeirlər yazmışdır. Seyid Əzim Şirvani və Mirzə İsmayıl Qasirlə məktublaşmışdır. Repressiya illərində əlyazmaları kitabları ilə bir yerdə məhv edilmişdir.

Hazır cavablığı, bəmərə söhbətləri ilə tanınmışdır. Şeirlərinin bir qismi filologiya elmləri namizədi Hacı Mirhəşim Talışlı tərəfindən toplanmışdır.

Gömüşəvan kənd qəbiristanında basdırılmışdır.

Kənddəki tam orta məktəbinə adı verilmişdir. Anadan olmasının 200 illiyi qeyd edilmişdir.

Ədəbiyyat: Poetik məclislər, B., 1987, səh. 83-84), A. Əhmədov. Göyşaban (Gəmişəvan), B., 2013, səh.185-203; "Söz" jurnalı, 1993, № 3-4), "Aşkarlıq" qəzeti, 08.01 2014.

SƏL - çöl quşlarını ovlamaq üçün üzərinə tor çəkilmiş xüsusi ov qurğusu. Böyük Vətən müharibəsi illərində Lənkəranda geniş işlədilmişdir. Adətən gecələr - dəstə ilə uçan quşların ovunda tələ kimi istifadə edilir.

SƏMAYƏ Güləliqızı (təxəllüsü; tam adı və фамилиясы Şahmarova Səmayə Güləli qızı - 23.03.1965, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi) - şair, publisist, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2007).

Boladi kənd orta məktəbini (1982), Bakı Mədəni-Maarif Texnikumunun kitabxanaçılıq fakültəsini bitirmişdir (1985).

"Azərbaycan" nəşriyyatında, "Söz" və "Kredo" qəzetlərində müxbir kimi fəaliyyət göstərmişdir (1999-2006).

"Təkəlduz" jurnalının baş redaktorudur (2007-ci ildən).

"Bahar" adlı ilk şeiri Lənkəranda çıxan "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində çap olunmuşdur (1981).

Əsərləri: Bu sevdadan necə qaçım, B., 2004; Analar anası, B., 2006; Zərb ustası, B., 2007.

SƏMƏDOV Ağadadaş Əbilqasım oğlu (d. 10.03.1924, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi - 29.08.2016, Vilvan kəndi) - II Dünya müharibəsinin qəhrəmanı, "Şöhrət" ordeni kavaleri, Prezident təqaüdçüsü (2010).

Lənkəran Subtropik Bitkilər Texnikumunu bitirib (1942). Qafqaz dağları ətkələrindən Berlinədək döyüş yolu keçib (1942-1945). Müharibədən sonra Lənkəran Maşın-Traktor Stansiyasında, texniki bitkilər idarəsində, Vilvan kəndindəki təsərrüfatda briqadir və aqronom işləyib.

Böyük Vətən müharibəsində göstərdiyi rəşadətə görə 2-ci və 3-cü dərəcəli "Şöhrət" ordenləri (1945), "İgidliyə görə" medalı ilə təltif olunmuşdur.

Rusiya Prezidenti Dmitri Medvedev 2008-ci il iyulun 3-də Bakıda olarkən 2-ci və 3-cü dərəcəli "Şöhrət" ordenlərini təqdim etmişdir. Rusiya dövlətinin başçısı mükafatları təqdim edərkən demişdir: "Bu yüksək təltiflərə Səmədov hələ 1945-ci ildə layiq görülmüşdü, lakin ağır yaralanması onun həmin təltifləri vaxtında almasına mane olmuşdu və sovet dövründə deyildiyi kimi, bu təltiflər uzun müddət öz qəhrəman sahibini axtarırdı. Lakin tarixin həqiqətləri zamana tabe olmur və veteranların igidlikləri, Böyük Vətən müharibəsi iştirakçılarının hünərləri bütün qə-

Yüksək mükafatın sevinci

dirbilən nəsillərin ürəyində yaşayır. Biz müvafiq sənədləri qoruyub saxlayırıq və pulemyotçu Səmədovun təltif vəərəqlərini oxuyarkən laqeyd qalmaq mümkün deyildir. O illərin qısa rəsmi arayışları arxasında, saralmış səhifələr arxasında bu cəsur insanın igidlikləri və əsl fədakarlığı dayanır."

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev veteranı təbrik etmiş və onu minik maşını ilə mükafatlandırmışdır.

Rusiya Prezidenti D. Medvedev, Ağadadaş Səmədov və Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev (03.07.2008).

Ağadadaş Səmədov yüksək mükafata görə Rusiya Prezidentinə təşəkkür edir

Dövlət başçıları və "Şöhrət" ordeni kavaləri xatirə şəkli çəkirmişlər.

Ədəbiyyat: Etibar Əhədov. Döyüşən illər, B., 2011.

SƏMƏDOV İlyas Vəliağa oğlu (d. 22.04.1960, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi) - həkim, tibb elmləri namizədi (1990).

Veravul kənd orta məktəbini (1977), N. Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu (1983) fərqlənmə ilə bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə respublika kliniki-uroloji xəstəxanasında tibb qardaşı işləməklə başlamış (1981-1984), Bakı şəhər onkoloji dispanserində internatura keçmişdir (1983-1984). Fəaliyyətini Lənkəranda davam etdirmiş, rayonlararası onkoloji dispanserində həkim-onkoloq (1984-1991) işləmişdir.

1987-1990-cı illərdə respublika Onkoloji Mərkəzinin aspirantı olmuş, 1990-cı ilin noyabrında Moskvada Ümumittifaq Onkoloji Elmi Mərkəzində namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir.

Sonralar respublika Onkoloji Mərkəzində (1991-1993) kiçik elmi işçi, Lənkəran mərkəzi xəstəxanasında baş həkimin əhaliyə tibbi xidmət işləri üzrə müavini (1993-1997), rayonlararası onkoloji dispanserinin baş həkimi (1997-2006), Lənkəran mərkəzi xəstəxanasının baş həkimi (2006-2011) vəzifələrində çalışmışdır.

Lənkəran səhiyyəsinin inkişafında xidmətləri vardır.

Hematosarkomaların müalicəsi mövzusunda 20-dək elmi məqalənin, metodik tövsiyələrin müəllifidir.

Moskva, Bakı və digər şəhərlərdə keçirilmiş elmi simpoziumlarda məruzələrlə çıxış etmişdir.

MDB ölkələri onkoloqlarının Bakıda keçirilmiş IV qurultayının iştirakçısı olmuşdur (2006).

SƏMƏDOV İsmayıl Hacırza oğlu (d.25.09.1925, Lənkəran şəhəri - 17.05.1998, Bakı) - həkim, tibb elmləri doktoru (1967), professor (1968), əməkdar elm xadimi (1991).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini bitirdikdən sonra, 1941-ci ildə N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutuna daxil olmuş, lakin orduya səfərbərliyə alınaraq Böyük Vətən müharibəsi cəbhələrində iştirak etmişdir. Müharibədən sonra təhsilini davam etdirmiş, əmək gigiyenası və peşə xəstəlikləri kafedrasının aspiranturasında saxlanmış, 1953-cü ildə namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir.

1961-ci ildə Səhiyyə Nazirliyinin Əmək Gigiyenası və Peşə Xəstəlikləri İnstitutunu təşkil edərək, 1966-cı ilədək onun direktoru işləmişdir. Sonralar Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutu ümumi gigiyena və ekologiya kafedrasının müdiri (1966-1992) işləmişdir.

Respublikada gigiyena elminin inkişafında, gənc kadrlarının hazırlanmasında mühüm xidmətləri vardır. 140-dək elmi məqalənin, metodik tövsiyələrin, 3 monoqrafiyanın və s. müəllifidir. Elmi rəhbərliyi ilə 14 namizədlik dissertasiyası müdafiə edilmişdir.

Xarici və Ümumittifaq forumlarının iştirakçısı, respublika Səhiyyə Nazirliyinin baş mütəxəssisi, gigiyeniya və sanitar həkimləri attestasiya komissiyasının sədri, bir sıra elmi, o cümlədən ixtisaslaşdırılmış şuraların üzvü olmuşdur.

SƏMƏDOV Vəliağa Böyükağa oğlu (d.13.01.1930, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi - 20.02.2008, Veravul kəndi) - zootexnik, qabaqcıl kənd təsərrüfatı işçisi.

Şamaxı Kənd Təsərrüfatı Texnikumunu (1957), Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Akademiyasını (1962) fərqlənmə ilə bitirmiş, Lənkəranda baş baytar həkimi (1962-1969), Puşkin adına (Veravul kəndi) sovxozun direktoru (1969-1982), Süd zavodunun direktoru (1982-1999), şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının Veravul kəndi üzrə nümayəndəsi (1999-2001) işləmişdir.

Lənkəranda çayçılığın, tərəvəzçiliyin və heyvandarlığın inkişafında xidmətləri vardır. Veravul kəndində çayçılığın yenidən bərpası

onun adı ilə bağlıdır. Süd zavoduna rəhbərliyi dövründə müəssisəni qabaqcıllar sırasına çıxarmışdır.

Rayonun ictimai-siyasi həyatında yaxından iştirak etmişdir.

Qırmızı Əmək Bayrağı, "Şərəf Nişanı" ordenləri və medallarla təltif edilmişdir.

SƏMƏDZADƏ Qulam Səməd oğlu (d.1905, Lənkəran şəhəri - 1981, Bakı) - müəllim - musiqişünas, sənətsünaslıq elmləri namizədi, dosent.

İkidərəcəli Lənkəran şəhər məktəbini (1923) və Bakı Musiqi Konservatoriyasını (1928) bitirmişdir. Nəfəsli orkestr üzrə klarnet şöbəsində oxumuşdur.

Müslüm Maqomayev və Üzeyir Hacıbəyovun təşkil etdikləri xalq çalğı alətləri orkestrində, sonralar M.F.Axundov adına Azərbaycan Opera və Balet Teatrında işləmiş, Bakı Musiqi Konservatoriyasında dərs demişdir.

Dərslik kitabının müəllifidir.

M.Maqomayevlə bir çox ölkələrdə, o cümlədən İran, Çin və İsraildə qastrol səfərində olmuşdur.

SƏMƏNİ - yemək növü. Təmizlənmiş bütöv buğdaları yuyub isladırırlar. Bir neçə günə (gündə iki dəfə yumaq şərti) cücərir (cücərtilər göy rəngə çalınmalıdır). Hazır kütlə yuyulub ət maşınından və ələkdən keçirilir. Süzülmüş şirə bürünc testə tökülür. 2 kq buğda suyuna 5 kq çəkiddə qara un, sonra isə müəyyən miqdarda su əlavə edilir. Un yumruları açılana qədər ehmalca qarışdırılmalıdır. Bundan sonra test ocağa qoyulur və qarışdırılır. Azca qaynadılır, ələkdən keçirilərkən qalmış buğda kütləsinin qalıq hissəsinə yenidən su töküb şirəsi alınır. Bu şirə də testə əlavə edilir. Məhsul hazırlana qədər qarışdırılır. Testdəki məhsul əllə yoxlanılır. Əgər ələ yapışmırsa, demək məhsul hazırdır. Üzərinə qoz ləpəsi, fındıq və şəkər tozu əlavə edilir.

SƏMƏNİ halvası - qənnadı məmulatı. Bişirilmə qaydası belədir: bürünc testə əvvəlcə yağ tökürlər. Sonra buğda ununa səməni şirəsi qatıb testə yayırlar. Qaynar yağa istiot, zəncəfil, mixək, hil və s. ədva qatılır. Səməni şirəsi ilə

buğda ununda yoğurulmuş xəmir bürünc testə əlavə edilir və ərsinlə qarışdırılır. Ona səməni şirəsi və ya doşab qatılaraq qarışdırılır. Yumurlayıb boşqablara düzülür.

Səməni halvasına Lənkəranda "məcum halvası" da deyilir.

SƏNƏTKARLIQ - xırda sənaye məmulatı istehsalı.

Azərbaycan ərazisində mövcud olan Talış-Muğan mədəniyyəti abidələrindən tapılmış maddi mədəniyyət nümunələri burada sənətkarlığın yüksək inkişafından xəbər verir. Sənətkarlıq lənkəranlılar üçün tarixən əsas məşğuliyyət olmuşdur. Ustalar arasında ayrıca bir sahə deyil, bir neçə sənəti bilənlərə təsadüf edilir. Çilingərlik, xarratlıq, dərzilik, dulmuşluq, bənnalıq, misgərlik, qalayçılıq, ayaqqabı ustaları və s. sənətlərə maraq daha çox olmuşdur.

Lənkəranda yüzdən çox sənət mövcud idi. Çox qədimdən burada daxili və xarici bazarlar üçün mis qablar, qızıl bəzək əşyaları, saxsı qablar, müxtəlif məişət alətləri və s. hazırlanmışdır. Şəhərin ayrı-ayrı məhəllələri sənətkarların peşələri ilə tanınmışdır. Şəhərin Böyük bazar və Kiçik bazar hissələrində Əhəngçilər, Çarıqçılar, Misgərlər, İpək çəkənlər, Kərəcilər, Kömürçülər, Başmaqçılar, Dabbaqçılar, Qalayçılar, Qənnadçılar və s. məhəllələr orada məskun olanların adı ilə tanınırdı. Bir sıra sənətkarların adı öz peşəsi ilə çağırılırdı. Şəhərin Böyük bazar hissəsində Usta Hüseynqulu Dübəndidüz, Nəccar İrəvanlı Məmmədli, Dəmirçi Musa, Çilingər Mirmurtuza, Dərzi Cəlil, Əhəngçi Məşdi, Dəllək Seyidağa, Papaqçı Səttar, Misgər Heydər, Zərgər Əbülfəz, Qalayçı Abbas kimi sənətkarların adı bu gün də yaşamaqdadır.

Bu gün Lənkəranda yerli sənətkarlar tərəfindən gildən və ağac materialından 20 çeşiddə müxtəlif suvenirlər hazırlanır.

2012-ci ilin may ayında Lənkəranda II Respublika dekorativ-tətbiqi sənət festivalı keçirilmişdir. Festivalda Lənkəran, Astara, Masallı, Lerik, Yardımlı, Cəlilabad, Biləsuvar, Salyan, Saatlı, Sabirabad, Şirvan, Neftçala və İmişli rayonları sənət ustalarının dekorativ-tətbiqi sənət nümunələri nümayiş etdirilmişdir.

Xalq sənətkarlığı nümunələrinə marağı daha da artırmaq məqsədilə 2012-ci il oktyabrın 30-da Q.Vəliyev adına Lənkəran şəhər Mədəniyyət Mərkəzində "Lənkəran payızı-1" devizi altında sənətkarlıq sərgisi festivalı keçirilmişdir. Sərgidə Lənkəran klub müəssisələrinin dulusçuluq, dülgərlik, dəmirçilik, dekorativ tətbiqi xalq sənəti, oyma, döymə, toxuma, biçmə, daşyonma üzrə əl işləri nümayiş etdirilmişdir.

SƏPNƏKƏRAN - Lənkəranda kənd. Lənkəran-Astara şose yolunda, rayon mərkəzindən 10 km cənubda yerləşir. Lənkəran ovalığındadır.

Qərbdən Yuxarı Nüvədi, şərqdən Şürük və Türkəkəran, cənubdan Xanbulan, şimaldan Kosalar kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Yerli əhali kəndi Səpnəkəran adlandırır. Oykonim talış dilindəki səpe (yuxarı, üst), kəon (evlər) komponentlərindən düzəlib. "yuxarıdakı evlər", "üst evlər", "səpələnmiş evlər" mənasındadır.

Ərazisi 287,2 hektardır, 96,7 hektarı əkinə yararlıdır.

Əhalisi 1785 nəfərdir, 897 nəfəri qadındır. 415 ailə təsərrüfatı vardır (2017).

1937-1946-cı illərdə Sifidor, 1946-1964-cü illərdə Şürük kənd Sovetinin tərkibində olmuşdur. 1964-cü ildə Səpnəkəran kənd Soveti təşkil edilmiş, 1991-ci ilədək fəaliyyət göstərmişdir. 1991-ci il oktyabrın 18-də şəhər icra hakimiyyəti başçısının kənd üzrə nümayəndəliyi yaradılmışdır. Məmmədəli Şahmarov (1992-1996), Natiq Quliyev (1996-2003), Azad Şabanov, Azad Kazımov müxtəlif illərdə şəhər icra hakimiyyəti başçısının kənd üzrə nümayəndəsi işləmişlər.

1992-ci ildə Səpnəkəran heyvandarlıq və bitkiçilik sovxozu yaradılmışdır. Əlişah Əliyev (1992-1995), Bahadır Xəlilov (1995-1996) təsərrüfata rəhbərlik etmişlər.

1996-cı il dekabrın 19-da kənddə istehsal kooperativi təsərrüfatı yaranmışdır. 1998-2001-ci illərdə Səpnəkəran yerli aqrar islahat komissiyası təşkil edilmiş, Bahadır Xəlilov onun sədri seçilmişdir.

Əhali taxılçılıq, çayçılıq, sitrusçuluq və tərəvəzçiliklə məşğuldur.

Kənddə məktəb, həkim ambulatoriyası, poçt şöbəsinin filialı, məscid və s. fəaliyyət göstərir.

2000-ci il yanvar ayında kənd bələdiyyəsi təşkil edilmişdir. Zahid Məcidov (2000-2009), Raifə Məmmədzaadə (2010-cu ildən) kənd bələdiyyəsinin sədri işləmişlər.

SƏPNƏKƏRAN məktəbi - 1923-cü ildə Hacı Abutalıbın mülkündə təşkil edilmişdir. Sonrakı illərdə dərslər Mirağamir Kazımov və Mirfəttah Rzayevin (1929-1944) və Hacı Əbdülün (1944-1946) mülklərində keçirilmişdir. 1941-1945-ci illər müharibəsi zamanı burada uşaq evi yerləşirdi.

İndiki məktəb binası 2008-ci ildə istifadəyə verilmişdir. Açılışında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyeva iştirak etmişlər.

Heydər Əliyev Fondu hesabına inşa edilən, ümumi sahəsi 1568 m² olan ikimərtəbəli yeni binanın 16 sinif otağı, 7 əlavə otağı, kitabxana, internetə çıxışı olan kompüter zalı vardır. Qızlar üçün tişik otağı, oğlanlar üçün iki emalatxana ayrılmışdır. Məktəbin ayrıca istilik sistemi vardır.

Heydər Əliyev Fondu məktəbə əyani vəsaitlər hədiyyə etmişdir.

Şöhüb Mürsəlov (1923-1925), Abbas Axundov (1925-1929), Qüdrət Kazımov (1930-1931), Kitabulla Əhmədov (1932-1938), Salman Abdullayev (1939-1940), Ağadədə Quliyev (1941-1945), Saleh Əzizov (1945-1946), Əkbər Şərifov (1947-1951), Məmmədəğa Əliyev (1952-1954), İsmayıl Minayev (1954-1960), Hacığa İbadov (1961-1964), Baloğlan Şərifov (1964-1972), Əlimuxtar Mehdiyev (1973-1978), Aydın Məcidov (1978-1981), Asif İsmayılov (1981-1984), Adil Rzayev (1985-2011), Sevda Zəkəriyyəeva (2011-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

İndiki məktəb 1923-1978-ci illərdə Şürük, 1978-ci ildən Səpnəkəran məktəbi adı ilə tanınır. 1923-1929-cu illərdə ibtidai və yeddiillik, 1929-1941, 1946-1976-cı illərdə orta, 1976-1978-ci illərdə ibtidai, 1978-1982-ci illərdə səkkizillik, 1982-ci ildən orta məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

Azərbaycanda ilk dəfə bu məktəbdə dəmir konstruksiyalı və xüsusi materialdan hazırlanmış, açılıb-yığılan damı olan idman salonu tikilmişdir. Ymumi sahəsi 500 m² olan salona süni qazon döşənib.

447 şagird oxuyur, 45 müəllim dərs deyir (2017).

SƏRİNBULAQ - Lənkəranda kənd. Xanbulan ərazi vahidliyinə daxildir. Rayon mərkəzindən 14 km cənubda, dağətəyi düzənlikdə yerləşir.

Cənubdan Xanbulan, şimaldan Qənbəroba, şərqdən Yuxarı Nüvədi kəndləri, qərbdən Hirkan meşələri ilə əhatə olunmuşdur.

Kənd salındığı ərazidəki eyniadlı soyuq sulu bulağın adı ilə adlandırılmışdır.

Ərazisi 86 hektardır, 80 hektarı əkinə yararlıdır.

Əhalisi 106 nəfərdir, 52 nəfəri qadındır, 20 ailə təsərrüfatı var (2017).

Xanbulan bələdiyyəsinin tərkibindədir.

Əhali çayçılıq, sitrusçuluq və heyvandarlıqla məşğuldur.

SƏTTARZADƏ Cəbrayıl Səttar oğlu (d. 1905, İran - 1969, Lənkəran) - pedaqoq, ictimai xadim, qabaqcıl maarif xadimi.

Birinci sırada (soldan): Manolis Qlezos, Cəbrayıl Səttarzadə, Polmiro Tolyatti,..., ikinci sırada (soldan, ikinci) Mao Tszedun, İ.B. Tito,...üçüncü sırada (sağdan, birinci) Kim İr Sen,...Ənvər Xoca (sağdan, dördüncü) – 1925.

Orta təhsilini İran Astarasında almışdır (1914-1923). Gənc yaşlarından inqilabi hərəkəta qoşulmuşdur. İranda siyasi fəaliyyətinə görə 1925-ci ildə yerli hakimiyyət orqanları tərəfindən həbs edilmiş və çox keçməmiş həbsxanadan qaçmışdır.

1925-ci ildə Moskvada Stalin adına Şərq Zəhmətkeşləri Kommunist Universitetinə daxil olmuş, dünyanın bir sıra görkəmli siyasi xadimləri, o cümlədən Mao Tszedun, Polmiro Tolyatti, Ənvər Xoca və başqaları ilə bir yerdə oxumuşdur. Oranı bitirdikdən sonra Azərbaycan Daxili İşlər Komissarlığında şöbə rəisi (1927-1933), Lənkəran sovet-partiya məktəbinin direktoru (1934-1936), Lənkəran Rayon Xalq Maarif Şöbəsinin müdiri (1936-1938), Lənkəran Pedaqoji Məktəbinin direktoru (1940), Azərbaycan KP MK təbliğatçılar məktəbinin direktoru, Yardımlı Rayon Xalq Maarif Şöbəsinin müdiri, Lənkəran rayonunun Sara adası orta məktəbinin direktoru (1944-1947) işləmişdir.

Məzarı Astara şəhər qəbiristanındadır.

SƏTTƏRZADƏ İsrəfil Səttar oğlu (d. 21.03.1910, Lənkəran şəhəri - 29.02.1983, Bakı şəhəri) - pedaqoq, kimya elmləri doktoru (1965), professor (1971), Əməkdar elm xadimi (1981).

Azərbaycan Dövlət Universitetinin kimya fakültəsini (1940), M. V. Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin aspiranturasını (1949) bitirmişdir. Azərbaycan Dövlət Universitetində işləmişdir. 1966-cı ildən ömrünün axırınadək universitetin fiziki və kolloid kimya kafedrasının müdiri olmuşdur.

Böyük Vətən müharibəsi cəbhələrində batalyon komandiri olmuşdur.

"Qırmızı Ulduz" ordeni və medallarla təltif edilmişdir.

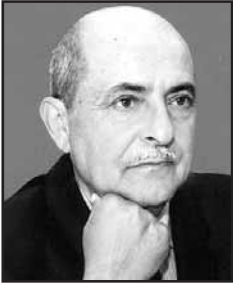
100-dən çox elmi məqalənin müəllifidir.

Rəhbərliyi ilə 6 elmlər doktoru, 7 elmlər namizədi hazırlanmışdır.

Xarici ölkələrin elmi simpoziumlarında Azərbaycanı təmsil etmişdir.

SƏYAVUŞ Süleymanlı (təxəllüsü; tam adı və familiyası Səyavuş Sahib oğlu Süleymanlı - 06.01.1946, Liman şəhəri) - pedaqoq, qabaqcıl təhsil işçisi (1987), yazıçı.

Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini bitirib (1977).

Əmək fəaliyyətinə Liman şəhər 1 saylı tam orta məktəbində rəsm və rəsmxət müəllimi işləməklə başlayıb. Sonralar Göyşaban kənd orta məktəbinin direktoru (1987-1990), Liman şəhər XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri (1990-1992), Liman şəhər tam orta məktəbinin müəllimi, tədris işləri üzrə direktor müavini (1993-2011) işləyib.

Məktəb illərindən bədii yaradıcılıqla məşğuldur. Dövri mətbuatda hekayə və povestləri çap olunub. "Nur", "Bir zamanlar burada bir qız yaşardı...", "Yeddi qızdan biri göyçək", "Nanə yarpağı" kimi povest və romanları ilə oxuculara tanışdır.

"Liman-bir dünya sevgim mənim" (2012) və "Dünya xatirəylə girib yuxuma" (2015) ensiklopedik, etnoqrafik kitabları Liman şəhərinin tarixinə həsr edilmişdir.

"Qızıl qələm" media mükafatı laureatıdır (2012).

Liman Ağsaqqallar Şurasının sədri, 75 saylı Lənkəran-Masallı dairə seçki komissiyasının üzvüdür. Beş çağırış yerli sovetin və rayon sovetinin deputatı olmuşdur. Şagirdlərin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində xidmətləri vardır.

SİF - balıq növü. Səkkiz ilədək yaşayır. Çəkisi orta hesabla iki kiloqrama çatır. Kiçik Qızılağac körfəzində yayılmışdır. Bədəni uzunsovdur, girdədir, üzərində 9-12 ədəd zolaq vardır, pulcuqları xırdadır, uzunluğu 35-75 sm-dir.

Yırtıcı balıqdır. Qidasını balıqlar - külmə, çapaq, səki, həşəm, naxa, bəzən öz balaları təşkil edir.

SİĞİRCİN - quş növü. Lənkərandə geniş yayılmışdır. Meşə, çöl və yarımşəhərlərdə yaşayırlar.

Bədəninin uzunluğu 18-43 sm-ə çatır, dimdiyi düz, lələkləri sıxdır. Həşəratlarla, meyvə və giləmeyvə ilə qidalanırlar.

İlboyu, xüsusilə qış aylarında daha çox müşahidə edilir.

SİĞON qəbiristanlığı - Bəlləbur kəndində yerləşir. Burada Misir ehramlarını xatırladan və uzunluğu 1,5 metrdən 3-4 metrə çatan daş sərdabələri var. Tədqiqatçıların fikrincə, 5 min illik tarixi vardır. Sənətsüənəslşq elmləri doktoru Nəsir Rzayevin məlumatına görə, fransız səyyahı Jak-de Morqan Sığonda olan dolmenlərlə (sal daşlardan tikilmiş qəbirlər, axirət evləri - *red.*) maraqlanmış, 1894-cü ildə Parisdə çap etdirdiyi kitabda Sığon barədə məlumat vermişdir.

SIRDAĞ - xörək növü. Lüğəti mənası: sarımsağı dağ etmək (qızartmaq) deməkdir.

Lənkərandə adətən çapaq sırdağı və badımcan sırdağından istifadə edilir.

Çapaq sırdağı hazırlamaq üçün ilk növbədə balığın pulcuqları alınır, içi təmizləndikdən sonra yuyulur, hissələrə ayrılır və duzlanır. Tavadakı yağ əriyərkən oraya düzülür. Hər iki tərəfi qızardıldıqdan sonra yenidən tavaya düzülür. Bu zaman narın hala salınmış sarımsaq bişmiş balığın üzərinə səpilir. Sarımsağın bişməsi üçün bir xörək qaşığı qaynar su əlavə olunur və dəmə qoyulur.

Badımcan sırdağı hazırlamaq üçün yuyub təmizlənmiş badımcanı yarıyadək, tam kəsilmədən dörd hissəyə ayırmaq və duzlamaq lazımdır. 20-25 dəqiqədən sonra acı suyunun getməsi üçün badımcan hissələri möhkəmcə sıxılmalıdır. Yağda qızardılmış badımcanı ayrıca qaba düzülür. Baş tərəfi azca kəsilir, duzlanmış pomidorların alt hissəsi azca qızardılmalıdır. Kəsilmiş hissələr tavaya düzülür. Tavaya yenidən yağ əlavə edilir. Qızarmış badımcanlar pomidorun üstünə düzülür. Azca su əlavə edilir. Əzilmiş sarımsağı xörəyin üzərinə səpirlər. Tava örtülür və dəmə qoyulur.

İkinci növ sırdaq əvvəlkindən fərqlənmir. Bu zaman xırdaca doğranmış cəfəri və sarımsağı ayrı-ayrılıqda qovurub hazır kütlənin üzərinə səpirlər.

Bu, cəfəрили-sarımsaqlı sırdaq adlanır.

Dəmə qoyduqdan sonra balıq sırdağına turs nar və ya abqora əlavə edilir.

SIRĞAGÜLÜ - dekorativ bitki cinsi. Lənkəranda dibçəkdə və həyətlərdə becərilir.

Sırğagülünün çiçəkləri saplağının üzərindən sallanır. Dibçəkdə olan sırğagülün ortasından 4-5 ədəd ağ saplaq sallanır, onların ucunda mirvari oxşar ağ düyünlər olur. Ləçəkləri al-qırmızı və bənövşəyi rəngə çalır. Uzunluğu yarım metr-dən çox olmur.

Həyətlərdə yetişdirilən sırğagülü isə uzunluğuna və ətrinə görə dibçəkdəkindən fərqlənir. Çiçəkləri ağ-sarı rəngdə olur, xoş ətri var.

Lənkəranda ona sırğayıgülü deyilir.

SİNOVLİ - Lənkəranda kənd. Rayon mərkəzindən 20 km məsafədə, Lənkəranın şimal-qərbində, dağətəyi ərazisində yerləşir. Osaküce kənd ərazi vahidliyinə daxildir.

Şimaldan Tükəvilə, şərqdən Xarxatan, cənubdan Pambəhi, qərbdən Talış dağları ilə əhatə olunmuşdur.

Ərazisi 225 hektardır, 115 hektarı əkinə yararlıdır. Əhalisi 892 nəfərdir, 442 nəfəri qadındır, 183 ailə təsərrüfatı var (2017).

1981-ci ilədək Vilvan, 1991-ci ilədək Osaküce kənd sovetlərinin tərkibində olmuşdur.

Kəndin ərazisindən üç çay keçir. Hər çayın öz adı var. Şonəkon çayı öz adını qədim Şonəkon kəndindən almışdır. Təgi və Sadiki çayları vaxtı ilə onların ətrafında məskən salanların adı ilə bağlıdır. Kəndin adı bu üç çaydan götürülüb. Sinovli "sehoni" sözündən yaranıb (talışca "se" üç, "honi" bulaq deməkdir), "üç bulağın olduğu" və ya "üç çayın birləşdiyi yer" mənasını verir.

Kəndin eramızdan əvvələ aid edilən, qədim tarixə malik kurqanları vardır. Burada tapılmış insan, müxtəlif heyvan fiqurlarının tarixi daha qədimdir.

Kənddə orta məktəb, klub, kitabxana, ticarət, ictimai-iaşə obyektləri və s. vardır.

Əhali heyvandarlıq, taxılçılıq və sitrusçuluqla məşğuldur.

Ədəbiyyat: E.Əhədov. Qovuşan yollar, B., 2005).

SİNOVLİ məktəbi - 1932-1941-ci illərdə mədəni kurslar şəklində fəaliyyət göstərmişdir. Böyük Vətən müharibəsi illərində (1941-1945) kursların fəaliyyəti dayandırılmış, 1946-cı ilin sentyabrında ibtidai məktəb kimi təşkil olunmuşdur.

Məktəbin 12 şagirdi olmuşdur. Yədulla Cavadov (1946-1949), Mirzə Axundov (1950-1956), Əbdül Abdullayev (1957-1961), Şahrza Kişiyev (1961-1978), İbrahim Rüstəmov (1978-1994), Xanbaba Nəsirov (1994-cü ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəbdə 132 şagird oxuyur, 21 müəllim dərs deyir (2017).

1978-ci ildə əsas, 1990-cı ildə orta məktəbə çevrilmişdir.

SİYAVAR - Lənkəranda kənd. Rayon mərkəzindən 20 km uzaqlıqda, Bakı-Astara şose yolunun sağında, Xəzər dənizinin sahilində yerləşir.

Cənubdan Qamışovka, şimaldan Vel, qərbdən Mamusta kəndləri, şərqdən Xəzər dənizi ilə əhatə olunmuşdur.

Ərazisi 443 hektardır, 190 hektarı əkinə yararlıdır. Əhalisi 1287 nəfərdir, 636 nəfəri qadındır, 284 ailə təsərrüfatı vardır (2017). Əhali maldarlıq, balıqçılıq, sitrusçuluq, tərəvəzçilik və taxılçılıqla məşğuldur.

Kəndin qədim tarixi vardır. Burada XIII əsrdə Pire-Ərəb adlı mömin şəxsin yaşaması və fəaliyyət göstərməsi bunu sübut edir.

Siyavar vaxtilə rayon mərkəzindən 15 km cənubda, Xolmili kəndinin yaxınlığında yerləşmişdir.

Filologiya elmləri namizədi, dosent Mirhüseyn Abbas kəndin tarixi haqqında məlumat verərək yazır: "Siyavar kəndi yerli əhali tərəfindən "Siyovo" adlandırılır. Toponim talış dilindəki "siyo" (qara, bəd) və "vo" (yel, külək) komponentlərindən ibarət olub, "qara yel, qara külək" mənasındadır. Muğanda əsən və bitkilərə zərər verən külək də yerli əhali arasında "siyovo" adlanır. Əslində "qara" sözü məcazi mənada işlənmişdir. Bu, sərt əsən, təsiredici qüvvəyə malik olan külək mənasında başa düşülməlidir".

Oykonimin "önü qaratorpaq olan kənd"

mənasında işləndiyini ehtimal edənlər də vardır. Belələri bunu kəndin qarşısında olan qaratorpaq sahə ilə əlaqələndirirlər.

Yaşayış məntəqəsi Siyavar arxı, Siyavar də-rəsi, Siyavar gömbəsi (gömbə yerli xalq coğrafiya termini olub, 2-3 metr hündürlüyə malik olan ərazidir - *red.*) adları ilə tanınmışdır."

Siyavar kənd Soveti 1971-1992-ci illərdə fəaliyyət göstərmişdir. İlk sədri Fərman Abbasovdur (1971-1973). Sonrakı illərdə Sadıq Bağirov (1973-1979), Çərkəz Beygiyev (1979-1989), Maarif Heydərov (1989-1990), Nəsir Kazimov (1990-1992) kənd Sovetinin sədri işləmişlər.

1992-ci ildə şəhər icra hakimiyyətinin Siyavar kəndi üzrə nümayəndəliyi təşkil edilmişdir. Hacı-məmməd Ağayev (1992-2001), İsrafil Ramazanov (2001-2005), Mircavad Abbasov (2005-ci ildən) kənd ərazi vahidinin nümayəndəsi işləmişlər.

Kənddə orta məktəb, kitabxana, məscid, klub, məişət evi, feldşer-mama məntəqəsi, ticarət və ictimai-iaşə müəssisələri və s. vardır.

Kənd bələdiyyəsi 2000-ci il yanvar ayından fəaliyyət göstərir. Mirzəbala Babayev (2000-2002), Ümidəli Babayev (2002-2004), Elşən Bağirov (2005-2009), Rəyasət İmanov (2010-cu ildən) kənd bələdiyyəsinin sədri işləmişlər.

Ədəbiyyat: E.Əhədov. Mirhüseyn Abbas, B., 2011; M. Abbas. Siyavar, B. 2016.

SİYAVAR məktəbi - 1928-ci ildə təşkil edilmişdir.

İlk müdiri Böyükağa Əliyev olmuşdur (1928-1942).

Sonrakı illərdə Xanoğlu Əliyev (1942-1952), Sahib Nəsirov (1952-1960), Əzizağa Babayev (1960-1964), Əhəd Əliyev (1964-1969), Əli Bağirov (1969-1980), Zakir İsmayılov (1980-1990), Mirhüseyn Abbas (1990-1995), İbrahim Cabbarov (1995-1996), Maarif Heydərov, Sakitə Hacıyeva müxtəlif illərdə məktəbin direktoru işləmişlər.

1958-ci ildə əsas, 1975-ci ildə orta məktəbə çevrilmişdir.

İlk illərdə məktəb kəndin nüfuzlu şəxslərindən sayılan maarifpərvər Hüseynəli Şahbazovun mülkündə yerləşmişdir.

İndiki məktəb binası 1928-ci ildə tikilmiş, 1973-cü ildə genişləndirilmişdir.

Məktəbdə 185 şagird oxuyur, 30 müəllim dərs deyir (2017).

SİYOBLI - Lənkəranda kənd. Lənkəran-Lerik şose yolunun 14-cü kilometrliyində, Vazəru çayının sahilində, Talış dağlarının ətəyində yerləşir.

Şərqdən və cənubdan Əslə kəndi, qərbdən meşə zolağı, şimaldan Vazəru çayı ilə əhatə olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 25 oktyabr 2011-ci il tarixli Sərəncamı ilə Rvə ərazi vahidliyindən ayrılaraq Şovu kənd inzibati ərazi vahidliyinə daxil edilmişdir.

1917-ci ildə kəndin adı Siyablı kimi qeydə alınmışdır. Siyobili "siyo bil" sözündən yaranıb. Talış dilində "siyo" qara, "bili" ördək deməkdir, "qara ördək" mənasını verir. Kəndin adının "qara sucaq yer" ("siyo" - qara, "bil"- sucaq), həmçinin nəsil adı ilə bağlayanlar vardır.

Ərazisi 61 hektardır, 20 hektarı əkinə yararlıdır. Əhalisi 389 nəfərdir, 198 nəfəri qadındır (2017).

85 ailə təsərrüfatı, 52 yaşayış evi vardır.

Tərəvəzçilik, çayçılıq, sitrusçuluq, heyvandarlıq iqtisadiyyatın əsasını təşkil edir.

Kənddə ibtidai məktəb, ticarət, iaşə və məişət obyektləri fəaliyyət göstərir.

SİYOBLI ibtidai məktəbi - 1950-ci ildə təşkil olunub. İlk illərdə Kəlam Abbasovun mülkündə yerləşib. İndiki məktəb 1967-ci ildən fəaliyyət göstərir.

Məmməd həsən Kəlbəyev (1950-1954), Abdulləli Abdullayev, Akif Məmmədov (1970-1972), Ramiz Qafarov (1978-1991), Abbas Ağayev (1992-1995), Dilşad Abbasova (1995-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəbdə 5 şagird oxuyur, 1 müəllim dərs deyir (2017).

SOĞAN - tərəvəz bitkisi.

Lənkəran Azərbaycanda ən çox soğan işlədilən rayonlardandır. İldə adambaşına orta hesabla 17-20 kiloqram işlədilir.

Dünya miqyasında mövcud olan 400-dən artıq növündən 12-si mədəni halda becərilir. Azərbaycanda bitən 43 növündən Lənkəranda baş soğan, yerli Masallı, Şalot soğan növlərindən daha çox istifadə edilir.

Kənd təsərrüfatı elmləri namizədi Mirzağa Mirzəyevin təcrübəsində 1980-1982-ci illərdə Lənkəran şəraitində ilk dəfə baş soğanın şitil üsulu ilə becərilməsi öyrənilmişdir.

Soğan birinci dərəcəli ədviyyə bitkisidir, yemək hazırlanmasında geniş istifadə edilir, konserv sənayesində də işlədilir.

Tərkibində mineral duzlar, zülallar, efir yağları, qlükozidlər, S vitamini və s. maddələr vardır.

Dərman bitkisi kimi də faydalıdır. Tərkibində allitsin adlı antibiotik maddə vardır. Baş soğandan 200-dən artıq xəstəliyin (vərəm, qrip, mədə-bağırsaq və s.) müalicəsində istifadə edilir.

Mirzağa Mirzəyevin yazdığına görə, Şabot soğan növü öz xarici görünüşü, dadı, ətri və istifadəsinə görə baş soğandan fərqlənir və çox vaxt onun əvəzinə istifadə edilir. Əsas fərqi odur ki, Şabotun soğanağı çoxyuvalıdır, həm toxumla, həm də soğanaqlarla artırılır, nisbətən tez yetişir, yaxşı qalır və ucuz başa gəlir.

Ədəbiyyat: M. Mirzəyev. Soğanaqlı tərəvəz bitkiləri, B., 1996; M. Mirzəyev. Azərbaycan rütubətli subtropiklərində əsas soğan növləri toxumçuluğunun bioloji və texnoloji əsasları, B., 2001.

SOSIAL MÜDAFİƏ FONDU Lənkəran təşkilatı (DSMF) - 2002-ci ilin avqust ayından həm məcburi dövlət sosial sığortası, həm də əmək pensiyaları sahəsində idarəetməni həyata keçirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı.

1990-cı ilədək Azərbaycanda sosial sığorta və pensiya məsələləri Ümumittifaq qanunvericiliyi çərçivəsində həyata keçirilmişdir.

Müəssisə və təşkilatların sosial sığortaya ayırmalarına və onların məqsədyönlü xərclənməsinə nəzarəti gücləndirmək, əhəlinin sosial müdafiəsi sahəsində olan paralelliyi ləğv etmək məqsədilə və "Respublikanın iqtisadi və ictimai-siyasi həyatını sabitləşdirmək sahəsində əlavə tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanuna müvafiq olaraq Azərbaycan Respub-

likası Prezidentinin 1992-ci il 30 sentyabr tarixli Fərmanı ilə o vaxt ayrılıqda fəaliyyət göstərən Azərbaycan Respublikasının Pensiya Fondunun və Azərbaycan Respublikasının Sosial Sığorta Fondunun (Azərbaycan Həmkarlar İttifaqı Şurası yanında) bazasında Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sosial Müdafiə Fondu yaradılmışdır.

Dövlət başçısının "Əmək pensiyaları haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanunun tətbiq edilməsi barədə" Fərmanına uyğun olaraq 2006-cı il yanvarın 1-dən ölkədə sosial sığorta münasibətlərinə əsaslanan əmək pensiyaları sistemi fəaliyyətə başlamış, pensiyaların sosial müdafiəsinin dövlət tənzimlənməsi və bazar münasibətləri əsasında təminatının müasir forması təşəkkül tapmışdır.

Ötən dövr ərzində sosial sığorta, fərdi uçot və pensiya təminatı sahəsində idarəetməni həyata keçirən DSMF-nin fəaliyyəti beynəlxalq standartlar əsasında tamamilə yenidən qurulmuşdur.

DSMF Lənkəran şöbəsi 2008-ci il mayın 1-də müasir texniki avadanlıqlarla təchiz olunmuş yeni binaya köçmüşdür.

Lənkəranda 28897 nəfərə pensiya ödənilir. 17246 nəfərə qocalığa görə verilir (2015).

Ağabala Kazımov (1991-1992), Naibə Ağayeva (1992-2003), Maarif Bayramov (2003-2007), Ramiz Əzimov (2007-2012), Maarif Bayramov (2013-2014), Babək Cəfərov (2014-2016), Maarif Bayramov (2016-cı ildən) DSMF Lənkəran şöbəsinin müdiri işləmişlər.

SOSIAL RİFAH Partiyası Lənkəran şəhər təşkilatı - 1994-cü il avqust ayında təsis edilmişdir. Rafiq İzzət oğlu Rzayev təşkilatın sədri seçilmişdir.

Rayonun sosial-iqtisadi inkişafında, aqrar islahatların həyata keçirilməsində iqtidar yönümlü partiyalarla bir yerdə iştirak etmişdir.

SOYQIRIMI, genosid - bütöv əhali qruplarının, etnosların irqi, milli, etnik, yaxud dini əlamətlərə görə tamamilə və ya qismən məhv edilməsi.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 26 mart 1998-ci il tarixli Fərmanı ilə hər il martın

*Soyqırımı qurbanlarının xatirəsinə
həsr edilmiş abidə*

31-i azərbaycanlıların soyqırımı günü kimi dövlət səviyyəsində qeyd edilir.

Erməni faşizmi XX əsrin ilk illərindən başlayaraq dəfələrlə Azərbaycan torpaqlarını qəsb etmiş və xalqımıza divan tutmuşdur. Erməni daşnak partiyasının liderləri 1918-ci ilin ilk aylarından Bakıdan başlayaraq Tiflisə qədər məskunlaşan azərbaycanlıları qırıb Kür çayına, Qubadan Astarayadək yaşayanları isə Xəzər dənizinə tökməyi planlaşdırmışdılar. "Böyük Ermənistan" yaratmaq xülyası ilə yaşayan erməni daşnakları azərbaycanlılara dörd dəfə divan tutmuşlar. 1918-1920-ci illər soyqırımı Lənkəranda da yan keçməmişdir. O illərdə Lənkərana gələn sovet - erməni birləşmələri quldur Şıvkunovla birlikdə şəhəri dənizdən və sahilədən top atəsinə tutmuş, olmazın vəhşiliklər törətmişlər.

Tarixçi-alim A. İsgəndərovun yazdığına görə, Azərbaycanın yeganə bölgəsidir ki, Lənkəranda iki dəfə - həm 1918-ci ilin fevralında, həm də apreldən sonra soyqırımı həyata keçirilmişdir. "1914-cü ildə Birinci Dünya müharibəsində iştirak edən Rusiya 1917-ci ilin fevralında məcburən müharibədən çıxmalı oldu. Ordunun bir hissəsi İran ərazisindən Lənkəran ərazisinə daxil oldu. Onsuz da rəhbəri olmayan və nüfuzunu itirən bu ordu əhaliyə qarşı qırğına başladı. 1917-ci ilin axırı, 1918-ci ilin əvvəlində Lenin tərəfindən Qafqazın səlahiyyətli komissarı təyin edilən Şaumyan Azərbaycan torpaqlarını Rusiyanın ərazisinə qatmaq, ümumiyyətlə Cə-

nubi Qafqazda erməni və gürcülərdən başqa bütün müsəlmanları sürgün etmək üçün soyqırımı siyasətinə başladı.

Rusiyanın sənaye mərkəzlərini taxılla təchiz etmək üçün Lənkəran və Muğan zonası böyük əhəmiyyət kəsb edirdi. Ona görə də 1917-ci ilin axırları, 1918-ci ilin əvvəllərində Xəzər dənizindəki donanma milliləşdirildikdən sonra ilk dəfə Qızılağac, Astara və Lənkəran istiqamətində "Aleksandr Jander" gəmisi və "Avetisov" teplo-xodu vasitəsilə ərazi bombardman edildi.

Erməni daşnak qüvvələri bolşeviklərlə birləşərək Lənkəranda yüzlərlə insanı qətlə yetirdilər."

Cinayətkar dəstələr Lənkəranın yaşayış məntəqələrini top atəsinə tutaraq 30-dan artıq ev yandırmışlar. Gərmətük kəndində 70-dək, Mamusta kəndində 30-dək, Kərgəlanda 30-dək, Sütəmurdovdə 25-dən çox günahsız insan hadisənin qurbanı olmuşdur. Girdəni kəndində Ləker körpüsü ətrafında dəhşətli vuruşma olmuşdur. Şıvkunovun dəstəsi Sütəmurdov kəndində 13 ağsaqqalı qətlə yetirmiş, Veravul kəndinin ağsaqqallarından olan Miri bəyi "Quran" oxuduğu yerdə güllələnmiş, rayonun Şıxəkəran, Xolmili və Mamusta kəndlərində qanlı cinayətlər törətmişdir. Xalqımızın qanına susamış quldurlar Mamusta kəndində Bəhram Cəfər oğlunun gözünü çıxarmış, qulağını kəsmiş və onu diri-diri yandırmışlar. Şıvkunovçular Mamusta kəndində axtarış apararkən gənc qız Cavahir Abdullayeva-

LƏNKƏRAN. 1918-ci il soyqırımı

nın köməyinə gələn cavanları qətlə yetirmişlər. Erməni daşnakları həmin kənddə Paşa Mikayıl oğlunu çəltik tayasına salaraq od vurmuşlar. İtaətsizlik göstərdiyinə görə Əbülhəsən Əkbər oğlu qılıncla doğranmışdır. Ağagül Əlihəsən oğlu və bir neçə mamustalı bu faciənin qurbanı olmuşdur.

Şəhərdə görünməmiş talanlar və qırğınlar törədilmiş, mayakın yanında yüzlərlə insan güllələnmişdir.

1918-ci ilin mart, aprel, may aylarında Bakıda, Qubada, Lənkəranda erməni bolşevik silahlı dəstələri 50 mindən çox azərbaycanlıyı qətlə yetirmiş, on minlərlə insanı yerindən, yurdundan didərgin salmışlar. Bakı qırğınından sonra Lənkəranda və ətraf rayonlarda 40-a qədər kənd yandırılmış, günahsız insanlar qılıncdan keçirilmiş, güllələnmişlər. 1918-1920-ci illərdə Vilvan, Veravul, Girdəni, Cil, Osakücə kəndlərinin sakinləri qırğından qurtulmaq üçün yaxınlıqdakı Havzava və Osakücə meşələrinə qaçaraq sığınacaq tapmışlar.

Quldur dəstələrinə qarşı qadınlar da kişilərlə bərabər vuruşmuşlar. Rayonun Tükəvilə kəndindən Vəsmicahan Məmmədova, Veravul kəndindən Səkinə xanım silaha sarılıaraq el-obanı qorumuşlar.

XX əsrin 80-ci illərin axırlarında Dağlıq Qarabağda baş verən hadisələr ermənilərin azərbaycanlılara qarşı soyqırımını siyasətinin davamı olmuş və 200 illik siyasəti nəticəsində erməni separatçıları Qarabağ torpaqlarını Azərbaycandan ayırmaq hərəkatına başlayaraq, torpaqlarımızın 20 faizini işğal etmişlər. 1 milyona qədər azərbaycanlı ata-baba torpaqlarından didərgin düşmüşdür. Əsrin ən böyük faciəsi - Xocalı soyqırımını törədilmişdir. Lənkəran Qarabağ müharibəsində 200-dək övladını şəhid vermişdir.

2017-ci ilin may ayında Lənkəran Heydər Əliyev Mərkəzində Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyəti, AMEA-nın Tarix İnstitutu, Türkiyə Cümhuriyyətinin Atatürk Araşdırma Mərkəzi və Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə "XX əsrdə türk-müsəlman xalqlarına qarşı soyqırımları" mövzusunda IV Beynəlxalq elmi konfrans keçirilib.

*IV Beynəlxalq elmi konfransın iştirakçıları
Lənkəranda (may, 2017)*

Konfransda Tarix İnstitutunun direktoru, Milli Məclisin deputatı Yaqub Mahmudov geniş məruzə ilə çıxış edərək tədbirin məqsəd və vəzifələrini açıqlamış və bildirmişdir ki, bu gün məqsədimiz xalqımızın tarixini öyrənib gerçək şəkildə gələcək nəsillərə çatdırmaqdan, yalançı, saxta erməni təbliğatının qarşısının alınmasından və obyektiv həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasından ibarətdir.

Konfrans iştirakçıları rayonun Sütəmurdov, Şıxəkəran kəndlərində, Gərmətük qəsəbəsində olmuş, erməni daşnaklarının 1918-ci ildə qırğın törətdikləri yerlərə baş çəkərək, soyqırımını qurbanlarının xatirəsini yad etmişlər.

2002-ci il martın 31-də Lənkəranın vağzalyanını meydanının yaxınlığında soyqırım qurbanlarına həsr edilmiş Xatirə-park kompleksi açılmışdır. 2007-ci ildə yeni tərtibatda qurulmuşdur.

SOYUQPLOV - çölməkdə bişirilmiş daşma-plov. Çölməkdə bişirilən plov dadını və keyfiyyətini sonrakı günə də eyni ilə saxlayır. Plov çölməkdən bütöv şəkildə çıxarılaraq bulud qaba qoyulur. Sonra bıçaqla kəşib girdəbic balıqla (ləvəngili balıqla) süfrəyə düzülür.

SOVXOZ - TEXNİKUM - kənd təsərrüfatı sahələri üçün orta ixtisaslı mütəxəssislər hazırlayan təhsil ocağı. 1923-2002-ci illərdə fəaliyyət göstərmişdir.

Müxtəlif illərdə Lənkəran Sənaye-Subtropik Bitkilər, Sovxoz-texnikum (1923-1927), Meşə-

Sənaye Texnikumu (1927-1930), Subtropik Bitkilər Texnikumu (1930-1950), Sovxoz-texnikum (1950-1971), Lənkəran Kənd Təsərrüfatı Texnikumu (1971-2002) adı ilə fəaliyyət göstərmişdir.

1927-1930-cu illərdə texnikum fəaliyyətini müvəqqəti dayandırmış, tələbələr təhsillərini Bakı Sənaye Texnikumunda, Salyan Pambıqçılıq Texnikumunda, Ağdam Pambıqçılıq Texnikumunda davam etdirmişlər.

SSRİ Nazirlər Sovetinin 1945-ci il tarixli sərəncamına əsasən ölkənin bütün kənd təsərrüfatı texnikumlarında, o cümlədən Lənkəranda tədris-təcrübə təsərrüfatı yaradılmış və məktəb üçün 100 hektaradək təcrübə sahəsi ayrılmışdır. Sərəncama müvafiq olaraq həmin il texnikuma şəhərin indiki Səttarxan küçəsində yerləşən Şirəlibəy bağında 10 hektar, Hacı Qurban bağında 8 hektar, Sardaxıl qəbiristanının yanında 7 hektar, şəkər bağı tərəfdə - çayıçı deyilən yerdə 15 hektar, Ləjdə, Haftoni qəsəbəsi tərəfdə - Hacı İsa istili istiqamətində 20 hektar torpaq sahəsi verilmişdir. Şirəlibəy bağında və Sardaxıl tərəfdə Böyük Vətən müharibəsindən əvvəl subtropik meyvə bağı və örtülü parniklər salınmışdır. Bu illərdə SSRİ-nin hər yerində, o cümlədən Azərbaycanda əkin sahələrini küləkdən mühafizə etmək məqsədilə süni meşə zolaqları salınırdı. Həmin məqsəd üçün texnikum 1946-1948-ci illərdə 100 min ədəddən çox üçillik şitil tədarük etmişdir.

Sovxoz-texnikum 1980-ci ildə Lənkəran aeroportu yaxınlığındakı üçmərtəbəli binaya köçürülmüşdür. Həmin ilədək Lənkəran Tibb Məktəbinin indiki binasında yerləşmişdir.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 2002-ci il 5 sentyabr tarixli 867 sayılı əmri ilə Lənkəran Sovxoz-texnikumu fəaliyyətini dayandırmış, Lənkəran Dövlət Humanitar Kollecinin tərkibinə verilmişdir.

Texnikumda aqronomluq, meyvə-tərəvəzçilik, meyvə-tərəvəz məhsullarının saxlanması və emalı texnologiyası, kənd təsərrüfatı istehsalında mühasibat uçotu və baytarlıq ixtisasları üzrə mütəxəssislər hazırlanmışdır.

Kərimbəy Alxasov, Ələkbər Hənifəyev, Firudin Əliyev, Ələkbər Hüseynov, Mehdi

Mahmudov, Cəfər Sadıqov, Hacırza Təhməzov, Məmmədrazı Həsənov, Zakir Daşdəmirov (1986-2002) və başqaları müxtəlif illərdə texnikumun direktoru işləmişlər.

SÖYÜD - bitki cinsi. Ağac-kol və ya kolcuqdur. Respublikamızda 14 növü yayılmışdır. Lənkəran bölgəsində əsasən iki növü - adi söyüd və salxım söyüd mövcuddur. Hündürlüyü 5-6 metr, budaqları boz rəngli, cavan zoğları yaşıl rəngdə olur. Əsasən çay və göl kənarlarında bitir. Rütubəti sevən ağacdır. Budaqlarının basdırılması yolu ilə də çoxaldılır.

Söyüd Lənkəranın ən qədim bitkilərindən olub, Astarayadək uzanan şose yolu boyunca arxların qarşısında sıralanır.

Lənkəranın bir sıra həyətlərində "Bədmüşk" kimi tanınan söyüd ağacı da vardır. Bu ağac gül açır, tut dənələri formasında ətirli meyvələri var. Ondan güləb də hazırlanır.

"SÖZ" - ədəbi-bədii, publisistik jurnal. İlk sayı 1993-cü ilin mart ayında çıxmışdır. Naşiri və ilk baş redaktoru Şərkər Aslan olmuşdur.

1995-ci ildən Sevdə Əlibəylinin redaktorluğu ilə nəşr edilir.

İldə 4 sayı çıxır.

İlk sayının çapdan çıxmasının 20 illiyi münasibətilə "Dədə Qorqud" mükafatına layiq görülmüşdür (2013).

"SPARTAK" idman cəmiyyətinin Lənkəran şöbəsi - boks üzrə idman ustası, beynəlxalq dərəcəli hakim, respublikanın Əməkdar məşqçisi Əlizadə Əsədovun rəhbərliyi ilə 2001-ci ilin noyabr ayında təşkil edilmişdir. 200-dən çox üzvü var. SSRİ idman ustası, gənclər arasında Azərbaycan və Moldova Respublikalarının çempionu, kişilər arasında SSRİ Silahlı Qüvvələri birinciliyinin bürünc mükafatçısı İlqar Təbibzadə, karate üzrə "qara kəmə" ikinci dənənin sahibi, dafələrlə respublika çempionu

Cəlal Məmmədov, futbol üzrə ustalığa namizəd Teymur Muradov və başqaları müxtəlif qruplarda ictimai əsaslarla məşqçi-müəllim işləmişlər.

SU CÜLLÜTÜ - quş. Boz rəngli xırda ayaqları var, dimdiyi uzundur. Yaxşı qaçır və üzür. Quyuğu qısa olur. Azərbaycanda 63 növü yayılmışdır. Bu növlərin əksəriyyətinə Lənkəranın çay, göl, arx və dəniz sahillərində, meşəliklərdə təsadüf edilir.

SU-XƏTT polis məntəqəsi - brakonyerlərə qarşı mübarizə aparan təşkilat.

1992-ci il iyul ayından fəaliyyət göstərir. Astara rayonundan Neftçalayadək olan ərazi sularını nəzarətdə saxlayır. Balıq və quşların qanunsuz ovlanması və digər təbii sərvətlərin məhv edilməsinin qarşısının alınmasını nəzarətdə saxlayır.

SUKYAŞÇAY - Girdəni çayının qolu. Mənbəyini Talış dağlarının Dodusdari zirvəsindən alır, Havzava kəndindən Girdəni çayına qovuşur.

SULTAN toyuğu - durnakimilər dəstəsinin su fərləri fəsiləsinə aid quş növü. Lənkəran və Kür çayı mənsəbi arasında, Qızılağac körfəzində, bölgənin qamışlıq və cəngəlliklərində yayılmışdır, əti yeyilən quşdur. Bədənin uzunluğu 45 sm-dəkdir. Alnı lələksiz, dimdiyi və ayaqları qırmızı, lələkləri bənövşəyi rəngə çalan göyümtül-yaşıldır.

Oturaq həyat keçirir. Əsasən su bitkiləri və onların toxumları, cücülərlə qidalanır. Aprelin ortalarında yuva quraraq, içərisini yumşaq yarpaq və ya qamış süpürgəsi ilə döşəyir, 3-4 yumurta qoyur. 22-25 gün kürt yatır. Balaları yumurtadan çıxandan dörd gün sonra yuvanı tərk edir.

Çəkiddə qaşqaldaqdan böyükdür.

SUMAQ - sumaqkimilər fəsiləsindən bitki cinsi. Uzunsov, yumurtavari formalı yaşıl yarpaqları, xırda yaşıltəhər göy rəngli çiçəkləri, tünd-qırmızı rəngli girdə meyvələri vardır.

Lənkəran meşələrində təsadüf edilir. Xalq təbabətində yarpaqlarından və meyvələrindən dəmləmə şəklində, mədə-bağırsaq, şəkərli diabet xəstəliklərində istifadə edilir.

"SUN-TEA AZƏRBAYCAN" çay paketləmə fabriki - "Azərsun Holding" şirkətinin nəzdində yaradılmışdır, çay plantasiyalarında aqrotexniki tədbirlərin həyata keçirilməsindən başlamış, çayın yığılması, emalı və paketlənməsində bütən prosesləri yerinə yetirən açıq tipli səhmdar cəmiyyətdir. 1996-cı ildə təşkil edilmişdir.

Müəssisədə 6 markada 45 çeşiddə çay hazırlanır.

Şirkətə "Lənkəran 1 nömrəli" ASC və "Astara Çay-2" ASC ilkin çay emalı fabrikləri daxildir.

Hər bir çay fabrikinin istehsal gücü 350 tondur. 1994-cü ildən müəssisədə ekoloji cəhətdən təmiz məhsul olan "Bio-Azərçay" markası ilə yeni çay məhsulu buraxılır.

"Azərsun Ticarət və Dağıtım" şirkəti və "Sun-Tea Azərbaycan" açıq tipli cəmiyyətinin Lənkəran və Astara rayonlarında nümayəndəlikləri fəaliyyət göstərir.

SÜD zavodu - emal müəssisəsi. 1934-cü ildə məntəqə kimi yaradılmışdır. İlk illərdə şəhər icra hakimiyyətinin inzibati binasına yaxın, balıqçıların mədəniyyət evinə bitişik binada yerləşmişdir. 1945-ci ildə şəhərin Azribə deyilən sahəyə, 1983-cü ildə şəhərin Nəsimi küçəsinə, konserv kombinatının yanında yerləşən yeni binaya köçürülmüşdür. Həmin dövrdə 8 növdə məhsul istehsal edilirdi.

Lənkəranda 2005-ci ildən müasir standartlara cavab verən "Nur-Süd" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinə məxsus süd məhsulları zavodu fəaliyyət göstərir.

2008-ci ilin əvvəllərindən "Pal-süd" markası ilə 25 çeşiddə süd məhsulları istehsal edilir. Gündəlik emal gücü 15 tondan çoxdur. "Pal-malı" şirkətlər qrupu hesabına tikilmiş müəssisəyə 18 milyon dollar vəsait xərclənmişdir.

Açılışında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iştirak etmişdir (2006, 11 avqust).

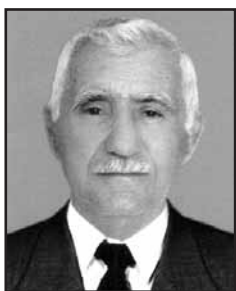
Dövlət başçısı 2008-ci il oktyabrın 8-də yeni-

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev "Nur-Süd" zavodunda (2008).

dən müəssisədə olmuş, südün qəbulu, hazır məhsulların qablaşdırılması prosesini izləmişdir.

SÜLEYMANOV Sabir Bəhram oğlu (d. 11.08.1935, Masallı rayonu, Ərkivan kəndi -

26.03.2015, Lənkəran şəhəri) - mühəndis-meliorator, respublikanın Əməkdar mühəndisi.

Azərbaycan Politeknik İnstitutunun hidromeliorasiya fakültəsini bitirmiş (1958), əmək fəaliyyətinə Lənkəran Maşın-Meliorasiya Stansiyasında (MMS) sahə mexaniki, sahə rəisi və baş mühəndisi (1958-1976), Yəmən Xalq Demokratik Respublikasında mühəndis-texnoloq (1970-1972), Azərbaycan kəndtəminat birliyi Lənkəran şöbəsinin müdiri (1976-1982), Yuxarı Xanbulançay su qurğuları istismar idarəsinin rəisi (1983-1988), MMS-in rəis müavini (1988-1995) işləmişdir.

Yuxarı Xanbulançay su qurğularının tikintisində, Lənkəranda meliorasiya işlərinin aparılmasında əməyi vardır.

SÜLEYMANOV Valid Rakif oğlu (d. 27.01.1974, Lənkəran rayonu, Türkəkəran kəndi - 31.03.1993) - Qarabağ şəhidi.

Vel kənd orta məktəbini bitirmiş (1990), iki il sonra həqiqi hərbi xidmətə çağırılmışdır (1992). Laçın uğrunda döyüşlərdə yaralanmışdır. Sa-

ğaldıqdan sonra hərbi xidmətini davam etdirmişdir. 1993-cü ilin mart ayında döyüş tapşırığını yerinə yetirərək qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

Türkəkəran kənd məktəbinə adı verilmişdir.

SÜTƏMURDOV - Lənkəranda kənd. Lənkəran-Astara şose və dəmir yolunda, rayon mərkəzindən 1 km cənub-qərbdə yerləşir.

Şimaldan Lənkəran çayı, cənubdan Aşağı Nüvədi və Gərmətük qəsəbələri, şərqdən Xəzər dənizi, qərbdən Velədi kəndi ilə əhatə olunmuşdur.

Ərazisi 356 hektardır, 81,9 hektarı əkinə yararlıdır. 998 ailə təsərrüfatı birləşdirən 656 yaşayış evi vardır.

Əhalisi 4312 nəfərdir, 2097 nəfəri qadındır (2017).

Əhali tərəvəzçilik, çayçılıq və heyvandarlıqla məşğuldur.

1991-ci ilədək Gərmətük qəsəbə Sovetinin tərkibində fəaliyyət göstərmişdir. 1991-ci il fevralın 7-də Sütəmurdov kənd XDS İcraiyyə Komitəsi yaradılmış, Xeybər Xosrofov kənd Sovetinin sədri seçilmişdir. 1992-ci ildə şəhər icra hakimiyyəti başçısının Sütəmurdov kəndi üzrə nümayəndəliyi yaradılmışdır. Teymur Quliyev (1992-2003), Təyyar Qurbanov (2003-2004), Əhmədəli Məmmədov (2004-2007), Rəvan Şükürov, Emil Məmmədov və başqaları müxtəlif illərdə şəhər icra hakimiyyəti başçısının Sütəmurdov kəndi üzrə nümayəndəsi işləmişlər.

Lənkəran şəhərinin qədimlərdə Sütəmurdov kəndinin ərazisində yerləşdiyi ehtimal edilir. "Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik lüğəti" kitabında kəndin yaranma tarixi haqqında yazılır: "Oykonim talış dilindəki sütə (yanmış) və murdov (bataqlıq, axmaz, ölü su)" sözlərindən ibarət olub, "ölü su" mənasındadır. A.Bakıxanova görə, 1809-cu ildə keçmiş Lənkəranı İran ordusu yandırdıqdan sonra əhalisi indiki Lənkəran şəhərinin yerləşdiyi yerə köçmüşdür. Yan-

dırılmış kəndin yerində isə sonralar Sütəmurdov kəndi yaranmış və yerin adını qəbul etmişdir (*Göstərilən ədəbiyyat, II c., B., 2007, səh. 202*).

Kənddə məscid, qəbiristanlıq, Qara ələm, Mirhəmid, Mirbağır pirləri, Seyid qızı türbəsi kimi qədim maddi-mədəniyyət abidələri vardır. "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin sədri Mirzə İsmayıl Qasirin məzarı kənddəki qədim qəbiristanındadır.

Böyük Vətən Müharibəsinin Qəhrəmanı Ba-loğlan Abbasov bu kənddə anadan olmuşdur.

Kənddə orta məktəb, uşaq bağçası, klub, kitabxana, Şadlıq evi, həkim məntəqəsi, iasə müəssisələri və s. vardır. Mərkəzi futbol stadionu kəndin ərazisində yerləşir.

Kənd bələdiyyəsi 2000-ci il yanvar ayında yaradılmışdır. Namiq Paşayev (2000-2009), Emil Məmmədov, Polad İmaməliyev müxtəlif illərdə kənd bələdiyyəsinin sədri seçilmişlər.

Ədəbiyyat: Oqtay Zəka. Arxadan görünən gələcək, B., 2009.

SÜTƏMURDOV körpüsü - Lənkərançay üzərində şəhərlə Sütəmurdov kəndini birləşdirən körpü.

1929-1932-ci illərdə salınmışdır. Əvvəllər çayı keçmək üçün kolazdan (kiçik qayıq) istifadə edilirdi. Çaya sel gələrkən hər iki tərəf arasında əlaqə kəsilməmiş. 1941-ci ildə Bakı-Astara dəniz yolunun çəkilişi ilə əlaqədar beton körpü ilə əvəz edilmişdir.

1972 və 2005-ci illərdə əsaslı təmir edilərək dəmir konstruksiyalarla quraşdırılmışdır. 1985-ci ildə əsas körpüdən 8 metr aralıda, ona paralel olaraq, piyadalar üçün yeni körpü tikilmişdir.

SÜTƏMURDOV məktəbi - 1930-cü ildə ibtidai məktəb kimi Hacı Məmmədin və Hacı-balanın mülklərində fəaliyyətə başlamışdır.

Rza Heydərov (1930-1933), Əliağa Babayev (1933-1934), Əkbər Talışlı (1934-1940), Sadıq Baxşıyev (1940-1945), Mirkazım Əzizov (1945-1948), Möhsüm Dadaşov (1948-1950), Bağır Axundov (1951-1952), Hacığa Səmədzadə (1952-1968), Həzrətqulu Orucov (1968-1969), İlyas Hüseynov (1970-1977), Cahangir İbrahimov (1977-1991), Tərifə Paşayeva (1991-2002),

Orta cərgədə, soldan 4-cü, Sütəmurdov məktəbinin müdiri Əkbər Talışlı şagirdlərlə (1936).

Səmədağa Abdullayev (2002-2003), Bəxtiyar İbayev (2003-2011), Kamran Əliyev (2011-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

1950-ci ildə əsas, 1970-ci ildə orta məktəbə çevrilmişdir. Məktəbdə 559 şagird təhsil alır, 60 müəllim dərs deyir (2017).

İndiki məktəb binası 1964-cü ildə istifadəyə verilmişdir.

SÜZMƏPLOV - düyüdən hazırlanmış yemək növü.

Qaynar suya müəyyən qədər duz atıldıqdan sonra ona əvvəlcədən təmizlənmiş düyü əlavə edilir. Yarımbişmiş vəziyyətdə olanda düyünü plovsüzəndə süzülür. Süzülmüş düyünün üzərinə stəkan yarım qaynar su tökülür. Yarıqaynamış düyüdən iki kəfkir götürüb başqa qaba tökürlər. Bir ədəd yumurta, iki mətbəx qaşığı qədər qatıq, sarıkök, müəyyən qədər yağ əlavə etdikdən sonra qarışdırılır və qazmaq üçün qazana tökülür. Plovsüzəndəki düyü bu qazana əlavə edilir. Az sonra qazanın ortasından və uc tərəfdən (yanlardan) kəfkirin dəstəsi sancılır. Bu əməliyyatdan sonra üzərinə iki mətbəx qaşığı qaynar su səpilir və qazanın ağzı örtülür. Qazmağın yanmamasına nəzarət edilməlidir.

Plov hazır olandan sonra bir taxta parçası üzərinə yaş əski sərilir. Qazan həmin parça üzərinə qoyulur. Sonra 20 dəqiqəyədək yer dəminə saxlanılır.

Ş

Ş – Azərbaycan əlifbasının 26-cı hərfi. Sözün əvvəlində, ortasında və sonunda işlənir.

ŞABALIDYARPAQ palıd - ağac növü. Talış dağlarında və Lənkəran ovalığında geniş yayılmışdır. Oduncağından tikinti materialı kimi, o cümlədən mebel sənayesində istifadə edilir.

ŞABANOV Mahir Novruz oğlu (d. 1974, Lənkəran rayonu, Havzava kəndi - 02.08.1993) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra sovxoz təsərrüfatında işləmişdir (1991). Bir il sonra Milli Ordu sıralarına çağırılmış, Naxçıvan Muxtar Respublikası sərhədlərinin keşiyində dayanmışdır. Sədəək döyüşlərində qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Kənd qəbiristanında dəfn edilmişdir.

ŞABANOV Musarza Məmməd oğlu (d. 27.03.1936, Lənkəran rayonu, Havzava kəndi) - alim-aqronom, respublikanın Əməkdar çay ustası (1966).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1953), Lənkəran Sovxoz-texnikumunu (1955), Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu (1967) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə kənddəki təsərrüfatda entimoloq işləməklə başlamış (1959-1960), sonralar "Pravda" (Girdəni kəndi) sovxozunda çayçılıq briqadiri (1960-1978), Girdəni kənd Sovetinin sədri (1978-1980), Şirəli Axundov adına sovxozun direktoru (1980-1983), sovxozun baş aqronomu (1983-1994) işləmişdir.

Başçılıq etdiyi briqada 1966-cı ildə rayonda ən yüksək göstəriciyə nail olmuş, məhsuldar çay sahəsinin hər hektarından 30 sentner əvəzinə 56 sentner yaşıl çay yarpağı yığmışdır.

Yüksək əmək göstəricilərinə görə Lenin (1980) və iki dəfə Qırmızı Əmək Bayrağı (1971, 1975) ordenlərinə (1980) layiq görülmüşdür.

ŞABANOVA Fırəngiz Ağababa qızı (d. 1933, Lənkəran şəhəri - 15.03.2006, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, qabaqcıl maarif xadimi, respublikanın Əməkdar müəllimi (1982).

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun kimya-biologiya fakültəsini bitirmiş (1956), pedaqoji fəaliyyətinə Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbində müəllim işləməklə başlamışdır. Dərsin keyfiyyətini yaxşılaşdırmaq, şagirdlərə tədris etdiyi kimya fənnini sevdirmək sahəsində zəngin təcrübəyə malik olmuş, iş təcrübəsi yayılmışdır.

"Şərəf Nişanı" ordeninə (1981), "Əmək igidliyinə görə" medalına (1971), SSRİ Maarif əlaçısı adına layiq görülmüşdür.

ŞAĞLAKÜCƏ - Lənkəranda kənd. Lənkəran-Lerik şose yolunda, rayon mərkəzindən 6 km qərbdə yerləşir.

Şərqdən Kərgəlan, cənubdan Bəlləbur, qərbdən Qurumba, şimaldan Ləj kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Keçmiş karvan yolunun üstündə qərar tutmuşdur. Rəvayət edirlər ki, bir dəfə İran şahı bu yerlərdən keçərkən onun əsrarəngiz təbiətinə heyran qalır və müvəqqəti köç salır. "Köç" talış dilində "küç" mənasını verir. Kəndin adının "şah" və "küç" sözlərindən yarandığı ehtimal edilir. Filologiya elmləri doktoru, professor Məsud Məmmədovun məlumatına görə, Şağlaküçə "Şoqokuja" sözündən yaranaraq, "çobanların məskunlaşdığı yer" mənasında işlənir. Onun fikrincə, "şo" talış dilində "dağ ətəyində yararlı torpaq hissəsi", "qo" mal-qara, "kuja" yuva, məhəllə, məskən mənalərini verir. Bu yerlər hələ VII əsrlərdə Bəlləbur qalası maldarlarının otlaq yerləri

olmuşdur. M.Mirzəyevin yazdığına görə isə, Şağlaküçə toponimii "Şəğləkücə" adlanır, "çaqqal məhəlləsi" mənasını verir (talışca "şəğol" çaqqal, "ə" birləşdirici səs, "kücə" məhəllə, yer deməkdir). Sonuncu variant "Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik lüğəti" kitabında da öz təsdiqini tapır (*Göstərilən ədəbiyyat, B., 2007, səh. 206*).

Ərazisi 605,29 hektardır, 596 hektarı əkinə yararlıdır. Əhalisi 3693 nəfərdir, 1834 nəfəri qadındır, 825 ailə təsərrüfatı vardır (2017).

Əhali tərəvəzçilik, çayçılıq, heyvandarlıq və taxılçılıqla məşğuldur.

1930-1964-cü illərdə kolxoz, 1964-1996-cı illərdə sovxoz təsərrüfatı fəaliyyət göstərmişdir. Həmin illərdə Andreyevka, "Kərgəlan" 1 nömrəli tərəvəzçilik və "Lənkəran" çayçılıq təsərrüfatlarının tərkibində olmuşdur. 1978-ci ildə "Oktyabrın 60 illiyi" adı ilə müstəqil sovxoz təsərrüfatı yaradılmışdır. Həmin ilədək təsərrüfat Kərgəlan kəndi ilə bir yerdə olmuşdur. Qəyyum Ağayev (1978-1982), Zakir Tağıyev (1982-1987), Elvar İbrahimov (1987-1989), Mahmud Məmmədov (1989-1992, 1994-1996), Muğdad Qafarov (1992-1994) müxtəlif vaxtlarda sovxoz direktoru işləmişlər.

1995-ci ildə istehsal kooperativi, 1996-cı ildə aqrar islahat komissiyası (sədri Mahmud Məmmədov və Mustafa Bədəlov olmuşdur) yaradılmışdır.

Torpaq islahatına uyğun olaraq sahələr 1997-ci ildə əhaliyə paylanmış, adambaşına 0,11 hektartorpaq payı ayrılmışdır. Kənddə 335 nəfər torpaq payçısını birləşdirən 8 kəndli-fermer təsərrüfatı vardır.

1981-1992-ci illərdə Şağlaküçə kənd Soveti fəaliyyət göstərmişdir. 1920-1980-ci illərdə Kərgəlan və Haftoni kənd sovetlərinin tərkibində olmuşdur. Zakir Tağıyev (1981-1982), Qəyyum Ağayev (1982-1989), Məqsud Axundov (1989-1990), İsabala Fərəcov (1990-1992) müxtəlif illərdə kənd Sovetinin sədri işləmişlər. 1992-ci ildə şəhər icra hakimiyyəti başçısının Şağlaküçə kəndi üzrə nümayəndəliyi yaradılmış, Yədulla Yədullayev həmin vəzifəyə təyin edilmişdir.

Kənddə orta məktəb, səhiyyə məntəqəsi, ap-tek, məişət evi, məscid, poçt şöbəsi və s. fəaliyyət göstərir.

Kəndin qədim tarixə malik maddi-mədəniyyət abidələri vardır. Hacı Əlihəsən Şahab oğlu ulu babalarının dediklərinə əsalanaraq bildirir ki, kənddəki qəbiristanlığın tarixi XIV əsrə çatır. Kəndin cənub-qərb hissəsində müqəddəs ziyarətgahlar vardır. Tarixi daha qədimlərə çıxır. Bəlləbur qalası IX ərdən mövcuddur. "Seyidə pır" ocağı kənd xeyriyyəçiləri tərəfindən bərpa edilmişdir. Kəndin yuxarı hissəsində - qərb istiqamətində İmamzadə piri yerləşir, IX əsrdən mövcuddur. İndiki məscid 1904-cü ildə tikilmişdir. Tikintisində qazi Məhəmməd Kərim oğlu iştirak etmişdir.

Kənd bələdiyyəsi 2000-ci ilin yanvar ayında təşkil edilmiş, Mahmud Məmmədov (2000-2009), Təvəkkül Məlikov (2010-cu ildən) bələdiyyənin sədri işləmişlər.

Ədəbiyyat: Əlihəsən Kərimov, Emin Məlikov, Xaqani Muğamatoğlu. Şağlaküçə, B., 2015.

ŞAĞLAKÜCƏ məktəbi - 1929-cu ildə təşkil edilmişdir. Şahmirzə Cəniyev (1929-1935), Baba Həsənov (1935-1941), Kinəxanım Məmmədova (1941-1943), Fəttah Hüseynov (1943-1945), Mahmud Mahmudov (1945-1947), İman Əliyev (1947-1950), Ağahüseyn Rzayev (1950-1955), Balağa Hüseynov (1955-1957), Həsənağa Kərimov (1957-1960), Kinəvəs Rzayeva (1960-1967), Məmmədhasən Kəlbəliyev (1967-1984), Ələkbər Quliyev (1984-1990), coğrafiya elmləri namizədi Ziyafət Ağayev (1990-cü ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəb ilk illərdə Əbülfəzin, sonra Mürsəlin mülklərində yerləşmişdir.

1966-cı ildə uyğunlaşdırılmış binaya köçmüşdür. İndiki məktəb 2005-ci ildə Heydər Əliyev Fondu hesabına tikilmişdir. Fondun prezidenti, UNESCO və İSESCO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyeva iki dəfə həmin məktəbdə olmuşdur.

Məktəbdə 536 şagird oxuyur, 54 müəllim dərs deyir (2017).

ŞAĞLAKÜCƏ poçt şöbəsi - 2001-ci ildən fəaliyyət göstərir. Kənd əhalisi əvvəllər Kərgəlan poçt şöbəsinin xidmətindən istifadə etmişdir.

İsaq Qurbanov (2001-2003), Heybət Qən-bərov, Mirzəbaba Teymurov və başqaları müxtəlif illərdə poçt şöbəsinin müdiri, Mərdan Şükürov poçtalyon işləmişlər.

ŞAĞLASER - Lənkəranda eyniadlı ərazi vahidliyində yerləşən kənd. Rayon mərkəzindən 18 km şimal-qərbdə, Lənkəran-Boradigah şose yolunda, Lənkəran ovalığındadır.

Cənubdan Xarxatan, şimaldan Boladi, qərbdən Separadi, şərqdən Cil kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Kənd talışca "Şağlase" adlanır və adı müxtəlif mənalarda izah edilir. Şağlaser "Şahnəsir" sözünün təhrif olunmuş formasında yarandığını ehtimal edənlər vardır. Şahnəsir kəndin bünövrəsini qoyan şəxs kimi mənalandırılır. Bəzilərinin fikrincə, "Şağlase" sözü "Şağləsər sözündən götürülmüşdür. Ehtimala görə, vaxtı ilə bu ərazidən keçən şah düşməndən qorunmaq üçün qalaya bənzər sədd çəkilib. Səddin qurtaracağında - qalanın sonunda yaşayış məskəni salınıb və o, qalanın sonu, "başı" mənasında "Şağləsər" ("şa" şah, "ğalə" qala, "sər" baş mənasındadır). Kəndin sakini Şahrza Sultanovun yaşadığı evin ərazisində həmin qalanın izləri bu gün də durur.

Bəzi sakinlərin fikrincə, Şağlaser "şəşğoləse" (talışca "şəş" altı, "ğolə" balaca göl, çuxur, dərinlik, "se" istil, su mənbəyi mənasındadır) sözündən yaranmış, "altı stillə əhatə olunmuş kənd", "altı gölü olan kənd" mənalərini verir. Deyiləyinə görə ərazidə vaxtilə altı stil olmuşdur.

B.Hüseynbalaoğlu və M.Talışlı kəndin adının "Şahqələse"dən götürüldüyünü və "şah qalasının yuxarısı" mənasında izah edirlər. Professor Məsud Məmmədov "Şağlase" sözünün talışca "yabanı bitki olan yer" mənasında olduğunu ehtimal edir. Kəndin mənası haqqında digər mülahizələr də vardır. M.Mirzəyevin fikrincə, toponim talışca işlənən "Şəğoləse" sözünün təhrif edilmiş şəkli. "Şəğoləse" toponimində "şəğol" çaqqal, "ə" birləşdirici səs, "se" istil, nohur deməkdir. Azərbaycan dilinə tərcümədə "çaqqal olan istil, nohur", "çaqqal nohuru" mənasını verir. Sonuncu variant Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan dilində latın qrafikası

ilə kütləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi haqqında" 12 yanvar 2004-cü il tarixli Sərəncamı ilə Milli AEA Dilçilik İnstitutu tərəfindən nəşr edilmiş "Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik lüğəti" kitabında öz təsdiqini tapır (*Göstərilən ədəbiyyat, II c., B., 2007, səh. 206*).

Ərazisi 665 hektardır, 368 hektarı əkinə yararlıdır.

Əhalisi 5032 nəfərdir, 2403 nəfəri qadındır, 60 nəfəri "Qəhrəman ana"dır, 1115 ailə təsərrüfatı var (2017).

Əhali tərəvəzçilik, çayçılıq, taxılçılıq, heyvandarlıqla məşğuldur.

Kənddə 1930-1964-cü illərdə kolxoz, 1964-1997-ci illərdə sovxoz təsərrüfatı fəaliyyət göstərmişdir. Fətulla Əsədullayev (1930-1938), Dəməd Əbdülov (1938-1941), Mövsüm Əliyev (1942-1953), Mirqasım Miriyev (1954-1957), Cəlil Əbdülov (1957-1959), Fayaz Abbasov (1960-1962), Məmməd Qənərov (1962-1964), Əlişan Tahirov (1965-1974), Əbülfəz Ağayev (1975-1986), Sultanağa Əhədov (1987-1992), Zahirəddin İbrahimov (1992-1994) sovxozun direktoru işləmişlər. 1995-ci ildə Şağlaser islahat komissiyası yaradılmışdır. Elvar İbrahimov islahat komissiyasının sədri seçilmişdir (1995-1999).

Kənd Soveti 1951-ci ildə təşkil edilmişdir. Gülbaba Bağirov (1951-1952), Əmrəli Mehraliyev (1952-1953), Mirağa Qurbanov (1953-1954), Oğlan Qurbanov (1954-1961, 1964-1975), Əsəd Əsgərov (1962-1965), Qənəbər İbrahimov (1975-1985), Əfqan Əkbərov (1985-1986), Kazım Abbasov (1986-1987) kənd Sovetinin sədri işləmişlər.

1992-ci ildə şəhər icra hakimiyyəti başçısının Şağlaser kəndi üzrə nümayəndəliyi təşkil edilmişdir. Mehdi Əsədullayev (1992-2002), Ağamir Babayev (2002), İdris Cəbrayılov (2003-2005), Səbirəddin Həbibov, Samid Ağayev müxtəlif illərdə icra nümayəndəsi işləmişlər.

Kəndin qədim tarixə malik maddi-mədəniyyət nümunələri vardır. Şağlaser kəndi vaxtilə kəndin şimal-şərqində yerləşən Məçitəso (məscidin həyəti) qəbiristanlığının ərazisində yerləşmişdir. Həmin ərazidə kəndin tarixi ilə bağlı maddi-mədəniyyət nümunələri, o cümlədən saxsı, çini qablar, qılinc, ox ucluqları, qolbaqlar və s. tapılmışdır.

Kəndin qərbində yerləşən "Vurmə tıbə" qəbiristanının yeddi əsrdən çox yaşı olması ehtimal edilir. İndiki qəbiristanlığın isə iki əsrədən çox yaşı vardır.

Kəndin cənub tərəfində - Xarxatanla Şağlaser arasında tarixən qədim olan "Şacu" (şa-əsas, baş, şah; cu-axar, kiçik çay) adlı (baş, əsas çay) kiçik bir çay axır. İkinci bir çay isə kəndin şərqində - Cil və Şağlaser kəndləri arasındadır, Boladi çayına qovuşaraq Xəzərə tökülür.

Kənddə 2 məktəb, xəstəxana, mədəniyyət evi, məscid (XIX əsr), kitabxana, poçt şöbəsi, ATS, məişət evi, aptek (1947) və s. fəaliyyət göstərir.

2000-ci ilin yanvar ayında kənd bələdiyyəsi yaranmışdır. Elvar İbrahimov (2000-2003), Allahverən Mirzəyev (2003-2009), İntiqam Əkbərov, Rza Nəhmətov müxtəlif illərdə kənd bələdiyyəsinin sədri işləmişlər.

ŞAĞLASER məktəbi - 1928-ci ildə təşkil edilmiş, Mirağa Əliyevin (1928-1938) və Ağalı Ağayevin (1938-1948) mülkündə yerləşmişdir.

Əli Qasimov, Mirzə Əkbərov (1949-1951), Sahib Əkbərov (1952-1953), Şükür Şükürov (1953-1954), Sərdar Cəfərov (1954-1956), Zülfiqar Əkbərov (1956-1959), Mirağa Ağayev (1959-1961), Yunus Miriyev (1962-1964), Məmməd Axundov (1965-1966), Şükür İbadov (1966-1967), Əli İsmayılov (1967-1968), Şahab Babayev (1968-1992), Musa Calalov (1992-1996), Bahadır Calalov (1996-2010), Yalçın Əliyev (2010-cu ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

İlk məktəb binası 1948-ci ildə tikilmişdir. 624 şagird yerlik tam orta məktəb binası 1990-cı ildə istifadəyə verilmişdir.

1970-ci ildən orta məktəb kimi fəaliyyət göstərir. 305 şagird təhsil alır, 20 müəllim dərş deyir (2017).

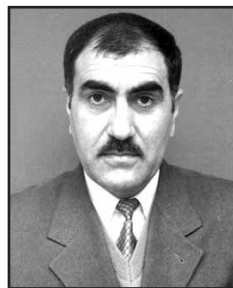
1992-ci il sentyabr ayında Şağlaser kəndində köhnə məktəbin binasında ümumi orta məktəbi fəaliyyətə başlamışdır. Akif Miriyev, Məmməd Səfərov müxtəlif illərdə məktəbin direktoru işləmişlər. Məktəb üçün indiki bina 2014-cü ildə istifadəyə verilmişdir.

Məktəbdə 272 şagird oxuyur, 25 müəllim dərş deyir (2017).

ŞAĞLASER poçt şöbəsi - 1964-cü ildən fəaliyyət göstərir. Seyfər Sadıqov (1964-1993), İntiqam Hacıyev, Fərid Ağayev və başqaları müxtəlif illərdə poçt şöbəsinin müdiri, Rauf Ağayev, Xeyrulla Nuriyev, Zeynal Calalov, Xasay Babayev kəndin poçtalyonu işləmişlər.

Poçt şöbəsi 1964-1993-cü illərdə Şağlaser, Cil, Xarxatan, Separadi, Tükəvilə, Zövlə, Gəgiran, Diryan kəndlərini əhatə etmişdir. 2000-ci ildən Şağlaser, Cil və Xarxatan kəndlərinə xidmət göstərir.

ŞAHBAZOV Balayar Xanqulu oğlu (d. 10. 01.1958, Lerik rayonu, Sors kəndi) - aqrokimya-torpaqşünas, kənd təsərrüfatı elmləri namizədi (1996), dosent (2003), gənc alimlərin beynəlxalq layihəsinin qalibi (2003).

Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Akademiyasını fərqlənmə ilə bitirmiş (1981), Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Tərəvəzçilik İnstitutunun Lənkəran Zona Təcrübə Stansiyasında kiçik elmi işçi (1981-1985), böyük elmi işçi (1985-1988), laboratoriya müdiri (1988-1999) işləmişdir.

1999-cu ildən Lənkəran Dövlət Universitetində çalışır. Universitetdə elmi və pedaqoji fəaliyyətinə coğrafiya və ekologiya kafedrasında müəllim kimi başlamışdır. 1999-cu ildən magistratura və aspirantura üzrə məsul şəxs, 2002-ci ildən coğrafiya və ekologiya kafedrasının müdiri, 2005-ci ildən elmi işlər üzrə prorektor işləmişdir.

2017-ci ildən Aqrar və mühəndislik fakültəsinin dekanıdır.

Proqramlaşdırılmış məhsula görə tələb olunan qida elementlərinin miqdarının təyini, ekoloji təmiz məhsulun əmələ gəlməsi üçün tələb olunan qida elementlərinin miqdarının riyazi üsulla hesablanması və torpaq ekologiyası istiqamətində tədqiqatlar aparmışdır.

60-dan çox elmi məqalənin, 4 fənn proqramı, 4 dərş vəsaitinin müəllifidir.

Əsərləri: Opređenje potrebnosti elementov pitaniya na obrazovanie edinitı urojaya tomatov pri vozrastayuşıx dozax udobreniy, B.,

2001; Lənkəran-Astara bölgəsində torpaq eroziyası və ona qarşı mübarizə tədbirləri, B., 2003; Lənkəran-Astara bölgəsi torpaqlarının ekocoğrafi xüsusiyyətləri, B., 2004; Aqroekologiya, B., 2005; Meteorologiya və iqlimşünaslıq, 2010; Təbiətin mühafizəsi (dərs vəsaiti), B., 2011; Torpaq coğrafiyası, torpaqşünaslığın əsasları ilə, B., 2011;

ŞAH İSMAYIL I, Xətai (d.17.07.1487 - 23.05.1524, Ərdəbildə dəfn olunmuşdur) -

Səfəvilər dövlətinin banisi, dövlət xadimi və sərkərdə, şair. Şeyx Heydər oğludur.

Lənkəranın Siyavar kəndində dünyaya göz açmış Şeyx Zahid ana tərəfdən Səfəvilər nəslindən hesab olunur (*bax* Şeyx Zahid Gilani).

Şah İsmayıl Xətainin atası Şeyx Heydər (1460-1488) 1478-ci ildə, Şah İsmayıl Xətai 1500-ci ildə Lənkəranda olmuş, Şeyx Zahid məqbərəsini ziyarət və təmir etdirmişlər.

"Xətai" təxəllüsü ilə şeirlər yazmışdır. "Dəhnamə" ("On məktub", 1506) poeması, əxlaqi-didaktik və fəlsəfi "Nəsihətnamə" məsnəvisi anadilli Azərbaycan epik şeirin ilk nümunələrindəndir.

Ədəbiyyat: ASE, X cild, B., 1987, səh. 474.

ŞAHMAT - 64 xanlı taxtada xüsusi fiqurlar vasitəsilə iki nəfər arasında keçirilən stolüstü oyun.

Lənkəranda geniş yayılmış idman oyunlarından. Yazılı mənbələrdə XIX əsrdə Lənkəranda "Fövçül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvləri Mirzə İsmayıl Qasirin (1805-1900) və Mirzə İsa Xəyalinin (1821-1917) şahmat oynaması haqqında məlumatlar vardır. Ş. Quliyevin "Şahmat tariximizdən səhifələr" kitabında şair Mirzə İsmayıl Qasirin şahmat oyununda İran şahının vəzirinə qalib gəlməsi və at udması barədə maraqlı qeydlər verilmişdir (*Göstərilən ədəbiyyat*, B., 1966, səh. 41).

M.İ.Qasir Lənkəranda müəllimlik edərək şahmat oyunları təşkil etmişdir. Azərbaycanda

Sovet hakimiyyətinin qələbəindən sonra Lənkəran pionerlər evində şahmat bölmələri təşkil olunmuşdur. İsgəndər Talışinski, Musa Əzimov, Mirmurtuza Talışlı və başqaları II Dünya müharibəsindən əvvəl şahmat yarışlarında uğurla çıxış etmişlər.

1950-1970-ci illərdə müəllimlər evində, ümumtəhsil məktəblərində, pioner düşərgələrində təşkil edilən yarışlar bir sıra istedadlı şahmatçıları üzə çıxartdı. Bu dövrdə Şükür Şükürov, Eldar Cahangirov, Müzəffər Hacıyev, Həbib Səfərov, Zakir Tahirov, Əsəd Nuriyev, Əli Mahmudov, Tofiq Kərimov, Məhərrəm Əliyev kimi usta şahmatçılar yetişmişdir.

Lənkəran şahmat komandası 1960-1964-cü illərdə respublika və Ümumittifaq yarışlarında uğurlu nəticələr qazanmışdır. Ustalığa namizəd Şükür Şükürovun məşqçisi olduğu Lənkəranın gənclərdən ibarət şahmat komandası Xankənddə respublika şahmat spartakiadasında 28 komanda arasında birinci yeri tutmuşdur (1964).

Lənkəranda 1981-ci ildə Şahmat məktəbi fəaliyyətə başlamışdır. Aydın Bədəlov 1983-cü ildə ustalığa namizəd normasını yerinə yetirmişdir. 1993-cü ildə Slovakiyanın Bratislava şəhərində şahmat turnirində 12 yaşadək oğlanlar arasında Rəşad Bayramov birinci yeri tutmuşdur.

Respublikanın Fəxri bədən tərbiyəsi və idman işçisi, ustalığa namizəd, beynəlxalq dərəcəli hakim İdrak Dadaşovun Lənkəranda gənc şahmatçıların yetişməsində xidmətləri vardır. Usta-

Beynəlxalq şahmat turnirinin iştirakçıları

lığa namizəd Əlizamin Cəfərli məktəblilər arasında Yunanıstanda keçirilən dünya çempionatında gümüş medala layiq görülmüşdür. Ustalığa namizəd Elnur Babazadə respublikada "İlin ən yaxşı şahmatçısı" nominasiyasının qalibidir (2011).

Məktəbli şahmatçılarından Cavidan Babazadə, Kənan Əhədzadə, Elnur Əliyev, Murad Rzayev, Bünyad Məcidzadə, Nəzrin Mirzəzadə, İlhamə Əbilova, Emil Bağirov, İbrahim Fərəcov, Sədəf Babazadə, Şərif Məcidzadə, Cəfərsadiq Ağazadə, Orxan Kərimov, Vüsal Həsənzadə, Arzu Mirizadə və başqaları respublika və beynəlxalq yarışlarının qalibidirlər (2010-2012).

2013-cü ilin yanvar ayında Belarusun Orşa şəhərində keçirilən beynəlxalq şahmat festivalında Azərbaycan Respublikasını Lənkəran şahmatçıları təmsil etmişlər. Lənkəran şahmatçıları bu yarışda 2 gümüş, 1 bürünc medal qazanmışlar.

Lənkəran şəhər 4 saylı orta məktəbi şahmat üzrə pilot məktəbidir.

ŞAHMAT məktəbi - 1981-ci ildən fəaliyyət göstərir.

Elman Sadıqov (1981-1988), Həsən Abbasov (1988), İdrak Dadaşov (1988-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəb fəaliyyəti dövründə respublika, beynəlxalq yarışlarında, Avropa və dünya birinciliklərində bir çox uğurlara imza atmışdır. Respublika rayonları üzrə ilin ən yaxşı uşaq-gənclər şahmat məktəbi nominasiyasının qalibidir (2011).

Məktəbin şahmatçıları komanda birinciliyində Azərbaycan çempionu olmuşlar (2011).

Fəaliyyət göstərdiyi ildə burada 24 qrup üzrə 250 şagird şahmatın sirlərinə yiyələnmiş, FİDE ustası Elşad Məmmədov, ustalığa namizədlər Əsəd Nuriyev, Eldar Cahangirov, Fəxrəddin Xosrofov, Əli Mahmudov, Məhərrəmli Əliyev, Emil Kərimov, Ceyhun Məmmədov, birinci dərəcəli şahmatçılar Müzəffər Hacıyev, Hilal Əkbərov, Ağakəşi Cəfərov, Taryel Əhmədov, Zeynəb Abdullayeva, Tofiq Kərimov, Seyfulla Əsədov, Ağadadaş Abbasov, Mirmusa Həsənov və Rəfael İbadov dərslər demişlər.

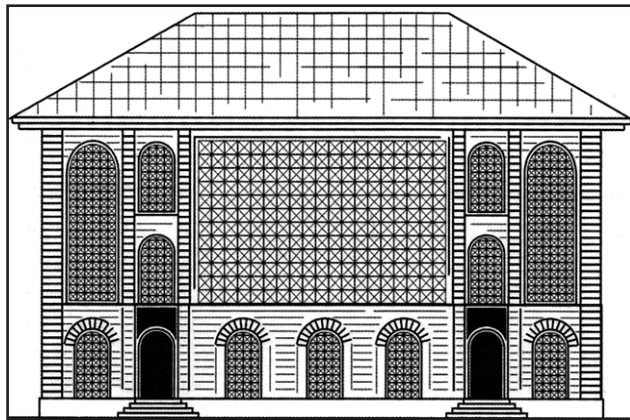
2012-ci ildən 30 qrup fəaliyyət göstərir, 293 şagird oxuyur, 35 müəllim dərslər deyir.

Məktəbdə ustalığa namizədlər Elnur Əliyev, Tahir Tahirov, Zirvə Səfərov, Sirus Həsənlı, birinci dərəcəli şahmatçılar Həsən Abbasov, Xumar Hacıyeva, Çinar Səfərov, Vüsalə Abbasova, Ramin Dövlətov, Vüqar İbadov, Güləmirzə Zeynallı kimi tanınmış şahmatçı-müəllimlər çalışırlar.

ŞAHNİŞİN sarayı - XVIII-XIX əsrin qovşağında şəhərin Böyük bazar hissəsində, indiki Füzuli küçəsində Hacı Mirabbas xan tərəfindən tikilmişdir.

Lənkərana gələn yüksək rütbəli qonaqlar, həmçinin dövlət nümayəndələri sarayda qonaq qalarmışlar. Saraya Şahnışin adının verilməsi İran şahının burada qəbul keçirməsi olmuşdur. İkimərtəbəli binanın hər mərtəbəsi 20 otaqdan ibarət imiş. Pəncərə və qapıları yerli ağac materialından yerli sənətkarlar tərəfindən hazırlanmışdır.

1890-cı ildə Lənkəranda olmuş rus yazıçısı V.Sidorov yazır: "Binanın bir tərəfini başdan-baş a lvan rəngli pəncərələri olan qəbul salonu tutur. Tavan və qarnizləri yuvacıqlar, gözəl medalyonlar və incə rəsmlər güzgü şüşəciklərdən tərtib edilib. Qabartmaların ağ salxımları güzgülərdə əks olunub. Yuvacıqlardan qara dəşiklər buraxan güzgü şüşəcikləri sallanır və yavaş-yavaş dağılır..."

Şahnışin Xan Sarayı

Müəllif: memar Cahid Həsənov

Yazılı məlumatlara görə, möhtəşəm saray memarlıq baxımından Qarabağ və Şəki xanlarının sarayları ilə müqayisə edilmişdir.

Sovet hakimiyyətinin ilk illərində dağıdılmışdır. Yeraltı bünövrənin qalıqları qalmışdır.

ŞAHŞƏHİD - Vilvan kəndində şəhidlər ocağı, ziyarətqah.

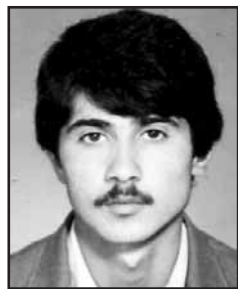
Yazılı mənbələrdə adı çəkilmir, ərazidə yerləşən qədim Şəlimson şəhəri ilə bağlıdır. Yadelli işğalçıların hücumu nəticəsində şəhər dağılmış, əhali indiki Vilvan, Veravul, Cil və yaxınlıqdakı ərazilərdə məskən qurmuşdur.

Ərazi XIII əsrin ortalarında Qacarların hücumuna məruz qalmışdır. "Etnik cəhətdən türk xalqlarının oğuz qrupundan olan Qacarların Ön Asiyaya monqol işğalçıları dövründə (XIII-XIV əsrlər) məlumdur. Əvvəllər Suriya və İran arasındakı ərazidə məskunlaşmış, sonralar isə oradan Azərbaycana və Türkmənistanına keçmişlər. Qacarlar sülaləsi Qacarlar tayfasından olmuşdur" (*ASE, III c., B., 1979, səh. 106*).

Doğma yurdunun azadlığı uğrunda şəhid olmuş hökmdar (şah) və sərkərdələr Şahşəhiddə dəfn edilmişlər.

Şahşəhid qədimdən insanların ziyarət və ibadət yerinə çevrilmişdir.

ŞAHVERDİYEV Fuad Rəhim oğlu (d. 20. 08. 1968, Lənkəran şəhəri - 02. 02. 1994) - Qarabağ şəhidi.

Lənkəran şəhər 5 sayılı orta məktəbini bitirmiş (1985), sonra həqiqi hərbi xidmətə çağırılmışdır (1985-1987).

Qarabağ hadisələri ilə əlaqədar 1993-cü ildə könüllü olaraq silaha sarılmış, Ağdam döyüşlərində qolundan yaralanmışdır. Mingəçevir hərbi hospitalında müalicədən sonra yenidən cəbhəyə qayıtmışdır.

Füzulinin Horadiz istiqaməti uğrunda döyüş zamanı qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

ŞAHVERDİYEV Teymur Şirəli oğlu (d.1900, Lənkəran şəhəri - 1977, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, qabaqcıl maarif xadimi, "Darülmüəlli-

meyn" in (indiki Lənkəran Dövlət Humanitar Kolleci) ilk direktoru.

Şəhərin Alboxça məhəlləsindəndir. Atasını erkən itirmiş, əmisi Nurəlinin himayəsində yaşamışdır. Əvvəlcə Mirzə Əhmədin mədrəsəsində oxumuş, sonra isə rus-tatar məktəbində təhsilini başa vurmuşdur. 1917-ci ildə Astara rayonunun Təngərüd kənd məktəbinə müəllim təyin edilmişdir. 1919-cu ildə irəvanlı Rza Rzazadə ilə birgə "Hüriyyət" adlı qəzet nəşr etdirmişdir. 1924-cü ildə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun tarix-ədəbiyyat fakültəsini bitirmişdir.

1937-ci ildə repressiyaya məruz qalmış, müsavətçi damğası ilə 5 il sürgündə olmuşdur. 1951-ci ildə yenidən həbsə məruz qalmış, 1956-cı ildə bəraət almış, Salyana köçərək əcaçılıqla məşğul olmuşdur.

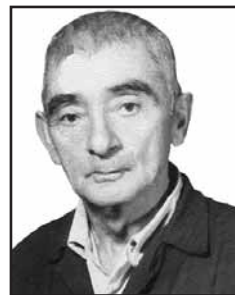
Dövrünün tanınmış şairlərindən Əhməd Cavad, Əlibəy Hüseynzadə, Cəfər Cabbarlı, Əliağa Vahidlə yaradıcılıq əlaqəsi saxlamış, kiçik pərdəli pyeslər yazmışdır. "Altı vəfat", "Həqiqi rəya" pyesləri özünün təşkil etdiyi teatr truppasında oynanılmışdır (1919).

Məzarı Böyük bazar qəbiristanındadır.

ŞALĞAM - tərəvəz bitkisi. Kökü ağ və boz rənglidir, kəskin dada malikdir.

Bir neçə növü var. Hər növü özünə məxsus dadı, rəngi, forması və yetişmə dövrü ilə fərqlənir. Tərkibində şəkər, sellüloza, müxtəlif yağlar, fermentlər və s. vardır. İştaha artan vasitə kimi əvəzsiz qiymətə malikdir. Mədə şirəsinin ifrazını çoxaldır, qida həzmini yaxşılaşdırır. Xalq təbabətində göy öskürəkdə, yuxarı tənəffüs yollarının iltihabında, bronxitdə bal və şəkərlə qarışdırılmış şalğam şirəsindən istifadə etmək xeyirlidir.

Şalğam hazırlamaq üçün meyvələri yuyulub təmizlənir, köhnə, qartmış yarpaqları atılır. Tər yarpaqları kökü ilə birlikdə kəsilib ayrıca yığılır. Qalan gövdəsini iriliyindən asılı olmayaraq 4,6, yaxud 8 hissəyə bölüb qazana atırlar. Qaba su və duz töküb qaynadılır və aşızəndə bu kütləni

süzürlər. Təmizlənmiş kütləni ət taxtasında xırda-xırda doğrayıb üstünə şalgamın suyundan töküüb və qızcırmaqdan ötrü iki-üç saatlığa ocaq yanında saxlayırlar.

Hazır məhsulu qabalara tökəndən sonra üstünü elə örtürlər ki, hava çəkməsin. Doşabla yemək məsləhət görülür. Tünd olarsa, şəkər tozu əlavə edilməlidir.

ŞEYX MÜTƏLLİM Baba oğlu (d. 1870, Lənkəran rayonu, Aşağı Nüvədi kəndi - 1909, Aşağı Nüvədi kəndi) - islamşünas, din xadimi.

Kənddəki mədrəsə təhsilindən sonra İslamın dini mərkəzlərində, o cümlədən Nəcəf və Qum şəhərlərində oxumuşdur. Dərin savada, geniş dünyagümrüşə malik olmuşdur. Kənddəki məsciddə axundluq etmişdir. Rayonun digər kəndlərində də moizələr etmişdir. Elmi mübahisələrinin həllində iştirak etmişdir.

İranda təhsil aldığı dövrdə Məsumə adlı fars qızı ilə ailə qurmuş, ondan Mustafa adında bir oğlu olmuşdur.

Kənd məscidində üç il axundluq etmiş, faciəli surətdə həlak olmuşdur.

Məzarı Aşağı Nüvədi qəbiristanındadır.

ŞEYX ZAHİD Gilani (təxəllüsü; tam adı Tacəddin İbrahim - 22.03.1215, Lənkəran rayonu, Siyavar kəndi - 1330, Siyavar kəndi) - sufi alimi.

Dövrünün tanınmış ziyalı, alim, şair və mömin bir şəxs olmuşdur. Şeyx Rövşən Əmirin ailəsində dünyaya göz açmışdır.

Şeyx Rövşən Əmir İranın Gilan vilayəti kəndlərinin birində evləndikdən sonra Lənkəranın Siyavar kəndinə köçmüşdür. İlk təhsilini Astaranın Butəsər (indiki Pensər) kəndində XIII əsrin məşhur sufi alimi Seyid Cəmaləddindən almışdır. Şagirdinə "Zahid" ləqəbini müəllimi Seyid Cəmaləddin vermişdir. Ərəb, fars, Azərbaycan, gilək, talış, kürd və qədim pəhləvi dillərini bilmiş, şeirlər yazmışdır.

Ömrünün çox hissəsini Gilanda, sonralar Muğanda keçirmişdir. Siyavarda, Hiləkərandə (Şıxəkəran), Gərmətükdə dini təbliğ edən nümayəndəliyi, Şirvan və Muğanda muridləri olmuşdur. Hiləkəran kəndində fəaliyyət göstərmiş

Şeyx Zahid məktəbi dövrünün ən yüksək təhsil verən elm ocaqlarından biri olmuşdur. Səfəvilərin ulu babası Şeyx Səfiəddinə 25 il dərs demişdir.

İki dəfə ailə qurmuşdur. Birinci arvadı siyavarlı, ikinci arvadı şıxəkəranlı idi. İkinci arvadı ilə 72 yaşında evlənmişdir. İki arvadından iki oğlu, bir qızı olmuşdur. Qızı Bibi Fatma ikinci arvadından dünyaya gəlmişdir. Onu Şeyx Səfiəddinə (1252-1334) ərə vermişdir. Səfəvilər ana tərəfdən Şeyx Zahid nəslindən hesab olunurlar.

Dəniz səviyyəsinin qalxması ilə əlaqədar Şeyx Zahid məqbərəsi bir neçə dəfə dağılmışdır. Qəbri sonralar indiki Şıxəkəran kəndinə köçürülmüşdür.

Şah İsmayıl Xətəinin atası Şeyx Heydər (1460-1488) 1478-ci ildə, Şah İsmayıl Xətai (1487-1524) 1500-ci ildə, I Şah Abbas (1587-1629) 1609-cu ildə məqbərəni ziyarət və təmir etmişlər.

1990-cı ildən sonra da ziyarətgahda təmir-bərpa işləri aparılmışdır.

Səidəli Kazımbəyovlu, tarix elmləri doktorları Məşədixanım Nemətova, Seyidağa Onullahi, həmçinin respublikanın Əməkdar incəsənət xadimi Baba Rzayev, tədqiqatçılardan Gülməmməd Məmmədzadə, Musarza Mirzəyev, Şaban Şəfiyev, İldırım Şükürzadə və başqaları Şeyx Zahid Gilani haqqında kitab və elmi məqalələr yazmışlar.

Şeyx Zahid məqbərəsi

"ŞƏFA" - Lənkəranda ilk müstəqil tibb ocağı.

1991-2014-cü illərdə fəaliyyət göstərmişdir. Təcrübəli tibb işçisi Sərdar Xəlilovun rəhbərlik etdiyi tibb ocağı şəhərin ən iri yaşayış massivi olan mikrorayon ərazisində yerləşirdi.

Tanınmış tibb mütəxəssisləri ilə əhalinin görüşləri və "Sağlamlıq" günləri keçirilirdi. Şəhid, kimsəsiz ailələrə, müharibə veteranlarına ayda bir dəfə pulsuz xidmət göstərilirdi.

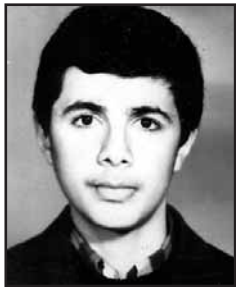
"ŞƏFƏQ" - Yazıçılar Birliyi Lənkəran bölməsinin ədəbi-bədii jurnalı.

İlk sayı 1991-ci ilin iyun ayında Lənkəran mətbəəsində 500 nüsxə ilə il çap edilmişdir. İlk redaktoru Məmmədhusəyn Əliyevdir. 1997-ci ildən redaktoru İltifat Salehdir.

2000-ci ildən iki ayda bir dəfə Bakıda çıxır.

ŞƏFİYEV Rövşən Qulam oğlu (d.21.12.1974, Lənkəran rayonu, Kərgəlan kəndi - 17.11.1993) - Qarabağ şəhidi.

Kənddəki orta məktəbi bitirmiş, sovxoz təsərrüfatında fəhlə işləmişdir (1990). Bir il sonra həqiqi hərbi xidmətə çağırılmışdır.

Ağcəbədi və Beyləqan istiqamətində döyüşmüş, növbəti tapşırığı yerinə yetirərkən qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Siyasi və döyüş hazırlığı əlaçısı idi.

Fəxri fərmanlara və təşəkkürlərə layiq görülmüşdür.

Kənddəki qəbiristanlıqda basdırılmışdır.

ŞƏFİYEVA Məryəm Rzabala qızı (d. 27. 12. 1948, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi) - bioloq, biologiya elmləri namizədi.

Azərbaycan Dövlət Universitetini (1976), K.A. Timiryazev adına Moskva Kənd Təsərrüfatı Akademiyası mikrobiologiya kafedrasının məqsədli aspiranturasını (1986) bitirmişdir.

Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Əkinçilik İnstitutunda əvvəl kiçik elmi işçi, sonralar elmi işçi və böyük elmi işçi (1976-1994), Elm və Texnika Komitəsinin elmi-tədqiqat, təcrübə konstruktor və müdafiə olunmuş dissertasiyaların Dövlət Qeydiyyatı Mərkəzində aparıcı və baş mütəxəssis, direktor müavini - şöbə müdiri (2003-2004) vəzifələrində çalışmışdır.

Azərbaycan MEA Rəyasət Heyətinin mərkəzi aparatında işləyir və respublika elmi tədqiqatların təşkili və əlaqələndirilməsi şurasının əməkdaşdır. Respublikanın bir sıra ali təhsil məktəblərində (BDU, SDU, LDU, ADDA və Odlar Yurdu) baş müəllim və dosent kimi pedaqoji fəaliyyətini davam etmişdir. 1995-2005-ci illərdə Lənkəran Dövlət Universitetində müəllim işləmişdir.

Qazaxıstan EA Mikrobiologiya və Virusologiya İnstitutunda mikrobiologiya ixtisası üzrə ixtisaslaşmış elmi şurada "Fasiləsiz və əkin dövrlərində kənd təsərrüfatı bitkiləri becərilən açıq şabalıdı tip torpağı azotfiksədən və selüloza parçalayan mikroorqanizmlər" mövzusunda dissertasiya müdafiə etmişdir.

Yaponiya və MDB ölkələrində keçirilən simpozium və konfranslarda elmi məruzələrlə çıxış etmişdir.

40-dan çox elmi məqalənin, 2 proqram və monoqrafiyaların müəllifidir.

Respublika kənd təsərrüfatı problemləri koordinasiya şurasının elmi katibi, mikrobiologiya ixtisası üzrə ixtisaslaşdırılmış elmi şuranın üzvüdür, Azərbaycan Aqrar Elm Mərkəzinin doktrantıdır.

"ŞƏHİD ANALARI" cəmiyyəti - ictimai, xeyriyyə təşkilatı.

1996-cı ilin avqustundan fəaliyyət göstərir. Şəhid anası Hacı Züleyxa Əliyeva sədri seçilmişdir. Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyi, torpaqlarımızın müdafiəsi uğrunda şəhid olanların ailələrinə maddi və mənəvi kömək göstərmək məqsədilə yaradılmışdır.

Lənkəranda 200-dək şəhid ailəsi vardır

(2013). Hər ilin 20 Yanvar günündə şəhid ailələri ilə görüşlər təşkil edilir, problem məsələlərin həllində köməkliklər göstərilir.

Şəhidlərin xatirəsinin əbədləşdirilməsində, gənclərin hərbi-vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində cəmiyyətin mühüm xidməti vardır.

"ŞƏHİDLƏR" XATİRƏ kompleksi - respublikamızın azadlığı, müstəqilliyi, torpaqlarımızın toxunulmazlığı naminə canlarını qurban vermiş şəhidlərin xatirəsinə həsr edilmiş abidə.

1993-cü il mayın 28-də istifadəyə verilmişdir. 2010-cu ildə yenidən qurulmuşdur. 20 yanvar faciəsinin 20-ci ildönümü günündə yeni tərtibatda açılışı olmuşdur.

2800 kvadratmetr ərazini əhatə edir. Mərmər lövhəyə 177 lənkəranlı şəhidin adı həkk edilmişdir. Hər il yanvarın 20-də ictimaiyyətin iştirakı ilə kompleksin önündə xatirə mitinqi keçirilir.

Ədəbiyyat: E.Əhədov. Lənkəran şəhidləri, B., 1995.

ŞƏKƏR ASLAN (təxəllüsü; tam adı və фамилиясы Aslanov Şəkər Mirzə oğlu - d.10.10.-1935, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi - 12.06.1995, Boladi kəndi) - şair, dramaturq, publisist, SSRİ Yazıçılar Birliyinin üzvü (1968), Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1963).

Boladi kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra kənddəki klubda, Port-İliç (indiki Liman şəhəri) və Lənkəran şəhər mədəniyyət evlərində işləmiş (1955-1959), Moskvada M.Qorki adına Dünya Ədəbiyyatı İnstitutunun poeziya fakültəsində təhsil almışdır (1963-1968). Təhsilini başa çatdırdıqdan sonra rayon partiya komitəsində təlimatçı (1968-1970), "Leninci" (indiki "Lənkəran") qəzetində redaktor (1970-1992), "Söz" ədəbi jurnalının baş redaktoru (1992-1995), Azərbaycan Yazıçılar Birliyi Lənkəran bölməsinin məsul katibi (1994 -1995) işləmişdir.

Ədəbi fəaliyyətə orta məktəb illərindən başlamış, ilk şeiri "Sosialist subtropikası" qəzetində (23.07.1953) dərc olunmuşdur.

"Bahar yağışı" adlı ilk şeirlər kitabı 1964-cü ildə işıq üzü görmüşdür. 10-dan çox kitabı, o cümlədən Moskvada rus dilində "Dəniz sahilində yaşayıram" və "Lənkəran çiçəkləri" kitabı nəşr olunmuş, N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrında "Sən kimsən, ata?!", "Birtərəfli hərəkət" pyesləri tamaşaya qoyulmuşdur. Lirik şeirlərinə mahnılar bəstələnmişdir.

Şeir və poemalarında insanların mənəvi zənginliyi, xalqlar dostluğu, insan və zaman haqqında düşüncələr, torpağa bağlılıq və s. öz əksini tapmışdır.

"Şərəf Nişanı" ordeni (1981), Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı (1981), müxtəlif medallarla təltif edilmişdir. "Qızıl qələm" mükafatı laureatıdır (1978).

Lənkəran şəhər Sovetinin deputatı olmuşdur (1982). Gənc yazıçıların Moskvada keçirilən V Ümumittifaq müşavirəsində iştirak etmişdir (1969).

Lənkəran şəhərinin küçələrindən birinə adı verilmişdir.

Əsərləri: Bahar yağışı, B., 1964; Ürəyimi açıram, B., 1967; Sənə nəğmə deyirəm, B., 1967; Məhəbbət fəslə, B., 1973; Sevgi günü, B., 1980; Səni sevdiyim gündən, 1980; Bu günlərdən iz qalacaq, B., 1982; Döy mənim qapımı, B., 1986; Dünyanın sevincləri, B., 1987; Samovara od salmışam, B., 1989; Evə məktub, B., 1991; Elə yaşayaram, B., 1997; Payıma düşən ömür, B., 2012.

ŞƏKƏR qamışı - bitki. Talışda qədimdən şəkər qamışından istifadə edilib. Əsasən həyətlərdə becərilib. Toxumu açıq-qəhvəyi rəngdə və mərcidən iki dəfə kiçikdir. Şuma seyrək səpirlər. Bir metr yarıma qədər boy atır, qarğıdalı kimi gül açır. Gövdəsini bərkiməmiş, yumşaq halda biçir, 2-3 santimetr böyüklükdə doğrayıb suda qaynadırlar. Məd və doşab hazırlamaqdan ötrü heyva və armudu ayrıca doğrayıb qaynadırlar. Tamam qaynayıb həll olundandan sonra suyunu süzüb dənini torbaya doldururlar. Suyunu yenidən qaynamağa qoyurlar. Qazandakı su qaynayıb quruduqca sudan qarışığa az-az əlavə edilir. Su tamam əlavə ediləndən sonra rəngi qəhvəyi olana kimi yeni-

dən qaynadılır. Bu zaman kütlə qatılışıb bərkiyir, bəzən məd kimi hazırlanır, bəzən isə doşab təkisi duru olur.

Hazır məhsul şəkər yerində işlədilər.

ŞƏKİL qalereyası - incəsənət əsərlərinin nümayiş etdirilməsi.

LƏNKƏRAN. Şəkil qalereyasında

1981-ci ilin oktyabr ayından fəaliyyət göstərir. Qalereyada dünya şöhrətli sənətkarlarla yanaşı, Lənkəran rəssamlarının da rəngkarlıq, dekorativ tətbiqi sənət əsərləri (ağac üzərində yandırma, oyma, bədii tikmə və s.) nümayiş etdirilir.

Xalq rəssamları Salam Salamzadə, Maral Rəhmanzadə, yerli rəssamlar Adil Əsədli, Məmmədsadiq Axundov, Məmmədyar Cəfərov və başqalarının fərdi yaradıcılıq sərgisi açılmışdır.

Əvvəllər şəhərin Böyük bazar məscidində yerləşmiş, 1991-ci ilin sentyabr ayında mərkəzi bazarın yanındakı binaya, 2014-cü ilin yanvar ayında XIX əsrin memarlıq abidəsi həbsxana binasına köçürülmüşdür.

Rəssam Məmmədsadiq Axundov Şəkil qalereyasının müdiri işləmişdir (1991-ci ildən).

ŞƏRİFOV Ağakərim Şirəli oğlu (d. 01.11.1949, Lənkəran şəhəri) - mühəndis-texnoloq, ictimai xadim, Milli Məclisin üzvü (2000-2005).

Lənkəran şəhər 3 saylı tam orta məktəbini (1966), Azərbaycan Politexnik İnstitutunu (1972) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Bakının Yasamal rayonu rabitə qovşağında rabitə texniki işləməklə başlamışdır (1968-1973). Hərbi xidmətdən sonra Lənkəran rabitə şöbəsində mühəndis (1974-1985), Lənkəran cihazqayırma zavodunun direktoru (1985-1993), Lənkəran Şəhər XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri (1993-1995), Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının humanitar məsələləri üzrə müavini (1995-2000) işləmişdir.

Milli Məclis sosial-siyasət daimi komitəsinin üzvü olmuş (2000-2005), müstəqil respublikanın poçt rabitəsi və iqtisadiyyatımızın inkişafına kömək edən qanunların hazırlanmasında iştirak etmişdir.

ŞƏRİFOV İntiqam Fəyaz oğlu (d. 08.12.1961, Lənkəran rayonu, Hirkan qəsəbəsi - 13.05.1994) - Qarabağ şəhidi.

Milli Ordu sıralarına könüllü getmişdir. Kəlbəcər, Laçın döyüşlərində iştirak etmiş, özünü nümünəvi və qorxmaz əsgər kimi göstərmişdir.

Siyasi və döyüş hazırlığı əlaçısı idi.

Füzuli cəbhəsində qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

ŞIXƏKƏRAN - Lənkəranda kənd. Rayon mərkəzindən 13 km cənubda, Lənkəran-Astara şose və dəmir yolu istiqamətində yerləşir. Şərqdən və şimaldan Xolmili və Tütəpeştə, qərbdən Türkəkəran, cənubdan Mamusta kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 25 oktyabr 2011-ci il tarixli Sərəncamı ilə Xolmili kənd inzibati ərazi dairəsi tərkibindən ayrılaraq, mərkəzi Şıxəkəran kəndi olmaqla Şıxəkəran inzibati ərazi dairəsi yaradılmışdır. Ramin Sakit oğlu Səfərov Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti

başçısının kənd üzrə nümayəndəsi təyin edilmişdir.

Kəndin adı talışca "şixəkəon" ("şix" şeyx, "kəon" evlər deməkdir) sözündən götürülmüş, "şeyx evləri" mənasını verir.

Ərazisi 489 hektardır, 92 hektarı həyətyanı, qalan hissəsi əkin və çay sahələridir.

Əhalisi 3224 nəfərdir, 1555 nəfəri qadındır, 608 ailə təsərrüfatı var (2017).

1930-1964-cü illərdə kolxoz təsərrüfatı, 1964-1996-cı illərdə sovxoz təsərrüfatı fəaliyyət göstərmişdir. Əhali tərəvəzçilik, heyvandarlıq və taxılçılıqla məşğuldur.

Kənddə qədim maddi-mədəniyyət abidələri vardır. Şeyx Zahid ibn Şeyx Rövşən Əmirin (1215-1300) məzarı kənd qəbiristanındadır. Məzar "Şeyx Zahid" ibadətگاهی ilə tanınır.

Kənddə məktəb, uşaq bağçası, 300 yerlik Şadlıq evi, iaşə və ticarət obyektləri, poçt şöbəsi, ATS, məscid və s. vardır.

Kənd bələdiyyəsi 2000-ci ilin yanvar ayında təşkil edilmiş, Tofiq Səfərov (2000-2005), Tabir Hüseynov (2006-2009) sədri işləmişlər. 2010-cu ildə Xolmili bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

ŞIXƏKƏRAN məktəbi - 1923-cü ildə təşkil edilmişdir. İmad Haqverdiyev, Xanoğlu Quliyev, Bəyim Ramazanova, Mötəbər Əliyeva, Mirzəbala Məmmədov (1943-1946), Mirzəhüseyn Ağayev (1946-1950), Məmmədağa Bürcəli oğlu Əliyev (1950-1952, 1954-1962, 1973-1977), Qüdrət Kazımov (1952-1954), Məmmədağa Qədir oğlu Əliyev (1962-1967), İsgəndər Hüseynov (1967-1973), Səyyad Tağıyev (1977-1992), Şəfiq Əliyev (1992-2000), İlqar Tağıyev (2000-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəb ilk illərdə kənd məscidində, sonralar Xudaverdi Əzizovun mülkündə və "Qırmızı Oktyabr" kolxozunun inzibati binasında yerləşmişdir.

Məktəbdə 389 şagird oxuyur, 62 müəllim dərs deyir (2017).

1961-ci ildə əsas, 1970-ci ildə orta məktəbə çevrilmişdir.

ŞIXƏKƏRAN poçt şöbəsi - 2005-ci il iyul ayından fəaliyyət göstərir. Barat Əliyev,

Cahangir Neməttullayev müxtəlif illərdə poçt şöbəsinin müdiri işləmişlər.

Kənddə 338 nömrəlik ATS vardır.

ŞIXƏLİYEV Nəcəf Əli oğlu (d.10.03.1931, Lənkəran rayonu, Digah kəndi - 25.03.1986, Lənkəran şəhəri) - ictimai xadim, SSRİ Jurnalistlər İttifaqının üzvü (1964).

Lənkəran şəhər 3 saylı tam orta məktəbini (1947), Azərbaycan Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsini bitirmişdir (1969).

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran radio verilişləri redaksiyasında ədəbi işçi kimi başlamış, 1951-1953-cü illərdə radionun redaktoru olmuşdur. Sonralar "Sosialist subtropikası" (indiki "Lənkəran") qəzetində ədəbi işçi, kənd təsərrüfatı və partiya həyatı şöbələrinin müdiri, 1965-1969-cu illərdə qəzetin redaktoru kimi fəaliyyət göstərmişdir.

1970-ci ildə partiya və sovet işinə keçmişdir. "Pravda" (Girdəni kəndi) sovxozu partiya komitəsinin katibi (1970-1972), Lənkəran Rayon XDS İcraiyyə Komitəsi təşkilat şöbəsinin müdiri (1972-1975), Lənkəran kinoprokatın direktoru (1975-1983), N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrı direktorunun müavini (1983-1986) işləmişdir.

Gənc jurnalist kadrların hazırlanmasında xidmətləri vardır.

Rayon Sovetinin deputatı olmuşdur.

ŞİLAVAR - Lənkəranda cəniədlə ərazi vahidliyində kənd. Rayon mərkəzindən 2 km cənub-qərbdə, Lənkəran-Astara şose yolunda yerləşir. Şərqdən Lənkəran şəhəri, cənubdan Darquba, şimaldan Digah, qərbdən Ləj kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Kəndin adı müxtəlif mənalarda izah edilir. Toponim talışca "Şilvo" adlanır, "küləkli yer", "küləyin bərk əsdiyi yer" deməkdir. H.Kəlbəyevin yazdığına görə, toponimdəki "şil" saf, "vo" külək deməkdir, "Saf külək və ya saf küləkli kənd" mənasını verir. Professor M.Məmmədovun fikrincə, talış mənşəli olan Şilavar oykonimi "şilə",

"və" sözündən yaranmış, mənası "ətəyin, hissənin qabağı" deməkdir, "təpənin, dağın qabağındakı hissə" mənasını verir. Kənd təsərrüfatı elmləri namizədi H.Təhməzov Şilavarın talışca "şilvoş" sözündən götürüldüyünü ("şil" güclü, leysan, "voş" yağış mənasında işlənir - red.), "leysan yağış" mənasını verdiyini qeyd etmişdir. Toponimin "yaşıl ağaclıq", "çökək yer" mənasında işləndiyini ehtimal edənlər vardır.

Ərazisi 375,1 hektardır, 115,1 hektarı əkinə yararlıdır.

Əhalisi 2806 nəfərdir, 1388 nəfəri qadındır, 630 ailə təsərrüfatı var (2017).

1922-1953-cü illərdə Şilavar kənd Soveti fəaliyyət göstərmiş, Xanağa Hüseynov, Səfərali Şıxəliyev, Hümmət Nəhmətov, Əbil Əbilov, Əliağa Babayev, Sərraf Sadıqov müxtəlif illərdə kənd Sovetinin sədri işləmişlər.

Şilavar kəndi 1953-1993-cü illərdə Kərgəlan kənd Sovetinin tərkibində olmuş, 1993-cü il iyunun 1-də Digah kəndi də daxil olmaqla Şilavar kənd ərazi vahidliyi yaradılmışdır. Mirburhan Əsgərov (1993), İltifat Əkbərov (1993-1997), Natiq Babayev, Afət Əkbərov müxtəlif illərdə şəhər icra hakimiyyəti başçısının kənd üzrə nümayəndəsi işləmişlər.

1929-cu ildə kolxoz təsərrüfatı fəaliyyətə başlamış, Əbülhəsən Məmmədov onun sədri seçilmişdir. 1964-cü ildə sovxoz təsərrüfatı yaradılmış, müxtəlif vaxtlarda Kərgəlan və Sovxotexnikumun tərkibində fəaliyyət göstərmişdir. 1971-ci ildə müstəqil sovxoz təsərrüfatı yaradılmışdır. Məmmədrza Həsənov (1971-1997), Malik Fərzullayev (1997-2000) kənddəki təsərrüfatın direktoru işləmişlər.

Əhali tərəvəzçilik, çayçılıq, taxılçılıq və heyvandarlıqla məşğuldur.

Kənddə məktəb, rabitə şöbəsi, məscid ticarət və iaşə obyektləri və s. vardır.

2000-ci il yanvar ayında Şilavar kənd bələdiyyəsi təşkil edilmişdir. 2005 və 2010-cu illərdə Malik Fərzullayevə etimad göstərilmişdir. Sonrakı seçkidə Rəyasət İmanov bələdiyyənin sədri seçilmişdir.

Ədəbiyyat: Həşim Kəlbəyev. Şilavar (Şilvo), B., 2003.

ŞİLAVAR məktəbi - 1921-ci ildə təşkil edilmişdir. Məktəb 1930-cu ilədək kəndin yuxarı məhəlləsində Məşədi Kərimin mülkündə, 1960-2011-ci illərdə uyğunlaşdırılmış binada yerləşmişdir. İndiki məktəb binası 2012-ci ildə istifadəyə verilmişdir.

Mirmurtuza Talışlı (1921-1924), Ağabala Mahmudov (1924-1930), Məmmədağa Məmmədov (1930-1937), İzzət Qasımov (1937-1945), Hidayət Əzimov (1945--1956), Əli Rzayev (1956-1958), Hacı Həsənov (1958-1960), Xudaqulu Kəlbəyev (1960-1972), Ağabacı Nuriyeva (1972-1975), Yaşar Kəlbəyev (1975-2006), Ülviyyə Əliyeva (2006-2010), Elnur Əsədli (2010-cu ildən) müxtəlif illərdə məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəbdə 185 şagird oxuyur, 34 müəllim dərslər deyir (2017).

1974-cü ildə əsas məktəbə çevrilmişdir.

ŞİLİM - Lənkəranda kənd. Rayon mərkəzindən 8 km uzaqlıqda, Lənkəran-Astara magistral yolunun solunda yerləşir.

Kənarməşə icra nümayəndəliyinin tərkibindədir. 2011-ci ilin oktyabr ayınadək Aşağı Nüvədi qəsəbə icra nümayəndəliyinin tərkibində olmuşdur.

Cənubdan Kənarməşə kəndi, şimaldan Aşağı Nüvədi qəsəbəsi, şərqdən Xəzər dənizi, qərbdən Seydəkəran kəndi ilə əhatə olunmuşdur.

Ərazisi 33 hektardır, 25 hektarı əkinə yararlıdır.

Əhalisi 422 nəfərdir, 194 nəfəri qadındır, 94 ailə təsərrüfatı vardır (2017).

Əhali tərəvəzçilik, bağçılıq və heyvandarlıqla məşğuldur.

Tədqiqatçı M. Mirzəyevin fikrincə, Şilim talışca "sillim" sözündəndir, mənası "dənizin döyələdiyi yer" deməkdir. Yaşayış məntəqəsi ləpə-döyəndə yerləşdiyi üçün belə adlandırılmışdır.

2000-2009-cü illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, İqbal İbrahimov sədri işləmişdir. 2010-cu ildə Aşağı Nüvədi bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

ŞİRİNOV Səfər Höküməli oğlu (d.10.11.-1952, Lerik rayonu, Zenoni kəndi - 13.09.2010, Bakı) - şərqşünas, tərcüməçi, filologiya elmləri namizədi (2008).

Lerik rayonundakı Şingə-dülən kənd tam orta məktəbini (1969), Azərbaycan Dövlət Universitetinin şərq-şünaslıq fakültəsinin fars dili və ədəbiyyatı şöbəsini (1976) bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə As-tara rayonunun Səncərədi kənd orta məktəbində fars dili müəllimi işləməklə başlamışdır (1976-1979). Sonralar Lənkəran pionerlər evində kütləvi işlər üzrə direktor müavini (1981-1982), Sütəmurdov kənd orta məktəbində (1982-1993), Lənkəran Dövlət Universitetində (1993-2010) fars dili müəllimi işləmişdir.

Əfqanıstan Respublikasında hərbi-tərcüməçi kimi fəaliyyət göstərmişdir (1979-1981, 1987-1989).

Fars, tacik, rus, türk dillərində sərbəst danışdı.

"Müasir Azərbaycan dilində fars mənşəli sözlər" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir (2008).

Cəlaləddin Ruminin 800 illiyi münasibətilə Bakıda keçirilmiş beynəlxalq konfransda çıxış etmişdir (2007).

Cəlaləddin Ruminin "Seçilmiş əsərləri"ni, tarixçi-etnoqraf Səidəli Kazımbəyoglundan Lənkəranın tarixinə həsr edilmiş "Səidiyyə" kitabını və digər əsərləri fars dilindən Azərbaycan dilinə tərcümə etmişdir.

SSRİ Ali Sovetinin fəxri Fərmanı (1988), Əfqanıstan Respublikasının "Əfqanıstan xalqından beynəlmiləlçi döyüşçüyə" (1988), "SSRİ Silahlı Qüvvələrinin 70 illiyi" yubiley medalları (1989) ilə təltif edilmişdir.

50-dək elmi məqalənin, fars dilindən 5 tərcümə kitabının müəllifi, Daşkənd, Bakı şəhər ali məktəblərində beynəlxalq elmi konfransların iştirakçısı olmuşdur.

ŞİRİNSU, Şirinquyu - Lənkəranda qəsəbə. Xəzər dənizinin sahilində, rayon mərkəzindən 14 km şimalda, Lənkəran-Bakı dəmir yolu və şose yolunda yerləşir. Liman şəhər ərazi vahidliyinə daxildir. Cənubdan Liman şəhəri, şimaldan

Qumbaşı, qərbdən Boladi kəndləri, şərqdən Xəzər dənizi ilə əhatə olunmuşdur.

Ərazisi 120 hektardır, 56 hektarı əkinə yararlıdır.

Əhalisi 1296 nəfərdir, 623 nəfəri qadındır, 261 ailə təsərrüfatı var (2017). Ayaz Əhmədov kəndin tarixi haqqında yazmışdır: "Şirinquyu iki sözün - "şirin" və "quyu" sözlərinin birləşməsidir. Kəndin adı tarixə "Şirinquyu" kimi düşüb, yerlilər də, gəlmələr də ilk dəfə orada olan şirin sulu dərin quyunun başına toplaşblar. Sonralar onun ətrafında bina qurulub, get-gedə evlər çoxalıb, kənd yaranıb.

Kənddəki şirinsulu, dərin quyunu XIX əsrin ortalarında gamışavanlı Məşədi Hacı qazdır-mışdır.

Əhali maldarlıq, balıqçılıq, ovçuluqla məşğuldur.

Kənddə məktəb, kitabxana, tibb məntəqəsi, məscid və s. fəaliyyət göstərir.

ŞİRİNSU məktəbi - 1968-ci ildə təşkil edilmişdir. Hidayət Nəsirov (1968-1972), Davud Qubadov (1972-1974), Məmi Məmiyev (1974-2003), Qulamhüseyn Hüseynov, Zeynəb Əhmədova müxtəlif illərdə məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəb ilk illərdə uşaq bağçası kimi istifadə edilən dörd otaqlı binada yerləşmişdir. İndiki məktəb binası 2007-ci ildə tikilmişdir.

1994-cü ildə əsas, 1997-ci ildə tam orta məktəbə çevrilmişdir. Məktəbdə 246 şagird oxuyur, 30 müəllim dərs deyir (2017).

ŞİRİYEV Tural Mirzəli oğlu (01.04.1982, Lənkəran rayonu, Girdəni kəndi)-pedaqog, tarixçi, rəxiz üzrə fəlsəfə doktoru (2010).

Girdəni kənd orta məktəbini 1999-cu ildə bitirmişdir. Kənd məktəbində oxuduğu illərdə Lənkəran Rəssamlıq Məktəbində təsviri incəsənətin sirlərini mənimsəmişdir.

2000-ci ildə Lənkəran Dövlət Universitetinin tarix və ictimaiyyət fakültəsinə daxil olmuşdur. Ali məktəbin bakalavr

(2004) və magistr pillələrini (2006) fərqlənmiş diplomu ilə bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə M.Bağırov adına Girdəni kənd orta məktəbində başlamış, tarixdən dərslər demişdir (2005-2011).

2007-ci ildə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutunun aspirantı olmuşdur.

"Lənkəran - Astara bölgəsi əhalisinin ailə məişəti (tarixi-etnoqrafik tədqiqat)" mövzusunda namizədlik dissertasiyasını müdafiə edərək tarix üzrə fəlsəfə doktoru alimlik dərəcəsinə yiyələnmişdir.

2011-ci ildən Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin Etnoqrafiya elmi-fond şöbəsində böyük elmi işçi vəzifəsində çalışır.

ŞİRİYEVA Kəmalə Məhərrəm qızı (d.24.10.-1966, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, psixologiya elmləri namizədi (1998).

Lənkəran şəhər 5 sayılı orta məktəbini bitirdikdən sonra (1983) əmək sahəsində çalışmış, sonralar N.Tusi adına Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin pedaqogika və psixologiya fakültəsini bitirmişdir (1988).

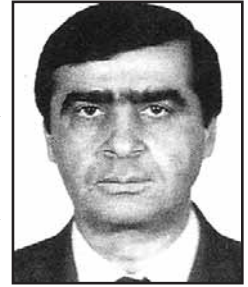
Lənkəran rayonundakı Aşağı Nüvədi qəsəbə uşaq bağçasında tərbiyəçi-metodist, Lənkəran Dövlət Universitetində pedaqogika və psixologiya müəllimi (1992-2001) işləmişdir.

2002-ci ildən Kanadada yaşayır. Kanadada ana və uşaq-tədqiqat mərkəzində müəllim (2003-2008), Kanada Universitetində (2009-cu ildən) tədqiqatçı-müəllim işləyir.

Kanadada fəaliyyət göstərən Azərbaycan diasporunun fəal üzvlərindəndir. Kanada-Azərbaycan Qadınlar Assosiasiyasının prezidenti (2005-2009) olmuşdur. 2009-cu ildən Kanadada Azəri-Türk Assosiasiyasının prezidentidir.

"Azərbaycanın cənub zonasında ailə konfliktləri və onun psixoloji təhlili" mövzusunda elmi məqalələrin müəllifidir.

ŞİRMƏMMƏD Nəzərli (təxəllüsü; tam adı və фамилиясы Nəzərli Şirməmməd Dadaş oğlu - 31.05.1948, Lənkəran) - nasir, ssenarist, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (1999), "Humay" media mükafatı laureatı (2001).

Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu (1967), Azərbaycan Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsini (1977) bitirmişdir.

Hərbi xidmətdən sonra Biləsuvar rayonunda müəllim işləmişdir (1969-1971). Sonralar Bakı Məişət Kondisionerləri zavodunda çəxtirajlı qəzetin redaktoru (1977-1986), Azərbaycan Dövlət Teleradio Şirkətində kiçik redaktor (1986-1987), Azərbaycan Jurnalistlər Birliyində məsləhətçi, böyük məsləhətçi, jurnalist fondu direktorunun müavini (1987-1993), Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin xarici məsələlər üzrə referenti (1993-2000) vəzifələrində çalışmışdır.

"Vişka" qəzetinin Ukrayna üzrə xüsusi müxbiri, Beynəlxalq "İrs" jurnalının təsisçisi və baş redaktoru (2000), "İnter AZ" telekanalının həmtəsisçisi və onun Azərbaycan üzrə nümayəndəsi olmuşdur.

Ədəbi fəaliyyətə ötən əsrin 70-ci illərindən başlamışdır. "Dözüm" adlı ilk hekayəsi "Elektrik" çəxtirajlı qəzetində dərc olunmuşdur (1977).

"Müctəhidin yuxusu" və "Möcüzə" pyesləri Azərbaycan Dövlət Dram Teatrında və Gənc Tamaşaçıları Teatrında tamaşaya qoyulmuşdur. "Dilin sirri" hekayəsi və "Qismət" kino-ssenarisi əsasında hazırlanmış "Tacmahal və ya iki damla göz yaşı" radio verilişi "Qızıl fond"da saxlanır.

"Günah"(1998), "Yusifin qəmi" (2005) kitabları kütləvi surətdə çap olunmuşdur. "An-nemari və kapitan" (1989) povesti tərcüməsində nəşr olunmuşdur.

ŞİVLİK - Lənkəran rayonunun dağlıq ərazisində, Bəlton kənd inzibati ərazi dairəsində kənd. 25 oktyabr 2011-ci ilədək Günəhir kənd inzibati ərazi dairəsinin tərkibində olmuşdur.

Rayon ərazisindən 30 km şimal-qərbdə

yerləşir. Cənubdan Günəhir, şərqdən Osaküçə kəndləri, şimaldan meşə zolaqları, qərbdən Lerik rayonu ilə əhatə olunmuşdur.

Mikayıl Ağayevin fikrincə, Şivlikin ilkin adı Şivnəlik olmuşdur. Talışca "Şivnə" qatışdırmaq, qatışmış, "lik" palçıq deməkdir. Şivlik Azərbaycan dilinə tərcümədə "qatılaşıdırılmış palçıq" mənasını verir (*İ.Şükürzadə. Lənkəran toponimləri, B., 2012, səh. 42*).

Kəndin adının "pöhrəlik" sözündən götürüldüyünü qeyd edənlər də var.

Ərazisi 103,6 hektardır, əhalisi 120 nəfərdir, 59 nəfəri qadındır, 20 ailə təsərrüfatı var(2017).

Əhali meyvəçilik və heyvandarlıqla məşğuldur.

ŞOVU - Lənkəranda kənd. Lənkəran-Lerik şose yolunda, rayon mərkəzindən 12 km cənub-qərbdə, Lənkərançay sahilində, dağlar qoynunda yerləşir.

Cənubdan və şimaldan meşə zolaqları, şərqdən Siyobli, qərbdən Təngivan kəndləri ilə həmsərhəddir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 25 oktyabr 2011-ci il tarixli Sərəncamı ilə Şovu, Təngivan və Siyobli kəndləri Rvə kənd inzibati ərazi dairəsi tərkibindən ayrılaraq, mərkəzi Şovu kəndi olmaqla Şovu kənd inzibati ərazi dairəsi yaradılmışdır. Fərhad Rəcəbəli oğlu Bayramov, Ülfət Adil oğlu Məmmədov müxtəlif illərdə Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının kənd üzrə nümayəndəsi işləmişlər.

Musarza Mirzəyev kəndin "pöhrələnen yer, geniş ön" mənasında işləndiyini yazır. İldırım Şükürzadə toponimin "şovə" sözündən götürüldüyünü ("şo" torpaq sahəsində hissə, "və" ön, qabaq), "sahənin ön hissəsi" mənasını verdiyini ehtimal edir. Bəzi tədqiqatçılar Şovunun talışca "şovo", "şoyvo" sözündən yarandığını, şənləmək, şadlıq etmək, sevinmək mənalərini verdiyini qeyd edir və "sevinc sədası" adlandırırlar. Yerli sakinlər bunu ətrafda sığınacaq tapmış və şən səsləri ilə adamları heyran qoyan bülbül və digər çöl quşlarının çoxluğu ilə izah edirlər.

Ərazisi 208 hektardır, 80 hektarı əkinə yararlıdır. Əhalisi 1317 nəfərdir, 662 nəfəri qadındır, 276 ailə təsərrüfatı var (2017).

Kənddə orta məktəb, kitabxana, klub, ticarət, ictimai iaşə obyektləri və s. fəaliyyət göstərir.

2000-2009-cu illərdə kənd bələdiyyəsi yaradılmış, Qəribəli Nəsirov sədri seçilmişdir. 2010-cu ildə Rvə bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

ŞOVU məktəbi - 1935-ci ildə təşkil edilmişdir. Mirzağa Mirsalayev (1935-1941), Zeynal Qubadov (1941-1943), Mikayıl Əkbərov (1943-1959), Rüstəm Daşdəmirov (1959-1975), Fərhad Məmmədov (1975-1977), Həzərhan Quliyev (1977-1996), Xanoğlu Əmirov (1996-2000), Elxan Vəliyev (2000-2011), Ramin Bayramov, Könül Bayramova müxtəlif illərdə məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəb ilk illərdə İbad Rəhimovun, sonralar Nəzər Museyibovun mülklərində yerləşmiş, 1949-cu ildə uyğunlaşdırılmış binaya köçürülmüşdür. İndiki məktəb binası 2011-ci ildə istifadəyə verilmişdir. Məktəbdə 288 şagird oxuyur, 34 müəllim dərs deyir (2017).

1975-ci ildə əsas, 1988-ci ildə tam orta məktəbə çevrilmişdir.

ŞURİ Hüseynqulu Allahverdi oğlu (d. 1826, Lənkəran şəhəri - 1894, Lənkəran şəhəri) - şair, "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvü.

Mollaxana təhsili görmüşdür. Dini, fəlsəfi və əxlaqi mövzularda şeirlər yazmışdır. Dövrünün ictimai-siyasi hadisələri, xalqın vəziyyəti yaradıcılığının əsasını təşkil edir.

"Fövcül-füsəha" ədəbi məclisi əksər vaxtlarda onun evində keçirilmişdir. Çoxlu qəzəl, qəsidə, mürəbbeyi, mərsiyəsi olmuşdur. Yaradıcılığından bəzi nümunələri Azərbaycan EA Əlyazmalar İnstitutunun fondunda saxlanılır. "Poetik məclislər" (*Bakı, 1987, səh. 105*) kitabında bir neçə şeiri verilmişdir. Gözəl xəttat, əlyazma kitablarını cildləmək, kitabın səhifələrində bəzəkli haşiyələr vurmaq bacarığına malik olmuşdur.

ŞÜKUFƏ Kərgəlanlı (təxəllüsü; tam adı və фамилиясы - Babayeva Şükufə Rza qızı -- 25.06.-1947, Lənkəran rayonu, Kərgəlan kəndi) - nasir, pedaqoq, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1997).

Kərgəlan kənd orta məktəbini (1965), Lən-

kəran Pedaqoji Texnikumunu (1967), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun dil-ədəbiyyat fakültəsini (1973) bitirmiş, Lerik və Lənkəran məktəblərində ədəbiyyat müəllimi işləmişdir (1973-1987). Bakı şəhər 141 sayılı orta məktəbinin müəllimidir

(1987-ci ildən).

1966-cı ildən dövrü mətbuatda çap olunur. "Sığal" adlı ilk hekayələr kitabı 1998-ci ildə çap olunmuşdur.

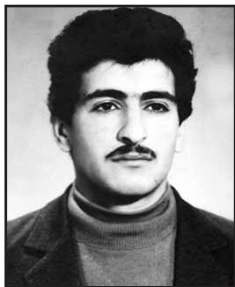
ŞÜKÜROV Barat Hidayət oğlu (d. 28. 04. 1966, Lənkəran rayonu, Digah kəndi - 05. 11. 1993) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbinin səkkizinci sinfini bitirdikdən sonra Sumqayıt Texnologiya Texnikumuna daxil olmuş, 1993-cü ildə Milli Ordu sıralarına çağırılmışdır. Ağdam döyüşlərində iştirak etmiş, Qaravənd kəndi yaxınlığında

qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

ŞÜKÜROV Camal Hüseyn oğlu (d. 01.02.-1961, Lənkəran rayonu, Osakücə kəndi - 11. 04. 1994) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra sovxozda fəhlə işləmişdir. Sonralar həyatını Sumqayıtla bağlamış, oradan da könüllü olaraq Milli Ordu sıralarına getmişdir. Ağdamın Cəmilli kəndi uğrunda döyüşdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

ŞÜKÜROV Şükür Ağababa oğlu (d. 10.03.1908, Lənkəran rayonu, Şağlakücə kəndi - 19.06.1969, Şağlakücə kəndi) - el xanəndəsi. Azərbaycan klassik xanəndələri ənənələrinin layiqli davamçılarından biri.

Xanəndəlik sənətini Lənkəranda məşhur

xanəndə Heydərindən və Xanəli Əkbərovdan öyrənmişdir. Geniş diapazonlu, güclü və gözəl səsə malik olmuş, xalq mahnıları və muğamlarını xüsusi ustalıqla oxumuşdur. Lənkəranda olan Ə.Bakıxanovun dəstəsində çıxış etmişdir. Aşıq Əzizulla ilə el şənliklərini aparmışdır. Oxuduğu muğamların ruhuna uyğun qəzəl və qoşmalar (Füzuli, Nəbati, Ə. Vahid və b. sözlərində) seçmişdir.

SSRİ-nin bir çox şəhərlərində, o cümlədən Moskvada Azərbaycanın tanınmış xanəndələri ilə qastrol səfərində olmuşdur. Səsi otuzuncu illərdə qrammofon valına yazılmışdır.

ŞÜKÜROV Şükür Yunus oğlu (d. 05.01.1925, Lənkəran rayonu, Mamusta kəndi - 09.03.2006, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, SSRİ Maarif əlaçısı, qabaqcıl maarif xadimi, şahmat və dama üzrə Lənkəranda olan Azərbaycan çempionu (1960, 1962).

Mamusta kəndindən ilk ali təhsilli müəllimdir. Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu (1947), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun filologiya fakültəsini (1953) bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə rayonun Daşdalıqjar kənd ibtidai məktəbində sinif müəllimi işləməklə başlamışdır (1942). Bir il sonra silaha sarılaraq Birinci Belorusiya cəbhəsinin tərkibində çətin, ağır döyüşlərdə iştirak etmişdir (1943-1945) Mühəribədən sonra pedaqoji fəaliyyətini davam etdirmiş, rayonun müxtəlif məktəblərində Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi, tədris işləri üzrə direktor müavini, məktəb direktoru (1946-1966), Lənkəran Pedaqoji Texnikumunda müəllim işləmişdir (1966-2005).

Texnikumda işləyərkən 30 ildən çox fənn birləşmə komissiyasının sədri, pedaqoji təcrübə rəhbəri, metodik şuranın üzvü olmuş, iş təcrübəsi ümumrespublika səviyyəsində yayılmışdır. 1983-cü ildə ona "Metodist-müəllim" adı verilmişdir. 1956-1972-ci ildə Lənkəranda 84 şagirdə verilmiş

qızıl və gümüş medalın 38-ni dərs dediyi şagirdlər almışlar.

Respublikanın tanınmış idmançılarından olmuşdur. Lənkəranda şahmatçıların yetişməsində xidmətləri vardır. Məşqçilik etdiyi Lənkəran şahmat komandası 1960-1964-cü illərdə respublika və Ümumittifaq yarışlarında uğurlu nəticələr qazanmışdır. 1964-cü ildə məşqçisi olduğu Lənkəranın gənclərdən ibarət şahmat komandası Xankəndində keçirilən respublika şahmat spartakiadasında 28 komanda arasında birinci yeri tutmuşdur. Həmçinin dama üzrə "Məhsul" KKİC-nin Azərbaycan çempionu olmuşdur (1960).

"Birinci dərəcəli Vətən müharibəsi" ordeninə, "Döyüş xidmətlərinə görə", "Əməkda fərqlənməyə görə" medallarına və s. layiq görülmüşdür.

ŞÜKÜRZADƏ İldırım Şükür oğlu (d.03.02.1970, Lənkəran rayonu, Havzava kəndi) - müəllim, tədqiqatçı-tarixçi, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (2007), Havzava kənd bələdiyyəsinin üzvü (2004-cü ildən).

Lənkəran rayonunun İstisu qəsəbə tam orta məktəbini (1987), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin tarix fakültəsini fərqlənmə ilə bitirmişdir (1995).

Əmək fəaliyyətinə Şirəli Axundov adına sovxozda (Havzava kəndi) fəhlə işləməklə başlamış (1987-1988), sonra Sovet Ordusu sıralarında həqiqi hərbi xidmətdə olmuşdur (1988-1990).

Pedaqoji fəaliyyətinə rayonun Tatova kənd tam orta məktəbində başlamış, 1995-1996-cı illərdə tarix fənnindən dərs demişdir.

1996-cı ildən Havzava kənd tam orta məktəbinin tarix müəllimidir.

Lənkəran Şəhər Təhsil Şöbəsinin tarix fənni üzrə olimpiada komissiyasının üzvüdür.

Yaşadığı bölgənin tarixi, etnoqrafiyası və toponimlərinin tədqiqi ilə məşğul olur.

4 kitab və elmi məqalələrin müəllifidir.

"Qızıl qələm" media mükafatı laureatıdır (2016).

Müxtəlif elmi-praktik konfranslarda çıxış etmişdir.

Əsərləri: Havzava (E.Əhədovla birgə), B., 2009; Havzava məktəbi, B., 2009; Lənkəran toponimləri, B., 2012; Lənkəran ziyarətghahları, B., 2015.

ŞÜRÜK - Lənkəranda eyniadlı ərazi vahidliyində kənd. Lənkəran-Astara şose yolunda, rayon mərkəzindən 7 km cənub-qərbdə yerləşir.

Cənubdan Türəkəran, şimaldan Kosalar, qərbdən Səpnəkəran, şərqdən Viyən kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

"Şürük" kəndinin mənası müxtəlif mənalarda işlənir. XVIII əsrin axırlarında rus millətindən olan bir nəfərin burada məskən saldığını və ağac emalı ilə məşğul olduğunu söyləyirlər. Yerli əhali onu "Şurik" adı ilə çağırırmış. O vaxtdan həmin yaşayış məskəni Şürük adı ilə tanınır. Kənddəki icra nümayəndəliyinin məlumatına görə, "Şürük" ("şü" ər, "rük" kiçik, balaca deməkdir) sözü talışca izah olunduqda "kiçik, balaca ər" mənasını verir. Qabaqcıl maarif xadimi Şükür Şükürovun məlumatına görə, kənd təqribən iki əsr əvvəl formalaşmışdır. O vaxtdək Hirkan qəsəbəsi, Xolmili kəndi və şəhərə tərəf uzanan Sexolədən Moğonojobaya qədər ərazidə yaşayış evi olmamışdır. Sonra Şürük kəndinin indiki ərazisində dəyirman salınmışdır. Dəyirmanı rus millətindən olan Aleksandr adında bir nəfər işlədirdi. Yaxın ərazidə yaşayanlar öz taxıllarını üyütməyə Aleksandrın işlətdiyi dəyirmanı apararmışlar. Yolda bir-birlərinə rast gələnlər soruşarmış: "Hara gedirsən?" Cavabında "Şürükün dəyirmanına gedirəm" deyərmişlər. Ş. Şükürovun fikrincə, Şürük kəndinin adı dəyirmanı işlədən ustanın adı ilə bağlıdır. Əhali artdıqca adamlar Gərmətükün yaxınlığında olan boş sahələrə köçmüşlər. Sonradan məskən qurulmuş ərazi Bala Şürük adlanmışdır.

Ərazisi 139,4 hektardır, 48 hektarı həyətyanı, 65,6 hektarı əkinə yararlı sahədir.

Əhalisi 1440 nəfərdir, 714 qadındır, 327 ailə təsərrüfatı var (2017).

1936-1991-ci illərdə Şürük kənd XDS İcraiyyə Komitəsi fəaliyyət göstərmiş, Bilal Səfərov, Heybət Məmmədov, Zeynal Rzayev,

Məhərrəmli Mahmudov, Qüvvət Cəfərov müxtəlif illərdə kənd Sovetinin sədri işləmişlər.

1992-ci ildə şəhər icra hakimiyyəti başçısının Şürük kəndi üzrə nümayəndəliyi yaradılmışdır. Əli Əkbərov (1992-2000), Ədalət Hüseynov (2000-2006), Asif Ağayev, Ceyhun Əlizadə müxtəlif illərdə şəhər icra hakimiyyəti başçısının nümayəndəsi işləmişlər.

Əhali tərəvəzçilik, çayçılıq, heyvandarlıq və taxılçılıqla məşğuldur.

Kənddə orta məktəb, xəstəxana, məişət evi, 120 yerlik mehmanxana və s. fəaliyyət göstərir.

Kənddə 1929-1964-cü illərdə kolxoz təsərrüfatı, 1964-1997-ci illərdə sovxoz təsərrüfatı fəaliyyət göstərmişdir. Kolxoz təsərrüfatının ilk sədri Bəkə Bayramovadır. Qüdrət Kazımov, Xəlil Hüseynov, Hacıbaba Vəliyev, Zeynal Rzayev kolxoz sədri, Ələkbər Qurbanov, Leonid Aleksandroviç Molotiyevski, Ziyəddin Fərəcov, Əliasəf Mahmudov (1981-1990), Şadlıq Əliyev (1990-1995) müxtəlif illərdə sovxoz direktoru işləmişlər.

2000-ci ilin yanvar ayında kənd bələdiyyəsi yaradılmış, Mirhadi Kazımov (2000-2009), Valeh Hüseynli (2010-cu ildən) sədri işləmişlər.

ŞÜRÜK məktəbi - 1923-cü ildə təşkil edilmişdir. İlk müdiri M. Rəhimov olmuşdur. Məktəb bu dövrdə Hacı Məmmədəlinin mülkündə yerləşmişdir. 1929-cu ildə məktəb üçün yeni bina tikilmişdir. O vaxt məktəbin direktoru Şöyüb Mirsalayev olmuşdur. Qüdrət Kazımov (1933-1935), Kitabulla Əhmədov (1935-1937, 1942-1943), Salman Hüseynov (1937-1940), Əkbər Şərifov (1940-1942, 1947-1953), Abbas Məmmədov (1943-1944), Ağadadə Quliyev (1944-1945), Saleh Əzizov (1945-1947), Məmmədəğa Əliyev (1953-1954), İsmayıl Minayev (1954-1960), Hacığa İbadov (1960-1963), Baloglan Şərifov (1963-1971), Əlimuxtar Mehdiyev (1971-1978), Sadıq Xəlilov (1978-2004), Namiq Bağirov (2004-cü ildən) müxtəlif illərdə məktəbin direktoru işləmişlər.

1937-ci ildə natamam, 1939-cu ildə orta məktəbə çevrilmişdir. Məktəbin indiki binası 1976-cı ildə tikilmişdir. 394 şagird oxuyur, 49 müəllim dərs deyir.

ŞÜRÜK poçt şöbəsi - 1956-cı ildə təşkil edilmişdir.

İslam Ağayev (1956-1994), Şahənşah Bağirov (1994-2008), Şahəddin Cəfərov, Azad Qurbanov müxtəlif illərdə poçt şöbəsinin müdiri, Əliməmməd Nəsirov, Xəzail Səfərov, İldırım Vəliyev, Bəxtiyar Qurbanov, İdris Xanverdiyev, Xalıq Baxşiyev sahə poçtalyonu işləmişlər.

Kənddə 1430 nömrəlik elektron tipli ATS fəaliyyət göstərir.

ŞÜYÜDPLOV - yemək növü.

Mirzə İsmayıl Qasirin gəlini Tahirə Axundova şüyüdplovu aşağıdakı qaydada hazırlamağı təklif edirdi: Düyünü yuyub təmizlədikdən sonra qaba su və duz töküb isladırırlar. Bu müddətdə suyu qaynamağa qoyurlar, şüyüdü isə ayrılıqda doğrayırlar. Eyni zamanda qatıq, yağ və yumurta qarışığı hazırlanır. Sonra qaynar suya duz qatıb, islanmış düyünü tökür, yarımbişmiş halda götürüb süzür, üstünə su töküb həlimini alırlar. Doğranmış şüyüdü süzülmüş düyü üzərinə töküb qarışdırırlar. Bundan sonra qazanın dibinə qatıq, yağ və yumurta qarışığını tökür (bəzən yağlı qoyun əti, toyuq və quş əti qoyulur), süzülmüş düyünü zəif odda dəmə qoyurlar. Ocaqdan yerə qoyandan sonra 15-20 dəqiqə yer dəmində saxlanılır.

Hacı Saadat xanım Talışlı şüyüdplovun daha bir hazırlanma qaydasını təklif edir:

- Bolluca şüyüdü doğrayıb düyüyə qatırırlar. Daşma və süzməplov kimi hazırlanır.

Şor və quru balıq, ya da dolma ilə yeyilir.

BİLİRSİNİZMİ?

Dilşad Hüseynova, Leyla Hüseynova, Şəhla Haqverdiyeva, Nazənin Ələsgərova, Həmidə Abdullayeva, Rəfiqə Abdillayeva və başqalarından təşkil olunmuş Lənkəranın qızlardan ibarət basketbol komandası 1976-1983-cü illərdə respublika çempionatında uğurla çıxış etmişdir.

"Pravda" qəzetinin məlumatına görə, Lənkəranın Nərmənabad qəsəbəsindən olan Lyubov Georgiyevna Moroxova 1988-ci ildə təyyarə idmanı üzrə dünya çempionu olmuşdur.

T

T – Azərbaycan əlifbasının 27-ci hərfi. Sözlün əvvəlində, ortasında və axırında işlənir.

TAĞIYEV Əyyub Səməd oğlu (d. 09.05.1912, Lənkəran şəhəri - 09.06.1997, Bakı) - pedaqoq, qabaqcıl maarif xadimi, pedaqoji elmlər namizədi (1954).

1919-cu ildə Teymurbəy Bayraməlibəyovun məktəbində, Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti qurulan ildə şəhərdəki 7 saylı məktəbdə, daha sonralar həyətlərində açılmış 9 saylı məktəbdə oxumuşdur.

1930-cu ildə Lənkəran Müəllimlər Seminariyasını, daha sonralar Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunu (1936) və institutun aspiranturasını bitirmişdir. Pedaqoji fəaliyyətinə Lerik rayonunda başlamış (1931-1932), Cəlilabad rayonunun Göytəpə beynəlmiləl orta məktəbinin direktoru (1936-1940) işləyərkən ordu sıralarına çağırılmışdır. 1941-1942-ci illərdə Ukrayna cəbhəsi 884-cü polkun 8-ci rotasının siyasi işlər üzrə rəhbəri olmuş, 1942-ci ilin fevral ayında ağır yaralandığına görə təxris edilmişdir.

Hərbi döndən qayıtdıqdan sonra Lənkəran Rayon Partiya Komitəsində təlimatçı (1942), Lənkəran XDS İcraiyyə Komitəsinin katibi (1943-1949) işləmişdir.

1949-cü ildən Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun müəllimi olmuşdur. Müxtəlif illərdə institutun partiya komitəsinin katibi (1957-1959), pedaqoji fakültənin qiyabi şöbəsinin dekanı (1961-1979), ibtidai təlim pedaqogikası və metodikası kafedrasının müdiri (1949-1986) vəzifələrində fəaliyyət göstərmişdir.

1954-cü ildə "Azərbaycanda orta pedaqoji təhsilli kadrların inkişaf tarixi" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək pedaqoji elmlər namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

3 kitabın, 60-dan çox elmi məqalənin müəllifidir.

TAĞIYEV İlqar Sayad oğlu (d. 16.04.1959, Lənkəran rayonu, Şıxəkəran kəndi) - pedaqoq, respublikanın Əməkdar müəllimi (2011).

Şıxəkəran kənd orta məktəbini (1976), Azərbaycan Dövlət Universitetinin mexanika-riyaziyyat fakültəsini bitirib (1982).

Pedaqoji fəaliyyətinə kənd orta məktəbində başlayıb. 2000-ci ildən məktəbin direktorudur.

İş təcrübəsi yayılmışdır (2004).

Metodist və ali kateqoriyalı müəllim, Lənkəran Təhsil Şöbəsinin riyaziyyat fənni üzrə ştatdankənar metodisti, Təhsil Şurasının üzvüdür (2004). Müəllimlərin X-XIII qurultaylarının nümayəndəsi, YAP Şıxəkəran kənd ərazi təşkilatının sədridir.

10-dək elmi məqalənin müəllifidir.

TAĞIYEV İsmayıl Rəsul oğlu (d. 29.03. 1977, Lənkəran şəhəri - 26.11.2015, Bakı) - idmançı, polis serjantı, şəhid.

Azərbaycan Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyasını, Azərbaycan Polis Akademiyasını bitirmişdir.

Bakı şəhərində Daxili İşlər orqanlarında işləmiş, "İgidliyə görə" və Daxili İşlər Nazirliyinin "Qüsursuz xidmətlərinə görə" medalları ilə təltif edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasında Bakı şəhərinin Nardaran qəsəbəsində ictimai-siyasi sabitliyin qorunmasında xüsusi xidmətlərinə və göstərdiyi cəsarətə görə "Azərbaycan Bayrağı" ordeninə (ölümündən sonra) layiq görülmüşdür (27.11. 2015).

Ağır atletika üzrə idman ustası, Azərbaycan və Avropa çempionu olmuşdur (2011, 2012).

Bakıda, ikinci Fəxri Xiyabanda dəfn edilmişdir.

TAĞIYEV İsmayıl Səməd oğlu (d. 10.05.1911, Lənkəran şəhəri - 24.11.2002, Lənkəran şəhəri) - həkim, respublikanın Əməkdar həkimi (1961).

Əmək fəaliyyətinə Yarıdımli rayonunda sinif müəllimi işləməklə başlamışdır (1932).

1938-ci ildə N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutuna daxil olmuş, 1942-ci ildə oranı bitirərək, ordu sıralarına çağırılmışdır. 18-ci Ordunun 225-ci dəniz piyada briqadası 14-cü batalyonunun səhiyyə komandiri olmuşdur (1942-1945). Ordu sıralarından tərxis olunduqdan sonra Lənkəran mərkəzi poliklinikasında həkim (1945-1946), yoluxucu xəstəliklər xəstəxanasının baş həkimi (1945-1949), rayon səhiyyə şöbəsinin müdiri (1950-1955), Lənkəran Tibb Məktəbinin direktoru (1955-1967), mərkəzi poliklinikanın müdiri (1967-1982), mərkəzi xəstəxana üzrə baş həkimin ekspertiza işləri üzrə müavini (1982-1990) işləmişdir.

Lənkəran səhiyyəsinin inkişafında xidmətləri vardır. Rayonda yoluxucu xəstəliklərin ləğvində, yeni tibb müəssisələrinin təşkilində əməyi olmuşdur.

İki dəfə "Qırmızı Ulduz" ordeni ilə təltif edilmişdir.

TAĞIYEV Məsih İzzət oğlu (d. 12.12.1917, Lənkəran şəhəri - 04.09.2001, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, qabaqcıl maarif xadimi.

Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu (1935), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun fizika-riyaziyyat fakültəsini (1951) bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə Lerik rayonunun Kələxan və Şingədulan kənd məktəblərində başlamış, sinif müəllimi, məktəb direktoru işləmişdir (1935-1939). Sonralar Lənkəranın Şıxəkəran, Kərgəlan kənd, şəhər 5 saylı və 1 saylı orta məktəblərində (1949-1984) riyaziyyat müəllimi olmuşdur.

Lənkəranda təhsilin inkişafında, savadsızlığın ləğvində iştirak etmişdir. Respublikada qabaqcıl riyaziyyatçı kimi tanınmış, iş təcrübəsi yayılmışdır. Yetirmələri arasında tanınmış riyaziyyatçı-alimlər vardır.

"Əmək igidliyinə görə" medalı, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanı ilə təltif edilmişdir.

TAĞIYEV Sayad Yusif oğlu (d.20.12.1930, Lənkəran rayonu, Şıxəkəran kəndi - 09.04.1998, Şıxəkəran kəndi) - pedaqoq, qabaqcıl maarif xadimi, SSRİ maarif əlaçısı.

1947-ci ildə Xolmili kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra Lerik rayonunda müəllimlik fəaliyyətinə başlamışdır. Əvvəl rayonun Bülüdü, sonralar Siyov və Şingədulan kənd məktəblərində işləmiş, 1953-cü ildə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunu coğrafiya ixtisası üzrə bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətini 1954-cü ildən Lənkəranda davam etdirmiş, 1964-cü ilədək Mamusta kənd orta məktəbində coğrafiyadan dərs demişdir. 1977-1998-ci illərdə Şıxəkəran kənd orta məktəbinin direktoru işləmişdir.

İş təcrübəsi yayılmışdır.

Səmərəli pedaqoji fəaliyyətinə görə medallara və fəxri fərmanlara layiq görülmüşdür.

TAĞIYEV Səadət Xeyrulla oğlu (d.27.11.-1935, Lənkəran rayonu, Separadi kəndi) - iqtisadçı, istehsalat qabaqcılı, əməkdar kənd təsərrüfatı işçisi.

Boladi kənd orta məktəbini (1951), S.Ağamalıoğlu adına Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu (1966) bitirmiş, əmək fəaliyyətinə kənd kitabxanasında işləməklə başlamış (1951-1953), ordu sıralarında həqiqi hərbi xidmətdən sonra kənddəki təsərrüfatda hesabdar, baş mühasibin müavini, baş mühasib (1957-1963), Girdəni kənd istehlak cəmiyyətinin

sədri (1963-1964), Lənkəran kolxoz-sovxoza istehsalat idarəsinin böyük təftişçi-mühasibi (1964-1965), Lenin adına sovxoz partiya komitəsinin katibi (1965), "Komsomolun 50 illiyi" sovxozunun direktoru (1966-1987), Qızılağac Dövlət qoruğunun direktoru (1987-1992), Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müavini (1993), Lənkəran 1 nömrəli çay fabrikinin direktoru (1992-2003) vəzifələrində çalışmışdır.

Lənkərandə çayçılığın inkişafında xidmətləri vardır. Respublikada istehsal olunan çayın 10 faizi rəhbərlik etdiyi "Komsomolun 50 illiyi" sovxozunun payına düşürdü. Təsərrüfat əldə etdiyi yüksək göstəricilərə görə dəfələrlə respublika və Ümumittifaq yarışının qalibi olmuş, müxtəlif mükafatlara layiq görülmüşdür.

"Şərəf Nişanı" (1972), Qırmızı Əmək Bayrağı (1976), "Oktyabr İnqilabı" (1982) ordenlərinə, "Əmək igidliyinə görə" medalına (1970) layiq görülmüşdür.

TAĞIYEVA Sevda Sultan qızı (d. 15.08.1964, Lerik rayonu) - müəllim, pedaqoji elmlər namizədi (2003).

Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu (1982), M.F.Axundov adına Azərbaycan Rus dili və Ədəbiyyatı İnstitutunu (1987) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Lənkəran şəhər 113 saylı texniki-peşə məktəbində rus dili və ədəbiyyatı müəllimi işləməklə başlamış (1987-1992), sonralar şəhər 5 saylı orta məktəbində tədris işləri üzrə direktor müavini (1992-1995) işləmişdir.

1995-2006-cı illərdə Lənkəran Dövlət Universitetində işləmişdir. Müxtəlif vaxtlarda universitetdə tədris şöbəsinin müdiri, Ərazi Sənəd Qəbulu Komissiyasının məsul katibi, pedaqoji təcrübə rəhbəri, 2003-2005-ci illərdə mədəni-kütləvi işlər üzrə prorektor vəzifələrində çalışmışdır.

"Məktəblilərin peşəyə hazırlanmasında pedaqoji təcrübənin təşkilinin səmərəli vasitə və yolları" mövzusunda 10-dan çox elmi məqalənin, 2 metodik vəsaitin, 1 tezisnin müəllifidir.

TAĞIYEVA Teyyubə Mövsüm qızı (10.03.-1922, Lənkəran şəhəri - 2008, Lənkəran şəhəri) - qabaqcıl mədəniyyət işçisi, Lənkərandə ilk tarzən qadın.

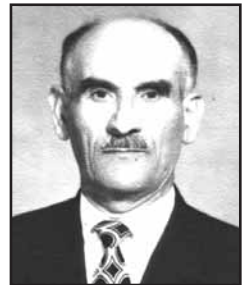
Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1943) və Lənkəran Pedaqoji Məktəbini (1946) bitirmiş, əmək fəaliyyətinə rayonun uşaq tərbiyə müəssisələrində musiqi müəllimi işləməklə başlamışdır. 1947-2003-cü illərdə şəhərin "Dostluq" mədəniyyət və istirahət parkında mədəni-kütləvi işçi kimi fəaliyyət göstərmişdir.

Lənkərandə keçirilən mədəni-kütləvi tədbirlərin fəal iştirakçılarından olmuşdur. Böyük Vətən müharibəsi illərində bədii özfəaliyyət kollektivləri ilə birgə hərbi hissələrdə konsertlər təşkil etmiş, tarda çalmışdır. Müharibədən sonra tar dərnəyi təşkil edərək, qadınlara bu sənətin sirlərini öyrətmişdir.

1940-1980-ci illərdə Lənkəran "Qadınlar klubu" nun fəal üzvlərindən olmuşdur.

TAHİRLİ Məmmədsadiq Muxtar oğlu (d.01.01.1912, Lənkəran şəhəri - 04.03.1977, Lənkəran) - pedaqoq, qabaqcıl maarif xadimi, respublikanın Əməkdar müəllimi.

1930-cu ildə Lənkəran Oğlanlar Seminariyasını (indiki Dövlət Humanitar kolleci), 1936-cı ildə Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun dil və ədəbiyyat fakültəsini bitirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətinə 1930-cu ildə Cəlilabad rayonunun Pakrovka kənd məktəbində sinif müəllimi kimi başlamış, 1937-1977-ci illərdə Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbində dil və ədəbiyyat müəllimi işləmişdir.

Şagirdlərin təlim-tərbiyəsində mühüm xidmətləri vardır.

Qırmızı Əmək Bayrağı, "Şərəf Nişanı" ordenlərinə və müxtəlif medallara, respublikanın Əməkdar müəllimi adına layiq görülmüşdür.

Məzarı şəhərin Böyük bazar qəbristanlığın-

dadır. Yaşamış olduğu binaya Xatirə lövhəsi vurulmuşdur.

TAHİROV Abid Zayri oğlu (d. 18.01.1948, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi - 02.02.2004, Sumqayıt) - mühəndis-texnoloq, texnika elmləri namizədi (1994).

Vilvan kənd səkkizillik məktəbi (1955), Veravul kənd orta məktəbi (1965), Bakı Maliyyə-Kredit Texnikumu (1968) fərqlənmə diplomu ilə bitirib.

1970-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin tətbiqi riyaziyyat fakültəsinə daxil olmuş və 1975-ci ildə oranı bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Sumqayıt şəhərində "Azneftximavtomat" Elmi-Tədqiqat İnstitutunda başlamışdır.

Uzun müddət burada çalışmış, sonra Azərbaycan Olefinlər Elmi-Tədqiqat İnstitutunda laboratoriya rəhbəri vəzifəsində işləmişdir.

2000-ci ildən AMEA akademik M.F.Nağıyev adına Kimya Problemləri İnstitutunda aparıcı elmi işçi vəzifəsində çalışmış, 2001-ci ildə baş elmi işçi kimi fəaliyyətini davam etdirmişdir.

1994-cü ildə texnika elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

Azərbaycan Neft Akademiyasında və Bakı Dövlət Universitetində kimya fənnini tədris etmişdir.

100-dən çox elmi məqalənin, metodik vəsaitlərin müəllifidir.

Bir çox xarici ölkələrdə elmi seminar və konfransların iştirakçısı olmuşdur.

Respublikamızda öz sahəsinin (kimyəvi proseslərin riyazi modeləşdirilməsi və proqramlaşdırma) az sayda seçilən mütəxəssislərdən olmuşdur.

Bir çox elmi layihələrdə aparıcı elmi işçi kimi yer almışdır.

TAHİROV Aslan Nəzər oğlu (d. 01.05.1898, Salyan şəhəri - 05.10.1972, Bakı) - həkim-cərrah, tibb elmləri doktoru (1955), professor (1957), respublikanın Əməkdar həkimi (1960), res-

publikanın Əməkdar elm xadimi (1966), Lənkəran səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri.

Əmək fəaliyyətinə keçmiş Lənkəran qəza xalq xəstəxanasında cərrahiyyə-ginekologiya şöbəsinin müdiri işləməklə başlamışdır (1925). Sonralar Lənkəran xalq səhiyyə şöbəsinin müdiri olmuşdur (1928-1931).

1931-ci ildən əmək fəaliyyətini N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunda davam etdirmiş, cərrahiyyə kafedrasının müdiri və dekan vəzifələrində çalışmışdır.

Naxçıvan MSSR-in Səhiyyə naziri işləmişdir (1937-1939).

Böyük Vətən müharibəsinin iştirakçısı olmuş, Bakı şəhərinin baş cərrahı (1954-1966), N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun professoru, ikinci fakültə cərrahiyyə kafedrasının müdiri işləmişdir (1963-1972).

Rəhbərliyi ilə 12 elmlər namizədi hazırlanmışdır. Elmi məqalələrin, dərslik və elmi metodik vəsaitlərin müəllifidir.

Beynəlxalq konfranslarda elmi məruzələrlə çıxış etmişdir.

TAHİROV İsmayıl Ağababa oğlu (d.31.03.1957, Lənkəran şəhəri - idmançı-müəllim, ağır atletika üzrə respublikanın Əməkdar məşqçisi (2007).

Lənkəran şəhər 5 saylı orta məktəbini və Azərbaycan Bədən Təربiyəsi İnstitutunu bitirmişdir (1984).

Lənkəran uşaq-gənclər idman məktəbində və Lənkəran internat məktəbində məşqçi-müəllim işləmişdir.

Ağırliqqaldırma üzrə respublika çempionu olmuşdur.

İdman uğurlarına görə 2007-ci ildə respublikanın Əməkdar məşqçisi adına layiq görülmüşdür.

TAHİROV Rəfayıl İltifat oğlu (d.18.03.1961, Lənkəran rayonu, Dıryan kəndi) - alim-aqronom, kənd təsərrüfatı elmləri namizədi (1991).

Veravul kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra Füzuli adına sovxozda fəhlə işləmişdir.

1979-cu ildə S.Ağamalıoğlu adına Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun aqronomluq fakültəsinə daxil olmuş, 1984-cü ildə oranı fərqlənmə ilə bitirmişdir. 1984-1987-ci illərdə Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Əkinçilik İnstitutunun aspiranturasında oxumuşdur. 1991-ci ildə Timiryazev adına Moskva Kənd Təsərrüfatı Akademiyasında "Torpaq becərməsi və növbəli əkin sisteminin Abşeron ərazisində ikinci məhsula təsiri" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə edərək kənd təsərrüfatı elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Əkinçilik İnstitutunda kiçik elmi işçi, elmi işçi və baş elmi işçi (1987-1998), Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsinin Azərbaycan Dövlət Yer quruluşu Layihə İnstitutunda (1998-2007), Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri Xidməti Abşeron ərazi idarəsində (2007-2012) müxtəlif vəzifələrdə işləmişdir.

2012-ci ildə Lənkəran Sosial Müdafiə Mərkəzinin direktoru təyin edilmişdir.

TAHIROVA Rəbiyə Mövsüm qızı (d. 10.03.1937, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi - 23.04.2006, Lənkəran şəhəri) - alim-aqronom, ictimai xadim, həmkarlar ittifaqı fəali.

Lənkəran rayonu, Xolmili kənd orta məktəbini (1957), Lənkəran Kənd Təsərrüfatı Texnikumunu (1962), S.Ağamalıoğlu adına Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu (1968) bitirmiş, əmək fəaliyyətinə Lənkəran tarix-diyarşünaslıq muzeyində işləməklə başlamış (1962), sonralar meyvə-tərəvəz konservi zavodunda laborant, Baloğlan Abbasov adına sovxoz partiya komitəsinin katibi (1965-1969), Lənkəran Rayon Partiya Komitəsi təşkilat şöbəsinin təlimatçısı (1969-1971), Azərbaycan

KP Lənkəran Şəhər Komitəsinin katibi (1971-1972), Lənkəran Rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri (1973-1974) vəzifələrində çalışmışdır. 1974-cü ildə kənd təsərrüfatı sahəsi üzrə həmkarlar ittifaqları rayon şurası yaradılarkən onun sədri seçilmişdir. 1985-ci ildən ömrünün axırınaqədər aqrar-sənaye kompleks işçiləri həmkarlar ittifaqı rayon komitəsinin sədri işləmişdir.

Lənkəranın sosial-iqtisadi inkişafında xidmətləri vardır.

2 dəfə "Əmək igidliyinə görə" (1978,1983), "Əməkdə fərqlənməyə görə" (1970) medallarına və Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəxri Fərmanına layiq görülmüşdür. 1970-ci ildən bütün çağırışlarda rayon Sovetinin deputatı seçilmişdir.

TAXILÇILIQ - taxılın istehsalı, bölünməsi və satışı.

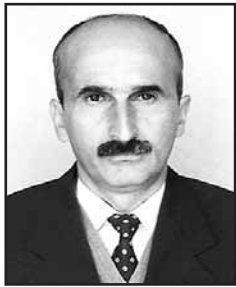
Azərbaycanda taxılçılığın tarixi 7 min ildən çoxdur. Talışda da qədimdən taxılçılıqla məşğul olmuşlar. Tarix elmləri doktoru F. Əsədovun məlumatına görə, Talışda xanlıq dövründə o qədər taxıl istehsal olunmuşdur ki, İranın da çox hissəsinin ehtiyacını ödəyirdi. Talış düyüsü və taxılı hətta Rusiyaya, Türkiyəyə və başqa ölkələrə aparılırdı. Bu yerdə istehsal olunan sarı buğda hər yerdə məşhur idi. Əsrin əvvəllərində Talışda ildə 281250 pud taxıl yığılmışdır.

Kolxoz təsərrüfatının ilk dövrlərində (1930-cu ildən sonra) buğda, çəltik, arpa, darı əkininə diqqət artmışdır. Bu dövrdə hektardan 30 sentner buğda, 60 sentner çəltik yetişdirilmişdir. Böyük Vətən müharibəsi illərində (1941-1945) bu göstəricilər daha da artmışdır.

1969-cu ildə Lənkəran "Ümumittifaq tərəvəz bostanı"na çevriləndən sonra taxılçılıq ləğv edilmişdir.

Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra Lənkərandə taxılçılıq yenidən bərpa edilmişdir. Rayonda 2005-ci ildə 4586 ton, 2006-cı ildə 4949 ton, 2010-cu ildə 2987 ton, 2012-ci ildə 2756 ton, 2013-cü ildə 3393 ton taxıl tədarük edilmişdir. Hər hektar sahədən 2000-ci ildə 20,9 sentner, 2005-ci ildə 21 sentner, 2010-cu ildə 22,7 sentner, 2012-ci ildə 22,9 sentner, 2013-cü ildə 19,4 sentner taxıl götürülmüşdür.

TALIBOV Sərraf Mirsəfər oğlu (d. 04.10.-1956, Lənkəran rayonu, Şağlaser kəndi) - jurnalist, şair-tərcüməçi, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1990).

Şağlaser kənd orta məktəbini (1973), Bakı Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsini (1984) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə Lenin adına sovxozda fəhlə işləməklə başlamışdır (1973-1974). 1989-cu ildən Lənkəran radio və rilişləri redaksiyasında çalışmış, 1990-2005-ci illərdə radionun məsul redaktoru işləmişdir.

Lənkəranda radio jurnalistikasının inkişafında xidmətləri vardır.

Bədii yaradıcılığa məktəb illərindən başlamış, respublika və yerli mətbuat orqanlarında şeirləri çap olunmuşdur. Tərcüməçi kimi də tanınmışdır. Rus dilindən dünya klassiklərindən şeir və hekayələr tərcümə etmişdir.

"Yaşıl çay" jurnalının redaktorudur (2012 - cü ildən).

TALIBOVA Xavər Ağa qızı (d. 10.03.1924, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi - 31.12.1995, Xolmili kəndi) - istehsalat qabaqcılı, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı (1966).

Lənkəran Sovxoz-texnikumunu, Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu bitirmiş, əmək fəaliyyətinə təsərrüfatda fəhlə işləməklə başlamışdır (1938). Sonralar mühasib, Seydəkəran kənd Sovetinin sədri (1950-1953), kolxoz sədri (1953-1964), sovxoz direktoru (1964-1975), Xolmili kənd XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri (1975-1991) işləmişdir.

1965-ci ildə direktoru olduğu Jdanov adına sovxoz respublikada tərəvəzçilik və çayçılıq sahəsində yüksək əmək göstəricilərinə nail olmuşdur.

İki çağırış (IV-VI çağırış) respublika Ali Sovetinə deputat seçilmiş, Azərbaycan KP XXVI və XXVIII qurultaylarının nümayəndəsi olmuşdur. Lenin və "Şərəf Nişanı" ordenləri və medallarla təltif edilmişdir.

TALIŞ DAĞLARI, Lənkəran dağları - Qafqazın cənub-şərqində, Azərbaycan Respublikasında dağ sistemi. Lənkəran düzənliyindən başlayıb Talış, Peştəsər, Burovar silsilələrin cənub-şərq istiqamətində tədricən alçalır. "Cənub, qərb və şimal-qərbdə İran ərazisi ilə əhatələnir. Sahəsi təqribən 3 min km²-dir. Bəzi tədqiqatçılar Talış dağlarını Kiçik Qafqazın, digər tədqiqatçılar isə Elbrus dağ sisteminin davamı hesab edir. Talış dağları şimal-qərbdən cənub-şərqə bir-birinə paralel istiqamətdə uzanan Talış silsiləsi, Peştəsər silsiləsi və Burovar silsiləsindən ibarətdir. Bunlardan ən uzununu (təq. 100 km) və hündürü Talış silsiləsidir. Silsilələr bəzi yerlərdə bir-biri ilə köndələn qollarla birləşərək qapalı çökəkliklər (Yardımlı, Zuvand və s.) əmələ gətirmişdir... Ərazi, əsasən yayı quraq keçən mülayim--isti iqlimə malikdir. İllik yağıntı 300-400 mm-dən (Talış silsiləsinin yüksək hissələrində) 1900 mm-ə (Talış silsiləsinin cənub-şərqində) qədərdir. Çayları (Viləş, Lənkəran, Təngərüd və s.) Xəzər hövzəsinə aiddir. Dağ-sarı, qonur dağ-meşə, qəhvəyi dağ-meşə və s. torpaqlar yayılmışdır " (*ASE, IX cild, B., 1986, səh. 134*).

Talış dağları hündür zirvələri ilə məşhurdur.

Anqlovibənd zirvəsi dağın Təviləbənd silsiləsində yerləşir. Hündürlüyü 1116 metrdir. Rəzvan kəndi bu zirvənin ətəyindədir.

Apobənd zirvəsi - Hündürlüyü 695 metrdir. Yuxarı Apo kəndi onun ətəyində yerləşir. Aspo-bənd sözündən götürülmüşdür.

Talış dağları Böyük və Kiçik Qafqaz dağlarından fərqli olaraq dördüncü dövrdə baş vermiş buzlaşmaya məruz qalmamışdır.

Dodusdarı zirvəsinin hündürlüyü 491 metrdir. Voblaçay başlanğıcını bu zirvədən alır. Dodusdar sözü "sarmaşılıq ağac" mənasını verir.

TALIŞ dili - talışların dili. İran dillərinin şimal-qərb yarımqrupuna daxildir. Bu dil Azərbaycanın cənub-şərqində - Lənkəran, Astara, Lerik və Masallı rayonlarının ərazilərində yayılmışdır (*Azərbaycan Milli Ensiklopediyası, B., 2007, səh. 147*). Yerli əhali bu günədək özünəməxsus xüsusiyyətlərini, başlıca olaraq dillərini qoruyub saxlamışdır. Təbii-coğrafi şərait,

ictimai-iqtisadi mühit, ticarət və mədəni əlaqələr burada yaşayan azərbaycanlıların və talışların məişət mədəniyyətində ümumi cəhətlərin formalaşmasında mühüm rol oynamışdır.

"Azərbaycan Respublikasında 4 əsas şivəsi (Astara, Lerik, Lənkəran, Masallı) var. Analitik dillərdəndir. Morfologiyasında flektivlik əlamətlərinə də təsadüf edilir. Sintaktik əlaqələrdə qoşma və önlüklərdən geniş istifadə olunur. Təsirli fellərin keçmiş zaman formalarının çoxunda cümlə ərqativ quruluşudur. Yazısızdır (*ASE, IX cild, B., 1986, səh. 134*).

1924-1937-ci illərdə Lənkəran bölgəsində talış dilində dərslər keçirilmişdir. Talışlar latın qrafikalı əlifba ilə yazıb oxuyurdular.

Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra Lerik, Lənkəran, Astara və Masallı rayonlarının ibtidai siniflərində talış dilində dərslər bərpa edilmişdir. 1991-ci ildə Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatında azsaylı xalqlar şöbəsi fəaliyyətə başlamış, həmin şöbənin xətti ilə talış dilində bədii, publisistik kitablar çap olunmuşdur. Bölgədə çıxan qəzet və jurnallarda bu dildə yazılar verilir.

TALIŞ xanlığı, Lənkəran xanlığı - XVIII əsrin ortalarında yaranmış feodal dövlət. Nadir şahın (1747) ölümündən sonra Azərbaycanda kiçik feodal dövlətləri - xanlıqlar yarandı. A. Bakıxanov "Gülüstani-İrəm" kitabında yazır: "Hər bir vilayətdə bir-birindən asılı olmayaraq müstəqil dövlət-hakimiyyət əmələ gəldi" (*Göstərilən əsər, B., 1951, səh. 127*).

Azərbaycanda müstəqillik uğrunda hərəkət genişləndi. Ərdəbilli Seyid Abbas özünü Talış xanı elan etdi.

"İranda baş verən qarışıqlıqlar zamanı Talışa gələn Seyid Abbas yerli feodallara yaxınlıq etmiş, 1736-cı ildə Nadir şahın hakimiyyətini tanımış və sonralar oğlu Camalı (Qara xan) onun xidmətinə göndərmişdi. Nadir şah rəsmi formada Seyid Abbası Talışın nəslə hakimi elan etmişdi (*ASE, IX cild, B., 1986, səh. 135*).

Seyid Abbas bir il sonra dünyasını dəyişdiyindən yerinə Qara xan keçdi. Qara xan narazı qalan feodalların müqavimətini asanlıqla qırdı. İri torpaq sahiblərinə müəyyən üstünlüklər

verərək onları öz tərəfinə çəkdi. Lakin Qara xan onlara inanmırdı. Ona görə də sonralar taktikasını dəyişərək iri torpaq sahiblərini sıxışdırdı, ona tabe olmayanları edam etdirdi, torpaqlarını isə xanlıq torpağına birləşdirdi.

"Qara xan ... həm də uzaqgörən idi. O, belə hesab edirdi ki, xanlığın müstəqilliyini qoruyub saxlamaq üçün onun müdafiə qüdrətini də artırmaq lazımdır... Arxiv materiallarından aydın olur ki, Qara xanın hakimiyyətinin ilk vaxtlarında 3 min nəfərə qədər qoşun hissəsi olmuşdur.

Qara xanın həyata keçirdiyi diqqətəlayiq tədbirlərdən biri də ondan ibarət olub ki, o, Talışda daha böyük iqtisadi, strateji əhəmiyyətə malik olan Lənkəranı özünə mərkəz seçdi. İran təhlükəsindən qorunmaq məqsədilə paytaxtı Astaradan Lənkərana köçürdü və abadlıq işləri apardı. Aparılan tədbirlər şəhərin ticarət və mədəniyyət mərkəzinə çevrilməsi üçün təkan oldu.

...Talış xanlığında bütün daxili və xarici siyasət hakim feodal sinfinin mənafeyinə yönəldilmişdi. Xanın ətrafında vəzir, eşikağası, bir neçə bəy, pişxidmət, fərraşbaşı, naiblər və başqaları cəmləşmişdilər..." (*F.Əsədov. Dər gündə yaxşı arxa, B., 1988, səh. 24-30*).

Seyid Abbas hakimiyyəti ələ alandan sonra Talışın Ülüf, Dəşvənd camaatı ilə əlaqə yaratmışdı. Akademik S. Qmelin yazır: "Onun hakimiyyəti altında olan ərazinin hüdudu çox böyük idi. Belə ki, Talış dağlarından başlayaraq, Muğana kimi geniş bir ərazini əhatə edirdi."

Qara xan xarici siyasətdə Rusiyaya meyl göstərirdi. Çar məmurlarının Talışa ayaq açması İran hakimlərini narahat edirdi. 1768-ci ildə Hidayət xan 12 min nəfərlik qoşunla Talışa hücumla keçdi. Qara xan Şindan qalasına çəkildi. Hidayət xan çoxlu xərəcə alaraq Qara xanı azad etdi. Qara xan İran təcavüzündən qorunmaq və yardım almaq məqsədilə Kərbəlayı Sultanı qubalı Fətəli xanın yanına göndərdi. Fətəli xan Ərdəbilə, Mişkinə yürüşə hazırlaşdı. Yürüşdə Talış xanlığı ona kömək ola bilərdi. Amma Fətəli xan Qara xana inanmayaraq hiyləyə əl atdı. Qara xanı və oğlanlarını Qubaya dəvət edərək onları həbs etdi. Qubalı Fətəli xan bundan sonra

arxayın şəkildə Talışa, oradan da Ərdəbilə daxil oldu.

Qara xanın vəfatından sonra yerinə oğlu Mirmustafa xan (1786-1814) keçdi. "Onun (Mirmustafa xan - *red.*) hakimyyəti daha ziddiyyətli idi. Talışa bir-birinin ardınca talanlı yürüşlər başlandı. Talış gah İranın, gah da daha qorxunc düşmən olan rusların işğalına məruz qaldı.

Talışda bir neçə dəfə müharibə oldu. Bu müharibələrin nəticəsində diyar Gülistan, Türk-mənçay müqavilələrinə görə iki yerə parçalandı. Diyarın bir hissəsi "Xəmseyi - Təvaliş" adı ilə İranda qaldı. Buraya İran Astarası, Talış-Dolab, Səndərmən, Əsalim, Qorqanrud, Biləsuvarın bir hissəsi, digər hissəsi isə çar Rusiyasının ixtiyarına keçdi. Buraya Astara, Lerik, Lənkəran, Yardımlı (Vərgədüz), Masallı, Astarxanbazar (Cəlilabad), Biləsuvarın bir hissəsi daxil oldu (*F. Əsədov. Talış diyarının keçmişinə bir nəzər, B., 1993, səh. 14*).

"Ağa Məhəmməd şah Qacarın hücumu ərəfəsində Mirmustafa xan Rusiyaya meyl edən Azərbaycan xanlığına məktub yazaraq İrana qarşı birgə mübarizə aparmağa hazır olduğunu bildirdi.

1795-ci ildə Ağa Məhəmməd şah Qacar Talışa hücum etdi. Mirmustafa xan düşməne müqavimət göstərmək iqtidarında olmadığı üçün Sarı adasına köçüb müdafiə mövqeyi tutdu. İran qoşunları getdikdən sonra Talışa qayıdan Mirmustafa xan 1795-ci ilin sentyabrında öz nümayəndəsi Zaman bəyi Şimali Qafqaza rus generalı Qudoviçin yanına, oktyabrda isə Kərbəlayı Əsədulla bəyi Peterburqa göndərdi. 1796-cı il martın 12-də Kərbəlayı Əsədulla bəy Talış xanlığının Rusiyanın himayəsinə daxil edilməsi haqqında Mirmustafa xanın məktubunu II Yekaterinaya təqdim etdi. 1800-cü ildə Talış xanı Rusiyanın himayəsinə qəbul olundu. Mirmustafa xanın ölümündən sonra Mir Həsən xan (1814-1826) hakimyyətə keçdi (*ASE, IX cild, B., 1986, səh. 135*)."

Çar hökumətinin fərmanı ilə 1826-cı ildə Talışda xanlıq üsul-idarəsi həmişəlik ləğv edilmiş, Rusiya imperiyasının əyalətinə çevrilmişdir.

Ədəbiyyat: Azərbaycan tarixi, I cild, B., 1961; ASE, IX cild, B., 1986; Azərbaycan Milli Ensiklopediyası, B., 2007; Səidəli Kazımbəyovlu.

Səidiyyə, B., 2005; Mirzə Əhməd Mirzə Xudaverdi oğlu. Əxbarnamə, B., 1975; F. Əsədov. Dar gündə yaxşı arxa, B., 1988; F. Əsədov. Talış diyarının keçmişinə bir nəzər, B., 1993;

TALIŞ meşələri - Talış dağlarında və qismən Lənkəran ovalığında yerləşən meşələr (*bax* Meşə).

TALIŞ - MUĞAN mədəniyyəti - Talış dağlıq zonası, Muğanın cənubu və Lənkəran düzənliyində yayılmış Azərbaycanın son Tunc və ilk Dəmir dövrlərinə (e.ə. XIV-VII əsrlər) aid arxeoloji abidələr kompleksi. Bu mədəniyyət başlıca olaraq qəbir abidələri (kurqan, daş qutu, sərdabələr) əsasında öyrənilmişdir.

Fransız arxeoloqu Jak de Morqan 1880-ci ildə indiki Lerik rayonunun dağ kəndlərində, 1901-ci ildə isə qardaşı Henri de Morqanla digər ərazilərdə qazıntılar aparmışlar. Qazıntılar zamanı "Talış-Muğan mədəniyyətinin yayıldığı ərazidə yaşayış məskənləri, torpaq kurqanları qeydə alınmış, təsadüfi tapıntılar toplanmışdır. Dağlıq hissədə Veri, Tülü və s. qəbiristanları üçün dolmenvari sərdabalar, altında sərdaba və ya daş qutu qəbirlər olan kurqanlar, adi ölçülü daş qutu qəbirlər xarakterikdir. Bəzən qəbirlər kromlexlə əhatələnmişdir.

Yoxsul və zəngin avadanlığı olan qəbirlərdə ölümlər kollektiv, qoşa və tək-tək (əsasən bükülü, oturdulmuş və bəzən uzadılmış vəziyyətdə) dəfn edilmişdir. Talış-Muğan mədəniyyəti üçün tunc və dəmirdən hazırlanmış uzun qılınç (rapiravari tiyələri, yəhərvari başlığı olan qılınclar), Ön Asiya üçün xarakterik xəncərlər, habelə baltalar, ox və nizə ucları səciyyəvidir. Gil qablar, əsasən şüyürsüz və naxışsızdır; bəziləri Naxçıvan mədəniyyəti üçün xarakterik çaydantipli qablar formasındadır. Dairəvi oturacaqlı ikiqulplu qədəhlər Krit-Mikena mədəniyyətinə aid gil qablara yaxındır. Talış-Muğan mədəniyyətinə aid arxeoloji materialların bir sıra əlaməti bunların Qafqaz ərazilərindəki başqa həmdövr mədəniyyətlərdən daha çox Ön Asiya üçün xarakterik olduğunu göstərir; yerli tayfaların Ön Asiya (Suriya, Fələstin və s.) və Aralıq dənizi rayonları ilə geniş iqtisadi-mədəni əlaqələrini əks

etdirir. Dağlıq yerlərdə əhali maldarlıqla, düzənlikdə isə əkinçiliklə məşğul idi. Metal istehsalı və emalının yüksək inkişafı nəzərə çarpır. Metal məmulatına görə, tədqiqatçılar Talış rayonunu Qafqazdakı 5 mühüm metallurgiya rayonlarından biri hesab edirlər. Sənətkarlıq, xüsusilə dulusçuluq, toxuculuq və s. xeyli inkişaf etmişdir" (*ASE, IX cild, B., 1986, səh. 136*).

"Fransız tədqiqatçısı Jak de Morqan 1880-ci ildə Talış zonasında Tunc və Dəmir dövrlərinə aid 230-dan çox qəbir abidəsi aşkar etmiş, ən dəyərli nümunələrini Parisin Sen-Jermen muzeyinə göndərmişdir" (*Azərbaycan Milli Ensiklopediyası, B., 2007, səh. 652*).

TALIŞ silsiləsi - "Talış dağlarını təşkil edən silsilələrdən biri... Cənub-şərqdə Şindanqalas (Şandanqalas) dağından başlanır və Peştəsər silsiləsinə paralel (bu silsilələr bir-birindən eni 15 km-ə çatan çökəkliklərlə ayrılır) şimal-qərb istiqamətində uzanır. Uzunluğu təqribən 100 km-dir. Ən yüksək zirvələri, Marayurd (2509 m), Kəmərgöy (2492 m), Qızıyurdu (2433 m) və s. Silsilənin cənub-şərqə Azərbaycanın ən çox yağıntılı yerlərindəndir (ildə 1900 mm-dək).

Talış silsiləsinin yüksək hissələrində iqlim soyuq və quraqdır.

Viləş, Lənkəran, Təngərüd çayları Talış silsiləsindən başlanır. Meşələr, dağ - kserofit bitkililiyi inkişaf etmişdir" (*ASE, IX cild, B., 1986, səh. 135*).

TALIŞ üsyanı (1831) - Talış əyaləti əhalisinin çar məmurlarına və yerli feodallara qarşı üsyanı. Çar məmurlarının, xüsusən əyalət komendantlarının, həmçinin yerli feodalların özbaşnalığı və zorakılığı, kəndlilərin ağır vəziyyəti, xəzinə və feodalların xeyrinə toplanan külli miqdarda mülkəliyyətlər və s. üsyanın başlanmasına səbəb olmuşdu. Çar hökuməti tərəfindən sıxışdırılan Talış bəyləri, naib və mollaların narazılığı da üsyanın yetişməsində müəyyən rol oynamışdır. Öz qüvvələrini toplayan bu ictimai qruplar, əyalət komendantı İlinskinin təqibindən hələ 1826-cı ildə İrana qaçmış Talış xanı Mir Həsən xanı üsyana rəhbərlik etməyə çağırıdılar. Əhəlinin əksəriyyəti keçmiş xan növərlərindən ibarət

olan Amburan kəndi üsyançıların dayaq məntəqələrindən birinə çevrildi. 1831-ci il martın 5-də Mir Həsən xan 20 atlı ilə sərhədi keçərək Talış diyarına tərəf irəlilədi. Mir Həsən xan Lənkərana yaxınlaşarkən Allar, Dırıq və Lənkəran mahalları kəndlilərinin bir hissəsi vəziyyətlərinin yaxşılaşacağı ümidi ilə ona qoşuldular. Martın 9-dək Talış xanlığı mahallarının çoxunu həyəcan bürüdü. Üsyançılar xanlığın xeyli hissəsini tutdular. Lakin əyalət əhalisinin çox hissəsi üsyanda iştirak etmədi. Bir sıra yerli bəylər, həmçinin Lənkəranın və ətraf kəndlilərin əhalisi silahlanaraq rus qoşunu tərəfində vuruşurdu. Martın 14-də 800 nəfərdən artıq üsyançı dəstəsi Lənkəran ətrafında çar qoşununu sıxışdırmaq istədi, lakin yerli əhəlidən ibarət milli qüvvələrin köməyi ilə geri oturuldu. Aprelin əvvəllərində qiyam yatırıldı. Mir Həsən xan yenə İrana qaçdı. Ayrı-ayrı ictimai qruplar arasında ziddiyyətlərin kəskinləşməsi, üsyana başçılıq edən xanların onu öz sinfi mənafehlərinə tabe etmələri və s. üsyanın məğlubiyyətinə səbəb oldu.

Ədəbiyyat: ASE, IX cild, B., 1986, səh. 135.

TALIŞ zebusu - hörgüclü "giləli" heyvan növü.

Azərbaycanda zebuların vətəni Talış regionu sayılır. Talış regionunda zebunun ilk izləri eramızdan əvvəl 2000-ci ilə təsadüf edir.

XX əsrin əvvəllərində Lənkəran qəzasında 20 mindən çox yüksək cinsli Talış zebusu olduğu haqqında məlumat vardır. Bu sahənin ilk tədqiqatçıları İ. Kaluğın və D. Kistenyov olmuşlar. Talış zebusunun 1950-1970-ci illər inkişafında kənd təsərrüfatı elmləri doktorları Ə. İsgəndərovun və A. Ağabəylinin səyləri olmuşdur.

Əyyub İsgəndərovun məlumatına görə, XX əsrin 80-ci illərində Lənkəranın bir sıra təsərrüfatlarında yerli zebularla qonur Karpət cinsinin hibridləşdirmə işi aparılmışdır.

Talış zebusu yemə az tələbkardır, südün yağlılıq faizinə görə camışdan sonra ikinci yerdə durur.

Talış zebusunun qanında leykositlərin foqositar bakteriosid fəallığı xeyli yüksəkdir. Buna görə də parazitlərə xəstəliklərə nadir hallarda tutulur.

XX əsrin 90-cı illərindən sonra yerli zebu cinsinin sayı azalmışdır.

Ədəbiyyat: Ə. İsgəndərov. Talış zebusu, "Leninçi" qəzeti, 14.06.1990.

TALIŞXANOV Arif Əsgər oğlu (d. 10.03.-1938, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi - 18.03.-2008, Boladi kəndi) - Rusiya Hərbi-Dəniz Donanmasının kontr-admiralı (2000).

XX əsrin 30-cu illərində ailələri Qazaxıstana sürgün edildikdən sonra bir müddət Cənub vilayətinin Çu rayonunda yaşamışdır. Ailə bəraət aldıqdan sonra Bakı Dənizçilik Məktəbini (1958), daha sonralar Makarov adına Vladivostok Ali Hərbi Dənizçilik Məktəbini və Xabarovsk Ali Partiya Məktəbini bitirmişdir. Zabit kimi hərbi xidmətə 1961-ci ildə SSRİ-nin Sakit Okeanın ən mühüm dəniz portunda, Qırmızı bayraqlı Sakit Okean Dəniz Donanmasında başlamışdır. Donanma Uzaq Şərqdə dəniz sərhədlərini və Sakit Okeanda SSRİ-nin Dövlət mənafeyini müdafiə edirdi.

Orden və medallarla təltif edilmişdir.

Dünyanın bütün okeanlarında üzmüşdür.

TALIŞXANOV Böyükağa Sultan oğlu (d.1882, Lənkəran rayonu, Boladi kəndi - ?) - şair, müəllim, Lənkəran məktəbinin təşkilatçılardan biri.

İlk təhsilini Lənkəran şəhərində Teymur bəy Bayraməlibəyovun rus-müsəlman məktəbində almış, 1922-ci ildə Bakı Dövlət Universitetini bitirmişdir. Ali təhsildən sonra Boladi kəndinə qayıtmış, dördsinifli ibtidai məktəbin açılmasına nail olmuş və onun müdiri işləmişdir (1922-1926). Şagirdlərin təlim-tərbiyəsində xidmətləri olmuşdur.

Ədəbi-bədii yaradıcılıqla da məşğul olmuş, şeirləri dövrü mətbuatda, o cümlədən "Həyat", "Şəlalə", "Qurtuluş", "İqbal", "Tərcüman", Hindistanın Kəlküttə şəhərində çıxan "Həblül-mətin" (Qırılmaz kəndir) qəzetlərində dərc olunmuşdur.

Azərbaycanın Tədqiqi və Öyrənilməsi Cə-

miyyətinin xətti ilə respublikamıza gələn şərq-şünas-alim, professor B. Miller öz xatirələrində Lənkəranlı müəllimin adını böyük ehtiramla çəkir.

Müsavat Partiyasına meyl göstərməkdə təqsirli bilinərək 1927-ci ildə həbs edilərək Bakıya aparılmış, bir daha geri qayıtmamışdır.

Ərəb və fars dillərini bilmiş, bu dillərdə tərcümələr etmişdir.

TALIŞXANOV Əsədbəy Mirəlibəy oğlu (d.16.11.1857, Lənkəran şəhəri - 1919, Dağıstan, Bünyansk şəhəri) - çar ordusunun zabiti, general-mayor.

İbtidai təhsilini Lənkəran müsəlman məktəbində almış, sonralar təhsilini Bakı ədliyyə gimnaziyasında davam etdirmişdir. 1877-ci ildə Peterburqdakı Mixaylov Artilleriya Məktəbini bitirmiş, Qafqaz Əlahiddə Ordusunda praporşik rütbəsində 52-ci briqadada xidmətə başlamışdır. Xidmətinin üçüncü ilində batareya komandiri təyin edilmiş, çar ordusunun Axaltekinini işğal edən ekspedisiyasının tərkibində iştirak etmişdir (1880-1881). 1910-cu ildə polkovnik rütbəsində 52-ci artilleriya briqadasının birinci diviziyasının komandiri, 1916-cı ildə Qafqaz ordusunun 52-ci artilleriya briqadasının komandiri təyin olunmuşdur.

I, II və III dərəcəli "Müqəddəs Anna", I və II dərəcəli "Müqəddəs Stanislav", III və IV dərəcəli "Müqəddəs Vladimir", III dərəcəli "Müqəddəs Georgi" ordenləri və s. ilə təltif edilmişdir.

General-mayor rütbəsində istefaya çıxmışdır.

TALIŞXANOV Məmməd həsən Mirəlibəy oğlu (d.07.01.1861, Lənkəran şəhəri -24.09.1914) - çar ordusunun zabiti, general-mayor (1911).

Talış xanı general-leytenant Mirmustafa xanın nəvəsidir.

İbtidai təhsilini üçsinifli Lənkəran gimnaziyasında alıb. Sonralar Bakı Realnı Məktəbində oxuyub. 1882-ci ildə Teymurxan-Şura Realnı Məktəbində təhsil alarkən 81-ci piyada Abşeron polkunda xidmət edib.

Rəzzaq Xansuvarovun (Talışxanov) məlumatına görə, M.Talışxanov 1882-ci il sentyabrın 2-də 15-ci Minqrel qrenadyor polkuna keçirilib.

1883-cü il avqustun 25-də unter-ofiser rütbəsinə yüksəlib.

1885-ci ildə Tiflis Piyada Yunkerlər Məktəbini bitirərək, Pyatiqorsk polkunda, 1900-cü ildə Minqrel qrenadyor polkunda xidmət edib.

1914-cü ildə Birinci Dünya müharibəsində iştirak edib, Avstriya-Macaristan ordusuna qarşı döyüşdə qəhrəmancasına həlak olub.

III dərəcəli Müqəddəs Stanislav (1906), III dərəcəli Müqəddəs Anna ordenləri (1911) ilə təltif olunub.

1913-cü ildən Qafqaz Müsəlmanları Xeyriyyə Cəmiyyətinin üzvü, həyat yoldaşı Borçalı mahalından olan Yusif ağanın qızı Mina bəyim (1870-1913) Qafqaz Qadın Müsəlmanlar Xeyriyyə Cəmiyyətinin xəzinədarı idi.

Qardaşları Mirkazımbəy, Mirəsədbəy və Mirxəlilbəy Talışxanovlar çar ordusunun zabiti, general-mayor rütbəsində olmuşlar.

TALIŞXANOV Mirkazımbəy Mirəlibəy oğlu (d. 17.07.1855, Lənkəran şəhəri - 1938, Bakı şəhəri) - çar ordusunun zabiti, general-mayor (1914).

Talış xanı general-leytenant Mirmustafa xanın nəvəsidir.

Bakı Realnı Məktəbini bitirdikdən sonra ikinci dərəcəli Konstantin Yunkerlər Məktəbinə daxil olmuşdur (1876).

Oranı əla qiymətlərlə bitirərək praporşiklər hazırlanan 16-cı Minqrel qrenadyor alayında hərbi xidmətə göndərilmiş, Rusiya-Türkiyə müharibəsində iştirak etmişdir. Baş qərargah onu bürünc medalla mükafatlandırmışdır.

1881-ci ildə 16-cı Minqrel qrenadyor alayında silah-sursat idarəsinin rəisi təyin edilmişdir. Xidmətdə fərqləndiyinə görə ona əvvəlcə podporuçik, sonra isə poruçik rütbəsi verilmişdir. Hərbi pillələri sürətlə qalxmışdır. İki il sonra Tiflisdəki Yunkerlər Məktəbinə müəllim təyin olunmuş, ştabs-kapitan rütbəsinə layiq görülmüş və bu məktəbdə 1891-ci ilə qədər işləmişdir. Tədqiqatçı-jurnalist Ş.Nəzirinin məlumatına görə ("*Bərəkət*" qəzeti, 11.05.1991), M.Talışxanov daha sonra vaxtı ilə xidmət etdiyi

qrenadyor Minqrel polkunun 13-cü rotasına, 1899-cu ildə 119-cu Kolomensk piyada polkuna, bir il sonra 82-ci Dağıstan polkuna, 1904-cü ildə 206-cı Laqo-Kaqlı ehtiyat polkuna, bir neçə aydan sonra 55-ci piyada batalyonuna komandir təyin olunmuşdur.

1903-cü ildə Qafqaz Hərbi Dairəsinin 270 nömrəli əmri ilə Qafqaz Hərbi Dairə Məhkəməsinin üzvü seçilmişdir.

Birinci dünya müharibəsi başlananda Nizhny-Ussuriysk şəhərində yerləşən 3-cü Sibir atıcı polkunun komandiri işləmişdir. Sibirə sürgün olunmuş inqilabi "Potyomkin" zirehli gəmisinin heyətinin ölümündən və işğəncələrdən qurtarmasında xidməti olmuşdur.

1916-cı ildə general-mayor rütbəsində istefaya çıxmış və Tiflisdə Qafqaz müsəlman xeyriyyə cəmiyyəti sədrinin müavini vəzifəsini yerinə yetirmişdir (1918). Azərbaycan Demokratik Respublikası qurularkən Bakıya çağırılmış, 1918-1920-ci illərdə hərbi işlər üzrə Lənkəran qəzasında müfəttiş vəzifəsini icra etmişdir.

3-cü dərəcəli "Müqəddəs Anna", 2-ci və 3-cü dərəcəli "Müqəddəs Stanislav" ordenləri, xatirə medalları ilə təltif edilmişdir.

Bakıda köhnə qəbiristanlıqda dəfn edilmişdir.

Qardaşı Mirəsəd xan Talışxanov hərbiçi olmuş, çar ordusunda general-mayor rütbəsini daşımış, Peterburqda dünyasını dəyişmişdir (1919).

TALIŞXANOV Rəfael Əsgər oğlu (d. 1942, Lənkəran rayonu, Boladı kəndi) - hərbi mühəndis, Lənkəran kondensator zavodunun ilk direktoru (1979-1981).

Liman şəhər 1 saylı orta məktəbini bitirdikdən sonra ağac tədarükü emalı kombinatında xarrat-dülgər işləmişdir (1959-1961). İkiillik əmək fəaliyyətindən sonra Leningrad Ali Hərbi-Dəniz Mühəndislər Məktəbini (1967), Donetsk Metallurgiya İnstitutunu (1978) bitirmişdir. Uzaq Kamçatkada hərbi gəminin komandiri olmuşdur (1967-1972). Sonralar Azərbaycan EA Fizika İnstitutunda, Kosmik Tədqiqat

qatlar Elmi-İstehsalat Birliyində (1976-1979) məsul vəzifələrdə, o cümlədən SSRİ Müdafiə Nazirliyinin Bakıdakı nümayəndəliyin rəhbəri işləyərək, elmi-tədqiqat və təcrübi-konstruktor sahələrinə nəzarət etmişdir. Lənkəranda kondensator zavodunu təşkil etmiş və onun direktoru olmuşdur (1979-1981). Sonralar Azərbaycan Neft-Kimya Elmi İstehsalat Birliyində, Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin sərəncamında olan müxtəlif təşkilatlarda məsul vəzifələr daşımış (1981-1996), sonra isə Bakı Ali Hərbi Dənizçilik Akademiyasının tədris işləri üzrə rəis müavini vəzifəsində fəaliyyət göstərmişdir (1996-2005).

TALIŞİ Məhəmməd ibn Musa (?-?) - orta əsr Azərbaycan tarixçisi, filosofu, mütəfəkkir.

XV əsrin ikinci yarısında təkcə Azərbaycanda deyil, Şərq ölkələrində də yaxşı tanınmış, elm, incəsənət, ədəbiyyat və fəlsəfi fikir tarixində müəyyən rol oynamış şəxsiyyətlərdəndir. Gənc yaşlarından Lənkərandan Təbrizə getmiş, dövrünün tanınmış alimlərindən təhsil almışdır.

Ana dili ilə yanaşı, fars, ərəb dillərini də mükəmməl bilmiş, Şərq klassiklərinin, filosoflarının əsərlərinə bələd olmuşdur. Əsərləri içərisində "Şərhil-hikmətüleyin" ("İki hikmət izahı") kitabı geniş yayılmışdır. M. Tərbiyətin "Azərbaycan alimləri" kitabında bu əsərin Məhəmməd ibn Musa Talışiyə məxsus olduğu göstərilir və qeyd edilir ki, kitab Sultan Yaquba həsr olunmuşdur.

TALIŞİ Məhiyyədin ibn Zəkəriyyə (d. 1550, Lənkəran, Dırıq mahalı - 1629, Lerik, Bobogil) - Azərbaycan filosofu, məntiqçi-alim.

Yaxın Şərqin filosof-alimi Nizaməddin Əmir Şəhsəvar Gilani Kəsgərinin (1480-1578) müridi olmuşdur. Fars, ərəb, talış, gilək dillərini mükəmməl bilmişdir. Ərəb dilində əsərləri olmuşdur.

Tədqiqatçı G.Məmmədzadə yazır ki, Məhiyyəddin Talışinin respublika Əlyazmaları Fondunda (*RƏF, B. – 6284/30072 şifrəsi altında*) "Meshaciət - talibin" (Tələbələrin proqramı – 1588), B. – 5892/29458 şifrəsi altında "Təhrirül-tənbih" (Redaktə edənə oyandıran kitab) və B –

3560/22550 şifrəsi altında "Şərhi İsaquci" adlı əsərləri saxlanılır. Əlyazması katib Seyid Əhməd ibn xan Əhməd tərəfindən hicri 1008-ci (miladi 1629) ildə köçürülmüşdür.

Məzarı Bobogil qəbiristanındadır.

TALIŞİNSKİ Abbas Mehdi oğlu (d. 15.11.1924, Lənkəran şəhəri - 25.10.2005, Bakı) - həkim - otorinolarinqoloq, tibb elmləri doktoru (1964), professor (1989).

Lənkəran şəhər 4 saylı orta məktəbini (1939) bitirdikdən sonra N. Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutuna daxil olmuş, oranı 1944-cü ildə bitirmişdir.

Bu, elə dövr idi ki, sovet qoşunları böyük cəbhə boyu hücumə keçmişdilər. Gənc həkim A.Talışinski Sovet Ordusu sıralarına səfərbər edilmiş, hərbi səhra hospitalında baş həkim işləmiş, 1946-cı ildə Reyxstaqın önündə keçirilmiş qalib qoşunların tarixi paradında iştirak etmişdir.

1947-ci ildə ordu sıralarından tərxis olunduqdan sonra Bakıya qayıdaraq ixtisası üzrə işləmişdir. 1950-ci ildə isə müsabiqə yolu ilə Moskva ikinci Tibb İnstitutunda qulaq, burun-boğaz xəstəlikləri üzrə ordenatura keçmiş, 1953-cü ildə həmin ali məktəbdə aspiranturaya daxil olmuşdur. 1954-cü ildə namizədlik dissertasiyası müdafiə edərək, qulaq, burun-boğaz cərrahiyyə əməliyyatında ağrısızlaşdırmanın elmi şərhini vermişdir.

1955-ci ildən ömrünün axırınadək akademik İ. R. Pavlov adına Ryazan Tibb Universitetində işləmişdir. 1964-cü ildən qulaq, burun-boğaz xəstəlikləri kafedrasının müdiri, 1989-cu ildən Semaşko adına Ryazan uşaq xəstəxanasının şöbə müdiri olmuşdur.

Qulaq, burun-boğaz xəstəliklərinin diaqnostikası, müalicəsi və ağrısızlaşdırma metodları sahəsində elmi kəşflərindən dünyanın bir çox ölkələrində müvəffəqiyyətlə istifadə olunur. Qulaq, burun-boğaz xəstəlikləri cərrahiyyəsində endotroksal və insufflyasiyon narkoz müalicə üsulu ilk dəfə rəhbərliyi ilə Ryazan klinikasında tətbiq edilmişdir.

Rəhbərliyi ilə 1 doktorluq, 8 namizədlik dissertasiyası müdafiə olunmuşdur.

87 elmi məqalənin, 4 ixtiranın, 2 monoqrafiyanın müəllifidir.

4 orden, 12 medalla təltif edilmişdir.

Bakıda dəfn olunmuşdur.

TALIŞİNSKİ Əbülfət (Ağaxan) Rzaxan oğlu
(d.19.09.1885, Lənkəran şəhəri - 21.12.1949,

Bakı şəhəri) - həkim, travmatoloq-ortoped, Azərbaycan səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri, tibb elmləri doktoru (1936), professor (1939).

Həyatını cərrahiyyənin ən çətin sahəsinə - insanların dayaq-hərəkət aparatında anadangəlmə və sonradan qazanımlı eybəcərliklərin və zədələnmələrin müalicəsinə, fiziki çatışmazlıqların bərpasına həsr etmişdir.

Lənkəran şəhər birdərəcəli məktəbini bitirdikdən sonra təhsilini Bakıda gimnaziyada davam etdirmişdir (1899-1909). Kiyev Dövlət Universitetinin tibb fakültəsini bitirmiş (1915), birinci dünya müharibəsi zamanı Cənub-Qərb Cəbhəsi Qırmızı Xaç Cəmiyyəti Kaufman hospitalında və Xarkov hərbi hospitalında həkim-cərrah işləmişdir. 1917-ci ildə Bakıya qayıtmış, Qara şəhər xəstəxanasında cərrahiyyə şöbəsinin həkimi olmuşdur. 1918-ci ildə Lənkəran şəhərində cərrahi xəstəxana təşkil etmiş və 1920-ci ilədək xəstəxananın müdiri işləmişdir. 1920-ci ildə Bakıya köçmüş, Azərbaycan Dövlət Universitetinin tibb fakültəsində dərs demiş və professor Finkelşteynin rəhbərlik etdiyi hospitalda çalışmışdır. 1928-ci ildə Sankt-Peterburqda dövrünün tanınmış ortoped-travmatoloq V. Vredinin klinikasında ortopediya-travmatologiya sahəsində təcrübə keçmiş, 1931-ci ildə Bakıya ortoped-travmatoloq mütəxəssisi kimi qayıtmışdır.

1937-ci ildə respublika Səhiyyə Nazirliyində travmatologiya və ortopediya üzrə elm və təcrübə mərkəzinə rəhbərlik etmiş, Azərbaycan Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun professoru və travmatologiya-ortopediya kafedrasının

müdiri (1939-1941), ÜİHİMŞ-nin Bakı və onun rayonlarındakı hospitalların baş cərrahı olmuşdur (1941-1945).

1936-cı ildə N. Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun tələbələri üçün Azərbaycan dilində ilk dərslik - "Travmatologiya" kitabını çap etdirmişdir. Həmin il "Yalançı oynaqların və gec bitişən sınıqların müalicəsində sümük köçürülməsi kimi yeni cərrahi müdaxilə" mövzusunda respublikada ilk dəfə travmatologiya elmi sahəsində doktorluq dissertasiyası müdafiə etmişdir.

Azərbaycan SSR Ortopediya Cəmiyyətinin yaradıcısı və ilk sədridir. Azərbaycan Ortopediya və Bərpa Cərrahiyyəsi İnstitutu təşkil edildikdə travmatologiya-ortopediya və protezləşmə klinikasının müdiri təyin edilmişdir (1945-1949).

Cərrahların Ümumittifaq qurultaylarının (1928, 1931, 1935), ümumdünya qurultayının (1936) iştirakçısı olmuşdur.

Ədəbiyyat: E. Əhədov. Ömrə sevinc paylayanlar, B., 1998; B. Bağirov. İlk azərbaycanlı travmatoloq-ortoped alim, "Xalq qəzeti", 2000; M.Talışlı, Xatirəmdə yaşayanlar, B., 2010.

TALIŞİNSKİ Əzizağa Mehdi oğlu (d. 14. 01. 1942, Lənkəran şəhəri) - həkim, Amerika Otorinolarinologiyası, Baş və Boyun Cərrahiyyəsi Akademiyasının, Avropa Rinoloqlar və Ümumdünya Otorinolarinqoloqlar cəmiyyətlərinin (IFOS) üzvü, Azərbaycan Otorinolarinqoloqlar cəmiyyətinin sədri, otorinolarinqologiya üzrə respublikanın baş mütəxəssisi (1986-2006), tibb elmləri doktoru (1986), professor (1987), Azərbaycan Respublikasının Əməkdar həkimi (2002).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini qızıl medalla (1961), N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu fərqlənmə ilə bitirmiş (1967), təhsilini İ.P.Pavlov adına Ryazan Tibb İnstitutunda otorinolarinqologiya üzrə klinik ordinatora və aspiranturada (1969-1972), Moskva qulaq, burun və boğaz Elmi-Tədqiqat İnstitutunun doktoranturasında (1982-1986) davam etdirmişdir.

Qulaq, burun-boğaz xəstəliklərinin müalicəsi sahəsində dünya şöhrətli mütəxəssislərdəndir. "Qulaq mənşəli sepsis və kəllədaxili ağrılaşmaların patogenezi, klinikası və müalicəsi" mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə etmişdir.

1973-cü ildən N. Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun qulaq, burun-boğaz kafedrasında işləyir. 1995-ci ildən kafedranın rəhbəridir. Ə. Qarayev adına 2 sayılı uşaq klinik xəstəxanası qulaq, burun və boğaz kafedrasının dosenti və professoru olmuşdur. Onun qulaq və burun mənşəli kəllədaxili ağrılaşmaların diaqnostikası və müalicəsi sahəsindəki elmi-tədqiqat işləri otorinolarinqologiya sahəsində yeni istiqamət hesab edilir. Uşaqlarda burun arakəsməsinin ayrılığı zamanı korreksiyaedici operasiyaların cərrahi üsullarını işləmişdir.

Moskva, Sankt-Peterburq, Tbilisi, Suzdal, Riqa, Daşkənd, Kişinyov, Yaroslavl, Ankara, İstanbul, Berlin, Tehran, Vaşinqton, İsveçrə, Yunanıstan, Koreya, Misir, Avstraliya, Fransa, İtaliya, Çikaqo, Brazilya və digər şəhər və ölkələrdə otorinolarinqologiya üzrə beynəlxalq və dünya konqreslərinin iştirakçısı olmuş, məruzələr etmişdir.

"Vestnik Otorinolarinqologii" və "Azərbaycan Tibb Jurnalı" redaksiya heyətinin üzvüdür. ABŞ Bioqrafiya İnstitutunun üzərində "XXI əsrin böyük zəkası" yazılmış qızıl medalı, Rusiya səhiyyəsi elmi-klinik otorinolarinqologiya Mərkəzinin "Qızıl Reflektor" nişanı (2006), respublikada tibb sahəsindəki xidmətlərinə görə "Tərəqqi" medalı ilə təltif olunmuşdur (2010).

Rəhbərliyi ilə 6 elmlər namizədi hazırlanmışdır. 150-dən artıq elmi məqalənin, 1 monoqrafiyanın, 6 elmi ixtiranın və 6 tədris vəsaitinin müəllifidir.

Tərcümeyi-halı "Azərbaycanın 100 görkəmli alimi" və Amerika Bioqrafiya İnstitutunun 2006-2007-ci illərin redaksiyası ilə çıxan "XXI əsrin Böyük zəkaları" kitablarında dərc olunmuşdur.

TALIŞİNSKİ Həsənağa Mehdi oğlu (d. 01.03.1935, Lənkəran şəhəri - 24.07.1992, Bakı) - biolog, biologiya elmləri doktoru (1983), professor (1986).

Lənkəran şəhər 3 sayılı orta məktəbini (1954), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun biologiya və coğrafiya fakültəsini (1959), Azərbaycan EA Genetika və Seleksiya İnstitutunun aspiranturasını (1964) bitirmişdir. Respublika EA Genetika və Seleksiya İnstitutunda biokimyəvi genetik laboratoriyasının baş elmi işçisi olmuşdur.

Respublikada ipəkçiliyin və meyvəçiliyin inkişafında mühüm xidmətləri vardır. Rəhbərliyi ilə "Zakir-tut" sortu Zaqatala-Balakən bölgəsində ipəkçilik sahəsi üçün rayonlaşdırılmışdır (1979). Abşeronda yetişən tut bitkilərinin meyvə və yarpaqlarındakı bəzi vitaminlərin və oskarbin turşusunun toplanma dinamikasının öyrənilməsi adı ilə bağlıdır.

Polioploid formalı tut bitkisinin biokimyəvi tərkibinin dəyişilməsində qanunauyğunluqlar mövzusunda 70-dən çox elmi məqalənin müəllifidir. Rusiya, Fransa, Çexiya, Gürcüstan və digər ölkələrdə çap olunmuşdur.

Rəhbərliyi ilə 7 elmlər namizədi hazırlanmışdır.

TALIŞİNSKİ Xəlilbəy Mirəlixan oğlu (d. 1859, Tiflis şəhəri - 16.07.1920, Bakı) - hərbi xadim, çar ordusunun general-mayoru (1918), ADR ordusunun yaradıcılarından biri, Qatar - süvari polkunun komandiri.

Lənkəran xanı Mirmustafa xanın nəvəsidir.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yarandığı ilk günlərdən Azərbaycan hökuməti tərəfindən hərbi işə cəlb edilmiş, diviziya komandiri təyin edilmişdir. Bu dövrdə hərbi hissələrin təşkili kimi məsul iş ona tapşırılmışdır. Azərbaycan torpaqlarının ərəzi bütövlüyünün, respublikanın suverenliyinin qorunmasında iştirak etmişdir.

1918-ci ilin əvvəllərində Gəncədən Bakıya gələrkən Stepan Şaumyanın başçılıq etdiyi Bakı Xalq Komissarları Soveti və daşnak qüvvələri tərəfindən həbs edilmiş, lakin şəhər camaatının müdaxiləsindən sonra azad olunmuşdur. "General Xəlil bəy Bakıdakı real vəziyyəti və qüvvələri nəzərə almalı oldu. Çünki bu vaxt Bakıda

erməni milli daşnak qvardiyasının 7 min piyada və süvari, "Qızıl qvardiya" təşkil etmiş kommunistlərin 3500-ə qədər əsgəri və rus-slavyan tayfalarının silahlı dəstələri vardı. Buna görə də "Dikaya diviziya" Lənkərana çəkilməyi münasib hesab etdi. Lakin martın 29-da "qızıl qvardiyaçılar" dəstəsi və daşnak qüvvələri Bakı Soveti İcraiyyə Komitəsinin əmrinə əsasən Lənkərana yola düşməli olan "Dikaya diviziya"nın I tatar polkunu tərkisilah etməyə cəhd göstərdilər. Başlanmış atışma amansız döyüş üçün qılgımcı rolunu oynadı. Tatar polku ilə əsasən daşnak qoşunlarından ibarət olan Bakı Sovetinin birləşmiş qüvvələri arasında baş vermiş bu döyüşlərdə 20 mindən artıq adam iştirak etmişdir. Bakı Sovetinin döyüş qüvvələri döyüşlərin qurtarması ilə kifayətlənməyib, silahsız azərbaycanlıları öldürməyə başlamışdılar. Mart ayının 31-dən davam edən bu qırğında minlərlə azərbaycanlı öldürülmüş, şikəst edilmiş, ev-əşikdən didərgin salınmışdı" (*G. Məmmədzadə. Lənkəran mahalının sərkərdələri, B., 1996, səh. 45*).

Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra xalqımızın görkəmli xadimlərinə, ziyalılarına amansız divan tutulmuş, 266 hərbiçi, o cümlədən 12 general, 27 polkovnik, 6 podpolkovnik, 46 kapitan məhkəməsiz, istintaqsız Nargin adasında güllələnmişlər. General Xəlilbəy Talışinski də onların arasında olmuşdur.

TALIŞİNSKİ İsmayıl Mirbağır oğlu (d. 20.03.1903, Lənkəran şəhəri - 24.07.1959, Lənkəran şəhəri) - görkəmli kaman ustası.

Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin inkişafında mühüm xidmətləri vardır.

Teymur bəy Bayraməlibəyovun dördsinipli Lənkəran şəhər məktəbində (indiki tibb məktəbinin binası) təhsil alıb. Bakıda təhsilini davam etdirib. Lənkəran məktəblərində riyaziyyatdan dərs deyib. Şəhər 5 sayılı orta məktəbində işləyərkən Böyük Vətən müharibəsi başlanıb. 1941-1944-cü illərdə döyüşən ordu sıralarında olub.

İfaçılıq fəaliyyətinə 1920-ci ildən başlayıb.

Dördsinipli şəhər məktəbində oxuyarkən Müslüm Maqomayevin yanında skripka çalmağı öyrənib, sonra tar sənətinə yiyələnib. Həmçinin tütək, balaban, klarnet, qarmon, akkordeon, gitara və s. musiqi alətlərində çalardı.

Kaman ustası kimi şöhrət tapmışdı. Muğamların (segah, dügah, şur və s.), xalq mahnıları və təsniflərin mahir ifaçısı idi. Azərbaycanın əksər rayonlarında, o cümlədən Moskvada, Kazanda və digər yerlərdə çıxış etmişdir.

Əsərləri respublika radiosunun qızıl fondunda saxlanılır.

TALIŞİNSKİ Mirəsgər xan Mirhüseyn xan oğlu (d. 1860, Lənkəran şəhəri - 1920, İran) - hüquqşünas, ADR-in yaradıcılarından biri, Müsavat Partiyası Lənkəran şəhər təşkilatı sədrinin müavini (1918-1920).

Talış xanı Mirmustafa xanın nəvəsidir. Babasından irs kimi qalmış xanlıq titulunu daşımışdır.

İlk təhsilini İranın Nəmin mədrəsəsində, sonralar Təbrizdə almış, Sankt-Peterburq Universitetinin hüquq fakültəsini (1885) bitirmişdir. 1890-cı ildə Lənkərana qayıdaraq, dövlət qulluğunda işləmişdir. Sonralar Lənkəran şəhər idarəsinin ibtidai təhsil rəhbəri (1894-1898), Bakı quberniyası Lənkəran bölməsinin həbsxana rəisi (1909-1912, 1915) olmuşdur. 1901-ci ildə ona polkovnik rütbəsi verilmişdir.

İmperiyanın adlı müvəkkili idi. Qafqaz gömrükxana müfəttişliyinin Astara nahiyyəsinə və Rusiya Qırmızı Xaç Cəmiyyətinin Lənkəran şöbəsinə rəhbərlik (1917-1919) etmişdir.

Xalq arasında böyük hörmət və nüfuzu olmuşdur. I Dünya müharibəsində başsız qalmış əsgər ailələrinə, müharibədən şikəst qayıdanlara maddi və mənəvi yardım göstərmişdir. Lənkəran şəhərində fəaliyyət göstərən məktəbləri himayəyə götürmüş, ikisinipli şəhər məktəbinin fəxri müdiri olmuşdur.

Azərbaycan Demokratik Respublikasının yaradılmasında iştirak etmiş, ADR-in Lənkəranda səlahiyyətli nümayəndəsi olmuşdur. Müsavat Partiyası Lənkəran qəza təşkilatının yaradıl-

masında iştirak etmiş, onun rəhbərlərindən biri kimi fəaliyyət göstərmişdir. Rəzzaq Xansuvarovun məlumatına görə, ADR-in yaradıcısı Məmməd Əmin Rəsulzadə 1917-ci il martın 10-da Lənkəranda olarkən, Mirəsgər xanın qonağı kimi dörd gün onun malikanəsində qalmışdır.

ADR-in süqutundan sonra İrana keçərkən həyat yoldaşı Saray Bəyim xanım (Pitan xanım) sərhəd keçid məntəqəsində saxlanmış və var-dövləti əlindən alınmışdır. Buna ürəyi dözməyib, Nəmində vəfat etmişdir.

Mirəsgər xanın iki həyat yoldaşı olmuşdur. Birinci arvadı Lənkəranın Şağlaküçə kəndindən rəiyyət qızı idi. Həmin xanımdan Mircavad adında bir oğlu olmuşdur. Mircavaddan törənənlər "Cavadzadə" soyadını götürmüşlər.

İkinci xanımı Saray Bəyimdən yeddi övladı olmuşdur: Mirəsədulla, Mirisrafil, Mirmahmud, İsgəndər, Humaya Sultan xanım, Tuğra xanım və Kişvər xanım.

Tuğra xanım Mirəhməd xan Talışskinin həyat yoldaşı idi, 1912-ci ildə Tiflisdə keçirilən "Qafqaz gözəli" müsabiqəsində birinci yeri tutmuşdur. Lənkəranda "Xan evi" adı ilə tanınan qədim bina Mirəhməd xan tərəfindən Tuğra xanımın şərəfinə tikilmişdir.

TALIŞİNSKİ Miribrahimxan Mirismayıl xan oğlu (d. 1824, Lənkəran şəhəri - 1896, Lənkəran şəhəri) - hərbi, çar ordusunun general-mayoru (1884).

Lənkəran xanı Mirmustafa xanın nəvəsidir. Xalq arasında "Yaranal xan" və ya Yaranal Miri bəy adı ilə tanınmışdır. Unter zabıt rütbəsində xidmətə başlamış, sonralar qorxmaz sərkərdə, istedadlı hərbi kimi şöhrət qazanmışdır. Azərbaycanlılardan ibarət atlı süvarilərinin polk komandiri olmuşdur. 1873-cü ildə polkovnik rütbəsində Tiflisdə Qafqaz Hərbi Dairəsinin topoqrafiya şöbəsində xidmət göstərmiş, 1885-ci ildə general-mayor rütbəsində istefaya çıxaraq, Lənkərana qayıtmışdır.

Hərbi xidmətlərinə görə, birinci və ikinci dərəcəli Müqəddəs Georgi ordenləri ilə təltif olunmuş və üstündə "İgidliyə görə" sözləri həkk edilmiş qızıl qılıncla mükafatlandırılmışdır.

Rus, türk, fars, ərəb, talış dillərini mükəmməl

bilirmiş, elmi və bədii yaradıcılıqla da məşğul olmuşdur.

Tanınmış rus şərqşünası akademik B. A. Dornun (1805-1881) sifarişi və köməkliyi ilə ilk dəfə olaraq "Rusca-talışca lüğət" (Russkoye - Talışskiy slovar) tərtib etmişdir.

İstefaya çıxandan sonra Lənkərandakı təsərrüfat sahəsinə rəhbərlik etmiş və çəltikçilikdə yüksək məhsuldarlığa nail olmuşdur. 1887-ci ildə Xarkovda kənd təsərrüfatı sərgisinə 9 növ çəltik nümayiş etdirmişdir. Yüksək keyfiyyətli çəltik növünə görə sərginin üçüncü mükafatına layiq görülmüş və bürünc medalla təltif edilmişdir.

Şəhərin Böyük bazar məscidində özünün tikdirdiyi "Yaranal xan" təkyəsində dəfn olunmuşdur.

TALIŞİNSKİ Mirmustafa axund Mirəli xan oğlu (d.1873, Lənkəran şəhəri - 1932, Lənkəran şəhəri) - Lənkəranın ilk qazilərindən biri.

Talış xanı Mirmustafa xanın nəticəsidir. Əvvəl ev təhsili, sonralar Tehranda "Mədrəşahi-qədim", Məşhəd və Nəcəf-ül-Əşrəf şəhərlərində dini təhsil almışdır.

XX əsrin 30-cu illərində Lənkəran qazisi olmuşdur. Qonşu rayonlarda yaşayanlar üçün də kəbin, nikah və notariat işləri onun tərəfindən aparılmışdır.

Hacı Mirmustafa axundun möhürü və imzası ilə təsdiqlənən sənədlər arxivdə saxlanır.

Rus, Azərbaycan, ərəb və fars dillərində yazıb oxumağı bilirmiş. Nəvəsi şair Mirhəşim Talışlının yazdığına görə, Mirmustafa axund ağ vəraqələrə dırnaq xətti ilə yazır və gül-çiçək şəkli çəkərmiş.

Cümə günlərində şəhərdəki Böyük bazar məscidində moizə edər, mədrəsədə şəriət qaydalarından - fiqhdən dərs deyərmiş.

1921-ci ildə Nəriman Nərimanovu qarşılayanlar arasında olmuş, gəlişi ilə əlaqədar Böyük bazar məscidində çıxış edərək, dövlət xadimini alqışlamışdır.

20-ci illərdə ermənilərin Qars şəhərində törətdikləri soyqırımla əlaqədar qaçqın və köçkünlərə ianə toplanışında iştirak etmişdir.

TALIŞİNSKİ Soltanxan Lütfulla oğlu (d. 1902, Lənkəran şəhəri - 1960, Lənkəran şəhəri) - aqronom, istehsalat qabaqcılı.

General Əbülfətxan Talışinskinin nəvəsidir.

Gürcüstanda Subtropik Bitkilər İnstitutunu bitirmiş, əmək fəaliyyətinə Lənkərandə çayçılıq üzrə sahə aqronomu işləməklə başlamışdır.

Azərbaycanda çayçılığın inkişafında mühüm xidmətləri vardır. Lənkərandə çayçılıq təsərrüfatlarının ilk yaradıcılarından olmuşdur. Zaqatala, Balakən və Qax rayonlarında çayçılıq sahəsinin inkişafı onun adı ilə bağlıdır. Əmək fəaliyyətini 1934-cü ildə Qaxda davam etdirmiş, rayonun Əmbərçay kəndində 16 hektar sahədə sınaqdan keçirdiyi çay kolları yaxşı inkişaf etdiyindən sonralar rayonda bu sahəyə diqqət artmışdır.

Qoridə istirahətdə olan İ.V. Stalinlə görüşmüş, çayçılığın və sitrusçuluğun inkişafı ilə bağlı söhbət etmişlər.

1940-1950-ci illərdə Qax rayon torpaq şöbəsinin müdiri işləmişdir. Sonralar rayon yaşıllaşdırma idarəsinin müdiri olmuşdur. Kənd təsərrüfatının inkişafında xidmətlərinə görə Lenin ordeni ilə təltif edilmişdir.

Məzarı Lənkəran şəhərinin Kiçik bazar qəbiristanındadır.

TALIŞİNSKAYA Böyükxanım Mirmustafaxan qızı (d. 1783, Lənkəran şəhəri - 1835, Peterburq) - Talış xanı Mirmustafa xanın qızı.

İlk gənclik dövrü Lənkərandə keçmiş, 1826-cı ildə qərriblikdə yaşamışdır.

Gözəl ev tərbiyəsi və təhsili almış, ana dilindən başqa rus, ərəb, fars, fransız, türk və talış dillərində sərbəst yazıb oxuya bilirmiş.

Talış xanı olan atası Mirmustafa xan 1814-cü ildə vəfat etdikdən sonra yerinə xanın böyük oğlu Mir Həsən xan keçmişdi. Mir Həsən xan Rusiya dövlətindən narazı idi, onun işlərinə qarışan Lənkəran qalasının komendantı İlinski ilə mübarizə aparırdı. XIX əsr tarixçisi Mir Həsən xanın vəziri Mirzə Əhməd "Əxbarnamə"

əsərində yazır: "Mayor İlinski beş yüz atlı kazak və rus tərəfdarları ilə Ərkivanda Mir Həsən xanın zövcəsini... və Sadıq xanın qızının mənzilində olan Mir Həsən xanın bacısını Səkinə xanım ilə birlikdə tuturlar". Teymur bəy Bayraməlibəyov "Talış xanlığının tarixi" əsərində yazmışdır ki, mayor İlinski Mir Həsən xanın Böyükxanım adlı bacısını da əsir edərək oğurlayıb Sara (Sarı) adasına aparmışdı. Bacılarının oğurlanması onu pərt etmişdir (*D - 687.28597. Talış xanlığının tarixi, səh. 34-35*).

Peterburqda Böyükxanımın günləri çox da xoş keçmir, qərriblik həyatı onu sıxır. Bir yandan da sərxoşluqla həyat keçirən əri İlinskinin miskin həyatı onu bezdirir. Peterburqda gimnaziya fars və türk dillərindən dərs deyən Böyükxanımın ən yadda qalan anları mütaliə etdiyi günlər olmuşdur. Heç bir övladı olmayan bu qadın bütün məhəbbətini doğma yurduna dair kitablara salmışdı. Vətən ətrini onlardan alırdı. Savadlı və mütərəqqi bir şəxs kimi aristokratlar arasında böyük hörmət qazanmışdı.

Vətəndə ölmək ona qismət olmadı. Sənəsi üstündə müqəddəs "Quran" kitabını tapmışdılar. "Quran"ın 36-cı "Yasin" surəsindən olan səhifələr açıq qalmışdı. Ölüm ayağında özü öz duasını oxumuş, sonra vəfat etmişdi.

Dəfninə çoxlu ziyalı toplaşmışdı. Adlı-sanlı keşiş də çağırılmışdı. Lakin kilsə başçısı biləndə ki, Böyükxanım "Quran" oxuyurmuş, öləndə üstündən müsəlmanların müqəddəs kitabı tapılıb, keşiş deyir: "O, müsəlman kimi ölmüşdür. Ona görə də onu xristian qəbiristanlığında yox, müsəlman qəbiristanlığında dəfn etmək gərəkdir." Belə də edirlər. Onu müsəlman kimi tatar qəbiristanlığında dəfn edirlər. Böyükxanımın sənəsi üstündə olan "Quran"ın arasından onun vəsiyyətnaməsini tapmışlar. Bu vəsiyyətnamə Böyükxanımın qohumlarından olan general Miribrahim xana çatıb. Məlum olur ki, Böyükxanım ona məxsus olan iki milyon manat pulunu Lənkərandə yaşayan əlsiz-ayaqsızlara, kimsəsizlərə, şikəstlərə verilməsini vəsiyyəət edibmiş. Çar hökuməti bu vəsiyyəətə əməl etmiş, pulu Talışa çatdırmışdır" (*G. Məmməd zadə. Bir faciənin tarixi, "Lənkəran" qəzeti, 22. 01. 1991*).

TALIŞİNSKAYA Cahən Rza qızı (d. 09.02.-1909, Lənkərn şəhəri - 01.03.1967, Bakı) - müğənni, respublikanın Əməkdar artisti (1940).

Azərbaycan xalq mahnıları və muğamlarının mahir ifaçısıdır. İfaçılıq fəaliyyətinə 1920-ci ildə başlamış, Cəbbar Qaryağdıoğlu, Seyid Şuşinski kimi məşhur xanəndələrin yaradıcılığından bəhrələnmişdir. "1933-1936-cı illərdə "Şərq musiqi ansamblı"nın tərkibində Moskva, Leningrad, Kiyev şəhərlərində qastrol səfərlərində, 1939-cu ildə estrada artistlərinin Moskvada keçirilmiş birinci Ümumittifaq müsabiqəsinin laureatı olmuşdur.

Azərbaycan (1934-1942) və Özbəkistan (1942-1944) Dövlət filarmoniyalarının solisti kimi fəaliyyət göstərmişdir. Sonralar Tbilisidə Azərbaycan Teatrında (1944-1946) və Azərbaycan Musiqili Komediya Teatrında (1947-1949) çalışmışdır. Tbilisidə Leyli ("Leyli və Məcnun"), Telli ("Arşın mal alan"), Əsli ("Əsli və Kərəm"), Şahsənəm ("Aşiq Qərib") və s. rollarda oynamışdır.

"Arşın mal alan", "O olmasın, bu olsun" "Gözün aydın", "Durna" operettalarında oynadığı Telli, Sənəm, Nargilə, Lalə obrazları musiqivokal mədəniyyətimizin tarxində xüsusi yer tutur.

Qatar", "Şahnaz", "Segah", "Bayatı-Şiraz" muğamları, həmçinin "Qarabağ şikəstəsi" radio-nun qızıl fonduna daxil edilmişdir. "Qubanın ağ alması", "Uca dağlar", "Dəli ceyran" kimi xalq mahnıları ilk dəfə ifasında lentə yazılmışdır.

TALIŞİNSKAYA Minaxanın İbrahim ağa qızı (d.1853, Qazax rayonu - 1914, Tiflis) - Azərbaycanın ilk maarifpərvər qadınlarından biri.

Tiflisdə hərbi xidmətdə olmuş lənkəranlı Mirhəsən Mirəli oğlu Talışinskinin ömür yoldaşdır. Zadəgan ailəsində böyümüş, Azərbaycan və rus dillərində təhsil almışdır. Qafqaz Müsəlman

Qadınları Xeyriyyə Cəmiyyətinin ilk yaradıcılarından biri və xəzinədarı olmuşdur. Cəlil Məmmədquluzadənin ömür yoldaşı Həmidə xanımın yaxın rəfiqələrindən idi. Həmidə xanım yazırdı: "Cəmiyyətimizin xəzinədarı şəhərin savadlı müsəlman qadınlardan Minaxanın Talışinskaya-dır. Cəmiyyətin yığıncaqlarını biz onun salonunda keçirirdik. Lotereya vasitəsilə ianə toplamaq kimi çətin bir iş ancaq Minaxanın, mən, kişilər cəmiyyətindən isə mərhum İbrahimağa Vəkilov və onun köməkçisi girişərdi " (*Həmidə Məmmədquluzadə. Mirzə Cəlil haqqında xatirələr*, B., 1981, səh. 31-32).

"Molla Nəsrəddin" jurnalı Minaxanın vəfatı ilə əlaqədar şəklini və "Təəssüf" adlı nekroloq vermişdir ("*Molla Nəsrəddin*", 29 yanvar 1914, № 3).

TALIŞLAR - Azərbaycanın cənub-şərqində, həmçinin İranın şimalında yaşayan xalq.

"Yığcam halda respublikanın cənub bölgəsində - Astara, Lənkəran, Masallı və Lerik rayonlarında yaşayırlar. Dini mənsubiyyətlərinə görə müsəlmandırlar. Onların etnogeozində Atropatenada yaşamış kadusi tayfaları mühüm rol oynamışdır.

Bu barədə Strabonun "Coğrafiya"sında da bəhs olunur. Ənənəvi məşğuliyyətləri əkinçilik və maldarlıqdır (*Azərbaycan Milli Ensiklopediyası*, B., 2007, səh. 106).

Dilləri talış dilidir. Mədəniyyət və məişətlərinə görə azərbaycanlılardan fərqlənir.

D. A. Kistenov 1887-ci ildə yazmışdır: "Talışlar əməksevər və zəhmətkeş xalqdır. Onlar təmiz yaşayır, səliqəli geyinir, yaxşı dolanırlar. Ailədə bir-birinə həddindən artıq mehribandırlar. Patriarxal adət-ənənələri ilə yaşamırlar. Buna görə də ailənin hər bir üzvü daha çox sərbəst və azaddır, o cümlədən qadınlar da".

Əkinçiliyi, mal-qara, arı saxlamağı talışlar özlərinə peşə etmişlər. Dululuşluq, toxuculuq bu xalqın ən sevimli sənəti olmuşdur. Talış qadınları ömür boyu çadrasız gəzməşlər.

"Galışlar giləklər və talışlarla birlikdə Xəzər dənizinin cənub sahillərinin qədim əhalisi hesab edilir" (*ASE, VI cild*, B., 1982, səh. 55).

Talışın özünəməxsus folkloru var. Qədim

Talış nəğmələri "Avesta"-nın qatları ilə səsləşir.

Musarza Mirzəyev "Talış etnotoponimində dair" məqaləsində yazır: "Talış" sözünün mənası barəsində müxtəlif mülahizələr söylənilir. Ə. Kəsrəvi qeyd edir ki, "Talış" adı qədim fars dilində "Tayalis" sözündən əmələ gəlmişdir. Müəllif "Qamus" kitabına əsaslanaraq qeyd edir ki, Talış qədimdə "Talis" adlandırmışlar. Talış dilində "s" səsi "ş" ilə əvəz edildiyi üçün "Talis" sözü "Talış olmuşdur... S. Kazımbəyogluna görə, "Tayalis" sözü "Taylasan sahibləri" deməkdir. "Taylasan" sözünün mənası başa və çiynə salınan geyim qismidir, çünki bu yerlərdə arası kəsilməyən doqquz ay yağış yağır, buna görə bu yerin sahibləri ilin çox vaxtını başlarına başlıq salıb gəzməşlər və bu adət indi də xalq arasında vardır...

A. Zavadski qeyd edir ki, "toloş" coğrafi anlayış olub, "tol" sözündən yaranmış, mənası "hamar yerdə yaşayanlar" deməkdir... Talışın dağda yaşayan əhalisi göstərdiyimiz mülahizəyə müvafiq olaraq qolış, qoloş və ya qoluş adlandırılıb. "Qo" talış dilində mal-qara deməkdir. Dağ talışları - qolışlar kadusilərin dağda yaşayan hissəsi olub, əsasən heyvandar və gözəl ağac çəkən (taxta-şalban hazırlayan) kimi ad qazanmışlar.

Ə. Kəsrəvi talışla gəlişi (qolışı) müxtəlif coğrafi şəraitdə yaşayan eyni xalq hesab etmişdir. O yazır ki, gəlişin kökü kadusi olmuş, bu ərazidə yaşayanların dillərində olan ləhcələrin fərqi ilə əlaqədar bir mənşəli tayfanın bir dəstəsi talış, ikinci bir dəstəsi isə gəliş adlanmışdır. Azərbaycan türkcəsində və digər xalqların dillərində "tolışlar" talış, "qolışlar" isə gəliş (qalış, haleş) adlandırılıblar" (*M. Mirzəyev. Talış toponimlərinin qısa izahlı lüğəti, B., 1993, səh. 6-12*).

Respublikamızın Ağdam, Quba, İsmayılı, Sabirabad, Şamaxı, Şəmkir, Ağdərə rayonlarında Talış adlı kəndlər, Hacıqabulda Kiçik Talış qəsəbəsi, Gürcüstan Respublikasının Aslinadze rayonunda Toloş kəndi, İran İslam Respublikasında Talışnuri, Talışmikayılılar toponimləri vardır. Bunlar XVI əsrdə Səfəvi qızılbaşlarının tərkibində olan talışların göstərilən yerlərdə məskunlaşması ilə bağlıdır.

Akademik N. Y. Marr qeyd edir ki, Talış adı Qafqaz coğrafi adları içərisində ən geniş yayılmış bir addır. Müəllif özünün "Talışlar" kitabında bu toponimin yayıldığı ərazilər və onların əhalisinin sayı barəsində də maraqlı məlumatlar verir.

Arxeoloq Əsədulla Cəfərovun 1985-ci ildə Lerik rayonunun Buzeyir kəndi yaxınlığında qədim insan məskəni aşkar etmiş və onun tarixini 60-80 min il əvvələ aid etmişdir.

Ədəbiyyat: S. Kazımbəyoglu. Səidiyyə, B., 2005; M. Vəlili (Baharlı). Azərbaycan, B., 1993; İ. Əliyev. Midiya tarixi, B., 1960; N. Vəlixanlı. IX-XII əsr ərəb coğrafiyaşünas səyyahları Azərbaycan haqqında, B., 1974; N. Y. Marr. Talışlar, SP 6-1922; Q. Qeybullayev. Toponomiya Azerbaydjana, B., 1985; İ. Həmidov. Ərəb qaynaqlarında talışlar haqqında məlumatlara dair, "Tolışi sədə" qəzeti, 08. 09. 1992; M. Mirzəyev. Talış toponimlərinin qısa izahlı lüğəti, B., 1993; Tolışi dünyo (tərtib edənləri E. Əhədov, A. Babayev), B., 1995; Q. Cavadov. Talışlar, B., 2004.

TALIŞLI - Lənkəranda kənd. Rayon mərkəzindən 9 km aralıda, şəhərin qərbində, Lənkəran ovalığında, Haftoni qəsəbə icra nümayəndəliyində yerləşir.

Şimaldan Haftoni qəsəbəsi, cənubdan, şərqdən və qərbdən dövlət meşə zolaqları və pay torpaq sahələri ilə həmsərhəddir.

Ərazisi 82 hektardır. Əhalisi 677 nəfərdir, 345 nəfəri qadındır. 155 ailə təsərrüfatı var (2017).

Kənddən Ləkər çayı axır.

Əhali çayçılıq, sitrusçuluq və heyvandarlıqla məşğuldur.

Ayrıca məhəllə olmuş, əhalinin sayı artdıqdan sonra - 1970-ci ildə kənd statusunu almışdır. 1970-1981-ci illərdə Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsinin birinci katibi işləmiş Sosialist Əməyi Qəhrəmanı İsa Məmmədovun məlumatına görə, talış adını yaşatmaq üçün kəndə "Talışlı" adını verdik.

TALIŞLI Asəf Pərviz oğlu (d. 21.03.1912, Lənkəran şəhəri - 25.09.1995, Bakı) - pedaqoq, Lənkəran məktəbinin təşkilatçılarından biri, qabaqcıl maarif xadimi.

Bakı Pedaqoji Texnikumunu bitirdikdən sonra Bərdə və Xaçmaz rayonlarında sinif müəllimi işləmişdir (1931-1933). Sonralar Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun filologiya fakültəsini bitirmişdir (1938).

1939-cu ildən Lənkəran şəhər məktəblərində ədəbiyyatdan dərs demişdir. Təqaüdə çıxanadək şəhər 3 saylı orta məktəbində işləmişdir.

İş təcrübəsi yayılmışdır.

Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni və medallarla təltif edilmişdir.

TALIŞLI Əmir Həmzə xan (d. ?-?) - XVI əsrin sonu, XVII əsrin əvvəllərində Gilan, Lənkəran və Astara hakimi.

Əmir Həmzə xan mərkəzi hakimiyyətə tabe olmamış, müstəqil siyasət yürütmüşdür. Əlvənd Sultanın Lənkərana hakim təyin edilməsinə etiraz əlaməti olaraq I Şah Abbasla döyüşür. Lakin məğlub olaraq Astaranın Şindan qalasına çəkilir. Professor Seyidağa Onillahinin yazdığına görə, qala 9 ay mühasirədə qalmışdır.

"Birinci Şah Abbas Qum hakimi Hüseyn xanı xeyli qoşunla Şindan qalasına göndərir. O, 1592-ci ilin noyabr ayında Şindan qalasına çatır. Əmir Həmzə xanda inam yaratmaq üçün qala ətrafında olan Zülfüqar xan Qaramanlı camaatını qala ətrafından digər yerə köçürtdürür. Əmir Həmzə xan isə ailəsi ilə birlikdə qaladan çıxarılıb, İran Astarasından qərb tərəfə, iki kilometrliyində yerləşən Xüşqədəhnəyə gətirilib, oradan gəmiylə Şirvana yola salınır. Lakin Şamaxı səhrasında Məhəmmədbağır və Molla Fazil Əmir Həmzə xanın başını kəsir, Salyan yolu ilə Qızılağaca gedərək, kəsilmiş başı Fərhad xan vasitəsilə Mərvdə I Şah Abbasa təqdim edirlər" (*S. Onullahi. Şindan qalası, "Sovet Astarası" qəzeti, 3,5, 10 aprel 1990-cı il*).

TALIŞLI Əmir Musa oğlu (d. ?-?) - XVII əsrin birinci yarısında Lənkəran, Qızılağac və Astara hakimi.

Dövrünün tanınmış sərkərdə və diplomat-

larından olmuşdur. O, Lənkəran xanı Əmir Aqisi və Astara xanı Məhəmməd Hüseyni özünə tabe edərək Astaranı mərkəz seçmişdir. Rusiya, Türkiyə və İranla əlaqə yaratmışdır.

Nadir Şah Əfşar (1688-1747) Şirvana, Dağıstana yürüşlərində Əmir Musa xandan istifadə etmişdir. 1737-ci ildə Astara hakiminin sərəncamı ilə orduya 6 min kəndli səfərbərliyə alınmışdır. Tarixçi A. Kretasinin yazdığına görə, "Musa xan Talışlı 1736-cı ildə həm də Dərbəndin hakimi olmuşdur" (*İ. Petruşevski. XVI-XIX əsrin əvvəllərində Azərbaycanda və Ermənistanda feodal münasibətlərinin tarixinə dair очерklər, L., 1949, səh. 132*). Tədqiqatçı G. Məmmədzaadənin məlumatına görə, bu fakt "Təzkirətül-mülk" əsərində də təsdiq olunur.

TALIŞLI Mirhəşim Mirmurtuza oğlu (d. 21.03.1926, Lənkəran şəhəri) - müəllim, şair, tədqiqatçı, etnoqraf, folklorşünas, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (1996), respublikanın Əməkdar müəllimi (1978), filologiya elmləri namizədi (1997), dosent (2011), Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüddüsü (2006-cı ildən).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1943), Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu (1948), Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini (1964) bitirmiş, əmək fəaliyyətinə Lənkəran 3 saylı uşaq evində tərbiyəçi-müəllim işləməklə başlamışdır (1943-1946).

Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu bitirdikdən sonra əmək fəaliyyətini Cəlilabad rayonunun Ləkin kəndində davam etdirmişdir (1948-1949). Sonralar Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbində müəllim, yerli radio verilişləri redaksiyasında ədəbi işçi və diktor (1949-1950), Gərmətük qəsəbə (1953-1958), Liman şəhər 1 saylı (1964-1965), Lənkəran internat (1965-1967), Lənkəran şəhər 1 saylı orta (1967-1978) məktəblərində müəllim, şəhər maarif şöbəsində metodist (1978-1980), Azərbaycan Müəllimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun Lənkəran filialında kabinet müdiri (1980-1994), Lənkəran Dövlət

Universitetinin müəllimi (1994-2012), o cümlədən 1998-2008-ci illərdə universitetdə Azərbaycan dilçiliyi kafedrasının müdiri işləmişdir.

100-dən çox elmi məqalənin, 5 kitabın, 3 metodik vəsaitin müəllifidir. Lənkəran tarixinə, xüsusilə XIX əsr Lənkəran ədəbi mühitinə, şair Mirzə İsmayıl Qasirin həyatı və yaradıcılığına aid elmi araşdırmaları Azərbaycan tarixi və ədəbiyyatına daxil olmuşdur.

Klassiklərimizin, həmçinin əruz vəzninin mahir bilicisidir. Ana dili ilə yanaşı, rus, ingilis və fars dillərində orijinaldan tərcümələr etmişdir. "Müsafir" imzası ilə şeir və qəzəlləri vardır. Füzulişünasdır. Füzulinin əsərlərinin tədqiqinə aid elmi məqalələri nüfuzlu mətbuat orqanlarında çap olunmuşdur. Şeirlərinə mahnılar bəstələnmişdir.

Azərbaycan ədəbiyyatının inkişafında xidmətlərinə görə, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdünə layiq görülmüşdür (2006).

XIX əsr "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisini bərpa edərək onun sədri seçilmişdir (1990). Respublikanın ayrı-ayrı rayonlarında, o cümlədən Bakıda, Qubada, Gəncədə və digər yerlərdə fəaliyyət göstərən ədəbi məclislərinin fəxri üzvüdür. Klassik ədəbiyyatımızda mübahisə doğuran məsələlərə adətən Hacı Mirhaşım Talışlı yekun vurur.

Lənkəranın mədəni-kütləvi tədbirlərinin fəal iştirakçısıdır. Kitab, məhsul və mahnı bayramlarının hazırlanmasında iştirak etmişdir.

SSRİ Maarif əlaçısı, metodist müəllimdir.

Anadan olmasının 70, 75, 80 və 85 illik yubileyləri Lənkəranda və qonşu rayonlarda geniş qeyd edilmişdir.

Əsərləri: 125 yaşlı məktəb, B., 1983; Lənkəran (tarixi-etnoqrafik - B.Hüseynbalaoğlu ilə birlikdə); Dedim ki, sözüm qala, B., 1996; Əsərləri, I cild, B., 2007; Əsərləri, II cild, B., 2007; Əsərləri, B., III cild, 2008; Xatirəmdə yaşayanlar, B., 2010.

TALIŞLI Mirmurtuza Mirmustafa oğlu (d. 1894, Lənkəran şəhəri - 04.04.1951, Lənkəran şəhəri) - müəllim, "Lətaif" qəzetinin redaktoru.

Dövrünün tanınmış ziyalılarından olmuşdur.

İlk təhsilini ev məktəbində (1902-1907), sonralar Lənkəran mədrəsəsində (1908-1916) almışdır.

Ədəbiyyata, mətbuata maraq göstərmiş, Füzuli, Firdovsi və digər klassiklərin əsərlərini orijinaldan oxumuş, təhlilini vermişdir. Şeirlər yazmışdır. 1916-1917-ci illərdə Lənkəranda çıxan "Lətaif" ("Lətifələr") qəzetinin redaktoru olmuşdur (*bax* "Lətaif").

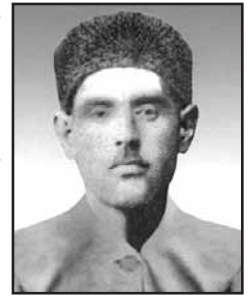
Sovet dövründə müəllim (1920-1936) işləmişdir. Rayonun bir sıra kəndlərində məktəblərin təşkilində, savadsızlığın ləğvində iştirak etmişdir. Xan nəslindən olduğuna görə, 37-ci illərdə sıxışdırılmış, ona geniş fəaliyyət göstərməyə imkan verilməmişdir. Ona görə də məktəblərdə əmək təlimi dərslərini aparmış (1936-1938), Böyük Vətən müharibəsindən sonra çoxistehsalı sənaye artelində çilingər və baş usta işləmişdir.

TALIŞLI Sarı xan Əmir Həmzə xan oğlu (d.? - ?) - XVII əsrdə Gilan, Lənkəran və Astara hakimi.

Əmir Həmzə xan hiylə yolu ilə öldürüldükdən sonra onun yerinə I Şah Abbasın fərmanı ilə oğlu Bayandur xan təyin edilmişdir. Bayandur xan 18 il sonra döyüşlərin birində həlak olmuş, yerinə kiçik qardaşı Sarı xan keçmişdir.

Alman səyyahı Adam Oleari 1638-ci ildə Sarı xanın qonağı olmuşdur. O yazır: "Sarı adlı xan ağıl sahibi və mehriban bir qoca idi. O, Şah Səfinin ona qarşı böyük hörmətindən istifadə edərək, Hind ölkəsinə səfir göndərilmək barədə göstəriş almışdı (*Puteşestvenniki ob Azerbaydjane*, B., 1961, I cild, səh. 281). "

"İran şahlığı hökmdarının hakimiyyətinə qarşı Gilanda və Talışda böyük kəndli üsyanları baş verdiyi zaman İran şahı tərəfindən Sarı xan Talışlı şah qoşunlarının baş komandanı (si-pəhsalar) təyin olunmuşdu. Bu üsyan zamanı Talış kəndləri böyük əzmkarlıqla "öz" xanlarına və şah hakimiyyətinə qarşı mübarizə aparırdılar " (*G. Məmmədzadə. Lənkəran mahalının sərkərdələri*, B., 1996, səh. 20).

İsgəndər bəy Münşinin (1560-1634) "Tarixi-ələmarayi-Abbasi", Əbdülfəttah Fuməninin (XVII əsr) "Tarixi-Gilan", Adam Olearinin (1599-1671) "Moskoviya və Moskoviyadan keçməklə İrana, oradan da geriye səyahətin təsviri", rus tarixçisi Y. Petruşevskinin (1898-1977) "Gilan üsyanı" əsərlərində Sarı xan haqqında məlumat verilir.

TALIŞLI Səyavuş Murtuza oğlu (d. 09.10.1939, Lənkəran şəhəri) - pedaqoq, fəlsəfə elmləri doktoru, professor (1992).

Lənkəran şəhər 4 saylı orta məktəbini (1956), Azərbaycan Dövlət Universitetinin mexanika-riyaziyyat fakültəsini (1965), SSRİ EA Fəlsəfə İnstitutu məntiq şöbəsinin aspiranturasını (1973) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Port-İliç (indiki Liman) şəhərində müəllim işləməklə başlamışdır (1965-1967). Azərbaycan EA Fəlsəfə və Hüquq İnstitutunda kiçik elmi işçi (1968-1970, 1974-1977), M. Əzizbəyov adına Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutunun fəlsəfə kafedrasında baş müəllim, dosent, professor vəzifələrində çalışmışdır (1978-1992).

SSRİ EA-nın Fəlsəfə İnstitutunda "Məntiqin cəbrinin qərarlaşmasının fəlsəfi və məntiqi - metodoloji şərtləri" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək fəlsəfə elmləri doktoru elmi adı almışdır (1991).

1993-cü ildən Bakı Ali Hərbi Dəniz Akademiyasının, 1997-ci ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin professorudur. LDU-da fəlsəfə və sosial-siyasi elmlər kafedrasının müdiri işləmişdir (1997-2006).

80-dən çox elmi məqalənin, 3 monoqrafiyanın, metodik tövsiyələrin, fəlsəfə və məntiq elmləri proqramlarının müəllifidir.

İran, Türkiyə, Almaniya, Rusiya və digər ölkələrdə keçirilən beynəlxalq konfranslarda məruzə ilə çıxış etmişdir.

Əsərləri: Müasir məntiq elminin problematikasına tarixi-məntiqi giriş, B., 1991; Məntiqin cəbrində tərs əməliyyatların problemi, M., 2004; Müasir məntiq elminə giriş, M., 2007.

TALIŞLI Zahirə Suldüz qızı (d. 15.08.1947, Lənkəran şəhəri) - həkim-pediatr, tibb elmləri namizədi (1987), dosent.

Lənkəran şəhər 1 saylı orta məktəbini (1965), N. Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun pediatriya fakültəsini (1970), Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Pediatriya İnstitutunun aspiranturasını (1986) bitirmişdir. SSRİ Tibb EA-nın Pediatriya İnstitutunda ordinatura keçmişdir (1970-1973).

Əmək fəaliyyətinə Azərbaycan Ana və Uşaqları Mühafizə İnstitutunda həkim işləməklə başlamışdır (1973). Sonralar Bakı şəhər 12 saylı birləşmiş uşaq xəstəxanasında həkim, şöbə müdiri (1973-1983) işləmişdir. 1983-cü ildən N. Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun uşaq xəstəlikləri kafedrasının dosenti, respublika Ana və Uşaqları Mühafizə İnstitutunun əməkdaşdır.

Erkən yaşlı uşaqlarda kəskin pnevmoniyalar zamanı eritrositlərin funksional vəziyyətinin dəyişməsinin kliniki-patogenetik əhəmiyyəti, körpə uşaqlarda pnevmoniyanın müalicəsinin yeni metodları mövzusunda 60-dan çox elmi məqalənin, metodik tövsiyələrin müəllifidir. Elmi məqalələri Türkiyə, Rusiya, Qazaxıstan, Yunanıstan və digər ölkələrdə çap olunmuşdur. Dünya türk dilli xalqlarının pediatrlarının konqreslərində məruzələrlə çıxış etmişdir.

Əsərləri: Uşaqlarda pnevmoniyaların müalicəsi, B., 1999; *İşləmə təcrübəsi və pediatrların işində*, B., 2000; *Əməkdaşlıq və əməkdaşlıq*, B., 2001.

TARA müəssisəsi - 1971-ci ildə rayon kənd təsərrüfatı şöbəsinin nəzdində yaradılmışdır. Tərəvəzin artması ilə əlaqədar taralara tələbat çoxalmış və ayrıca müəssisə kimi fəaliyyətə başlamışdır. Ələkbər Qurbanov, Əhməd Əhmədbəyli, Fərhad Bəşirov, Yaşar Quliyev (1989-2000) tərəf müəssisəsinin direktoru işləmişlər.

1970-1990-cı illərdə Lənkəranda il ərzində 15-20 milyon ədəd tərə tədarük edilmişdir.

MDB ölkələri ilə əlaqələr zəiflədikdən sonra

tara tədarükü dayandırılmış, 2006-cı ildə müasir tələblərə cavab verən yeni tara müəssisəsi istifadəyə verilmişdir.

TARİX-DİYARŞÜNASLIQ muzeyi, Mirzə Ağəli Əliyev adına - Əsası 1934-cü ildə tanınmış maarifpərvər, müəllim Mirzə Ağəli Əliyev tərəfindən qoyulmuşdur.

RSFSR Xalq Komissarları Sovetinin muzeylər şöbəindən Lənkərandaqı muzeyin yaradıcısı Mirzə Ağəli Əliyevin adına göndərilmiş məktubda yazılır: "Professor B. V. Miller vasitəsilə bizə məlum oldu ki, sizin muzey müəyyən eksponatlar əldə etmək üçün mərkəzi muzeylərlə əlaqə yaratmaq istəyir. Sizə hər cür kömək göstəriləcəkdir (27.09. 1934, Moskva)." Müxtəlif illərdə Xalq muzeyi, Ölkəşünaslıq muzeyi, Kənd təsərrüfatı muzeyi adı ilə fəaliyyət göstərmişdir. 1977-ci ildən M.A.Əliyev adına tarix-diyarşünaslıq muzeyi adlanır.

Muzey ibtidai-icma dövründən müasir dövrümüzdə qədər olan dövrü əhatə edir. Ən qədim, yeni, ən yeni və müasir dövrləri, təbiət və erkən orta əsrlər dövrünü əhatə edən 6 bölmədən ibarətdir. 6350-dən çox eksponatı vardır (2017).

Daşdan oyulmuş həvəngdəstə, sümükdən yonulmuş bıçaqlar, çapacıqlar, tuncdan düzəldilmiş iynə və s. eksponatlar ən qədim dövrü - neolit dövrünü əhatə edir.

1991-ci ildən Mirəhməd xanın sarayında

*LƏNKƏRAN. Tarix-diyarşünaslıq muzeyində
Ümummilli lider Heydər Əliyev muzeyin
Fəxri kitabına ürək sözlərini yazarkən*

yerləşir. Əvvəllər indiki Lənkəran Tibb Məktəbində, "Kapitalbankın" Lənkəran şöbəsinin ərazisində və Şəkil qalereyasında yerləşmişdir.

Müxtəlif illərdə Ramiz Hüseynov, Qulamhüseyn Hüseynov, Davud Əhmədov, Əməkdar mədəniyyət işçisi Huriyyət Ağayeva (1977-2007), Ülviyyə Əliyeva (2007-ci ildən) və başqaları muzeyin direktoru işləmişlər.

2015-ci il aprelin 11-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Lənkəran Tarix-Diyarşünaslıq Muzeyində aparılan yenicənqurma və bərpa işlərindən sonra yaradılan şəraitlə tanış olmuşdur.

TARİX VƏ MƏDƏNİYYƏT abidələrinin könüllü mühafizə cəmiyyəti Lənkəran şöbəsi - könüllü ictimai təşkilat.

1963-cü ildə yaradılmışdır. 1975-ci ilədək Azərbaycan SSR Mədəniyyət Abidələrinin Mühafizəsinə Könüllü Yardım Cəmiyyəti Lənkəran təşkilatı adı ilə fəaliyyət göstərmişdir.

Lənkəranda 210-dan çox tarix və mədəniyyət abidəsi, o cümlədən 21 arxeoloji abidə, 53 yerli əhəmiyyətli daşınmaz memarlıq abidələri və s. abidələr (inqilabi, tarixi, döyüş və əmək şöhrəti, memarlıq, arxeoloji) qeydə alınmışdır.

TAPUN - qamışdan düzəldilmiş çəpər. Qamış düzünə qoyulur, həsir kimi iki metr enliyində bərabər səviyyədə sıxıb hörürlər. Aralarında bir qədər dəlik qoyulur ki, külək çəpəri dağıtmasın.

XX əsrin 60-cı illərindədək Lənkəranda yaşıyş evlərinin ətrafına çəpər çəkilərkən qamışdan istifadə edilmişdir.

TATOVA - Lənkəranda, Osakücə ərazi vahidliyində kənd. Rayon mərkəzindən 16 km məsafədə, Lənkəran-Boradigah istiqamətində, Vilvan kəndinin şimal-qərbində yerləşir.

Cənubdan İstisu qəsəbəsi, qərbdən Osakücə, şərqdən Vilvan, şimaldan çay plantasiyaları ilə əhatə olunmuşdur.

Kəndin adı yaxınlıqdakı isti su bulaqları ilə əlaqədardır. Tatova (talışca "tat" isti, "ov" su deməkdir), "isti sulu yer" mənasını verir. Kəndi "Tatoba" adlandıranlar da var, tərcümədə "isti məhəllə" ("tat" isti, "oba" məhəllə) deməkdir.

Ərazisi 231,8 hektardır, 160 hektarı əkinə yararlıdır.

Əhalisi 1212 nəfərdir, 594 nəfəri qadındır, 271 ailə təsərrüfatı var (2017).

1981-ci ilədək Vilvan kənd XDS İcraiyyə Komitəsinin tərkibində olmuşdur. Osakücə kənd Soveti təşkil edildikdən sonra onun tərkibinə verilmişdir (1981).

Lənkəran inzibati ərazi bölgəsində rəsmən kənd olsa da, fəvqəli olaraq Osakücə kəndinin bir məhəlləsidir.

Əhali çayçılıq, sitrusçuluq, taxılçılıq və heyvandarlıqla məşğuldur.

Kənddə məktəb, klub, kitabxana, feldşer-mama məntəqəsi, ticarət, iaşə obyektləri vardır.

TATOVA məktəbi - 1981-ci ildə təşkil edilmişdir.

1985-ci ildən natamam, 1990-cı ildən orta məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

Xəzail Cavadov (1981-2007), Zahid Cəfərov (2007-ci ildən) məktəb direktoru işləmişlər.

Məktəbdə 141 şagird oxuyur, 24 müəllim dərs deyir (2017).

TEATR XADİMLƏRİ İttifaqı Lənkəran şöbəsi - bölgədə fəaliyyət göstərən teatr işçilərinin ictimai yaradıcılıq təşkilatı. 1992-ci ildə yaradılmışdır. Əsas vəzifəsi Lənkəran bölgəsində teatr sənətini daha da inkişaf etdirmək, teatrımızın nailiyyətlərini nümayiş etdirməkdir. Cəmiyyət Lənkəran Dövlət Dram Teatrının binasında yerləşir. Rəhbəri respublikanın Əməkdar incəsənət xadimi Baba Rzayev olmuşdur (1992-2004).

TELEKOMMUNİKASIYA - telefon rabitəsi, nitq informasiyasının məsafəyə ötürülməsi. Elektrik rabitəsinin bir növü olan telefon rabitəsi adamlar arasında istənilən məsafədə şifahi danışmaq aparmağa imkan verir.

Telefon aparatı 1876-cı ildə A.Q.Bell tərəfindən ixtira edilmiş, ilk telefon stansiyası 1878-ci ildə ABŞ-da yaradılmışdır. Rusiyada ilk şəhər telefon stansiyası 1882-ci ildə Peterburq, Moskva, Odessa və Riqada fəaliyyət göstərmişdir. İlk Avtomat-Telefon Stansiyası (ATS) 1896-cı ildə ABŞ-ın Oqasta ştatında işə düşmüşdür.

Azərbaycanda ilk ATS təqribən XIX əsrin 80-ci illərin əvvəllərində meydana gəlmişdir. 1911-ci ildə Bakı-Tiflis telefon rabitəsi xətti işə düşmüşdür.

Lənkərandə telefon xəttinin çəkilişi 1919-1920-ci illərə təsadüf edir. 1941-ci ilədək Lənkərandə 100 nömrəlik, Liman şəhərində 10 nömrəlik telefon kommutatoru fəaliyyət göstərmişdir. 1947-ci ildə telefon nömrələrinin sayı 200-ə çatdırılmışdır. Bu dövrdə rayonun bütün kənd sovetlərində, kolxoz, sovxoz idarələrində telefon rabitəsi qurulmuşdu. 1963-cü ildə telefon rabitəsi müxtəlif sistemli ATS-lərin köməyi ilə avtomatlaşdırılmışdır.

Lənkərandə tutumu 3000 nömrə olan "Dekada-Addım" tipli ilk ATS 1968-ci ildə istifadəyə verilmişdir. Lənkəran 1973-cü ildən keçmiş SSRİ məkanında yaradılmış vahid avtomatlaşdırılmış rabitə sisteminə (VARS) qoşulmuşdur. Nəticədə şəhərlərarası telefon rabitəsi kanallarının uzunluğu daha da artmışdır. XX əsrin 70-80-ci illərində kənd yerlərində 27 yerdə yeni ATS tikilmişdir. Bu dövrdə rayonun ucqar dağ kəndləri də daxil olmaqla 60 kanalla keçmiş SSRİ-nin bütün şəhərlərinə telefon danışqları gedirdi. Zaqafqaziyada ilk dəfə Lənkəran birbaşa beynəlxalq avtomatik rabitə sisteminə qoşulmuşdur (1985).

Lənkəran telekommunikasiya qovşağı 1997-ci il yanvar ayından rayon rabitə qovşağından ayrılaraq müstəqil fəaliyyət göstərir. Müdiri Şakir Qənbərov olmuşdur Sonralar Şairəli Məlikov (1998-2000), Camal Əkbərov (2000-ci ildən) Lənkəran telekommunikasiya qovşağının rəisi işləmişlər.

Lənkərandə rayonun 82 kəndi, 2 şəhəri və 5 qəsəbəni əhatə edən 38 elektron tipli ATS fəaliyyət göstərir (2013).

2000-ci il dekabrın 25-də Lənkərandə elektron rabitəsinin başlanğıcı qoyulmuşdur. Həmin il Lənkəran şəhərində tutumu 4200 nömrə olan "Dekada Addım" tipli stansiya 5024 nömrə tutumlu S-12 tipli EATS-ə rekonstruksiya olunmuş və bu stansiya TAE fiber optik magistral kabel xətti üzərindən Bakı-TOLL stansiyasına qoşulmuşdur.

2002-ci ildə şəhər mərkəzindəki EATS-ə

Astara, Lerik, Yardımlı, Masallı, Cəlilabad TKQ-ləri qoşulmaqla Lənkəran S-12 stansiyası zonal ŞATS kimi fəaliyyətə başlamışdır. Lənkəran S-12 TOLL stansiyasında 3394 kanal tutumu istismardadır (2011). Lokal şəbəkədə 35 stasionar EATS-dən 12-nin birləşdirici xətti fiber optik kabel təşkil edir.

Lənkərandə telefon rabitəsinin elektronlaşmasına əsasən 2001-ci ildə başlanmış, 2010-cu ilin dekabrında başa çatdırılmışdır. Liman şəhərində 1504 nömrəlik (2001), Haftoni qəsəbəsində 200, Mamusta kəndində 1024, Vel kəndində 200, Vilvan kəndində 600, Osakücə kəndində 200 (2002), Hirkan, Aşağı Nüvədi qəsəbələri və Girdəni kəndinin hər birində 512 (2003), Şürük kəndində 1280, Xanbulan kəndində 384, Gəgiran kəndində 256, Qurumba kəndində 256, Nərimanabad-1 qəsəbəsində 512 nömrəlik (2006) elektron tipli ATS-lər istifadəyə verilmişdir.

Lənkərandə 31883 abunəçi EATS-lərin xidmətindən istifadə edir (2013). Hər yüz ailədən 73-ü telefon rabitəsi ilə təmin olunmuşdur. Bu, Azərbaycanın orta göstəricisindən 12,5 faiz çoxdur (2011). Telefon vasitəsilə dünyanın istənilən yeri ilə birbaşa rabitə əlaqəsi yaratmaq mümkündür.

Lənkəran şəhərində 2 EATS və 1 CDMA tipli BTS, qəsəbə və kəndlərdə 33 EATS, 2 CDMA tipli BTS, 1 mini EATS istismardadır (2011).- Dağlıq ərazisində yerləşən Tüədö, Köhnəgəgir, Haftaruon, Vıy kəndləri peyk rabitəsindən telefonlaşıb.

Lənkərandə 2003-cü ildən internet xidmətindən istifadə edilir. Rayonda 6 provayder geniş zolaqlı internet xidməti göstərir (2013).

Lənkərandə video-konfrans rabitəsi yaradılmışdır (2003).

Ədəbiyyat: Camal Hacıyev, Hacı Etibar Əhədov. Lənkərandə poçt rabitəsi, B., 2005; C. Əkbərov. Telefon rabitəsinin inkişaf xronikası, "Lənkəran" qəzeti, 28.10.2011.

TELEVİZİYA qülləsi - televiziya verilişləri proqramlarını təşkil edən və radio-rele rabitəsi antenaları yerləşdirilən qurğu. Lənkərandə radio-rele ötürücü stansiyası 1973-cü ilin yanvar ayında istifadəyə verilmiş və Azərbaycan televi-

ziyasının birinci proqramının verilişləri doq-quzuncu kanalla transliasiyaya başlamışdır. Həmin ilin mart ayında isə əhali Rusiya televiziyasının birinci proqramına baxmaq imkanı əldə etmişdir.

Lənkərandakı televiziya qülləsinin hündürlüyü 64 metrdir.

TELEVİZİYA verilişləri - kütləvi informasiya və təbliğat, tərbiyə və maarif, həmçinin əhalinin mədəni istirahətini təşkil etmək vasitələrindən biri.

Azərbaycanda televiziya verilişlərinə 1956-cı ildə başlanmışdır. XX əsrin 60-cı illərin əvvəllərindən lənkəranlılar Azərbaycan televiziya-sının birinci proqramına, 2002-ci ildən ANS, STV və Lider, 2005-ci ildən İctimai televiziya, sonrakı illərdə Azad Azərbaycan, Mədəniyyət, İdman kanallarına baxmaq imkanı əldə etmişlər. Bölgədə Rusiyanın və Türkiyənin verilişləri də yayımlanır.

1991-ci ildən müstəqil Lənkəran televiziya-sı fəaliyyət göstərir. 2007-ci ildən "Cənub" TV adlanır. 2008-ci il oktyabrın 8-də televiziya kanalının dördmərtəbəli yeni binası istifadəyə verilmişdir. Əsas studiyanın sahəsi 700 m²-dir. Televiziyanın verilişlərinə qonşu rayonların əhalisi də baxır. Kanalın 700 mindən çox tamaşaçı auditoriyası vardır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev binanın açılışında iştirak etmişdir (2008).

TEYMUROV İktidar Yədulla oğlu (d. 15.08.1954, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi) - qabaqcıl kənd təsərrüfatı işçisi, baytar həkimi.

1971-ci ildə Xolmili kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra S.Ağamalıoğlu adına Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Akademiyasının baytarlıq fakültəsinə daxil olmuş, 1977-ci ildə ali məktəbi bitirmişdir.

Müxtəlif təsərrüfatlarda baytar həkimi işləmişdir.

1996-cı il mayın 1-dən Lənkəran Zona Baytarlıq laboratoriyasının direktorudur.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 7 noyabr 2016-cı il tarixli Sərəncamı ilə "Tərəqqi" medalına layiq görülmüşdür.

TƏBİBZADƏ Mirzə Mehdiqan Nəzərəlixan oğlu (d.10.03.1888, İran - 17. 05. 1968, Lənkəran şəhəri) - həkim, Lənkəran səhiyyəsinin təşkilatçılarından biri.

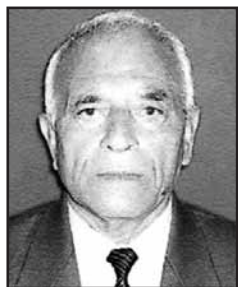
Livan Universitetinin tibb fakültəsini bitirmiş (1913), əmək fəaliyyətinə Beyrut xəstəxanasında başlamışdır. Orada iki il işlədikdən sonra Bakıya köçmüşdür.

1917-ci ilin yayında Lənkəran şəhərinin Kiçik bazar hissəsində açdığı tibb məntəqəsində və aptekdə işləmişdir.

Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra qəza xəstəxanasında işləmişdir. Lənkəranda səhiyyənin inkişafında xidmətləri vardır. Rayonun müxtəlif kəndlərində tibb müəssisələrinin təşkilində iştirak etmişdir. 1930-1937-ci illərdə rayonun Kərgəlan kənd tibb məntəqəsində çalışmışdır.

Xaricdə təhsil aldığına görə, 1938-ci ildə repressiyaya uğramış, 16 il sürgündə olmuşdur. 1954-cü ildə ona bəraət verilmişdir. Ömrünün axırınadək rayonun müxtəlif tibb müəssisələrində işləmişdir.

TƏHMƏZOV Hacırza Xanlar oğlu (d.20.01.-1934, Lerik rayonu, Lüləkəran kəndi - 07.05.-2009, Lənkəran şəhəri) - alim-aqronom, kənd təsərrüfatı elmləri namizədi (1964).

Lənkəran Kənd Təsərrüfatı Texnikumunu (1952), Gürcüstan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu (1957), Azərbaycan EA Torpaqşünaslıq və Aqrokimya Elmi-Tədqiqat İnstitutunun aspiranturasını (1963) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə Lənkəranda Zona-Təcrübə Stansiyasında (ZTS) başlamışdır. ZTS-də kiçik elmi işçi (1956-1960), laboratoriya müdiri (1966-1968, 1982-1986), baş elmi işçi (1968-1969,

1976-1982), elmi katib (1993-1995), Lənkəranda kənd təsərrüfatı kadrlarını hazırlayan təkmilləşdirmə məktəbinin direktoru (1966-1968), Həzi Aslanov adına sovxozun direktoru (1969-1971), Sovxoz-texnikumun direktoru (1971-1972) və müəllim (1972-1979), toxumçuluq müfəttişliyində laboratoriya müdiri (1986-1988), AETBSBİ Lənkəran filialında elmi katib (1988-1993), Lənkəran Dövlət Universitetində coğrafiya və ekoloji kafedrasının baş müəllimi (1997-2009) işləmişdir.

TƏHMƏZOV Paşa Qurban oğlu (d. 23.03.-1949, Lənkəran şəhəri - 23.08.1993, Lənkəran şəhəri) - azadlıq uğrunda mübariz, Azərbaycan Respublikasının Milli Qəhrəmanı (1993).

Lənkəran şəhər 6 saylı səkkizillik (1964) və şəhər fəhlə-gənclər orta məktəbini (1967) bitirmiş, əmək fəaliyyətinə rayondakı əhaliyə məişət xidməti kombinatında usta köməkçisi kimi başlamış, sonralar usta işləmişdir.

Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və müstəqilliyi uğrunda fəal mübarizlərdən idi. 1993-cü il avqust ayında Lənkəranda baş verən hadisələrdə həlak olmuşdur.

"TƏHSİL" İdman Mərkəzi - Lənkəran Təhsil Şöbəsinin nəzdində fəaliyyət göstərən idman məktəbləri və idman klublarının işini istiqamətləndirən təşkilat. 1998-ci il mart ayından fəaliyyət göstərir, uşaq-gənclər idman məktəbində yerləşir. Respublikanın Əməkdar məşqçisi Fəraqət Cəlalov (1998-2009), Ceyhun Məmmədov (2009-cu ildən) "Təhsil" İdman Mərkəzinin direktoru işləmişlər.

Məktəbin sərbəst güləş üzrə komandası Dəvəçi şəhərində İ. Umayevin şərəfinə keçirilən respublika turnirində bir qızıl, bir gümüş və bir bürünc medal qazanmışdır (2000). Respublika oyunlarının proqramına daxil olan sərbəst güləş birinciliyində Lənkəran güləşçiləri 6 birinci, 3 ikinci, 4 üçüncü yeri tutmuşlar (2001).

İdmançılardan Rövşən Fətullayev ağırlıqçal-

dırma üzrə Azərbaycan birinciliyinin qalibidir (2004). Taekvondo üzrə baş məşqçi Vüqar Sultanovun yetirməsi Ramin Əzizov Avropa birinciliyinin və İsveçdə beynəlxalq turnirinin (2006), London Olimpiadasının mükafatçısıdır (2012). Boks üzrə Salam Bağirovun yetirmələri Elnar Əliyev, İsmət Eynullayev və Sadıq Eynullayev Macarıstanda Avropa birinciliyinin (2003) və İngiltərənin Liverpool şəhərində keçirilən dünya birinciliyinin bürünc medallarını qazanmışlar (2006).

Taekvondo üzrə ənənəvi ümumrespublika turniri 2012-ci ildə Lənkəranda keçirilmişdir. Tədbirdə Türkiyədən və respublikanın müxtəlif şəhər və rayonların 48 komandasından 457 taekvondoçu iştirak etmiş, "Təhsil" İdman Mərkəzinin idmançıları birinci yeri tutmuşlar. Şəxsi yarışlarda Samit Bağırılı, Məhəmməd Məmmədli, Yeganə Aslanlı, Qönçə Hüseynova birinci, Nizami Qasımzadə, İkrəm Tağızadə ikinci, Aybəniz Mikayılzadə, Fərid Aslanlı, Nəriman Rzazadə, Pərviz Məmmədov, Emin Əkbərli üçüncü yeri tutmuşlar.

TƏLƏBƏ QƏBULU üzrə Dövlət Komissiyasının Lənkəran regional bölməsi - Nazirlər Kabinetinin 17 mart 2009-cu il tarixli qərarı ilə yaradılmışdır.

2011-ci il iyulun 16-da ilk dəfə olaraq bölgə abituriyentləri üçün dördüncü qrup üzrə imtahanlar Lənkəranda keçirilmişdir. Həmin il 5878 abituriyent ali, orta ixtisas təhsili üzrə isə 1721 nəfər qəbulda iştirak etmişdir. Sonrakı illərdə bütün ixtisas qrupları üzrə ali və orta ixtisas məktəblərinə qəbul imtahanları Lənkəranda keçirilmişdir.

TƏMRAZLI Abdulla Fərəc oğlu (d.08.05.-1906, Lənkəran şəhəri - 17.10.1984, Bakı) - fizika-riyaziyyat elmləri namizədi, respublikanın Əməkdar müəllimi (1973), dosent.

İlk təhsilini Lənkəranda dövrünün tanınmış ziyalı Mirzə Ağəli Əliyevin ikidərəcəli məktəbində almışdır. Sonralar təhsilini iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görülmüş Həzi Aslanovla birgə Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbində davam etdirmişdir.

1930-cu ildə Bakı Dövlət Universitetinin fizika-riyaziyyat fakültəsini fərqlənmə ilə bitirmiş və orada riyaziyyat müəllimi işləmişdir.

1942-1945-ci illərdə Böyük Vətən müharibəsi cəbhələrində faşizmə qarşı vuruşmuş, Berlinədək döyüş yolu keçmişdir. Müharibədən sonra Azərbaycan Balıq Sənayesi və Ticarət naziri (1946-1965), Azərbaycan Pedaqoji İnstitutu partiya komitəsinin katibi, fizika fakültəsinin dekanı, təsərrüfat işləri üzrə prorektor vəzifələrində işləmişdir (1965-1984).

Orden və medallara layiq görülmüşdür.

Bakı şəhəri, Binəqədi qəbiristanlığında dəfn edilmişdir.

TƏNDİR - çörək bişirmək vasitəsi. El arasında tarixən müqəddəs sayılmışdır. Azərbaycanda onun tarixi neolit dövrünə çıxır. Təndir oturaq həyatın mövcud olduğunu göstərən maddi-mədəniyyət ünsürlərindən biridir. Təndir gil, saman, qum və s. qatışıqdan hazırlanmış palçıqdan düzəldilir (*ASE, IX cild, B., 1986, səh. 250*).

Təndirdə bişirilən çörək dadı və keyfiyyəti ilə seçilir. Odur ki, Lənkəranda təndir çörəyinə üstünlük verilir. Kənd evlərinin hər ailəsində təndirxana qurulmuşdur. Son illərdə şəhərin ayrı-ayrı məhəllələrində də təndirxana salınmışdır.

TƏNGİVAN - Lənkəranda, Şovu icra nümayəndəliyində kənd. Dağətəyi ərazidədir. 25 oktyabr 2011-ci ilədək Rvo kənd inzibati ərazi dairəsinin tərkibində olmuşdur.

Rayon mərkəzindən 17 km cənub-qərbdə, Lənkəran-Lerik şose yolunda, Lənkəran ovalığında yerləşir.

Kənd hər iki tərəfdən Talış dağları ilə əhatə olunmuşdur. Cənubdan və qərbdən meşə zolağı,

şimaldan və şərqdən Şovu kəndi ilə əhatə olunmuşdur. Lənkəran çayı kəndi iki yerə ayırmışdır. Ona görə də kənd aşağı və yuxarı Təngivan adlanır. Təngivan "tanqeron" (talışca "tanq" dar, "ron" yollar deməkdir) və ya "tanqavon" (talışca "tanq" dar, "von" yer mənasını verir) sözündən götürülmüş, "dar yollar, dar dərəli yer" mənasını verir. Nadir Məmmədovun məlumatına görə, kəndə bu ad coğrafi mövqeyinə, salındığı ərazinin coğrafi xüsusiyyətinə, formasına - dar keçidə yaxın ərazidə olmasına görə verilmişdir.

Ərazisi 168 hektardır, 78 hektarı əkinə yararlıdır, 90 hektarı meşə zolağı, həyatyanı sahə, çoxillik bitkilər və örüşlərdir.

Əhalisi 740 nəfərdir, 351 nəfəri qadındır, 163 ailə təsərrüfatı var (2017). Əhali taxılçılıq, heyvandarlıq, meyvəçilik, tərəvəzçiliklə məşğuldur.

Kənddə məktəb, kitabxana, klub, məişət, ticarət, iaşə obyektləri, feldşer-mama məntəqəsi və s. fəaliyyət göstərir.

2000-ci il yanvar ayında kənd bələdiyyəsi yaradılmış, Qəribəli Nəsirov (2000-2005), Bəhrəm Əliyev (2006-2009) sədri işləmişlər. 2010-cu ildən Rvo bələdiyyəsinin tərkibindədir.

TƏNGİVAN məktəbi - 1956-cı ildə təşkil edilmişdir. İsrəfil Kərimov, Nəcəf Mahmudov, Yəhya Nağıyev, Akif Məmmədov (1970-1978), Mirzəbaba Teymurov (1978-1980), Rəfiqə Səfərova (1980-1982), Heydər Babayev (1982-2007), Kəmalə Əliyeva (2007-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəbin indiki binası 1976-cı ildə istifadəyə verilmişdir.

Məktəbdə 33 şagird təhsil alır, 3 müəllim dərs deyir (2017).

TƏRƏ - tərəçiçəklilər fəsiləsindən bitki cinsi. Azərbaycanda 13 növü məlumdur. Lənkəranda ispanaq, çeştərə, əvəlik, hori və s. növ tərə bitkiləri yayılmışdır. Tərəni hazırlamaq üçün yarpaqları təmizlənilib yuyulduqdan sonra qaba doğranır, üzərinə duz, su və düyü töküb ocağa qoyulur. Qaynayan dövrdə qabın içinə quru alça atıb qarışdırılır. Tərə bişəndən sonra üzərinə yağ, yumurta və əzilmiş sarımsaq tökülür. Azca qaynadıldıqdan sonra ocağın üstündən götürülür.

Quru balıq, soyuq plov və çörəklə yeyilir. Ənənə olaraq Novruzun gəlişi ilə əlaqədar axı-
rncı çərşənbə axşamı süfrələrə qoyulur.

TƏRƏVƏZÇİLİK - tərəvəz bitkilərinin yetişdirilməsi ilə məşğul olan kənd təsərrüfatı sahəsi.

*LƏNKƏRAN. Ümummilli lider Heydər Əliyev
N.Nərimanov adına sovxoz tərəvəzçilərinin
yanında*

1960-cı ildən başlayaraq Lənkəran-Astara bölgəsində tərəvəzçiliyə diqqət artmış, 1969-cu ildə Lənkəran "Ümumittifaq tərəvəz bostanı" elan edilmişdir.

1970-ci ildən Lənkəranda tərəvəzçilik yüksələn xətlə inkişaf etmişdir.

1969-cu ildə 5 min hektar tərəvəz sahəsindən 52 min ton, hər hektar sahədən 88 sentner tərəvəz götürüldüyü halda, 1981-ci ildə hər hektarın məhsuldarlığı 331 sentnerə çatdırılaraq, ümumi məhsuldarlıq 197 min tona çatdırılmışdır. Əkin sahələri bu dövrdə cəmi 1000 hektar artırılmışdır.

1972-ci ildə Lənkəran tarixində ilboyu tərəvəz yetişdirmək təcrübəsi sınaqdan keçirildi. Həmin il ilk dəfə 89 hektar sahədə yay kələri əkilmiş, payız aylarında məhsul yığıldı.

Keçmiş SSRİ-nin, xüsusilə 750-dən çox şəhərinə Lənkəran tərəvəzi göndərilirdi.

Azərbaycanın o vaxtkı rəhbəri Heydər Əliyev 1980-ci il oktyabrın 31-də Respublika Sarayında keçirilən mitinqdə demişdir: *"Tərəvəzçilərin*

flaqmanları Lənkəran rayonundakı Baloğlu Abbasov adına sovxozun əməkçiləri xüsusi tərifə layiqdirlər. 22,4 min ton bostan məhsulu tədarük edərək onlar planı xeyli artıqlaması ilə yerinə yetirmiş və hər hektarın məhsuldarlığını 445 sentnerə çatdırmışlar. Bu təsərrüfatda Məmməd-rza Rəsulovun briqadası hər hektardan 750 sentner tərəvəz götürmüş, Hacı Əliyevin briqadası məhsuldarlığı 660 sentnerə çatdırmışdır."

Lənkəranda 20 növdən artıq tərəvəz yetişdirilir. Pomidor, kələm, xiyar, bibər, patisson, kərəviz, turp kimi tərəvəz əkininə diqqət daha çoxdur.

2000-ci ildə 115 min 722 ton (1 hektardan 257,4 sentner), 2006-cı ildə 140 min 328 ton (1 hektardan 259,4 sentner), 2009-cu ildə 126 min 632 ton, 2010-cu ildə 124 min 117 ton, 2011-ci ildə 125 min 154 ton, 2012-ci ildə 125 min 363 ton, 2013-cü ildə 125 min 956 ton, 2016-cı ildə 126 min tondan çox tərəvəz yığılmışdır.

TƏRƏVƏZ bitkiləri - becərilən və yabanı ot bitkiləri.

1200-dən çox növü məlumdur. Həm açıq, həm də örtüklər altında yetişdirilir. Lənkəranda xiyar, pomidor, kələm, soğan, sarımsaq, badımcan, bibər, kəvər, kahı, nanə, reyhan, şüyüd, keşniş, cəfəri, çuğundur və s. kimi tərəvəz bitkiləri əkilir və becərilir. Tərəvəz bitkiləri bir, iki və ya çoxillik olur. Bu bitkilər Lənkəranın bütün kəndlərində becərilir.

TƏRLAN (təxəllüsü; əsl adı və фамиliyası Əbilov Tərлан Мағаллаһ оғлу - d.20.07.1968,

Lənkəran şəhəri) - şair, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2004), Ülvi Bünyadzadə adına "Uğur" mükafatı laureatı (2006), Prezident mükafatçısı (2012).

Lənkəran şəhər 1 sayılı orta məktəbini bitirdikdən sonra Lənkəran cihazqayırma zavodunda çilingər işləmişdir (1985-1992). Əmək fəaliyyəti dövründə ordu sıralarına çağırılmışdır (1986-1988). Sonralar müxtəlif müəssisələrdə işləmişdir.

Ədəbi yaradıcılığa məktəb illərində başlamışdır. İlk şeiri "Lənkəran" qəzetində çap olunmuşdur (1991).

Torpağa, təbiətə məhəbbət, zaman və insanlar haqqında düşüncələr yaradıcılığının əsasını təşkil edir.

Lənkəranda fəaliyyət göstərən "Fövçül-fü-səha" ədəbi məclisinin fəal üzvlərindəndir.

Əsərləri: Ziyarətə gedən nəfəs, B., 2003; Yaşıl işıqda bitən yol, B., 2003; Sonuncu halqa, B., 2013.

TƏVİLBƏND silsiləsi - Talış dağlarının şimal-şərq istiqamətində Ülyasi silsiləsinə paralel uzanaraq Bəşəru və Lənkərançayın suayrıcını təşkil edir. Silsilənin ən yüksək zirvələri konusvari və günbəzvari formaya malik olan Təvilbənd (1686 m), Anqlovibənd (1166 m) və Apolbənd (695 m) zirvələridir. Silsilə Lənkəran çayına doğru tədricən alçalaraq meşə ilə örtülmüşdür.

TƏZƏBƏND zirvəsi - Talış dağlarında Poçqon silsiləsində yerləşir. Hündürlüyü 372 m-dir. Bəlton kəndi bu zirvənin ətəyində yerləşir. Veravulçay başlanğıcını bu zirvədən alır.

TİBB məktəbi - 1936-cı il avqustun 14-də Lənkəran rayonlararası Tibb Bacıları Məktəbi adı ilə təşkil olunmuşdur. Sonrakı illərdə Lənkəran Tibbi Yasli və Şəfqət Bacıları Məktəbi (1938), Lənkəran Feldşer-Mamalıq Məktəbi (1949), Lənkəran Tibb Məktəbi (1955-ci ildən) adı altında fəaliyyət göstərmişdir.

İlk direktoru Yavər Bayramov olmuşdur (1936-1937). O, həm də Lənkəran səhiyyə şöbəsinin müdiri vəzifəsini icra edirdi. Sonrakı illərdə Dadaş Rəhimov (1937-1939), İslam Hüseynov (1939), Musa Əsədullayev (1939), İdris Ağayev (1940-1941), Səkinə Əliyeva (1941-1945), Cəbrayıl Əhədov (1945), Yusif Ələkbərov (1945-1955), İsmayıl Tağıyev (1955-1967), Mirismayıl Hüseynov (1967-1974), Nizami Abdullayev (1974-1985), Cavad Cavadzadə (1986-2000), Mahmudağa Mehraliyev (2000-2004), İqbal Əmənullayev (2004-cü ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəbin ilk buraxılışı 1938-ci il iyul ayında olmuş, 25 məzuna təyinat verilmişdir. Fəaliyyət göstərdiyi gündən 5 min nəfərdən çox orta ixtisaslı tibb işçisi hazırlanmışdır (2013).

Məktəbdə mamalıq işi, müalicə işi, tibb bacısı işi və ortopedik stomatologiya işi ixtisasları üzrə orta ixtisaslı mütəxəssislər hazırlanır.

Məktəbdə 245 tələbə təhsil alır, 60 müəllim dərs deyir (2013).

Ədəbiyyat: E. Əhədov. Ömrə sevinc paylaşanlar, B., 1988; İ.Əmənullayev. Onu zərurət yaratdı, B., 2006.

TİBB zəlisi - zəlilər sinfindən halqavarı qurd. Lənkəranın şirin su hövzələrində, istillərdə yaşayır. Tüpürçəyinin tərkibində hirudin olur, bu, qan laxtalanmasının qarşısını alır.

XX əsrin 30-cu illərində Lənkərandə tibb zəlisi məntəqəsi fəaliyyət göstərmişdir. Əbdül Məmmədov və qardaşı Fərman Qafarov uzun illər tibb zəlisinin artırılması ilə məşğul olmuşlar. Əbdül Məmmədovun rəhbərliyi ilə SSRİ-nin müxtəlif regionlarında, o cümlədən Masallının Molloba kəndində zəliyətişdirmə kombinatı yaradılmışdır. Lənkərandə yaşayan oğlu Cəbrayıl Məmmədov ailə ənənəsini davam etdirərək, tibb zəlisinin tədarükü ilə məşğuldur.

Zəli 1984-cü ildən "Qırmızı kitab"a daxil edilib. Səbuhi Məmmədlinin məlumatına görə, ona təbii şəraitdə Rusiyanın cənubunda, Ukraynada, Macarıstanda, İsraildə, Fransada, Azərbaycanın müxtəlif yerlərində, o cümlədən Lənkəran, Astara, Masallı rayonlarında rast gəlinir (*S. Məmmədli. Zəlilər, "Cənub xəbərləri" qəzeti, 30.04.2012*).

Zəli ürək-damar, ginekoloji, qalxanvari vəz xəstəliklərində, aterosklerozda, babasildə, hipertoniya, başağrıları və s. xəstəliklərin müalicəsində yaxşı nəticə verir. Orqanizmi cavanlaşdırır. Zəlidən müxtəlif üz kremləri hazırlanır.

1990-cı ilədək Lənkərandə tutulan tibb zəliləri Rusiyanın şəhərlərinə də göndərilirdi.

TİCARƏT - Lənkəran Azərbaycanda ticarətin inkişaf etdiyi şəhərlərdən olmuş, tarixən Rusiya, İran, Türkiyə və digər ölkələrlə ticarət

əlaqəsi saxlamışdır. Şamaxı - Lənkəran - Təbriz - Zaqafqaziya ticarət karvan yolu Lənkəranda keçmişdir.

Lənkəran tacirləri Rusiyanın, Fransanın, həmçinin Yaxın Şərq ölkələrinin ticarət şirkətləri ilə əlaqə saxlayır, ərzaq və sənaye malları gətirib satardılar. Lənkəran bazarına dəniz yolu ilə Rusiyadan daha çox şəkər, dəmir, qurğuşun, samovar, qab-qacaq, sənaye malları və s. gətirirdilər. Lənkəranda əsasən kənd təsərrüfatı məhsulları, balıq və s. yola salınırdı.

XIX əsrin 70-ci illərində Lənkəranda kərə yağı, düyü, arpa, buğda, meşə materialları Zaqafqaziyaya, Həştərxana, Bakıya, İrana, Rusiyanın müxtəlif şəhərlərinə gəmi ilə ixrac edilmişdir. XIX əsrin 60-cı illərindən başlayaraq Lənkərandə "qızıl boyaq" istehsalına başlanmış və hər il Rusiyaya 2 min pud boyaq göndərilmişdir. 1876-cı ildə Lənkərandə ticarət müəssisələrinin sayı 186-ya çatmışdır ki, bu da 1820-ci ildəkindən 6 dəfə çox idi. Ticarət müəssisələrinin mal dövriyyəsi 80 min manata çatırdı (*Qafqazski kalendar na 1958 q., razdel Tiflis, str. 352-354*).

T.M.Əliyev "Azərbaycanda ticarətə aid" kitabında XVIII əsrin birinci yarısında Lənkəran şəhərində 30 ticarət dükanının olması göstərilmişdir. Ş. Əsgərov və M. Axundovun məlumatına görə, həmin dövrdə Lənkəranda Təbrizə, Ərdəbilə, Tehrana və başqa şəhərlərə kənd təsərrüfatı məhsulları və xəz dəri məmulatı yola salınırmışdır. Eyni zamanda hər il Lənkəranda İrana 17 min (gümüş pul dəyərində) manatlıq mal göndərilmişdir. Bunun müqabilində İran tacirləri həmin məbləğdə baş yaylığı (kələyağılar), müxtəlif ipək və pambıq parçalar, tikili paltarlar, müxtəlif quru meyvələr və s. gətirirdilər.

XIX əsrdə, XX əsrin əvvəllərində Lənkəran şəhərindəki iri ticarət dükanları Əkbərovlara, Zeynalovlara, Abdullayevlərə, Axundovlara, Əhmədovlara və başqalarına məxsus olmuşdur.

Lənkəran bazarında da yerli və gəlmə tacirlər, sənətkarlar, xırda alverçilər və s. cəmləşmişdir. Bazarın böyüklüyü, sıra ilə düzülmüş tacir və sənətkar dükanlarının sayından asılı idi. Tacir dükanları adətən çox da böyük olmayan iki otaqdan ibarət olurdu. Talış xanlığında daxili ticarət xarici ticarətlə sıx bağlı idi. Xarici ticarət

daxili ticarətin canlanmasına böyük təsir göstərirdi. Tacirlər əsasən Xəzər dənizindən istifadə edirdilər (*F. Əsədov. Talış xanlığı, B., 1998, səh. 33-34*).

Şəhərin ayrı-ayrı yerlərində kiçik dükənlər fəaliyyət göstərirdi. XX əsrin əvvəllərində Hacı Hacığa, Hacı Baba, Məşədi Baldadaş və Məşədi Tağı qardaşlarının, Məşədi Həbib və Məşədi Heybət Zeynalovların dükənləri şəhərin Böyük bazar hissəsində yerləşirdi. Əhmədov qardaşları baqqaliyyə, Sultan bəy və Qurbanəli bəy qardaşları, habelə Yakov toxuma parçalar satırdılar. Zərgər Məmmədbağır və Hacıbala şəhərdəki Böyük bazarın girəcəyində dükən işlədirdilər. Onlar qızıl sırğa, üzük, boyunbağı, bilərzik və s. alıb satırdılar. Girdə Musa, Mir Murtuza, Vasili Xarlamov, misgər Heydər, misgər Abbas, dəmirçi Rəzzaq, Hüseynqulu və başqaları düzəldikləri məişət qablarını öz dükənlərində satırdılar.

Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti qurulandan sonra yerlərdə şəxsi, kiçik, yöndəmsiz dükənlər sökülmüş, əvəzində yeni ticarət obyektləri tikilmişdir. Yeni iqtisadi siyasəti dövründə (1922-1925) Lənkəranda ərzaq kooperativləri açılmışdır.

XX əsrin 70-ci illərindən Lənkəranda şəhər qarışıq mallar ticarəti, rayon istehlak cəmiyyəti, Liman şəhərində balıqçılar istehlak cəmiyyəti fəaliyyət göstərmiş və ticarətin tənzimlənməsi bu təşkilatlar tərəfindən həyata keçirilmişdir.

Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra ticarətin yeni formaları meydana gəlmişdir. 1992-ci ildən başlayaraq ticarət sahəsində aparılan islahatlar nəticəsində dövlət ticarəti ləğv edilmiş, ayrı-ayrı sahibkarların, iş adamlarının əlində cəmləşmişdir.

TİKİNTİ - maddi istehsalat sahəsi; müxtəlif təyinatlı bina və qurğuların tikilməsi və yenidən qurulması; istehsal işləri üçün ərazisi ilə birlikdə tikilən binalar (qurğular); daha geniş mənada - quruculuq prosesi (*ASE, IX cild, B., 1986, səh. 275*).

Azərbaycanda, o cümlədən Lənkəranda tikinti işləri Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti qurulandan sonra vüsət almışdır. İlk illərdə

tikinti təşkilatları, inşaat məhsulları istehsal edən müəssisələr yaradılmışdır. 1920-1930-cu illərdə Lənkəranda kərpic zavodu, qum, çınqıl, asfalt istehsal edən müəssisələr istifadəyə verilmişdir.

Tikintiyə dair Ümumittifaq müşavirəsi (1954), "Tikintinin daha da sürətləndirilməsi, keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması və maya dəyərinin aşağı salınması tədbirləri haqqında" Sov.İKP MK və SSRİ Nazirlər Sovetinin avqust (1955-ci il) qərarından sonra tikintilərə əsaslı vəsait qoyuluşu artmış, əhalinin mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün tədbirlər həyata keçirilmişdir.

1969-cu ildə Lənkəranda sement, yığma dəmir-beton konstruksiya və hissələr istehsal edən 14 saylı dəmir-beton məmulatları zavodu işə salınmışdır.

İnşaatçı-mühəndislər Həsənağa Salayev, Vüqar Qasımov və Nazim Qurbanovun məlumatına görə, 1960-cı ildə "Azərkəndtikinti" nazirliyi təşkil edilmiş, 1963-1964-cü illərdə Lənkəranın mikrorayon hissəsində - H. Abdullayev küçəsində ilk beşmərtəbəli yaşayış binaları istifadəyə verilmişdir. Saleh Hacıyev, Kamil Ağayev, Möhsüm Həsənov, Tofiq Ələkbərov, Əlinazim Axundov müxtəlif illərdə "Azərkəndtikinti" trestinin müdiri işləmişlər. Trest inşaatçıların zəhməti sayəsində Nəhəng Xanbulançay deryaçası, Viləşçay deryaçası, bir çox suvarma sistemləri çəkilmiş, beşmərtəbəli binalar tikilmiş, İnşaatçılar qəsəbəsi salınmışdır.

"Azərkəndtikinti" nazirliyi Lənkəranda 1965-ci ildə ilk təşkilatını - 32 saylı səyyar-mexanikləşdirilmiş tikinti dəstəsini (SMD) yaratmışdır. Şəhərdəki 1, 2, 3, 4, 5, 7 və 10 saylı orta məktəblər, mədəniyyət sarayı, mərkəzi bazar, "Lənkəran" istisu müalicə pansionatı, 6 yerdə uşaq bağçası, mikrorayonda 22 beşmərtəbəli yaşayış binası və s. 32 saylı SMD tərəfindən tikilmişdir.

32 saylı SMD-nin ilk rəisi Əliniyaz Novruzov olmuşdur. Sonralar bu vəzifədə Ənvər Qasımov, Balağa Hacıyev, Əbdülhüseyn Cəfərov, İsmayıl Zeynalov, Mirmehdi Əliyev işləmişlər. Tikinti təşkilatında Qurban Muradov, Sabir Axundov, Asif Cavadov, Eldar Novruzov, Kənan Hüseynov, İsmayıl Zeynalov, Xanağa Sərdarov, Adil Rəhimov kimi mühəndislər yetişmişdir.

30 saylı səyyar mexanikləşdirilmiş dəstəsi

*LƏNKƏRAN. "Qala" xiyabanında
beşmərtəbəli yaşayış binası*

(SMD) 1970-ci ildə fəaliyyətə başlamışdır. İman Baxşiyev, Nəcəf Mirzəyev, Tahir Xəlifəli, Mirmehdi Əliyev, Nəsir Rzayev, Həsənağa Salayev, Emil Hüseynov, Firudin Abdullayev müxtəlif illərdə idarənin rəisi işləmişlər.

30 sayılı SMD tərəfindən Lənkəranda konserv kombinatı, 3 və 5 sayılı çay fabrikləri, Lövəsər su qurğuları sistemi, gübrə anbarı, təmir-mexaniki maşın stansiyaları, Vel, Boladi, Kənarmeşə, Bələbur kəndlərində, Gərmətük, Hirkan qəsəbələrində məktəb binaları, mikrorayonda 280 yerlik, Siyavar, Yuxarı Nüvədi, Şürük kəndlərində 90 yerlik uşaq bağçaları, 300 yerlik mehmanxana və s. tikilmişdir. Demokrat Axundov, İlham Hüseynov, Tarix Abdullayev, Ağa Ağayev, Vədadi Hüseynov, Həsənağa Salayev, Faiq Nurullayev, Rauf Fərzullayev, Mahmud Kərimov kimi təcrübəli mühəndislər 30 sayılı SMD-də çalışmışlar.

29 sayılı SMD 1971-ci ildə yaradılmış, 1990-cı ildə 26 sayılı SMD ilə birləşdirilmişdir. İlk illərdə rayon hərbi komissarlığının indiki ərazisində yerləşmiş, Viləşçayın tikintisi ilə əlaqədar 1979-cu ildə Masallıya köçürülmüşdür.

Kollektiv Lənkərançay su bəndinin tikintisini üç ay ərzində başa çatdırmışdır (1973). Xanbulançayın, Lənkəranda daxili-qapalı suvarma şəbəkəsinin də tikintisində iştirak etmişdir.

Allahverdi Şabanov, Rizvan Əbilov, Abbas Tağıyev, Ağabəy Ağayev, Daxıl İbayev müxtəlif illərdə 29 sayılı SMD-nin rəisi işləmişlər.

XX əsrin 70-ci illərində Lənkəran əsl tikinti meydanına çevrilmişdir. 1969-cu ilədək Lənkəran şəhərində adambaşına 5 m² mənzil sahəsi düşürdü. 1970-1980-ci illərdə yeni yaşayış binaları istifadəyə verilərkən hər adam üçün 12 kv² mənzil sahəsi ayrılırdı. Bu dövrdə yeni mikro-rayon salındı. Təkcə 1970-1973-cü illərdə ümumi sahəsi 10 min 300 kv² olan mənzil sahəsi istifadəyə verilmişdir. 1975-1980-ci illərdə Lənkəranda 8 min 330 kv² mənzil sahəsi inşa edilmişdir. 1980-ci ildə 1970-ci ilə nisbətən 3,2 dəfə çox tikinti-quraşdırma işləri aparılmışdır.

1970-1990-cı illərdə Lənkəranda tikinti-quraşdırma işləri ilə 16 təşkilat məşğul olmuşdur.

1983-cü ildə 38 sayılı səyyar mexanikləşdirilmiş tikinti dəstəsi yaranmış və rəisi Adil Rəhimov olmuşdur. Təşkilat 32 sayılı SMD-nin təcrübəli mühəndisləri ilə komplektləşdirilmişdir. 38 sayılı SMD Mamusta, Vilvan, "Marso" (indiki Ürgə) kəndlərində, Aşağı Nüvədi qəsəbəsində məktəb, uşaq bağçası, Osakücə, Girdəni kəndlərində yaşayış binaları və s. tikintiləri təhvil vermişdir. 38 sayılı SMD-nin Güloğlan Qardaşov, Həbil Abbasov, Namiq Kərimov, Tərlan Hüseynov, Tahir İbayev, Nizami Kələntərli, Tahir Şərifov kimi təcrübəli mühəndisləri olmuşdur.

1990-cı ildə Lənkəranda daha bir yeni tikinti təşkilatı - 34 sayılı səyyar-mexanikləşdirilmiş dəstə fəaliyyətə başlamışdır. Təşkilatın rəhbəri əvvəl Emil Hüseynov, sonralar Firudin Abdullayev olmuşdur. Kollektiv uşaq bağçalarının, Şahmat məktəbinin, mebel fabrikində qazanxananın və s. tikintilərində çalışmışdır. Tikinti təşkilatında Arif Əsədov, Rauf Fərzullayev, Vüqar Qasımov, Asəf Nurullayev, Nazim Haşimov, Rafiq Bayramov, Malik Həsənov kimi inşaatçı-mühəndislər işləmişlər.

34 sayılı SMD "Azərelektromaş" Lənkəran filialının, Liman şəhərində və İnşaatçılar qəsəbəsində məktəblərin, Separadi kəndində çay fabrikinin, yüngül metal konstruksiyalı ticarət obyektlərinin tikintisində iştirak etmişdir.

Respublikada 1994-cü ildən tikinti istiqamətində iş həcmlərinin məhdudlaşdırılması və "Azərkəndtikinti" nazirliyində aparılan struktur dəyişiklikləri ilə əlaqədar 1994-1996-cı illərdə 30,

32, 34, 38 sayılı səyyar-mexanikləşdirilmiş tikinti dəstələri, Liman şəhər 3 saylı ərazi nəqliyyat kontoru isə 2 saylı ərazi nəqliyyat kontoruna birləşdirilmişdir.

İnşaatçı-mühəndislərdən Qurban Muradov, Faiq Nurullayev, Kənan Hüseynov, Balağa Hacıyev, Əliniyaz Axundov, Eldar Axundov, Əhmədli Qasimov, Asif Cavadov, Mirmehdi Əliyev, Tahir Xəlifəli, Tarix Abdullayev, İlyas Fətullayev, Sabir Axundov, Əzim Muradov, Paşa Abdullayev, Mahmud Kərimov, Xanağa Sərdarov, Mətləb Rzayev, Güloğlan Qardaşov, Ağamməd Rəhimov, Adil Rəhimov və başqaları Lənkəran tikintilərinə fəal iştirak etmişlər.

2005-2009-cü illərdə rayonda gündəlik emal gücü 50 ton olan süd zavodu, dəniz limanı, 15 min azarkeş tutan "Lənkəran-Xəzər" futbol stadionu, regional Diaqnostika mərkəzi, beynəlxalq aeroport, tikiş fabriki, 9 yerdə orta məktəb binası istifadəyə verilmişdir. Ümummilli lider Heydər Əliyev Xatirə parkı yenidən qurulmuşdur. Küçələr asfaltlaşdırılmış, abadlıq-quruculuq işləri artmışdır.

2011-ci ildə hər biri 220 şagird yerlik Şovu və Osakücə kənd orta məktəbləri, şəhər 4 saylı orta məktəbi üçün 560 şagird yerlik əlavə korpus, Fövqəladə Hallar Nazirliyinin mülki müdafiə qərargahı, Daşınmaz əmlakın dövlət qeydiyyatı reyestri xidməti, Ağır Cinayətlər Məhkəməsi regional şöbəsi, "Şah" istirahət və xidmət kompleksi, 2012-ci ildə 480 şagird yerlik Hirkan, 360 şagird yerlik Xarxatan və 220 şagird yerlik Şilavar kənd orta məktəbləri, Lənkəran polis şöbəsi, Baş Pasport Qeydiyyat və Miqrasiya idarəsi, 2013-cü ilin sentyabrında Gənclər Mərkəzi, Vilvan kəndində 640 yerlik məktəb binası, Şəhidlər Xiyabanı ərazisində 110 yerlik 5 nömrəli uşaq bağçası, 2014-cü ildə 11 məktəb üçün yeni binalar və s. tikilmiş, şəhər 2 saylı orta məktəbində əsaslı təmir aparılmışdır.

Ərazisi 1610 m² olan üçmərtəbəli Gənclər Mərkəzi respublikadakı ən böyük gənclər mərkəzlərindən biridir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev açılışında iştirak etmişdir (05.09.2013).

2011-ci il oktyabr ayından Lənkəranda su və

kanalizasiya xətlərinin yenidən qurulmasına başlanmışdır. Layihə çərçivəsində şəhərin dayanıqlı su təchizatının aparılması üçün həcmi 15 min kubmetrlik su anbarı tikilmiş, Xanbulançaydan şəhərə ümumi uzunluğu 200 kilometrə yaxın müxtəlif paylayıcı su şəbəkəsi çəkilmişdir. 180 kilometr uzunluğunda kanalizasiya şəbəkəsi, 8 yerdə kanalizasiya nasos stansiyası qurulmuşdur.

2008-ci ildə ümumi sahəsi 40082 m², 2009-cu ildə 44096 m², 2011-ci ildə 53174 m², 2013-cü ildə 55,5 min m² fərdi yaşayış evləri tikilmişdir. Bunun 95 faizi əhalinin şəxsi vəsaiti hesabına başa gəlmişdir. 2013-cü ildə 2003-cü ilə nisbətən əsas kapitalla yönəldilmiş investisiyanın həcmi 3,5 dəfə, tikinti-quraşdırma işlərinin həcmi 3,4 dəfə, mənzil fondunun ümumi sahəsi 1,7 dəfə artmışdır.

Ədəbiyyat: H. Salayev, V. Qasimov, N. Qurbanov. Lənkəran şəhərinin inkişafında tikinti kompleksində çalışan memar və inşaatçılar haqqında, B., 2008.

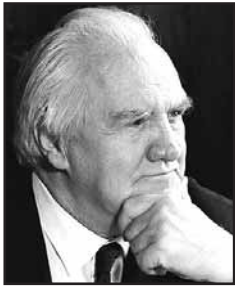
TİKİŞ fabriki - əvvəllər kiçik artelləri birləşdirən tikiş sexləri olmuşdur.

1966-cı ildə istehsal kombinatının nəzdində tikiş fabriki adı ilə fəaliyyətə başlamışdır. 1986-cı ildə tikiş sahəsi genişləndirilərək işçilərin sayı 285 nəfərdən 1000 nəfərə çatdırılmışdır. 1986-cı ildə Astara, 1988-ci ildə Yardımlı və Lerik rayonlarında Lənkəran tikiş fabrikinin nəzdində tikiş-trikotaj sexləri açılmışdır. Müəssisədə 13 adda, o cümlədən qadın xalatlari, döşək üzləri, corab və s. tikiş məhsulları istehsal edilmişdir. Kollektiv öz məhsullarını Dövlət keyfiyyət nişanı ilə Azərbaycanın bütün rayonlarına, Rusiyanın isə 30-dan çox şəhərinə göndərirdi.

1996-cı ildə fəaliyyəti dayanmışdır. 2006-cı ildə "AY-NT" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti tərəfindən yenidən bərpa edilmişdir. Burada müxtəlif çeşidli məhsullar, o cümlədən idman geyimləri tikilir, sifarişlər qəbul olunur, etiketlər və emblemlər hazırlanır. Naxış toxumaq üçün xüsusi texnologiya tətbiq olunur. Quraşdırılan avadanlıq Çindən gətirilmişdir.

Açılışında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iştirak etmişdir (2006, 11 avqust).

TIXONOV Nikolay Semyonoviç (d. 04.12.1896, Peterburq - 08.02.1979, Moskva) - rus

yazıçısı, ictimai xadim, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı (1966), Azərbaycanın Xalq şairi (1974), Lənkəran şəhərinin Fəxri vətəndaşı (1975).

Azərbaycan xalqının və ədəbiyyatının yaxın dostu idi. Azərbaycanın görkəmli simaları haqqında məqalələr, çıxış və xatirələri vardır.

1975-ci ilin oktyabr ayında Azərbaycanda Sovet ədəbiyyatı günlərinin iştirakçıları sırasında Lənkərana gəlmişdir. Onunla rayondakı ədəbi qüvvələri və ziyalıları ilə görüş keçirilmişdir. Böyük şair rayonun görməli yerlərində, o cümlədən Qızılağac qoruğunda, Xanbulançayda, "Lənkəran" istisu müalicə pansionatında olmuş, Lənkəranı "cənub mirvarisi" adlandırmışdır.

Lənkərana aid şeirləri vardır. Şeirlərini Azərbaycan dilinə Tofiq Bayram, Şəkər Aslan, Vəqif Hüseynov və başqaları tərcümə etmişlər.

TOY - evlənmə, ailə qurma mərasimi.

Ailə qurma mərasimi adətən valideynlərin razılığı ilə keçirilir. Evlənmə və toy qızın elçiliyi ilə başlanır. Oğlan anası qızın anası ilə danışandan sonra oğlan evinə vaxt verilir. Qız evi bu müddətdə oğlan haqqında ətraflı məlumat öyrəndikdən, yaxın qohumları ilə məsləhətləşdikdən sonra lazımi qərara gəlir və oğlan evinə xəbər göndərilir. Bundan sonra oğlan tərəfindən 4-5 qadın qız evinə gəlir, çay süfrəsi arxasında razılıq alındıqdan sonra ağsaqqalların gəlişi günü müəyyənləşdirilir. Kişilərin gəlişi "Ağsaqqalplov" adlanır. "Ağsaqqalplov" üçün oğlan evi münasib xərc çəkir, düyü, ət, yağ, şirniyyat və s. göndərir. Valideynlərin qızı oğlana verilməsi məsələsi həll olunan kimi şəriətə əsasən kəbin kəsilir və həmin gündən qız və oğlan bir-biriləri ilə görüşə bilirlər.

Qızın evində böyük toya hazırlıq gedir. XX əsrin 70-ci illərində belə bir adət dəbdə olmuşdur. Xınayaxdıya hazırlığa qədər hər gün axşamçağı məhəllə qızları nişanlı qızın ətrafına toplaşib çalğısız nəğmələr oxuyurdular. Xı-

nayaxdı gecəsi qızlar, gəlinlər yığışb bişi bişirər və gəlin qızın baş, əl-ayağına xına yaxardılar. Ənənə bu gün də qalmaqdadır.

Qız evində toy başa çatdıqdan sonrakı toy mərhələsi oğlan evində başlanır ki, buna böyük toy deyilir. Həmin gün gəlin qız bəy evinə köçürülür.

Keçmişdə gəlini at üstə gətirirdilər. Şəhərdə isə faytondan istifadə edilirdi. Toyda qayın gəlinin belini bağlayır və papağını üç dəfə gəlinin başına qoyub götürür. Əvvəllər gəlinin başına un da səpilir. Bütün bu proseslər toy nəğmələri ilə müşayiət edilirdi.

Gəlin köçürülən vaxt ata-ana qızına cəhiz verir. Bu cəhiz əsasən məişət əşyalarından təşkil olunur. Qayınata, qayınana, qayınlar, yaxın qohumlar üçün də pay ayrılır. Lənkəranda "süd pulu" verilmir. Toydan üç gün sonra oğlan evinə gələnlərə gəlin güləb paylayır. Oğlanın başına yığışan dostları onu təbrik edir, süfrə arxasında xeyir-dualarını verirlər.

Ədəbiyyat: K.Dənziyeva. Azərbaycan dilində toy mərasimi leksikası, B., 2012.

TOXUMÇULUQ müfəttişliyi - mülkiyyət formasından asılı olmayaraq toxum istehsal edən və satan, bütün hüquqi şəxslərdə toxumun keyfiyyətini yoxlayan dövlət müəssisəsi. Respublika Nazirlər Sovetinin 10 noyabr 1965-ci il, respublika Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin 15 dekabr 1965-ci il tarixli qərarı ilə yaradılmışdır (1966). Müfəttişliyin idarə edilməsi "Müəssisələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun həyata keçirilir. Lənkəranda fəaliyyət göstərən toxum müfəttişliyi toxumçuluq subyektlərinin müvafiq qanunvericilik aktlarına və normativ hüquqi sənədlərə riayət etmələrinə nəzarəti keçirmək, sortluq və səpin keyfiyyətlərini təyin etmək üçün toxum və bitki mənşəli məhsullardan nümunələr götürmək və onları təhlil etmək, səpin keyfiyyətlərini təsdiq edən toxumların kondisiyalılığı barədə müvafiq sənədlər vermək, dövlət standartlarına, texniki normalara uyğun gəlməyən toxumları çıxdaş etmək kimi hüquq və vəzifələri həyata keçirir.

İlyas Axundov, Tamara Ağacanova, Akif Qurbanov, Gülzar Sadıqova, Namiq Paşayev,

Məqsud Məmmədov (2000-2010), Sahib Muradov (2010-cu ildən) müxtəlif illərdə Lənkəran dövlət toxumçuluq müfəttişliyinin rəisi işləmişlər.

TORPAQ və XƏRİTƏÇƏKMƏ Komitəsinin Lənkəran şöbəsi - torpaqdan istifadə və mühafizəyə dövlət nəzarətini həyata keçirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı. 2001-ci il aprel ayında yaradılmışdır. 1992-ci ilədək Lənkəran Aqrar-Sənaye Birliyinin nəzdində yer quruluşçusu və Dövlət Torpaq Komitəsinin Lənkəran şöbəsi (1992-2001) adı ilə fəaliyyət göstərmişdir.

TRAKTORÇU - torpaq, yol-inşaat və s. işlərin görülməsi üçün motorlu maşınlardan istifadə edən.

Rayona ilk traktor 1930-cu ildə gətirilmişdir. Humra Rəsulova (Separadi kəndi), Gülbaba Qəniyev, Ərəb Qəniyev (Boladi kəndi), Qəmzə Məmmədova, Sədaf Məmmədova (Seydəkəran kəndi), Polad Əzimov (Vilvan kəndi) və başqaları rayonun ilk traktorçularıdır.

Kolkhoz təsərrüfatının ilk illərində "ST-2" və "ÇTZ", 1960-cı ildən sonra "T-40", "MTZ - 50", "T-16", "T-74" və s. markalı traktorlardan istifadə edilmişdir.

XX əsrin 70-ci illərin əvvəllərində Lənkəran 113 saylı texniki peşə məktəbində traktorçuluq ixtisası üzrə qrup açılmışdır.

Rayonda sahələrin abadlaşdırılmasında, şumda, əkində, kultivasiyada, çay sahələrinin salınmasında, çay kollarının budanmasında, suötürücü kanalların salınmasında traktorçu-mexanizatorların mühüm əməyi vardır.

TUNC SİLAHLAR - qədim silah növü.

Zaqafqaziya əhalisi Tunc dövrünün axırı və Dəmir dövrünün əvvəllərində ibtidai-icma münasibətlərinin yüksək mərhələsinə qədəm qoymuşdur. Bu dövrdə silah, xüsusilə tunc silahlar istehsalı xüsusi əhəmiyyət kəsb etmişdir.

Lənkəran rayonunda torpaq işləri aparılarkən qılinc və xəncərlər əldə edilmişdir. "Avrora" (indiki Hirkan) qəsəbə ərazisindəki kurqandan qədim silah nümunələrindən tunc qılinc tapılmışdır (1965). Tarixçi-alim F.Mah-

mudov məlumat verir ki, həmin tunc qılıncın ensiz tiyəsinin ortası hər iki üzədən qabarıq olub, kəsikdə dairə əmələ gətirir. Tiyənin çiyinlərində onu dəstəyə bərkitmək üçün dəşiklər açılmışdır. Qılıncın saplağı qopmuşdur. Tiyənin uzunluğu 69, eni 2,8 sm-dir. Jak - de Morqan bildirir ki, bu tip qılinc tiyələr Talışın son Tunc dövrü qəbir abidələri üçün səciyyəvidir. "Avrora" qəsəbəsində tapılmış xəncər dəstəyinin formasına görə Masallı rayonunun Hişkədə kəndində əldə edilmiş xəncərlərə yaxındır. Tunc dövrünə aid xəncərlərə Lerikin Veri, Coni kəndlərində də rast gəlinmişdir.

Bu tip tunc qılıncılardan ikisi Lənkəran tarix-diyarşünaslıq muzeyində saxlanır. Muzeyin qədim dövr bölməsində ilk Tunc dövründən başlamış Orta əsrlər dövrünə qədər qiymətli materiallar toplanmışdır.

Arxeoloq Nadir Axundovun məlumatına görə, Tunc dövrünə aid materialların müəyyən bir hissəsi Şilavar kənd ərazisindəki qədim yaşayış yerindən əldə edilmişdir. Burada əsasən Talış-Muğan mədəniyyəti üçün xarakterik olan tuncdan hazırlanmış silah nümunələri, ev əşyaları, müxtəlif formalı bilərzik, asma və muncuqlar tapılmışdır. Tapılan tunc iynə isə böyük elmi əhəmiyyətə malik olub, yerli əhalinin yüksək mədəni inkişaf səviyyəsini ifadə edir. Tunc dövrün arxeoloji materialları arasında külli miqdarda saxsı məmulatlarının tapılması o zamanlar dulusçuluq sənətinin inkişafını və geniş yayılmasını sübut edir.

Lənkərandə 1986-cı ildə aparılan arxeoloji qazıntılarla əlaqədar bölgənin arxeoloji xəritəsi tərtib edilmiş, 95 yerdə müxtəlif abidələrin, kurqanların olduğu müəyyənəşdirilmişdir.

Ədəbiyyat: F.R.Mahmudov. Talış və Muğanın qədim mədəniyyətinə aid arxeoloji materiallar, Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının Xəbərləri, 1970, № 2, səh. 66-75; N. Axundov, R. İbrahimov. Əsrlərin yadigarı, "Leninçi" qəzeti, 07.02.1987.

TUNQ, tunq ağacı - südləyənkimilər fəsiləsindən yarpağı tökülən dekorativ, subtropik ağac cinsi.

Tarixən Çində, Yaponiyada, Hindistanda,

ABŞ-da yayılmışdır. Azərbaycanda yetişdirilən tunq ağacı Çindən gətirilmişdir. Quru küləklərə davamlıdır, sırf subtropik bitkisidir. Lənkəranın iqlim şəraiti burada tunq ağaclarının becərilməsi üçün olduqca əlverişlidir.

Lənkəran bölgəsində tunq plantasiyalarının salınması 1937-1940-cı illərə təsadüf edir. Həmin plantasiyalar Böyük Vətən müharibəsi illərində və müharibədən sonrakı dövrdə bar verərək onlardan olduqca qiymətli yağ alınmışdır. Son illərdə bu sahəyə diqqət azalmışdır.

Hazırda tunq ağacları Hirkan qəsəbəsində və Astara rayonunun subtropik bitkilər sovxozunda (cəmi 7,5 hektar sahədə) qalmışdır. Tunq ağacına rayonun ayrı-ayrı meşə sahələrində də rast gəlinir. Ağacın meyvələrindən alınan yağ bütün texniki yağlar arasında birinci yeri tutur. Ondən alınan yağ tez quruma keyfiyyətinə, davamlılığına görə bütün yağlardan üstündür. Tunq yağından hazırlanmış lak və rənglər digər lak və rənglərə nisbətən küləyə, yüksək temperatura, rütubətə və dəniz suyuna davamlıdır. Ondən metalların korroziyasına qarşı geniş istifadə edilir. Tunq yağından həmçinin qaloş lakları, linoleum, öylənc lentləri, su keçirməyən parçalar və s. hazırlanır.

Dekorativ ağac olmasına baxmayaraq, ondan yaşayış məntəqələrinin yaşıllaşdırılmasında istifadə etmək məsləhət görülmür. Bu da onun meyvələrinin zəhərli olması ilə əlaqədardır.

Meyvəsi çəyirdəkdir, diametri 6 sm-dək olur. Toxumları iridir, uzunluğu 2-3 sm-dəkdir.

TURNADÖYDÜ - keçmişdə yayılmış oyun. Turna kətan parçadan hazırlanmış dəyənəkdir.

Oyunda şah, vəzir, fərraş və müqəssir oynayırlar. Oyun zamanı aşıq atılır. Aşıq alçı dursa onu atan şah olur. Əgər toxan dursa aşığı atan vəzir olur. Aşığı bik atan fərraş, cık atan müqəssir hesab edilir. Şahın əmri, vəzirin göstərişi ilə fərraş müqəssirin əlinə turna vurur.

Lənkərandə XX ərin 60-cı illrinədək mövcud olmuşdur.

TURİZM - asudə vaxtda səyahət, gəzinti, səfər, fəal istirahət növlərindən biri.

Turizm insanın səhhətini yaxşılaşdırır, iş

qabiliyyətini, dünyagörüşünü artırır.

Azərbaycanda turizmin tarixi XX əsrin əvvəllərinə təsadüf edir. Turizmi inkişaf etdirmək məqsədilə 1928-ci ildə Azərbaycan komsomolu Mərkəzi Komitəsi nəzdində turizm bürosu yaradılmışdı. "Sovetski turist" (1928) və "İnturist" (1929) səhmdar cəmiyyətləri 1929-cu ildən başlayaraq Qafqaza və Cənubi Qafqaza turist marşrutları təşkil edirdi.

Ümumittifq Həmkarlar İttifaqları Mərkəzi Şurasının Azərbaycandakı turizm üzrə respublika şurası 1969-cu ildə Azərbaycanda Turizm və Ekskursiyalar üzrə respublika şurasına çevrildi. 1980 - ci ildə Lənkərandə səyahətlər və ekskursiyalar bürosu fəaliyyətə başladı.

Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra turizmin inkişafında yeni mərhələ başlamışdır. Ölkədə "Turizm haqqında" Qanun (1999, 4 iyun) qəbul edilmiş, Gənclər, İdman və Turizm Nazirliyi (2001, 18 aprel) yaradılmışdır. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 30 yanvar 2006-cı il tarixli Fərmanı ilə Mədəniyyət Nazirliyi və Gənclər, İdman və Turizm Nazirliyi ləğv olunaraq, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi təşkil olunmuşdur.

Lənkəran bölgəsinin zəngin təbiəti, iqlimi, maddi-mədəniyyət abidələri bu yerlərdə turizmin inkişafına imkan verir. Burada açılmış Beynəlxalq Hava Limanı, Olimpiya kompleksi turizm əlaqələrini genişləndirir. Lənkərandə olan qədim məscidlər, tarix-diyarşünaslıq muzeyləri, Babək qalası, Dairəvi qala, türbələr, karvan-saralar, o cümlədən 87 tarix və mədəniyyət abidəsi respublikanın mühüm tarixi-memarlıq abidələr sırasına daxil edilmişdir.

"Lənkəran-Masallı turizm bölgəsi Azərbaycanın cənub-şərqində, Bakı-Astara turist marşrutunun üstündədir. Şərqdən Xəzər dənizi ilə əhatə olunur. İran İslam Respublikası ilə həmsərhəd olması iki dövlət arasında turizm əlaqələrinin genişlənməsinə imkan yaradır. Subtropik iqlimə malik bölgədə turizm ixtisaslaşması istirahət-müalicə və dərkətmə istiqamətindədir. İqlimi, zəngin mineral suları balneoloji kurort təsərrüfatının inkişafına şərait yaratmışdır. "Meşəçi" qonaq evi, "Xan Lənkəran", "Palıdli Sahil", "Qafqaz Sahil", "Bəşəru", "Palmalife"

istirahət mərkəzləri, "Qala", "Qızıltac", "Dalğa", "Hirkan", "Xəzər" otelləri (Lənkəran), "Min bir gecə" istirahət ocağı (Astara), "İstisu" sanatoriyası, "Masallı" və "Dəştvənd" hotelləri (Masallı) turistlərin ixtiyarındadır. Zəngin flora və faunaya malik Qızılağac Dövlət qoruğu və Hirkan Milli parkı bu bölgədədir. Turizm ehtiyatları yeni istirahət və əyləncə mərkəzlərinin yaradılmasına, Lerikdə dağ turizminin inkişaf etdirilməsinə, Lənkəran və Astarada sanatoriya-kurort şəbəkəsinin genişləndirilməsinə imkan verir" (*Azərbaycan Milli Ensiklopediyası, B., 2007, səh. 840*).

2010-cu ildə Lənkəran Turizm və İnformasiya Mərkəzi yaradılmışdır. Ona İlqar Əzimov rəhbərlik edir. Lənkəranda olan 14 mehmanxana və hotellərdə eyni vaxtda 1000-1200 nəfər turisti yerləşdirmək mümkündür. 2016-cı ildə Lənkərana gələn turistlərin sayı 16 min nəfərə yaxın olmuşdur. 15 faizi əcnəbi turistlərin payına düşüb.

Lənkəranın dəniz kənarında yerləşməsi burada çimərlik turizminin inkişafı üçün geniş imkanlar yaradır. Rayonda çimərlik turizminin inkişafına dair 2017-2020 - ci illər üçün tədbirlər planı hazırlanmışdır. Lənkəranda həmin müddətdə 2 özəl, 1 ictimai çimərliyin yaradılması nəzərdə tutulmuşdur.

TURŞULU aş - xörək növü. Turşulu aşı bişirmək üçün qabaqcadan ilq suya noxud, lərgə, buğda, iri lobya, paxla töküb 2-3 saat islatmaq lazımdır. Su doldurulmuş ayrıca bir qazan isə qaynamağa qoyulur. İsladılmış dən qarışığı qaynar qazana boşaldılır və 30-40 dəqiqə qaynadılır. Bundan sonra qazana düyü və buğda yarması tökülür və vamlı qaynadılır. Soğanı xırda-xırda doğrayıb hazır vəziyyətə gətirirlər. Quru alça yuyulub təmizləndikdən sonra suda qarışdırılır. Alçanın dənini çıxarılıb atılmalıdır. Bundan sonra qazana doğranmış soğan, quru alça, heyva qurusu, doşab, gicitkan yarpağı və giləmərzə boşaldılır. Aş hazır olana yaxın üzərinə şirni, daha sonra soğandağı əlavə edilir.

Adətən uşaq ilk dişlər çıxardanda bişirilir. İnəmə görə turşulu aş bişirilən ailədə uşağın dişləri saf və möhkəm olacaq.

Turşulu aş üçün lazım olanlar:

Noxud-100 q; buğda - 50 q; lobya - 100 q; iri lobya - 100 q; paxla - 100 q; duz - yarım xörək qaşığı; düyü - 250 q; buğda yarması - 250 q; soğan - 125 q; soğandağı - 100 q; alça - 125 q; giləmərzə - 1 xörək qaşığı.

TÜƏDO - Lənkəranda kənd. Lənkəran-Boradigah şose yolunda, rayon mərkəzindən şimal-qərbdə, Lənkəran ovalığında yerləşir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 25 oktyabr 2011-ci il tarixli Sərəncamı ilə Tüədo və Köhnə Gəgir kəndləri Gəgiran inzibati ərazi dairəsi tərkibindən ayrılaraq, mərkəzi Tüədo kəndi olmaqla Tüədo kənd inzibati ərazi dairəsi yaradılmışdır. Allahverdi Oğlan oğlu İbrahimov Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının kənd üzrə nümayəndəsi təyin edilmişdir.

Oykonim tələş dilindəki tu (tut) və do (ağac) sözlərindən ibarət olub (-ə mənsubiyyət bildirir) "tut ağacı" mənasını verir. Adının kəndin mərkəzində, Sərinbulağın başında olan yeganə tut ağacından götürüldüyü ehtimal edilir.

Tüədo üç rayonun sərhəd qovşağında yerləşir. Qərbdən Lerikin Nücu və Vamazqon, şərqdən Lənkəranın Köhnəgəgir, şimaldan Masallı rayonunun Məmmədoba, Xanlyon kəndləri, cənubdan Tələş meşələri ilə əhatə olunmuşdur.

Ərazisi 233,8 hektardır, 116,9 hektarı əkinə yararlıdır. Əhalisi 504 nəfərdir, 232 nəfəri qadındır, 78 ailə təsərrüfatı var (2017).

Kənddə orta məktəb, tibb məntəqəsi, klub, kitabxana, iaşə obyektləri və s. fəaliyyət göstərir.

Ötən əsrin otuzuncu illərdə kolxoz Tüədo 1961-ci ildə Gəgiran kəndi ilə birləşdirilərək Füzuli adına kolxoz yaradılmışdır. 1990-cı ildə Gəgirandan ayrılaraq 1996-cı ilədək "Tüədo" kolxozu adı ilə fəaliyyət göstərmişdir.

Kənddə tarixi qədim olan maddi-mədəniyyət abidələri, o cümlədən XIV-XV əsrlərə aid qəbiristanlıq, Vərsəman adı ilə tanınan qədim qala mövcuddur.

Kənd bələdiyyəsi 2000-ci il yanvar ayında təşkil edilmiş, Şirvan Verdiyev (2000-2005), Rəmiəli Şükürov (2006-2009) sədri işləmişlər. 2010-cu ildə Gəgiran bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

TÜƏDO məktəbi - 1936-cı ildə təşkil edilmişdir. İrza Əliyev (1936-1939), Naib Məmmədov (1939-1942), Həzi Hümmətov (1942-1945), Əbdül Abdullayev (1945-1949), Musa Xəlilov (1949-1956), Mirzə Axundov (1956-1962), Mirsəfər Cavadov (1962-1987), Hüseyn Hüseynov (1987-1989), Maarif Ağayev (1989-1990, 1994-1996), Allahverdi Qənbərov (1990-1994), Həmid Hüseynov (1996-cı ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəbin indiki binası 1986-cı ildə istifadəyə verilmişdir. 1936-cı ildən ibtidai, 1962-ci ildən əsas, 1987-ci ildən tam orta məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

39 şagird oxuyur, 12 müəllim dərs deyir (2017).

TÜƏDOÇAY - Boladıçayın yuxarı qoludur. Mənbəyini Talış dağlarının Voba zirvəsindən alır. Diryan kəndi tərəfində Boladıçaya qovuşur, Xəzərə tökülür.

TÜKƏVİLƏ - Lənkəranda, Separadi ərazi nümayəndəliyində kənd.

Lənkəran-Boradigah şose yolunda, rayon mərkəzindən 19 km şimal-qərbdə, Lənkəran ovalığında yerləşir.

Cənubdan Sinovli, şimaldan Masallı rayonunun Rudəkənar, şərqdən Separadi, qərbdən Talış dağları ilə əhatə olunmuşdur.

Oykonim talış dilindəki tük (bicar, çəltik sahəsi) və vırə (yer, məkan) sözlərindən ibarət olub (-ə mənsubiyyət bildirir) "çəltik sahəsi, bicarlıq" mənasını verir. Yaşar Qurbanovun fikrincə, oykonim "tükəbil" ("tük" bicar, "bil" axmaz sulu ərazi, məkan deməkdir) sözündən götürülüb, "sulu bicar yerləri" mənasını verir.

Ərazisi 378,5 hektardır. Əhalisi 1711 nəfərdir, 782 nəfəri qadındır, 374 ailə təsərrüfatı var (2017).

Əhali çayçılıq, sitrusçuluq, heyvandarlıqla məşğuldur.

Kənddə orta məktəb, feldşer-mama məntəqəsi, klub, məişət, ticarət, iaşə müəssisələri vardır.

2000-2009-cu illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, Azad Axundov sədri işləmişdir.

2010-cu ildə Separadi bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

TÜKƏVİLƏ məktəbi -1930-cu ildə təşkil edilmişdir.

İlk müəllimi Fəttah Baxşiyev olmuşdur (1930-1933). Sonrakı illərdə Məmməd Rıfayev (1933-1937), Əbilqasım Axundov (1937-1940), Cəlal Cəlalov (1940-1941), Cəbrayıl Cahangirov (1941-1968), Dərya Məmmədov (1968-1970), Şərif Məcidov (1970-1976), Qəzənfər Əliyev (1976-2003), Xanəhməd Mirzəyev (2003-cü ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəb ilk illərdə Nuruş Ağayevin (1930-1937), Abasəli Kəlbəyevin (1937-1963) mülklərində, 1963-2013-cü illərdə məktəb üçün uyğunlaşdırılmış binada yerləşmişdir. Məktəbin indiki binası 2014-cü ildə istifadəyə verilmişdir.

303 şagird oxuyur, 24 müəllim dərs deyir (2017).

1968-ci ildən əsas, 1984-cü ildən orta məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

TÜLKÜLƏR - itlər fəsiləsindən yırtıcı məməli heyvan cinsi. Başının üz hissəsi ensiz və uzunsov, qulaqları dik, bir qədər itiüclü, xəzi sıx və yumşaqdır. Lənkəranda rast gəlinir. Əsasən gecələr fəallaşır, gündüzlər çox vaxt yeraltı yuvalarında gizlənirlər.

Böğazlıq dövrü 54 gündür. Martda 4-6 bala verir. Aprel-iyun aylarında tüləyir. Müxtəlif heyvanlarla, o cümlədən sürünənlər, quşlar, çəyirtkələr, eləcə də itburnu, quşüzümü, cır meyvə və giləmeyvə ilə qidalanır.

TÜNÜKƏ - bicarda istifadə edilən qadın geyimi. Belə geyimlər zəlilərin bədəni yapışmasının qarşısını alır. Adətən çəltik becərənlər istifadə edirlər.

TÜRKƏKƏRAN - Lənkəranda kənd. Lənkəran-Astara şose yolunda, rayon mərkəzindən 11 km cənub-qərbdə, Lənkəran ovalığında, Şürük icra ərazi vahidliyində yerləşir.

Cənubdan Mamusta kəndi və Hirkan qəsəbəsi, şimaldan Moğonojoba və Şürük,

şərqdən Xolmili və Şıxəkəran, qərbdən Şürük və Səpnəkəran kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Kəndin adının mənası müxtəlif mənalarda işlənir. Oykonim tələş dilindəki türk (türk) və kon (evlər) sözlərindən ibarət olub (-ə mənsubiyyət bildirir) "türk evləri, türklər yaşayan kənd" mənasını verir. Uzun illər Lənkəran Pedaqoji Texnikumunun ədəbiyyat müəllimi işləmiş Şükür Şükürovun məlumatına görə, XVIII əsrin əvvəllərində Muğandan, əsasən Göytəpədən gələnlər burada məskən salmışlar. Qonşu kəndlərin sakinləri Muğandan gələnləri "türk" adlandırmışlar. Toponimin "Tükəkon" ("tük" bicar, "kon" evlər) sözündən götürüldüyü, "bicar evləri", "bicar edənlər" mənasında işləndiyini və ya "Tüləkon" ("tül" palçıq, "kon" evlər) sözündən alındığını, yəni "palçıqlı evlər" mənasını verdiyini ehtimal edənlər də vardır. Sonuncu variant inandırıcı deyildir. Həmin illərdə çay daşından tikilmiş evlər də olmuşdur.

Ərazisi 288 hektardır, 91 hektarı əkinə yararlıdır.

Əhalisi 1252 nəfərdir, 595 nəfəri qadındır, 327 ailə təsərrüfatı var (2017).

Türkəkəran 1931-1937-ci illərdə ayrıca təsərrüfat kimi fəaliyyət göstərmiş, sonra Moğonojoba kəndi ilə birləşmiş, 1957-ci ildə təsərrüfata Tütəpeştə və Şürük, 1958-ci ildə Səpnəkəran, Yuxarı Nüvədi, Daşdatük, Biləsər, Sipidor, Mikalon kəndləri qoşulmuşdur. 1966-cı ildə Daşdatük, Biləsər, Sefidor, Mikalon, 1992-ci ildə Səpnəkəran, Yuxarı Nüvədi, daha sonra Şürük, Tütəpeştə, Moğonojoba ayrılaraq ayrıca təsərrüfat kimi fəaliyyət göstərmişdir. 1998-ci ildə aqrar islahatlarla əlaqədar Moğonojoba ayrıca kənd statusu almışdır.

Aqrar islahatlara uyğun olaraq torpaq əhaliyə paylanmış, adambaşına 0,08 sot sahə düşmüşdür.

Əhali çayçılıq, tərəvəzçilik, sitrusçuluq, taxılçılıq və maldarlıqla məşğuldur.

Kənddə tarixi VIII-IX əsrlərə təsadüf edilən Əmirzəhid qəbirstanı mövcuddur.

Kənddə məktəb, tibb məntəqəsi, kitabxana, məscid, ticarət və iaşə obyektləri vardır.

2000-2009-cu illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, Yədigar Əbilov sədri işləmişdir.

2010-cu ildə Şürük kənd bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

TÜRKƏKƏRAN məktəbi - 1938-ci ildə təşkil edilmişdir. Heydər Nəsirov (1938-1942), Bağır Kazımov (1942-1946), Mirzəbaba Məmmədov (1946-1947), Xanoğlu Quliyev (1947-1963), Məmmədəğa Qədir oğlu Əliyev (1963-1968), Məmmədəğa Bürcəli oğlu Əliyev (1968-1972), İsgəndər Hüseynov (1972-2005), Vüqar Rzayev, Nüridə Mahmudova müxtəlif illərdə məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəbin indiki binası 1943-cü ildə istifadəyə verilmişdir. 1956-cı ildən əsas məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

Məktəbdə 152 şagird oxuyur, 36 müəllim dərslər deyir (2017).

TÜRKƏNCİL - Lənkəranda kənd. Rayonun qərb hissəsində, Vilvan kəndindən sol tərəfdən Günəhir kəndinə uzanan yolda, rayon mərkəzindən 37 km uzaqlıqda, dağətəyi ərazidə yerləşir. Günəhir ərazi vahidliyinə daxildir. Cənubdan Lerik rayonunun Hamaraməşə (37 km), şimaldan Lənkəranın Gəgiran, şərqdən Günəhir, qərbdən Lerikin Birkəndül kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Ərazisi 701 hektardır, 360 hektarı əkinə yararlıdır. Əhalisi 533 nəfərdir, 272 nəfəri qadındır, 106 ailə təsərrüfatı var (2017).

Kənddə əsas məktəb, feldşer-mama məntəqəsi, klub, kitabxana, məscid və s. vardır.

Türkəncil kəndinin mənası müxtəlif mənalarda işlənir. Toponim tələşca "Türkənc" (tələşca "türk" türk, "ənc" doğrmaq, kəsmək deməkdir) adlanır. Tədqiqatçı-müəllim Musarza Mirzəyevin fikrincə, bu toponimin mənası "türklərin doğradığı meşə yeri" deməkdir. Yerli əhali kənar yerdən bu yerlərə meşə materialı ardınca gələnləri türklər adlandırmış. Toponimin "türklərin abad etdiyi yer" mənasında işləndiyini ehtimal edənlər də vardır.

2000-2009-cu illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, Balağa Baxşiyev (2000-2005), Adil Hüseynov (2006-2009) sədri işləmişlər. 2010-cu ildə Günəhir bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

TÜRKƏNCİL məktəbi - 1935-ci ildə təşkil edilmişdir. Adil Məmmədov məktəbin ilk müdiri olmuşdur. Baldadaş Qasimov (1965-1979), Heydər Babayev (1979-1982), İbad Abbasov (1982-1986), Höccət Əsədullayev (1986-1990), Ağaxan Əkbərov (1990-1993), Əvəz Bəşirov (1993-2003), Sərraf Hüseynov (2003-cü ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəb ilk illərdə Ali Əsədovun mülkündə yerləşmişdir. Məktəbin indiki binası 1973-cü ildə tikilmişdir.

77 şagird oxuyur, 9 müəllim dərs deyir (2017).

1986-cı ildən əsas məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

TÜTƏPEŞTƏ - Lənkəranda kənd. Rayon mərkəzindən 10 km cənub-qərbdə, Lənkəran-Astara şose yolunda, Lənkəran ovalığında, Şürük icra ərazi vahidliyində yerləşir.

Cənubdan Şıxəkəran, şimaldan Viyən, qərbdən Moğonojoba, şərqdən Xolmili kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Kəndin toponimi haqqında müxtəlif ehtimallar vardır. Dilçi-müəllim Yaşar Qurbanovun fikrincə, toponim "tut ağacı" ilə əlaqədar yaranmışdır. Toponimin Tütəpeştənin "tütəpeştə" ("tütə" tutlu, "peştə" arxa, təpəlik) sözündən götürüldüyü, "tut ağacı arxasında sahə, təpə", "tut ağacları olan yamac" mənasını verir.

Tütəpeştənin "tükəpeştə" sözündən alınması ehtimal edənlər də vardır ("tük" bicar, "peştə" arxa deməkdir), "bicar arxasında sahə", "bicar yerləri", "çəltik ləklərinin sırası" mənasını verir.

Ərazisi 124,5 hektardır, 59 hektarı əkinə yararlıdır. 263 ailə təsərrüfatı var.

Əhalisi 1030 nəfərdir, 492 nəfəri qadındır, 225 ailə təsərrüfatı var (2017).

Kənddə məktəb, klub, kitabxana, feldşer-mama məntəqəsi, ticarət, iaşə obyektləri vardır.

Əhali çayçılıq, tərəvəzçilik, sitrusçuluq, taxılçılıq və heyvandarlıqla məşğuldur.

2000-2009-cu illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, Əli Səfərov sədri işləmişdir. 2010-cu ildə Şürük bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

TÜTƏPEŞTƏ məktəbi - 1930-cu ildə təşkil edilmişdir. Heydər Heydərov, İbad Məmmədov

(1945-1947), Nüsrət Bağirov (1947-1949), Qabil Əkbərov (1949-1950), Hətəm Həsənov (1950-1963), Əliağa Babayev (1963-1965), Mirələm Axundov (1965-1966), Fərhad Xəlilov (1966-1969), Nadir Həsənov (1969-1989), Əsgər Əsgərov (1989-cu ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəb ilk illərdə Hacı Əbdülün mülkündə yerləşmiş, 1976-2013-cü illərdə uyğunlaşdırılmış binada yerləşmişdir.

113 şagird oxuyur, 24 müəllim dərs deyir (2017).

1969-cu ildən əsas məktəb kimi fəaliyyət göstərir. İndiki məktəb binası 2014-cü ildə istifadəyə verilmişdir.

BÖYÜK RUS ŞAİRİ Y.YEVTUŞENKO LƏNKƏRANDA

*Birinci cərgədə, soldan: şair İsa İsmayilzadə, Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsinin birinci katibi, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı İsa Məmmədov, böyük rus şairi Yevgeni Yevtuşenko, şair Yusif Səmədoğlu, DTK Lənkəran şəhər şöbəsinin rəisi Əmdulla Hüseynov, **ayaq üstə, sağdan** – Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsinin ikinci katibi, yazıçı-jurnalist Hüseynağa Qəniyev, N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrının direktoru, respublikanın Əməkdar incəsənət xadimi Məbud İsmayilzadə, "Lənkəran" qəzetinin redaktoru, şair Şəkər Aslan, Lənkəran Rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri Sərhəd Məmmədov, Lənkəran Şəhər XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri Ələddin Qurbanov və sərhədçi-veteran (1979).*

U

U – Azərbaycan əlifbasının 28-ci hərfi. Sözüün əvvəlində, ortasında və sonunda işlənir.

ULUF - Talış xanlığının mahallarından biri. Səidəli Kazımbəyoğlunun məlumatına görə, bu mahal Girdəni kəndinin yaxınlığındakı Ləkər körpüsündən başlayaraq Masallı rayonunun Bədəlan kəndinə qədər uzanmış və 12 hissədən ibarət olmuşdur.

"Əxbarnamə"nin müəllifi Mirzə Əhməd Mirzə Xudaverdi oğlunun yazdığına görə, Miyankuhdan başlayaraq Boradigah, Bədəlan, Lənkəran və bir sıra başqa xırda kəndlər də Uluf mahalına daxil olmuşdur.

ULYASIÇAY - Bəşəruçayın sağ qolu. Mənbəyini Talış dağlarının Ulyasi silsiləsindən alaraq Sərinbulaq kəndindən Bəşəruçayla birləşir.

ULYASI zirvəsi - Lənkəran-Astara sərhədində, Talış dağlarının Ulyasi silsiləsində yerləşir. Hündürlüyü 828 metrdir. Ulyasiçay mənbəyini bu zirvədən alır. Biləsər kəndi onun yaxınlığında yerləşmişdir.

UN dəyirmanı - Lənkəranda su və yanacaq ilə işlədilən dəyirmanlar vardır. Tarixən rayonun əksər yaşayış məntəqələrində dəyirmanlar işlədilmişdir. Boladi kəndində hissələri Almaniyadan gətirilmiş və Hacı İsrəfil Kərimova məxsus ilk iri dəyirman 1926-cı ildə tikilmişdir. Vilvan kəndindəki un dəyirmanı Ayaz Quliyev idarə etmişdir.

Rayonun Mamusta, Şürük, Veravul və digər kəndlərində də dəyirmanlar olmuşdur.

Kənd ailələrində ayaq və əl dəyirmanları işlədilmişdir.

Taxılçılığın inkişafı ilə əlaqədar son illərdə Lənkəranda yeni un dəyirmanları fəaliyyətə başlamışdır.

UNİBANK ASC Lənkəran filialı - əhaliyə bank xidməti göstərən təşkilat.

2010-cu il martın 3-dən fəaliyyət göstərir.

UNİVERMAQ, universal mağaza - hər cür qeyri-ərzaq, bəzən isə ərzaq malları ilə ticarət aparan iri mağaza. İlk univermaq XIX əsrin ortalarında Fransada, Azərbaycanda isə 1935-ci ilə Bakıda yaranmışdır.

Lənkəranda univermaq 1969-cu ilin mart ayında açılmış, 5 şöbəsi, 25 ticarət bölməsi olmuşdur. Yeni iqtisadi islahatlarla əlaqədar 2000-ci ildə özəl sahəyə keçmişdir.

USTA MƏMMƏDƏLİ İrəvanlı (d. 1862, Qərbi Azərbaycan - 1948, yenə orada) - el sənətkarı, nəccar.

1890-cı ildə Lənkərana gəlmiş, az vaxt ərzində bacarıqlı nəccar kimi tanınmışdır. Əl işlərinə Lənkəranda bu gün də rast gəlinir. Hacı Əkbər Əkbərova məxsus evlərin taxta işlərini görmüşdür. İncə zövqlə hazırladığı qapı və pəncərələr gözəl, əlvan naxışları ilə seçilir. Musa Qənbərov, Sadiq Kərimov, Yusif Axundov kimi yetirmələri olmuşdur. Təqribən 1944-cü ildə İrəvana qayıtmış, ömrünün axırınadək lənkəranlı ustalarla əlaqə saxlamışdır.

UŞAQ bağçası - məktəbəqədər yaşlı uşaqların ictimai tərbiyəsi ilə məşğul olan müəssisə.

*Boladi kənd uşaq bağçasında
məşğələ zamanı (2004)*

Azərbaycanda Sovet hakimiyyətinin ilk illərində şəhərin iki yerində yaradılmışdır. Bu gün Lənkəranda 51 uşaq bağçası fəaliyyət göstərir, 157 qrupda 2991 uşaq tərbiyə alır. 413 tərbiyəçi çalışır (2016).

1970-ci ildən sonra Lənkəranda yeni uşaq tərbiyə müəssisələrinin tikintisinə diqqət artmış, mikrorayonda 90 (1970) və 280 (1980), Kərgəlanda 90, Gərmətükdə 140 (1970), Boladi və Şağlaserdə 50 (1971), Cil və Veravulda 50 (1972), Separadi və Mamustada 140 (1976), Vilvanda 140 (1977), Lənkəran şəhər 5 sayılı 110 (2013) yerlik uşaq bağçaları istifadəyə verilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 2015-ci il aprelin 11-də Lənkəranda yeni inşa olunan körpələr evi-uşaq bağçasının açılışında iştirak etmişdir.

UŞAQ evləri - yetim, valideynləri ilə əlaqəsi kəsilmiş və ya maddi köməyə ehtiyacı olan uşaqlar üçün dövlət tərəfindən ayrılmış təlim-tərbiyə müəssisələri.

Lənkəranda ilk uşaq evi Azərbaycanda Sovet hakimiyyətinin ilk illərində Hacı Əkbər Əkbərova məxsus mülkündə yerləşmişdir. Sonralar yaşca balocaları iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Həzi Aslanov Xatbə parkının ərazisində yerləşən binada, böyük yaşlı uşaqları isə balıq konservi zavodunun yaxınlığında - keçmiş uşaq xəstəxanasının binasında saxlayırdılar.

Böyük Vətən müharibəsi illərində daha 2 uşaq evi açılmışdır. Uşaq evlərindən biri rayonun Şürük kəndində yerləşirdi. 1942-ci ildə Şürük kəndindəki uşaq evində yanğın baş vermişdir. Müharibədən sonra uşaq evlərinin sayı 4-ə çatdırılmışdır.

2 nömrəli uşaq evi oğlanlara məxsus olmuşdur. 1947-ci ildə Şürük kəndindəki 4 nömrəli uşaq evinin uşaqları Mərdəkan sanatoriyasına aparılmış, bir neçə ay sonra Ə.Qarayev adına uşaq xəstəxanasına yerləşdirilmişlər.

1963-cü ildən Lənkəranda bir uşaq evi fəaliyyət göstərir.

Heydər Əliyev Fondu hesabına tikilmiş Osman Mirzəyev adına qarışıq tipli uşaq evi 2007-ci il yanvarın 26-da yeni binaya köçmüşdür.

UŞAQ Sağlamlıq Mərkəzi - 1925-ci ildə uşaq məsləhətxanası, 1940-cı ildən uşaq poliklinikası,

Lənkəran. Uşaq Sağlamlıq Mərkəzi (2008)

1998-ci ildən uşaq sağlamlıq mərkəzi adı altında fəaliyyət göstərir. Uşaq məsləhətxanasının müdiri həkim S.M.Sorokina, 1927-ci ildən Qasım Bağır oğlu Talışinski, 1928-ci ildən Teymur Tahirov olmuşdur.

Uşaq tibb müəssisəsinin indiki binası 8 oktyabr 2008-ci ildə istifadəyə verilmişdir. Ümumi sahəsi 1600 m² -dir.

47 min uşağa xidmət göstərən mərkəzdə 44 həkim, 91 orta tibb işçisi çalışır (2013).

Mərkəzdə müasir avadanlıqlar quraşdırılmış rentgen, ultrasəs müayinəsi, oftalmoloji, fizioterapiya, stomatoloji, LOR kabinetləri və laboratoriyalar fəaliyyət göstərir.

Açılışında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Heydər Əliyev Fondunun sədri, İSESKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyeva iştirak etmişlər.

UŞAQ Yaradıcılıq Mərkəzi - məktəbyaşlı uşaqları birləşdirən ictimai təşkilat. 1930-1990-cı illərdə "Pionerlər evi" adı ilə fəaliyyət göstərmişdir.

Uşaqların dünyagörüşünün artmasında, onların peşəyə, əməyə və idmana hazırlanmasında mühüm xidmətləri vardır.

1400-dək uşaq 90-dən çox müxtəlif bölmələrdə fəaliyyət göstərir (2016).

Ü

Ü – Azərbaycan əlifbasının 29-cu hərfi. Sözlün əvvəlində, ortasında və sonunda işlənir.

ULUMÇAY - Lənkəranda çay. Başlanğıcını Vobo ərazisindən alaraq Dıryan kəndi istiqamətində Boladıçaya qovuşur.

Qədimlərdə çayın sahilində yaşayış məskəninin olması barədə məlumatlar vardır. "Ülümün"-"Vojorqo" adlanan yerində ətraf yerlərdən, həmçinin İrandan tacirlər gələrmişlər. Buradan bir çox yerlərə birbaşa ticarət yolu varmış. Ulumun yaxınlığında qədim gəminin dör ağacının tapılması göstərir ki, bu yerlər vaxtı ilə dəniz sahilində yerləşmişdir. Dəniz suyunun çəkilməsi və Ulumun tənəzzülə uğraması ilə əlaqədar ulumlular Rüdəkənar kəndinə və digər yerlərə köçmüşlər."

Ədəbiyyat: M.Mirzəyev. Mənim Masallım, B., 1991.

"ÜNAS" qızlar məktəbi - Teymur bəy Bayraməlibəyovun təşəbbüsü ilə açılmışdır (1918). Müdiri qızı Məryəm xanım Bayraməlibəyova olmuşdur. Məktəbin müdiri Azərbaycan dilindən rus dilinə və ya rus dilindən Azərbaycan dilinə tərcümə dərslərini aparmışdır.

Məktəbdə İsmayıl Qənbərov (dərs hissə müdiri), Mariya İvanovna Sobolyeva (rus dili), Ağə Məmmədli (tarix), Qulam Məmmədov (ana dili), Davud Talışinski (riyaziyyat), Zeynəb Müzəffərova, Cavahir Müzəffərova (ədəbiyyat), Rəhilə Talışinskaya (təbiət), Suğra Məmmədli (şəriət) dərs demişlər.Xalq artisti Həqiqət Rzayeva, əməkdar artistlər Münəvvər Kələntərli, Cahan Talışinskaya, əməkdar müəllim Nərgiz Tahirli və başqaları məktəbin ilk məzunlarıdır.

1923-cü ilədək fəaliyyət göstərmişdir.

ÜRGƏ - Lənkəranda kənd. Lənkəran-Bakı şose və dəmir yolunda, Xəzər dənizi sahilində, rayon mərkəzindən 5 km məsafədə yerləşir. Göyşaban icra nümayəndəliyinə daxildir.

Cənubdan Göyşaban kəndi, şimaldan Liman

Ürgəyə uzanan yolda

şəhəri, qərbdən Veravul kəndi, şərqdən Xəzər dənizi ilə əhatə olunmuşdur.

1965-ci ildən yaşayış məntəqəsi kimi istifadə edilir. 1999-cü ilədək "Marso" adı ilə tanınmışdır.

Ərazi tarixən balıq və çöl quşları ilə zəngin olmuşdur. 1969-cu ildə Lənkəranın "Ümumiyyətləq tərəvəz bostanı"na çevrilməsi ilə əlaqədar qurudulmuş sūtutərlərin yerində dağ təsərrüfatları üçün əkin sahələri ayrılmış, yeni yaşayış məskəni salınmışdır.

1930-cu ilədək Veravul kəndindən "Marso"ya uzanan yer "Ürgə" adlanmış, 1999-cü ildə bu ad ona qaytarılmışdır. "Ürgə" toponimi haqqında müxtəlif fikirlər vardır - "ilxı saxlanılan yer", "otlaq sahələri" mənasını verdiyini deyənlər vardır. Görünür, bunu izah edənlər XX əsrin ortalarında Veravul kəndi ilə Liman şəhəri arasında böyük bir ərazidə otləq sahələrinin olmasını və burada kolxoz təsərrüfatlarına məxsus at ilxısının saxlanması əsas tuturlar. Ürgənin bəndər - su keçən yer mənasını verdiyini də ehtimal edənlər vardır.

"Ürgə"nin yolu keçən əsrin 30-40-cı illərdə "Murədov"un (Marso) ağızından keçmişdir. İndiki Liman şəhərinin yolu ilə Boladı kəndindən keçərək Qumbəşi kəndindən birinci Sarıya dənəndən sonra Xəzərə qovuşardı. 1924-cü ildə

ictimai-siyasi xadim İbi İbayevin rəhbərliyi ilə Veravul kəndindən keçən yola körpü çəkilmişdir. Körpünün qalıqları bu gün də durur.

Ərazisi 697 hektardır, 487 hektarı əkinə yararlıdır.

Əhalisi 2259 nəfərdir, 1129 nəfəri qadındır, 356 ailə təsərrüfatı var (2017).

Kənddə orta məktəb, mədəniyyət evi, uşaq bağçası, həkim məntəqəsi və s. vardır.

Əhali tərəvəzçilik, heyvandarlıq və balıqçılıqla məşğuldur.

2001-ci ildə kənddə yeni körpü istifadəyə verilmişdir.

2000-2009-cu illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, Nurəddin Kazımov (2000-2005), Möhtəmə Fərziyev (2006-2009) sədri işləmişlər. 2010-cu ildə Göyşaban bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

ÜRGƏ məktəbi - 1971-ci ildən fəaliyyət göstərir. Mirzəmməd Zamanov (1971-1994), Ələkbər Qurbanov (1994-1996), Mikramin Hüseynov (1996-1999), İbadulla Azadov, Ramin Hüseynov müxtəlif illərdə məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəbin indiki binası 1988-ci ildə istifadəyə verilmişdir. Həmin ildən orta məktəbə çevrilmişdir.

455 şagird təhsil alır, 44 müəllim dərs deyir (2017).

ÜZƏRLİK - bitki cinsi. Çoxillik bitki olub, 30-80 sm hündürlükdə qol-budaqlı gövdəyə malikdir. Budaqlarının ucunda tək-tək yerləşən xırda çiçəkləri vardır. İyun-iyul aylarında çiçəkləyir. Tərkibində harmalin, harmin və s. alkaloidlər var. Heyvanlar yemir, zəhərlidir.

Üzərlikdən alınan preparatlar sinir xəstəliklərinin müalicəsində istifadə edilir.

Qədim adətə görə gözdəymədən qorunmaq üçün üzərlik yandırılır, tüstüsü otağa, insanlara verilir.

Lənkəranın çöl və yaşayış yerlərində yayılmışdır.

ÜZÜMÇÜLÜK - üzüm istehsalı sahəsi. Azərbaycanda, o cümlədən Lənkəranda qədim-

dən məlumdur. Ondan kişmiş, mövüc, doşab, riçal, sirkə, abqora və s. hazırlanmış, müxtəlif xəstəliklərin müalicəsində istifadə edilmişdir.

1970-ci illərdə sürətlə inkişaf etmişdir.

Lənkəranda üzümçülük sahəsində ilk təsərrüfatlar "Oktyabr" (Vel kəndi) və "Avrora" (indiki Hirkan) sovxozları olmuşdur. Daha sonra "Lənkəran" üzümçülük sovxozu yaradılmışdır.

Sov. İKP MK-nın və SSRİ Nazirlər Sovetinin "Azərbaycan SSR-də kənd təsərrüfatı istehsalını daha da yaxşılaşdırmaq, üzümçülüüyü və şərəbçiliyi inkişaf etdirmək tədbirləri haqqında" (1979, fevral) qərarı ilə əlaqədar "Partiyanın XXV qurultayı" (Göyşaban kəndi yaxınlığında) üzümçülük sovxozu təşkil edilmiş, "Partiyanın XXIV qurultayı" (Osakücə kəndi) sovxozunda üzümçülük sahəsi salınmışdır.

Hər hektar sahədən 1970-ci ildə 31,2 sentner, 1980-ci ildə 95 sentner, 1985-ci ildə 96,7 sentner üzüm istehsal edilmişdir. Dövlətə 1970-ci ildə 1775 ton, 1980-ci ildə 6641 ton, 1990-cı ildə 3470 ton üzüm təhvil verilmişdir. 2013-cü ildə 2000-ci ilə nisbətən üzüm istehsalı 55,3 faiz artmışdır.

Üzümçülükdə ən yüksək göstərici 1975-1980-ci illərdə əldə edilmişdir. Beş il ərzində 19,7 min ton əvəzinə 24,6 min ton üzüm yığılmışdır. 1972-ci ilin göstəricilərinə görə Lənkəran respublika yarışının qalibi olmuşdur.

Torpaq islahatına uyğun olaraq üzümlüklər əhaliyə paylanmışdır.

ÜZÜMÇÜLÜK qəsəbə məktəbi - 1965-ci ildə ibtidai məktəb kimi fəaliyyətə başlamışdır. Rizvan Abbasov (1965-1989), Mükramin Hüseynov (1989-1996), Ələvsət Qurbanov (1996-2006), Elmira Rzayeva (2006-2011), Sevil Qafarova (2011-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

1993-cü ildə əsas, 1997-ci ildə orta məktəbə çevrilmişdir.

Məktəb ilk illərdə sovxoz təsərrüfatı üçün ayrılmış binada yerləşmişdir. İndiki məktəb binası 1996-cı ildə istifadəyə verilmişdir.

Məktəbdə 107 şagird oxuyur, 25 müəllim dərs deyir (2017).

V

V – Azərbaycan əlifbasının 30-cu hərfi. Sözüün əvvəlində, ortasında və axırında işlənir.

VAĞLAR - çaydaqayaqlar dəstəsinin bir fəsiləsi. Azərbaycanda doqquz növü məlumdur. Lənkəranda ağ vağlar yayılmışdır. Çay mənsəbində və göllərin su bitkiləri ilə örtülü pöhrəliklərində yaşayırlar. Qamış üzərində, ağacda və ya kollarda yuva tikirlər. Adətən 4-5 yumurta qoyur və dörd həftəyə qədər kürt yatıb bala çıxarırlar. Çox vaxt dəstə ilə yaşayırlar.

Dəstə ilə görüşəndə və səsleşəndə sanki yağışlar yağacağı haqqında həyəcan signalı verirlər.

VAĞZAL - nəqliyyat dayanacaqlarında sərnəşinlərə xidmət göstərən yer.

Lənkəranda XIX əsrin 60-cı illərində dəniz vağzal olmuşdur. İndiki dəmir yolu vağzalıının qarşısında yerləşirdi.

1941-ci ilin iyul ayında Lənkəranda dəmiryolu çəkilərək vağzal salınmışdır. 2011-ci ildə yenidən qurulmuşdur. Liman şəhərində də dəmiryolu vağzal vardır.

Nəqliyyat vasitələrinin sayı artıqca Lənkəranda avtobus vağzalları tikilmişdir. İlk avtobus vağzal şəhərin Böyük bazar hissəsində olmuşdur. "Ləvəngi" rayonlararası avtobus vağzal XX əsrin 70-ci illərin əvvəllərində istifadəyə verilmişdir.

VAHABOV Mirqasım Mirfəzil oğlu (d. 31.12.1955, Lənkəran rayonu, Şürük kəndi) - gömrük xidməti general-mayoru (2007).

Şürük kənd məktəbini (1971), Bakı Plan Uçot Texnikumunu, Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutunu (1981) fərqlənmə ilə bitirmiş, Lenin təqaüdü ilə oxumuşdur.

Əmək fəaliyyətinə Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutunda (indiki Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti) başlamışdır (1981). Sonralar Azərbaycan Respub-

likası Təhsil Nazirliyində, Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetində (1981-1996) məsul vəzifələrdə işləmişdir.

1996-cı ildən respublika gömrük xidməti sahəsində çalışır.

Azərbaycan Respublikası Gömrük Komitəsi Maliyyə, Taarif və Valyuta Nəzarət Baş İdarəsinin rəisidir (iyun, 1999-cu ildən).

Respublika gömrük xidmətinin təşkilində, bu sahədə milli kadrların hazırlanmasında xidmətləri vardır.

VAHİD (təxəllüsü; tam adı və familiyası Əliağa Məmmədqulu oğlu İsgəndərov - 1895, Bakı - 01.10.1965, Bakı) - şair, respublikanın Əməkdar incəsənət xadimi (1943).

Müasir Azərbaycan ədəbiyyatında qəzəl janrının görkəmli nümayəndəsidir.

Lənkərana ilk dəfə 1936-cı ildə S.Vurğun, S.Rüstəm və M.Müşfiqlə bir yerdə gəlmişdir. Lənkəran Pedaqoji Məktəbində tələbələrle görüşdə iştirak etmiş, yeni şeirlərini oxumuşdur. Sonralar da Lənkəranda olmuşdur.

Lənkərana həsr etdiyi qəzəlləri vardır. Şeirlərində Lənkəranın adı çəkilir.

VEL - Lənkəranda kənd. Lənkəran-Astara şose və dəmir yolunda, Xəzər dənizinin sahilində, rayon mərkəzindən 17 km cənubda, Lənkəran ovalığında yerləşir. Qərbdən Xolmili, şimaldan Kənarめşə, cənubdan Siyavar kəndləri, şərqdən Xəzər dənizi ilə əhatə olunmuşdur.

Siyavar ərazi icra nümayəndəliyində yerləşir.

Çar hökumətinin müxtəlif dini təriqətçiləri (malakan, duxobor, baptist) ucqarlara, o cümlədən Azərbaycana köçürülmüşdür. Köçürmə siyasəti nəticəsində Arxangelsk vilayətindən gəlmələr 1838-ci ildə Vel kəndində məskunlaşmışlar. Arxangelsk vilayətində Velsk şəhər adı qeydə alınmışdır.

Vel bitki adıdır. Tədqiqatçı-müəllim M.Mirzəyevin fikrincə, bu yerdə çoxlu qıjı bitkisi olduğuna görə toponimi Vel adlandırırlar. Mehmanşə Həsənovun məlumatına görə, Vel Pavel adından götürülmüşdür. Dilə yaxşı yatması üçün "Pa" hərfləri ixtisar edilmiş, "Vel" sözləri qalmışdır.

Ərazisi 230 hektardır, 85 hektarı əkinə yararlıdır, 36 hektarı həyətyanı sahə, 17 hektarı meşə zolağı, 52 hektarı biçənək və s. təşkil edir.

Əhalisi 779 nəfərdir, 387 nəfəri qadındır, 174 ailə təsərrüfatı var (2017).

Kənddə məktəb, mədəniyyət evi, kitabxana, poçt şöbəsi və s. vardır.

2000-2009-cu illərdə kənd bələdiyyəsi fəaliyyət göstərmiş, Nəsir Kazımov (2000-2004), Rəyasət İmanov (2005-2009) sədri işləmişlər. 2010-cu ildə Siyavar bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

VEL məktəbi - 1906-cı ildə, burada məskunlaşmış rusların ayırdığı könüllü ianə hesabına tikilmişdir.

Dərslər Azərbaycan və rus dillərində keçirilmişdir. İlk direktorları haqqında dəqiq məlumat yoxdur.

Yevdokiya Osipovna Mrinskaya (1929-1936), İlya Yakovleviç Dyomin (1936-1959), Vera Mixaylovna Dyomina (1959-1976), Tsiva Angelina İliniçna (1977-1982), Beytulla Cəfərov (1982-2007), Mərziyyə Səlimova (2007-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəbin indiki binası 1988-ci ildə istifadəyə verilmişdir.

1936-cı ildə əsas, 1984-cü ildə tam orta məktəbə çevrilmişdir. 145 şagird oxuyur, 30 müəllim dərs deyir (2017).

Məktəbin Azərbaycan və rus bölmələri vardır.

VEL poçt şöbəsi - 1939-cu ildə təşkil edilmişdir. Süleyman Nəsirov, Lüdmila Raqoyevaya, Zəbiəli İbrahimov (1957-1964), Bağlı Talıbov (1964-1988), Fərzulla Eyvazov (1988-1996), Azər Abdullayev, Mübariz Talıbov (2007-ci ildən) və başqaları poçt şöbəsinin müdiri, Fərzulla Eyvazov və başqaları sahə poçtalyonu işləmişlər.

Kənddə 200 nömrəlik ATS fəaliyyət göstərir.

VELƏDİ - Lənkəranda kənd. Lənkəran-Astara şose yolunda, rayon mərkəzindən 3 km cənubda, Lənkərançayın sahilində, Gərmətük ərazi vahidliyində yerləşir.

Cənubdan Gərmətük qəsəbəsi, şimaldan Sütəmurdov kəndi, şərqdən Aşağı Nüvədi qəsəbəsi, qərbdən Lənkəran şəhəri ilə əhatə olunmuşdur.

Velədi "qıjı bitkisi çox olan kənd" ("vel" - qıjı, "di" - kənd) mənasını verir. Kəndin "Vilədi" sözündən yarandığını ehtimal edənlər də vardır. Talışca "vıl" gül, "ə" birləşdirici səs, "di" kənd deməkdir. Azərbaycan dilinə tərcümədə "güllü, çiçəkli kənd" mənasını verir.

1933-cü ildə Velədi variantında qeydə alınmışdır.

Ərazisi 152 hektardır, 70 hektarı əkinə yararlıdır, 75 hektarı həyətyanı torpaq sahəsidir.

Əhalisi 1789 nəfərdir, 879 nəfəri qadındır. 370 ailə təsərrüfatı var (2017).

Qərb sərhədi boyu Bəşəru çayı axır və kəndi Lənkəran şəhərindən ayırır.

Əhali tərəvəzçilik, heyvandarlıq və citrusçuluqla məşğuldur.

Kənddə kolxoz təsərrüfatı 1936-cı ildə təşkil edilmiş, "Baş Sovet" adı ilə fəaliyyət göstərmişdir. Məşədi Salam Vəliyev, Kərbəlayı Oruc, Hüseyn Əsədov, Mirməmməd Cabbarov, Cəfərqulu Cəfərov müxtəlif illərdə kolxoz sədri işləmişlər.

Kolxoz təsərrüfatı XX əsrin 50-ci illərin əvvəllərində Baloğlan Abbasov adına (Aşağı Nüvədi qəsəbəsi), sonra isə Həzi Aslanov adına (Gərmətük qəsəbəsi) sovxozla birləşərək fəaliyyət göstərmişdir.

Kənddə məktəb, məscid, kitabxana, klub, ticarət, iaşə obyektləri və s. vardır.

VELƏDİ məktəbi - 1939-cu ildə ibtidai məktəb kimi fəaliyyətə başlamış, Əjdər kişinin mülkündə yerləşmişdir. 1953-1957-ci illərdə Sütəmurdov kənd məktəbi ilə birləşərək fəaliyyət göstərmişdir. 1969-cu ildə natamam orta, 1993-cü ildə tam orta məktəbə çevrilmişdir. İndiki məktəb binası 2006-cı ildə istifadəyə verilmişdir.

Əşrəf Kərimov (1939-1943), Kinəxanım Qasıмова (1943-1953), İsgəndər Hüseynov (1957-

1969), Mirnağı Həsənov (1969-1993), Hüseynağa Həmidov (1993-2007), Mahizər Məcidova (2007-ci ildən) məktəb direktoru işləmişlər.

157 şagird oxuyur, 37 müəllim dərs deyir (2017).

VERAVUL, Viravul - Lənkəranda eyniadlı ərazi vahidliyində yerləşən kənd. Lənkəran-Boradigah şose yolunda, rayon mərkəzindən 10 km şimal-qərbdə, Veravul çayının sahilində, Lənkəran ovalığında yerləşir.

Cənubdan Girdəni, şimaldan Cil, qərbdən Vilvan, şərqdən Ürgə kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Kəndin adı müxtəlif mənalarda işlənir. B.Hüseynbalaoğlu və M. Talışlı "Lənkəran" kitabında yazırlar: "Kəndin talışca adı Viyəvıldır. "Söyüd gülü" - söyüdlük" deməkdir" (*səh. 306*).

Tədqiqatçı-müəllim M.Mirzəyev "Talış toponimlərinin qısa izahlı lüğəti" kitabında bildirir ki, talışca "viyə" söyüd, "vul" topluluq bildirir. Toponimin mənası "söyüdlük" deməkdir. Bəzi mənbələrdə toponim "veyəvil" (çoxlu gül), "viyəvil" (söyüd gülü) mənasında işlənməmişdir.

Əsgər Ağayev Vorontsov-Daşkov adına muzeydəki sənədlərdə Veravul adının "Virəvil" şəklində yazıldığını danışardı. Talış dilində "vil" gül, çiçək, "virə" yer mənasındadır. Yəni, "güllü, çiçəkli yer" mənasını verir. Vaxtilə Veravul xanbəy tayfalarının bağ yeri, istirahət guşəsi olmuşdur.

Mirşərəf Miri bəy qızı ata-babalarının dediklərinə əsaslanaraq Veravulun "voə vil" (talışca "voə" qar, "vil" gül) adından götürüldüyünü danışardı. "Voə vil", yəni "qar gülü" kəndin çay və göllərin kənarında rast gəlinir.

Şair Əbdülrza Əhmədovun fikrincə, Veravul "çox su yığılan yer" mənasını verir. O, bunu kəndin çay və göllərlə əhatə olunması ilə əsaslandırır. S. Səmədzadə şərqşünas-alim Z.Qumilyovun dediklərinə əsaslanaraq bildirir ki, "ve" sözü həm də "çay kənarı" mənasını verir. Onun fikrincə, Veravul "çay kənarında kənd" deməkdir. Ağamir Cavadın məlumatına görə, Veravul qədim Hind-Avropa dillərində "daşan çayın ətrafı" mənasını verir.

Filologiya elmləri doktoru, professor M. Məmmədov şərqşünas-alim Z. Qumilyovun dedikləri ilə əsasən razılaşıır, lakin əlavə olaraq bildirir ki, "bil, bül" "dərın göl, dərın çay" mənasındadır. Vaxtilə Nadir şahın dövründə Lənkəranda Veravuladək kolazla gedib-gələrmişlər.

2012-ci ildən mənbələrdə Viravul kimi qeyd olunur.

Əhalisi 4144 nəfərdir, 2061 nəfəri qadındır, 41 nəfəri "Qəhrəman ana"dır. 906 ailə təsərrüfatı var (2017).

Ərazisi 1052 hektardır, 281 hektarı əkinə yararlıdır. 295 hektarını çay sahələri, 58 hektarını meşə, kol-kos, 203 hektarını yaşayış məntəqəsi, 3 hektarını meşə zolağı təşkil edir.

Vilvan kənd Sovetinin tərkibində olmuşdur. 1978-ci il martın 6-da Veravul kənd XDS İcraiyə Komitəsi təşkil edilmiş, Paşa Tağıyev sədri seçilmişdir (1978-1992).

Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının 1992-ci il fevral tarixli sərəncamı ilə kənd icra nümayəndəliyi yaradılmış, Nəzir Nəzərov icra nümayəndəsi təyin edilmişdir (1992-1997). Sonrakı illərdə Vəliağa Səmədov (1997-1999), Hacıbaba Hacıyev (1999-2003), Nazim Əzimov (2003-2004), Əliziya Ağayev (2004-2005), Etibar Rəsulov (2006-2009), İlkin Qurbanov, Altay Həsənov müxtəlif illərdə şəhər icra hakimiyyəti başçısının kənd üzrə nümayəndəsi işləmişlər.

Kənddə 1930-1964-cü illərdə kolxoz, 1964-1997-ci illərdə sovxoz təsərrüfatı fəaliyyət göstərmişdir.

Əhali çayçılıq, tərəvəzçilik, heyvandarlıq və taxılçılıqla məşğuldur.

Kənddə 2 orta məktəb, mədəniyyət evi, uşaq bağçası, 2 məscid, həkim məntəqəsi, poçt şöbəsi, ATS və s. fəaliyyət göstərir.

2000-ci il yanvar ayında kənd bələdiyyəsi təşkil edilmişdir. Fəyaz Hüseynov (2000-2003), Abdulləhəsən Əzimov (2003-2006), Şaiq Əzimov, Arzuman Qasimov müxtəlif illərdə kənd bələdiyyəsinin sədri işləmişlər.

VERAVULÇAY - Lənkəranda çay. Mənbəyini Talış dağlarının Alaşar-Burovar silsiləsinin şimal-şərq yamacından alır.

Əvvəllər Murdov (Marso) gölünə tökülürdü. Göl quruduqdan sonra süni yataqla Xəzər dənizinə tökülür.

Uzunluğu 30 km-dəkdir. İllik axınının 70-75 faizini yağış, 25-30 faizini yeraltı sular təşkil edir.

VERAVUL məktəbi - 1922-ci ildə Qara Qurbanın həyatında, İbi İbayedev mülkündə təşkil olunmuşdur. 1924-cü ildə kənddə daha iki məktəb fəaliyyətə başlamışdır. Bu məktəblər türkoba məhəlləsində Qüdrət Əliyevin, yuxarıbaş məhəlləsində Nüsrət Qafarovun evlərində yerləşirdi. Qarağac məhəlləsində Abdul Mirzəcan oğlu Mirzəyevin mülkündə yerləşən məktəb türkoba məhəlləsində olan məktəbin filialı idi.

Yuxarıbaş məhəlləsindəki məktəbdə 26 şagird oxuyurdu. Müdiri, sonralar Lənkəran inqilabi şöhrət şurasının sədri olmuş Nəsrulla Qənbərov idi. Məktəb 1928-ci ildə şərqşünas və dilşünas alim, professor B.V.Millerin evinə köçürülmüşdür. Məktəb üçün həmin il yeni binanın tikintisinə başlanmış, 1931-ci ildə istifadəyə verilmişdir.

Lənkəran şəhər 5 saylı orta məktəbində fəaliyyət göstərən fəhlə-gənclər məktəbi 1941-1945-ci illər dövründə Veravul kənd məktəbinə köçürülmüşdür.

Nəsrulla Qənbərovdan sonra Mirməmməd Miriyev (1929-1930), Mövsüm Dadaşov (1930-1932), Əşrəf Axundov (1933-1935), Həsənəli

*Veravul kənd orta məktəbinin
1934-1935-ci tədris ilində təhsil almış
şagirdlərdən bir qrupu*

Məlikov (1935-1937), Abbas Məmmədov (1938-1942), Mikayıl Vəliyev (1942-1943), Xudaqulu Kəlbəyev (1943-1945), Sabir İbrahimov (1945-1963), Tahirə Əhmədova (1963-1965), Şahrza Abdullayev (1965-1974), Yaşar Quliyev (1974-1995), İdris Əliyev (1995-2002), Nakifəli Mirzəyev (2002-2007), Azər Rəcəbli (2008-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

1985-ci ildən Veravul kənd 1 saylı orta məktəb kimi fəaliyyət göstərir. 1953-1974-cü illərdə 25 yerlik məktəbyanı internat olmuşdur. İndiki 1 saylı orta məktəbin binası Heydər Əliyev Fondu hesabına tikilmişdir (2006).

Yuxarıbaş məhəlləsindəki məktəb əvvəllər beşillik, sonralar yeddiillik təhsil vermiş, 1953-cü ildə orta məktəbə çevrilmişdir. 1956-cı ildə orta təhsil üzrə indiki 1 saylı məktəbin ilk buraxılışı olmuşdur.

İndiki 2 saylı orta məktəb 1924-cü ildə türkoba məhəlləsində fəaliyyət göstərən məktəbin bazası əsasında yaradılmışdır. Müdiri Bağı Əliyev idi.

Türkoba məhəlləsindəki məktəb 1933-cü ildə Qaraağacdakı ikisinifli məktəblə birləşmiş, Ələkbər Həsənovun mülkünə köçürülmüşdür. Məktəbin köhnə və darısqal olmasını nəzərə alaraq kəndin orta məhəlləsində qonaq evi kimi tikilmiş bina məktəb üçün uyğunlaşdırılaraq 1959-cu ildə şagirdlərin istifadəsinə verilmişdir. 2000-ci ilin sentyabr ayında aqrar-islahatlardan sonra istifadəsiz qalmış Puşkin adına sovxozun inzibati binasına köçürülmüşdür.

Məktəb 1968-ci ildə səkkizillik, 1985-ci ildə tam orta məktəbə çevrilmişdir.

1985-ci ildən 2 saylı orta məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

Məmi Məmiyev (1965-1974), Şahrza Abdullayev (1974-1994), Sarıbala Nəhmətov (1994-2011), Könül Bayramova (2011-ci ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Kənd 1 saylı orta məktəbində 233 şagird oxuyur, 34 müəllim dərs deyir (2017).

2 saylı orta məktəbində isə 345 şagird təhsil alır, 45 müəllim işləyir (2017).

VERAVUL poçt şöbəsi - 1971-ci il yanvar ayında təşkil olunmuş, Şamil Əzimov, Asif

Qurbanov müxtəlif illərdə poçt şöbəsinin müdiri işləmişlər.

Əhali əvvəllər Vilvan kənd rabitə şöbəsinin xidmətindən istifadə etmişdir. Cəlil Məmmədov, Səməd İbayev, Cavad Cəbrayıl, Oğul Quliyev, Adil Qafarov müxtəlif illərdə sahə poçtalyonu işləmişlər.

2005-ci ildən kənddə elektron tipli 512 nömrəlik ATS fəaliyyət göstərir.

VERDİYEV İltifat Bağır oğlu (d. 07.11.1925, Yardımlı rayonu, Porsova kəndi - 24.11.2006, Lənkəran şəhəri) - hüquqşünas, həmkarlar ittifaqı fəali, müharibə veteranı.

Bakı Milis Məktəbini (1947) və Bakı Ali Partiya Məktəbini (1963) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə Yardımlı rayonu, Porsova kəndindəki təsərrüfatda kolxozçu işləməklə başlamış (1942), bir il sonra hərbi xidmətə səfərbər edilmişdir. Bakı Milis Məktəbini bitirdikdən sonra Neftçala, Lerik, Lənkəran və Salyan milis şöbələrində əməliyyat müvəkkili işləmişdir (1947-1952). Sonralar Azərbaycan Təkrar Qara Metal Emalı Baş İdarəsinin cənub zonası üzrə müvəkkili (1953-1956), Lənkəran kooperativlər cəmiyyətində təlimatçı (1956-1959), Lənkəran Rayon Partiya Komitəsində təlimatçı, rayonun N.Nərimanov adına və Lenin adına sovxozlarda partiya komitəsinin katibi, şəhər partiya komitəsində siyasi-maarif kabinetinin müdiri, şəhər partiya komitəsi təbliğat-təşviqat şöbəsinin müdiri (1956-1978), Azərbaycan Respublikası ticarət, ictimai-iaşə, kooperasiya sağlamlıq ocaqları, turizm, idman otelçilik, balıqçılıq və digər xidmət sahələri işçiləri həmkarlar ittifaqları federasiyası "Xidmət-iş" təşkilatı üzrə cənub bölgəsi üzrə təmsilçisi (1978-2006) vəzifələrində çalışmışdır. Lənkəran Ağsaqqallar Şurasının üzvü və Müharibə-Əmək Veteranları Şurası təftiş komissiyasının sədri olmuşdur.

Bədii yaradıcılıqla da məşğul olmuşdur. "Bu da bir ömürdür" (B., 2005) və "Ölüm haqdır..." (B., 2007) ikicildlik xatirə-povest kitablarının müəllifidir.

VERGİLƏR - dövlət tərəfindən hüquqi (idarə, müəssisə) və fiziki şəxslərdən (əhali) tutulan məcburi ödəmələr.

Respublikanın maliyyə şöbələrində struktur dəyişikliklərinə uyğun olaraq 1990-cı il iyunun 1-də Lənkərandə vergi müfəttişliyi yaradılmış, Təmiraz Ağarəhim oğlu Rəhimov müdiri təyin edilmişdir.

Vergilərin vahid mərkəzdən idarə olunması məqsədilə 2002-ci ilin axırlarında 6 saylı Ərazi Vergilər İdarəsi yaradılmışdır.

İlk illərdə Masallı rayonunda yerləşmiş, 2004-cü ildə Lənkərandakı yeni inzibati binaya köçmüşdür.

Cənub bölgəsi rayonları üzrə vergi ödəyicilərinin uçotunu aparmaq, hesablanmış vergilərin büdcəyə alınmasını təmin etmək, vergidən yayınmanın qarşısını almaq istiqamətində işləri həyata keçirir.

"VETERAN YOLU" - Lənkərandə çıxan müstəqil ictimai-siyasi, hüquqi qəzet.

İlk sayı 30 yanvar 2008-ci ildə çap olunmuşdur.

12 nömrəsi buraxılmışdır.

Təsisçisi və baş redaktoru Səftər Rzayev olmuşdur.

VƏL - qədim kənd təsərrüfatı aləti. Lənkərandə 1960-cı ilədək taxılçılıqda istifadə edilmişdir. Daşdan və ağac hissələrindən hazırlanmışdır. Birtaylı və ikitaylı taxta vəllər işlədilmişdir. Onunla taxılı "döyməklə" buğda, arpa dənələrini hissələrə ayırmaq mümkündür.

Lənkəran tarix-diyarşünaslıq muzeyində XVIII əsrə aid vəl nümayiş etdirilir. Vələ əsasən öküz və kəl qoşulurdu.

VƏLƏS - fındıqkimilər fəsiləsindən yarpağı tökülən ağac. Lənkərandə geniş yayılmışdır. Meşə və parklarda, həyətlərdə rast gəlinir. Rütubətli, yumşaq və münbit torpaqlarda yaxşı inkişaf edir. Toxum, pöhrə və çubuqla artırılır.

Gövdəsi hamar, boz qabıqla örtülür. Şaxtaya davamlıdır.

Oduncağından musiqi alətləri istehsalında, toxuculuq maşınlarında və s. istifadə edilir.

VƏLİYEV İslam Dini oğlu (d.10.04.1937, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi) - türkoloq-dilçi, filologiya elmləri namizədi (1969).

Veravul kəndindəki yeddiillik məktəbi (1951), Lənkəran Pedaqoji Texnikumunu (1955), Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini (1963), Azərbaycan Milli EA Nizami adına Ədəbiyyat və Dil İnstitutunun aspiranturasını (1967) bitirmişdir.

"XIII-XIX əsrlər Azərbaycan yazılı abidələrinin dilində keçmiş zaman formaları" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir (1969).

Pedaqoji fəaliyyətinə Lerik rayonunda müəlim işləməklə başlamışdır (1955-1958).

1974-cü ildən Bakı Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsinin nəzdindəki Türkologiya kafedrasının dosentidir. Universitetin filologiya fakültəsində axşam və qiyabi üzrə dekan (1990-1996), qiyabi və axşam prorektorluğunda tədris şöbəsinin müdiri (1996-2000), Lənkəran Dövlət Universitetinin dosenti (2000-2010) işləmişdir.

Azərbaycan dilinin tarixi və türkoloji fənlər sahəsində çalışan mütəxəssislərdəndir. Tədqiqat əsərləri Azərbaycan dilinin tarixi qrammatikası, ədəbi dili tarixi, etimologiya, mətnşünaslıq, əski əlifbanın nəzəri və təcrübi məsələlərinə həsr olunmuşdur.

"Azərbaycan dilinin tarixi monoqrafiyası", "Əski Azərbaycan yazısı" adlı metodik vəsaitlərin, "XIII-XVI əsrlər Azərbaycan yazılı abidələrinin dili", "Türk dillərinin müqayisəli qrammatikası", "Dədə Qorqud kitabı"nın dilinin morfoloji xüsusiyyətləri" və s. dərslər proqramlarının, yüzdən artıq elmi məqalənin müəllifidir. İlk anadilli əlyazmalarının, orta əsrlərə aid bir sıra Azərbaycan yazılı abidələrinin təhlili və təsviri istiqamətində elmi araşdırmaları vardır.

Bir sıra ali məktəblərin, o cümlədən Lənkəran Dövlət Universiteti Elmi Şuralarının üzvü olmuşdur.

Bakı, Moskva, Nalçik, Düşənbə şəhərlərində keçirilən simpozium və konfranslarda Azər-

baycan dilinin tarixinə dair məruzələrlə çıxış etmişdir.

10-dək namizədlik dissertasiyasının rəsmi opponenti olmuşdur.

VƏLİYEV Etibar Babalı oğlu (d. 16.05.1963, Lənkəran rayonu, Ləj kəndi) - şair, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2008), Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (2007), Prezident mükafatçısı (2017).

Ləj kənd səkkizillik məktəbini bitirdikdən sonra Bakı Plan-Uçot Texnikumuna daxil olmuş, oranı 1981-ci ildə başa çatdıraraq, "Lənkəran" çayçılıq sovxozunda fəhlə kimi çalışmışdır. İki illik hərbi xidmətdən sonra sovxozda əmək fəaliyyətini davam etdirmiş, əvvəlcə fəhlə (1984-1985), daha sonra iqtisadçı (1985-1988) işləmişdir. Sovxozda işlədiyi dövrdə Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Akademiyasını bitirmişdir (1992).

Dövlət əmək müfəttişliyi Lənkəran şöbəsində baş əmək müfəttişi işləyir (1998-ci ildən).

Ədəbi fəaliyyətlə məktəb illərindən məşğul olur. Dövri mətbuatda şeirləri dərc olunmuşdur.

Əsərləri: Görüşə gəl, B., 2006; Baxmağa dəyər, B., 2011; Mənim Duyğum, B., 2017; Ürəyimdə döyünən Vətən, B., 2017.

VƏLİYEV Məzahir Əhəd oğlu (d. 10.03.1915, Lerik - 15.06.1986, Lənkəran rayonu, Daşdalıgjar kəndi) - istehsalat qabaqcılı, hərbi-zabit, müharibə veteranı.

15 yaşında Lənkərana köçüb, Daşdalıgjar kəndində yaşayıb, burada kolxoz təsərrüfatında çalışıb, əmək qabaqcılı kimi SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisində iştirak edib.

Əvvəl Lənkəran sənət məktəbini (1932), sonralar komsomol məktəbini (1934), Bakı Ali Kənd Təsərrüfatı Məktəbini (1937), Özbəkistan Artilleriya Komandirlər Məktəbini (1940), Xarkov

Ali Hərbi Siyasi Məktəbini (1941) bitirmişdir.

1939-cu ildə hərbi xidmətə getmiş, finlərlə döyüşdə iştirak etmişdir. Böyük Vətən müharibəsinin ilk günlərindən müxtəlif cəbhələrdə olmuşdur. Frunze adına Hərbi Akademiyasında oxuyarkən (1943), ikinci dünya müharibəsinin ən böyük vuruşmalarından biri Kursk döyüşündə iştirak etmiş və bir ayağını itirmişdir. 1944-cü ildə ordudan tərxis olunmuşdur.

Kənddə müxtəlif vəzifələrdə işləmişdir.

Döyüş xidmətlərinə görə I dərəcəli "Vətən" müharibəsi, "Qırmızı Ulduz" ordenlərinə və medallara layiq görülmüşdür.

VƏLİYEV Qəni Səməd oğlu (d.1914, Lənkəran şəhəri - 1949, Sütəmur dov kəndi) - aktyor, respublikanın Əməkdar artisti (1943).

İlk təhsilini Lənkəran şəhər ikidərəcəli məktəbdə almışdır. Səhnə fəaliyyətinə 1935-ci ildən H.Ərəblinski adına Lənkəran Dram Teatrında başlamış, teatrın aparıcı aktyorlarından olmuşdur. Müxtəlif illərdə S.Vurğunun "Vaqif", C.Cabbarlının "Aydın", "Sevil", "Od gəlini", Ü.Hacıbəyovun "Leyli və Məcnun", Zeynal Xəlilin "Qatır Məmməd", S. S. Axundovun "Eşq və intiqam", A. Şirvanzadənin "Namus", S. Rəhmanın "Xoşbəxtlər" və s. əsərlərdə Qacar, Aydın, Balaş, Elxan, Nofəl, Məmməd, Çingiz, Seyran və digər rollarda oynamışdır.

Böyük Vətən müharibəsinin ilk günlərindən cəbhədə olmuş, 1943-cü ildə ağır yaralandığına görə tərxis olunmuş, Lənkəran teatrında yaradıcılıq fəaliyyətini davam etdirərək teatrın direktoru işləmişdir. Bu dövrdə bir sıra əsərlərin rejissoru kimi də tanınmışdır. R. Rzanın "Vəfa", S.S.Axundovun "Eşq və intiqam", M.İbrahimovun "Məhəbbət", M.Hüseynin "İntizar", Z.Xəlilin "Qatır Məmməd" və digər əsərləri tamaşaya qoymuşdur.

Anadan olmasının 75 illiyi şəhər ictimaiyyəti tərəfindən geniş qeyd edilmişdir. Lənkəran şəhər mədəniyyət sarayına adı verilmişdir.

Məzarı Sütəmur dov kənd qəbiristanındadır.

VƏRƏM dispanseri, rayonlararası vərəm əleyhinə mübarizə dispanseri - tibbi müalicə müəssisəsi. Əvvəllər rayon mərkəzi xəstəxanasında

terapiya şöbəsinin tərkibində olmuşdur. XX əsrin otuzuncu illərində həkim Nikolay Krutskinin rəhbərliyi ilə Xəzərin sahilində 10 çarpayılıq vərəm şöbəsi təşkil edilmişdir.

1946-cı ildə həkim Dadaş Rəhimovun təşəbbüsü ilə mərkəzi rayon xəstəxanasında vərəm xəstəliyinin müalicəsinə aid ayrıca bir şöbə yaradılmışdır. 1948-ci il yanvarın 10-da həkim Böyükağa Cavadzadə rayon birləşmiş xəstəxanasında vərəm şöbəsinin müdiri təyin edilmişdir.

1967-ci il sentyabr ayında şəhər mərkəzi xəstəxanasındakı vərəm şöbəsi vərəm əleyhinə mübarizə dispanseri adı ilə müstəqil fəaliyyətə başlamış, Dadaş Rəhimov dispanserin baş həkimi olmuşdur. Sonrakı illərdə Bahadır Heydərov (1973-1980), Qulu Fətullayev (1981-1987), Nurəddin Qurbanov (1987-1997), Telman Əliyev (1997-2007), Nurəddin Qurbanov (2007-ci ildən) vərəm dispanserinin baş həkimi işləmişlər.

Dispanser 1995-ci il iyul ayından Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının Vərəm əleyhinə milli mübarizə proqramı çərçivəsində fəaliyyət göstərir. 1995-ci il sentyabr ayından rayonlararası vərəm əleyhinə mübarizə dispanseri, 1999-cu ildən rayonlararası ağ ciyər xəstəlikləri dispanseri adlanır.

Dispanser Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (YST) DOTS (qısa müddətli nəzarətdə olan müalicə - *red.*) proqramına qoşulmuşdur (2002).

75 çarpayılıqdır, 2006-cı ildə yeni binaya köçmüşdür.

VƏSSAF Mirzə Rəcəb Kazım oğlu (d.1843, Lənkəran rayonu, Kosalar kəndi - 1925, Kosalar kəndi) - şair, "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin üzvü.

Mədrəsə təhsilindən sonra Tehrandə "Mədrəşahi-qədim" ali ruhani məktəbini bitirmişdir. Klassik Şərq fəlsəfəsi və ədəbiyyatına yaxşı bələd olmuş, ərəb və fars dillərini mükəmməl bilmişdir.

Didaktik şeirlərin və fars dilində yazdığı "Əxlaqül-övliya" ("Əxlaqnamə"), "Dişlərə qulluq etmək qaydası" əsərlərinin müəllifidir.

"Əxlaqnamə" əsərində insan əxlaqından,

toxnefslikdən, təhsil-tərbiyə məsələlərindən, Allahla ibadətdən, təvazökarlıqdan və s. söhbət açılır.

Sətri tərcüməni şərqşünas, Əfqanıstan şəhidi Ağaxan Quliyev etmiş, şair Şəkər Aslan isə əsəri poetik dilə çevirmişdir.

Ömrünün axırınadək doğma kəndində çalışmışdır.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

VƏTƏN Mühəribəsi Veteranları Birliyinin Lənkəran şöbəsi - ictimai-siyasi təşkilat. 1997-ci ilin yanvar ayından fəaliyyət göstərir. Sədri Əlisəfa Ağayevdir.

Gənclərin milli vətənpərvərlik tərbiyəsində xidmətləri vardır.

VƏTƏNDAŞLIQ Vəziyyəti Aktlarının Qeydiyyatı (VVAQ) Lənkəran şöbəsi - doğum, ölüm, nikahın kəsilməsi və pozulması, övladlığa götürmə, ataların müəyyən edilməsi, adın, ata adının və familiyanın dəyişdirilməsi faktlarının qeydiyyatı və uçot işini aparan təşkilat.

VVAQ Azərbaycan SSR XKS-nin 1920-ci il 24 avqust tarixli dekretinə əsasən müəyyən edilmişdir. Lənkəranda VVAQ şöbəsinin fəaliyyəti 1924-cü ildən başlamışdır. Vətəndaşların nikah qeydi 1924-cü, doğum və ölüm qeydləri 1925-ci, nikahın pozulması qeydiyyatı 1928-ci ildən aparılır. Doğum qeydinin kütləvi şəkildə bərpasına 1936-cı ildən başlamışdır.

VVAQ Lənkəran bürosu 1992-ci ildə Nikah evi ilə birləşmişdir. Həmin vaxtdan Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi vətəndaşlıq vəziyyətləri aktları qeydiyyatı Lənkəran şöbəsi adlanır.

VIY - Lənkəranda kənd, dağlıq ərazidədir. Biləsər kənd inzibati ərazi vahidliyinə daxildir. Lənkəran-Astara şose yolunda, rayon mərkəzindən 70 km cənubda, Lerik rayonunun sərhədində yerləşir.

Şimaldan Lerik rayonunun Vijəker, cənubdan Lodə, şərqdən Kaqoy, qərbdən Coni kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

Oykonim tələş dilində "viy, viy" sözündən

götürülüb, ağac adıdır. "Qara söyüd ağacı bitən yer" mənasını verir. Qədim kənddir. Kənddəki qəbiristanın 400 ildən çox yaşı vardır.

Ərazisi 296 hektardır. Əhalisi 51 nəfərdir, 23 nəfəri qadındır, 10 ailə təsərrüfatı var (2013).

Əhali təxillilik və heyvandarlıqla məşğuldur.

VİLVAN - Lənkəranda eyniadlı icra ərazi vahidliyində kənd. Rayon mərkəzindən 12 km şimal-qərbdə, Lənkəran-Boradigah şose yolunda, Lənkəran ovalığında yerləşir.

Cənubdan İstisu qəsəbəsi, şimaldan Xarxatan və Cil, şərqdən Veravul, qərbdən Osaküçə və Sinovli kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

1988-ci ildə Azərbaycan MEA Tarix İnstitutunun arxeoloqları tərəfindən aşkar edilmiş kurqanlar bu kəndin qədimliyindən xəbər verir. İnstitutun əməkdaşları, tarix elmləri namizədləri Q.Qoşqarlı və A. Ələkbərov kənddəki kurqanların tarixini bizim eradan əvvəl - II minilliyin axırlarına aid etmişlər. Tayfa başçısının dəfn edildiyi bu kurqan Sibirdə, Orta Asiyada, Şimali Qafqazda, Ukraynada, Zaqafqaziyada və başqa yerlərdə olan kurqanlardan fərqlənir. Kurqandakı yanğın izləri həmin dövrdə bu ərazidə yaşamış tayfaların oda sitayiş etdiklərini təsdiq edir. Lənkəran kurqanlarının Azərbaycan ərazisinə gəlmə tayfalara mənsub kurqanlardan fərqli olması onun yerli tayfalara aid olduğunu göstərir.

Vilvan-Cil kəndləri, Pircan məhəlləsi arasında qədim qalaların olması haqqında məlumatlar vardır.

Vilvan-Veravul arasında qədim Şəlimson adında iri yaşayış məntəqəsi olmuşdur. Zəlzələlər və yadelli işğalçıların hücumu nəticəsində şəhər dağılmış, əhali indiki Vilvan, Veravul, Cil və yaxınlıqdakı ərazilərdə məskən qurmuşdur.

Tələş dilində Vilvan sözündən götürülüb, güllü-çiçəkli yer mənasını verir.

Ərazisi 926 hektardır, 453 hektarı pay torpağı kimi əhaliyə verilmişdir. 88,3 hektarı bələdiyyə torpağı, 31 hektarı təbii biçənəklər təşkil edir.

Əhalisi 5043 nəfərdir, 2432 nəfəri qadındır, 41 nəfəri "Qəhrəman ana"dır. 1051 ailə təsərrüfatı vardır (2017).

Vilvan kənd Soveti 1931-ci ildə təşkil edilmiş,

Veravul, Osakücə, Sinovli, Tatova, Pambəhi və s. kəndləri əhatə etmişdir. Əzizulla Əliyev (1931-1937), Heybət Quliyev (1938-1944), Mirağa Qurbanov (1944-1951), Sayad Hüseynov (1952-1959), Əbdül Məhərrəmov (1959-1964), Ağarza Fərziyev (1964-1968), Şahrza Dövlətov (1968-1974), Şadulla Əzimov (1974-1992, 1993-2001) qəsəbə XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri, Sulduz Ağayev (2001-2004), Şəyyar Əliyev (2004-2006), Oqtay İbayev (2007-2013), Hikmət Abbasov (2013-cü ilin may ayından) şəhər icra hakimiyyəti başçısının Vilvan kəndi üzrə ərazi nümayəndəsi işləmişlər.

Kənddə 1931-ci ildə kolxoz, 1964-cü ildə sovxoz təsərrüfatı yaradılmış və müxtəlif illərdə Şaumyan, "Kommunizm", Sərdar Hüseynov adı ilə fəaliyyət göstərmişdir. Əziz Hüseynov (1931-1932), Nüsrət Əliyev (1932-1934), İsgəndər Səfərov (1934-1936), Heybət Əkbərov (1936-1938), Zəhiri Təhərov (1938-1946), Sərdar Hüseynov (1946-1952), Mirislam Salayev (1952-1953), Mehrali Quliyev (1953-1968) kolxoz sədri, Şamil Şabanov (1968-1969), İlyas Əliyev (1969-1986, 1991-1998), Sabir Ağayev (1986-1990, 1998-1999) sovxoz direktoru işləmişlər.

1973-cü ildə Osakücə, Sinovli, Tatova, Pambəhi kəndlərinin bazasında "Partiyanın XXIV qurultayı" və "Sinovli" sovxozları yaradılmış, Vilvan kəndindəki təsərrüfat əvvəl "Kommunizm", sonralar Sərdar Hüseynov adı ilə fəaliyyətini davam etdirmişdir.

Əhali çayçılıq, tərəvəzçilik və heyvandarlıqla məşğuldur.

Kənddə məktəb, həkim məntəqəsi, aptek, uşaq bağçası, kitabxana, məscid, poçt şöbəsi, sadlıq evi, ATS, kitab mağazası və s. vardır.

2011-ci il sentyabrın 18 və 19-da Veravulçaya keçən güclü sel nəticəsində kəndləri bir-birinə bağlayan körpülər sıradan çıxmış, bir sıra kəndlərlə yanaşı, Vilvan kəndinin çaya yaxın əraziləri sel suları altında qalmışdır. Vilvanda 2 körpünü sel aparmışdır. Xeyli sayda elektrik dirəyi və naqillər, transformator sıradan çıxmışdır. Həmin günlərdə abonentlər işıqsız qalmışlar. Vilvana gedən qaz xətti sıradan çıxdığına görə kəndə mavi yanacağın verilməsi dayandırılmışdır. 2014-cü ildə Lənkəran meliorasiya

təsərrüfatı idarəsi tərəfindən Vilvan kəndinin kanal və kollektorlarında 16 kilometr uzunluğunda 35 min kubmetr həcmində lildən təmizləmə və 11 kubmetr həcmində torpaq hamarlama işləri görülmüşdür.

2015-ci il oktyabrın 18-dən 30-dək yağın yağışlar nəticəsində həyət və təsərrüfatlar su altında qalmış, 1 avtomobil körpüsü sıradan çıxmışdır. Fərdi təsərrüfatlarda sitrus ağacları, bostan bitkiləri sıradan çıxmış, həyətləri ayıran çəpərlər dağılmışdır. Suyun özü ilə gətirdiyi lil-palçıq həyət-bacaya zərər vurmuşdur.

2015-ci ilin iyun ayında kəndin mollaoba məhəlləsində uzunluğu 42, eni 14 metr olan dəmir-beton konstruksiyalı körpü yenidən qurularaq istifadəyə verilmişdir.

Vilvan kənd bələdiyyəsi 2000-ci il yanvar ayında təşkil edilmiş, Sabir Ağayev (2000-2004), Səfəddin Davudov (2005-2009), Hafizə Quliyeva (2010-cu ildən) sədri işləmişlər.

VİLVAN hamamı - XIX əsr memarlıq abidəsi. Üstü günbəzlə örtülüdür, Şərq üslubunda, qırmızı kərpicdən inşa edilmişdir.

Hamamın fasadındakı ağac materialından düzəldilmiş qapı geyinib-soyunma otağına açılır. Geyinmə zalının ortasında hovuz və hovuzun sağ və sol tərəflərində döşəmədən 60 sm hündürlükdə geyinmə-soyunma üçün kərpicdən yer hörülmüşdür. Geyinmə zalında fasaddakı qapıya paralel arxa divarda qapı vardır. Üçüncü qapı çimmə otağına açılır. Çimmə zalına paralel üç otaq vardır.

Hamamdakı otaqların və suyun istiliyini normal saxlamaq üçün otağın döşəmələrinin altları ilə orta divaradək kərpic hörgülü baca qurulmuşdur.

Kəndin sakini Hacı Hüseyn Veysəlov tərəfindən tikilmişdir. Onu oğlu Zülfüqar, nəvəsi Məsti Veysəlovlar və övladları işlətmişlər.

Hamamın xidmətindən bu gün də istifadə edilir.

Ədəbiyyat: Cahid Həsənov. Lənkəranın memarlıq tarixindən, B., 2010; Etibar Əhədov. Vilvan salnaməsi, B., 2017 (əlyazma).

VİLVAN məktəbi - 1929-cu ildə ibtidai məktəb kimi təşkil edilmişdir.

İlk illərdə Hacı Hacıhüseyn Gənci oğlunun, sonralar Yaqub Əzimovun, Ağabala Səbzinevin (1946-1961) mülklərində yerləşmişdir.

1961-ci ildə məktəb üçün birmərtəbəli yeni bina tikilmişdir. Həmin dövrdə məktəbin direktoru respublikanın Əməkdar müəllimi Hacırza Kişiyev olmuşdur.

640 yerlik indiki üçmərtəbəli məktəb binası 2013-cü il sentyabrın 16-da istifadəyə verilmişdir.

“Gilan İnşaat” MMC tərəfindən inşa edilmişdir.

Mirbaba Həsənov (1929-1932), Baloglan Rəcəbov (1932-1935), Hümmət Məmmədov (1935-1937), Həsənəli Məlikov (1937-1939), Əli İsmayılov (1939-1942), Sabir İbrahimov (1942-1945), Talib Hüseynov (1946-1949), Yunus Miriyev (1949-1951), Yusif Səfərov (1951-1954), Xızır Hüseynov (1955-1957), Xəlil Ağayev (1957-1960), Hacırza Kişiyev (1961-1962), Əkbər Babayev (1962-1969), Musarza Əzimov (1969-1977), Ağarəhim Mirzəyev (1977-1995), Yaşar Quliyev (1995-2001), Bəylər Əzimov (2001-2006), Əliniyaz Ağayev (2006-cı ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

1946-cı ildə yeddiillik, 1961-ci ildə səkkizillik, 1972-ci ildə tam orta məktəbə çevrilmişdir.

585 şagird təhsil alır, 80 müəllim dərs deyir (2017).

Vilvan kənd tam orta məktəbinin yeni binasının açılışı zamanı (16.09.2013).

VİLVAN poçt şöbəsi - 1940-cı ildən fəaliyyət göstərir. Müharibədən əvvəl Lənkəran rabitə şöbəsiindən poçtu kəndin poçtalyonu Qaraş İsmayılov, müharibədən sonra Xanəhməd Seyfullayev daşımışlar. Poçt xidmətindən Günəhir, Zövlə, Separadi, Tüədo, Şağlaser, Cil və Xarxatan kəndlərinin sakinləri istifadə edirdilər. Ağarəhim Davudov (1943-1946), İsa Xalıq oğlu Məmmədov (1953-1957), Abbasqulu Abbas oğlu Məmmədov (1957-1993), Nəbi Əli oğlu Babayev (1993-2012), Ələvsət Cavadov (2013-cü ildən) və başqaları kənd rabitə şöbəsinin müdiri işləmişlər.

Oruc Gənciyev, Ağasən Hacıyev, Zöhrab Səfərov və başqaları müxtəlif illərdə sahə poçtalyonu kimi fəaliyyət göstərmişlər.

Kəndə ilk telefon 1937-ci ildə kənd Sovetinin inzibati binasına çəkilmişdir. Böyük Vətən müharibəsindən sonra kənddəki 10 nömrəlik kommutator 50 nömrəlik telefon xəttinə birləşdirilmişdir. Həmin dövrdə Masallı rayonu da bu xətdən istifadə etmişdir. Telefonçu müharibədə bir ayağını itirmiş Məmməd Səmədov idi. 1960-1980-ci illərdə Adıgözəl Quliyev, Elman Musayev, Hüseyn Nuriyev, Sərvər Əliyeva, Etibar Əhədov və başqaları müxtəlif illərdə telefonçu işləmişlər. 2003-cü ildən kənddə elektron tipli 600 nömrəlik ATS fəaliyyət göstərir.

VİYƏN - Lənkəranda cəmiyyətli icra ərazi vahidliyində kənd. Rayon mərkəzindən 11 km cənubda, Lənkəran-Astara şose yolunun solunda, Lənkəran ovalığında yerləşir. Cənubdan Tütəpeştə, Seydəkəran, şimaldan Gərmətük, şərqdən Aşağı Nüvədi, Kənarməşə, qərbdən Şürük yaşayış məntəqələri ilə əhatə olunmuşdur.

500-600 ilə yaxın yaşı vardır. Kənd dörd tərəfdən tut, razdar, Xəzərlələyi və söyüd ağacları ilə əhatə olunmuşdur. İlk vaxtlar burada 7 ailənin məskunlaşması, daha sonralar 40 ailəyə çatması haqqında məlumatlar vardır.

Kənddə 641 şəxsi təsərrüfat mövcuddur. 166 hektar ərazisi var, əhalisi 3074 nəfərdir, 1487 nəfəri qadındır (2017).

Oykonim tələş dilində "söyüdlük" mənasını verən "viyə" sözündən götürülüb. Adının "Ve yane" sözündən götürüldüyünü ehtimal edənlər də vardır. Bu oykonim və (çox) və yane (kənar)

sözlərinin birləşməsindən əmələ gəlib, "çox kənarda olan kənd" mənasına uyğundur.

2003-cü ilin may ayından şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının kənd üzrə ərazi nümayəndəliyi fəaliyyət göstərir. Şahsuvar Abdullayev icra nümayəndəsi təyin edilmişdir.

Əhali tərəvəzçilik, sitrusçuluq və heyvandarlıqla məşğuldur.

Kənd Baloğlu Abbasov adına sovxozun və Aşağı Nüvədi qəsəbə Sovetinin tərkibində olmuşdur. 1990-cı il dekabrın 31-də müstəqil "Viyən" sovxoz təsərrüfatı yaradılmışdır. Əmrəli Cəfərov (1990-1991), İdris Kişiyev (1991-1995), Yusif Qasimov (1995-1997), Nağı Nağıyev (1997-1998), İdman Həsənov (1998-1999) sovxoz direktoru işləmişlər. Torpaq islahatına uyğun 1999-cu ildə sovxoz islahat komissiyası yaradılmışdır. Sədri Ədalət Əliyev olmuşdur.

Kənddə orta məktəb, tibb məntəqəsi, kitabxana, klub, məscid, poçt şöbəsi, ATS və s. fəaliyyət göstərir.

Kənd bələdiyyəsi 2000-ci il yanvar ayında təşkil edilmiş, Fəda Əhmədov (2000-2005), Seyfulla Seyfullayev, Fikrət Qədirov müxtəlif illərdə sədri işləmişlər.

VİYƏN məktəbi - 1909-cu ildə təşkil edilmişdir (*AMDTA, fond 309, op.1, iş 890*).

Məmmədrza Həsənov (1931-1934), Mirəhməd Dadaşov (1934-1937), Mirbaba Həsənov (1937-1941), Salman Hüseynov (1941-1965), Kamal Bağirov (1965-1969), Müştəba Əmirov (1969-1981), Həzrətqulu Orucov (1981-1989), Əbdül Cəfərov (1989-2003), Rəşadət Mirzəyev (2003-2006), Fəxri Hüseynov (2006-cı ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəb ilk illərdə Ələkbər Rəhmanovun mülkündə yerləşmişdir. İndiki məktəb binası 1975-ci ildə istifadəyə verilmişdir.

1981-ci ildən orta məktəb kimi fəaliyyət göstərir.

395 şagird oxuyur, 45 müəllim dərs deyir (2017).

VİYƏN poçt şöbəsi - 1976-cı il oktyabr ayında fəaliyyətə başlamışdır. Rentabelli olmadığından 2000-ci il sentyabr ayında fəaliyyəti

dayandırılmışdır. Əhalinin təklifi ilə 2005-ci il iyul ayında yenidən bərpa edilmişdir

Əhməd Qədirov, Təvəkkül Hüseynov müxtəlif illərdə poçt şöbəsinin müdiri işləmişlər.

Kənddə 200 nömrəlik ATS fəaliyyət göstərir.

"VODNİK" - dənizçilər məktəbi. 1926-cı ildə təşkil edilmişdir. Həzrətqulu Bağirovun mülkündə, indiki Azad Mirzəyev küçəsindəki 27 nömrəli binada yerləşirdi. Adına su nəqliyyatı məktəbi də deyilirdi. Balıqçılıq təsərrüfatları üçün ixtisaslı kadrlar hazırlanırdı. Məktəbdə əsasən "Kaspar" dəniz limanı işçilərinin uşaqları oxuyurdular.

Abutalıb Axundov, Mirkərim Kazımov, Dadaş Əliyev, Mikayıl Hüseynov, Mirhəsən Seyidzadə, Cəbrayıl Camalov və başqaları məktəbdə dərs deyirdilər.

Əliağa Babayev uzun illər məktəbin direktoru olmuşdur. Məktəb Böyük Vətən müharibəsi ərzində fəaliyyətini dayandırmışdır.

VOLİNSKİ Artem Petroviç (d.1689, Peterburq - 27.06.1740, Peterburq) - Rusiya dövlət xadimi, diplomat. I Pyotrun tapşırığı ilə 1716-cı ildə İrana göndərilmiş, ölkənin siyasi və iqtisadi həyatı haqqında məlumat toplamışdır. Geri qayıdarkən səkkiz aya yaxın Azərbaycanda qalmışdır.

Səfər qeydlərindən görünür ki, o, İsfahandan geri qayıdarkən Qəzvin-Rəşt-Kəskər yolu ilə Lənkərana gəlmişdir. Olduğu şəhərlərin, o cümlədən Lənkəranın, Qızılağacın ticarət və relyefi haqqında ətraflı məlumatlar vermiş və yazmışdır: "Lənkəran şəhəri hər iki tərəfdən çaylar arasında düzənlikdə yerləşir. Bu çaylar dağlardan axaraq şəhərin bir verstliyində dənizə tökülür. Burada 200-dən bir az çox əsl kəndli evləri görünür."

Qızılağacı təsvir edərkən isə yazmışdır: "Güman etmək olar ki, burada vaxtilə qala divarları olmuş və onları su yuyub aparmışdır."

Y

Y – Azərbaycan əlifbasının 31-ci hərfi. Sözün əvvəlində, ortasında və axırında işlənir.

YAQUBOV Araz Mirzəkişi oğlu (19.10.1973, Lənkəran rayonu, İstisu (keçmiş Kirov) qəsəbəsi) - fermer, "Yaşıl çay" jurnalının təsisçisi və baş redaktoru (2012).

Qəsəbə orta məktəbini (1990) və Dağıstan Dövlət Aqrar Universitetinin İqtisadiyyatın idarə edilməsi fakültəsini bitirmişdir (2016).

Əmək fəaliyyətinə Rusiya Federasiyasında başlamış (1990), biznes fəaliyyəti ilə məşğul olmuşdur. 2006-cı ildə doğma yurduna qayıdaraq "Yaşıl çay" fermer təsərrüfatı yaratmışdır. Təsərrüfat heyvandarlıq və çayçılıq istiqamətində inkişaf etdirilir. "Yaşıl çay" a məxsus 135 hektar torpaq sahəsinin 61 hektarında Gürcüstandan gətirilmiş "Kolxida" sortlu çay plantasiyası salınmışdır.

Plantasiyalardan ilk dəfə 2015-ci ildə yaşıl çay yarpağı yığılmışdır. Məhsul müəssisənin mini çay emalı sexində emal edilərək qablaşdırılmış və "Lənkəran çayı" brendi altında satışa çıxarılmışdır.

2013-cü ildən təsisçi və baş redaktoru olduğu jurnalın internet saytı fəaliyyət göstərir. Jurnal 2014-cü ildən Mətbuat Şurasının üzvüdür. Mətbuat sahəsində fəaliyyətinə görə Mətbuat Şurasının Fəxri Diplomuna layiq görülmüşdür (2014).

YAMPOLSKI Zelik İosifoviç (d. 30.08.1911, Lənkəran şəhəri - 1993) - tarixçi, etnoqraf, tarix elmləri doktoru (1965).

Orta təhsilini Lənkərandə (1918-1927) almışdır. Sonralar Moskva Tarix-Fəlsəfə İnstitutunu bitirmiş (1937), Bakı Şəhər Komsomol Komitəsində və "Vişka" qəzetində işləmişdir.

"Z.Lənkəranlı" imzası ilə elmi, bədii əsərləri vardır. Bütün həyatını Azərbaycan tarixinin və etnoqrafiyasının öyrənilməsinə həsr etmişdir.

"Qədim Qafqaz Albaniyası" tarixi etnoqrafik müşahidələr monoqrafiyasının və 10-dan çox kitabın müəllifi, həmçinin "Strabon Azərbaycan tarixinin mənbəyi kimi" iki cildlik, "Səyyahlar Azərbaycan haqqında" və s. kitabların tərtibçisidir.

Əsərləri: Babək üsyanı, B., 1941; Babək, B., 1943; Azərbaycanda qədim dinlər, B., 1958; Qədim Albaniya III-I əsrlərdən bizim erayadək, B., 1962.

YANĞINDAN mühafizə - yanğınla mübarizəni həyata keçirən təşkilat. Lənkərandə yanğından mühafizə hissəsi 1936-cı ildə yaradılmışdır. Rəisi Vasili Savelyeviç Vorenkov olmuşdur (1936-1956). Sonrakı illərdə Ənvər İsmayilov (1956-1974), Kamal Məmmədov (1974-1979), Mirqulam Miriyev (1980-1987), Qardaşbala Əsgərov (1987-1988), Rəcəb Əhədov (1988-ci ildən) idarə rəisi işləmişlər.

Lənkərandə yanğınla mübarizə ilk illərdə dörd təkərli arabalar üzərində qurulmuş "Qırımızı fakel nasosları" ilə aparılmışdır. Lənkərandə iri yanğın hadisələri də qeydə alınmışdır. 1936-cı ildə balıq konservi zavodunda baş vermiş yanğın bir aya qədər davam etmişdir. 1961, 1976 və 1982-ci illərdə isə şəhərin Böyük bazar hissəsindəki pasaj yanıbmışdır.

2005-ci ildə yanğından mühafizə regional mərkəzi yaradılmış və yeni binaya köçmüşdür. Yanğından mühafizə dəstəsi əvvəllər balıq konservi zavodu ilə üzbəüz binada yerləşmişdir.

2006-cı ilin dekabr ayından Azərbaycan Respublikası Fövqaladə Hallar Nazirliyinin sərəncamına verilmişdir. Əvvəllər respublika Daxili İşlər Nazirliyinin tabeliyində olmuşdur.

YAPON əzgili - subtropik meyvə. Yabarı halda Çində və Şimali Hindistanda, Himalay dağları ətrafında geniş yayılmışdır. XX əsrin 70-ci illərindən Qara dəniz sahilinə, əsrin sonunda isə Azərbaycana gətirilmiş, Lənkərandə və digər rayonlarda becərilməyə başlanmışdır.

Şaxtaya davamlıdır, meyvəsi sarı rəngə çalır, yumru, şirəli olur, turşməzə dadı var. İri, yaşıl yarpaqlı, ətirli çiçəkləri olduğundan parkların salınmasında istifadə edilir. Lənkəranın mərkəzi parkında, həyatı bağlarda əkilmişdir.

Yapon əzgili beş yaşından məhsul verir, 9-10 yaşında isə normal dövrə qədəm qoyur. Hər ağac 50-60 kq meyvə verir.

Meyvələrinin tərkibində ürək-damar, beyin, qara ciyər, öd yolları, böyrək xəstəliklərinə müsbət təsir göstərən maddələr vardır.

YARMAPLOV - xörək növü. Müəyyən qədər buğda yarması və düyü ayrı-ayrılıqda yuyularaq, birlikdə 30-40 dəqiqə isladılır. Sonra bu qarışığın üzərinə lazımı qədər su və duz əlavə edib, zəif od üzərində dəmə qoyulur, vamlə bişirilir.

Bu növ plovu hər növ xuruşlarla yemək olar.

"YAŞIL ÇAY" - müstəqil bədii, elmi-kütləvi jurnal. 2012-ci ilin oktyabr ayından nəşr olunur.

Təsisçisi Araz Yaqubov, redaktoru Səraf Talıbovdur.

2013-cü ilin sentyabrın 11-də Heydər Əliyev Mərkəzində jurnalın bir illik yubileyi qeyd edilmişdir.

Tədbirdə Azərbaycan Respublikası Mətbuat Şurasının sədri Əflatun Amaşov, "İki sahil", "Yeni Azərbaycan", "Səs" və digər qəzetlərin baş redaktorları iştirak etmişlər.

YAZIÇILAR Birliyinin Lənkəran bölməsi - Lənkəran bölgəsi yazıçılarının yaradıcılıq birliyi. Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin tərkibinə daxildir. 1978-ci il sentyabr ayında yaradılmışdır. İlk sədri yazıçı Məmmədhusəyn Əliyev olmuşdur (1978-1994). Sonralar şöbəyə şair Şəkər Aslan (1994-1995), İltifat Saleh (1995-ci ildən) başçılıq etmişlər.

Bölmə öz ətrafında Lənkəran, Masallı, Yardımlı, Biləsuvar, Lerik, Astara rayonlarında yaşayan ədəbi qüvvələri birləşdirir.

Bölmənin "Şəfəq" (*bax* "Şəfəq" jurnalı) adlı ədəbi-bədii jurnalı nəşr olunur (1991-ci ildən).

YEMİŞAN - bitki növü. Ağac və ya iri kol bitkisidir. Ağ rəngli, ətirli çiçəkləri, uzunsov və külçə şəkilli giləmeyvəyə oxşar ətli və şirəli meyvələri var. Meyvələri yetişən zaman qırmızı rəngə boyanır. May, iyun aylarında çiçək açır.

Lənkərandə geniş yayılmışdır. Qədimdən xalq təbabətində işlədilir. Dəmlənmiş meyvələrindən ürək ağrıları, ürək zəifliyində və hipertoniya istifadə edilir.

Ədəbiyyat: İ.Dəmirov, C.Şükürov. Dərman bitkiləri, B., 1979.

YENİ AZƏRBAYCAN PARTİYASI Lənkəran şəhər təşkilatı (YAP) - siyasi təşkilat. YAP-ın 1993-cü il martın 14-də Lənkəran Dövlət Dram Teatrında keçirilmiş təəssübkeşlərin təsis konfransında yaradılmışdır. Konfrans həmin gün YAP-ın Lənkəran şəhər təşkilatının təsis olunması haqqında qərar qəbul etmiş, partiyanın şəhər təşkilatının sədrini, təftiş komissiyasını və YAP-ın qurultayına nümayəndələr seçmişdir.

Şuranın birinci iclasında 7 nəfərdən ibarət idarə heyəti yaradılmışdır.

Dilruba Cəbrayıl qızı Camalova YAP-ın Lənkəran şəhər təşkilatının sədri seçilmişdir.

YERKÖKÜ - çətirçiçəklilər fəsiləsindən bitki cinsi. Lənkərandə yabanı və mədəni növləri yayılmışdır. Mədəni növlərinin yemlik və süfrə sortları vardır. Çəkisi 30-200 qramdır. Hektarda 300-400 sentner məhsul yığılır.

Süfrə sortlarının meyvə kökü qırmızı-narıncı rəngdə olur. Müxtəlif xörəklərin hazırlanmasında istifadə edilir. 30 qramlıq göy rəngə çalan yerkökülərdən turşu-bibər (həftəbecər) hazırlanmasında istifadə olunur.

YOL - insanların və nəqliyyatın hərəkəti, yüklərin daşınması üçün nəzərdə tutulmuş yerüstü yolların ümumi adı.

Lənkərandə ən mühüm torpaq yolları orta və son əsrlərdə inkişaf etmişdir. Azərbaycan Rusiya tərkibinə daxil olduğdan sonra şose və dəniz yollarının çəkilişi sürətləndirilmişdir.

Əvvəllər Bakı ilə gediş-gəliş yolu əsasən dəniz vasitəsilə olmuşdur.

XIX əsrin 80-ci illərindən sonra Salyandan Lənkərana qədər olan hissəsi şosələşdirilmişdir.

Bu yolun uzunluğu 118 verstə (1 verst 1,0668 km-dir) bərabər idi. Lənkəran şəhərini keçmiş qəzanın bir sıra kəndləri ilə əlaqələndirən yollarda bəzi təmir işləri görülmüş, indiki Göytəpə-Lənkəran arasındakı yolun üzərində yerləşən 3 körpü təmir edilmişdir.

Sovet hakimiyyəti illərində Masallı-Girdəni (Lənkəranın kəndi) ikinci şose yolu çəkilmişdir. 1938-ci ildə indiki Bakı-Astara magistral yolu daha da genişləndirilmiş və asfaltlaşdırılmışdır.

1941-ci ilə kimi bütün yollar qurunt yollardan ibarət idi. Böyük Vətən müharibəsi başladıqdan iki ay sonra fəhlə batalyonunun qüvvəsi ilə Bakı-Astara yoluna asfalt döşənmişdir.

1961-ci ildən başlayaraq Lənkəranda şəhər daxili yolları genişləndirilmişdir. Lənkəran-Velədi arasındakı asfalt yolu Sütəmurdov-Şürük asfalt yolu ilə birləşdirilmişdir. 1974-cü ildə indiki Zərifə Əliyeva ilə Hənifə Abdullayev küçələrini birləşdirən dairəvi yol çəkilmişdir.

2002-ci ildə şəhərin mikrorayon hissəsini Astara-Bakı şose yolunu birləşdirən Tofiq İsmayılovun adını daşıyan küçə istifadəyə verilmişdir. 2003 və 2012-ci illərdə şəhərin əsas küçələri genişləndirilərək yenidən asfaltlaşdırılmışdır.

Şəhərdaxili küçələrin ümumi uzunluğu 89,6, suötürücü arx, kanal və kollektorların uzunluğu 182 kilometrdir.

2011-ci ildən dağ kəndlərinə gedən yollar təmir edilmişdir. Osaküçə-Bəlton, Osaküçə-Günəhir dağ yollarında təmir işləri Azəryolservis ASC tərəfindən aparılmışdır. Həmin istiqamətdə, sel sularının apardığı körpülərin yerində - 4 yerdə metal konstruksiyalı dəmir-beton körpü salınmışdır (2011).

2012-ci il iyul ayından Lənkəran-Vilvan-Osaküçə-Türkəncil yolunun əsaslı təmirinə başlanmışdır. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı ilə yolun təmiri üçün 4 milyon vəsait ayrılmışdır. Azərbaycan Prezidentinin 17 avqust 2012-ci il tarixli Sərəncamı ilə Lənkəranda 16 yaşayış məntəqəsini birləşdirən Şürük-Vel-Qamışovka yolunun tikintisi məqsədilə 3,2 milyon manat ayrılmışdır.

10 min nəfər əhalinin yaşadığı üç yaşayış

məntəqəsini birləşdirən, uzunluğu 18,8 kilometr, eni 6 metr olan Liman-Nərimanabad-Balıqçılar avtomobil yolunun tikintisi 2015-ci ilin aprel ayında başa çatmışdır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Lənkərana səfəri çərçivəsində Liman-Nərimanabad-Balıqçılar avtomobil yolu ilə tanış olmuşdur (11.04.2015).

YOL POLİSİ İdarəsi, Lənkəran rayonları arasında 5 saylı qeydiyyat imtahan bölməsi - nəqliyyat vasitələrinin qeydiyyatı, uçotu və sürücülük vəsiqələrinin verilməsi ilə məşğul olan təşkilat.

1974-cü il aprel ayından Dövlət Avtomobil Müfəttişliyi sistemində fəaliyyət göstərir.

Mansur Xıdırov (1974-1984), Atakişi Bayramov (1984-1993), Xosrov Aslanov (1993-1998), Əlixan Zeynalov (1998-ci ildən) müxtəlif illərdə rayonlararası qeydiyyat imtahan bölməsinin rəisi işləmişlər.

YUXARI NÜVƏDİ - Lənkəranda kənd. Lənkəran-Astara şose yolunda, rayon mərkəzindən 13 km cənub-qərbdə, Lənkəran ovalığında, Səpnəkəran ərəzi vahidliyində yerləşir. Kəndin adı "Penə Nüədi" sözündən götürülmüş, "Yuxarı təzə kənd" (talışca "penə" yuxarı, "nüə" yeni, təzə, "di" kənd deməkdir) mənasını verir. Müəllim Rzaqulu Rzayevin fikrincə, "yuxarı" adı bu kəndin digər kəndlərdən dəniz səviyyəsindən yuxarı olduğu üçün verilmişdir. "XVIII əsrdə Lənkəranda iki yeni kənd vardı, ikincisi dəniz səviyyəsindən aşağıda yerləşdiyi üçün Aşağı Nüvədi adlanır" (R.Rzayev. *Yuxarı Nüvədi kəndinin tarixi*, B., 2007, səh.3). Kəndin şimal hissəsindən Lənkərançay keçir, şərq tərəfindən Lənkəran-Astara şose yolu uzanır, cənub tərəfi Sərinbulaq kəndi, qərb tərəfi Talış dağları ilə əhatə olunmuşdur.

Ərazisi 339,8 hektardır, 73 hektarı əkinə yararlıdır, 50 hektarını çay, çoxillik əkmələr, 20 hektarını sitrus sahələri təşkil edir. 83 hektarı həyatıyanı sahədir.

Əhalisi 2143 nəfərdir, 1113 nəfəri qadındır. 485 ailə təsərrüfatı, 313 yaşayış evi vardır (2017).

Qədim tarixə malik maddi-mədəniyyət abidələri vardır. Kinonqala qalasının, Bobokənd

pirinin altı əsrdən çox yaşı var. Bəşəru çayı kəndin ərazisindən keçir.

Kənddə məktəb, uşaq bağçası, klub, kitabxana, tibb məntəqəsi və s. vardır.

Əhali tərəvəzçilik, çayçılıq, taxılçılıq və heyvandarlıqla məşğuldur.

2000-2009-cu illərdə kənd bələdiyyəsi təşkil edilmiş, Şahrza Şəfəqqətov (2000-2005), Zabil Rəhimov (2005-2009) sədri işləmişlər. 2010-cu ildə Səpnəkəran bələdiyyəsinə birləşdirilmişdir.

Ədəbiyyat: Rzaqulu Rzayev. Yuxarı Nüvədi kəndinin tarixi, B., 2007.

YUXARI NÜVƏDİ məktəbi - 1936-cı ildən fəaliyyət göstərir. İlk müdiri Məzahir Cəfərovdur (1936-1946). Sonrakı illərdə Əlişah Dadaşov (1946-1960), Mirnağı Həsənov (1960-1969), Əhəd Əliyev (1970-1977), Rzaqulu Rzayev (1977-1990), Əlimərdan Əliyev (1990-1999), Səməd Səmədov (1999-2009), İlhamə Orucova (2010-cu ildən) məktəbin direktoru işləmişlər.

İlk illərdə Cənəli İbrahimovun mülkündə, 1947-2013-cü illərdə uyğunlaşdırılmış binada yerləşmişdir. Məktəbin indiki binası 2014-cü ildə istifadəyə verilmişdir. 1980-ci ildə orta məktəbə çevrilmişdir. Məktəbdə 405 şagird oxuyur, 54 müəllim dərs deyir (2017).

YUNUSOV Ağakərim Mirzə oğlu (d. 15.11. 1953, Lənkəran rayonu, Kosalar kəndi - 28.06.- 1992) - Qarabağ şəhidi.

Kənd tam orta məktəbini bitirdikdən sonra texniki təhsil almış, traktorçu ixtisasına yiyələnmişdir (1971). Əvvəllər Lənkəran 9 saylı tikinti-qurashdırma idarəsində, sonralar Həzi Aslanov adına sovxozda işləmişdir.

Azərbaycanda Milli Ordu təşkil ediləndə onun ilk üzvlərindən olmuşdur. Kapitan rütbəsində Lənkəran alayının kəşfiyyat bölməsinin komandiri idi.

Füzuli-Çartaz istiqamətində döyüş əməliyyatı zamanı qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Lənkəranın Şəhidlər xiyabanında basdırılmışdır.

YUSUBOV Fikrət Niyaz oğlu (d.10.05.1938, Lənkəran şəhəri) - mühəndis, texnika elmləri namizədi (1968), professor (1991).

Leninqrad Dəmir Yolu Mühəndisləri İnstitutunu (1962), Leninqrad İnşaat Mühəndisləri İnstitutunun aspiranturasını (1968) bitirmişdir, Kirov adına Leninqrad Maşınqayırma Zavodunda, taksi-motor parkında, Böyük Sibir Dəmir yolu, Abakan-Taşet, Açinsk-Abalakova, Krasnoyarsk tikintilərində çalışmışdır. 1962-ci ildə Leninqrad-da ali təhsilini başa vurduqdan sonra "İnşaat, yol maşınları və avadanlığı" ixtisası ilə Azərbaycan Politeknik İnstitutuna təyinat almış, nəzəri mexanika kafedrasında assistent işləmişdir (1962-1965). Sonralar inşaat maşınları kafedrasında assistent, baş müəllim (1969-1975), Azərbaycan İnşaat Mühəndisləri İnstitutunda baş müəllim, dosent, professor vəzifələrində çalışmışdır. Azərbaycan İnşaat Mühəndisləri Universiteti mexanika fakültəsinin dekan müavini, fakültənin elmi katibi (1978-1981), elmi-tədqiqat şöbəsinin rəisi, elmi işlər üzrə prorektor əvəzi (1980-1982), inşaat, yol və meliorasiya maşınları kafedrası müdirinin müavini (1981-2000) olmuşdur.

120-dən çox elmi məqalənin, ali məktəblər üçün 3 dərsliyin, 3 monoqrafiyanın, 12 metodik vəsait və göstərişin, 1 ixtiranın müəllifidir. "Üfüqi rəqsli vibrasiya meydançalarının dinamikası" monoqrafiyası 1987-ci ildə respublika Dövlət mükafatına təqdim edilmişdir.

Səmərələşdirici təklifi əsasında 1968-ci ildə yükqaldırma qabiliyyəti 5 və 8 ton olan iki ədəd üfüq rəqsli vibrasiya meydançası hazırlanaraq Sankt-Peterburq 4 nömrəli evtikmə kombinatında konveyr xəttinə quraşdırılmış və istifadəyə verilmişdir. Həmçinin 15 elmi-konstruktor layihəsi istehsalatda tətbiq edilmişdir.

YUSUBOV Möhsün Məmməd oğlu (d.15.10. 1916, Lənkəran şəhəri - 30. 04. 1992, Lənkəran şəhəri) - müəllim, respublikanın Əməkdar müəllimi (1956).

S. Ağamalıoğlu adına Bakı Hidrotexnikumu (1933), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun fizika-riyaziyyat fakültəsini bitirmişdir (1947).

Pedaqoji fəaliyyətinə Lerik rayonunda başlamış, sinif müəllimi işləmişdir (1934-1938).

Böyük Vətən müharibəsinin ilk günlərindən döyüşən ordu sıralarında olmuşdur (1941-1946). Müharibədən sonra ali təhsilini başa vurmuş, Lənkəran Pedaqoji Məktəbində riyaziyyat müəllimi, tədris işləri üzrə direktor müavini, 1968-1972-ci illərdə məktəbin direktoru işləmişdir.

Pedaqoji məktəbə rəhbərliyi dövründə tədrisin keyfiyyəti daha da yaxşılaşmış, məktəbin maddi-texniki bazası gücləndirilmişdir.

"İkinci dərəcəli Vətən müharibəsi" və "Qırmızı Ulduz" ordenləri, həmçinin müxtəlif medallarla təltif edilmişdir.

YUSUBOV Nizami Dəmir oğlu (d.02.02.1965, Lənkəran şəhəri) - texnika elmləri doktoru (2011), professor (2013).

Lənkəran şəhər 2 sayılı orta məktəbini (1982), Azərbaycan Politexnik İnstitutunu "Maşınqayırma texnologiyası, metalkəsən dəzgahlar və alətlər" ixtisası üzrə fərqlənmə diplomu ilə (1989), Çelyabinsk Dövlət Texniki Univer-

sitetinin aspiranturasını (1993) bitirmişdir. Orta məktəbin onuncu sinfində oxuyarkən M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin ikiillik Qiyabi Fizika məktəbini bir ilə qurtarmışdır (1982).

"Maşınqayırma texnologiyası" ixtisası üzrə "Torna-revolver avtomatlarında səthlərin emal planlarının məhsuldarlıq kriteriyası üzrə optimallaşdırılması" mövzusunda namizədlik dissertasiyasını vaxtından əvvəl müdafiə edərək texnika elmləri namizədi elmi dərəcəsi almışdır (1993).

"Torna avtomat-dəzgahlar qrupunda çoxalətli emalın səmərəliliyinin yüksəldilməsi" mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə edərək texnika elmləri doktoru elmi dərəcəsi almışdır (2011).

Pedaqoji fəaliyyətinə Azərbaycan Politexnik İnstitutunda başlamışdır (1989). Sonralar "Maşınqayırma texnologiyası" kafedrasında assistent (1993-1994), baş müəllim (1994), maşınqayırma fakültəsinin elmi işlər üzrə dekan müavini (1994-1996) və s. vəzifələrdə işləmişdir.

1995-ci ildən institutun dosenti, 2013-cü ildən professorudur.

Təhsil Nazirliyinin 9 sentyabr 2015-ci il tarixli 11/944 sayılı əmri ilə Lənkəran Dövlət Universitetinin tədris işləri üzrə prorektoru vəzifəsinə təyin olunmuş, Nazirin 29 mart 2016-cı il tarixli əmri ilə isə ona LDU rektorunun vəzifəsini icra etmək həvalə edilmişdir. Professor N.Yusubov 2016-cı ilin may ayınadək rektor vəzifəsini, noyabrın 25-dək universitetin tədris işləri üzrə prorektoru vəzifəsini icra etmişdir.

Lənkəran Dövlət Universitetində işlədiyi dövrdə elmin və təhsilin inkişafında xidmətləri olmuşdur.

Azərbaycan Texniki Universitetinin nəzdində Dissertasiya Şurası elmi seminarının (2006-2010, 2011-2014), elmi dərəcə verən Dissertasiya şurasının üzvü (2011-2014) olmuşdur. 2015-ci ildən Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının texnika bölməsi üzrə ekspert şurasının üzvü, Elmin İnkişafı Fondunun müstəqil ekspertidir.

190-dan çox elmi və tədris-metodiki işin, 1 istiqamətverici texniki materialın, 3 dərslik, 9 dərs vəsaitinin, 10 metodik göstərişin, 1 metodik vəsaitin, 19 proqramın, 5 test imtahan suallarının, 4 ixtira və 4 monoqrafiyanın müəllifidir. Elmi əsərlərindən 34-ü ABŞ, Almaniya, İsveç, Rusiya, Türkiyə, Belorusiya və Ukraynada çap olunmuşdur.

Mötəbər beynəlxalq elmi konfrans və simpoziumlarda Azərbaycan elmini layiqincə təmsil etmişdir.

Z

Z – Azərbaycan əlifbasının 32-ci hərfi. Sözüün əvvəlində, ortasında və axırında işlənir.

ZABİT - silahlı qüvvələrin heyətində, polis orqanlarında vəzifəli şəxs. Keçmiş Talış xanlığında vergi toplayan vəzifəsini icra etmiş kənd rəisi mənasında işlənmişdir.

ZAKİR Bağır (təxəllüsü; əsl adı və familiyası Bağirov Zakir Davud oğlu - d.12.06.1948, Lənkəran rayonu, Şürük kəndi) - yazıçı, dramaturq, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2003), Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (2000).

Azərbaycan Dövlət Universitetini bitirmişdir (1980).

"Elan" adlı ilk hekayəsi "Göyərçin" jurnalında dərc

edilmişdir (1966).

Povest və hekayələrində ailə-məişət problemləri, doğma yurda məhəbbət hissləri əks olunmuşdur. "Literaturniy Azerbaydjan" jurnalında, "Vışka", "Bakinski raboçi", "Molodyoj Azerbaydjana" qəzetlərində rus dilinə tərcümə olunmuş 20-dən çox hekayəsi dərc edilmişdir.

"Şehirli üzük" və "Novruz" pyesləri N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrında oynanılmışdır.

Əsərləri: Ata yadigarı, B., 1984; Hədiyyə, B., 1991; Mənim atasız dünyam, B., 2011.

ZAMANOV Füzuli Mirzəmməd oğlu (d.05.01.1971, Lənkəran rayonu, Marso (indiki Ürgə)

kəndi) - iqtisadçı, iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru (2011).

Bakı şəhəri, 5 saylı kimya-biologiya təmayüllü internat məktəbini (1988) bitirdikdən sonra həqiqi hərbi xidmətə çağırılmışdır. 1990-cı ildə ordu sıralarından tərxis edilmiş, Azərbaycan Kooperasiya İns-

titutuna daxil olmuşdur. Ali məktəbi 1995-ci ildə "ASK sahələrin iqtisadiyyatı və idarə edilməsi" ixtisası üzrə fərqlənmə diplomu ilə bitirmişdir.

Azərbaycan ETKTİ və Fİ-nin aspirantı olmuşdur.

1998-ci ildən Lənkəran Dövlət Universitetində işləyir.

2011-ci ildə xalq təsərrüfatının iqtisadiyyatı və idarə edilməsi istiqaməti üzrə "Aqrar sahənin inkişafında elmi-texniki potensialdan istifadənin təkmilləşdirilməsi" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək, iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru elmi adına layiq görülmüşdür.

2012-ci ildən universitetin İqtisadi təhlil və idarəetmə kafedrasının baş müəllimidir.

Respublika və beynəlxalq konfransların iştirakçısıdır.

40-dan çox elmi məqalə, teziz və fənn proqramının müəllifidir.

ZAMANOV Teymur Calal oğlu (d. 19.09.1973, Lənkəran rayonu, Ürgə kəndi - 13.07.1992) - Qarabağ şəhidi.

Kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra sovxozda fəhlə işləmiş, 1991-ci ildə həqiqi hərbi xidmətə çağırılmışdır. Ağdərə uğrunda döyüşdə qəhrəmanlıq göstərmiş, snayper gülləsindən aldığı yaradan həlak olmuşdur.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

Ədəbiyyat: E.Əhədov. Lənkəran şəhidləri, B., 1995.

ZEYNALOV Adil Ağakərim oğlu (d.20.02.1960, Lənkəran şəhəri) - aktyor, Azərbaycan Respublikasının Əməkdar artisti (2012).

1983-cü ildə M.A.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunun musiqili komediya aktyorluğu fakültəsini bitirmişdir.

1977-ci ildən N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrının aktyorudur.

Əsas rolları: Müəllim (Ü. Hacıbəyov. "Olanlardan keçənlərdən"), Mahmud (M.Kərim. "Piyada Mahmud"), Zahid (İ.Əfəndiyev. "Büllur sarayda"), Zöhrab (M.Hüseyn. "Cavanşir"), Lal (C.Məmmədquluzadə. "Ölülər"), Ninkoviç (B.Nuşiş. "Nazirin xanımı"), Səfərqulu xan (Ə.Haqverdiyev. "Ağa Məhəmməd şah Qacar"), Qara Fedya (H.Mirələmov. "Vəcdanın hökmü"), Hacı Səməd ağa (Ə.Haqverdiyev. "Bəxtsiz cavan"), Nadir şah (H.Mirələmov. "Pənah xan Cavanşir"), Şeydəbek (H.Mirələmov. "Ləyaqət"), Dədə (Ə.Əmirli. "Onun iki qabırğası"), Korifey (Sofokl. "Şah Edip"), Brut (A.Mədətov. "Sezarın qətl"), Con (K.Nəzirli. "Şeytanın işığı"), Əflatun (M.Məmmədov. "Sovqat") və s.

Ə.Əmirlinin "Varlı qadın", Ə.Əylislinin "Vəzifə", Q.Hüseynli və Ə. Cəmsidin "Hacı Kərimin aya səyahəti", F.Mustafanın "İlğım", H.Cavidin "Ana", Y.Əzimzadənin "Nəsrəddin", L.Korsunskinin "Fırıldaqçı", C.Fətullayev və A.Zeynalovun "Müəmmalı ölüm", Ə.Səmədlinin "Dəyirman əhvalatı", Ə.Səmədlinin "Toyda Çelentano oxuyur", B.Nişçinin "Nazirin xanımı", V.Səmədoğlunun "Mamoy kişinin yuxuları", N.Muxtarovun "Mən nənə ilə evlənirəm" və s. əsərlərə quruluş vermişdir.

Kinofilmlərə çəkilmişdir.

Əməkdar artistlər Adil Zeynalov (solda) və Sücəddin Mirzəyev tamaşa zamanı

ZEYNALOV Elşad Allahverdi oğlu (d. 29. 01.1951, Ağsu şəhəri - 5.01.2007, Lənkəran şəhəri) - aktyor, respublikanın Əməkdar artisti (2000), respublika Prezidentinin təqaüdcüsü (2003), respublika Teatr Xadimləri İttifaqının üzvü (1983).

M.A.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunun dram və kino aktyorluğu fakültəsini bitirmişdir (1973).

N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrında əvvəl aktyor (1973), sonralar direktor əvəzi (1984-1986) və teatrın direktoru (1986-2006) işləmişdir.

100-dən artıq tamaşada müxtəlif xarakterli rolların ifaçısıdır. Tağı (M.İbrahimov. "Yaxşı adam"), Mədəd (N.Xəzri. "Sən yanmasan"), Şaban (N.Hikmət. "Bayramın birinci günü"), Qaçaq Bahadır (İ.Əfəndiyev. "Mahnı dağlarda qaldı"), Şəkərlinski (M.İbrahimov. "Kəndçi qızı"), Musa (S.Rəhman. "Toy"), Vaqif (S.Vurğun. "Vaqif"), Səlim bəy (Ə.Haqverdiyev. "Dağılan tifaq"), Rüstəm bəy (N.B.Vəzirov. "Müsibəti-Fəxrəddin"), Əliqulu (S.Rəhman. "Əliqulu evlə-nir"), Xosrov Ağayev (İ.Əfəndiyev. "Atayevlər ailəsi"), Dövlətbəy (C.Cabbarlı. "Aydın"), Həsən-zadə (İ.Əfəndiyev. "Sən həmişə mənimləsən"), Topal Teymur (H.Cavid. "Topal Teymur"), Hacı Həsən (C.Məmmədquluzadə. "Ölülər"), Molla

S.Vurğunun "Vaqif" tamaşasından bir səhnə. Vaqif rolunda Əməkdar artist Elşad Zeynalov, Qacar rolunda Xalq artisti Qabil Quliyev

İbrahimxəlil (M.F.Axundov. "Hekayəti-Molla İbrahimxəlil kimyagər"), Ziyad xan (Elçin. "Mahmud və Məryəm"), Şeyx Zahid Gilani (B.Rzayev. "Şeyx Zahid Gilani"), Cavanşir (B.-Rzayev. "Cavanşir") və s. rollarda oynamışdır.

Oynadığı tamaşalarda hər bir personajı obraz səviyyəsinə qaldıra bilmişdir.

Y.Əzimzadənin "Silahdaş" tamaşasında B.-Sərdarov roluna görə "İlin ən yaxşı kişi rolunun ifaçısı" mükafatına layiq görülmüşdür (1980).

Yaşadığı binaya Xatirə lövhəsi vurulmuşdur (2010).

ZEYNALOV Əlimuxtar Qasım oğlu (d. 01.01.1924, Lənkəran şəhəri - 04.07.1994, Lənkəran şəhəri) - rəssam, zərgər, SSRİ Rəssamlar İttifaqının üzvü (1979).

1940-cı ildə Bakı Rəssamlıq Məktəbinə daxil olub, amma Böyük Vətən müharibəsinin başlanması ilə əlaqədar məktəbi tam qurtara bilməyib. Əmək fəaliyyətini Lənkəran Dövlət Dram Teatrında davam etdirərək, rəssam işləyib. 1947-ci ildə zərgər Hacıbala Kərimov və zərgər Məhəmmədbağırın yanında zərgərlik sənətinə yiyələnib.

Şəbəkə işi ilə məşğul idi. Zərgərlik sənəti sahəsində nümunələr yaratmışdır. Hazırladığı "Cınağı qolbaq", "3, 4, 5 düymə sırgalar", darağı, şarlı sırgalar, həsiri və gül qolbaqlar, gümüşdən kəmərlər, silsilə, bəzək şeyləri zərgərlik sənətinin qiymətli nümunələrindəndir, kompozisiya bitkinliyi ilə fərqlənir. Sənət nümunələri MDB ölkələrinin bir çox şəhərlərində, o cümlədən Daşkənd İncəsənət Muzeyində, Azərbaycan Xalçaçılıq Muzeyində, Azərbaycan İncəsənət Muzeyində, Lənkəran tarix-diyarşünaslıq muzeyində nümayiş etdirilmişdir.

1968-cı ildən ömrünün axırlarınadək Lənkəran "Dostluq" mədəniyyət və istirahət parkında rəssam işləmişdir.

ZEYNALOV Hacı Həbib oğlu (d. 26.04.1923, Lənkəran şəhəri - 24.10.1989, Bakı) - şərqşünas, "İldırım" antisovet millətçi gənclər təşkilatının

yaradıcılarından biri (1944-1948).

1943-cü ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin Şərqşünaslıq fakültəsinə daxil olmuş və universitetin sonuncu kursunu bitirdiyi ərəfədə "tələbələr arasında antisovet iş apardığına görə" respublikanın Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsi tərəfindən həbs edilmişdir. Ali təhsil diplomunu bəraətdən sonra almışdır (1956).

Tələbəlik dövründə Qlavlitdə işləmiş, Azərbaycan EA nəşriyyatına rəhbərlik etmişdir.

"İldırım" gizli antisovet dissident təşkilatının məramı respublikada Azərbaycan dilinə və milli hüquqlara qoyulan məhdudiyyətlərin aradan qaldırılması olmuşdur.

Yaradıcılarından və təşkilatın fəal üzvlərindən biri kimi 3 oktyabr 1948-ci ildə həbs edilmiş və 25 il azadlıqdan məhrum olunmuşdur. 1955-ci ilin aprel ayında azad olunmuş, 1956-cı ildə tam bəraət almışdır. Bəraətdən sonra əvvəlki iş yerinə qayıtmış, 1959-cu ildən ömrünün sonunadək Azərbaycan EA-nın Redaksiya-Nəşriyyat Şurasının Elmi katibi vəzifəsində işləmişdir.

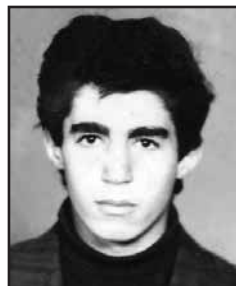
"Şərəf Nişanı" ordeni və meadallarla təltif olunmuşdur.

ZEYNALOV Qadir Qubad oğlu (d. 01.01.-1975, Lənkəran rayonu, Darquba kəndi - 30.01.1994) - Qarabağ şəhidi.

1993-cü ildə kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra Lənkəran 113 saylı texniki peşə məktəbində oxumuşdur. Həmin ilin aprel ayından həqiqi hərbi xidmətdə olmuş, Füzuli rayonunda Şişqaya uğrunda döyüşdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur. Darquba kənd orta məktəbinə adı verilmişdir.

Məzarı kənd qəbiristanındadır.

ZEYNALOV Sabir Dadaş oğlu (d. 14.04.-1935, Lənkəran şəhəri - 30.04.2008, Lənkəran) - mühəndis-texnoloq, texnika elmləri namizədi

(1965), professor (1993), SSRİ və Azərbaycan Respublikasının Əməkdar ixtiracısı.

Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutunu (1957), Azərbaycan EA-nın Qeyri-Üzvi və Fiziki-Kimya İnstitutunun aspiranturasını (1965) bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə Keşlə maşınqayırma zavodunda mühəndis-dispetçer işləməklə başlamış, sonra mühəndis-texnoloq vəzifəsində çalışmışdır (1957-1960).

Elmi fəaliyyəti ilə yanaşı, respublikanın müxtəlif dövlət ali təhsil müəssisələrində pedaqoji fəaliyyətini davam etdirmişdir. 1993-cü ildən Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbində mexanika kafedrasının professoru olmuşdur. Metalların texnologiyası və konstruksiya materialları fənnini tədris etmişdir. Azərbaycan Kimya Cəmiyyəti Rəyasət Heyətinin üzvü və korroziya bölməsinin rəhbəri, Azərbaycan EA-nın Qeyri-Üzvi və Fiziki-Kimya İnstitutunun laboratoriya müdiri olmuşdur.

Neft sənayesində istismar olunan metal avadanlıqlarının korroziyadan, duzçökmədən və parafin çökmədən mühafizə sahəsində fundamental və praktiki araşdırmalar aparmışdır. Neft və qaz avadanlıqlarının korroziyadan, duzçökmədən ilk ingibitor yaradıcılarından biridir. Elmi axtarışları sayəsində neft-qaz borularının ömrü uzanmış və korroziyadan mühafizə qabiliyyəti yüksəlmişdir. Elmi nəticələri dünyanın bir çox neft ölkələrində istehsalata tətbiq edilmişdir.

1974-cü ildə İraq Respublikasında neft avadanlıqlarının korroziyadan mühafizə edilməsi problemləri üzrə elmi məsləhətçi kimi fəaliyyət göstərmişdir. Rəhbərliyi ilə 7 nəfər namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir.

2 kitabın, 250-dən çox elmi məqalənin müəllifidir, 30-dan çox müəlliflik şəhadətnaməsi var. 4 dəfə beynəlxalq, 10 dəfə Ümumittifaq elmi simpoziumlarda elmi məruzələrlə çıxış etmişdir.

3 medalla və fəxri fərmanlarla təltif edilmişdir.

M. Qurbanlının "Şərəfli ömür yolu" kitabı

professor Sabir Zeynalovun elmi və pedaqoji fəaliyyətinə həsr edilmişdir.

ZEYNALOV Şahan Talıb oğlu (d. 07.06.1939, Lənkəran rayonu, Moğonojoba kəndi) - yazıçı-jurnalist, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2005).

Lənkəran rayonunun Şüruk kənd orta məktəbini (1957), Bakı 8 saylı texniki-peşə məktəbini (1961), Azərbaycan Dövlət İncəsənət Universitetinin mədəni-maarif fakültəsini (1967), Azərbaycan Jurnalist Sənətkarlığı İnstitutunu (1979) bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə AEA Kimya Elmi-Tədqiqat İnstitutunda elektrik mexaniki işləməklə başlamışdır (1961-1968). Sonralar C. Cabbarlı adına "Azərbaycanfilm" kinostudiyasında elmi-kütləvi və xronikal-sənədli filmlər şöbəsində direktor müavini (1968-1993) və film direktoru, 1985-ci ildə respublika Maarif Nazirliyi kino tədrisi metodikası idarəsinin rəisi olmuşdur.

Kinoda ilk işi "Bir cənub şəhərində" olmuşdur. Bir il sonra elmi-kütləvi tədris və sənədli filmlər şöbəsində əmək fəaliyyətini davam etdirmişdir. "Azərbaycanfilm"də "Səlnamə" Yaradıcılıq Birliyinin ilk direktoru olmuşdur.

SSRİ Dövlət Kinematografiya Komitəsi tərəfindən Azərbaycan kinosu tarixində birinci olaraq "Azərbaycanda elmi-kütləvi, sənədli və tədris filmləri üzrə" ali dərəcəli film direktoru dərəcəsini almışdır.

1993-cü il yanvar ayından Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri Qapalı Səhmdar Cəmiyyətində çalışır. Talış dilində verilişlər redaksiyasının yaradıcısıdır.

Azərbaycan Kinematografçılar Birliyinin (2005) və Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin (1994) üzvüdür.

"Talışı Şahan Sasani" imzası ilə kitabların müəllifidir. Talış dilində yazdığı şeirlərinə mahnılar bəstələnmişdir.

Azərbaycan radiosunda səmərəli fəaliyyətinə görə "Tərəqqi" medalına layiq görülmüşdür (2008).

Anadan olmasının 70 illiyi Lənkəranda qeyd edilmişdir (2009).

Əsərləri: Təmədə gızılə odəm (talış dilində), B., 1999; Vıdanını göstər, B., 2000; Özünəməxsus, B., 2004; Əlimədəd, B., 2011; Nağıllar, B., 2011; Təhqirə dözmədi, B., 2013.

ZEYNALOV Yaşar Böyükağa oğlu (d.01.08.1966, Lənkəran rayonu, İstisu qəsəbəsi) -

"Yayım" Assosiasiyasının prezidenti (2000-ci ildən), "Qızıl qələm" media mükafatçısı.

1982-ci ildə qəsəbə orta məktəbinin səkkizinci sinfini bitirdikdən sonra Lənkəran Kənd Kəsərrüfatı Texnikumuna qəbul olunmuş, 1984-cü ildə oranı başa çatdıraraq respublikanın ən gənc briqadiri kimi S. M. Kirov adına çayçılıq sovxozunda əmək fəaliyyətinə başlamışdır. Bu sovxoz respublikanın ilk çayçılıq təsərrüfatlarından idi. Briqadirlik dövründə qabaqcılığı ilə seçilmiş, çayçılıqda ən yüksək məhsuldarlığa nail olmuşdur.

Bir il sonra sovet qoşunlarının tərkibində Rusiyanın Samara vilayətində hərbi xidmət keçmişdir. Hərbi xidmətdən sonra briqadirlik fəaliyyətini davam etmişdir (1986-1989).

1995-ci ildə ailəsi ilə birlikdə Bakıya köçmüş, "Azərbaycan" nəşriyyatında "Say" qəzetinin yayım işləri ilə məşğul olmuşdur. Bir il sonra "Vətəndaş həmrəyliyi" qəzetində yayım şöbəsinin müdir müavini, sonradan müdiri, 1997-ci ildə "Qanun" jurnalında kommersiya şöbəsinin müdir müavini, daha sonra müdiri işləmişdir.

2000-ci il yanvarın 5-dən "Yayım" Assosiasiyasının prezidentidir. Rəhbərliyi ilə qeyd edilən sahənin təkmilləşməsi və inkişafı istiqamətində 14 layihə həyata keçirilmişdir. Bir neçə kitab satışı şəbəkəsinin yaradılmasında yaxından iştirak etmişdir. Azərbaycan Kitab Klubunun yaradıcılarından biri və bu təşkilatın həmtəsisçisidir.

Ölkədə 1000-dən artıq QHT fəaliyyət göstərməsinə baxmayaraq, bu təşkilatların yalnız 3-5-nin daimi işıq üzə görə mətbu orqanı vardır.

Bunlardan biri də "Yayım" Assosiasiyası və onun təsis etdiyi "Yeni Nəşrlər" kataloq-jurnalıdır. Jurnal ölkədə işıq üzə görə bütün kitablar haqqında məlumatı kitabsevərlərə çatdıran yeganə dərgidir.

Boya-başa çatdığı Lənkəran rayonunun İstisu qəsəbəsinin adını daşıyan "İstisu" qəzetinin təsisçisi və redaktorudur.

Bakı şəhərində yaşasa da, Lənkəranla sıx əlaqə saxlayır. Təşkilatı tərəfindən rayonda müxtəlif layihələr həyata keçirilmişdir. Təşəbbüsü ilə "Qarabağı unutmama" - Cənub bölgəsində gənclərin vətənpərvərlik hisslərinin artırılmasına dair tədbirlərin təşkili (2016) və "Gənclərin narkomaniya və digər zərərli vərdislərdən uzaqlaşdırılmasına dair tədbirlərin təşkili" (2017) layihələri həyata keçirilmişdir.

"Qızıl qələm" media mükafatçısıdır.

ZƏRGƏRLİK - dekorativ-tətbiqi sənət növü. Arxeoloji qazıntılar zamanı Talışda tapılmış qiymətli bəzək nümunələri zərgərliyin qədimlərdən bu yerlərdə yayıldığını və əhalinin məişətinə daxil olunduğu göstərir.

Lənkəranda tarixən şəbəkə üsulu ilə sırğa, bilərzik, basma üsulu ilə kəmə, qolbaq və s. qiymətli zinət əşyalarının hazırlamasına üstünlük verilmişdir.

Lənkəran zərgərlik nümunələri Fransanın, Rusiyanın və Azərbaycanın muzeylərində, o cümlədən beynəlxalq sərgilərdə nümayiş etdirilmişdir.

Əbülfəz Sadiqov, Hacıbala Kərimov, Məmmədbağır kimi zərgərlərin hazırladığı sənət nümunələri XX əsrin əvvəllərindən Lənkəran zərgərlərinə şöhrət qazandırmışdır. Sonralar onların yolunu davam etdirən Əlimuxtar Zeynalov, Ələsgər Zeynalov, Şaban, Paşa İbrahimov, Məhərrəm Abbasov, Hacı, Şükür Əhmədov, Məmmədağa, Məmməd, Fərman kimi zərgərlər zərgərlik nümunələrini forma və məzmunca daha da zənginləşdirmişlər.

SSRİ Rəssamlar İttifaqının üzvü Əlimuxtar Zeynalovun əl işləri beynəlxalq sərgilərin mükafatlarına layiq görülmüşdür.

"ZİMNİY TEATR" - yeni ilin ilk günlərində rus millətindən olanların kütləvi tədbirlərin ke-

çirdiyi yer. Bura həm də ikidərəcəli məktəb idi. 1860-1940-cı illərdə fəaliyyət göstərmişdir.

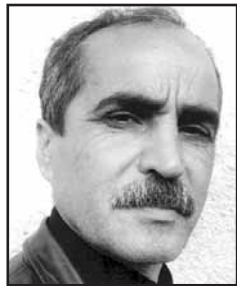
Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti binası ilə üzbəüz meydana - fəvvarənin yanında yerləşmişdir. Rus məktəbinin yerləşdiyi həmin bina 1940-cı ildə şəhər 1 saylı orta məktəbinin istifadəsinə verilmişdir. 1970-ci ildə göstərilən ünvanda şəhərin mərkəzi meydanı qurulduğundan 1 saylı məktəb indiki binaya köçürülmüşdür.

"ZİYA" - Lənkəranda məktəb. 1913-1920-ci illərdə fəaliyyət göstərmişdir. Müdiri Teymur bəy Bayraməlibəyov olmuşdur. Məktəbə "Teymur bəyin məktəbi" də deyirmişlər.

İlk aylarda "Behcət" in (*bax* "Behcət") yerləşdiyi binada fəaliyyət göstərmiş, sonralar şəhərin Böyük bazar hissəsində karvansaraya əlavə olunmuş binaya köçürülmüşdür.

Məktəbdə ədəbiyyat, tarix, astronomiya, bədən tərbiyəsi, rus dili, Azərbaycan dili dərsləri tədris olunmuşdur.

ZİYAFƏT (təxəllüsü; tam adı və фамилиясы Əkbərov Ziyafət Yəhya oğlu - d. 20.12.1952, Lənkəran şəhəri) - şair, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (2005), "Ziya" ədəbi məclisinin sədri (1998).

Lənkəran şəhər 3 saylı orta məktəbini (1970), Bakı Politeknik Texnikumunu (1977) bitirib.

Lənkəran konserv kombinatında fəhlə (1974-1988), sərnişindəşıma avto-bazasında taksidürücüsü (1988-1993) işləyib.

Lənkəran şəhər Sovetinin deputatı olub (1975-1977).

Ədəbi yaradıcılığa məktəp illərində başlayıb. Əsasən əruz vəznində yazır. "Ana" adlı ilk şeiri "Lənkəran" qəzetində dərc olunub. Rəhbərlik etdiyi "Ziya" ədəbi məclisinə şagirdləri və yeni-yetmə gəncləri cəlb etmişdir. Lənkəranda fəaliyyət göstərən müasir "Fövcül-füsəha" ədəbi məclisinin fəal üzvlərindəndir.

N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrında anadan olmasının 60 illiyi qeyd edilmişdir.

"İtkin düşün harayım" kitabının müəllifidir (B., 1997).

ZİYAI LƏNKƏRANI (təxəllüsü; tam adı və фамилиясы Axundzadə Hacı Məhəmməd Əlirza oğlu - d. 1867, Lənkəran şəhəri - 20.05.1920, Lənkəran şəhəri) - ilahiyyatçı, şair.

Lənkəranda ibtidai dini təhsil aldıqdan sonra İranda, o cümlədən Nəcəf-ül-Əşrəfdə oxumuşdur.

Lənkərana qayıtdıqdan sonra mədrəsədə dərslər demiş, Salyan şəhərinin qazisi olmuşdur. 1902-ci ildə Lənkərana qayıdaraq, ali ruhani axund kimi fəaliyyətini davam etdirmişdir. Həmin il şəhərin Kiçik bazar məscidinin tikintisində iştirak etmiş və maddi yardım göstərmişdir. Az sonra çar hökuməti məscidin tikintisinə icazə verməmişdir. Hacı Məhəmməd mötəbər şəxslərin köməyi ilə məscidin tikintisinə icazə almışdır. Məscid 1904-cü ildə camaatın öhdəsinə verilmişdir.

Astronomiyaya, nücum elminə bələd idi. Şeir, qəzəl, qəsidələr yazırdı. İnqilabdan əvvəl Bakıda çıxan qəzet və jurnallarda "Ziyai Lənkərani" təxəllüsü ilə şeirləri, mərsiyələri çap olunmuşdur.

Nizami adına Əlyazmalar İnstitutunda əlyazmaları saxlanılır. Qulam Məmmədlinin "İmzalar" kitabında Hacı Məhəmməd axundun "Ziya" təxəllüsü ilə şeirlər yazdığı xəbər verilir.

Atası Masallı rayonunun Alvadı kəndindəndir.

ZİYALILAR EVİ - 3 iyul 1979-cu ildə istifadəyə verilmişdir.

1993-cü ildə Lənkəran Dövlət Universitetinin istifadəsinə verilmişdir.

Ümummilli lider Heydər Əliyev buradakı xitabət kürsüsündən iki dəfə geniş nitq söyləmişdir (1979, 1982).

ZONA-TƏCRÜBƏ STANSİYASI (ZTS) - elmi-tədqiqat müəssisəsi.

1927-ci ildə Ümumittifaq Bitkiçilik İnstitu-

tunun nəzdində təşkil edilmiş, 1950-ci ilədək çəltikçilik istiqamətində tədqiqat aparılmışdır. Sonrakı illərdə taxıl, texniki bitkilər və tərəvəz sortları sınaqdan keçirilmiş, uğurlu nəticələr əldə edilmişdir. Tərəvəz bitkiləri ilə ilkin tarla təcrübələri 1955-ci ildən başlanmışdır. Bu dövrdə parnik şəraitində pomidor, xiyar şitilliklərinin yetişdirilmə qaydaları öyrənilmiş, fəraş tərəvəzçiliyin özülü qoyulmuşdur.

ZTS 1964-cü ildə respublika Elmi-Tədqiqat Tərəvəzçilik İnstitutunun tabeliyinə keçəndən sonra burada sırf tərəvəzçilik istiqamətində elmi-tədqiqat təcrübələri aparılmış, perspektivli tərəvəz bitki sortlarının sınaqdan keçirilməsi və onların becərilmə texnologiyası istiqamətində mühüm nəticələr əldə edilmişdir.

ZTS-də becərmə texnologiyası və toxumçuluq laboratoriyaları fəaliyyət göstərir.

Kənd təsərrüfatı elmləri namizədi Hacırza Təhməzovun məlumatına görə, bölgədə rayonlaşdırılmış tərəvəz bitki sortlarının əksəriyyəti ZTS elmi əməkdaşlarının öyrənib və tövsiyə etdiyi sortlardır. Burada ağbaş kələmin payızlıq əkini üçün tez yetişən "Talış" və "Lənkəran" sortları alınmış, sonralar "Araz" və "Xəzər" adı ilə rayonlaşdırılmışdır. "Azərbaycan" sortu da bu qəbildəndir. ZTS əməkdaşları tərəfindən əldə edilmiş perspektivli pomidor, xiyar, soğan, badımcan sortları da sınaqdan keçirilmiş, toxumları artırılaraq yayılmışdır.

Xəstəlik və ziyanvericilərə qarşı davamlı sortların əldə edilməsi məqsədilə 2015-ci ildə Beynəlxalq Tərəvəzçilik Mərkəzinin xətti ilə 17 növ pomidor, 19 növ sarımsaq, 2 növ soğan, 2 növ xiyar, 6 növ tərəvəz lobyası, 12 növ badımcan bitkiləri üzərində elmi-tədqiqat aparılmışdır.

Elmi-tədqiqat müəssisəsində 70-ə yaxın tərəvəz sort toxumları nümunələrinin seleksiyası yaradılmışdır (2015).

"ZÖVQ" - əhaliyə məişət xidməti göstərən müəssisə. 1930-1966-cı illərdə Krupskaya, sənaye arteli, "26 Bakı komissarı" tikinti materialları, "Zərbəçi", 1966-1991-ci illərdə əhaliyə məişət xidməti kombinatı adı ilə fəaliyyət göstərmişdir.

Lənkəran 1970-1980-ci illərdə məişət xidməti sahəsində respublikada birinci, ittifaqda ən

yüksək yerlərdən birini tuturdu. XX əsrin 70-ci illərindən başlayaraq rayonda məişət ikilliyi tədbirləri həyata keçirilirdi. Rusiyanın Yaroslav Vilayəti Partiya Komitəsinin nümayəndə heyəti 1978-ci il avqustun 21-də Lənkəran Şəhər Partiya Komitəsinin məişət xidmətinin təşkili sahəsindəki iş təcrübəsini öyrənmək üçün rayonda olmuşdur.

1979-cu il dekabrın 8-də şəhərin mərkəzində üçmərtəbəli Məişət evi istifadəyə verilmişdir. Şadlıq evinin də yerləşdiyi həmin binada eyni zamanda məişət xidməti sahələri üçün 150 iş yeri yaranmışdır. Binanın açılışında Azərbaycanın rəhbəri Heydər Əliyev başda olmaqla rayonların partiya komitələri katibləri, icraiyyə komitələrinin sədrləri iştirak etmişlər.

1990-cı ildə əhaliyə 300-dən çox şəbəkədə 17 əsas növdə xidmət göstərilmişdir. Rayonda olan 40 məişət evindən 34-ü kəndlərdə yerləşirdi.

1991-ci ildən "Zövq" istehsalat kommersiya firması kimi fəaliyyət göstərir.

İbrahim İbayev, Humra Rəsulova, Həmzə Ağayev, Mədinə Ağayeva, Abdulla Quliyev, Sabir Əliyev, İsmayıl Axundov, Qurban Axundov, Əsgər Ağayev, Valentina Babayeva, Bəndəli Babayev, Ələsgər İbrahimov, Zakir Babayev, Fəxrəddin Cəniyev (1997-ci ildən) müxtəlif illərdə Lənkərandə məişət xidməti sahələrinə rəhbərlik etmişlər.

Əhaliyə 21 növdə məişət xidməti göstərilir, 140-dək sənətkar xidmət edir (2016).

ZÖVLƏ - Lənkərandə kənd. Lənkəran-Boradigah şose yolunda, rayon mərkəzindən 21 km şimal-qərbdə, Lənkəran ovalığında yerləşir. Şərqdən Boladi, cənubdan Separadi, qərbdən Tükəvilə və Masallının Rüdəkanar, şimaldan həmin rayonun Mahmudavar kəndləri ilə əhatə olunmuşdur.

M.Mirzəyevin məlumatına görə, Zövlə talış dilində "Zəvilə" adlanır. Bu söz "Zevelə" (talışca "zevel" kömür deməkdir) sözündən olub, "kömürçülər" deməkdir. Ə. Məmmədov yazır ki, toponim "Zevləçölə" sözündən yaranıb, "kömür çuxuru" mənasını verir. Vaxtı ilə əhali meşə ağaclarını qırmaqla burada kömür hazırlayırmışlar. Bu gün də kəndin şumlanmış ərazilərində qədim kömür çuxurlarına rast gəlinir.

B.Hüseynbalaoğlu və M.Talışlı da Zövlənin "kömürçülərə məxsus yer" adlandırırlar. M.Nəzərovun fikrincə, Zövlə adı "zə, bilə" müraciət formasından yaranmışdır. Kəndin adının Zeyni adında bir şəxsə də bağlayanlar vardır. Kəndin əsası həmin şəxs tərəfindən qoyulduğunu söyləyirlər.

Ərazisi 438 hektardır, 350 hektarı əkinə yararlıdır. Əhalisi 2975 nəfərdir, 1484 nəfəri qadındır, 617 ailə təsərrüfatı var (2017).

1930-1989-cu illərdə "Komsomolun 50 illiyi" (Separadi kəndi) sovxozu ilə bir yerdə fəaliyyət göstərmişdir. 1989-cu ildə "Zövlə" müstəqil sovxoz təsərrüfatı yaradılmış, 1997-ci ildə torpaq islahatı ilə əlaqədar sahələr əhaliyə paylanmışdır.

2001-ci ildə şəhər icra hakimiyyəti başçısının Zövlə kəndi üzrə ərazi vahidliyi yaradılmışdır. Əkrəm Əsgərov (2001-2006), Ağakərim Cəfərov (2006-2009), Mahmud Sadıqov (2010-cu ildən) şəhər icra hakimiyyəti başçısının kənd üzrə nümayəndəsi işləmişlər.

Kənd bələdiyyəsi 2000-ci il yanvar ayında təşkil edilmiş, Malik Ağayev, Rumiyyə Əliyeva, Şiraz Sadıqov müxtəlif illərdə bələdiyyənin sədri işləmişlər.

ZÖVLƏ məktəbi - 1929-cu ildə yaradılmışdır. Əsgər Ağayev (1929-1932), Mirzəbala Ağayev (1933-1934), Nəsir Həbibov (1934-1935), Fəttah Əliyev (1935-1936), Xeyrulla Tağıyev (1936-1938), Həbib Həsənov (1938-1939), Baloglan Mikayılov (1939-1941), Ali Cəfərov (1941-1942), Hacı Fərzəliyev (1942-1943), Yunus Miriyev (1943-1951), Dərya Məmmədov (1951-1953), Mirzə Axundov (1953-1956), Ağabala Nəsirov (1956-1961), Sənan Axundov (1961-1965), Bürhan Cabbarov (1966-1967), Hacıbaba Səmədzadə (1967-1969), Məmmədağa Əsgərov (1969-1996), Rakif Əhədov (1996-2005), Rasimə Cəfərova (2005-2007), Məmmədyar Əhədov, Nemət Cəfərov və başqaları məktəbin direktoru işləmişlər.

Məktəb ilk illərdə Rizəlinin, Molla Babanın, Kərəmin mülklərində yerləşmişdir. İndiki məktəb binası 1988-ci ildə tikilmişdir.

Məktəbdə 458 şagird oxuyur, 50 müəllim dərs deyir (2017).

1953-cü ildə yeddiillik, 1962-cı ildə səkkizillik, 1976-cı ildə orta məktəbə çevrilmişdir.

ZÜLFÜQARLI Qalib Laim oğlu (d. 20.12.1992, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi - 27.03.2016) - hərbi, leytenant, tabor komandiri, Qarabağ şəhidi.

Lənkəran şəhər 7 nömrəli tam orta məktəbi bitirdikdən sonra Heydər Əliyev adına Ali Hərbi Akademiyasına qəbul olunmuşdur (2008). Akademiyadan sonra təhsilini daha bir il müddətində hərbi hissənin tədris-təlim mərkəzində davam etdirmişdir.

2010-cu ildə hərbi xidmətə başlamış, 2015-ci ildən Qazax rayonunda torpaqlarımızın müdafiəsində, düşmən mövqeyinə çox yaxın məsafədə səngərlərdən birində üz-üzə dayanmışdır.

Qazaxda post xidməti zamanı qəhrəmancasına şəhid olmuşdur.

Ölümündən sonra "Hərbi xidmətdə fərqlənməyə görə" III dərəcəli medalla təltif edilmişdir. Mükafat hərbi hissə komandirlərinin, rayon və kənd ictimaiyyəti nümayəndələrinin iştirakı ilə ailəsinə təqdim olunmuşdur.

Vilvan kənd qəbristanlığında dəfn olunmuşdur. Dəfnində Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin rəsmiləri, rayonun strukturlarının nümayəndələri iştirak etmişlər.

*Şəhid Qalib Zülfüqarlı
son mənzilə yola salınarkən*

ƏLAVƏLƏR

"LƏNKƏRAN: ensiklopedik məlumat" kitabının ikinci nəşri çapa hazırlanarkən son vaxtlar Lənkəranda baş vermiş bir sıra əlamətdar ictimai-siyasi hadisələrin, unudulmuş şəxsiyyətlər və məlumat soraqlı tərcümeyi-hal məqalələrinin də burada verilməsi zərurəti meydana gəlmişdir.

"CƏNUB-AQRO" MMC - Lənkəranda çəltikçilik sahəsi üzrə ixtisaslaşdırılmış istehsal sahəsi.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 2 sentyabr 2017-ci ildə Lənkərana səfəri çərçivəsində "Cənub-Aqro" MMC-nin çəltik sahələrinə baxıb və çəltik zavodunun açılışını edib.

Deyilib ki, son illərdə cənub bölgəsində, o cümlədən Lənkəran rayonunda ənənəvi əkin sahəsi olan çəltikçiliyin inkişafına diqqət daha da artırılıb. Lənkəran hələ qədimdən çəltikçiliyi ilə məşhurdur. Ətirli Lənkəran düyüsü yüzilliklər ərzində yerli əhalinin ən qiymətli ərzaq məhsulu olub. "Sədri", "Ənbərbu", "Haşimi", "Həsəni", "Akulə" və digər çəltik növündən olan düyü məhsulları öz ətri, dadı və bərəkəti ilə seçilib. İndi ölkədə aqrar sahəyə göstərilən dövlət dəstəyi Lənkəranda da uzun müddət tənəzzül dövrünü yaşayan çəltikçiliyin inkişafı üçün geniş imkanlar yaradıb.

Dövlət başçısına məlumat verildi ki, bu il "Cənub-Aqro" MMC tərəfindən ümumilikdə 100 hektar sahədə çəltik əkilib ki, bunun da 35 hektarı Girdəni, 65 hektarı isə Siyavar kəndləri ərazisindədir. Gələn il isə müəssisə tərəfindən əlavə 127 hektar sahədə çəltik əkilməsi nəzərdə tutulur.

Azərbaycan Prezidentinə çəltik əkininin aparıldığı son texnologiya barədə də məlumat verildi. Bildirildi ki, hazırda "Cənub-Aqro" MMC-nin sahələrindəki çəltik əkinində ən müasir texnoloji üsullardan və avadanlıqdan istifadə olunur. Əvvəllər əl əməyindən istifadə edilərək gündə 0,5 hektara yaxın sahədə çəltik əkilirdisə, hazırda yeni texnikalar vasitəsilə gün

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev "Cənub-Aqro" MMC-də istehsal prosesi ilə tanış olarkən

ərzində 2 hektar sahədə çəltik əkmək mümkündür. Texnika ilə əkilən sahələrdən yüksək məhsul əldə olunur və bu üsul təsərrüfat sahibləri üçün iqtisadi baxımdan səmərəlidir.

Qeyd edildi ki, rayonda çəltikçilik əsasən Girdəni, Veravul, Ürgə, Siyavar, Hirkan, Xolmili, Şıxəkaran, Mamusta, Separadi və digər kəndlərdə inkişaf etdirilir. Bu da çəltikçiliyin gəlirli sahə olması ilə bağlıdır. Belə ki, hər hektardan 50-60 sentner məhsul götürülür və maya dəyərindən 10-15 dəfə bahasına satılır. Ekoloji cəhətdən təmiz və keyfiyyətli olduğu üçün bazar da yerli düyüyə tələbat da böyükdür. Yerli düyüyə tələbatın artması, qiymətlərin digər kənd təsərrüfatı məhsullarına nisbətən yüksək olması, eləcə də dövlətin fermerlərə dəstəyi və ölkəyə çəltik əkini üçün müasir texnikaların gətirilməsi bu sahənin Lənkəranda yenidən dirçəlməsinə səbəb olub.

Çəltik əkini əsasən istifadəsiz qalan bələdiyyə və əhaliyə dövlət tərəfindən verilən pay torpaqlarında aparılır. Hazırda Lənkəranda 526,5 hektarda çəltik əkilir. Fermerlər tərəfindən çəltik əkini və yığını, həmçinin becərmə və gübrə səpmək üçün xaricdə istehsal olunan yeni texnikalar gətirilib.

Diqqətə çatdırıldı ki, Lənkəranda "Cənub-Aqro" MMC-nin çəltik zavodunun inşası da mühüm əhəmiyyəti ilə seçilir. Regionda əhəmiyyətli layihələrdən olan bu müəssisə 1 hektar ərazidə tikilib.

Dövlət başçısı "Cənub-Aqro" MMC-nin çəltik zavodunun açılışında iştirak etdi.

Prezident İlham Əliyev müəssisəni işə saldı.

Məlumat verildi ki, zavodun tikintisinə 2016-cı ilin noyabrında başlanıb və bu ilin avqustunda başa çatdırılıb.

Prezident İlham Əliyev müəssisədə istehsal prosesi ilə tanış oldu.

Bildirildi ki, zavodun aylıq emal gücü 300 ton və düyüqurutma gücü isə 900 tondur. Müəssisədə 15 nəfər daimi işlə təmin edilib. Gələcəkdə müəssisənin gücünün iki dəfə artırılması və işçilərin sayının 60 nəfərə çatdırılması nəzərdə tutulub. Emal edilən düyünün daxili bazarda tələbata uyğun olaraq satışı üçün müxtəlif şirkətlərlə danışıqlar aparılıb və "Made in Azerbaijan" brendi ilə xarici bazarlara ixracı üçün sənədləşmə işləri davam etdirilir. Gələcəkdə müəssisənin ərazisində hazır məhsul anbarı, satış mərkəzi və əlavə istehsal sahəsinin yaradılması planlaşdırılır.

Qeyd olundu ki, çəltik Yer kürəsində əkin sahəsinə görə bütün bitkilər arasında ikinci yeri tutur. Düyü dünya əhalisinin beşdə ikisini qidalandırır.

Respublikamız çəltik əkinçiliyinə görə üç zonaya bölünür. Birinci Lənkəran-Masallı, ikinci Şəki-Zaqatala, üçüncü isə Quba-Xaçmaz zonalarıdır.

Zavodda yaradılan şərait bir daha onu deməyə əsas verir ki, Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi islahatlar ölkəmizin sosial-iqtisadi tərəqqisində, xüsusən də aqrar sektorun inkişafında keyfiyyətə yeni mərhələnin əsasını qoyub.

Azərbaycanda qeyri-neft sektorunun prioritet sahələrindən olan kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və emalı ötən dövr ərzində iqtisadiyyatın əsas sahələrindən biri kimi müəyyənləşdirilib və görülən məqsədyönlü tədbirlər nəticəsində bu sahənin inkişafı üçün əlverişli şərait yaradılıb.

"GİLƏN Orchards" MMC - Lənkəranda sitrusçuluq üzrə ixtisaslaşdırılmış istehsalat sahəsi.

*Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
İlham Əliyev "Gilan Orchards" MMC-nin
fəaliyyəti ilə tanış olarkən*

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Lənkərana səfəri çərçivəsində 03 sentyabr 2017-ci ildə "Gilan Orchards" MMC tərəfindən salınmış sitrus bağları ilə tanış olub.

AzərTAC-ın məlumatında deyilir ki, ölkəmizdə uğurla həyata keçirilən aqrar islahatlar nəticəsində qeyri-neft sektorunda böyük çəkiyə malik olan kənd təsərrüfatının dinamik inkişafı üçün etibarlı zəmin yaradılıb. Bütövlükdə kənd təsərrüfatının inkişafına dövlət tərəfindən xüsusi diqqət yetirilir. Prezident İlham Əliyevin 2015-ci ilin Azərbaycanda "Kənd təsərrüfatı ili" elan etməsi də dövlətin aqrar sahəyə diqqətinin növbəti əyani göstəricisi idi. Kənd təsərrüfatının inkişafına dövlət dəstəyinin gücləndirilməsi, yeni çağırışlara uyğun strateji hədəflərin və institusional dəyişikliklərin müəyyənləşdirilməsi bu sahənin keyfiyyətə yeni mərhələyə keçməsinin təməlini qoyub. Əhalinin ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunması, aqrar sahədə ixrac potensialının artırılması məqsədilə artıq ölkədə müasir aqroparklar və iri fermer təsərrüfatları yaradılır. Aqrar sahənin inkişafı, ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunması istiqamətində ardıcıl tədbirlər davam etdirilir. Bu sahədə yeni sitrus bağlarının salınması xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Bunun nəticəsidir ki, hazırda Lənkəranda 680 hektarda

"Hallabonq" növlü yeni sitrus bağları salınıb.

Diqqətə çatdırıldı ki, rayonun Sütəmurdov kəndi ərazisində 15 hektar sahədə əkilən bu növ sitrus bağından ötən il 1,5 ton məhsul yığılıb. Bu il isə Sütəmurdov kəndi ərazisində əlavə 3, Siyavar kəndində isə 5 hektar sahədə yeni sitrus bağları salınıb.

Məlumat verildi ki, yeni sitrus təsərrüfatının ümumi sahəsi 100 hektardır. Hazırda ərazidə Koreya Respublikasından gətirilən 45 min "Hallabonq" sitrus meyvəsinin ağacları əkilib.

Dövlət başçısına yetişdiriləcək meyvələrin və onlardan hazırlanan məhsulların nümunələri təqdim olundu. Bildirildi ki, hazırda suvarma damcı üsulu ilə həyata keçirilir və çiləmə üsulundan da istifadə edilməsi nəzərdə tutulub. Bəçirilən "Hallabonq" sitrus bağlarında yüksək dad keyfiyyətlərinə və əmtəlik xüsusiyyətlərə malik meyvələr istehsal olunacaq və məhsuldarlıq hektarda orta hesabla 35-45 ton təşkil edəcək. Bu da yerli növlərdən 2-3 dəfə çoxdur. Tədarük olunacaq meyvələrdən təzə halda və sənayenin qida, qənnadı, kosmetik, ətriyyat və digər sahələrində, həmçinin şirə istehsalında və şərabçılıqda istifadə edilməsi planlaşdırılır. Rayonda fəaliyyət göstərən "Gilan Holding"-in Lənkəran konserv zavodunda daxili bazarda satış üçün meyvə şirəsi istehsal olunacaq.

Prezident İlham Əliyevə məlumat verildi ki, 100 hektar sitrus təsərrüfatından, ümumilikdə, 4 min ton məhsul götürülməsi nəzərdə tutulub. Gələcəkdə təsərrüfatın 500 hektaradək genişləndirilməsi, o cümlədən dağətəyi ərazilərdə terras əkin sxemləri ilə sitrus sahələrinin yaradılması istiqamətində hazırlıq işləri aparılır.

Təsərrüfatda, ümumilikdə, 200 nəfər işlə təmin olunub.

"XƏZƏR PALACE" otel kompleksi - Lənkəranda istirahət mərkəzi.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 2 sentyabr 2017-ci ildə Lənkərana səfəri çərçivəsində "Xəzər Palace" otel kompleksinin açılışında iştirak edib.

AzərTAC-ın məlumatında deyilir ki, Lənkəranda inşası yeni başa çatan "Xəzər Palace" otel kompleksi ölkəmizdə turizmin

inkişafı istiqamətində həyata keçirilən əsaslı addımlardan biridir. Son illərdə bölgələrdə istifadəyə verilən müasir mehmanxana kompleksləri böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu cür komplekslərin sayının çoxalması Azərbaycanın iqtisadi potensialını nümayiş etdirməklə yanaşı, həm də ölkəyə gələn turistlərin sayının artmasına zəmin yaradır. Bu kompleks təkcə Lənkəran üçün deyil, bütün bölgə üçün əhəmiyyətli turizm obyektidir.

Dövlət başçısı "Xəzər Palace" otel kompleksinin rəmzi açılışını bildirən lenti kəsdi.

Yeni turizm obyektinə tanışlıq zamanı Azərbaycan Prezidentinə məlumat verildi ki, otel kompleksi 2 hektar sahədə inşa edilib. Otelin beşmərtəbəli binasının tikintisinə 2015-ci ilin mayında başlanılıb və bu ilin avqustunda başa çatdırılıb. Müxtəlif çeşidli yüksək xidmətlərin göstəriləcəyi otel kompleksi müasir standartlar səviyyəsində inşa olunub. Binaanın interyerinin tərtibatında orijinal mebel və aksesuarlardan istifadə edilib. Otuz doqquz nömrədən ibarət oteldə qonaqların rahat istirahəti üçün hər cür şərait yaradılıb.

Qeyd olundu ki, oteldə xidmət göstərəcək heyət yüksək hazırlıq kursu keçib və onların əksəriyyətini yerli kadrlar təşkil edir. Əməkdaşlar otelin istənilən xidmət sahəsində qonaqlara yüksək səviyyəli qulluğun göstərilməsi ilə bağlı xüsusi təlim kurslarına cəlb olunublar. Otel kompleksində müxtəlif tədbirlərin keçirilməsi

"Xəzər Palace"-nin ümumi görünüşü

“Xəzər Palace” ilə tanışlıq

üçün geniş imkanları olan konfrans zalı, müasir restoranlar da fəaliyyət göstərir. Restoranlarda turistlərə Azərbaycan və dünya mətbəxinin nümunələri təqdim olunacaq.

Dövlət başçısı oteldəki nömrələrdə yaradılan şəraitlə maraqlandı. Məlumat verildi ki, müxtəlif kateqoriyalı bu nömrələr ən müasir tələblər səviyyəsindədir və yüksək dizaynı ilə seçilir. Oteldə uşaqların da istirahətinin təşkili üçün lazımı şərait yaradılıb. Burada balacalar üçün müxtəlif əyləncə və idman sahələri qurulub. Oteldə qonaqların vaxtlarını səmərəli keçirmələri üçün xüsusi idman zalları da var. Burada qonaqlara təqdim olunan xidmətlər çoxçeşidliliyi ilə fərqlənir. Müxtəlif trenajorlar, müasir idman avadanlığı və hovuzlar qonaqların istirahət imkanlarını daha da artırır.

"Xəzər Palace" otel kompleksində 100 nəfər üçün daimi iş yeri nəzərdə tutulur. Kompleksin ərazisi tam abadlaşdırılıb, yaşıllıq sahəsi salınıb. Otel kompleksinin ərazisində, həmçinin 8 kottec qonaqların istifadəsinə verilib.

“YAŞIL ÇAY” - çayçılıq, sitrusçuluq və baramaçılıq üzrə ixtisaslaşdırılmış fermer təsərrüfatı.

AzərTAC-ın məlumatına görə, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 02 sentyabr 2017-ci ildə Lənkərana səfəri çərçivəsində fermer Araz Yaqubovun "Yaşıl Çay"

MMC-nin plantasiyasında görülən işlərlə tanış olub.

Dövlət başçısına plantasiya barədə ətraflı məlumat verildi. Bildirildi ki, Sovetlər dönməində Lənkəranın İstisu qəsəbəsində böyük çay təsərrüfatı mövcud olub. Lakin durğunluq illərində həmin plantasiyalar sıradan çıxıb. Hazırda Prezident İlham Əliyevin böyük diqqət ayırdığı aqrar sahə, o cümlədən çayçılıq yenidən inkişaf dövrünü yaşayır. "Yaşıl Çay" MMC - də yaradılan bu şəraitdən səmərəli istifadə edilir. Fermer təsərrüfatının 150 hektara yaxın torpaq sahəsi var. 2011-ci ildən başlayaraq burada yüksək məhsuldarlığı ilə seçilən "Kolxida" sortundan ibarət çay plantasiyaları salınıb. 2015-ci ildə - ölkədə elan edilən "Kənd təsərrüfatı ili"ndə ilk dəfə seçmə üsulu ilə yığım aparən "Yaşıl Çay" fermer təsərrüfatının sahələrindən bu il daha bol məhsul gözlənilir. Təsərrüfatın ümumi çay əkin sahəsi 61 hektardır. Gələcəkdə isə çay sahələrinin ümumi sahəsi 100 hektara çatdırılacaq. Sahələrin Hollandiyadan dəvət olunan mütəxəssislər tərəfindən qurulmuş suvarma şəbəkəsi vasitəsilə çiləmə üsulundan istifadə etməklə suvarılması həyata keçirilir. Təsərrüfatda xaricdən gətirilən ən müasir texnika və avadanlıqdan istifadə olunur. Plantasiyalara qulluq zamanı kimyəvi vasitələrdən istifadə edilmir. Mineral gübrələr əvəzinə üzvü gübrələrdən daha çox istifadə olunur. Bunun nəticəsində burada yetişdirilən çay

İlham Əliyev “Yaşıl” çayı”ın məhsulları ilə tanış olarkən

*İlham Əliyev fermer təsərrüfatının
işçiləri ilə söhbət zamanı*

yarpağı ekoloji cəhətdən tam təmiz olur.

Prezident İlham Əliyevə məlumat verildi ki, yığılan yaşıl çay yarpağı müəssisənin nəzdindəki

istehsal sahəsində emal edilir və qablaşdırılır. Burada yüksək keyfiyyətli "Lənkəran çayı" brendi altında müxtəlif çeşiddə çaylar istehsal edilir.

Dövlət başçısı "Yaşıl Çay" MMC-nin tut tingləri əkilən sahəsinə də baxdı. Bildirildi ki, hazırda ölkəmizdə baramaçılığın yem bazasının formalaşdırılması, tut tinglərinin əkilib-becərilməsi, barama toxumçuluğunun təşkili və digər istiqamətlər üzrə müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsi davam etdirilir. Baramaçılığın inkişaf etdirilməsi üçün intensiv tipli yeni tut bağlarının salınması məqsədilə Çindən ölkəmizə gətirilən tinglərin 40 mini bölgü əsasında Lənkəran rayonuna göndərilib. Həmin tinglərin 12 mini rayonun "Yaşıl Çay" fermer təsərrüfatına verilib. Qısa müddətdə təsərrüfatın işçiləri tut tinglərini aqrotexniki qaydada hazırlanan torpaqlara əkiblər. Bununla da təsərrüfatda yeni bir sahənin - baramaçılığın yem bazasının əsası qoyulub.

İlham Əliyev yaşıl çay ustaları ilə

Kitabın çapa verildiyi ərəfədə müəlliflərə elm, səhiyyə, mədəniyyət, incəsənət xadimləri, qabaqcıl təhsil işçilərinin bir neçəsi haqqında qısa ensiklopedik məlumatlar daxil olmuşdur.

Onların bəziləri haqqında məlumat verməyi lazım bildik.

AXUNDOV Əlihüseyn Qulaməli oğlu (d. 1928, Lənkəran şəhəri - 2016, Bakı) – həkim, tibb elmləri doktoru.

Azərbaycanın anestezioloq və reanimatoloq ixtisası üzrə tanınmış mütəxəssislərindəndir.

1943-cü ildə Lənkəran şəhər 3 sayılı orta məktəbini, 1948-ci ildə N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun müalicə-profilaktika fakültəsini bitirmiş, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Culfa rayonunda həkimlik fəaliyyətinə başlamışdır. Sonra Altıağac xəstəxanasının baş cərrahı olmuşdur.

1952-1960-cı illərdə N. Piroqov adına Moskva 2-ci Tibb İnstitutunda işləmiş, 1956-cı ildə tibb elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

1960-1966-cı illərdə P.A.Gertsen adına Moskva Elmi-Tədqiqat Onkologiya İnstitutunda böyük elmi işçi, 1967-2001-ci illərdə Ə.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda döş-qəfəs cərrahiyyəsi və anesteziologiya cərrahiyyəsi kafedrasında işləmişdir.

Ömrünün axırınadək N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun dosenti olmuşdur.

İlk dəfə olaraq təcrübələri əsasında endotraxial və endobronxial cərrahiyyəsində müasir endobronxial narkozla sinə və nəfəs borusunda ağrıkəsici və qanaxmanın qarşısı alınmışdır. Bu sahədə yüzdən artıq əməliyyat aparmış, yüksək nəticə qazanmışdır.

50-dən çox elmi məqalənin, dərslik və metodik vəsaitlərin müəllifidir.

Əsərləri: Pulmocərrahiyyə müasir endobronxial narkoz (monoqrafiya), B., 2006 və s.

BABAYEV Əliheydər Qayıb oğlu (d. 10.04.1962, Lənkəran rayonu, Biləsər kəndi) – pedaqoq, şair.

Biləsər kənd tam orta məktəbini (1979), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin coğrafiya fakültəsini (1989) bitirmişdir.

Biləsər kənd tam orta məktəbində pioner baş dəstə rəhbəri (1984-1987), Alazəpin kənd ümumi orta (1987-1990) və Biləsər kənd tam orta məktəblərində (1990-2004) müəllim işləmişdir.

2004-cü ildən Bakı şəhər 117 sayılı tam orta məktəbinin müəllimidir.

İlk şeiri kənd məktəbinin doqquzuncu sinfində oxuyarkən "Leninçi" (indiki "Lənkəran") qəzetində dərc olunmuşdur.

5 kitab, 2 roman və 1 povestin müəllifidir. Şeirləri "Avrasiya şairləri antalogiyası", Azərbaycan şairlərinin "Zirvə-1", "Zirvə-2" və "Zərif beytlərimiz" antalogiyalarına daxil edilmişdir.

Rus, özbək və qazax dillərinə tərcümə olunmuşdur. 20-dən çox şeirinə mahnı bəstələnmişdir.

Əsərləri: Mən dənizi sevirəm, B., 2009; Dünya sevənlərindir, B., 2011; Dünyama gəl, B., 2013; Mənim iztirablarım, B., 2014; Mənim könül dünyam, B., 2015.

BABAYEV Tosif Müzəffər oğlu (d.24.06.1957, Lənkəran rayonu, Veravul kəndi) – müəllim, psixologiya elmləri namizədi (2005).

1974-cü ildə Veravul kənd orta məktəbini bitirib. 1976-1978-ci illərdə hərbi xidmətdə olub.

1978-ci ilin avqust ayından dekabr ayınadək kənddəki təsərrüfatda fəhlə, 1979-cu ilin yanvar ayından Bakı Məişət Kondisionerləri zavodunda müxtəlif işlərdə çalışıb.

1981-ci ilin may ayında P. Lumumba adına Moskva Xalqlar Dostluğu Universitetinin tarix-filologiya fakültəsinə daxil olub, 1987-ci ildə ali

məktəbi filoloq, rus dili, xarici dil müəllimi ixtisası üzrə bitirib.

Universiteti bitirdikdən sonra Azərbaycana qayıdıb, 1987-ci ildən 1999-cü ilin sentyabr ayınadək Lənkəran Musiqi Texnikumunda rus dili, rus ədəbiyyatı, dünya ədəbiyyatı, psixologiya və pedaqogika, fransız dili fənlərini tədris edib. Eyni zamanda müxtəlif vaxtlarda Lənkəran Müəllimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda və Lənkəran Dövlət Universitetində müəllim işləyib.

1999-cu ilin sentyabr ayında Moskva Xalqlar Dostluğu Universiteti filologiya fakültəsinin psixologiya və pedaqogika kafedrasında aspiranturaya daxil olub. 2005-ci ildə dissertasiya müdafiə edərək psixologiya elmləri namizədi alimlik dərəcəsi alıb.

2005-ci ilin mart ayından Moskva Xalqlar Dostluğu Universiteti filologiya fakültəsinin psixologiya və pedaqogika kafedrasında işləyir.

2011-ci ildən universitetin dosentidir.

DADAŞOVA Ziba Mehdi qızı (d. 1921, Bakı, Saray qəsəbəsi - 27.12.2003, Bakı, Biləcəri qəsəbəsi) – təyyarəçi, Azərbaycanın ilk paraşütçü qadınlarından biri, Böyük Vətən müharibəsinin iştirakçısı.

1950-ci ildə Lənkəran rayonunun Veravul kəndindən olan müharibə veteranı Eyvaz Eyvazovla ailə qurmuş, 1950-2000-ci illərdə Lənkəranda yaşamışdır.

1937-ci ildə orta məktəbi bitirdikdən sonra Bakıda aerokluba üzv yazılmış və oranı müvəffəqiyyətlə bitirmişdir. Müharibə başlananda Saransk Aviasiya Məktəbində təhsil almışdır.

Çoxsaylı paraşüt tullantılarına görə döş nişanı ilə təltif olunmuşdur.

Ziba Dadaşova Leyla Seyidməmmədova, Zərifə Qasımova, Hüseynbala Əliyev kimi cəsur şahinlərlə oxuyub. Belə bir dövrdə Azərbaycan vətəndaşlarına müraciətdə yazılırdı: "SSRİ-nin əsas cəbbəxanası olan Bakının müdafiəsi etibarlı əllərdədir. Şəhərin havadan müdafiə "çəpəri" xüsusi təlim keçmiş qırıcı

aviadəstələr hesabına gücləndirilmişdir. Bu dəstələrdə azərbaycanlı təyyarəçilər, o cümlədən Ziba Dadaşova, Zərifə Qasımova kimi cəsur qızlarımız uçurlar..."

Azərbaycanın ən cəsur təyyarəçi qızlarından olan Ziba Dadaşova "Almaniya üzərində qələbəyə görə", "Qafqazın müdafiəsinə görə", "Əməkə də fərqlənməyə görə" medalları ilə təltif edilmişdir.

Əri Eyvaz Şərif oğlu Eyvazov Lənkəranın Veravul kəndində anadan olub. 18 yaşında, 1943-cü ildə orduya çağrılıb, Akim Abbasovun komandir olduğu diviziyanın tərkibində döyüşüb, Sonra hərbi komandirlər məktəbində oxuyub. Çox keçməmiş xidmət etdiyi hissə xüsusi tapşırıqla Bakıya dönüb. Təyyarəçi Ziba ilə də Bakıda tanış olub. Eyvaz Eyvazov sağdır, ömrünün 94-cü ilini yaşayır. O, müharibədən sonrakı həyatını ordu ilə bağlamış, təqaüdə çıxanadək hərbi xidmət etmişdir.

ƏLİYEV İsfəndiyar İsa oğlu (d. 15.02.1951, Lənkəran rayonu, Vilvan kəndi) - müəllim, respublikanın Əməkdar müəllimi (2014).

1968-ci ildə Veravul kənd tam orta məktəbini bitirdikdən sonra Vilvan kənd səkkizillik məktəbində pioner baş dəstə rəhbəri işləmişdir. 1969-1971-ci illərdə Sovet Ordusu sıralarında xidmət etmişdir. Hərbi xidmətdən sonra "Kommunizm" sovxozunda (Vilvan kəndi) fəhlə işləmişdir.

1974-cü ildə M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Xarici Dillər İnstitutuna daxil olmuş, oranı 1979 - cu ildə ingilis dili ixtisası ilə başa vurmuşdur.

Pedaqoji fəaliyyətini 1981-ci ildən Bakı şəhəri, Nizami rayonunun 129 saylı orta məktəbində davam etdirir. Məktəbdə ingilis dili müəllimi və şagirdlərin çağırışa qədərki hərbi hazırlıq qrupunun rəhbəri (hərbi rəhbər) işləyir.

Ehtiyatda olan mayorudur.

Məktəbin ictimai həyatında fəallığı ilə seçilir. Təhsilin inkişafında qüsursuz xidmətinə görə

Qabaqcıl təhsil işçisi (2010) və respublikanın Əməkdar müəllimi (2014) fəxri adlarına layiq görülmüşdür.

ƏHMƏDOV Seymur Musarza oğlu (d. 11.12.1980, Lənkəran rayonu, Kərgəlan kəndi) - şərqşünas, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru.

Bakı Dövlət Universiteti şərqşünaslıq fakültəsinin ərəb filologiyası şöbəsinin bakalavr (2002) və magistratura (2004) pillələrini fərqlənmə diplomu ilə bitirmişdir.

Misir Ərəb Respublikası Qahirə Universitetinin nəzdində fəaliyyət göstərən Ərəb dili kursunda təhsil almışdır.

2005-ci ildə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının akademik Z.Bünyadov adına Şərqşünaslıq İnstitutunun aspiranturasına daxil olmuşdur.

2010-cu ildə "Sami dilləri" ixtisası üzrə dissertasiya müdafiə edərək filologiya üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almışdır.

Elmi jurnallarda çap olunmuşdur.

"Ərəb dilinin dialektləri və İraq dialekti ilə İraq-Türkman dili arasında əlaqə" monoqrafiyasının müəllifidir (2017).

HAŞIMOVA Ceyran Əsəd qızı (d.08.03.1934, Bakı şəhəri) – tarzən, Azərbaycanın Xalq artisti, Prezidentin fərdi təqaüdçüsü.

Ömrünün 50 ildən çoxunu milli mədəniyyətimizin inkişafına, eləcə də musiqimizin təbliğinə həsr etmişdir. Ailəyə musiqiyə həvəs irsən Lənkərandə el şənliklərində gözəl qarmon çalan və xanəndəlik

edən ata babası Nəhmətulla bəydən keçib. Atası Əsəd Cəfərov muğamlarımızın, eyni zamanda bütün Azərbaycan musiqi alətlərinin ifaçısı, aktyor və rejissor, görkəmli sənətkar H.Sarabskinin tələbəsi olub.

C.Haşımovaya 1952-1956-cı illərdə Azərbaycan

Dövlət Musiqi Məktəbində təhsil almışdır. 1958-ci ildən Azərbaycan Dövlət Musiqi Məktəbində müəllim işləmiş, S.Rüstəmov adına xalq çalğı alətləri orkestrində saz qrupunun konsertmeystri olmuşdur. 1964-cü ildə "Lalə" qızlar ansambli yaratmışdır. M.Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasında yubiley gecəsi keçirilmişdir.

HEYDƏROV Arif Hüseyn oğlu (d. 26.12.1951, Lənkəran rayonu, Boladı kəndi - 20.08.2017, Boladı) – pedaqoq, riyaziyyat üzrə fəlsəfə doktoru.

Orta məktəbi bitirdikdən sonra 1968-1973-cü illərdə Azərbaycan Dövlət Universitetinin mexanika-riyaziyyat fakültəsində ali təhsil almışdır.

1973-1976-cı illərdə AMEA Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun aspirantı olmuş, 1985-ci ildə fizika-riyaziyyat elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

Əmək fəaliyyətinə 1976-cı ildən AMEA-nın Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunda elmi işçi vəzifəsində başlamış, Azərbaycan Dövlət Universitetinin mexanika-riyaziyyat fakültəsində riyazi analiz kafedrasının baş müəllimi və dosenti kimi fəaliyyət göstərmişdir.

Lənkəran Dövlət Universitetinin ilk illərindən riyaziyyat kafedrasının müdiri və dosenti olmuşdur. İştirakçısı olduğu mötəbər elmi konfrans və simpoziumlarda Azərbaycan elmini layiqincə təmsil etmişdir.

XANBAZADƏ Musa Cəfər oğlu (d. 10.06.1943, Lənkəran rayonu, Boladı kəndi) – pedaqoq, ədəbiyyatşünas, publisist, tənqidçi, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (2013).

1963-cü ildə kənddəki orta məktəbi, 1970-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini bitirib.

1970-2011-ci illərdə Liman şəhər 2 saylı tam orta

məktəbində dil-ədəbiyyat müəllimi işləyib.

Qabaqcıl maarif xadimi, ali kateqoriyalı müəllim, metodist-müəllim adına, "Əmək igidliyinə görə" (1987) medalına layiq görülüb.

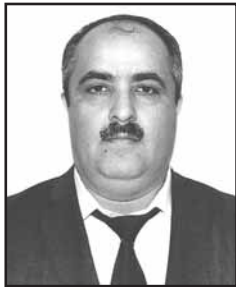
2 dəfə Azərbaycan müəllimləri qurultayının nümayəndəsi olub.

Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvüdür.

1959-cu ildən mətbuatda çıxış edir.

Çoxlu sayda publisistik yazıların, o cümlədən "Əlizadə Əsədov məktəbi" kitabının müəllifidir. "Azərbaycan", "Ulduz" jurnallarında resenziyaları çap olunmuşdur.

İMANLI Asif Abdulağa oğlu (d. 24.07.1974, Lənkəran rayonu, Hirkan qəsəbəsi) - müəllim, tarix üzrə fəlsəfə doktoru (2017).

1991-ci ildə qəsəbə tam orta məktəbini bitirdikdən sonra Lənkəran Dövlət Universitetinə daxil olmuşdur. 1997-ci ildə bakalavriat pilləsi üzrə tarix ixtisasına yiyələnmişdir. 1997-1999-cu illərdə universitetin magistraturasında təhsil almış, "Azərbaycanın yeni və yeni tarixi" ixtisası üzrə magistr dərəcəsi almışdır.

1999-2000-ci illərdə Milli Ordu sıralarında hərbi xidmət keçmişdir.

1997-1999-cu və 2000-2006-cı illərdə Xanbulan kənd tam orta məktəbində tarix müəllimi, 2006-cı ilin sentyabr ayından 2008-ci ilin aprelindək məktəbdə tərbiyəvi işlər üzrə direktor müavini vəzifəsində işləmişdir. 2008-ci il aprel ayından 2013-cü ilin may ayınadək Parakənd kənd tam orta məktəbinin direktoru olmuşdur.

2012-ci ilin noyabr ayında Lənkəran Dövlət Universitetinə Vətən tarixi ixtisası üzrə doktoranturaya daxil olmuş (qiyabi), 2016-cı ildə oranı bitirmişdir.

2013-2015-ci illərdə Lənkəran Dövlət Humanitar Kollecinə, 2015-2016-cı illərdə Lənkəran şəhər 6 saylı məktəb liseyində tarix müəllimi işləmişdir.

15 sentyabr 2016-cı ildən Lənkəran Dövlət Universitetinin müəllimidir.

"XVIII əsrin birinci 30 ilində Azərbaycanın

sosial-iqtisadi və siyasi vəziyyət (C.Bel və İ.Q.-Gerberin əsərləri əsasında)" mövzusunda dissertasiya müdafiə etmişdir.

11 elmi məqalənin müəllifidir. Rusiya, Ukrayna, Azərbaycan Respublikalarında çap olunmuşdur.

QULİYEV Samid Qənbər oğlu (d. 29.05.1984, Lənkəran rayonu, Ləj kəndi) - islamşünas, tədqiqatçı, axund.

2001-ci ildə Kərgəlan kənd orta məktəbini, Lənkəran "Abbasiyyə" İslam Mədrəsəsini, Baklı İslam Universitetinin şəriət fakültəsini "İmam-axund", "İslamşünas", "Tərcüməçi", "Şəriət müəllimi" ixtisası üzrə (2006) bitirmişdir.

Təhsil müddətində bir il Misir Ərəb Respublikasının "Əl-Əzhər" Universitetində ixtisasını artırmışdır.

2011-ci ildən Lənkəran rayonu, Ləj kənd məscidinin axundudur.

2012-ci ildən AMEA-nın M.Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun doktorantıdır.

Əhməd bin Muhəmməd Ərdəbilinin "Əqaidul-İslam" əsəri mövzusunda dissertasiya üzərində çalışır.

Lənkəran və ətraf rayonlarda yerləşən dini tarixi abidələrin tədqiqi ilə bağlı elmi məqalələri müxtəlif mətbuat orqanlarında çap olunmuşdur.

Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvüdür (2016).

MƏHƏRRƏMOVA Təranə Sərdar qızı (d. 05.10.1968, Lənkəran şəhəri) – jurnalist, respublikanın Əməkdar jurnalisti (2014).

1998-ci ildə Bakı Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsini bitirib. Əmək fəaliyyətinə Lənkəran radio verilişləri redaksiyasında diktör işləməklə başlayıb. Sonralar "Hər gün", "Dövrən" qəzetlərində müxbir və şöbə müdiri, "Spektr" jurnalında baş redaktor, "Sinema" jurnalında redaktor vəzifələrində işləyib.

1999-cu ildən "Kaspi" qəzetində çalışır, mədəniyyət, təhsil və cəmiyyət şöbəsinin müdürüdür.

"Kaspi" qəzetində Təhsil Nazirliyi ilə birgə həyata keçirilən "Bir məktəbin tarixi", Səfərbərlik və hərbi xidmətə çağırış üzrə Dövlət Xidməti ilə birgə hazırlanan "Vətənim" layihələrinin müəllifi, Həsən bəy Zərdabi mükafatı laureatı, Kütləvi İnformasiya Vasitələrinə Dövlət Dəstəyi Fondunun müxtəlif nazirliklər və komitələrlə keçirdiyi müsabiqələrin, o cümlədən fərdi jurnalist yazıları müsabiqələrinin qalibi olmuşdur.

2013-cü ildə "Azercell Telekom" şirkəti ilə Kaspi Təhsil Şirkətinin jurnalistlər üçün keçirdiyi ingilis dili kursunun qalibi kimi Londonun "Kaplan" Beynəlxalq Kollecinə kurs keçib. İngiltərə, Gürcüstan, Türkiyə, Kiprdə media ilə bağlı müxtəlif beynəlxalq layihələrdə və treninglərdə iştirak edib.

Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvüdür.

Milli Mətbuatın 140 illiyi münasibətilə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə respublikanın Əməkdar jurnalisti fəxri adına layiq görülmüş (2014).

SƏFƏROV Zaman Vahab oğlu (d. 17.06.1975, Lənkəran rayonu, Xolmili kəndi) - riyaziyyatçı, riyaziyyat üzrə fəlsəfə doktoru (2002).

1992-ci ildə Xolmili kənd orta məktəbini əla qiymətlərlə bitirərək Lənkəran Dövlət Universitetinin riyaziyyat fakültəsinə daxil olmuşdur. 1997-ci ildə universitetin bakalavriat pilləsini, 1999-cu ildə isə magistraturanı fərqlənmə diplomu ilə bitirmişdir.

AMEA RMI-nin "Riyazi analiz" şöbəsində "Ümumiləşmiş Furye-Bessel potensial tipli inteqralların bəzi xassələri" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək fizika-riyaziyyat elmləri üzrə fəlsəfə doktoru dərəcəsi almışdır.

Türkiyənin Ankara Universitetində işləmişdir.

AMEA-nın Riyaziyyat və Mexanika İnstitu-

tunun baş elmi işçisidir, 2010-cu ildən "dosent" elmi dərəcəsi vardır.

Respublika və beynəlxalq elmi konfransların iştirakçısı, bir sıra elmi layihələrin qalibi olmuşdur. 24 elmi məqalənin müəllifidir, 12 məqaləsi xarici ölkə mətbuatında çap edilmişdir.

RZAYEV Teyyub Əyyub oğlu (d.08.06.1947, Lənkəran rayonu, Bala Şürük kəndi) - alim-aqronom, qabaqcıl kənd təsərrüfatı işçisi.

1965-ci ildə Şürük kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra S.Ağamalıoğlu adına Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutuna daxil olmuş, oranı 1970-ci ildə aqronom ixtisası ilə bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə 1970-ci ildə "Marso" (indiki Ürgə) sovxozunda başlamış, 1972-ci ilədək aqronom-entimoloq vəzifəsində işləmişdir.

1970-1971-ci illərdə Sovet Ordusu sıralarında hərbi xidmətdə olmuşdur. Hərbi xidmətdən sonra əmək fəaliyyətini yenidən "Marso" sovxozunda davam etdirmişdir.

Sonralar Babək adına sovxozun baş aqronomu (1973-1975) və direktoru (1975-1985), Həzi Aslanov adına sovxozun direktor müavini (1985-1988) və baş aqronomu (1988-1990), "Həyat" beynəlxalq humanitar təşkilatının kordinatoru (1991-2001), Zona-Təcrübə Stansiyasının direktoru (2002-2006) və s. vəzifələrdə fəaliyyət göstərmişdir.

2006-cı ildən Lənkəran Regional Aqrar Elm və İnformasiya-Məsləhət Mərkəzinin direktorudur.

Lənkəranda kənd təsərrüfatı sahələrinin inkişafında, o cümlədən xəstəlik və ziyanvericilərə qarşı davamlı sortların əldə edilməsində xidmətləri vardır. Rəhbərlik etdiyi kollektivdə çəltikçilik istiqamətində görülmüş işlər diqqət çəkir. 2017-ci ildə xaricdən gətirilmiş "Avanqard" və "İstiqlol" adı ilə sınaqdan keçirilmiş çəltik sortları rayonlaşdırılmışdır.

Özbəkistan, Türkiyə və İranda elmi simpoziumlarda olmuşdur.

Kənd təsərrüfatının inkişafında xidmətlərinə və dövlət qulluğunda səmərəli fəaliyyətinə görə Azərbaycan Prezidentinin 28 oktyabr 2017-ci il tarixli Sərəncamı ilə "Tərəqqi" medalı ilə təltif edilmişdir.

Fəxri fərmanlar və qiymətli hədiyyələrlə də mükafatlandırılmışdır.

UĞUR REKLAM - Lənkəranda qəzet.

2012-ci ilin oktyabr ayından 2014-cü ilin may

ayına kimi 3 min tirajla nəşr olunmuşdur. Qəzet rəngli olmaqla həftədə bir dəfə çıxmış, səhifələrində müxtəlif reklamlar, fiziki və hüquqi şəxslərin elanları dərc edilmişdir.

16 səhifədən ibarət olmuş, Cənub bölgəsinin rayonlarında, o cümlədən müxtəlif ticarət, əyləncə,

biznes mərkəzlərində pulsuz paylanmışdır.

25 nömrəsi çıxmışdır.

Qiyas Kazımov və Ağaddin Babayev müxtəlif vaxtlarda qəzetin redaktoru olmuşlar.

ZÜLFİYYƏ (Zülfüyyə İsrailova, 14.03.1915, Daşkənd şəhəri - 1996, Daşkənd) - şair, SSRİ

Dövlət mükafatı laureatı, Özbəkistanın Xalq şairi (1965), Sosialist Əməyi Qəhrəmanı (1984), Lənkəranın Fəxri vətəndaşı (1979).

1975 və 1979-cu illərdə Lənkəranda olmuş, Azərbaycanda Özbəkistan SSR ədəbiyyatı və incəsənəti günlərində iştirak etmişdir.

Baloğlan Abbasov (Kənar-meşə kəndi) adına sovxoz və "Hirkan" sovxozunun, həmçinin şəhər ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşdə Lənkərana həsr etdiyi şeirlərini oxumuşdur.

İlk şeirlər məcmuəsi - "Həyat səhifələri" 1932-ci ildə çapdan çıxmışdır. "Gülzar" (1947), "Mən səfəqi tərənnüm edirəm" (1950) şeir kitablarında Böyük Vətən müharibəsində sonrakı illər təsvir edilmiş, əməkçi qadın obrazını yaratmışdır.

ZÜLFÜQAROVA Xumar Rza qızı (d. 15.11.1927, Bakı şəhəri - 01.05.2010, Bakı) - rəqqasə, baletmeystri, Xalq artisti (1979).

Bakı Xoreoqrafiya Məktəbini bitirmişdir (1945). Azərbaycan Opera və Balet Teatrının, Azərbaycan Dövlət Mahnı və Rəqs Ansamblının, Azərbaycan Dövlət Filarmoniya-sının, Azərbaycan Kon-sert-Qastrol Birliyinin baletmeystri olmuşdur.

1970-1985-ci illərdə Lənkəranda mədəni-kütləvi tədbirlərin fəal iştirakçısı olmuş, məhsul, kitab və mahnı bayramlarında rəqslərin quruluşunu vermiş, gənc rəqqasların hazırlanmasına xidmətlər göstərmişdir. "Şənlik" xalq mahnı və rəqs ansamblının respublika, Ümumittifaq və beynəlxalq yaradıcılıq festivallarında qalib çıx-masında əməyi vardır.

İSTİFADƏ EDİLMİŞ ƏDƏBİYYAT

- Abbas M., Kişiyev H. Sabaha soraqlayan məktəb, B., 2000;
- Abbasov T., Bağirov G. Xolmili, B., 2013;
- Abbaszadə H. General, B., 1969;
- Abdulla F. Azərbaycanın qədim tarixi müasir İran tarixşünaslığında (e.ə. IV - e.ə. III), B., 1970;
- Ağayev Ə. Seçilmiş əsərləri, (VII c.) B., 2016;
- Ağazadə Y. Teymur bəy Bayraməlibəyov və folklor, B., 2003;
- Axundov İ. Xatirələrdə yaşayan Lənkəran, B., 1989;
- Axundov İ. Azərbaycan incisi, B., 1992;
- Axundov M. Bir ömür yaşadım. B., 2004;
- Axundov N. Azərbaycanda dövrü mətbuat, B., 1965;
- Aslanov F. Bəlləbur, B., 2005;
- Atakişiyev R. Güləşan (Lənkəran şairlərinin mərsiyələri), Lənkəran, 1991;
- Aslanov Ş. Samovara od salmışam, B., 1989;
- Azərbaycan tarixi (ali məktəb tələbələri üçün dərslik), B., 1994;
- Azərbaycan tarixi, I cild, B., 1961;
- Azərbaycanın ilk maarifpərvər qadınları (kollektiv), B., 1960;
- Azərbaycan Milli Ensiklopediyası, B., 2007;
- Azərbaycan Sovet Ensiklopediyası (on cild), B., 1976-1987;
- Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik lüğəti, B., 2007;
- Azərbaycan yazıçıları (XX-XXI yüzillikdə), B., 2011;
- Baharlı M. Azərbaycan coğrafi, təbii etnoqrafik və iqtisadi mülahizələr, B., 1993;
- Baharlı M. Azərbaycan, B., 1993;
- Bakıxanov A.A. Gülüstani-İrəm, B., 1951;
- Bağirov Ə. Kolimada acı günlərim, B., 1992;
- Bağirov M. Ömürdə izlər, B., 2004;
- Baqirov A. Qorkie dni na Kolıme, B., 1992;
- Böyük iqtisadi ensiklopediya, B., 2012;
- Budaqov B., Məmmədov N. Azərbaycanın Lənkəran regionu toponimlərinin izahlı lüğəti, B., 2008;
- Bünyadov Z. Azərbaycan VII-IX əsrlərdə, B., 1989;
- Cavadov X. Ölumdən güclü, B., 2002;
- Cavadov X. Ömür də bir bəcdür, B., 2004;
- Cavadov X., Abdullayev S. Lənkəran pedaqoqları, B., 2005;
- Cavadov Q. Talışlar, B., 2004;
- Cəfərov Ə. Azərbaycanın ilk sakinləri, B., 2004;
- Dənziyeva K. Azərbaycan dilində toy mərasimi leksikası, B., 2012;
- Dəmirov İ., Şükürov C. Dərman bitkiləri, B., 1979;
- Əbdürrəhmanov Y. Azərbaycan faunası, B., 1966;
- Əbdürrəhmanov Y., Qayıbova R., Abbasov H. Bizim balıqlar, B., 1966.
- Ədiloğlu N. Sonuncu monoloq, B., 2006;
- Əfəndiyeva Ş. Azərbaycan qoruqları, B., 1948;
- Əhədov E. Lənkəranda bir ev var, B., 1989;
- Əhədov E. Lənkəran boğçası, B., 1993;
- Əhədov E. Lənkəran şəhidləri, B., 1994;
- Əhədov E. Odlu izlərə, B., 2000;
- Əhədov E. Dəyərli ömrün Lənkəran səhifəsi, B., 2003;
- Əhədov E., İbrahimov C. Seminariyadan kollecə, B., 2004;
- Əhədov E. Lənkəranın maliyyə tarixindən, B., 2006;
- Əhədov E., Şükürzadə İ. Havzava, B., 2009;
- Əhədov E. Böyük həyat yolu, B., 2010;
- Əhədov E. Döyüşən illər, B., 2011;
- Əhədov E., Kərimov R. Sabahın sorağında, B., 2003;
- Əhmədov A. Qədim Azərbaycan və onun cənub bölgəsi, B., 2011;
- Əhmədov A. Camışavan (Göyşaban), B., 2013;
- Əhmədov T. Azərbaycan toponimlərinin əsasları, B., 1991;
- Ələkbərov Ş.M. İnsanın görünməyən dost və düşmənləri, B., 1961;

- Əlibəyli S. İlk poliqrafçı alim, B., 2010;
 Əlibəyli S. Ömrün mənası, B., 2012;
 Əliyev A. Azərbaycan milli idman oyunlarının tarixi, B., 2001;
 Əliyev C. Azərbaycanda su bitkiləri və onların xalq təsərrüfatında əhəmiyyəti, B., 1965;
 Əliyev Ə., Bağirov G. 70 yaşlı məktəb, L., 1999;
 Əliyev İ. Midiya tarixi, B., 1960;
 Əliyev M.T. Azərbaycan iqtisadiyyatının formalaşması və inkişaf problemləri, B., 2001;
 Əliyev S. Cənub mirvarisi, B., 1985;
 Əliyev S. Sibir balladası, B., 1988;
 Əliyeva R. Azərbaycan toponimləri, B., 2002;
 Əlizadə N. Azərbaycanda Sovet hakimiyyətinin qələbəsi uğrunda mübarizə tarixindən, B., 1974;
 Əlyazmaları fondunun əsərləri, II cild, B., 1963;
 Əlyazmalar xəzinəsində, B., IV cild, 1976;
 Əmənullayev İ. Onu zərurət yaratdı, B., 2006;
 Ərəb və fars sözləri, B., 1985;
 Əsədov F., Cəfərov İ. Azərbaycan Demokratik Respublikasının gömrük siyasəti, B., 2000;
 Əsədov F. Talış xanlığı, B., 1998;
 Əsədov F. Çarizmi Azərbaycana gətirənlər, B., 1993;
 Əsədov F. XVIII əsr Azərbaycan diplomatiyası, B., 2000;
 Əsədov F. Azərbaycanın XVIII əsr tarixindən, B., 2002;
 Əsədov F. Dərbənd xanlığı, B., 2004;
 Əsədov F. Sərab xanlığı, B., 2005;
 Əsədov F. Qarabağ xanlığı, B., 2007;
 Əzizov T. Azərbaycanın etnik tarixindən, B., 1997;
 Fətullayev Ş. XIX əsr - XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanda memarlıq və şəhərsalma, B., 1986;
 Hacıyev C., Əhədov E. Lənkəranda poçt rabitəsi, B., 2005;
 Haqverdiyev M., Rzayev B. Axtarışlar, ümidlər, B., 1970;
 Həbibəyloğlu H. Xəzinələr, B., 2011;
 Həsənov M. Lənkəran zonası əhalisinin yaşayış evləri, B. 1983;
 Həsənov C. Lənkəranın memarlıq tarixi, B., 2010;
 Həsənov Ə. Lənkəran Heydər Əliyev siyasətinin işığında, B., 2004;
 Hüseynbəlaəyloğlu B., Talışlı M. Lənkəran, B., 1990;
 Hüseynov M. Azərbaycan arxeologiyası (daş dövrü), B., 1975;
 Hüseynov B., Elin sahibkar xanımı, B., 2009;
 Hüseynov B. İnsan təbiətlə nəfəs alır, B., 2009;
 Hüseynzadə Ə. XIX əsrin ikinci yarısında Azərbaycan tarixşünaslığı, B., 1967;
 Xankişiyev İ., Əhədov E. Boladı, B., 2003;
 İsayadə Ə., Məmmədov N. Xalq mahnıları və oyun havaları, B., 1975;
 İsgəndərova Ş. Xatirələrdə yaşayan insan, B., 2004;
 İsgəndərova Ş. Gecikmiş Vətən havası, B., 2003;
 İsmayilzadə O. İmam Axund, B., 2013;
 Kazım M., Aslanov A. Salam, general, B., 1983;
 Kazımbəyloğlu S. Cavahirnameyi-Lənkəran, B., 2000;
 Kazımbəyloğlu S. Sədiyyə, B., 2005;
 Kəlbəyev H. Şilavar (Şilvo), B., 2003;
 Kəlbəyev H., Kəlbizadə E. Ərəb müəllifləri Talış haqqında, B., 2007;
 Kəlbəyev H., Ağayev İ. Kadusilərin Azərbaycan tarixində yeri, B., 2008;
 Kərimli Ə. Lənkəranda olan ziyalılar, I c., B., 2000;
 Kərimli Ə. Lənkəranda olan ziyalılar, II c., B., 2002;
 Kərimov Ə., Məlikov E., Muğamatoğlu X. Sağlaküçə, B., 2015;
 Kərimov K. Talış dilinin tədrisinə dair, B., 1991;
 Kərimov N. Qırx il səyahətdə, B., 1977;
 Kərəmov N. Odlar yurdunun səyyah və coğrafiyaşünasları, B., 1986;
 Qarayev N. Poetik məclislər, B., 1987;
 Qasir M.İ. Şeirlər, B., 1988;
 Qasımov F. Kənarməşə, B., 2008;
 Qasımov Ə. Azərbaycan faunası, B., 1971;
 Qayıbova R., Abbasov H. Bizim fauna, B., 1965;
 Qeybullayev Q. Toponimiya Azerbaydjana, B., 1986;

- Qeybullayev Q. Azərbaycanlıların etnogenezinə dair (rus dilində), B., 1991;
- Qeybullayev Q. Azərbaycan türklərinin təşəkkülü tarixindən, B., 1994;
- Qəniyev H. Ömrün mənası, B., 1974;
- Quliyev Ə., Məmmədov E. Azərbaycan tarixi, B., 1964;
- Quliyev F. Feyxoə bitkisi, B., 1976;
- Quliyev F. Kultura çay v Azerbaydjane, B., 1983;
- Quliyev F. Rejim orosheni çaynıx plantaçii, B., 1983;
- Quliyev F. Çayçılığın praktikasi, B., 1984;
- Quliyev F. Feyxoə, B., 1985;
- Quliyev F. Azərbaycanda zeytunun (Olea europeae L.) genefondu, B., 2007;
- Quliyev Ş. Şahmat tariximizdən səhifələr, B., 1966;
- Quliyev Ş. Çəltiyin tarixi və etnoqrafiyası, B., 1985;
- Qurbani A. General ömrü, B., 1996;
- Qurbani A. Örnək, B., 2012;
- Qurbani A. Sərkərdənin xatirəsinə, B., 2012;
- Mahmudov Y. Səyyahlar, kəşflər, Azərbaycan, B., 1985;
- Mahmudov Y. Öyrənilməmiş səhifələr, B., 1972;
- Məcədov H. 283124 nömrəli məhbus, B., 1989;
- Mədətov Q. Azərbaycan Böyük Vətən müharibəsində (1941-1945), B., 1965;
- Məmməd K. Mir Həsən xanın övladları., B., 1998;
- Məmmədli Q. Azərbaycan teatrının salnaməsi, I-II hissə, B., 1983;
- Məmmədov X. "Əkinçi"dən "Molla Nəsrəddin"ə qədər, B., 1987;
- Məmmədov İ. Əmək və dostluq bayramı, B., 1973;
- Məmmədov İ. İctimai vəzifənin dərk edilməsi, B., 1981;
- Məmmədov İ. Qorkom partii kak orqanizator kompleksnoqo podxoda k ideolojiçeskoqo rabote, k yedinoq çeli, M., 1980;
- Məmmədov M. Ə. Məmmədhusəyn Əliyevin yaradıcılıq yolu, B., 2005;
- Məmmədov M.M. İdman sağlamlıqdır, B., 1975;
- Məmmədov N. Azərbaycanın yer adları, B., 1993;
- Məmmədov S., Nurullayev Ə., Əhədov E. Gərmətük salnaməsi., B., 2014;
- Məmmədov Z. Orta əsr Azərbaycan filosofları və mütəfəkkirləri, B., 1986;
- Məmmədov G. Lənkəran mahalının sərkərdələri, B., 1996;
- Məmmədov S., Cəbrayıloğlu H. Cənub bölgəsində futbolun inkişaf tarixi, B., 2010;
- Miller B. Talışinskiye teksti, M., 1930;
- Mirələmov H. Amalın işığında, B., 2002;
- Mirələmov H. Heydər Əliyev, M., 2005;
- Mirzə H. Separadi, B., 2001;
- Mirzə H. Lənkəran bələdiyyəsi, B., 2009;
- Mirzə Əhməd Mirzə Xudaverdi oğlu. Əxbarnamə, B., 1975;
- Mirzəyev M., Məmmədov M. Mamusta, 1999;
- Mirzəyev M. Talış toponimlərinin qısa izahlı lüğəti, B., 1993;
- Mirzəyev M. Mənim Masallım, B., 1991;
- Mirzəyev M. Soğanaqlı tərəvəz bitkiləri, B., 1996;
- Musabəyli A. Mətnşünaslıq, B., 2005;
- Nemətova M. Azərbaycanda pirlər, B., 1992;
- Nəbiyev N. Coğrafi adların mənşəyi, 1969;
- Nəzirli Ş. Tam artilleriya generalı Səmədbəy Mehmandarov, B., 1997;
- Nijad. Həyat haqqında düşüncələr, B., 2007;
- Nikonov V.A. Müxtəsər toponimiya lüğəti, M., 1906;
- Nurməmməd A. Boradigah, B., 1999;
- Nurullayev Ə. Gərmətük, B., 2007;
- Pəşayev M. "Molla Nəsrəddin" və onun iştirakçıları, Azərbaycan SSR EA Əlyazmaları fondunun əsərləri, II cild, B., 1963;
- Pəşazadə A. Qafqazda islam, B., 1991;
- Pəşazadə A. İslam, B., 1992;
- Pəşazadə A. İslamda şəhidlik, B., 1992;
- Pəşazadə A. Quranın təfsiri və tərcüməsi tarixi, B., 1998;
- Petruşevski İ. XVI-XIX əsrin əvvəllərində Azərbaycanda və Ermənistanda feodal münasibətlərinin tarixinə dair очерklər, L., 1949;
- Poetik məclislər (kollektiv), B., 1987;
- Rəcəbli Ə. Məktəblinin talışca-azərbaycanca lüğəti, B., 1972;

- Rəcəbli Ə. Dil, şüur, cəmiyyət, tarix, B., 1993;
 Rəcəbli Ə. Talışlar və talış dili, B., 1999;
 Rəcəbli Ə. Talış dilinin orfoqrafiya lüğəti, B., 1995;
 Rəcəbli Ə. Tolışə zıvon (Talış dili, Ə. Əliyevlə), B., 1996;
 Rəhmanov K. Hadı Rəcəblinin düşüncələri, B., 2011;
 Rzayev B. Axtarışlar, ümidlər, B., 1990;
 Rzayev B. Şeyx Zahid Gilani, B., 1992;
 Rzayev B. Qəhrəmanlıq xronikası, B., 1997;
 Rzayev B. Tarixə dönmüş ömür, B., 2000;
 Rzayev B. Elm, sənət, düşüncə, B., 2005;
 Rzayev N. Əcdadların izi ilə, B., 1992;
 Rzayev H. Yaddaşlarda yaşayan Mamusta, B., 2010;
 Rzayev R. Yuxarı Nüvədi kəndinin tarixi, B., 2007;
 Rzayev Y. Gecə eşelonu, B., 1972;
 Rzayev Y. Lənkəran: 93-cü ilin yayı, B., 1997;
 Rzayev Y. Ömürdən səslər, B., 2001;
 Rzayev Y. Bədii söz və milli azadlıq şüuru, B., 2007;
 Rzayev Y. Azərbaycan romanı: siyasət və milli düşüncə, B., 2010;
 Sadıqov E., Məmmədov F. Sağlaser kitabxanası, B., 1966;
 Salamzadə Ə., Sadıqzadə Ə. XVIII-XIX əsrlərdə Azərbaycanda yaşayış binaları, B. 1961;
 Salayev H., Qasımov V., Qurbanov N. Lənkəran şəhərinin inkişafında tikinti kompleksində çalışan memar və inşaatçılar haqqında, B., 2008;
 Süleymanlı S. Liman, B., 2012;
 Süleymanlı S. Dünya xatirəylə girib yuxuma (II kitab), B., 2015;
 Şahbazov B. Lənkəran-Astara bölgəsində torpaq eroziyası və ona qarşı mübarizə tədbirləri, B., 2003;
 Şahbazov B. Lənkəran-Astara bölgəsi torpaqlarının ekocoğrafi xüsusiyyətləri, B., 2004;
 Şəfiyev Ş. Tarixlə üz-üzə, B., 1999;
 Şirvan Y. Həzi Aslanov, B., 1949;
 Şirvani S.Ə. Seçilmiş əsərləri, II cild, B., 1969;
 Ştemenko S.M. Baş ştab müharibə illərində, B., 1972;
 Şükürlü İ. Ömrümün çırağı sönmədi, B., 2003;
 Şükürzadə İ. Havzava məktəbi, B., 2009;
 Şükürzadə İ. Lənkəran toponimləri, B., 2012;
 Tağıyev Ə. Azərbaycanda məktəb tarixi, B., 1993;
 Talışlı M. 125 yaşlı məktəb, B., 1983;
 Talışlı M. Əsərləri, I cild, B., 2007;
 Talışlı M. Əsərləri, II cild, B., 2007;
 Talışlı M. Əsərləri, B., III cild, 2008;
 Talışlı M. Xatirəmdə yaşayanlar, B., 2010;
 Talışlı M., Əhədov E. Lənkəran: ensiklopedik məlumat, I nəşr, B., 2014;
 Talışlı M., Əhədov E., Lənkəran: ensiklopedik məlumat, II nəşr, B., 2017;
 Verdiyev İ. Bu da bir ömürdür, B., 2005;
 Verdiyev İ. Ölüm haqdır, B., 2007;
 Vəlixanlı N. IX-XII əsr ərəb coğrafiyaşünas səyyahları Azərbaycan haqqında, B., 1974;
 Vəlili (Baharlı) M. Azərbaycan, B., 1993;
 Zeynalov A. Şah İsmayıl Xətəinin Qızılağac xanlığına səfəri, B., 2011;
 Zəka O. Arxadan görünən gələcək, B., 2009.

QƏZET, JURNAL MƏQALƏLƏRİ

- Axundov N. İbrahimov R. Əsrlərin yadigarı, "Leninçi" qəzeti, 07.02.1987;
 Babayev A. Lənkəranda "XX əsrdə türk-müsəlman xalqlarına qarşı soyqırımlar" mövzusunda IV Beynəlxalq elmi konfrans, "Söz" jurnalı, 2017, iyun;
 Bağirov B. İlk azərbaycanlı travmatoloq-ortoped alim, "Xalq qəzeti", 2000;
 Bağirov Ə. Məmmədəli Səfiyev, "Lənkəran" qəzeti, 04.06.1991;
 Cavad A. Mədəniyyətimizin fədaisi, "Söz" jurnalı, 2017, iyun;
 Cavadov Q. XIX əsrdə Azərbaycanın etnik xəritəsinə dair, "Elturan" jurnalı, B., 1994;
 Cəfərzadə Ə., Mirzə İsmayıl Qasir, "Azərbaycan müəllimi" qəzeti, 27.01.1989;
 Əhədov E. Daş üzərində izlər, "Azad Azərbaycan" qəzeti, 26.07.2006;
 Əhədov E. Kiçik bazar məscidi, "Aşkarlıq" qəzeti, 03.05.2012;
 Əhədov E. "Molla Nəsrəddin" jurnalının Lənkəran müxbirləri, "Lənkəran Dövlət Univer-

sitetinin xəbərləri" jurnalı, 2002, № 2;

Əhmədov Ə. Palma Azərbaycan bitkisi, "Leninçi" qəzeti, 03.04.1973;

Əkbərov C. Telefon rabitəsinin inkişaf xronikası, "Lənkəran" qəzeti, 28.10.2011;

Əsədov F. Qədim şəhərin tarixi, "Leninçi" qəzeti, 08.12.1970;

Fərzullayev M. Böyük vətəndaş - Əbdül Ənbiya oğlu, "Kəlam" jurnalı, 2017, may-iyun;

Xankişiyev İ. Buzeyir mağarası, "Aşkarlıq" qəzeti, 15.10.1999;

İsgəndərov Ə. Talış zebusu, "Leninçi" qəzeti, 14.06.1990;

Qoşqarlı Q., Ələkbərov A. Bir kurqanın sirri, "Leninçi", 13.08.1988;

Qurbanov Y. Xolmili, "Aşkarlıq" qəzeti, 06.06.2003;

Mahmudov F.R. Talış və Muğanın qədim mədəniyyətinə aid arxeoloji materiallar, Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının xəbərləri, 1970, № 2;

Mehdiyev X. Bir daha Lənkəran haqqında, "Leninçi", qəzeti, 04.04.1972;

Məmmədli Q. C. Məmmədquluzadə - deputat, "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzeti, 31. 03. 1965;

Məmmədli S. Zəlilər, "Cənub xəbərləri" qəzeti, 30.04.2012;

Məmmədzadə G. Lənkəranın ilk generalı, "Leninçi" qəzeti, 02.08.1988;

Rüstəmov S. Lənkəran və Talış tarixi haqqında nadir bir əlyazması, Azərbaycan SSR EA məruzələri, 1956, № 3;

Rzayev N. Lənkəran diyarının uzaq keçmişindən, "Leninçi" qəzeti, 31.08.1989;

Talışlı M. Mirzə İsmayıl Qasir, "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzeti, 01.06.1968;

Talışlı M. Molla Fəttah Səhban, "Söz" jurnalı, 1993, № 3-4;

Talışlı M. Şirvandan Lənkərana, "Söz" jurnalı, 1996, № 3-4;

Talışlı M. "Əxbarnamə" və onun müəllifi, "Söz" jurnalı, 1997, № 5;

Ziyafət. Yoxluğuna gəlirəm mən, "Söz" jurnalı, 2017, mart.

MÜNDƏRİCAT

Tərtibçilərdən	5
Azərbaycanın ümummilli lideri	
Heydər Əliyev	6
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti	
İlham Əliyev	11
Azərbaycan Respublikasının	
Birinci Vitse-Prezidenti	
Mehriban xanım Əliyeva	16

SÖZLƏRİN ƏLİFBA SIRASI

Aa	19
Bb	63
Cc	101
Çç	115
Dd	122
Ee	136
Əə	141
Ff	191
Gg	199
Hh	209
Xx	247
İi	260
Jj	274
Kk	275
Qq	300
Ll	331
Mm	356
Nn	407
Oo	420
Öö	422
Pp	423
Rr	432
Ss	452
Şş	480
Tt	499
Uu	539
Üü	541
Vv	543
Yy	554
Zz	559
Əlavələr	567
Oxuculara	583

OXUCULARA

Yazılardan istifadə edilərkən kitaba istinad edilməlidir.

Hər hansı məlumat üçün müəlliflərə müraciət etmək olar.

Mirhaşım Mirmurtuza oğlu TALİŞLI,
Lənkəran şəhəri, Mirmustafa xan
küçəsi, 50.

Etibar Əliağa oğlu ƏHƏDOV,
Lənkəran şəhəri, Zərifə Əliyeva küçəsi,
78/14, mən. 4.

Tel.: (050) 424-58-10

E-mail: aaxadov@gmail.com

*Rəy və təklifləriniz təkrar nəşrdə
nəzərə alınacaq.*

Korrektorlar

Vaqif Abdullayev,
Ağaddin Babayev

Foto

Əyyar Bədəlov

Kompüter yığımı

Firəngiz

Kompüter tərtibatı və dizaynı

Araz Əhədov

Yığılmağa verilmişdir: 20.11.2017

Çapa imzalanmışdır: 10.12.2017

Kağız formatı: 84x108 1/16

Həcmi 36,5 ç.v.

Tiraj 200.

Sifariş 50

Mətbəənin direktoru:

Şəddat Cəfərov,

*iqtisadiyyat üzrə fəlsəfə doktoru,
Azərbaycan Yazıçılar və Jurnalistlər
Birliklərinin üzvü*

Kitab “3 saylı Bakı Mətbəəsi” ASC-də
hazır diapozitivlərdən ofset üsulu ilə çap
olunmuşdur.

Ünvan: A.Məhərrəmov küçəsi 4.

E-mail: 3_metbee@mail.ru Tel.: 431 40 51

Qeydlər üçün